Dan Thành

Đất Việt Trời Nam

1

Tiểu thuyết Lịch sử

LĐ

Nhà Xuất Bản Lao Động

Mục lục

Giới Thiệu

Chương 1

Chương 2

Chương 3

Chương 4

Chương 5

Chương 6

Chương 7

Chương 8

Chương 9

Chương 10

Chương 11

Chương 12

Chương 13

Chương 14

Chương 15

Chương 16

Chương 17

Chương 18

Chương 19

Chương 20

Chương 21

Chương 22

Chương 23

Chương 24

Chương 25

Chương 26

Chương 27

Chương 28

https://thuviensach.vn

Chương 29
Chương 30
Chương 31
Chương 32
Chương 33
Chương 34
Chương 35
Chương 36
Chương 37
Chương 38
Chương 39
Chương 40
Chương 41
Chương 42
Chương 43
Chương 44
Chương 45
Chương 46
Chương 47
Chương 48
Chương 49
Chương 50
Chương 51
Chương 52
Chương 53
Chương 54
Chương 55
Đoạn Kết

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Giới Thiệu

Dâng tặng cho những ai biết rơi nước mắt

Khi đọc những trang sử đau thương mà oai hùng của dân tộc...

Tác giả: Đan Thành

Tên thật: Phạm Tiến Thành

Sinh năm 1950 tại thôn Cao Duệ, xã Nhật Tân, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương.

Là bộ đội kỹ thuật F-308 trong những năm chống Mỹ, tốt nghiệp ngành Chế Tạo Máy ĐH Bách Khoa Hà Nội.

Tác phẩm đã công bố:

Những đứa trẻ làng Đồng Bảng - Truyện dã sử cho thiếu nhi, NXB Kim Đồng.

Đồ đệ của Đơn Tử - Tập truyện ngắn cho thiếu nhi, NXB Kim Đồng.

Tìm Ma - Tập truyện ngắn, NXB Thanh Niên.

Rượu đắng thung mơ - Tập thơ in chung 5 tác giả, NXB Hội Nhà Văn.

Có nhiều truyện ngắn, truyện kí, tản văn, bình thơ đăng trên các báo Trung ương, địa phương và đọc trên đài Tiếng nói Việt Nam.

Giải thưởng bình thơ 1997 - 1998 đài Tiếng nói Việt Nam.

https://thuviensach.vn

Đôi lời cùng bạn đọc:

Đất Việt Trời Nam là tác phẩm phản ánh một giai đoạn lịch sử có thật và hào hùng nhất của dân tộc ta. Rất nhiều nhà văn, nghiên cứu và các bạn bè khi đọc bản thảo đã hỏi tác giả: "Quan điểm lịch sử của ông?" Thực ra đây là một câu hỏi mà bất cứ ai viết về những vấn đề dính dáng đến lịch sử đều dễ gặp. Về phần mình, tác giả cho rằng nếu có một tấm gương được tạo nên bằng máu và mồ hôi để nhân loại nhìn vào đó thấy được mình là ai và từ đâu tới đấy chính là lịch sử.

Từ thời họ Hồng Bàng lập quốc gọi tên là nước Văn Lang đến nay, trải hơn ba nghìn năm, dân tộc ta không ngừng đấu tranh với thiên nhiên, đấu tranh với hoạ xâm lăng từ bên ngoài để tồn tại và tự hoàn thiện mình. Có thể nói lịch sử Việt Nam là một chuỗi dài những giông bão. Trong đó giai đoạn chống đế quốc Nguyên Mông thế kỷ XIII, chống một đế quốc mạnh nhất thiên hạ lúc bấy giờ, là một trong những điểm xoáy lớn nhất của lịch sử. Toàn bộ tác phẩm "Đất Việt Trời Nam" có tới ngót một trăm trận đánh với sự tham gia của hàng trăm tướng soái của hai bên, gần năm trăm nhân vật đủ hạng từ gã lưu manh đến cô gái điếm, từ binh lính đến vương công, vua chúa hai bên. Những nhân vật ấy đã vẽ nên toàn cảnh xã hội Đại Việt thế kỷ XIII. Có những sự hy sinh đầy tính anh hùng ca ngoài chiến địa của các tướng soái và binh sĩ, cũng có những lối ăn chơi thác loạn, những cuộc truy hoan triền miên của quan lại nơi gác tía lầu vàng và những chàng công tử phong tình... Tất cả đều được mô tả rõ ràng và là những nhân tố không thể thiếu để cấu thành tác phẩm.

Tôi đã bỏ ra hơn mười năm tìm đọc. tra cứu tư liệu và đi khảo sát rất nhiều miền đất có liên quan để viết tác phẩm này, tôi xin dâng tặng nó cho những ai còn biết rơi nước mắt khi đọc những trang sử đau thương mà oai hùng của dân tộc này.

Đan Thành

https://thuviensach.vn

Tôi có vinh dự là người đầu tiên được đọc bản thảo này. Nhưng có lẽ tôi không còn đủ thời gian để đọc đến phần cuối của tác phẩm. Vì tôi viết những dòng này ngay trên giường bệnh hiểm nghèo khó qua khỏi.

Tôi biết Đan Thành từ khi chúng tôi còn là hai tay súng trên mặt trận Quảng Trị 1972. Một chàng trai mê sách đến quên ăn. Phải nói Đan Thành đã có ý tưởng viết bộ tiểu thuyết này ngay từ ngày ấy. Hành quân, đóng quân ở bất kỳ địa phương nào, anh cũng tìm hiểu rất kỹ về lai lịch của địa phương ấy và ghi chép hết sức công phu, tỉ mỉ trên những mảnh giấy một cách hết sức bình tĩnh và sáng suốt...

Đứng ở một góc độ nào đó có thể nói Đất Việt Trời Nam là cuốn tiểu thuyết người lính viết về người lính, chính vì thế mà những cảnh sinh hoạt của binh lính, những trận đánh được Đan Thành mô tả hết sức sinh động. Đan Thành không chủ trương thần thánh hóa nhân vật lịch sử. Anh để họ xuất hiện với tất cả những tính cách tốt xấu có của con người. Vì thế mà nhân vật của anh rất gần gũi với người đọc. Trần Hưng Đạo cũng có những phút yếu lòng. Trần Khánh Dư tài ba, trung thành, dũng cảm nhưng cái tham lam thô bỉ cũng được bộc lộ rõ nét. Trần Nhật Duật mình tiên vóc hạc, học vấn uyên thâm, mưu trí cao sâu... Đến cả các tướng lĩnh nhà Nguyễn cũng mỗi người một vẻ, hiện lên sống động: Thoát Hoan tuổi trẻ bồng bột. A Lý Hải Nha thâm độc, Trình Bằng Phi hăng hái mà trăng hoa, Bột La Hợp Đáp Nhi bất mãn chán nản, Mãng Cổ Đài ma ranh khôn lỏi...

Đọc văn của Đan Thành tôi thấy tư tưởng xuyên suốt là chủ nghĩa yêu nước, tinh thần sẵn sàng hy sinh vì quyền lợi của dân tộc. Anh cũng lên tiếng bênh vực những người dân nghèo khổ. Dưới ngòi bút của anh, họ hiện lên như một lực lượng bao trùm toàn bộ xã hội. Mặc dù dùng hình thức chương hồi nhưng Đất Việt Trời Nam vẫn là một tiểu thuyết rất hiện đại. Văn của Đan Thành nhanh, linh hoạt và tinh tế, rất lôi cuốn. Những tình huống truyện được xử lý rất khôn khéo.

https://thuviensach.vn

(Văn Hải - Họa sĩ và cũng là hội viên Hội Nhà văn Hà Nội, một người bạn rất thân của Đan Thành, anh mất tháng 5 năm 2002 do di chứng chất độc màu da cam)

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 1

Trần Cương nằm mộng gặp giao long

Lý Sảm lánh nạn ra Hải ấp

Núi rừng Yên Tử còn ngủ yên trong sương sớm. Chân trời phía đông ửng lên màu hồng phơn phớt. ánh sáng ban ngày xua dần những làn hơi lạnh còn len lỏi trong các bản làng. Mấy chú gà trống gáy vang như giục mặt trời thức dậy. Bà Trần gọi con:

- Này Cương! Có đi rừng không? Mẹ nắm cơm cho rồi đấy. Bố anh chứ! Ngáy như kéo gỗ. Mẹ thấy con ngủ ngon quá nên không muốn gọi sớm. Thôi ăn bát cơm rồi đi.

Trần Cương ăn vội bát cơm, chào mẹ, đeo cung, vác giáo vào rừng nhưng đi mãi vẫn không gặp con thú nào. Đến trưa, mặt trời lên cao, xua hết mây mù và khí lạnh, chàng thấy đói trong lòng, liền ngồi tựa vào gốc cây cổ thụ lấy cơm nắm ra ăn, lấy lá rải dưới gốc cây nằm nghỉ. Trong ánh nắng cuối xuân ấm áp, chàng mơ mơ màng màng như thấy mình lạc vào một xứ sở thần tiên xa lạ, phong cảnh kì thú muôn màu. Bỗng từ trong dòng sông trước mặt, hiện ra một con giao long cực lớn, bay vút lên trời, quấn quít trong đám mây lành. Trần Cương còn chưa hết kinh ngạc, giao long đã biến thành người đàn ông, khố đỏ áo vàng, đầu đội khăn vành đính ngọc dạ quang giắt nhiều lông chim trĩ, vẻ rất oai linh, từ đám mây hạ xuống, nói với chàng rằng:

- Ta là Long vương ở Bạch Đằng giang. Ba ngày nữa, nhà ngươi hãy ra bờ sông cứu con ta, sau này ắt được hưởng phúc lớn.

https://thuviensach.vn

Nói xong, người đàn ông lại biến thành con giao long, lựa theo dòng mà ra sông lớn. Trần Cương tỉnh dậy, bàng hoàng, lấy làm lạ lùng, về nói lại với mẹ. Bà Trần là người đôn hậu khoan hoà, ngẫm nghĩ rồi bảo con:

- Giao long là giống rồng, thuộc về tượng đế vương. Vậy ba ngày nữa con cứ ra bờ sông xem sự thể ra sao. Nhà mình nghèo, lấy điều tích đức làm trọng, con chớ nên xem thường.

Ba ngày sau Trần Cương dậy sớm, ra bờ sông Cầm đi đi lại lại tìm kiếm nhưng chỉ có vi lô xạc xào heo hắt. Dưới sông, dòng nước trong xanh mải miết chảy để kịp đem nước đổ ra bể. Tuyệt nhiên không biết giao long con ở nơi nào mà cứu.

Ngày ấy ở lĩnh Đông Triều còn hoang vu lắm có người con gái tên là Tú Hồng, sắc đẹp lạ lùng. Các vị công tử con quan nhiều người đến ngỏ ý cầu hôn, nàng đều từ chối. Một hôm Tú Hồng ra sông giặt lụa, thấy con cá chép vàng giãy giụa trên cỏ. Nàng đem con cá thả xuống sông. Đêm về, Tú Hồng mơ thấy có người con trai khôi ngô đẹp đẽ, đến nói rằng:

- Cảm ơn nàng đã cứu mạng ta.

Hai người ân ái với nhau. Lúc chia tay, người con trai bảo:

- Nhờ nàng giữ gìn giọt máu của ta.

Khi tỉnh dậy, Tú Hồng thấy mình đã mang thai. Sắp đến ngày sinh nở, quan sở tại cho rằng nàng chửa hoang, bắt buộc vào chiếc bè, đem thả trôi trên sông. Tú Hồng nằm lả không biết đã mấy ngày, lênh đênh trôi không biết qua những xứ sở nào.

Bấy giờ Trần Cương quanh quẩn bên bờ sông đã lâu, bỗng thấy từ xa có chiếc bè trôi lại, bên trên có người con gái bị trói, liền vớt lên đem về nhà cho sưởi, cho ăn. Người con gái ấy chính là Tú Hồng. Ít ngày sau Tú Hồng sinh ra một bé trai rất khoẻ mạnh. Hôm đó là ngày Tân Thìn, tháng

https://thuviensach.vn

Quí Thìn, năm Đinh Thìn (1027). Từ đó Tú Hồng ở lại với Trần Cương. Ngày đầy năm, bà Trần đặt tên cho đứa bé là Trần Kinh. Khi Trần Kinh lên ba tuổi, một hôm có vị đạo sĩ vân du qua nhà, nói với Trần Cương rằng:

- Đứa bé này có tướng lạ, nó là cái trứng rồng chưa nở, tổ của nó thuộc về Nam phương. Đời Đế Minh (khoảng năm 2870 t.c.n) đi tuần phương Nam, đến núi Ngũ Lĩnh, lấy con gái Vu Tiên, sinh ra Kinh Dương Vương, cho cai quản phương Nam. Sau Kinh Dương Vương lấy con gái Động Đình quân là Thần Long, sinh ra Lạc Long Quân. Lạc Long Quân lấy con gái Đế Lai là Âu Cơ. Bà Âu Cơ sinh ra cái bọc có trăm quả trứng, nở thành trăm người con trai, cho cai quản phương Nam Ngũ Lĩnh mà lập nên đất Bách Việt. Đứa bé này cũng là hậu bối của giống tiên rồng ấy. Hai trăm năm sau cõi Nam hưng vượng tất phải chờ trứng rồng nở. Ta khuyên ông nên bỏ nghề rừng mà làm nghề sông nước để rồng có cơ ra biển.

Trần Cương còn muốn hỏi thêm đôi điều nhưng vị đạo sĩ đã phất tay áo đi hút về phía núi Yên Tử. Từ hôm ấy Trần Cương không vào rừng nữa. Bà Trần già mất, Trần Cương bán cơ nghiệp, mua thuyền, sắm chài lưới, đem Trần Kinh và Tú Hồng xuống sông làm nghề đánh cá, vì vậy kiếm được nhiều tiền bạc, đóng được thuyền lớn, thuê nhiều gia nhân, xuôi dần ra cửa biển. Thời gian thấm thoắt, mấy chục năm qua, Trần Kinh trưởng thành. Chàng đánh cá giỏi và có sức khoẻ hơn người. Mấy năm sau, cha mẹ già yếu lần lượt về trời. Theo lời cha dặn, Trần Kinh xuôi ra biển rồi lần lần tìm xuống phương Nam. Một ngày nọ, chàng cho thuyền ngược một cửa sông vào đất liền. Nơi đây phong cảnh thanh bình, mặt đất bằng phẳng, nương dâu bãi mía tốt tươi, thôn ấp trù phú, dân cư đông đúc hiền hoà. Đàn bà, con gái vừa hái dâu vừa hát; những điệu ca nghe thật êm ái du dương. Trần Kinh trong lòng xao xuyến, hỏi thăm mấy người nông phu, biết đây là phủ Thiên Trường, mới quyết chí ở lại sinh kế lâu dài, làm nghề đánh cá, lập nghiệp, lấy vợ là Dương Thị, sinh ra Trần Hấp. Trần Hấp sinh ra Trần Lý. Vợ Trần Lý là nàng Tô Thị, sinh được hai người con trai là Trần Thừa, Trần Tự Khánh và một người con gái là Trần Thị Dung, về sau nuôi người

https://thuviensach.vn

cháu họ là Trần Thủ Độ làm con nuôi. Trần Thủ Độ không được học hành mà tính quyết đoán, có sức khoẻ và ý chí hơn người, tuy là em họ Trần Thị Dung nhưng khi lớn lên, hai người quyến luyến nhau lắm, những buổi chiều hè, thường ra bờ sông, chỉ tay lên vầng trăng non thề sẽ sống mãi bên nhau.

Khi trước, đời vua Lý Thánh Tông, niên hiệu Long Thuỵ (1054-1072) đang thời thịnh trị. Thánh Tông có một vị ái phi tên là nàng Yến, tức Nguyên phi Ỷ Lan. Một hôm có ông thầy địa lý nói với Nguyên phi:

- Thiên Trường là nơi có khí tượng phát tích đế vương, nay lại thường thấy mây lành bao phủ. Nguyên phi nên tâu với hoàng thượng tìm cách mà yểm sớm đi, để khỏi lo di hoạ cho con cháu mai sau.

Nguyên phi đem lời ấy tâu với nhà vua. Thánh tông nhà Lý ghét những chuyện trù yểm khuất tất, người phán:

- Đức là ở người, mệnh là ở trời. Ngày xưa Tần Thuỷ Hoàng muốn tìm thuốc tiên để đổi mệnh trời, cuối cùng cũng chỉ là vô ích.

Nói xong, vua không cho trù yểm gì hết. Chuyện ấy về sau các quan cũng không còn ai dám nhắc lại.

Những ngày rét buốt của mùa đông rồi cũng tới, ánh nắng huy hoàng một thời thịnh trị dần tắt trên mái điện Thiên An. Đến đời vua Lý Cao Tông (1176-1210), vua ăn chơi xa xỉ, coi thường triều chính, ngày đêm vui thú với bọn cung phi, mĩ nữ. Dân tình đói khổ, người chết đầy đường. Bốn phương trộm giặc nổi lên như cỏ dại, vua cũng không để ý. Vì thế bọn Đàm Dĩ Mông ngày càng lộng hành bóc lột trăm họ, kỉ cương đổ nát, chính sự rối ren.

Bấy giờ là năm Thiên Tư Gia Thuỵ thứ mười (Ất Mão-1195), tháng hai sét đánh vào gác Ly Minh làm sập mái. Các quan tâu rằng:

https://thuviensach.vn

- Trong nước dân tình đói khổ mà thánh thượng lại không chăm lo việc triều chính để lòng dân oán vọng thấu tận giời xanh nên mới xảy ra điềm ấy.

Cao Tông phán:

- Các ngươi động tý lại nói đến điềm giời, việc gì cũng bảo là giời phạt nhưng thực ra lại chẳng hiểu làm sao như vậy. Trẫm nói cho mà hay, nước Đại Việt ta kể từ Ngô Vương Quyền đòi lại nền độc lập đến nay đã trên hai trăm năm mươi năm, trải qua nhà Đinh, nhà Lê rồi đến nhà Lý ta, vậy mà lâu đài cung thất vẫn tủn mà tủn mủn, lầu gác lụp xụp chẳng ra thể thống gì, làm cho bộ mặt quốc gia rất là nhếch nhác, không xứng mặt con rồng cháu tiên tý nào. Đấy! Giời giận chính là vì lẽ ấy đấy. Các khanh mau tìm phu thợ kiếm gỗ tốt, nung đủ gạch ngói. Trẫm sẽ cho dựng ngay trên nền đất ấy một cung điện cực lớn để đón trăng lên.

Lý Kính Tu tâu rằng:

- Nay muôn dân lầm than, của kho cạn kiệt mà thánh thượng xây dựng cung đài, thật không phải lúc. Xin bệ hạ mở rộng ân đức để bách tính được nhờ.

Đàm Dĩ Mông nói:

- Đế sư nói như vậy hoá ra ngày nay hoàng thượng hẹp đức lắm hay sao?

(Đế sư: Thầy của vua - Năm Nhâm Dần (1182) Lý Kính Tu được phong làm đế sư để dạy nhà vua học, từ đấy ngôi vị của Cao Tông mới được vững vàng. Theo Đại Việt sử ký toàn thư (ĐVsktt).)

Phạm Bỉnh Di cũng nói:

https://thuviensach.vn

- Hoàng thượng là bậc thánh quân. Lời của người là thánh ý. Bề tôi chỉ nên tận tâm mà hoàn thành sứ mệnh, chớ bàn ra tán vào. Chẳng lẽ đế sư không hiểu điều đó?

(Phạm Bỉnh Di là một hoạn quan nhưng trước khi vào cung thì đã có con)

Trong triều khi ấy phần lớn là phường a dua nịnh hót, thành ra những người trung lương bị cô lập. Cao Tông giao cho Đàm Dĩ Mông lo việc đốc thúc bộ công dựng cung ấy. Tháng sáu năm sau xây xong, đặt tên là cung Ngoạn Thiềm. Dân chúng bị vơ vét đến cùng tận, kẻ ăn mày, người chết đói nhiều lắm. Tháng giêng năm Thiên Tư Gia Thuỵ thứ mười ba (Mậu Ngọ-1198) Đàm Dĩ Mông lại tâu rằng:

- Trước đây ai cũng coi giời là hơn cả, hoàng đế là con giời. Từ khi đạo Phật thịnh hành người ta chỉ biết đi kêu cầu cửa phật, coi nhẹ việc thờ phụng giời đất. Như thế chẳng phải là giảm lòng tôn kính với nhà vua hay sao? Vả lại phần lớn những thầy tu chẳng qua là lười biếng ngại việc nên trốn tránh ra ở chùa chứ người thành tâm hành đạo ít lắm. Xin hoàng thượng xuống chỉ đuổi họ về quê tự làm lấy mà ăn, cũng thêm ra được hàng vạn người trồng cấy.

Đế sư Lý Kính Tu tâu rằng:

- Xin hoàng thượng chớ nghe lời nói ấy. Người ta muốn sống được trước phải có đức tin làm gốc. Đạo Phật vào nước ta mấy trăm năm nay đã trở thành đức tin của dân chúng, đạt đến sự ngưỡng mộ thiêng liêng, là chỗ dựa tinh thần của trăm họ, nay tự dưng bắt bỏ đi, người ta không khỏi cảm thấy bơ vơ mà sinh ra tác loạn. Như thế chẳng phải nguy lắm hay sao?

Đàm Dĩ Mông bảo:

- Phật là đức tin thì giời, vua là cái gì? Chẳng lẽ giời và vua không còn đáng để cho trăm họ tin tưởng nữa hay sao? Ông là thầy vua mà toàn nói

https://thuviensach.vn

những lời phương hại đến bậc chí tôn.

Cao Tông phán rằng:

- Đàm Dĩ Mông nói có lý lắm. Việc này trẫm giao cho Phan Lân, Đỗ Quảng, Đỗ Kính Tu lo liệu, nội trong hai tháng phải đuổi hết các tăng đồ về quê làm ruộng.

(Đvsktt chép hai người tên là Kính Tu: Lý Kính Tu là đế sư; Đỗ Kính Tu là võ quan, sau này được thăng đến hàm Thái phó)

Đỗ Kính Tu can rằng:

- Từ khi Thái Tổ dựng nghiệp tới nay, triều ta được sự giúp rập của đạo phật đã nhiều. Việc đuổi tăng đồ thật chẳng nên làm.

Phạm Bỉnh Di nói:

- Người có đức thì giới ban thiên hạ chứ đâu phải do mấy ông thầy chùa giúp rập mà nên. Thiên tử đã truyền thánh chỉ, ông là võ quan sao không lo làm tròn chức nhiệm? Chẳng lẽ muốn kháng chỉ hay sao?

Cao Tông nói:

- Ý trẫm đã quyết. Từ quan đến đến bách tính, kẻ nào trái lời phải khép vào tội khi quân.

Đỗ Kính Tu không dám nói gì nữa, đành đi ra nói với Phan Lân, Đỗ Quảng:

- Đàm Dĩ Mông ngày càng tác yêu tác quái. Nhà Lý rồi đến bại hoại về tay nó mà thôi. Việc này chúng ta không làm thì trái mệnh vua mà làm thì trái lòng dân, biết sao bây giờ?

Phan Lân nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi nghĩ chúng ta cứ làm nhưng làm từ từ cho dân chịu được.

Ba người đồng tình mới đem quân đi đuổi tăng chúng ở các chùa về quê nhưng có kẻ nào chống lại cũng không bắt tội. Tháng Bảy năm ấy Ngô Công Lý làm phản ở Diễn Châu. Đinh Khả xưng là hậu duệ của Đinh Tiên Hoàng, làm loạn ở châu Đại Hoàng, có Bùi Đô giúp sức, thanh thế mỗi ngày một to.

Đàm Dĩ Mông tâu vua rằng:

- Bọn Đỗ Kính Tu, Phan Lân, Đỗ Quảng nhận chỉ đi làm việc mà chẳng hết lòng. Hoàng thượng nên triệu về bắt tội để làm gương cho những kẻ coi thường phép nước.

Phạm Bỉnh Di can rằng:

- Ba người ấy đều là võ quan trụ cột của triều đình. Hoàng thượng hãy sai họ đi dẹp loạn Đinh Khả ở châu Đại Hoàng, nếu thắng thì yên được nước, còn như bại vong nhân đó mà trị tội, không còn kêu vào đâu được nữa.

Cao Tông nghe theo, cho sứ đến truyền chỉ sai ba người đi đánh Đinh Khả. Ba tướng thoát được cái việc dẹp Phật đạo, mừng lắm đem quân đánh Đinh Khả. Quân của Đinh Khả vốn ô hợp, chưa đánh đã tan. Đinh Khả, Bùi Đô đều bị bắt giải về triều. Người nhà của hai tướng ấy mang lễ vật biếu Đàm Dĩ Mông rất hậu, nhờ xin với hoàng thượng cho. Do vậy hai người ấy không những không phải tội mà còn được tin dùng.

Năm sau, Thiên Tư Gia Thuỵ thứ mười bốn (Kỷ Mùi-1199), dân tình cơ khổ vì nạn lụt, mất mùa đói kém, mùa Đông lại rét to. Đàm Dĩ Mông tâu:

- Trời lạnh thế này, hoàng thượng nên vào Ái Châu săn voi, tránh rét thì hơn.

https://thuviensach.vn

Nhà vua nghe theo, trên đường đi bắt dân phục dịch rất là khổ cực, người chết nhiều lắm, tiếng ta oán của bách tính lan đến tận hang cùng ngõ hẻm. Vua lại sai sứ thần sang Chiêm Thành sắc phong cho vua nước ấy. Khi trở về, sứ thần mang theo một khúc nhạc Chiêm nghe rất thê lương, ai oán. Cao Tông thích nghe khúc nhạc ấy lắm. Các quan nhiều người khuyên vua nên bỏ đi. Phạm Bỉnh Di cự lại rằng:

- Ý vua là ý giời. Vua thích là giời thích, việc gì phải bỏ.

Cao Tông cho là phải, ngày nào cũng sai nhạc công tấu bản nhạc ấy vài lần, ai nghe cũng cảm thấy buồn thảm mà sa lệ. Tăng phó là Nguyễn Thường than rằng:

- Bài tựa Kinh Thi nói: "Âm thanh của nước loạn nghe như ai oán giận hờn". Nay dân loạn nước nguy, chúa thượng rong chơi vô độ, triều chính rối ren, lòng dân trái lìa, đó là triệu bại vong.

(Nguyên văn trong ĐVsktt)

Đàm Dĩ Mông lại tâu với nhà vua:

- Bản nhạc này thật là sang trọng, cần có một cung điện hợp với nó, âm thanh mới càng vang động lòng người, lên được tới giời.

Cao Tông cho là phải, liền sai dựng điện Kính Thiên để dâng nhạc lên thiên đình. Bách tính vì thế mà cùng khổ không còn lời nào tả xiết. Điện Kính Thiên làm sắp xong, có con chim khách vào làm tổ trên mái, đẻ một đàn chim con. Đỗ Kính Tu tâu rằng:

- Xưa Nguỵ Minh đế làm gác Lăng Tiêu, có con chim khách đến làm tổ, Cao Đường Long can rằng: "Thần từng nghe câu: Chim khách có tổ, chim cưu đến ở. Nay chim khách đến ở nơi cung khuyết, theo ngu kiến của thần thì gác ấy có làm xong nữa tất có người họ khác đến ở". Xin bệ hạ xét lời của Cao Đường Long, trước cốt sửa đức, sau hãy khởi công mới phải.

https://thuviensach.vn

Phạm Bỉnh Di nói:

- Vua là con giời. Con chim khách là loài nhỏ bé ti tiểu báo điềm giời thế nào được. Đó chỉ là chuyện huyễn hoặc. Thần cho rằng các quan phải dốc hết lòng trung giúp vua lo công việc, làm cho nhanh để chóng hoàn thành mới là đúng vậy.

Cao Tông cho lời ấy là phải, bắt các quan đốc thúc thợ thuyền đêm ngày làm gấp. Chúng dân vì việc ấy mà không còn đường sống, ly tán rất nhiều. Quan thượng phẩm phụng ngự là Đỗ Quảng nói với Đỗ Anh Triệt rằng:

- Hoàng thượng việc gì cũng nghe theo Đàm Dĩ Mông, lại được Phạm Bỉnh Di vào hùa. Tôi e vận số nhà Lý nguy đến nơi rồi.

Đỗ Anh Triệt nói:

- Bỉnh Di là một kẻ ngu trung. Người này ắt sẽ chết vì điều ấy.

Năm Trị Bình Long Ứng thứ tư (Mậu Thìn-1208), vua lập hoàng tử Lý Sảm làm hoàng thái tử. Quan coi việc quân ở Hoan, Ái là Phạm Du thu nạp dân lưu tán và bọn trộm cướp, cùng nhau đánh phá các châu huyện. Người Châu Quốc Oai cũng nổi lên đóng ở Tây Kết. Các quan tâu lên. Vua phán:

- Thì các khanh cử người mà dẹp chúng đi, sao việc gì cũng phải hỏi trẫm.

Quan Thượng phẩm phụng ngự Phạm Bỉnh Di xin đem quân châu Đằng đi đánh. Vua chuẩn cho đi.

Mùa xuân, tháng giêng năm Trị Bình Long Ứng thứ năm (Kỉ Tỵ-1209), Phạm Bỉnh Di đem con trai là Phạm Bỉnh Phụ và bọn thuộc tướng Quách Bốc, Lê Khải đi đánh Phạm Du. Quân Phạm Du tuy đông nhưng là quân ô hợp đói khổ, chưa được rèn luyện chinh chiến bao giờ nên

https://thuviensach.vn

thua luôn mấy trận, quân tướng tan nát. Phạm Du chạy sang Hồng châu, dựa vào thế sông nước thủ hiểm. Phạm Bỉnh Di thu hết tài sản của Phạm Du chia cho dân nghèo, khuyên họ về quê cày cấy, không được làm phản. Dân chúng cảm ơn nhiều lắm. Những gì không thể chia được, sai quân lính đốt hết. Bản thân Bỉnh Di không lấy tí gì làm của riêng cho mình. Nghe tin ấy Phạm Du tức lắm, sai người mang vàng bạc vào kinh đô, đút lót cho bọn nội nhân, nhờ bọn này tâu với vua là Bỉnh Di tàn ác, giết người vô tội và bày tỏ tình cảnh của mình. Vua Cao Tông hồ đồ giận dữ, lập tức sai sứ đòi Bỉnh Di về kinh. Tháng bảy năm ấy Phạm Bỉnh Di về đến kinh thành, cho bọn Quách Bốc, Lê Khải đóng quân ở ngoài còn mình và con trai là Phạm Bỉnh Phụ vào triều. Các quan thấy vậy nói với nhau rằng:

- Phạm Bỉnh Di ngày thường a dua a tòng với Đàm Dĩ Mông, phen này chết là đáng.

- Thật ra Bỉnh Di chỉ là kẻ ngu trung nhưng được cái đức liêm chính, không tham lam, để ông ta bị tội cũng là đáng thương. Kẻ đáng ghét là Đàm Dĩ Mông kia.

Mọi người cho lời ấy là phải, sai người ra nói với Bỉnh Di rằng:

- Lời của Phạm Du đã đến tai vua trước rồi. Vua còn chưa nguôi giận. Ông nên trốn đi thì hơn.

(Nguyên văn trong ĐVsktt)

Bỉnh Di thản nhiên nói:

- Ta thờ vua tận trung mà bị gian tặc gièm pha ư? Huống chi lại có lệnh vua đòi, ta còn tránh vào đâu?

(ĐVsktt)

https://thuviensach.vn

Nói xong, Bỉnh Di dắt con đi thẳng vào triều. Vua Cao Tông thét võ sĩ lôi cha con Bỉnh Di ra chém. Các quan đều quỳ lạy xin tha cho, Đỗ Kính Tu nói:

- Phạm Bỉnh Di là người thân thiết của hoàng thượng. Tuy chính kiến không phải lúc nào cũng đúng nhưng có đức liêm chính, được lòng người, nếu đem giết đi thế nào cũng loạn.

Nhà vua không nghe, phẩy tay áo, quay mặt đi vào. Thương thay, cha con Phạm Bỉnh Di có công mà chịu tội chết chém, phơi thây ngoài nắng. Ai trông thấy cũng gạt nước mắt xót xa.

Người nhà Lê Khải ra ngoài, báo tin dữ và khuyên Lê Khải, Quách Bốc đem quân trốn đi. Quách Bốc bàn với Lê Khải:

- Chúng ta chinh chiến có công, đã không được thưởng lại còn phải tội. Vua chỉ biết chơi bời, nghe lời xiểm nịnh. Trốn đi sao bằng đánh thốc vào trong thành, giết béng hôn quân, lập vua mới, vừa trả thù cho Phạm tướng quân, vừa cho thiên hạ được nhờ có hơn không ?

Lê Khải bảo:

- Ông nói phải lắm!

Hai người liền chia quân đánh thành. Quân sĩ hăng hái hưởng ứng. Tiếng reo hò vang trời dậy đất. Các đội quân tứ sương, quân hổ bôn và quân thánh dực không sao ngăn lại được. Tình thế rất nguy cấp, các quan vội đỡ nhà vua ra xe, mở cửa thành phía Tây chạy lên miền Quy Hoá giang (Quy Hoá Giang: Tức sông Thao - đoạn sông Hồng từ Việt Trì trở lên (ĐVsktt)). Thái tử Lý Sảm lúc ấy đang mải chơi thả diều trong vườn ngự uyển, bỗng nghe tiếng ngựa hí, quân reo, bốn mặt thành mịt mù khói bụi, biết là có biến, cuống quýt, không làm thế nào được. May sao có thị vệ lang là Tô Trung Từ vừa tới. Tô Trung Từ bảo:

https://thuviensach.vn

- Việc gấp lắm rồi. Xin thái tử hãy đi theo thần.

Nói rồi, Tô Trung Từ cầm kiếm lăm lăm, đi trước mở đường. Mấy người lính hổ bôn theo sau phò tá. Trời gần tối, Tô Trung Từ đưa thái tử Sảm ra bờ sông, tìm được một chiếc thuyền, xuôi dòng mà đi. Thái tử nói:

- Không biết tìm hoàng thượng ở đâu?

Trung Từ bảo:

- Hiện nay quê tôi ở Thiên Trường còn đang yên ổn, hãy tạm về đấy, nghe ngóng xem hoàng thượng đến nơi nào rồi sẽ tìm.

Thái tử chẳng biết làm sao, đành nghe theo. Trung Từ cho thuyền dong buồm thẳng hướng Đông đi suốt đêm. Trăng sáng vằng vặc, thái tử vừa đói, vừa mệt, ngồi tựa vào mạn thuyền ngắm sông nước. Hai bên bờ hoa lau phơ phất như cờ trận. Tiếng gió thổi xạc xào hoà với tiếng sóng vỗ vào mạn thuyền tạo ra một thứ âm thanh đơn điệu buồn buồn không khác nào tiếng hát ru của người vợ có chồng chinh chiến nơi xa. Từ trên cao, một con vạc vô tình thả vào không gian mấy tiếng vác...vác... Thái tử ngửa mặt lên trời, cảm khái nói:

- Thân ta nay bốn bể không nhà, con vạc kia còn hạnh phúc hơn nhiều lắm.

Trần Lý đang cùng các con đánh cá trên sông, bỗng thấy xa xa có chiếc thuyền lạ lướt tới, khi đến gần mới nhìn rõ người đeo kiếm đứng ở mũi thuyền chính là Tô Trung Từ, em vợ mình. Hai bên chào hỏi xong, Trần Lý sai các con rước thái tử về nhà ở thôn Lưu Gia, trong Hải ấp (Hải ấp: Nay là Lưu Xá, huyện Hưng Hà, Thái Bình (ĐVsktt)), mổ gà, giết lợn thết đãi rất nồng hậu. Trong khi uống rượu, thái tử thấy con gái của Trần Lý là Trần Thị Dung nhan sắc đậm đà, vừa lòng lắm. Nhưng nghĩ mình đang gặp bước gian nan, đem thân ra ngoài, không biết mai hậu thế nào nên

https://thuviensach.vn

không dám nói gì. Hôm sau về nhà Tô Trung Từ - cũng ở Hải ấp - thái tử đem nỗi lòng thổ lộ hết. Tô Trung Từ nói:

- Chuyện ấy nào có khó gì. Trần Lý là anh rể tôi. Việc con Dung, thái tử cứ để tôi lo liệu nhưng trước mắt phải sai người dò xem hoàng thượng ở đâu.

Thái tử khen phải, lập tức phái người đi tìm Cao Tông. Tô Trung Từ đem chuyện thái tử có tình ý với Trần Thị Dung nói cho Trần Lý biết. Trần Lý bảo:

- Cao Tông không được lòng dân nên cha con giờ phải lưu vong. Ta gả con cho thái tử chẳng phải là đưa nó vào chỗ chết ư?

Tô Trung Từ cười, nói:

- Anh rể nói sai rồi. Nhà Lý có thiên hạ hai trăm năm nay, lấy pháp độ và sự khoan hậu để cai trị nên lòng người quy thuận, nay vì Cao Tông mà loạn. Nếu bác gả con Dung cho thái tử, xin gia phong quyền tước, rồi dấy binh, mộ tướng, khôi phục triều đình, đó chính là công đầu. Ngôi công khanh nào có khó gì. Bác không làm, e rằng cơ hội ngàn năm tuột mất.

Trần Lý bảo:

- Những lời ấy của cậu nghe cũng có lý nhưng tôi chỉ là một kẻ thường dân. Trong triều còn bao nhiêu là văn quan võ tướng, chẳng lẽ không ai vì lòng ái quốc mà đứng lên bên cạnh nhà vua hay sao?

Tô Trung Từ cười ngất, nói:

- Lòng ái quốc! Lòng ái quốc! Thời buổi này mà anh rể lại nói đến cái thứ hàng đắt tiền ấy. Từ khi nhà Lý được nước tới nay trải bảy đời vua những người lương đống như Lý Thường Kiệt, Lê Phụng Hiểu, Lý Đạo Thành, Đào Cam Mộc chỉ đếm được trên đầu ngón tay, còn những phường

https://thuviensach.vn

a tòng nịnh hót thì không sao kể xiết. Ví như Lý Du Đô dâng chim sẻ để được thăng quan, Vũ Xưng hiến ngọc châu cầu mong thoát tội, Lê Văn Thịnh hoá hổ mưu hại quân vương, Tử Khắc dâng con hươu mà được giữ binh quyền, Vũ Đới tha Anh Vũ để lưu hại cho triều đình, Đàm Dĩ Mông xui vua làm bậy mà thành tể tướng, Phạm Du làm loạn tố cáo bừa mà được trọng dụng; còn bao nhiêu kẻ bày chuyện thị phi bắt được con voi cũng dâng tấu biểu, vết mai rùa cũng cho là chữ thánh; đưa Ung Minh về nước Miên không xong, chống một mình Quách Bốc không nổi thế thì lòng ái quốc để ở chỗ nào? (Theo Việt sử tiêu án (Vsta).) Cái lũ người mà bác gọi là văn quan võ tướng ấy chẳng qua là những thằng ăn mày đài các mà thôi. Chúng chỉ muốn chống đỡ cho mái điện Thiên An bằng những cọng rào.

Trần Lý bảo:

- Nếu quả thực như vậy, cậu hãy về nói với thái tử chọn ngày tốt, đem sính lễ sang. Ta cho đón cô dâu.

Trần Thị Dung là em ruột Trần Thừa và Trần Tự Khánh, là chị họ của Trần Thủ Độ, đang tuổi cập kê, mười phần xinh đẹp, đã cùng Trần Thủ Độ hẹn biển thề trăng, nay nghe cha muốn gả cho thái tử, có ý không bằng lòng, suốt ngày sùi sụt khóc thầm. Trần Thủ Độ cũng đau lòng lắm, mới bảo Trần Thị Dung:

- Thôi! Chị cứ về với thái tử đi. Đời người cũng dài, chỉ cần ta còn sống, thế nào rồi sẽ có ngày gặp nhau. Món nợ này nếu không trả được, quyết chẳng phải là thằng con trai.

Nói xong rút dao khía vào ngón tay cho máu nhỏ xuống sông. Trần Thị Dung ôm lấy Trần Thủ Độ, nói:

- Độ ơi! Hãy mau nghĩ cách cứu chị về.

Mấy hôm sau, thái tử Lý Sảm cho người mang sính lễ đến nhà Trần Lý, đón Trần Thị Dung về với mình ở nhà Tô Trung Từ. Thị Dung ngồi

https://thuviensach.vn

trong kiệu hoa, nước mắt hai hàng, chốc chốc lại ngoái đầu nhìn về phía Trần Thủ Độ. Thủ Độ đứng dưới khóm tre, răng cắn bặm môi, nhìn theo chiếc kiệu.

Thái tử Lý Sảm lấy được Trần Thị Dung thì sung sướng không sao tả xiết, liền trao cho Trần Lý tước Minh tự, phong cho Tô Trung Từ chức Điện tiền chỉ huy sứ. Vừa lúc người đi tìm tin tức vua Cao Tông cũng trở về. Thái tử liền sai Trần Lý đem các con, tập hợp hương binh dẹp loạn, đón Cao Tông. Trong khi đi đường xảy ra giao chiến, Trần Lý tử trận. Trần Thừa bảo các em:

- Hộ giá nhà vua và tang cha, hai việc đều trọng, không thể bỏ việc nào. Nay một mình ta đem xác cha về quê chịu tang là đủ, các em kíp đem quân hộ giá hoàng thượng.

Anh em ôm nhau khóc lóc, chia tay. Trần Tự Khánh hộ vệ nhà vua về kinh, dẹp được đảng Lý Thầm, Quách Bốc, vua phong là Thuận Lưu bá. Kinh thành lúc ấy tạm yên ổn nhưng các châu huyện bên ngoài giặc cướp hoành hành, đường bộ và đường thuỷ đều tắc nghẽn nên thái tử Sảm vẫn ở nhà Tô Trung Từ. Hôm ấy nhằm tiết thanh minh, tháng ba, thái tử cho mở tiệc ăn tết. Mọi người đang uống rượu vui vẻ, bỗng lính gác vào báo phía xa có một toán quân đang kéo tới, không biết là quân nào. Xin thái tử và quan điện tiền kíp cho phòng bị. Thái tử Sảm sợ hãi, mặt cắt không còn hột máu. Tô Trung Từ nói:

- Xin thái tử yên lòng, để tôi ra xem sao đã.

Thật là:

Vừa vượt được qua vùng lửa bỏng

Mới ngờ phía trước vạc dầu sôi.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem đạo quân đang kéo đến là quân nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 2

Đàm thái hậu hờn ghen muốn giết nàng dâu

Đại cư sĩ tham lòng mưu đồ vương nghiệp

Hãy tạm gác chuyện thái tử Sảm. Xin lược lại việc Quách Bốc, Lê Khải làm loạn năm trước. Sau khi vua Cao Tông bỏ chạy, bọn Quách Bốc vào thành, thu nhặt thi hài cha con Phạm Bỉnh Di đưa vào bệ đá ở chỗ mát, lấy chiếu của vua để bọc thây, lấy xe của vua để chở xác, mang đi mai táng. (Theo ĐVsktt) Bỉnh Di tuy là kẻ ngu trung nhưng đối với dân cũng không tàn ác tham lam nên dân chúng trong thành thương xót, theo đi đưa đám đông chật mặt đường. Xong việc, bọn Quách Bốc, Lê Khải lập Lý Thầm (em ruột Cao Tông) lên làm vua. Bọn Đàm Dĩ Mông, Nguyễn Chích Lại đều ra nhận chức. Khi anh em Trần Tự Khánh hộ giá Cao Tông trở về, Lê Khải chết trận, Lý Thầm, Quách Bốc bị bắt.

Mấy hôm sau, vua Cao Tông thiết triều, các quan đều đến sụp lạy, Đàm Dĩ Mông cũng có trong đó. Đỗ Anh Triệt nhổ vào mặt Đàm Dĩ Mông mà mắng :

- Ngươi thân làm đại thần mà ôm lòng vô quân, nhận tước phong của giặc, nay lại đứng ngang hàng với ta. Ta tuy bất tài nhưng cũng không thể nhìn mặt ngươi.

Đàm Dĩ Mông vừa sợ vừa thẹn, lui ra ngoài.

Mùa xuân, tháng ba năm Trị Bình Long ứng thứ sáu (Canh Ngọ-1210), vua sai Thượng phẩm phụng ngự là Đỗ Quảng đem quân đến

https://thuviensach.vn

nhà Tô Trung Từ đón thái tử. Lúc ấy Tô Trung Từ nghe báo, vội ra xem, xe của Đỗ Quảng đã vào tới cổng. Ngay hôm sau thái tử theo Đỗ Quảng về Thăng Long, lưu Trần Thị Dung ở lại nhà họ Trần với mẹ và anh là Trần Thừa đang chịu tang cha.

Vua Cao Tông từ khi đi chạy nạn Quách Bốc, ở nơi lam sơn chướng khí nên mắc bệnh kiết lị, thường đi ngoài ra nhiều máu tươi. Quan thái y bốc thuốc, bệnh đã gần khỏi nhưng nhà vua quá ham mê tình ái vì vậy bệnh phát nặng, năm ấy mới ba mươi tám tuổi mà thân hình suy kiệt như người ngoại lục tuần. Mùa đông, tháng mười vua mệt lắm, truyền gọi Đỗ Kính Tu vào cung. Vua cầm tay Đỗ Kính Tu, nói:

- Ta xem trong mình không còn bao hơi sức, chắc không sống được mấy ngày nữa. Những lời khanh nói trước đây, ngẫm kĩ thật chẳng sai câu nào. Tiếc rằng ta đã không coi làm trọng; rường mối bại hoại cả. Nay ta sắp về cõi Phật. Thái tử hãy còn trẻ tuổi, chưa trải việc đời, mong ngươi hết lòng giúp rập, may ra khôi phục được triều chính thì ta ở nơi chín suối cũng ngậm cười.

Đỗ Kính Tu khóc lạy, nhận lời kí thác. Ngày hai mươi tám tháng mười, vua băng tại cung Thánh Thọ, ở ngôi ba mươi nhăm năm, hưởng thọ ba mươi tám tuổi, táng ở Thọ lăng.

Thái tử Lý Sảm lên ngôi, mới mười sáu tuổi, tôn mẹ là Đàm Thị làm Hoàng thái hậu, cùng dự việc triều chính, sai sứ sang cáo phó với nhà Tống. Nhà Tống cử sứ giả sang viếng tang.

Mùa xuân, tháng giêng năm Tân Mùi (1211), đổi niên hiệu là Kiến Gia năm thứ nhất. Sang tháng hai vua sai quan phụng ngự là Phạm Bố đi đón Trần Thị Dung vào cung, phong làm nguyên phi, phong cho Thuận Lưu bá Trần Tự Khánh tước Chương Thành hầu, phong điện tiền chỉ huy sứ Tô Trung Từ làm thái uý phụ chính. Lúc bấy giờ dân tình đói khổ đã lâu, giặc cướp hoành hành, không ngăn cấm được. Vua lại dùng Đàm Dĩ Mông làm

https://thuviensach.vn

thái uý, giao cho giữ việc nước. Đàm Dĩ Mông là kẻ ít học không có mưu lược, chỉ chuyên về xảo thuật và kĩ nghệ, mà tham lam nhu nhược, chẳng dám quyết đoán việc gì nên chính sự ngày thêm đổ nát.

Trần Thị Dung từ khi vào cung được phong làm nguyên phi nhưng trong lòng buồn bực ủ rũ, vì trước kia đã cùng Thủ Độ sớm bước vào đường tình ái nên rất tinh tường trong chuyện gối chăn, được nhà vua vừa lòng lắm. Có điều Huệ Tông không khoẻ mạnh như Thủ Độ, do vậy chỉ khi nào Trần Thủ Độ lén lút vào thăm mới tươi tỉnh lên được. Đàm thái hậu biết chuyện, nói với Huệ Tông. Nhà vua bảo:

- Chị em thăm nhau có gì là lạ.

Đàm thái hậu nói:

- Ai gia chỉ sợ có chuyện nàng Văn Khương nước Tề ngày trước mà thôi.

(Nàng Văn Khương khi còn ở nước Tề thường tư thông với anh trai mình là thế tử Chư Nhi, sau được gả cho vua nước Lỗ. Đến khi Chư Nhi làm vua nước Tề, thường tìm cách cho Văn Khương về nước để anh em được ân ái với nhau)

Việc này có người nói lại với nguyên phi, thành ra mẹ chồng nàng dâu sinh nhiều điều xích mích. Lại thêm anh em họ Trần ngày càng được tin dùng, mà người họ Đàm bị khinh bạc, khiến Hoàng thái hậu càng ghét Trần nguyên phi nhiều lắm, thường mắng nhiếc nguyên phi là con gã thuyền chài, xuất thân hèn hạ. Vào dịp tết nguyên đán năm Kiến Gia thứ ba (Quý Dậu-1213), thái hậu cho đủ tam cung lục viện treo đèn kết hoa nhưng không cấp cho cung nguyên phi. Nhà vua thấy vậy hỏi, thái hậu bảo:

- Con nhà thuyền chài thì cần gì phải trưng bày cho lắm.

Nhân việc ấy, Trần Thủ Độ nói với Trần Tự Khánh:

https://thuviensach.vn

- Nhà Lý nhờ họ Trần ta mà giữ được giang sơn, nay lại khinh thường chúng ta quá vậy.

Trần Tự Khánh bảo:

- Đã thế, ta vào cung đón nguyên phi rồi bỏ quan, cùng về quê tất triều đình thành cái thuyền không lái xem sao.

Trần Thủ Độ nói:

- Xin anh chớ làm như vậy, việc nước sẽ hỏng hết, mà công lao nhà ta vất vả bấy nay cũng thành ra uổng phí cả. Thái hậu tuy ghét chúng ta nhưng thế chưa thể làm gì được. Tốt nhất ta nên tạm nhẫn nhịn thì hơn. Khi đại bàng đủ lông đủ cánh, lo gì không bay vút lên chín tầng mây.

Trần Tự Khánh bảo:

- Chú nói rất phải nhưng để cho nguyên phi khổ sở với thái hậu thì ta chẳng cam lòng.

Trần Thủ Độ nói:

- Việc đó em chẳng đau lòng bằng anh sao? Hay là ngày mai em mở cửa cung. Anh dẫn quân vào, vờ đón nguyên phi đi, may ra vì thế nhà vua phải ra mặt bênh vực, thái hậu mới nhụt bớt đi được.

Sớm hôm sau, Trần Tự Khánh đem quân xông vào cửa cung, nói là đón xa giá nhà vua. Lính canh ngăn lại, hai bên xô xát kịch liệt. Nhà vua phải cùng thái hậu và nguyên phi lánh ra ngoài, hiệu triệu quân các lộ đến hộ giá và đi bắt Tự Khánh. Thái hậu nói:

- Việc đến nước này mà hoàng nhi còn muốn dựa vào họ Trần mãi ư? Sao không mau cách chức anh em nhà nó đi cho rồi.

https://thuviensach.vn

Nhà vua cực chẳng đã, xuống chiếu giáng nguyên phi làm ngự nữ. Mùa xuân năm sau, quân các lộ đóng trại bên bờ Nhị Hà. Quân Trần Tự Khánh đóng trên bến Triều Đông (Triều Đông: Bến sông ở phía Đông thành Thăng Long, giáp với Nhị hà (ĐVsktt). Trần Tự Khánh nói với các tướng:

- Ta thật chẳng có ý làm nhọc sức nhà vua, chỉ vì thái hậu làm khổ nguyên phi quá nên mới bất đắc dĩ phạm vào cửa khuyết, ngờ đâu sự thể lại đến nỗi này. Các ngươi coi giữ doanh trại, để ta sang tạ tội với hoàng thượng.

Tự Khánh nói xong, một mình, một ngựa, không mang binh khí, không mặc áo giáp, tiến thẳng vào quân doanh của nhà vua. Hai tướng Đinh Khả và Bùi Đô nghe báo, tưởng Trần Tự Khánh có mưu kế gì, vội cho thúc trống báo động liên hồi. Quân sĩ bất ngờ, hoảng loạn, xô va vào nhau mà tự tan vỡ. Nhà vua hốt hoảng, cùng thái hậu và ngự nữ chạy ngược về Trĩ sơn ở châu Lạng.

Trần Tự Khánh thấy tình hình thay đổi theo hướng bất ngờ như vậy, bứt tóc giậm chân, than rằng:

- Không ngờ ta ngày càng đắc tội thế này. Xa giá long đong mãi mà ngự nữ ngày càng thêm khổ.

Nói xong, Tự Khánh một mặt phái sứ giả đến nói với nhà vua thiện ý của mình và xin đón xa giá về cung, mặt khác cho quân nhổ trại, ngày đêm hành quân để theo cho kịp nhà vua. Huệ Tông thấy thế lại càng nghi ngờ, vội đem thái hậu và ngự nữ chạy sang huyện Binh Hợp. Mùa hè năm ấy Tự Khánh đang đem quân kíp theo nhà vua, đi đến cánh đồng thuộc châu Đại Hoàng (Đại Hoàng: Nay thuộc huyện Hoàng Long, tỉnh Ninh Bình (ĐVsktt).), trời vừa tối, liền cho quân dừng lại nấu ăn, cắm trại nghỉ qua đêm. Canh ba bỗng thấy lửa sáng rực trời, tiếng trống, tù và vang lên inh ỏi, quân bốn mặt không biết từ đâu đến, tràn vào trại. Trần Tự Khánh vội vã

https://thuviensach.vn

lên ngựa ra xem, quân sĩ đã hoảng loạn cả lên. Trong ánh lửa, Tự Khánh huơ ngọn giáo nói to với quân sĩ:

- Các ngươi chớ sợ. Hãy ra xem ta giết giặc đây.

Nói xong, Tự Khánh xông ra cửa trại. Vừa lúc một tướng bên kia cưỡi ngựa lướt tới. Tự Khánh chẳng nói chẳng rằng, đâm một giáo. Tướng kia ngã lăn xuống đất. Đám quân theo sau tướng ấy cũng bị Tự Khánh đánh dạt ra. Quân sĩ của Tự Khánh thấy vậy, nhất tề xông lên đánh lui quân giặc. Khi trời sáng mới biết viên tướng bị Tự Khánh giết lúc đêm chẳng phải ai xa lạ mà chính là Bùi Đô. Hoá ra Huệ Tông trên đường bỏ chạy, dặn Đinh Khả và Bùi Đô đem quân ngăn Tự Khánh. Hai tướng vâng mệnh, phục quân nhằm tiêu diệt cánh quân của Khánh, chẳng ngờ Tự Khánh quá kiêu dũng nên Bùi Đô bị giết, còn Đinh Khả quân sĩ tan tác, vội vã rút đi. Tự Khánh lệnh cho lính nhổ trại, hành quân. Tướng Vương Lê can:

- Quân kia tuy đã chạy nhưng Đinh Khả là tay vũ dũng, quân lính vẫn còn đông. Tôi nghĩ thế nào chúng cũng quay lại. Nếu chúng ta đang đi mà bị chặn đánh thì nguy lắm. Chi bằng tướng quân cho một nửa quân sĩ nhằm các bụi rậm mai phục, một nửa nấu cơm phân phát cho mọi người. Quân kia quay lại, ta đổ phục binh ra đánh, chắc thế nào cũng được.

Tự Khánh nghe theo kế ấy, cho Vương Lê và Nguyễn Chi mang quân đi mai phục, lại dặn khi nào thấy lá cờ đỏ ở giữa trại hạ xuống thì đổ quân ra mà đánh, còn mình tự đốc thúc quân lính canh phòng, giữ trại. Quả nhiên đến gần trưa thấy một đạo quân kéo đến. Tướng đi đầu chính là Đinh Khả. Theo sau là bọn Đỗ Kì Hưng, Đàm Bính, Đinh Lâm, ào ạt kéo tới. Trần Tự Khánh đem quân ra ngoài trại bày trận, đợi Đinh Khả tới. Tự Khánh cầm ngược ngọn giáo, cúi đầu chào, nói:

- Tôi thật có lòng phò tá hoàng thượng mà bị nghi oan, nay đem quân đến đây cũng chỉ muốn cùng tướng quân đón xa giá về triều để xã tắc yên

https://thuviensach.vn

định mà thôi. Xin tướng quân hợp binh cùng tôi đi đón nhà vua cho trăm họ được nhờ.

Đinh Khả cầm cái dùi sắt chỉ vào mặt Tự Khánh, mắng:

- Thằng thuyền chài kia, sao dám nói những điều càn rỡ như vậy. Các ngươi ai ra bắt nó cho ta.

Đàm Bính, cháu Đàm thái hậu, vốn ghét anh em họ Trần, múa cây đại đao xông vào. Tự Khánh đưa ngọn giáo đón đỡ. Hai tướng đang đánh nhau quyết liệt. Bỗng thấy phía sau quân của Tự Khánh bỏ hàng ngũ rút dần về trại. Tự Khánh cũng vừa đánh vừa lui vào trong, sai quân đóng chặt cửa trại lại. Lúc ấy đang là tháng năm, trời nắng như lửa cháy. Quân của Tự Khánh ở trong trại râm mát no đủ. Quân của Đinh Khả ở ngoài trời phơi nắng mệt mỏi. Cuối giờ Ngọ là lúc ánh nắng gay gắt nhất. Quân Đinh Khả nhiều người tản đi tìm nước uống. Tự Khánh ra lệnh hạ cây cờ đỏ ở giữa trại xuống. Đinh Khả bảo các tướng:

- Bọn này chắc muốn tháo chạy đây. Các ngươi bắt sống Trần Tự Khánh cho ta.

Nói rồi Khả cứ việc thúc quân đánh trại, không để ý đến xung quanh. Đàm Bính thấy Tự Khánh không hơn gì mình, hung hăng xông vào cửa trại. Vừa lúc Tự Khánh kéo ra, quát to lên rằng:

- Chúng bay không biết mắc mưu ta hay sao? Sắp về chầu ông bà, ông vải cả mà còn hí hửng thế ư ?

Đinh Khả ngớ người ra, đã thấy quân phục của Tự Khánh rầm rập kéo đến. Đàm Bính luống cuống, bị Tự Khánh đâm một giáo, ngã ngựa, chết. Vương Lê, Nguyễn Chi xua quân xông vào chém giết quân Khả ngổn ngang đầy đồng. Đinh Lâm thấy Nguyễn Chi là tay lợi hại, mới bắn một phát tên, trúng ngay giữa ngực, Nguyễn Chi ngã nhào xuống ngựa, quân sĩ

https://thuviensach.vn

vội đến cứu về trại. Đỗ Kì Hưng đánh nhau với Vương Lê, bị Lê vụt một roi, vỡ đầu chết. Đinh Lâm Thu nhặt tàn quân bảo vệ Đinh Khả chạy trốn.

Tự Khánh thu quân về trại mới biết Nguyễn Chi bị thương, vội vã vào thăm. Nguyễn Chi nói với Tự Khánh:

- Tôi không thể theo hầu tướng quân được nữa, có lời này xin tướng quân minh xét. Tướng quân cứ theo xa giá mãi; nhà vua lại càng nghi, chi bằng rút quân về Triều Đông, giao kết với các tướng lĩnh quanh vùng để làm phên giậu, rồi sai sứ mang biểu đến tâu với nhà vua thì việc mới có thể xong được.

Đêm ấy, Nguyễn Chi vì vết thương quá nặng, máu ra nhiều, chết trong trại, mới có hai mươi sáu tuổi. Tự Khánh thương Chi là người trẻ tuổi mà anh dũng, khóc mãi không thôi. Hôm sau tự Khánh theo kế của Nguyễn Chi, đem quân về đóng bên bờ Nhị Hà, cho người đến giao kết với tướng quân Lê Mịch ở Yên Duyên và tướng lĩnh các vùng lân cận, một mặt viết biểu sai người đến chỗ Huệ Tông, kể rõ sự tình.

Thái hậu cho Trần Tự Khánh là kẻ phản trắc, thường chỉ tay vào mặt ngự nữ Trần Thị Dung mà nói là bè đảng của giặc, bảo vua đuổi đi, lại sai người bắt ngự nữ phải tự sát (Theo ĐVsktt). Ngự nữ nói với vua rằng:

- Thiếp ơn nhờ được hoàng thượng yêu dấu, dẫu thịt nát, xương mòn cũng chưa báo được ân tri ngộ. Nay vì anh thiếp mà hoàng thượng gặp bước gian nan. Thái hậu muốn giết, thiếp xin đành chịu không oán thán gì. Chỉ thương nỗi trong mình thiếp đang mang giọt máu của hoàng thượng. Nó có tội tình gì mà cũng phải chết oan.

Huệ Tông lúc ấy mới biết ngự nữ có thai, liền phong làm Thuận Trinh phu nhân. Thái hậu nghe nói Thuận Trinh phu nhân đang mang thai, càng muốn giết lắm, sai người bỏ thuốc độc vào thức ăn của phu nhân nhưng nhà vua phát hiện ra. Mỗi bữa nhà vua sẻ nửa phần ăn của mình, cho phu nhân

https://thuviensach.vn

ngồi cùng ăn và giữ luôn phu nhân bên cạnh. Từ đấy phu nhân dẫu không yêu nhà vua nhưng cũng cảm kích vì sự bao dung che chở đó.

Đầu tháng sáu năm Kiến Gia thứ sáu (Bính Tí-1216), phu nhân sắp sinh, thái hậu sai người đem chén thuốc độc đến, bắt phu nhân phải chết. Vua lại ngăn không cho, đêm ấy cùng phu nhân trốn theo quân của Trần Tự Khánh. Đi suốt đêm nên phu nhân mệt, lại bụng mang dạ chửa, đến sáng không thể đi tiếp được nữa, hỏi dân mới biết đất ấy là huyện Yên Duyên. Vua gọi người đưa đường đến nhà tướng quân Lê Mịch xin ở nhờ. Tướng quân Lê Mịch nói:

- Thần không biết xa giá hoàng thượng tới, chậm đón tiếp, mong hoàng thượng xá tội.

Huệ Tông bảo:

- Khanh có tội gì đâu mà xá, cho trẫm ở nhờ đây là tốt lắm rồi.

Lê Mịch nói:

- Thần là con dân của hoàng thượng. Sao hoàng thượng lại nói là ở nhờ ? Thần thật đắc tội.

Nói rồi Lê Mịch sai gia nhân giết dê, mổ lợn thết đãi nhà vua và những người tuỳ tòng, đồng thời phái người đến trại quân của Trần Tự Khánh thông báo. Trần Tự Khánh liền cử tướng Vương Lê đem binh thuyền đi đón. Nhà vua từ giã tướng quân Lê Mịch, đem phu nhân lên thuyền Vương Lê mà đi. Thuyền đi đến bãi Cửu Liên thì phu nhân kêu đau bụng dữ dội. Hoá ra phu nhân vì chạy trốn vất vả nên trở dạ đẻ. Vua liền hạ chỉ cho đỗ thuyền ở bến Cửu Liên, sai người đi tìm bà đỡ và truyền cho Trần Tự Khánh đến chầu. Đêm ấy phu nhân sinh trưởng nữ, sau này phong là công chúa Thuận Thiên.

https://thuviensach.vn

Trần Tự Khánh cùng anh là Trần Thừa hộ giá nhà vua về kinh đô. Tháng mười hai năm ấy vua phong Thuận Trinh phu nhân làm hoàng hậu, phong Trần Tự Khánh làm thái uý phụ chính, phong Trần Thừa làm nội thị phán thủ. Trần Thủ Độ giữ chức điện tiền chỉ huy sứ. Trần Tự Khánh cùng với thượng tướng quân Phan Lân, xếp đặt quân ngũ, chế tạo khí giới, rèn luyện binh lính. Dần dần thế quân phấn chấn lên nhiều.

Trước đây Trần Thừa lấy vợ là Lê Thị, sinh con trai, đặt tên là Trần Liễu (1210). Lúc đón được vua và phu nhân, anh em họ Trần hộ giá về kinh, được phong quan tước, Trần Thừa cho người về quê đón mẹ và vợ con lên kinh đô để gia đình đoàn tụ. Mùa hạ năm Kiến Gia thứ Tám (Mậu Dần-1218), Lê Thị - vợ Trần Thừa - sinh con trai thứ hai, đặt tên là Trần Cảnh. Trần Cảnh mắt sáng, mặt vuông, tai dài, khi mới sinh, có đám trẻ tụ tập trước cổng hát rằng:

Cành liễu leo cột phía Đông

Mận tàn hạt lép còn mong nỗi gì

Câu hát ấy sau này ứng vào điềm Trần Cảnh lên ngôi vua, nhà Trần thay nhà Lý. Chữ Trần gồm chữ liễu bám sát một nét sổ, bên cạnh là chữ Đông. Chữ Đông còn có ý nói họ Trần dấy nghiệp từ phía Đông. Mận chỉ chữ Lý, họ Lý. Mận tàn hạt lép chỉ nhà Lý đã suy tàn, vua không có con trai. Năm Trần Cảnh lên ba tuổi, có ông lão ăn mày đi qua, trông thấy Cảnh đang chơi ở sân, liền nói:

- Cậu bé này có tướng cực quí, hẳn trứng rồng đã nở rồi đây.

Cha Cảnh thấy lạ, cho người ra mời nhưng ông lão đã đi đằng nào rồi.

Việc phong Thuận Trinh phu nhân lên ngôi hoàng hậu và anh em họ Trần nắm giữ quyền bính khiến mâu thuẫn giữa thái hậu và hoàng hậu càng thêm gay gắt. Nhà vua buồn rầu, cùng bọn cung nữ ra chơi vườn ngự uyển. Lúc ấy đang là mùa đông, tháng chạp, gió lạnh thổi hun hút. Vì nhà vua

https://thuviensach.vn

ham chuyện ân ái nên cơ thể gầy yếu, không chịu được lạnh, ôm ngực ho một hồi dài. Bọn thị nữ vội đỡ nhà vua về cung, truyền thái y đến khám thì người vua đã nóng ran, vật vã, khát nước, đổ mồ hôi, mê sảng liên hồi. Thái y xem mạch, bốc thuốc nhưng bệnh không chuyển. Qua tết nguyên đán, bệnh tình của nhà vua ngày càng trầm trọng. Sang tháng Ba vua dần dần phát điên, có khi tự xưng là thiên tướng giáng trần, tay cầm giáo và khiên, cắm cờ nhỏ vào búi tóc, đùa múa từ sớm đến chiều mới nghỉ, đòi uống rượu, ngủ li bì đến hôm sau, quyền hành chính sự giao cả cho Trần Tự Khánh.

Tháng ba năm sau, Kiến Gia thứ tám (Mậu Dần-1218), thành Thăng Long bỗng dưng rung chuyển, vệt động đất lan dài theo hướng Đông Bắc, đến tận châu Cổ Pháp, làm núi Tiên sạt mất một góc. ít ngày sau lại có sao chổi mọc ở hướng Tây Nam. Quan chiêm tinh cho là điềm xấu, làm bản tấu dâng lên, nói:

"...Cổ Pháp là quê hương nhà Lý, Tiên sơn là nơi đức Thái Tổ hoài thai, Thăng Long là đất đế đô do Thái Tổ khổ công khởi dựng. Nay bỗng dưng ba nơi ấy đều rung chuyển, đến nỗi Tiên sơn sạt lở, lại có sao chổi mọc ở hướng Đông Nam. Thật là điềm chẳng lành cho xã tắc. Thần lấy làm lo sợ, quỳ tâu, xin hoàng thượng kíp lập đàn tràng, dâng lễ cầu đảo, để nhà Lý được lâu dài, thịnh trị..."

(ĐVsktt chép: Lý Công Uẩn người châu Cổ Pháp-Bắc Giang, mẹ họ Phạm đi chơi chùa Tiên sơn cùng người thần giao hợp có chửa sinh ra vua ngày 12 tháng 2 năm Giáp Tuất)

Trần Tự Khánh thay vua xem tấu, nói:

- Nếu đã là ý trời thì cầu đảo cũng chẳng thể làm gì được.

Các quan nghe thế rất bất bình nhưng không ai dám nói gì. Tháng chín hoàng hậu sinh thứ nữ, sau phong là công chúa Chiêu Thánh.

https://thuviensach.vn

Người thượng ở Quảng Oai vì quá đói khổ, nổi lên làm loạn. Trần Tự Khánh thân cầm quân đem theo bọn Vương Lê, Phùng Tá Chu đi đánh. Lúc ấy đang là cuối thu, trời khô hanh, se se lạnh. Quân sĩ nhằm hướng Tây mà đi, dọc đường chỉ thấy ruộng đồng hoang hoá, làng xóm tiêu điều, dân lưu tán hành khất phiêu dạt khắp nơi, có cả người chết đói. Binh lính nhiều kẻ gặp người nhà đi ăn xin, ôm nhau khóc, cảnh tượng thật thương tâm.

Mấy ngày sau quân vào đến đất Quảng Oai, trước mặt là rừng núi hoang vu, tuyệt nhiên không thấy bóng thổ dân đâu cả. Tự Khánh cho quân tìm nơi thoáng đãng, có nguồn nước, cắm trại, đề phòng bị đánh úp, cử thám tử đi dò xét quân man. Thám tử về báo không thấy tên phiến quân nào. Tự Khánh cho nhổ trại, tiến sâu vào rừng, các xe lương thảo cũng lục cục theo sau. Đến một thung lũng nhỏ, thấy có đội quân người thượng mặt mũi tô vẽ hung tợn, cởi trần, đóng khố sui, khố đẳng (Khố làm bằng vải chế từ vỏ cây và dây rừng), tay cầm dao quắm, vai đeo tên nỏ, từ đâu hiện ra, Tự Khánh xua quân đuổi bắt. Chỉ nghe một tiếng hú dài kinh người, đội quân người thượng chạy vào con đường rừng. Tự Khánh cho quân đuổi gấp. Phùng Tá Chu nói:

- Nơi này hết sức hiểm trở. Thái uý nên cẩn trọng kẻo mắc mưu gian của giặc.

Tự Khánh bảo:

- Trời ơi! Không đuổi mau đi, có vài tên người man què, lấy đâu ra mà mưu với chả mẹo.

Nói xong, vẫy ngọn giáo cho quân cứ việc ào ạt xông lên, bỗng trước mặt hiện ra một vách núi dựng đứng chắn mất lối đi, hai bên rừng dây leo chằng chịt. Quân thượng biến đâu hết cả. Vương Lê quay lại nói với Tự Khánh:

https://thuviensach.vn

- Đây là nơi tuyệt lộ. Ta bị quân man lừa mất rồi. Xin thái uý cho lui binh.

Lệnh lui quân chưa kịp phát ra thì thấy trên sườn núi nổi lên một hồi tù và dài, rồi gỗ đá, chuỳ chông ào ào lăn tới. Quân sĩ sợ hãi, nhốn nháo tháo lui, lại bị dây rừng quấn quýt vướng vào chân, không sao chạy thoát được. Nhiều người bị gỗ đá, chuỳ chông đè chết hoặc bị thương. Tiếng kêu khóc vang cả núi rừng. Khi ra khỏi tầm lăn của gỗ đá, tưởng là thoát nạn, ai ngờ lại một tiếng hú vang lên rồi tên nỏ không biết từ đâu bắn ra như mưa mà chẳng ai nhìn thấy một tên quân người thượng nào. Quân Tự Khánh chết hại rất nhiều, giẫm đạp lên nhau chạy tháo thân. Vương Lê cầm mộc che cho Tự Khánh, chạy ra đến cửa rừng mới biết là thoát, trên mình Vương Lê đã bị găm bốn mũi tên. Lúc ấy quân người thượng ở đâu xông ra đuổi bắt. May có Phùng Tá Chu đi sau liều chết đánh cản chúng lại, Tự Khánh và Vương Lê cắm cổ chạy. Quân lương bị người man cướp mất cả. Đêm ấy trong trại tiếng khóc than như mưa như gió. Trần Tự Khánh bảo Phùng Tá Chu:

- Ta không nghe lời ông mới có trận thua này. Bây giờ đã mất hết lương thảo, lòng quân rối loạn. Chi bằng ngày mai hãy rút quân về.

Phùng Tá Chu nói:

- Vậy ngày mai thái uý cứ từ từ rút đi. Tôi xin đoạn hậu.

Vương Lê bị bốn mũi tên, vết thương không sâu vì Lê mặc giáp cứng lại dày, nhưng các mũi tên đều tẩm thuốc độc nên khắp mình sưng tấy rất đau đớn. Đến đêm Vương Lê mê sảng không biết gì. Tự Khánh thương lắm, sai quân dược điều trị, hôm sau bảo quân lính lấy một chiếc xe, lót thật êm cho Vương Lê nằm chở đi, tự mình cầm giáo đi bên cạnh bảo vệ. Tướng sĩ thấy vậy, ai cũng bảo Tự Khánh là người có lòng yêu kẻ dưới.

https://thuviensach.vn

Mùa đông năm sau, bệnh tình của Huệ Tông có thuyên giảm. Trần Tự Khánh tâu xin tha tội cho Nguyễn Nộn, sai đi đánh người man ở Quảng Oai.

Nguyễn Nộn vốn là hậu duệ của Nguyễn Bặc thời vua Đinh Tiên Hoàng, tu hành ở chùa Phù Đổng, sức vóc cường tráng, thường luyện tập võ nghệ, dùng một cây thiết côn dài múa tít, tung lên cao mấy trượng, rồi nhào người theo bắt lấy, kiêu dũng mà mềm mại như một con báo. Năm trước những người đào ao cho nhà chùa, bắt được một cái hòm bằng đá. Nguyễn Nộn cậy ra, bên trong đựng toàn vàng ngọc. Bọn ấy đòi chia phần. Nguyễn Nộn bảo:

- Để ta đem dâng lên triều đình, thế nào các ngươi cũng được thưởng, nếu tự tiện chia nhau, quan trên biết được, phải tội chặt đầu chứ chả chơi.

Tuy nói vậy nhưng Nguyễn Nộn lại đem giấu đi làm của riêng. Trong bọn người đào ao có một đứa tên là Hồ Miêu, rất tinh khôn, thấy mãi chả có ai được thưởng gì, mới nghi Nguyễn Nộn đã biển thủ hòm của báu. Hồ Miêu bàn với bọn người đào ao, cùng nhau đến hỏi. Nguyễn Nộn nói:

- Ta nghĩ lại rồi. Chúng bay không biết câu dân gian, quan tham hay sao? Dẫu ta có đem dâng lên cũng chưa chắc đã đến được triều đình, có khi còn bị họ giết người diệt khẩu, hoá ra chẳng mang vạ cả lũ ư.

Hồ Miêu nói:

- Thế thì đem chia quách cho mỗi người một ít là xong. Anh em ta đây không ai nói ra, quan trên làm sao mà biết được.

Nguyễn Nộn nhất quyết không chia. Bọn người đào ao tức giận đến báo với quan tư xã đem tuần đinh đến khám, bị Nguyễn Nộn lấy danh nghĩa bảo vệ chùa, đánh cho một trận, chạy tháo thân, phải báo lên quan phủ. Quan phủ mang lính về vây chùa, khám xét tìm thấy hòm vàng ngọc, liền bắt Nguyễn Nộn cùng hòm tang vật, làm sớ tâu lên triều đình. Triều đình

https://thuviensach.vn

giao cho bộ hình bắt Nguyễn Nộn giam vào đại lao tra xét. Trần Tự Khánh thấy Nộn có sức khoẻ lại giỏi võ nghệ, mà vụ án cũng đã rõ ràng, mới xin tha cho và sai đi đánh người thượng.

Nguyễn Nộn vâng mệnh, điểm binh ra khỏi thành, nhằm hướng Tây đi về đất Quảng Oai. Trong đám thuộc tướng của Nguyễn Nộn, có Đỗ Nguyên Bá là cháu của thượng phẩm phụng ngự Đỗ Quảng. Sau Đỗ Quảng làm phản, bị Tô Trung Từ đánh bại. Đỗ Nguyên Bá muốn trả thù cho chú, đêm ấy vào trướng hỏi Nguyễn Nộn rằng:

- Năm trước, tướng quân có một mình mà dám chống lại cả quan phủ, nay có binh, có tướng, sao lại phải quỳ mọp dưới chân người ta vậy?

Nguyễn Nộn Quắc mắt, hỏi:

- Ngươi nói thế là có ý gì?

Nguyên Bá nói:

- Việc bắt hay thả tướng quân đều do một tay anh em họ Trần cả. Nay tướng quân coi Tự Khánh như ân nhân, chẳng phải mua cười cho thiên hạ sao? Anh em họ Trần, tuy tiếng là tướng của nhà Lý nhưng thực ra chỉ muốn nuốt chửng nhà Lý mà thôi. Chúng làm nhiều điều xằng quấy, khiến lòng người không phục. Nếu tướng quân khởi binh chống lại họ Trần, tôi chắc thiên hạ về với tướng quân cả.

Nguyễn Nộn trợn mắt thét:

- Ta vâng lệnh thái uý, đi tiễu trừ quân giặc. Sao ngươi dám nói càn như vậy. Võ sĩ đâu! Lôi tên này ra chém cho ta.

Võ sĩ xông vào kéo Nguyên Bá đi. Bá, mặt không đổi sắc, chỉ cười mủm mỉm. Lúc sắp hành hình, Bá vẫn tươi tỉnh như không, lại còn hát mấy câu:

https://thuviensach.vn

Trời xanh xanh... hề

Đất xanh xanh

Đất trời nghiêng ngửa... hề

Đâu kẻ hùng anh?

Nguyễn Nộn thấy thế, hỏi:

- Nhà ngươi chết đến nơi mà còn vui vẻ thế ư?

Nguyên Bá nói:

- Tôi biết mình không chết, lại gặp người tri kỉ, sao không vui vẻ?

Nguyễn Nộn liền sai cởi trói, mời Nguyên Bá vào trướng, hỏi:

- Sao ngươi biết ta không giết ngươi?

Đỗ Nguyên Bá nói:

- Lời nói phải, lại đúng chỗ, gây nên cái chết thế nào được?

Nguyễn Nộn vái Nguyên Bá một vái, nói:

- Ông thật hiểu hết gan ruột của tôi. Vậy có điều gì mong ông hết lòng chỉ giáo cho. Hiềm một nỗi tôi chưa có công trạng gì, e quân lính không phục.

Đỗ Nguyên Bá nói:

- Đánh xong quân man, ắt thành công trạng chứ gì nữa.

Từ bữa ấy Nguyễn Nộn luôn giữ Đỗ Nguyên Bá bên mình để bàn việc. Mấy hôm sau đi đến đất Quảng Oai, Nguyễn Nộn cho quân sĩ đốt rừng, tiến

https://thuviensach.vn

đánh. Nguyên Bá can:

- Quân man nổi loạn, chẳng qua do đói khổ làm càn. Tướng quân cho đốt rừng, đánh giết, tất họ chống lại hoặc sợ tản đi. Như thế phỏng có ích gì?

Nguyễn Nộn nói:

- Vậy phải làm sao bây giờ?

Nguyên Bá Nói:

- Tôi chắc quân man thế nào cũng cho người dò xét chúng ta. Tướng quân cứ đem cơm gạo treo lên các cành cây quanh trại, nếu ngày mai không còn, khắc sẽ có kế hay.

Nguyễn Nộn nghe theo, cho quân nấu cơm, gói làm nhiều gói, treo lên cành cây trong cánh rừng gần đấy. Sáng hôm sau thấy mất cả. Nguyễn Nộn hỏi, Nguyên Bá nói:

- Kế này chắc sẽ thành công. Đêm nay tướng quân lại cho treo cơm nhiều hơn hôm qua, ngày mai tôi xin nói rõ đầu đuôi.

Qua một đêm nữa, số cơm đem treo cũng mất hết. Nguyên Bá mới ghé sát vào tai Nguyễn Nộn nói:

- Mưu kế của tôi là thế này... này...!

Nguyễn Nộn cười phá lên bảo:

- Mẹo của ông, dẫu Lý Thường Kiệt, Dương Đình Nghệ tái sinh cũng không đoán ra được.

Về phía người thượng, thấy quân lính triều đình kéo tới thì trốn cả vào rừng sâu nhưng vẫn cử một toán bí mật theo dõi, đêm ấy thấy quân triều

https://thuviensach.vn

đình treo nhiều gói trên cây, bảo nhau hạ xuống, thấy toàn là cơm trắng, đang đói sẵn, ăn thử không có độc. Quân người thượng liền lấy hết các gói cơm mang về động, báo với tù trưởng, chia cho mọi người. Đêm thứ hai, tù trưởng sai quân đi, lại lấy được nhiều cơm hơn mà chẳng ai việc gì. Đêm thứ ba, tù trưởng tự cầm đại quân đi lấy cơm, xem xét tình hình. Nửa đêm đến cánh rừng cạnh trại lính triều đình, thấy trong trại đèn đuốc sáng choang, quân lính canh phòng nghiêm mật. Trên cây trong rừng chỗ nào cũng treo lủng liểng vô số những gói cơm, tù trưởng cho quân leo lên tháo xuống, chẳng ai còn để ý đến việc đánh nhau nữa. Vừa lúc ấy một tiếng pháo nổ vang trời, rồi đèn đuốc bốn bên cháy lên, sáng như ban ngày, vây quân người thượng vào giữa. Quân thượng hoảng hốt, toan tìm đường tháo chạy nhưng không thể nào ra khỏi trùng vây. Viên tù trưởng đang luống cuống chưa biết chạy vào đâu, bị một chiếc lưới chụp lên đầu, không sao chui ra được, quân triều đình trói nghiến đưa về trại. Số quân thượng còn lại cũng lần lượt bị bắt hết cả.

Hoá ra Đỗ Nguyên Bá thấy người thượng trốn vào sâu trong rừng, mới dùng kế mồi ngon câu cá đói, nhử ra mà bắt. Sáng hôm sau Nguyễn Nộn cho dựng pháp trường, đào một cái hố thật to. Lệnh cho quân sĩ điệu bọn người thượng ra đấy để chém hết, đẩy xuống, lấp đất đi. Khi sắp hành hình, Đỗ Nguyên Bá đem quân đi tuần núi về, liền bảo bọn đao phủ hãy khoan, đợi lệnh, rồi vào nói với Nguyễn Nộn:

- Tướng quân không nên giết bọn người man mới là đắc sách.

Nguyễn Nộn bảo:

- Ta muốn giết sạch chúng đi để trừ hậu hoạ.

Nguyên Bá nói:

- Chính giết chúng, tướng quân mới gặp ba điều hoạ, tướng quân sẽ mang tiếng là người ác, dân chúng sợ hãi không theo. Dân chúng đã không

https://thuviensach.vn

theo lấy ai mà sai khiến. Đó là điều hoạ thứ nhất. Tướng quân muốn tranh hùng với họ Trần, tất phải mang quân lên phía Bắc. Phía Tây yên định, họ Trần không lo gì nữa, rảnh tay đối phó với tướng quân. Đó là điều hoạ thứ hai. Giả như muốn về với triều đình, mà bốn bề sóng yên gió lặng cả, tướng quân không biết câu Điểu tận cung tàng hay sao. Đó là điều hoạ thứ ba.

Nguyễn Nộn bảo:

- Chả lẽ bây giờ thả chúng ra à?

Nguyên Bá nói:

- Không những phải thả chúng, mà còn cần thết đãi chúng thật đàng hoàng nữa. Người man là giống thật thà, khi chúng đã chịu ơn, tướng quân bảo làm gì mà chúng chả nghe. Kế này gọi là nuôi khỉ dạy làm trò đó.

Nguyên Bá còn ghé vào tai Nguyễn Nộn, nói nhỏ vài câu, rồi đi ra. Nguyễn Nộn bảo quân lính đưa bọn người thượng trở lại, tự tay cởi trói cho tù trưởng, sai lính thả hết quân thượng ra, cho làm tiệc rượu thết đãi rất trọng thể, lại chia cho một nửa lương thực và cấp cho nhiều vàng lụa, dặn:

- Các ngươi ở nơi heo hút, đói rét khổ sở muôn phần. Ta không nỡ giết. Từ nay hãy lo trồng cấy, chăn nuôi lấy cái ăn, cái mặc. Không được làm loạn nữa. Sau này có việc gì, cử người lên phía Bắc gặp ta.

Người thượng lâu rồi không được hưởng ân huệ của triều đình, nay thấy như vậy răm rắp dạ theo, coi Nguyễn Nộn như thiên thần giáng thế, như cha mẹ tái sinh. Mấy hôm sau Nguyễn Nộn kéo quân đi. Dân thượng khóc lóc đưa tiễn, Quân lính của Nộn cũng cho rằng chủ tướng của mình là người nghĩa hiệp. Nguyễn Nộn theo kế của Đỗ Nguyên Bá, một mặt viết sớ tâu về triều đình báo tin đã bình xong Quảng Oai, đang kéo quân về triều. Một mặt cho người chuẩn bị thuyền bè để đưa quân về vùng Thiên Đức. Khi về đến hương Phù Đổng, Nguyễn Nộn cho lính tìm bắt được Hồ Miêu, kẻ trước kia đã phát giác Nguyễn Nộn biển thủ hòm vàng ngọc. Nộn thét

https://thuviensach.vn

quân nọc Hồ Miêu ra đánh. Nguyên Bá thấy vậy chỉ cười. Nguyễn Nộn hỏi vì sao tướng quân lại cười. Nguyên Bá Nói:

- Chẳng lẽ thượng công không biết trước kia Hàn Tín không chỉ báo ân phiếu mẫu mà còn hậu đãi cả gã bán thịt hay sao? Vả lại nếu không có Hồ Miêu tố giác, thượng công đâu có ngày nay.

(Hàn Tín nghèo khổ, bị gã hàng thịt bắt chui qua háng. Bà phiếu mẫu giặt vải bến sông, thương Tín đói, thường cho ăn cơm. Sau này Tín làm đại tướng của Lưu Bang, được phong tước Tề vương, đem nghìn lạng vàng trả ơn phiếu mẫu, lại trọng đãi cả gã hàng thịt)

Nguyễn Nộn sực tỉnh liền mời Hồ Miêu ngồi cùng uống rượu. Chuyện đó đồn đi, ai nấy đều cho Nguyễn Nộn là người rộng rãi, không chấp kẻ dưới nên nhiều người tìm đến xin theo.

Ở làng Cao Duệ (Cao Duệ: Thường gọi là làng Rồng, thuộc huyện Trường Tân, Hồng châu - nay là làng Cao Duệ, xã Nhật Tân, huyện Gia Lộc, Hải Dương), huyện Trường Tân thuộc Hồng châu có hai chàng trai là Nguyễn Bằng và Phạm Hữu rất thân với nhau. Cả hai người đều theo học một ông thầy ở làng Đạo Phái (Đạo Phái: Nay thuộc huyện Thanh Miện, Hải Dương). Hôm ấy hai người đi học về qua cánh đồng, thấy đám trẻ chăn trâu đùa vui, dừng lại xem. Một đứa trong đám trẻ nói:

- Con trâu nhà tao cày mỗi ngày được năm sào ruộng.

Một đứa khác bảo :

- Trâu nhà mày khoẻ thế nào bằng trâu nhà tao được!

Đứa kia nói:

- Trâu nhà tao húc mỗi nhát, trâu nhà mày đi đời.

https://thuviensach.vn

Đứa này sừng sộ:

- Thật chứ ? Mày có dám cho trâu đánh nhau không ?

Đứa kia:

- Dám chứ sao không. Chết đừng có trách.

Thế là hai con trâu đang thủng thỉnh ăn cỏ được kéo ra giữa bãi. Hai đứa trẻ thúc cho chúng tiến lại gần nhau nhưng cả hai con đều ngoảnh đi, tiếp tục hì hục gặm cỏ, dường như chúng chẳng để ý gì đến nhau. Hai đứa trẻ quất cho chúng xáp lại gần. Cuối cùng hai con trâu cũng hiểu ra chủ chúng muốn gì. Chúng nhìn nhau bằng con mắt hằn học rồi xông vào kịch chiến. Trận đấu ngày càng dữ dội. Cuối cùng một con dồn được con kia đến bờ khe sâu. Con đuối sức lăn xuống khe, làm lở một mảng đất lớn, vì thế con thắng cuộc cũng lao theo. Nguyễn Bằng, Phạm Hữu cùng mấy đứa trẻ chạy lại, hai con trâu đã nằm thở dốc dưới lòng khe, bốn mắt đăm đăm nhìn lũ trẻ như van lơn cầu cứu. Nguyễn Bằng bảo Phạm Hữu:

- Hai con trâu thật là dại dột, đang yên đang lành lại đánh nhau.

Phạm Hữu bảo:

- Hai con trâu có muốn đánh nhau đâu. Muốn đánh nhau là lũ trẻ kia đấy chứ!

Mấy đứa trẻ reo lên sung sướng.

- A! Chúng mày ơi! Hôm nay nhất định có thịt trâu ăn rồi!

Hai chàng trai về đến đầu làng, thấy quan quân đi lại rầm rập, hỏi ra mới biết Đoàn Thượng đang về bắt đinh tráng vào lính. Phạm Hữu bàn với Nguyễn Bằng:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta đều đã có tên trong sổ đăng lính cả rồi, trốn cũng chẳng được, mà bây giờ thiên hạ đang loạn, đất nước chia năm xẻ bảy. Ta theo Đoàn Thượng, nhỡ Nguyễn Nộn thắng, tất anh em mình không khỏi mang hoạ, chi bằng ta làm như Quản Trọng và Bão Thúc Nha ngày trước, anh cứ về đăng lính, tôi trốn sang Kinh Bắc với Nguyễn Nộn. Sau này ai có lợi thế thì tiến cử người kia. Đó mới là kế vạn toàn. Đợi khi thiên hạ thái bình, ta lại cùng nhau đi học.

Nói rồi cả hai nhỏ nước mắt chia tay, Nguyễn Bằng đi theo Đoàn Thượng, còn Phạm Hữu sang Kinh Bắc với Nguyễn Nộn. Gặp lúc Nguyễn Nộn đang chiêu binh mãi mã, Phạm Hữu vào xin ra mắt. Nộn thấy Hữu mặt mũi sáng sủa, có chữ nghĩa học hành, lại ăn nói khoát đạt thì quý trọng, liền cho làm chức quản binh hiệu uý, giúp việc ghi chép sổ sách quân lính, lương thảo cho quân sư Đỗ Nguyên Bá.

Chẳng bao lâu, Nộn thấy quân tình đã mạnh, muốn về Thăng Long, đánh anh em họ Trần, mời quân sư Đỗ Nguyên Bá đến bàn. Nguyên Bá nói:

- Cứ như ý tôi, chưa nên xuất quân vội. Ngày nay đã hình thành cái thế thiên hạ chia ba. Anh em họ Trần chiếm được kinh đô, khống chế vua Lý, có thể mượn tiếng triều đình mà sai khiến các lộ. Nhà Lý tuy suy tàn nhưng lòng người chưa dứt. Họ Trần dựa vào đó mà chiếm thế thượng phong, xem như được thiên thời. Đoàn Thượng ở phía Đông cũng ra sức bành trướng thế lực, dựa vào vùng đất rộng, dân giàu, lại có nhiều sông lạch che chắn để thủ hiểm, xem như được địa lợi. Nếu ta mang quân sang sông, nhất định họ Đoàn sẽ đánh vào sau lưng ta, chả nguy lắm sao. Thượng công ở phía Bắc, lực lượng mới xây dựng, hãy nắm lấy nhân hoà.

Nguyễn Nộn hỏi:

- Muốn được nhân hoà phải làm thế nào?

Nguyên Bá nói:

https://thuviensach.vn

- Thượng công mới gây nghiệp. Lòng người chưa yên định. Nay thượng công hãy ra sức thi ân, cứu giúp người nghèo, nâng đỡ kẻ khó, chiêu hiền, đãi sĩ, khuyến khích nông tang, giảm bớt tô thuế. Như vậy lo chi không có được nhân hoà. Khi thế và lực đã đủ mạnh, muốn đánh đâu mà chả được. Đây là kế nhà cao cần móng chắc vậy.

Nguyễn Nộn nghe theo kế ấy, chiếm giữ hương Phù Đổng, tự xưng là Hoài Đạo Vương, nuôi quân, rèn sức, gọi anh em họ Trần là giặc, xin nhà vua cho được dẹp loạn để chuộc tội.

Trần Tự Khánh muốn đi đánh Nguyễn Nộn. Thượng tướng Phan Lân can:

- Ngày nay thế lực của Nguyễn Nộn đã mạnh, không thể đánh thắng ngay được. Đoàn Thượng ở Hồng châu cũng tác oai, tác quái. Ta đem quân đi đánh, tất họ sẽ liên kết với nhau, việc chinh chiến không biết bao giờ mới dứt, trăm họ thêm điêu linh. Chi bằng cứ phong vương cho Nguyễn Nộn để Đoàn Thượng ghen tức mà đánh lẫn nhau. Bên nào thua cũng bớt cho ta một mối hoạ. Trong khi đó thái uý có thể ung dung mà lo việc triều chính có hơn không?

Hôm ấy Trần Tự Khánh về phủ, cho mời quan điện tiền chỉ huy sứ Trần Thủ Độ đến bàn việc. Trần Thủ Độ nói:

- Lời bàn của thượng tướng Phan Lân rất phải. Bọn Nguyễn Nộn, Đoàn Thượng dẫu có hung hăng cũng chưa thể làm gì ta nổi, mà lực lượng của ta cũng chưa thể đánh bại bọn chúng nhanh chóng được, chi bằng cứ củng cố triều chính, bồi dưỡng quân lực rồi sau sẽ liệu.

Vì thế Trần Tự Khánh không đi đánh Nguyễn Nộn nữa mà tâu lên Huệ Tông, xin nhà vua cứ hứa phong vương cho Nộn. Vua tuy chưa phong vương cho Nguyễn Nộn nhưng cũng cử người mang sắc thư đến tuyên dụ. Từ đấy Nguyễn Nộn càng ra sức chiêu mộ quân lính, phát triển địa bàn về

https://thuviensach.vn

phía Bắc, ráo riết chuẩn bị tiến đánh họ Trần. Tin ấy bay về kinh đô khiến Trần Tự Khánh mất ăn, mất ngủ.

Thế mới rõ là:

Những tưởng xua ưng đi bắt thỏ

Nào ngờ thả cọp chốn rừng xanh

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Trần Tự Khánh, Nguyễn Nộn, Đoàn Thượng tranh giành thiên hạ thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 3

Lý Chiêu Hoàng nhường ngôi cho chồng

Trần Thủ Độ gồm thâu quyền bính

Năm Kiến Gia thứ mười ba (Quý Mùi-1223), thế quân của Nguyễn Nộn càng mạnh. Phía Đông, Đoàn Thượng cũng chiếm hết châu Hồng, châu Đằng. Trần Tự Khánh biết thế nhưng không làm sao được. Tháng mười hai, Tự Khánh ốm nặng, cho mời nội thị phán thủ Trần Thừa đến dặn:

- Em không thể cùng anh lo việc thiên hạ nữa. Nay họ Trần ta đã ở ngôi cao tột đỉnh trong triều. Đó là phúc lớn của tổ tông, nhưng chốn quan trường đầy những chông gai, không khéo sẽ thành đại hoạ, mong anh cẩn trọng.

Lại dặn Trần Thủ Độ:

- Chú là người vừa có tài, vừa có sức. Tương lai họ Trần nhà ta ắt phải nhờ tay chú lo liệu cả. Hiềm cái, chú chẳng được học hành, khi nắm quyền lớn cần phải tìm người kiến thức trợ giúp mới được.

Thủ Độ hỏi:

- Đỗ Kính Tu có là người kiến thức không ?

Tự Khánh bảo:

- Đỗ thái phó tuy tài cao, học rộng, thông kinh, bác sử, nhưng quá gò mình vào lễ nghĩa mà kém quyền biến, như vậy chưa thể coi là người kiến

https://thuviensach.vn

thức.

Thủ Độ lại hỏi:

- Phan Lân, Vương Lê có phải là người kiến thức không ?

Tự Khánh bảo:

- Phan, Vương hai người ấy trung dũng có thừa nhưng chỉ giỏi việc quân tình chứ việc trị nước chăn dân thì hai ông ấy không thể làm được nên cũng không coi là người kiến thức.

Thủ Độ hỏi tiếp:

- Đỗ Nguyên Bá bên Nguyễn Nộn thế nào ?

Tự Khánh thở dài mà rằng:

- Ta có biết Đỗ Nguyên Bá. Tiếc thay người ấy có tài nhưng đoản mệnh.

Thủ Độ định hỏi nữa nhưng Tự Khánh đã đi rồi.

Vua Lý Huệ Tông truy phong cho Trần Tự Khánh làm Kiến Quốc Đại Vương; phong Trần Thừa làm phụ quốc thái uý, vào chầu không phải xưng tên; phong Phùng Tá Chu làm thái phó. Một mình chỉ huy sứ Trần Thủ Độ quản lĩnh các quân điện tiền hộ vệ trong ngoài cấm đình.

(Theo ĐVsktt)

Trần Thừa bàn với Trần Thủ Độ:

- Nay nhà vua tuy bệnh có thuyên giảm nhưng vẫn không thể trông coi việc triều chính. Dân tình đói khổ. Giặc cướp khắp nơi. Bọn Nguyễn Nộn, Đoàn Thượng không chịu quy phục. Khi lâm chung, chú hai có dặn phải

https://thuviensach.vn

tìm người kiến thức giúp đỡ nhưng không nói rõ là ai. Vậy chú nghĩ thế nào?

Thủ Độ nói:

- Em nghe nói có ông Kiều Hoàng Minh, hậu duệ đời thứ mười hai của Kiều Tam Chế, là người học rộng, tài cao nhưng không ra làm quan, nay đến ẩn dật ở Sài sơn, hái thuốc, luyện đan, hay cứu người nên được dân vùng đó coi như vị tiên, thường gọi là Kiều chân nhân. Đỗ Nguyên Bá biết là người tài, mấy tháng trước đã đến mời ra giúp Nguyễn Nộn nhưng bị chối từ.

(Kiều Tam Chế: Tức Kiều Công Hãn, trong thời kì 12 sứ quân cát cứ (966-967), ông chiếm đất Phong châu, sau bị Đinh Bộ Lĩnh đánh bại)

Trần Thừa bảo:

- Vậy ta cũng nên đến xem sự thể thế nào.

Thủ Độ nói:

- Để chọn ngày tốt, em sẽ đi ngay.

Trần Thừa bảo:

- Chú chuẩn bị lễ vật. Ba ngày nữa là ngày đại cát, nên đi.

Thủ Độ về sắm lễ vật, trai giới ba ngày, bỏ võ phục, mặc áo đại trào, đem theo một tiểu đồng hầu cận và ba người vệ sĩ, sáng sớm mở cửa Tây thành, cưỡi ngựa nhằm hướng Sài Sơn thẳng tiến. Mặt trời lên khỏi ngọn tre, năm thầy trò vào đến đất Sài Sơn. Qua một khoảng rừng thưa, thấy hiện ra dãy núi đá cao chất ngất. Dưới chân núi, thấp thoáng mấy nếp nhà tranh của sơn dân. Thủ Độ cho người hỏi thăm. Sơn dân chỉ đường đi tiếp vào trong. Năm thầy trò dắt ngựa đi sâu vào núi. Chỉ thấy:

https://thuviensach.vn

Tầng tầng đá dựng

Lớp lớp cây dày.

Bên trên, lá chen kín lá

Phía dưới, dây quấn khít dây.

Vài chú chim giọng cất véo von

Dăm cô bướm cánh xoè rực rỡ.

Hoa thơm chờ ong tới

Quả ngọt đợi khỉ sang.

Đầu ngọn núi lộ ra một khoảng trời, mây trắng vờn chỏm đá lấp lánh tựa thấy bóng kim ô.

Giữa cánh rừng giấu kín mấy lòng khe, nước xanh xiết bờ rêu nhập nhoà như hiện hình ngọc thỏ.

Càng đi sâu vào rừng, khí trời càng trong lành, yên ả. Trần Thủ Độ bảo mấy người tuỳ tùng:

- Quang cảnh nơi này đẹp đẽ u tịch, hẳn nào chẳng có bậc thần tiên đến ở. Ta thường quen việc chinh chiến, không ngờ lại có một nơi thanh bình thế này.

Đi vào một đoạn nữa, rừng mở ra. Trên khoảng đất vồng lên, rộng đến mấy mẫu, có một trang viên nhỏ, rào giậu sơ sài, đứng từ xa cũng có thể thấy hết được quang cảnh trang viên. Khi tới gần, trên cổng có một tấm biển lớn bằng gỗ rất chắc chắn nhưng không có chữ. Cánh cổng to dày không đóng. Nhìn qua cổng ấy vào trong là một sân đất rộng rồi đến ngôi nhà chính mái lá, vách nứa, cửa chắn bằng tấm liếp có mành mành che.

https://thuviensach.vn

Trần Thủ Độ cho buộc ngựa vào gốc cây, bảo mọi người đứng đợi. Lúc sau có một bé gái chừng tám chín tuổi ra mời khách. Thủ Độ hỏi:

- Đây có phải nhà Kiều chân nhân không cháu?

Bé gái đáp:

- Vâng ạ! Kiều chân nhân là ông nội cháu.

Thủ Độ hỏi tiếp:

- Hôm nay ông cháu có nhà không?

Bé gái đáp:

- Ông cháu đang ngủ trong nhà ạ. Mời các bác vào.

Thủ Độ bảo bọn tuỳ tùng ở ngoài, chỉ cho một mình tiểu đồng đem lễ vật cùng theo bé gái vào. Khi mở bức mành mành, Thủ Độ thấy một ông già nhỏ bé, ngắn ngủn, có lẽ không cao quá bốn thước rưỡi (Thước cổ có độ dài ~0,333 m), tóc bạc trắng búi củ hành, nằm dưới đất, gác hai chân trên chiếc chõng tre, đậy cuốn sách lên mặt mà ngủ, cốt cách nửa như tiên thánh nửa như kì nhân quái dị, chỉ hương thơm của các vị thuốc bay khắp nhà là dễ chịu. Để tỏ ra tôn trọng chủ nhà, Thủ Độ lui lại vài bước, đứng ngoài hè đợi bé gái vào đánh thức ông. Một lát bé gái bước ra, bảo:

- Ông cháu dậy rồi, mời bác vào.

Thủ Độ bước vào, trông vẻ mặt ông già, lại càng thất vọng. Ông già da đen, trán dô, má hóp, răng vổ, chỉ được đôi mắt sáng kéo lại. Thủ Độ chắp tay, lên tiếng:

- Kẻ phàm tục xin kính chào chân nhân.

https://thuviensach.vn

Tuy nói vậy nhưng Thủ Độ lại nghĩ "Chẳng biết là chân nhân hay quái nhân đây". Kiều chân nhân cũng chắp tay cười nói:

- Không dám! Chẳng biết đại quan đến đây tìm chân nhân hay tìm quái nhân vậy?

Thủ Độ giật nảy mình, không hiểu vì sao ông già lại biết được ý nghĩ của mình, vội quỳ xuống làm lễ, nói:

- Tôi người trần mắt thịt, không được học hành, tính tình thô lỗ, có điều sơ suất, xin tiên lão thứ lỗi cho.

Kiều chân nhân vội đỡ Thủ Độ dậy, nói:

- Xin đại quan chớ đa lễ. Tôi hủ lậu, ở chốn rừng xanh núi đỏ. Chẳng hay có việc gì mà đại quan phải nhọc công tìm tới?

Nói rồi gọi người nhà pha trà. Lát sau có một thiếu niên bưng trà ra mời khách. Thủ Độ cầm chén trà trên tay, thấy hương thơm thoang thoảng, vừa dịu dàng thanh khiết như được chế ướp hết sức công phu, lại vừa như còn mùi ngai ngái tươi nguyên của những thứ lá cây quen quen là lạ. Khi nhấp vào môi, vị ngọt êm thấm nơi đầu lưỡi, làm Thủ Độ cảm thấy sảng khoái vô cùng nhưng vị ngọt nhanh chóng chuyển sang vị đắng. Cái thứ vị đắng cũng mơ hồ y như sự cảm nhận rất mơ hồ của vị ngọt ban đầu nhưng nó tồn tại không lâu đã lại biến thành vị ngọt rất đượm đà, làm Thủ Độ không thể nhận biết ra loại trà gì. Bất giác, Thủ Độ thốt lên:

- Ngon tuyệt! Dạ thưa cụ cho kẻ phàm này uống thứ trà gì mà ngon đến như vậy?

Kiều chân nhân nói:

- Chắc đại quan ở chốn kinh kì, không thiếu gì những thứ trà ngon. Đây chỉ là thứ lá cây thông thường có tên là đinh lăng mà bọn dân nghèo

https://thuviensach.vn

chúng tôi dùng ăn gỏi cá.

Thủ Độ ngồi chết lặng như một võ sĩ bị trúng đòn phủ đầu của đối phương. Vì thực ra khi còn ở quê đánh cá, Thủ Độ cũng hay dùng thứ lá này, bây giờ lại quên đi mất. Kiều chân nhân thong thả nói tiếp:

- Đinh lăng là thứ cây có thể làm tăng lực, trị độc, vị của nó tiền cam, hậu khổ, hậu cam cam, đắng mà không chối, ngọt mà không sắc khiến người ta dễ tiếp nhận.

Thủ Độ vái Kiều chân nhân một vái, nói:

- Đa tạ cụ đã có lòng chỉ giáo. Hôm nay còn chút việc, xin cụ dạy cho.

Thủ Độ bảo người hầu cận dâng mâm lễ vật. Kiều chân nhân không nhìn mâm lễ, chỉ nói:

- Những gì cần nói với ngài, tôi đã nói hết rồi.

Thủ Độ bối rối nói:

- Bỉ chức ngu muội, không hiểu được hết lý lẽ cao siêu, lại không có chữ nghĩa nên chẳng thể ghi chép, xin cụ chỉ bảo cặn kẽ để bỉ chức có thể nhập tâm ạ.

Kiều chân nhân nhìn thẳng vào mắt Trần Thủ Độ, hỏi:

- Đại quan còn điều chi chưa rõ?

Thủ Độ thấy trong đôi mắt của ông già như có một thứ ánh sáng lạ kỳ soi tỏ mọi ý nghĩ của mình, mới thành thực mở đầu câu chuyện:

- Thưa cụ, hiện nay đất nước ly loạn, dân tình cực khổ, nhà vua đau ốm không khỏi, việc chính sự hết sức rối ren, tôi thân giữ trọng trách mà

https://thuviensach.vn

kiến thức ít ỏi, không biết làm sao, xin cụ rộng lòng chỉ bày kế sách để hưng quốc an dân cho trăm họ được nhờ.

Kiều chân nhân nói chậm rãi:

- Từ thượng cổ đến nay có quốc gia nào trị rồi không loạn, có loạn rồi mới lại trị; có triều đại nào thịnh rồi không suy, suy rồi mới lại thịnh, cũng như cái vị lá này ngọt rồi đắng, đắng xong lại thấy ngọt. Có điều những bậc tể phụ phải biết điều tiết sao cho vị đắng ngọt ấy vừa phải, đừng gay gắt quá hoặc đừng bất cập là được. Đó chính là điều hoà âm dương chứ gì nữa. Nhân thân tiểu vũ trụ, con người có lúc ốm lúc khoẻ thì đất trời cũng phải có khi mưa khi nắng chứ. Nay nước đang loạn cũng như người đang ốm. Cái sự ốm ấy đã lâu ngày nên cơ thể suy nhược. Vậy mà các phe đảng đua nhau nổi lên làm cho muôn dân điêu đứng lầm than; nước nhà có khác nào người đã hư suy lại nhiễm thêm tà khí.

Đợi ông cụ nuốt xong miếng nước, Thủ Độ nói:

- Quốc tình hiện nay đúng là như vậy. Phía Bắc, Nguyễn Nộn bành trướng; phía Đông, Đoàn Thượng hoành hành, nếu không thống nhất giang sơn về một mối, không biết đất nước sẽ đi về đâu. Dám xin cụ kê cho toa thuốc.

Kiều chân nhân nói:

- Nguyễn, Đoàn hai người ấy tuy mạnh nhưng không có gì đáng sợ. Họ là thực chứng của căn bệnh. Còn sự rối ren của triều đình, sự tham bạo của quan lại, sự cùng cực của muôn dân, sự trống rỗng của quốc khố, sự mất lòng tin của trăm họ, sự nhu nhược của nhà vua cùng với trăm ngàn điều tệ hại khác nữa đó là hư chứng của căn bệnh. Phép chữa, thực chứng thì tả, hư chứng thì bổ. Chữa thực chứng tuy có đớn đau nhưng bao giờ cũng nhanh chóng hơn. Cái khó của ngài là ở phép bổ kia. Trong những cái khó đó, cái khó nhất là không làm sao trừ bỏ được bọn tham quan ô lại.

https://thuviensach.vn

Bọn này nếu không là hoàng thân quốc thích cũng con cháu công thần, chúng gian hiểm vô cùng, không những có bề trên che chở mà còn nhiều thủ đoạn xảo quyệt để giấu giếm hành tung, đâu có dễ gì tìm ra manh mối, mà ngay cả khi tìm ra manh mối liệu có xử được chúng hay không? Vậy là của dân cứ bị vơ vét mà không dám kêu, cơm lính cứ bị cắt xén mà không dám nói. Bách tính biết trông cậy vào đâu? Người trung lương bị hãm hại, bỏ rơi. Hỏi còn ai muốn hết lòng vì nước nữa đây? Nước có dân làm gốc, dân không tin, sao nước chẳng suy tàn. Nhà vua tự bịt mắt mình, lúc nào cũng muốn quần thần tung hô là thời thái bình thịnh trị.

Kiều chân nhân dừng lại nhấp một ngụm nước rồi tiếp:

- Nhưng trăm sự đều do ý giời. Giời làm ra thế! Muốn chữa khỏi bệnh chỉ có cách đổi giời.

Chính câu nói này của Kiều chân nhân như kéo Trần Thủ Độ ra khỏi cơn mê, ông ta kêu lên:

- Đổi giời!

Tiếng kêu nửa như kinh hãi của một tội đồ, nửa như sung sướng của kẻ tìm ra lối thoát ở cuối đường hầm. Từ đấy trong đầu Thủ Độ hình thành dần một kế hoạch đổi giời. Thủ Độ tiếp:

- Tuy nhà Lý đã quá mục ruỗng nhưng trong triều vẫn còn nhiều người trung thành, dẫu có muốn đổi giời phải đâu là dễ.

Kiều chân nhân cười khà khà, nói:

- Trung thành! Trung thành. Những kẻ đeo mỹ tự ấy chẳng khác nào một mụ gái goá đang tuổi hồi xuân, nếu có người đàn ông khác chăm lo chu đáo, quên ngay chồng cũ thôi mà. Vả lại đã mưu cuộc đổi giời trong tay phải cầm chắc cây kiếm thép.

https://thuviensach.vn

Thủ Độ hơi nhíu đôi lông mày, nói:

- Thế trăm họ lại đổ máu nữa ư?

Kiều chân nhân nói:

- Nhưng nếu không làm vậy máu trăm họ có ngừng chảy hay không? Từ thượng cổ tới nay có triều đại nào không tô vẽ cho cung điện của mình bằng máu. Có vị hoàng đế nào không đẽo gọt ngai vàng của mình bằng xương thịt muôn dân, sĩ tốt. Cái gì khi mới hình thành trong ý nghĩ cũng dịu ngọt, khi thực hiện mới gặp nhiều khổ đắng, công việc xong rồi lại thấy sung sướng ngọt ngào. Thế chả phải là tiền cam, hậu khổ, hậu cam cam đó sao?

Thủ Độ nói:

- Lão chân nhân dạy rất phải. Hôm nay bỉ chức đến đây là muốn mời lão chân nhân cùng về triều mưu cuộc đổi giời, mong lão chân nhân hãy vì trăm họ mà xuống núi cho.

Kiều chân nhân cười, nói:

- Ấy là tôi cũng nói chuyện thế thôi, chứ tôi ở nơi sơn dã quen rồi, hơn nữa tuổi già, sức yếu đâu còn kham nổi việc thiên hạ.

Thủ Độ nói:

- Tôi thường được nghe nói ông Khương Tử Nha hơn tám mươi tuổi mới làm tướng nhà Chu, lập nên kì tích, sao lão chân nhân đã vội nhận là già?

Kiều chân nhân bảo:

- Tôi đâu dám so với Khương Tử Nha, nhưng ngài có thể là Chu Công Đáng.

https://thuviensach.vn

Trần Thủ Độ lại nói:

- Anh hai tôi khi sắp qua đời có dặn phải tìm người kiến thức giúp đỡ, vậy thưa cụ như thế nào mới là người kiến thức?

Kiều chân nhân cười lớn, nói:

- Người kiến thức là người biết dùng kiến thức của cả trăm họ để mưu cái lợi cho trăm họ. Đại quan đi tìm kiến thức của một người sao bằng đi tìm kiến thức của muôn dân có hơn không?

Mùa xuân năm Kiến Gia thứ mười bốn (Giáp Thân-1224), bệnh tình của Huệ Tông đã thuyên giảm nhiều nhưng Trần Thủ Độ lấy cớ nhà vua vẫn còn ốm nên cho dọn vào ở trong một gian hậu cung. Quan ngự y là Chử Nhiệm Khai can rằng:

- Bệnh tình của hoàng thượng mười phần đã đỡ được bảy tám rồi, nên đi lại ra ngoài cho sảng khoái mới mau hồi phục chứ sao lại bắt hoàng thượng ở trong hậu cung như vậy?

Thủ Độ quắc mắt, quát:

- Nhà ngươi là ngự y mà không thông y lý hay sao? Trong ngũ ố thì tâm ghét nhiệt. Ngươi vẫn nói bệnh của hoàng thượng là ở nội tâm, nay đã qua mùa xuân, tiết trời nóng bức, để hoàng thượng ra ngoài được không?

(Ngũ ố: Năm điều ghét là tâm ghét nhiệt, phế ghét hàn, can ghét phong, tỳ ghét thấp, thận ghét táo)

Chử Nhiệm Khai không dám nói gì, lắc đầu đi ra. Từ đấy Huệ Tông bị giam chặt nơi hậu cung, đêm ngày có lính hổ bôn thân tín của Trần Thủ Độ canh giữ, các triều thần không được bén mảng, chỉ có một thị nữ A Nhi ra vào đưa cơm nước hầu hạ. Một hôm nhà vua muốn ra vườn chơi. Bọn lính canh không cho đi, nói:

https://thuviensach.vn

- Hoàng thượng điên dại thế này, đi ra ngoài nhỡ xảy ra chuyện gì, chúng tôi chết cả.

Huệ Tông rầu rĩ nói với thị nữ:

- Giá như cứ điên thật lại hay, khốn nạn thay bây giờ ta không còn điên nữa mới khổ chứ.

Trần Thủ Độ từ khi giam chặt được nhà vua, thường lấy cớ có việc cơ mật cần bàn với hoàng hậu, ra vào nơi cung cấm mà không ai dám nói gì. Hoàng hậu Trần Thị Dung tuy yêu Thủ Độ nhưng vẫn cảm cái ơn Huệ Tông có lòng bao dung đối với mình nên bảo với Thủ Độ rằng:

- Chị nay là người của họ Lý, như đoá hoa đã tàn héo mất rồi. Thiếu gì người đẹp trong thiên hạ. Cậu quyến luyến tôi làm chi cho uổng một đời trai?

Thủ Độ nói:

- Chị quên lời nguyện ước bên bến sông nơi quê nhà năm xưa rồi hay sao? Nếu kiếp này không được sống cùng chị mới là uổng một đời trai.

Cuối cùng tình yêu tự nhiên đã thắng lòng biết ơn gượng ép. Từ đấy hai người thường tư thông với nhau ngay nơi cung cấm. Một hôm trong khi ân ái, Thủ Độ bảo Trần Thị Dung:

- Bệnh tình của Huệ Tông không thể chữa trị được, chẳng lẽ để triều đình không có vua mãi. Chi bằng ta nên lập vua mới.

Trần Thị Dung hỏi:

- Hoàng thượng không có con giai, cậu định lập ai đây. Vả lại lập vua mới tất phải phế truất vua cũ. Có phải vì tôi mà cậu muốn phế bỏ Huệ Tông hay không?

https://thuviensach.vn

Câu hỏi bất ngờ của Trần Thị Dung làm Thủ Độ hơi chột dạ nhưng bản lĩnh của một vị tướng can trường đã giúp ông ta bình tĩnh lại ngay. Thủ Độ trả lời tự nhiên, không hề lúng túng.

- Không có con trai à! Vô nam tắc dụng nữ, việc chi phải lập người ngoài. Phế hay không phế, Huệ Tông cũng còn có ý nghĩa gì nữa đâu.

Hoàng hậu thở dài, giây lâu mới nói:

- Quyền bính ở trong tay cậu. Cậu muốn làm sao thì tuỳ, miễn đừng để đến mức mẹ con tôi không có chỗ dung thân là được.

Thủ Độ nói:

- Ơ kìa! Con chị làm vua, giang sơn này vẫn là của nhà chị, sao lại bảo không có chỗ dung thân? Vả nữa tình cảm của tôi đối với chị như thế nào? Chẳng lẽ tôi lại làm tổn hại chị hay sao?

Thấm thoắt đã đến tháng mười, rét sớm, Huệ Tông ở hậu cung một mình, chăn đệm sơ sài lạnh lắm, lại không có củi sưởi. Thị nữ A Nhi xin lĩnh thêm chăn cho vua. Thủ Độ bảo:

- Mới tháng mười, đã rét lắm đâu mà cần nhiều chăn chiếu.

Đêm ấy Huệ Tông bị lạnh, không sao ngủ được, ôm ngực ho rũ rượi. A Nhi thương vua, ôm ngài vào lòng ủ cho đỡ lạnh. Huệ Tông ứa hai hàng nước mắt bảo A Nhi:

- Ta có vợ, có con, có cả triều thần văn võ, vậy mà bị giam ở đây đã gần một năm, không ai lai vãng thăm hỏi. Bây giờ tình cảnh đã đến nước này cũng chỉ có một mình nhà ngươi ở bên cạnh. Nhà ngươi thật là một bầy tôi trung, tiếc rằng ta không thể làm gì cho ngươi được nữa. Ôi! Ta có ngờ đâu anh em thằng thuyền chài lại tàn ác thế này.

https://thuviensach.vn

A Nhi không nói gì, chỉ ôm vua mà khóc. Hôm sau A Nhi đi lấy thức ăn sáng cho vua nhưng không được, liền giấu một miếng bánh của mình mang vào nhưng bị bọn lính canh khám lấy mất, cả nước uống cũng không cho. Huệ Tông phải nhịn đói, nhịn khát đến ngày thứ ba lả đi. A Nhi phải bế nhà vua vào lòng mà mớm nước bọt, ngài mới tỉnh lại. Nước mắt A Nhi rơi ướt mặt nhà vua. Vừa lúc đó Trần Thủ Độ đến, nói:

- Bệnh tình hoàng thượng đã đến nước này, sao không lo việc lập tự?

Huệ Tông bảo:

- Nhà ngươi hãy cho ta uống nước đã rồi muốn nói gì hẵng nói.

Thủ Độ sai lính lấy nước đến nhưng không cho Huệ Tông uống ngay, rút trong tay áo ra hai tấm lụa vàng, nói:

- Thực ra việc lập tự, triều đình đã lo giúp nhà vua cả rồi. Ngài chỉ việc ký tên vào hai chiếu thư này, xong hẵng uống nước.

Huệ Tông cố lấy chút hơi tàn, nói như thét lên:

- Chiếu thư gì? Đưa nước đây cho ta đã!

Thủ Độ cười lớn, nói:

- Đây là một chiếu thư nhường ngôi cho công chúa Chiêu Thánh và một chiếu thư thoái vị của nhà vua. Nếu nhà vua không phê cũng chẳng còn nước đâu mà dâng nhà vua nữa.

Huệ Tông gục mặt xuống, miệng lẩm bẩm:

- Chẳng còn nước! Chẳng còn nước nữa rồi!

Trần Thủ Độ nói:

https://thuviensach.vn

- Nhà vua dẫu không còn nước nhưng trăm họ còn nước, việc gì mà lo.

Lịch sử ghi rằng: Mùa đông, tháng 10, xuống chiếu lập công chúa Chiêu Thánh làm Hoàng thái tử để truyền ngôi cho. Vua xuất gia ở chùa Chân Giáo trong đại nội. Chiêu Thánh lên ngôi, đổi niên hiệu là Thiên Chương Hữu Đạo năm thứ nhất, tôn hiệu là Chiêu Hoàng.

Lý Chiêu Hoàng sinh tháng chín năm Mậu Dần (1218), đến tháng mười năm Giáp Thân (1224) lên ngôi, nếu tính tuổi đã bảy tuổi nhưng tính năm mới được sáu năm một tháng. Mọi việc trong ngoài đều do Trần Thủ Độ cắt đặt, phong Phùng Tá Chu làm thái phó. Nữ hoàng từ khi lên ngôi phải chịu nhiều lễ nghi phiền toái, có buổi thiết triều các quan bàn việc lâu quá, làm người tè cả ra long bào, lúc ngơi việc học hành cứ tha thẩn buồn bã một mình như người mất hồn. Một hôm Trần Thủ Độ vào thăm, nữ hoàng bảo:

- Cậu Độ ơi! Cháu chẳng muốn làm vua nữa đâu.

Thủ Độ nói:

- Bệ hạ sao lại nói vậy? Giang sơn này là của bệ hạ. Bệ hạ không làm vua thì ai giữ gìn xã tắc.

Nữ hoàng cười, nói:

- Xã tắc, xã tắc là cái gì? Cậu cứ giữ hộ cháu có được không?

Thủ Độ nói:

- Xã tắc của bệ hạ! Thần không giữ được.

Nữ hoàng hỏi:

- Xã tắc có nặng không mà cậu không giữ được?

https://thuviensach.vn

Thủ Độ trả lời:

- Nặng lắm! Nặng lắm!

Nữ hoàng nói:

- Nặng thế cho ai giữ thì giữ! Cháu chả làm vua nữa, buồn lắm, chẳng ai chơi với cháu. Cháu còn phải đánh rải gianh.

Những câu nói ngây thơ của Lý Chiêu Hoàng đã gợi ý cho Trần Thủ Độ hoàn thiện bước thứ hai trong kế hoạch đổi giời. Ngay tối hôm đó Thủ Độ nói với thái hậu Trần Thị Dung:

- Tôi thấy hoàng thượng còn nhỏ tuổi mà phải chịu nhiều nghi lễ phiền hà ở chốn cung đình, thật là quá sức. Bọn nội nhân toàn là người nhớn, hoàng thượng chẳng có ai mà kết bạn chơi đùa, xem ra buồn bã lắm, sợ lâu ngày sinh bệnh cũng chưa biết chừng.

Thái hậu Trần Thị Dung hỏi:

- Cậu bảo phải làm sao bây giờ?

Thủ Độ nói:

- Có lẽ phải chọn một số nội nhân ít tuổi, con nhà gia thế để hoàng thượng có bạn.

Thái hậu bảo:

- Cậu xem thế nào có lợi thì làm. Chiêu Thánh bây giờ có khác gì con của cậu.

Trần Thủ Độ liền về chọn một số con em trong tôn tộc họ Trần còn nhỏ tuổi để đưa vào làm sắc dịch trong nội cung như: Lục hoả thị cung ngoại (Lục hoả thị cung ngoại: Sáu đội lính hầu ngoài cung (Theo

https://thuviensach.vn

ĐVsktt)), chi hậu, nội nhân thị nội (Chi hậu, nội nhân thị nội: Các chức hầu ở bên trong (Theo ĐVsktt)). Trong số đó có Trần Bất Cập là cháu gọi Thủ Độ bằng bác, làm cận thị thự lục cục chi hậu (Cận thị thự lục cục chi hậu: Hầu cận bên cạnh nhà vua (Theo ĐVsktt)), Trần Thiêm làm chi ứng cục, Trần Cảnh làm chính thủ (Theo ĐVsktt). Trần Cảnh cùng tuổi với nữ hoàng nhưng sinh trước ba tháng, mặt mũi khôi ngô xinh đẹp, thông minh đĩnh ngộ, tuy nhỏ tuổi mà học đâu nhớ đấy, ăn nói mực thước, đi đứng đường hoàng. Trần Cảnh thường đứng hầu bên ngoài, một hôm bưng nước vào cho nữ hoàng rửa nên được đứng hầu bên cạnh. Nữ hoàng thấy Trần Cảnh chỉ nhỉnh hơn mình một chút, thích lắm, té nước đùa bỡn, lại truyền cho vào hầu bên trong để được chơi với nhau. Nữ hoàng thường đùa với Cảnh nhưng Cảnh không dám đùa lại chỉ giữ lễ nhún nhường. Được ít ngày, nữ hoàng đòi Trần Cảnh buổi đêm cũng phải vào chơi trò đuổi bóng rồi ném khăn trầu cho Cảnh, lại bắt Cảnh ngủ trong cung với mình. Trần Cảnh về nói lại với Trần Thủ Độ. Thủ Độ nói:

- Nếu thực như thế thì họ nhà ta thành hoàng tộc hay bị diệt tộc đây?

(Theo ĐVsktt)

Rồi Thủ Độ lại dặn:

- Lần sau hoàng thượng còn làm vậy, cháu cứ thế này... mà nói nhé. Hoàng thượng bảo sao về nói lại với chú, chớ để ai biết mà mang vạ đó.

Đúng là hôm khác, nữ hoàng lại lấy khăn trầu ném cho Cảnh. Cảnh lạy rồi nói:

- Bệ hạ có tha tội cho thần không? Thần xin vâng mệnh.

Nữ hoàng cười, nói:

- Tha tội cho ngươi. Nay ngươi đã biết nói khôn rồi đó.

https://thuviensach.vn

Trần Cảnh về nói với Thủ Độ. Thủ Độ sợ bị lộ chuyện mới đem cả gia quyến vào cung cấm, sai đóng cửa thành và cửa cung, cho người canh giữ, không để các quan vào chầu, loan báo rằng: "Bệ hạ đã có chồng rồi". Các quan đều vâng lời xin chọn ngày vào chầu. Trần Thủ Độ không ngờ sự việc diễn ra trót lọt và êm thấm đến thế, liền vào nói với thái hậu Trần Thị Dung:

- Nhà vua phải lòng thằng Cảnh. Hai đứa đã trao khăn trầu cho nhau. Tôi công bố việc này với các quan, ai cũng lạy mừng cả rồi. Chị nghĩ thế nào?

Thái hậu nói:

- Chiêu Hoàng là con tôi, thằng Cảnh là cháu ruột tôi, việc đến như thế mà bây giờ cậu mới cho tôi biết! Thật tệ quá! Chúng nó còn bé cả, đã biết gì mà trao khăn mới trao túi.

Thủ Độ cười, bảo:

- Chị không nhớ chuyện của chúng mình ngày trước đó sao? Bọn trẻ bây giờ được nuôi dưỡng tử tế, chúng chóng khôn lắm, lại chả ranh mãnh bằng mấy chúng mình ấy chứ. Theo tôi, nên lo cho chúng càng nhanh càng tốt.

Thái hậu nói:

- Chả lo còn biết làm sao nữa!

Thủ Độ được lời, vui như mở cờ trong bụng, vội vã đi lo liệu cắt đặt công việc cưới hỏi cho nữ hoàng. Từ khi có chồng, nữ hoàng vui lắm, lại rất ra vẻ người nhớn, đi đâu cũng dắt chồng theo bên cạnh, tình cảm xem ra muôn phần nồng nàn. Được mấy ngày, Thủ Độ lại bảo Trần Cảnh phải làm thế này... phải nói thế kia...

https://thuviensach.vn

Một đêm, Trần Cảnh bảo nữ hoàng:

- Chúng mình là vợ chồng, cái gì cũng chơi chung, sao đằng ấy không cho mình làm vua chung với.

Nữ hoàng cười ngất, bảo:

- Làm vua thích cái nỗi gì, chỉ tổ phải nghe các ông già cãi nhau, chán chết. Đằng ấy thích làm vua thì vua nhường cho đấy.

Hôm sau, Trần Cảnh nói với Trần Thủ Độ. Buổi chiều, Thủ Độ vào cung tìm thái hậu Trần Thị Dung. Lúc ấy thái hậu đang xem thị nữ tỉa hoa ở vườn trước. Thủ Độ trông thấy bảo:

- Cái cây này cỗi mất rồi, hoa lá không còn đẹp nữa. Chị để tôi chọn giống mới thay vào.

Thái hậu không hiểu ý, vô tình trả lời:

- Mấy cây này trồng đã lâu, nghe nói từ thời Cao Tông đến nay không còn ra hoa được nữa, thay đi cũng phải nhưng tìm đâu ra giống tốt bây giờ.

Thủ Độ nói:

- Chỉ cần chị ưng thuận khắc có giống tốt ngay thôi.

Thái hậu bảo:

- Thế thì cậu cứ thay đi.

Thủ Độ lại đi gặp quan thái phó Phùng Tá Chu, bảo:

- Nhà vua muốn nhường ngôi cho chồng, thái hậu cũng đồng ý rồi, ông soạn chiếu đi.

https://thuviensach.vn

Phùng Tá Chu tuy là thái phó nhà Lý nhưng thực ra trước nay vẫn làm việc dưới quyền họ Trần, trước đây thường được Trần Tự Khánh tin dùng giao cho nhiều trọng sự. Chu nói:

- Việc soạn chiếu đâu có khó gì, chỉ sợ các quan phản đối.

Thủ Độ bảo:

- Ông cứ soạn đi, chuyện các quan tôi khắc lo được. Từ trước đến giờ có việc gì bàn ở triều đình mà không mỗi người mỗi ý.

Phùng Tá Chu sai người mài mực, trải lụa viết thoăn thoắt, một lúc đã xong, đọc lại cho Thủ Độ nghe. Thủ Độ gật đầu khen, cầm tờ chiếu đi ra.

Những ngày cuối năm, dân kinh thành nhà nào cũng bận, nhà gia thế, quan lại lo mua sắm quà cáp dâng biếu quan trên; kẻ sĩ lo làm sao có được câu đối hay, bài thơ mới để đón xuân cùng bạn hữu; cánh thợ giầy, thợ ô, thợ hàng mã, thợ sơn kiệu lo sao làm gấp để kịp trả hàng. Các nhà buôn bán bày hàng la liệt, tiếng chào mời ời ợi khắp mọi nơi. Mấy bác dân cày ở các vùng lân cận cũng bán thóc, bán khoai để đi sắm tết. Những kẻ cùng đinh không còn mảnh vải che thân kéo về xin ăn. Đám binh lính tụ tập trong quán rượu toàn nói chuyện về quê ăn tết, không ai biết sắp xảy ra cái việc đổi giời.

Đêm mười một tháng chạp, gió bấc rít ràn rạt trên mái điện Thiên An, vài hạt mưa lất phất càng làm cho tiếng trống cầm canh khục lên như tiếng ho của ông già cảm lạnh. Dăm chú lính tứ sương co ro đứng gác cổng thành, thỉnh thoảng nghển lên ngóng người đổi phiên. Đền đài, cung thất như ngâm trong thứ ánh sáng đục lờ lờ của vầng trăng muộn bị mây che phủ. Đầu trống canh năm, quan điện tiền chỉ huy sứ Trần Thủ Độ cùng quan thái phó Phùng Tá Chu mặc võ phục dẫn hai đạo quân hổ bôn đến, dàn thành hai hàng dọc theo mép sân điện. Một đội quân thánh dực được đưa vào đứng bên trong, sẵn sàng đợi lệnh. Lúc sau các quan lục tục kéo

https://thuviensach.vn

đến đông đủ, đứng cả ngoài sân. Bỗng trong điện vang lên tiếng viên thái giám:

- Hoàng thượng ngự triều. Truyền các quan vào lạy.

(Lính tứ sương: Quân coi bốn mặt thành.

Quân hổ hôn: Lính bảo vệ trong hoàng cung.

Quân thánh dực: Quân bảo vệ bên cạnh nhà vua)

Các quan lần lượt tiến vào điện, tung hô vạn tuế rồi đứng thành hai ban văn võ. Nữ hoàng mặc long bào, ngồi trên sập báu gục xuống ngủ, miệng chảy dãi ra ngực áo thêu rồng. Một thị nữ phải đứng phía sau đỡ cho ngài khỏi lăn xuống đất. Quan thị độc Giang Định Hoá dõng dạc nói to lên rằng:

- Hoàng thượng có chiếu.

Tất cả các quan lớn nhỏ đều quỳ xuống nghe chiếu. Thị nữ đứng sau phải vỗ nhẹ vào má nữ hoàng để đánh thức người dậy nhưng người chỉ hét lên:

- Đau bụng! Đau bụng! Đi ị, đi ị.

Thị nữ vội bế nữ hoàng ra phía sau. Thì ra nữ hoàng bị lạnh, người muốn đi ngoài. Lúc sau, thị nữ ẵm nữ hoàng trở lại, người vẫn ngủ. Thủ Độ bảo Giang Định Hoá:

- Thôi! Cứ đọc đi.

Giang Định Hoá cao giọng đọc:

- "Từ xưa nước Nam Việt ta đã có đế vương trị thiên hạ. Duy triều Lý ta vâng chịu mệnh trời, có cả bốn biển, các tiên thánh truyền nối hơn hai

https://thuviensach.vn

trăm năm, chỉ vì thượng hoàng có bệnh, không người nối dõi, thế nước nghiêng nguy, sai trẫm nhận minh chiếu, cố gượng lên ngôi, từ xưa đến giờ chưa từng có việc ấy. Khốn nỗi trẫm là nữ chúa, tài đức đều thiếu, không người giúp đỡ, giặc cướp nổi lên như ong, làm sao mà giữ nổi ngôi báu nặng nề? Trẫm dậy sớm thức khuya, chỉ sợ không cáng đáng nổi, vẫn nghĩ tìm người hiền lương quân tử để cùng giúp chính trị, đêm ngày khẩn khoản đến thế là cùng cực rồi. Kinh Thi có nói: Quân tử tìm bạn, tìm mãi không được, thức ngủ không nguôi, lâu thay lâu thay. Nay trẫm suy đi tính lại một mình, duy có Trần Cảnh là người văn chất đủ vẻ, thực thể cách quân tử hiền nhân, uy nghi đường hoàng, có tư chất thánh thần văn võ, dù đến Hán Cao Tổ, Đường Thái Tông cũng không hơn được. Sớm hôm nghĩ chín từ lâu nghiệm xem nên nhường ngôi báu, để thoả lòng trời, cho xứng lòng trẫm, mong đồng lòng hết sức, cùng giúp vận nước, hưởng phúc thái bình. Vậy bố cáo thiên hạ để mọi người đều biết".

Thượng tướng Phan Lân định bước ra phản đối, tướng Vương Lê biết ý bấm kéo lại, thành ra quần thần có xôn xao một tí nhưng cuối cùng cũng không ai dám nói gì. Thủ Độ bảo:

- Làm lễ trao áo ngay đi.

Giang Định Hoá nói to:

- Hoàng thượng trao long bào.

Thị nữ vỗ nhẹ vào vai nữ hoàng, bảo:

- Chúa thượng! Chúa thượng! Cởi long bào ra.

Nữ hoàng còn đang ngái ngủ, duỗi tay cho thị nữ cởi long bào, nói:

- Ừ! Ừ! Bắt mặc vào, lại bắt cởi ra.

Giang Định Hoá hô lên:

https://thuviensach.vn

- Tân hoàng đế ngự triều.

Một viên thái giám dắt Trần Cảnh lên điện. Trần Cảnh vừa đi vừa dụi mắt, ngật ngưỡng bước vào, cùng ngồi lên sập báu, ngáp một cái rõ dài. Nữ hoàng đã cởi xong áo, cầm khoác lên người Trần Cảnh, bảo:

- Cảnh mặc áo này đẹp hơn vua.

Thị nữ vội kéo nữ hoàng lại, nói khẽ:

- Bây giờ Cảnh mới là vua.

Chiêu Hoàng hỏi:

- Thế từ nay vua không phải làm vua nữa à?

Thị nữ gật đầu. Chiêu Hoàng bảo:

- Thích nhỉ!

Giang Định Hoá bảo thị nữ bế Chiêu Hoàng vào rồi hô:

- Các quan lạy mừng tân hoàng đế!

Trăm quan đều quỳ lạy tung hô vạn tuế, dâng tôn hiệu là Khải Thiên Lập Cực Chí Nhân Chương Hiếu Hoàng Đế, đổi niên hiệu là Kiến Trung năm thứ nhất. Giang Định Hoá đọc chiếu của vua mới, xưng là Thiên Hoàng, sau đổi là Văn Hoàng, đại xá thiên hạ, phong Trần Thủ Độ là quốc thượng phụ, nắm giữ mọi việc cai trị trong nước, toàn dân mở hội ba ngày. Thế là công cuộc đổi giời của Trần Thủ Độ đã hoàn toàn viên mãn. Vua bãi triều cho các quan đi xem hội. Mọi người ra khỏi điện Thiên An, trời đã rạng sáng, mặc dù còn nhiều mây và gió lạnh nhưng ai nấy nhìn tỏ mặt nhau. Trai gái trong thành Đại La kéo đi xem hội, nói cười ríu rít.

https://thuviensach.vn

Thái hậu Trần Thị Dung ở trong cung Vĩnh An, đang sai bọn thị nữ sắp kiệu để đi xem hội thì Trần Thủ Độ tới, bảo:

- Giống cây tốt đã được thay rồi đấy. Chiêu Hoàng nhường ngôi cho Trần Cảnh rồi. Từ nay nó không phải làm vua nữa.

Thái hậu tái mặt đi, giây lâu mới nói:

- Thế là cậu lừa mẹ con tôi, cậu phế truất con tôi. Cậu làm cái điều khi quân phản chúa ấy được ư?

Nói xong, thái hậu bưng mặt khóc. Trần Thủ Độ nói:

- Nhà Lý đã quá suy tàn, có khác nào cái cây kia không thể ra hoa được nữa, không thay đi để trăm họ lầm than mãi hay sao?

Thái hậu nói rít lên trong tiếng nấc:

- Thôi! Cậu đừng nói dài lời, cậu đi đi. Tôi không muốn trông thấy cậu nữa.

Thủ Độ biết không thể nói cho thái hậu hiểu ngay được, cúi đầu bỏ ra ngoài cung, gặp Đỗ Kính Tu tóc tai rũ rượi gào khóc chạy đến chỉ vào mặt Thủ Độ mà mắng:

- Thằng giặc Thủ Độ lừa vua dối chúa kia. Tao không ngờ mày lại gian hùng đến thế. Tiên đế ơi, hôm nay thần quyết liều cái mạng già này với quân gian tặc đây.

Vừa nói, Đỗ Kính Tu vừa giơ cây gậy trúc nhằm đầu Thủ Độ giáng xuống. Thủ Độ không né tránh, cứ kệ cho Kính Tu phang mình túi bụi, tung cả khăn, rách cả áo. Đến khi ông già mệt quá không thể đánh tiếp được nữa, Thủ Độ mới gọi:

- Lính đâu.

https://thuviensach.vn

Mấy anh lính hổ bôn xúm cả lại. Đỗ Kính Tu bảo:

- Mày cứ giết tao đi. Trời sẽ giết mày.

Thủ Độ bảo mấy anh lính:

- Các ngươi tìm cho ta cái kiệu lại đây để đưa lão thái phó về nghỉ.

Nói xong, Thủ Độ quay lại vái Đỗ Kính Tu một vái rồi đi về phía Nam thành xem hội.

Chiều hôm ấy viên quan coi cổng Tây thành đến báo với Trần Thủ Độ là lão tướng Phan Lân đã đem gia quyến bỏ đi rồi. Một lúc sau lại có người báo thượng thư Đỗ Anh Triệt thắt cổ tự tử ngay lúc ở triều về, không chịu làm tôi nhà Trần. Thủ Độ bùi ngùi, nói:

- Tiếc thay! Tiếc thay! Những người trung nghĩa thế mà ta không giữ được họ.

Từ đó đến sau tết nguyên đán vẫn còn người cáo quan bỏ đi. Thủ Độ tâu với vua mới:

- Nước không thể hai vua. Xin hoàng thượng định tước vị cho Chiêu Hoàng.

Vua xuống chiếu phong Chiêu Hoàng làm Hoàng hậu, gọi là Chiêu Thánh. Phong Trần Thủ Độ làm thái sư thống quốc hành quân vụ chinh thảo sự. Thủ Độ gồm thâu được toàn bộ quyền hành vào tay mình, liền đến nói với Huệ Tông nhà Lý:

- Vận nhà Lý đến nay đã hết. Thể theo lòng mong mỏi của trăm họ, Văn Hoàng đế đã lên ngôi, vậy thượng hoàng nhà Lý cũng nên biết điều mà xử sự cho phải lẽ chứ.

Huệ Tông nói:

https://thuviensach.vn

- Mấy năm nay ta đã hiểu rõ tấm lòng tử tế của ông. Nay ông đã là thái sư đương triều, muốn làm gì ta chả được. Ta chỉ xin đến một ngôi chùa thanh tịnh, xuống tóc quy phật mà thôi.

Thủ Độ đồng ý cho Huệ Tông ra tu ở chùa Chân Giáo trong hoàng thành. Thị nữ A Nhi cầm tay nhà vua khóc nức nở, nói:

- Hoàng thượng ơi! Từ nay thiếp không được hầu hạ hoàng thượng nữa rồi.

Huệ Tông chỉ nhìn A Nhi, nước mắt tuôn xuống như mưa, không nói được câu gì, nghẹn ngào đi theo người lính dẫn đường.

Thủ Độ đang lo xếp đặt lại triều chính, có lính thám mã hoả tốc về báo việc Nguyễn Nộn đã mang quân vượt sông Thiên Đức, sắp tiến đánh kinh thành, vội vã vào triều triệu tập các quan bàn kế phá giặc.

Thật là:

Đổi giời chưa kịp xem giời sáng

Được nước còn lo giữ nước yên.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Trần Thủ Độ chống nhau với Nguyễn Nộn thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 4

Nguyên Bá đau bệnh tiến cử Ma Lôi

Trần Thừa xót con công nhận Bà Liệt

Đang nói lúc ấy bọn Nguyễn Nộn, Đoàn Thượng nuôi quân rèn tướng, tích thảo dồn lương đã được hơn năm năm. Hai nhà lại liên kết với nhau tạo ra thế phên giậu rất vững chắc.

Chiều ngày rằm tháng chạp, Nguyễn Nộn đang cùng các tướng uống rượu vui vẻ, nghe tin Trần Thủ Độ đã phế vua nhà Lý, liền trợn mắt, nghiến răng ken két, nói:

- Thằng thuyền chài này to gan thật. Ta thề phải moi gan nó ra mới nghe. Anh em ai có kế gì phá được họ Trần, sẽ thưởng công đầu.

Các tướng bàn định, mỗi người dâng một kế sách nhưng xem ra đều bất khả thi cả. Đỗ Nguyên Bá vẫn ngồi uống rượu, chẳng nói chẳng rằng. Nguyễn Nộn thấy thế hỏi:

- Đỗ quân sư mọi khi rất hăng hái tranh đàm, sao hôm nay ngồi yên thế?

Nguyên Bá vẫn không nói gì, cứ ngật ngà ngật ngưỡng uống hết chén này đến chén khác. Nguyễn Nộn cáu tiết quát:

- Đỗ quân sư sao hôm nay lại gở đời ra thế này?

Nguyên Bá lúc ấy mới ngẩng lên, nói:

https://thuviensach.vn

- Xin đại vương tha tội. Tôi đang nghĩ kế cho đại vương nên không để ý. Nay trong đầu tôi đã có kế hay rồi đây.

Nguyễn Nộn bảo:

- Quân sư đã có kế hay sao không nói cho mọi người cùng nghe?

Nguyên Bá cười tươi tỉnh, nói:

- Quân cơ bất cáo chúng. Đã gọi là kế hay mà lại nói cho mọi người cùng nghe thì còn gì là kế nữa.

Trương Thái cười ầm lên, nói:

- Quân sư nói đúng lắm, đúng lắm. Việc ấy để quân sư bàn với đại vương. Anh em ta cứ chén đã.

Mọi người ai nấy lại uống, say tuý luý cả. Nguyễn Nộn kéo Nguyên Bá vào một căn mật thất, chỗ này là nơi Nguyễn Nộn chỉ khi nào bàn việc cơ mật hoặc giao trọng sự cho ai đó mới dùng đến, nói:

- Ở đây quân sư đã cho ta nghe kế sách được chưa?

Nguyên Bá hỏi:

- Có phải đại vương muốn đánh phương Đông?

Nguyễn Nộn hỏi lại:

- Sao quân sư biết?

Nguyên Bá nói:

- Xưa nay đại vương là người dùng binh cẩn trọng, lẽ đâu lại bàn việc đại sự hớ hênh như thế nên tôi biết đại vương không có ý đánh họ Trần. Mà muốn đánh phía Đông?

https://thuviensach.vn

Nguyễn Nộn nói:

- Quả quân sư xét việc rất tài, đến Tư Mã Trọng Đạt cũng chẳng hơn gì. Đúng là ta muốn đánh xong phía Đông, gồm thâu binh lực, sau đó mới tính đến họ Trần. Ý quân sư thế nào?

(Tư Mã Trọng Đạt: Tư Mã Ý, danh tướng nước Nguỵ thời Tam Quốc. Ông theo đạo Vô Vi nên thường tránh những cuộc giao tranh. Ông chủ trương và biết kết thúc chiến tranh bằng cách tốn ít xương máu nhất. Chính vì vậy thừa tướng Thục Hán là Gia Cát Lượng sáu lần đánh Nguỵ đều thất bại, phải rút quân về. Sau này con cháu Tư Mã Ý lần lượt diệt Nguỵ, Thục, Ngô thống nhất Trung Quốc, lập nên nhà Tấn. Thời Lý, Trần ở nước ta các tư liệu về nhân vật thời Tam Quốc đều được du nhập qua con đường sử sách bác học của giới trí thức hoặc do những nghệ nhân lang thang kể chuyện. Bộ Tam Quốc Diễn Nghĩa như ngày nay chúng ta đang đọc lúc ấy chưa ra đời)

Nguyên Bá nói:

- Xin đại vương đừng làm vậy. Sở dĩ anh hùng hào kiệt đất Bắc theo về với đại vương là vì ngài biết giữ tín nghĩa. Lâu nay hai nhà Nguyễn, Đoàn liên thủ tạo ra thế phên giậu, vì thế họ Trần không làm gì được. Bây giờ đại vương đánh Hồng châu, một khi chiến sự nổ ra, nếu quyết đánh cho kì được thì hao binh tổn tướng mà chắc gì ta đã thủ thắng, lúc ấy không còn liên kết nữa hai bên đều yếu đi, họ Trần sẽ nhân cơ hội đó mà thôn tính từng nhà. Như thế có phải tự nhiên tạo ra cái thế trai cò đấu nhau, lão ông đắc lợi không? Còn không đánh cho kì thắng thì chẳng được gì mà lại gây thù chuốc oán, khác nào tự chặt tay mình. Vả lại Đoàn vương cũng không có lỗi gì với bên ta mà cất quân đến đánh là không chính danh, đã không chính danh tất mang tiếng bất nghĩa, thiên hạ sẽ nghĩ thế nào về đại vương đây?

Nguyễn Nộn hỏi:

https://thuviensach.vn

- Theo quân sư, nên đánh họ Trần ư?

Nguyên Bá nói:

- Đúng vậy.

Nguyễn Nộn bảo:

- Ta sợ Thủ Độ là bậc anh hùng thời nay, khó mà đánh được.

Nguyên Bá nói:

- Trần Thủ Độ, thực ra y chỉ là một kẻ cơ hội, vũ dũng vô mưu, may mắn nắm được nhà vua, sai khiến thiên hạ chứ đâu có thực tài.

(Ngô Thì Sĩ gọi Trần Thủ Độ là kẻ thậm vô mưu (Vsta).)

Nguyễn Nộn hỏi:

- Muốn đánh họ Trần phải làm thế nào?

Nguyên Bá nói:

- Muốn đánh họ Trần trước hết có bốn việc cần làm: Một là cần cử người sang hẹn với Đoàn vương để cùng tiến binh, bảo Đoàn vương vượt sông đánh vào phía Đông Nam, khoá chặt phía Nam thành Đại La rồi phá luỹ, đánh vào Hồng Mai, Kẻ Mơ. Hai là cho người mang vàng bạc đến giúp người man ở Quảng Oai, bảo họ đem quân quấy nhiễu phía Tây để Thủ Độ phải chia bớt quân ra chống đỡ. Ba là ta trương ngọn cờ phù Lý diệt Trần để chiêu mộ thêm binh lính, huấn luyện một đội quân cảm tử. Vì La thành và Đại La thành đều có luỹ tre gai dày bao bọc nên tôi sẽ huấn luyện một đạo hoả công binh, dùng vào việc đốt phá luỹ. Bốn là đại vương phải thân đốc thúc việc thu góp thuyền bè để vượt sông.

https://thuviensach.vn

(La thành và Đại La Thành: Vị trí hai toà thành này cho đến nay (2001) vẫn còn nhiều ý kiến khác nhau. Một số học giả dựa vào di vật khảo cổ và những di tích còn lại xác định thành Đại La chạy từ Vĩnh Tuy dọc theo sông Nhị lên bao lấy Tây Hồ, theo tả ngạn sông Tô Lịch, qua đường Láng, phố Đại La, phố Minh Khai về Vĩnh Tuy, tổng cộng chiều dài khoảng 30km)

Nguyễn Nộn theo kế của Nguyên Bá, lập tức cho quân thi hành. Nguyên Bá chọn trong đám du binh những người tinh tráng khoẻ mạnh, thành lập đạo hoả công binh đưa ra giữa cánh đồng đắp luỹ giả luyện tập. Khi ấy đang là tháng giêng, trời mưa phùn và rét lắm. Nguyên Bá ngày nào cũng đem quân đi tập nên bị cảm lạnh, lúc đầu chỉ ho húng hắng nhưng sau bệnh tăng lên, phát sốt, phải giao việc luyện quân cho viên tuỳ tướng là Phan Ma Lôi. Ma Lôi nguyên người Chiêm Thành sang buôn bán ở Ai Lao rồi đến Đại Việt (Theo ĐVsktt), nhân gặp lúc Nguyễn Nộn chiêu binh mới tới ra mắt. Nguyễn Nộn vốn tính hiếu kì, thấy Ma Lôi nói tiếng Việt không sõi, nghe là lạ, nhận vào làm nô. Đỗ Nguyên Bá thấy Ma Lôi thông minh sắc sảo lại chăm chỉ mới xin Nguyễn Nộn cho mình, làm tuỳ tướng. Những công việc Nguyên Bá giao, Ma Lôi đều làm rất chu đáo. Vì vậy Nguyên Bá mới dạy Ma Lôi học chữ và cách dùng binh. Ma Lôi học đến đâu nhớ đến đấy, được Nguyên Bá khen là người cơ trí. Qua rằm tháng giêng, Nguyên Bá ốm càng nặng, Nguyễn Nộn đến thăm. Nguyên Bá hỏi:

- Mọi việc đại vương đã chuẩn bị đến đâu rồi?

Nguyễn Nộn bảo:

- Xong cả rồi, chỉ chờ quân sư khoẻ là khởi binh thôi.

Nguyên Bá nói:

- Nhỡ tôi không khỏi thì sao? Mai là ngày Hoàng Đạo, đại vương nên cất quân đi ngay thôi, để chậm lại, mấy tháng nữa nước sông lên to lúc ấy

https://thuviensach.vn

có muốn tiến cũng không được.

Nguyễn Nộn bảo:

- Nhưng quân sư ốm thế này nhỡ ra có bề gì thì ta không đành lòng, ba quân biết trông cậy vào ai.

Nguyên Bá nói:

- Mạng tôi là ở giời, cần gì phải lo cho lắm. Nhỡ tôi có làm sao cũng sẽ có người khác giúp đại vương.

Nguyễn Nộn nghe theo, về lệnh cho các tướng hôm sau lên đường, lại sai người đem gấm che cho xe của Nguyên Bá. Hai ngày sau, hậu quân do Nguyễn Sĩ Vinh chỉ huy sang hết bờ hữu ngạn sông Thiên Đức, đội tiền quân do Trương Thái làm tiên phong đã đến bến Bồ Đề. Nguyễn Nộn giữ đạo trung quân, có Vương Thiện Luân và Quách Thanh làm tả hữu đội. Ma Lôi cầm cây phủ đi hộ vệ xe quân sư Đỗ Nguyên Bá ở ngay chính giữa. Nguyễn Sĩ Hiển cùng Võ Hàn chỉ huy đại đội binh thuyền. Buổi chiều lập xong trại trên bến Bồ Đề làm căn cứ vượt Nhị hà. Lúc đó Đỗ Nguyên Bá thấy trong mình khoan khoái, mới bảo Ma Lôi đưa mình đi xem doanh trại rồi cùng Nguyễn Nộn lên đê ngắm dòng sông Nhị cuồn cuộn chảy. Từng xoáy nước cồn lên ngụp xuống, màu phù sa nhuốm trong ánh nắng chiều, đỏ như pha máu. Trên bờ, doanh trại kéo dài dọc theo triền sông liên tiếp mấy dặm, các trại đều có bốn cửa, ra vào thuận tiện che chắn cho nhau. Dưới sông thuyền bè san sát, chia làm ba đội, tiến lui rất nhịp nhàng, các đội có thể thay nhau chở quân sang rồi quay về thuận tiện. Hàng vạn tay cung sẵn sàng dội những trận mưa tên về phía quân địch. Những giàn lệ chi pháo (Giàn lệ chi pháo: Máy bắn ra nhiều viên đạn đá cỡ quả vải) nghễu nghện trên các thuyền lớn, chĩa sang bên hữu ngạn. Cờ xí tung bay, chiêng trống vang lừng. Đỗ Nguyên Bá nói với Nguyễn Nộn:

https://thuviensach.vn

- Ráng chiều đỏ thế này, sáng mai chắc gió Đông Bắc thổi mạnh. Đêm nay đại vương cho quân canh tư nấu cơm ăn, canh năm bắt đầu sang sông. Trời sáng, đạo tiền quân phải sang hết bờ bên kia, dọn đường cho đại quân ta kéo sang. Gió càng mạnh càng thuận lợi cho ta. Quân Trần ở bờ Tây Nam là mất lợi thế rồi.

Nguyễn Nộn vui vẻ nói:

- Không ngờ hành quân vất vả thế, quân sư lại khoẻ lên. Thật là trời giúp ta. Thủ Độ, lần này xem ngươi có còn tác yêu tác quái được nữa không?

Nguyễn Nộn nói xong cười ha hả, dẫn mọi người về trại. Nửa đêm Đỗ Nguyên Bá đau lắm, thổ ra nhiều máu tươi, gọi Ma Lôi lại bên giường, đưa cho cuốn sách, dặn:

- Ngươi theo ta mấy năm nay, ít nhiều đã học được chút binh pháp. Đây là cuốn Bát thập nhất kì mưu, ta đã dày công đúc kết trong nhiều năm, áp dụng chưa bao giờ sai sót, nay trao lại cho ngươi. Ta xem trong người không thể sống thêm được nữa. Sau khi ta đi rồi, ngươi phải hết lòng phò tá đại vương. Mong ngươi chớ phụ lòng ta.

(Bát thập nhất kì mưu: Tám mươi mốt mưu lạ)

Ma Lôi khóc lạy, nhận sách rồi cho người đi báo với Nguyễn Nộn. Lúc Nguyễn Nộn tới, Nguyên Bá đã yếu lắm. Nộn cầm tay Bá, khóc nói:

- Quân sư ơi! Chẳng lẽ lại bỏ ta mà đi trong lúc này ư?

Nguyên Bá nói rất khẽ:

- Tôi từ khi theo đại vương, ngoài là nghĩa quân thần mà thực ra bên trong đại vương coi tôi như bè bạn, nói thì nghe, kế thì dùng. Ơn ấy sâu nặng lắm, tiếc rằng kiếp này chưa thể báo đền. Nay tôi không theo hầu đại

https://thuviensach.vn

vương được nữa, xin đại vương chớ đau buồn. Ma Lôi là người có thể thay tôi, xin trả lại đại vương để đại vương sai khiến. Đại vương nhận một lạy! Tôi đi!

Quân sư Đỗ Nguyên Bá nói xong thì tắt thở, năm ấy mới hai mươi tám tuổi. Nguyễn Nộn thương khóc không biết nhường nào. Trời đang khô tạnh bỗng mưa gió ào ào một lúc. Người ta nói đó là trời đất khóc Đỗ Nguyên Bá. Khi còn sống, Nguyên Bá có công nhưng không kiêu ngạo, tuổi trẻ ở ngôi cao mà vẫn chan hoà với mọi người, lại thường khuyên Nguyễn Nộn giữ điều tín nghĩa với kẻ sĩ, làm phúc cho bách tính. Nghe tin Nguyên Bá mất, từ quan đến dân xứ Bắc ai ai cũng thương khóc như mất người thân trong nhà. Sau trong dân có bài thơ than Nguyên Bá rằng:

Quân sư Đỗ Nguyên Bá

Tuổi trẻ tài cao

Kiên trung trời đã tỏ

Nhân nghĩa đất cũng hay

Mưu cơ một khối óc

Sức lực hai bàn tay

Giữa đường sao đứt gánh

Thương thay thương thay!

Đỗ Nguyên Bá chết, Nguyễn Nộn không dám tiến binh, cho người phi báo với Đoàn Thượng để Thượng kịp dừng lại. Trong khi đó bên Hữu ngạn Nhị hà, quân Trần ra sức củng cố phòng tuyến. Hai tướng Lê Khâm và Vương Lê đóng bản doanh ở bến Triều Đông thủ thế. Dùng dằng sang

https://thuviensach.vn

tháng hai vẫn chưa bên nào dám vượt sông, trời mưa dầm gió bấc, quân lính khổ cực không biết nhường nào. Phùng Tá Chu tâu rằng:

- Nay vẫn còn gió Bắc, đánh nhau trên sông tất quân ta thất lợi. Chi bằng hoàng thượng cứ phong vương cho hai nhà Nguyễn, Đoàn để họ bãi binh. Đợi sang hè ấm áp hẵng liệu sau.

Lúc ấy nhà vua còn ít tuổi chưa quyết định được. Thái sư Trần Thủ Độ nói:

- Lời bàn của Phùng thái phó rất phải.

Nhà vua mới cử sứ giả mang chiếu sang phong cho Nguyễn Nộn làm Hoài Đạo vương, chia cho đất Bắc Giang thượng, Bắc Giang hạ và Đông Ngạn. Nguyễn Nộn quỳ lạy xưng thần rồi lệnh cho rút quân về Bắc. Phan Ma Lôi can:

- Nay quân ta đang lợi thế. Họ Trần vì sợ mới phải đem mồi ra nhử. Đại vương nhân đây đánh ngay tất được, sao lại lui binh.

Nguyễn Nộn nói:

- Điều đó phải đâu ta không biết. Không phong vương ta vẫn là vương. Chia đất hay không đất ấy vẫn là của ta. Chúng đem cái của ta mà cho ta mới thật nực cười. Nhưng quân sư vừa mất, trong lòng ta trăm sự rối bời, quân tình nao núng, tiến binh chắc không lợi. Vả lại việc binh cốt thần tốc bất ngờ, điều cốt yếu ấy lỡ mất rồi. Quân Trần đã phòng bị chu đáo, ta làm sao mà thủ thắng được đây.

Ma Lôi nói:

- Đại vương đã có ý như vậy, việc rút quân phải cẩn trọng. Lê Khâm và Vương Lê là những tay rất giỏi thuỷ chiến, nếu thấy quân ta rút thế nào cũng đem quân chặn ngả về Thiên Đức giang thì quân ta khốn ngay.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Nộn nói:

- Ngươi nói phải lắm. Vậy làm sao?

Ma Lôi nói:

- Đêm nay trời mưa bụi, cách xa trăm bước không nhìn thấy nhau, ta cho một đội thuyền nhẹ đánh trống hò reo, giả vờ tấn công, còn đại đội binh thuyền của Nguyễn Sĩ Hiển mau chóng rút ngay về sông Thiên Đức để đưa bộ binh sang sông. Trên bờ nên giữ nguyên cờ quạt, lều trại để nghi binh.

Nguyễn Nộn nghe theo, sai người đi thực hiện.

Bên hữu ngạn, Vương Lâm là con trai của Vương Lê nói với bố:

- Con nghĩ Nguyễn Nộn đã thụ phong, chắc lơi lỏng phòng bị. Đêm nay ta cho quân tập kích, thế nào cũng thắng.

Vương Lê nói:

- Nguyễn Nộn là tay dùng binh lão luyện, chớ khinh thường mà mắc mưu hắn.

Vừa trống canh một, thấy bên tả ngạn trống đánh vang lừng, đèn đuốc sáng trưng. Trong ánh đuốc sáng mờ mờ, bóng tinh kì phấp phới suốt một dải dài đến mười mấy dặm. Mấy lớp thuyền địch xông sang, tên bay, pháo nổ vang cả mặt sông. Lúc ấy Lê Khâm về thành bàn việc với Trần Thừa. Vương Lê không biết quân địch nhiều hay ít nên chỉ ra lệnh các đạo binh thuyền phải giữ vững cửa trận không được ra đánh, lại cử mấy tốp lính bơi thuyền nhẹ đi thám thính. Quá canh ba thấy thuyền địch không ham đánh nữa mà kéo dần về phía thượng lưu. Quân thám thính cũng về báo quân địch chỉ có chưa đến năm mươi chiếc thuyền nhỏ do Võ Hàn chỉ huy nghi binh thế thôi, còn đại đội binh thuyền của Nguyễn Sĩ Hiển đã rút cả về phía

https://thuviensach.vn

sông Thiên Đức rồi. Vương Lê liền cho thuyền chiến đuổi theo nhưng đoàn thuyền của Võ Hàn đã đi xa.

Đoàn Thượng thấy Nguyễn Nộn nhận phong lui binh, cũng rút quân về Hồng châu.

Mùa hạ, tháng năm, Văn hoàng đế Trần Cảnh phong em là Trần Nhật Hiệu lúc ấy mới hai tuổi làm Khâm Thiên đại vương, phong phẩm hàm cho các quan văn võ, lấy ngày sinh mười sáu tháng sáu làm tiết Càn Ninh. Mùa đông tháng mười tôn phụ quốc thái uý Trần Thừa làm thượng hoàng.

Thượng hoàng Trần Thừa lúc còn ở nhà, vẫn thường đánh cá ngoài sông. Vào năm Thiên Gia Bảo Hựu thứ Ba (1204), đời Lý Cao Tông, Trần Thừa đã hai mốt tuổi, một hôm quăng chài nhưng mãi đến chiều vẫn không được con cá nào, cứ xuôi dòng đi mãi xuống hạ lưu, không ngờ gần tối trời nổi cơn dông hất tung thuyền lên bãi ngô bên bờ. Có người con gái họ Mai đi hái bắp về, trông thấy Thừa nằm sóng soài trên cát mới lấy áo tơi che cho rồi đưa về nhà ở thôn Bà Liệt (Thôn Bà Lệt, huyện Tây Chân: Thuộc huyện Nam Ninh tỉnh Nam Định ngày nay (Theo ĐVsktt).). Nhà Mai Thị rất nghèo, chỉ có hai mẹ con mà Trần Thừa lại ốm sốt. Bà mẹ Mai Thị đem con gà mái đang ấp ra chợ bán lấy tiền mua thuốc cho Thừa. Còn những quả trứng sắp nở phải ủ trong trấu ấm, ít hôm sau nở ra một lũ gà con không mẹ, không cha. Trần Thừa ở đó mấy ngày, thấy Mai Thị xinh đẹp mà nghèo quá, có ý thương. Mai Thị thấy Thừa khoẻ mạnh cũng mến lắm. Hai người tình ý với nhau. Đến khi Mai Thị có mang, Trần Thừa bảo:

- Tôi ở đây đã lâu, sợ cha mẹ mong đợi. Vả lại tôi phải về nói với cha mẹ đem cơi trầu đến cưới hỏi để cô khỏi mang tiếng là người lang chạ.

Mai Thị cầm tay Thừa, khóc nói:

- Anh về quê, tôi ở đây đợi anh, một ngày dài tựa một năm. Mong anh mau quay lại.

https://thuviensach.vn

Thừa bảo:

- Cô tưởng tôi sung sướng lắm hay sao? Phải xa nhau, đẩy mỗi mái chèo là đứt từng khúc ruột, nhớ nhung khổ lắm chứ. Cứ yên lòng, chỉ độ mươi mười lăm ngày là tôi quay lại thôi mà.

Mai Thị bảo:

- Mong anh nhớ lấy lời.

Trần Thừa nói:

- Tôi có là vua là chúa gì mà quên lời cho được.

Hai người gạt nước mắt chia tay, kể bao tình lưu luyến. Nhà chỉ còn một đấu gạo, Mai mẫu thổi cơm nắm cho Trần Thừa mang đi ăn đường, còn hai mẹ con nấu cám với ngô non ăn trừ bữa.

Trần Thừa đi thấm thoắt đã được mươi ngày. Mai Thị tựa cửa trông chờ, cầu trời khấn phật cho người đi mỗi bước sông nước là mỗi bước may mắn. Mười lăm ngày rồi một tháng, hai tháng Trần Thừa không trở lại, hai mẹ con Mai Thị chỉ biết sùi sụt khóc thầm. Đến lúc năm tháng, Mai Thị không thể giấu cái bụng được nữa. Lý trưởng làng Bà Liệt sai trương tuần mang đinh tráng đến bắt Mai Thị ra đình cho làng phạt ăn khoán nhưng nhà Mai Thị không có thứ gì có thể bán đi để làng ăn. Lý trưởng bắt nọc Mai Thị ra giữa sân đình, đánh đến rách cả da thịt, truy hỏi xem kẻ nào là cha của cái thai để báo lên cho quan huyện Tây Chân bắt vạ. Mai Thị nhất quyết không khai. Mai mẫu thương con, đành điểm chỉ vào tờ văn tự bán mảnh đất đang ở lấy tiền nộp cho lý trưởng, hai mẹ con dắt díu nhau đi tha phương cầu thực.

Mai mẫu phần vì thương con, phần vì già yếu không chịu được đói rét. Một chiều đông mưa gió, hai mẹ con nhịn đã mấy ngày, Mai mẫu mệt lả trong quán chợ, thều thào dặn Mai Thị:

https://thuviensach.vn

- Mẹ không sống được nữa, thế nào con cũng phải tìm cho được anh Thừa, xem ra có điều uẩn khúc gì đây. Mẹ quyết không tin anh ấy là người phụ bạc.

Mai mẫu nói xong, tắt thở. Mai Thị khóc đến khản cả tiếng, thân gái quê người không biết làm cách nào chôn cất cho mẹ. Mãi chiều hôm sau có người người đàn ông cầm cái tròng bắt lợn đi qua, thấy tình cảnh như vậy, bảo:

- Này nhà cô kia, có muốn tôi chôn cất mẹ cô không?

Mai thị vừa khóc vừa lạy người đàn ông:

- Con cắn rơm cắn cỏ lạy ông. Ông làm ơn làm phúc chôn cất cho mẹ con, con thề làm trâu làm ngựa đền ơn ông.

Gã hoạn lợn cười hề hề, nói:

- Tôi không cần cô làm trâu làm ngựa, chỉ cần cô làm vợ là được.

Mai thị nói:

- Trăm lạy ông, ngàn lạy ông, con là gái đã có chồng lại bụng mang dạ chửa, mong ông thương cho.

Gã hoạn lợn nói:

- Có chồng à? Sao không bảo cái thằng chồng cô nó chôn mẹ cho. Tôi cũng chỉ cần cô làm vợ một đêm là được... Bụng chửa à? Bụng chửa càng sướng chứ sao! Tôi vừa thiến mấy con lợn cho nhà cụ chánh có tiền đây. Nếu cô ưng lòng, tôi thuê người đào huyệt ngay, còn không cứ để mẹ cô nằm đấy đến có bọ ra cũng chẳng ai chôn đâu. Bây giờ đói kém, người chết đầy ra kia kìa.

Mai thị rùng mình ghê sợ nhưng quá thương mẹ, đành nhắm mắt nói:

https://thuviensach.vn

- Vâng! Con xin vâng theo ý ông.

Ở nhà gã hoạn lợn ra, Mai Thị như người mất hồn, tuy không được học hành nhưng cô cũng hiểu chữ trinh đáng giá ngàn vàng, chỉ có thể dành cho người mình yêu. Vậy mà bây giờ chữ trinh ấy đã bị gã hoạn lợn bôi nhọ lên rồi. Tủi thân, cô đứng khóc bên bờ sông, mặc cho gió lạnh luồn qua manh áo rách bỡn cợt cái thân xác tả tơi khốn khổ của mình. Cô biết đi đâu về đâu giữa nơi đất khách. Trời cao đất dày nào có hiểu thấu nỗi thống khổ của cô, chỉ có dưới kia dòng sông đỏ quạch phù sa chảy cồn cào như khuyến khích cô về với nó. Mai Thị đã toan gửi thân vào dòng nước nhưng cô cảm thấy đứa bé trong bụng đang cựa quậy. Cô không có quyền cướp đi mạng sống của nó. Nó không chỉ thuộc riêng cô. Nó là con anh ấy. Cô chết đi nghĩa là cô giết hại nó, tội đó dẫu có xuống đến mười tám tầng địa ngục cũng không sao chuộc hết. Cô phải sống vì nó, vì anh ấy. Nghĩ vậy, Mai Thị thất thểu bước đi, bóng cô dật dờ giữa khoảng đồng không, dưới bầu trời đầy mây đen và gió lạnh. Đến một ngã ba đường, cô gục xuống bãi cỏ. Trong bóng tối huyền hoặc của trạng thái nửa mê nửa tỉnh, cô nghe tiếng ai đang hú hồn gọi cô về. Tiếng hú sao mà thê lương thảm thiết quá, nó như xiết vào không gian, hút trong từng cơn gió lạnh, làm cô thấy toàn thân nổi da gà, rùng mình mở mắt. Có tiếng người cười nói:

- A! Tỉnh rồi đây.

- Không chết được đâu. Hôm trước có mấy người cũng lả đi thế này, cho húp vài miếng cháo là tỉnh ngay thôi mà.

- Mấy người hẵng dãn ra một tí. Người đói lả thì có gì lạ mà cũng xúm lại xem, bỏ cái váy này ra được rồi đấy.

(Thời trước dân ta thường lấy chiếc váy cũ của bà già quạt cho người bị ngất để cấp cứu)

https://thuviensach.vn

Người cứu Mai Thị là bà lão bán bánh đa nướng. Hôm ấy bà đi chợ về, thấy Mai Thị nằm bên vệ cỏ nhưng chưa chết, cái thai trong bụng có lẽ sắp đến ngày sinh. Bà liền nhờ người khiêng về nhà cứu chữa. Có người nói:

- Sinh dữ, tử lành. Bà mang người sắp đẻ về nhà làm gì?

Bà lão bảo:

- Ôi dào! Tôi ngần này tuổi đầu rồi còn sợ gì lành mới chả dữ. Phật dạy cứu một người phúc đẳng hà sa. Các bác cứ mang cô ấy về cho tôi. Lành dữ đâu tôi chịu.

Hôm sau, Mai Thị khoẻ hẳn, sợ làm phiền bà lão nên có ý muốn đi. Bà lão bảo:

- Nếu con không có nơi nào nương tựa, cứ ở đây với già. Đời già cũng nhiều cay đắng lắm. Bây giờ chỉ có một mình, có con bầu bạn cũng tốt. Mẹ con ta giúp nhau khi tắt lửa tối đèn.

Từ hôm ấy Mai Thị ở lại nhà bà lão, ngày ngày xay bột, tráng bánh cho bà mang đi chợ bán. Được hơn một tháng, Mai Thị sinh ra đứa con trai khôi ngô, khoẻ mạnh. Bà lão bán bánh đa bảo:

- Đặt tên là Bà Liệt để ngày sau nó biết lối mà tìm về quê.

Năm sau bà lão bán bánh đa ốm mất. Mai Thị nối nghiệp, vẫn làm bánh đa đem ra chợ bán nuôi con. Bánh đa Mai Thị làm ngon, lại dày dặn nên bán được giá mà đắt khách, vì thế sung túc dần lên. Một hôm Mai Thị ra chợ bán bánh, thấy Trần Thừa đang mặc cả mua tấm lưới, liền chạy lại ôm lấy Thừa, khóc nói:

- Ôi anh Thừa ơi! Thế là tôi đã tìm được anh. Con anh hai tuổi rồi đây.

https://thuviensach.vn

Nói xong, Mai Thị chỉ đứa bé ngồi bên sọt bánh đa. Cô sung sướng trào nước mắt, nghĩ thế nào Thừa cũng chạy lại ôm con nhưng Trần Thừa nói:

- Ô! Cô này nói gì lạ vậy, tôi làm sao có con với cô được.

Nói xong Trần Thừa bỏ đi, mặc cho Mai Thị đứng khóc ngay giữa chợ. Có người biết nhà ông Trần Lý ở Lưu Gia, mách đường cho Mai Thị tìm đến nhưng Trần Thừa nhất định không nhận Bà Liệt là con mình. Ông Trần Lý không biết làm thế nào, đành cho đứa bé một số tiền, bảo mẹ con bế nhau về. Mai Thị không nhận tiền, nói:

- Anh Thừa đã có con với tôi, nay dù anh quên lời nói cũ mà không nhận con, tôi cũng không biết làm thế nào nhưng trước sau gì thằng bé này cũng vẫn là con của anh. Từ nay dù anh có đi đến đâu, tôi cũng mang nó đi theo. Tôi không cần anh nuôi nó, chỉ cần đừng để nó không có bố là được.

Sau này Trần Thừa lấy vợ họ Lê, có con, có công hộ giá được phong làm nội thị phán thủ, mang gia quyến lên kinh thành ở. Mai Thị cũng đem Bà Liệt lên thành Đại La, hai mẹ con vẫn sinh sống bằng nghề bán bánh đa. Bà Liệt càng lớn càng khoẻ mạnh, vạm vỡ, thường cùng bạn bè rủ nhau đi học võ, đánh vật, bắn cung môn nào cũng tỏ ra xuất sắc. Khi Trần Tự Khánh chết, Trần Thừa được phong làm phụ quốc thái uý, tiếng tăm lừng lẫy. Thừa cho tuyển trong dân những trai tráng có sức khoẻ, giỏi võ nghệ, lập một đội võ vật. Bà Liệt về nói với mẹ xin được đi tòng quân.

Mai Thị nói:

- Con muốn đầu quân, mẹ không giữ nhưng phải gắng sức lập công đừng để mang tiếng xấu cho cha đấy nhé.

Bà Liệt nói với viên hiệu uý, xin vào đội võ vật. Viên hiệu uý thấy Bà Liệt rất giống Trần Thừa, buột miệng hỏi:

https://thuviensach.vn

- Nhà ngươi có họ hàng gì với quan thái uý hay không?

Bà Liệt nói:

- Thái uý là cha tôi.

Viên hiệu uý đem lời ấy về bẩm lại với Trần Thừa. Thừa bảo:

- Chỉ nói tào lao. Chẳng lẽ thằng Liễu nhà ta lại xin vào đội võ vật.

Viên hiệu uý bẩm:

- Bẩm thái uý! Không phải là công tử Liễu đâu ạ. Người này nói tên là Bà Liệt, quê ở Hải ấp lại rất giống thái uý nên hạ chức mới dám vào bẩm ạ.

Trần Thừa biết đích xác là con mình đã đến nhưng mẹ Bà Liệt chỉ là một hạ dân làm nghề quạt bánh đa hèn mọn nên quyết không nhận, nói:

- Sao ngươi nói lẩn thẩn mãi thế? Ta làm gì có con nào như vậy nhưng nó muốn vào đội thì cứ cho nó vào, cấm được nói năng quàng bậy, ăn đòn đấy.

Hôm sau, viên hiệu uý nói với Bà Liệt:

- Mẹ ngươi là người quạt bánh đa, sao ngươi là con của thái uý được.

Sau buổi tập hôm ấy, đám tân binh nhao nhao chế giễu Bà Liệt:

- Ê cái đồ thấy người sang bắt quàng làm họ kìa. Mẹ quạt bánh đa mà đòi là con thái uý.

- Anh em xem thằng nhận vơ xấu chưa kìa.

- Tớ cứ tưởng đằng ấy vào phủ thái uý ở rồi cơ đấy.

https://thuviensach.vn

Bà Liệt tủi thân nhưng không dám nói gì, chỉ lủi thủi tìm chỗ ngồi một mình. Viên hiệu uý là người đã đứng tuổi, tính điềm đạm, có ý thương, hỏi:

- Ngươi nói là con thái uý, có gì làm bằng không?

Bà Liệt mới đem hết chuyện nhà tâm sự với viên hiệu uý. Viên hiệu uý hiểu rõ sự tình càng thương Bà Liệt, an ủi:

- Thôi cháu ạ! Ta chưa rõ chuyện của cháu thực giả đến đâu nhưng cuộc đời lắm nỗi éo le, không biết thế nào mà lường. Cháu cứ chịu khó tập tành, sau này có dịp lập công chẳng sợ gì không giàu sang phú quí.

Bị cha ruồng bỏ như vậy nhưng Bà Liệt vẫn giữ lòng trung trinh, gắng công rèn tập, võ nghệ làu thông, không hề tỏ ra một lời trách oán. Một hôm Trần Thừa dẫn lính đi săn trong rừng bỗng có một con hổ vằn xông ra định vồ. Con ngựa sợ hãi chồm lên, hất Trần Thừa xuống đất. Các tướng ai cũng hoảng cả lên. Bà Liệt cầm cây roi sắt tiến đến vụt con hổ một nhát thật mạnh, làm nó đau quá rống lên chạy biến vào rừng. Bà Liệt vội đỡ Trần Thừa dậy. Lúc về thành, Trần Thừa cũng chỉ thưởng cho Bà Liệt một chiếc áo. Hôm sau được nghỉ, Bà Liệt về khoe với mẹ. Mai Thị bảo:

- Con cứu được cha, thật không phụ công mẹ nuôi con bấy nay.

Đến khi Trần Thừa được tôn làm Thượng hoàng, càng ra sức luyện tập quân lính, chú trọng việc võ bị. Một hôm đội lính vật đá cầu. Bà Liệt mải tranh quả cầu với người trong đội, hai bên xô xát. Người kia khoẻ hơn, vật ngã Bà Liệt, bóp cổ Liệt suýt nghẹt thở (Theo ĐVsktt). Thượng hoàng Trần Thừa lúc ấy đang xem, quên mất phải giữ danh giá của đấng thượng hoàng chí tôn chí kính, ngài thét lên:

- Con ta đấy!

(Câu này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

https://thuviensach.vn

Người lính vừa vật ngã Bà Liệt sợ hãi lạy tạ. Còn Bà Liệt đứng ngây ra. Trước đây bị hắt hủi ruồng bỏ, chưa bao giờ chàng khóc. Hôm nay nghe câu nói đó phát ra một cách tự nhiên từ miệng thượng hoàng, chàng thấy như tim mình thắt lại. Niềm sung sướng hạnh phúc tột đỉnh hoà với nỗi tủi cực ê chề làm những giọt nước mắt trào ra lăn dài trên hai gò má của chàng.

Ngay hôm sau, thượng hoàng sai mang kiệu, cùng với Bà Liệt đến đón Mai Thị vào cung để phong làm hoàng phi. Mai Thị nói:

- Tôi có bao giờ mong được làm hoàng phi đâu. Với tôi, ông cũng chả là thượng hoàng gì cả. Tôi phải lòng là phải lòng anh Trần Thừa đánh cá năm xưa. Trải bao năm tháng sóng gió dập vùi, tôi không còn trong sạch để thờ ông; đó là lỗi ở tôi. Tôi còn sống đến ngày hôm nay là mong có lúc trả lại đứa con của ông cho ông. Giờ ông đã nhận nó rồi, con tôi đã có cha rồi, tôi không còn gì phải ân hận nữa, cũng không mong muốn gì nữa. Tôi giao nó lại cho ông từ đây đấy.

Nói xong, Mai Thị bỏ vào nhà trong, lúc lâu cũng chẳng thấy ra. Trần Thừa cho thị nữ vào mời. Người thị nữ chạy ra kêu lên:

- Hoàng phi treo cổ tự vẫn rồi.

Bà Liệt thét lên:

- Mẹ ơi! Mẹ chết rồi, con sống làm gì nữa đây.

Nói xong, rút gươm ra tự sát.

Thế mới là:

Nhận cha chưa kịp vui sum họp

Mất mẹ đã mang hận chia lìa

https://thuviensach.vn

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem tính mạng Bà Liệt ra sao.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 5

Nguyễn Nộn phản bạn đánh chiếm Hồng châu

Phạm Hữu gặp thầy học nghề Đại ấp

Trên kia đang nói Bà Liệt thấy mẹ chết, đau buồn quá liền rút gươm tự sát. Viên hiệu uý đứng cạnh vội giật lấy thanh gươm. Thượng hoàng cũng ôm con an ủi, truyền dùng lễ hoàng phi an táng Mai Thị, sai Bà Liệt mang lính về quê lập đền thờ mẹ.

Thượng hoàng nhà Lý lúc bấy giờ đã gọi là Huệ Quang đại sư, từ khi ra ở chùa Chân Giáo, trong lòng buồn phiền, khí sắc hao gầy. Các vị tăng chúng thấy vậy thương lắm, thường chuyện trò để người khuây khoả. Hôm ấy ngày rằm tháng bảy, nhà chùa cúng cháo thí cho các vong hồn. Huệ Quang bảo:

- Các cô hồn còn được nhà chùa cúng tế, hồn phách cha mẹ ta chẳng biết giờ đây phiêu bạt nơi nào, có ai cúng lễ cho không.

Nói xong ôm mặt khóc rưng rức. Sư cụ trụ trì biết Huệ Quang chưa dứt được lòng phàm mới sai hai chú tiểu mang tiền đưa Huệ Quang ra chợ chọn mua lễ vật về đặt ban thờ riêng cúng cha mẹ. Người phủ thái sư biết, về báo với Trần Thủ Độ

- Thượng hoàng nhà Lý ra chợ chơi, dân chúng tranh nhau chạy đến xem, nhiều người thương khóc. Xin thái sư định liệu, để lâu tất không hay.

Thủ Độ nói:

https://thuviensach.vn

- Dù sao Huệ Quang cũng từng là một vị hoàng đế, ngươi truyền lệnh ta cho các sư tăng ở chùa Chân Giáo không được để ông ấy đi đâu, nhỡ bệnh cũ tái phát nguy đến tính mạng đó, bảo họ phải phụng sự cẩn thận.

Lệnh ấy của Thủ Độ làm ra vẻ quan tâm giữ gìn cho Huệ Quang nhưng thực tình chỉ muốn giam chặt lại, không cho đi đâu sợ mọi người trông thấy sinh lòng nhớ vua cũ. Mấy hôm sau Thủ Độ cho mời Phùng Tá Chu và Lê Khâm đến bàn. Phùng Tá Chu nói:

- Thượng hoàng nhà Lý bây giờ đã như cái hạt luộc chín, thái sư cần gì phải lo.

Thực ra Phùng Tá Chu tuy thờ nhà Trần nhưng trong lòng vẫn còn chút tình thương vua nhà Lý mới nói như vậy để Trần Thủ Độ tha cho Huệ Quang. Lê Khâm thì khác, với tinh thần Bất cộng Lý gia, ông ta nói:

- Cây khế đã chặt đi, còn sót có cái rễ mà sau mọc lớn hơn cây mẹ.

(Vì Lê Khâm là dòng dõi nhà tiền Lê. Nhà tiền Lê bị nhà Lý đoạt ngôi nên hậu duệ thề không cộng tác với nhà Lý)

Thủ Độ là người sáng dạ, chỉ cần được người khác gợi ý một, lập tức có thể hiểu mà thực hiện gấp năm gấp mười. Lời của Lê Khâm chỉ muốn nhằm vào một mình Huệ Quang, chẳng ngờ làm Thủ Độ nảy ra ý phải diệt cả họ hàng nhà Lý. Sang tháng Tám, Thủ Độ ra chơi chùa Chân Giáo, lúc ấy Huệ Quang đang ngồi xổm nhổ cỏ. Thủ Độ nói:

- Nhổ cỏ thì phải nhổ cả rễ sâu*.

Huệ Quang đứng dậy phủi tay nói:

- Điều ngươi nói ta hiểu rồi*.

https://thuviensach.vn

Mấy hôm sau, Thủ Độ sai người bày biện hương hoa đến bảo Huệ Quang:

- Thượng phụ sai thần đến mời*.

Huệ Quang nói:

- Ta tụng kinh xong sẽ tự tử*.

Huệ Quang vào trong phòng khấn rằng;

- Thiên hạ nhà ta về tay ngươi, ngươi lại còn giết ta, ngày nay ta chết, đến khi khác con cháu nhà ngươi cũng bị như thế*.

(*: Những câu thoại này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Khấn xong ra vườn sau thắt cổ tự tử, năm ấy Huệ Quang mới ba mươi ba tuổi. Các nhà sư thấy vậy thương khóc thảm thiết. Các quan đại thần trong triều cũng đến khóc lạy chịu tang. Trần Thủ Độ không cho đưa tang ra lối cửa chính mà bắt khoét tường thành phía Nam làm cửa, gọi là cửa khoét, đem linh cữu ra phường Yên Hoa thiêu, chứa xương vào tháp chùa Bảo Quang. Dân chúng đi đưa khóc như mưa gió. Chiều hôm ấy lính canh bắt mấy người dân thường đến trình với Trần Thủ Độ rằng bọn người này trong khi đi đưa tang đã nói những lời xúc phạm hoàng thượng và đức ông thái sư thống quốc, xin thái sư trị tội. Thủ Độ bảo:

- Xét cho cùng chúng cũng chỉ vì lòng trung mà nói như vậy. Ta không nỡ trách phạt. Thôi! Thả hết chúng đi.

Đám dân thường ấy mới biết Trần Thủ Độ cũng là người nghĩa khí, cùng nhau thụp lạy tạ ơn.

Huệ Quang chết rồi, Trần Thủ Độ tâu với vua Trần giáng thái hậu Trần Thị Dung làm Thiên Cực công chúa, gả cho mình làm vợ, lại ban cho châu

https://thuviensach.vn

Lạng làm ấp thang mộc. Việc này khiến người đời sau hết lời chê trách.

Mùa thu tháng tám năm Kiến Trung thứ tư (1228), vua Trần phong anh là Trần Liễu làm thái uý. Phùng Tá Chu tâu:

- Nay trong triều đã yên định, quân thế đủ mạnh, lương thảo dồi dào xin hoàng thượng lo mặt tả ngạn để thiên hạ thu về một mối.

Trần Thái Tông hỏi:

- Muốn sang tả ngạn phải làm thế nào?

Phùng Tá Chu tâu:

- Nhà Tống vẫn muốn đánh Đại Việt ta, nhưng hiện nay họ đang cùng người Thát đánh nước Kim. Quân Kim tuy mạnh nhưng không thể cùng một lúc chống với hai kẻ địch hung bạo như Mông và Tống, trước sau gì cũng phải tan vỡ. Người Thát là giống sài lang hiện đã đánh chiếm hết cả miền Tây Hạ, khi nước Kim đã diệt rồi, ắt sẽ đến lượt nước Tống. Tống, Mông nước nào thắng cũng không thể bỏ qua Đại Việt, nếu nước ta cứ trong tình trạng chia năm xẻ bảy thế này sao đủ sức chống được giặc mạnh. Còn việc nên làm thế nào, thần chắc quan thái sư đã có kế sách.

Thái Tông quay nhìn thái sư Trần Thủ Độ. Thủ Độ tâu:

- Thần xin đem quân sang sông, trước chiếm đất Tế Giang, Gia Lâm làm bàn đạp, sau đánh chiếm Đằng châu, chiếm được hai nơi ấy thì Hồng châu thượng hạ như trong lòng bàn tay rồi. Mặt khác, xin hoàng thượng gia phong thêm cho Nguyễn Nộn để y không đi cứu Đoàn Thượng, việc ta chắc xong.

Lê Khâm nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi xin hiến một kế để Nguyễn, Đoàn hai nhà đánh nhau; ta ở giữa thu lợi, như vậy chẳng đỡ mệt cho thái sư sao.

Thái Tông truyền:

- Nhà ngươi cứ nói.

Lê Khâm tâu:

- Nguyễn Nộn không phải là người tín nghĩa. Xưa kia nhiều kẻ theo hắn là nhờ có Đỗ Nguyên Bá sắp đặt. Nay Nguyên Bá đã chết, Nguyễn Nộn lộ nguyên hình là một gã tham tàn. Chúa thượng nên nhân việc Đoàn Thượng không nhận phong vương, đem đất thượng Hồng mà gia phong cho Nguyễn Nộn. Tôi chắc thế nào hai nhà ấy cũng hại lẫn nhau. Đây chính là kế Tào Tháo phong đất Kinh Tương cho Công Cẩn vậy.

Trần Thái Tông nghe theo kế ấy, phái sứ giả sang phong đất thượng Hồng cho Nguyễn Nộn. Nộn họp các tướng bàn:

- Ta có ý lấy đất Hồng châu đã lâu, nay vua Trần lại phong đất ấy cho ta nhưng sợ Đoàn Thượng không chịu, nên làm thế nào bây giờ?

Đại tướng thuỷ quân Võ Hàn nói:

- Từ cổ đến nay chưa ai tự dưng đem đất cho người khác. Đại vương muốn được đất ấy chỉ có cách nhân dịp này cử sứ sang đòi. Thế nào Đoàn Thượng cũng gây khó dễ. Ta mượn cớ tiến binh sang đánh mới được.

Đại tướng tiền quân Trương Thái nói:

- Họ Trần rất là ma giáo, đây chính là kế khích Chu Du đòi đất Lưu Bị, ai có lạ gì. Nếu ta tham một mảnh đất thượng Hồng, nhất định mắc mưu ngay.

Nguyễn Nộn nói:

https://thuviensach.vn

- Ta cũng biết là như thế nhưng không lấy đất Hồng, chịu kẹp giữa hai nhà Trần, Đoàn mãi hay sao. Ma Lôi, ngươi có ý gì không?

Phan Ma Lôi nói:

- Tôi có một kế không những có thể lấy được đất thượng Hồng mà ngay hạ Hồng cũng về tay ta cả. Đoàn Thượng tuy ngang tàng nhưng lại dễ tin người, chỉ cần một mẹo lừa nhỏ là cơ nghiệp của hắn thành tro tàn.

Nguyễn Nộn cười bảo:

- Mưu kế của ngươi thế nào, cứ nói.

Ma Lôi thưa:

- Đại vương nên viết thư sai sứ đến nói rõ với Đoàn Thượng việc nhà Trần phong đất là kế li gián hai nhà Nguyễn, Đoàn, rồi hẹn với Đoàn Thượng cùng đem quân đánh nhà Trần. Đoàn Thượng đang hận nhà Trần, tất mang quân đi. Hạ Hồng bỏ ngỏ, ta đem quân đánh úp, hai đầu ép lại, chắc là toàn thắng.

Trương Thái nói:

- Kế ấy tuy hay nhưng là việc lừa người, không phải hành động của bậc quân tử.

Ma Lôi nói:

- Phàm đã là việc dụng binh, tranh thành cướp đất không lừa người tất bị người lừa, vậy đằng nào hơn?

Võ Hàn nói:

- Lời quân sư Ma Lôi rất phải, không nên vì tiểu tiết mà bỏ cơ hội lớn. Đại vương nên quyết ngay đi thôi.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Nộn phán:

- Lời Võ tướng quân rất hợp ý ta.

Nói xong liền sai lấy bút mực viết thư cho Đoàn Thượng, mặt khác lệnh cho các tướng điểm binh sẵn sàng chờ lệnh. Cử Ma Lôi làm quân sư, toàn quyền điều vát tướng lĩnh. Từ khi Đỗ Nguyên Bá chết, truyền lại cuốn Bát thập nhất kì mưu cho Ma Lôi. Ma Lôi đêm ngày nghiền ngẫm, chẳng bao lâu đã thuộc hết các mưu mẹo như: Mồi ngon câu cá đói, Thóc tốt nhử gà tồ, Nhà cao cần chắc móng, Vững giậu thì bền tường, Giấu vuốt chờ mồi, Tách trâu khỏi cỏ..., nay muốn đem ra thi thố, đêm ngày vạch kế hoạch cho Nguyễn Nộn.

Đây nói về Đoàn Thượng, từ khi không đến nhận phong của nhà Trần, rút về Hồng châu xưng là Đông Hải vương, xây thành đắp luỹ tính kế lâu dài, tự mình luyện tập quân sĩ ở Thị Đức thành, cho con là Đoàn Văn giữ thành Yên Nhân khống chế cả một dải Gia Lâm, Tế Giang cho đến Đằng châu. Hôm ấy nhận được thư của Nguyễn Nộn, Thượng cho họp chư tướng, nói:

- Ta dẫu là tội nhân của nhà Lý nhưng không bao giờ có dạ phản chủ, ngày đêm chỉ mong diệt được bè lũ nhà Trần để chấn hưng triều Lý. Nay có thư của Hoài Đạo vương hẹn cùng khởi binh, các tướng nghĩ thế nào?

Đại tướng là Phạm Đình Khanh thưa:

- Hoài Đạo vương tuy lâu nay kết thân với ta nhưng lòng dạ hiểm ác khó lường. Nếu ta tin ngay, cất quân đi e có điều gian dối gì chăng. Vả lại họ Nguyễn đã nhận phong của họ Trần, thường thông sứ qua lại, một khi họ hợp mưu với nhau thì ta nguy mất.

Tả quân Mai Đức Long nói:

https://thuviensach.vn

- Hoài Đạo vương đã kết tình huynh đệ với đại vương ta, xưa nay chưa có điều gì khiếm khuyết. Bỗng dưng ta đem lòng nghi kị, như thế chẳng phải mang lỗi lớn lắm sao?

Đoàn Thượng bảo:

- Mai tướng quân nói có lý lắm. Ta dựng cờ cốt lấy chữ tín làm trọng mà lại đi nghi ngờ anh em còn ai tin ta nữa.

Nói rồi truyền lệnh chuẩn bị, phân công Phạm Đình Khanh lĩnh tiền đội đi trước. Mai Đức Long, Trịnh Dực lĩnh tả hữu đội. Đoàn Thượng giữ trung quân đi ở giữa, sai Nguyễn Ưng đốc thúc thuyền bè theo đường sông lên bãi Cửu Liên, chọn ngày mùng hai tháng chạp tiến binh, để hai nghìn quân cho Nguyễn Hoa giữ thành Thị Đức, lại báo cho Đoàn Văn chuẩn bị quân lương vận chuyển trước đến Tế Giang.

Nguyễn Nộn, sau khi đưa thư cho Đoàn Thượng, liền sai Nguyễn Sĩ Vinh đem năm nghìn quân đến Gia Lâm chia lẻ ra đóng làm mười trại dọc bờ sông Phú Lương, nói phao lên là hai vạn quân, cho người đưa thư giục Đoàn Thượng tiến gấp. Khi biết Thượng đã cất quân đi rồi, Ma Lôi liền cùng bọn Nguyễn Sĩ Hiển, Võ Hàn đem quân đánh úp thành Thị Đức để chẹn đường về của Đoàn Thượng, còn Nguyễn Nộn cùng Quách Thanh phục binh đánh Thượng ngang đường.

Thị Đức là ngôi thành đắp bằng đất, bên ngoài và phía trên trồng luỹ tre gai rất dày, Nguyễn Hoa lệnh cho quân sĩ canh phòng cẩn mật chẹn ngang con đường từ huyện Thanh Miện đến bến sông Thưa. Ma Lôi trước đây theo kế của Đỗ Nguyên Bá đã huấn luyện sẵn một đội hoả công binh. Lúc ấy là cuối mùa đông cây cỏ héo tàn, thời tiết khô hanh lại có gió hây hẩy rất thuận lợi. Canh ba, Ma Lôi cho đội hoả công binh tiến sát chân thành phía Bắc, cứ cách ba mươi bước đặt một bó rơm tẩm dầu, đồng loạt đốt lên. Lửa được gió cháy như Hoả Diệm Sơn, các thân tre nổ như pháo

https://thuviensach.vn

tết. Nguyễn Hoa vừa đi tuần về, thấy bên ngoài xôn xao, chạy ra, bốn bề đã rực trời lửa sáng. Phó tướng Vũ Bình bảo:

- Tướng quân nên chạy ra cửa Nam.

Nguyễn Hoa nói:

- Ta là tướng giữ thành tất phải sống chết với thành chứ có đâu lại bỏ chạy bao giờ. Nhưng ta sẽ đưa ngươi ra khỏi trùng vây, mau tìm đến cấp báo với đại vương để tránh mắc lừa quân giặc.

Nói xong, Nguyễn Hoa múa cây côn bịt sắt dẫn Vũ Bình cùng năm tráng sĩ ra cửa Nam, ở đây lửa cháy to quá không thể ra được, lại vòng sang cửa Tây. Quân Bắc thấy có người ra thành, liền xúm lại đánh. Nguyễn Hoa không hề nao núng, rút trong người ra bốn ngọn phi tiêu, vung tay ném không sai phát nào. Quân Bắc kinh sợ dạt ra. Nguyễn Hoa bảo Vũ Bình và mấy tráng sĩ:

- Các ngươi cứ việc đi mau, để ta chặn chúng cho.

Vũ Bình đi rồi, Nguyễn Hoa múa tít cây côn, đánh quay lại cứu quân sĩ. Lúc ấy quân Bắc đã tràn vào thành, hai bên đánh nhau dữ dội, xác chết nằm ngổn ngang. Hoa đang xông xáo đánh lui mấy toán Bắc quân, gặp ngay Nguyễn Sĩ Hiển chặn lại nói:

- Nguyễn Hoa! Ngươi chết đến nơi rồi mà còn hung hăng thế sao? Mau hàng ngay đi, đại vương ta cũng không bạc đãi đâu. Ta lấy tình quen biết mà đảm bảo như thế đấy.

Nguyễn Hoa cười nói:

- Ta biết bụng dạ đại vương nhà ngươi thế nào rồi, muốn hàng lắm nhưng cây côn này nó không cho hàng.

https://thuviensach.vn

Hoa nói xong, vung côn xông vào. Hai người đánh nhau đang hăng, Ma Lôi từ xa trông thấy, xem ra Sĩ Hiển không thể một mình hạ được Nguyễn Hoa, liền vác cây đại phủ xông vào đánh giúp. Nguyễn Hoa một mình qua lại đánh với hai tướng, vẻ mặt vẫn bình tĩnh như không. Võ Hàn thấy thế cũng lao tới, vây Nguyễn Hoa vào giữa. Nguyễn Hoa thấy đuối sức, vờ vụt Ma Lôi một côn rồi nhảy ra khỏi vòng, chạy đến gần ngôi nhà đang cháy, rút một cây phi tiêu dài, đợi ba tướng đuổi tới, vung tay ném. Cây phi tiêu cắm trúng giữa mặt Sĩ Hiển. Hiển chỉ kịp rú lên một tiếng, ngã lăn xuống đất chết. Hoa định quay lại đánh chẳng ngờ cây xà đang cháy rơi trúng người, lảo đảo ngã xuống, bị Võ Hàn xông đến chém chết. Quân Đông Hải thấy mất chủ tướng, chạy tan cả. Ngay ngày hôm sau, Ma Lôi cử người ở lại giữ thành Thị Đức còn bao nhiêu quân sĩ và các tướng đều đi sang Đường An, chặn lối về của Đoàn Thượng.

(Đường An: Nay là huyện Bình Giang, Hải Dương)

Chiều hôm ấy Đoàn Thượng dẫn quân đến địa phận Tế Giang, hai bên đường lau sậy rậm rạp, đây đó những bạt rừng thưa rải rác. Mặt trời ngả bóng tà tà, Thượng cho quân dừng lại nấu cơm ăn bỗng đâu nổi lên một tiếng pháo lệnh, quân Bắc ba mặt ào ào xông đến chém giết. Quân Thượng không kịp trở tay bị chết hại rất nhiều. Mai Đức Long nói:

- Có lẽ quân ta bị Nguyễn Nộn lừa thật rồi. Đây gần thành Yên Nhân, đại vương mau rút về đó ngay cho. Tôi xin đi sau cản giặc.

Nói rồi giục Phạm Đình Khanh và Trịnh Dực bảo vệ Đoàn Thượng chạy sang thành Yên Nhân, không ngờ Nguyễn Nộn dùng kế của Ma Lôi lấy mất thành Yên Nhân rồi. Đoàn Thượng phải quay ngược trở lại, rơi vào thế lưỡng đầu thọ địch, không biết chạy vào đâu. Đang lúc cùng đường bỗng thấy một đạo quân mấy trăm người đánh thốc từ hướng Tây Nam đến, tướng đi đầu chính là Nguyễn Ưng. Bốn tướng hợp sức đánh giết một hồi, cứu được Đoàn Thượng ra ngoài vòng vây. Đoàn Thượng hỏi Nguyễn Ưng:

https://thuviensach.vn

- Sao nhà ngươi đến kịp đây tiếp ứng cho ta?

Nguyễn Ưng thưa:

- Tôi xin đến đây chịu tội với đại vương. Thuyền bè bị Vương Thiện Luân lừa cướp hết mất rồi. Tôi chưa chết là muốn về đây báo để đại vương khỏi mắc vào gian kế của Nguyễn Nộn. Xin đại vương nhận một lạy.

Nguyễn Ưng nói xong vái Đoàn Thượng một vái, rút gươm định tự sát. Mai Đức Long ngăn lại nói:

- Lỗi này không riêng của mình bác, chính tôi có tội đầu tiên. Tôi đã khuyên đại vương tin lời Nguyễn Nộn nên mới ra cơ sự này. Bác hãy đợi tôi đi cùng.

Nói rồi cũng định tự vẫn. Đoàn Thượng nói:

- Nói về lỗi, chính ta mới là kẻ có tội. Nhưng bây giờ không phải là lúc trách lỗi ai cả, hãy quay về Thị Đức củng cố lại lực lượng có hơn không?

Vua tôi đang tìm đường đi tắt qua rừng thì thấy Vũ Bình cùng mấy tráng sĩ quần áo tơi tả chạy đến quỳ thưa:

- Đại vương ôi! Thị Đức bị Ma Lôi Đánh chiếm mất rồi. Tướng quân Nguyễn Hoa cản giặc cho tôi đến đây báo tin, không biết bây giờ sống chết thế nào.

Nghe tin mất Thị Đức, Đoàn Thượng rất lo lắng. Lúc sau lại có đám tàn binh từ Thị Đức chạy đến báo tin Nguyễn Hoa đã giết Sĩ Hiển và chết thế nào. Đoàn Thượng nghe tin Nguyễn Hoa chết, đau xót vô cùng. Phạm Đình Khanh nói:

https://thuviensach.vn

- Bây giờ trước sau đều có giặc, đại vương không nên nấn ná ở đây. Ta mau tìm đường về Bàng châu. Đất ấy xuôi về Tam Trĩ Nguyên còn mấy trăm dặm, có thể tính kế lâu dài được.

(Bàng châu: Từ thuộc Minh trở lại đây gọi làhuyện Chí Linh (Theo Phương Đình dư địa chí).)

Đoàn Thượng nghe theo, đi tắt đường sang châu Nam Sách, đến Hàn giang, nước chảy xiết lại không có thuyền bè, chưa biết tính thế nào. Trống mõ ở đâu nổi lên, quân Bắc từ các bãi ngô bãi mía xông ra đuổi đánh, tướng đi đầu chính là Trương Thái. Quân Đông Hải hết vía rụng rời, xô nhau bỏ chạy. Mai Đức Long bảo bọn Phạm Đình Khanh, Nguyễn Ưng và Trịnh Dực:

- Các bác bảo vệ đại vương, để tôi cản giặc cho - quay lại nói với mấy viên tuỳ tướng - Chúng ta ngày thường ăn lộc của đại vương, hôm nay xin hãy đem thân báo đền ân chủ.

Các tướng đều nói:

- Chúng tôi chẳng dám tiếc thân.

Mai Đức Long cầm ngang ngọn giáo, dẫn tám dũng sĩ cản đường Trương Thái. Trương Thái chỉ tay bảo:

- Đức Long! Ta biết ngươi là dũng tướng đời nay, cùng đường rồi sao không hàng đi, mua lấy cái chết làm chi cho uổng.

Đức Long nói:

- Chủ ta là người quân tử, nhất thời lỡ nhầm gian kế của lũ ngươi. Ta là đại tướng, chết thì được chứ có đâu lại theo hàng một lũ tiểu nhân.

Trương Thái cười lớn nói:

https://thuviensach.vn

- Liệu ngươi có dám đỡ lưỡi đao của ta không?

Đức Long cũng cười, nói:

- Không giết được ngươi đâu dám nhận là dũng sĩ Hồng châu.

Hai người lao vào đánh nhau. Quân Bắc nhất loạt tiến lên. Tám dũng sĩ Hồng châu liều chết đánh cản nhưng làm sao chặn được mấy nghìn quân Bắc, tất cả lần lượt tử thương chỉ còn mình Đức Long đánh với Trương Thái. Đức Long sợ đơn thương độc mã không làm gì nổi, mới nghĩ ra một kế, vờ kéo lê ngọn giáo chạy ra phía bờ sông Hàn. Trương Thái đuổi theo bén gót, reo lên giễu cợt:

- Dũng sĩ Hồng châu chạy nhanh quá, đợi ta với chứ.

Đức Long chẳng nói gì, cứ cắm đầu chạy đến sát mép nước, dừng lại nói:

- Ta với ngươi đánh nhau bằng binh khí chán rồi, ngươi có dám cởi trần đánh nhau tay không với ta mới là giỏi.

Trương Thái nói:

- Việc đó có gì là khó. Ta đang bức đây, cởi trần thì cởi trần.

Nói xong bỏ đao, cởi tuột giáp trụ. Đức Long cũng trần trùi trụi xông vào nhưng lại nghĩ: "Đánh nhau ở chỗ cạn nhỡ mình không kéo được nó xuống chỗ sâu thì hỏng mất", liền giả vờ kêu "Ối" lên một tiếng, ngã ùm xuống nước chìm nghỉm. Trương Thái không biết là mẹo liền lao theo quyết bắt sống. Đức Long chỉ chờ có thế, giơ tay túm ngay lấy búi tóc của Trương Thái, lôi ra xa dìm cho chết. Trương Thái chỉ quen đánh nhau trên bộ, chống sao được Đức Long là người sinh ra và lớn lên bằng nghề chài lưới vùng ven biển, bị dìm cho một trận, uống nước ừng ực nhưng nhờ có sức khoẻ hơn người nên cứ túm chặt lấy Đức Long. Hai ngươi cùng chìm

https://thuviensach.vn

dần trong dòng nước cuồn cuộn chảy. Bắc quân chạy theo trên bờ kêu gào nhưng không ai dám xuống cứu. Việc này về sau có bài thơ chứng rằng:

Sông Hàn cuồn cuộn chảy về Đông

Lưu mãi đời sau dấu anh hùng

Ngàn năm sóng dội không rửa sạch

Phù sa hay máu để nước hồng.

Phạm Đình Khanh cùng Nguyễn Ưng và Trịnh Dực bảo vệ Đoàn Thượng chạy về huyện Trường Tân (Trường Tân: Huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương ngày nay (theo Phương Đình dư địa chí).), chỗ này đến thành Thị Đức đi bộ mất nửa ngày đường. Quân Bắc đằng sau đuổi gấp, trên mặt sông Đĩnh Đào la liệt thuyền chiến của Võ Hàn. Đoàn Thượng cùng đường, bảo các tướng:

- Các ngươi theo ta đến đây cũng tỏ được lòng trung rồi. Trời chẳng thương, mình ta chịu là đủ, các ngươi phải cùng chết làm chi, hãy mau tìm đường trốn cả đi.

Bọn Phạm Đình Khanh, Nguyễn Ưng và Trịnh Dực cùng các tướng sụp lạy, khóc nói:

- Chúng tôi thà chết cả chứ nhất định không chịu bỏ đại vương lúc này.

Nói xong, Khanh, Ưng dẫn hơn trăm tàn binh xông ra cản giặc, chết cả trong đám loạn quân. Đoàn Thượng biết không thể thoát, trèo lên gò đất cao nguyền rằng:

- Ta là Đông Hải vương cùng ngươi thề khôi phục nhà Lý, coi ngươi như anh em, hết lòng tin tưởng, vậy mà ngươi nhẫn tâm lừa ta. Ta chết rồi

https://thuviensach.vn

cũng kiện nhà ngươi tới tận Diêm la địa phủ.

Nói xong rút gươm tự sát. Trịnh Dực và các tướng tuỳ tùng cũng đâm cổ chết theo.

Nguyễn Nộn trước kia vốn ở nhà chùa, xem nhiều tranh tượng tả cảnh cực hình chốn âm ty, nay nghe quân lính kể lại lời nguyền của Đoàn Thượng, sợ hãi sinh ra bệnh hoảng hốt mất ngủ, truyền cho quân lính lấy gỗ tốt làm quan tài mai táng Đoàn Thượng tại nơi tự sát. Dân Hồng châu gọi nơi ấy là Mả Vua.

(Mả Vua: Cách thị trấn Gia Lộc 7km về phía Nam,sát mép đường 38, thuộc xã Đoàn Thượng, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương, đếnnhững năm 1963-1964 vẫn còn nhiều ngôi mộ đá lớn, về sau mất dần, nay nhiều nhàdân làm lên trên)

Đoàn Văn con trai Đoàn Thượng, khi trước ở thành Yên Nhân, nhận lệnh cha đem lương thảo đến Tế Giang, giao thành cho phó tướng Vương Hà giữ. Mấy hôm sau Nguyễn Nộn cho đội quân của Quách Thanh mặc giả quân Hồng châu gọi mở cổng cho công tử về. Vương Hà không nghi ngờ gì, mở cổng ra đón, bị Quách Thanh chém một nhát chết. Quân Bắc ùa cả vào thành bắt hết gia quyến Đoàn Văn. Khi Đoàn Thượng chết rồi, Nguyễn Nộn cho người đến bảo Đoàn Văn nếu không chịu hàng sẽ giết sạch cả họ. Đoàn Văn không biết làm thế nào đành đến xin hàng.

Nguyễn Nộn thắng lớn nhưng mất hai viên đại tướng Trương Thái và Nguyễn Sĩ Hiển, tiếc lắm, lệnh cho bắt hết gái đẹp, trai tráng, trâu ngựa, của cải đất Hồng châu đem về Kinh Bắc. Kẻ nào không tuân, giết không tha. Nguyễn Sĩ Vinh nhân lệnh ấy làm quá lên, ra tay chém giết binh lính cũ của Hồng châu, trả thù cho em trai là Nguyễn Sĩ Hiển.

Phạm Hữu, từ khi chia tay Nguyễn Bằng sang với Nguyễn Nộn, được tin dùng làm quản binh hiệu uý dưới trướng Đỗ Nguyên Bá, chuyên lo sổ

https://thuviensach.vn

sách, nay theo đi đánh trận, trong khi giao chiến ở Tế Giang, bị một mũi tên vào vai phải ngã lăn bên gốc cây, đến đêm tỉnh lại, chiến trận đã im lìm. Chàng nghiến răng rút mũi tên, nhai cỏ rịt vào vết thương, gượng đau đứng dậy đi về phía bìa rừng. Đây đó xác quân lính hai bên còn ngổn ngang chưa có người thu táng, bỗng nghe văng vẳng có tiếng ai kêu rên cầu cứu lúc càng rõ. Phạm Hữu tiến lại phía ấy thấy bốn năm xác lính Hồng châu lẫn với mấy xác lính Bắc quân đè lên nhau, trong đó có một người còn động đậy. Chàng nâng người đó lên, dưới ánh trăng lờ mờ nhận ra đó chính là Nguyễn Bằng, liền kéo ra nhưng Nguyễn Bằng bị thương cả hai chân không thể đi được. Phạm Hữu liền xé áo của mấy xác lính làm băng buộc vết thương cho bạn, lại lấy một bộ đồ lính Bắc quân cho Nguyễn Bằng mặc, bảo:

- Bây giờ Sĩ Vinh đang truy giết quân Hồng châu. Anh thay bộ này nhỡ sáng ra có gặp Bắc quân cũng không lo bị sát hại.

Nguyễn Bằng nói:

- Từ ngày chúng ta xa nhau đến nay đã mấy năm, không ngờ gặp lại trong tình huống trớ trêu thế này.

Phạm Hữu bảo:

- Anh còn nhớ chuyện hai con trâu bị ép đánh nhau năm xưa không? Có điều chúng ta nhất định phải sống. Chúng ta khác loài trâu chính là ở chỗ ấy đấy. Thôi! Chuyện thì dài, sau này còn dịp nói, để tôi dìu anh đi, tìm nơi trú tạm đã.

Xa xa có ánh lửa lập loè, Nguyễn Bằng bảo:

- Ta đến chỗ ánh lửa kia xem có phải nhà dân, xin cái gì ăn tạm.

Hai người đỡ nhau lê đi, lúc lâu đến một làng nhỏ ven sông. Nơi phát ra ánh lửa là một ngôi nhà gỗ năm gian, có vẻ là gia đình khá giả, đêm

https://thuviensach.vn

khuya lắm nhưng ở tiền sảnh vẫn còn ánh đèn, phía sau là hai ngôi nhà nhỏ hơn tối im ỉm. Phạm Hữu ngó qua giậu râm bụt thấy có bóng người, cất tiếng gọi.

- Trong nhà có ai còn thức, giúp chúng tôi với.

Có tiếng kẹt cửa, một ông già cầm đèn ra hỏi:

- Ai mà đến khuya thế này?

Phạm Hữu nói:

- Chúng cháu là lính bị thương ở rừng, mong cụ giúp đỡ. Bạn cháu yếu lắm.

Ông lão mở cổng cho hai người vào. Trong nhà sực nức mùi thơm của các loại thuốc quý. Ông lão cởi mở nói:

- Nhà tôi đêm khuya có người gọi cổng lấy thuốc là chuyện thường. Chắc các bác chưa ăn gì. Tôi bảo trẻ nó làm cơm ngay. Bác này trông mệt quá. Để tôi xem vết thương thế nào nào.

Nói xong, ông cụ gọi người nhà nấu cơm còn tự mình rửa vết thương cho hai chàng trai, lấy thuốc dấu rịt lại kĩ càng. Phạm Hữu nói:

- Thật phúc đức chúng con gặp được cụ, xin cho chúng con được biết cao danh ạ.

Ông lão vuốt chòm râu bạc, nói:

- Tôi họ Chử, tên là Nhiệm Khai. Nhà tôi đời đời làm thuốc ở ấp Đại này.

(Đến nay trong nhân dân còn cho rằng những ngườiho Chử theo nghề làm thuốc ở đất Văn Giang thuộc dòng dõi Chử Đồng Tử)

https://thuviensach.vn

Phạm Hữu ồ lên một tiếng, hỏi tiếp:

- Dạ! Có phải cụ là Chử thái y của Lý triều không ạ?

Ông lão vui vẻ bảo:

- Bác cũng biết có Chử thái y này ư ? Nhưng từ khi nhà Lý mất, tôi về quê làm thuốc cứu giúp dân lành, tránh xa chốn quan trường rồi. Cũng may vết thương của các bác đều không chạm tới xương nên mau lành thôi.

Phạm Hữu rút trong người ra một nén bạc, hai tay dâng lên, nói:

- Chúng con có lẽ còn phiền cụ ít ngày, gọi có chút lễ mọn trong lúc khó khăn, mong cụ nhận giúp. Chúng con biết ơn nhiều lắm.

Chử thái y nói:

- Tôi đã giúp được gì cho các bác đâu. Hãy cất bạc đi, sau này còn nhiều dịp dùng đến đấy.

Hai người ở lại nhà Chử công qua tết nguyên đán. Đầy tháng, các vết thương lành lặn cả. Chử công thấy hai chàng nói năng lễ độ, lại là người có học thì mến, coi như con cái trong nhà. Nguyễn Bằng bảo Phạm Hữu:

- Chúng ta làm phiền Chử công đã lâu, có lẽ đã đến lúc xin phép về quê được rồi.

Phạm Hữu hỏi:

- Về quê rồi anh định làm gì?

Nguyễn Bằng nói:

- Thì chúng mình lại đi học?

Phạm Hữu bảo:

https://thuviensach.vn

- Học rồi đi thi, nhao vào chốn quan trường. Con đường đó thật là ghê sợ. Tôi muốn bái Chử tiên sinh làm thầy, ở đây học lấy nghề làm thuốc cứu người. Một mai về quê có thể giúp giùm làng nước.

Nguyễn Bằng nói:

- Anh có ý như thế thì hai chúng ta cùng ở lại.

Hai chàng mới vào bái lạy Chử công, nói rõ ý nguyện của mình. Chử công bảo:

- Các con biết mưu việc cứu người thật là đáng quý. Nhưng nghề làm thuốc vất vả lắm. Ai muốn làm giàu chớ chọn nghề này. Vả lại y thuật cũng phải có duyên mới làm được. Bây giờ mỗi anh lấy một con dao lạng, lạng lấy hai cân xuyên quy tôi xem đã.

Nguyễn Bằng nhanh nhẹn, lạng thoăn thoắt, một lúc đã làm xong, lại làm giúp cho Phạm Hữu. Chử công cầm tay từng người xem xong, nói:

- Tiếc rằng trong hai người chỉ có Phạm Hữu học làm thuốc được thôi. Nguyễn Bằng tay nhiều mồ hôi quá. Con còn nhiều vất vả với đời, nhưng đừng buồn, cứu người cũng có dăm bảy đường, làm ông quan tốt còn có thể cứu được nhiều người hơn cơ đấy. Xem ra con có duyên với văn chương, hãy gắng công học hành, mai này ra giúp dân.

Nguyễn Bằng nói:

- Dạ thưa thầy! Ngày nay nhà Lý đã mất. Trần Thủ Độ chuyên quyền, vô học, vậy còn trông mong gì về đường khoa cử nữa ạ?

Chử công bảo:

- Không phải hoàn toàn như thế đâu. Đúng! Trần Thủ Độ là người chuyên quyền và tàn nhẫn vô học thật đấy nhưng ông ta có tài và quyết

https://thuviensach.vn

đoán mà liêm chính, biết trọng người hiền lại hướng về trăm họ. Ta chắc nhà Trần rồi sẽ khá.

Phạm Hữu hỏi:

- Thầy nhận định như vậy sao không giúp nhà Trần mà lại bỏ về ạ?

Chử công nói:

- Không phải chỉ riêng mình ta như thế, nhiều người cũng bỏ đi chỉ vì chữ "trung". Người quân tử có lẽ đâu lại thờ hai chúa. Há các con chẳng hiểu đạo tam cương sao?

(Tam cương: Ba nguyên tắc rường mối của kẻ sĩlà trung với vua, hiếu với cha mẹ, tiết hạnh trong tình vợ chồng. Trong đóchữ "trung" được đặt ở vị trí hàng đầu)

Hôm sau Nguyễn Bằng bái biệt Chử công và chia tay Phạm Hữu, hẹn ba năm sau gặp lại ở chốn quê nhà. Phạm Hữu ở lại nhà Chử công ra sức tu nghiệp, vốn tính thông minh học đâu nhớ đấy. Chử công quý mến lắm mới đem hết những điều tinh diệu của y thuật truyền cho, lại đưa những bộ sách quý của Biển Thước, Trương Cơ bảo chép ra hai bản dùng về sau. Các phép chẩn mạch đoán bệnh, lôi công bào chế, xuyên lâm tầm dược cũng chỉ bảo cặn kẽ. Người con gái út của Chử công là Chử Thị Ngọc, tuổi vừa đôi tám xinh đẹp nết na, thấy Hữu thông minh nho nhã lại chịu học chịu làm, đem lòng yêu. Chử công biết ý mới bảo Phạm Hữu:

- Ta xem con là người tư chất, em Ngọc cũng có ý thương yêu. Ta muốn tác thành cho hai con. Vậy ý con thế nào?

Phạm Hữu thưa:

- Con đội ơn thầy đã dày công dạy dỗ, còn chưa có dịp báo đền nay lại được thầy thương như vậy thật nhà con có phúc lớn, con đâu dám không

https://thuviensach.vn

vâng nhưng việc nhân duyên là ở mẹ cha sắp đặt. Xin thầy cho con về Trường Tân thưa lại với cha mẹ để có cơi trầu gọi là sính lễ và con cũng được tròn hiếu đạo.

Chử công thấy Hữu nói như vậy mừng lắm, liền sắp sửa hành trang để hôm sau Phạm Hữu về quê, lại cho một gia nhân theo hầu sớm tối. Nói sao hết tình lưu luyến của đôi trẻ khi chia tay, Phạm Hữu bảo:

- Ta về quê chuyến này nhiều nhất là nửa tuần trăng, xin nàng chớ nên lo buồn làm chi.

Chử Thị nói:

- Đường đất xa xôi, mong anh cẩn trọng rồi mau trở lại. Đừng để tôi mòn mỏi mong chờ.

Nói xong đưa cho Hữu một chiếc khăn trầu. Phạm Hữu và người gia nhân đi rồi, Thị Ngọc buồn lắm, chỉ mong sao cho chóng đến ngày người yêu trở lại. Nhưng mới được ba ngày thấy tên gia nhân hớt hải chạy về báo:

- Giữa đường cậu Hữu bị quan binh bắt trói đưa đi rồi, không biết lành dữ thế nào.

Cả nhà nghe tin đều rụng rời hết vía.

Thật là:

Chỉ muốn ẩn thân tìm an lạc

Biết đâu kiếp nạn lại đang chờ.

Chưa biết Phạm Hữu vì sao bị bắt, xin nói rõ ở chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 6

Thái sư giết tôn tộc nhà Lý ở thái đường Hoa Lâm

Hoàng thượng hỏi đạo đời Phù Vân trong thảo am Yên Tử

Hãy nói Nguyễn Nộn từ khi đánh tan Đoàn Thượng, nghĩ mình là vô địch trong thiên hạ, tự xưng là Đại Thắng vương, bắt nhiều con gái đẹp của đất Hồng châu về hầu hạ, đã bị bệnh tâm thần hoảng loạn lại quá ham mê tửu sắc, sức lực mỗi ngày một giảm, hơn nữa lúc nào cũng bị lời thề của Đoàn Thượng ám ảnh nên trong lòng luôn không được yên. Nộn sợ Trần Thủ Độ biết, mới cho quân nói phao lên rằng quân số của mình ngày nay đã lên tới mười lăm vạn, chỉ qua tết nguyên đán là tiến sang bờ Nam, bao vây kinh thành. Tin ấy bay về Thăng Long, nhà Trần lo lắm. Trần Thủ Độ xin cử Phạm Kính Ân đem quân sang sông tuần thám còn mình tự điều vát quân sĩ sẵn sàng đánh giặc. Lê Khâm tâu:

- Trong phép thủ thắng không đánh mà giặc tự tan là thượng sách, cùng bất đắc dĩ phải giao chiến thì giữ cho ít tốn xương máu là trung sách, thắng mà hao binh tổn tướng là hạ sách. Cứ như ý tôi, thái sư không nên cất quân vội, cần có bước chuẩn bị kĩ trước đã.

Trần Thái Tông lúc ấy mới chín tuổi, ngồi thiết triều, hỏi:

- Khanh bảo chuẩn bị thế nào?

Lê Khâm tâu:

https://thuviensach.vn

- Binh thư nói biết mình biết người trăm đánh trăm thắng. Muốn biết được người tất phải dụng gián, dụng thám. Việc cho Phạm Kính Ân sang sông là cần thiết nhưng như vậy cũng mới chỉ biết được bên ngoài của quân địch, muốn biết nội tình, cần có người vào tận hang ổ của chúng.

Thái Tông nhìn Thủ Độ, hỏi:

- Thượng phụ bảo thế có đúng không?

Thủ Độ tâu:

- Khuông quốc thượng tướng quân nói rất có lí, nhưng ai sẽ là người vào được hang ổ của chúng bây giờ.

(Khuông quốc thượng tướng quân: Là tước vị của Lê Khâm, Trần Thủ Độ xưng hô như vậy để tỏ ý tôn trọng ông ta)

Phùng Tá Chu nói:

- Thần nghĩ việc này cũng không khó, nhưng cần có người dám liều thân cho xã tắc.

Thái Tông bảo:

- Liều thân thì liều thân, các khanh cứ bàn đi, nhanh nhanh lên trẫm còn đi đào dế đây.

Phùng Tá Chu tiếp:

- Nguyễn Nộn là kẻ tham của, hám danh mà háo sắc. Nay nhân việc y vừa đánh thắng Đoàn Thượng, nhà vua nên gia phong cho hắn lại đem con gái hoàng tộc gả cho để dò tin tức từ trong, như vậy lo gì không biết được nội tình của chúng.

https://thuviensach.vn

Thái tông nghe theo kế ấy, liền sai sứ sang phong cho Nguyễn Nộn làm Hoài Đạo Hiếu Vũ Vương. Thượng hoàng phong cho cháu vợ là Ngoạn Thiềm làm công chúa gả cho Nộn.

Nguyễn Nộn được gia phong tước lộc, lại lấy được công chúa Ngoạn Thiềm, mãn nguyện lắm, tự thấy mình đau ốm, quân lực cũng không bằng họ Trần mới sai sứ về kinh tạ ơn, xưng thần và hẹn đến tháng mười vào chầu. Ma Lôi và các tướng thấy Nộn suốt ngày quấn quýt bên công chúa Ngoạn Thiềm và bọn cung nữ, không còn tưởng gì đến việc binh nhung, mới cùng nhau đến thưa:

- Đại vương nay bệnh tình chưa khỏi, tửu sắc là cái họa chết người, vả lại họ Trần kết thân với ta chưa chắc đã có ý tốt. Chuyện nàng Tây Thi ngày trước còn như tấm gương, xin đại vương minh xét.

Nguyễn Nộn tỉnh ra, liền sai lập cung riêng cho công chúa Ngoạn Thiềm ở. Công chúa Ngoạn Thiềm phái người báo tin cho Trần Thủ Độ biết Nguyễn Nộn đang ốm, bệnh tình ngày càng trầm trọng. Thủ Độ tâu với vua Trần. Thái Tông bảo:

- Vua không thích đánh nhau. Thượng phụ muốn làm thế nào thì làm, sao cứ phải hỏi?

Các tướng đều xin nhân cơ hội này phát binh đi đánh. Thủ Độ nói:

- Việc đánh bây giờ thật không khó gì nhưng nhà vua không muốn trăm họ phải đau thương. Ta cũng thấy xương máu đổ nhiều rồi, chẳng lẽ nồi da xáo thịt mãi sao? Cứ như trong thư của Ngoạn Thiềm thì Nguyễn Nộn chẳng còn sống được bao lâu, nếu có người sang bên ấy lấy lời phải trái khuyên bảo các tướng lĩnh, quân sĩ về với triều đình há chả hơn sao?

Thái Tông nói:

https://thuviensach.vn

- Thượng phụ nói hay đấy. Ai dám đi sứ, ta thưởng cho con dế to nhất. Thêm hai con bọ ngựa.

Lê Khâm bước ra tâu:

- Thần xin đi nhưng không dám nhận phần thưởng của hoàng thượng đâu ạ.

Trăm quan bấm bụng không dám cười.

Lại nói Nguyễn Nộn ngày càng ốm nặng, đau đầu hoa mắt, nóng sốt li bì, ăn không tiêu, mới vài tháng mà người gầy rộc, tóc rụng mấy phần, thân hình tiều tuỵ, đi không vững. Hôm ấy nghe báo có sứ của triều đình đến, Nộn gượng dậy tiếp, ăn cơm rồi sai quân lấy ngựa cưỡi, phi thẳng lên đồi nhưng mới được vài trăm bước, choáng váng mặt mày ngã nhào xuống đất, mê man bất tỉnh. Quân lính vội vàng xúm lại cứu về. Thầy thuốc xem mạch xong, lắc đầu nói:

- Mạch trầm mà sác, không có lực, đây là tử mạch. Bệnh ở lý rồi không còn cách chữa.

(Trong bát cương - Hàn nhiệt, biểu lý, âm dương,hư thực. Bệnh ở lý tức là đã nhập sâu đến nội tạng rất khó chữa)

Chừng nửa canh giờ sau, Nguyễn Nộn thổ ra mấy đấu máu, miệng nói lảm nhảm:

- Thằng thầy chùa bất tín kia. Ta là Đoàn Thượng đây. Ta đã kiện mày đến tận diêm la địa phủ rồi. Bây giờ Diêm vương bắt mày xuống đây xem mày có đắc chí được nữa không?

Đến đêm Nguyễn Nộn chết ở cung Thưởng Nguyệt. Tính từ khi Nộn đánh giết được Đoàn Thượng đến lúc ấy chưa đầy ba tháng. Quân sĩ phần bỏ đi, phần nghe lời khuyên của Lê Khâm theo về với triều đình. Ma Lôi

https://thuviensach.vn

thấy quân tình không thể cứu vãn được, đang đêm cùng với người nhà lẻn trốn đi. Thiên hạ từ đấy thu về một mối.

Nhà Trần gồm thâu được thiên hạ, ra sức xây dựng kỉ cương, chỉnh đốn triều chính, chăm lo nông tang, qua mấy năm dân giàu nước thịnh nhưng Trần Thủ Độ vẫn canh cánh bên lòng về sự lưu luyến của trăm họ đối với nhà Lý. Theo ý ông ta, những người thuộc tôn tộc nhà Lý luôn là mối đe doạ đối với nền thống nhất của đất nước. Một hôm Thủ Độ có việc ra ngoại thành phía Tây, xa xa thấy năm sáu người vai mang cung tên, tay cầm giáo dài phi ngựa như bay băng qua mấy cánh rừng thưa đuổi săn muông thú. Người đi đầu mặc võ phục, bên ngoài khoác một tấm da beo, ngồi trên lưng con ngựa ô truy trông rất kiêu dũng, khi đến gần hoá ra là Hoài Đức vương Trần Bà Liệt. Thủ Độ nói:

- Hoài Đức vương kiêu dũng thế này, thật đáng là trang nam tử.

Chiều hôm ấy, Trần Thủ Độ cho người mời Bà Liệt đến phủ bàn việc. Thủ Độ nói:

- Cháu thân mang tước vương, đó là ân sủng lớn của hoàng thượng, sao không nghĩ cách báo đền mà suốt ngày chỉ đi săn bắn vậy?

Bà Liệt khoanh tay, cúi đầu nói:

- Trình quốc công! Cháu từ khi được ơn thượng hoàng không bỏ, lại được hoàng thượng gia phong, cũng chỉ muốn có dịp báo đáp ân dày nhưng chưa biết làm thế nào, sợ tháng ngày nhàn rỗi sinh lười biếng mới lấy việc đi săn để rèn luyện và làm vui. Quốc công có việc gì cần, xin cứ sai bảo. Cháu nguyện hết lòng, dù gian nguy cũng chẳng dám từ nan.

Thủ Độ nói:

- Nhà Trần ta vừa mới thống nhất giang sơn được vài năm, tuy muôn dân đã thoát được vòng binh lửa, không còn cảnh chết đói đầy đường như

https://thuviensach.vn

trước nữa nhưng cũng còn nhiều người luyến tiếc nhà Lý. Người họ Lý cũng oán hận họ Trần ta lắm, nếu có người nổi dậy làm phản e rằng trăm họ khó tránh khỏi một cuộc chiến xương thịt tương tàn. Hoài Đức vương có cách gì ngăn chặn được việc đó không?

Bà Liệt nói:

- Việc đó có khó gì, cứ diệt hết mầm mống nhà Lý đi, dẫu có người muốn làm phản cũng không thể dựa vào đâu mà nổi lên được.

Thủ Độ bảo:

- Người nhà Lý thì nhiều, làm sao mà diệt hết cho được.

Bà Liệt hăng hái nói:

- Thượng công cứ bắt hết giam lại, bố cáo là họ mưu phản, đem chém đi là xong.

Thủ độ xua tay, nói:

- Không được, làm như vậy sẽ loạn ngay. Ta có một kế này nếu cháu chịu giúp chắc hẳn sẽ thành công.

Bà Liệt nói:

- Xin thượng công cứ dạy. Vì cơ nghiệp họ Trần, cháu thề muôn chết không từ.

Thủ Độ cười, nói:

- Tốt! Nhưng không ai cần cháu chết. Việc là như vầy... như vầy... cháu cứ thế mà làm.

https://thuviensach.vn

Bà Liệt nhận kế, lui ra tìm cách nhanh chóng thi hành, hôm ấy đang dẫn quân lính đến đất Đường Hào để tìm thợ giỏi, bỗng thấy một thanh niên khôi ngô cùng một gia nhân từ xa tiến lại. Trong quân có người trước kia là lính của Nguyễn Nộn, biết thanh niên đó, nói:

- Người kia chính là Phạm Hữu, quản binh hiệu uý của Nguyễn Nộn ngày xưa. Xin đại vương bắt lấy.

Bọn lính liền xúm lại bắt Phạm Hữu. Tên gia nhân may mắn chạy thoát. Bà Liệt sai người giải Phạm Hữu về nộp cho Trần Thủ Độ. Thủ Độ hỏi:

- Nhà ngươi là một quản binh hiệu uý, chức tuy nhỏ nhưng việc lại trọng. Triều đình đã thống nhất giang sơn được mấy năm rồi, cớ sao không ra trình diện mà lại trốn tránh.

Phạm Hữu nói:

- Trình thái sư! Tôi vốn con nhà lương dân, không thích sự binh đao, không màng danh lợi, chỉ mong sao được sống yên nơi thôn dã, đem chút tài mọn cứu giúp dân lành, tích âm đức cho con cháu là mãn nguyện rồi. Trước đây tôi tòng chinh cũng chỉ là chuyện bất đắc dĩ thôi, ba năm nay may gặp được ân sư chỉ bày phương lược dụng dược cứu người, mải mê học tập nên không biết Nguyễn Nộn đã chết, xin thái sư lượng thứ.

Thủ Độ xét hỏi một lúc, biết Phạm Hữu là học trò của Chử Nhiệm Khai, có ý nể trọng, hỏi:

- Nay non sông đã thu về một mối, trăm họ thoát cảnh đói nghèo, thiên hạ đang lúc thái bình nhưng không thể không lo binh bị phòng khi hữu sự. Ta muốn phong ngươi làm quân dược hiệu uý, cho làm việc ở quân dược ty, chăm lo sức khoẻ cho quân đội. Ngươi nghĩ thế nào?

Phạm Hữu nói:

https://thuviensach.vn

- Cảm ơn thái sư đã có lòng bao dung nhưng xin cho tôi một tháng về lo việc nhà rồi đến để thái sư sai khiến.

Tướng Vương Lâm đang đứng hộ vệ bên cạnh Thủ Độ, thấy Phạm Hữu nói vậy liền quát.

- Ngươi thật to gan, không biết có trời cao đất dày chi hết, đã được thái sư tha tội, không biết tạ ân lại còn mặc cả đòi về một tháng. Việc quân đâu có trì độn như thế được. Hắn là ngươi muốn chết.

Phạm Hữu nói:

- Tướng quân nhầm. Bởi tôi sợ chết mới phải nhận quay lại. Mấy lời vừa rồi của tướng quân làm cho cái ý sợ chết của tôi nó bay đi mất. Tướng quân muốn giết, xin cứ việc ra tay.

Thủ Độ nói:

- Phạm Hữu mải học đến nỗi không biết cả những sự thay đổi như sấm sét ở bên ngoài, vậy cũng là người có trí. Người ta ai chả có cha mẹ quê hương, Phạm Hữu xin về một tháng là muốn làm tròn đạo hiếu, giữ trọn nghĩa thầy trò, đó là điều chính đáng. Vậy ta cho ngươi ba tháng lo liệu việc nhà, mùa xuân sang năm phải tới nhận việc.

Phạm Hữu lạy tạ, lui ra. Thủ Độ bảo bọn Vương Lâm:

- Phạm Hữu là người có học. Đối với hạng người này phải lấy ân đức mà thu phục, không thể dùng quyền uy và sự sống chết dọa nạt họ được đâu. Hơn nữa đang lúc ta cần nhân tài, thêm được một người là quý một người, chớ nên bỏ lỡ.

Phạm Kính Ân nói:

https://thuviensach.vn

- Ngày thường thái sư tự coi mình là người ít học, nhưng chỉ xem trong việc này cũng đủ biết ngài hành sự mẫn tuệ như bậc trí giả rồi.

Thủ Độ nói:

- Ta học hành lỗ mỗ, hành sự theo cảm tính, có đâu dám coi là trí giả. Các ngươi chớ khen như vậy mà làm ta hư.

Phạm Kính Ân nói.

- Thái sư không cần đọc sách mà làm được như trong sách, há chẳng phải là bậc trí giả sao?

Thủ Độ hỏi:

- Ngươi nói đến sách nào vậy?

Kính Ân nói:

- Bẩm thái sư! Trong sách Tam Lược của Hoàng Thạch công, có viết như sau: "Vốn đạo trị nước cậy ở người hiền và nhân tâm... Trọng lễ thì chí sĩ quy tụ, trọng lộc thì nghĩa sĩ coi thường cái chết". Quyển hạ lại nói rằng: "Ban ân xuống tới đâu thì người hiền theo về, ban ân xuống tới đâu thì thánh nhân theo về". Việc thái sư ban ân cho Phạm Hữu chẳng nằm trong sách cả đó sao?

(Hoàng Thạch công: Người nước Hàn, sống vào cuối thời Chiến Quốc đầu thời Tần. Ông là một trong những lãnh tụ của phái chống Tần. Truyền thuyết cho rằng ông là thầy của Trương Lương thời Hán)

Trần Bà Liệt đem quân đến Hoa Lâm ở huyện Đông Ngàn, xây thái đường cho họ Lý, tập trung mấy nghìn binh lính và thợ giỏi làm ròng rã hết mùa hè, qua mùa thu sang mùa đông mới xong, cho người về báo với Trần Thủ Độ. Thủ độ nói:

https://thuviensach.vn

- Nhà Lý trị vì trên hai trăm năm, công đức tưới nhuần thiên hạ, mở mang văn trị, có nhiều đời vua sáng, Bắc đánh tan quân Tống, Nam chinh phục Chiêm Thành, võ công thật hiển hách. Chỉ vì Cao tông vô đạo, Huệ tông ươn hèn đến nỗi muôn dân phải chịu lầm than. Ta dựng thái đường ở quê hương nhà Lý để người họ Lý có chỗ phụng thờ tổ tông mà kéo dài hương hoả dòng dõi mãi mãi về sau.

Thủ độ nói rồi cho người mời tôn tộc nhà Lý đến Hoa Lâm tế tổ. Chỉ có Lý Bảo Long là cháu nội Lý Du Đô (Lý Du Đô: Thái sư dưới thời Lý Anh Tông) nói là không lễ ở thái đường do họ Trần làm, trốn đi mất. Hôm ấy mấy trăm người trong tôn tộc nhà Lý kéo đến thái đường khóc lóc làm lễ. Từ sáng, Thủ Độ lệnh cho Vương Lâm và Phạm Kính Ân mang giáp binh bảo vệ, không cho thường dân quấy nhiễu. Đến trưa họ Lý ăn cỗ uống rượu, già trẻ lớn bé say cả. Thủ Độ gọi Bà Liệt đến bảo:

- Cho chúng đi gặp tổ tiên được rồi đấy.

Bà Liệt nhận lệnh đi ra. Lát sau nghe một tiếng ầm long trời lở đất. Cả ngôi thái đường đồ sộ đổ sụp xuống hầm sâu (Sự việc này vẫn còn được coi là một nghi án). Trong đám khói bụi cuồn cuộn bốc lên có tiếng kêu la gào khóc của mấy trăm người, cả những đứa bé mới sinh được vài ngày cũng chung số phận. Bà Liệt sai lính đào đất lấp hầm chôn sống tất cả. Những ai định leo lên liền bị lính của Vương Lâm chém chết đẩy xuống. Mấy hôm sau Vương Lâm hỏi Thủ Độ:

- Thái sư sợ mất lòng thiên hạ, phải nhường một anh học trò như Phạm Hữu mà lại có thể giết cả tôn tộc họ Lý là sao?

Thủ Độ nói:

- Sự quyền biến của việc trị nước phải như vậy, khi không cần giết thì một người cũng không giết; khi cần giết, mấy trăm người cũng phải giết có

https://thuviensach.vn

gì là lạ. Vả lại Phạm Hữu tuy có cái ương ngạnh của kẻ sĩ nhưng xem ra lời nói chân thành, đó là người có cái tâm tốt, có thể dùng được.

Trời ấm dần lên, ánh nắng buổi sớm mùa xuân làm cho cây cỏ cùng muôn loài hồi sinh sau những ngày đông tái tê rét buốt. Nền trời lộ ra những mảng màu xanh trong vắt. Vầng thái dương gắng sức đẩy khối mây đen về phía cuối trời. Nơi tiếp biên giữa ánh sáng và mây đen hừng lên một đường viền đỏ như máu.

Hoàng hậu Chiêu Thánh không nói năng gì. Nàng ngồi thu mình trong góc phòng. Dường như mùa đông nghiệt ngã vẫn chưa buông tha nàng. Từ khi Hoàng thái tử Trịnh, đứa con mà nàng đặt bao niềm hy vọng không còn sống, Chiêu Thánh như người vừa điên vừa lãnh cảm. Bốn năm qua rồi mà nàng không sao cải thiện được tình trạng ấy, tự giam mình trong phòng kín nơi cung cấm, chỉ ngày rằm, mùng một mới cùng thị nữ đến chùa Bảo Quang thắp hương trong bảo tháp, nơi cất giữ di hài cha nàng. Những khi mẹ đến thăm, nàng càng cảm thấy buồn. Những lời khuyên giải, những câu chuyện mẹ nói, sao nó nhạt nhẽo quá chừng, không thể nào nhớ được. Gần đây nàng chỉ mơ hồ nhận thấy hình như mẹ nàng và ông chồng bà ta vị thái sư thống quốc đang có mưu đồ toan tính gì ghê gớm lắm nhưng nàng cũng không hỏi. Thực tình họ làm gì nàng cũng đâu có để ý. Nhà vua lâu lắm không bước tới căn phòng này, ngài đã mười chín tuổi, một thanh niên thực thụ, khoẻ mạnh với bao công việc và mĩ nữ vây quanh. Làm sao nhà vua còn thì giờ đến căn phòng của người vợ lãnh cảm như nàng. Hôm qua mẹ nàng nói chuyện gì đó về chị Thuận Thiên, không biết bây giờ chị ấy thế nào? Hiển hoàng Trần Liễu chồng chị ấy sau vụ cưỡng dâm cung phi cũ của nhà Lý ở cung Lệ Thiên đã bị giáng xuống làm Hoài vương; chắc chị ấy buồn lắm. Từ nhỏ mình đã không thích cuộc sống cung đình, lớn lên càng thấy chán ghét, nó bẩn thỉu nhơ nhớp độc địa quá, toàn thủ đoạn mưu mô và những trò dâm loạn. Buồn thay, người đầu tên ra những trò dâm bôn loạn luân ấy lại chính mẹ mình cùng ông chồng và là em họ bà ta. Rồi đến mình và chị Thuận Thiên cũng không thoát khỏi cái xoáy nước đục ngầu

https://thuviensach.vn

tanh tưởi ấy. Ôi! Hoàng cung vàng son lộng lẫy nhớp nhúa ê chề. Trời ơi! Sao lại bắt tôi sinh ra ở một nơi như vậy? Muôn kiếp trước có thế không và muôn đời sau liệu có còn như vậy?

Chiêu Thánh đang miên man với những dòng suy nghĩ thì Thiên Cực công chúa mẹ nàng đến. Thiên Cực công chúa Trần Thị Dung ngồi xuống bên con, ôn tồn nói:

- Hôm nay con thấy trong người thế nào?

Chiêu Thánh miễn cưỡng trả lời:

- Dạ! Con khoẻ ạ!

- Những lời mẹ nói với con hôm qua, con đã nghĩ kĩ chưa?

- Dạ! Hôm qua mẹ nói gì ạ?

Thiên Cực công chúa nhìn con, thở dài nói:

- Thế ra con chả để ý gì đến lời của mẹ cả. Hoàng thượng nay đã lớn tuổi rồi mà con không sinh đẻ. Cậu và mẹ định đón chị Thuận Thiên về bên này để cùng con hầu hạ đức vua cho có chị có em.

Chiêu Thánh choáng váng nhìn mẹ, kinh hãi nói:

- Hả?! Mẹ nói cái gì? Đón chị Thuận Thiên về bên này hầu hạ đức vua? Còn Hoài vương? Chị ấy đang mang thai của Hoài vương cơ mà?

- Chính vì đang có thai nên cậu con và mẹ mới muốn đón nó về bên này không sợ mai sau ngôi vua rơi vào tay ngoại tộc.

Chiêu Thánh lắc đầu, nói:

https://thuviensach.vn

- À ra thế! Để bảo vệ cái ngai vàng của nhà các người, không còn điều nhơ bẩn nào mà các người không làm. Các người còn hỏi tôi làm gì nữa. Ngôi vua! Ngôi vua! Tôi nhổ toẹt vào cái ngôi vua ấy từ lâu rồi.

Thái sư thống quốc Trần Thủ Độ ngồi trầm ngâm một mình, mọi công việc do vợ chồng ông sắp đặt diễn ra một cách trôi chảy. Đám gia binh của Hoài vương Liễu đã giải tán về quê cả, công chúa Thuận Thiên cũng đón vào cung rồi, thế mà hoàng thượng lại biến mất. Ông cho người đi tìm từ chiều qua đến giờ vẫn không thấy đâu. Thiên Cực công chúa Trần Thị Dung thấy chồng suy tư nung nấu như vậy, không dám lại gần. Bà biết những thời khắc trầm mặc của ông, đó là lúc ông vật vã để đi đến một quyết định nhằm giành lấy sự thành công. Bỗng thái sư vỗ mạnh vào đùi, nói:

- Thôi đúng rồi! Nhất định là như vậy.

Trần Thị Dung vội đến bên chồng, hỏi:

- Sao? Ông biết hoàng thượng ở đâu rồi à!

- Đúng vậy. Thằng này gớm thật. Mình khổ sở để lo cho nó mà nó cứ giở chứng ra. Nói không nghe, ông lột xác ra.

Nói rồi thái sư cho mời tướng quân Trần Khuê Kình đến, dặn:

- Nhà ngươi đem theo năm người đến chỗ quốc sư Phù Vân ở Yên Tử. Ta chắc hoàng thượng ở đấy. Nếu đúng như vậy, cử người về báo gấp cho ta.

Trần Khuê Kình nhận lệnh đi ngay, hai hôm sau cho người phi ngựa hoả tốc về báo quả là nhà vua đang ở Yên Tử. Thủ Độ cho mời các tướng Phùng Tá Chu, Phạm Kính Ân, Vương Lâm đến dặn dò công việc, lại mời lão tướng Lê Khâm đến bảo:

https://thuviensach.vn

- Việc phòng thủ kinh thành nhờ lão tướng đảm nhiệm cho.

Nói rồi cùng đoàn tuỳ tùng lập tức đem trăm quan đến núi Yên Tử.

Thái Tông Trần Cảnh là người khoan nhân hiếu hữu, lúc ấy đã mười chín tuổi mà chưa có con trai. Vợ chồng thái sư Trần Thủ Độ mưu việc cướp công chúa Thuận Thiên đang có chửa của Hoài vương Liễu về làm hoàng hậu. Thái Tông nhất định không nghe nhưng vì Thủ Độ chuyên quyền o ép quá, ngài liền bỏ hoàng cung, mang Trần Thiêm trốn lên Yên Tử với quốc sư Phù Vân, quyết không cướp vợ của anh. Quốc sư Phù Vân là người xuất gia từ nhỏ, khi xưa ở kinh thành thường được Thái Tông mời giảng kinh, vì vậy hai người gặp nhau mừng lắm. Phù Vân biết được lý do Thái Tông lên núi lại càng kính trọng nhà vua hơn, nhưng ông cũng khuyên nhà vua nên quay về nắm giữ triều chính để trăm họ được yên định. Thái Tông nói:

- Tôi lên đến đây là đã quyết vất bỏ ngai vàng, dứt đời phàm tục rồi, cũng không còn là vua nữa, xin quốc sư nhận làm đồ đệ mà chỉ bảo cho tôi thoát ra khỏi chỗ tối tăm.

Phù Vân nói:

- Chẳng lẽ hoàng thượng cho triều đình là nơi tối tăm ư? Nhưng người đã quyết như vậy cứ tạm ở lại đây, ta cùng nói chuyện việc đạo việc đời cũng không có hại gì.

Đêm ấy tụng kinh xong, hai người ngồi trong am cỏ nói chuyện. Bấy giờ đang là mùa xuân, mưa rừng rơi tí tách, thỉnh thoảng vọng một tiếng beo gầm vang trong khe núi; lại có tiếng con nai tác lên, chạy ràn rạt rất gần. Gió thổi vi vút qua rừng thông như muốn liên kết các âm thanh rời rạc thành một xâu chuỗi trong cái vũ trụ thâm u riêng biệt của rừng già. Phù Vân hỏi:

- Hoàng thượng nghĩ gì vậy? Người có nhớ kinh thành không?

https://thuviensach.vn

Thái Tông nói:

- Thưa sư phụ! Tôi đang nghĩ về việc đạo. Như nước Đại Việt ta từ lâu đã có ba giáo phái truyền từ Trung Nguyên và Thiên Trúc tới. Phật, Lão, Nho ai có lý của người ấy, vậy đâu là chính đạo đây?

- Thưa hoàng thượng! Chính không ở đạo mà ở người tu. Chính không ở người tu mà ở người hành đạo.

- Thưa sư phụ! Sao lại mơ hồ như vậy?

- Đạo nào cũng mưu cầu hạnh phúc cho con người nhưng người tu mượn nó để truyền điều lành đạo sẽ chính, truyền điều ác đạo sẽ tà. Người được truyền điều lành làm điều lành càng chính nữa, được truyền điều ác làm điều ác càng tà nữa, được truyền điều ác mà vẫn làm điều lành chính thêm một bậc, được truyền điều lành mà làm điều ác tà thêm một bậc.

- Thưa sư phụ! Vậy khi áp dụng vào việc đời nghĩa là kẻ được nuôi dạy tử tế mà không nên người thì có tội nặng hơn kẻ không được nuôi dạy phải không?

- Hoàng thượng thật thánh minh. Người đã nắm được cái điều cốt lõi rồi đấy.

- Thưa sư phụ! Ngày nay có người cho rằng tam giáo đồng nguyên, điều đó là đúng hay sai?

- Tâu hoàng thượng! Đúng mà cũng sai.

- Xin sư phụ giảng cho.

Quốc sư Phù Vân im lặng một lúc mới nói:

- Tam giáo có nhiều chỗ không thống nhất được với nhau đến nỗi khác đạo không thể cùng bàn nên những người trung dung mới đưa ra thuyết tam

https://thuviensach.vn

giáo đồng nguyên nói rằng: Già Diệp bồ tát giáng sinh làm Lão tử, Tĩnh Quang bồ tát giáng sinh làm Khổng tử, Hộ Minh bồ tát giáng sinh làm Thích Ca Mầu Ni phật. Thực ra thuyết ấy cũng chỉ nhằm mê hoặc người đời mà thôi. Hoàng thượng có nghe những tiếng động ngoài rừng kia không? Chúng cùng là những âm thanh nhưng tiếng gió mưa khác xa tiếng beo gầm và càng khác với tiếng tác của con nai. Tam giáo tuy cùng có cái nguồn chung là lòng nhân, muốn dẫn con người đến thế giới toàn gồm những sự tốt lành nhưng mỗi giáo phái có cách nhìn về sự tốt lành khác nhau nên đường tu không giống nhau. Đạo Phật hướng con người đến một chữ thiện. Mọi người cùng hành thiện lo gì không có thế giới tốt đẹp. Lão Tử hướng con người đến một chữ phác. Phác nghĩa là giản dị thực thà thuần khiết. Mọi người đều giản dị thực thà thuần khiết cả, không có ai mưu mô lừa dối, tội lỗi cũng không có chỗ để sinh ra, thế giới không có tội lỗi chẳng phải là thiên đường sao? Đạo Khổng hướng người ta đến chữ dụng, có nghĩa là khuyến khích mọi người học tập để làm việc và biết làm việc có ích nhất. Khi mọi người đều làm việc và trở thành hữu dụng cả, lo gì không giàu có sung sướng. Nhưng nói cho cùng ba đạo đều nhầm lẫn cả.

Thái Tông kinh ngạc kêu lên:

- À ra vậy! Xin sư phụ chỉ cho những điều nhầm lẫn ấy.

Quốc sư Phù Vân sôi nổi hẳn lên, dường như ông không còn là một nhà tu hành, nói:

- Tâu hoàng thượng! Thiện ác, phác phức, hữu dụng vô dụng bao giờ cũng cùng tồn tại như lưỡng nghi âm dương. Con nai con thỏ thiện quá tất bị con beo làm hại. Nếu chỉ cần thiện mà không cần ác, nhà chùa đắp tượng các vị kim cương hộ pháp làm gì. Còn phác ư? Nếu chỉ phác để cho con người được vô vi sống theo bản năng tự nhiên, loài người chẳng giống như cầm thú hay sao!? Hữu dụng ư? Ai ai cũng cố rèn cho mình ngày càng trở nên tinh xảo để mong hữu dụng, đấu tranh với nhau mà nhoi mãi lên đó

https://thuviensach.vn

chính là khởi nguồn của sự ghét ghen đố kị, mầm loạn lạc tội lỗi ở đấy mà ra chứ đâu.

- Thưa sư phụ! Như vậy bỏ hết đạo đi chăng.

- Tâu hoàng thượng! Làm như vậy lại càng không thể được.

- Vậy xin sư phụ chỉ cho cần phải làm sao?

- Không phải bỏ đi mà cần kết hợp, điều hoà sao cho âm dương có sự cân bằng.

- Thưa sư phụ! Như vậy là tuỳ hoàn cảnh mà hành đạo cho hợp lẽ có phải không ạ?

Quốc sư Phù Vân vui vẻ nói:

- Hoàng thượng lại nắm được một điều cốt lõi nữa rồi đấy.

Thái Tông ngẫm nghĩ một lúc, đột nhiên hỏi:

- Thưa sư phụ! Thường ngày các vị tiên thánh ở đâu? Thế giới tiên phật có khác gì với thế giới con người?

Phù Vân nói:

- Tiên phật làm gì có thế giới riêng đâu. Các vị ấy vốn cũng là người, khi chết đi cũng nát tan cùng cây cỏ. Phật tiên, ma quỷ thực sự tồn tại trong mỗi con người chúng ta. Khi ta cứu kẻ hoạn nạn, giúp người đói khổ, nâng đỡ người yếu ớt tức là phật đã hiện ra trong cử chỉ của ta. Khi hồn ta thư thái, thân ta an định sau những công việc mới làm xong, trên gương mặt thoáng một nét cười tươi tức là tiên thánh đã hiện ra trong nụ cười ấy rồi đấy. Người đời tốn công vô ích đi cầu cúng nơi chùa nọ miếu kia mà không biết rằng cầu đạo hành thiện ngay chính trong tâm mình mới là điều căn bản nhất, mau chóng gặp tiên gặp phật nhất ở ngay chính nơi ta. Thứ nhất

https://thuviensach.vn

là tu tại gia chính là như vậy. Còn như ta manh tâm làm điều ác, hại người khác vì vọng lợi cho riêng mình thì ma quỷ cũng hiện ra trong mỗi hành động của ta vậy.

Thái Tông cúi đầu nghe và lẩm bẩm trong miệng:

- Đúng vậy! Đơn giản thế mà sao lâu nay ta chẳng nghĩ ra.

Ánh nắng sớm mùa xuân vàng như lụa làm cho phong cảnh núi rừng Yên Tử đẹp như bức tranh thuỷ mặc. Những giọt mưa đêm còn treo trên ngọn lá, phản chiếu ánh mặt trời lấp lánh như muôn ngàn châu ngọc. Hơi ấm quét dần màn mây, để lộ ra lớp lớp núi non xanh mướt trải dài mãi về phía biển Đông.

Trần Khuê Kình dẫn thái sư cùng các quan đến thảo am diện kiến nhà vua. Thái Tông nói:

- Vì trẫm non trẻ, chưa cáng đáng nổi sứ mệnh nặng nề, phụ hoàng lại vội lìa bỏ, sớm mất chỗ trông cậy, không dám giữ ngôi vua mà nhục xã tắc.

Thủ Độ cùng trăm quan nài nỉ mãi, vua cũng không chịu xuống núi. Con trai của Lê Khâm là Lê Tần tuy còn trẻ tuổi nhưng văn võ kiêm toàn đang đứng hầu bên cạnh, ghé sát vào tai Thủ Độ nói nhỏ mấy câu. Thủ Độ gật đầu. Lê Tần liền xin phép lui ra. Lúc sau nghe trong rừng vang lên tiếng chặt cây, đục đá ầm ầm. Có chú tiểu đồng vào báo quân lính triều đình đang phá rừng làm tổn hại đến cảnh quan nơi đất phật. Vua hỏi thái sư sao lại như vậy. Thủ Độ nói:

- Xa giá ở đâu tức là triều đình ở đó. Nhà vua không chịu về kinh đô, thần xin phá rừng để xây cung điện ở đây vậy. Trước hết cất ngay điện Thiên An cùng Đoan Minh các để vua thiết triều và nghỉ ngơi ở chỗ cắm lều kia. Thần đã cho người xuống núi ngày mai sẽ đưa thêm dân phu và thợ thuyền lên.

https://thuviensach.vn

Quốc sư Phù Vân thấy tình thế không thể chần chừ, nói:

- Bệ hạ nên gấp quay xa giá trở về, chớ để làm hại núi rừng của đệ tử.

(Theo ĐVsktt)

Nhà vua cầm tay Phù Vân lưu luyến mãi chẳng muốn rời. Quốc sư Phù Vân nói:

- Nhà vua nên mau trở về kinh. Bần đạo không thể tiễn xa. Chỉ xin nhà vua nhớ cho phàm người làm vua, nên lấy điều muốn của thiên hạ làm điều muốn của mình, lấy lòng của thiên hạ làm lòng mình. Đó chính là bí quyết của sự vững bền vậy.

Trên đường đi Phạm Ứng Thần bảo Thủ Độ:

- Riêng thỉnh được hoàng thượng về triều cũng đủ biết thái sư lo việc thật không ai bì kịp.

Thủ Độ bảo:

- Tôi có làm được gì đâu. Đó là mưu của tướng quân Lê Tần đấy chứ. Người ấy mai sau hẳn là cây cột của triều đình.

(Sau này Lê Tần trở thành một trong những tướng lĩnh chủ chốt của cuộc kháng chiến chống quân Mông Thát lần thứ nhất)

Trời đang tạnh ráo bỗng nổi cơn dông, mây kéo mịt mù, gió thổi vun vút, xoáy từ vương phủ xoáy ra nhưng không tổn hại gì đến dinh thự lầu gác, chỉ làm đổ mấy khóm chuối và hất tung những mái tranh của các nhà nông phu. Đám tá điền sợ hãi trước những tia chớp sét loằng nhoằng, chui rúc trong các đống rơm rạ tránh cơn thịnh nộ của thiên đình. Nhưng cơn mưa gió diễn ra không lâu, chốc lát bầu trời đã sáng trong trở lại.

https://thuviensach.vn

Hoài vương Trần Liễu ngồi trong vương thất nóng lòng chờ công chúa Thuận Thiên, lẩm bẩm nói:

- Lạ thật! Đang là tiết xuân mà giời nổi cơn dông. Thiên Cực công chúa cho đón Thuận Thiên vào triều để thăm Chiêu Thánh mà sao đã năm hôm không thấy trở về?

Ngoài cổng có tiếng xôn xao, một tên gia nhân vào báo người của công chúa Thuận Thiên đã về. Hoài vương hỏi dồn:

- Người của công chúa đã về à? Thế công chúa đâu? Có chuyện gì vậy? Đưa nó vào đây.

Tên gia nhân đưa người thị nữ vào. Người thị nữ run run quỳ nói:

- Trình đức ông! Con đã về.

Hoài vương hỏi:

- Công chúa đâu? Đã xảy ra chuyện gì rồi?

- Trình đức ông! Công chúa không trở về được nữa ạ.

- Sao lại như vậy? Hả?

- Trình đức ông! Thực ra Thiên Cực người cho gọi công chúa vào triều không phải để thăm Chiêu Thánh đâu ạ. Mà theo lệnh của thái sư để thay Chiêu Thánh hầu hạ hoàng thượng.

Hoài vương Liễu đấm mạnh xuống mặt bàn thất bảo làm bộ ấm trà run lên bần bật, nói như gầm lên:

- Hả? Ngươi nói cái gì? Thay Chiêu Thánh hầu hạ hoàng thượng? Mẹ kiếp không còn ra cái giống người nữa rồi! Chó má thật! Chó má thật! Ngươi làm thế nào mà về được đây?

https://thuviensach.vn

- Dạ! Trình đức ông! Hoàng thượng cũng không đồng ý việc ấy nhưng thái sư ép buộc quá nên người đã trốn đi đâu không biết. Hiện nay thái sư cùng các quan đang đi tìm chưa thấy về. Con trốn ra được về báo để đức ông biết.

Hình như Hoài vương vừa nắm bắt được điều gì, ông ngẩng lên với đôi mắt sáng rực, gọi:

- Bay đâu! Mời cho ta Thôi Thạch lang và Mã Thiết đến đây ngay.

Khi Thôi Thạch lang và Mã Thiết đến, Hoài vương Liễu nói:

- Nay nhà vua ươn hèn nhu nhược, thái sư chuyên quyền làm nhiều điều xằng bậy quá lắm. Vợ ta đang có chửa, là chị dâu nhà vua mà thái sư cũng bắt về ép nhà vua làm trò thương luân bại lý, còn chuyện gì mà ông ấy không làm? Hoàng thượng vì thế phải bỏ đi. Nay thái sư và các quan đi tìm nhà vua cả, ta muốn họp binh chiếm lấy kinh thành, giành lại ngai vàng về cho dòng trưởng đích, mong các ông hết lòng phò giúp. Ta thề chẳng quên công.

Thôi Thạch lang là người Tống, vốn tên là Vương Uyên, võ nghệ cao cường, làu thông binh pháp lại có sức địch muôn người, được Hoài vương Liễu mời về dạy dỗ các con. Một hôm Hoài vương muốn chuyển một tấm đá ra chỗ khác để làm sân tập nhưng bốn năm người không khiêng nổi. Vương Uyên thấy vậy liền lấy chão buộc tấm đá lại, cõng lên nhẹ nhàng như người cõng con trẻ mà đi. Ai trông thấy cũng rùng mình bái phục. Hoài vương liền đặt cho biệt danh là Thôi Thạch lang.

Mã Thiết là người Trại rất giỏi côn quyền, đặc biệt là cưỡi ngựa, bắn cung. Có lần người lái buôn Hồi Hột biếu Hoài vương một con tuấn mã rất đẹp nhưng ai cưỡi lên cũng bị nó hất ngã. Riêng một mình chàng trai người Trại chinh phục được nó. Hoài vương liền tặng con ngựa cho chàng và đặt tên chàng là Mã Thiết.

https://thuviensach.vn

(Trại: Còn gọi là dân tộc Sán Dìu, sống nhiềutrong vùng núi Chí Linh - Hải Dương và Đông Triều, Quảng Ninh ngày nay)

Thôi Thạch lang và Mã Thiết cùng thưa:

- Chúng tôi xin dốc hết sức để đền ơn tri ngộ của đại vương.

Hoài vương cho hai người mang tay chân xuống các ấp tập trung đám thân binh mới bị Trần Thủ Độ giải tán, trong năm hôm đã có được hơn vạn người và mấy chục chiến thuyền. Hoài vương sắp xếp đội ngũ, phát hịch chia hai đường thuỷ bộ xuất quân, mấy hôm sau cả hai cánh quân đã hội nhau trên bến Triều Đông. Mã Thiết nói:

- Sĩ khí đang hăng, ta nên tấn công ngay.

Thôi Thạch lang bàn:

- Quân ta đi đường dài mấy ngày rất mệt, tấn công ngay e không có lợi. Hiện nay trong thành bỏ trống, chẳng nên vội gì cứ để quân sĩ nghỉ một đêm mai vào thành khí thế mới hùng dũng có hơn không?

Hoài vương nghe theo, để quân nghỉ ngơi ngoài bãi, canh ba bỗng thấy nổi lên một tiếng pháo lệnh rồi trống thúc liên hồi. Quân triều đình bốn mặt kéo đến bủa vây chém giết tơi bời. Quân Hoài vương hoảng loạn bỏ chạy, trốn mất quá nửa. Thôi Thạch lang xông ra đốc chiến, bị quân của Vương Lâm vây chặt, đành xuống ngựa đầu hàng. Mã Thiết ra sức đánh đỡ, bảo vệ Hoài vương xuống thuyền, rút quân về ngả Thiên Đức, chẳng ngờ Lê Khâm biết trước, cứ để Hoài vương tiến binh rồi chiếm các cửa sông chặn đường về. Hoài vương đành quay lại sông Cái, bị binh thuyền của Phạm Kính Ân xông vào đánh cho một trận tan nát. Mã Thiết chỉ còn năm trăm quân và mấy chiếc thuyền, hộ vệ Hoài vương định xuôi xuống miền Đông nhưng đến bãi Cửu Liên thấy cơ man thuyền chiến chặn mất lối, trên chiếc lâu thuyền đi đầu phấp phới lá cờ hiệu của thái sư Trần Thủ Độ. Thì ra thái sư và bách quan đã đón nhà vua về kinh từ hai hôm trước rồi. Mã Thiết liền

https://thuviensach.vn

đưa Hoài vương cùng quân sĩ trốn vào bãi lau, được mấy hôm hết lương thực rất khổ sở.

Thái Tông nghe tin Hoài vương Liễu thua trận cùng quẫn lắm, sợ Thủ Độ giết mất anh, liền đi thuyền long phụng ra sông, bảo thị vệ treo cao cờ lên cốt để Hoài vương trông thấy. Mã Thiết thấy vậy bảo:

- Bây giờ chỉ còn một cách, đức ông sang hàng nhà vua mới toàn được mạng. Tôi chắc hoàng thượng không xử tệ với đức ông.

Hoài vương nói:

- Vẫn biết hoàng thượng không nỡ hại ta nhưng còn thái sư thì sao?

- Đức ông đừng lo, tôi xin liều chết đem quân chặn thuyền của thái sư để đức ông đi thoát. Cứ lên được thuyền nhà vua là sống rồi.

Nói xong, Mã Thiết quay lại đám quân sĩ thân tín, nói:

- Anh em ta theo Hoài vương mưu việc lớn. Nay việc không thành là do lòng giời. Tình thế đến nước này, đành phải quyết một trận báo đền ơn chủ. Hoài vương thoát được sẽ không bạc đãi cha mẹ, vợ con chúng ta. Ai muốn theo, cùng ta ra sông. Ai không muốn theo tự tìm đường trốn đi, chớ để quân lính triều đình bắt được.

Mọi người tuy đã rã rời nhưng đều xin theo cả. Mã Thiết cải trang cho Hoài vương thành người thuyền chài, chọn một chiếc thuyền nhỏ cùng hai lực sĩ đưa Hoài vương đi còn mình dẫn mọi người đem thuyền chặn ở giữa sông. Quân của Trần Thủ Độ vào báo. Thủ Độ lệnh cho Phạm Kính Ân vây đánh. Mã Thiết cùng mấy trăm thuỷ thủ không chống nổi, bị bắt cả. Thủ Độ không thấy Hoài vương, xa xa lại có chiếc thuyền nhỏ chèo hối hả về phía thuyền vua, biết đích thị là Hoài vương Liễu, liền cho thuyền nhẹ đuổi gấp, hô to lên:

https://thuviensach.vn

- Bắt lấy thằng giặc Liễu đem bêu đầu cho ta.

Quân sĩ cùng đồng thanh hô vang mặt sông. Hoài vương giục chèo cuống quýt nhưng thuyền của thái sư cũng đuổi theo bén gót.

Thật là:

Mất vợ còn đang cơn hậm hực

Ra quân lại mắc tội bêu đầu

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Hoài vương Liễu có trốn thoát được không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 7

Thủ Độ đeo ấn về quê tuyển câu đương

Nguyễn Bằng mang gươm vượt rừng sang đất giặc

Thái Tông ngồi trong lâu thuyền bỗng nghe trên mặt sông vang dậy tiếng reo hò đuổi bắt, vội ra xem, thấy Trần Liễu cùng hai tráng sĩ đang vội vã khua chèo trốn chạy. Đằng sau, Thủ Độ thúc quân đuổi riết. Nhà vua liền gọi:

- Hoài vương mau lại đây.

Hoài vương cho thuyền áp vào thuyền vua nhưng thuyền vua cao, thuyền Hoài vương thấp quá, không trèo lên được. Thái Tông phải cầm tay anh kéo lên, đưa vào trong khoang. Anh em nhìn nhau khóc. Thuyền thái sư đuổi tới. Thủ Độ cầm kiếm nhảy sang thuyền nhà vua, xông vào khoang, thét:

- Giết thằng giặc Liễu*!

Nhà vua đứng chắn ở cửa che cho anh, nói:

- Phụng Càn vương đến hàng đấy*!

(Phụng Càn là tên cũ của Trần Liễu)

Thủ Độ bực tức, quăng gươm, nói:

https://thuviensach.vn

- Ta chỉ là con chó săn thôi, biết đâu anh em các người thuận nghịch thế nào*?

(*: Những lời thoại này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Thái Tông nói:

- Anh em con đã biết lỗi rồi, xin thượng phụ rút quân về tha cho Phụng Càn.

Thủ Độ hầm hầm bỏ về thuyền mình, ra lệnh lui binh. Thái Tông bảo Hoài vương:

- Anh ơi! Tình thế đã đến nước này, anh em mình dẫu không nghe cũng không được đâu.

Hôm sau thiết triều, nhà vua hạ chiếu tha cho Hoài vương, lại lấy đất Yên Dưỡng, Yên Sinh, Yên Phụ, Yên Hưng, Yên Bang phong cho làm thực ấp. Vì thế Trần Liễu còn gọi là An Sinh vương.

Nhân việc Thái Tông tha cho Hoài vương, về sau Trần Dụ Tông làm bài thơ Đường Thái Tông dữ bản triều Thái Tông như sau:

Vua Thái Tông nhà Đường

Vua Thái Tông triều ta

Đường, Việt hai vua hiệu Thái Tông

Đường xưng Trinh Quán, Việt Nguyên Phong

Kiến Thành bị giết, An Sinh sống

Miếu hiệu tuy đồng, đức chẳng đồng.

https://thuviensach.vn

(Bài thơ vốn chữ Hán, Lời dịch của Đào Phương Bình, nói rằng vua khởi thuỷ nhà Đường là Lý Thế Dân lấy hiệu Thái Tông phải giết anh là Kiến Thành để tranh ngôi. Vua khởi thuỷ nhà Trần cũng lấy hiệu Thái Tông nhưng lại cứu sống anh là An Sinh vương, đức của vua Trần lớn hơn vua Đường nhiều lắm)

Trần Thủ Độ bực lắm, ra lệnh chém hết binh sĩ của Hoài vương. Mấy trăm thủ cấp bêu trên cọc tre. Dân thành Đại La vừa thương vừa sợ. Ai cũng oán Trần Thủ Độ là tàn bạo. Mấy nghìn nam phụ lão ấu các gia đình tội binh đến nhận xác, tiếng khóc gào vang cả đất trời. Nhiều phụ nữ tay xách nách mang, bế địu con thơ đi tìm chồng nhưng không thể nhận ra ai vào mấy ai giữa những cái thây không đầu bê bết máu, chỉ còn biết lăn lộn kêu giời. Không ai trông thấy là không rơi nước mắt.

Bấy giờ thông thị đại phu Trần Phụng Công thấy Thủ Độ giết người nhiều quá quyền lấn thiên tử, vào gặp nhà vua, khóc nói:

- Bệ hạ còn thơ ấu mà Thủ Độ thì quyền át cả vua, xã tắc rồi sẽ ra sao?

(ĐVsktt)

Thái Tông nói:

- Thôi được! Khanh hãy cùng đi gặp thái sư với trẫm.

Nói xong nhà vua sai đóng xe, cùng Phụng Công đến gặp thái sư. Nhà vua nói:

- Bây giờ khanh nói lại những lời lúc nãy để trẫm và thái sư cùng nghe.

Phụng Công không hề lúng túng, nói lại y nguyên ý kiến của mình. Thủ Độ nói:

https://thuviensach.vn

- Tâu hoàng thượng! Lời thông thị đại phu nói rất đúng. Thần cũng chỉ mong trao trả bớt quyền bính cho hoàng thượng để có chút thời gian nghỉ ngơi. Ta thật cảm kích trước lời nói thẳng thắn của thông thị đại phu.

Nói xong Thủ Độ lấy vàng lụa thưởng cho Phụng Công. Nhà vua nói:

- Nếu vậy trẫm sẽ phong cho An Quốc làm tể tướng để cùng lo việc triều chính với thái sư.

Thủ Độ tâu:

- An Quốc là anh thần, nếu cho là giỏi hơn thần thì thần xin trí sĩ, nếu cho thần giỏi hơn An Quốc thì không thể cử An Quốc. Nếu anh em đều làm tể tướng cả thì việc triều đình sẽ ra làm sao?

(Theo ĐVsktt)

Nhà vua nghe lời ấy, không dùng An Quốc làm tể tướng.

Trời vào hè nắng đẹp, trên tấm màn xanh thi thoảng còn lởn vởn vài gợn mây. Chàng tân binh Thân Văn Khoai xúng xính trong bộ đồ lính tứ sương, cầm giáo đứng gác cổng hoàng thành, có vẻ mãn nguyện lắm. Bên kia cổng là anh lính cũ Thái Công Bình, đã đứng gác ở đây mấy năm rồi, từ thời hiệu uý Trịnh Quang Minh còn là một anh tốt hoẻn. Bỗng Văn Khoai giật nảy mình vì tiếng quát của Thái Công Bình:

- Mụ kia đi đâu? Muốn chết à? Vào đây.

Người đàn bà quẩy gánh lá cây vội quay đầu trở lại. Công Bình quát tiếp:

- Đứng lại! Không được chạy!

Theo sau tiếng quát là tiếng tuốt kiếm nghe đánh roẹt, lạnh cả gáy. Người đàn bà quẳng gánh, lạy van rối rít.

https://thuviensach.vn

- Lạy cậu lính. Cậu tha... tha...tha cho em. Em trót dại.

- Trót dại cái gì? Cố tình coi thường luật pháp, tội chẳng thể tha. Vào đồn!

- Lạy cậu tha cho, em không biết ạ. Em trót dại. Nhà em ông ấy là thợ tỉa cây trong hoàng thành nên em mới dám vào đây xin nắm lá về cho bò chứ em có dám làm gì đâu.

- Trong hoàng thành có biết bao nhiêu là thợ tỉa cây, ai cũng như mụ thì loạn hết à? Ai không biết cửa này chỉ dành riêng cho hoàng thượng thế mà mụ dám xông ra. Tội mất đầu đâu có nói chuyện chơi.

- Dạ! Em có dám xông ra đâu? Cậu quát một cái là em quay lại ngay đấy chứ?

- Còn già mồm hả? Mụ có biết giẫm lên vạch vôi kia đã phải tính là mắc tội rồi không? Thôi! Vào đồn.

Người đàn bà thấy tình thế rất nguy mới thò tay vào ruột tượng lấy ra năm hào bạc, dúi vào tay Công Bình, nói:

- Cậu tha cho em. Có mấy hào bạc để cậu uống rượu.

Công Bình trợn mắt quát:

- A! Mụ dám hối lộ hả? Riêng tội hối lộ đã phải phạt một trăm roi rồi. Vào đây.

Người đàn bà không biết làm sao đành theo Công Bình đi. Khi đã vào khuất trong cổng, Công Bình hất hàm bảo:

- Bảo có mấy hào bạc thì đâu? Đưa đây.

https://thuviensach.vn

Người đàn bà biết ý, đưa đồng tiền cho Bình rồi đi ra. Văn Khoai thấy vậy hỏi Bình:

- Anh làm thế nhỡ họ tố cáo thì sao.

Công Bình ung dung trả lời:

- Luật pháp quy định kẻ nào hối lộ phải phạt nặng. Bố nó cũng chẳng dám tố cáo. Với lại chả làm thế lấy tiền đâu mà nộp cho cấp trên. Mỗi tháng phải nộp cho các bố ấy tám đồng bạc đấy. Không bóp nặn của bọn này thì biết làm thế nào. Cái vạch vôi vẽ rộng mãi ra ngoài kia là để cho nhiều kẻ giẫm vào. Hiểu chửa?

- Sao tôi nghe nói hiệu uý Trịnh Quang Minh là người nghiêm khắc, trong sạch lắm, đã được đích thân thái sư ban thưởng cơ mà?

Thái Công Bình bịt mũi cười không ra tiếng, nói:

- Thái sư bận trăm công ngàn việc, hiểu thấu sao những trò ma mị này. Mà nói chung các bố quan to nhìn xa trông rộng đâu đâu không biết, nhưng những việc ở ngay trước mắt lại mù tịt. Hiệu uý nhà mình bíp thái sư đấy.

- Bíp thái sư?

- Chứ sao nữa. Hồi ấy ông ta cũng chỉ là anh lính quân hiệu như tao với chú mày, suốt ngày đứng gác. Từ lính đến dân, anh nào mắc lỗi đều xì tiền ra là xong nhưng vô phúc vị quan nào dù to đến đâu, vi phạm quân lệnh là bị ông ta tóm ngay, xin xỏ đút lót mấy cũng không được. Các quan đều cho ông ấy là vừa nghiêm, vừa thẳng, vừa trong sạch, xem như tấm gương về sự liêm chính. Vì vậy hôm hoàng thượng ngự triều, ông ấy được vào gác trước thềm cấm. Thiên Cực công chúa không biết lớ ngớ thế nào ngồi kiệu đi vào, bị ông ấy bắt quay ra. Đôi bên hoá to tiếng. Bà Thiên Cực cậy là vợ thái sư, về nỉ non gì đó với chồng. Thái sư đùng đùng nổi giận cho đòi Trịnh Quang Minh vào hỏi tội. Ai cũng nghĩ Quang Minh lần này

https://thuviensach.vn

được một phen nhừ tử. Bà Thiên Cực cũng hỉ hả lắm. Lúc được thái sư hỏi, Quang Minh cứ tình thực kể lại. Thái sư sướng quá khen: "Ngươi ở chức thấp mà giữ được luật pháp, ta còn trách gì nữa" (Theo ĐVsktt), rồi thưởng cho vô khối vàng lụa, lại thăng ngay lên hàm hiệu uý. Thái sư có biết đâu Quang Minh nhà ta coi vương pháp ra cái đếch gì.

Văn Khoai lắc đầu ngán ngẩm nói:

- Chết thật! Thế mà tôi cứ tưởng được ở đây gần đèn cho nó rạng. Ai ngờ...!

- Chú mày ấm ớ thật, sao không biết sát chân đèn là nơi tối nhất!

Hải ấp đã là chốn khởi nguồn của Trần triều, là quê hương của nhà vua. Thôn xóm thay đổi, nhà cửa toà ngang dãy dọc mọc lên, đường xá thênh thang, lăng tẩm, hành cung được xây dựng huy hoàng tráng lệ. Năm nay lại được mùa, lúa chín đầy đồng. Trai gái vừa gặt hái vừa ca hát vui vẻ. Buổi chiều, Tô Đại Cơ say mèm từ quán bà hai Nhách, lảo đảo kéo đôi chân xiên xẹo về nhà. Lúc qua sân đình, hắn thấy mấy cô gái trẻ đang đẩy trục lúa trông cũng hay hay, liền giơ tay phát độp vào mông một cô, nói:

- Ừ hừ! Mẩy quá nhỉ!

Cô gái cũng chẳng vừa, cầm cây gậy đẩy trục, quay lại phang bốp vào lưng Tô Đại Cơ, chửi:

- Cha bố tổ cái thằng mất dạy.

Tô Đại Cơ chỉ tay nói:

- A! Con ôn kia! Mày chửi ông mày nhé. Mày không biết ông mày là cháu quan thái uý à? Cô họ ông mày là công chúa nhé, đương kim phu nhân thái sư nhé. Ông mà lên kinh ông trình thì chúng mày bỏ con mẹ

https://thuviensach.vn

chúng mày ngay. Không biết ông là con vua cháu chúa à? Khôn hồn thì gọi ông bằng cậu công tử, không thì chết con mẹ chúng mày cả lũ.

Thực ra "cậu công tử" chỉ nói thế thôi chứ "cậu" cũng chưa lên kinh bao giờ. Cô gái điên tiết, văng tục:

- Con vua cháu chúa bà cũng có sợ cái bề hê bà đây này. Rõ cái đồ chó mượn oai hùm.

"Cậu công tử" tức lắm nhưng không làm gì được, đành dệnh dạng bỏ đi, cái đầu còn nghênh nghênh lắc đi lắc lại ra điệu ta đây kẻ dờ.

Tô Đại Cơ quê ở Hải ấp, là con ông Tô Nhuận Điền. Ông Tô Nhuận Điền là cháu họ quan thái uý Tô Trung Từ, là anh họ ngoại Thiên Cực công chúa Trần Thị Dung. Thủa nhỏ ông Nhuận Điền học rất thông minh nhưng không muốn làm quan, không đi thi, ở quê chăm lo vườn ruộng giữ đạo nhà. Ông chỉ sinh được một mình Tô Đại Cơ. Đại Cơ lớn lên không chịu học hành, suốt ngày lêu lổng rượu chè, cờ bạc. Ông Nhuận Điền không nói được con, buồn bã mà chết. Từ đó không còn ai kiềm chế, Đại Cơ càng ngông cuồng lắm. Đại Cơ cứ khụng khiệng vừa đi vừa chửi mấy con nặc nô không coi công tử ra cái chó gì, bỗng nghe tiếng mõ rao:

- Loa loa! Loa lo...a! Lệnh quan truyền xuống. Ngày mai thống quốc thái sư đương triều về ấp ta. Quan viên phụ lão, sĩ tử nho sinh, dân chúng bách tính ăn mặc chỉnh tề, trống cờ đi đón. Loa loa! Loa lo...a!

Tô Đại Cơ quay ngay lại sân đình, chỉ tay vào mấy cô gái nói:

- Đấy! Chúng mày đã nghe thấy chửa? Ông đã bảo mà. Ngày mai quan thái sư chồng cô ông về, rồi chúng mày biết tay. Ông mà xin được một chân quan thì thì...thì... Chúng mày liệu mà run trước đi thì vừa.

Hôm sau Trần Thủ Độ ngồi trong đình tra xét sổ đinh. Mấy vị đại tư xã, tiểu tư xã, lý trưởng, tiên thứ chỉ đều có mặt đứng hầu. Quân lính cầm

https://thuviensach.vn

giáo đứng hai hàng hộ vệ. Dân chúng bách tính xúm xít đầy sân đình để xem quan thái sư thống quốc. Những trai tráng trong ấp cứ theo tên gọi đến trình diện, được phát một tấm thẻ đại hoàng nam do chính tay thái sư đóng dấu ấn. Xong việc, thái sư ngẩng lên hỏi lý trưởng:

- Làng ta có ai tên là Tô Đại Cơ không hả?

Lý trưởng đã biết Tô Đại Cơ có họ dây mơ rễ má với thái sư mới khúm núm thưa:

- Dạ! Trình thái sư! Có đấy ạ. Cậu Tô chính là nhân tài kiệt xuất của làng con đấy ạ! Cậu ấy thông minh, học hành giỏi giang lắm ạ!

- Thế nó đâu mà không thấy có mặt?

- Dạ! Cậu ấy còn đứng chờ ở ngoài kia ạ!

Lý trưởng liền bảo anh tuần đinh gọi Đại Cơ vào. Đại Cơ nghe gọi, hí hửng lắm nhưng không quên giơ nắm đấm dứ dứ về phía mấy cô gái hôm qua, ý muốn nói chúng mày biết tay ông, rồi khuệnh khoạng đi vào, nhưng đến hè đình, hắn dừng lại sửa khăn áo, lom khom đi đến trước bàn thái sư, quì xuống vái, nói lý nhí:

- Con là Tô Đại Cơ kính chào quan thái sư cùng các quan ạ!

Trần Thủ Độ hỏi:

- Kẻ đang quỳ kia tên là gì, con nhà ai, mau nói!

Giọng quan thái sư âm vang nghiêm nghị quá làm Đại Cơ tự nhiên run rẩy, nói lắp bắp:

- Dạ! Dạ!...Dạ! Con là Tô Đại Cơ Xin! Xin! Xin... kính chào các quạn ạ!

https://thuviensach.vn

- Cha mẹ ngươi là ai, làm gì.

- Dạ! Dạ!... Bác con là thái uý Tô Trung Từ, cô con là Thiên! Thiên! Thiên... Cược công chúa ạ!

Thái sư giận dữ đập bàn, quát:

- Ta hỏi cha mẹ ngươi là ai chứ có hỏi cô bác ngươi đâu?

Tô Đại Cơ sợ quá giật bắn người lên. Dân chúng đứng xem được mẻ cười thoả thích. Ai đó nói:

- Đúng là cái đồ mả cha không khóc, khóc đống mối; mả mẹ không khóc, khóc bối thòng bong. Đi đâu cũng khoe là cháu thái uý, cháu công chúa. Chẳng ai biết cha mẹ nó là ai.

Tô Đại Cơ lúng búng:

- Dạ! Cha con là Tô Nhuận Điền ạ!

Thái sư bảo:

- À ra vậy! Sao ngươi không nói ngay ra mà cứ loanh quanh mãi?

- Dạ! Nhưng cha con chỉ là dân thường thôi ạ.

Dân chúng lại khúc khích cười. Thái sư nói:

- Dân thường thì sao mà không dám nói. Thôi được! Bây giờ ta cho ngươi chức câu đương, ngươi có làm được không?

- Dạ! Dạ! Thế thì nhà con thật có phúc ba đời ạ! Con làm được đấy ạ.

Thái sư nghiêm mặt nói:

https://thuviensach.vn

- Ngươi vì có công chúa xin cho được làm câu đương, không thể ví như những câu đương khác được, phải chặt một ngón chân để khác với người khác.

(Câu này nguyên văn trong ĐVsktt)

Tô Đại Cơ vội cầm lấy hai bàn chân, kêu:

- Ối! Ối! Thế thì con không làm câu đương nữa. Xin thái sư tha cho.

Thái sư quát:

- Việc nước không phải chuyện đùa, muốn làm thì làm, muốn chơi thì chơi à? Lính đâu! Đem vị câu đương này ra chặt ngón chân cái cho ta.

Đại Cơ giẫy giẫy hai ống quần ướt sũng, nước chảy cả ra sàn đình khai mù, lạy van rối rít mãi thái sư mới tha cho. Dân chúng thích quá, cười vang cả lên. Một người nói:

- Thái sư nghiêm thế này, bố thằng nào có việc riêng cũng không dám đến nhờ.

Người khác bảo:

- Các quan ai cũng được như vậy làm gì còn có bọn tham nhũng, đất nước rồi chả mấy mà khá.

Cuối thu, bầu trời vần vũ, từng đám mây đen chen chúc nhau tràn xuống phương Nam. Những cơn gió lạnh đầu tiên báo hiệu mùa đông khắc nghiệt sắp về. Cả kinh đô Thăng Long xôn xao vì cái tin thành Đại Lý thất thủ (Đại Lý: Một quốc gia cổ, ở Vân Nam, có biên giới chung với Đại Việt, nay là vùng Vân Nam-Trung Quốc, bị Hốt Tất Liệt và Cốt Đãi Ngột Lang đánh chiếm năm 1254), vua Đại Lý chạy trốn. Chỗ nào người ta cũng bàn chuyện chiến tranh, y như giặc Thát đã đánh đến bờ sông Cái. Hai anh lính

https://thuviensach.vn

Thân Văn Khoai và Thái Công Bình ngồi uống rượu trong một tửu quán ở cuối phố. Khi đã ngà ngà, Văn Khoai hỏi Công Bình:

- Dạo này em thấy bác ít phạt người thì phải.

Công Bình nhấp một ngụm rượu, khà một tiếng, gắp miếng cổ hũ đưa lên miệng, vừa nhai vừa nói:

- Chiến tranh đến nơi, mọi người đều lo đánh giặc, ai còn nghĩ đến chuyện kiếm tiền làm gì. Mà thực ra tao cũng có muốn lấy tiền của ai đâu. Hồi trước còn ông hiệu uý Trịnh Quang Minh được đô uý nâng đỡ mới cần tiền để dâng lên, đô uý lại được ông gì gì ấy che chở nên cũng cần cống lễ vì thế họ bắt anh em mình phải nghĩ cách phạt vạ lấy tiền. Từ khi thái sư khui ra vụ ấy, ông hiệu uý bị đuổi ra ngoài làm lính, ông đô uý bị giáng cấp, còn ông gì gì nghe đâu bị cách tuột cả quan tước.

- Thái sư nghiêm thế không trách tướng sĩ răm rắp một lượt nhưng bây giờ giặc đã kề biên, không biết các bố ấy nghĩ thế nào.

- Giặc đến thì đánh chứ lo gì, bao giờ bảo mình ra trận thì ra trận, biết thế đếch nào mà tính trước việc của các thầy ấy! Uống đi chứ chú mày. Mà tao nghe mấy ông ở trên nói hoàng thượng nhà mình anh dũng, mưu lược lắm, lúc mới hai mươi ba tuổi đã cầm quân đánh sang đất Tống, trừ diệt bọn thảo khấu trên vùng biên đấy.

- Thật thế á?

- Thật chứ lại. Năm ấy bọn giặc cướp trên đất Tống hoành hành ngang ngược, sang tận Lạng Giang bên ta, cướp của giết người, bắt đàn bà con gái đem về. Nhà vua sai ông Bùi Khâm đem quân lên, đánh cho một trận rồi báo cho quan quân bên Tống biết nhưng quan quân bên Tống không dẹp được. Năm sau vua ta lại sai đốc tướng Phạm Kính Ân (Phạm Kính Ân là tướng cũ của nhà Lý) đem quân sang triệt hết các ổ cướp, đốt phá hết doanh trại của chúng nhưng bọn thảo khấu ở các trại Vĩnh An, Vĩnh Bình thuộc

https://thuviensach.vn

châu Khâm lại nổi lên. Hoàng thượng đi thuyền nhỏ đem quân sang. Bọn giặc sợ hãi bỏ chạy đến châu Liêm. Vua giả làm người thường, xưng là Trai Lang cùng các tướng tuỳ tùng đi thuyền Kim Phượng, Nhật Quang, Nguyệt Quang vào sâu trong đất Tống. Về sau bọn thổ dân biết là vua, chúng đem xích sắt chặn sông hòng đánh lại nhưng đánh không được. Vua sai quân nhổ mấy chục neo sắt đem lên thuyền, xuôi ra biển ung dung trở về. Năm sau nữa vua lại sai Thân vệ tướng quân Trần Khuê Kình đánh sang Bằng Tường để thảo phạt bọn giặc cướp cho đến khi nhà Tống cử tướng giỏi xuống giữ gìn được biên giới, vua mới ban chiếu cho tướng quân Trần Khuê Kình giao lại thành Bằng Tường cho người Tống, mang quân về.

Thân Văn Khoai há mồm nghe Thái Công Bình nói chuyện. Khi Công Bình ngừng lời, Văn Khoai kêu lên thán phục:

- Giỏi quá nhỉ!

- Giỏi chứ chả giỏi, giặc Thát mà sang á! Vua ta lại chả đánh bỏ mẹ nó đi ấy chứ.

Hai anh em chừng đã ngà ngà say, đứng dậy đi vào giữa phố, mua mỗi người một thanh kiếm thép.

Thái sư Trần Thủ Độ bặm môi, nắm chặt tay, khuôn mặt vuông vức của ông đanh lại đầy vẻ can trường, đôi quai hàm bạnh ra như được đúc bằng đồng thanh. Ông nói:

- Việc tuyển thêm quân ta giao cho Bùi Khâm, hẹn đến rằm tháng chạp phải làm xong.

Bùi Khâm bước ra, chắp tay nói:

- Xin tuân lệnh.

Thái sư tiếp:

https://thuviensach.vn

- Lê Tần nhận lệnh! Ngươi lo việc huấn luyện thuỷ quân, tu sửa thuyền bè, cung nỏ sẵn sàng đánh giặc.

Lê Tần tuân lệnh bước ra. Thái sư gọi tiếp:

- Trần Khuê Kình! Nhà ngươi huấn luyện bộ binh, tân binh, mùa hè sang năm sẽ tổng duyệt.

Khuê Kình dạ một tiếng rồi bước đi. Tiếp theo, thái sư phân công các tướng chỉ huy kị binh, tượng binh, quân lương, quân dược, chế tác binh khí, tất cả đâu vào đấy nhưng dường như ông vẫn còn điều gì băn khoăn. Trần Quốc Tuấn đứng bên hỏi:

- Mọi việc đều đã được định liệu, sao thượng công vẫn có ý lo phiền ạ?

Thái sư nói:

- Ta muốn đưa người sang Đại Lý để dò tin tức giặc nhưng chưa tìm được ai phù hợp với việc này.

Vương Lâm bước ra thưa:

- Trình thái sư! Tôi xin tiến cử một người có thể đảm đương việc ấy.

- Ngươi định cử ai vậy?

- Trình thái sư! Người này tên là Nguyễn Bằng, quê ở Trường Tân, đỗ thái học khoa Kỷ Hợi, văn võ song toàn, tính tình lanh lợi, hiện đang làm huyện lệnh ở Đường Hào.

(Năm Kỷ Hợi (1239) có khoa thi thái học sinh. Lưu Miễn, Vương Giát đỗ đầu-Theo ĐVsktt)

- Sao ngươi biết được người đó?

https://thuviensach.vn

- Dạ! Người này là em rể quân dược hiệu uý Phạm Hữu. Năm ngoái tôi lên nhọt độc ở lưng, được Phạm Hữu chữa cho. Một hôm tôi đến nhà Phạm Hữu để tạ ân, vừa gặp Nguyễn Bằng từ Đường Hào cũng lên chơi vì vậy quen biết nhau.

- Người ấy võ nghệ thế nào?

- Ông ta võ nghệ chẳng kém gì tôi nhưng văn chương, mưu lược thì hơn tôi nhiều lắm. Để tôi mời đến thái sư xem.

- Thôi được! Ta không cần gặp. Phép dụng gián ai cũng chỉ biết người trực tiếp giao việc cho mình, không lộ ra ngoài. Việc này ta giao cho ngươi lo liệu, mau chóng thu xếp cho đi ngay, càng vào sâu đất giặc càng tốt. Tin tức chuyển về theo mật tuyến.

Nguyễn Bằng đang xem lại cuốn sổ đinh tráng trong huyện thì nhận được lệnh bàn giao công việc cho quan huyện mới, trong ba ngày phải về tới kinh thành gặp tướng Vương Lâm để nhận trọng sự. Chiều hôm sau, mọi công việc bàn giao đã xong, Nguyễn Bằng nói với vợ:

- Giặc Thát đang lăm le xâm lấn, có lẽ triều đình điều ta sang việc quân, nàng hãy đem con về quê nương tựa xóm làng, ngày mai ta lên kinh, sự thể thế nào sẽ tin về cho.

Phạm Thị nghe lời, đưa các con về làng Cao Duệ ở huyện Trường Tân nương nhờ bên ngoại, ngày đêm mong ngóng tin chồng. Nguyễn Bằng lên kinh tìm đến phủ tướng quân Vương Lâm nhưng Vương Lâm đang ở bên dinh thái sư. Nguyễn Bằng đành ra nghỉ ở nhà công quán đến chiều mới trở lại, gặp ngay lúc Vương Lâm vừa về. Một gia nhân đưa Nguyễn Bằng vào ngôi đại sảnh. Vương Lâm đã chờ sẵn ở đó. Trông thấy Vương Lâm, Nguyễn Bằng vội làm lễ, nói:

- Hạ chức là Nguyễn Bằng xin có mặt để tướng quân sai bảo.

https://thuviensach.vn

Vương Lâm vội đỡ Nguyễn Bằng dậy, nói:

- Đây là nhà tôi, không phải là chốn quân doanh. Hơn nữa tôi với ông là bạn, không cần đa lễ.

Hai người chia ngôi chủ khách ngồi bàn việc. Sau khi nói cho Nguyễn Bằng biết nhiệm vụ, Vương Lâm hỏi:

- Việc nặng nề thế đấy, ông có vướng mắc gì không?

- Việc quân, việc nước, tôi dẫu phải bước lên chông, lăn vào lửa cũng chẳng dám từ. Xin tướng quân cho biết bao giờ khởi hành?

Vương Lâm cười thân mật, hỏi:

- Có cần về thăm nhà không? Hay là ngày mai ông về thăm nhà vài bữa rồi lên đây ta liệu.

- Tôi đã chịu mệnh đâu còn dám nghĩ chuyện nhà!

- Tôi thật cảm kích trước tấm lòng vì nước của ông. Công việc như thế tạm ổn, bây giờ ta có thể cùng nhau làm vài chén; từ hôm nay ông đã là người lính rồi. Bay đâu! Sắp bàn rượu bên gốc tùng kia để ta tiếp khách.

Bóng trăng trên cao soi rõ hai người lính ngồi đối ẩm bên gốc tùng già. Chừng đã ngà ngà, Vương Lâm bảo:

- Nào cạn chén! Uống đi ông. Ngày mai ông đi, tôi chờ ra trận, sau cuộc chiến này dù không còn được ngồi uống với nhau thì cũng thoả lòng.

Nguyễn Bằng đã say nên thoải mái hơn, nói:

- Uống chứ! Uống chứ! Tửu phùng tri kỉ. Bác cứ đợi tôi về.

https://thuviensach.vn

Hai người cười váng lên, gõ bàn làm nhịp, cùng hát: Tuý ngoạ sa trường quân mạc tiếu hề. Cổ lai ư...hư hư...chinh chiến kỉ nhân i i i...hi hi... hồi.

(Thơ của Vương Hàn đời Đường. Tạmdịch: Say nằm bãi cát đừng cười nhé. Xưa nay ra trận mấy ai về)

Tiếng hát về đêm nghe vang xa, bay cao như chạm lanh canh vào các vì tinh tú.

Sáu con tuấn mã phi như bay về phía biên thuỳ. Trước mặt đã là ải Quy Hoá, nơi ấy có chúa động Hà Khuất trấn giữ. Nguyễn Bằng ra hiệu cho mọi người đi chậm lại. Đường núi khúc khuỷu trập trùng. Hai bên đường, vô số cây đại thụ gốc rễ xù xì đứng nghiêm nghị bên nhau như những tráng sĩ rừng xanh canh miền biên ải. Hết sườn núi này sang sườn núi khác kéo dài vun vút về đỉnh Chim Ưng, bao nhiêu chóp đá của dãy Tây Côn Lĩnh quanh năm mây phủ tưởng như chạm tới trời. Sáu con ngựa cùng chạy nước kiệu vào trước quân doanh. Mọi người xuống ngựa. Hai anh lính cầm giáo đứng gác, chặn lại hỏi. Nguyễn Bằng đưa trình tấm thẻ. Một anh lính gác bảo mọi người chờ, cầm tấm thẻ chạy vào, lát sau quay lại cùng với người đàn ông chừng gần năm mươi tuổi ăn vận theo kiểu dân man động, đó chính là tướng quân Hà Khuất ra đón. Khi tất cả đã vào trong trại, Hà Khuất nói:

- Tao đã nhận được cái lệnh đưa các cái mày sang phía bên kia nớ. Người của tao ở bên ấy sẽ đón à. Cửa Mã Quan có quân Mông Thát nó chiếm rồi nớ, tao cho người đưa các cái mày đi tắt rừng qua khe Độc Long rồi vượt lên đỉnh Chim Ưng mà sang nớ. Hôm nay các cái mày cứ nghỉ, sớm mai sẽ đi à. Hàng hoá tao cho đóng gói sẵn cả rồi à.

Sớm hôm sau, Hà Khuất cho mang đến sáu bộ quần áo man, bảo mọi người thay vào, mỗi người đeo một thanh kiếm có ngạnh khoằm ở gần mũi và một chiếc gùi đựng hàng buôn cùng lương thực, theo anh lính dẫn

https://thuviensach.vn

đường, nhằm hướng đỉnh Chim Ưng mà đi. Càng đi sâu vào rừng càng âm u ẩm ướt. Hai chiếc dây đeo gùi thít chặt vào hai bên nách làm Nguyễn Bằng cảm thấy đôi tay tê dại. Dưới chân rêu đá lầy nhầy, chỉ cần sơ ý trượt chân là lao ngay xuống vực thẳm. Tiếng chim bắt cô trói cột gọi nhau xé rách vẻ uy nghiêm tĩnh lặng của rừng già. Đôi lúc có những đàn khỉ, thấy người, kéo nhau đến xem, kêu chí choé. Anh lính dẫn đường im lặng, đi phăm phăm phía trước, thỉnh thoảng dừng bước chờ mọi người, tay cầm cây kiếm mũi khoằm chốc chốc lại giật đứt những dây leo chăng cản ngang đường. Rất nhiều khe nước nhỏ rót xuống vực, có vòi nước không chạm được xuống phía dưới mà rơi đến lưng chừng tan ra tạo thành một màn hơi mỏng trắng đục bay lượn lờ trên thảm rừng xanh. Bất giác Nguyễn Bằng ngâm:

Vạn trượng hồng tuyền lạc

Thiều thiều bán tử phân

Bôn lưu há tạp thụ

Sái lạc xuất trùng vân

Nhật chiếu hồng nghê tự

Thiên thanh phong vũ văn

Linh sơn đa tú sắc

Không thuỷ công nhân uân.

(Thơ của Trương Cửu Linh đời Đường. Xin tạm dịch:

Mạch tuôn muôn trượng suối hồng

Chập chờn hơi tím lưng chừng núi cao

https://thuviensach.vn

Dội trên cây lá ào ào

Tung lên đến tận trời cao mây vờn

Nắng soi hiện mống chiều hôm

Trời xanh mà ngỡ mưa tuôn bời bời

Linh sơn cảnh đẹp trên đời

Lẫnmàu sơn thuỷ như thời hỗn mang)

Trời về chiều, sương xuống lạnh. Đoàn người đi đến một thung lũng hẹp. Người lính dẫn đường dừng lại nói:

- Các cái mày dừng lại, lên chòi ăn cơm, đi ngủ nớ, không được xuống đất, ông khái mang đi đấy à.

Lúc này Nguyễn Bằng mới để ý nhận ra cái chòi làm chông chênh giữa lưng chừng bốn cây gỗ lớn. Các gốc cây đầy những vết cào của loài thú dữ. Người lính dẫn đường bám thân cây trèo lên chòi, vứt xuống một chiếc thang dây, bảo mọi người leo lên.

Ở rừng thời gian đi nhanh. Loáng cái, màn đêm đã trùm kín khắp mọi nơi nhưng hình như bây giờ chúa rừng mới đánh thức muôn loài trong cái thế giới hoang dã đầy bí mật này. Mở đầu là tiếng tru dài của một con chó sói, tiếp theo là hàng loạt tiếng hú trả lời của bầy đàn. Cánh rừng rộn rã hẳn lên bởi tiếng sói, tiếng vượn, tiếng tác của hươu nai, tiếng chim khảm khắc gọi bạn, tiếng ve rừng ra rả suốt đêm...

Anh lính dẫn đường vừa đặt lưng đã ngáy ngon lành. Mấy anh lính miền xuôi nói chuyện nhí nháu. Nguyễn Bằng bảo:

- Các chú ngủ đi cho lại sức, ngày mai đường xa lắm đấy.

https://thuviensach.vn

Tuy nói vậy nhưng chính Nguyễn Bằng cũng đâu có ngủ được, âm thanh của rừng hoang làm cho chàng trằn trọc không yên. Về khuya rừng càng lạnh, những tiếng i...i...i...on...on...on không biết từ đâu vọng đến khiến chàng liên tưởng tới bao nhiêu câu chuyện ma rừng đã từng được nghe người già kể lại từ thời thơ bé. Bỗng mấy tiếng iái...gừm...iái...gừm rất to ở ngay dưới chân chòi làm sáu anh lính miền xuôi ngồi bật cả dậy. Có anh hoảng hốt nói:

- Cái gì mà nghe ghê thế hả?

Anh lính dẫn đường ầm ừ, trở mình, nói:

- Ừ ...ừ! Ông khái đấy nớ! Ngủ đi à.

Dứt lời, anh ta lại ngáy ngay được, mặc mấy anh lính miền xuôi rúm rít vì sợ, một thứ sợ hãi xen lẫn thích thú vì sự lạ. Lát sau có tiếng cào sồn sột vào gốc cây. Anh nào đó vừa cười vừa nói:

- Bỏ mẹ! Nó trèo lên đấy, có thằng thì mất ấy!

Nguyễn Bằng bảo mọi người:

- Thôi! Không nói nhảm nữa. Tất cả ngủ đi. Nó không lên được đâu.

Sáng hôm sau, khi đôi chim khảm khắc ngừng hót thì rừng già cũng lấy lại được cái vẻ trầm tư huyền bí ban ngày. Một anh nói:

- Đêm hôm qua thích thật đấy, tớ nằm mãi mới ngủ được.

Anh khác cười, bảo:

- Sợ bỏ mẹ lại còn thích.

Anh khác nữa:

https://thuviensach.vn

- Chả trách người ta bảo rừng già cũng như vị quan lớn vậy, ban ngày trầm tư đạo mạo, đến đêm nghịch như ma như mãnh.

- Chẳng thế lại có câu Ban ngày quan lớn như thần, ban đêm quan lớn tần mần như ma.

Đoàn người cứ đi nhưng bây giờ không phải là trèo lên, mà lao xuống dốc. Con đường đi xuống vừa âm u vừa trơn như ai bôi mỡ. Thỉnh thoảng lại có một người ngã bệt đít làm ai nấy cười như nắc nẻ, càng xuống sâu càng hun hút như tới tận âm ty địa phủ, trước mặt sau lưng toàn dốc đá dựng đứng, cây cối khoẳm khoèo kì quái. Nguyễn Bằng hỏi người lính dẫn đường:

- Đây là đâu mà có vẻ ác địa thế này?

Người lính dẫn đường trả lời:

- Các cái mày không biết à? Chỗ này gọi là khe Độc Long nớ, chưa ác đâu, xuống dưới kia rồi mới biết à.

Một lúc sau xuống đến đáy khe. Nơi đây dường như quanh năm không có gió, một mảng trời nho nhỏ bị cầm tù giữa bốn bề vách đá. Nước chảy róc rách qua những lớp lá mục ẩm ướt. Chướng khí bốc lên mờ mờ khiến mọi người ngột ngạt tức thở. Lối lên ở phía bên kia không có đường, phải bám vào dây leo mà đu mình lên từng nấc một, vách lên cao gấp hai lần vách xuống. Người lính dẫn đường nói:

- Tao lên trước nớ, các cái mày bám dây cho chắc, tuột tay rơi xuống là tan thây à.

Một anh lính vừa nắm lấy thân dây leo vừa nói:

- Để tôi thử xem nào.

https://thuviensach.vn

Người lính dẫn đường vội thét lên:

- Dừng à! Ay à!!! Chết rồi à.

Không kịp rồi! Theo tiếng nói của anh lính dẫn đường, anh lính vừa định thử leo lên ngã vật xuống, mặt xám ngắt trong giây lát nổi lên những vết tím lịm. Những người lính miền xuôi hốt hoảng không biết chuyện gì đã xảy ra. Anh lính dẫn đường nói:

- Nó chết rồi! Con rắn lục nâu cắn nó nớ.

- Rắn lục xanh chứ sao lại rắn lục nâu.

- Lục xanh cắn may ra còn kịp cứu nớ, lục nâu cắn thì chết ngay thôi. Nó đây à.

Anh lính dẫn đường chém một nhát kiếm vào thân dây leo. Một con rắn màu nâu nhạt, hơi có sắc xanh bóng chỉ nhỏ như ống sậy, đứt đầu rơi xuống quằn quại. Anh lính dẫn đường nói tiếp:

- Các cái mày phải tinh mắt nớ, cẩn thận à.

Ai nấy mặt buồn rười rượi. Trong lòng khe toàn là đá khối không đào được huyệt, họ phải xếp cho người bạn xấu số một ngôi mộ đá.

Trời gần tối lên đến lưng chừng núi, ở đây có lối hơi bằng phẳng để leo lên. Anh lính dẫn đường nói:

- Từ đây lên dễ hơn rồi nớ. Giờ các cái mày mệt rồi, nghỉ à, mai đi tiếp à.

Nguyễn Bằng hỏi người lính dẫn đường:

- Hôm sau chú quay về một mình có buồn không?

https://thuviensach.vn

- Cái đại nhân không biết à. Tao lên ở lại đó thay cho người khác về nớ. Khi nào có người lên thay tao mới về à.

Trưa hôm sau lên đến đỉnh Chim Ưng, lởm chởm đá tai mèo sắc như gươm giáo. Nhìn sang bên Tây, vách đá dựng thành, phía xa là thảo nguyên mênh mông một màu xanh nhàn nhạt rồi lại núi trùm lên núi, rừng ken vào rừng tầng tầng lớp lớp không biết đâu là điểm tận cùng. Quay lại bên Đông bát ngát một màu mây bạc, loáng thoáng lộ ra những bạt rừng xanh thẫm. In trên nền trời xanh là những cánh chim đại bàng bay lượn một cách kiêu dũng. Gió thổi phần phật làm tung khăn áo mọi người. Mấy anh lính miền xuôi lần đầu lên núi rất phấn khích, một niềm phấn khích thật là bồng bột. Họ muốn gào lên, mặc dù tất cả đã mệt rã rời.

Nguyễn Bằng đứng ngắm mãi về Đại Việt, chưa bao giờ chàng có cảm giác đất nước đẹp đến thế này, nhất là giờ đây sắp phải rời xa để đi sâu vào đất giặc. Chàng cất tiếng hát:

Tay vịn lên mây trắng

Đầu cụng vào trời xanh

Giang sơn tình muôn dặm

Nâng bước chân lữ hành.

Tất cả mấy anh em đều đồng thanh hát:

Giang sơn tình muôn dặm

Nâng bước chân lữ hành.

Giang sơn tình muôn dặm

Nâng bước chân lữ hành...

https://thuviensach.vn

Tiếng hát ngân xa, kéo dài mãi ra như muốn gửi bao tình lưu luyến của những anh lính về chốn quê nhà. Hứng khởi cảm động, họ khoác chặt tay nhau, hát vang lên mãi...

Anh lính dẫn đường đưa mọi người vào một hang đá. ở đó đã có ba người chờ sẵn, một người mặc kiểu dân man động còn hai người kia vận y phục Đại Lý. Một người mặc y phục Đại Lý chạy ra đón, nói:

- Xin chào mọi người! Chúng tôi chờ các vị ở đây đã lâu rồi.

Hoá ra ông ta là người Kinh ở miền xuôi lên. Người lính dẫn đường nói:

- Tao dẫn các cái mày đến đây là xong nớ. Từ đây hai cái người kinh này nó dẫn các cái mày đi à.

Hôm sau, anh lính dẫn đường ở lại thay cho người mặc y phục man động trở về. Nguyễn Bằng và bốn anh lính miền xuôi thay quần áo Đại Lý, bỏ kiếm, đeo gùi hàng theo hai người dẫn đường mới đi tiếp xuống sườn phía tây. Con đường này dốc đá dựng đứng, phải dùng dây cột chặt phía trên, thả các gùi hàng xuống trước, người tụt xuống sau, cứ như thế nhiều nấc, nhiều nhịp mới tới chân núi. Người dẫn đường chỉ tay nói:

- Xuống chân núi này là đất Đại Lý rồi. Từ đó có hai đường, xuôi về hướng Nam bốn mươi dặm là đến ải Mã Quan, đi tiếp ba mươi dặm nữa đến địa phận ải Quy Hoá của ta, ngọn núi này thuộc về châu Thuỷ Vĩ. Còn một lối hướng thẳng phía Tây hai trăm dặm đến thành Thiện Xiển rồi ngược lên hướng Bắc ba trăm dặm nữa là tới thành Đại Lý. Ta đi nhanh cũng phải mất sáu ngày mới tới được thành Thiện Xiển.

(Thuỷ Vĩ: Tỉnh Lào Cai ngày nay (Theo Dư địa chí của Nguyễn Trãi - chú thích 13 chương 27).

https://thuviensach.vn

Thiện Xiển: Một thành phố và căn cứ quân sự quan trọng của Đại Lý. (Theo nghiên cứu của Nguyễn Lương Bích).)

Chỉ còn nhịp cuối cùng này nữa là đến chân núi, đã có bốn người xuống tới nơi. Nguyễn Bằng đang treo mình trên lưng chừng vách đá, cũng đã gần mặt đất, bỗng có những chuyển động lạ truyền từ sợi dây đến tay chàng. Sợi dây đứt chăng? Từ sáng đến giờ nó đã bị cạnh đá cứa xước nhiều lắm rồi. Nguyễn Bằng chỉ kịp nghĩ vậy, cái điều tồi tệ nhất đã xảy ra. Sợi dây leo bị cạnh đá cứa đứt. Một anh lính ở dưới kêu lên:

- Chết rồi! Đại nhân đứt dây rơi xuống rồi!

Mấy người xuống trước cùng chạy xúm lại, chỉ thấy Nguyễn Bằng dang chân tay nằm bất động. Một người nói:

- Nguyễn đại nhân mà làm sao thì hỏng hết công việc.

Thật là:

Tráng sĩ trên đường vừa hiến mạng

Chủ quân cơ sự cũng khôn lường

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem số phận Nguyễn Bằng ra sao.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 8

Doạ Đại Việt, ba đoàn sứ Thát vào giam

Giữ Yên Khâu, một tướng nhà Trần bị hại

Nguyễn Bằng đang theo dây leo thả mình xuống, gần tới nơi thì dây đứt, nằm ngất lịm. Mọi người xúm lại cứu chữa. May gặp chỗ đất mềm nên Nguyễn Bằng chỉ bị choáng, một lúc sau tỉnh lại. Bảy người lại đeo gùi hàng đi sâu vào đất Đại Lý.

Trời chưa sáng mà khắp làng nhà nào cũng đỏ lửa. Mấy chú gà trống choai gáy éc e như hãy còn ngái ngủ, tiếng gáy tuy non nớt nhưng các chú muốn báo rằng đã có ta sống ở trên đời. Bà Vũ nấu xong nồi cơm nếp, xới ra mâm cho nguội, nắm cho con mang đi ăn đường rồi đến bên giường con trai định gọi nhưng thấy Vũ Tuấn còn đang ngủ say nên lại thôi, lẩm bẩm một mình:

- Mẹ bố nó, ngủ thế này không biết đi có làm được việc gì không?

Mấy chú gà gáy dồn, ngoài đường vang lên tiếng mõ:

- Loa loa! Loa loa! Dân làng nghe báo. Hôm nay làm lễ tiễn binh. Trai tráng trong làng đã trúng tuyển, sáng sớm ra đình để về doanh trại. Loa loa! Loa loa.

Vũ Tuấn choàng dậy bảo mẹ:

https://thuviensach.vn

- Con đã bảo bu gọi dậy sớm mà không gọi, khéo không người ta đi hết còn gì!

- Bố anh! Làm gì mà rối cả lên, ngủ như trâu ấy. Vào lính liệu mà ăn mà ngủ không giặc nó đến đít chưa biết thì vừa.

Vũ Tuấn ra đến sân đình, nhiều người đã đứng lố nhố khắp cả. Đám trai làng chuẩn bị đầu quân túm tụm một góc chuyện trò. Nguyễn Văn Điền, Mai Văn Tự, Đoàn Sĩ Hiệp, Phạm Anh cùng mấy người nữa đều đã có mặt, họ vừa trông thấy Vũ Tuấn đến liền gọi to:

- Tuấn! Lại đây.

Vũ Tuấn chạy lại phía các bạn, nói:

- À! Đông đủ cả rồi nhỉ! Thằng Thử đâu?

Một người nói:

- Chắc cũng sắp ra đấy.

- Có khi chưa ngủ dậy cũng nên, thằng này chúa dậy muộn.

Trời sáng rõ, cha mẹ đám tráng đinh đăng lính lần này cũng đứng cả hai bên sân đình. Có người cười, có người khóc nhưng phần nhiều nghiêm trang nhìn về phía cửa đình, ở đó treo một lá cờ đại. Lúc sau, quan đô uý cùng mấy viên hiệu uý đi vào, theo sau là Nguyễn Vĩ Thố lý trưởng làng Cao Duệ, trương tuần và các vị chức sắc trong làng. Mấy anh lính tốt chạy lăng xăng bảo dân làng đứng lui xuống phía cuối sân đình, một anh cầm chiếc loa đứng lên bục cao cạnh lá cờ đại, hướng về đám trai đinh, nói:

- Nghe đây! Nghe đây! Hôm nay làm lễ tiễn binh, trai tráng trúng tuyển lặng yên nghe lệnh, khi gọi đến tên ai người ấy thưa "có" rồi vào

https://thuviensach.vn

trong đình đứng thành hàng để chờ làm lễ. Cha mẹ đinh tráng đứng ở ngoài sân không được ồn ào để các quan làm việc.

Mọi người yên lặng trước cảnh tượng long trọng của buổi lễ. Anh lính cầm loa dõng dạc gọi:

- Đoàn Sĩ Hiệp.

- Có!

Sĩ Hiệp thưa xong, bước những bước dài mạnh dạn về phía cửa đình. Trong đám cha mẹ, ai đó nói:

- Oai quá nhỉ. Cậu này nhất định rồi sẽ khá.

Người lính cầm loa gọi tiếp:

- Phạm Anh.

- Có!

Phạm Anh khoan thai bước lên bậc tam cấp. Mấy cô gái làng xì xào:

- Đẹp trai quá!

- Trông thư sinh thế!

- Trắng như con gái ấy!

Anh lính cầm loa gọi đến Nguyễn Văn Điền, Mai Văn Tự. Văn Điền, Văn Tự thưa, đi vào. Gọi đến Nguyễn Vĩ Thử, không có người trả lời. Trong đình, lý trưởng Nguyễn Vĩ Thố chắp tay nói với quan đô uý:

- Dạ! Thưa quan đô uý! Nguyễn Vĩ Thử là con trai của hạ cấp ạ. Mấy ngày hôm nay cháu nóng sốt li bì, đau bụng quằn quại. Dạ! Có giấy xác

https://thuviensach.vn

nhận của đại tư xã đây ạ. Xin quan đô úy hoãn cho cháu đến lượt tuyển lính sau ạ.

Viên đô uý cầm tờ giấy đưa lên xem, nói:

- Thôi được! ốm thì để lần sau chứ biết sao.

Trong đám tân binh, Sĩ Hiệp bảo Phạm Anh:

- Quái! Cái thằng Thử này! Hôm qua tao vẫn thấy nó đi chơi, còn ghẹo con Điệp nữa, sao bố nó lại bảo ốm mấy ngày rồi là thế nào?

Văn Tự bảo:

- Thôi! Cứ im đi đã. Ai còn lạ gì bố con nhà ông ấy nữa. Khi đi gọi người khác đăng lính, ông ấy nói hay lắm nhưng con ông ấy năm lần bảy lượt trốn không chịu đi.

Sĩ Hiệp bảo:

- Nhưng có giấy của đại tư xã cơ mà?

Phạm Anh nói:

- Chú ông ấy làm đại tư xã chứ ai, xin giấy gì chả được.

Anh lính cầm loa gọi tiếp Vũ Tuấn và những người khác. Gần trưa, mọi nghi lễ đã xong. Mấy chục gã tân binh xếp thành hàng, ngước trông bóng cờ bước theo nhịp trống rập rình. Dân làng tiễn đưa vẫy khăn, vẫy nón đến khi đoàn quân khuất dần sau luỹ tre phía xa mọi người mới tản dần về, chỉ còn các bà mẹ đứng nhìn theo mãi. Bà Nguyễn lấy vạt áo chấm nước mắt, bảo bà Phạm:

- Khổ! Nuôi con đến lúc nhớn đỡ đần được một chút lại phải vào lính, thằng Điền nhà tôi hiền lành như thế có biết đánh nhau bao giờ, chiều hôm

https://thuviensach.vn

qua vẫn còn giúp bố cày nốt hai sào ruộng ở cánh đồng Bến.

Bà Phạm bảo:

- Ai đẻ con ra lại muốn cho đi đánh nhau. Cũng là tại cái thằng giặc cả, nó không sang ăn cướp nước mình thì đâu nên chuyện. Thằng Phạm Anh nhà tôi yếu ớt quá, suốt ngày chỉ biết vùi đầu vào kinh vào sách.

Bà Đoàn nói:

- Yếu ớt cũng chẳng lo, theo anh theo em luyện tập vài tháng là lớn phổng lên ngay ấy mà. Trai thời loạn chẳng ra giúp nước thì sao. Biết đâu mà lo. Chúng nó đi rồi mình cứ chịu khó việc nông tang để anh em chúng có cái ăn mà đánh giặc là được.

Tuy nói vậy nhưng bà Đoàn cũng lấy tay áo quệt vội những giọt nước mắt chỉ chực rơi xuống. Mấy bà cùng nói:

- Bà Đoàn nói thế cũng phải.

Cốt Đãi Ngột Lang gầm lên làm những cây kiếm cong treo trên giá run bần bật, nói:

- Vua đại Việt khinh ta quá lắm, đã không nghe lời lại còn giam sứ. Phen này ta quyết làm cỏ nước Nam. Triệt Triệt Đô, Đoàn Hưng Trí kiểm điểm binh mã đợi lệnh.

(Cốt Đãi Ngột Lang (Iu-ri-ang-kha-đai): Nhiều tài liệu phiên âm là Ngột Lương Hợp Thai, ở đây phiên theo lời hịch của Hưng Đạo vương trong lần đánh Nguyên thứ hai)

A Truật lúc bấy giờ mới mười tám tuổi nhưng đã là một dũng tướng, bước ra thưa:

https://thuviensach.vn

- Thưa cha! Con thường nghe nói người Nam là giống quật cường không thể lấy lời đe doạ đè nén họ được. Chi bằng ta cứ ngon ngọt mà dụ thì hơn chứ chưa nên tiến binh vội.

Ngột Lang gầm lên:

- Vó ngựa của ta in dấu từ Tây sang Đông. Kẻ nào cũng mới chỉ nghe tên ta đã phải bỏ thành mà chạy. Ta đâu có phải ngon ngọt với ai bao giờ. Cứ nhùng nhằng mãi, khi nào mới đến được đất Nam Tống đây.

Tín Thư Phúc bước ra thưa:

- Trình nguyên soái! Công tử nói rất đúng. Ta nên cho sứ sang Đại Việt nói rõ là mượn đường vào đất Tống. Chỉ cần người Nam cho quân ta vượt qua cửa ải, Đại Việt đã nằm trong tay ta rồi mà đường sang Nam Tống cũng không còn gì ngăn trở, ta có thể đến Ngạc châu trước kì hạn. Như thế có phải đỡ vất vả vì giao tranh dọc đường không, lại dễ dàng lấy được Đại Việt.

(Năm 1275 Mông Kha mở đại chiến dịch tấn công quân Tống từ nhiều hướng: Hốt Tất Liệt cùng Trương Nhu Đem quân vượt Trường Giang đánh Ngạc châu. Tháp Tề Nhĩ đánh Kinh châu. Mông Kha thân cầm quân đánh Tứ Xuyên. Cốt Đãi Ngột Lang đánh chiếm Đại Việt rồi tiến sang đánh Ung châu, Quế Lâm. Tất cae các cánh quân đều lấy điểm hội quân cùng Hốt tất Liệt tại Ngạc châu)

Cốt Đãi Ngột Lang nghe theo mới nuốt giận viết thư, cử sứ giả đi lần nữa. Một mặt sai A Truật, Hoài Đô, Triệt Triệt Đô, Đoàn Hưng Trí chuẩn bị binh mã, lương thảo vận chuyển trước đến ải Mã Quan. Chừng một tháng sau có mấy tên quân hộ vệ đoàn sứ về báo:

- Đoàn sứ của ta không dụ được vua Đại Việt liền đe là nguyên soái sẽ mang đại binh sang, không ngờ chúng nổi giận, bắt giam hết cả lại. Chúng còn bảo: "Để nguyên soái của các ngươi sang đây sẽ giam chung một thể".

https://thuviensach.vn

Mấy chúng tôi liều chết trốn ra mới về thoát được. Mong nguyên soái mau phát binh đi đánh báo thù rửa cái nhục này.

Cốt Đãi Ngột Lang lông mày dựng ngược, vểnh râu, trợn mắt thét:

- Vua tôi nhà Trần giỏi thật. Ta xem các ngươi có mấy lá gan mà dám chống lại thiên triều!

Nói xong liền lệnh cho các tướng: Triệt Triệt Đô cùng Bố Nhĩ Hải, A Nhĩ Hải mỗi người đem một nghìn quân đi tiên phong, ngay ngày hôm ấy phải ra khỏi thành Thiện Xiển. A Truật, Hoài Đô đem mười viên lực sĩ cùng một vạn quân đi tiếp ứng cho ba mũi tiên phong và do thám những nơi bố phòng của quân Đại Việt. Đoàn Hưng Trí giao lại công việc trong nước cho em trai là Tín Thư Nhật nhiếp chính, cùng người em khác là Tín Thư Phúc, mang một vạn hai nghìn quân bộ Bắc Thoán và tám nghìn quân kị đi thứ ba vừa làm nhiệm vụ dẫn đường vừa hỗ trợ cho hai đạo quân trước. Cốt Đãi Ngột Lang thân đem một vạn năm nghìn quân đi sau. Tổng số nhân mã là bốn vạn tám ngàn lính. Bắt chín vạn ba ngàn dân phu người Đại Lý, Bạch Man, Lô Lô đi phục dịch, hẹn trong mười ngày phải ra khỏi Mã Quan.

Lúc ấy Nguyễn Bằng đang vờ buôn bán ở Thiện Xiển, dò biết được tình hình, bảo người đưa tin qua lối đỉnh Chim Ưng về cho Hà Khuất. Hà Khuất liền cử ngựa trạm chạy suốt ngày đêm về kinh cấp báo.

Bấy giờ đang là mùa đông, mấy vạn dân phu, trâu bò Đại Lý đi phục vụ quân binh rất khổ sở. Người chết vì rét, ngã núi, chết vì mệt nhọc... nhiều lắm. Thỉnh thoảng lại có mưa tuyết, quân lính vô cùng vất vả. Khi tiền quân đã áp sát ải Quy Hoá của Đại Việt thì hậu quân của Cốt Đãi Ngột Lang chưa ra hết cửa Mã Quan. Đạo quân của A Nhĩ Hải được lệnh đánh Quy Hoá, tấn công liền ba ngày mà không sao chiếm được ải. Quân của Hà Khuất dùng cung nỏ, gỗ đá đánh lại làm quân Mông Thát chết hại rất nhiều. Tín Thư Phúc bẩm với Cốt Đãi Ngột Lang:

https://thuviensach.vn

- Trước đây nguyên soái cho sứ sang Đại Việt nhưng chưa xuất binh nên vua của chúng mới khinh lờn. Nay quân ta tiến đánh, cái cơ một sớm một chiều lấy được Đại Việt đã rõ. Vua tôi chúng tất phải sợ hãi. Xin nguyên soái phái sứ đi một lần nữa chắc bọn chúng không còn dám hỗn.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Ngươi nói cũng có lí, nhưng bây giờ cử ai đi sứ đây?

Triệt Triệt Đô nói:

- Lần này phải cử một dũng sĩ biết ăn nói đi, cho chúng thấy quân ta hùng mạnh thế nào. Tôi xin tiến cử một người là Ngạch Vu Tháp. Người này tướng mạo đường đường, oai phong lẫm lẫm lại ăn nói hào hùng, nhất định không phụ lòng thống tướng.

Hôm sau Ngạch Vu Tháp đến ải Quy Hoá, cho quân lính giương biển miễn chiến, gọi mở cửa thành cho sứ vào. Hà Khuất bắt phải cho quân lính lui lại, chỉ để Ngạch Vu Tháp và mươi tên quân theo hầu đi vào, ngay hôm ấy cho người áp giải về kinh thành Thăng Long.

Cốt Đãi Ngột Lang ém quân lại đợi sứ về nhưng gần một tháng chẳng thấy sứ đâu mới tiếp tục xua quân đánh vào Quy Hoá. Triệt Triệt Đô đứng dưới cửa quan gọi to lên rằng:

- Này Hà Khuất! Ta giao sứ cho ngươi đến nay đã gần một tháng, vua tôi nhà ngươi cớ sao không cho sứ trở về?

Hà Khuất ở trên thành nói xuống:

- Đại Việt ta là nước văn hiến. Sứ của các ngươi đến chầu lại không biết giữ lễ, buông lời ngạo mạn, khinh thị quân vương, tội đáng phơi thây nhưng vua ta nhân từ mở đức hiếu sinh không giết, chỉ mời vào nghỉ trong nhà lao thôi. Bây giờ muốn nói chuyện gì phải hỏi cây nỏ của ta trước đã.

https://thuviensach.vn

Triệt Triệt Đô căm tức bầm gan, múa cây búa Nguyệt Lãng thúc quân vào đánh. Trên thành tên đạn dội xuống như mưa. Quân Thát xông lên mấy lần đều phải lùi trở lại.

Kinh thành Thăng Long sôi lên vì tin quân Mông Thát đã đánh vào ải Quy Hoá. Các lò rèn đúc trong thành Đại La đỏ lửa suốt ngày đêm. Trường thương, đoản kiếm, hoạ kích, đại đao được làm ra vô số. Trai tráng trong lính ngoài dân ai ai cũng muốn sắm cho mình một thứ binh khí vừa tay cầm. Từ tướng quân đến sĩ tốt chỗ nào cũng chỉ nói chuyện chinh chiến. Các tướng Vương Lâm, Trần Khuê Kình, Chu Bác Lãm đến nói với Bùi Khâm và Lê Tần rằng:

- Nay quân Thát đã đến cửa ngõ, không biết hoàng thượng giao quyền tiết chế cho ai? Nếu để thái sư cầm quân e rằng hỏng việc. Chúng ta đều là trọng thần phải nên gắng sức khuyên nhà vua chọn người hiền tài mà giao binh quyền mới có thể giữ yên đất nước.

Mọi người cùng nói phải đấy, riêng Lê Tần bảo:

- Các ông không phải lo. Dẫu hoàng thượng có giao ấn nguyên nhung thái sư cũng không nhận đâu. Việc cầm quân ắt có người tài đảm trách.

Trong điện Thiên An, Thái Tông ngồi thiết triều. Văn võ bách quan đứng hai hàng. Thái Tông phán:

- Nay quân giặc đã xâm phạm biên cương, trẫm giao toàn quyền điều vát quân sĩ cho thống quốc thái sư. Khanh hãy vì muôn dân trăm họ mà nâng lấy gánh nặng giang sơn.

Thái sư Trần Thủ Độ bước ra tâu:

- Muôn tâu hoàng thượng! Việc hoàng thượng uỷ thác, thần muôn chết chẳng dám từ. Nhưng xét nghĩ nước ta nay phía Bắc sát biên giới với hai nước lớn là Tống và Thát, việc binh bị chắc phải lâu dài mà thần tuổi đã

https://thuviensach.vn

sáu tư, không biết còn hầu hạ hoàng thượng được bao lâu, nên trộm nghĩ cần phải chọn trong các tướng trẻ lấy người tài giỏi để giao trọng trách, đặng gây dựng rường cột lâu dài cho xã tắc.

Quần thần đều cho là thái sư nói phải. Thái tông truyền:

- Các khanh đã nói vậy hãy cử cho trẫm một người có thể gánh vác được công việc nặng nhọc lâu dài này.

Lê Tần đứng ra tâu:

- Thần xin tiến cử Trần Quốc Tuấn. Người ấy trẻ tuổi, tài đức vẹn toàn, thông hiểu binh pháp, tài hoa văn chương, sâu sắc kinh sử lại có lòng thương yêu bách tính, đó là tướng muôn đời hiếm thấy.

Các quan đều nói sự tiến cử của Lê Tần là sáng suốt nhưng Nhân Đạo vương nói:

- Thần thiết nghĩ cử tướng là phải dùng người tài đức vẹn toàn, thông đạo, hiểu lễ. Cứ xét việc tháng giêng năm Nguyên Phong thứ nhất thì thấy Quốc Tuấn là kẻ ngông cuồng không có đức, không biết giữ lễ, e khó mà hiệu lệnh được ba quân.

Đầu đuôi sự việc tháng giêng năm Nguyên Phong thứ nhất (Tân Hợi-1251) thế này: Trần Quốc Tuấn là con thứ của An Sinh vương Trần Liễu, vốn vẫn sống ở ấp An Sinh (Nay thuộc đất huyện Kinh Môn - Hải Dương). Công chúa Thuỵ Bà (em ruột của An Sinh vương, chị ruột của Thái Tông) một hôm đến chơi, thấy Quốc Tuấn thông minh đĩnh ngộ mới nhận làm con nuôi, mang về Thăng Long cho ăn học. ở đây Quốc Tuấn gặp công chúa Thiên Thành lúc ấy mới hơn mười tuổi (Có tài liệu cho rằng công chúa Thiên Thanh là con út của thượng hoàng Trần Thừa là nhầm lẫn vì ĐVsktt có chép: Gả trưởng công chúa Thiên Thành cho Trung Thành vương... Thiên Thành là trưởng công chúa thì chỉ có thể là con gái cả của Trần Thái Tông mà thôi). Hai người thường chơi với nhau, lâu ngày tình cảm quyến

https://thuviensach.vn

luyến. Tháng Giêng năm Tân Hợi, Thái Tông gả Thiên Thành cho con trai Nhân Đạo vương là Trung Thành vương (Năm ấy Thiên Thành khoảng mười bốn, mười lăm tuổi). Vua cho mở hội bảy ngày để mừng lễ cưới. Quốc Tuấn lúc ấy đã hai mươi tuổi, không biết làm thế nào, mới nhân ban đêm lẻn vào chỗ ở của công chúa thông dâm với nàng.

(ĐVsktt)

Công chúa Thuỵ Bà sợ Nhân Đạo vương bắt làm tội Quốc Tuấn, liền đến cáo cấp với nhà vua, nhà vua vội sai nội nhân đến dinh Nhân Đạo vương nhưng thấy yên lặng, vào phòng ngủ của Thiên Thành thì Quốc Tuấn đang ở đấy. Lúc bấy giờ Nhân Đạo vương mới biết chuyện.

Hôm sau, công chúa Thuỵ Bà vội dâng mười mâm vàng lên nhà vua để làm lễ hỏi Thiên Thành cho Quốc Tuấn. Vua bất đắc dĩ phải gả, mặt khác lấy hai nghìn khoảnh ruộng ở phủ Ứng Thiên để hoàn lại sính lễ cho Trung Thành vương. Việc này bị đời sau rất là chê trách.

(Sử thần Ngô Sĩ Liên gọi là hôn nhân bất chính, trái lễ (ĐVsktt). Ngô Thì Sĩ viết:... do gia phong bất chính của nhà Trần, ai ai cũng thế cả nên không biết dâm loạn là đáng hổ thẹn nữa (Vsta).)

Từ đấy Nhân Đạo vương vẫn ấm ức nên buổi chầu hôm đó mới bác ý kiến chọn Quốc Tuấn làm tướng. Trung Thành vương tính tình khoan hậu, lại biết Quốc Tuấn là người tài mới bước ra tâu:

- Quốc Tuấn tuy làm chuyện không hay nhưng là người tài ba lỗi lạc, hiếm có trên đời. Thần nghĩ cử người ấy làm tướng là rất xứng đáng. Xin hoàng thượng minh xét, đừng vì việc người ta mắc lỗi mà bỏ, để hỏng đại sự quốc gia.

Thái Tông tươi cười nói:

https://thuviensach.vn

- Đáng khen Trung Thành vương là người đại lượng. Vậy theo sự đồng tiến cử của triều thần, trẫm phong Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn quyền tiết chế ba quân điều binh phá giặc. Các vương hầu tướng lĩnh nhất nhất tuân theo. Ai trái lệnh xử theo quân pháp.

Quốc Tuấn bước lên nhận kiếm lệnh và soái ấn, năm ấy ông mới hai mươi bảy tuổi. Thái Tông nói:

- Nay khanh đã nhận quyền tiết chế, trong việc quân trẫm cũng phải tuân theo. Khanh cứ điều động.

Quốc Tuấn nói:

- Thần trộm nghĩ việc dùng binh muốn thủ thắng phải tạo cho mình cái thế có thể điều được giặc. Nay nếu ta mang hết quân lên biên ải để chống nhau với quân Thát, đường sá xa xôi, núi rừng hiểm trở lại đang vào mùa rét mướt, dân phu vận chuyển lương thảo rất cực nhọc. Như vậy quân Thát nhàn nhã chờ ta đến mà đánh, hại cho ta lắm. Chi bằng như cho chúng vào sâu phải hành quân xa, người ngựa mỏi mệt lúc ấy ta lấy quân nhàn nhã mà đánh ắt toàn thắng. Đó chính là kế dĩ dật đãi lao vậy.

Phú Lương hầu Vương Lâm nói:

- Thần nghĩ rằng từ Đại Lý sang ta chỉ có một đường đi qua Quy Hoá, vừa nhỏ hẹp vừa hiểm trở rất tiện cho việc bố phòng, một người trấn giữ trăm người khó qua. Ta nên chặn giặc ngay từ ngoài thì hơn, để chúng vào sâu tất tàn hại sinh linh bách tính.

Đại tướng Lê Tần bước ra tâu:

- Lời Phú Lương hầu nói cũng có lý nhưng theo kế sách của Hưng Đạo vương vẫn hơn, vì giặc chỉ ỷ vào kị binh, khi vào sâu trong đất ta sông ngòi chằng chịt chúng không thể tỏ rõ được sở trường. Đó chính là chỗ chết của chúng.

https://thuviensach.vn

Hưng Đạo vương nói:

- Thần xin cử một đạo binh lên tăng viện cho các cửa ải để làm chậm bước tiến quân của giặc, mặt khác thông báo cho những vùng có thể giặc đi qua, đưa dân tạm lánh đi nơi khác, cất giấu hết thóc lúa trâu bò gà lợn để giặc không thể cướp bóc được. Khi chúng đã vào sâu, ta cho quân chặn đường tiếp lương thì mấy vạn quân binh của chúng sẽ thành ma đói cả.

Thái Tông nghe theo kế ấy, lệnh cho Hưng Đạo vương tiến binh. Lúc tan triều, các tướng hỏi Lê Tần vì sao biết thái sư không nhận quyền tiết chế. Tần nói:

- Các ông chỉ biết chỗ dở của thái sư là không biết dàn binh phá trận mà không thấy chỗ hay của thái sư không tham quyền cố vị, việc không cáng đáng được, thành thực không nhận, thế lại chả hơn lắm kẻ chẳng hiểu cái mù tịt gì nhưng cứ tranh giành làm hỏng việc hay sao? Vả lại thái sư đánh thành cướp đất thì kém nhưng việc đắp móng xây nền, cất nhắc hiền tài đã ai sánh kịp. Triều Trần ta không có ông ấy liệu được như ngày nay? Người cẩn trọng như thế không thể mạo hiểm mà nhận quyền tiết chế.

Mọi người đều cho lời của Lê Tần là rất chí lý. Hôm sau Hưng Đạo vương phân công các tướng: Đội thứ nhất, Trần Khánh Dư lĩnh một nghìn quân lên tăng viện cho ải Yên Khâu chỉ cần giữ chân giặc trong năm ngày rồi tản vào rừng, khi đại quân của chúng đã qua thì chẹn đường không cho vận chuyển lương thảo. Đội thứ nhì, Lê Tần mang thuỷ binh lên trấn giữ bờ Nam ngã ba Bạch Hạc, khi giặc đến lập tức chặn đánh tiêu hao chúng rồi xuôi theo sông Lô đưa quân về Bình Lệ nguyên tăng cường cho trận tuyến của nhà vua và thái tử. Đội thứ ba, Hoàng thượng, thái tử Hoảng, Trần Khuê Kình, Bùi Khâm, Trung Thành vương đem ba vạn quân bày trận ở cánh đồng Bình Lệ đợi giặc. Đội thứ tư, Vương Lâm mang một vạn quân, năm trăm thuyền chiến chờ sẵn trên sông Nguyệt Đức, phòng tình huống bất trắc. Đội thứ năm, Thái sư Trần Thủ Độ, Nhân Đạo vương thống lĩnh toàn bộ hậu quân, tuỳ cơ tiếp ứng cho các đạo khi cần. Hưng Đạo vương

https://thuviensach.vn

đặt soái phủ tại Bình Lệ nguyên, bên cạnh nhà vua để ngày đêm cùng bàn kế sách.

(Thời Trần gọi đoạn sông Hồng gần ngã ba Bạch Hạc là sông Lô (Chú thích 1 tr 28 tập II bản dịch ĐVsktt).

Sông Nguyệt Đức: Đoạn sông Cà Lồ chảy qua Phù Lỗ ngày nay (Chú thích 4 tr 72 sách Việt Nam ba lần đánh Nguyên toàn thắng của Nguyễn Lương Bích - NXB Quân đội nhân dân).)

Trần Khánh Dư năm ấy mới chưa đầy hai mươi tuổi, là con của tướng quân Trần Phó Duyệt ở châu Chí Linh, luyện tập võ nghệ từ nhỏ lại có sức khoẻ ít người sánh kịp, thường một mình dong thuyền đi chơi ở sông Lục Đầu xem buôn bán nên học được nhiều mẹo kinh doanh của thương khách, lần này được Quốc Tuấn tín nhiệm cho đem quân đi đánh giặc thì thích lắm, liền điểm binh đi ngay, khi đi đến địa phận Hưng Hoá, nghe nói trên núi Lịch có vị tiên tử đã tu luyện ở đấy từ thời Đinh Tiên Hoàng, có thể biết trước mọi việc. Khánh Dư mới cùng bộ tướng tìm đến, thấy một ông già tóc như tuyết nhuốm, mình gầy da khô, ngồi thiền trong am cỏ. Có khách tới, một tiên đồng bước ra chào, hỏi:

- Ngài có phải là tướng quân Trần Khánh Dư đó chăng?

Khánh Dư giật mình hỏi lại:

- Sao ngươi biết ta?

Tiên đồng nói:

- Sư phụ tôi bảo hôm nay Trần Khánh Dư tướng quân người đi đánh giặc qua thăm. Xin mời vào trong ạ.

Khánh Dư vào trong cúi chào tiên tử. Tiên ông đứng dậy đáp lễ, hỏi:

https://thuviensach.vn

- Chẳng hay tướng quân có việc gì mà phải lặn lội đến thảo am này tìm bần đạo.

- Tiểu tướng nhận lệnh đi đánh giặc qua đây, nghe nói tiên ông tu luyện từ thời Đinh Tiên Hoàng Đế, đạo pháp đã dày, hiểu biết việc quá khứ vị lai. Xin tiên ông chỉ cho biết việc chinh chiến năm nay thế nào?

Tiên tử cười, nói:

- Thế mới biết người đời cũng khéo ngoa ngôn. Từ thời Đinh Tiên Hoàng đến nay đã ba trăm năm. Tôi cũng chỉ là người thường thôi, làm sao sống lâu đến thế. Còn như việc đánh giặc năm nay, muôn người một ý, thế nước đang lên há phải lo chi.

- Tiểu tướng còn ít tuổi mà được giao việc nặng không rõ mai hậu thế nào? Xin tiên ông dạy cho.

- Tướng quân cũng là người của cung Thanh Hư xuống đây sao lại hỏi vậy?

Khánh Dư tỏ ý không hiểu. Tiên tử lấy giấy bút vẽ một sợi dây vòng xuống, vòng lên, có chỗ gấp, lại vòng lên rồi đi thẳng. Cuối sợi dây ghi bốn chữ "nhất bách linh nhị". Trên sợi dây có xiên mấy đồng tiền. Khánh Dư xin tiên tử giải nghĩa cho nhưng ngài chỉ cười. Lúc tiên đồng tiễn mọi người ra về, Khánh Dư mới trộm hỏi:

- Này! Nhà ngươi có biết sư phụ vẽ cái gì đây không?

Cũng may vớ chú tiên đồng lẻo mép nói:

- Đây! Sợi dây này là chỉ đường đời của tướng quân, vòng lên vòng xuống bốn khúc là trải bốn đời vua, kết thúc ở nhất bách linh nhị là ngài thọ một trăm lẻ hai tuổi. Mấy đồng tiền này là cuộc đời ngài dẫu làm tướng, tột đỉnh công danh vẫn không thoát được chuyện buôn bán tiền nong. Sư phụ

https://thuviensach.vn

còn bảo ngài cũng là một tiên đồng ở cung Thanh Hư nhưng vì có lần lấy một trăm lẻ hai đồng tiền của An Kì Sinh đi đánh đáo nên bị đày một trăm lẻ hai ngày, xuống hạ giới là một trăm lẻ hai năm.

(ĐVsktt ghi Trần Khánh Dư mất năm Kỉ Mão (1339). Chỉ tính từ năm 1257 đến 1339 đã 82 năm. ĐVsktt cũng ghi trong cuộc chiến tranh chống quân Nguyên năm 1257 Trần Khánh Dư thừa lúc quân giặc sơ hở, đem quân đánh úp. Vậy lúc đó ít nhất ông cũng đã gần hai mươi tuổi. Từ đó suy ra ông có thể thọ tới 102 tuổi.

An Kì Sinh: Người nhà Tần, đi tìm thuốc trường sinh, đến Đại Việt thấy cảnh đẹp ở lại tu tiên không về. Hiện nay ở gần đỉnh Yên Tử còn một tảng đá hình người, tương truyền là tượng An Kì Sinh đang đi hái thuốc)

Trần Khánh Dư cười, bảo:

- Làm sao mà ta thọ được đến thế?

Tiên đồng bảo:

- Nhưng ngài chớ vội mừng, còn một chỗ vòng xuống với một chỗ gấp đây này.

- Thế nghĩa là sao?

- Hai lần hút chết chứ sao nữa.

- Sao ta lại hút chết?

Tiên đồng không nói, bái biệt quay về. Sau này quả có hai lần Khánh Dư mắc tội suýt bị giết.

Bấy giờ trên ải Quy Hoá, tướng Hà Khuất đang chỉ huy vài trăm người chống lại mấy vạn quân Thát. Triệt Triệt Đô, A Nhĩ Hải, Bố Nhĩ Hải ba tướng vây đánh ải Quy Hoá suốt cả ngày không hạ được, quân lính thiệt hại

https://thuviensach.vn

rất nhiều, ban đêm bàn nhau bắc thang dây trèo lên. Hà Khuất ở bên trong ít quân lại đánh nhau suốt ngày, tên đạn cũng cạn cả. Quân Thát lợi dụng trời tối trèo vào thành. Hà Khuất đem tướng sĩ chạy về thành Yên Khâu chốt giữ. Cốt Đãi Ngột Lang vào ải, hôm sau kéo thẳng xuống Yên Khâu.

Yên Khâu là một thành nhỏ bên bờ Thao giang, một bên là núi dựng đứng, một bên là nước sông chảy xiết, nếu không mở được ải thì toàn quân sẽ bị ùn lại trong một địa thế chật hẹp. Vì vậy vừa đặt chân tới, Cốt Đãi Ngột Lang ra lệnh tấn công ngay nhưng Hà Khuất đã cho đặt các giàn hồi hồi pháo (Máy bắn đạn đá cỡ lớn), lệ chi pháo bắn ra vô số đá lớn đá bé làm quân Thát không dám xông lên. Đánh suốt một ngày không được, đến đêm Hà Khuất lại cho quân luồn rừng vào sát trại quân Thát, bắn tên nỏ tẩm thuốc độc làm lính Thát sợ hãi không dám ra khỏi trại. Hôm sau, Hoài Đô dâng kế:

- Quân ta đông, quân Nam ít tất ban ngày chúng không dám ra ngoài, xin thống tướng cho đóng bè tre, nhá nhem tối cho quân xuôi dòng mà sang phía bên kia ải đốt lửa lên làm hiệu. Hai đầu đánh ập lại, nhất định bắt được tướng của chúng.

Cốt Đãi Ngột Lang nghe theo, một mặt sai Triệt Triệt Đô, A Nhĩ Hải cứ việc đánh ải, mặt khác cho A Truật, Bố Nhĩ Hải, Hoài Đô Đem quân vào rừng chặt tre nứa đóng mấy trăm cái bè, gần tối lệnh cho Triệt Triệt Đô, A Nhĩ Hải càng đánh thành gấp để Hà Khuất không còn thì giờ chú ý đến mặt sông. Đầu giờ Tuất, Cốt Đãi Ngột Lang lệnh cho A Truật, Bố Nhĩ Hải đem hai nghìn quân lên bè xuôi xuống phía sau ải.

Canh ba đêm hôm ấy, Hà Khuất đang đốc quân chống giữ các mặt, từ sáng đến bấy giờ ông chưa hề được nghỉ chút nào, bỗng nghe phía sau ải có tiếng pháo nổ, lửa cháy lên rần rật, sáng rực cả núi rừng. Quân về báo sau ải có giặc. Thuộc tướng của Hà Khuất là Hà Bổng nói:

https://thuviensach.vn

- Giặc đã vào thành, xin chủ tướng hãy dẫn quân tạm lánh vào rừng để đánh lâu dài với chúng.

Hà Khuất nói:

- Việc ấy ta giao cho con. Hãy báo thù cho ta.

Nói xong, Hà Khuất cầm đao nhảy lên mặt thành đánh nhau với quân Thát. Cây đao của Hà Khuất múa lên lấp lánh trong ánh lửa, đi đến đâu máu quân Thát phun ra đến đấy. Nhưng quân Thát đông quá, tất cả cùng nhằm vào bắn. Hà Khuất trúng mấy chục mũi tên, ngã gục trên mặt thành, tay vẫn nắm chặt thanh đao. Đời sau có thơ rằng:

Hà Khuất giữ biên ải

Son sắt tấm lòng trung

Quy Hoá ngăn bước giặc

Yên Khâu đánh đến cùng

Cánh nỏ còn giương mãi

Lưỡi đao vẫn vẫy vùng

Thao giang ngàn năm hát

Tên tuổi một anh hùng.

Hà Bổng thấy Hà Khuất đã chết, đánh mở đường máu đưa số quân còn lại vào rừng lập trại để đánh lâu dài, đêm đêm lẻn ra thổi tù và, bắn tên nỏ vào quân Thát.

Cốt Đãi Ngột Lang qua được ải Yên Khâu, nói với các tướng:

https://thuviensach.vn

- Từ ải Quy Hoá đến đây có chưa đến một trăm dặm đường mà đi mất cả chục ngày, thế này bao giờ mới đến được La thành? Ngày mai các đội hành quân gấp, không được trễ nải.

Hoài Đô nói:

- Đường đất ở đây chật hẹp khó đi nhanh, đội hình kéo dài quá. Ví thử có quân giặc đánh chặn ngang phía sau thì lương thảo của ta mất hết. Xin thống tướng cho các xe lương đi về phía trước.

A Nhĩ Hải nói:

- Xe lương ở cả phía trước nhỡ gặp quân Nam ta khó có thể nhanh chóng bày trận được.

Triệt Triệt Đô nói:

- Tôi đem quân đi trước mở đường. Nguyên soái chia một nửa lương thảo đi thứ hai, còn một nửa để đi sau, như thế mới có thể vẹn toàn.

Cốt Đãi Ngột Lang bảo:

- Các ngươi nói đúng lắm. Ta cho Triệt Triệt Đô mang quân đi tiên phong, đường tắc thì mở, giặc chặn thì đánh. Bố Nhĩ Hải chia một nửa quân lương đưa về phía trước. A Truật đoạn hậu. Sớm mai lên đường.

Đội tiên phong của Triệt Triệt Đô đi được ba ngày bỗng có thám mã của Tín Thư Phúc về báo phía trước có một đạo quân Đại Việt chặn đường. Triệt Triệt Đô liền dẫn các dũng sĩ tiến lên xem thì thấy có một tướng trẻ cưỡi ngựa ô truy cầm cây thương dài đứng chặn giữa đường, tư thế rất oai phong. Triệt Triệt Đô hoành cây Nguyệt Lãng đại phủ trên lưng ngựa, hỏi:

- Thằng nhãi kia muốn chết hay sao mà dám cản đường ta?

Tướng trẻ kia cười lớn, nói:

https://thuviensach.vn

- Ta đâu có muốn cản đường nhà ngươi. Nghe nói nhà ngươi có nhiều lương thảo lắm, ta chỉ muốn lấy một ít mà thôi.

Triệt Triệt Đô quát:

- Ngươi không biết ta là tiên phong Triệt Triệt Đô hay sao mà dám nói càn như vậy.

Tướng kia bảo:

- Ta không cần biết ngươi là tiên phong hay quỷ phong gì cả, chỉ muốn lấy lương thực của ngươi thôi. Hãy để các xe lương lại rồi ta cho đi.

Triệt Triệt Đô quay lại bảo các tướng:

- Hãy báo ngay cho Bố Nhĩ Hải phải trông coi lương thảo cẩn thận. Thằng này hung hăng lắm, không khéo nó cướp lương thật đấy.

Thật là:

Vất vả muôn phần qua được ải

Còn lo lương thảo khó chu toàn.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem tướng Việt ấy là ai.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 9

Úp trại giặc Khánh Dư lập công đầu

Mải lùng ăn A Truật suýt toi mạng

Trên kia đang nói Triệt Triệt Đô dẫn quân tiến xuống, bỗng gặp một tướng trẻ đứng chặn đường. Triệt Triệt Đô quay lại hỏi các tướng:

- Có ai ra bắt thằng nhãi kia không?

Cổ Hà Cáp Hoa vỗ ngựa tiến lên. Cổ Hà Cáp Hoa là dũng sĩ đã từng đánh Đông dẹp Bắc, thường dùng cặp song chuỳ thiết xích, đánh như gió bão, ít người địch nổi, lại có tài ném sợi báo trường càn khôn tuyến bắt địch thủ như trở bàn tay. Tướng trẻ kia cũng cho ngựa tiến lên đón đánh. Hai ngựa giao nhau hơn hai mươi hiệp, Cổ Hà Cáp Hoa không hạ nổi tướng ấy mới lùi ngựa lại rút báo trường càn khôn tuyến tung về phía địch thủ. Tướng trẻ kia thấy Cổ Hà Cáp Hoa đang đánh tự nhiên lùi lại, đã đề phòng, sợi dây ruột báo vừa tung tới, liền quay đốc thương gạt một nhát rơi xuống đất. Cổ Hà Cáp Hoa thấy tướng kia phá mất bảo bối của mình, hoảng hốt, bị tướng ấy sấn tới đâm cho một thương, may né người tránh được, mũi thương xuyên trúng vào đùi, máu chảy toé ra, vội chạy vào trận. Tướng kia phi ngựa đuổi theo bén gót. Triệt Triệt Đô thấy nguy, liền ra lệnh cho cung thủ bắn chặn tướng kia lại. Tướng ấy múa thương gạt tên rơi lả tả rồi quay ngựa cho thu quân về giữ ải. Suốt ngày hôm ấy không ra đánh nhau nữa.

(Báo trường càn khôn tuyến: Dây ruột báo trói cả trời đất)

https://thuviensach.vn

Triệt Triệt Đô báo tin ấy cho Cốt Đãi Ngột Lang biết. Cốt Đãi Ngột Lang thở dài, nói:

- Cổ Hà Cáp Hoa theo ta đi đánh trận nhiều năm, chưa có ai địch nổi ông ta mà nay chịu bại với một tên tướng vô danh. Không ngờ ở cái xó rừng nước Nam này mà cũng có người tài như thế.

A Truật nghe vậy, khí tức bốc lên, bước ra nói:

- Sao cha lại đề cao quân giặc như vậy, làm giảm nhuệ khí quân ta. Mai con xin bắt sống tên tướng ấy.

- Việc của con không phải ở đấy. Đây là đất Nam, hãy lo giữ cho chắc phía sau. Còn việc kia ta đã có chủ định.

Hôm sau Cốt Đãi Ngột Lang lên xem địa thế, thấy hai bên sườn núi cao vút, đường vào cửa ải hẹp tới mức không thể đi hai ngựa song hàng, cửa ải và tường ngăn toàn bằng gỗ tươi, xem ra mới được xây dựng, quay lại bảo các tướng:

- Ta xem ải này tuy hiểm nhưng không chắc chắn, có thể phá được. Tín Thư Phúc! Ngươi mau cho quân đi tìm xem có còn con đường nào khác nữa không. Triệt Triệt Đô cứ việc đánh ải.

Triệt Triệt Đô liền lên ngựa đến trước ải khiêu chiến, trông thấy tướng trẻ kia trên mặt thành mới gọi hỏi:

- Bớ tướng kia! Hôm qua đánh nhau kiểu gì mà ta chưa kịp hỏi họ tên ngươi đã chạy mất thế hả?

Tướng kia trên mặt thành nói vọng xuống:

- Ta chỉ ngại nói tên ra ngươi lại sợ hết hồn thôi! Ta họ Trần tên là Khánh Dư ở núi Chí Linh đây. Nhà ngươi là quỷ phong Triệt Triệt Đô phải

https://thuviensach.vn

không? Đã có vợ con chưa? Cha mẹ ngươi có còn không?

- Ta là tiên phong sao ngươi lại gọi là quỷ phong? Ngươi hỏi cha mẹ, vợ con ta làm gì? Có đánh nhau thì xuống đây, nói chuyện quả cà ra dây muống sốt ruột lắm.

- À! Ta hỏi để biết. Nếu nhà ngươi có vợ dại con thơ, cha già mẹ yếu, chưa chắc ta đã giết.

Triệt Triệt Đô nghe nói vậy, gầm lên vì tức mà không biết đó là mẹo của Khánh Dư. Số là khi Khánh Dư mang quân đi, Quốc Tuấn có dặn chỉ cần giữ chân giặc năm ngày là được, đi gần tới Yên Khâu, nghe tin Yên Khâu đã thất thủ, Khánh Dư mới lui binh lại, chọn nơi hiểm đạo, cho quân chặt gỗ xây ải chắn ngang đường. Lúc quân Thát tới, Khánh Dư chỉ đánh lấy lệ, mỗi lần giao tranh toàn nói chuyện con cà con kê giết thời gian để quân Thát không tiến lên được. Đến ngày thứ tư, quân Thát vẫn không phá được ải mà Khánh Dư hôm nào cũng ra đánh vài hiệp rồi lại lên thành. Triệt Triệt Đô tức quá, cầm giáo chỉ lên, nói:

- Thằng nhãi kia hèn thế, hôm nào cũng chưa đánh đã chạy, nếu sợ quá thì hàng đi. Ta tha chết cho.

Khánh Dư đắc chí cũng chỉ xuống, nói:

- Ta đã bảo rồi. Ta chỉ muốn chỗ lương thảo của các ngươi thôi. Cứ để lương thảo lại, ta mở cửa ải cho muốn đi đâu thì đi.

- Ngươi chỉ nói phách. Thực ra ngươi sợ ta nên không dám ra đánh.

Khánh Dư cười lớn, nói:

- Ta mà lại sợ ngươi sao xứng là tráng sĩ dưới trời Nam. Đã là tướng, được đánh nhau thì sướng như được ăn ngon vậy. Nhưng ăn phải bình tĩnh

https://thuviensach.vn

đàng hoàng chứ đâu có hùng hục như cái đồ cuốc mướn nhà ngươi. Mỗi ngày đánh một trận cho nó tiêu cơm là đủ rồi.

Triệt Triệt Đô cáu tiết xua quân vào đào gỗ dưới chân ải. Khánh Dư cho quân ném gỗ đá xuống làm quân Thát chết hại vô số. Sang ngày thứ năm, Hoài Đô hiến kế:

- Quân do thám không tìm được đường nào khác. Chẳng lẽ quân ta nằm mãi ở đây. Bọn người man lại thường ra bắn lén gây sợ hãi cho binh lính. Theo tôi, Nguyên soái nên làm thế này... mới có thể vào được ải.

Cốt Đãi Ngột Lang Bảo:

- Ngươi nói phải lắm.

Liền truyền cho Triệt Triệt Đô, Đoàn Hưng Trí, Tín Thư Phúc y kế thi hành. Tín Thư Phúc chọn trong đám mấy vạn quân được hai trăm tên rất thạo nghề trèo núi, đêm hôm ấy cho mỗi tên đeo một bó cỏ tẩm dầu, leo qua vách đá lên ải, nhất loạt phóng hoả. Triệt Triệt Đô thấy lửa cháy trên ải, biết mưu kế đã thành, xua quân ào ạt xông lên nhưng đến khi vào được ải, hoá ra là ải không người, chẳng thấy Trần Khánh Dư đâu. Thì ra hôm ấy Khánh Dư hết hạn năm ngày nên từ chiều đã mang quân vào rừng rồi. Trên thành chỉ còn mấy lá cờ cắm nghi binh.

Hôm sau Cốt Đãi Ngột Lang hành quân cấp tốc ba ngày liền cũng chẳng thấy bóng dáng quân Đại Việt ở chỗ nào, đến tối cho quân đóng trại lại nghỉ. Hoài Đô nói:

- Chỗ này có nhiều rừng thưa mà quân ta lại dàn ra quá dài, nếu quân Nam dùng xung binh mà đánh tất quân ta bị cắt ra nhiều đoạn khó ứng cứu được nhau.

A Truật nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi đang muốn quân Nam đến xem chúng nó thế nào đây. Ta đi suốt ba ngày hôm nay có thấy gì đâu.

Hoài Đô nói:

- Xin chớ nên khinh địch. Phía trước ta chưa rõ chúng bố phòng thế nào, đằng sau lại không biết Trần Khánh Dư ở đâu. Nếu hai đầu chúng đánh ập lại, quân ta nguy mất.

Cốt Đãi Ngột Lang bảo:

- Hoài Đô nói phải đấy.

Liền cho các trại dồn cả lên phía trước. Riêng các xe lương phía sau tránh đoạn rừng thưa, dựa vào sườn núi đá đóng trại đề phòng quân Đại Việt đánh hoả công.

Trần Khánh Dư từ khi cho quân vào rừng lập trại, ngày nào cũng cử thám mã đi dò xét địch tình, hôm ấy biết chắc quân Thát nghỉ lại quãng rừng thưa mới lệnh cho quân sĩ mỗi người mang theo năm bó đuốc, đầu canh hai khởi hành. Cuối canh ba là lúc quân Thát đang ngủ mệt, Khánh Dư cho quân lính đốt đuốc cắm khắp rừng rồi nổi trống hò reo đánh thốc vào trại giặc. Quân Thát bàng hoàng tỉnh dậy thì hỡi ôi khắp rừng chỗ nào cũng có đuốc sáng, không biết quân Đại Việt nhiều hay ít, hoảng loạn xô nhau bỏ chạy, thành ra tự gây hại rất nhiều. Khánh Dư cho đánh cướp hết các xe lương cùng trâu bò phía sau kéo vào rừng, cái gì không mang đi được phóng hoả đốt hết. Cốt Đãi Ngột Lang thấy đằng sau lửa cháy rực trời, thúc quân chạy miết. A Truật cầm cây trường thương đi đoạn hậu, gặp ngay Khánh Dư đuổi đến. Hai bên đánh nhau mấy chục hiệp không phân thắng bại. Quân sĩ reo hò vang trời dậy đất. Hoài Đô thấy A Truật ham đánh sợ có điều sơ suất mới đem quân cung thủ quay lại nhất loạt bắn chặn quân Đại Việt. Khánh Dư ít quân không dám đuổi xa, lại đã lấy được nhiều lương thực của quân Thát, bèn thu quân về trại trong rừng.

https://thuviensach.vn

Cốt Đãi Ngột Lang cho quân chạy đến sáng mới dám dừng, kiểm điểm quân sĩ người ngựa không thiệt hại bao nhiêu nhưng mất toi mấy vạn thạch lương cùng rất nhiều trâu bò, quân dụng. Quân do thám của Đoàn Hưng Trí về báo:

- Khánh Dư chỉ có một nghìn du binh nhưng cho đốt đến năm nghìn ngọn đuốc để quân ta tưởng là chúng đông.

(Thời Trần chia quân đội làm ba loại như sau: Du binh là quân chính quy có khả năng cơ động cao, triều đình tổ chức và huấn luyện trang bị, do các tướng lĩnh của triều đình chỉ huy. Thân binh là quân do các vương hầu tự tổ chức và chỉ huy. Hương binh là do các hào trưởng ở các làng xã tổ chức)

Cốt Đãi Ngột Lang biết vậy phàn nàn mãi:

- Không ngờ thằng nhãi ranh này lại nhiều mưu mô đến thế, dám lừa cả ta.

Nói xong cho đòi A Truật vào, mắng:

- Ngươi đoạn hậu để mất quân lương, tội chẳng thể tha. Quân đâu! Lôi ra chém.

A Nhĩ Hải, Bố Nhĩ Hải, Triệt Triệt Đô, Đoàn Hưng Trí, Tín Thư Phúc năm tướng cùng quỳ xuống xin tha mạng cho A Truật. Nhưng Cốt Đãi Ngột Lang vẫn hầm hầm nổi giận, nói:

- Nó là con ta. Cha giết con há chẳng xót sao nhưng để mất quân lương làm quân ta lâm vào thế nguy khốn, không giết thì tướng sĩ có phục nữa không?

Hoài Đô quì xuống, nói:

https://thuviensach.vn

- Tội của A Truật quả đáng phạt nặng nhưng từ khi thống tướng xuất binh đến giờ chưa có trận đánh nào lớn mà đã chém đại tướng của nhà, e rằng đó không phải là điều hay. Vậy xin thống tướng hãy cho nợ lại để A Truật đới công chuộc tội.

Xưa nay Cốt Dãi Ngột Lang thường hay nghe lời Hoài Đô nên mới nói:

- Nếu các tướng đã nói như vậy, ta tạm tha cho nó. Nhưng đổi Bố Nhĩ Hải xuống đoạn hậu.

Trong đám lính Bắc Thoán nhiều kẻ nhớ nhà túm tụm nhau bên bờ sông than thở. Lại có người vỗ kiếm làm nhịp hát:

Ô kìa đôi én giữa trời

Song song bay lượn khiến người ngẩn ngơ

Gác son lầu ngọc giờ vui thoả

Cửa vàng đây màn gấm êm đềm

Bách Lương lửa bỗng cháy trùm

Cùng nhau lánh nạn bên thềm vua Ngô

Lầu vua Ngô - Cô Tô cũng cháy

Tổ rụng tàn lại hại con thơ

Một thân còn những xác xơ

Cánh run nhớ bạn bơ vơ góc trời

Bay đôi thôi đã hết rồi

https://thuviensach.vn

Cõi lòng thương nhớ bùi ngùi xót xa.

(Bài Song yến ly của Lý Bạch đời Đường nguyên văn như sau:

Song yến phục song yến

Song phi linh nhân tiện

Ngọc lâu châu các bất độc thê

Kim song tú hộ trường tương kiến

Bách Lương thất hoả khứ

Nhân nhập Ngô vương cung

Ngô cung hựu phần đãng

Sồ tận sào diệc không

Tiều tuỵ nhất thân tại

Sương thư tư cố hùng

Song phi nan phục đắc

Thương ngã thốn tâm trung)

Hát xong lại cùng nhau nhìn về ải Bắc mà khóc. Có người đến báo việc ấy. Cốt Đãi bảo với các tướng:

- Ta cần tiến quân cho nhanh, đánh lấy kinh thành của Đại Việt, cướp lương thảo để yên lòng quân sĩ.

Nói xong, Cốt Đãi Ngột Lang cùng các tướng dẫn quân xuôi theo bờ sông Cái, đi mấy ngày nữa ra khỏi rừng đến miền đồng bằng. Trên các cánh

https://thuviensach.vn

ruộng vừa mới gặt chỉ còn trơ lại gốc rạ. Đó đây đã có ruộng được cày vỡ. Tiền quân đi nhanh quá, bỏ hậu quân rớt lại một đoạn khá xa. Cốt Đãi Ngột Lang nói với các tướng:

- Ta nên đóng trại lại để chờ hậu quân của Bố Nhĩ Hải và Tín Thư Phúc. Nay xem dân Nam mới thu hoạch vụ mùa. Các ngươi đem quân vào làng bản cướp lấy lúa gạo, trâu bò bù cho chỗ đã mất.

Hoài Đô nói:

- Nơi đây sâu trong đất giặc, ta đưa quân đi cướp phá phải đề phòng, không nên ham quá nhỡ mắc mưu chúng.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Đoàn Hưng Trí, Hoài Đô trông coi các trại, cho quân tuần tra rộng ra vùng xung quanh, thấy có quân Nam phải về báo ngay. Triệt Triệt Đô, A Truật, A Nhĩ Hải mỗi người mang một nghìn quân vào các làng, bất kì cái gì ăn được đều phải lấy về. Trai tráng kẻ nào muốn theo, cho theo để chúng dẫn đường, kẻ nào không theo, giết hết.

- Hư! Hư!...Hư! Người ta đã bảo không đi, lại cứ bắt đi. Người ta có phải là đàn bà, trẻ con đâu..ư..ư...

Thằng cu Quý vừa khóc vừa kể lể. Nó đang tức các anh bắt theo đám đàn bà con gái đi chạy giặc. Nhâm cũng bực lắm, dỗ mãi mà cu Quý vẫn nhất định đòi ở lại theo các anh đánh giặc. Nhâm gắt:

- Mày ở lại chỉ làm vướng chân người ta ra thôi. Ông bác đã bảo tất cả trẻ nhỏ đều phải đi hết. Mày không nghe thấy à?

- Tôi mười ba tuổi rồi, đâu có còn là trẻ nhỏ. Các anh chỉ biết đánh giặc lấy một mình. Tôi ứ đi! Tôi cứ ở lại đấy, các anh đánh được, tôi cũng đánh được.

https://thuviensach.vn

Cu Quý vênh mặt nói. Cái bàm tóc múi bưởi trên thóp nó toẽ ra rất ngang ngạnh. Nhâm bực bội vứt con dao đang vót tên xuống chiếc chõng tre, nói:

- Thôi! Mặc xác mày. Tao sang nhà ông bác, gọi anh cả về để anh ấy tai cho mày một trận.

Nhâm vừa đi, cu Quý thấy ai đó ném miếng mấu tre vào chân mình. Nó quay lại, sửng sốt kêu lên:

- Ơ! Na! mày chưa đi à? Ai cho mày ở nhà thế. Thôi! Đi đi, đàn bà con gái không được ở nhà.

Na là con bé hàng xóm, kém Quý một tuổi, hai nhà ở gần nhau nên nó thường sang chơi với Quý. Na thấy Quý lên mặt đàn anh, cười hí hí, nói:

- Anh Quý ra đây em bảo này.

Quý chạy ra. Na bảo:

- Không được đuổi em đi, em cho xem cái này.

- Tao chả xem cái gì hết. Tao đợi anh cả về còn theo đi đánh Thát.

- Đợi anh cả về lại chả bị tống đi sớm. Em có cái này đánh được Thát, ra đây em cho xem.

Na kéo Quý ra góc vườn, rút trong bụi chuối ra một cây nỏ hun bồ hóng đen kít, dây vẫn còn chắc nguyên. Mắt cu Quý sáng lên, hỏi:

- Ở đâu ra thứ này thế?

- Của thầy em đấy. Khi trước thầy em chưa vào lính vẫn dùng nó đi săn mà.

https://thuviensach.vn

Cu Quý lên dây nỏ nhưng cánh nỏ cứng quá hí hoáy mãi vẫn không sao kéo được sợi dây lên đến mỏ lẫy. Na chỉ vào cái cần gỗ gạt dây, bảo:

- Thầy em vẫn cầm cái này kéo một cái là lên được.

Cu Quý làm theo, nó đỏ mặt kéo cần gạt, sật một cái:

- A! Được rồi!

Quý giơ nỏ nhắm vào cây chuối kéo lẫy. Phựt! Cái Na há mồm nhìn, reo lên:

- Trúng rồi! Trúng rồi!

Hai trái đào của nó bồng lên xẹp xuống theo nhịp nhảy. Quý đưa ngón tay trỏ lên miệng suỵt một tiếng, ra hiệu im lặng, nói:

- Có tên đâu mà đòi trúng rồi!

- Ừ nhỉ! Hì hì...

- Mày ở đây đợi, tao đi kiếm tên.

Nói xong, cu Quý chạy vào nhà, thuổng luôn ba mũi tên của Nhâm, chạy ra vườn. Hai đứa trẻ biến mất vào những ngôi nhà bỏ trống.

Làng Đồng Bảng vắng teo vắng ngắt (Làng Đồng Bảng huyện Tùng Thiện - nay là huyện Ba Vì). Dân làng đã đi lánh giặc từ khi nhận được bố cáo của triều đình, chỉ còn mấy chục tráng đinh ở lại giữ làng. Họ tập trung trong đình vây quanh lý trưởng Phùng Lộc Hộ bàn kế đánh giặc. Phùng Lộc Hộ ngồi ngay ngắn giữa chiếu, ông hỏi cả Bính:

- Thằng cu Quý nhà anh đã chịu đi chưa?

https://thuviensach.vn

- Thưa bác. Hôm qua cháu về nhà không thấy nó. Đến bây giờ cũng không ai biết nó ở đâu. Chắc con Na rủ nó đi rồi. Cái con Na cũng ương lắm, bé tí mà cứ đòi ở lại đánh Thát.

Phùng Lộc Hộ cả cười, nói:

- Trẻ con cũng ham đánh giặc, thật phúc cho đất nước. Tôi mới nhận được tin bên Tam Dương anh em Lỗ Định Sơn vừa thắng lớn. Họ dùng bẫy sập làm cho giặc chết hại rất nhiều. Làng ta phải nghĩ cách đánh cho chúng biết mặt dân Nam.

Một người nói:

- Làng ta không ở cạnh đường, chưa chắc chúng đã đánh vào, hay là ta đem quân tập kích chúng.

Phùng Bính nói:

- Quân ta có mấy chục người mà đi tập kích, e bất lợi. Giặc thế nào cũng dừng lại chờ nhau. Bọn tiền đội nhất định phải đi cướp phá kiếm cái ăn. Ta nhân đó mà đánh.

- Thế chúng không đi cướp thì sao?

- Làm gì có giặc nào là giặc không đi cướp bao giờ.

Phùng Lộc Hộ nói:

- Anh Bính nói đúng lắm. Các chú cứ vót nhiều tên nhiều chông vào. Nhất định giặc sẽ đến, lúc đó tha hồ mà đánh. Mà chúng không đến, ta kéo chúng đến chứ lo gì.

Một người nói:

https://thuviensach.vn

- Ta cũng nên học anh em bên Tam Dương làm nhiều bẫy sập mới được.

Phùng Lộc Hộ lắc đầu nói:

- Địa thế làng ta khác, không thể làm bẫy sập được. Vả lại giặc đã đề phòng cách ấy của ta rồi, không dễ gì chúng mắc lại. Ta nên có cách đánh khác. Bây giờ các chú về tranh thủ nghỉ ngơi, ai vót thêm tên thì vót. Các đô trưởng Bính, Giáp, Dũng, Long, Hào ở lại nhận kế.

Khi chỉ còn lại năm vị đô trưởng, Phùng Lộc Hộ mới dặn nhỏ mỗi người mấy câu. Ai nấy vui vẻ đi lo phần việc của mình, không biết trong hậu đình có hai đứa bé ngồi nghe mọi người bàn cách đánh giặc. Trời tối gió rét, cái Na bảo:

- Rét ghê! Anh Quý ơi em đói quá!

- Ừ! Tao cũng thế. Bây giờ có cái gì ăn thì hay thật. Hay mày ở đây để tao về xem có cái gì ăn được mang ra cho!

- Ứ! ở đây một mình em sợ lắm. Ông tượng kia cứ nhìn trừng trừng. Có cả chuột nữa.

- Nhưng mày theo về nhỡ các anh bắt được, tống đi luôn đó. Chịu khó đợi anh một lúc đi, cứ cầm chặt cây nỏ này là hết sợ đấy.

Quý nói xong, dúi cây nỏ với mấy mũi tên cho cái Na, nó chạy biến ra ngoài. Cái Na ôm cây nỏ ngồi lại một mình, thỉnh thoảng lấm lét nhìn trộm ông tượng. Trong ánh sáng lờ mờ của đĩa đèn dầu lạc với mấy nén nhang, ông tượng nhìn nó không chớp mắt. Lúc lúc có ít gió lọt qua khe cửa làm ngọn đèn lung lay, cái Na thấy ông tượng như cười với nó, lúc sau không còn sợ nhưng đói đau cả bụng, nó mong cu Quý nên mon men ra cửa ngóng. Mãi cu Quý không quay lại, cái Na ôm chặt cây nỏ, ngồi ngủ gật ngay dưới chân bệ ông tượng. Gần canh hai cu Quý mới mò về, không biết

https://thuviensach.vn

nó kiếm đâu được ít cơm nguội với mấy củ khoai luộc còn nóng, lay vai cái Na, gọi:

- Na ơi! Có cơm có khoai đây, dậy ăn đi này.

- Ứ! Buồn ngủ lắm, chẳng ăn đâu.

- Dậy ăn đi chứ, đói ngủ sao được. Ăn đi mai mới có sức mà đánh Thát.

Nghe nói mai đánh Thát, cái Na tỉnh như sáo hỏi:

- Mai đánh Thát thật hả anh Quý?

- Thật.

Triệt Triệt Đô bảo A Truật:

- A Nhĩ Hải không cướp được lương lại thiệt hại quân mã. Nếu chúng ta không kiếm thêm được lương thảo e rằng chẳng mấy ngày nữa mà nguy khốn.

A Truật bảo:

- Ông nói phải lắm. Ngày mai chúng ta nhất định phải tìm bằng được nơi cất giấu lương thực của người Nam.

- Muốn vậy ta đi xa ra một chút. Các làng phía ngoài kia thế nào cũng có nhiều. Dân ven đường này mang lương thực đến cất ở đó chứ đâu.

Sáng sớm hôm sau, A Truật và Triệt Triệt Đô chia quân làm hai đường đến các làng xa nhưng tuyệt nhiên không thấy một tiếng gà kêu chó cắn, cũng không hề thấy một hạt lúa củ khoai nào cả. Đến gần trưa hai cánh quân gặp lại nhau trên một cánh đồng rộng, bỗng xa xa thấy có đoàn người quẩy gánh hối hả chạy, ra vẻ nặng nề lắm. A Truật bảo:

https://thuviensach.vn

- Lương thực kia chứ đâu. Không đuổi gấp bắt lấy, để làm gì.

Hai tướng thúc quân đuổi theo. Đoàn người quẩy gánh chạy dần về phía cánh rừng nhỏ phía xa rồi toẽ ra làm hai đi vào một làng lớn, đó là làng Đồng Bảng. Quanh làng có luỹ tre gai dày bao bọc. Cánh rừng nhỏ chắn ngay phía đầu làng như một tấm bình phong. Chia con đường thành hai lối tả hữu đi vào. A Truật bảo Triệt Triệt Đô:

- Ông đi vào cánh tả, tôi vào cánh hữu, làng này lớn, ta hội quân ở giữa đình làng.

Trời đã ngả về chiều, nắng yếu nhưng mà hanh. Cánh quân của Triệt Triệt Đô theo phía tả đi vào khỏi cổng làng, thấy đường ngang ngõ tắt phơi đầy rơm rạ. Triệt Triệt Đô bảo đám lính:

- Làng này xem ra trù phú lắm. Các ngươi gắng tìm kĩ nhất định có lương thực.

Một tốp lính đã vào đến khu vườn chùa, thấy các khóm chuối ở đây vẫn còn nguyên buồng nặng trĩu, liền xúm nhau lại lấy kiếm chặt đem ra.

Phựt!

Một mũi tên cắm trúng ngực tên lính Thát, nó đổ kềnh giãy giãy. Bọn lính Thát ngơ ngơ ngác ngác không biết tên từ đâu bắn tới, một đứa nữa bị mũi tên thứ hai xuyên trúng đùi. Nó kêu thét lên, ngồi bệt xuống đất. Bọn còn lại đã nhìn thấy Quý, một đứa tuốt kiếm xông tới chém. Dòng máu đỏ tươi ứa ra dưới lưỡi kiếm. Quý nằm gục trong mảnh đất vườn chùa, tay ghì chặt cây nỏ còn mũi tên chưa bắn. Cái Na từ bụi chuối phía sau xông ra ôm lấy xác Quý, khóc nấc lên:

- Anh Quý ơi! Anh Quý ơi! Đừng chết anh ơi...

Một tên lính Thát quát:

https://thuviensach.vn

- Bắt lấy con nhãi.

Tên lính khác túm lấy Na kéo đi. Na giằng lại, ghé miệng cắn một miếng thật mạnh vào tay tên lính Thát làm bật ra miếng thịt đỏ lòm. Tên lính Thát kêu ré lên vì đau đớn, nó đâm thẳng mũi kiếm vào ngực cô bé. Na từ từ lả người ôm lên xác Quý. Sau sự kháng cự yếu ớt đó, cả làng lại im lặng. Một sự im lặng dồn nén ngột ngạt oi nồng như trước cơn bão táp.

Cánh quân của A Truật từ phía hữu đi vào đến giữa làng, thấy trên bãi đất rộng có năm sáu cây bồn trát bằng rơm trộn bùn vừa cao vừa to, bên trên lợp rạ chống mưa. A Truật reo lên bảo:

- Lương thực đây rồi. Các ngươi cứ tìm nữa đi, nhất định còn nhiều đấy.

Bọn lính xúm xít phá các cây bồn tìm lương thực nhưng bồn nào bới ra cũng toàn rơm khô củi nỏ tẩm dầu. A Truật nói:

- Chết rồi! Có lẽ chúng ta đã mắc mưu quân Nam. Lui binh mau.

Nhưng không kịp. Vô số những mũi tên quấn giẻ ở đầu có lửa từ khắp mọi nơi bắn tới. Rơm cỏ khắp làng cháy lên ngùn ngụt. Quân Thát rối loạn, xô nhau chạy ra phía cổng nhưng các lối đều có xe chở rơm rạ cháy tơi bời chắn mất. Trời hanh lại gió hây hẩy, khói bụi bốc lên mù mịt. Lửa cháy bên tả. Lửa cháy bên hữu. Khắp đất trời chỗ nào cũng toàn là lửa. Tiếng tù và, tiếng trống ngũ liên nổi lên liên hồi rồi tên nỏ không biết từ đâu bắn ra như châu chấu. Quân Thát sợ hãi giày xéo lên nhau mà chạy, nhiều đứa nhảy cả xuống ao tránh lửa, không biết dưới ao đầy những rào tre gai và chông nhọn đang chờ. Triệt Triệt Đô cầm búa Nguyệt Lãng gạt lửa, xông pha đi tìm A Truật. Quân Thát đang hoảng loạn không biết chạy đường nào, A Truật bảo các tướng:

- Không liều đánh ra, chịu chết cả ở đây sao?

https://thuviensach.vn

Chúng tướng liều chết xông vào lửa đạn đánh thốc sang con đường bên tả. May gặp Triệt Triệt Đô tới đón, cầm mộc che tên đưa A Truật và quân lính theo lối vườn chùa ra ngoài, mặt mũi chân tay A Truật đã đầy vết bỏng.

Phùng Lộc Hộ hô anh em xông ra đuổi đánh. Tiếng trống, tiếng thanh la rầm trời. Gần tối, quân Thát cắm đầu cắm cổ chạy cho mau. Triệt Triệt Đô thấy Phùng Lộc Hộ đuổi gần đến nơi mới lén rút mũi tên bắn một phát trúng ngực trái Phùng Lộc Hộ. Ông thét lên một tiếng thấu trời rồi ngã xuống, máu trong tim tuôn ra thấm đỏ luống đất còn cày dở.

A Truật và Triệt Triệt Đô đang chạy bỗng phía trước có một toán quân hò reo xốc tới. A Truật bảo:

- Phen này ta chết thật mất rồi.

Thật là:

Lửa đạn phía sau chưa chuồn thoát

Quân vây mặt trước lại đến gần.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem A Truật có thoát được không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 10

Trái quân lệnh tiên phong bị giết

Ngăn binh thù viện tướng hi sinh

Bọn A Truật, Triệt Triệt Đô bị dân binh đuổi, đang chạy không kịp thở lại thấy phía trước có quân xông đến mà trời tối đến nơi. A Truật bảo:

- Ta chết ở đây mất.

Triệt Triệt Đô nói:

- Xin công tử chớ lo, để tôi ra đánh chúng.

Triệt Triệt Đô nói xong múa cây đại phủ xông lên, khi tới gần thấy tướng đi đầu cánh quân kia chính là A Nhĩ Hải. Số là Cốt Đãi Ngột Lang thấy A Truật cùng Triệt Triệt Đô mang quân đi từ sáng chưa về mới bảo A Nhĩ Hải đem một nghìn lính đi tìm, nếu thu được nhiều lương thảo thì cùng nhau chuyên chở, nếu bị đánh phải tiếp ứng ngay. Bọn Triệt Triệt Đô, A Truật gặp được A Nhĩ Hải mừng quá, cùng đưa quân về trại.

Tối hôm ấy có quân do thám về báo thấy quân Nam đóng rất nhiều ở ngã ba Bạch Hạc. A Truật báo cho Cốt Đãi Ngột Lang. Ngột Lang thúc các tướng đem quân đi ngay trong đêm, hai hôm sau đến gần ngã ba Bạch Hạc, chọn cánh đồng bằng phẳng cách bờ sông năm dặm hạ trại. Gần trưa Cốt Đãi Ngột Lang cùng các tướng ra bờ sông xem, bên kia cờ xí rợp trời, thuyền bè san sát. Cốt Đãi Ngột Lang nói:

https://thuviensach.vn

- Có thể đánh một trận lớn diệt sạch quân Nam được rồi đây.

Ngã ba Bạch Hạc mùa cạn, lòng sông hẹp, ngầu đục phù sa, hai bên bờ ngô non bát ngát như tấm thảm màu lục trải dài đến tận chân trời. Trên mặt sông những chiếc thuyền mông đồng đi đi lại lại thoăn thoắt, tiếng dô dô của binh lính vang xa đến mấy dặm. Lê Tần đứng trên lâu thuyền quan sát quân sĩ dàn trận. Các thuyền cắm cờ chỉ huy đều hướng về phía bên kia sông. Mỗi thuyền chỉ huy có hai thuyền châu kiều đi phía trước. Trên mỗi thuyền châu kiều có hai giàn lệ chi pháo, một trăm cây nỏ mạnh, năm mươi mái chèo, mỗi mái chèo có hai người đẩy. Theo sau mỗi thuyền chỉ huy là tám thuyền mông đồng. Mỗi thuyền mông đồng có ba mươi hai mái chèo, mỗi mái chèo có một người đẩy, hai mươi nhăm chiến binh vai đeo túi tên, tay cầm nỏ cứng sẵn sàng tiến đánh. Lê Tần truyền lệnh:

- Tất cả tướng sĩ trên bộ, dưới thuyền không được làm tổn hại các ruộng ngô non của dân. Ai sơ ý làm gãy hoặc để trâu ngựa ăn một cây nào, phải đánh mười trượng. Ai cố ý trái lệnh phải xử theo quân pháp.

Lệnh ban ra, quân sĩ các đội, các thuyền đều làm đường riêng để đi từ trên bờ xuống sông, không tổn hại một cây ngô nào của dân. Trời gần sáng có thám mã về báo giặc đã đến bên kia sông. Lê Tần lên bờ, vừa gặp lúc Trần Quốc Tuấn đến kiểm tra phòng tuyến. Hai người lên đài cao nhìn sang bên kia sông xem thế giặc, thấy doanh trại Mông Thát đóng liên tiếp nhau mấy chục dặm, toàn một thứ lều hình tròn theo kiểu dân du mục. Trại nào cũng có rào làm bằng tre hoặc gỗ rất chắc chắn. Các cửa tiền hậu, tả hữu thông thoáng, ra vào rất tiện lợi. Đường trên ngõ dưới có phép tắc. Trần Quốc Tuấn nói:

- Ta thường nghe nói Cốt Đãi Ngột Lang là người giỏi cầm quân, nay xem y cắm trại mới thấy quả là danh bất hư truyền.

Lê Tần hỏi:

https://thuviensach.vn

- Tôi xem thế giặc đang hăng. Tiết chế định phương lược thế nào?

Quốc Tuấn nói:

- Nên tránh khí hăng buổi sáng, dồn sức đè bẹp cái khí nản ban chiều thì chắc thắng. Ông cứ thế này... thế này... mà làm.

Lê Tần mỉm cười có vẻ tâm đắc lắm, nói:

- Xin tuân lệnh.

Quốc Tuấn xuống đài trở về đại bản doanh ở Bình Lệ.

Bên kia sông Hoài Đô nói với Cốt Đãi Ngột Lang:

- Quân ta đã hội đủ, sĩ khí đang hăng. Xin thống tướng cho quân tiến đánh ngay ắt quân Nam không kịp trở tay.

- Ta đâu phải không biết điều ấy nhưng các bè tre nứa còn thiếu nhiều. Chỉ cần ta bắc được cầu phao sang bên kia coi như quân Nam đã nằm trong rọ cả rồi. Ngươi hãy cùng bọn A Nhĩ Hải, Tín Thư Phúc cho quân làm suốt đêm nay, đầu giờ Mão ngày mai phải có cho ta hai nghìn bè tre để bắc cầu phao, năm trăm mảng nứa có thể chở được quân sang sông và đuổi đánh thuyền quân Nam.

Hoài Đô nhận lệnh đi ra. Đoàn Hưng Trí đến nói:

- Trên bãi sông có rất nhiều cây ngô non, xin thống tướng điều quân cắt về cho ngựa ăn, giữ lại lương cỏ khô để đến những ngày sau cũng tốt.

Ngột Lang cười ha hả, nói:

- Thế là người Nam bắt đầu cấp quân lương cho ta rồi đấy.

https://thuviensach.vn

Nói xong sai Bố Nhĩ Hải đem mấy nghìn quân đi cắt sạch cánh đồng ngô đem về cho ngựa ăn. Những con ngựa chiến to khoẻ lâu nay trên đường hành quân phải ăn toàn cỏ khô thóc cũ kham khổ, nay được cây ngô non ngốn lấy ngốn để. Con nào cũng bạnh cổ ra nuốt cái thứ cây phương Nam ngon ngọt.

Đầu giờ Mão hôm sau, Cốt Đãi Ngột Lang họp các tướng, truyền lệnh:

- A Truật, A Nhĩ Hải đem một vạn quân lên năm trăm chiếc bè, đánh nhau với binh thuyền quân Nam bảo vệ cho đội quân bắc cầu phao. Đoàn Hưng Trí, Tín Thư Phúc đem một vạn quân Bắc Thoán đưa hai nghìn bè tre xuống sông bắc ba hàng cầu phao. Triệt Triệt Đô cùng ta khi nào xong cầu phao, cho kị binh sang sông đánh vào trại quân Nam. Hoài Đô, Bố Nhĩ Hải trông coi hậu quân, lương thảo cho sang sông, khi sang đến bên kia điều lính cắt hết cây ngô ở bờ bên ấy mang đi làm thức ăn dự trữ vài ngày cho ngựa.

Các tướng nhận lệnh ra quân. Cứ mười người một bè tre hoặc bè nứa khiêng ra sông, quân nào theo tướng ấy ào ào kéo đi như thác đổ, chỉ trong chốc lát đã kín đặc mặt nước.

Bên kia Lê Tần trên đài cao đã nhìn thấy mới cầm cây cờ lệnh phất một cái, mười bốn chiếc thuyền châu kiều tiến về phía quân Thát đang xúm xít bắc cầu phao; gần đến nơi hai mươi tám giàn lệ chi pháo cùng phóng đạn. Đạn đá rơi như mưa xuống đám quân Bắc Thoán nhiều đứa vỡ đầu chết trôi ngay trên sông, máu loang đỏ cả nước, tiếng kêu gào váng cả trời đất. A Truật, A Nhĩ Hải đem năm trăm chiếc mảng nứa xông ra, cho cung thủ nhất tề bắn trả, tên bay như mưa rào, tiếng reo hò sôi cả mặt sông. Lúc ấy một nghìn bốn trăm cây nỏ mạnh trên các thuyền châu kiều mới theo hiệu lệnh bắn ra. Quân A Truật, A Nhĩ Hải không sao chống đỡ nổi, lăn xuống nước chết vô số. Vả lại quân Thát không thạo nghề chèo chống trên mặt nước, làm bè mảng nhiều cái xoay tít va vào nhau mà vỡ. Quân sĩ rơi xuống sông chết đuối không có người vớt, kêu la inh ỏi. Lê Tần cho nổ một

https://thuviensach.vn

tiếng pháo, năm mươi sáu chiếc thuyền mông đồng cùng tiến sang. Quân Thát liệu thế không địch nổi dạt cả lên bờ, bỏ lại cơ man bè mảng trôi phập phều trên sông. Bên kia Lê Tần cho nổi chiêng thu quân về hữu ngạn. Cốt Đãi Ngột Lang kiểm điểm quân mã, thiệt mất một nghìn rưỡi quân Bắc Thoán và gần một nghìn quân Mông Cổ, ngồi buồn rầu chưa biết nên tìm cách gì để sang sông thì Hoài Đô đến, nói:

- Quân ta không có thuỷ binh mà người Nam lại rất giỏi thuỷ chiến, nếu không dùng kì binh ắt không thắng được chúng.

Cốt Đãi ngột Lang bảo:

- Nay ta mới biết thế nào là Miền Bắc cưỡi ngựa, phương Nam chèo thuyền. Ngươi có mẹo gì không?

(Tục ngữ Trung Quốc)

- Trình nguyên soái! Muốn sang được sông nhất định phải làm thế này... mong nguyên soái minh xét.

Cốt Đãi Ngột Lang cười ha hả, nói:

- Phải lắm! Phải lắm! Quả là trời đã cử ngươi giúp ta.

Nói xong liền cho gọi bọn A Truật, Triệt Triệt Đô, A Nhĩ Hải, Đoàn Hưng Trí vào nhận mật lệnh. Đến đêm, trời trở rét mưa bay mù mịt trên sông, tối như bưng, giáp mặt không nhìn thấy nhau. Canh ba, A Truật, A Nhĩ Hải cho quân khiêng bè nứa ra sông reo hò thách đánh làm nghi binh thu hút sự chú ý của quân Đại Việt nhưng không dám tiến sang mà cũng chỉ thấy quân Đại Việt reo hò chứ không có thuyền tiếp chiến. Trong khi đó bọn Đoàn Hưng Trí, Tín Thư Phúc đem số quân Bắc Thoán lên phía thượng nguồn bắc cầu phao, đến gần sáng thì xong. Tín Thư Phúc cho đốt hàng trăm hoả bè thả xuôi cho trôi vào thuỷ trại quân Đại Việt. Lửa bốc lên soi sáng cả một dải sông nhưng chẳng thấy thuyền bè của quân Việt đâu. Mờ

https://thuviensach.vn

sáng, Cốt Đãi Ngột Lang cùng Triệt Triệt Đô mang kị binh sang sông đánh thẳng vào trại quân Việt cũng không có ai chống đỡ, dưới sông không thấy thuyền bè nào cả. Bọn A Truật, A Nhĩ Hải cho quân đẩy bè sang sông. Cốt Đãi ngột Lang đang bối rối không biết Lê Tần đem quân biến đi đằng nào thì thấy một đám lính khinh kị của Đại Việt thấp thoáng phía cánh rừng xa, liền bảo Triệt Triệt Đô:

- Ngươi đem một nghìn quân kị đuổi bọn kia, bắt cho được vài tên. Ta sẽ đem quân tiếp ứng cho.

Triệt Triệt Đô đem bọn dũng sĩ Cổ Hà Cáp Hoa, Ngạc Cáp Đan cùng một nghìn kị binh đuổi miết suốt hai ngày nhưng quân Việt toàn kị binh nhẹ chạy nhanh, không sao đuổi kịp được. Chiều ngày thứ ba tới một cánh đồng rộng, phía trước có sông chắn ngang, mà đám kị binh Đại Việt lên thuyền sang bên kia sông mất rồi, Triệt Triệt Đô bảo các tướng:

- Ở đây trống trải, không biết là nơi nào?

Có tên lính trinh thám người Bạch Man nói:

- Trình tướng quân! Cánh đồng này gọi là Bình Lệ nguyên, dòng sông kia là Bình Lệ.

Triệt Triệt Đô nói:

- Ta nên đóng trại lại đợi nguyên soái đến rồi sẽ liệu.

Nói xong lệnh cho quân sĩ xuống ngựa cắm trại giữa đồng nghỉ. Cuối canh một, bọn A Truật, A Nhĩ Hải, Đoàn Hưng Trí, Tín Thư Phúc cũng lần lượt lục tục kéo đến, lúc ấy là đêm mười một tháng chạp năm Nguyên Phong thứ bảy (Đinh Tỵ-1257). Cốt Đãi Ngột Lang dẫn các tướng ra sông ngắm sang bên kia, chỉ thấy trời tối đen như mực, không biết quân tình Đại Việt thế nào, dưới sông cũng không có ánh đèn lửa thuyền bè gì cả mới bảo Tín Thư Phúc:

https://thuviensach.vn

- Ngươi cử ngay mấy đội do thám sang sông xem quân Nam ở bên ấy nhiều hay ít.

Mấy đội do thám về đều báo bờ bên kia không có quân Nam. Cốt Đãi Ngột Lang chắc mẩm quân Đại Việt sợ hãi đã bỏ đi hết. Số là hôm trước ở ngã ba Bạch Hạc, Quốc Tuấn đã dặn Lê Tần chỉ cần đánh một trận cho chúng nhụt nhuệ khí đi rồi rút quân về Bình Lệ hợp với quân của nhà vua, phục sẵn chờ quân giặc tới, để một đội khinh kị nhử cho quân Thát đi đúng vào nơi đã mai phục.

Tại Bình Lệ, Trần Khuê Kình nói:

- Quân Thát đến nhất định không dám sang sông ngay. Ta nên nhân lúc giặc chưa lập xong trại, tung quân vào đánh chắc thắng to.

Trần Quốc Tuấn nói:

- Quân giặc mới đến, nếu ta đánh ngay chắc chỉ có số quân đi trước không đáng kể, có thắng thì thắng nhỏ mà lại phô mất lực lượng của mình, phí công mai phục, đợi chúng đến đông mới đánh, khó cho ta vì bên kia toàn đồng trống rất thuận tiện cho kị binh của chúng. Chi bằng ta đem quân phục sẵn trong các cánh rừng bên này, các thuyền chiến tạm lánh vào khe lạch và bãi lau, lập thành Điểu Vân trận. Giặc không thấy quân ta, ắt khinh suất mà tiến. Khi chúng sang sông, quân thuỷ bộ của ta đổ ra đánh mới có thể toàn thắng được. Trong thiên Thiểu chúng, Thái công có nói: Đánh vào lúc địch chưa kịp vượt sông. Hậu quân địch còn chưa xuất quân nhưng Tôn tử, Ngô tử cũng có nói địch đến giữa sông thì đánh. Ý của ta là như vậy.

(Thiểu chúng: Lấy ít đánh nhiều - Thiên Thiểu chúng trong sách Lục Thao của Hoàng Thạch công)

Các tướng nghe theo, ai mang quân ấy đi mai phục. Lê Tần cũng mang thuỷ quân lánh vào các bờ lau sậy.

https://thuviensach.vn

Sáng sớm hôm sau mười hai tháng chạp, Cốt Đãi Ngột Lang đổ quân ra sông, bắc cầu phao vượt sang. Khi quân sĩ đã xuống sông quá nửa, nghe thấy bên hữu ngạn nổ một tiếng pháo, cơ man là thuyền chiến trong các ngách sông, bãi lau kéo ra. Tiếng binh lính hô: Giết! Giết! vang ầm trời đất. Quân Thát hốt hoảng định thoát lên bờ nhưng không kịp, bị tên đạn bắn chết rất nhiều, xác nổi trên sông như cá ruộng cạn nắng tháng sáu. A Nhĩ Hải bị một viên đá lệ chi đập vào mặt, máu chảy ướt đẫm ngực. Hoài Đô nói với Cốt Đãi Ngột Lang:

- Nguyên soái tạm cho lui binh. Tôi xin hiến kế khác có thể sang sông được.

Cốt Đãi Ngột Lang vội vã cho khua chiêng thu quân. Quân Thát nghe tiếng chiêng, chen nhau lên bờ chạy như vịt, bị tên đạn của quân Việt bắn đuổi theo, chết đầy bãi sông. Hoài Đô nói với Cốt Đãi Ngột Lang:

- Tôi nghe nói vua Nam mới dùng một viên tướng trẻ làm nguyên soái, tên là Trần Quốc Tuấn. Người này trí dũng song toàn, tinh thông thao lược. Cứ xem cách phục binh thì rõ ràng y đã dùng thế trận Điểu Vân để đánh ta. Ta phải tương kế tựu kế mà đánh lại mới có cơ thắng được.

Cốt Đãi Ngột Lang hỏi:

- Vậy bây giờ ta phải làm thế nào?

Hoài Đô ghé vào tai Ngột Lang nói thầm mấy câu. Ngột Lang gật gật lia lịa, nói:

- Ừ! Được! Được!

Nói xong gọi Triệt Triệt Đô vào, dặn:

- Ta cho ngươi năm nghìn quân, lấy Tín Thư Phúc cùng đi. Ngươi đem xuống hạ lưu vượt sông sang bên kia. Không được đánh nhau. Khi nào thấy

https://thuviensach.vn

quân Nam sang bờ bên này đuổi quân ta, ngươi đánh vào phía sau chúng, cướp hết thuyền bè, không cho chúng có đường rút. Ta đem quân đánh quay lại nhất định bắt được vua Nam.

Lại dặn Cổ Hà Cáp Hoa và Ngạc Cáp Đan:

- Ta cho hai ngươi mang một nghìn quân ra bờ sông khiêu chiến, vừa đánh vừa lui, nhử cho quân Nam đuổi lên bờ, cứ việc chạy. Quân Nam đuổi xa bờ sông là chui vào bẫy của ta rồi.

Nói xong gọi bọn A Truật, Bố Nhĩ Hải, Hoài Đô, Đoàn Hưng Trí nhổ trại rút đi. Cổ Hà Cáp Hoa, Ngạc Cáp Đan đem một nghìn quân ra sông dàn hàng bắn tên xuống thuyền Đại Việt, reo hò thách đánh. Trung Thành vương và Bùi Khâm cho thuyền tiến sát vào bờ, hô quân xông lên đuổi đánh. Trần Quốc Tuấn trên đài trận trông thấy vội hạ lệnh khua chiêng thu quân. Nhà vua đứng cạnh, hỏi:

- Quân ta đang đuổi giặc sao tiết chế lại cho khua chiêng lui binh?

Quốc Tuấn nói:

- Tâu hoàng thượng! Binh thư có nói giặc chạy thật thì cờ xí nghiêng ngả, quân ngũ lộn xộn. Nay quân Thát chạy mà cờ quạt nghiêm chỉnh, hàng ngũ không loạn, ắt muốn nhử quân ta sang sông để chúng dễ bề dùng kị binh mà đánh rồi cho một mũi bọc hậu cướp thuyền bè, quân ta nguy ngay.

Lê Tần nói:

- Tiết chế nói rất đúng. Dưới hạ lưu có một chỗ sông rộng nhưng nước nông. Tôi e quân Thát đã theo đó mà sang rồi cũng nên.

Quốc Tuấn nói:

https://thuviensach.vn

- Điều đó tôi cũng đã tính đến, cho người chặn giữ rồi. Giặc sang tất có ngựa về báo.

Còn đang nói, có phi mã về báo quân Thát đã theo phía hạ lưu sang sông rồi. Nhà vua nói:

- Quả không ngoài dự đoán của tiết chế.

Quốc Tuấn bảo Trần Khuê Kình:

- Ông đem quân tiếp ứng cho cánh ấy. Phải đánh tan đội quân đó, đại quân của chúng mới hết hi vọng sang sông.

Lại cho Trung Thành vương cấp tốc đưa binh thuyền xuống đánh ngang vào đội hình quân giặc. Khi thuyền của Trung Thành vương tới nơi, quân Thát cũng sang sông gần hết. Đạo quân của Trần Khuê Kình vây bọc quân Thát, buộc lòng Triệt Triệt Đô phải giao chiến. Triệt Triệt Đô, Tín Thư Phúc dẫn đầu đám kị binh xông lên. Trần Khuê Kình cho lệ chi pháo, Hồi Hồi pháo và các giàn nỏ cùng bắn chặn lại. Người ngựa quân Thát chết chồng chéo lên nhau. Hai bên đang kịch chiến, bên kia sông có đạo quân kỵ của A Truật tiến đến, ào cả xuống sông lội sang. Thì ra Cốt Đãi Ngột Lang thấy quân Đại Việt không đuổi, biết là mưu kế của mình đã hỏng, lại thấy bọn Triệt Triệt Đô, Tín Thư Phúc không quay lại, mới bảo A Truật đem kỵ binh đi tiếp ứng. Lúc ấy A Nhĩ Hải bị thương, đau lắm, đang nằm trong xe, bảo Cốt Đãi Ngột Lang:

- Tôi chắc Triệt Triệt Đô sang được sông rồi. Nếu nguyên soái cho A Truật sang hãy đánh dọc theo bờ sông ngược lên để chia cắt thủy binh với bộ binh của chúng không cho liên hệ với nhau. Nhất định quân chúng rối loạn. Ta nhân đấy mới sang sông được.

Cốt Đãi Ngột Lang nghe theo, cho A Truật cứ y kế thi hành. Triệt Triệt Đô, Tín Thư Phúc thấy có quân tiếp viện càng đốc quân đánh dấn vào. Trần Khuê Kình cho nổi một hồi tù và. Quân Đại Việt lui dần về phía bìa rừng.

https://thuviensach.vn

Quân Thát đuổi theo. Bỗng một tiếng pháo nổ. Hơn năm mươi thớt voi chiến trong rừng xông ra, tiếng gầm rống kinh thiên động địa làm cho ngựa chiến của quân Thát sợ hãi quay đầu ù té chạy. Trần Khuê Kình thúc quân vây đánh. Đến khi A Truật sang được sông thì năm nghìn quân của Triệt Triệt Đô đã chết gần hết, Triệt Triệt Đô, Tín Thư Phúc đem quân nhập với quân của A Truật theo bờ sông cố chết đánh lên. Trần Quốc Tuấn cho đội khinh kỵ ra chặn nhưng kị binh Đại Việt đánh không lại với kỵ binh Mông Thát, bị chết hại nhiều lắm. Trần Thái tông thấy thế, rút cây bảo kiếm vẫy một cái, dẫn đầu đội long kỵ, cùng thái tử Hoảng xông vào đám quân Thát, đánh rát một hồi, làm quân Thát chùn hẳn lại nhưng quân long kỵ cũng tổn thất nhiều. Trong lúc ấy Cốt Đãi Ngột Lang xua quân xuống sông bắc cầu vượt sang. Hoài Đô nói với binh lính:

- Thắng bại chỉ có lúc này, không gắng sức xông lên thì chịu chết cả dưới sông hay sao?

Nói xong tự đẩy bè xông vào đánh nhau với thuyền Đại Việt. Thuỷ binh Đại Việt tuy mạnh nhưng đã mất tuyến chi viện trên bờ mà mấy vạn quân Thát tràn cả xuống sông, không sao cản nổi nữa. Bọn Đoàn Hưng Trí, Cổ Hà Cáp Hoa, Ngạc Cáp Đan đã sang được bờ liền đánh thốc lên hợp với bọn A Truật tấn công quân Đại Việt. Trần Thái Tông vẫn đang xông pha đánh giết trong đám quân Mông Thát. Tên đạn loạn xạ. Đội quân long kỵ đã núng thế, không chặn được đám kỵ binh Mông Thát. Vua ngoảnh lại trông tả hữu, chỉ có Lê Phụ Trần (Lê Tần) một mình một ngựa, ra vào trận giặc, sắc mặt bình thản như không (Câu này lấy nguyên văn trong ĐVsktt). Lê Tần ra sức đánh đỡ che chắn bảo vệ Thái Tông cùng thái tử.

Đang khi nguy cấp bỗng thấy phía sau quân Thát rối loạn, bỏ chạy tứ tung. Hoá ra Trần Khuê Kình đã kịp mang đội tượng binh đến cứu giá. Trần Quốc Tuấn cũng thúc quân đánh dốc xuống, tạm đẩy lui quân Thát. Bùi Khâm nói:

https://thuviensach.vn

- Xin hoàng thượng dừng lại ở binh trạm, chỉnh đốn quân ngũ để tiếp tục chiến đấu.

Nhà vua nói:

- Được! Ta quyết sống mái với quân Thát phen này.

Lát sau nhà vua đem ý ấy nói với Lê Tần. Tần quỳ xuống tâu:

- Nếu bệ hạ làm như vậy chẳng qua chỉ là dốc túi đánh một ván thôi, hãy tạm lánh chúng rồi liệu sau thì hơn.

(Câu này nguyên văn trong ĐVsktt viết: "Nay thì bệ hạ chỉ đánh một ván dốc túi thôi! Hãy nên tạm lánh chúng, sao lại có thể dễ dàng tin lời người ta thế.")

Trần Quốc Tuấn cũng nói:

- Quân Thát tuy thiệt hại rất nhiều nhưng chúng đã sang được sông. Kỵ binh của chúng còn mạnh. Nếu ở lại quyết chiến thì quân ta phải chịu tổn thương nặng. Lời bàn của Lê tướng quân là rất sáng suốt. Xin hoàng thượng xét cho.

Nhà vua nói:

- Tiết chế cũng nói như vậy, ta nên lui binh.

Quốc Tuấn nói:

- Tướng quân Lê Tần và tướng quân Trần Khuê Kình hộ giá nhà vua rút theo đường bộ đi trước về bến Lãnh Canh. Trung Thành vương, lão tướng Bùi Khâm cùng tôi sẽ đi đường thuỷ, đem binh thuyền về Lãnh Canh đón hoàng thượng.

https://thuviensach.vn

Lúc ấy quân Thát lại ồ ạt xông đến. Trần Khuê Kình đi trước mở đường cho nhà vua, gặp ngay Cổ Hà Cáp Hoa. Hai bên đánh nhau ba bốn hiệp. Khuê Kình giả vờ thua chạy. Cổ Hà Cáp Hoa đuổi sát tới tung quả truỳ sắt đập sang. Khuê Kình né người tránh được, quay ngoắt lại, tay trái đẩy vào vai Cáp Hoa, tay phải chém một nhát kiếm cực mạnh. Cáp Hoa bật cả mũ trụ, đứt nửa mặt lăn xuống chết. Quân Thát thấy Khuê Kình dũng mãnh như một vị thần, lùi cả lại. Đoàn quân của Thái Tông vì thế đi thoát.

Trần Quốc Tuấn thấy nhà vua đã đi xa, cho quân vừa đánh vừa rút xuống thuyền, nhổ neo xuôi dòng mà đi. Cốt Đãi Ngột Lang hô quân cung tên bắn xuống nhưng không làm gì được. Bọn Triệt Triệt Đô, Tín Thư Phúc, A Truật đến ra mắt Cốt Đãi Ngột Lang, trình lại mọi việc. Ngột Lang đang lúc cáu tiết vì mưu kế hỏng bét, không bắt được vua Đại Việt lại thiệt gần vạn nhân mã, mắng Triệt Triệt Đô:

- Ta cho ngươi Năm nghìn quân, bây giờ đâu cả? Ta dặn ngươi sang sông không được giao chiến chỉ cốt cướp thuyền, vậy thuyền ngươi cướp được đâu?

Triệt Triệt Đô không biết nói sao, cúi đầu chịu trận. Cốt Đãi Ngột Lang gọi quân mang thuốc độc đến bắt Triệt Triệt Đô tự xử. Các tướng đều quỳ xuống khóc như mưa xin cho Triệt Triệt Đô. Tín Thư Phúc nói:

- Tôi là phó tướng, nếu tiên phong có tội thì tôi há không có tội hay sao? Tôi nguyện cùng chịu tội với tiên phong.

Ngột Lang nói:

- Nhà ngươi cũng có tội, nhưng xưa nay việc quân trách nhiệm ở người chánh tướng. Ta để đường cho ngươi đới công chuộc tội, còn Triệt Triệt Đô tội đã rõ ràng chẳng thể tha.

Cốt Đãi Ngột Lang nói xong bỏ ra ngoài, lệnh cho các tướng mang quân đuổi theo vua Đại Việt. Triệt Triệt Đô nói:

https://thuviensach.vn

- Ta một đời thanh gươm yên ngựa, lẽ nào lại chết bằng thuốc độc như bọn đàn bà.

Nói xong quay về Bắc, lạy ba lạy, rút kiếm đâm cổ chết. Bọn Hoài Đô, Bố Nhĩ Hải, Đoàn Hưng Trí cùng các tướng thấy Triệt Triệt Đô chết thê thảm như vậy, ai cũng thương xót. Trong trận này dũng tướng Ngạc Cáp Đan xông pha lập nhiều công trạng được Ngột Lang lấy làm tiên phong thay Triệt Triệt Đô.

Lê Tần cùng Trần Khuê Kình bảo vệ Thái Tông đi chưa lâu thì quân Thát đuổi tới. Chỗ này đồi thấp lúp xúp, cây cối rậm rạp, cỏ lau chằng chịt. Mấy viên thị vệ xin Thái Tông dừng lại lập trại đánh giặc. Lê Tần gạt đi, nói:

- Nơi này thế đất thiên la không thể trú quân. Tướng quân Khuê Kình hộ giá đi cho nhanh để tôi cản giặc.

(Binh pháp của Tôn Tử trong thiên Hành binh có nói: Gặp thế đất thiên la cây cối rậm rạp, cỏ lau chằng chịt như mây khói thì phải tránh xa)

Nói xong, Lê Tần lấy một trăm kị sĩ mang cung nỏ nấp trong các lùm cây hai bên, một mình hoành giáo đứng cản giữa đường, đợi tiền quân giặc vừa tới, chẳng nói chẳng rằng xông thẳng lên đâm chết mấy tên. Lính Thát lùi cả lại. Lê Tần quay ngựa lững thững bỏ đi. Quân Thát liền đuổi theo. Lê Tần vẫy ngọn giáo một cái, một trăm cây nỏ cùng bắn ra. Mấy chục lính Thát trúng tên. Tiên phong Ngạc Cáp Đan cũng bị một mũi tên xuyên vào cánh tay hữu. Quân Thát tưởng có đông phục binh, không dám đuổi. Lê Tần mang một trăm kị sĩ theo kịp Thái Tông, không mất người nào. Nhà vua bảo:

- Khanh đúng là Triệu Tử Long của trẫm.

Cốt Đãi Ngột Lang đến nơi, nghe Ngạc Cáp Đan báo có phục binh liền lên chỗ cao đứng ngắm, nói:

https://thuviensach.vn

- Các ngươi chỉ thần hồn nát thần tính, làm gì có phục binh. Chỗ này là đất thiên la, ai dám cho quân vào đấy mà ẩn bao giờ. Mau đuổi gấp đi.

Ngạc Cáp Đan bị thương không đánh nhau được. Cốt Đãi Ngột Lang gọi A Truật lên làm tiên phong.

Vua Trần về gần đến sách Cụ Bạn, quân Thát cũng sắp đuổi tới. Phía trước lại thấy bụi bay mù mịt, một đội quân đang tiến đến nhanh như gió lốc. Thái Tông bảo:

- Phía sau có giặc đuổi, phía trước có quân đến, ta phải cố mà đánh không chết cả.

Trần Khuê Kình nói:

- Bệ hạ cứ yên lòng, để thần ra xem phía trước là quân nào.

Nói xong, Khuê Kình phi ngựa lên. Tướng kia đến gần hoá ra là Phạm Cụ Chích. Số là Trần Quốc Tuấn đã cho thuyền chiến về đến bến Lãnh Canh nhưng chưa thấy Thái Tông, mới bảo các tướng:

- Hoàng Thượng đi đường bộ, ta e giặc có thể đuổi kịp, Lê Tần và Khuê Kình tuy khoẻ nhưng ít quân lại mệt cả, sợ không cản nổi giặc. Ai có thể đem quân đi tiếp viện?

Phạm Cụ Chích bước ra, nói

- Tôi là người vùng này, thông hiểu đường lối. Xin để tôi đi.

Quốc Tuấn liền cho Phạm Cụ Chích năm trăm kị binh tức tốc đi ngay. Lúc ấy gặp Trần Khuê Kình, Phạm Cụ Chích hỏi:

- Hoàng thượng đâu?

- Bệ hạ còn ở phía sau kia.

https://thuviensach.vn

Cụ Chích đến bái kiến nhà vua, nói:

- Xin hoàng thượng cứ đi, bến Lãnh Canh không còn xa. Tiết chế đang đợi bệ hạ ở đó. Để thần chặn giặc lại.

Nói xong đem năm trăm tráng sĩ chặn ngang đường chờ quân Thát đến.

A Truật đi tiên phong. Được một lúc gặp Phạm Cụ Chích chặn mất đường. A Truật quát:

- Ngươi là tên nào? Tài đảm được bao nhiêu mà dám cản đường ta? Biết điều xuống ngựa hàng đi. Phụ thân ta sẽ dùng làm quan hướng đạo.

Cụ Chích biết đó là A Truật, con của Cốt Đãi Ngột Lang, bảo:

- Hướng đạo hử? Ta sẽ hướng cho cha con nhà ngươi vào đường địa phủ.

A Truật tức quá xông vào đánh Cụ Chích. Đoàn Hưng Trí đánh trống thúc đội kị binh Bắc Thoán ào cả lên vây bọc năm trăm chiến binh Đại Việt. Hai bên xô vào nhau hỗn chiến. Phạm Cụ Chích đang đánh với A Truật, bị Tín Thư Phúc chém một nhát, không kịp đỡ, lăn xuống chết. Mấy chục tráng sĩ Đại Việt xông đến cướp xác đưa lên ngựa chạy vào rừng.

(Bắc Thoán có nhiều đồng cỏ nên cũng rất đông kị binh)

Trần Thái Tông về đến bến Lãnh Canh, đoàn thuyền của Trần Quốc Tuấn đã chờ sẵn ở đấy, liền đón tất cả quân sĩ lên thuyền, đang nhổ neo, quân Thát đuổi tới. Cốt Đãi Ngột Lang cho quân cung thủ nhắm cả vào thuyền long phụng của nhà vua mà bắn. Tên bay như vãi trấu. Lê Tần đứng cạnh cầm mộc che cho vua từ từ rút về sông Cà Lồ để đến Phủ Lỗ là nơi có trận địa của hầu tướng Vương Lâm. Đường bộ dần dần tách xa đường sông nên quân Thát không theo được nữa. Khi đến sông Cà Lồ, Vương Lâm

https://thuviensach.vn

mang thuyền nhẹ ra đón lên quân doanh. Lê Tần sai quân Phá cầu Phù Lỗ để quân giặc không sang được. Trung Thành Vương nói:

- Ngày xưa Dực Đức phá cầu Tràng Bản mà Tào Tháo dám sang sông. Huyền Đức chê Dực Đức là kém mưu. Sao tướng quân còn phá cầu đi?

Lê Tần nói:

- Ngày xưa ở trận Tràng Bản, Lưu bị dùng kì binh để chống Tào Tháo nên mới làm như vậy. Ngày nay ta lấy chính binh mà đánh không thể áp dụng như thế được.

Trần Quốc Tuấn nói:

- Lê tướng quân nói rất phải. Nơi đây cũng không thể giữ lâu dài được. Xin hoàng thượng lui về Thiên Mạc hội quân với thái sư. Cho dân trong thành Đại La lánh ra ngoài, chôn giấu hết lương thực. Hoàng gia cũng lánh cả về Thiên Trường. Bỏ thành không cho giặc vào. Đấy chính là tử địa của chúng. Lúc ấy thần khắc có kế hay, chỉ cần đánh một trận là quét sạch bọn chúng.

(Thiên Mạc: Khúc sông Hồng chảy qua xã Tân Châu, huyện Văn Giang, Hưng Yên ngày nay)

Bỗng có một tướng bước ra nói lớn:

- Việc ấy quyết không thể được. Kinh thành là nơi tôn miếu xã tắc, trăm họ trông về, không thể để giặc Thát vào giày xéo. Tôi thà chết chứ không dám tuân lệnh ấy.

Thế mới là:

Muốn giăng lưới rộng lừa cá lớn

Còn ngại kình ngao cắn dây rường.

https://thuviensach.vn

Chưa biết tướng ấy là ai, chương sau xin nói rõ.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 11

Quyết tử chiến, hầu tướng Vương Lâm cản giặc mạnh

Sơ tán dân, công chúa Thiên Cực đốt trang viên

Đang nói Trần Quốc Tuấn xin nhà vua bỏ Thăng Long cho dân tạm lánh về Thiên Trường thì có người đứng ra phản đối. Các tướng nhìn xem hoá ra là Phú Lương hầu Vương Lâm. Trần Quốc Tuấn nói:

- Tấm lòng của Phú Lương hầu thật đáng quý nhưng nếu giặc vào sâu, việc đánh chúng sẽ dễ dàng hơn. Vì quân giặc hết lương thực, hết cỏ rơm. Ta chôn giấu thóc lúa, chúng chẳng biết đâu mà cướp bóc. Trời gần sang tiết Xuân sẽ có mây mưa, người ngựa của chúng không hợp thuỷ thổ tất sinh ra bệnh tật, quân số cũng ngày càng hao mòn lại không có viện binh, lòng quân hoang mang. Đó toàn là những điều đại kị trong phép dùng binh. Tôn tử nói gặp trường hợp như vậy cứ đánh không nghi ngại.

Thái Tông nói:

- Tiết chế lý giải rất minh xác nhưng quân ta rút đi ngay, chỉ một sớm một chiều giặc Thát vào tới Thăng Long vậy làm sao đưa dân lánh đi cho kịp?

Lê Tần nói:

- Xin quan gia hãy chọn một tướng đảm lược có thể giữ chân giặc lại, việc ấy chắc xong.

https://thuviensach.vn

(Năm Thiên Ứng Chính Bình thứ 19 (Canh Tuất 1250) vua Trần ban chiếu cho thiên hạ gọi vua là quan gia - ĐVsktt)

Quốc Tuấn nói:

- Việc này quan gia cùng chư tướng không phải lo nữa. Thái sư và Thiên Cực công chúa phu nhân đã sắp đặt đâu vào đấy cả rồi. Vả lại ta có rút đi, giặc Thát cũng còn phải dồn quân, chưa thể mang toàn binh vào thành ngay được. Nếu có một tướng dám ở lại giữ chân chúng, đại quân ta rút đi càng nhàn.

Vương Lâm hăng hái bước ra nói:

- Sao lại không có tướng nào dám giữ chân giặc? Tôi tuy tài hèn cũng xin ở lại ngăn binh giặc để quan gia cùng chư tướng đem quân đi.

Quốc Tuấn thấy Vương Lâm nói vậy, bảo:

- Binh thư có nói tướng vì hờn giận mà ra quân thì thất lợi. Tôi e tướng quân có điều còn chưa hài lòng chăng?

Vương Lâm nói:

- Tôi không có hờn giận gì, chỉ muốn dốc lòng báo quốc. Tôi còn sống, quyết không để giặc Thát qua được bến sông này.

Thái Tông nói:

- Vậy ta cử Phú Lương hầu ở lại ngăn giặc. Còn toàn quân cấp tốc đi ngay.

Quốc Tuấn cho bộ binh lên thuyền đi đường thuỷ do Lê Tần thống lĩnh bảo vệ nhà vua theo sông Cán Khê ra sông Nhị, quân kỵ theo đường bộ vượt sông Thiên Đức về Tế Giang do Trần Khuê Kình chỉ huy, hai đường hẹn ngày hôm sau sẽ hội quân trên sông Thiên Mạc, một mặt cho phi mã

https://thuviensach.vn

hoả tốc về Thăng Long đốc thúc việc đưa dân và hoàng tộc lánh đi, còn mình đi thuyền nhẹ về gặp thái sư Trần Thủ Độ ở Đông Bộ Đầu bàn kế phá giặc và chuyển toàn bộ căn cứ này đến Thiên Mạc.

Cốt Đãi Ngột Lang dẫn kị binh đuổi theo vua trần suốt ngày không kịp, đến sông Cà Lồ trời đã tối, cầu Phù Lỗ lại bị phá mất, nhìn sang bên kia thấy đèn đuốc sáng như sao sa, chăng suốt một tuyến dài bên bờ sông, liền cho quân dừng lại nghỉ qua đêm. Hoài Đô thấy vậy nói:

- Người Nam ít quân nên đốt nhiều đèn đuốc để nghi binh thôi. Sao thống tướng không cho đánh ngay đi?

Ngột Lang bảo:

- Phép tranh thắng không ngoài hai chữ thực hư. Quốc Tuấn còn trẻ tuổi nhưng là con mọt sách ranh mãnh lắm. Sáng nay nó đã dùng kế hư thực làm ta mắc bẫy, bây giờ lại đem kế thực thực để nhử ta đây. Vả lại quân ta đánh nhau từ sáng đến giờ người ngựa mỏi mệt cả. Binh thư có nói trời tối đường xa, thà để người mệt còn hơn ngựa mệt. Cứ nghỉ đi, đợi hậu quân dồn cả lên, ngày mai cùng tiến đánh.

Bên kia Vương Lâm đốc thúc quân lính canh phòng nghiêm mật, nửa đêm đi tuần qua các trại lính thấy có một chỗ năm sáu người xúm lại, mới ghé vào. Đó là đội binh làng Cao Duệ. Anh lính tốt Mai Văn Tự đang lên cơn sốt rét người nóng như than. Vương Lâm nói:

- Các ngươi cử hai người đưa anh này về phía sau kẻo ngày mai đánh nhau mà ốm thế này làm gì được.

Mai Văn Tự ngồi nhỏm dậy, nói:

- Xin tướng quân đừng bắt tôi phải lui đi. Tôi chỉ sốt qua loa, đã có thuốc của anh Phạm Anh cho đây rồi, chắc chỉ một lúc là khỏi. Tôi còn sức giết Thát mà.

https://thuviensach.vn

Vương Lâm nhìn người lính tên Phạm Anh, thấy có nét quen quen nhưng không nhận ra đã gặp ở đâu, hỏi:

- Ngươi có thuốc gì mà thần hiệu đến vậy?

Phạm Anh thưa:

- Trình tướng quân! ở đây rừng suối âm u, lam sơn chướng khí, quân ta sốt rét rất nhiều. Tôi thường lấy cây Mã Liên An đun nước cho anh em uống ạ.

(Mã Liên An (Ngựa liền yên): Một tên khác của cây Hà Thủ Ô trắng, có tác dụng chữa sốt rét. Truyền thuyết kể rằng ngày xưa có một vị tướng đi đến bến sông, bị sốt, có người lấy cây ấy sắc nước cho uống, liền khỏi bệnh. Vị tướng tặng người ấy con ngựa cùng với yên cương để tạ ơn. Vì vậy thành tên Mã Liên An cho cây ấy (xin xem thêm cuốn Những cây thuốc và vị thuốc Việt Nam của giáo sư Đỗ Tất Lợi).)

Vương Lâm vui vẻ hỏi:

- Tốt! Tốt! Ngươi học ở đâu được bài thuốc này vậy?

- Dạ! Trình tướng quân! Đó là thầy tôi dặn làm như vậy đấy ạ.

- Thầy ngươi là thầy lang ư?

Vũ Tuấn láu táu nói thay:

- Trình chủ tướng! Thầy anh ấy là quân dược hiệu uý Phạm Hữu đấy ạ.

Vương Lâm mừng rỡ kêu lên:

- Trời! Thảo nào ta thấy ngươi rất giống cha ngươi. Cha ngươi cũng đã từng chữa bệnh cho ta. Vậy ta giao cho ngươi lấy thêm hai người đưa hết số

https://thuviensach.vn

anh em ốm đau về phía sau. Đi ngay đêm nay.

Phạm Anh thất sắc, quỳ xuống nói:

- Sắp được giết quân Thát, chúng tôi chờ mãi ngày này rồi. Xin tướng quân đừng bắt chúng tôi đi.

Vương Lâm nghiêm mặt nói:

- Giám binh đâu? Giặc đã kề bên. Kỷ luật không nghiêm đánh sao được. Lời ta nói là quân lệnh. Binh sĩ không nghe lời tướng, phải xử thế nào?

Viên giám binh đứng cạnh nói:

- Quân không nghe lệnh tướng là loạn binh phải chém.

Vương Lâm hỏi:

- Phạm Anh! Ngươi có nhận lệnh không?

Phạm Anh không biết làm sao đành quỳ xuống xin tuân lệnh. Trước khi đi còn dặn bọn Văn Điền, Sĩ Hiệp:

- Các cậu giết thêm cho chúng mình mỗi người một thằng lính Thát nhé.

Vương Lâm gặp Phạm Anh lại nhớ đến Phạm Hữu và Nguyễn Bằng. Ông liền quay về lều chỉ huy viết một bức thư và một tờ mật lệnh, gọi người lính truyền tin, nói:

- Ngươi đem bức thư này theo mật tuyến đến trao cho tướng quân Hà Bổng ở Quy Hoá, bảo chuyển ngay sang Đại Lý cho hiệu uý Nguyễn Bằng.

https://thuviensach.vn

Đêm ấy trong trại quân Thát có nhiều người tự sát. Đó là những tên lính bị thương vì trúng tên nỏ của quân Đại Việt. Người Thát bắn bằng cung, mũi tên dài mà to, thoạt trông dễ sợ nhưng mũi tên không trúng chỗ hiểm thì không giết được đối thủ. Quân Việt bắn bằng nỏ, mũi tên nhỏ, ngắn, đều có tẩm thuốc độc. Kẻ nào bị tên bắn phải, lúc đầu tưởng không có gì ghê gớm nhưng chỉ sau mấy canh giờ chất độc phát tác, đau nhức không thể chịu nổi, qua một đêm độc tố chạy vào tim là chết, không tài nào cứu được. Nhiều người đã rút gươm kết liễu cuộc đời để giải thoát khỏi những cơn nhức buốt và khát nước. Ngạc Cáp Đan không ngoài số ấy. Những con ngựa trúng tên cũng không sống quá hai ngày. Cốt Đãi Ngột Lang sai quân dược chữa trị đều vô hiệu.

Mờ sáng hôm sau, Cốt Đãi Ngột Lang cho nổ pháo, xua quân tiến sang. Lòng sông Cà Lồ mùa cạn hẹp như khe suối. Cốt Đãi Ngột Lang sai lính đi dọc bờ bắn lên trời, chỗ nào tên rơi xuống không nổi lên là chỗ nông, cho lính lội qua (Theo tài liệu của nhà nghiên cứu Nguyễn Lương Bích). Vương Lâm chờ quân Thát sang đến nửa sông mới lệnh cho lính nhất loạt bắn tên, bắn đá ra. Quân Thát chết, xác người xác ngựa lấp đầy lòng sông làm ứ cả nước. Cốt Đãi Ngột Lang múa cây đại đao xông lên trước, hô:

- Trèo qua xác chết mà sang. Kẻ nào lui lại, chém!

Nói xong thúc ngựa sang sông. Quân sĩ ào ạt kéo theo. Quân Vương Lâm ít không cản được. A Truật, Tín Thư Phúc, Hoài Đô đã sang được cả, đánh dồn quân Vương Lâm lên cánh đồng. Vương Lâm nói với quân sĩ.

- Ngày thường chúng ta ăn cơm vua nhận lộc nước, nay không liều thân báo quốc còn đợi lúc nào?

Nói xong dẫn quân sĩ nhất loạt xông lên xáp chiến. Vương Lâm gặp ngay A Truật. Hai người đâm chém nhau một lúc, không ai sơ hở miếng nào. Hoài Đô trông thấy nhảy lại đánh giúp, rồi Tín Thư Phúc cũng đến. Ba

https://thuviensach.vn

tướng vây Vương Lâm vào giữa trận. Vương Lâm cố sức đánh nhưng không chống được với ba tướng Thát, bị Tín Thư Phúc chém một nhát gãy tay trái. Lâm ngửa mặt lên trời kêu:

- Hoàng thượng ôi! Thần nguyện chết ở đây.

Nói xong, tay phải cầm giáo nhằm Hoài Đô xốc đến. Hoài Đô hoảng quá bỏ chạy. Tín Thư Phúc thấy vậy đuổi theo, định chém một nhát quyết định. Vương Lâm biết có người đuổi sát, quay ngoắt lại dồn sức đâm một nhát cực mạnh. Tín Thư Phúc trở tay không kịp, bị ngọn giáo xuyên qua miếng hộ tâm vào ngực, chết lăn xuống ngựa. Vương Lâm mất nhiều máu cũng kiệt sức ngã theo. Năm ấy ông bốn mươi chín tuổi.

Về sau có người lính tốt làm bài thơ rằng:

Mấy đời thờ Trần chúa

Sống chết chẳng sờn lòng

Giữa trời vầng nguyệt tỏ

Vương Lâm tấm gương trung.

Vương Lâm chết rồi, quân Thát lớp lớp vây bọc quân Việt. Anh lính Vũ Tuấn làng Cao Duệ sau khi giết được hai lính Thát, bị đâm một nhát giáo vào vai, ngã lăn trong đám cỏ. Nguyễn Văn Điền mất một cánh tay. Đoàn Sĩ Hiệp chiếm được một gò cao có đặt giàn lệ chi pháo, các pháo binh đã tử thương cả. Hiệp một mình hì hục xúc đá cho vào máy, bắn chặn quân Thát. Mấy tên lính Thát xông lên định bắt. Hiệp bỏ pháo, cầm thương chống lại, bị đập một chuỳ vào lưng, rơi từ trên gò cao xuống, nằm chết lịm, miệng ứa máu. Đến gần trưa, quân Việt thương vong cả. Những người lính khác của làng Cao Duệ như Mai Văn Lương, Nguyễn Văn Ngô, Vũ Mậu đều trong số ấy.

https://thuviensach.vn

Cốt Đãi Ngột Lang lệnh cho bọn A Truật, Hoài Đô, Đoàn Hưng Trí đem kỵ binh đuổi gấp, còn mình chỉ huy trung quân. Bố Nhĩ Hải đoạn hậu bảo vệ lương thảo dần dần theo sau, chiều tối đến bến Bồ Đề hạ trại.

Lại nói Phạm Anh cùng hai đồng đội đưa được số bệnh binh về tuyến sau, vội vàng quay lại. Trận địa vắng lặng, chỉ còn la liệt xác lính của hai bên chết và bị thương nằm chồng chéo lên nhau. Phạm Anh tìm được Nguyễn Văn Điền, Vũ Tuấn và Đoàn Sĩ Hiệp, đưa đến chỗ anh em thương binh đang được băng bó. Đến chiều có dân binh ở các làng bên đến chuyển thương binh về tuyến điều trị và chôn cất những người đã chết. Có tên lính Thát bị thương nặng, trông thấy người dân binh, nó nắm tay đưa lên miệng tu ra hiệu xin nước uống. Một anh dân binh cầm cây tre vót nhọn giơ lên định đâm. Tên lính Thát khiếp sợ nhắm mắt chờ chết. Một dân binh khác ngăn lại, nói:

- Đừng giết! Thằng này còn trẻ. Hãy tha cho nó.

Nói xong, anh dân binh rút ống nước đưa vào miệng cho tên lính Thát uống. Tên lính Thát uống một hơi, môi mấp máy như muốn cảm ơn rồi thở dài, nhắm mắt lại. Nó không bao giờ còn được nhìn thấy màu xanh mênh mông của thảo nguyên nữa. Anh dân binh nói:

- Chắc mẹ nó ở nhà cũng mỏi mòn mong, khóc hết nước mắt đấy.

Thành Đại La ồn ã suốt mấy hôm nay. Người ta chôn giấu thóc lúa, mâm, chậu, nồi đồng, lư hương, chân đèn, bát đĩa. Đây đó lổng chổng những chiếc nồi đất vỡ, mảnh văng cả ra ngoài đường. Chị cả Thìn loay hoay xếp đồ đạc vào hai chiếc thúng đã đầy ự, vừa ngó nghiêng gọi con:

- Long ơi! Chạy bố nó đi đâu rồi không biết? Long ơi, về đi thôi không người ta đi hết cả rồi.

Chị nhìn ra sân sau, thấy cu Long tay cầm chiếc đòn gánh vung lên vừa múa võ vừa hô:

https://thuviensach.vn

- Trung thiên đề đao trảm phản nghinh. Lôi phong tá tẩu quỷ thần kinh. Đề đầu tiền thụ lai quảng tiến. Trảm phạt trung bình mã thiên thanh... Mẹ ơi! Xem con múa bài Mai hoa thần kiếm đây này.

- Giời ơi! Võ mới vẽ gì như bọ chó múa bấc ấy. Về đi đi không các bác ấy đợi.

- Ứ! Mẹ lại nói thế rồi. Hôm nào bố về lại dạy võ cho con. Con theo bố đi đánh Thát cơ.

- Muốn đánh Thát thì bây giờ phải đi nhanh lên đã.

- Ứ! Con đánh thằng Thát một đòn Lão ông thám thuỷ là nó lăn quay.

- Ừ! Ừ! Nó lăn quay, nó lăn quay. Đi đi!

Chị cả Thìn quẩy gánh, dắt con ra đến hồ Lục Thuỷ, có người gọi:

- Này mẹ Thìn! Đưa thằng bé lại đây.

(Hồ Lục Thuỷ: Từ triều hậu Lê gọi là hồ Hoàn Kiếm)

Chị Thìn nhìn lên, hoá ra là bà cụ Hải trong ngõ cùng với mọi người đã đứng cả bên bờ hồ. Chị tư Phúc gánh hai đứa con trong hai chiếc thúng, mỗi đứa ôm một đùm quần áo. Chị Thìn hỏi:

- Ơ! Nhà chị sao bảo có mấy anh lính ở Đông Bộ Đầu vào giúp cơ mà?

- Quan thái sư có cho lính đến giúp những nhà neo đơn chạy giặc nhưng tôi chỉ nhờ các anh ấy chôn hộ ít lương thực, đồ đạc thôi. Mình cố đi được thì tự đi để các anh ấy còn phải ra trận chứ.

Bà cụ Hải bảo:

https://thuviensach.vn

- Cô nói phải đấy. Nước có giặc, mỗi người cố lên một tí, cứ đuổi được nó ra rồi muốn làm gì thì làm. Thời thái bình có ăn bát cháo cũng sướng.

Một người nói:

- Chẳng biết quan gia nhà ta nghĩ thế nào mà bỏ kinh thành cho giặc vào cơ chứ?

Chị tư Phúc bảo:

- Mấy anh lính nói chuyện, quân ta nhử cho giặc vào trọng địa rồi mới vây chặt. Giặc hết lương thực tất chết đói cả. Nghe đâu tướng quân Trần Khánh Dư đã lấy mất nửa lương thực của chúng rồi.

Một người nói:

- Đánh nhau mà hết lương thì chỉ có nước hàng.

Ông chủ hiệu thịt cầy bảo:

- Không phải! Quốc công tiết chế muốn nhử chúng vào sâu rồi mới chặn đứt phía sau, bao vây mà diệt. Phép đó gọi là nhử chó vào nhà đóng cửa đánh.

Mọi người cùng cười, nói:

- Đắc sách! Đắc sách.

Quan thái sư Trần Thủ Độ bận ở Đông Bộ Đầu nên việc lo cho hoàng gia trong thành Thăng Long và dân thành Đại La tạm lánh giặc phải nhờ Thiên Cực công chúa. Mấy hôm nay phu nhân lúc đi xuống các phố xóm xem dân chúng làm vườn không nhà trống đến đâu, lúc lại vào hoàng thành đôn đốc các gia đình vương hầu chuyển đi. Phủ thái sư bà giao cho đám gia nhân dọn về Thiên Trường. Suốt ngày hôm nay phải lăn lộn cùng các

https://thuviensach.vn

tướng, chỉ huy mấy nghìn lính vận chuyển nốt kho lương thực cuối cùng, từ sáng đến giờ bà mới chỉ kịp ăn một bữa qua loa lúc ban trưa. Đêm mười ba tháng chạp, người lính truyền tin phi ngựa như bay đến báo cho phu nhân biết tiền quân của giặc đã áp đến bến Bồ Đề, Thái sư lệnh cho phu nhân cùng những người còn lại phải ra khỏi thành ngay. Phu nhân khoác áo cùng mấy thị nữ lên lầu thành nhìn ra sông Nhị. Mưa bay mù mịt mặt sông, nơi đó trên bến Đông Bộ Đầu không biết thái sư đã dời đi chưa? Bà ngoảnh lại phía hoàng thành, Thăng Long chìm trong bụi mưa cùng những cơn gió lạnh từ phương Bắc tràn về. Trước lúc ra đi trong lòng vị phu nhân thống quốc thái sư rộn lên bao nỗi xốn xang lo lắng; ngày mai Thăng Long sẽ ra sao? Cung điện, dinh thự sẽ ra sao? Bao giờ quan gia cùng triều đình mới trở lại nơi này? Bà bước xuống lầu, một luồng cảm xúc dâng trào, rưng rưng nghèn nghẹn. Bỗng phu nhân ngẩng lên bước những bước dài, nói với người thị nữ:

- Ta đi thôi.

Cỗ xe song mã vượt màn mưa ra khỏi hoàng thành tiến về phía trang viên bên hồ Lục Thuỷ. Ông lão bộc mở cổng. Người xung quanh đã đi hết nhưng lão vẫn đợi Thiên Cực công chúa. Những ngày bận rộn thái sư và phu nhân ở trong phủ lo việc quân việc nước, hoặc về thái ấp trông nom việc canh điền, còn hầu hết thời gian ngài đến nghỉ ở đây, tự mình chăm sóc những cây cảnh quý và cây ăn quả hiếm lạ. Những hòn giả sơn đều do chính tay thái sư xếp đá tạo nên. Mấy trăm lồng chim, mỗi cái một kiểu cũng do lão bộc cùng thái sư vót nan làm lấy. Phu nhân thì trồng hoa, tỉa lá, chăm chút lũ chim non. Trang viên tuy nhỏ nhưng mấy năm nay thái sư và phu nhân đã dồn bao tâm sức làm cho nó trở nên đẹp đẽ, khó có khu vườn nào sánh kịp.

Từ hôm nhận được lệnh lánh đi, phu nhân không có thời gian đến đây. Bữa trước thái sư có ghé qua bảo mấy anh lính canh theo ngài giúp dân cất giấu tài sản rồi đi luôn. Thái sư dặn lão bộc ở lại cho chim ăn, khi nào phu

https://thuviensach.vn

nhân đến thì cùng đi. Phu nhân xem hết các phòng một lượt, lát sau quay lại bảo lão bộc:

- Lão mở tất cả cửa lồng thả hết chim ra.

Ông lão bộc đã hiểu, làm theo. Những con chim đang ngủ yên bị đuổi ra khỏi lồng, ngoài trời tối đen, vừa mưa vừa rét, chúng không biết bay đi đâu, cứ xáo xác gọi nhau tìm chỗ trú. Thiên Cực công chúa sai mấy thị nữ giúp lão bộc rút rơm khô đưa vào các phòng cùng nhà kho chứa thóc, châm lửa đốt. Trong phút chốc mấy dãy nhà cùng cháy lên. Ngọn lửa mỗi lúc một bốc cao át cả bụi mưa và gió lạnh. ánh lửa soi rõ từng nếp nhăn trên khuôn mặt già nua người lão bộc. Hai giọt nước mắt óng ánh như hai giọt sương lăn trên đôi gò má màu đất nâu của lão. Thiên Cực công chúa bảo:

- Đi thôi! Ngày mai ta còn nhiều việc lắm.

Cỗ xe xuyên màn đêm ra khỏi thành Đại La xuôi về phương Nam.

Bà Tô mấy hôm nay chốc chốc lại ngóng ra đầu làng, mong gặp cô em họ về để được chuyện trò. Mới đấy mà đã mấy mươi năm, nhớ khi còn nhỏ, ba bốn chị em thường rủ nhau sang sông cắt cỏ, lúc đói lòng chia nhau từ quả sung chát đến múi khế chua. Lớn lên cô ấy theo vua Lý vào cung, trở thành hoàng hậu rồi lại thành Thiên Cực công chúa thái sư thống quốc phu nhân, nếm đủ vị cay đắng ngọt bùi ở chốn kinh thành, thi thoảng có việc giỗ chạp lễ tiết về được một lúc, chị em gặp nhau chưa nói câu gì đã vội vã đi rồi. Bà Tô còn đang thả hồn trong những kỉ niệm xa xưa thì bà Na hớt hải chạy sang bảo:

- Này chị Tô ơi! Cô Dung cô ấy về đêm qua rồi đấy.

Bà Tô hỏi:

- Thế cô ấy đâu?

https://thuviensach.vn

- Tôi cũng đã gặp đâu. Bọn trẻ nó bảo cô ấy đang cùng các quan cho đám dân binh kiểm điểm gươm giáo ở ngoài kho để chuyển lên phía trên cho quan quân đánh giặc.

- Cái số cô ấy thế mà khổ, lúc nào cũng tất bật công kia việc nọ, chẳng bao giờ có được chút thư thả như chị em mình.

- Ừ thì sắc tài làm khổ tấm thân thôi mà. Nhưng cũng chịu thật đấy, đàn bà như cô ấy thật là giỏi.

Hai bà bạn đang nói chuyện, Tô Đại Cơ say bét nhè ở đâu về, nói:

- Bu!

- Cái gì thế? Mày lại đi uống rượu rồi phải không? Thế này bao giờ ra được cái hồn người.

- Uống rượu thì làm sao mà không ra được hồn người? Chẳng qua là người ta cố ý vùi dập tài năng của tôi đấy chứ. Mẹ kiếp! Chúng nó sợ nhà mình phát lên thì chúng nó ra bã. Mà cái bố thái sư nhà mình cũng gà mờ thật. Mấy thằng không đọc nổi một cái văn tự mà bố ấy cũng cho làm ông lý ông chánh. Còn tôi học gần hết Tam tự kinh, xin một chân câu đương cũng không được. Lại doạ chặt ngón chân cái, bố thằng nào chịu nổi.

(Tam tự kinh: Bộ sách vỡ lòng của Nho giáo)

Bà Tô bảo con:

- Mày nói thế mà nghe được ư? Cùng học với anh em, người ta đọc hết kinh nọ sách kia, mày có quyển Tam tự kinh không xong còn nói gì nữa. Chỉ tài uống rượu thôi.

- Thế ông thái sư ông ấy có biết chữ nào đâu mà làm quan to thế? Lần này bu cứ bảo Thiên Cực công chúa, cô Dung ấy có muốn cho tôi cái chức

https://thuviensach.vn

câu đương, cứ lẳng lặng mà phong thẳng đi. Khỏi phải trình thái sư lôi thôi lắm. Chẳng gì tôi cũng là con dòng cháu giống.

- Thôi con ơi! Lần trước chưa phong đã suýt mất chân, lần này đến xin có khi mất mạng luôn đấy con ạ.

Đại Cơ nhăn nhó nói:

- Nhưng mà mấy đứa con gái nó cứ cười tôi, không chịu được.

Bà Na bảo:

- Thì chị cứ nói thử với cô Dung một tiếng xem sao.

Tối hôm ấy bà Tô đang dệt đũi, Thiên Cực công chúa Trần Thị Dung mặc áo dân thường đến chơi. Chị em gặp nhau cười cười nói nói. Bà Tô bảo:

- Rõ khổ! Sao ban ngày không vào chơi, tối tăm rét mướt thế này mới lần vào! Này! Nhai miếng trầu đi cho nó đỡ lạnh.

- Em về từ hôm qua nhưng đã đi được đến đâu, cứ tíu tít lên về công việc.

- Chết! Nghe nói quân Thát vào kinh rồi phải không? Liệu nó có đánh đến đây được không?

- Cái đấy chưa biết thế nào nhưng chị em mình cứ lo cho quân đội có cái ăn cái mặc, nhất định sẽ đánh thắng. À mà thằng cháu Cơ đi đâu rồi?

- Ôi! Khổ lắm cô ạ. Con cái nghĩ đến lại buồn lòng, suốt ngày lêu lổng, bây giờ vẫn còn ở ngoài quán rượu cũng chưa biết chừng. Từ ngày dân kinh thành lánh về đây, nó càng đua đòi lắm. Học thì lười mà chỉ mộng làm quan thôi.

https://thuviensach.vn

Bà Dung bảo:

- Hay tại không được làm câu đương mà nó sinh ra như vậy.

- Không phải đâu cô ạ! Con tôi, tôi biết chứ, không được làm câu đương là phúc đấy. Thằng này làm quan thế nào cũng mang vạ vào thân mà khổ dân. Lúc nào cũng ra vẻ công tử phú gia, bây giờ không uống rượu ta nấu đâu. Thấy đám con cái các vương hầu ở kinh về uống rượu ngoại, nó cũng uống rượu ngoại. Toàn là rượu Hồi Hồi, Cao Ly, Bạch Man gì gì ấy, mấy lạng bạc một cốc, hôm nọ bán béng của tôi năm sào ruộng ở cánh đồng chùa rồi đấy.

Hai chị em đang nói chuyện thì Tô Đại Cơ từ ngoài chuệnh choạng bước vào, trông thấy bà Dung, y vội quỳ xuống chào theo kiểu một công tử gặp một mệnh phụ bề trên:

- Con xin kính chào công chúa ạ! Chúc công chúa thiên thiên tuế - Hắn quay sang bà Tô, nói - Bu!?

Bà Dung hỏi bà Tô:

- Cháu nó có việc gì thế chị?

- Ối giời ơi! Nói làm gì cho nó đau ruột. Nó bảo cô có cho nó làm câu đương thì cứ lẳng lặng mà phong, đừng nói gì với chú ấy nữa. Thế có dở không? Việc nước việc dân mà cứ làm như đi ăn cỗ ấy.

Thiên Cực công chúa cười, nói:

- À ra vậy! Cháu muốn làm quan cũng đâu có khó, chỉ cần thoả mãn một trong hai điều sau thì không chỉ làm câu đương mà ngay đến chức huyện lệnh ta cũng lo cho được.

Tô Đại Cơ mừng quá nói hút cả hơi:

https://thuviensach.vn

- Dạ dạ! Hai điều chứ hai mươi điều, hai trăm điều con cũng làm được ạ! Xin công chúa cứ dạy.

- Không cần nhiều đến thế. Ta chỉ cần cháu làm được một trong hai điều thôi. Một là phải có tài, hai là phải có công. Tài cháu không thuộc hết cuốn Tam tự kinh. Bây giờ đang là thời loạn, cháu hãy ra lập công giúp nước lo gì không có công danh. Bằng lòng vậy không?

- Cháu bằng lòng ạ!

Thiên Cực công chúa nghiêm nét mặt nói:

- Tốt! Thị nữ đâu? Hãy ghi tên Tô Đại Cơ vào thập vận binh thứ chín, sáng mai cho chuyên chở vũ khí ra mặt trận.

Người thị nữ đứng bên cạnh dạ một tiếng, rút cuốn sổ ghi tên Tô Đại Cơ. Thiên Cực công chúa nhìn Tô Đại Cơ ra lệnh:

- Tô Đại Cơ! Từ hôm nay ngươi đã là người lính, phải tuân theo quân luật. Ta hẹn giờ Dần ngày mai ngươi phải có mặt trước trại lính để thừa hành công vụ. Trễ nải sẽ xử theo quân pháp. Ngươi còn nói gì không?

Tô Đại Cơ thấy thái độ của công chúa nghiêm như vậy, cũng chột dạ nhưng vì cái nhu cầu phải làm quan nó lớn quá nên y vui vẻ nói:

- Dạ! Được công chúa nâng đỡ là phúc cho con lắm rồi, còn nói gì nữa ạ!

Vì Tô Đại Cơ say rượu lại lười quen nên sáng hôm sau mãi cuối giờ Mão mới thất thểu ra gặp Thiên Cực công chúa. Công chúa quát:

- Ta dặn ngươi giờ nào tới đây? Bây giờ là giờ nào rồi? Đội ngũ đã đi hết, ngươi định làm gì đây. Giám binh đâu? Binh lính không chấp hành giờ giấc, không theo kịp đội ngũ phải xử thế nào?

https://thuviensach.vn

Viên giám binh bước ra thưa:

- Trình công chúa! Binh lính ngủ sớm dậy muộn, không chấp hành giờ giấc, trễ nải công việc, không theo đội ngũ, nhận lệnh không thi hành là lãn binh, phải chém.

Thiên Cực công chúa hô:

- Võ sĩ đâu? Lôi tên lính này ra chém cho ta.

Tô Đại Cơ gào lên:

- Ối làng nước ơi! Công chúa toàn lừa tôi vào chỗ chết.

Thật là:

Nhờ chỗ quan ông, suýt mất cẳng còn đương tiếc

Cậy cửa quan bà, gần cụt cổ lại không thương.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem tính mạng Tô Đại Cơ thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 12

Đánh Đông Bộ Đầu, Quốc Tuấn thu toàn thắng

Chặn Quy Hóa giang, Hà Bổng lập đại công

Đang nói chuyện Tô Đại Cơ trái lệnh bị Thiên Cực công chúa thét võ sĩ lôi ra chém, hoảng quá hoá liều hét toáng lên rồi lại đập trán xuống thềm xin tha chết. Người thị nữ đứng cạnh thương tình nói với Thiên Cực công chúa:

- Anh này ngày đầu vào lính chưa được rèn luyện nên mới mắc tội lớn, mong công chúa ra ân cho lập công chuộc tội.

Mấy viên vệ uý cũng thương là tân binh nên cùng xin cho. Công chúa nói:

- Đã vào lính phải theo phép nhà binh, không được như ở nhà với mẹ. Nể lời mọi người ta tha cho tội chết nhưng phải đánh hai mươi roi để nhớ lấy, lần sau không được lười nhác.

Tô Đại Cơ mếu máo đập đầu lạy tạ nhận đòn. Thiên Cực công chúa cho xếp vào thập vận binh thứ mười lăm, chiều hôm ấy theo thuyền chuyển lương ra trận.

Cốt Đãi Ngột Lang dừng quân trên bến Bồ Đề một đêm, cho thám binh sang sông dò xem quân Đại Việt phòng thủ kinh thành thế nào. Gần trưa các đội thám binh về đều báo Thăng Long bỏ ngỏ, không có quân sĩ canh giữ. A Truật nói:

https://thuviensach.vn

- Phụ thân để con mang quân sang trước, nếu gặp quân Nam sẽ đánh mở đường. Phụ thân cùng Đoàn tướng quân đem quân tiếp ứng.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Hôm trước Trần Quốc Tuấn đã dùng trận Điểu Vân đánh ta, hôm nay lại bỏ trống thành trì. E có quỷ kế gì đây.

Hoài Đô nói:

- Tôi cho rằng quân Nam đã thiệt hại nặng, không đủ binh lực để giao tranh với ta nữa nên bỏ đi chứ không có mưu kế gì đâu. Xin nguyên soái cứ sang sông.

Cốt Đãi Ngột Lang bảo:

- Nếu vậy, các tướng nghe lệnh. A Truật, Hoài Đô mang ba nghìn quân sang trước, đánh chiếm bờ sông. Ta đem đại binh tiếp ứng. Bố Nhĩ Hải cho quân lương đi thứ ba. Đoàn Hưng Trí sang sau để giúp Bố Nhĩ Hải bảo vệ quân lương. Đội nào đến bờ gặp quân Nam phải đánh ngay.

Các tướng tuân lệnh lần lượt tiến binh, sẵn sàng tác chiến nhưng quân sang hết bên hữu ngạn vẫn chả thấy lính Đại Việt ở chỗ nào mà đánh. Đến chiều Cốt Đãi Ngột Lang đóng bản doanh trên bến Đông Bộ Đầu, vào nghỉ trong điện Phong Thuỷ, sai lính đi thám sát (Điện Phong Thuỷ trước đó là điện Linh Quang, tháng 2 năm Thiên Ứng Chính Bình thứ sáu sửa chữa đổi tên lại là điện Phong Thuỷ). Trời tối, lính thám sát về báo trong thành Đại La không một tiếng gà kêu chó cắn. Thăng Long không có lính giữ cửa. Cốt Đãi Ngột Lang sai A Truật tức tốc điểm năm nghìn binh vào thành. Hoài Đô, Đoàn Hưng Trí đem năm nghìn quân tiếp ứng, tự mình giữ một vạn quân làm ngoại viện. Bố Nhĩ Hải bảo vệ quân lương, quân dược đóng tại Đông Bộ Đầu. Sáng hôm sau quân tướng vào cả trong thành mà chẳng thấy dân chúng, triều đình Đại Việt đâu cả. Cốt Đãi Ngột Lang lệnh cho Bố Nhĩ Hải tải hết lương thực vào thành Thăng Long. Hoài Đô can:

https://thuviensach.vn

- Quân ta tuy đã chiếm được thành nhưng không biết quân Nam ở đâu, nếu vào cả trong thành, quân Nam vây bốn mặt, quân ta khốn ngay. Lương thực còn không đáng bao nhiêu, làm sao giữ vững được. Xin thống tướng chia quân, đóng ở bên ngoài, chỉ để số ít trong thành, khi hữu sự còn ứng cứu cho nhau. Mặt khác, phải kiểm điểm kho tàng của quân Nam lấy thêm lương thực cho ta.

Cốt Đãi Ngột Lang nghe theo, giữ Hoài Đô cùng năm nghìn quân ở lại trong thành tìm lương thực. A Truật đem một vạn quân trở về Đông Bộ Đầu cùng Bố Nhĩ Hải. Đoàn Hưng Trí đem năm nghìn quân đóng ở Mi Động giữ phía Nam thành Đại La. Ba nơi tạo thành thế chân vạc ứng cứu cho nhau. Một nơi bị đánh, hai nơi đến cứu ứng.

Năm nghìn quân của Cốt Đãi Ngột Lang sục tìm suốt ngày chẳng được chút lương thực nào, khi vào đến nhà ngục chỉ thấy bọn sứ giả Ngạch Vu Tháp bị trói nằm khò khoeo ở đó, một tên đã chết từ đời nào, mới đưa ra gặp Cốt Đãi Ngột Lang. Ngột Lang thấy vậy uất quá nói:

- Phen này ta quyết bắt vua tôi nhà Trần mà băm vằm ra mới được.

Nói xong sai Nghạch Vu Tháp ra Đông Bộ Đầu lĩnh binh, ngày mai dẫn đường đuổi bắt vua Nam.

Hoài Đô nói:

- Quân ta nay còn không được ba vạn, lương thực dè xẻn chỉ đủ bốn năm ngày. Thống tướng mang quân đi, nhỡ quân Nam úp phía sau thì quân ta tan nát hết. Xin thống tướng hãy cứ ngưng binh, chỉ đánh các vùng lân cận để cướp lương, cướp người, bắt trai tráng bổ sung vào lính cho ta tăng quân số đã. Khi đã vững chân rồi, có thể lấy người Nam đánh người Nam, có phải quân ta đỡ đổ máu không. Nếu không, phải ngược lên phía Bắc sang đất Tống ngay.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

https://thuviensach.vn

- Ta mà đem quân lên phía Bắc nhất định bị quân Nam đuổi theo. Vả lại đường lên phía Bắc có nhiều đồn ải không dễ vượt qua nhanh chóng được, như vậy lấy gì ăn mà đi. Trước hết hãy ở lại đây, cho quân nghỉ ngơi, tìm lương thảo bổ sung cái đã. Nếu biết vua Nam trốn ở đâu, ta sai sứ đến doạ cho chúng quy phục là hơn.

Hoài Đô nói:

- Việc dụ vua Nam quy thuận không phải là dễ. Xin thống tướng lo việc kiếm lương ngay.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Ta có bảy viên đại tướng, nay đã chết mất hai, A Nhĩ Hải bị thương chưa khỏi, còn bốn người chia ra lo giữ các nơi, biết dùng ai vào việc này bây giờ?

Hoài Đô thưa:

- Trong mười đại dũng sĩ, đã tử trận mất bảy viên, nay còn Nghạch Vu Tháp, Lâm Tằng Cơ, Đa Xích Nãn cũng đều là những người đã lập được công; sao thống tướng không dùng họ vào việc chỉ huy ba quân.

Cốt Đãi Ngột Lang nghe theo, phong Nghạch Vu Tháp, Lâm Tằng Cơ, Đa Xích Nãn làm tướng, sai đến Đông Bộ Đầu bảo A Truật chia cho mỗi người một nghìn quân ra các vùng phía Tây, phía Nam tìm lương và bắt người.

Trong khi Cốt Đãi Ngột Lang đang lúng túng tìm đối sách ở Thăng Long, Trần Thái Tông đóng đại bản doanh trên sông Thiên Mạc cùng Trần Thủ Độ, Trần Quốc Tuấn, Lê Tần ngày đêm bàn kế phá giặc. Hôm ấy là chiều ngày rằm tháng chạp, Thái Tông cùng mấy vệ sĩ đi thuyền nhỏ kiểm tra thuỷ trại, được tin Cốt Đãi Ngột Lang đã vào Thăng Long, nhà vua liền

https://thuviensach.vn

đến chỗ quân Tinh Cương do Trần Nhật Hiệu chỉ huy nhưng không thấy quân sĩ đâu cả, chỉ mỗi mình Nhật Hiệu ngồi trong thuyền. Nhà vua hỏi:

- Nay quân Thát đã vào Thăng Long, ngự đệ có kế gì phá giặc không?

Nhật Hiệu sợ hãi, không nói được, cũng không đứng lên nổi, lấy tay chấm vào nước viết lên mạn thuyền hai chữ nhập Tống, ý bảo nhà vua nên chạy vào đất Tống. Nhà vua bảo:

- Nhà Tống tự lo giữ lấy thân còn chẳng nổi, ta bỏ dân bỏ nước sang nhờ họ sao được. Quân Tinh Cương đâu cả?

Nhật Hiệu đáp:

- Không gọi được chúng đến*.

Thái Tông lắc đầu bỏ đi. Thực ra không phải quân Tinh Cương không đến. Số là Thái Tông nhiều lần đem việc quân bàn với Trần Nhật Hiệu nhưng Nhật Hiệu toàn bàn chùn, nhà vua biết là người không làm nên việc, chỉ giao cho một toán quân nhỏ, chủ yếu để hầu hạ và bảo vệ Nhật Hiệu, nhưng người xã Tinh Cương biết Nhật Hiệu hèn nhát nên không theo mà gia nhập các đội quân khác để được đi đánh giặc.

Nhà vua lúc ấy dời thuyền Nhật Hiệu đến thuyền Trần Thủ Độ, có cả Trần Quốc Tuấn và Lê Tần ở đấy. Nhà vua kể lại lời Trần Nhật Hiệu. Mọi người cười ầm cả lên. Nhà vua bảo:

- Em ta còn sợ giặc như vậy, biết liệu thế nào?

Trần Thủ Độ nói:

- Đầu thần chưa rơi xuống đất, bệ hạ đừng lo gì khác*.

(*: Những câu này trích nguyên văn trong ĐVsktt)

https://thuviensach.vn

Nhà vua hỏi:

- Các khanh đã trù hoạch mọi việc đến đâu rồi?

Trần Quốc Tuấn đứng ra tâu:

- Quân giặc vào thành Thăng Long không khác gì cá vào lưới. Ta vây chặt không cho chúng ra các làng mạc cướp phá, chỉ mấy ngày quân chúng hết lương tất có biến, lúc ấy thần sẽ có kế đánh tan bọn chúng.

Nhà vua nói:

- Phải lắm!

Hôm sau Trần Quốc Tuấn phân công lão tướng Bùi Khâm đem năm nghìn quân vây cánh Bắc, Hoài Đức vương Trần Bà Liệt lĩnh một vạn quân chặn suốt dải phía Tây. Đại tướng Trần Khuê Kình chỉ huy đại đội binh mã chặn mọi con đường xuống hướng Nam. Hẹn đêm hai ba tháng chạp táo quân lên chầu giời, gió Đông Bấc thổi mạnh, thấy lửa cháy ở Đông Bộ Đầu tất cả cùng tiến đánh. Các tướng lĩnh quân đi ngay. Quốc Tuấn lại gọi Trung Thành vương đến giao cho một trăm năm mươi thuyền nhẹ dặn cứ như thế như thế mà làm. Trung Thành vương lĩnh kế bước ra. Quốc Tuấn nói với Lê Tần:

- Phiền tướng quân trông coi cho đại đội binh thuyền, trong vòng mười ngày ắt phải dùng đến. Lúc ấy xin mời Quan gia cùng thái sư lên đài cao xem phá giặc.

A Truật cùng Bố Nhĩ Hải đóng quân trên bến Đông Bộ Đầu, ngày nào cũng bị binh thuyền quân Đại Việt tiến đánh nhưng khi đem quân ra nghênh địch, thuyền Đại Việt lại rút đi, ban đêm quân lính định ngủ, quân Việt đốt lửa hò reo tiến vào, đem binh ra, quân Việt đã đi đâu mất. Cứ như thế mấy ngày liền, quân Thát mất ăn mất ngủ sinh ra trễ nải việc canh phòng. Bọn Đa Xích Nãn, Lâm Tẳng Cơ, Nghạch Vu Tháp không phá nổi

https://thuviensach.vn

vòng vây để đi tìm lương. Quân lính đào cả cây chuối, mò cá ốc ở hồ Lục Thuỷ lên ăn nhưng những thứ ấy cũng chẳng có nhiều nên ngựa bị thương hoặc ốm yếu phải đem ra làm thịt. Cốt Đãi Ngột Lang muốn điều quân của A Truật đi giúp bọn Nghạch Vu Tháp nhưng lại sợ mất Đông Bộ Đầu. Hoài Đô nói:

- Tình cảnh quân ta hiện nay muôn phần bi đát. Xin thống tướng hãy cử ngay sứ giả đến chỗ vua Nam, một là dụ chúng, hai là xem binh tình chúng thế nào. Nếu binh lực của chúng yếu, ta có thể dốc toàn lực đánh một trận mà diệt đi. Nếu quân lực của chúng mạnh mẽ, ta chiêu an cho chúng giảng hoà hoàn quốc. Như vậy ta có thể an toàn mang quân về nước hoặc sang Ngạc châu.

Cốt Đãi Ngột Lang đã chọn sứ giả nhưng còn dùng dằng chưa đi. Cánh quân bảo vệ phía Nam của Đoàn Hưng Trí hết sạch lương ăn, mò đi kiếm, bị dân binh Đại Việt đánh rát một trận, không dám thò đầu ra nữa. Ngày hai mươi tháng chạp, Trần Khuê Kình cho quân áp sát Mi Động, chia nhiều đội nhỏ, theo phép luân xa chiến thay nhau đêm nào cũng vào quấy phá nên quân Đoàn Hưng Trí vừa đói khổ, vừa lo chống cự không lúc nào được yên. Sau ba ngày căng thẳng không chịu nổi, Đoàn Hưng Trí dẫn quân chạy dồn cả về Đông Bộ Đầu làm tình hình trở nên rối loạn. Cốt Đãi Ngột Lang thấy vậy mới vội cho sứ đi thuyền nhỏ đến gặp quân Đại Việt. Trung Thành vương liền cho giải về Thiên Mạc gặp nhà vua. Lúc ấy Thái Tông đang họp bàn cùng Trần Thủ Độ và Trần Quốc Tuấn, thấy báo có sứ của Cốt Đãi Ngột Lang đến. Nhà vua hỏi:

- Có nên gặp sứ của chúng hay không?

Trần Quốc Tuấn nói:

- Quan gia cứ nên cho gặp xem ý tứ bọn chúng thế nào.

https://thuviensach.vn

Nhà vua truyền cho sứ giả vào gặp. Hai sứ giả quân Thát thấy thuyền bè Đại Việt san sát liên tiếp mấy mươi dặm, hàng nào đội ấy rất tề chỉnh, có ý sợ nhưng vẫn nghênh ngang bước vào thuyền của nhà vua, không quỳ lạy mà chỉ cúi chào. Trần Quốc Tuấn quát:

- Quỳ xuống.

Sứ Thát vênh vang nói:

- Ta là sứ nước lớn không phải quỳ trước vua nước nhỏ.

Thái Tông nói:

- Các ngươi là đám quân ma đói mà vẫn còn hống hách thế ư? Võ sĩ đâu! Lôi hai tên này lên bờ chém cho ta.

Sứ Thát lúc ấy mới hoảng lên vội quỳ lạy xin tha mạng. Thái sư Trần Thủ Độ nói:

- Hai bên đang giao tranh cũng không nên chém sứ. Xin hoàng thượng tha tội chết cho chúng, xem chúng nói gì.

Thái Tông nói:

- Các ngươi đã biết tội thì ta tha chết cho, vậy có chuyện gì hãy nói đi.

Sứ Thát lắp bắp nói:

- Muôn tâu quốc vương! Thống tướng chúng tôi không muốn kéo dài việc chinh chiến nên muốn cùng quốc vương nghị hoà, xin hoàn quốc cho ngài. Hai bên bãi binh để quân sĩ đỡ hao tổn xương máu, chỉ xin quốc vương cho mượn đường lên phía Bắc thôi.

Thái Tông cười lớn nói:

https://thuviensach.vn

- Thống tướng nhà ngươi nhân đức thế còn mang quân cố chết đến đây làm gì? Ai hoà với các ngươi mà nghị. Quân đâu! Lôi ra đánh mỗi tên hai mươi roi, trói đưa trả về, dạy cho Cốt Đãi Ngột Lang một bài học.

Chu Bác Lãm bảo hai sứ Thát:

- Đến nước này mà còn đòi nghị hoà, thống tướng nhà các ngươi hoá dại mất rồi.

Hai sứ Thát bị đánh đau quá, lại bị trói chặt vất nằm co quắp trong khoang thuyền, nhịn đói suốt cả ngày đưa về trả cho quân Thát ở Đông Bộ Đầu. A Truật cho cởi trói, dẫn vào Thăng Long gặp Cốt Đãi Ngột Lang. Sứ giả kể lại tình hình binh thế của Đại Việt rất lớn. Vua Đại Việt không chịu nghị hoà. Cốt Đãi Ngột Lang nghiến răng thét:

- Không nghị hoà ta cho chúng biết thế nào là chiến!

Trần Quốc Tuấn sau khi cho sứ Thát về, liền ra lệnh tiến binh. Đó là đêm hai mươi ba tháng chạp năm Nguyên Phong thứ bảy (Đinh Tỵ-28/01/1258). Lệnh cho lão tướng Bùi Khâm bỏ cửa phía Bắc không vây, đem quân lên phục trong cánh rừng phía Bắc hồ Dâm Đàm, khi nào giặc thua chạy về đấy đổ quân ra đánh. Lệnh cho Hoài Đức vương canh ba đem quân đánh vào cửa Tây thành. Đại tướng Trần Khuê Kình chia ba nghìn quân cũng canh ba đánh vào phía Nam Thăng Long, còn đại binh theo ven sông lên phục ở phía Nam Đông Bộ Đầu khi nào thấy phía Bắc đốt lửa xông vào đánh. Thuỷ binh do Lê Tần, Trung Thành vương, Chu Bác Lãm tiến lên Nhị hà ngăn không cho quân Thát vượt sông sang tả ngạn, canh ba đốt lửa từ phía bắc thuận theo chiều gió đánh xuống. Thái Tông cùng Quốc Tuấn đem quân thánh dực đến bến Triều Đông dựng đài cao bên bờ sông quan sát. Thái sư Trần Thủ Độ tiếp ứng phía sau.

Hôm ấy Cốt Đãi Ngột Lang cho lính ở Đông Bộ Đầu đặt lưới bắt cá chép cúng ông Công ông Táo mong phù hộ kiếm được quân lương để bếp

https://thuviensach.vn

lính lúc nào cũng đỏ lửa. Lính tráng bảo nhau tết nhất đến nơi rồi, chả kiếm được cái gì mà ăn, không khéo chết đói hết. Tất cả các ao hồ trong thành Đại La đều bị khoắng đi khoắng lại đục ngầu để tìm cá, ốc. Cây chuối, rau lang cũng cắt sạch, cái gì người không thể nuốt được thì cho ngựa, cho trâu. Tình cảnh thật muôn phần ngao ngán.

Hoài Đô lên lầu cao quan sát rồi xuống, nói:

- Tôi xem các cánh rừng bên tả ngạn yên tĩnh, không có khói bụi, chắc quân Nam không chặn ngả ấy. Ngày mai nguyên soái nên dồn quân đánh sang mới có thể tìm được đường về.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Ta nghĩ khác. Đã đem quân đến đây, thiệt hại mấy vạn nhân mã lẽ nào lại về không. Ngày mai ngươi ở lại giữ thành. Ta sẽ đem quân đi phá vây, đánh xuống hướng Tây Nam thế nào cũng tìm được lương thực.

Nói xong cho lính đến Đông Bộ Đầu bảo A Truật sáng hôm sau đem năm nghìn quân vào thành cùng đi phá vây. A Truật bảo Bố Nhĩ Hải:

- Ngày mai tôi theo nguyên soái đi kiếm lương thực, ông ở nhà phải cẩn thận, không cho binh thuyền quân Nam đến gần thuỷ trại của ta. Nếu chúng tấn công hãy đốt lửa to lên, tôi sẽ đem binh về cứu.

Bố Nhĩ Hải nói:

- Tướng quân cứ yên lòng mà đi, cốt sao mau chóng tìm được quân lương, nếu không lòng quân sinh biến mất.

Đêm ấy A Truật cho quân ngủ yên để sáng mai đi sớm. Canh ba lính gác vào báo có quân Nam từ hướng Bắc đốt lửa tiến vào. A Truật bảo:

https://thuviensach.vn

- Kệ chúng, đêm nào mà chả thế, chỉ có vài tên quấy rối vậy thôi, đại quân của chúng ở phía Nam cơ.

Nói chưa dứt lời lại có quân vào báo quân Nam đã phá cổng Bắc tràn vào trại rồi. A Truật, Bố Nhĩ Hải vội vã ra xem, thấy lửa từ phía Bắc theo gió bốc lên cuồn cuộn sáng rực trời đất. Lửa cháy vào tàu ngựa, những con ngựa chiến rứt cương chạy bổ tứ tung, giẫm đạp lên quân sĩ. Nhiều con không chạy được, chết cháy khét lẹt. Lính Thát nhốn nháo chạy quàng chạy xiên như ong vỡ tổ, dạt cả về hướng Nam. Bỗng pháo nổ liên thanh, một đạo quân Đại Việt từ hướng Nam đánh vào. Thấp thoáng trong ánh lửa, quân Thát nhận ra tướng Việt đi đầu là Trần Khuê Kình, vội vã chạy té cả ra phía bờ sông. Bố Nhĩ Hải xông ra ngăn Trần Khuê Kình. Đánh nhau mới được bốn năm hiệp, Bố Nhĩ Hải không địch nổi, quất ngựa bỏ chạy. Khuê Kình thúc quân xốc vào đánh phá, chém giết quân Thát không biết bao nhiêu mà kể.

Thuỷ binh của Lê Tần, Trung Thành vương, Chu Bác Lãm giăng kín mặt sông, đánh vào thuỷ trại quân Thát, đốt hết thuyền bè rồi thúc quân đánh lên bờ. Quân Thát không biết chạy đường nào, giày xéo lên nhau mà chết. Bố Nhĩ Hải đang chỉ huy một đám lính mở đường máu đánh về phía Bắc, gặp ngay Lê Tần chặn lại. Hải luống cuống bị Lê Tần chém một nhát rơi đầu, quân sĩ chạy tan cả. Hai bên đánh nhau đến sáng. Hơn hai vạn quân Thát đóng ở Đông Bộ Đầu chết gần hết, chỉ có A Truật dẫn mấy trăm kị binh cố sống cố chết chạy lên phía hồ Dâm Đàm. Mấy nghìn quân của Đoàn Hưng Trí mới từ Mi Động rút về, đóng ở bên trong mở cửa trại chạy vào Thăng Long, bị quân Việt đuổi đánh, xác chết đầy đường. Đoàn Hưng Trí không dám ngoảnh lại, cắm đầu cắm cổ chạy, may thoát được.

Trong khi ở Đông Bộ Đầu đang xảy ra giao tranh, lính Thát trong thành Thăng Long vẫn ngủ yên, lại than thở kêu khổ vì đói, quá canh ba bỗng thấy phía Tây và phía Nam thành lửa bốc lên ngùn ngụt, trống đánh, pháo nổ, quân sĩ reo hò vang trời dậy đất xông vào. Phía Đông, ánh lửa từ

https://thuviensach.vn

Đông Bộ Đầu chiếu đến, sáng rực cả một vùng. Cốt Đãi Ngột Lang, Hoài Đô chạy ra, quân sĩ khắp nơi đã náo loạn cả, liền thét bọn Nghạch Vu Tháp, Lâm Tằng Cơ trấn an quân sĩ giữ thành, lát sau thấy bọn Đoàn Hưng Trí chạy về gọi mở cửa. Cốt Đãi Ngột Lang cho vào. Đoàn Hưng Trí quỳ khóc, nói:

- Nguyên soái ôi! Đông Bộ Đầu mất rồi, quân lính tan nát hết cả. Thành này cũng không thể giữ được đâu. Xin nguyên soái lo liệu sớm đi.

Cốt Đãi Ngột Lang cau mày, hỏi:

- A Truật, Bố Nhĩ Hải đâu?

- Bố Nhĩ Hải chết rồi. Công tử A Truật không biết chạy đi đâu.

Hoài Đô nói:

- Tình thế không thể ở lại được nữa. Nay chỉ có cửa Bắc không có quân vây, xin nguyên soái cho chạy ra phía ấy.

Cốt Đãi Ngột Lang hạ lệnh cho bọn Nghạch Vu Tháp, Đa Xích Nãn đem lính đi đốt phá cung điện dinh thự nhưng bọn này mải lo chạy nên chưa phá phách được nhiều. Cốt Đãi Ngột Lang cầm đại đao đi trước, dặn Hoài Đô cùng Lâm Tằng Cơ đi đoạn hậu, Đoàn Hưng Trí, Đa Xích Nãn, Nghạch Vu Tháp đi tả hữu. A Nhĩ Hải vết thương ở đầu chưa khỏi cũng nai nịt lên ngựa. Trời sáng rõ, quân Thát mở cửa Bắc chạy về hướng hồ Dâm Đàm định theo bờ sông mà đi.

Quân Đại Việt thấy quân Thát đã ra khỏi thành mới hò nhau đuổi đánh. Quân Thát cứ bặm môi chạy không dám quay lại, qua khỏi hồ Dâm Đàm có một con đường theo bờ sông ngược lên phía Bắc, một bên là rừng, một bên là bãi sông. Cốt Đãi Ngột Lang thúc quân đi cho nhanh bỗng một tướng Việt trong rừng xông ra cản đường, quát:

https://thuviensach.vn

- Ta là Bùi Khâm đợi ở đây đã lâu. Tướng Thát không xuống hàng còn định chạy đi đâu.

Quân Thát bủn rủn cả chân tay, nhiều đứa ngã quỵ không đứng lên được. Cốt Đãi Ngột Lang lao vào đánh nhau với Bùi Khâm để mở đường. Đằng sau, Trần Khuê Kình đem quân khinh kỵ xốc tới. Phía Tây, Hoài Đức vương Trần Bà Liệt đánh áp vào. Dưới sông, thuỷ binh của Trung Thành vương hò reo đánh lên. Quân Thát bỏ đội ngũ, mạnh ai nấy chạy tứ tung. Cốt Đãi Ngột Lang thấy nguy đến nơi, không dám ham đánh, dẫn đám kỵ binh co giò chạy tháo thân. A Nhĩ Hải, Lâm Tằng Cơ bị vây không chạy được, đâm cổ tự tử. Hoài Đô, Đoàn Hưng Trí, Nghạch Vu Tháp, Đa Xích Nãn mỗi người chạy tán loạn một nơi. Quân sĩ bị chết rất nhiều, một số bị bắt hoặc buông vũ khí đầu hàng xin được sống. Hoài Đô chạy đến trưa tới bến Cổ Sở trên sông Đáy gặp Nghạch Vu Tháp dẫn một đội quân thất thểu đi tới. Tự nhiên con ngựa của Hoài Đô khuỵu chân không đi được nữa. Trong đám lính có đứa nói đây là điềm chẳng lành. Nghạch Vu Tháp bảo:

- Đã đến nông nỗi này còn có điềm gì xấu hơn được nữa, chẳng qua là nó đói quá không đi được. Chúng bay xẻ thịt ra nướng ăn cho đỡ đói, đưa con khác cho tướng quân đi.

Nghạch Vu Tháp quay về phía Hoài Đô, nói:

- Ở đây có nhiều làng mạc, để quân lính ăn xong, ta hợp binh lại đánh vào kiếm lấy ít lương thảo cho quân sĩ mang đi ăn đường.

Hoài Đô bảo:

- Chính tôi cũng đang nghĩ như vậy.

Quân sĩ lấy kiếm xẻ thịt ngựa nướng nhếu nháo, dâng lên cho Hoài Đô và Nghạch Vu Tháp. Ai nấy nhai trệu trạo nuốt vội nuốt vàng lấy mấy miếng cho tỉnh lại. Hoài Đô kiểm điểm quân số thấy có gần năm trăm người mới hò hét xông vào làng cướp phá, không ngờ dân ở đây đã biết

https://thuviensach.vn

trước, đặt rất nhiều hầm chông, bẫy đá. Lính Thát thụt xuống không lên được, kêu khóc như ri, lại bị dân binh bắn tên nỏ, nhiều kẻ đeo tên mà chạy. Mấy làng bên cạnh đem cơm gạo ra nhử nhưng quân Thát sợ mắc bẫy không dám cướp, cứ cắm đầu chạy miết. Một cô dân binh bảo:

- Đang đói mà chê cơm. Có lẽ bọn này là giặc phật!

Từ đấy người Việt có từ giặc phật để mỉa mai chỉ đám tàn quân Mông Thát bại trận mải chạy không dám cướp phá.

Đám quân của Hoài Đô và Nghạch Vu Tháp chạy đến chiều, gặp bọn Cốt Đãi Ngột Lang ở gần ngã ba Bạch Hạc mới tựa vào rừng cây để nghỉ và bàn tính chuyện vượt sông. Được một lúc Đoàn Hưng Trí cũng tìm đến. Ngột Lang nói:

- Người ngựa đã mệt mỏi lắm rồi, ta cho lính cụm lại trong cánh rừng này, xem còn cái gì ăn được thì ăn, lấy sức sáng mai vượt sông sớm.

Hoài Đô nói:

- Như thế thật là nguy hiểm, nhỡ quân Nam đuổi kịp, ta biết chạy vào đâu. Vùng này dân Nam cũng có thể bắt ưng thành lính, chúng lợi dụng ban đêm tiến đánh, quân ta rệu rã chống sao nổi. Xin nguyên soái cho lính cứ năm người cử một người đi chăn ngựa, một người nấu ăn, còn ba người đi đẵn tre nứa đóng bè, cơm chín, ngựa no, quân sĩ ăn xong sang sông ngay. Về được bờ bên kia là sống rồi.

Đoàn Hưng Trí nói:

- Tướng quân Hoài Đô nói phải lắm.

Cốt Đãi Ngột Lang nghe theo, cho các đội y kế thi hành. Cuối canh hai đêm ấy bè mảng mới đóng xong mà ngựa lại nhiều con lăn ra chết. Cốt Đãi Ngột Lang lệnh cho lính giết hết những con ngựa đã yếu, lóc lấy thịt

https://thuviensach.vn

gói đem đi làm cái ăn, thành ra đến canh tư mới sang sông được. May! Thuỷ quân của Trung Thành vương ngược nước nên không đuổi kịp. Quân Thát sang sông gần hết, trời vừa sáng. Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Thôi thế là thoát rồi.

Bỗng đâu nổi lên một hồi tù và, trống thúc liên hồi, một đạo quân trong rừng kéo ra, tướng đi đầu là Trần Khánh Dư. Quân Thát hồn bay phách lạc, bảo nhau:

- Gặp Trần Khánh Dư khó mà hòng trông thấy quê hương.

Trần Khánh Dư xốc tới, quát:

- Cốt Đãi Ngột Lang không lại hàng mau, còn muốn ta ra tay hay sao?

Nghạch Vu Tháp nói:

- Tôi còn có thể ra giao chiến được. Xin thống tướng yên lòng.

Nói xong quất ngựa xông ra. Trần Khánh Dư bảo:

- Các ngươi là một lũ ma đói, không biết điều hàng mau còn thích đánh nhau đến thế ư ?

Nghạch Vu Tháp xông vào đánh mới được mấy hiệp, con ngựa không chịu được quỵ xuống, hất Nghạch Vu Tháp ngã quay ra đất. Khánh Dư chỉ ngọn giáo vào mặt bảo:

- Rõ cái đồ trẻ con, không đáng để ta giết.

Nói xong hô quân xông lên bắt Cốt Đãi Ngột Lang. Hoài Đô, Đoàn Hưng Trí liều chết cùng xông ra cản Trần Khánh Dư nhưng quân sĩ người ngựa mỏi mệt đánh không lại, Nghạch Vu Tháp bị ngựa xéo chết trong đám loạn quân. Đang lúc khốn quẫn thấy hậu quân của Trần Khánh Dư rối loạn.

https://thuviensach.vn

Hoá ra Đa Xích Nãn đã sang được sông từ trước, dẫn gần một nghìn quân đến cứu. Trần Khánh Dư rơi vào thế lưỡng đầu thọ địch vội cho quân lui cả vào rừng. Cốt Đãi Ngột Lang thừa cơ chạy miết về Quy Hoá. Khi chạy đã xa, Cốt Đãi Ngột Lang hỏi Đa Xích Nãn:

- Làm sao ngươi biết ta ở đây mà đến cứu?

Đa Xích Nãn thưa:

- Trình nguyên soái! Hôm qua lúc quân sĩ chạy tan nát, không biết thống tướng đi về hướng nào. Tôi thu thập được gần nghìn anh em đợi trời tối sang sông, nhổ sắn nhổ khoai ăn tạm, đêm ngủ trong rừng, bỗng dưng tôi thấy có người đến bên nói: "Ngươi mau đến cứu thống tướng ở bến sông". Tôi nhìn kĩ hoá ra tiên phong Triệt Triệt Đô. Tôi hỏi: "Tiên phong sao vẫn còn ở đây?". Ngài nói: "Ta đã thành quỷ, bị giam ở nơi này, không về được. Ngươi nói với thống tướng Đại Việt là đất địa linh, đừng bao giờ dại dột mà xâm phạm tới nữa". Tiên phong nói xong chỉ cho tôi mấy người đứng cạnh đấy, bảo: "Các anh em này cũng bị giam hết cả rồi". Tôi nhận ra mấy người ấy là Tín Thư Phúc, Bố Nhĩ Hải, A Nhĩ Hải và tám anh em dũng sĩ. Tất cả đều bị trói, có quân Nam áp giải không biết đi đâu. Tôi giật mình tỉnh dậy, dẫn quân ra bờ sông may cứu được nguyên soái.

Cốt Đãi Ngột Lang than:

- Triệt Triệt Đô thật là trung thành. Tiếc rằng ta một lúc nóng giận giết mất ông ấy.

Quân Thát chạy xa rồi, Trần Khánh Dư đem quân về xuôi. Mấy viên tỳ tướng hỏi:

- Sao tướng quân không đuổi đánh mà lại rút về?

Khánh Dư nói:

https://thuviensach.vn

- Ta muốn đám tàn quân này làm mồi cho Hà Bổng ăn tết.

Lại nói A Truật từ khi đem mấy chục lính kị chạy trốn khỏi Đông Bộ Đầu, men theo bờ sông mà đi. Về đến Yên Khâu, dừng lại nghỉ, cho quân đi tìm măng, tìm củ rừng ăn tạm. Chiều hôm ấy Cốt Đãi Ngột Lang dẫn tàn quân chạy đến. Cha con gặp nhau tủi cực không biết nhường nào, khóc như mưa như gió. Hoài Đô nói:

- Xin thống tướng bớt bi thương. Nơi này vẫn trong đất giặc, nhỡ bị đánh úp thì nguy to.

Cốt Đãi Ngột Lang nói:

- Ta mang đi bảy viên đại tướng chết mất bốn, mười viên đại lực sĩ chết chín, gần năm vạn quân nay còn không nổi một vạn không đau lòng sao được. Cả đời chinh chiến chưa bao giờ cay đắng thế này.

Rừng già ban đêm như đứa trẻ đỏng đảnh, đầy những trò tinh nghịch oái oăm. Sau tấm màn đen bí mật ngập tràn tiếng i...i...on...on, ái ái... ừm ừm, quân Thát không biết thần chết vẫn lần theo từng bước, nhất cử nhất động không thoát khỏi những đôi mắt của thám binh Hà Bổng. Nửa đêm về sáng, trời lạnh thấu xương, quân Thát vừa đói vừa mệt, ngủ say như chết. Mấy tốp lính gác, áo quần tơi tả, đi lại dật dờ trong ánh đuốc như những hồn ma, không còn sót lại chút gì vẻ kiêu dũng của những chiến binh đồng cỏ đã từng làm sụp đổ bao nhiêu lâu đài thành quách dưới gầm giời.

Cuối canh tư, phía sau trại có tiếng pháo nổ, tiếng tù và nổi lên, tiếng trống đồng hoà với tiếng quân reo vang ầm rừng núi. Quân Thát nháo nhác gọi nhau:

- Quân Nam đánh đến, chạy thôi!

A Truật bảo:

https://thuviensach.vn

- Cha chạy trước để con chặn hậu cho.

Cốt Đãi Ngột Lang, Hoài Đô cùng mấy nghìn binh lính người không kịp mặc giáp, ngựa không kịp đóng yên cứ trần trùi trụi mà chạy. Đến sáng Cốt Đãi Ngột Lang dừng lại thở hổn hển bảo:

- Chạy cũng xa rồi, đây gần ải Quy Hoá có lẽ quân Nam không đuổi nữa. Ta đi từ từ đợi A Truật.

Hoài Đô nói:

- Chỗ này đường hẹp, hai bên vách núi dựng như thành, thật là mạt địa. Thống tướng nên đi mau, quân Nam đặt bẫy đá thì quân ta chết hết.

Hoài Đô nói chưa dứt lời, trên đỉnh núi nổ một tiếng pháo, gỗ đá rơi xuống như mưa. Quân Thát tranh nhau chạy, chết hại vô số. Cốt Đãi Ngột Lang chạy đến gần ải Quy Hoá lại có một cánh quân dựng thành gỗ chặn mất đường, quân sĩ ùn cả lại, tên nỏ từ trong rừng bắn ra. Lính Thát mải chạy mất hết khiên mộc lẫn áo giáp, đứng làm mồi cho tên thuốc độc. Cốt Đãi Ngột Lang than:

- Thôi! Uy danh mấy mươi năm của ta chôn vùi ở đây mất rồi.

Nói xong rút gươm ra tự sát.

Thật là:

Biết trước đất Nam đầy linh khí

Thì đâu đến nỗi phải ngậm ngùi

Xin mời bạn đọc tiếp chương sau, xem Cốt Đãi Ngột Lang sống chết thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 13

Nhà vua xét công thưởng tướng sĩ

Chiêu Thánh gạt lệ lên xe hoa

Đang nói Cốt Đãi Ngột Lang sa vào nơi mạt địa, không có đường tiến, chẳng có đất lui, trong cơn cùng quẫn định rút gươm tự sát. Đoàn Hưng Trí bước lên giữ lấy thanh gươm, nói:

- Thống tướng chớ vội lo, tôi có cách này may ra thoát - quay lại bảo đám binh lính - Đây đã gần đất ta rồi, đằng nào cũng khốn, không liều mà đánh, chịu chết hết cả hay sao?

Nói xong đem bọn quân Bắc Thoán lên đầu, dẫn Cốt Đãi Ngột Lang và Hoài Đô vượt núi chạy suốt hai hôm thoát được về bên kia biên giới. Binh lính theo sau bị quân của Hà Bổng bắn chết đầy rừng. Đám quân đoạn hậu chết gần hết, chỉ có A Truật cùng vài chục lính Bạch Man tắt rừng chạy thoát. Mấy ngày sau Cốt Đãi Ngột Lang về đến Mã Quan, kiểm điểm sĩ tốt còn không đầy năm nghìn người mà phần lớn đều bị thương cả, mới thề rằng:

- Đời ta không bao giờ trở lại đất phương Nam này nữa.

Về sau Cốt Đãi Ngột Lang làm đến tể tướng nhà Nguyên, đánh cướp nhiều nơi nhưng suốt gần ba mươi năm không dám đem quân sang Đại Việt. Mỗi lần Hốt Tất Liệt nói đến đánh Giao Chỉ, Cốt Đãi Ngột Lang đều lấy cớ trong nước còn chưa ổn định gàn đi.

https://thuviensach.vn

Trong khi các cánh quân Đại Việt tiến đánh Đông Bộ Đầu, Trần Quốc Tuấn mời Thái Tông lên đài cao ở bến Triều Đông quan sát mặt trận. Khi thấy kinh thành bốc cháy, quân Thát bỏ chạy, Thái Tông liền truyền khẩu dụ cho thái sư Trần Thủ Độ đem quân vào thành dập lửa, cứu các cung điện, lầu gác, chữa cháy giúp dân. Ngay chiều hôm ấy nhà vua đem trăm quan về Thăng Long lo việc sửa sang cung thất. Mấy trăm thợ giỏi được triệu đến cùng quan binh làm gấp ngày đêm để kịp đón tết.

Ngày hôm sau dân thành Đại La bồng bế nhau về, tiếng cười tiếng nói tíu tít khắp phường to ngõ nhỏ. Thóc lúa, của cải đào lên, đâu đâu cũng rộn rã chuẩn bị đón xuân. Chị cả Thìn đặt gánh xuống sân, bảo cu Long:

- Chạy bố chúng nó hết rồi con ạ. Từ nay mẹ con mình lại được ở nhà. Mai mẹ mua cá nấu bún cho con ăn.

Cu Long hỏi:

- Giặc chạy hết sao bố chưa về hả mẹ.

- Con ngoan đi, vài ngày nữa tết thế nào bố cũng về.

- A! Tết bố về, lại dạy con tập võ.

Bên kia bờ rào, bà cụ Hải bảo cô con út:

- Con xem gạo, đỗ đã đủ chưa. Tết này anh mày nó về, làm nhiều nhiều bánh chưng một chút. Thằng ấy là chúa ăn của nếp.

Chị tư Phúc lấy cái nơm úp con gà trống hoa, bảo hai đứa con:

- Úp con gà vào đây, vài hôm nữa bố về làm thịt cúng giao thừa.

Vừa nói, chị vừa nhìn ra cổng, biết đâu nhỡ anh về! Tự nhiên má chị đỏ lên. Tuy đã hai con nhưng chị còn trẻ và đẹp, một vẻ đẹp tự nhiên hơi hớ

https://thuviensach.vn

hênh, dư tràn sức sống và sự khát khao ham muốn rất người. Ngoài đường có tiếng chào hỏi xôn xao. Ai đó nói:

- Gớm! Trên Nhật Tân năm nay hoa đẹp ơi là đẹp!

Những ngày giáp tết, trời ấm dần lên. Tiết xuân như thổi vào cỏ cây vạn vật một luồng sinh khí. Hôm nay là mùng một tết, khắp các ngả đường dẫn vào hoàng cung rực rỡ vô số những ngọn minh đăng nối tiếp nhau đủ các màu. Từ canh năm, anh lính tốt Thân Văn Khoai đã trở về nơi gác cũ bên cổng hoàng thành. Cạnh đấy có gốc đào già cháy dở trồi lên mấy chiếc mầm rất mập với vài cái nụ nhỏ xíu xinh xinh. Những hạt mưa li ti nhảy múa tung tăng, tranh nhau hôn lên mấy nụ đào be bé. Chân cổng phía bên kia không phải là Thái Công Bình, người lính tinh nhanh ấy nằm lại trên chiến trường Bình Lệ, anh đã hoà đời mình vào những giọt mưa xuân làm xanh tươi lá cành của quê hương xứ sở, thay vào đó là anh lính tốt Nguyễn Văn Lai mới được tuyển từ đội lính của phủ Thiên Trường lên. Trong trận Đông Bộ Đầu, Nguyễn Văn Lai có công giết được ba lính Thát, dường như đứng lâu anh ta không chịu nổi, cứ ngọ ngà ngọ nguậy có vẻ khó chịu lắm, lúc sau quay sang hỏi Văn Khoai.

- Ngày nào cũng phải đứng gác thế này hả anh?

- Là lính giữ hoàng thành chỉ có đứng gác chứ làm gì nữa.

- Ôi! Thế thì chán quá. Tính tôi thích bơi lội chạy nhảy, bây giờ đứng như tượng suốt ngày chịu sao nổi anh ơi, giờ giấc nghiêm ngặt không cựa vào đâu được, hơi tí là bị phạt ngay. Thế mới biết người ta bảo gần lửa rát mặt, biết vậy cứ ở đội thuyền cho xong.

Văn Khoai cười bảo:

- Nhưng về đây đã được ăn ngon, mặc đẹp, lâu dần sẽ quen. Cậu không thấy làm lính hoàng cung là danh giá à? Khối người mơ chẳng được đấy.

https://thuviensach.vn

- Danh giá thì có nhưng bó buộc lắm. Chả trách con chim trong lồng ăn uống đầy đủ ngon lành thế nhưng hở cửa là bay đi, chẳng cần ngoảnh cổ nhìn lại. Giặc chạy hết rồi, có lẽ ăn tết xong tôi xin về quê cày ruộng giúp thầy tôi. Binh đâu phải là nghiệp hả anh.

Hai anh em đang nói chuyện, từ điện Kính Thiên nổi lên một hồi trống dài, tiếp theo là tiếng pháo nổ. Cả hoàng cung như được nâng lên trong tiếng pháo. Trời sáng dần ra, đằng Đông rực lên màu hồng phơn phớt của ánh tảo minh, bóng đêm và mưa bụi lùi về phía cuối trời. Tiếng pháo ran lên trên các phố La thành rồi lan ra khắp nơi trong Đại La thành.

(Kinh đô Đại Việt gồm nhiều lớp thành: Ngoài cùng là Đại La thành, tiếp đến La thành, Thăng Long thành, trong cùng là Tử Cấm thành)

Trăm quan đã tề tựu trước sân điện Kính Thiên. Đúng giờ Mão, nhà vua mặt rồng tươi tốt bước lên điện. Triều thần quỳ lạy tung hô vạn tuế. Thái Tông giơ tay vẫy, miễn lễ cho mọi người. Ngài nói:

- Ơn nhờ linh khí giang sơn, hồng phúc của tổ tiên cùng sự chung sức đồng lòng của muôn dân trăm họ, đã đánh đuổi được giặc Thát ra khỏi biên thuỳ. Nhân dịp tân xuân, trẫm có lời chúc trăm quan cùng bách tính người người an khang, nhà nhà thịnh vượng, đặng làm cho Đại Việt ta thành một nước phú cường.

Nhà vua vừa dứt lời, từ quan đến lính cùng tung hô:

- Vạn tuế! Vạn tuế! Vạn tuế.

Hoàng thành vang ầm trong nhịp trống, tiếng người. Dân Đại La nhất loạt hô theo:

- Vạn tuế! Vạn tuế! Vạn tuế...

https://thuviensach.vn

Tiếng hô lan qua bãi ngô, theo dòng Nhị Hà mang niềm phấn khích đến tận ngõ ngách của các xóm làng. Đợi cho bầu không khí lắng lại, nhà vua nói tiếp:

- Trẫm xin tỏ lòng tri ân tới các gia đình quan lại, sĩ phu, tướng lĩnh, binh lính cùng muôn dân có người thân đã anh dũng xả thân trong cuộc chiến vừa qua vì sự trường tồn của giang sơn xã tắc. Sự cống hiến đó thật là lớn lao, dẫu đem núi Yên Tử mà so cũng không thể nào sánh được.

Giọng nhà vua nghẹn lại, người xúc động nghĩ đến các chiến binh đã vì núi sông, vì người mà ngã xuống. Các triều thần cùng tướng lĩnh, binh sĩ cũng im lặng, một sự im lặng thành kính trang nghiêm trong đau thương mất mát. Bầu không khí như chìm hẳn xuống. Giây lâu nhà vua mới nói tiếp:

- Cho dù tổn thất đó thật lớn lao nhưng người Đại Việt đã chiến thắng vinh quang. Trẫm mong các khanh, tất cả thần dân Đại Việt của trẫm hãy cùng trẫm chung sức chung lòng xây dựng lại cơ đồ, làm oai linh dòng giống Lạc Hồng ngày càng rạng tỏ.

Nhà vua vừa ngừng lời, trăm quan cùng binh lính lại đồng thanh tung hô:

- Vạn tuế! Vạn tuế! Vạn tuế!

Nhà vua tiếp:

- Có được chiến thắng đó là nhờ các khanh từ quan lại đến nông phu đã cùng trẫm lo mối lo của xã tắc, gánh gánh nặng của giang sơn, thật đáng khen lắm lắm. Ai cũng có công, ai cũng đáng thưởng, người đầu tiên phải kể đến là Thiên Cực công chúa Trần Thị Dung.

Viên quan thị độc hô to:

https://thuviensach.vn

- Thiên Cực công chúa Trần Thị Dung lĩnh chỉ.

Bà Dung quỳ trước sân rồng. Nhà vua nói:

- Trong khi trẫm cùng triều thần đem quân chống giặc ở ngoài, Thiên Cực công chúa đã lo cho hoàng tộc và trăm họ lánh về Thiên Trường, không để quân Thát bắt người cướp của, đó là công lớn thứ nhất. Khi tạm lánh ở Hoàng giang khanh đã giữ gìn hoàng thái tử, các cung phi, các công chúa cùng vợ con tướng lĩnh có được cuộc sống bình ổn không bị giặc cướp, vì thế hậu phương ta yên định, đó là công lớn thứ hai. Trong khi ta đang cần quân dụng để đánh giặc, khanh đã chiêu mộ dân binh, quyên góp đồ binh bị gửi ra mặt trận, đó là công lớn thứ ba. Đàn bà làm được như thế thật chẳng hổ danh con cháu Trưng vương. Do những công lao to lớn đó, trẫm phong khanh danh hiệu Linh Từ quốc mẫu; xe kiệu, mũ áo, quân hầu đều ngang với hoàng hậu.

Linh Từ bái lạy tạ ơn lĩnh chỉ. Ai cũng bảo:

- Thật là xứng đáng.

Viên thị độc gọi:

- Tướng Trần Khánh Dư lĩnh chỉ.

Trần Khánh Dư bước ra quỳ trước sân rồng. Nhà vua phán:

- Trần Khánh Dư tuổi trẻ mà anh dũng mưu cơ, thừa lúc quân giặc sơ hở, đánh úp cướp được nhiều lương thảo làm cho quân Thát sớm lâm vào tình cảnh khốn đốn. Công ấy không phải nhỏ. Trẫm phong cho tước hầu.

Trần Khánh Dư bái tạ nhận chỉ đứng dậy. Thái Tông nói tiếp:

- Trẫm muốn nhận khanh làm thiên tử nghĩa nam. Ý khanh thế nào?

Khánh Dư vội quỳ lạy tạ ơn rằng:

https://thuviensach.vn

- Đội ơn hoàng thượng ưu ái. Nhi thần thật cảm kích, đâu dám không tuân.

Từ đấy Trần Khánh Dư được đối xử như một hoàng tử. Quan thị độc hô tiếp:

- Quan đại phu Lê Tần nhận chỉ.

Lê Tần quì lạy. Thái tông phán:

- Lê Phụ Trần đánh giặc có công, nguy nan không rối trí, mưu lược anh hùng, biết lấy nhàn chờ đánh nhọc. "Trẫm không có khanh thì đâu có ngày nay. Khanh hãy cố gắng để cùng được trọn vẹn về sau". Nay trẫm phong khanh làm ngự sử đại phu, tước Bảo Văn hầu, cho kết duyên cùng công chúa Chiêu Thánh. Hẹn ngày nguyên tiêu mở hội thành hôn.

(Lê Phụ Trần: Là biệt danh Trần Thái Tông phong cho Lê Tần

Phần trong ngoặc kép trích nguyên văn trong ĐVsktt)

Lê Tần cùng các quan ngơ ngác không hiểu nhà vua nói gì nhưng cũng không ai dám hỏi (Chiêu Thánh vốn là vợ vua. Nay vua đem vợ mình gả cho người khác thật là chuyện lạ. Vì thế đời sau Ngô Sĩ Liên cho rằng vua tôi nhà Trần coi thường đạo vợ chồng). Thái Tông tiếp lời:

- Có những người được phong khen, hôm nay vắng mặt ở đây, bộ lễ có trách nhiệm chuyển sắc chỉ của trẫm đến bản thân hoặc gia đình họ. Đó là Hà Bổng chủ trại Quy Hoá có công tập kích đánh tan tàn quân giặc. Hôm nay là ngày tết, dân ta được yên vui nhưng ông ấy vẫn còn đuổi quân Thát ở miền biên giới. Công lớn ấy thật đáng ghi cho muôn đời mai hậu noi theo. Trẫm phong cho tước hầu, cử làm tướng trông coi động Quy Hoá. Đó là Phùng Lộc Hộ, đánh giặc từ khi chúng mới vừa đặt chân tới Bạch Hạc, không cho chúng bắt người cướp của, bảo vệ được bách tính, chẳng may lâm trận tử vong. Trẫm truy phong là Lân Hồ Đô Thống đại vương, xây

https://thuviensach.vn

miếu thờ ở quê làng Đồng Bảng, huyện Tùng Thiện. Trẫm lại ban tám chữ lớn "Nam thiên tráng khí, Bắc khấu hàn tâm", khắc vào bức hoành đặt thờ trong miếu. Những người mệnh vong trong lúc cùng đánh giặc được phối hưởng, quanh năm khói hương thờ phụng. Đó là bảy anh em họ Lỗ, đứng đầu là Lỗ Định Sơn ở Tam Dương, toàn gia địch chiến, đánh giặc cả khi chúng đến lẫn lúc chúng rút chạy, gây cho quân Thát nhiều tổn thất. Cùng rất nhiều tướng sĩ có công, sau này sẽ được lần lượt ban thưởng. Những gia đình binh lính trận vong, thương tật được cấp tiền bạc. Những người tham gia đánh giặc đều được ban thưởng, cho về thăm nhà. Tuyên bố đại xá thiên hạ, chỉ riêng những kẻ hàng giặc thì không được tha.

(Nam thiên tráng khí, Bắc khấu hàn tâm: Trời Nam khí mạnh, giặc Bắc lạnh hồn

Tam Dương: Nay thuộc Vĩnh Phú

Toàn gia địch chiến: Cả nhà đánh giặc)

Nhà vua vừa dứt lời, tiếng tung tung hô vạn tuế ầm vang như sóng dậy khắp trong ngoài kinh thành. Tan buổi triều, người ta ôm nhau mà khóc mà cười. Ai nấy hoan hỉ bảo rằng:

- Vua ta thật là đấng minh quân.

Cái tết này không ai sung sướng hơn chị cả Thìn. Đúng tối giao thừa, anh cả Thìn về đến nhà, vừa đặt khăn gói xuống đã ôm lấy cu Long hôn lấy hôn để. Chị cả Thìn bảo chồng:

- Em đã đun nước nóng, nhà đi tắm đi. Thay áo thay khố ra để em giặt rồi vào ăn cơm.

Anh cả Thìn âu yếm nhìn vợ. Đêm ấy hai người trò chuyện, nói sao hết tình ái ân của đôi vợ chồng lâu ngày mới được gặp nhau. Chị sờ lên mặt anh, bảo:

https://thuviensach.vn

- Mình đen quá, mà chân tay cứng như gỗ lim vậy.

- Không thế thì sao đánh được giặc.

- À! Em chưa hỏi. Chú Sơn con bà Hải mấy chú tư Phúc có về không?

Anh cả Thìn không trả lời, chỉ buông một tiếng thở dài. Dưới ánh sáng lờ mờ của đĩa đèn dầu lạc, chị thấy anh nhìn trân trân vào một điểm nào đó trong khoảng tối trên mái nhà. Chị lay người anh, hỏi:

- Hay có chuyện gì rồi hả thầy em.

Anh cả Thìn như tỉnh lại, nói:

- À à! Không có gì! Mai anh sang bên ấy chúc tết. Các chú ấy chưa về được. Khuya rồi, ngủ đi.

Chị cả Thìn thấy anh nói vậy, không dám hỏi nữa, kéo chăn đắp cho con rồi ôm lấy tấm ngực lực lưỡng của chồng, nằm yên. Anh Thìn trằn trọc không ngủ, đầu óc căng căng. Ngày mai gặp mọi người, nói chuyện thế nào, dịp đầu xuân anh không thể là con chim mang về tin dữ.

Sáng mùng một, chị cả Thìn dậy sớm, lẳng lặng làm thịt gà sắp mâm cỗ cúng, chị không muốn đánh thức anh, sợ anh mệt. May thay, sáng ra ai nấy đều hướng về những tấm cáo thị dán khắp nơi trong thành, người ta còn mải kéo nhau đi xem đốt pháo và tung hô vạn tuế. Những nhà có người thân chưa về lại càng hăng hái đi để nghe tin tức con em nên dù anh cả Thìn có không đến chúc tết cũng không ai trách cứ. Buổi chiều, nỗi mong chờ hi vọng đã biến dần thành đám mây u ám ngày càng nặng trĩu treo lơ lửng trên những mái nhà có người đi lính chưa về. Họ tìm đến những người trở về từ mặt trận để hỏi thăm. Gần tối, chị tư Phúc rủ bà cụ Hải sang chơi chúc tết nhà anh cả Thìn. Chị cả Thìn đon đả ra chào khách. Cụ Hải vui vẻ nói:

https://thuviensach.vn

- Năm mới sang mừng tuổi anh chị năm nay giàu bằng ba bằng bốn năm ngoái. Bố cháu về đâu rồi, xem có khoẻ không nào.

Anh Thìn trong nhà chạy ra:

- Cháu chào bà, chào cô Phúc. Mời bà, mời cô vào trong nhà xơi nước. Cháu chúc bà năm nay khoẻ bằng ba bằng bốn năm ngoái, chúc cô Phúc ăn ra làm nên bằng ba bằng bốn năm ngoái.

Những lời chúc tụng như một công thức đã cũ nhưng không thể thay đổi. Bà cụ Hải thắp mấy nén nhang cắm lên ban thờ. Chị tư Phúc thở dài, nói:

- Không hiểu nhà em thế nào mà hôm nay chưa được về. Bác có gặp nhà em không?

Anh cả Thìn bảo:

- Cứ vui vẻ cho con ăn tết đi đã, lính tráng trận mạc biết đâu mà đợi. Chắc cũng chỉ mấy ngày nữa...

Cả Thìn dừng giữa câu nhưng anh cảm thấy hài lòng vì đã nói được tự nhiên và rành rẽ đến thế. Bà cụ Hải cũng họa vào:

- Phải đấy! Cứ vui vẻ ăn tết cái đã, biết thế nào mà đợi.

Chị tư Phúc bảo:

- Tết nhất, nhà người ta vui vẻ; nhà con, chòng chọc ba mẹ con, chán chả muốn ăn uống gì bà ạ.

Bà cụ Hải bảo:

- Thằng Sơn nhà tôi cũng chả có tin tức gì - Bà quay đi, lấy khăn chấm lên mắt, đổi giọng, nói tiếp - Nhưng thôi! Biết thế nào mà lo, mà có lo cũng

https://thuviensach.vn

chả được việc gì, cứ đợi ít ngày nữa thế nào rồi cũng lần lượt được về.

Chị tư Phúc bảo:

- Thôi! Năm sớm sang mừng tuổi hai bác. Bà con mình về đi. Biết đâu nhà con mấy chú Sơn chả ở nhà rồi.

Hai người ra về, đường phố đã tối, rẽ vào ngõ, chỉ có cây duối già đứng đợi trong mưa bụi.

Từ tối hôm qua, các chùa trong thành Đại La như hấp thu được nhịp thở của mùa xuân, tất cả cùng sống dậy. Chùa Bảo Quang đông nghịt người đến lễ. Tiếng chuông ngân như xoa dịu nỗi đau nhân thế và mở lối cho muôn vạn linh hồn thoát khỏi đường mê. Khói hương nghi ngút bay ra ngoài tam bảo, trùm lên những cây đại già trầm mặc suy tư. Chiêu Thánh từ hôm lánh giặc trở về, chưa ra khỏi tam quan. Nàng cùng tăng ni thu dọn gạch ngói vỡ, dựng lại những bức tượng đổ, chiều chiều thắp hương trong bảo tháp nơi cất giữ di cốt phụ hoàng. Từ khi thái sư Trần Thủ Độ và mẹ nàng đón chị Thuận Thiên vào cung, nàng dọn ra ở hẳn chùa này thấm thoắt đã hai mươi năm, chỉ có một mình A Nhi đi theo bầu bạn sớm chiều. Mấy năm trước, Chiêu Thánh định gả A Nhi cho một anh lính tứ sương nhưng A Nhi không chịu, nguyện ở vậy hầu hạ Chiêu Thánh đến trọn đời. Dễ có đến hơn mười năm Thái Tông Trần Cảnh không gặp lại Chiêu Thánh. Chị Thuận Thiên bây giờ đã thành người thiên cổ nhưng ngọn lửa yêu thương trong lòng Chiêu Thánh đối với hoàng thượng đã tắt từ lâu (Hoàng hậu Thuận Thiên sinh tháng 6 năm Bính Tý (1216), mất tháng 6 năm Mậu Thìn (1248), thọ 33 tuổi). Thời gian đầu đôi lần hoàng thượng đến thăm nhưng nàng lánh mặt, lâu sau hoàng thượng không tới nữa. Chiêu Thánh yên trí rằng hình ảnh của nàng cũng đã phai mờ trong trí nhớ quân vương. Nàng có thể dùng quãng đời còn lại toàn tâm lo việc thờ phụng người cha đáng thương và xấu số của mình. Tuy không chính thức xuống tóc nhưng trái tim nàng đã ưu du cõi tam muội từ lâu (Tam muội (Samdhi): Tập trung tư tưởng cao độ, lìa dứt mọi tạp niệm tà đoan, tâm linh không

https://thuviensach.vn

xao động, đạt được sự thiền định). Có lẽ vì vậy mà tâm hồn nàng trở nên thảnh thơi thư thái, những vết thương nơi cõi lòng theo tháng năm dần kín miệng. Tết năm nay, giặc Thát bị đánh tan, trăm họ nao nức vui cười, Chiêu Thánh cũng như thấy mình trẻ lại, nàng lao vào công việc hàn gắn thương tích trên mặt đất, không biết điều đó cũng làm cho khuôn mặt nàng bớt đi dấu vết bi thương. Mặt đất, mặt người sắc xuân đang trở lại. Ai biết trong lòng vị công chúa bốn mươi tuổi đời đang nghĩ những gì. Hôm nay là mùng một tết, mùa xuân tô lên những cành bưởi, cành hồng một màu xanh mới. Chiêu Thánh mặc áo đại lễ đang đứng đốt giấy tiền trước bảo tháp Huệ Quang, A Nhi từ ngoài chạy về kéo nàng vào trong phòng, nói nhỏ:

- Có tin này không biết có nên nói để công chúa biết hay không!

- Ồ! A Nhi, em làm sao vậy? Có chuyện gì mà phải ngập ngừng. Năm mới như vậy là không may mắn rồi.

- Công chúa ơi! Chuyện này chưa biết là may hay không đây - ghé sát vào tai Chiêu Thánh - Hoàng thượng nói gả công chúa cho Bảo Văn hầu Lê Tần.

Chiêu Thánh lãnh đạm nói:

- Hoàng thượng gả ai cho ai có việc gì đến ta.

A Nhi ngơ ngác:

- Ơ! Nhưng gả chính công chúa cơ mà.

- Ô kìa! Năm mới mà sao A Nhi lẩn thẩn thế? Chính công chúa hay phụ công chúa cũng đã sao?

A Nhi lắc đầu quầy quậy hỏi:

- Thế công chúa đồng ý lấy Lê hầu hay sao.

https://thuviensach.vn

- Công chúa nào? Sao lại hỏi ta?

- Chính công chúa Chiêu Thánh chứ còn công chúa nào nữa!

Chiêu Thánh dường như đã hiểu ra, trợn mắt hỏi:

- Ta? Chính ta? Gả ta cho Lê Tần? Em làm sao thế, có ốm không mà nói bậy bạ vậy?

Chiêu Thánh vừa nói vừa sờ tay lê đầu A Nhi. A Nhi thanh minh:

- Em không có nói bậy bạ. Dân khắp thành Đại La đều biết vậy. Đâu đâu người ta cũng kháo nhau nguyên tiêu này ăn mừng công chúa Chiêu Thánh thành thân với tướng quân Lê Tần. Có lẽ chỉ chốc nữa Linh Từ quốc mẫu sẽ đến đây.

Chiêu Thánh lặng im giây lâu mới nói:

- Dù sao ta vẫn còn là vợ của hoàng thượng, có lẽ nào lại như thế.

Chiêu Thánh đang nghi hoặc, ngoài cổng chùa có tiếng ồn ào. Ai đó nói:

- Linh Từ quốc mẫu giá lâm.

Lời nói của A Nhi đã được xác nhận. Chiêu Thánh bưng mặt khóc:

- Ôi thân ta sao quá gian truân! Trời ơi! Nhà vua sao có thể làm những chuyện thương phong bại tục như vậy được. Mà cũng đúng thôi, anh chị em lấy nhau không kể luân thường, vua cướp vợ thần, em cướp vợ anh chẳng kiêng đạo lý, đã dám cướp vợ người thì cũng có thể đem vợ mình ra làm phần thưởng cho kẻ khác lắm chứ. Không việc hủ bại nào không xảy ra ở chốn cung đình.

https://thuviensach.vn

Lê Tần từ lúc ở triều về, ngồi đứng không yên, không hiểu sao hoàng thượng lại ban cho cái ân trạch oái oăm như vậy, chưa biết nên xử trí thế nào bỗng gia nhân vào báo có quan trung minh tự Lưu Miễn đến thăm. Lưu Miễn vốn xuất thân khoa bảng, cùng Vương Giát đỗ đầu trong khoa thi thái học sinh năm Thiên Ứng Chính Bình thứ tám (Kỷ Hợi-1239), được phong tước minh tự bổ làm an phủ sứ lộ Thanh Hoá, lúc ấy đang có việc ở kinh thành. Miễn học sâu biết rộng lại thích giao du hào kiệt, được Lê Tần quý trọng, hai người thường qua lại với nhau, tình bạn bè rất là tương đắc. Hôm ấy ngày đầu năm, biết chuyện của Lê Tần, Miễn đến mừng. Lê Tần vội mời vào. Miễn nói:

- Nhân tiết tân xuân, tôi xin có lời mừng Lê huynh đắc sự công danh, lại yên bề gia thất.

Lê Tần nói:

- Chính vì cái sự yên bề gia thất ấy mà tôi đang sầu khổ muôn phần chứ có gì đáng mừng đâu!

- Hà cớ chi mà Lê huynh phải sầu khổ?

- Từ khi phu nhân của tôi lâm trọng bệnh về với tổ tiên, đã hơn hai mươi năm chưa khi nào tôi vương nghĩ tới chuyện tục huyền, nguyện ở vậy một đời làm kẻ chung tình. Nay hoàng thượng ban cho cái sự lạ này, một là lỗi đạo quân thần, hai là không còn thủ tiết được với người vợ quá cố, ba là họ Lê nhà tôi đã có lời nguyền bất cộng đới thiên cùng họ Lý, tôi đâu dám chung thân với công chúa họ Lý bao giờ, vì thế mà trong lòng sầu muộn.

Lưu Miễn cười lớn, nói:

- Tôi vẫn kính trọng Lê huynh là người tài cao học rộng, sao vẫn giữ những chính kiến hẹp hòi quá như vậy. Ba nỗi khổ của huynh giải có khó gì.

https://thuviensach.vn

- Xin Lưu huynh chỉ rõ cho.

Lưu Miễn nói chậm rãi:

- Thứ nhất về đạo quân thần huynh không có lỗi. Chiêu Thánh ra khỏi hoàng cung hai mươi năm nay, tình nghĩa với hoàng thượng không khác gì người dưng nước lã. Từ khi hoàng thượng giáng Chiêu Thánh xuống làm công chúa, đã coi nàng không còn là vợ nữa rồi. Hôm mới về kinh, tình cờ nhà vua đi qua chùa Bảo Quang, trông thấy Chiêu Thánh trong sân có phần khoẻ mạnh xinh đẹp hơn xưa, người nói: "Ta phải trả lại tuổi xuân hạnh phúc cho nàng". Kết duyên cùng Chiêu Thánh, huynh đã giúp vua trả được món nợ đó vậy. Thứ hai, huynh muốn làm kẻ chung tình, vậy chữ hiếu huynh để vào đâu? Trong tất cả các tội bất hiếu, tội không chịu sinh con cái để dòng giống tuyệt tự tuyệt tôn là nặng nhất, mà nay huynh vẫn chưa có con. Vả lại huynh là đấng nam nhi đại trượng phu, khư khư ôm mối chung tình với người đã khuất há chẳng phải thói thường của đám quần thoa, không sợ thiên hạ người ta cười ư? Ba là lời nguyền của họ Lê với họ Lý, thánh nhân dạy oán cừu nên cởi không nên buộc. Thiên hạ nay đã về nhà Trần, huynh còn oán thù ai. Triều đại nào có thịnh lại chả có suy, vượng như Chu, cường như Tần, thịnh như Hán, minh như Đường rồi cũng đều có ngày chung cục. Khi cái cũ đã suy tàn cái mới cường mỹ ắt phải thay thế, âu cũng là thuận tự nhiên. Chẳng lẽ cứ để cho một triều đại suy đồi với ông vua bạo ngược trị vì mãi, muôn dân bách tính sẽ ra sao? Sứ mạng của huynh là phải giải lời nguyền. Cuộc hôn nhân này chính là sự hoá giải lời nguyền ấy. Tôi nghĩ không phải ngẫu nhiên mà thánh thượng lại sắp đặt như vậy. Chắc là người đã hao tâm tổn lực lắm. Kẻ nông cạn sao hiểu chỗ khuất khúc ấy.

- Thôi! Nghe mẹ đi con, hãy về trong phủ để còn sắm sửa, vài ngày nữa nhà trai người ta có cơi trầu đưa sang. Nhà vua làm thế này cũng là vì lòng tốt, muốn chăm lo cho hạnh phúc của con.

https://thuviensach.vn

Linh Từ quốc mẫu cố ngọt nhạt dỗ dành nhưng điều đó chỉ làm cho Chiêu Thánh càng thêm bực bội, tủi cực. Nàng nói trong nước mắt:

- Thôi! Bà đừng nói nữa. Bà hãy về với ông chồng thái sư của bà đi. Tôi biết tỏng cái sự chăm lo của họ Trần nhà bà đối với tôi rồi. Vâng! Chính vì cái sự chăm lo quá chu đáo ấy đã biến tôi từ một hoàng đế thành hoàng hậu, rồi từ hoàng hậu thành công chúa, đến nay cái phận công chúa cũng không còn. Các người muốn tôi phải làm thê thiếp cho một tên đầy tớ của họ Trần nhà các người. Lòng tốt của nhà vua, thật là phát buồn nôn lên được. Bà về đi! Mang luôn cả cái lòng tốt của họ Trần nhà bà về cho tôi được yên.

Linh Từ vẫn dịu dàng, một vẻ dịu dàng đầy sự nhẫn nại và tình thương của mẹ đối với con gái. Bà nói:

- Ừ thì mẹ hẵng về nhưng con cũng cần nghĩ lại. Việc này chỉ mang đến điều tốt đẹp cho con đấy thôi.

Chiêu Thánh không nói. Linh Từ đứng dậy đi ra, lên kiệu về phủ. Chiêu Thánh bảo A Nhi:

- Em lau sạch chỗ bà ấy vừa ngồi cho ta.

A Nhi ân cần đến ngồi bên Chiêu Thánh, nói:

- Em nghĩ quốc mẫu nói cũng phải. Tình duyên với nhà vua coi như đã dứt, công chúa nên lo cho bản thân, chẳng nên suy nghĩ nặng nề quá làm gì. Nàng Ly Cơ xưa chẳng đã từng hối hận đó sao. Còn tiết hạnh ư? Người đời chỉ lấy mỹ tự mà doạ nhau chứ có tiết hạnh thật thì nàng Tuyên Khương nước Vệ, nàng Chân Thị nhà họ Viên, nàng Dương Vân Nga nhà Đinh và cả Linh Từ quốc mẫu nhà ta nữa biết trốn vào đâu. Thế mà họ vẫn được thiên hạ tôn kính đó thôi.

https://thuviensach.vn

(Tấn Hiến công đánh nước Ly nhung, vua Ly nhung phải đem dâng nàng Ly Cơ. Ly Cơ sầu khổ vô cùng, về sau sống trong cung nước Tấn rất sung sướng vui vẻ, lại hối hận trước đây đã khóc lóc không muốn đi.

Tuyên Khương là con gái nước Tề gả cho Cấp tử con vua nước Vệ. Vua nước Vệ là Tuyên công thấy nàng xinh đẹp liền chiếm làm vợ mình. Sau Tuyên công chết, Tuyên Khương lại theo làm vợ công tử Ngoan.

Chân thị: Vợ Viên Hi - Thời Tam Quốc, Tào Tháo diệt họ Viên, Chân thị theo làm vợ Tào Phi (con Tào Tháo).)

Chiêu Thánh nhăn mặt nói:

- A Nhi ơi! Chồng ta vẫn sống sờ sờ ra kia. Ta vẫn là vợ đương kim hoàng thượng.

A Nhi than:

- Trời ơi! Thật khổ thân công chúa. Em cứ nghĩ làm vợ hờ của một ông vua thà làm vợ thật của anh đốn củi còn không đến nỗi mất phần chăn gối.

Rằm tháng giêng, dân thành Đại La ăn tết nguyên tiêu cũng là lẽ thường nhưng năm nay nhà vua cho mở hội hoa đăng mừng công chúa Chiêu Thánh cải giá mới là chuyện lạ. Suốt từ tối, hồ Lục Thuỷ san sát những đèn. Nào dân, nào lính, nam thanh nữ tú áo khăn rực rỡ kéo nhau đi nườm nượp, cười nói ồn ào. Trên trời cao chị Hằng bẽn lẽn nhìn trộm thế gian rồi lại kéo chiếc khăn mây mỏng che vội khuôn mặt ủ dột còn hoen vệt ướt của những ngày mưa gió. Một chàng trai đi bên cô gái, cao hứng nói:

- Hôm nay trời còn nhiều mây nhưng trăng đẹp quá. Lâu lắm mới lại thấy trăng, suốt cả mùa đông bị mây che khuất.

Cô gái bảo:

https://thuviensach.vn

- Trăng đẹp thật nhưng cứ lẩn vào mây như người xấu hổ ấy. Người ta bảo còn biết xấu hổ là vẫn còn nhân cách phải không anh?

- Ai mà biết được lòng dạ trăng già.

Tiếng nói của đôi trai gái chìm giữa những âm thanh ồn ào của đám người đang hò hét xem trò tạp kĩ. Trong quán rượu, bàn nào cũng đầy những lính, nhà hàng phải bày bàn ghế ra cả ngoài hè cho khách ngồi. Một bàn trong góc có ba anh lính, một anh mặt trắng, một anh có râu và một anh mắt xếch. Anh mắt xếch hỏi anh mặt trắng.

- Nghe nói hôm nay trong dinh quan ngự sử bận lắm cơ mà? Sao cậu đi chơi được.

Anh mặt trắng thở dài nói:

- Cưới vợ thì ai chả bận. Anh có biết suốt mười ngày hôm nay mấy anh em chúng tôi khổ sở thế nào không? Từ sáng đến tối chỉ khiêng kiệu ra lại khiêng kiệu vào, tập mỗi cái việc khiêng kiệu cô dâu mà không nổi. Hôm nay xong việc mới được đi chơi đấy chứ.

Anh có râu bảo.

- Khiêng kiệu cô dâu thì làm gì khó khăn đến thế... Ừ! Mẹ kiếp, chai rượu này như có mùi khê.

Anh mặt trắng tiếp:

- Khê đâu mà khê. Rượu cũ nó thế... Người bảo kiệu công chúa phải khiêng bốn đòn, người lại nói cải giá chỉ khiêng hai đòn thôi. Tập đi tập lại cho đến sáng nay vẫn còn nửa hai nửa bốn. Các anh không biết chứ, khổ nhất là ngày hôm nay, lúc đi đón dâu mà mặt chú rể buồn như đưa đám.

Anh mắt xếch bảo:

https://thuviensach.vn

- Quái! Cái bố Lê Tần nhà ta quá nửa đời người còn ngấm ngố đến thế. Đánh giặc rõ hăng mà lấy vợ lại ra chiều e ấp. Đúng là người cổ.

Anh có râu dằn cạch cái chén vại xuống bàn, nói:

- Mẹ kiếp không vớ được tay ông!

Mấy anh em cùng cười. Anh mặt trắng nói tiếp:

- Ối giời ơi! Đến cái đận đón cô dâu ra kiệu mới khốn nạn chứ. Khóc khóc, mếu mếu nước mắt nước mũi đầm đìa, làm cứ như ăn vạ. Lại còn chết ngất mấy lần. Đành phải cho cả một thị nữ vào kiệu ngồi để giữ. Đáng lẽ chỉ khiêng một người hoá khiêng hai. Cái con thị nữ nó béo như nặc nô, nặng bỏ cha bỏ mẹ đi được.

Anh có râu bảo:

- Cái đám cưới này kể ra trái lễ, nhưng chắc rồi chẳng ai hạnh phúc bằng họ cho mà xem.

Anh mắt xếch nói:

- Lễ mấy chả nghĩa. Thời nay ai còn hơi đâu nghĩ đến cái thứ xa xỉ phẩm ấy nữa. Biết thế nào mà chắc hạnh phúc mới không hạnh phúc.

Anh có râu quả quyết:

- Chắc chứ. Tôi cứ đánh cuộc với các cậu mười ăn một đấy.

- Cuộc thì cuộc, mấy khi vua gả chồng cho vợ. Uống nhanh lên xong rồi còn đi hát cô đầu. Chưa bao giờ nhiều ả đào xinh tươi đến thế.

- Ố ồ! Bọn con hát bây giờ có giá ra phết. Một cô đào non còn hơn mười vị tiến sĩ... Rượu khê thật lại cứ bảo không.

https://thuviensach.vn

- Không khê đâu... Đúng là đánh giặc xong tha hồ lắm chuyện hay ho.

Thật là:

Kẻ trong tiệc cưới đang buồn khổ

Người ngoài quán rượu lại hân hoan

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem đôi vợ chồng ấy có hạnh phúc hay không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 14

Vua thánh, tôi hiền cùng xuống trần gian

Phạm Hữu, Nguyễn Bằng trở về quê cũ

Mặt trời xuống dần sau lũy tre phía đầu ô, còn chút nắng vàng hắt hiu rớt lại trên các ngọn cây gợi một nỗi buồn thê thiết. Cứ nghĩ như trong tay ta đang nắm một vật gì đó thật thiêng liêng quý báu mà bắt buộc phải lìa bỏ. Nuối tiếc, day dứt đè nặng trong lòng khiến ta rơi vào trạng thái của một kẻ tội đồ đang giằng xé tim gan trong những giờ sám hối. Anh cả Thìn ngồi một mình đã lâu trong quán rượu vắng khách, chén rượu rót ra chưa đụng đến. Người chủ quán đứng tuổi thấy lạ, hỏi:

- Ơ kìa! Quan bác không uống đi. Hình như quan bác có điều gì phiền muộn? Hay quan bác đánh mất vật gì?

- Vâng! Tôi đang sắp đánh mất cái điều mà tôi không muốn mất tí nào.

- Sắp đánh mất?

- Vâng! Sắp đánh mất! Nhưng thôi! Bác hỏi làm chi.

- Vậy ra bác đang ăn năn hối hận vì việc đã làm?

- Không ăn năn gì cả cũng không hối tiếc gì cả, chỉ đau xót và ngại ngần thôi. Tôi sắp phải báo tin buồn cho gia đình những bạn bè. Giặc Thát đã giết chết bạn bè tôi, còn tôi sắp giết chết tia hi vọng cuối cùng nơi con

https://thuviensach.vn

mắt người thân của họ. Anh bảo phải làm một việc như vậy không đau lòng sao được, nhưng không thể không làm.

- À ra vậy! Thế thì bác uống đi. Cứ uống đi để lấy dũng khí. Tôi hiểu lòng bác. Thật là khó!

- Vâng! Khó lắm bác ạ. Khó hơn cả việc cầm giáo xông vào trận giặc. Tôi đã phải nén chặt trong lòng từ hôm được về nhà tới nay để đợi cho qua cái tết. Nhưng mỗi lần nhìn thấy những khuôn mặt đang khắc khoải chờ mong, hi vọng, ruột gan tôi quặn thắt, như có bàn tay tàn nhẫn của người khổng lồ bóp ngang lồng ngực.

Bác chủ quán mang thêm ra một đĩa thức ăn, ngồi rót rượu cùng uống với cả Thìn, nói:

- Nào! Kính bác một chén. Tôi sẽ cùng uống với bác. Những người ở mặt trận về như bác thế này đều đáng gọi là anh hùng cả.

- Không! Chính những người tôi sắp đến gặp mới thật sự là những vị anh hùng. Tôi không có quyền để họ phải chờ đợi lâu hơn nữa.

- Bác nói đúng. Họ cần phải biết rõ sự thật, dù cho đó là sự bất hạnh phũ phàng.

Hàng phố đã lên đèn, cả Thìn đứng dậy lấy ít bạc vụn đưa cho người chủ quán. Bác chủ quán gạt đi, nói:

- Hôm nay tôi đãi bác. Mong có lần khác được hầu chuyện. Xin chúc cho những người anh hùng vượt qua được cửa ải của thời thiên hạ thái bình.

Cả Thìn bước ra ngoài, vầng trăng gần tròn mờ mờ sau màn mây mỏng. Từng cơn gió dư tàn của mùa Đông vẫn đem về khí lạnh. Anh vượt

https://thuviensach.vn

qua khoảng tối cuối phố, rẽ vào ngõ nhà bà cụ Hải và chị tư Phúc. Người chủ quán nhìn theo, ái ngại nói:

- Thật tội nghiệp cho anh lính, giặc chạy hết rồi mà đâu đã cười được.

Lát sau tiếng gào khóc váng lên trong nhà chị tư Phúc. Mây kéo dày thêm che khuất hẳn phần còn lại của vầng trăng. Thành Đại La chìm trong thứ ánh sáng trắng đục u hoài. Mưa bay lất phất làm ướt lạnh tiếng kêu gào của người goá phụ. Những cây duối già cũng run lên theo tiếng khóc than thảm thiết não nùng.

Thái tử Hoảng lúc ấy đã mười chín tuổi, các quan mới bàn lập con gái thứ năm của Yên Sinh vương Trần Liễu làm Thiên Cảm phu nhân. Ngày hai mươi bốn tháng hai, Thái Tông nhường ngôi cho thái tử còn mình làm thượng hoàng. Nhà vua tôn thượng hoàng là Hiển Nghiêu Thánh Thọ thái thượng hoàng đế. Thượng hoàng khi còn ít tuổi thích chuyện tà dâm đều do Trần Thủ Độ bày vẽ cho cả (Theo ĐVsktt), đến khi lớn lên do thiên tính thông minh lại được dạy dỗ cẩn thận, bỏ tật xấu trở nên mộ đạo, nghiên cứu điển cố, kinh thư, làm ra sách Khoá hư lục, lại thích cảnh lâm tuyền, coi chuyện sống chết chẳng có gì đáng kể, tư tưởng hướng về đạo Phật nhưng khoáng đạt hơn nhiều, khi ấy bỏ ngôi báu như trút cái giày cũ mà thôi. Sau này thượng hoàng thường vui thú tiêu dao khi thì Quỳnh Lâm, lúc tới Hoa Yên, lấy mây núi làm nhà, cỏ cây làm bạn lại thường đàm đạo với các bậc cao sĩ trong thiên hạ, được mọi người vô cùng tôn kính.

Thiên Cảm phu nhân được lập làm hoàng hậu. Hoàng hậu tính tình khoan hoà đại độ, tư chất thông minh, rất sùng kính tam bảo, một hôm giữa ban ngày, đứng tựa lan can nhìn ra vườn sau ngắm đôi chim khuyên trên cành ngọc lan, bỗng thấy phật Quan Âm Bồ Tát dắt hai đứa bé. Một đứa như tạc bằng vàng, toả ánh hào quang lấp lánh. Một đứa thân hình rắn chắc tựa đúc bằng thép quý. Cả hai cùng khôi ngô đẹp đẽ. Hoàng hậu chắp tay bái chào Quan Âm. Bồ Tát nói:

https://thuviensach.vn

- Ta đem Kim Tiên đồng tử cho hoàng hậu đây.

Nói rồi đẩy đứa bé màu vàng vào lòng hoàng hậu, dắt đứa kia về phía dinh quan ngự sử họ Lê. Cung nhân thấy hoàng hậu đứng yên một cách lạ thường mới lay gọi. Hoàng hậu giật mình tỉnh lại, biết là vừa trải qua giấc mơ lạ. Từ bữa ấy hoàng hậu mang thai.

Công chúa Chiêu Thánh ở nhà họ Lê, suốt ngày khóc than sầu muộn, nghĩ rằng thế nào cũng bị hành hạ giày vò nhưng Lê Tần tuyệt nhiên không có cử chỉ nào gây khó cho nàng. Ngay đêm tân hôn, Tần cũng không chạm tới công chúa, trước sau một niềm quý trọng không dám phạm, lại sai gia nhân hầu hạ chu đáo tỉ mỉ không để thiếu thứ gì. Mọi việc ăn uống có A Nhi lo toan vẫn như khi ở chùa Bảo Quang. Ngày ngày Lê Tần vào chầu hoàng thượng về lại đến thăm hỏi an ủi. Ít ngày sau Chiêu Thánh nhận ra họ Lê cũng là đấng nam nhi quân tử, có ý thương nên không còn sầu khổ như trước nữa. Một hôm Lê Tần từ trong cung về bảo công chúa rằng:

- Nay người Thát đã đại bại nhưng họ cậy thế nước lớn chèn ép vua ta, đòi tăng lễ vật cống tiến hằng năm, tham lam vô hạn. Triều đình cử tôi cùng Chu Bác Lãm sang Vân Nam thương lượng với họ, chỉ ít ngày nữa lên đường. Trong khi tôi đi vắng, công chúa nên giữ gìn sức khoẻ. Đời này kiếp này xin hết lòng phụng sự công chúa. Mong công chúa chớ lo phiền.

Chiêu Thánh nói:

- Tôi đã tuân mệnh hoàng thượng mà về với chàng, là vợ chàng rồi, là người nhà họ Lê rồi. Chàng cũng không nên câu nệ làm gì nữa.

Từ hôm ấy hai người mới có sự ái ân chồng vợ. Chính hôm trong cung xảy ra giấc mộng của hoàng hậu, Chiêu Thánh cũng mơ thấy phật Quan Âm dắt đứa bé đến bảo:

- Cương Thiết tiên đồng của công chúa đây.

https://thuviensach.vn

Nói xong đặt đứa bé vào vòng tay Chiêu Thánh. Chiêu Thánh tỉnh dậy khắp phòng thoang thoảng hương thơm, liền cùng thị nữ ra chùa thắp hương lễ phật. Hôm Lê Tần lên đường, Chiêu Thánh báo cho chàng biết nàng đã mang thai. Lê Tần ra đi trong lòng sướng vui không giấy mực nào tả xiết.

Mùa Đông năm ấy, ngày mười một tháng mười một hoàng hậu Thiên Cảm sinh hoàng trưởng tử, đặt tên là Khâm. Hoàng tử do tinh anh thánh thần sinh ra, thuần tuý đạo mạo, sắc thái như vàng, thể chất hoàn hảo, thần khí tươi sáng. Hai cung cùng cho là lạ đều gọi là Kim Tiên đồng tử*. Ít ngày sau, bên phủ quan ngự sử, Chiêu Thánh cũng sinh trưởng nam. Đứa bé mới sinh đã vạm vỡ khôi ngô đường đường là một trang tuấn kiệt, giống hệt đứa bé Chiêu Thánh nhìn thấy trong mơ. Lê Tần đặt tên con là Bình Trọng.

(Hai cung: Cung vua và cung thượng hoàng

*: Theo ĐVsktt)

Không biết bao nhiêu trai tráng Đại Việt đã bỏ mình vì nước, trong đó có rất nhiều con em những người dân ở Hải ấp. Hoàng thượng đã ban chỉ dụ cấp cho mỗi binh lính chết trận một đạo sắc phong dũng binh cùng tấm hoành phi với ba chữ đại Tử vị quốc sơn son thếp vàng để người thân khói hương thờ phụng, lại cấp cho cha mẹ những người lính ấy mỗi người một suất bổng hàng tháng, hưởng đến trọn đời, con cái được nuôi dưỡng đến khi trưởng thành. Những vợ lính chết trận, nếu không tái giá, được cấp bổng như cha mẹ chồng để lo phần hương hoả.

Từ lúc ở đình về, bà Tô như người điên loạn, bà khóc con. Bà khóc cái thằng Tô Đại Cơ mất dạy của bà. Cái thằng bố phải tức đến chết vì không thể nào nói được. Cái thằng chỉ biết có uống rượu cùng ghẹo gái, ai ngờ đâu lại có hành động anh hùng đến vậy. Người ta bảo rằng thập vận binh số mười lăm chở quân lương bất ngờ bị lính Thát xông ra đánh cướp ở bãi

https://thuviensach.vn

sông, mười anh em quyết đánh trả bọn giặc, chín người kia lần lượt tử thương chỉ còn một mình Tô Đại Cơ chống sào đẩy thuyền ra xa bờ. Bọn Thát bắn theo như mưa. Trên người Cơ trúng mấy mũi tên. Biết mình không thể sống, chàng lấy gươm chọc thủng thuyền, dìm lương thực xuống sông để quân Thát không cướp mất. Khi quan quân đánh lui toán quân Thát, không ai tìm thấy xác Tô Đại Cơ đâu.

- Ôi con ơi! Con vì nước vì dân mà chết. Từ nay mẹ biết sống thế nào đây?

Linh Từ quốc mẫu về quê dưỡng bệnh, sang thăm an ủi.

- Thôi chị ơi! Bây giờ dẫu có khóc than vật vã cũng không thể làm người đã chết sống lại được, mà chỉ tổn hao sức khoẻ. Cháu nó đã vì nước vì dân mà hiến thân mình, cũng nên lấy đó làm điều vinh hạnh. Nhà vua, triều đình cùng muôn dân bách tính đâu có quên công ơn ấy.

- Ới cô ơi! Ai cũng biết là như vậy. Nó sống chỉ là thằng ăn tàn phá hại. Nó chết, tôi còn có phận nhờ, còn được mát mặt, nhưng đẻ con ra ai lại mong con chết để mà hưởng cái sự hiển vinh bổng lộc bao giờ.

Cả Hải ấp ai cũng bảo.

- Cái thằng Tô Đại Cơ ở nhà hư thế, mới vào lính rèn dũa được mấy ngày đã trở thành người can trường đến vậy. Thế mới biết ngọc bất trác bất thành khí. Bây giờ nói đến nó ai chả thương.

(Ngọc không mài giũa không thể thành bảo vật)

- Chết vì nước như thế cũng đáng là cái chết.

Chị tư Phúc không còn có thể khóc thêm được nữa. Sau cái buổi tối anh cả Thìn báo tin anh tư Phúc đã nằm lại ở chiến trường Bình Lệ, chị như kẻ rơi xuống vực sâu không đáy, vùng vẫy gào khóc nhưng không làm sao

https://thuviensach.vn

thoát ra khỏi cảm giác chơi vơi, hụt hẫng. Hai đứa con còn bé, chúng chưa ý thức được cái điều quan trọng đang xảy ra với gia đình chúng, chỉ lờ mờ hiểu rằng từ nay bố chúng không về và thấy mẹ khóc gào, thằng anh dắt thằng em lùi lũi tìm chỗ ngồi yên. ít ngày sau vị lý tể đến đưa giấy của triều đình báo việc anh tư Phúc tử trận và cho người treo lên gian chính giữa nhà bức hoành phi có ba chữ đại Tử vị quốc cùng mấy quan tiền tỉnh bách do nhà nước cấp (Năm Khiến Trung thứ 2 (1226) nhà Trần phát hành hai loại tiền: Tiền tỉnh bách có 69 đồng một quan, dùng tiêu trong dân chúng. Tiền thượng cung có 70 đồng để nộp cho công khố (ĐVsktt).). Thôi chẳng phải nói chị tư Phúc vật mình khóc than thảm thiết thế nào nhưng dù nỗi đau buồn có lớn lao đến đâu cũng không thể giết chết được vẻ đẹp căng thừa sức sống của người đàn bà chưa vượt qua tuổi hăm nhăm. Điều đó làm cho lý tể Vũ Tình thấy lúng túng, lúc lúc lại đưa mắt nhìn trộm bộ ngực phồng đẫy của nàng goá phụ rung lên theo tiếng nấc nghẹn ngào. Trong đầu óc giàu sức tưởng tượng của Vũ Tình hiện ra toàn những trò tục tĩu. Nhưng ngày ấy nền văn minh nhân loại chưa "chế tạo" được nhiều kiểu tình ái như dăm bảy thế kỉ sau này mà "kĩ thuật" hôn nhau cũng mới chỉ truyền tới tầng lớp quan trên của đất Đại Việt nên dù có thèm thuồng đến đâu, Vũ Tình cũng chỉ quanh quẩn trong ý nghĩ muốn chị tư Phúc sinh cho mình một đứa con trai.

Bên nhà bà cụ Hải vẫn im ắng, kể cả khi lý tể Vũ Tình đến báo tin con bà tử trận. Bà cụ không khóc, bà ngồi im, một sự im lặng đanh rắn như được vón kết bằng mọi nỗi khổ đau trên thế gian dồn lại. Cô con gái bà thắp mấy nén nhang cắm lên ban thờ, khấn vái người anh trai, hai dòng nước mắt lăn dài trên má. Cô bé khóc tức tưởi không bật lên thành tiếng.

Trời nắng như lửa cháy những người lính bị thương tản vào các gốc cây đợi gọi tên mình đến nhận tấm thẻ thương tích. Ai có thẻ thương tích khi về quê được miễn lao dịch và được cấp một khoản tiền hàng tháng. Đám lính làng Cao Duệ có mấy người như Nguyễn Văn Điền, Vũ Tuấn đã lĩnh được thẻ. Người ta gọi đến Đoàn Sĩ Hiệp. Viên giám binh hỏi:

https://thuviensach.vn

- Anh bị thương ở đâu?

Sĩ Hiệp trả lời.

- Tôi bị đập một chuỳ vào lưng rơi từ gò cao xuống, từ ấy như người bị ép ngang ngực, thỉnh thoảng ho ra máu chứ không có vết thương nào cả.

Viên thư lại nói:

- Thế này làm sao mà cấp thẻ cho anh được? Thẻ thương tích là phải có thương tích rõ ràng chứ. Ai ép anh ở ngực thì ai biết cái sức ép ấy nó thế nào. Quân dược hiệu uý, ý ngài thế nào?

Quân dược hiệu uý Phạm Hữu nói:

- Để tôi khám cho cậu ấy xem đã.

Nói xong ông bắt mạch khám cho Sĩ Hiệp, nói:

- Anh này bị nội thương chưa khỏi, rõ ràng bị đánh rất mạnh, có thể cấp thẻ thương tích được.

Viên thư lại viết tên Sĩ Hiệp vào tấm thẻ xương. Vị giám binh cầm tờ thân sử của Sĩ Hiệp lên xem, cười nói:

- A! Anh này là người cùng làng với quân dược hiệu uý đây mà. Có phải vì tình thân thuộc mà quân dược hiệu uý nói như vậy không?

Phạm Hữu nói:

- Tôi quả thực không biết anh ta, chỉ đúng hiện tình mà làm thôi.

Viên giám binh nói:

- Ông nói lạ. Người cùng làng mà không biết nhau được ư?

https://thuviensach.vn

Phạm Hữu nói:

- Tôi đi khỏi làng đã hơn ba mươi năm nay, năm chừng mười họa mới về, làm sao biết được những người mới hai mươi tuổi?

- A! Ông dám bẻ lại tôi à. Bay đâu! Đuổi tên lính này ra ngoài. Quân dược hiệu uý, ông nên dâng lá đơn mà về an dưỡng tuổi già được rồi đấy.

Phạm Hữu đứng lên chắp tay nói:

- Cám ơn ngài! Đó là điều tôi vẫn mong mỏi từ lâu.

Nói xong, Phạm Hữu đứng dậy đi ra. Viên giám binh bảo viên phó hiệu uý quân dược:

- Hắn đi rồi! Từ nay ông không phải dè chừng ai nữa cứ tuỳ ý mà làm, miễn sao chúng ta cùng có lợi là được.

- Tôi sợ ông ta bẩm lên cấp trên, chúng ta khó mà thoát tội.

- Ông lo xa quá làm chi. Tôi chỉ việc cho hắn mấy chữ tư vị cá nhân, coi thường vương pháp, báo man thương tích cho người thân thuộc, dẫu hắn có muốn yên thân về quê cũng không được nói chi đến chuyện làm hại ai.

- Nhưng ông ta là người có công cứu chữa nhiều tướng sĩ, lại rất liêm chính từ trước tới nay, dễ gì mà hại được.

- Ông thật quá khờ dại. Đấy chính là tội của hắn chứ đâu phải là công. Công lao ấy, tư chất ấy có khác nào cái gai trước mắt bao nhiêu người kể cả chánh ty quân dược. Những ai có tư túi ít nhiều đều ghét hắn. Ta chỉ việc hô lên một tiếng khối kẻ làm theo.

- Như thế chẳng hoá ra loạn lắm sao?

https://thuviensach.vn

Viên giám binh cười hề hề, nói:

- Chứ sao nữa. Hết giặc ngoại bang mới bắt đầu loạn!

Đây nói chuyện Nguyễn Bằng giả vờ buôn bán ở thành Thiện Xiển bên Đại Lý đã hơn ba năm, mọi tin tức thu lượm được đều gửi theo mật tuyến về cho hầu tướng Vương Lâm. Hôm ấy trời rét, tuyết rơi nhiều nhưng vì là tháng cuối năm nên cửa hàng vẫn mở. Khách mua hàng ra vào tấp nập. Đâu đâu cũng nói chuyện chiến sự ở ích châu, ở Ngạc châu và ở Đại Việt. Nhiều kẻ nói rằng thống tướng Cốt Đãi Ngột Lang đánh tan mấy đạo quân Đại Việt, sắp bắt được vua Đại Việt rồi. Lại có người bảo thống tướng bị thua mấy trận liền, hết cả quân lương mà vẫn chưa đến được thành Đại La. Rất nhiều dân phu bị bắt đi phục dịch quân đội quay về nói:

- Chưa biết được thua thế nào nhưng đường sang An Nam khó khăn lắm. Tất cả dân binh chúng tôi không theo kịp được quân đội, đều tụt lại phía sau. Nghe nói phía trước đang giao tranh dữ dội. Quân ta thiệt hại cũng nhiều.

(Chỉ quân Mông Thát và Bắc Thoán)

Chiều hôm ấy có người lính truyền tin đưa đến cho Nguyễn Bằng bức thư triệu hồi. Nguyễn Bằng bàn giao công việc cho người ở lại, theo anh lính mật tuyến trở về, đi đến ải Quy Hoá gặp quân của Hà Bổng đang truy đuổi tàn quân Mông Thát. Nguyễn Bằng liền nhập vào đội quân của Hà Bổng cùng đánh giặc cho đến khi bọn Cốt Đãi Ngột Lang chạy hết về bên kia biên giới. Xong việc, Hà Bổng cho người đưa Nguyễn Bằng về đến thành Đại La. Nguyễn Bằng đến phủ họ Vương mới hay tin tướng Vương Lâm đã tử trận, thành ra không biết liên hệ với ai, đành đến binh trạm báo việc mình trở về. ở binh trạm người ta yêu cầu Nguyễn Bằng trình bức thư của Vương Lâm nhưng bức thư đã thất lạc trong khi cùng Hà Bổng truy đuổi quân Thát. Viên đô uý ở binh trạm nói:

https://thuviensach.vn

- Như vậy là chưa có lệnh của thượng cấp ông đã bỏ vị trí thừa hành công vụ. Tội ấy chẳng nhỏ chút nào. Lính đâu! Giam người này vào nhà lao chờ điều tra rõ đã.

Thế là Nguyễn Bằng bị tống vào thiên lao, chẳng biết kêu với ai.

Mùa thu tháng bảy, ngày rằm, dân Đại La cúng cháo thí cầu siêu cho những oan hồn. Các gia đình có người nhà chết trận đốt vàng mã mong cho người cõi âm có được cuộc sống đủ đầy. Bà cụ Hải chia nắm giấy tiền ra làm hai, phần ít đốt trước, phần nhiều đốt sau. Bà vừa đốt vừa khấn. Những tàn tro theo gió bay tản mát như vãi bạc, phân phát cho các cô hồn. Cô con gái hỏi mẹ:

- Sao bu không đốt luôn một lượt lại chia ra làm gì?

- Dương sao âm vậy con ạ. Muốn gửi được tiền vàng quần áo cho anh mày phải đốt cúng các quan trước đã. Đi làm việc gì không có tiền biếu các quan liệu có được không?

Hôm sau, mẹ con bà cụ Hải cùng chị Tư Phúc theo anh cả Thìn dẫn đi Bình Lệ tìm mộ chồng con. Hai đứa trẻ nhà chị tư Phúc gửi cả sang cho chị cả Thìn trông. Bốn người ra đến đầu ô, lý tể Vũ Tình chạy theo gọi bảo:

- Bà với cô Phúc đi Bình Lệ sao không đợi tôi. Khổ! Dù sao các chú ấy cũng là người phường này. Tôi là lý tể phải để tôi có trách nhiệm lo liệu với chứ. Đây! Tôi cũng đem theo cơm nắm, thức ăn, gạo nước cùng đi với mọi người đây. Có lẽ cũng phải ba bốn ngày mới tới nơi được.

Bà cụ Hải bảo:

- Gớm! Hôm nay thầy lý tốt quá nhỉ, giá mọi việc trong phường phố thầy lý đều chu đáo thế này thì dân cũng được nhờ. Nhưng thôi, thầy lý cứ về không nhỡ ai muốn mua lợn con nuôi lại không có người đóng triện. Mỗi con triện thu hai chinh, lại còn bao nhiêu thứ khác nữa. Thầy lý đi với

https://thuviensach.vn

chúng tôi, mỗi ngày thất thu đến hào bạc chứ chả chơi. Bà con tôi đã có anh Thìn đây đưa đi là được rồi.

Vũ Tình nói:

- Chết! Bà dạy thế! Con đã đi với mọi người đâu có quản gì hơn thiệt, cô Phúc nhỉ?

Chị tư Phúc không trả lời. Vũ Tình quay sang anh cả Thìn, nói tiếp:

- À chú Thìn này! Mấy hôm nữa về mang giấy sang nhà, tôi đóng triện cho.

Anh cả Thìn nói:

- Cám ơn thầy lý nhưng những hào rưỡi tiền triện, nhà tôi chưa kiếm đủ đâu.

Bà cụ Hải bảo:

- Chết! Sao bảo mỗi con triện triều đình quy định chỉ thu có năm đồng cắc, thu đến hai chinh là quá lắm rồi. Nhà anh làm gì mà mất những hào rưỡi?

Cả Thìn nói:

- Dạ nhà con định xin cái giấy mở cửa hàng bán giày guốc ạ, nhưng thầy lý đây nhất định bắt nộp hào rưỡi mới đóng dấu cho.

Cụ Hải nói:

- Thảo nào cô lý sắm toàn váy đẹp.

Vũ Tình cười làm lành, nói:

https://thuviensach.vn

- Ấy cũng là luật lệ nhà nước cả, nhưng thôi hôm nào về, chú cứ sang tôi triện cho không phải tiền nong gì cả.

Nói xong câu ấy, Vũ Tình đánh mắt nhìn chị tư Phúc. Bà cụ Hải cười bảo:

- Thế hoá ra luật lệ nhà nước ở trong tay, các thầy còn kiếm bằng mấy những đứa đi buôn lậu rượu ngoại ấy nhỉ!

Vũ Tình đánh trống lảng:

- Thôi! Bà con mình đi nhanh kẻo nhỡ đò.

Nguyễn Bằng từ hôm bị giam, trong lòng buồn bực, nghĩ mình tận trung, không làm gì nên tội mà phải giam cầm, mới đưa ít bạc lẻ cho người lính coi ngục nhờ mua chút rượu về cùng uống. Cũng may được anh lính coi ngục mới vào nghề nên hiền lành tử tế, biết Nguyễn Bằng là người đàng hoàng có học thì coi trọng. Nguyễn Bằng xin giấy mực viết bức thư cho Phạm Hữu. Phạm Hữu biết chuyện liền đến nhà ngục đút tiền cho lính canh để vào thăm. Hai người ôm nhau khóc, kể lể sự tình. Nguyễn Bằng nói:

- Anh em mình hết lòng vì nước từ lúc tóc còn xanh, luôn tự nhủ phải lo tròn phận sự, đã hơn ba mươi năm, tuổi ngoại ngũ tuần, tóc bạc trắng cả, ngờ đâu bây giờ đều mắc vào vòng oan nghiệt thế này mà chẳng biết kêu ai!

Phạm Hữu bảo:

- Thôi! Chú cứ yên tâm. Tôi sẽ tìm mọi cách cứu chú ra rồi ta cùng về quê mà di dưỡng tuổi già.

Phạm Hữu về bán đồ đạc trong nhà đem tiền bạc đến đút cho viên đô úy ở binh trạm xin cho Nguyễn Bằng ra. Viên đô uý nói:

https://thuviensach.vn

- Cũng may mà tôi chưa đưa lên thượng cấp. Ông cứ về đi, ngày Canh Dần đến mà đón ông ấy.

Phạm Hữu nghe nói vậy khấp khởi mừng, đến ngày Canh Dần tới cổng nhà lao chầu chực sớm, không ngờ mãi lúc mặt trời đứng bóng, nắng như thiêu như đốt vẫn chưa thấy Nguyễn Bằng được tha ra. Bọn lính gác ngục đã thay phiên ra ngoài ăn cơm trưa. Phạm Hữu đến gần một người hỏi:

- Chú lính ơi! Làm ơn cho tôi hỏi thăm ông Nguyễn Bằng đã được ra chưa?

Người ngục tốt mặt lạnh như thoi bạc, nói:

- Ai được tha hôm nay đã tha hết rồi còn gì.

- Tôi ở đây từ sáng sớm đã thấy ai ra đâu?

- Thế thì cũng sắp ra đấy.

Phạm Hữu vừa đói vừa khát nhưng không dám đi ăn uống gì vì sợ Nguyễn Bằng ra lại không gặp nhau, đành đứng chờ đến khi mặt trời xuống sát luỹ tre. Năm sáu thân nhân những kẻ có "tội" hôm nay được tha cũng đứng chầu chực nhưng chẳng ai đón được người nhà. Quá đói khát mệt mỏi, Phạm Hữu đành ra một ngôi quán gần đấy uống nước, ăn bánh. Bà chủ quán hỏi:

- Ông đi đón người nhà trong lao hay sao?

- Vâng! Tôi đi đón suốt từ sáng đến giờ vẫn chưa thấy đâu.

- Trời ơi! Ông cứ đứng đấy mà đón thì phải đến cuối giờ Hợi mới được tha.

(Cuối giờ Hợi là vào khoảng sát nửa đêm)

https://thuviensach.vn

Phạm Hữu ngạc nhiên hỏi:

- Sao vậy bà? Trong giấy nói rõ ràng tha vào ngày Canh Dần mà?

- Thì giờ Hợi cũng còn là ngày Canh Dần chứ đã sang ngày Tân Mão đâu. Ông muốn người nhà ra sớm phải đút cho lính gác cổng kia một ít, nếu không, thuê tôi làm cho.

Phạm Hữu cám ơn người chủ quán, rồi đi về phía cổng nhà lao. Người chủ quán dặn với:

- Này ông! Nó có bảo xin chai rượu đừng có thực thà mua rượu vào mà hỏng việc đấy.

Phạm Hữu hiểu ý, bước đi. Anh lính gác cổng còn trẻ, tươi cười hỏi:

- Bác có chuyện gì?

Phạm Hữu nói:

- Này chú lính. Tớ cũng là lính có việc này chú mày giúp cho được không? Tớ có ông em bị giam trong đó, hôm nay được tha mà sao giờ chưa thấy ra?

Anh lính gác cổng cười nói:

- Việc này nó tế nhị lắm bác ạ

- Lính tráng cả với nhau; cái tế nhị lắm ấy nó thế nào cứ nói cho tớ biết.

- Bác cho chai rượu để cháu bảo các anh ấy kí giấy cho là ra ngay không đợi đến đêm.

https://thuviensach.vn

Phạm Hữu đã được bà chủ quán mách nước mới đưa cho anh lính bốn đồng tiền hào, bảo:

- Tớ không biết các vị uống rượu gì, trăm sự nhờ cậu giúp cho.

Tuy số tiền có thể mua được năm chai rượu ngon cùng với đồ nhắm nhưng người lính vẫn có vẻ ngần ngừ. Phạm Hữu hỏi:

- Như thế liệu đã đủ chưa?

Anh lính cười, nói:

- Kể ra hơi ít.

Phạm Hữu dúi thêm cho một hào nữa, hỏi:

- Thế đã được chưa?

Anh lính tươi cười nói:

- Tốt quá rồi. Bác cứ ra ngoài ấy đứng đợi, một tí là ra ngay đấy.

Phạm Hữu ra gốc cây gần đấy đứng đợi, chừng nhai giập miếng trầu, thấy người lính gác cổng gọi:

- Này người nhà bác ra rồi đây này.

Mấy người đi đón thân nhân ồn lên hỏi:

- Ơ! Sao người nhà chúng tôi chẳng thấy đâu cả nhỉ?

- Sao bây giờ mới có một người ra là thế nào?

- Quái! Sao đến tối mới tha người ta thì làm sao mà lần mò về nhà được.

https://thuviensach.vn

Anh lính gác bảo mọi người:

- Tất cả đứng ra ngoài kia đợi, biết điều sẽ được ra sớm không đến đêm, nghe chửa.

Phạm Hữu nói nhỏ với đám người nhà phạm nhân câu gì đó. Tất cả chạy dồn lại phía anh lính gác. Trên đường về Phạm Hữu hỏi Nguyễn Bằng:

- Tôi đã xin nghỉ việc, định ngày mai đem cả nhà về quê, chú có về một thể không?

Nguyễn Bằng nói:

- Em muốn về lắm nhưng nghĩ cũng tức. Mình công khó công nhọc bao nhiêu năm chả lẽ bây giờ về tay trắng. Có lẽ em phải tìm đến phủ thái sư.

- Thôi chú ơi! Thái sư bây giờ già về Thiên Trường nghỉ rồi. Chú tìm đến thì thái sư biết chú là ai. Có khi còn mang vạ. Tôi cũng có hơn gì đâu, suýt nữa bị nó hại cho mất mạng ấy chứ. Qua cơn binh lửa được nguyên tuyền về với vợ con là may rồi.

Nguyễn Bằng buột mồm chửi:

- Mẹ cha những thằng quan đểu, không biết lúc chống giặc chúng ở đâu mà bây giờ chui ra lắm thế. Thôi về quách nhà quê vậy.

Phạm Hữu cười bảo:

- Này! Nhưng đừng tưởng về quê mà không có quan đểu đâu nhé.

Tháng bảy mưa ngâu, từng đợt mưa sùi sụt lê thê như nỗi buồn chia li, tưởng không bao giờ dứt. Người ta bảo đó là nước mắt của đôi vợ chồng phải xa nhau, mỗi năm chỉ được gặp một lần. Đôi vợ chồng ấy thật là bất

https://thuviensach.vn

hạnh, nhưng dù sao họ cũng còn có hạn có kì để mà hẹn gặp. Còn những người vợ có chồng nằm lại nơi này...

Trời về chiều mưa tầm tã, từng đoàn người đi tìm mộ thân nhân ngày càng kéo đến đông, vợ mọn con thơ, ông già bà lão đội mưa lội lóp bóp trong bùn, tiếng than khóc kêu gào ướt nhoè trong hơi gió, vô cùng thảm đạm thê lương. Chị tư Phúc tìm thấy mộ chồng ngay từ hôm vừa đến, khóc lăn khóc lộn làm lý tể Vũ Tình vất vả lắm mới đỡ cho đứng lên được. Sự tận tâm của Vũ Tình với chị tư Phúc làm mẹ con bà cụ Hải và anh cả Thìn yên lòng đi tìm mộ chú Sơn. Mấy nghìn ngôi mộ lính được chia làm hai khu vực. Một khu có ghi tên tuổi quê quán từng người, khu kia là những ngôi mộ vô danh. Tất cả các bia mộ đã được đọc kĩ càng, nhẩm đi nhẩm lại nhưng vẫn không tìm thấy mộ chú Sơn. Bà cụ Hải hỏi anh cả Thìn:

- Có còn ở đâu nữa không anh?

Cả Thìn trả lời:

- Sát bìa rừng đằng kia còn một khu nữa. Bà con mình lại đằng ấy xem sao.

Ba người đi lại phía bìa rừng. Vũ Tình vẫn đỡ cho tư Phúc khỏi lăn xuống đám nước bùn, trong khi nâng đỡ ấy thầy lý đã nhỡ tay đụng phải cái chỗ nhạy cảm nhất của người đàn bà. Không ngờ cái nhỡ tay được tính toán chu đáo và chờ đúng thời điểm ấy lại có tác dụng như một liều linh đơn thần dược. Chị tư Phúc không gào khóc nữa chỉ còn ấm ức trong cổ, nhẹ nhàng nép mình nhận sức nóng từ khuôn ngực thầy lý. Những nén hương trên mộ anh tư Phúc đã tắt hết, bột hương cũng rã ra trôi theo nước, trơ lại những cọng xương tăm run rẩy trong sự dập vùi thô bạo của gió mưa. Lý tể Vũ Tình vuốt mặt, mỉm cười, sau khuôn mặt bảnh bao dễ coi của y là bao nhiêu ý nghĩ bậy bạ đang đú đớn quay cuồng.

https://thuviensach.vn

Anh cả Thìn cùng mẹ con bà cụ Hải tìm hết các bia mộ bên bìa rừng nhưng cũng không có tấm nào đề tên chú Sơn. Cả Thìn bảo:

- Thế này nhất định chú Sơn nằm trong khu mộ vô danh kia rồi. Không thể nào tìm được nữa.

Ba bà con tần ngần đến trước khu mộ vô danh nhưng chỉ có bạt ngàn nấm đất. Không hi vọng tìm ra ngôi mộ của Sơn. Bà cụ Hải bảo cả Thìn và cô con gái che áo tơi lá, châm lên một bó hương lớn, bà cầm nắm hương nói:

- Sơn ơi! Mẹ không tìm thấy con nhưng tất cả các con nằm đây đều là con của mẹ. Tất cả các con đều là con của mẹ!

Nói xong, bà cụ cắm nắm hương nơi đầu gió, mưa ngớt dần, khói hương lan toả khắp khu mộ những người lính chiến vô danh. Dáng người mẹ cao vời giữa khoảng đồng không đầy gió mây vần vũ.

Con ngựa già gõ móng kéo chiếc xe trên mặt đường lầm bụi. Vầng kim ô xuống dần, hoàng hôn thu lại chút nắng vàng cuối cùng còn rơi rớt trên những ruộng mạ non. Không gian vắng lặng. Tít phía xa có bóng vài người nông phu cùng mấy chú mục đồng thong thả dắt trâu về làng, đôi ba cánh cò lấp lánh trên khoảng trời trong veo. Những chú dơi nhào lộn trên không như nghệ nhân biểu diễn trò tạp kỹ.

Đã gần năm năm Nguyễn Bằng mới được trở về, ông say sưa ngắm nhìn phong cảnh quê hương, bỗng tiếng chuông vọng lại từ một ngôi chùa cổ phía xa làm Nguyễn Bằng dứt ra khỏi trạng thái nửa mơ nửa tỉnh, ông nói:

- Bác Hữu ạ! Em chưa bao giờ thấy quê mình đẹp đến thế này. Hồi ở bên Đại Lý, có những lúc nhớ nhà đến cồn cào gan ruột. Giờ gần về đến làng rồi cứ nghĩ như ngày còn trẻ chúng mình vẫn đi học qua cánh đồng này.

https://thuviensach.vn

Phạm Hữu bảo:

- Chú thật là người đa cảm... Đường về làng không còn xa nhưng cũng chẳng ít ổ gà đâu. Đúng là ngôn ngữ của anh chàng tha hương, ai đi xa trở về mà chả yêu quý gốc vối nhà mình.

Nguyễn Bằng nói:

- Vẫn biết là thế nhưng nghĩ đến lúc đặt chân trên mảnh vườn nhà sao em thấy nao nao trong lòng thế nào ấy.

Chử thị vợ Phạm Hữu bảo:

- Cũng phải coi chừng khối bọ nẹt đấy, nó lại chả đốt cho sưng mặt lên ấy.

Nguyễn Bằng nói:

- Sâu bọ ở đâu chả có hả chị, cứ sợ nó làm sao mà sống được.

Phạm Hữu cười lớn, khen:

- Khá lắm! Thế mới đáng là trang nam tử. Hết giặc rồi ta về dọn sạch vườn nhà, có lẽ đâu lại sợ loài sâu bọ.

Chử thị thấy chồng hào hứng quá, cũng cười bảo:

- Thôi! Lạy các ngài. Các ngài cứ liệu mà sống yên cho chị em tôi nhờ, bắt sâu bắt bọ ở đâu chẳng thấy nó lại cho mỗi thầy một miếng có mà kêu giời cũng xa.

Mải vui chuyện, giời đã sập tối. Người đánh xe cho ngựa ngoặt vào cổng làng. Bỗng phía trước có người thét:

- Nó đây rồi! Bắt lấy nó.

https://thuviensach.vn

Theo tiếng thét, mấy người tuần đinh cầm mồi lửa, tay thước xồng xộc kéo đến. Con ngựa già sợ hãi chùn lại. Nguyễn Bằng, Phạm Hữu cùng nhảy xuống xe. Tiếng la hét dội lên càng dữ dằn hơn trước, có cả tiếng xích sắt loảng xoảng. Một người nói:

- Xích cổ nó lại cho ông chứ chúng mày sợ à?

Thật là:

Vừa qua nạn nước cơn binh lửa

Lại thấy quê hương cảnh xích xiềng

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem tráng đinh đang đuổi người nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 15

Nguyễn trạng nguyên bẻ sứ phương Bắc

Lê bảng nhãn chép sử cõi Nam

Trên kia đang nói Nguyễn Bằng cùng gia đình Phạm Hữu về đến đầu làng, trời đã tối lại thấy đinh tráng gậy gộc săn đuổi ai đó. Hai chàng vừa nhảy xuống xe, có người quát hỏi:

- Xe nào đây?

Nguyễn Bằng nói:

- Chúng tôi đây.

Trong ánh đuốc có người nhận ra, reo lên:

- A! Quan quân dược hiệu uý Phạm Hữu! Ơ lại cả quan huyện lệnh Nguyễn Bằng nữa.

Mọi người đều chắp tay bái chào. Phạm Hữu nói:

- Không dám! Không dám! Chúng tôi bây giờ không phải là quan nữa rồi, về nhà sống cùng dân làng, mong bà con giúp đỡ. Chẳng hay làng ta có chuyện gì mà ồn ã vậy?

Một thanh niên tiến lên nói:

- Tôi là Nguyễn Vĩ Thử, lý tể làng này, xin các vị cho xem tín thẻ.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Bằng, Phạm Hữu cùng rút tín thẻ đưa ra. Vĩ Thử xem xong cho đi. Đám tráng đinh vẫn nhao nhao đuổi bắt ai đó. Nguyễn Bằng nói với Phạm Hữu:

- Quái! Cái thằng này là con xã quan Nguyễn Vĩ Thố đây mà, nó lạ gì mình mà còn đòi xem thẻ, nghe nói nó trốn lính năm lần bảy lượt, chẳng hiểu sao lại làm lý tể làng này thế nhỉ?

Phạm Hữu cười nói:

- Thì tôi đã bảo đừng tưởng về quê là thoát cái nạn quan đểu mà lại.

Lúc về đến nhà, Nguyễn Bằng hỏi vợ xem trong làng xảy ra việc gì. Phạm Thị nói:

- Hai bác với thầy em không biết chứ ở nhà bây giờ nhiễu nhương lắm. Lý Thử lùng bắt con Điệp đấy.

- Cô Điệp làm sao mà bị lùng bắt.

- Ôi dào! Thật khổ. Lý Thử phải lòng con Điệp nhưng con Điệp nó chê lý Thử là hèn nhát trốn lính, làm quan thì hách dịch thất đức. Dạo đánh Thát, lý Thố mang dân làng đi phu dịch phục vụ quan binh lên tận Nguyệt Đức, chẳng may bố con Điệp ngã nước phải vay của của lý Thố năm đồng bạc mua thuốc nhưng khi về làng được ít lâu thì cũng chết. Sau giặc Thát thua chạy, quan trên mang sắc chỉ khen thưởng những người có công. Nguyễn Vĩ Thố vì có công đưa dân phu đi phục vụ quan binh, được điều lên làm việc ở huyện. Nguyễn Vĩ Thử được làm lý tể vì khi đi dân phu đã làm tốt việc nấu ăn cấp dưỡng cho mọi người. Đến nay con Điệp vẫn chưa trả được món nợ, định gán mảnh vườn nhưng lý Thử không chịu, muốn bắt con Điệp về làm vợ bé, nó phải trốn đi.

Phạm Hữu bảo:

https://thuviensach.vn

- Thế mà dân làng không ai bênh con bé à?

Phạm Thị bảo:

- Bác bảo ai dám động đến lý Thử bây giờ, bố nó chả mang lính trên huyện về bắt đi sớm.

Nguyễn Bằng bảo:

- Huyện cũng còn huyện lệnh và các cai kí khác nữa chứ, phải đâu chỉ có bố con nó.

Phạm Thị nói:

- Thầy em cứ như trên giời rơi xuống ấy. Các quan trên huyện có về nhà nó đánh chén, chơi tổ tôm, ôm đào hát thì có, chứ những việc như thế ai bõ làm. Bênh một con bé mồ côi, chẳng được cái gì lại mất lòng đồng liêu, họ ngại.

Nguyễn Bằng lắc đầu nói:

- Cứ tưởng mùa Đông qua là mùa xuân toàn cỏ cây tươi đẹp.

Phạm Hữu bảo:

- Thì ai bảo mùa xuân cỏ cây không tươi đẹp? Càng tươi đẹp càng lắm sâu bọ nhoi ra có gì là lạ.

Bấy giờ là năm Thiệu Long thứ tư (Tân Dậu-1261) quan thái sư Trần Thủ Độ tuổi cao sức yếu thường nghỉ ở thái ấp Quắc Hương, Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn đóng binh ở Vạn Kiếp, đại tướng quân Lê Tần nắm giữ thuỷ quân. Các việc trong triều do quan đại hành khiển Nguyễn Giới Huân sắp đặt. Mùa Hè, nhà Nguyên cho sứ thần là lễ bộ lang trung Mạnh Giáp, viên ngoại lang Lý Văn Tuấn mang thư của vua Nguyên Hốt Tất Liệt sang dụ. Trong thư có đoạn đại lược như sau:

https://thuviensach.vn

"Quan liêu sĩ thứ An Nam, phàm việc mũ áo, lễ nhạc, phong tục đều căn cứ theo lệ cũ nước mình, không phải thay đổi. Huống chi, nước Cao Ly mới rồi sai sứ sang xem, đã xuống chiếu cho hết thảy đều theo lệ ấy. Ngoài ra đã răn bảo các biên tướng ở Vân Nam không được tự tiện đem quân lấn cướp các nơi cương giới, quấy nhiễu nhân dân. Quan liêu sĩ thứ nước ngươi yên ổn làm ăn như cũ..."

(ĐVsktt)

Nhà vua mở tiệc đãi yến bọn Mạnh Giáp ở cung Thánh Từ. Hôm sau lên điện, nhà vua nói:

- Ngày nay nhà Nguyên cho sứ thần đến. Trẫm muốn cử sứ bộ sang Nguyên thông hiếu. Các khanh bàn xem nên cử người nào đi cho lợi.

Quan đại hành khiển Nguyễn Giới Huân tâu:

- Thần cho rằng quan hàn lâm viện học sĩ kiêm quốc tử viện giám tu là Lê Văn Hưu có thể cử đi được. Người này học rộng tài cao, thông kinh bác sử, làm việc cẩn trọng, ứng đối mau lẹ chắc không làm hổ thẹn quốc uy.

Quan hàn lâm viện thị độc là Trần Chu Hinh bước ra tâu:

- Thần cho rằng việc bang giao với nhà Nguyên không ai hơn Lê Phụ Trần, ông ấy đã quen đi lại với người Nguyên. Hoàng thượng nên cử ông ấy đi thì hơn.

(Trần Chu Hinh: Người làng Đan Nhiếm, huyện Tế Giang (Văn Giang, Hưng Yên ngày nay), đỗ bảng nhãn khoa thi năm Bính Thìn (1256), làm quan đến hàn lâm viện thị độc)

Quan thị lang Trương Xán nói:

https://thuviensach.vn

- Quân tình là việc trọng không thể mỗi lúc thay người thống suất. Lê đại tướng quân là cột trụ của quân đội không thể để đi sứ.

(Trương Xán: Người xã Hoành Bồ, huyện Hoành Sơn (Bố Chính, Quảng Bình), đỗ trại trạng nguyên khoa thi năm Bính Thìn (1256), làm quan đến thị lang, hàm tự khanh)

Các quan người nói này người nói kia rốt cuộc vẫn không chọn được ai đi sứ. Quan thái phó Trình Quốc công Phạm Văn Tuấn tâu:

- Thần nghĩ nên hỏi Nguyễn thượng thư hẳn có ý kiến hay.

(Phạm Văn Tuấn: Người thôn Nghĩa Phú, xã Cẩm Vũ, Cẩm Giàng, Hải Dương đỗ bảng nhãn khoa thi năm Bính Ngọ (1246), làm quan đến hành khiển bình chương quân quốc sự, tước Trình quốc công, khi mất được truy tặng hàm Tư đồ)

Thánh Tông nhớ ra, ồ lên một tiếng nói:

- Khanh không nhắc thì trẫm quên mất cuốn bách khoa toàn thư này.

Nguyễn thượng thư là ai mà Thánh Tông đề cao đến như vậy? Người ấy họ Nguyễn tên Hiền quê quán ở xã Dương A, huyện Thượng Hiền, đỗ trạng nguyên khoa thi năm Đinh Mùi (1247), lúc ấy mới mười ba tuổi. Khi vào bái yết nhà vua, Thái Tông thấy chú bé loắt choắt, mang mũ áo trạng nguyên rộng thùng thình, vua hỏi:

- Trạng học với ai?

Nguyễn Hiền đáp ngay:

- Tôi học ở chùa, thỉnh thoảng mới hỏi sư cụ vài chữ .

Vua thấy trạng nói cụt ngun ngủn, liền phán:

https://thuviensach.vn

- Nhà ngươi tuy đã đỗ trạng nguyên nhưng tính khí còn con trẻ, về nhà học lễ phép trong ba năm rồi hãy ra làm quan.

Ít lâu sau có sứ thần phương Bắc sang, muốn thử xem triều đình Đại Việt có người tài không, liền đưa ra một câu đố như sau:

Lưỡng nhật bình đầu nhật

Tứ sơn điên đảo sơn

Lưỡng vương tranh nhất quốc

Tứ khẩu tung hoành gian.

Cả triều đình không ai giải được. Nguyễn Quang Quan xin nhà vua cho mời tân quan trạng Nguyễn Hiền (Nguyễn Quang Quan: Người thôn Tam Sơn, xã Tam Sơn, Bắc Ninh, đỗ trạng nguyên khoa thi năm Bính Ngọ (1246), làm quan đến bộc xạ, khi mất được truy phong hàm Đại tư không). Thái Tông liền cử Ngô Khắc (Ngô Khắc: Đỗ đệ nhị giáp khoa thi thái học sinh năm Kỷ Hợi (1239).) tức tốc phi ngựa về quê tìm Nguyễn Hiền. Khi tìm đến nhà chỉ thấy một chú bé đang lúi húi đun bếp lại lấy que cời tro vẽ mày râu lên ông bồi rau, Ngô Khắc liền thử đọc một câu đối:

- Ngã văn quân tử viễn bào trù, hà sự tu mi táo (Tôi nghe nói người quân tử nên tránh chỗ bếp núc, việc gì phải sửa râu mày cho ông táo thế).

Chú bé ứng khẩu đối ngay:

- Ngộ bản hữu quan cư đỉnh nại, khả dĩ tạm điều canh (Ta vốn làm quan ở hàm khanh tướng, bây giờ tạm nấu canh thôi).

Ngô Khắc biết rõ là Nguyễn Hiền đây rồi, liền đưa chiếu chỉ của vua gọi. Hiền nói:

https://thuviensach.vn

- Nhà vua bảo ta không biết lễ, thực ra vua cũng chẳng hơn gì. Đây dẫu không có Ngọa Long cương nhưng lẽ nào không có sông Vị Thuỷ.

(Lưu Bị nhà Thục Hán cầu Gia Cát ở Ngoạ Long cương, Văn Vương nhà Chu cầu Khương Tử Nha ở sông Vị Thuỷ đều rất cung kính. Ý Nguyễn Hiền muốn chê vua Trần không biết coi trọng người hiền tài)

Hiền nói rồi nhất định không tuân chỉ. Ngô Khắc vội trở về tâu lại. Triều thần có người nói Nguyễn Hiền ngông cuồng, không tuân chỉ là khi quân phạm thượng xin nhà vua giáng tội. Nguyễn Quang Quan nói:

- Nguyễn Hiền không tuân chỉ là có tội nhưng lời nói không phải không có lý, điều đó càng chứng tỏ tân trạng nguyên tuy còn nhỏ tuổi nhưng đã có khí tiết khác người. Xin hoàng thượng lấy lễ cầu hiền mà đón, sau này nếu không có tài thì trị tội cũng chưa muộn.

Thái Tông nghe theo, cho Ngô Khắc mang quân lính võng lọng đến đón, Hiền mới chịu đi. Dọc đường Ngô Khắc sợ Nguyễn Hiền không giải được câu đố mới nói trước cho biết. Hiền cười bảo:

- Điều đó có khó gì. Ông ra mua cho tôi một cái bánh chưng.

Hôm sau nhà vua thiết triều. Sứ giả phương Bắc nghênh ngang tự đắc cho rằng Đại Việt không thể giải được câu đố. Nhà vua phán:

- Những trò chơi chữ kiểu học trò con nít này đâu cần bận tâm đến các đại thần, để ta bảo một chú bé giải câu đố ấy - Quay sang bảo thị thần gọi Nguyễn Hiền vào, lại bảo sứ giả - Nhà ngươi nói lại câu đố với chú bé này đi.

Sứ giả nhìn chú bé cười khinh mạn, đọc lại câu đố. Nguyễn Hiền cười ngất, bảo:

https://thuviensach.vn

- Tưởng câu đố khó thế nào. Ông đã có công sang nước tôi mà lại lấy sản vật nước tôi ra đố thì ai chả biết. Thứ này người Đại Việt có từ thời Hùng vương cơ. Người ta ăn chán ra rồi. Nó là cái bánh chưng này này.

Nói xong, Nguyễn Hiền móc cái bánh chưng đặt toạch lên bàn. Sứ thần cười ồ lên bảo:

- Không đúng rồi! Không đúng rồi.

Cả triều đình mặt tái mét. Riêng Nguyễn Hiền bình tĩnh vặn lại sứ thần:

- Đúng chứ sao không đúng?

Sứ Bắc bảo:

- Nhà ngươi hãy giải cho rõ, nếu không có lý thì phải đánh đòn.

Nguyễn Hiền ung dung nói:

- Nếu tôi nói có lý thì sao?

Sứ Bắc nghĩ nắm chắc phần thắng trong tay mới nói quyết rằng:

- Ngươi nói có lý thì ta đi chân đất mà về, quyết không đòi cống phẩm gì hết.

Nguyễn Hiền nói:

- Xin cả triều đình làm chứng cho. Xin hoàng thượng ban cho giấy mực.

Thái Tông truyền lấy giấy mực. Nguyễn Hiền bảo sứ thần:

- Xin ngài hãy vẽ cái bánh chưng này đi rồi sẽ biết, nó chỉ là một hình vuông với hai cái lạt buộc chữ thập ở giữa thôi.

https://thuviensach.vn

Cả triều đình cười ồ lên ai cũng hiểu ra đó là chữ điền. Chữ điền gồm hai chữ nhật ghép sát nhau, hoặc bốn chữ sơn châu đầu vào nhau, hoặc hai chữ vương đặt vuông góc tại điểm giữa nhau, hoặc bốn chữ khẩu dồn khít lại. Sứ thần phương Bắc không thể nói gì được nữa, đành tháo giày đi chân đất lủi thủi ra về. Thái Tông tươi cười phán:

- Tân trạng nguyên tuổi trẻ tài cao. Trẫm phong hàm thượng thư.

Nhà vua nói xong, lại ban thưởng rất hậu. Trên kia đang nói việc Phạm Văn Tuấn khuyên vua Trần Thánh Tông hỏi ý kiến Nguyễn Hiền xem nên cử ai đi sứ sang thông hiếu với nhà Nguyên. Lúc ấy Nguyễn Hiền đang đi kinh lý miền ven biển, nhận được chỉ dụ liền về triều ngay. Được nhà vua hỏi, Nguyễn Hiền tâu:

- Thần nghĩ việc này nên giao cho thông thị đại phu Trần Phụng Công, chư vệ kí ban Nguyễn Thám làm phó sứ thì không phải lo gì nữa.

Khi bọn Mạnh Giáp, Lý Văn Tuấn trở về Nguyên, Thánh Tông cho Trần Phụng Công làm chánh sứ, Nguyễn Thám làm phó sứ, lại cử thêm viên ngoại lang Nguyễn Diễn cùng theo đoàn sứ Nguyên sang kinh đô Khai Bình của nhà Nguyên. Quả nhiên như lời Nguyễn Hiền dự đoán, đoàn sứ bộ do Trần Phụng Công dẫn đầu đã hoàn thành sứ mệnh bang giao. Vua Nguyên phong Trần Thánh Tông làm An Nam quốc vương, lại gửi tặng ba tấm gấm Tây Thục, sáu tấm gấm Kim Thục.

(Theo ĐVsktt)

Lúc bấy giờ dân nước làm ăn yên ổn trong ba bốn năm không có nạn binh đao, nhưng khắp nơi bọn tham quan ô lại gây sự phiền hà sách nhiễu bách tính. Quan thượng thư Nguyễn Hiền tâu rằng:

- Nay thống quốc thái sư già yếu, xã tắc thiếu người gánh vác. Bọn tham quan nhân cơ đục nước hà hiếp muôn dân. Xin hoàng thượng cất nhắc người lương đống để trông coi việc triều chính.

https://thuviensach.vn

Nhà vua nói:

- Trong hai người Quốc Khang và Quang Khải ta muốn phong một người làm thái uý, các khanh hãy chọn cho ta.

Nói xong, nhà vua nhìn quan học sĩ Lê Văn Hưu có ý dò hỏi. Nhưng vì Lê Văn Hưu là thầy của Trần Quang Khải nên giữ ý không nói. Quan thẩm hình viện Đặng Ma La tâu:

- Chiêu Minh đại vương Trần Quang Khải là người kiêm văn toàn võ, bác sử thông kinh, nghiêm trang mực thước nên chọn.

(Đặng Ma La: Người làng Tốt Động, huyện Chương Mỹ, Hà Tây, đỗ thám hoa đồng khoa với Nguyễn Hiền và Lê Văn Hưu)

Các quan đều cho là phải. Nhà vua liền phong cho Trần Quang Khải làm thái uý. Ngô Tần bước ra tâu:

- Hưng Đạo vương nay nắm binh quyền đóng ở Vạn Kiếp. Thần nghe khi xưa An Sinh vương sắp qua đời có dặn lại những lời phản nghịch. Xin hoàng thượng lưu tâm minh xét.

(Ngô Tần: Người Trà thi năm Đinh Lộ, đỗ Giáp khoa, khoa Mùi - 1247)

Phạm Văn Tuấn nói:

- Tôi không tin Hưng Đạo đại vương lại phản trắc. Nay người Nguyên đang dồn người Tống đến bước đường cùng. Nếu nước Tống mất, ắt đến lượt nước ta. Mong hoàng thượng chăm lo hơn nữa việc binh bị.

Đại phu Trần Phụng Công nói:

- Trình quốc công nói đúng lắm. Thần cũng cho rằng người Nguyên hoà mục với ta chỉ là kế hoãn binh chờ thời mà thôi. Xin hoàng thượng tăng

https://thuviensach.vn

cường binh lực hơn nữa.

Quan hàn lâm học sĩ Lê Văn Hưu tâu:

- Từ xưa tới nay các bậc thánh đế đều lấy việc sửa mình, chăm lo cho dân được an lạc âu ca làm điều cội rễ. Xin quan gia trừ bỏ bọn tham quan ô lại để muôn dân bách tính được thấm nhuần ơn mưa móc.

Thánh Tông khen phải. Tháng hai năm sau (1262), thượng hoàng ngự ở hành cung Tức Mặc, ban tiệc lớn. Các hương lão từ sáu mươi tuổi trở lên, mỗi người được ban tước hai tư, đàn bà được hai tấm lụa.

(ĐVsktt)

Tháng ba cho chế tạo vũ khí, chiến thuyền. Quân thuỷ lục tập trận trên chín bãi phù sa sông Bạch Hạc. Mùa Thu, tháng chín soát lại số tù, kẻ nào khi quân Nguyên sang mà đầu hàng thì không tha. Một hôm Thánh Tông ngự thuyền rồng trên sông, nhìn dòng nước cuồn cuộn chảy, nhà vua hỏi:

- Sông này chảy vào nước ta từ địa phận Quy Hoá, vậy nguồn cội nó ở nơi nào?

Lê Văn Hưu bước ra tâu:

- Sông này bắt nguồn từ hồ nước trên miền núi cao của người Tạng, chảy qua đất Đại Lý hai nghìn sáu trăm dặm rồi đổ vào nước ta từ địa phận Quy Hoá ra đến cửa bể Đại Bàng một nghìn tám trăm dặm nữa, cả thảy là bốn nghìn bốn trăm dặm.

Nhà vua nói:

- Sông có ngọn nguồn người có tổ tông, vậy nước Đại Việt ta có từ bao giờ?

Hưu tâu:

https://thuviensach.vn

- Muôn tâu hoàng thượng! Giống người Việt Thường ta có từ thuở hồng hoang mờ tối nhưng đến họ Hồng Bàng mới lập quốc, tới nay đã mấy nghìn năm, trải nhiều quốc hiệu, thời vua Hùng tên nước là Văn Lang, vua An Dương vương tên nước là Âu Lạc, đến nhà Tiền Lý đặt tên nước là Vạn Xuân, Vua Đinh Tiên Hoàng lấy tên nước là Đại Cồ Việt, đến vua Thánh tông nhà Hậu Lý (1054) mới lấy tên là Đại Việt.

Vua khen:

- Ai cũng nói khanh là người học sâu biết rộng, quả không sai. Nhưng các khanh hãy nói họ Hồng Bàng lập quốc thế nào?

Quan ngự sử trung tướng Trần Chu Phổ tâu:

- Lê học sĩ nói như thế cũng còn chưa đủ. Nước ta có thể xem như bắt đầu lập quốc từ thời Kinh Dương vương Lộc Tục. Con Lộc Tục là Sùng Lãm nối ngôi cha gọi là Lạc Long Quân đặt quốc hiệu là Xích Quỷ. Lạc Long Quân lấy con gái đế Lai là bà Âu Cơ...

Nhà vua ngắt lời:

- Chuyện bà Âu Cơ sinh ra một trăm trứng thì ta biết rồi nhưng Xích Quỷ là cái gì mà lại lấy làm tên lập quốc. Ta chỉ thấy nói giống chim cá rắn rùa đẻ trứng chứ chưa thấy nói giống người, giống tiên đẻ trứng bao giờ, những chuyện hoang đản như thế liệu có nên tin chăng?

Tân trạng nguyên phò mã Trần Quốc Lặc tâu:

- Những chuyện truyền thuyết trong dân gian đương nhiên được người đời thêu dệt nên, nước nào chả có. Nước Tàu có văn tự đã lâu nhưng những chuyện Nữ Oa, Bàn Cổ cũng chỉ là hoang truyền mà thôi, huống chi nước ta thời ấy lại không có văn tự.

https://thuviensach.vn

(Trần Quốc Lặc: Người Nam Sách, Hải Dương, đỗ trạng nguyên năm Bính Thìn (1256), vua gả con cho)

Nhà vua hỏi:

- Vậy thì sự thật về Lạc Long Quân và Âu Cơ là thế nào?

Lê Văn Hưu tâu:

- Tân trạng nguyên nói rất có lí. Xin quan gia tha tội, thần trình bày một giả thuyết về thời ấy.

Thánh Tông nói:

- Khanh cứ trình bày, càng sát thực bao nhiêu càng tốt.

Lê Văn Hưu chậm rãi kể:

- Vâng! Có thể Lạc Long Quân chính là Sùng Lãm con trai Kinh Dương vương Lộc Tục. Ngày ấy núi rừng còn hoang vu lắm, đời sống thiếu thốn nhiều; vải, lụa cũng chưa có như bây giờ. Vua dùng ống tre uống nước, lá cây để đóng khố, tuy nhiên tình yêu và tính ghen tuông đã có lâu rồi. Lạc Long Quân sau khi lên ngôi vua, lấy bà Âu Cơ, hai người cũng chỉ sinh đẻ bình thường thôi chứ không đến một trăm con trai hay một trăm quả trứng. Khốn nỗi tính đàn ông ai còn lạ gì, vì Lạc Long Quân phải đi tuần thú trong địa phận của mình luôn luôn nên cũng có quan hệ với nhiều người đàn bà khác nữa, đẻ ra một số con trai. Đương nhiên hồi ấy chưa có cái gọi là cô đầu đào hát như bây giờ. Việc ấy khiến bà Âu Cơ đau lòng lắm nhưng vì bà là người nhân hậu đoan chính nên mới bảo Lạc Long Quân mang những người con trai ấy về để bà nuôi dạy, cho cùng ăn cùng ngủ chung với con mình, đêm lạnh cùng chui vào một tấm chăn vỏ cây lớn mà giãy đạp lùng nhùng như một chiếc bọc. Vì thế người thời ấy mới nói đùa là bà Âu Cơ sinh ra cái bọc có trăm trứng. Về sau người ta tưởng thật.

https://thuviensach.vn

Lê Văn Hưu ngừng lời. Thánh Tông đang chăm chú lắng nghe, hỏi:

- Thế làm sao mỗi người lại phải mang năm mươi con đi một nơi?

Lê Văn Hưu đáp:

- Tâu hoàng thượng! Bà Âu Cơ nghĩ rằng đưa các con chồng về nuôi để Lạc Long Quân yên lòng ở nhà tu chí làm ăn, chăm lo triều chính nhưng không ngờ cái trò quan hệ nam nữ nó như anh nghiện rượu, không mắc vào thì thôi, đã mắc các quan đều biết đấy, đố gỡ ra được. Thỉnh thoảng bố Lạc Long Quân nhà ta vẫn chuồn ra ngoài cải thiện. Sự chịu đựng của ai cũng chỉ có hạn nên mẹ Âu Cơ mới tỏ ý không bằng lòng. Thế là hai ông bà hoá ra xích mích.

Một viên quan bảo:

- Có lẽ đâu lại thế. Vua đi ra ngoài dễ gì để vợ biết bao giờ.

- Biết chứ sao! Ngày ấy làm gì có quán rượu, quán hát. Bố nào mò ra ngoài là vợ con biết ngay chứ chả như các thầy bây giờ lấy lý do công kia việc nọ đi thâu đêm tối ngày chẳng ai biết đấy là đâu.

Vua Thánh Tông gật gù nói:

- Ừ! Cũng có lí, cũng có lí. Xong rồi thế nào nữa? Lê học sĩ kể tiếp đi.

Lê Văn Hưu tiếp:

- Tâu hoàng thượng! Sự xích mích mỗi ngày một thêm gay gắt, về sau mẹ Âu Cơ sinh ra lạnh lùng. Những lần Lạc Long Quân đi đánh rồng tinh ở vịnh Hạ Long, mộc tinh ở Bạch Hạc về, Âu Cơ cũng chẳng cho là thật. Lạc Long Quân nghĩ mình oan, tức quá mới bảo: "Tôi với bà sống chẳng hợp nhau, thôi thì tôi phải đi khỏi cái nhà này để bà hài lòng", thế là đùng đùng

https://thuviensach.vn

đem năm mươi người con xuống vùng đồng bằng ven biển lập nghiệp, trải bao gian khó mới dựng nên được nước Văn Lang.

Một viên quan hỏi:

- Ơ! Chẳng lẽ vợ chồng bỏ nhau dễ thế à?

- Hồi ấy có giá thú văn tự gì đâu mà chả dễ. Bây giờ đủ cả giấy nọ tờ kia còn bỏ nhau xoành xoạch nữa là.

Vua Thánh Tông bảo:

- Có lẽ vậy! Có lẽ vậy. Trẫm giao cho Lê học sĩ cùng ngự sử Trần Chu Phổ hãy hợp nhau biên chép lại mọi việc chính sự từ trước tới nay để truyền cho muôn đời mai sau.

Trời tối đen như người bịt mắt, Điệp chạy đã xa làng, xem chừng bọn tráng đinh nhà lý Thử không đuổi đến nữa, cô ngồi thụp xuống bờ ruộng bưng mặt khóc. Cô không dám oán trách ai. Cha con Vĩ Thố, Vĩ Thử là người có công với nước, oán trách người có công với nước là có tội, triều đình đã bảo thế, nhà vua đã bảo thế. Điệp chỉ còn biết tự trách mình đã sinh ra trong cảnh đói nghèo và tủi cho cái nhan sắc của mình bây giờ không biết để cho ai. Bằng lòng lý Thử ư? Người ta bảo hắn có công, không biết hắn lập công ở đâu nhưng cô chỉ thấy hắn nhiều lần trốn lính. Điệp đã từng hò hẹn với Mai Văn Lương, hai đứa trẻ con nhà nghèo phải lòng nhau còn chưa có lời nói cùng cha mẹ. Giặc Thát sang, Mai Văn Lương vào lính, anh nằm lại bên bờ sông Nguyệt Đức. Điệp chờ đến cái ngày người ta treo vào giữa túp lều rách nát của mẹ anh tấm đại tự với ba chữ vàng chói Tử vị quốc. Cô khóc đến cạn nước mắt vì cái chết của cha và cái tin Mai Văn Lương tử trận. Cô không biết chữ, không hiểu nhiều về ý nghĩa cuộc đời, chỉ lờ mờ nhận thấy mình sống không còn để làm gì. Giờ đây cô không thể trở về ngôi nhà của mình nữa. Khóc chán, Điệp đứng dậy dò dẫm bước đi giữa khoảng đồng không tăm tối mịt mùng. Thế là hết, cha mẹ, tình nhân,

https://thuviensach.vn

nhà cửa và cả quê hương, tất thảy đã trôi vào dĩ vãng. Điệp cắm đầu đi trong đêm, chẳng biết đi đâu, bước thấp bước cao, ngã lên ngã xuống, càng đi càng xa làng Cao Duệ thuộc huyện Trường Tân nơi quê hương gốc gác của cô, đến sáng thì tới một khu chợ nhỏ ven đường, hỏi thăm mới biết đây đã thuộc về phủ Đường An (Đường An: Nay thuộc huyện Bình Giang, Hải Dương). Điệp vào chợ xin ăn. Có người đàn bà mặc chải chuốt, đánh mắt nhìn Điệp một lượt từ đầu đến chân, bảo:

- Con gái xinh xẻo thế này sao phải đi xin ăn. Trốn chồng phải không? Có muốn làm việc với mợ thì mợ đưa về. Hừ! Cũng được đây.

- Dạ! Mợ muốn việc gì cháu cũng làm được ạ.

- Việc thì thiếu gì, chỉ sợ các cô cao giá không chịu làm thôi.

- Dạ! Được mợ cứu giúp, dẫu có làm trâu làm ngựa cháu cũng không ngại.

- Làm trâu, làm ngựa! Sao không nghĩ phải làm người cho nó ra con người có hơn không. Ăn ngon mặc đẹp, múa hát lại chả sướng hơn cửi trần đi cày, kéo xe à?

Nói xong người đàn bà nắm tay Điệp dắt đi. Đến một khu dinh thự cổng cao, trụ cổng tạc hình hoa lá cong lượn như cổng đình. Phía trên cổng có ba chữ đại. Điệp không hiểu là chữ gì cứ mơ mơ hồ hồ ngoan ngoãn đi theo người đàn bà như con chó con theo chủ. Vào đến thềm có hai cô gái chạy ra chào:

- Mợ Hồng đã về! Chúng con chào mợ ạ.

Mợ Hồng đảo con mắt sắc như dao cạo, nói với hai cô gái:

- Đây là em Mộng Điệp. Nó còn dại, các con lo cho em ăn mặc tươm tất nghe chưa?

https://thuviensach.vn

Mợ Hồng quay sang bảo Điệp:

- Đây là chị Mơ, chị này là Huệ. Hai chị ấy sẽ lo ăn mặc cho con. Hôm nay, ngày mai cứ nghỉ ngơi cho lại sức chưa phải làm gì vội.

- Thưa mợ! Con tên là Điệp chứ không phải là Mộng Điệp đâu ạ.

- Thì từ hôm nay đổi đời, tên là Mộng Điệp có sao. Thôi con Mơ đưa em xuống nhà ăn uống rồi tắm rửa thay áo xống đi.

Điệp theo Mơ xuống nhà ngang ăn cơm trắng với cá rán, thịt đông, rau canh cải. Đó là những món ở nhà dẫu nằm mơ Điệp cũng không dám nghĩ tới. Mợ Hồng thấy Điệp ăn uống ngon lành, có vẻ bằng lòng lắm. Ăn xong Mơ dẫn Điệp ra vườn sau tắm trong một chiếc hồ hình bán nguyệt xây gạch xung quanh. Mơ đưa cho Điệp một bộ váy áo mới tinh bằng thứ lụa hồng thêu kim tuyến óng ánh bảo không được mặc váy áo cũ nữa. Điệp ngại ngần không dám mặc. Mơ bảo:

- Thôi cứ mặc vào em ạ! Đã trót nuốt miếng cơm của nhà này khó nhả ra lắm đấy.

- Sao chị không bảo em trước?

- Mợ Hồng biết chị nói với em thế này thì chị chết đòn ngay. Có chị vì hở lời đã bị đánh đến gần chết đấy. Chị em mình đành vậy, biết làm sao.

- Thế ở đây chị em mình phải làm việc gì hả chị?

- Điều đó chị không thể nói với em. Sau rồi em sẽ biết.

Điệp đã lờ mờ hiểu ra điều gì, cô không mặc bộ đồ mới, chạy thẳng vào nhà tìm mợ Hồng. Lúc ấy mợ Hồng đang ngồi cùng một người đàn ông trẻ tuổi, ăn mặc bảnh bao có cốt cách của một quan nhân hay một công tử con nhà thế phiệt. Phía sau người ấy là một gã đàn ông mặt mũi dữ dằn, râu

https://thuviensach.vn

quai nón đứng hầu. Mới trông thấy y, Điệp đã hết cả hồn vía. Mợ Hồng vừa thoáng thấy Điệp, quát:

- Con Điệp phải không? Sao không thay áo xống đi rồi ở dưới ấy. Ai cho mày lên đây?

- Dạ thưa mợ! Bộ váy áo ấy đẹp quá, những kẻ bần hàn như con sao dám mặc ạ. Mợ đã cứu con, cho ăn uống thế là con biết ơn lắm rồi. Sau này có dịp xin đền đáp.

Mợ Hồng trừng mắt, nói:

- A! Con này muốn giở quẻ. Thế mà xoen xoét cái mồm làm trâu làm ngựa cũng làm. Đứa nào nói gì với mày hả? Con Mơ đâu rồi? Lên đây! Mày nói gì với nó?

Cô Mơ mặt mũi tái nhợt, lên quỳ giữa nhà. Điệp vội nói:

- Chị Mơ không nói gì với con đâu ạ. Chỉ vì con nhớ bố mẹ nên muốn về thôi.

- Sao mày bảo bố mẹ chết hết cả rồi? Con này ghê thật, dám lừa bịp kiếm ăn à? Này bà nói cho mà biết, cơm nhà bà ngon thật đấy nhưng không dễ nuốt đâu nhé. Tử tế thì bà đùm bọc chứ còn lừa đảo, bà cũng không cần nghe chửa. Thôi giả tiền cơm cho bà rồi xéo đi đâu thì xéo khuất mắt. Bữa cơm bà chỉ lấy bốn xu rưỡi thôi.

- Lạy mợ con...

Chị Mơ kéo áo Điệp bảo:

- Thôi! Xin lỗi mợ đi rồi xuống đây.

Người đàn ông râu quai nón nhìn trừng trừng làm Điệp chết khiếp, cô nói như một con rối:

https://thuviensach.vn

- Con xin lỗi mợ! Con xin lỗi mợ.

Rồi lùi lũi theo chị Mơ xuống nhà ngang.

Sáng nay nắng nhẹ trời mát, anh lính Thân Văn Khoai vui vẻ sắp đi nhận phiên gác bỗng ngoài doanh có người hô:

- Quan hàn lâm viện thị độc tới.

Quan hàn lâm viện thị độc Trần Chu Hinh hô to:

- Hoàng thượng có chỉ.

Mọi người nhất loạt quỳ xuống bái mệnh. Quan thị độc dõng dạc đọc:

- Lính tốt Thân Văn Khoai khi trước theo thượng hoàng đánh giặc, có công hộ giá ở Bình Lệ nguyên, chưa được khen thưởng. Nay trẫm đặc cách phong làm đô trưởng. Khanh hãy hết lòng phục vụ triều đình, lập công hơn nữa.

(Đô trưởng: Chức quan trong quân đội chỉ huy 80 binh sĩ)

Thân Văn Khoai vui mừng khôn xiết, bái lạy tạ ơn lĩnh chỉ. Quan thị độc lại gọi quân hầu mang vàng lụa của thượng hoàng ban cho Thân Văn Khoai, trước khi về còn dặn dò:

- Ta đã được nghe chính thượng hoàng nói về công lao của nhà ngươi. Bây giờ trong tay ngươi nắm mạng sống của một trăm binh lính. Hãy cố gắng làm cho tốt chức nhiệm.

Khi quan thị độc về rồi, đám lính mới nhao nhao đòi Văn Khoai kể chuyện chiến công. Văn Khoai nói:

- Có gì đáng gọi là chiến công đâu. Hôm thượng hoàng rút từ Bình Lệ về Lãnh Canh, con ngựa của người bị trúng một mũi tên ngã quỵ. Tôi liền

https://thuviensach.vn

nhường ngựa của tôi cho người, chạy bộ theo. Về sau không theo kịp nữa, tôi nấp trong rừng bắn chết một thằng Thát, cướp lấy ngựa chạy kịp về Lãnh Canh cùng quan binh xuống thuyền.

Đám tân binh cùng reo lên:

- Đô trưởng của chúng ta giỏi quá.

Lúc ấy Trịnh Quang Minh đã được ân xá trở về làm thập trưởng. Văn Khoai khoác tay Quang Minh, nói với mọi người.

- Tôi chỉ có chút công thừa, không thể nói là giỏi. Các chú mới về không biết, bác Quang Minh đây mới thật là người giỏi. Bác ấy đã được đích thân thống quốc thái sư tiếp chuyện và ban thưởng. Tôi chỉ đáng là học trò của bác ấy thôi. Tất cả anh em chúng ta còn phải nhờ bác ấy chỉ bảo nhiều đấy.

Trịnh Quang Minh đang buồn vì phải làm cấp dưới của Thân Văn Khoai nhưng được lời giới thiệu ấy cũng hởi lòng hởi dạ. Vì thế từ quan đến lính trong đô vệ binh thân thiết nhau lắm. Chiều hôm ấy Văn Khoai bỏ ra mấy lạng bạc bảo nhà bếp làm bữa nhắm đãi anh em trong cả đô, lại mời đô trưởng của mấy đô tứ sương, hổ bôn bên cạnh nữa. Trong bữa tiệc, Văn Khoai nhường Quang Minh ngồi ghế trên, tôn như bậc thầy. Quang Minh lấy làm vinh hạnh lắm, ai nấy đều cho Văn Khoai là người nghĩa khí. Mấy hôm sau nhân được ngày nghỉ, Quang Minh rủ Văn Khoai:

- Nghe nói ở La thành có quán rượu Phúc Tình nhiều món ngon lắm, tôi với chú ta ra làm vài chén đi.

Văn Khoai đang cao hứng nên nhận lời ngay. Quán rượu Phúc Tình trên mặt phố gần hồ Lục Thuỷ, quả khang trang sạch sẽ, phía trước là hai dãy đại sảnh có gác dành cho khách uống rượu, phía sau là mấy dãy nhà có phòng kín để khách quá chén nghỉ ngơi, lại có cả phòng ngũ cung để tao nhân mặc khách cùng đào nương đàn hát. Trên lầu, dưới nhà chỗ nào cũng

https://thuviensach.vn

treo đèn lồng rực rỡ. Trên vách phòng rượu trưng nhiều bức tranh thuỷ mặc khổ lớn, phòng nghỉ của khách dán tranh vũ nữ, có cô hở cả đùi cả rốn. Cơ ngơi này mấy năm nay phát đạt là nhờ sự liên kết giữa mợ Tư Phúc với thầy lý tể Vũ Tình.

Sau cái đận đi tìm mộ anh Tư Phúc về, thầy lý Vũ Tình tỏ ra quan tâm đến gia đình có công với nước hơn, đến thăm vợ con anh Tư Phúc luôn. Cái thân hình mềm mại của người đàn bà còn đang độ căng đầy sự ham muốn thể xác được che giấu dưới lần áo vải sồi lam lũ như xui khiến mời gọi thầy lý làm điều tội lỗi (Vải sồi: Một loại vải thô dệt bằng tơ tằm). Khi đã đạt được cái mình muốn, thầy lý phát hiện ra một điều, sự vụng trộm tội lỗi đó chính là niềm hạnh phúc sâu sắc của cuộc đời. Thầy lý đã giúp mẹ con chị Tư Phúc dựng được một quán rượu nhỏ ở đầu phố, có một khoản thu đủ để ba mẹ con chị sống yên ổn. Nhưng chẳng ai muốn được cái gì một cách dở dang, một bữa thầy lý bảo:

- Tôi với mợ đã đến nước này, để tôi kiếm cơi trầu đón mợ về đằng ấy. Mợ nghĩ thế nào?

- Về đằng ấy với thầy lý để mợ lý xé xác em ra ư? Lại còn hai đứa con của em nữa, thầy lý cũng đã có một đàn con rồi, việc xử sự càng thêm khó. Chi bằng ta cứ thế này mà hưởng lộc trời có hơn không. Vả lại ở đằng này mỗi tháng triều đình còn cấp cho em mấy quan tiền tuất, được tiếng là vợ người tử vị quốc giữ gìn tiết hạnh chứ về đằng ấy đã chịu cảnh lẽ mọn lại mất hết quyền lợi. Em chả vào.

- Mợ nghĩ thế cũng là hết nhẽ, nhưng tôi đi lại đây mãi sao tiện. Vả lại, gần gũi nhau luôn nhỡ có con thì mợ còn giữ làm sao được chữ tiết hạnh nữa.

Tư Phúc dí ngón tay vào mũi Vũ Tình, mắng yêu:

https://thuviensach.vn

- Sao mà ngớ ngẩn thế. Đã sợ không tiện thì đừng đến nữa. Có con ư? Thuốc Bắc, thuốc ta đầy ra đấy, lại còn cả... Ai dại gì mà để có thai. Dạo này đắt khách, em tính mở rộng quán ra để làm ăn đây. Thầy lý phải giúp em đấy.

- Thế cũng được, nhưng đừng đến mức đào nương kỹ nữ mà lính kiểm thành họ không tha đâu.

Tư Phúc bĩu môi nói:

- Lính kiểm thành! Chẳng lẽ lính kiểm thành thì không mê gái chắc? Việc này chính một viên hiệu uý kiểm thành xui em đấy. Này nhé nhà em là nhà có công với nước, trên đã có vương pháp che, ở phố thì thầy lý nâng đỡ. Trên che dưới đỡ, bố đứa nào cũng không dám làm gì. Khối quán đầy đào hát, đầy kỹ nữ có làm sao đâu. Hay là thầy lý không muốn giúp em thì thôi. Em đi nhờ người khác vậy.

- Ơ kìa! Chưa chi đã dỗi. Mở rộng thì mở rộng.

Quán rượu Phúc Tình đặt đúng vị trí thuận lợi. Nó như cái cây được bón bằng ân sủng của triều đình và che chắn bởi tình thương của các vị quan viên đối với mẹ con người gái goá, lớn lên như có phép nhiệm màu, mới qua vài năm đã trở thành tửu quán có tiếng nhất nhì nơi đô hội.

Thân Văn Khoai và Trịnh Quang Minh tới nơi, trời vừa tối. Trong quán đèn nến sáng như ban ngày. Phía nhà sau đèn màu lờ mờ, thấp thoáng vài bóng giai nhân thướt tha qua lại. Khách trong phòng rượu đủ cả văn nhân, binh lính. Một bàn có mấy người ăn mặc kiểu võ quan nói chuyện bô bô:

- Hoàng thượng đã xuống chỉ cho soạn bộ quốc sử rồi.

- Món này cay quá... Nước mình văn hiến lâu đời phải có sử chứ. Hoàng thượng thật anh minh.

https://thuviensach.vn

- Này! Mới có mấy ả phốp pháp ra phết. Tí nữa chứ! Hả? ...

- Chính chúng ta là những người làm nên lịch sử.

Từ gian lầu phía sau vọng ra giọng hát của một cô đào:

- Non non nước nước i i i...

Lại nói Lê Văn Hưu tuân chỉ chép sử, ngày đêm miệt mài tra cứu soạn thảo đến tháng chạp năm Quý Hợi (1-1264) thì hoàn thành, sao làm ba bản, dâng lên thượng hoàng, nhà vua và thống quốc thái sư Trần Thủ Độ. Sang tháng giêng năm Giáp Tý (1264), quan thái sư Trần Thủ Độ bảy mươi mốt tuổi, dưỡng bệnh ở Quắc Hương; nhà vua cho Ngô Tần mang một bản đến trình. Thái sư hỏi:

- Lê Văn Hưu là người thế nào?

Ngô Tần thưa:

- Trình thái sư! Lê Văn Hưu người làng Phủ Lý, huyện Đông Sơn, ái châu, từ nhỏ đã nổi tiếng là tài giỏi, một hôm đi học qua quán thợ rèn dừng lại hỏi: "Bác ơi! Ông tổ nghề rèn là ai vậy?". Thấy cậu bé có vẻ thông minh dĩnh ngộ, bác thợ rèn cười bảo: "Cháu là học trò phải không? Ta có câu đối này, cháu đối được thì có thưởng nếu không phải ở đây quai búa cho ta". Lê Văn Hưu bảo: "Vâng! Bác cứ đọc đi". Bác thợ rèn đọc: Than trong lò, sắt trong lò, lửa trong lò, thổi phì phò, rèn nên dùi sắt.

Lê Văn Hưu bảo: "Thế thì có gì là khó đâu ạ? Cháu đối nhé: Nghiên ở túi, bút ở túi, giấy ở túi, viết lúi húi, giật lấy khôi nguyên."

Bác thợ rèn cười lớn, khen: "Giỏi! Giỏi! Ta thua cháu đó", nói xong thưởng cho Lê Văn Hưu ba mươi đồng tiền để mua giấy bút nhưng Hưu không lấy, chỉ muốn bác thợ rèn nói cho biết ai là ông tổ nghề rèn. Năm

https://thuviensach.vn

Đinh Mùi, Hưu đỗ bảng nhãn, nổi tiếng học sâu biết rộng. Làm quan cho đến nay, mọi việc đều cẩn trọng, không sai sót bao giờ.

Vì thái sư Trần Thủ Độ không biết chữ lại đang ốm nên bảo Ngô Tần:

- Ngươi đọc cho ta nghe.

Ngô Tần ở bên thái sư, đọc mới hết kỷ Hồng Bàng. Thái sư nhăn mặt nói:

- Sử thế này thì đem người viết mà chém đi. Ngươi về triều trước, tâu với nhà vua bắt Lê Văn Hưu bỏ vào ngục. Đợi ta khoẻ sẽ vào định liệu.

Thái sư nói xong, thở dốc lên, ngất đi. Mọi người vội gọi thầy thuốc trong phủ đến cấp cứu.

Thật là:

Bia đá sử xanh thành hay bại

Ai đi ai ở vẫn chưa tường

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Ngô Tần về tâu với nhà vua thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 16

Nhật Hiệu xấu hổ gượng nhận chức quan

Khánh Dư ngang tàng tha tù ăn lễ

Thái sư Trần Thủ Độ đang ốm, mới nghe đoạn đầu cuốn Đại Việt sử ký đã uất lên ngất xỉu. Thầy thuốc trong phủ xúm vào cứu chữa. Hồi lâu thái sư tỉnh lại nói:

- Ta tuy không biết chữ nghĩa sử sách chi cả nhưng cũng hiểu Lạc Long Quân và Âu Cơ là quốc tổ của người Đại Việt, tượng trưng cho giống nòi, là tiên là thần vạn thuở. Thế mà các ngươi dám xúc phạm, coi như người thường được ư? Ai nói với các ngươi là người không đẻ được ra trứng. Gà vịt còn đẻ được trứng, chẳng lẽ người không bằng gà vịt à? Rõ là một lũ mất gốc dốt nát.

Thái sư nói xong rên khừ khừ, đêm ấy qua đời ở phủ đệ, lúc gần đi vẫn lẩm bẩm chửi bọn dốt nát. Ngô Tần vội về triều báo tin thái sư mất. Thượng hoàng và nhà vua cùng đến chịu tang.

Thái sư Trần Thủ Độ khi còn sống ít được học hành, làm nhiều điều dâm loạn, tàn ác nhưng chính ông là người khổ công đắp nền xây móng dựng nên triều đại nhà Trần thịnh vượng, kéo muôn dân cùng đất nước ra khỏi cảnh lầm than. Cũng chính ông là người nhen nhóm từng người lính, mũi tên tạo nên quân đội Đại Việt đủ mạnh làm tròn sứ mệnh đánh thắng cuộc xâm lược đầu tiên của quân Mông Thát vào Đại Việt. Các sử gia đời sau rất nhiều người chỉ trích ông một cách nặng nề nhưng cũng không thể không công nhận: Thủ Độ tuy làm tể tướng, nhưng mọi việc không việc gì

https://thuviensach.vn

không để ý. Vì thế đã giúp nên vương nghiệp và giữ được tiếng tốt đến lúc mất. (Nguyên văn ĐVsktt) Có bài thơ ca ngợi Trần Thủ Độ rằng:

Một đời vất vả dựng cơ đồ

Tấc lòng đâu quản chuyện nắng mưa

Đem thân gánh đỡ ngàn công việc

Dang tay chèo chống vạn mối lo

Trinh liêm ghi tạc lòng quân sĩ

Uy vũ dẹp tan dạ cường Hồ

- Đầu bạc chưa rơi, xin đừng sợ

Nam thiên tráng khí bụi không mờ

Bấy giờ ngự đệ Trần ích Tắc mới mười mấy tuổi nhưng đã rất nổi tiếng văn chương, sau này trong nhà nuôi nhiều môn khách tài hoa như Mạc Đĩnh Chi, Bùi Phóng đến vài chục người, thường cùng nhau xướng hoạ thơ văn, đá cầu, đánh cờ môn nào cũng tỏ ra tinh thạo. Ích Tắc theo về chịu tang, thượng hoàng Thái Tông sai Ích Tắc làm một bài văn điếu. Ích Tắc bảo người lấy giấy mực, vén tay áo viết một mạch đến lúc buông bút mới ngẩng lên, nói:

- Tâu Thượng hoàng! Con đã viết xong rồi ạ.

Thượng hoàng cùng nhà vua xem đều khen. Đến khi mang đọc, lời văn lưu loát như nước chảy mà hết sức bi tráng, ai nghe cũng không cầm được nước mắt. Mọi người đều cho Ích Tắc có văn chất thánh thần. Từ đấy Ích Tắc hoá kiêu kì cho rằng mình xứng đáng làm vua hơn, ngầm cử tay chân sang tư thông với người Nguyên, cầu vua Nguyên phong mình làm vua xứ An Nam.

https://thuviensach.vn

Ngô Tần tâu với nhà vua ý kiến của thái sư Trần Thủ Độ về bộ Đại Việt sử ký nhưng ông nói thêm:

- Thần cho rằng những lời nói của thái sư trong lúc không còn tỉnh táo chưa hẳn đã sáng suốt. Mong quan gia minh xét.

Thánh Tông phán:

- Việc này ta đã thỉnh ý thượng hoàng. Người nói: "Truyền thuyết trong dân gian tuy nhiều điều không có căn cứ nhưng nó là sự chung đúc lâu đời của muôn dân bách tính, là niềm ngưỡng vọng của trăm họ, là bảo ngọc tâm linh của non sông. ý dân như vậy, chớ làm khác đi. Vả lại văn tự không có, lấy gì làm bằng cho việc đúng sai? Nếu các học giả ai cũng cứ theo suy luận riêng của mình mà viết thành sách thì sau này hậu thế tránh sao khỏi tình trạng đa thư loạn mục, biết tin vào đâu? Vậy sách viết ra còn có ích lợi gì?" Lê học sĩ! Nhà ngươi hãy khảo cứu viết lại thật kĩ sao cho được bộ sách làm sáng tỏ nền chính trị nước nhà.

Lê Văn Hưu nhận chỉ, tra cứu sử sách, biên chép kĩ càng suốt tám năm trời mới hoàn thành bộ Đại Việt sử ký gồm ba mươi quyển, mùa Xuân năm Thiệu Long thứ Mười lăm (Nhâm Thân-1272) dâng lên nhà vua. Thánh Tông xem xong, xuống chiếu khen ngợi.

(Theo ĐVsktt)

Một hôm nhà vua đãi yến các quan ở ngự hoa viên, mới hỏi quan ngự sử Trần Chu Phổ rằng:

- Vì sao người Việt ta khi xưa không có chữ?

Trần Chu Phổ tâu:

- Cũng chưa ai nói chắc người việt ta xưa không có chữ. Biết đâu từ đời Triệu Vũ đế muốn triệt hẳn cái gốc của dân ta mới bắt bỏ đi chăng?!

https://thuviensach.vn

(Chỉ Triệu Đà, người đã xâm lược Âu Lạc, đánh bại vua An Dương Vương, mở đầu giai đoạn một nghìn năm Bắc thuộc ở nước ta)

Thượng thư Nguyễn Hiền tâu:

- Đồ đồng đồ đá từ xưa đến nay còn lại rất nhiều, ngoài hình chạm khắc cũng không có văn tự gì. Thần cho là người Việt mình trước kia đúng là chưa có chữ.

Trần Chu Hinh nói:

- Người Việt ta vốn có lòng tự tôn dân tộc, sao lại không có chữ? Thần cho là có nhưng đã bị người Bắc đồng hoá đi rồi. Cần phải tìm cho ra mới được.

Lê Văn Hưu nói:

- Chính vì có lòng tự tôn dân tộc nên thần dám khẳng định người Việt ta xưa kia chưa có chữ. Bởi vì chữ là tài sản quý báu của quốc gia, dân ta vì lòng tự tôn dân tộc nhất định cất giấu không cho người Bắc phá bỏ, đánh mất một tài sản quý giá như thế là một tội lớn. Cha ông ta không thể mắc một tội lớn như vậy được.

Thánh Tông vui vẻ nói:

- Không ngờ điều trẫm nêu ra lại được mọi người tranh đàm hào hứng đến vậy, nhưng bây giờ nói gì vẫn còn là quá sớm. Biết đâu năm bảy thế kỷ sau con cháu chúng ta tìm được câu trả lời minh xác.

Khi thái sư Trần Thủ Độ mất, ngôi tể tướng bỏ trống. Thánh Tông thiết triều, phán:

- Nay thống quốc thượng phụ về trời, chức thái sư phải có người gánh vác. Trẫm xét trong các vương hầu, duy có Khâm Thiên đại vương Nhật

https://thuviensach.vn

Hiệu đảm trách được. Vậy trẫm phong Trần Nhật Hiệu chức thái sư tướng quốc.

Nhật Hiệu bước ra tâu:

- Thần không dám nhận chức ấy. Xin hoàng thượng chọn người có thực tài mới đảm trách được.

Thánh Tông hỏi:

- Hoàng thúc hãy nói cho rõ vì sao vậy?

- Muôn tâu hoàng thượng! Khi xưa quân Thát đánh sang, thần không ra sức đánh giặc. Khi thượng hoàng hỏi kế sách, thần sợ hãi không nói thành lời chỉ lấy tay chấm nước viết lên mạn thuyền hai chữ nhập Tống, từ bấy đến nay mỗi lần nghĩ lại muôn phần hổ thẹn. Thượng hoàng nhân từ không trách phạt cũng để thần phải đội ơn trời bể lắm rồi, còn mặt mũi nào dám nhận quyền cao chức trọng.

Thánh Tông khen:

- Hoàng thúc thật là có nhân cách. Như vậy lại chả hơn nhiều kẻ tội lỗi đầy mình mà không biết xấu hổ là gì ư? Hoàng thúc không nhận chức thái sư thì thôi. Trẫm phong hoàng thúc làm tướng quốc thái uý vậy.

Như vậy Thánh tông cho Nhật Hiệu không nhận chức "thái sư" nhưng lại ban thêm hai chữ "tướng quốc" thành "tướng quốc thái uý" nắm quyền trong nước. Nhật Hiệu cố từ chối nhưng không được, đành gắng gượng nhận chức.

(ĐVsktt)

- Cứ đánh tuốt xác nó ra. Không thể thương được những loài bướng bỉnh như vậy. Cơm không ăn, cho mày ăn roi. - Mụ Hồng thét lên.

https://thuviensach.vn

Út Mãi vung chiếc roi gân bò vun vút, nghe mà nổi hết gai gà. Điệp lăn lộn dưới đất, van xin:

- Con lạy mợ! Mợ bắt con làm gì cũng được nhưng đừng bắt con bán thân.

- Tao chỉ có mỗi việc ấy thôi. Không bán thân sao trả được nợ.

- Con chỉ ăn một tháng cơm của mợ, con về bán mảnh vườn, xin hoàn trả mợ đầy đủ ạ.

- Vườn ở đâu mà bán? Cái bọn lừa đảo chúng mày nói mười không tin được một. Bà theo chân mày về quê à? Mỗi bữa bốn xu rưỡi, hai bữa là chín với một xu nước non tắm rửa, vị chi mỗi ngày là một hào. Mày ở đây một tháng tức là ba đồng.

Điệp thét lên:

- Trời ơi! Nhiều thế làm sao con trả được? Con có muốn ở đây đâu, bà bắt con phải ở đấy chứ.

- A! Nỏ mồm lý sự. Đánh!

Chiếc roi trong tay út Mãi lại lồng lên cắn xé làn da mịn màng của Điệp.

- Bà vẫn biết mày là đứa vô ơn, giỏi cãi lắm. Nhiều à? Chính tay mày điểm chỉ vào giấy nợ đây chứ ai. Tiền của bà nó còn biết đẻ chứ đâu phải chỉ có thế. Một tháng một đồng thành hai, vị chi cứ chồng đủ cho bà sáu đồng bạc ra đây rồi mày muốn đi đâu thì đi.

Điệp gào lên:

- Thì ra tôi không biết chữ, các người lừa tôi.

https://thuviensach.vn

- Lừa này! Lừa này! Ai lừa mày. Ông thì dận cổ - Út Mãi vừa nói vừa quất roi veo véo vào người Điệp.

Chị Mơ chạy vào van xin mụ Hồng:

- Thôi mợ ơi con xin mợ. Để con khuyên em nó dần dần chứ đánh thế này cả tháng sau cũng chưa hết vết lằn, có muốn tiếp khách cũng không được.

- Thôi được! Ta tạm tha cho nhưng chị em phải bảo nhau, đừng để ta phải cho động tay chân.

Mơ kéo Điệp xuống nhà dưới, nói:

- Dại quá em ơi! Chị đã nói rồi, không thể chống lại với họ được đâu. Ngày mới đến đây chị cũng chống đối như em, còn định treo cổ chết nữa nhưng chết cũng chẳng được còn bị đánh đến rách da rách thịt.

Điệp đau quá vừa rên vừa nói:

- Em chết mất thôi chị ạ.

- Chết cũng khó lắm chứ đâu có dễ. Chết được thì chị đã chết rồi. Chẳng ai người ta để cho em chết. Họ nuôi mình như nhà nông chăm chút con lợn. Ai muốn cho lợn chết bao giờ. Tốt nhất là được ăn cứ ăn, được chơi cứ chơi, chiều thằng đàn ông một tí, mình yên thân.

- Đàn bà chúng ta sao ai cũng chỉ muốn yên thân nhưng càng muốn yên, họ càng nhận chúng ta xuống bùn. Em chưa chịu đâu, không thể nào chịu được. Em sẽ trốn đi báo quan.

- Á à, giỏi! Giỏi! Đi báo quan! Có thật muốn đi báo quan tao cho người dẫn đi hẳn hoi, không phải trốn - Mụ Hồng đột ngột xuất hiện khiến Mơ và Điệp co rúm lại - Báo quan này, báo quan này.

https://thuviensach.vn

Mỗi một câu "báo quan này" mụ Hồng véo một cái vào phía dưới cánh tay của Điệp. Những vết véo tụ máu tím lịm. Mơ sợ hãi van xin.

- Con xin mợ. Em nó còn dại, để con bảo nó dần dần.

- Còn cái thân mày nữa đấy, không bảo được nhau, sống cũng chẳng được, chết cũng không xong với bà. Nào! Con kia có muốn đi báo quan không?

Điệp không trả lời. Mụ Hồng bỏ lên nhà trên. Mơ bảo:

- Em hồ đồ quá! Mợ Hồng chính là bà hai của quan huyện chứ ai. Mợ ấy là con nhà danh gia vọng tộc lại được quan châu về thăm luôn. Chính vì để quan châu đi lại tự nhiên với vợ mình nên quan huyện mới được nâng đỡ. Mợ Hồng có nhiều nghề ngón làm mê mẩn lòng người nên quan châu không thể rứt ra được. Quan huyện đã có bà ba, bà tư, mỗi bà một cơ ngơi, thỉnh thoảng mới về đây xem công việc làm ăn buôn bán thế nào thôi.

Điệp ngơ ngác hỏi:

- Buôn bán? Em có thấy buôn bán hàng họ gì đâu.

- Em khờ quá! Chính chị em mình là hàng chứ còn gì nữa? Chị Huệ đấy, bán về Đại La rồi. Khách đến chơi ở đây chỉ là phụ thôi, toàn các thầy phán thầy đề trong huyện ấy mà, thu được bao nhiêu đâu. Họ đãi nhau là chính. Chị xấu xí thuộc loại hàng ế chứ không cũng bán đi rồi. Đấy! Thế thì quan nào xử kiện cho em?

Điệp kêu lên ngao ngán.

- Trời ơi! Thế này ra quan chỉ biết kiếm lợi thôi. Dân chúng mình kêu ai?

https://thuviensach.vn

- Thì thế đấy. Quan to có lợi to, quan nhỏ có lợi nhỏ. Không có lợi, ai ngu gì mà làm quan.

Người thượng ở Quảng Oai từ khi được Nguyễn Nộn xúi giục vẫn có ý không thần phục nhà Trần. Khi quân Thát vào xâm lấn, họ lập quân ngũ riêng đánh chặn bọn lính Thát đi cướp lúa gạo, giết lính Thát, thu nhiều binh khí, trong đợt truy sát đám tàn quân Hoài Đô và Nghạch Vu Tháp, còn lấy được mấy xe vàng lụa do lính Thát cướp trong kinh thành mang đi. Tù trưởng người thượng khi ấy là Phùng Hà nói với các đầu lĩnh:

- Người man ta từ khi được Hoài Đạo vương (Chỉ Nguyễn Nộn) thương yêu, ơn trọng như núi. Công lao ấy đối với chúng ta chưa có triều đại nào sánh được. Nay người nhà Trần không có công ơn gì. Bọn quan châu quan huyện chỉ biết hối thúc việc đi tìm mật gấu, xương hổ, da báo, nhung hươu khiến dân ta vô cùng khổ sở. Của rừng có hạn, lòng tham vô bờ. Lần này quan huyện lại đòi mười bộ xương hổ, mười con gấu ngựa, năm sừng tê giác, mười cặp nhung hươu thì lấy đâu ra? Chi bằng ta đánh đuổi bọn huyện quan rồi tự hùng cứ đất đai của mình là hơn.

Các đầu lĩnh mặt mũi tô vẽ dữ dằn cùng nói:

- Chúng tôi xin vâng lệnh.

Phùng Hà chia quân đánh úp huyện đường. Quan huyện đang đêm phải mang gia quyến chạy đến báo với quan châu. Quan châu vội làm sớ dâng lên cáo cấp với triều đình. Trần Thánh Tông liền họp các đại thần bàn kế đánh dẹp. Quan đại hành khiển Nguyễn Giới Huân hiến kế:

- Người man xứ Quảng Oai từ xưa tới nay chưa bao giờ thật lòng thần phục là vì họ ở nơi hẻo lánh không được giáo hoá, không biết đến vương pháp, ân đức của triều đình cũng chưa thấm nhuần, trước kia lại nghe Nguyễn Nộn xui bẩy nên mới đem lòng phản trắc. Ta nên sai sứ thần đến khuyên giải lẽ thiệt hơn, ban ân điển của triều đình thì chắc họ theo.

https://thuviensach.vn

Thông thị đại phu Trần Phụng Công nói:

- Điều quan hành khiển nói cũng mới chỉ đúng một phần. Cái cớ để người man nổi dậy còn vì bọn quan châu quan huyện ở đó quá nhiễu nhương bách tính, tham tàn vô độ. Xin hoàng thượng giáng chỉ bắt tội bọn chúng để yên lòng trăm họ thì hoạ mới được trị tận gốc.

Thánh Tông nhìn tướng quốc thái uý Trần Nhật Hiệu, hỏi:

- Hoàng thúc có kế sách gì không?

Nhật Hiệu nói:

- Đại hành khiển cùng Thông thị đại phu bàn rất phải. Một mặt nên cho người đến nói rõ với Phùng Hà, mặt khác đòi quan tri châu tri huyện xứ ấy về triều trị tội, cử người liêm chính đến thay. Nếu Phùng Hà không nghe, ta dùng binh cũng chưa muộn.

Thánh Tông nghe theo nhưng bọn Phùng Hà dựa vào miền sơn dã thủ hiểm, không chịu hàng phục. Thánh Tông phán:

- Nay ta muốn chọn một tướng đi đánh quân man, hiềm nỗi Hưng Đạo Vương và Lê Phụ Trần đều bận việc cả, có lẽ phải cho người đi gọi đại tướng Trần Khuê Kình về thì việc này mới xong được.

Nhà vua nói xong liếc nhìn hầu tướng Trần Khánh Dư, thấy cái yết hầu chạy lên chạy xuống có vẻ phải nhẫn nhịn lắm. Nhà vua tiếp:

- Ta nghe nói Phùng Hà là người nhiều mưu trí lại có bọn Lương Mi, Phùng Sơn đều là mãnh tướng, phi Lê Tần và Khuê Kình chắc không ai địch được.

Trần Khánh Dư nghe nói vậy, máu uất bốc lên không chịu được nữa, bước ra tâu:

https://thuviensach.vn

- Thần tuy bất tài nhưng xin quyết đem binh đi bắt sống Phùng Hà về dâng trước điện.

Thực ra Thánh Tông biết Khánh Dư là người có tài nên nói khích vậy. Lúc ấy Khánh Dư ngỡ nhà vua coi thường mình mới quyết xin ra trận. Nhưng nhà vua nói:

- Ta cũng biết nhà ngươi có tài nhưng sợ còn trẻ tuổi không phải là đối thủ của Phùng Hà. Vì thế không muốn cử ngươi đi chuyến này.

Khánh Dư quỳ tâu:

- Xin hoàng thượng cứ để thần đi. Không thắng lợi quyết không sống trên đời làm chi.

Nhà vua nói:

- Khanh đã quyết như vậy, trẫm giao cho hai vạn quân, hẹn trong năm ngày phải lên đường.

Khánh Dư nói

- Trời ơi! Có phải buôn bán lớn đâu mà xuất nhiều vốn thế. Thần chỉ xin năm nghìn quân cũng quá đủ rồi, sau hai ngày lập tức lên đường.

Nhà vua nói:

- Ngươi chớ coi thường. Người man không phải dễ đánh đâu. Ta nghe nói khi xưa Kiến Quốc đại vương giao tranh với chúng còn thất lợi đấy.

(Chỉ Trần Tự Khánh)

- Tâu hoàng thượng! Quảng Oai là nơi đất hẹp, núi hiểm, đem nhiều quân cũng không ích gì, cần dùng mẹo mà thắng mới được chứ dùng sức thì dẫu có mười vạn quân mà họ chạy cả vào núi cũng chẳng làm gì được.

https://thuviensach.vn

- Ngươi đã nói vậy, trẫm giao cho năm nghìn bộ binh, năm trăm kị binh, mong sớm đến ngày thắng trận ban sư.

Trần Khánh Dư hồ hởi nói:

- Thần xin hết sức để chóng đến ngày hoàn trả quan gia cả vốn lẫn lời.

Phùng Hà từ khi đánh đuổi huyện quan, chiếm cứ trị sở làm nơi đóng quân, nghe nói quan binh của triều đình kéo đến, liền cử người đi do thám. Mưu tướng Lương Mi bàn:

- Quân ta ít, quân triều đình đông, nên lui vào núi mai phục chuỳ chông, bẫy đá, tên nỏ cho nhiều, chỉ để lại đây một ít quân khi chúng đến thì bỏ chạy, nhử vào nơi phục binh ắt là phá được.

Phùng Hà khen phải, rồi ra lệnh cứ thế thi hành, dặn Phùng Sơn chọn một trăm người khoẻ mạnh ở lại phủ huyện.

Trần Khánh Dư chia quân làm năm đội, tiền quân một nghìn người do Vũ Quảng làm tiên phong, tả quân là Ninh Cát Đại, hữu quân là Phan Hoành. Khúc Bá Lợi chỉ huy kị binh, bản thân mình giữ trung quân. Vào đúng ngày trung thu đến đất Quảng Oai. Đêm ấy trăng sáng vằng vặc, Khánh Dư cho quân đóng trại nghỉ ngơi, cử thám binh đi dò la tình hình quân man, hôm sau cũng chưa tiến đánh. Ninh Cát Đại nói:

- Việc quân cốt thần tốc. Sao tướng quân không tiến đánh ngay đi?

Đang bàn bạc, thám binh về báo:

- Quân man chỉ có một trăm đứa đóng giữ huyện đường.

Khánh Dư nói:

- Bọn này sợ ta vét nhẵn túi nên làm phép giấu binh đây. Vũ Quảng! Ta cho ngươi mang quân tiên phong đánh thẳng vào huyện đường, người

https://thuviensach.vn

man chạy chớ đuổi, cử vài tên quân nhanh nhẹn bám theo xem chúng chạy về đâu.

Vũ Quảng đem quân đánh vào huyện đường, gặp ngay Phùng Sơn. Hai người đánh nhau được vài hiệp, quân lính của Phùng Sơn hò hét rút chạy. Nghe veo một cái, Phùng Sơn cũng nhào lên cây truyền đi mất dạng, bỏ Vũ Quảng đứng trơ không địch thủ. Vũ Quảng đóng quân lại huyện đường, không đuổi. Phùng Sơn thấy thế quay lại thách đánh. Vũ Quảng cầm đao xông ra. Sơn cứ từ từ vừa đánh vừa chạy về chỗ phục binh. Vũ Quảng quay lại bảo quân lính:

- Đuổi dấn lên bắt lấy vài đứa cho ta.

Quân sĩ hò reo ào lên, không biết đang đi vào miền đất chết. Vũ Quảng đuổi đến khe núi Bạch Trĩ, không thấy Phùng Sơn đâu nữa. Bỗng nghe có tiếng tù và rúc vang từ bốn phía rồi gỗ đá theo sườn núi lăn xuống. Vũ Quảng vội cho quân lui lại nhưng đường đã bị nghẽn. Người thượng hò reo bắn tên, lăn đá xuống như mưa. Phùng Sơn đứng trên núi chỉ tay nói:

- Người mặc giáp màu nâu, cầm đao kia chính là tướng giặc.

Mấy trăm cây nỏ cùng châu vào bắn. Vũ Quảng chết, tên cắm trên người như một con nhím. Quân sĩ tháo chạy, thiệt hại mấy trăm người. Trần Khánh Dư nghe tin Vũ Quảng chết trận liền gọi Phan Hoành đến dặn:

- Người man là giống thật thà mà hám lợi. Ngươi mang lương thực đóng làm năm trại suốt từ gò Bạch Trĩ đến núi Trâu Đen, cứ trại sau chứa nhiều lương hơn trại trước, mỗi trại cách nhau mười dặm, nếu quân man ra đánh chỉ việc bỏ lương thực mà chạy. Hẹn trong ba ngày phải nhử cho quân man ra đến núi Trâu Đen.

Lại gọi Ngô Kế Trung đến dặn dò mẹo mực cho đi giúp Phan Hoành. Ngô Kế Trung nhận mật kế đi ngay. Khánh Dư gọi Ninh Cát Đại đến, bảo:

https://thuviensach.vn

- Phía trước núi Trâu Đen có một cái hồ, bên kia hồ là một khoảng rừng thưa. Ngươi mang quân ra đấy mai phục, cứ thế này... thế này mà làm, nhất định bắt được Phùng Sơn.

Phía người thượng thấy quân lính triều đình áp sát chân núi đóng trại, họp nhau bàn. Phùng Hà nói:

- Quan quân đóng trại áp sát là muốn tiến đánh. Ta nên rút sâu vào núi, bên kia lâu ngày chán tất phải bỏ đi.

Lương Mi nói:

- Quan quân đóng liên tiếp mấy trại là muốn tiếp ứng cho nhau để vây hãm lâu dài, nếu không đánh cho nhụt nhuệ khí của chúng đi, bất lợi cho ta lắm.

Phùng Sơn nói:

- Lương Mi nói rất phải, cha để con mang quân ra đánh thử với chúng một trận xem sao.

Phùng Hà nói:

- Quan quân là những kẻ gian dối, hay dùng mẹo lừa người. Con mang quân đi phải cẩn thận lắm mới được.

Phùng Sơn mang quân xuống núi, đến trước trại lính triều đình thách đánh. Một tướng trong trại cầm giáo xông ra. Đánh nhau mới được vài hiệp, bị Phùng Sơn bắt sống, quân sĩ bỏ chạy về trại hai. Phùng Sơn vào trại thu được rất nhiều lương thực, cho quân lính khuân cả lên núi, báo tin thắng trận, dẫn tướng bị bắt vào sơn động. Phùng Hà hỏi:

- Nhà ngươi tên chi? Quân lính triều đình có bao nhiêu? Đóng những nơi nào? Mau khai cho thật nếu không ta nướng ngươi lên đó.

https://thuviensach.vn

Tướng ấy nói:

- Tôi là hữu quân Phan Hoành giữ một vạn quân chở lương thực đến trước, đợi đại quân đến sau.

Phùng Hà thét:

- Ngươi nói dối! Quân đâu! Đốt lửa lên, nướng tên này cho ta. Triều đình thiếu gì tướng giỏi mà cử một kẻ chưa đánh đã bị bắt như ngươi làm hữu quân?

Phan Hoành cười ngất nói:

- Ta vì bị lên cái nhọt ở vai, không đánh nhau được mới bị bắt chứ đâu có bắt ta dễ thế. Không tin ta thì cứ nướng đi để rồi đến lúc quân triều đình sẽ nướng các ngươi.

Phùng Hà sai lột áo Phan Hoành ra xem, quả nhiên thấy có cái nhọt lớn ở vai sưng tấy rất đau đớn mới sai cởi trói, nói:

- Nay đã bị ta bắt được, ngươi có theo không?

- Tướng bại trận được tha chết, còn gì không theo.

Phùng Hà sai lấy thuốc cao dán vào nhọt cho Phan Hoành, mở tiệc khoản đãi, nhưng vẫn nghi có điều gian dối, cử lính giám sát chặt chẽ. Phùng Hà lại hỏi:

- Các chiến tướng triều đình thế nào.

Hoành nói:

- Tôi là kẻ kém nhất nên mới bị bắt chứ còn nhiều người khác xem ra ở đây không ai địch nổi.

https://thuviensach.vn

Phùng Sơn quát:

- Ngươi dám khinh người thế ư? Để ta mang quân xuống lấy luôn trại thứ hai cho ngươi xem.

Lương Mi nói:

- Tiểu chủ đã lấy được một trại rồi. Trại này hãy nhường cho tôi.

Phùng Hà cho Lương Mi đem quân xuống núi. Quân triều đình thấy quân người thượng đến, kêu to:

- Phan tướng quân đã bị bắt rồi, chúng ta đánh sao được, chạy đi thôi.

Quân triều đình chạy hết. Lương Mi không phải đánh mà lấy được lương thực còn nhiều hơn Phùng Sơn. Phùng Sơn tức quá, hôm sau lại xin đi đánh. Quân triều đình trong trại bắn tên ra. Sơn cho lấy phên tre đỡ tên, tiến vào. Quân triều đình lại tháo chạy. Sơn thu toàn thắng quay về kể chuyện giao chiến rất hào hứng, không ngờ Phan Hoành bảo:

- Quân triều đình chỉ sợ Lương Mi thôi nên nghe ông ấy xuống là bỏ chạy ngay.

Phùng Sơn uất quá gầm lên:

- Không sợ ta à? Để ta xuống lần này đuổi cùng đường xem chúng có sợ không.

Phùng Hà bảo:

- Để lần này Lương Mi đi xem chúng có dám đánh không.

Lương Mi kéo quân xuống, quả nhiên quân triều đình không dám giao chiến rút chạy hết bỏ lại vô số lương thảo, quân dụng. Lương Mi đại thắng trở về không phải đánh nhau gì cả. Phùng Sơn cáu tiết bảo:

https://thuviensach.vn

- Ngày mai ta đem quân xuống, nếu đứa nào dám đánh lại sẽ giết hết.

Đang nói chuyện, có thám binh về báo:

- Quân triều đình nhổ trại lui hết đi rồi.

Lương Mi lúc ấy đang đắc chí, nói:

- Bọn chúng hết sạch lương thực, không về mau ở đây mà chờ chết hay sao. Xin động chủ cho đuổi đánh, thế nào cũng bắt được Trần Khánh Dư.

Phùng Sơn hăng máu nói:

- Để con xuống đánh cho chúng tan tành một mẻ.

Phùng Hà bảo:

- Khánh Dư là tay chuyên buôn bán kiếm lời, toàn nhằm cướp lương thảo của người khác, có đâu lại dễ dàng để mất của không thế.

Phan Hoành nói:

- Động chủ phán đoán như thần. Tiểu chủ và Lương đầu lĩnh có đem quân xuống cũng rất khó xoay sở vì Khánh Dư còn rất nhiều tướng kiệt hiệt. Hai vị địch làm sao được.

Phùng Sơn tức quá, quát:

- Để tao xuống bắt Khánh Dư lên đây rồi sẽ sửa đến cái tội của mày.

Phan Hoành cười bảo:

- Tôi chỉ sợ tiểu chủ xuống núi lần này không có cơ hội quay về xử phạt tôi thôi.

https://thuviensach.vn

Phùng Sơn bị khích, hục hặc muốn xuống đánh lắm. Lương Mi nói:

- Xin động chủ cho tôi cùng tiểu chủ xuống núi, có gì trợ giúp lẫn nhau.

Phùng Hà nói:

- Nếu đã vậy, hai ngươi đem quân xuống trước, ta đi sau tiếp ứng cho.

Cha con Phùng Hà, Phùng Sơn cùng Lương Mi mang quân xuống núi, chỉ để lại mấy chục người canh giữ Phan Hoành và trông coi sơn động. Đi qua gò Bạch Trĩ trời đã tối, chẳng thấy quân triều đình đâu. Phùng Sơn thúc quân đến thẳng núi Trâu Đen cũng không có ai ngăn cản, đến trước trại quân triều đình, chỉ thấy quân lính đốt đuốc nhốn nháo gói buộc để rút. Phùng Sơn hô quân đánh thốc vào trại. Quân triều đình sợ hãi ù té chạy mất. Quân người thượng thấy nhiều của cải, tranh nhau cướp lấy, không còn nghĩ gì đến đánh nhau nữa. Bỗng một tiếng pháo nổ, đèn đuốc cháy lên sáng như ban ngày. Quân triều đình lớp lớp vây bọc quân thượng vào giữa. Lương Mi, Phùng Sơn hai tướng xông xáo nhưng không sao ra khỏi trùng vây, đang khi lúng túng lại có một tướng cưỡi ngựa múa giáo sấn đến quát:

- Ta là hữu quân Phan Hoành đây! Hai thằng kia không cúi đầu chịu trói còn đợi đến khi nào.

Lương Mi, Phùng Sơn hoảng sợ nhào lên cây truyền ra ngoài, chạy sang cánh rừng bên kia hồ, chẳng ngờ gặp ngay phục binh của Ninh Cát Đại vây chặt lấy. Hai người định dùng thuật phi thân truyền cây thoát đi nhưng Phùng Sơn vừa tung người lên liền vướng ngay vào lưới, đành chịu trói. Lương Mi may thoát được chạy đến sáng về sơn động, trên núi đã bạt ngàn cờ quạt của quan binh.

Khi đêm, Phùng Hà thấy phía trước bọn Sơn, Mi đánh nhau với quân triều đình liền thúc quân tiến tên tiếp ứng. Đi chưa được bao xa đã bị đội kị binh của Khúc Bá Lợi đánh tạt ngang, quân sĩ chết nằm la liệt, số còn lại bị

https://thuviensach.vn

bắt sống cả. Phùng Hà được mấy thân tín bảo vệ mở đường máu ra khỏi vòng vây, chạy về động nhưng động đã bị Trần Khánh Dư cướp mất rồi, đành trốn vào rừng, may sao gặp Lương Mi, mới cùng nhau chạy vào động trong. Tới nơi, bọn lính Trong sơn động ra đón, chúng nói:

- Quân Khánh Dư nhiều quá, chúng tôi không giữ nổi động ngoài, phải đem Phan Hoành giải về đây.

Lương Mi nói:

- Thằng này không phải là Phan Hoành. Nó chỉ giả vờ đến lừa chúng ta thôi.

Phùng Hà quát:

- Mày là thằng nào mà dám lại đây lừa ta?

Người kia đáp:

- Ta đích thực không phải Phan Hoành mà là Ngô Kế Trung, gia tướng của của Trần hầu. Các ngươi biết điều thì sớm hàng đi, cố kháng cự tránh sao khỏi tội chết.

(Chỉ Trần Khánh Dư)

Phùng Hà quát võ sĩ:

- Các ngươi moi gan nó ra xem to bằng nào mà dám múa mép với ta.

Ngô Kế Trung cười, nói:

- Ta thường được Trần hầu yêu quý. Ngươi giết ta, không sợ Trần hầu trả thù ư? Con trai ngươi đang ở trong tay Trần hầu đó.

Lương Mi nói:

https://thuviensach.vn

- Thế lực của ta bây giờ không thể làm gì được nữa, chi bằng hàng triều đình, xin tha tù binh để đỡ tốn xương máu thì hơn.

Phùng Hà nghe theo, thả Ngô Kế Trung về, xin Khánh Dư tha Phùng Sơn và tù binh người thượng ra. Khánh Dư nói:

- Ta đã khó nhọc mang quân vào đến đây lẽ nào nói suông một câu hàng mà xong. Hàng nghìn tù binh thế này, ta mang về triều lĩnh không ít tiền thưởng. Phải bắt được Phùng Hà nữa ta mới rút quân về.

Phùng Hà nghe được tin ấy sợ hãi nói:

- Nếu bị giải về triều đình, tính mạng con ta nguy mất.

Lương Mi nói:

- Tôi nghe Khánh Dư chỉ thích tiền bạc cùng gái đẹp. Động chủ nên thân mang lễ vật thật hậu đến, tiếng nói mới được coi trọng.

Phùng Hà nghe theo, liền cùng bọn gia thuộc mang nhiều vàng bạc đến đại bản doanh Khánh Dư để khao quân lại biếu riêng Khánh Dư một hòm vàng lá, ba cặp nhung hươu, năm tấm da hổ, mười cân độc dược để tẩm mũi tên, bao nhiêu châu ngọc cướp được của quân Thát ngày trước đem trả lại triều đình hết. Khánh Dư cười ha hả bảo:

- Có thế chứ. Lẽ đâu ta chịu lỗ vốn.

Lại quay sang bảo Phùng Hà:

- Các ngươi cũng là người Đại Việt cả, ta không có ý giết hại. Lương thực các ngươi lấy được trong năm trại vừa rồi ta cho hết. Từ nay phải thần phục triều đình không được làm phản nữa.

Phùng Hà cùng bọn quân lính dập đầu lạy tạ. Khánh Dư lại trao cho Phùng Hà tấm thẻ bài của triều đình phong làm quan lang. Phùng Hà dâng

https://thuviensach.vn

sớ lên triều đình xin đến tháng chạp vào chầu thiên tử. Từ đấy đất Quảng Oai được yên định. Khánh Dư đem quân về triều, Ngô Kế Trung nói:

- Quân hầu bình man đại thắng sao không bắt bọn Phùng Hà, Lương Mi về triều để hoàng thượng định tội. Nếu có kẻ biết chuyện người man biếu quà đem phát giác, e triều đình có người đàn hặc chăng.

Khánh Dư bảo:

- Chẳng lẽ ngươi không biết câu tướng ở ngoài dẫu lệnh vua cũng có thể không tuân đó sao. Người man cũng vì bọn quan lại ức hiếp quá mới phải làm phản. Ta đã có lợi rồi, sinh phúc cho chúng chứ bức bách đến cùng khác gì xui người ta cưỡng lại. Vả lại ta là con của thượng hoàng, kẻ nào dám đàn hặc ta đây?

Mấy hôm sau Khánh Dư về đến kinh thành, vào triều kiến nhà vua. Thánh Tông xuống tận bậc thềm cầm tay nói:

- Ngự đệ đi bình man chuyến này vất vả quá.

(Vì Thượng hoàng Trần Thái Tông nhận Khánh Dư là con nuôi nên Thánh Tông coi Khánh Dư như em mình mới gọi là ngự đệ)

Khánh Dư nói:

- Công việc bình man nay đã hoàn thành. Thần xin trả lại quân lính cho hoàng thượng.

Nói xong dâng trả ấn nguyên nhung và trình tờ sớ của Phùng Hà, lại gọi bọn lính hầu khiêng những hòm châu báu do người thượng trả lại đặt trước điện, chỉ giữ lại phần quà riêng của mình. Thánh Tông cười, nói:

- Hôm nay quả là khanh đã trả cả vốn lẫn lãi cho trẫm rồi đây.

https://thuviensach.vn

Nhà vua nói xong, xuống chiếu phong Trần Khánh Dư chức Phiêu kỵ đại tướng quân. Nguyên chức này chỉ dành riêng phong cho các hoàng tử, vì thượng hoàng nhận Khánh Dư là con nên mới được phong, rồi từ tước hầu phong lên tử phục thượng vị hầu, quyền chức phán thủ. Lúc ấy thái tử Khâm đã tám chín tuổi, Thánh tông giao cho Khánh Dư rèn luyện võ nghệ, binh pháp. Vì thế Khánh Dư được thường xuyên ra vào nơi cung cấm.

Một hôm Khánh Dư ở trong cung về, người nhà đến báo Ngô Kế Trung đã mang vợ con bỏ đi rồi. Khánh Dư đến xem, chỉ thấy một tờ giấy biên chép những thứ vàng bạc Khánh Dư cho mà Ngô Kế Trung đã mang đi. Khánh Dư lắc đầu than:

- Ngô Kế Trung sống cùng ta từ khi còn nhỏ tuổi, bao phen hoạn nạn vào sinh ra tử có nhau, bây giờ được giàu sang sung sướng sao lại bỏ đi không lời từ biệt thế này?

Nói rồi cho người đi tìm nhưng suốt mấy trăm dặm không thấy tin tức gì. Khánh Dư ngày càng được triều đình trọng vọng, bữa ấy cùng thái tử ra chơi vườn ngự uyển, phía bên kia thuỷ đình thấy thấp thoáng bóng giai nhân bên rặng liễu, liền rủ thái tử sang bên ấy, hoá ra là Thiên Thuỵ công chúa đang cùng thị nữ ngắm hoa. Thiên Thuỵ năm đó đang ở tuổi trăng tròn, xinh đẹp đoan trang, rực rỡ hơn thược dược, tươi thắm tựa mẫu đơn. Khánh Dư mắt nhìn đăm đăm chẳng khác kẻ đang khát trông thấy trái cam ngọt, khiến công chúa xấu hổ quay đi nhưng sắp đến chỗ rẽ, ngoảnh lại ném cho Khánh Dư một nụ cười duyên. Thế thôi cũng đủ lao đao một đời nam tử.

Từ lúc gặp công chúa Thiên Thuỵ, Khánh Dư không lúc nào không tưởng nhớ tới nàng. Hôm sau cũng giờ ấy, chàng lại vào vườn hoa nhưng không gặp công chúa. Hôm sau nữa, hôm sau nữa cũng vậy. Khánh Dư buồn khổ vô cùng, ra ra vào vào, chán ăn chán ngủ, ốm lử khử lừ khừ rồi ốm thật, nóng sốt, hôn mê, luôn mồm kêu:

https://thuviensach.vn

- Con quỷ! Con quỷ con xinh đẹp, ai bảo ngươi nhìn ta. Ngươi giết ta rồi.

Thầy thuốc đến khám không tìm rõ được nguyên cớ, chỉ nói bệnh ở tâm, sốt cao quá nên phát chứng kinh phong. Cho uống thuốc mấy ngày, đỡ sốt nhưng Khánh Dư vẫn buồn phiền không nói năng gì. Người nhà cho mời thầy bói đến. Thầy bói xem, gieo quẻ đoán:

- Tướng quân đi bình man bị thần núi Bạch Trĩ quở phạt. Phải lập đàn chay cầu cúng bảy ngày bệnh ắt khỏi.

Người nhà nghe theo, cúng bái suốt bảy ngày đêm, bệnh vẫn y nguyên. Khánh Dư ngày càng lầm lì, thân hình võ vàng gầy rộc, thỉnh thoảng kêu:

- Trời ơi! Khổ quá trời ơi. Ta chết mất thôi.

Thầy thuốc nói:

- Không ăn không ngủ thế này, ngày một suy kiệt đi, khó chữa lắm.

Thật là:

Một cái liếc tình không gươm giáo

Cũng làm tan nát dạ anh hùng

Chưa biết Trần Khánh Dư có khỏi được bệnh không? Chương sau xin nói rõ.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 17

Hà Bổng minh oan cho Nguyễn Bằng

Phạm Hữu làm thơ cười Vĩ Thố

Đang nói chuyện Trần Khánh Dư đêm ngày tơ tưởng hình bóng Thiên Thụy công chúa mà không sao gặp được, sinh ốm tương tư chẳng thuốc thang nào chữa khỏi, hình vóc hao gầy tiều tụy. Thầy thuốc trong phủ bảo cần phải ra ngoài tìm nơi thoáng mát chơi cho khuây khoả. Gia nhân mới đóng kiệu đưa chàng lên chơi Tây Hồ. ở đây phong cảnh đẹp đẽ, cây cối tốt tươi, mặt nước mênh mông, sóng vỗ lô xô, gió hiu hiu thổi mang theo hơi nước mát rượi, xa xa rất nhiều phượng thuyền của các vương hầu, công chúa, ưng thuyền của các tướng lĩnh dạo chơi và vô số nhạn thuyền của binh lính hộ vệ. Khánh Dư không xuống thuyền, chàng đi lững thững trên bờ, ngắm cảnh. Bỗng thấy phía trước có đám thị nữ hộ tống một vị công nương, nói cười huyên náo. Khánh Dư bước lên xem ai, chàng không tin ở mắt mình nữa; người đang bước tới trước mặt chính là công chúa Thiên Thuỵ. Nàng không mang bộ đồ của một công chúa mà chỉ khoác trên mình tấm áo lụa mỏng bất cứ con gái nhà bình dân nào cũng có thể có. Chính vì vậy mà nàng trở nên huy hoàng trác tuyệt như một giọt sương mai phản chiếu những tia nắng hồng trong buổi bình minh. Khánh Dư đứng lặng im, dường như không dám thở, chàng sợ mỗi cử động nhẹ của mình có thể làm tổn thương đến cái kì quan tuyệt vời của tạo hoá kia và nó sẽ biến tan đi mất.

- Ừ ừ! Thịt cầy không có món dồi, ra cái chó gì. Ông nói cho mà biết nhé! Các anh trai trẻ được cái mạnh ăn mạnh nói chứ nghề chơi ở đời cứ

https://thuviensach.vn

gọi là còn non nước lắm. Đã là thịt cầy phải đủ bảy món tiết canh, thôn bộ, chả, hầm, rang chứ lại.

Một anh trai đinh nói:

- Cụ ơi! Như thế mới có năm món. Cụ bảo bảy món cơ mà?

Vĩ Thố cười hề hề, bảo:

- Thì bảy chứ sao. Dồi, xáo nữa chả là bảy à. Mà dồi chính là đầu bảng đấy. Sống trên đời ăn miếng dồi chó, Chết xuống âm phủ biết có hay không! Thế mà có món dồi các anh làm hỏng cha nó hết.

Mấy tay đàn em cười cầu tài. Trương tuần Vũ Văn Dư bảo:

- Dồi ngon nhưng mà ít. Cậu cứ thịt mông cậu chén có sướng hơn không?

Vĩ Thố lắc đầu bảo:

- Hỏng! Hỏng bét. Các anh nghĩ thế làm việc dân sao được. Ít nhưng nó quý. Ví như cả châu Hồng này mới có một vị tri châu, cả huyện Trường Tân này có một mình ta là huyện lệnh thế mới là quý nhân.

Một cô đào hát gõ dùi vào tang trống cắc cắc, nói:

- Quan anh say rồi! Đang nói chuyện thịt chó chứ có nói chuyện châu chuyện huyện đâu?

Vĩ Thố véo vào đùi cô đào, nói:

- Say à! Chưa say! Cứ ví cái huyện này như mâm cỗ, các quan trên huyện phải có được những miếng dồi. Bốn tổng là bốn cái đùi bày ra bốn đĩa lớn, việc ban phát cho các hào mục là quyền ở quan, xương xẩu nấu nhừ, ninh kĩ gặm hết thịt, quẳng ra ngoài cho đám lính tráng. Hừ béo đây!

https://thuviensach.vn

Mông thế này mới là mông. Tao đã say đâu. Say để con đào Tuyết nó nỡm à! Hì hì. Tuyết! Ngồi nhích lại đây anh bảo.

- Gâu gâu! Gâu gâu...gâu.

Tiệc rượu ngoài đình đã tàn, cô đào Tuyết cùng mấy trai đinh dìu quan huyện Vĩ Thố về nghỉ nơi tư thất. Đàn chó cứ chẫu ra sủa váng lên như làng có cướp. Buổi chiều, Vĩ Thố hỏi Vĩ Thử:

- Mảnh vườn nhà con Điệp anh làm xong chửa?

Vĩ Thử thưa:

- Con đã làm như thầy dặn nhưng tay Nguyễn Bằng nó chống lại. Nó bảo vườn nhà vắng chủ không được động tới, phải đợi chủ về, nợ nần thanh toán đâu có đó. Dân làng xem ra nhiều người theo nó.

Vĩ Thố cau mày, nói:

- Tưởng ai chứ Nguyễn Bằng mà anh lý cũng sợ à? Như thế thì làm việc dân việc nước thế nào được. Hắn là kẻ có tội, ta còn chưa sờ đến đấy. Anh cho tuần đinh gọi nó đến đây.

Vĩ Thố ngồi chĩnh chệ trên kỉ, có bốn người lính đứng hộ vệ. Lát sau Nguyễn Bằng đến, không quỳ lạy mà chỉ khoanh tay chào. Vĩ Thố mặt lạnh như tiền, vuốt râu hỏi:

- Người vừa đến kia là kẻ nào.

Nguyễn Bằng biết Vĩ Thố giở trò với mình, không nói gì. Một người lính quát:

- Ông già kia! Quan lớn hỏi, sao không nói?

Nguyễn Bằng vẫn không nói. Vĩ Thố quát:

https://thuviensach.vn

- Tên dân đen kia, gặp quan sao không quỳ?

Nguyễn Bằng cười khinh bỉ, nói:

- Ta tưởng vì tình bạn cũ, chỗ đồng môn mà ông mời ta đến đây, hoá ra là quan lớn gọi Bằng này đến hầu ư?

Vĩ Thố đập bàn, quát:

- Ai bạn bè với ngươi. Ngươi là kẻ có tội, được triều đình tạm tha, từ ngày về quê không chịu đi phu dịch lại còn có hành vi chống đối. Ngươi thì coi thường pháp luật rồi. Nhưng coi thường vương pháp chỉ có thiệt vào thân. Lính đâu! Nọc cổ nó ra đánh cho ta.

- Ta có tội gì mà đánh.

- Tội gì ư? Ta nói có tội là có tội. Ngươi thiếu gì tội. Một là trốn tránh phu dịch, hai là kết bè kết đảng xúi giục dân chúng làm loạn, chống lại nhà chức trách, ba là bênh vực kẻ tiện dân hòng quỵt nợ của người cho vay làm phúc, bốn là vô lễ với quan trên không tuân vương pháp, năm là...ừ...ừ...nhà ngươi còn nhiều tội lắm, tội nào cũng có thể chém cả, không tha được. Lính! Đánh!

Bốn người lính xúm lại vật Nguyễn Bằng ra đánh. Vợ con Nguyễn Bằng biết tin chạy đến kêu khóc xin quan huyện tha cho. Cha con Phạm Hữu, Phạm Anh cũng kéo đến. Lũ chó trong làng sủa rống lên như loạn. Vĩ Thố sai gia nhân cài cổng không cho ai vào, lại bảo lính đóng gông giải Nguyễn Bằng lên huyện tống vào nhà lao. Lý Thử gọi trương tuần cho thêm trai đinh giúp mấy người lính. Đám người nhà Nguyễn Bằng không biết làm sao, đành về làm giấy trình lên quan phủ. Lý Thử bảo:

- Thầy thế mà ghê thật. Con nghĩ mãi chưa ra cách gì. Thầy chỉ ho một tiếng là có đứa mọt gông.

https://thuviensach.vn

Vĩ Thố vuốt râu bảo:

- Chẳng thế làm quan sao được.

- Nhưng thầy làm thế nào mà nghĩ ra lắm tội của hắn thế?

Vĩ Thố bảo:

- Thế mới gọi là có năng lực. Các anh chỉ có cái máu hăng nhưng xem ra độ tinh nhạy còn kém lắm. Muốn trị đứa nào; nó không có tội phải nghĩ tội ra cho nó chứ. Đã là dân mấy thằng tránh khỏi tội. Đấy! Xem bây giờ đứa nào dám lên huyện mà kêu?

Vĩ Thử hỏi:

- Như thế là dựng chuyện lên à?

Vĩ Thố bảo:

- Chứ còn sao nữa. Anh khờ bỏ mẹ. Không thế sao có câu muốn nói gian làm quan mà nói. Đang lúc thái bình thịnh trị, làm ăn như các anh chả trách dân nó khinh.

Bấy giờ nhà Nguyên đang có nội loạn. Vua Nguyên phong cho Nậu Lạt Đinh chức đạt lỗ hoa xích (Chức quan coi việc hành chính ở các địa phương), cử đi sứ sang Đại Việt để duy trì mối bang giao hai nước. Nhà Trần cử đoàn sứ bộ gồm viên ngoại lang Dương An Dưỡng, nội lệnh Vũ Phục Hoàn, thư xá Nguyễn Cầu, trung thư lang Nguyễn Cử đi cùng Nậu Lạt Đinh theo đường Vân Nam sang Nguyên đáp lễ. Khi đi qua ải Quy Hoá, Hà Bổng nhân nói chuyện hỏi thăm Nguyễn Bằng mới biết Bằng bị oan, liền viết sớ dâng lên triều đình minh oan cho Nguyễn Bằng, lại gửi theo cả bức thư của Vương Lâm mà Nguyễn Bằng bỏ quên ở Quy Hoá.

https://thuviensach.vn

Quan đại hành khiển Nguyễn Giới Huân nhận được sớ liền vào triều tâu với Thánh Tông. Nhà vua nói:

- Chiến tranh qua lâu rồi, người có công như vậy lại không được trọng thưởng. Trẫm e trong thiên hạ còn nhiều người như Giới Tử Thôi.

(Giới Tử Thôi người nước Tấn, theo phò công tử Trùng Nhĩ đi lánh nạn suốt 19 năm. Có những lúc không kiếm được cái ăn, Giới Tử Thôi cắt thịt đùi mình nấu canh dâng Trùng Nhĩ. Khi về nước, Trùng Nhĩ lên ngôi vua (Tấn Văn Công), quên không phong thưởng cho Giới Tử Thôi. Sau có người nhắc, Tấn Văn Công nhớ ra cho người đi tìm. Hai mẹ con Giới Tử Thôi thà chết cháy trong rừng chứ không chịu về)

Nói xong cho sứ giả mang sắc chỉ về huyện Trường Tân tìm Nguyễn Bằng thì Bằng đã bị đưa đến nhà lao của quan phủ. Huyện lệnh Nguyễn Vĩ Thố sợ tội, muốn hại Nguyễn Bằng, mới nói với sứ giả:

- Nguyễn Bằng từ khi về quê, oán trách triều đình, không tuân vương pháp, xui dân làm loạn nên bị quan phủ bắt giam rồi.

Sứ giả nói:

- Sự việc nghiêm trọng đến thế ư? Vậy bắt được đồng đảng của nó có bao nhiêu đứa?

- Bẩm thưa quan lớn, hiện nay mới bắt một mình Nguyễn Bằng thôi.

- Đã gọi là làm loạn phải có nhiều người, lẽ nào một mình Nguyễn Bằng mà làm loạn được? Ngươi có bằng chứng gì không?

- Dạ! Bằng chứng và đồng đảng của nó là con Thị Điệp mười tám tuổi đã trốn đi rồi.

Sứ giả nói:

https://thuviensach.vn

- Nghĩa là hiện nay trong tay các ngươi không có bằng chứng gì? Hừ! Đồng đảng của kẻ làm loạn là một cô gái ư? Sự thật về việc này thế nào ngươi phải khai rõ ra.

Vĩ Thố xun xoe nói:

- Việc này phức tạp lắm. Bây giờ trưa rồi, xin quan lớn hãy đi dùng bữa. Chiều nay hạ chức cho đòi các nhân chứng, sáng mai xin tường trình tại công đường để thượng quan được rõ ạ.

Chiều hôm ấy sứ giả nghỉ lại ở huyện đường, có lính bảo vệ và đào hát hầu hạ. Vĩ Thố sai thắng xe ruổi thẳng lên bàn với quan tri châu. Quan tri châu vuốt bộ ria rất đẹp, điềm đạm nói:

- Thường nhật ta nghe nói quan huyện Trường Tân là người đa mưu túc trí, giảo hoạt lắm cơ mà, sao hôm nay việc mới có vậy đã cuống lên thế?

Vĩ Thố khẩn khoản:

- Thưa đại nhân! Nhưng vị sứ giả đại nhân này...

Tri châu cướp lời:

- Sứ giả nào mà chả thế! Cái luật chung ở đời là nén bạc đâm toạc tờ giấy. Ông không biết à?

- Thưa! Nhưng vị này có vẻ sắc sảo liêm chính lắm, chưa chắc đã mua được đâu ạ.

Quan châu gõ gõ cái quạt ngà vào lòng bàn tay, nói:

- Phải nặng nặng vào. Tiền thập vạn quan khả dĩ thông thần hiểu chửa?

https://thuviensach.vn

(Tiền thập vạn quan khả dĩ thông thần: Có mười vạn quan tiền thì có thể đi lại với thần thánh. Lấy tích Trương Diên Thưởng xử án. Trương Diễn Thưởng nổi tiếng là quan thanh liêm, được mọi người coi như thần thánh. Một bận trên công đường, Diễn Thưởng sai đánh tội nhân. Kẻ ấy đưa biếu một nghìn quan tiền. Diễn Thưởng càng sai đánh mạnh. Kẻ tội nhân đau quá, dâng lên một vạn quan. Diễn Thưởng quát lính đánh mạnh hơn. Kẻ kia vội dâng lên mười vạn quan. Diễn Thưởng bảo thôi không đánh nữa)

Vĩ Thố vững dạ về mang rất nhiều vàng bạc biếu quan sứ giả. Sứ giả cảm ơn lòng ưu hậu của huyện quan, về tâu lại với triều đình việc Nguyễn Bằng phản loạn. Quan thẩm hình viện Đặng Ma La bước ra tâu:

- Phản loạn là một tội đại hình vậy sao quan tri châu không báo lên triều đình. Đây là việc có quan hệ đến mạng người, không thể không xét kĩ xem có bằng chứng gì không?

Thánh Tông phán:

- Đặng thám hoa nói rất đúng. Trẫm giao cho khanh đặc trách tra xét vụ này.

Mộng Điệp mặc một bộ đồ váy áo lụa hồng, đi lại thướt tha như một tiên nữ, dường như đôi gót chân thon nhỏ của nàng không chạm tới mặt đất. Con ngựa bất kham khi đã được thuần phục bao giờ cũng trở thành tuấn mã. Mộng Điệp sau bao lần giật cương cắn thiếc, đến một ngày nàng để tuột mất sự trinh trắng vào tay một gã chủ bạ ngay tại huyện này. Thôi thế là đã lỡ. Còn gì để gìn giữ nữa đây? Nàng muốn trả thù cuộc đời bằng những cuộc truy hoan suốt sáng tối ngày dường như bất tận. Chẳng mấy lúc nàng đã quen và hoà được cuộc đời mình vào cuộc sống giang hồ. Tuổi trẻ và sắc đẹp cho phép nàng làm chóng mặt hoa mắt bất kì một huyện uý, chủ bạ, thư lại hoặc thầy đề thầy lý nào. Những thằng đàn ông đứng trước dân như thần như thánh ấy rốt cuộc cũng lần lượt úp mặt làm nô lệ cho đôi bầu vú của người con gái chân tay còn dính mùi bùn. Và các vị quan nhân

https://thuviensach.vn

mang bộ mặt công luân, ai cũng hể hả nghĩ rằng mình được giai nhân cưng chiều hơn cả.

Trời không nắng không mưa nhưng là một thứ bóng râm đểu giả, không những không mát mẻ gì mà còn làm cho không gian trở nên oi nồng ngột ngạt như muốn ép ra nước mấy bà quạt bánh đa ngoài chợ cùng bác nông phu cuốc mướn trên đồng. Quan tri châu Hà Phương ngồi giữa chiếc sập chân quỳ dạ cá bằng gỗ gụ bóng loáng. Mợ Hồng ngồi bên hầu quạt, mắt mợ nhìn quan cười díp lại kéo thành cái đuôi dài như muốn làm cồn lên những đợt sóng tình. Quan phụ mẫu đáng kính cũng cười, ngài muốn ban phát cho vị tình nương bao điều trìu mến nhưng chưa tìm được ngôn từ phù hợp nên đôi môi ngài cứ mấp máy không thốt thành lời. Có đến hai tháng quan mới qua chơi nên tình cảm chủ khách hết sức nồng nàn. Mợ Hồng gọi:

- Mộng Điệp đâu? Sao chưa mang trà lên hả?

Mộng Điệp hiện ra như nữ thần sắc đẹp trong bộ đồ lụa màu thanh thiên. Mặt quan lớn ngây đờ như vừa bị trúng tên thuốc độc. Mộng Điệp e lệ nâng chén trà mời quan. Mặc dù đó chỉ là sự e lệ giả vờ do được rèn dũa kì công nhiều lần mà có cũng đủ làm đại quan quên hẳn vị tình nương đang ngồi bên cạnh. Mộng Điệp bước đi rồi, ba hồn bảy vía quan lớn vẫn chưa tìm về đúng chỗ. Trạng thái tâm lý ấy của quan lớn không thoát khỏi đôi mắt trải đời của người đàn bà vừa mới vào tuổi bốn mươi, đã từng làm đảo điên bao đấng mày râu, mợ Hồng bảo:

- Quan lớn làm sao thế?

Hà Phương lúng túng:

- Ờ! Ờ! Không có gì!...Không có gì.

- Thôi! Không phải giấu em nữa. Quan lớn muốn thế cũng được thôi. Cứ cắt cho em năm mẫu bên đường cái quan, em cho nó hầu quan lớn.

https://thuviensach.vn

- Thật thế hử? Cái đó có khó gì. Ai chứ mợ năm mẫu thì năm mẫu.

Mợ Hồng cười hi hí bảo:

- Quan lớn thế mới là quan lớn chứ, đúng là người có tấm lòng vì nước vì dân mà làm việc. Quan viết giấy cho em đi.

- Gớm chửa! Mợ cứ làm như quan quỵt mất không bằng. Viết giấy thì viết giấy. Mợ cứ cho gọi con bé lên đây.

Mợ Hồng gọi:

- Mộng Điệp! Dẫn quan vào phòng trong, hầu quan nghỉ nghe chưa?

Mộng Điệp dạ một tiếng, bước vào, đảo mắt liếc quan một cái. Ánh mắt như một đường kiếm loáng qua, khiến trái tim quan lớn muốn nhảy ra ngoài lồng ngực, ngài run run tụt khỏi mặt chiếc sập gụ, lúng túng giấu những ngón chân vào đôi hài chi long.

Vì chỉ là một kỹ viện cấp huyện nên căn phòng tiếp khách làng chơi đã hẹp lại không lấy gì làm sạch sẽ lắm, nhưng trên bức tường chính giữa cũng có bàn hương và bức tranh vẽ hình Quản Trọng (Từ thời Nguyên về trước, kĩ nữ ở Trung Quốc và một số nước phương Đông thờ Quản Trọng làm Tổ sư, từ thời Minh, Thanh mới thờ thần Bạch Mi, Câu Lan nữ thần hoặc Lã Đồng Tân. Quản Trọng là nhà chính trị kiệt xuất của Trung Quốc thời Xuân Thu. Ông đề ra rất nhiều chính sách cải cách làm cho nước Tề trở nên hùng mạnh, giúp Tề Hoàn Công dựng nên nghiệp bá, trong đó có chính sách đánh thuế khách ngủ đêm ở kĩ viện, lấy tiền giúp cho quân đội. Sau này các kĩ viện còn thờ nhiều vị thần khác trong đó có Quan Âm Bồ Tát, Phật Tổ Như Lai và cả Quan Công nữa). Quan tri châu không để ý đến điều đó. Tất cả tâm trí ngài còn mải hút vào cái tác phẩm tuyệt mỹ bằng da bằng thịt chỉ che hờ một làn lụa mỏng kia. Quan lớn là người có học, xuất thân khoa bảng nên mặc dù trong hoàn cảnh thân hình loã thể, ngài vẫn dùng thứ ngôn ngữ có đủ áo quần tươm tất để trò chuyện cùng mĩ nhân,

https://thuviensach.vn

khác hẳn với những quân phàm phu tục tử. Mọi hành vi của ngài đều từ tốn dần dần theo phong cách nho sinh. Sự hưởng thụ niềm hoan lạc cũng theo lối tao nhân mặc khách. Quan lớn nói:

- Thần nữ sao mà xinh đẹp, gom âm dương mà điểm trang. Ôi! Bông hoa hồng của nàng sao trắng đến vậy. Thế này mà không được chạm vào cành lá thì còn chi là đời quân tử. Tri chi giả, bất như hảo chi giả; hảo chi giả, bất như lạc chi giả.

(Nguyên văn câu này: "Phù hà thần nữ chi giao lệ hề, hàm âm dương chi ác sức", trích trong thần nữ phú của Tống Ngọc nước Sở thời Chiến Quốc.

Câu này trong sách Luận Ngữ của Khổng tử)

Mộng Điệp cười rúc rích bảo:

- Quan lớn nói cái gì chi chi giả giả, em chẳng hiểu ra sao.

Hà Phương giảng giải:

- À! Nàng không hiểu cũng phải thôi. Câu này Khổng tử nói rằng biết cái gì không bằng ưa thích nó, ưa thích nó không bằng vui sướng với nó. Ví như ta biết nàng sao bằng được vui thú với nàng.

- Ôi! Quan lớn thật là hay chữ. Chơi trò này mà cũng viện được lời thánh nhân thì ngài quả là thánh thật!

- Việc dân việc nước đâu phải trò đùa. Các anh làm thế này có mà bỏ mẹ. Đứa nào không chịu đóng góp thì quy cho là đồng đảng của Nguyễn Bằng, lôi cổ nó lên huyện - Vĩ Thố vừa đi đi lại lại vừa nói.

Lý Thử im lặng. Trương Dư nói:

https://thuviensach.vn

- Con đã dùng hết cách rồi nhưng bọn thằng Hiệp, thằng Tự lại bảo đóng góp để xây trường mời thầy về dạy học cho bọn trẻ thì chúng nó đóng chứ còn xây chùa thì không.

Vĩ Thố cười hề hề, nói:

- Tốt! Tốt! Xây chùa, xây trường, xây miếu, tu sửa đình làng càng làm nhiều càng tốt. Như thế càng có cơ hội cho các anh kiếm ăn. Còn xây giếng, lát đường nữa chứ. Chúng nó đã nói thế, cứ bổ đầu cho chúng nó đóng góp luôn thể. Thằng Hiệp, thằng Tự là thằng nào mà dám láo, có muốn mọt gông như thằng Nguyễn Bằng không?

- Dạ thưa cậu! Thằng Đoàn Sĩ Hiệp cùng thằng Mai Văn Tự đều là lính cũ, chúng nó lại được bọn thằng Nguyễn Văn Điền, Vũ Tuấn có thẻ thương tích bênh vực, hung hăng lắm ạ.

- Hung hăng thì chúng nó định làm trò gì, không tuân vương pháp, bắt tất. Nên nhớ rằng pháp luật chính là cái cột vững chắc để các anh dựa vào đấy mà kiếm cơm đấy, nó cũng là cái vồ tạ để các anh đập bẹp những thằng chống đối, rõ chửa? Việc dân việc nước mà các anh lơ mơ hỏng mẹ nó hết. Anh Dư! Anh mang tuần đinh bắt bọn chúng lên đây.

Trương tuần Vũ Văn Dư đi ra. Vĩ Thố bảo Lý Thử:

- Anh ngu lắm! Làm lý tể có mỗi một cái làng này mà không xong. Thế mà tôi đang định xin với quan trên cho anh một chân xã quan thì anh làm thế nào?

Lý Thử gãi đầu, nói:

- Thầy nói thế nào chứ, tôi có biết cái gì đâu mà làm quan.

- Không biết cái gì mới phải làm quan, chứ giỏi giang ra thì cần gì. Anh là cái thằng chọc cứt không nên lỗ, phải chịu khó làm quan mà sống.

https://thuviensach.vn

Xem như bố anh đây, đâu có mấy hột chữ nhưng vì có mưu mẹo, biết che chắn đấu đá mà từ một lý tể như anh, trở thành một huyện quan có tiếng trong cái châu này. Từ nay các công việc trong làng, anh phải xắn tay áo mà lao vào. Tiền đấy, đồ đấy, tiền đồ đấy khéo thì hưởng, không khéo thì nhịn. Bây giờ tôi còn đương chức, còn che chắn được cho anh. Vài năm nữa tôi già cũng phải về nghỉ chứ, lúc ấy anh không có lễ biếu lên, quan trên nào để ý đến, cái ghế của anh dám gãy lắm hả?! Chúng nó thích xây trường học, cho nó xây mà kiếm chác. Xây xong liệu chúng nó có tiền cho con đi học không hay chính con các anh mới được đến trường?

Trương tuần Vũ Văn Dư mang mấy tráng đinh xông vào. Sĩ Hiệp ôm ngực ho rũ. Phạm Anh cầm bát thuốc trên tay, hỏi:

- Ông trương mang tráng đinh đến có việc gì vậy?

Trương tuần Vũ Văn Dư nhếch mép cười, nói:

- Thằng Đoàn Sĩ Hiệp coi thường luật pháp, trốn tránh phu dịch, không chịu đóng góp lệ làng. Cụ huyện sai bắt lên công đường.

Phạm Anh nói:

- Không được! Anh Hiệp đánh Thát mới sinh ra ốm đau thế này đi phu dịch làm sao, không làm ăn gì được lấy tiền đâu mà đóng lệ làng.

Trương Dư nói:

- Việc đánh Thát không phải trách nhiệm của tôi. Không có tiền nộp lệ làng sao có tiền mua thuốc.

- Này anh Dư! Khi xưa ở chiến địa, tôi chữa bệnh cho anh đâu có lấy tiền. Bây giờ tôi cũng chỉ giúp anh Hiệp thôi. Chẳng lẽ anh quên hết tình chiến hữu rồi ư?

https://thuviensach.vn

- Chuyện xưa là chuyện xưa, ngày nay là ngày nay. Tôi chỉ biết tuân thượng lệnh làm theo luật pháp, không dám nghĩ đến chuyện tư tình. Tuần đinh! Lôi thằng Hiệp lên quan.

Phạm Anh trừng mắt:

- A! Quân sấp mặt. Mày dám bắt anh Hiệp ư?

Đang lúc căng thẳng thì Văn Điền, Vũ Tuấn ở ngoài bước vào.

- Phạm Anh! Không phải nói với nó nữa. Cái thằng trương tuần mặt người lòng chó này. ở nơi trận mạc mày bỏ trốn không dám đối mặt với quân thù, về làng cậy là cháu huyện quan, lên gân vênh mặt. Mày muốn bắt ai? Một điều mày nói đến luật pháp, hai điều mày nói đến luật pháp. Nếu có pháp luật thật thì cậu cháu mày đã khốn nạn lâu rồi.

Vừa nói, Vũ Tuấn vừa tiến sát về phía trương Dư. Dư lùi lại há mồm lắp bắp:

- Loạn! Loạn! Chúng mày làm loạn thật rồi.

Con người ta nhiều khi chỉ vì lòng tự ái mà làm đảo lộn những kế hoạch lớn đã được kì công sắp đặt. Đó là việc mợ Hồng nhất quyết bán Mộng Điệp về thành Đại La. Mợ phải mất rất nhiều công rèn dũa mới biến được một cô gái chân lấm tay bùn thành một kỹ đệ thạo nghề (Thời Tống, Nguyên thường gọi gái lầu xanh là kỹ đệ với ý khinh bỉ). Mộng Điệp thực sự là cái cây ra nhiều quả vàng cho mợ. Nhưng con người ta đâu chỉ cần có vàng! Ở cái tuổi nắng xiên khoai còn đang gay gắt, mợ sợ nhất phải sống cô đơn, quan huyện thì ít khi về, trước đây lâu lâu quan châu đến thăm nên mợ còn có người bầu bạn. Giờ đây quan châu ghé qua luôn nhưng không phải vì mợ mà vì Mộng Điệp. Điều đó có khác nào mợ đã tuyên chiếu thoái vị cho cái dung nhan kiều mị của mình. Lâu nay người ta cứ tưởng tiền bạc đã làm khô cằn trái tim mợ. Nhưng không! Ngoài tiền bạc ra, con tim ấy còn đập rộn ràng cho những niềm hoan lạc cùng các công tử trong đám con

https://thuviensach.vn

cái bạn bè của người cha đáng kính từ khi mợ mới bước vào tuổi mười ba. Giống như việc uống nước, khi gia thế phong lưu, người ta thường kén chọn những thứ chè ngon hảo hạng, đến khi sa sút có thể uống nước vối nước sôi, khi thực sự cơ hàn mà bị cơn khát thôi thúc cũng đành uống nước lã chứ biết làm sao. Xưa kia có bao giờ mợ thèm để ý đến cánh làng chơi thầy đề, huyện uý thế mà gần đây mợ đã hạ cố đắp chăn chung với một gã trương tuần, không phải là để lấy tiền mà mợ còn phải cho thêm gã hai đồng bạc. Thế rồi cái đám đàn ông đốn mạt ấy cứ thò đến là đòi Mộng Điệp. Mợ thành kẻ chết khô giữa trời mưa. Không! Mợ chưa thể dễ dàng bó giáo lai hàng một đứa học trò vô danh tiểu tốt như Mộng Điệp. Nhất định mợ sẽ giành lại những thành trì đất đai bị tuột khỏi tay. Mợ nhất quyết bán Mộng Điệp dù cho điều đó có làm cho mợ xót xa vì sự lên án của cái hầu bao.

Con ngựa cái còn đang cơn hăng sức, chạy tốc tác làm chiếc xe lắc lư phát ra những tiếng cọt kẹt nhè nhẹ, bỏ lại phía sau một màn bụi mỏng trên con đường đất mới hanh vàng. Mộng Điệp ngồi trong xe, vén tấm rèm ngó ra. Hai bên đồng lúa, làng mạc lùi dần, tiếng nhạc ngựa leng keng đưa cô về phía kinh thành. Rải rác trên đồng có những khu mả lùm tùm bên những bờ dứa dại. Vô số những nén hương tắt giữa chừng run rẩy trong ánh tảo minh còn non yểu. Vài áng mây mong manh hồng rực lên như muốn vội vã nhuộm đỏ bầu trời nhưng chúng nhanh chóng bị xua tan bởi những luồng gió ác thượng tầng. Mộng Điệp bỗng nhớ ra cô đã xa nhà được mấy năm rồi, chưa một lần về thăm nấm mồ cha mẹ. Một niềm xót xa tủi hận dâng trào, Điệp khóc!

Xe chạy một chặng khá xa thì mây đen ùn ùn kéo tới. Mặt trời bị che khuất chỉ còn để lại trên cánh đồng thứ ánh sáng giả hiệu đùng đục nhờ nhờ. Vài ba chú cò khờ khạo nghiêng nghiêng ngó ngó như muốn hỏi trời xem sắp có chuyện gì. Người mã phu cho xe dạt vào một làng nhỏ ven đường để tránh cơn dông. Đường hẹp, những thân cỏ may mỏng manh đổ rạp theo vệt bánh xe lăn.

https://thuviensach.vn

Buổi chiều trời vẫn mưa tầm tã, không có dấu hiệu nào của sự tạnh ráo. Không thể dừng được nữa, chiếc xe chở Mộng Điệp đi hút vào miền mờ mịt gió mưa.

Ngôi chùa Rồng rồi cũng được toạ lạc ngay giữa làng Cao Duệ, ba phía là ao, chỉ có một con đường độc đạo đi vào cửa tam quan. Trước sân có một bệ cao, bên trên là đài sen nâng tượng phật Quan Âm Bồ Tát bằng đá cực lớn, tay cầm cành dương vẩy nước cam lồ cứu khổ cứu nạn. Phía dưới tạc hình con quỷ đội đài sen đưa Quan Âm vượt qua biển cả. Chuyện này có tích hẳn hoi nhưng dân trong làng ra xem có người bảo:

- Thế này chẳng hoá ra phật phải nhờ vào quỷ mới sống được à?

Người khác bảo:

- Phật nuôi quỷ để sai việc.

Một ông chừng ngoại lục tuần hóm hỉnh nói:

- Phật nuôi quỷ hay quỷ nuôi phật cũng nên.

Một ông khác nói:

- Ôi chà! Cái đó chỉ có ma mới biết được.

Một bà chép miệng bảo:

- Quái! Ở nơi cửa phật mà các ông toàn nói chuyện ma với quỷ.

Một bà than vãn:

- Chẳng biết có Phật thật không, năm nay mất mùa mà cứ đóng góp xây cất mãi rồi khéo ra ma cả ấy chứ.

https://thuviensach.vn

Buổi trưa các vị chức sắc trong làng ra làm lễ dâng hương thờ phật rồi tụ họp ngoài đình ăn cỗ hoàn công thợ, có quan huyện Nguyễn Vĩ Thố về dự. Phạm Hữu là quan hưu chức có công nên cũng được mời. Khi rượu đã ngà ngà, Vĩ Thố bảo Phạm Hữu:

- Thật tiếc cho cha con ông, khi chiến tranh loạn lạc thì xông pha nơi trận mạc, lúc thái bình có cơ hội thăng quan tiến chức, làm ăn được lại bỏ về. Tiếc quá! Tiếc quá. Giá ông ở lại...

Phạm Hữu lúc ấy còn tỉnh táo nhưng vờ say, gật gù nói:

- Quan lớn nói phải lắm. Nhưng làm quan đâu có dễ, cần phải có tài, phải không ạ?

Vĩ Thố đắc ý gật gù:

- Đúng rồi!

- Phải có khả năng che chắn đấu đá phải không ạ?

- Đúng!

- Phải biết dò đoán được ý quan trên mà chiều, phải biết kín đáo ăn chặn của dân, phải biết vu tội cho người ngay thẳng, phải có nhiều mưu mô để vơ vét cướp đoạt mà dân chúng vẫn phải coi mình là phụ mẫu chi quan công minh liêm chính, tóm lại là phải cực gian thâm có phải không? Những tố chất quý báu ấy cha con tôi không có thì làm quan sao được.

Vĩ Thố biết Phạm Hữu xỏ xiên mình nhưng không có cớ đàn hặc, cười méo mó, nói:

- Ông Hữu say rồi! Ông Hữu say rồi.

Phạm Hữu cầm chén đứng dậy bước ra giữa đình nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi say hay tôi chưa say không can hệ. Cái điều can hệ là tôi nói có đúng hay không kia.

Anh mõ cùng đám thợ làm thuê và mấy người nấu bếp nói:

- Đúng lắm! Đúng lắm!

Trương tuần Vũ Văn Dư thấy chạm nọc, buông đũa bát cầm tay thước chỉ đám người ồn ào, quát:

- Bọn kia! Biết gì mà nói leo?

Phạm Hữu bảo:

- Anh trương! Không phải nổi nóng. Tôi say rồi đang muốn về đây. Nhưng dù sao cũng mang tiếng có ít nhiều chữ nghĩa; làng có hội lớn lại có quan huyện về dự thế này là trịnh trọng lắm, tôi xin đọc mừng một bài thơ.

Mọi người cười khen tốt tốt. Vĩ Thố sợ Phạm Hữu làm thơ chửi mình, bảo:

- Hôm nay hoàn thành ngôi chùa nên chỉ làm thơ nói về nhà chùa thôi đấy nhé.

Phạm Hữu cười bảo:

- Tôi hiểu ý quan huyện rồi. Tôi đọc đây:

Hừ hừ!.. Tượng nhỏ tượng to đủ chỗ ngồi

Riêng người nằm khểnh dưới đất chơi

Tượng giả bộ nghiêm, thèm không dám

Người cứ tự nhiên tuý luý hoài

https://thuviensach.vn

Ai bảo phật tiên người hay tượng

Cực lạc nhân gian hay bảo đài

Ật ưỡng trên cao giời khó giữ

Kềnh luôn ra đất mới lâu dài.

Phạm Hữu đọc xong, đám cử toạ vỗ tay tán thưởng. Vĩ Thố biết Phạm Hữu chơi ác mình, cáu lắm nhưng chẳng làm thế nào được cũng gượng cười khen hay. Phạm Hữu mủm mỉm cầm cây quạt, giơ tay chào mọi người, bảo:

- Thôi các vị cứ ăn uống vui vẻ. Tôi xin phép về còn phải bảo các cháu nó sao nốt mấy mẻ thuốc.

Phạm Hữu về rồi, Vĩ Thố mới bảo:

- Hừ! Mẹ kiếp! Ật ưỡng trên cao giời khó giữ. Hoá ra là nó rủa mình à!

Lại nói quan thẩm hình viện Đặng Ma La vâng chỉ làm khâm sai đi điều tra vụ Nguyễn Bằng phản loạn. Đặng Ma La vốn biết Nguyễn Bằng là người chính trực có công đánh giặc, chắc có chỗ uẩn khúc chi đây, nhưng sợ quan lại địa phương bưng bít mới nghĩ ra một kế, cùng mấy vệ sĩ mặc áo thường dân đi thẳng về làng Cao Duệ giả làm người buôn rau ở chợ, gánh một gánh rau úa ra bán. Có bác nông phu cười bảo:

- Gớm cái nhà bác này! Rau úa chết đi được còn mang bán thì ai mua.

Đặng Ma La nói:

- Tôi nghe nói đây là quê hương quan huyện Vĩ Thố, mà huyện quan lại chỉ thích ăn rau úa nên mới đem bán.

https://thuviensach.vn

Bác nông phu giơ ngón tay trỏ lên miệng suỵt một tiếng, liếc mắt nhìn quanh, bảo:

- Chết! Sao bác nói dại thế, lại dám gọi cả tên cúng cơm của quan huyện ra nữa chứ. Lý tể làng này là con trai quan huyện, trương tuần gọi quan huyện là cậu ruột. Tay chân của họ nghe thấy thì bác chết đấy. Hắn bác không phải là người vùng này?

- Sao tôi nghe nói quan huyện ở đây thanh liêm minh bạch, yêu dân như con, thương người nghèo lắm cơ mà.

- Ôi dào ôi! Thương cái xương chẳng còn. Bao nhiêu người bị vây cánh của ông ấy cướp sạch ruộng vườn, bồng bế nhau đi ăn mày cả lũ kia kìa.

Đặng Ma La gặng:

- Bác nói thế nào chứ chẳng lẽ không có ai lên tiếng bênh người nghèo à?

- Bác này đúng là ở nơi khác đến, coi giời bằng vung. Ai muốn bênh cứ trông gương ông Nguyễn Bằng đấy, tù mọt gông mấy năm nay, vợ con nheo nhóc, may nhờ ông Phạm Hữu cưu mang mới chưa đến nỗi chết đói.

- Ơ! Sao bảo Nguyễn Bằng phản loạn nên bị quan châu bắt?

Bác nông phu cười ngất, bảo:

- Ông Nguyễn Bằng mà coi là làm loạn thì cả nước này làm loạn hết.

- Thế thì đầu đuôi ra sao bác kể cho tôi nghe được không?

Người nông phu kể hết đầu tình sự việc cho Đặng Ma La nghe. Nghe xong, Đặng Ma La bảo:

https://thuviensach.vn

- Không có ai làm giấy kiện lên quan châu à?

Bác nông phu ngán ngẩm thất vọng nói:

- Ôi giời ơi! Quan châu, quan huyện cũng cùng một giuộc cả. Chính vì có người làm đơn lên quan tri châu mới khốn khổ thế đấy.

- Bây giờ tôi đứng tên kiện, bác có dám ra làm chứng không?

- Chẳng ăn thua gì đâu bác ơi, tôi chịu thôi. Người dám làm chứng ở làng này may ra chỉ có ông Phạm Hữu.

Sau khi nói chuyện với người nông phu, Đặng Ma La giả làm người hàn nồi, la cà vào trong xóm gặp nhiều người khác nữa, biết dân ở đấy ai cũng căm ghét cha con huyện quan Vĩ Thố đến tận xương tuỷ mà không biết kêu vào đâu và cũng hiểu được nỗi oan ức của Nguyễn Bằng. Hôm sau Đặng Ma La tìm gặp Phạm Hữu nói chuyện. Phạm Hữu hăng hái xin làm nhân chứng. Đặng Ma La liền đến phủ đệ quan tri châu cho đòi cha con quan huyện Nguyễn Vĩ Thố, Nguyễn Vĩ Thử và trương tuần Vũ Văn Dư đến hầu. Bọn này kêu oan, nhất định không chịu nhận tội. Đặng Ma La cho mời Phạm Hữu, vợ con Nguyễn Bằng cùng những người bị cướp ruộng vườn đến đối chất. Cha con Nguyễn Vĩ Thố không thể chối cãi nhưng vẫn không chịu nhận tội. Đặng Ma La sai lính nọc bọn Thố ra đánh mỗi người bốn mươi côn. Vĩ Thử, Văn Dư không chịu được đau đành khai ra hết. Đặng Ma La tuyên án:

- Cha con, cậu cháu bọn Nguyễn Vĩ Thố, Nguyễn Vĩ Thử, Vũ Văn Dư coi thường vương pháp, lạm dụng phép công mưu việc tư lợi, câu kết ngụy đảng hãm hại người lành, hà lạm công khố, đè nén dân chúng, khiến cho nhiều gia đình phải tan nhà nát cửa, làm rối loạn kỉ cương phép nước, tội ác tày trời chẳng thể dung tha. Nay ta thừa lệnh hoàng thượng tuyên bố tịch thu toàn bộ tài sản, tước bỏ mọi phẩm hàm của Nguyễn Vĩ Thố đày đi Hoan châu làm sai dịch. Tịch thu tài sản Nguyễn Vĩ Thử, Vũ Văn Dư, tước

https://thuviensach.vn

bỏ mọi phẩm hàm đuổi về làm dân thường. Tất cả vườn ruộng bọn chúng cướp của thứ dân được trả về chủ cũ. Đốt bỏ văn tự xoá nợ cho dân. Quan tri châu Hà Phương không làm tròn phận sự, bao che dung túng cho hạ cấp làm càn, nay bãi chức quan, bắt về triều đình nghị tội.

Dân chúng đến xem xử án nhất loạt tung hô:

- Hoàng thượng vạn tuế! Hoàng thượng vạn tuế! Vạn tuế, vạn tuế, vạn tuế!

Đợi cho bầu không khí lắng xuống, Đặng Ma La nói tiếp:

- Nguyễn Bằng có công đánh giặc mà phải chịu hàm oan, hai lần vào lao ngục vẫn giữ được khí tiết, hết lòng vì nước vì dân, thật là trung lương, thật là quân tử. Nay đưa về triều đình đợi nhà vua ban thưởng. Lính đâu! Đưa Nguyễn đại nhân lên đây.

Quân lính mở cửa nhà ngục. Vợ con Nguyễn Bằng cùng Phạm Hữu vào theo. Chỉ thấy Nguyễn Bằng tóc tai quần áo tả tơi, người gầy đét, ghẻ lở đầy mình, chân tay bị cùm kẹp tím bầm sưng tấy, nằm thở thoi thóp như sắp tắt hơi, không còn biết gì nữa. Phạm Thị vợ Nguyễn Bằng oà khóc:

- Quân giết người! Quân giết người...

Thật là:

Đất khách coi khinh ngàn gươm giáo

Quê hương hấp hối một thân tù

Mờibạn đọc tiếp chương sau xem Nguyễn Bằng sống chết ra sao.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 18

Cuộc tình éo le trong vườn Yên Hoa

Thú chơi phiêu bồng bên hồ Lục Thuỷ

Đang nói Đặng Ma La xử án cứu được Nguyễn Bằng ra thì đã gần chết. Vợ con Nguyễn Bằng kêu khóc om sòm. Phạm Hữu bảo:

- Mẹ con cô hãy ra ngoài kia để tôi còn chữa cho chú ấy.

Phạm Hữu nói xong, cầm tay Nguyễn Bằng, thấy mạch trầm hoãn không có lực, người lạnh, thở gấp như hụt hơi, nói:

- Khổ thân chú ấy. Bị bỏ đói đây mà. Chú lính cho tôi ít nước nóng rồi chạy đi mua hộ tí cháo, bảo họ múc cho chỗ loãng loãng thôi.

Người lính vội mang nước đến. Phạm Hữu cho Nguyễn Bằng uống mấy giọt thuốc hồi dương cứu nghịch làm người ấm lên, lại bón cho mấy thìa cháo. Lát sau Nguyễn Bằng tỉnh lại, ai nấy đều mừng rỡ. Nguyễn Bằng thấy Phạm Hữu cùng vợ con quây quần cả bên mình, mừng quá nói:

- Tôi có chết cũng đã gặp được mọi người thế này là...

Hai hàng nước mắt ứa ra, không nói hết được câu. Những người xung quanh cũng rưng rưng cảm động. Phạm Hữu bảo:

- Tôi đến đây, chú muốn chết cũng đâu có được. Bọn quan huyện, quan châu bị bắt cả rồi.

https://thuviensach.vn

Đặng Ma La đợi mấy ngày cho Nguyễn Bằng khoẻ hẳn mới đưa về kinh yết kiến hoàng thượng. Thánh Tông khen Nguyễn Bằng là người dũng nghĩa, xét công lao phong cho làm tri châu châu Hạ Hồng, thay quan chi châu cũ Hà Phương. Nguyễn Bằng lạy tạ nhưng không nhận chức, chỉ xin được về quê an dưỡng tuổi già. Thánh Tông ban cho năm trăm lạng bạc, hai tấm lụa, chuẩn cho về quê sum họp gia đình.

Xin trở lại với vị tướng trẻ tài ba mà si tình Trần Khánh Dư cùng nàng công chúa xinh đẹp yêu kiều Thiên Thụy. Từ hôm Khánh Dư gặp lại Thiên Thụy bên bờ Tây hồ, chàng như được uống một liều thuốc cải tử hoàn sinh, xua tan mọi nỗi ưu phiền cùng bệnh tật, bởi vì công chúa đã hẹn đúng tối hôm rằm chàng đến vườn Yên Hoa trong khu ngự uyển gặp nàng. Hôm nay chính là ngày hẹn. Từ lúc mặt trời còn cao, Khánh Dư đã ăn mặc rất chải chuốt, đi ra đi vào chỉ mong sao xua được bóng ác vàng bay nhanh qua núi cho giời chóng tối.

(Xưa kia cả Việt Nam lẫn Trung Quốc hai chữ Yên Hoađể chỉ nơi có nhiều kỹ nữ sinh sống và hành nghề)

Vườn Yên Hoa thuộc ngự hoa viên, có từ thời Lý Anh Tông. Lai lịch của nó gắn liền với thú ăn chơi của các vương hầu công tử cùng tao nhân mặc khách chốn kinh kỳ. Trong kinh thành Đại La có xóm Yên Hoa rất nhiều ca kỹ múa giỏi đàn hay lại biết ươm trồng nhiều giống kì hoa dị thảo hương thơm sắc thắm (Ngày xưa kỹ nữ phân theo nghề nghiệp có tới hơn bốn mươi loại như: Vũ kỹ chuyên múa, cổ kỹ chuyên đánh trống, nhạc kỹ chuyên chơi đàn thổi sáo, ca kỹ chuyên hát hầu khách, kỳ nương chuyên đánh cờ với khách... chỉ có dâm kỹ mới có quan hệ chăn gối với khách mà thôi). Các vương tôn, công tử, quan lại thường lui tới ngắm hoa nghe nhạc, nhiều khi thâu đêm suốt sáng. Có người biết nhà vua hay chơi hoa mới xin về dâng lên. Nhà vua thích lắm, thưởng cho rất hậu, lại sai đem cây hoa lạ trồng trong vườn.Về sau người ta đua nhau tìm những loài cây quý dâng cho nhà vua. Tất cả các cây ấy đều được trồng trong khu vườn riêng, cử

https://thuviensach.vn

người chăm sóc cẩn thận, gọi là vườn Yên Hoa với ý là những cây ở đây đều được lấy giống từ xóm Yên Hoa. Đến thời Lý Cao Tông không những chỉ có các giống hoa lạ mà các loại cây hiếm có hình dáng đẹp ở khắp nơi cũng được mang về trồng. Nhà vua lại cho đào một chiếc hồ bán nguyệt rộng mười mẫu, xây thuỷ đình cực kì lộng lẫy. Chung quanh hồ trồng rất nhiều cây liễu, có đường lát gạch phương điều để người của hoàng gia đi dạo ngắm hoa. Đến đời Lý Huệ Tông, Trần Tự Khánh nắm giữ quyền bính cho xây một hòn giả sơn cao bảy trượng giữa hồ. Trong lòng giả sơn có nhiều hang động thông qua một đường ngầm nối liền với những hang động của dãy non bộ trên bờ. Khi Trần Thái Tông lên ngôi cho xây thêm năm ngôi hoa đình tượng trưng ngũ hành và đường đi lối lại liên kết thành hệ thống rất đẹp đẽ. Những cây được trồng từ thời nhà Lý đã thành cổ thụ, nhiều cây cao hơn mười trượng, cành lá sum xuê toả bóng xuống một sân chơi lát gạch men xanh ngọc nhạt. Khu vườn luôn râm mát yên tĩnh, những chiều Hè nắng nóng hoặc đêm trăng thanh gió mát, các công chúa, hoàng tử thường đến đây chơi dạo vui đùa, khi chọi dế đá cầu, lúc kéo co đánh vật, hoặc giả chơi trò trốn tìm đuổi nhau rất vui vẻ.

Mới đầu giờ Dậu, Trần Khánh Dư đã tới hoa viên. Cả khu vườn vắng lặng vì giờ này trong hoàng cung đang là bữa ăn chiều. Khánh Dư đi dạo một mình, lúc lâu sau chàng ngồi xuống ghế đá ven hồ, ngắm trăng lên. Trăng rằm chưa tròn hẳn nhưng trong sáng, từ từ nâng chiếc khuôn vàng vào giữa màn xanh, toả ra một thứ ánh sáng mềm mại dịu dàng (Dân ta cho rằng đêm 16 hàng tháng trăng mới thực tròn. Ca dao có câu: Trăng đến mười sáu trăng tròn; em đến mười sáu em còn đợi ai). Đội minh đăng quân đã thắp xong các dãy đèn trong khắp hoàng cung. Ngự uyển lung linh dưới ánh sáng của hàng trăm ngọn đèn nhiều màu. Khánh Dư có vẻ sốt ruột, chốc chốc lại nhìn về phía con đường từ ngự hoa viên dẫn vào hoàng cung mong kiếm tìm hình bóng giai nhân. Công chúa Thiên Thụy không đi lối ấy, nàng theo cửa nhỏ đi qua phía sau hòn giả sơn, chỉ có một thị nữ theo cùng. Khánh Dư ngoảnh lại đã thấy người đẹp kề bên. Nàng đi giày thêu, áo lửng không tay màu mỡ gà dài gần tới gối bó gọn trong chiếc thắt lưng

https://thuviensach.vn

màu vàng kim tuyến, khuôn mặt rạng rỡ như bức tranh vẽ hình Lạc Thần gặp Hậu Nghệ (Lạc Thần: Nhân vật thần thoại của Trung Quốc, là tình nhân của Hậu Nghệ, bị Ngọc hoàng đày xuống hạ giới ở sông Lạc Thuỷ). Nói sao hết nỗi vui sướng của Khánh Dư. Thiên Thụy hỏi:

- Chú Dư đợi Thiên Thụy đã lâu chưa?

- Gần một trăm năm rồi.

Thiên Thụy vừa đấm nhẹ vào lưng Khánh Dư vừa nũng nịu nói:

- Chú Dư chỉ nói đùa! Chú Dư chỉ nói đùa!

Khánh Dư định nắm lấy tay Thiên Thụy nhưng nàng đã bỏ chạy, nói:

- Đố chú Dư đuổi được Thiên Thụy.

- Đuổi được thì sao?

- Sao cũng được.

Khánh Dư đuổi theo. Thiên Thụy chạy vòng ra sau hòn giả sơn rồi chui tọt vào một cửa hang. Trong hang thắp những ngọn đèn màu rất nhỏ, chiếu ánh sáng mờ mờ lên các vách đá lóng lánh như được gắn muôn ngàn viên ngọc dạ quang bé xíu, rất nhiều nhũ đá thiên hình vạn dạng ghép nối một cách khéo léo rủ xuống chẳng khác gì ở nơi tiên động. Phía trước thấp thoáng bóng Thiên Thụy đang chạy. Đến một ngách ít ánh đèn, nàng chạy chậm lại, bị Khánh Dư tóm được. Chàng ôm nàng trong vòng tay. Thiên Thụy đẩy ra, bảo:

- Đừng! Kìa! Nhỡ ai nhìn thấy.

- Làm gì có ai ở đây! Ta đợi cơ hội này đã lâu lắm rồi.

https://thuviensach.vn

Nói xong, Khánh Dư hôn tới tấp lên mặt lên môi Thiên Thụy. Nàng yên lặng trong vòng tay chàng. Đôi trai gái như quên hết những gì có thể xảy ra ở xung quanh và trong cái khung cảnh mơ hồ huyền ảo như chuyện thần tiên, họ đã đưa nhau đến miền thần tiên nhất của những người tình. Từ đấy hai người thường hẹn nhau đến đây để được thoả thích làm chuyện mây mưa.

Quan tri châu Hà Phương bị điệu về kinh thành chờ xét xử. Khi dẫn tới nhà ngục, có người cháu làm cai ngục là Hà Bình trông thấy gọi nhưng Hà Phương không trả lời. Chiều hôm ấy, cai ngục Hà Bình đuổi hết lính ra, một mình vào thăm Hà Phương. Hà Bình hỏi:

- Chú không nhận ra cháu ư?

Hà Phương bảo:

- Không phải! Chỉ sợ có người làm khó dễ còn gặp nhau thường xuyên sao được. Bây giờ chú phạm tội bị giam ở đây, cháu có cách gì giúp chú không?

- Lần trước cũng có người mắc tội, họ nhờ quan chi hậu cục Đỗ Khắc Chung tâu xin với nhà vua thế nào đó nên được giảm án. Các quan ở bộ hình cũng có vẻ kiêng nể ông ấy lắm nhưng chắc phải mất rất nhiều tiền bạc.

(Đỗ Khắc Chung về sau có công, được đặc cách đổi sang họ vua, tức là Trần Khắc Chung. Trần Khắc Chung nổi tiếng là giảo hoạt, vu hãm quốc phụ thượng tể Huệ Vũ đại vương Trần Quốc Chẩn vào tội phản nghịch. Trong vụ án này, cùng với Quốc Chẩn, hàng trăm người vô tội phải chết oan. Đời sau, Lễ bộ thượng thư Lê Tung trong Việt Giám Thông Khảo Tổng Luận coi Trần Khắc Chung và Trần Khánh Dư là những kẻ gian tà, tham bỉ)

https://thuviensach.vn

- Tiền bạc thì không lo. Chú có thể chi đủ nhưng làm thế nào mà gặp được ngài chi hậu cục đây. Bây giờ từ châu huyện đến kinh kì chỗ nào cũng nhan nhản cò mồi, không khéo mất tiền mà chả được việc gì.

- Đúng đấy chú ạ. Có tiền mà không biết đường biết lối cũng không thể thành việc, có khi còn mang vạ thêm. Cháu có một người bạn là Hiếu Ngân làm ở dinh quan phiêu kị tướng quân Trần Khánh Dư. Ông Trần Khánh Dư được hoàng thượng quý mến, cũng hay đi lại với quan chi hậu cục Đỗ Khắc Chung. Để hết giờ làm việc cháu nhờ thử xem.

Hà Phương như người chết đuối vớ được cọc, bảo:

- Cũng may gặp được cháu ở đây; thôi thì trăm sự nhờ cháu. Chỗ này chú chỉ có ít bạc lẻ, cháu cầm đi mời người ta chén rượu. Tình hình thế nào mau cho chú biết để còn lo liệu.

Hết giờ làm việc, Hà Bình phi ngựa đến dinh quan phiêu kị tướng quân Trần Khánh Dư, may sao Hiếu Ngân cũng vừa lúc được nghỉ đang định về nhà. Hai người gặp nhau. Hà Bình bảo:

- Này! Có vụ làm ăn đấy. Ông giúp tôi một tay chứ?

Hiếu Ngân nói:

- Giúp thì giúp! Miễn là nặng tay vào. Vịt gầy hay béo?

- Gầy béo gì! Quan tri châu ở châu Hạ Hồng là chú họ tôi chứ ai.

- Chú họ chú ruột gì cũng phải có ăn mới làm được chứ, uống nước lã đi nói hộ à?

- Ai đã để ông uống nước lã. Ta đến tửu quán nào đó nói chuyện đi.

- Đến phường Yên Hoa hay ra hồ Lục Thuỷ?

https://thuviensach.vn

- Xóm Yên Hoa hát toàn hành vân với lưu thuỷ chán bỏ mẹ. Ta ra hồ Lục Thuỷ, các kỹ nữ hát nhạc ngoại Hồi Kê, Đại Lý rồi cả nhạc Chiêm, nhạc Thiên Chúc nữa, miệng hát chân nhảy, rốn lúc lắc thế mới thích.

(Những dân Tống chạy quân Nguyên, sang Đại Việt, tự nhận là người Hồi Kê để tránh sự lùng bắt của quân Nguyên)

- Ôi giời! Bây giờ đâu phải hát nhạc ngoại nó mới phơi rốn ra. Ông thích thì không mặc gì đứng hát nhạc cổ nó cũng chiều. Nhiều đứa đầu óc tóc tai cắt cum cúm như đồ ăn cắp.

Hôm sau Hà Bình vào nói với Hà Phương:

- Bạn cháu nó nhận lời giúp cho rồi đấy. Nhưng qua cửa phiêu kị tướng quân không có lễ hậu thì không xong được.

Hà Phương liền viết một lá thư giao cho Hà Bình về nhà ở huyện Bàng Hà lấy vàng bạc để lo việc.

(Chí Linh, Hải Dương ngày nay. Sách Phương Đình dư địa chí viết: "Huyện Chí Linh: Xưa là Bàng Châu (cũng gọi là Bàng Hà) thuộc nhà Minh đổi là Chí Linh." - Trang 393, bản dịch của NXB Văn Hoá Thông Tin. ĐVsktt, bản dịch của NXB Khoa Học Xã Hội 1998 ghi: "Bàng Hà: đất huyện Thanh Hà cũ nay thuộc huyện Nam Thanh, tỉnh Hải Hưng và huyện Tiên Lãng, Hải Phòng"- Chú thích số 5, tr 51, tập II)

Buổi chiều, Trần Khánh Dư đang chải đầu, định tối đi gặp công chúa Thiên Thụy trong ngự hoa viên, nàng đã hẹn đợi chàng bên hồ bán nguyệt. Hiếu Ngân chạy vào báo:

- Trình tướng quân! Bạn của hạ chức đã đến rồi, đang đợi ở cổng sau.

Khánh Dư tươi cười nói:

https://thuviensach.vn

- Tốt! Tốt. Ngươi bảo chúng đem cả vào đây. Để ý xem có ai nhìn ngó gì không đấy.

Hiếu Ngân đi ra, lát sau dẫn Hà Bình cùng một tên đầy tớ vác chiếc hòm nặng vào. Hà Bình quỳ xuống nói:

- Quan tri châu Hà Phương có chút lễ mọn dâng lên. Xin đại nhân che chở cho.

Khánh Dư bảo mở ra. Chiếc nắp hòm được nâng lên. Bên trong đầy ắp mấy chục thoi vàng ròng lấp lánh. Khánh Dư cười mỉm bảo:

- Ngươi cứ về đi, mọi việc để ta lo.

Tối hôm ấy Khánh Dư vào hoàng thành nhưng không đến gặp Thiên Thụy mà tìm gặp Đỗ Khắc Chung. Khắc Chung nể Khánh Dư nên nhận lời nói giúp. Khánh Dư đưa cho Khắc Chung một cái túi gấm, nói:

- Đây là lễ của quan tri phủ Hà Phương gửi biếu.

Khắc Chung mở ra thấy có hai thoi vàng, gật gù bảo:

- Cũng biết điều đấy. Lộc bất tận hưởng. Ông hãy nhận lấy một thoi.

Khánh Dư xua tay, nói:

- Không không! Người ta biếu ông. Còn tôi là chỗ đồng hương chỉ giúp vô tư thôi.

- Tướng quân chối từ thì tôi đâu dám nhận một mình.

- Có gì mà không dám? Ông cứ cho Dư này mấy chén rượu là được rồi.

https://thuviensach.vn

Hai người cùng cười. Khánh Dư theo Khắc Chung đến kỹ viện Phúc Tình bên hồ Lục Thuỷ, chẳng còn nhớ gì đến lời hẹn hò với công chúa Thiên Thụy.

Quan tri châu Hà Phương vì được Đỗ Khắc Chung và Trần Khánh Dư nói đỡ nên thoát tội chết, chỉ bị giáng xuống làm huyện lệnh huyện Đông Triều. Các quan trong triều tuy không đồng tình với cách luận tội của bộ hình nhưng e dè thế lực của Khánh Dư và sợ Khắc Chung là cận thần của nhà vua, lại không có bằng chứng về việc ăn hối lộ của hai người ấy nên đành nhẫn nhịn.

Công chúa Thiên Thụy từ buổi Khánh Dư bỏ lỡ hẹn, buồn bã sầu khổ không biết chừng nào, bữa ấy mát trời, cùng thị nữ đến giảng võ đường xem luyện tập cho khuây khoả. Từ trên đài cao nhìn xuống thấy một thiếu niên tuổi chừng mười tám đôi mươi, tóc búi cao giắt một cây cài vàng, môi như son tô, mặt tựa phấn rắc muôn phần đẹp đẽ. Thiếu niên ấy mặc võ phục nhẹ, vai đeo cây cung màu mã não, túi tên buộc chặt sau lưng, tay cầm trường thương, cưỡi ngựa bạch câu phi như bay trên sân tập. Công chúa nghe một vị lão quan nói:

- Công Tôn Át cũng chẳng thể hơn.

(Công Tôn Át: Tướng nước Trịnh thời Xuân Thu, là người nổi tiếng đẹp trai. Mạnh Tư có nói: "Ai không cho Công Tôn Át là đẹp trai thì người ấy không có mắt.")

Thiếu niên kia múa một bài thương. Ngọn thương bay vun vút vẽ thành những vòng sáng lấp lánh bao trước, chặn sau mười phần kín đáo. Bài võ vừa dứt, chàng hoành ngọn thương ngang lưng ngựa, phi một vòng quanh sân tập, rút cây cung mã não bắn liền ba phát đều trúng hồng tâm. Cả võ trường vỗ tay vang trời dậy đất. Thiếu niên ấy tiến đến trước tướng đài chào các vị lão quan. Một vị quan nói:

https://thuviensach.vn

- Thật không hổ danh con nhà tướng.

Thiên Thụy hỏi vị quan vừa nói:

- Viên tướng ấy là ai vậy?

- Thưa công chúa! Người ấy là công tử Nghiễn, con trai cả của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn, năm nay mới mười chín tuổi. Hai năm trước đã từng theo đi tuần biên giới, gặp bọn thảo khấu bên kia sang quấy nhiễu biên dân, công tử đã dẫn quân đánh tan chúng, bắt được nhiều tên vì thế dân miền biên mới được yên. Hôm nay công tử về kinh, các tướng mời ra cùng thao luyện.

Công chúa nghe nói vậy hài lòng lắm, khi ấy Quốc Nghiễn đã nhìn thấy nàng. Bốn mắt gặp nhau, Quốc Nghiễn ngây ra không nói được lời nào. Mọi người lại nghĩ là chàng say nắng! Lúc ở võ trường về, Quốc Nghiễn hỏi một lão gia tướng:

- Hôm nay ta thấy trên tướng đài có một vị công nương; chẳng hay lão có biết đó là ai không?

Người gia tướng ấy thưa:

- Tôi nghe nói hoàng thượng có người con gái lớn là công chúa Thiên Thụy rất xinh đẹp. Hẳn là người ấy.

Công tử Nghiễn ngay ngày hôm sau về Vạn Kiếp nói với cha xin hỏi công chúa Thiên Thụy cho mình. Trần Hưng Đạo cũng ưng ý nhưng lại nói:

- Ta cũng biết Thiên Thụy là cô gái xinh đẹp đoan trang, hiếm có trên đời. Có điều biết lấy ai mối manh bây giờ?

Công tử Nghiễn nói:

https://thuviensach.vn

- Tĩnh Quốc đại vương là người được hoàng thượng rất quý trọng. Việc này phi chú ấy ra thì khó có ai kham nổi.

Hưng Đạo vương gật gù, nói:

- Con nói phải đó.

Hưng Đạo vương liền sai sắm sửa sính lễ, chọn ngày lành tháng tốt đến nhờ Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang vào cung hỏi công chúa Thiên Thuỵ cho công tử Nghiễn.

Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang về danh nghĩa là anh ruột của Trần Thánh Tông nhưng thực chất là con của công chúa Thuận Thiên nhà Lý với An Sinh vương Trần Liễu, là em cùng cha khác mẹ với Hưng Đạo đại vương Trần Quốc Tuấn. Ông là người hiền lành, đức độ lại có lòng hiếu thuận nên được thượng hoàng Thái tông và nhà vua cùng anh em trong hoàng tộc rất quý trọng. Chuyện kể rằng: Mùa Đông năm Thiệu Long thứ mười một, Thánh Tông cùng Quốc Khang vui đùa trước mặt thượng hoàng. Quốc Khang múa điệu múa của người Hồ; thượng hoàng vui vẻ cởi áo đang mặc thưởng cho. Thánh Tông cũng múa điệu Hồ để xin chiếc áo ấy. Quốc Khang nói: "Cái quý nhất là ngôi hoàng đế, thần còn không tranh với chú hai. Nay đức chí tôn ban cho thần vật nhỏ mọn này mà chú hai cũng định cướp lấy chăng?". Thượng hoàng cả cười nói: "Thế ra mày coi ngôi vua với cái áo xoàng này chẳng hơn kém gì nhau". Thượng hoàng cho Khang chiếc áo ấy.(Theo ĐVsktt) Từ đó Thượng hoàng và nhà vua càng yêu quý Quốc Khang hơn. Tháng chín năm sau vua phong Quốc Khang làm Vọng Giang phiêu kị đô thượng tướng quân. Khi ấy Quốc Khang được Hưng Đạo vương nhờ việc thì vui vẻ nhận lời, vào nói với nhà vua. Nhà vua cũng ưng cho, hẹn đến mùa Đông tiến hành hôn lễ.

Công chúa Thiên Thụy từ hôm ở giáo trường về, không lúc nào không tơ tưởng đến công tử Nghiễn, tuy vậy cũng không sao quên được những cuộc ái ân với Trần Khánh Dư. Nàng vẫn mong được gặp lại chàng nhưng

https://thuviensach.vn

đến hơn một tháng Khánh Dư không trở lại. Sự mong ngóng đã trở thành hờn giận, nàng cho rằng Khánh Dư là kẻ vong tình, đã quên đứt mình rồi. Vả lại kinh thành bây giờ nhiều chỗ ăn chơi, biết đâu chàng đã gặp một tuyệt thế giai nhân mà quên tình cũ. Đến khi nghe tin công tử Nghiễn nhờ người tới hỏi và nhà vua cũng đồng ý thì Thiên Thụy mừng như mở cờ trong bụng. Lòng tự ái khiến nàng quyết trả thù Khánh Dư bằng cách cho người báo với chàng cái tin nàng sắp đi lấy chồng. Quả nhiên nhận được cái tin quái ác ấy, Khánh Dư cuồng lên như bị ong đốt, quyết cướp lại người tình cho bằng được.

Thời cuộc thay đổi như trên bàn cờ. Quán rượu Phúc Tình phát triển mãi lên và nghiễm nhiên trở thành một kỹ viện có tiếng ở nơi đô hội về nhiều cách chơi tân kì, khiến các vị quan nhân, tướng tá mê mệt biết thế nào là chốn Bồng Lai ở nơi trần thế. Chủ quán tư Phúc có hai con đã lớn nhưng xem ra vẫn còn xuân sắc lắm. ả không biết đọc nhưng ông chủ Vũ Tình là người có ít nhiều chữ nghĩa lại có chức sắc trong phường phố. Các cung cách làm ăn là do ông chủ đọc sách Tàu, đem áp dụng theo lối kỹ viện Bắc quốc. Họ tuy không phải là vợ chồng nhưng hợp ý nhau lắm.

Mộng Điệp được bán về kỹ viện Phúc Tình đã năm ngày nhưng chưa được tiếp khách. Những kiến thức nghề nghiệp mợ Hồng dày công rèn luyện cho nàng không đáp ứng được yêu cầu của quan khách chốn đế đô. ở đây cái gì nàng cũng thấy bỡ ngỡ, từ quần áo, nhà cửa, đường đi lối lại, trông vào đâu cũng rực lên vẻ sang trọng của đất kinh thành. Ngay đến câu chửi và những trận đòn trừng phạt, mợ Hồng ở huyện Đường An chỉ là người dọa trẻ. Các kỹ nữ muốn tiếp khách phải khổ công học hỏi để khỏi làm mất tiếng tăm của kỹ viện. Quả là ông bà chủ có tư tưởng làm ăn nhớn. Các kỹ nữ mới đến, nội trong mười ngày phải học hết những bài bí quyết của chuyện gió trăng do chị cả giảng giải. Năm ngày qua, Mộng Điệp đã học được những bài tiếp khách phòng trà và thuật chuốc rượu, phải làm ra vẻ kiều mỵ, phải tạo được hương sen vàng thơm ngát... cùng những thủ đoạn lừa lọc nhiếp phách câu hồn để lấy tiền của khách. Hôm nay chị cả sẽ

https://thuviensach.vn

giảng bài bí quyết trong phòng. Từ sớm, Mộng Điệp cùng hai cô mới đến đã bị gọi dậy sang phòng học. Chị cả Tâm Băng ngồi chờ sẵn. Ba người vừa bước vào, Tâm Băng bảo:

- Hôm nay là bài học chính, các cô phải nhớ cho kĩ mới giữ được khách, nếu không thông thạo nghề ngón để khách bỏ đi thì chỉ có cách ra đứng đường làm gà lẻ thôi đấy.

(Gà lẻ: Gái điếm cấp thấp, phải tự ra đứng ngoài đường để tìm khách làng chơi trong đám hạ lưu)

Chị cả Tâm Băng đẹp, chừng hai bốn hai nhăm tuổi, nói năng lưu loát nhưng đôi mắt lạnh lùng không ra kênh kiệu cũng không phải u buồn mà đầy sức quyến rũ. Mấy chị em ngồi yên chỗ, Tâm Băng bắt đầu giảng:

- Các bí quyết trong phòng có nhiều nhưng chung quy là phải làm sao cho khách chơi vui thú sung sướng đến mê cuồng. Để làm được điều đó, các cô đừng cho là dễ nhé, chúng ta phải lao động cật lực đấy, dù có chán ngán rã rời vẫn phải làm như vui vẻ ham hố để khách khỏi phật lòng. Những thủ thuật cơ bản đã được đúc kết trong một câu là mặt ngoài bảy chữ, bên trong tám nghề. Phàm đã vào phòng với khách phải tuỳ cơ mà thực hiện cho tốt. - Chị cả Tâm Băng ngụm một ngụm nước nhấm giọng, nói tiếp - Bảy chữ ấy là khốc, tiễn, thích, thiêu, giá, tẩu, tử. Khốc là khóc. Khách đến chơi thường là loại đa tình mà sĩ diện, dễ mủi lòng; khi đã vào phòng phải làm ra vẻ bi lụy sầu khổ mong sự chở che của đấng trượng phu. Khách nổi máu anh hùng hoặc động lòng trắc ẩn tất phải nghe ta. Khi khách đã nghe mà gắn bó với ta rồi thì cắt tóc thề bồi đó là tiễn. Thấy khách có vẻ nhiều tiền thì...

Chị cả Tâm Băng đang giảng bỗng thấy ấu Lang con trai bà chủ lôi xềnh xệch một cô gái đẩy vào học đường, nói:

https://thuviensach.vn

- Chị cho con này nó nghe lại với! Ngu đần quá, khách nào người ta chơi với, chỉ tổ cơm toi.

Cô gái vừa bị đẩy vào là Năm Hà, chưa đầy mười sáu tuổi, đã ra nhận việc mấy ngày nhưng không chịu chiều theo ý khách. ấu Lang trước khi bỏ đi còn chỉ mặt Năm Hà, bảo:

- Ngồi đấy mà nghe giảng, ngày mai khách còn kêu, tao cho mày biết thế nào là đòn mèo.

Chị cả Tâm Băng lạnh lùng nói:

- Trông mày cũng không đến nỗi nào mà sao vô duyên thế?

Năm Hà gạt nước mắt nói:

- Em đang có kinh không làm gì được chứ đâu dám không chiều khách.

- Sao không uống thuốc chỉ kinh.

- Em uống rồi nhưng không sạch.

- Phải uống nhiều giấm vào.

- Ăn đói, uống nhiều giấm cồn ruột lắm, em không chịu được.

- Thế có chịu được roi gai, đòn mèo không?

- Chị ơi! Chị thương em với, xin cho em với.

- Tao xin cho mày, ai xin cho tao đây? Hãy vào ngồi mà nghe đây đã.

Tâm Băng nói tiếp từng chữ thích, thiêu, giá, tẩu, tử rồi hắng giọng bảo:

https://thuviensach.vn

- Bây giờ các cô phải biết thế nào là tám nghề, không thạo tám nghề, đừng hòng giữ khách. Khi đã lên giường nếu khách là hạng lục lâm thảo khấu, thường hùng hục lấy được nhưng là hạng quan sang quyền quý hay tao nhân mặc khách, còn sờ mó mơn trớn chán, khi ấy phải tuỳ theo mà thực hành một trong tám nghề sau: Kích cổ thôi hoa, kim liên song toả, đại triển kì cổ, mạn đả khinh xao, khẩn thuyên tam điệt, tả chi hữu trì, toản tâm truy hồn, nhiếp thần nột toạ. Đó là tám phép nghề có thể nói là muôn vạn gã phong tình dù cao thủ đến đâu cũng không ra ngoài lưới ấy, nhưng phải tuỳ từng khách chơi mà ứng dụng chớ để nhầm lẫn.

(Đánh trống giục hoa, sen vàng khoá xiết, mở cờ gióng trống, đánh chậm gõ nhẹ, xiết dây ba đợt, bên níu bên giữ, châm tim bắt hồn, thôi miên cởi áo)

Chị cả Băng Tâm ngừng lời. Các đệ tử vẫn há mồm nghe như chưa hiểu đầu đuôi gì cả. Tâm Băng phải diễn nôm lại tường tận rồi bảo chị em đi kiến tập.

Đô trưởng Thân Văn Khoai vừa mới lĩnh lương, đi tìm thập trưởng Trịnh Quang Minh, bảo:

- Này! Bác Minh, hôm nay anh em mình đi hồ Lục Thuỷ chứ? Em có tiền đây rồi. Ta lại đến hiệu Phúc Tình đi.

- Ôi! Đi với cậu chán bỏ mẹ. Bảo cát hoa thì không dám. Vác mặt đến nó cười cho như thằng thộn ấy à? Có dám thì đi, không thì thôi.

(Cát hoa: Tiếng lóng của khách chơi chỉ việc vào phòng riêng mây mưa với kỹ nữ)

Văn Khoai gãi đầu nói:

- Cát hoa thì cát hoa, nhưng mà ngượng chết.

https://thuviensach.vn

- Để nó cười vào mũi cho còn ngượng hơn.

Hai anh em dẫn nhau đến kỹ viện Phúc Tình, lên gác hai chọn một bàn nhìn ra bờ hồ, uống rượu. Từ đây ngắm được các nhà hàng bên cạnh, đâu đâu cũng lấp lánh ánh đèn màu, khách chơi qua lại dập dìu, khăn tía áo hồng tài tử giai nhân đón đưa không ngớt. Tửu bảo vừa bưng rượu ra, có hai ca kỹ ôm đàn tì bà theo đến hầu rượu. Văn Khoai không biết nói thế nào, nhìn Quang Minh. Quang Minh cười chỉ ghế mời hai cô gái bằng một câu kiểu cách như người Tàu:

- Anh em tôi xin mời nhị vị thư thư cùng chung vui.

Một trong hai cô gái nói:

- Để em rót rượu mời nhị vị tráng sĩ. Chẳng hay nhị vị tráng sĩ ưng nghe khúc đàn nào đây?

Văn Khoai lại nhìn Quang Minh. Quang Minh biết ý bảo:

- Xin cho nghe khúc Quá Quan có được không?

(Vương Chiêu Quân (Vương Tường) đời Hán, phải đi cống Hồ, đến biên ải đã làm ra khúc hát Quá Quan)

- Hai tráng sĩ cạn ly đi, tiện nữ xin hầu đàn.

Cả bốn người cùng nâng chén. Cô gái rót một tuần rượu nữa rồi lên dây đàn dạo khúc Quá Quan, cô gái kia gõ phách cầm nhịp, cả hai cùng cất giọng hát. Tiếng đàn, tiếng hát khi bổng khi trầm, lúc dồn dập như mưa bay gió cuốn nơi biên ải, lúc tha thiết nỗi niềm sầu nhớ của người con gái xa quê.

Tiếng đàn vừa ngừng, mấy người khách ở bàn phía trong bảo:

https://thuviensach.vn

- Hay lắm! Hay lắm! Nhưng mà buồn quá. Có cái gì nhảy nhót một tí nhỉ?

Quang Minh bảo:

- Phải đấy! Phải đấy.

Cô gái cầm cây đàn tì bà bảo:

- Xin chiều ý quý khách, có ngay ạ.

Hai cô gái cùng đi vào, lát sau đi ra với ba người nữa. Tất cả cùng mặc áo bó chẽn lấy thân, vạt áo ngắn hếch lên, cạp quần ngắn trễ xuống để hở một khoang bụng trắng với cái rốn sâu hom hỏm. Mỗi cô cầm một thứ nhạc cụ rất lạ mắt. Tất cả cùng vừa tấu nhạc vừa nhảy, tài nghệ sánh ngang với các diễn viên tạp kỹ. Nhạc mỗi lúc một sôi động, điệu nhảy mỗi lúc một quay cuồng. Tất cả các khách trong tửu lầu đều vỗ tay tán thưởng. Văn Khoai hỏi Quang Minh:

- Nhạc kiểu gì mà nghe lạ thế?

- Tớ cũng không biết nhưng chắc là của ngoại, nghe chẳng hiểu gì nhưng họ khen, mình cũng cứ khen không lại mang tiếng là không biết thưởng thức.

Rượu đã ngà ngà, hai cô gái ban đầu trở lại bảo:

- Nhị vị quan anh vào phòng đấm lưng chứ ạ?

Văn Khoai vẫn im thin thít. Quang Minh hỏi:

- Đấm lưng kiểu gì đấy?

- Kiểu gì cũng chiều ạ.

https://thuviensach.vn

- Đấm thì đấm. Tôi thế nào cũng được nhưng chú em tôi đây còn mới mẻ, e dè lắm. Các vị thư thư đừng có làm chú ấy chết đấy nhé.

Cả bọn cùng cười. Quang Minh ngật ngưỡng theo cô gái vào phía trong, bỏ Văn Khoai ngồi lại cùng cô kia. Cô gái bảo:

- Huynh đi cùng em chứ? Đi với em đi. Huynh không đi với em chắc là em chết mất.

Cô gái nói xong cầm tay Văn Khoai kéo đi. Văn Khoai vốn vụng đường ăn nói, chẳng biết từ chối ra sao, đành để cô gái lôi vào phòng. Trong phòng màn trướng, giường đệm đẹp đẽ lại có cái bàn nhỏ với hai chiếc ghế cũng nhỏ để hai người ngồi nói chuyện. Văn Khoai đỏ mặt, ngồi cúi gằm không dám động cựa. Cô gái thấy vậy, cầm tay hỏi:

- Huynh không đến đây bao giờ hay sao mà run thế.

Văn Khoai thực thà trả lời:

- Tôi có đến vài lần rồi nhưng chỉ để uống rượu chứ chưa dám vào phòng này bao giờ.

- Huynh là võ quan mà nhút nhát thế, đánh giặc sao được.

Văn Khoai đã lấy lại được bình tĩnh, lại thấy cô gái cũng có vẻ hiền lành mới bảo:

- Đánh giặc tôi cũng không ngại bằng nói chuyện với các cô.

Cô gái cười tinh quái, bảo:

- U à! Nói lém rồi phải không? Chắc ghê ra phết chẳng phải vừa.

- Tôi thấy cô cũng có vẻ con nhà lành, sao lại chọn làm nghề này.

https://thuviensach.vn

Câu hỏi của Văn Khoai dường như đã chạm đến một nỗi niềm thầm kín nào đó. Cô gái không trả lời, quay đi giấu một giọt nước mắt. Điều đó không qua được mắt chàng vệ binh đã nhiều năm làm cái công việc quan sát và nhận xét. Văn Khoai thấy lạ hỏi:

- Cô sao vậy?

- Không! Em không làm sao cả.

Sự giấu giếm của cô gái càng gợi trí tò mò của Văn Khoai, chàng hỏi:

- Cô không phải giấu tôi. Ban nãy cô nói nếu tôi không đi với cô chắc cô chết mất, thế là thế nào?

Cô gái thấy anh lính là người thật thà, thở dài bảo:

- Huynh hỏi những điều ấy làm chi? Em nói ra càng không sống được.

Văn Khoai mạnh dạn hẳn lên:

- Cô cứ nói đi. Có tôi đây, kẻ nào dám làm gì cô!

Cô gái nghĩ: Chết thật! Mình chưa đi hết chữ đầu tiên trong bảy chữ mà anh chàng đã nổi máu yêng hùng lên rồi. Văn Khoai thấy cô gái ngồi thừ ra và bây giờ chàng mới nhận thấy cô là người rất đẹp với đôi chân thon và trắng ẩn dưới làn váy bằng lụa mỏng, chàng hỏi tiếp:

- Em tên là gì? Liệu anh có giúp gì cho em được không?

Sự thay đổi cách xưng hô của chàng lính làm cô gái thấy con người này có thể tin tưởng được. Nàng nói:

- Dạ! Tên em là Mộng Điệp, quê ở Trường Tân, châu Hạ Hồng.

https://thuviensach.vn

- Trời! Anh cũng là người châu Hạ Hồng. Vì sao em phải lưu lạc đến đây.

Mộng Điệp đem hết chuyện của mình kể với Văn Khoai. Càng nói, nỗi tủi cực càng dâng lên, cô khóc, khóc nức nở làm Văn Khoai thấy cồn cào trong dạ. Chàng ôm lấy vai nàng mà an ủi, như muốn chia bớt nỗi thống khổ của nàng, quên mất rằng mình chưa bao giờ gần gũi một cô gái thế này. Điệp vẫn khóc, không phải nàng thực hiện âm mưu chữ thứ nhất trong bảy chữ mà là những giọt nước mắt thực sự đang chảy từ con tim khốn khổ của nàng. Đôi vai tròn xinh đẹp rung lên theo tiếng nức nở trong vòng tay chàng lính. Văn Khoai bảo:

- Anh sẽ tìm cách chuộc em ra. Em có ưng lòng không.

Mộng Điệp vái Văn Khoai một vái, nói:

- Đa tạ chàng đã có ý thương em. Nếu được như vậy xin thề kết cỏ ngậm vành, còn chi mà không ưng lòng nhưng những điều em nói với chàng hôm nay chớ có hở lời kẻo thân em xương tan thịt nát.

- Sao vậy?

- Chàng cứ biết thế thôi. Thân phận chúng em ở chốn hồng trần cũng chỉ như hạt cát, ai muốn giẫm lên cũng được chứ có sung sướng gì. Đã đến nước này cũng không dám giấu gì chàng, hôm nay trong người em không được sạch sẽ nhưng vẫn không dám nghỉ tiếp khách, nếu chủ biết được bắt uống thuốc chỉ kinh với giấm thì tệ hại lắm. ở đây có cô bé Năm Hà bị uống nhiều quá, kinh nguyệt không ra nhưng tháng nào cũng hộc máu mồm máu mũi, chết tháng trước rồi. Khổ thân con bé mới mười sáu tuổi đầu.

Mộng Điệp nói xong lại khóc tấm tức. Văn Khoai bảo:

- Không uống thì thôi, sao phải khổ thế?

https://thuviensach.vn

- Thôi thế nào được, không uống thì ăn roi gai.

- Roi gai! Roi gai là thế nào?

- Roi gai là cắm hàng trăm cái gai bưởi vào sợi roi da. Cô nào có lỗi thì lột hết áo quần, trói úp vào cây cọc rồi dùng roi ấy quất vào lưng vào mông, chỉ vài nhát là bật máu ra. Thế mà có người bị đánh mấy chục roi thì sống sao nổi, nhưng cũng chưa đáng sợ bằng đòn mèo.

- Đòn mèo!

- Vâng đòn mèo! Người ta cho con mèo rất to vào quần cô nào có tội, buộc túm lại rồi quất cho con mèo kêu gào cào cắn lung tung làm "tội nhân" đau đớn sợ hãi đến chết ngất. Nghe nói các kiểu trừng phạt này đều do ông chủ được người Tàu truyền cho. Hai thằng con bà chủ là Mạnh Hùng và Ấu Lang thi hành.

Văn Khoai Đập tay xuống bàn, nói:

- Được! để ta xem chúng nó gan to bằng đâu mà độc ác thế.

- Thôi chàng ơi! Nếu chàng thật dạ thương em thì chuộc em ra chứ không làm gì được người ta đâu. Đây là nơi được nhiều quan lớn che chở. Bọn Mạnh Hùng, Ấu Lang lại là nhà có công với nước, bố chúng nó chết ở trận Bình Lệ đấy. Chàng không trông thấy tấm hoành phi có ba chữ Tử Vị Quốc to tướng treo ngay giữa gian đại sảnh đấy ư?

Văn Khoai cảm thấy bất lực, uất ức bặm môi đấm mạnh tay xuống mặt bàn, lát sau nói:

- Trời ơi! Nếu người bỏ mình ngoài mặt trận biết được chuyện này hẳn đau lòng lắm!

https://thuviensach.vn

Hai người trò chuyện đến tận canh khuya, không nỡ rời nhau. Văn Khoai vốn là người lính có lòng tận tụy với công việc mới bảo Mộng Điệp:

- Bây giờ tôi phải về trại. Nàng hãy yên lòng tạm chờ ở đây ít lâu. Tôi kiếm đủ tiền sẽ chuộc nàng ra.

Văn Khoai nói xong bảo người gọi Quang Minh cùng về. Quang Minh mắt nhắm mắt mở bảo:

- Mới vừa chợp mắt... Bây giờ là giờ Tý, về làm gì?

Văn Khoai bảo:

- Về thôi anh ạ. Tôi ở đây không quen. Vả lại nhỡ các quan đi kiểm tra, mình không có nhà sau này khó ăn khó nói lắm.

- Ôi giời ôi! Làm gì có quan nào đi kiểm tra. Các bố ấy ngủ đầy trong các phòng kia kìa. ở đây hết phòng các bố sang ngủ cả ở các nhà hàng bên cạnh.

- Anh cứ nói thế chứ, các quan ai lại ngủ ở kỹ viện.

Quang Minh cười ngất bảo:

- Quan mà không ra đây á?! Chú mày chỉ được cái quá thật thà. Chẳng thế lại có câu Ban ngày quan lớn như thần, ban đêm quan lớn tần mần như ma.

(Ca dao Việt Nam)

Lúc bấy giờ nhà Tống bị quân Nguyên dồn xuống phía Nam. Người Nguyên lại có ý đồ nhòm ngó biên giới Đại Việt. Các động tĩnh của quân Nguyên ở miền biên viễn đều được thám binh của Đào Thế Quang báo về kinh thành Thăng Long. Lại có đoàn sứ giả do Lê Khắc Phục dẫn đầu sang

https://thuviensach.vn

Nguyên trở về tấu trình hiện tình nhà Nguyên, nhà Tống. Thánh tông thiết triều, các quan đều nói:

- Người Nguyên tuy dồn sức đánh Tống nhưng vẫn nhìn nước ta như cú rình mồi. Xin nhà vua cử tướng giỏi đi tuần thám biên giới và cửa biển để đôn đốc việc binh bị, phòng khi có chuyện bất trắc.

Nhà vua nghe theo liền cử Trần Nhật Duật đi tuần tra các miền biên ải, Trần Khánh Dư đi tuần tra các cửa biển suốt từ Hoan, ái lên tới An Bang, Vân Đồn, sau đó theo đường sông qua Đông Triều, Vạn Kiếp rồi về kinh thành.

(An Bang, Vân Đồn: Những địa danh này thuộc tỉnh Quảng Ninh ngày nay)

Khánh Dư lúc ấy nhận được tin công chúa Thiên Thụy sắp lấy chồng, lòng như lửa đốt chưa biết tính thế nào, lại nhận được lệnh đi kinh lý vùng biển mới định giả vờ ốm, viết bản tấu nói là bệnh cũ tái phát xin hoàng thượng giao việc ấy cho người khác, đang định cử người chuyển đến cho quan đại hành khiển thì Hiếu Ngân xin ra mắt. Hiếu Ngân thấy sắc mặt Khánh Dư khác thường, hỏi:

- Không biết hầu tướng lo nghĩ chuyện gì mà khí sắc suy hao đến vậy?

Khánh Dư vốn vẫn tin dùng Hiếu Ngân nên mới đem chuyện nói hết cho nghe, lại hỏi:

- Ngươi có cách gì giúp được ta không?

Hiếu Ngân mủm mỉm cười, bảo:

- Tôi có một kế khiến tướng quân đôi đường lưỡng lợi. Xin tướng quân chớ từ chối việc đi tuần biển. Đây chính là dịp làm ăn nhất bản vạn lợi đấy.

https://thuviensach.vn

Thật là:

Chủ tướng đang trong cơn bí nước

Gia thần cao kiến lại dâng mưu

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem mưu kế của Hiếu Ngân thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 19

Nịnh Quan trên, Hà Phương chịu cắm sừng

Tranh mĩ nhân, Khánh Dư mang trọng tội

Đang nói chuyện Khánh Dư vì sợ mất công chúa Thiên Thụy, định dâng bản tấu không đi tuần biển, có gia thần là Hiếu Ngân đến xin hiến kế. Khánh Dư mừng lắm bảo:

- Ngươi nói rõ mưu kế ta nghe.

Hiếu Ngân nói:

- Đi tuần biển là việc hệ trọng của quốc gia. Hoàng thượng giao cho tướng quân là người rất đề cao ngài. Đó là cơ hội lập công danh, nếu tướng quân không nhận không những làm cho hoàng thượng thất vọng mà còn bỏ mất trách nhiệm của người làm tướng, sao gọi là quân tử. Vả lại tướng quân đã cáo ốm, đâu còn đi gặp công chúa được nữa, có phải hai việc đều nhỡ nhàng không?

- Vậy làm sao bây giờ?

- Hôn lễ của công chúa mãi mùa Đông mới tiến hành, còn năm sáu tháng nữa. Tướng quân đi tuần biển nhanh thì mất ba tháng, chậm cũng chỉ ba tháng rưỡi, bốn tháng là cùng. Lúc bấy giờ về thế nào hoàng thượng chả ban khen, tướng quân nhân đấy tìm công chúa mà tỏ bày tấc dạ, việc sao không thành. Như thế chẳng phải đôi đường lưỡng lợi ư?

https://thuviensach.vn

- Ta e ít thời gian quá, sợ khó xoay chuyển được tình thế.

Hiếu Ngân cười, nói:

- Tướng quân không nhớ chuyện Hưng Đạo vương với công chúa Thiên Thành khi xưa hay sao. Chỉ trong có một đêm mà Hưng Đạo vương giành lại được người mình yêu. Tướng quân và công chúa Thiên Thụy đã nặng tình như thế còn lo gì nữa. Vả lại đi chuyến này kiểm tra các cửa biển, quan sở tại những nơi ấy thường buôn bán với người nước ngoài rất giàu có, nhiều san hô ngọc trai, hổ phách và bao nhiêu của quý khác, thấy người của triều đình đến sao không mang ra biếu.

Khánh Dư như tỉnh ra, bảo:

- Ừ nhỉ!

Nói rồi vào triều lĩnh binh đi thừa hành công vụ, mang Hiếu Ngân theo làm mưu sĩ.

Trần Khánh Dư vốn có tài quân sự nên chưa đầy ba tháng đã tuần du khắp các vùng cửa biển, cho củng cố lại những nơi bố phòng còn lỏng lẻo, lại dặn tướng sĩ phải canh giữ nghiêm mật không để kẻ gian ngoại bang vào do thám. Quan lại các nơi ấy muốn lấy lòng Khánh Dư, mang vàng bạc châu ngọc đến biếu rất nhiều đúng như lời dự đoán của Hiếu Ngân nhưng Khánh Dư lòng tham không đáy bắt phải tìm nhiều san hô, mã não, ngọc trai để mang về kinh thành. Dân chúng phải kiếm tìm cực khổ oán giận lắm, về sau nhiều người làm sớ dâng lên triều đình kể tội Khánh Dư tham lam. Tháng tám đến châu Vĩnh Yên (Thuộc địa phận tỉnh Quảng Ninh ngày nay. Tên châu Vĩnh Yên có từ thời Lý - Theo Phương Đình dư địa chí), bấy giờ thương khách các nước Qua Oa, Lộc Lạc, Tiêm La và xứ Bắc đến buôn bán ở Vân Đồn đông lắm. Quan tri châu Vĩnh Yên đánh thuế rất nặng các mặt hàng ngoại nhập. Những thứ như xe, rượu ngoại, thuốc Bắc, tơ lụa và nhiều thứ khác tiền thuế nhiều hơn tiền mua. Một chiếc xe đơn mã nhập

https://thuviensach.vn

vào chỉ hết tám quan tiền tỉnh bách nhưng phải nộp thuế tới mười quan tiền thượng cung. Khách buôn phải bán ra với giá trên hai mươi quan tỉnh bách mới có lãi. Một chai rượu hồng mao hay Khổng Phủ nhập vào hai đồng phải đóng thuế hai đồng sáu, vị chi là bốn đồng sáu cộng thêm công vận chuyển, khi đến tay người tiêu dùng lên đến sáu bảy đồng, đại loại là như vậy. Khách buôn không chịu được, tìm trăm phương ngàn kế trốn thuế hoặc đút lót cho bọn lính hải khẩu để đi thoát hàng lậu. Nhiều khách buôn cất cả hàng cũ đến bán. Quan tri châu ra lệnh những hàng chất lượng còn được tám phần thì cho nhập, dưới tám phần tịch thu huỷ bỏ. Bọn lính hải khẩu và lính kiểm hàng nhân đấy bắt chẹt khách buôn, nộp tiền cho chúng hàng có xấu đến đâu cũng đánh cho trên tám phần. Ai không chịu, dù hàng còn tốt như mới chúng vẫn đánh giá chỉ có bảy phần chín trở xuống, thế là phải tịch thu, mất cả vốn lẫn lời. Vì thế bọn lính hải khẩu và kiểm hàng làm giàu nhanh chóng không biết chừng nào, xây nhà cao cửa rộng toà ngang dãy dọc, chiều chiều rủ nhau lũ lượt đến các tửu điếm, kỹ viện thượng hạng để hưởng niềm hoan lạc Bồng Lai nơi trần thế hoặc túm tụm đánh bạc thâu đêm suốt sáng. Khách buôn ai có ý kêu ca hoặc nói năng sơ hở là bị chúng chụp luôn cho cái mũ coi thường pháp luật, gian lận thương mại, hoặc một tội danh rất cha vơ chú váo nào đó. Lúc ấy trời có muốn cứu cũng đành bó tay. Nếu chỉ riêng có thế thì thói quan vơ lính vét cũng là chuyện dễ hiểu, lính hải khẩu còn móc nối với bọn lưu manh vô lại trong chợ và các cảng thuyền, nửa ăn trộm, nửa ăn cướp của khách hàng, rồi tệ cò mồi gây bao điều phiền phức khiến khách buôn đứng đắn tử tế nhiều người ngán ngẩm, làm ăn thua lỗ phải bỏ nghề. Chỉ còn hạng anh chị biết móc nối chặt chẽ với lính hải khẩu để đi hàng lậu mới sống được.

Khánh Dư thấy dân tình làm ăn tấp nập, mức thuế đóng cao mà sổ thuế dâng lên triều đình chẳng đáng bao nhiêu, mới hỏi quan tri châu làm sao lại như vậy. Quan tri châu nói:

- Dân ở đây từ cổ đến giờ rất khó kiềm toả. Họ toàn buôn bán trốn chui trốn lủi không sao thu được thuế. Họ sống dưới thuyền là chính chứ có

https://thuviensach.vn

nhà cửa như người trên cạn đâu mà tróc nã được.

Khánh Dư cười gằn bảo:

- Ông ngu lắm! Đánh thuế cao thế này thì cướp của người ta không bằng, họ không trốn mới là lạ. Ông tưởng làm thế mà thu được nhiều tiền à? Tôi tính thử thế này, ông đánh mười đồng cho một người buôn thì một trăm người chỉ có mười người đóng thuế còn chín mươi người trốn. Vị chi ông thu được một trăm đồng. Nếu ông đánh có hai đồng thôi, ai người ta dại gì chả đóng thuế để bán hàng công khai cho nó được giá, vị chi ông thu được hai trăm đồng, như thế có phải gấp đôi không, mà vẫn được tiếng là nhẹ thuế. Giá hàng giảm xuống đỡ khổ cho người tiêu dùng. Ông thu được nhiều tiền. Người buôn dễ chịu, họ không lẩn lủi buôn lậu nữa. Quan binh đỡ phải nhọc sức lùng bắt, dồn tâm trí vào việc canh phòng giặc cướp chẳng lợi hơn ư?

Quan tri châu bị mắng không dám ngẩng mặt lên, khấu đầu nói:

- Dạ! Dạ! Đại quan dạy rất phải.

Lúc sau Hiếu Ngân nói riêng với Khánh Dư:

- Tướng quân thật thà quá. Làm như tướng quân quan binh còn ăn vào chỗ nào. Người ta muốn cho có nhiều người buôn lậu trốn thuế để còn săn bắt. Tên nào bị bắt tất phải cởi hầu bao xì tiền ra mà hối lộ quan binh mới có thu nhập. Quan tri châu mới có phần quà biếu chứ. Vụ nào bị phanh phui lanh tanh bành ra rồi không thể giấu giếm được nữa mới bắt thật, báo cáo lên trên lấy công chống gian thương. Ai cũng làm việc ngay thẳng như tướng quân cả thì làm sao mỗi chân lính hải khẩu phải mua đến một trăm hai mươi quan tiền?

Khánh Dư bặm môi bảo:

- Thế ư? Bọn này ăn lộc vua mà chẳng chịu nghĩ gì cho dân cho nước.

https://thuviensach.vn

- Ở đây mà nói đến dân đến nước người ta cho là bị thần kinh đấy tướng quân ạ. Phải nghe trong hầu bao xủng xoảng thật nhiều tiền đồng mới là khôn ngoan.

Khánh Dư tức quá chém tay vào không khí, quát:

- Rõ thật là quá nhiều kẻ lưu manh vô sỉ. Ngươi mang lính bắt hết những tên đó về đây.

Hiếu Ngân gãi đầu, nói:

- Nhưng thưa tướng quân! Xưa nay lưu manh làm quan, quan là lưu manh nhiều không kể xiết, bắt thế nào hết được đây?

Lại nói Hà Phương được Trần Khánh Dư và Đỗ Khắc Chung giúp cho, không những thoát tội chết mà còn được làm quan huyện Đông Triều, cảm ơn lắm, vội mang vợ con đi nhậm chức. Đông Triều bấy giờ là một huyện thuộc phủ Kinh Môn (Theo Phương Đình dư địa chí), núi non trùng điệp, rừng già âm u xen lẫn với sông nước chằng chịt, dân tình không thuần phác lại thường có bọn lục lâm thảo khấu và thuỷ tặc tụ tập chẹn đường chắn sông cướp bóc đánh giết các thuyền buôn. Huyện quan nhiều lần phải thân cầm quân đi tiễu trừ rất vất vả mà vẫn chưa yên. Nhân biết có Trần Khánh Dư đi tuần biển về qua, Hà Phương ra tận bến sông đón mời lên phủ huyện nghỉ ngơi và nhờ Khánh Dư xin cho mình đổi về huyện Trường Tân. Trong bữa tiệc, Hà Phương gọi vợ bé là Bùi Thị ra chào khách. Khánh Dư bản tính hiếu sắc, thấy Bùi Thị còn trẻ lại xinh đẹp, vừa ý lắm mới cầm tay nàng kéo xuống ngồi cạnh mình, ép uống rượu. Hà Phương thấy vậy cũng không dám nói sao. Bùi Thị cố giãy ra không uống. Khánh Dư phật ý bỏ đứng dậy đi ra, nói:

- Các ngươi coi thường ta cũng không sao.

Nói xong cười nhạt bỏ về thuyền, định nhổ neo đi ngay. Hiếu Ngân bảo:

https://thuviensach.vn

- Tướng quân quả thích Bùi Thị thì đừng đi vội. Tôi chắc chiều nay Hà Phương thế nào cũng mang vợ tới mời tướng quân.

Khánh Dư hỏi:

- Sao ngươi biết?

- Nói trước không hay. Tướng quân cứ ở lại đây đến sáng mai, nếu không đúng như lời, tôi xin chịu tội.

Khánh Dư nghe lời, cho thuyền đỗ lại. Quả nhiên buổi chiều thấy vợ chồng quan huyện Hà Phương đi kiệu đến. Hà Phương xin lỗi về việc vợ mình đã thất lễ với quan trên. Khánh Dư vẫn còn làm ra vẻ mặt giận. Hà Phương nói:

- Hôm nay xin để nàng lại đây đại nhân sai bảo, mong đại nhân chiếu cố.

Nói xong, để vợ ở lại, lủi thủi ra về. Đêm ấy Khánh Dư ái ân với Bùi Thị. Trong khi làm chuyện mây mưa, Khánh Dư hỏi:

- Ta so với Hà Phương thế nào?

Bùi Thị thưa:

- Phu quân thiếp là bạch diện thư sinh yếu ớt sao so được với quan lớn là một hổ tướng. Đời thiếp được một lần hầu hạ tướng quân thật là diễm phúc.

Khánh Dư cười ha hả bảo:

- Biết ăn nói lắm! Biết ăn nói lắm. Nếu nàng ưng lòng thì ta đưa về kinh thành, như thế sẽ luôn được ở gần ta.

- Tướng quân đã có lòng thương thì còn gì thiếp không ưng.

https://thuviensach.vn

Hôm sau Khánh Dư nói với Hiếu Ngân. Hiếu Ngân xua tay nói:

- Không nên! Không nên! Nơi kinh thành thiếu gì gái đẹp. Tướng quân định ăn đời ở kiếp với ả này hay sao. Vả lại mang ả về vừa chịu tiếng là ép người đoạt vợ vừa phải nuôi thêm một miệng ăn mà sau này chắc gì đã dùng đến nữa. Tốt nhất tướng quân cứ cắm thuyền lại đây chơi mấy ngày, bao giờ chán mang trả lại cho vợ chồng họ đoàn tụ với nhau. Khi nào buồn buồn có thể quay lại đây mượn chơi, như vậy có đỡ rắc rối không?

Khánh Dư nghe theo, dừng thuyền mấy ngày, cho quân lính chơi bời ăn uống, còn mình hú hí với Bùi Thị. Mấy hôm sau no xôi chán chè, Khánh Dư bảo Bùi Thị:

- Hôm nay ta phải về kinh thành, nàng hãy ở lại đây với huyện quan. Có dịp thuận lợi ta lại về thăm nàng.

Bùi Thị chẳng biết làm sao, đôi hàng lệ nhỏ, chào từ biệt bước lên bờ. Khánh Dư sai Hiếu Ngân cùng mấy anh lính tốt đưa Bùi Thị về phủ huyện, lại dặn Hiếu Ngân bảo Hà Phương cứ yên lòng, việc đổi về Trường Tân không có gì khó cả. Giữa tháng chín, Khánh Dư về tới kinh thành Thăng Long, vào triều tấu trình công việc. Nhà vua khen Khánh Dư là người chu đáo. Khánh Dư nhân đấy xin cho Hà Phương được đổi về huyện Trường Tân. Nhà vua cũng chuẩn cho. Khánh Dư đi chuyến này, về việc công hoàn thành tốt đẹp, về việc riêng thì gom được vô số vàng bạc, châu ngọc, san hô, mã não, hổ phách, đồi mồi, thật là món lời lớn, ban thưởng rất hậu cho Hiếu Ngân. Khi qua Vân Đồn, Hiếu Ngân lại tiến cử một người tên là Quây Xẻn. Quây Xẻn người Tống, thạo nghề buôn bán nhưng mắc tội buôn hàng lậu, bị bắt nên mất sạch vốn liếng, đành đi làm thuê ở bến thuyền, Hiếu Ngân biết là người có nghề đem về nuôi cho ăn trong thuyền rồi tiến cử lên. Khánh Dư nói chuyện thấy rất hợp ý mới giữ làm gia thần. Khánh Dư tuy được lợi lớn nhưng khi nghĩ đến công chúa Thiên Thụy lại buồn, không biết tìm cách nào để gặp mặt nàng, đang suy nghĩ nung nấu, có chỉ của nhà

https://thuviensach.vn

vua đòi vào gặp trong buổi chầu sớm ngày mai. Hôm sau trên điện, nhà vua hỏi:

- Khanh đi chuyến vừa rồi thu được nhiều bạc vàng châu báu lắm phải không?

Khánh Dư cãi:

- Muôn tâu hoàng thượng! Thần không dám ạ.

Thánh tông nghiêm nét mặt, ném những tấu biểu các nơi vừa gửi lên cho Dư xem, phán:

- Khanh còn cãi ư? Xem đây là những cái gì? Khắp nơi từ dân đến lính người ta gọi khanh là con cọp đói mồi.

Khánh Dư không chối cãi được nữa mới nói liều rằng:

- Tâu hoàng thượng! Tướng là chim ưng, dân lính là vịt, dùng vịt để nuôi chim ưng thì có gì là lạ.

(Câu này lấy nguyên văn trong ĐVsktt nhưng ghi ở thời Trần Anh Tông)

Nhà vua rất không hài lòng nhưng tiếc Dư là người có tài không nỡ trách phạt, chỉ đuổi ra. Dư sợ vua trị tội, vội bái tạ lui ra rồi chuồn luôn về hương ấp ở huyện Bàng Hà, không dám ở lại kinh thành.

Trời thu, nắng như rắc vàng trên đường phố. Gió heo may đã về khiến khách bộ hành cùng một lúc có hai cảm giác, nửa người quay về phía nắng thì nóng ấm còn nửa kia thì se se lạnh. Xóm Cây Duối bên hồ Lục Thuỷ xưa vốn chỉ có mươi nóc nhà sơ sài, nay đã thành một dãy phố sầm uất với nhiều lầu gác dinh thự tân kì đua nhau mọc lên. Giá đất tăng vùn vụt. Có chỗ trước kia cho không ai lấy, nay bỏ cả đống tiền mua chẳng nổi. Dân ở

https://thuviensach.vn

đây cũng không thuần nhất như xưa, nhiều nhà giàu có, xe ngựa tấp nập đi về hối hả với những vụ làm ăn bạc vạn. Các vị quan có tiền cũng mua đất dựng nhà quay ra mặt hồ nghỉ ngơi trong lúc thư nhàn. Đám ăn mày, trộm cắp cùng những kẻ lưu manh vô lại theo nhau tập trung về từng đàn kiếm ăn.

Bà cụ Hải đã chết ít lâu sau cái lần đi tìm mộ con ở Bình Lệ về, cô con gái bán gia tài cho kỹ viện Phúc Tình lấy tiền về quê tậu ruộng. Ông hàng thịt chó nay già lắm, tóc trắng như sợi gai, ngày ngày vẫn đều hai bữa rượu làm da mặt lúc nào cũng đỏ như trái táo chín, mọi công việc giao cả cho anh con giai nhớn. Cửa hàng được sửa chữa lại rộng rãi lịch sự lên rất nhiều. Khách đến ăn toàn những tay kiệt hiệt, miệng nói bô bô, tiêu tiền như vãi trấu. Chỉ có nhà anh cả Thìn - nay đã là bác cả Thìn - là chưa thay đổi mấy. Bác cả Thìn vốn không thạo nghề buôn bán lại lúc nào cũng giữ cái ý nghĩ mình đã từng một thời là lính hoàng gia cần phải mẫu mực, không được làm những sự sai quấy. Dạo bác Thìn dẫn mấy người đi Bình Lệ tìm mộ chồng con, lý tể Vũ Tình có hứa khi nào về sẽ cho cái giấy để bác mở hiệu bán giày guốc nhưng vì ghét cái thói trăng hoa đĩ bợm vô liêm sỉ của Vũ Tình, bác không đến. Ở nhà mãi cũng chán, bác kiếm bộ tràng đục cùng vài hộp sơn ra đầu phố làm nghề sửa chữa xe, kiệu mỗi ngày kiếm vài ba xu cùng với số tiền bác gái thu được từ gánh bún riêu bán rong, thế cũng đủ sống được qua ngày. Nhưng rồi bác gái sinh thêm bé Phượng và bé Quy. Nhà năm miệng ăn, hai bác phải chật vật lắm mới giữ được cho lũ con khỏi đói. Vũ Tình thấy bác cả Thìn khoẻ mạnh lại tinh thông võ nghệ, sang mời làm tương bang cho nhà hàng nhưng bác từ chối. Cũng từ đó bác cả Thìn không muốn gặp mặt Tư Phúc và Vũ Tình nữa. Ngôi nhà cũ của vợ chồng bác ngoi ngóp giữa những toà ngang dãy dọc dồn dập mọc lên, như một thầy tu khổ hạnh thủ tâm giữ đạo giữa đám quần hùng, mãi cách đây vài năm nhờ một người bà con làm ăn buôn bán tận Qua Oa về chơi cho một ít tiền mới được sửa chữa rộng ra như ngày nay nhưng so với những nhà kế bên nó vẫn chỉ là chú em rách rưới còi cọc.

https://thuviensach.vn

(Tương bang: Người được thuê để bảo vệ kỹ viện và trừng phạt những kỹ nữ có lỗi)

Cu Long đã lớn, đi học xa chuẩn bị cho khoa thi tới, lâu lâu mới về thăm nhà. Chị em cái Phượng, cái Quy cũng mười bốn mười lăm cả, có thể giúp mẹ được nhiều việc. Nhưng cũng giống như tất cả những đứa trẻ khác, lúc còn bé chúng luôn vòi vĩnh bắt bố kể chuyện đánh Thát, khi đến tuổi trăng tròn, chẳng đứa nào còn muốn nghe chuyện của bố nữa. Chúng thích ăn diện và đi chơi phố. Chiều nay bác cả Thìn đợi cậu con trai, chốc chốc lại trông ra cổng, bảo:

- Thằng Long dặn hôm nay về mà sao vẫn chưa thấy đâu. Bây giờ đi lại sẵn xe ngựa đường trường, cũng đỡ khổ hơn bố ngày trước. Dạo hành quân lên Bình Lệ...

Cái Phượng ngắt lời bố:

- Bố lại kể chuyện cổ tích chiến trường của bố đấy, nghe mệt lắm. Bây giờ người ta làm ăn ầm ầm, phố phường đầy rẫy thứ chơi, ai lại cứ kể chuyện đánh nhau mãi.

Bác Thìn gái sợ chồng phật ý, mắng con:

- Tiên nhân con này, nói thế à?

Bác cả Thìn bảo vợ.

- Thôi! Kệ chúng nó. Mỗi thời mỗi khác. Mình cũng chẳng bắt chúng nó sống như mình ngày trước được.

Cái Quy thấy bố nói vậy, bảo:

- Mẹ thì thế nào cũng nói được, hôm nọ mưa nhà dột, kêu khổ. Con thấy khối người chẳng đi lính bây giờ giàu hú hụ, nhà cửa, xe ngựa đàng

https://thuviensach.vn

hoàng chứ đâu có như nhà mình. Chẳng phải đâu xa, ông lý Tình cạnh đây làm ăn như sấm như sét, năm sáu cơ ngơi. Nhà mình, chúng con bàn làm gì bố cũng sợ phạm pháp, sợ ảnh hưởng thanh danh người lính. Nhà cửa lúp xúp thế này chẳng biết cái thanh danh ấy có bị tổn thương không?

Bác Thìn gái mắng cái Quy:

- Con ranh kia! Biết gì mà cũng nói. Không có người ở nơi chiến trận ngã xuống thì liệu bây giờ chúng mày có tí tởn được như thế không? Ăn lắm vào cho nó rửng mỡ. Rõ cái đồ vô phúc.

Bác cả Thìn không nói gì chỉ ngồi trầm tư, nhìn hút vào không gian.

Dãy cây bàng cổ thụ trước cổng hoàng thành rụng hết lá, trơ lại vô số những chiếc cành khẳng khiu như cánh tay ông già gầy guộc chới với giữa tầng không hứng gió may. Trời mùa Đông lạnh và xám như gio. Quang cảnh thiên nhiên ấy dẫu có giấu kín phía sau bóng dáng của mùa xuân xem ra cũng chẳng ăn nhập gì với tâm trạng của những đôi trai gái đang liếc mắt đưa tình trao gửi cho nhau. Tình yêu! Vâng tình yêu, cái nguồn mạch của hạnh phúc sướng vui và bao nỗi sầu đau buồn khổ, như hai nửa đục trong tuôn chảy với dòng đời. Nhân loại đã có bao kẻ bị cái dòng sông cháy bỏng ấy cuốn đi và nhận chìm một cách vô tình. Một khi vướng vào sợi dây oan nghiệt ấy nghĩa là tự mình đem mũi gai nhọn găm vào giữa trái tim để được hưởng niềm khoái lạc của sự nhức nhối.

Đã ba tháng nay, từ khi gặp Mộng Điệp, đô trưởng Thân Văn Khoai không sao ngủ được, hình bóng nàng không khi nào rời khỏi tâm trí chàng. Làm thế nào để có được bốn trăm quan tiền chuộc Mộng Điệp ra? Văn Khoai vốn là người tự tin nhưng chưa bao giờ chàng thấy bất lực đến thế. Mỗi lần hình dung ra khuôn mặt xinh đẹp sầu khổ của Mộng Điệp, chàng có cảm giác như ai đang dùng móng sắc cào cấu trái tim mình. Thập trưởng Trịnh Quang Minh thấy bạn buồn bã như vậy, tìm lời an ủi hỏi chuyện. Văn Khoai thực thà kể hết sự tình. Quang Minh bảo:

https://thuviensach.vn

- Bốn trăm quan tiền quả không phải là nhỏ. Bao nhiêu năm nay làm lính, tôi cũng chỉ mới dành dụm được năm mươi quan. Cậu đã có lòng muốn chuộc người ta, tôi xin giúp cả cho cậu.

- Tấm lòng của bác em rất hiểu nhưng em không thể để liên lụy đến bác như thế được.

- Không sao! Không sao. Chúng ta là anh em. Xin chú đừng ngại. Sau khi phải đày đi làm lính chèo thuyền tôi đã nghiệm ra một điều ở đời tiền bạc không phải là thứ quý nhất. Đã ở lính thì chiến hữu chính là xương thịt của mình. Chú buồn, tôi vui sao được. Vả lại số tiền tôi cũng không dùng đến.

- Xin đa tạ bác. Như vậy là đã có được ba trăm quan. Em về quê bảo đẻ em bán đi mấy sào ruộng nữa là có thể đủ.

Công chúa Thiên Thụy đang trong những ngày đợi chờ hôn lễ nhưng nàng không sao xua đuổi được hình ảnh Khánh Dư ra khỏi đầu óc. Đành rằng Quốc Nghiễn là một chàng trai trẻ đẹp tài hoa, hoàn mĩ về mọi mặt song dường như sự đạt được con người ấy quá dễ dàng khiến Thiên Thụy giảm cảm giác hào hứng. Chính những ngày Đông lạnh lẽo này càng gợi cho nàng nhớ tới Khánh Dư. Khánh Dư, chàng không có cái vẻ mĩ miều của con nhà quyền quý, con người ấy thô mộc cứng cáp làm sao. Hơi thở của chàng ấm và gấp. Vòng tay chàng chắc khoẻ. Đã bao lần nàng nằm gọn trong vòng tay ấy, nó như vòm mái đủ vững chắc che chở cho nàng. Càng về khuya, nỗi nhớ nhung càng cồn lên, Thiên Thụy không sao ngủ được, nàng ra đứng bên khung cửa sổ. Bầu trời vắng tanh không một ngôi sao. Một tiếng vạc cô đơn lạnh buốt bay giữa tầng không. Tội nghiệp con chim, nó đang lẻ bạn. Thiên Thụy rùng mình, nàng quay vào lấy giấy bút viết cho Khánh Dư một bức thư tình với trăm ngàn lời trách móc nhưng lại hàm chứa một niềm nhớ thương da diết khôn nguôi.

https://thuviensach.vn

Khánh Dư từ buổi trở về hương ấp, ruột gan như có lửa đốt, không biết làm cách nào để liên lạc được với Thiên Thụy. Suốt ngày chàng uống rượu rồi thở ngắn than dài, mọi công việc tô thuế cũng không màng tới, giao cả cho Hiếu Ngân và Quây Xẻn lo liệu với tá điền. Chiều nay Khánh Dư cũng đang trong cơn buồn khổ, bỗng gia nhân vào báo có người từ kinh thành tới. Khánh Dư bảo:

- Nói là ta không khoẻ, không muốn tiếp ai.

Gia nhân chạy ra một lúc, quay vào nói.

- Trình tướng quân! Người ấy mang thư của công chúa Thiên Thụy.

Mắt Khánh Dư sáng lên, vội vàng nói:

- Ngươi mau ra đưa họ vào đây.

Người thị nữ cúi chào Khánh Dư rồi dâng bức thư của công chúa Thiên Thụy. Khánh Dư xem thư xong, trong lòng phấn khởi bội phần, liền sai người mài mực, viết thư trả lời. Thôi rồi khỏi phải nói, bức thư Khánh Dư viết thật là dài, vừa bộc bạch tâm trạng nhớ nhung khao khát được gặp lại công chúa, rồi đến bể cạn non mòn cũng không sao quên nhau được. Tình cảm xem ra "lâm li thống thiết" lắm nhưng vì Khánh Dư là võ quan, ít khi cầm bút nên chữ nhầm chữ lỗi be bét cả, chữ đường là con đường chàng viết thành chữ đường là cục đường để nấu chè, chữ chung là cái chuông viết thành chữ trung là ở giữa, chữ thương là yêu thương hoá ra chữ thương là cái cót vựa đựng thóc. Ấy thế mà khi đọc lại có vẻ đắc ý lắm, xong xuôi phong kín đưa cho người thị nữ mang về còn mình thì ngong ngóng đợi đến ngày hẹn.

Công chúa Thiên Thụy nhận được bức thư tình, mừng hơn vớ được của, chẳng còn lòng dạ nào mà nghĩ đến việc Khánh Dư viết sai hay đúng. Nàng múa! Nàng hát. Nàng nhảy lò cò như đứa trẻ chơi nhảy bàn ô. Nàng nhìn cái gì cũng thấy sáng tươi đẹp đẽ, con chim trong vườn hót cũng hay

https://thuviensach.vn

hơn. Đến ngày hẹn, nàng định làm mặt giận để chọc khổ Khánh Dư. Nhưng vừa trông thấy chàng ngồi đợi trên phiến đá phẳng mà hai người thường hẹn hò nhau trong thạch động, Thiên Thụy không kìm được lòng mình, chạy vội về phía chàng. Cả hai quên hết những điều hờn dỗi. Bao nhiêu nỗi nhớ nhung buồn khổ đều biến thành những cử chỉ âu yếm. Cặp trai gái đang say mê trong cơn hoan lạc thì có tiếng xôn xao rồi ba bốn người hiện ra sau lối ngoặt. Cặp uyên ương chưa kịp rời nhau ra, mấy người kia đã đến ngay trước mặt. Điều tệ hại nhất là người dẫn đầu chính là công tử Nghiễn. Thì ra hôm nay công tử mới vừa từ Vạn Kiếp lên, chàng đến thăm công chúa, vị hôn thê mà bao ngày mong đợi. Thị nữ nói là công chúa chơi trong ngự hoa viên nên chàng đến đây tìm nàng, không ngờ lại bắt gặp cảnh tượng trớ trêu này. Trong giây lát Quốc Nghiễn đã hiểu ra tất cả, lòng tự ái và khí uất tưởng bốc tận trời xanh, chàng rút kiếm lao về phía Khánh Dư nhưng may thay người tuỳ tướng đứng bên kịp ngăn chàng lại. Quốc Nghiễn bỏ đi. Công chúa Thiên Thụy bưng mặt khóc như đứa trẻ vừa đánh vỡ thứ đồ chơi quý.

Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang vừa ở triều về đã nhận ngay được thư từ hôn của Hưng Đạo vương và Quốc Nghiễn gửi hoàng Thượng cùng bức thư nhờ ông bày tỏ việc công chúa Thiên Thụy thông dâm với Trần Khánh Dư. Quốc Khang vò đầu bứt tóc không biết vì đâu cơ sự lại trở nên như vậy. Vốn là người trung thực và tận tụy, ông lật đật trở lại hoàng cung, tâu trình mọi việc cùng Thánh tông. Thánh tông nghe xong, sai người tức tốc đi gọi Trần Khánh Dư, Hưng Đạo vương và Quốc Nghiễn về triều để đối chất. Mặt khác sai thái giám khám xét nơi ở của công chúa Thiên Thụy, bắt được bức thư của Trần Khánh Dư.

Hôm sau triều thần phân xử. Quốc Nghiễn cứ những điều mắt thấy tai nghe kể lại làm các quan không nhịn được cười. Khánh Dư và công chúa Thiên Thụy cũng không chối cãi. Thánh Tông vì sợ mất lòng Hưng Đạo vương, phán:

https://thuviensach.vn

- Trần Khánh Dư ngông nghênh ngạo mạn, coi thường phép nước, quyến rũ công chúa làm điều càn quấy, xúc phạm bề trên, khi quân phạm thượng, nhân chứng vật chứng đã rõ ràng. Truyền tước bỏ mọi phẩm hàm, tước bỏ mọi chức quan, tịch thu gia sản rồi đem lên Tây hồ đánh chết làm gương cho những kẻ coi nhẹ kỷ cương.

Khánh Dư không lạy, cũng không kêu xin, chỉ gào lên:

- Quốc Tuấn ngày xưa cũng thế, sao bây giờ không gả Thiên Thụy cho tôi?

Bọn vũ sĩ xông vào lột mũ áo, trói Khánh Dư lại, dẫn đi. Lúc bãi triều, quan thẩm hình viện Đặng Ma La xin gặp riêng hoàng thượng, nói:

- Trần Khánh Dư có tài làm tướng, thật là hiếm có, xin hoàng thượng gia ân đừng giết ông ta.

Thánh Tông bảo:

- Khanh cứ yên tâm, ta nói thế để vừa lòng Hưng Đạo vương thôi. Đã sai người đi bảo đừng đánh chết rồi.

Thương thay Khánh Dư bị bọn võ sĩ lôi lên bờ hồ Tây đánh một trận nhừ tử, lại dìm xuống hồ cho uống ước ừng ực nhưng chàng không hề kêu một tiếng. Ai trông thấy cũng cũng chết khiếp vì sự gan dạ. Viên ngũ trưởng (Ngũ trưởng: Chỉ huy năm người) thấy vậy ghé vào tai Khánh Dư, bảo:

- Tướng quân hãy giả vờ chết, chúng tôi thả tướng quân ra.

Khánh Dư quát:

- Nhà vua bảo các ngươi đánh chết thì cứ đánh. Có thế thôi làm sao phải giả vờ.

https://thuviensach.vn

Nói xong nằm yên chịu đòn, lúc sau khắp mình bê bết máu, chàng mê man không biết gì nữa. Bọn lính dừng đánh. Viên ngũ trưởng nói:

- Tội nhân đã chết. Ai là người nhà thì đưa thi hài về mà mai táng.

Lúc ấy người nhà Khánh Dư chưa hay tin nên không có ai tới. Chỉ có một người ăn mặc rách rưới, nón mê tuột cạp đến ôm xác Khánh Dư khóc:

- Hầu tướng ôi! Tôi biết rồi thế nào cũng có ngày này mà.

Bọn võ sĩ thấy có người đến khóc mới bỏ về. Người khách áo rách kia thấy Khánh Dư còn thở khò khè liền thuê một chiếc xe, đặt lên chở ra ngoài thành Đại La tìm thầy thuốc cứu chữa. May mắn gặp được thầy thuốc còn trẻ tuổi nhưng thông hiểu y thuật, khám xét vết thương xong, nói:

- Vết thương tuy đau đớn nhưng không phạm vào trong. Chỉ bôi thuốc ít ngày cho liền những chỗ rách da, cũng khỏi.

Người khách áo rách đưa cho thầy thuốc hai lạng bạc, bảo:

- Nhờ thầy chạy chữa giúp cho.

Thầy thuốc cười, nói:

- Tôi được chữa bệnh cho hầu gia là vinh hạnh rồi. Xin đừng kể chi công lao tiền bạc.

Ngày hôm sau Khánh Dư từ từ mở mắt, trông thấy người khách áo rách, nhận ra người gia thần cũ, chàng khẽ gọi:

- Ngô Kế Trung, có phải ngươi đấy không?

- Vâng! Tôi đây thưa hầu tướng.

- Sao ngươi lại ở đây?

https://thuviensach.vn

- Hầu tướng hãy cứ nghỉ ngơi đi. Chuyện dài lắm, sau này hẵng nói.

Mấy hôm sau, các vết thương trên mình Khánh Dư đã lành miệng. Chàng bảo Ngô Kế Trung đưa mình về huyện Bàng Hà. Kế Trung liền thuê thuyền, chủ tớ từ giã người thầy thuốc tốt bụng, ra đi. Hôm ấy là ngày hai mươi tháng chạp, trời rét lắm mà trên mình Ngô Kế Trung chỉ khoác có một manh áo, lại thủng nhiều chỗ. Khánh Dư hỏi:

- Sao ngươi mua quần áo mới lại không mặc, nhường hết cả cho ta, còn mình chịu rét thế kia.

- Thưa hầu tướng! Những thứ tôi mua từ hôm trước tới nay đều là tiền của hầu tướng cả, chứ tôi có gì đâu.

- Sao lại như vậy được? Hôm nay nhân đi thuyền nhàn rỗi, ngươi kể chuyện cho ta nghe. Từ khi bỏ đi, ngươi làm gì, ở đâu, vợ con ra sao?

- Tôi biết bỏ đi mà không xin phép là đắc tội lắm, nhưng không làm thế thì sao hầu tướng cho đi.

- Nhưng vì sao phải đi mới được chứ?

Ngô Kế Trung thở dài, nói:

- Vận nước lúc thịnh lúc suy, đời người khi lên khi xuống. Tôi thấy hầu tướng khi ấy tuổi còn trẻ mà công danh đã lẫy lừng, nên sợ có lúc phải đi xuống, mới gói ghém chỗ bạc vàng hầu tướng đã ban cho rồi đưa vợ con trốn đi nhưng vẫn thường nghe ngóng đường đi nước bước của hầu tướng. Chẳng ngờ vợ tôi là con đàn bà đê tiện, chỉ thích ăn chơi cùng ngồi lê đánh bạc. Gia tư dần khánh kiệt, thị muốn tôi bán vàng bạc để tiêu sài. Tôi không nghe vì biết số bạc vàng ấy sau này còn phải dùng cho hầu tướng. Thế là thị chửi bới om sòm, giễu tôi là đồ đàn ông ăn hại không biết làm ra tiền, mài chữ ra mà ăn. ít lâu sau không chịu sống cuộc đời khổ cực, thị tếch theo một gã buôn trâu lên mạn ngược, bỏ lại hai cha con tôi. Bố con bồng bế

https://thuviensach.vn

nhau đi, vừa xin ăn, vừa viết chữ thuê. Đến một ngày cháu bị nóng sốt, ra mới. Không đủ tiền mua thuốc, nó đã bỏ tôi.

(Triệu chứng sốt cao, co giật của trẻ nhỏ)

Nói đến đây Ngô Kế Trung không cầm được nước mắt. Khánh Dư cũng lặng người đi, lúc lâu sau mới trách:

- Nhà ngươi thật là cố chấp. Có vàng bạc trong tay mà để con chết thảm thế được ư?

- Xin hầu tướng hiểu cho. Tôi không thể lạm dùng số của cải ấy được.

Khánh Dư phàn nàn mãi rồi hỏi:

- Hôm ở hồ Tây sao ngươi biết ta bị nạn mà đến cứu?

- Tôi thường bí mật theo hầu tướng. Hôm ấy thấy bọn lính giải ngài đi nên tôi theo.

Mấy hôm sau đến Lục Đầu giang, hai người lên bộ về hương ấp. Gia tư của cải bị bọn lính về vét sạch sành sanh, nhà cửa hơ hoác, vườn tược tiêu điều, cỏ gấu chớm mọc đến bên thềm. Hiếu Ngân, Quây Xẻn đã bỏ đi. Vợ con Khánh Dư cũng không biết phiêu dạt nơi nào. Chàng đứng ngắm quang cảnh mà lòng đau xót. Hai người vòng ra phía sau, gặp mỗi mình người lão bộc ngồi đun nồi cháo sắn. Thấy có người, lão dụi mắt nhìn lên. Nhận ra chủ, người hầu già ôm chầm lấy chàng, khóc không thành tiếng. Khánh Dư cố trấn tĩnh, an ủi người lão bộc, hỏi:

- Phu nhân cùng các con tôi đâu?

Lão Bộc thưa:

- Trình chủ tướng! Phu nhân nghe tin ngài thọ hình ở kinh thành nên đã gửi các công tử sang quê ngoại, lên kinh tìm rồi.

https://thuviensach.vn

Khánh Dư bảo:

- Thế này thì ta phải quay lại Đại La tìm nàng thôi.

Ngô Kế Trung can:

- Hầu tướng không nên đi. Phu nhân biết hầu tướng đã thoát nạn, thế nào cũng về ngay. Tốt nhất ta cứ nghỉ ngơi rồi báo sang quê ngoại để các công tử khỏi lo đã.

Lão bộc bảo:

- Ngô tướng quân nói đúng đấy. Xin chủ tướng đừng lên kinh. Cũng còn ít gạo, để tôi nấu cơm cho hai người ăn.

Ngô Kế Trung hạ cái bọc vải trên lưng xuống mở ra, nói:

- Đây là tất cả số của cải tôi mang đi, bây giờ xin giao lại để hầu tướng chi dùng.

Khánh Dư bảo:

- Ngươi vì ta mà mất cả vợ con. Ta sao dám dùng chỗ vàng bạc này.

Kế Trung nói:

- Xin hầu tướng hãy quên những chuyện đã qua. Mọi việc còn đang chờ ở phía trước kia.

Đây nói công chúa Thiên Thụy được tin Khánh Dư bị xử tội chết, thương xót lắm mới cùng thị nữ lên hồ Tây tìm cách cứu chàng nhưng khi đến nơi, không còn ai ở đấy. Tìm mãi thấy một ông lão câu cá, Thiên Thụy hỏi thăm, ông già bảo:

https://thuviensach.vn

- Ông ấy bị đánh đau quá, lính bảo là đã chết, người nhà mang đi mai táng rồi.

Thiên Thụy nghe vậy, rụng rời chân tay, thét lên một tiếng, nhao xuống hồ tự vẫn.

Thật là:

Chàng vừa thoát nạn về quê cũ

Nàng lại quyên sinh xuống đáy hồ

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem công chúa Thiên Thụy sống chết thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 20

Trần Bình Trọng đẹp duyên cùng công chúa Thụy Bảo

Chiêu Văn vương một mình đến sơn động Đà Giang

Trên kia đang nói công chúa Thiên Thụy được tin Trần Khánh Dư đã chết, vô cùng đau đớn, nhảy xuống hồ tự vẫn. Bọn thị nữ theo hầu sợ hãi kêu ầm lên. Mấy chiếc thuyền đang bơi cùng xúm lại cứu, may vớt được nàng lên bờ. Các vương hầu công tử đang du chơi cũng đến an ủi, bọn thị nữ khóc nhễ nhại lúc lâu công chúa mới chịu về cung. Khi nhỏ, công chúa Thiên Thụy rất được thượng hoàng Trần Cảnh cưng chiều, ông cháu thường tỉ tê trò chuyện, công chúa nói những câu ngộ nghĩnh, thượng hoàng thích lắm. Lúc ấy được tin công chúa quyên sinh nhưng không chết, thượng hoàng bảo người hầu đưa đến thăm. Thiên Thụy ôm lấy ông, khóc nói:

- Thượng hoàng ơi! Chú Dư chết rồi, cháu cũng chẳng muốn sống nữa.

Thượng hoàng bảo:

- Chỉ nói nhảm thôi nào. Khánh Dư chưa chết đâu, chỉ có tháng tư sang năm ông chết.

Thiên Thụy cho là thượng hoàng nói đùa, nũng nịu nói:

- Ứ! Cháu không cho ông chết! Cháu không cho ông chết.

https://thuviensach.vn

Tháng hai năm Bảo Phù thứ năm (Đinh Sửu-1277) tin từ phương Nam báo về, người nam ở động Nẫm Ba La làm loạn, Thánh Tông thân chinh mang quân đi đánh. Ngự sử trung tướng Trần Chu Phổ tâu:

- Phương Nam là nơi xa xôi, dân chúng ít được sự giáo hoá của triều đình, hoàng thượng đi chuyến này xin lấy ân trạch mà thu phục dân man để họ theo về, làm phên giậu cõi Nam, đó chính là cái phúc dài lâu của nhà Trần ta.

Nhà vua nói:

- Khanh nói rất phải, ta cũng chỉ mong có như vậy. Nhưng nơi ấy là miền tân thổ, dân man hung bạo nếu không đánh nhụt nhuệ khí của chúng đi, khó mà dẫn dụ được.

Thông thị đại phu Trần Phụng Công tâu:

- Thần nghe nói quân man chỉ dựa vào một viên tướng là Trương Xích Hoa, nếu dụ được người này, chúng ắt theo cả.

Nhà vua nói:

- Trương Xích Hoa sức khoẻ muôn người khó địch, nếu không có người tài đâu dễ dụ hắn. Các tướng ai dám lĩnh ấn tiên phong.

Thánh tông vừa nói xong, có một tướng đứng ở cuối võ ban bước ra nói:

- Thần tuy bất tài nhưng xin làm tiên phong. Quyết bắt sống Trương Xích Hoa dâng hoàng thượng.

Các quan nhìn ra, thấy tướng ấy tuổi còn trẻ, mặt mũi đẹp đẽ, đầu đội mũ bịt bạc, khôi giáp gọn ghẽ, phong thái đường hoàng như một vị thiên sứ. Trong đám các quan có người nói:

https://thuviensach.vn

- Tiểu tướng này kiêu dũng chẳng kém gì Trần Khuê Kình ngày trước.

- Con trai Lê Đại tướng quân chứ ai.

- Đúng là hổ phụ sinh hổ tử chẳng có sai.

Thánh Tông cười, nói:

- Ta biết Bình Trọng tài giỏi hơn người nhưng chỉ e ngươi chưa phải là đối thủ của Trương Xích Hoa.

Bình Trọng tâu:

- Nếu không bắt được tướng giặc, thần xin chịu tội theo quân luật.

Nhà vua thấy Bình Trọng quyết chí như vậy mới chuẩn cho đi tiên phong, chọn ngày hoàng đạo xuất quân.

Bình Trọng là con trai Bảo Văn hầu Lê Tần và công chúa Chiêu Thánh nhà Lý, sinh ra đã khoẻ mạnh khôi ngô, lớn lên được cha truyền dạy võ nghệ, phàm các môn bắn cung cưỡi ngựa đánh giáo đi quyền không môn nào không xuất sắc. Mọi người đều gọi là Cương Thiết tiên đồng.

Lúc bấy giờ đang là mùa Xuân còn gió mùa Đông Bắc nên thuyền đi nhanh, không đầy mười ngày đã vào đến đất phương nam nhưng mưa gió dầm dề, quân nam dựa vào các hang động trên núi thủ thế không đánh. Bình Trọng nghĩ ra một kế, gọi Nguyễn Trình và Phạm Sĩ Viêm đến bàn:

- Trời mưa thế này quân man cố thủ trong động không ra, ta là tướng tiên phong mà không đánh được giặc, còn dám nhìn mặt hoàng thượng nữa ư? Ta đã có mẹo hay, các ngươi phải gắng sức giúp vào mới được.

Hai tướng Nguyễn, Phạm cùng nói:

https://thuviensach.vn

- Chúng tôi xin nghe lời sai bảo của tướng quân, dẫu nát thịt tan xương nơi sa trường cũng không quản ngại.

- Tốt! Quân man đóng làm hai động, động trước là chính chống với quân ta, động sau tích chứa lương thảo. Nguyễn Trình mang ba trăm quân, giờ Dậu tối nay đốt cho nhiều đuốc tiến đánh. Quân man ra thì lui, khi chúng trở vào lại tiến. Phạm Sĩ Viêm đem năm trăm quân vòng qua con đường phía Bắc vào động sau đánh chiếm lương thảo của chúng nhưng không được đốt phá chỉ giữ lấy hang, không cho quân man có đường quay về là được.

Nói về Trương Xích Hoa suốt đêm phải chống nhau với quan binh, không ngủ được, gần sáng lại có tin động trong đã mất, lương thực hết cả, liền gọi các tướng đến bàn. Người nói phải quyết một trận tử chiến, người bảo nên bỏ động chạy sâu vào rừng, cũng có người nói nên hàng triều đình. Đang chưa biết theo ai, có quân do thám về báo quan quân chở rất nhiều lương thảo lên bờ đóng ở phía Bắc núi Mẫu Hầu. Trương Xích Hoa vỗ tay nói:

- Tốt rồi, tốt rồi. Phía Bắc núi Mẫu Hầu là nơi tận địa, trên là núi cao dưới là đầm lầy chỉ có một lối vào, chúng đem lương thảo đến đấy chẳng phải để biếu không cho ta ư. Bây giờ ta đem quân vượt qua núi Bạch Tượng chặn ngang đường của chúng. Khi nào thấy lửa cháy, khói bốc lên dưới núi, tù và thổi vang các ngươi tràn xuống cướp hết lúa gạo đưa về động, không còn lo gì thiếu lương thực nữa.

Trương Xích Hoa nói xong chia quân cho các tướng theo kế thi hành, còn mình đem quân vượt núi Bạch Tượng, đến trưa sang hết bên kia núi chặn ngang con đường độc đạo dẫn vào nơi chứa lương thảo của quân triều đình, cho quân đốt lửa, thổi tù và làm hiệu. Quân nam thấy có hiệu lệnh liền theo đường núi tràn xuống cướp xe lương. Lính triều đình bỏ chạy. Quân nam kẻ vác người bưng chuyển hết lương thực về động chính nhưng vừa về tới nơi đã thấy khắp trong ngoài động toàn là quan binh, lúc ấy mới

https://thuviensach.vn

biết bị lừa. Người nào người nấy rụng rời hết vía vứt cả gạo nước tìm đường tháo chạy. Bỗng một tiếng pháo nổ, cờ quạt gươm giáo dựng lên sáng khắp rừng. Quân nam hết đường đành quỳ xuống xin hàng cả. Nguyễn Trình ra lệnh thu hết binh khí nhưng không được giết hại ai.

Trương Xích Hoa đang hí hửng cho rằng diệu kế đã thành bỗng có tên tiểu tốt chạy về báo động chính đã bị cướp mất rồi, nam phụ lão ấu trăm nhà đều bị bắt cả, vội vã truyền lệnh rút đi. Bỗng trong rừng trống thúc liên hồi rồi quan binh đổ ra chặn mất đường về. Trương Xích Hoa xông lên trước, trông thấy một tướng cưỡi ngựa kim sa, tay cầm ngọn giáo tam lăng chặn mất đường, liền bảo:

- Tiểu tướng kia tên họ là chi? Mau tránh đường cho ta đi kẻo lại sơi một búa bây giờ.

Tướng kia cười lớn, nói:

- Ta là tiên phong Lê Bình Trọng đây. Nếu ngươi đánh với ta được mười hiệp thì ta tránh đường cho mà đi.

- Triều đình hết người rồi hay sao mà đem cái đồ nhãi ranh ra làm tiên phong. Cho mày nếm thử một búa này.

Nói xong, vung búa xông vào đánh Bình Trọng. Bình Trọng đưa giáo đón đỡ, mới được ba hiệp quay ngựa chạy. Trương Xích Hoa đuổi theo. Hai ngựa sát nhau, Xích Hoa giơ búa chém xuống. Bình Trọng nâng đốc thương gạt một nhát, cây búa văng ra. Xích Hoa chới với, vừa kịp định thần, mũi giáo của Bình Trọng đã tì vào cằm. Xích Hoa vội kêu lớn:

- Tướng quân tha mạng. Tôi xin theo hàng triều đình.

Bình Trọng nói với đám quân man:

https://thuviensach.vn

- Chủ tướng các ngươi đã theo hàng, các ngươi chớ sợ. Ai muốn theo ta thì theo, ai không muốn hàng cũng về cả động, ta cấp cơm gạo cho rồi muốn đi đâu hẵng đi.

Quân nam thấy tướng triều đình là người có đức liền quỳ mọp xin theo cả. Bình Trọng liền cho đánh chiêng thu quân về thuyền, vừa lúc đoàn thuyền của nhà vua cũng tới. Bình Trọng đến yết kiến Thánh Tông, tâu trình mọi việc, dâng nộp hơn nghìn tù binh. Thánh Tông tươi cười phán:

- Bình Trọng còn trẻ mà đã tỏ ra là tướng chí nhân chí dũng chí mưu. Các tướng ai cũng như khanh, trẫm chỉ việc kê cao gối mà ngủ chứ còn lo gì.

Nhà vua nói xong liền truyền chỉ cho mở tiệc khao quân, hôm sau phủ dụ dân nam rồi rút quân về kinh thành, để lại toàn bộ lương thực cho dân chúng, chỉ đem một số tù binh về thưởng cho các vương hầu làm nô bộc còn tha hết. Trương Xích Hoa được theo Bình Trọng làm gia tướng. Từ đấy dân nam ở đất Nẫm Bà La yên định. Mấy hôm sau về đến Thăng Long, nhà vua thiết triều, phán:

- Việc bình man lần này công lao đều thuộc về tướng quân Lê Bình Trọng, trẫm không phải khó nhọc gì. Nay xét thấy họ Lê đã ba đời tận trung báo quốc, trẫm đặc cách ban cho Bình Trọng được mang quốc tính, kể từ hôm nay gọi là Trần Bình Trọng xem như người trong hoàng tộc, phong tước Bảo Nghĩa hầu, cho kết duyên cùng công chúa Thụy Bảo.

Công chúa Thụy Bảo là em cùng cha khác mẹ với công chúa Thiên Thụy, hai năm trước đã gả cho Uy Văn vương Trần Toại. Trần Toại thông minh có tiếng, thường làm thơ lấy bút danh là Sầm Lâu, khi còn ít tuổi đã cho ra đời Sầm Lâu tập được lưu hành, người thời bấy giờ rất ái mộ. Tuy vậy ông không có chí hướng làm quan, chỉ thích giao du sơn thuỷ, trong thơ từng viết:

https://thuviensach.vn

Pha lạp ngũ hồ vinh bội ấn

Tang ma tế dã thắng phong hầu

Tức là:

Đội nón lá, khoác áo tơi dạo chơi năm hồ còn hơn giữ ấn làm quan

Mặc áo dâu gai dong duổi ngoài đồng nội còn hơn được phong hầu

Hoặc là:

Cổ lai hà vật bất thành thổ

Tử hậu duy thi khả thắng kim

Xin tạm dịch:

Muôn vật trước giờ ra đất cả

Duy chỉ có thơ mới hơn vàng

Có lần nhà vua hỏi ông hai chữ Quan gia. Ông đáp:

- Năm đời đế lấy thiên hạ làm của công (quan), ba đời vương lấy thiên hạ làm của nhà (gia) nên gọi là quan gia.

Vua khen kiến thức ông rộng (Đoạn này lấy nguyên văn trong ĐVsktt). Kết duyên cùng Thụy Bảo chưa đầy một năm thì Trần Toại mất. Thật đáng tiếc cho con người tài hoa mà bạc mệnh. Thụy Bảo mới mười sáu tuổi đã thành goá phụ nên nhà vua mới đem gả cho Bình Trọng, hẹn đến tháng năm làm lễ thành hôn.

Thượng hoàng Trần Cảnh nghe tin ấy, sai người đến nói với nhà vua: "Hãy cho Thụy Bảo cưới ngay đi, sang tháng tư ta chết". Hôm sau Thượng hoàng thấy con rết bò trên áo ngự, lấy tay phủi xuống, nghe đánh keng, hoá

https://thuviensach.vn

ra là cái đinh sắt, liền sai minh tự Nguyễn Mặc Lão dùng phép nội quan nghiệm xem điềm lành hay dữ. Mặc Lão tính toán một hồi, tâu:

- Thần thấy một chiếc hòm vuông, bốn mặt đều viết chữ nguyệt, trên hòm có cái kim và chiếc lược.

Thượng hoàng đoán:

- Cái đinh là năm Đinh, chiếc hòm là cái quan tài, bốn chữ nguyệt là tháng tư, cái kim là chui vào, chiếc lược là chữ sơ cũng đọc là xa tức là chia tay với các ngươi. Bây giờ là cuối tháng ba, cứ theo điềm này thì ta không còn sống được mấy ngày nữa.

Nói xong sai nội nhân gọi phường múa rối vào diễn. Phường múa rối có câu hát: "Mau đến ngày mùng một thay phiên". Thượng hoàng bảo:

- Thế này thì đúng ngày mùng một ta chết đây.

Quả nhiên đúng ngày mùng một tháng tư, thượng hoàng kêu nhức đầu đi nằm, chừng một canh giờ sau đòi ăn cháo. Nội nhân dâng cháo. Thượng hoàng ăn xong thì băng ở cung Vạn Thọ, hưởng dương sáu mươi tuổi.

Lúc ấy công chúa Thiều Dương (con gái thứ của thượng hoàng), vợ của Văn Hưng thượng vị hầu đang ở cữ, nghe tiếng chuông liên hồi, bảo:

- Có thể nào không phải là tin dữ chăng?

Người hầu nói dối là thượng hoàng đã bình phục nhưng công chúa không nghe, cứ vật vã khóc rồi mất. Người trong nước biết chuyện, ai cũng thương công chúa có hiếu.

Ngày mùng bốn tháng mười, táng thượng hoàng ở Chiêu Lăng, miếu hiệu là Thái Tông, tên thụy là Thống Thiên Ngự Cực Long Công Mậu Đức Hiền Hoà Hựu Thuận Thần Văn Thánh Võ Nguyên Hiếu hoàng đế.

https://thuviensach.vn

Tháng ba năm sau công chúa Chiêu Thánh nhà Lý mất, thọ sáu mươi mốt tuổi. Thánh Tông hoàng đế đến viếng, cảm khái nói:

- Đúng là đời người như bóng ngựa qua song. Thái Tông và Chiêu Thánh là đôi bạn từ hồi thơ ấu thế mà nay cả hai đã ra người thiên cổ rồi.

Tháng mười năm ấy, Thánh Tông họp triều thần, nói:

- Ta năm nay đã gần bốn mươi tuổi, thái tử cũng lớn rồi, cần phải trao quyền bính để khỏi bỡ ngỡ sau này.

Ngày hai mươi hai tháng ấy tuyên chiếu nhường ngôi cho thái tử Khâm tức là Trần Nhân Tông. Nhân Tông xưng là Hiếu Hoàng, tôn Thánh Tông là Quang Nghiêu Từ Hiếu Thái Thượng hoàng đế, tôn mẹ Thiên Cảm hoàng hậu là Nguyên Thánh Thiên Cảm hoàng thái hậu. Triều thần dâng tôn hiệu nhà vua là Pháp Thiên Ngự Cực Anh Liệt Vũ Thánh Minh Nhân hoàng đế.

Quần thần có ngươi bàn nên dâng biểu sang nhà Nguyên cầu phong. Quan thiên chương các đại học sĩ là Trần Cố nói:

- Năm trước Thái Tông băng, nước ta đã cho trung thị đại phu Chu Trọng Ngạn, trung lương đại phu Ngô Đức Thiệu sang báo tang. Nhà Nguyên đã không sang viếng lại còn giữ sứ không cho về, rõ ràng là họ ỷ thế nước lớn hiếp nước nhỏ, không kể gì lễ đạo. Vậy thì ta cần gì phải cầu phong.

(Trần Cố: Người xã Phạm Triền, huyện Thanh Miện. Nay làthôn Phạm Lý, xã Ngô Quyền, huyện Thanh Miện, Hải Dương. Ông đỗ trạng nguyênkhoa Bính Dần - 1266)

Chư vệ kí ban Nguyễn Thám bàn:

https://thuviensach.vn

- Họ không giữ lễ, ấy là trái ở họ. Ta làm căng lên tất tạo cho người Nguyên có cái cớ mà gây chuyện can qua.

Thái uý Trần Quang Khải tâu:

- Nay người Nguyên đã dồn người Tống vào mảnh đất nhỏ như bàn tay, lẽ tồn vong chỉ trong sớm tối. Nhà Tống mất rồi không lý nào người Nguyên không đánh ta để hả cái giận mấy mươi năm, có cớ hay không cũng chẳng can hệ. Tốt nhất xin hoàng thượng sửa sang chính trị, tích thảo dồn lương, chiêu binh rèn tướng, tu sửa thành trì phòng khi hữu sự.

Triều thần ngươi bàn đi người bàn lại, cuối cùng nhà vua cũng không cử sứ sang Nguyên nữa. Nhà Nguyên thấy nhà Trần không cầu phong, mới cho đoàn sứ bộ Đại Việt của Lê Khắc Phục về nước và cử một đoàn sứ do lễ bộ thượng thư Sài Thung dẫn đầu cùng bọn hội đồng quán sứ Cáp Lạt Thoát Nhân, công bộ lang trung Lý Khắc Trung, công bộ viên ngoại lang Đổng Doãn sang hạch nhà Trần về việc vua Trần chưa được phong đã lên ngôi và thúc ép vua Trần vào chầu. Khi ấy quân Nguyên đã chiếm được Ung châu nên bọn Sài Thung theo đường Giang Lăng qua Ung châu tới ải Vĩnh Bình để vào Đại Việt nhưng vua Trần đưa thư bắt bọn Sài Thung phải quay về đi đường Vân Nam như thông lệ. Bọn Thung không nghe, đưa điệp sang đòi quan binh nhà Trần lên biên giới đón. Vua Trần cho quan ngự sử trung tán là Đỗ Quốc Kế lên đón. Đỗ Quốc Kế không dẫn bọn Sài Thung theo đường lớn mà cứ xuyên rừng đi. Bọn Thung phải đi xa lại trèo đèo leo núi, bao nhiêu xe kiệu vứt đi hết, vất vả muôn phần.

Sài Thung đến Thăng Long, hống hách nạt nộ, đưa chiếu thư của Hốt Tất Liệt đòi Trần Nhân tông phải thân sang chầu, còn doạ: Nếu trái ý thì hãy sửa thành, chỉnh quân mà đợi đại quân của ta. Trần Nhân Tông chẳng theo một yêu cầu nào của Hốt Tất Liệt, chỉ cho mở tiệc đãi sứ ở điện Tập Hiền. Sài Thung bất mãn không dự. Sau bữa đó nhà vua không tiếp sứ. Bọn Sài Thung muốn nói gì thêm chỉ giao dịch với thái uý Trần Quang Khải, lâu

https://thuviensach.vn

ngày không được công trạng gì đành xin về nước. Hôm tiễn sứ về nước, Trần Quang Khải làm bài thơ tặng Sài Thung:

Tiễn ngài mà dạ bâng khuâng

Ngựa xăm xăm bước về đường quê vua

Bắc Nam tình những từ xưa

Cạn ly chủ khách tiễn đưa trường đình

Vừa thôi đã khuất dặm xanh

Tiếc khi đối ẩm chút tình ca ngâm

Bao giờ gặp lại cựu nhân

Cầm tay chuyện nước chuyện dân thái bình.

(Nguyên văn bài thơ này bằng chữ Hán, như sau:

Tống quân quy khứ độc bàng hoàng

Mã thủ xâm xâm chỉ đế vương

Nam Bắc tâmtình huyền phản bái

Chủ tân đạo vị phiếm ly trường

Nhất đàm tiếu khoảnh ta phân duệ

Công xướng thù gian tích đối sàng

Vị thẩm hà thời trùng đổ diện

An cần ác thủ tự huyên lương)

https://thuviensach.vn

Bọn Sài Thung về nước, Trần Nhân Tông cử Trịnh Đình Toản, Đỗ Quốc Kế làm sứ thần cùng sang theo để khước từ mọi đòi hỏi của nhà Nguyên. Hốt Tất Liệt giận dữ không cho sứ Đại Việt trở về.

Trong khi cho bọn Sài Thung sang hăm doạ Đại Việt, Hốt Tất Liệt lệnh cho bọn Trương Hoằng Phạm và Lý Hằng tiến đánh miền đất cuối cùng của nhà Tống. Tháng Mười một năm ấy (1278), Trương Hoằng Phạm cùng Lý Hằng đem quân đánh miền ven biển. Quân Tống tan vỡ. Thừa tướng nhà Tống là Văn Thiên Tường bị bắt, quân Nguyên dụ dỗ mua chuộc nhưng ông không chịu quy phục. Trong thời gian bị giam, ông đã viết nên tác phẩm bất hủ Chính khí ca. Sau ba năm giam cầm, ông bị quân Nguyên giết hại.

Tháng Sáu năm Kỷ Mão (1279) Trương Hoằng Phạm, Lý Hằng tiến đánh Nhai sơn. Tướng Tống giữ Nhai sơn là Trương Thế Kiệt chỉ huy quân lính cố thủ nhưng chống không lại. Tả thừa tướng nhà Tống là Lục Tú Phu cõng vua Tống Triệu Bính lúc ấy mới sáu tuổi, nhảy xuống biển tự tử. Trương Thế Kiệt và quân lính, quan lại, cung nhân cũng trầm mình theo hơn mười vạn người. Xác chết trôi đầy mặt biển, dạt vào đất Đại Việt. Người Đại Việt thương tình chôn cất tử tế. Từ đấy nhà Nguyên chiếm đóng toàn bộ Trung Quốc.

Nhà Tống mất, Đại Việt đứng trước hoạ xâm lăng không thể tránh khỏi. Nhà vua cùng triều đình mải lo toan việc binh bị. Bọn tham quan đục nước béo cò vơ vét của dân khiến nhiều người oán thán. Chúa động Đà giang là Trịnh Giác Mật lãnh đạo thổ binh đứng lên khởi nghĩa, đánh giết bọn quan châu, quan huyện, thanh thế ngày một lớn. Quan binh xứ ấy chống không lại, làm sớ tâu về triều đình.

Trần Nhân Tông họp triều thần, bàn kế dẹp loạn. Quan thẩm hình viện Đặng Ma La tâu:

https://thuviensach.vn

- Mấy năm nay triều đình mải lo phòng giữ biên thuỳ, lơi lỏng việc giám sát các địa phương. Bọn quan lại các châu huyện nhiều kẻ nhân đấy tác yêu tác quái, sách nhiễu dân chúng khiến họ cực khổ quá mà nổi lên. Xin hoàng thượng tìm cách vỗ về để trăm họ được yên chứ không nên chinh phạt.

Các quan đều cho lời bàn ấy là phải. Nhân Tông hỏi:

- Vậy các khanh hãy chọn cho trẫm một người có thể đảm đương được công việc này.

Trương Xán tâu:

- Thần trộm nghĩ, việc này phi Chiêu Văn vương Nhật Duật ra thì không ai gánh nổi.

Nhân Tông nói:

- Quan thị lang bàn rất hợp ý trẫm.

Nhà vua nói xong, truyền lệnh cho Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật đi chiêu hàng. Trần Nhật Duật vốn tính thông minh từ nhỏ, thích đọc sách, ngao du sơn thuỷ, học tiếng nước ngoài và tiếng các dân tộc. Ông nói được nhiều thứ tiếng, hiểu tập quán của nhiều dân tộc, lúc ấy nhận lệnh đi chiêu hàng, không lấy quân của triều đình, chỉ mang thuộc hạ của mình đến Đà giang, cho quân cắm trại lại rồi viết một bức thư bằng tiếng Mường gửi cho Trịnh Giác Mật, khuyên ông ta nên về hàng. Trịnh Giác Mật nhận được thư, họp các đầu lĩnh lại bàn. Các tướng đều nói:

- Quân của Nhật Duật ít, quân ta đông. Xin chủ tướng cho đánh một trận diệt sạch chúng đi.

Giác Mật nói:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta vốn không có ý chống lại triều đình, chỉ vì căm giận thói tham ác của bọn quan châu quan huyện nên bất đắc dĩ phải nổi dậy thôi. Nay trong thư Chiêu Văn vương đã nói rõ nhà Nguyên đang rình rập nước ta. Nếu muôn dân bách tính không hợp sức đồng lòng sao chống được giặc mạnh. Liệu anh em ta có chịu làm tôi mọi cho bọn giặc Hồ không?

Mọi người đều nói:

- Bất cộng Hồ binh, không làm tôi mọi cho bọn người Hồ.

Giác Mật nói tiếp:

- Nếu không muốn làm tôi mọi cho người Hồ thì chỉ có về với triều đình để cùng đánh giặc. Ta nghe nói Chiêu Văn vương là người ân uy tài đảm, nhân chuyến này muốn thử xem có đúng không.

Các đầu lĩnh nói:

- Chủ công nói rất phải. Nếu quả thật tướng triều đình là người tài giỏi thì ta theo, còn không ta giữ lấy trại, mai sau dẫu phải liều chết với giặc mạnh cũng cam.

(Chỉ giặc Nguyên)

Trịnh Giác Mật liền viết một phong thư, cho người đưa đến quân doanh của Trần Nhật Duật, bày tỏ lòng thành và đại ý nói nếu Nhật Duật dám một mình một ngựa lên sơn trại thì Mật sẽ hàng. Nhật Duật nhận được thư, hôm sau đem năm sáu tiểu đồng theo hầu, không mặc giáp, không đeo gươm, chỉ cầm cây quạt ngà phe phẩy, ung dung đi lên sơn trại. Các tướng can:

- Người man không biết lễ nghi, lại hung bạo. Xin vương công chớ tin lời chúng.

https://thuviensach.vn

Nhật Duật nói:

- Ta đâu phải không biết câu Binh tắc khả yếm trá, nhưng không mạo hiểm sao chúng chịu phục mà theo về, vả lại nếu nó thất tín giáo giở, triều đình còn có vương khác đến.

(Việc binh tất có sự lừa dối)

Nói xong, bảo quân hầu cứ việc tiến lên. Khi đến trước trại của Trịnh Giác Mật, quân Mường bủa vây bốn phía. Người nào người nấy mặt mũi tô vẽ hung tợn, tay lăm lăm gươm sắc giáo dài chĩa cả vào. Nhật Duật mặt không biến sắc, chỉ mủm mỉm cười đi thẳng đến tướng doanh. Trịnh Giác Mật ra mời. Nhật Duật trèo lên nhà sàn nói chuyện với Mật bằng tiếng Mường. Mật sai quân hầu dọn tiệc. Nhật Duật điềm nhiên bốc xôi ăn rồi cùng Mật uống rượu bằng mũi, không hề gượng gạo. Quân Mường thấy thế thích quá cười ầm cả lên. Trịnh Giác Mật bảo bọn chúng:

- Chiêu Văn vương chính là ân chủ của chúng ta. Các ngươi không quỳ lạy còn đợi gì nữa.

Quân Mường bỏ hết gươm giáo, quỳ lạy liên hồi. Nhật Duật bảo thôi không phải lạy nữa, cho mọi người cùng dự tiệc. Đêm ấy đốt lửa nhảy múa, chủ khách say khướt đến sáng hôm sau. Khi tỉnh rượu, Giác Mật nói với các đầu lĩnh:

- Ta đã hàng triều đình, hôm nay theo ân chúa về kinh bái kiến thánh thượng. Các ngươi ở lại lo việc trồng cấy, chăn nuôi, canh cửi đợi ta chầu vua xong sẽ về cùng săn bắn hái lượm, chớ có lơ là.

Quân Mường vâng dạ tuân theo. Ngay ngày hôm ấy Nhật Duật cho nhổ trại ban sư. Khi về đến kinh thành, vương đem Trịnh Giác Mật cùng vợ con thân quyến của y vào chầu nhà vua. Nhân tông vui vẻ nói:

https://thuviensach.vn

- Khanh đi chuyến này không mất một mũi tên mà bình xong được Đà giang, thật không phụ sự uỷ thác của trẫm.

Nhà vua nói xong truyền ban thưởng cho Nhật Duật, lại bảo Trịnh Giác Mật:

- Trẫm nghe ngươi yêu mến dân chúng, ghét bọn tham quan, thế là tốt nhưng không nên mỗi lúc lại khởi binh làm loạn.

Trịnh Giác Mật xấu hổ lạy tạ xin tha tội. Vua tiếp:

- Nay ngươi đã thực lòng về với triều đình, thế là biết bỏ đường tối mà theo chính đạo, trẫm đâu nỡ bắt tội. Trẫm muốn phong cho ngươi chức quan, lưu lại làm việc ở kinh thành, ngươi có ưng lòng không?

Giác Mật tâu:

- Đội ơn hoàng thượng tha tội. Thần vốn sinh ra ở chốn lâm tuyền, quen với mây ngàn gió núi. Đô hội không phải là chỗ hợp với những kẻ chân đất như thần. Xin hoàng thượng cho thần về quê sống đời sơn dã cùng mường động.

Nhà vua thấy Trịnh Giác Mật có bụng thành thật, liền ban thưởng vàng lụa rồi cho về, chỉ lưu con trai của Mật là Trịnh Tú ở lại kinh đô, giao cho Chiêu Văn vương nuôi dạy lại ban cho tước thượng phẩm, bảo vào trông nom ao cá. Vợ Trịnh Giác Mật tuy là người Mường nhưng đã từng có thời sống chung với người xuôi nên học được tính khôn ranh, lúc ở triều về bảo chồng:

- Ông thật ngớ ngẩn không chê vào đâu được. Người ta mất tiền để đến kinh thành còn chả được, ông lại xin về rừng. Đúng là cái đồ dại có đuôi ra.

Trịnh Giác Mật bảo:

https://thuviensach.vn

- Mẹ mày thật buồn cười. Ai cũng đòi về kinh thành cả thì ai ở quê đây? Núi rừng rộng rãi thênh thang chả sướng thì thôi lại muốn kéo nhau về nơi đô hội toàn người với bụi. Muốn thở cũng không dám thở mạnh nữa.

- Bây giờ nhà đất đắt như vàng, ông hẵng tạm nhận chức quan, được ban nhà, ban đất sau này không ở bán đi cũng khối tiền, làm sao cứ phải chối đây đẩy. Chỉ được cái sĩ diện, làm ra bộ quân tử lắm chỉ được cái tiếng hão, khố rách áo ôm suốt đời chứ báu gì. Cứ làm quan đã ai bỏ tù đâu mà sợ.

- Trời ơi! Chưa làm quan đã tham như mụ rồi cũng tù thật chứ chẳng chơi.

- Ông cứ nói thế chứ. Quan tham mà phải đi tù có mà nước An Nam này các quan đi tù vợi.

- Mụ tưởng ai cũng như mụ chắc.

- Tôi chẳng biết nhưng nếu quan không tham lấy đâu ra mà ai cũng xây lắm nhà lầu nhà gác thế?

Chỉ vì chuyện ấy mà vợ chồng Trịnh Giác Mật xích mích suýt bỏ nhau.

Chiêu Văn vương nuôi Trịnh Tú chu đáo hết lòng nhưng Trịnh Tú cũng không quen sống ở chốn kinh thành, mấy tháng sau xin về. Chiêu Văn vương vào triều tâu với nhà vua. Quan đại hành khiển Nguyễn Giới Huân nói:

- Triều đình giữ Trịnh Tú ở lại là để cha nó không dám làm càn. Nay tha nó về sao khống chế được nữa.

Chiêu Văn vương nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi tin Trịnh Giác Mật không phải là kẻ tráo trở.

Nhà vua nói:

- Ta cũng cho là như vậy. Vả lại Trịnh Giác Mật là dân mà biết theo điều phải, lại có lòng ái quốc. Triều đình không tin dân thì vững sao được. Thôi! Cứ cấp tiền bạc cho nó về.

Trịnh Tú được về mường, sướng như chim bằng về núi nhưng lại bị mẹ mắng cho một trận ngập đầu:

- Mày thật giống bố mày, rõ cái đồ dại nó có dòng. Con ơi là con, ngu ơi là ngu. Chịu khó làm quan một thời gian lại chẳng giàu to hay sao. Thật tiếc công tao đẻ ra mày.

Lại nói bọn Sài Thung về Nguyên, đi đến Ung châu, Thung nói với đoàn sứ của Trịnh Đình Toản:

- Ngày nay nhà Tống mới bị diệt trừ, dư đảng của chúng còn nhiều, sợ đi đường có điều sơ sảy. Các ngươi ở lại đây đợi lệnh, để ta về trước tâu với thiên tử đã.

Sài Thung nói xong liền về Đại Đô (Bắc Kinh) tâu trình kết quả đi sứ. Hốt Tất Liệt giận dữ đập án thét:

- Thế này ra bọn người Nam không coi ta ra gì. Ta muốn khởi binh chinh phạt An Nam.

Các quan ở khu mật viện đều can:

- An Nam tuy nhỏ nhưng không phải là nơi dễ đánh. Muốn bình định xứ ấy phải chuẩn bị chu đáo lắm mới được. Xin hoàng thượng đánh Phù Tang trước. Khi Phù Tang đã về ta thì Việt, Chiêm hai xứ ấy còn có gì đáng kể.

https://thuviensach.vn

(Phù Tang: Nhật Bản. Quan niệm Trung Quốc cổ cho rằng ở phía biển Đông có cây dâu nổi)

Hốt Tất Liệt nghe theo kế ấy, bèn cử A Thích Hãn làm chánh tướng, Phạm Văn Hổ làm phó tướng đem mười vạn quân, hơn một nghìn thuyền chiến đi đánh Phù Tang. Lại lệnh cho các tướng đóng ở thuộc quốc Cao Ly đem năm vạn quân trợ giúp. Tháng tám năm ấy (1281) mười vạn quân Thát của A Thích Hãn và Phạm Văn Hổ đổ bộ lên đất Phù Tang, tiến vào Ngũ Long sơn, chưa gặp sự kháng cự của quân địa phương đã bị ngay một trận bão lớn, thuyền bè xô va vào nhau vỡ tan tành. Bọn tướng lĩnh tranh lấy thuyền còn tốt trốn về đất liền, bỏ mặc mười vạn quân trên đất Phù Tang bị người bản địa tiêu diệt hoàn toàn.

Trong khi cử quân đội đi đánh Phù Tang, Hốt Tất Liệt cho đưa sứ thần Đại Việt là Trịnh Đình Toản và Đỗ Quốc Kế đến Đại Đô quở trách nhưng xem ra cũng chẳng ăn thua gì, liền nổi giận đùng đùng, sai đặt vạc dầu để luộc sứ An Nam. Trịnh Đình Toản cùng Đỗ Quốc Kế không hề sợ hãi, cởi tuột quần áo, nói:

- Chẳng mấy khi được vua Nguyên tắm cho chúng ta.

Hốt Tất Liệt càng bực tức, thét:

- Người Nam các ngươi là giống mọi rợ, chẳng lẽ không biết sợ chết ư?

Trịnh Đình Toản vẫn điềm nhiên nói:

- Chết là cái tai hoạ lớn nhất đối với con người, ai chả sợ nhưng sợ đến vong gia nhục quốc thì không.

Hốt Tất Liệt gầm lên:

https://thuviensach.vn

- Đã thế ta cho quân đến san phẳng thành Đại La xem vua tôi nhà ngươi làm thế nào.

Đỗ Quốc Kế nói:

- Đất nước của kẻ ngoại thần này vốn nhỏ, không ưa chuyện chiến chinh nhưng nếu một khi thiên tử đem quân đến thì đâu dám trái ý mà không đưa người ra nghênh tiếp.

Hốt Tất Liệt quát:

- Vua tôi các ngươi dám đem một dúm quân châu chấu chống với đại binh thiên triều sao?

Quốc Kế nói:

- Chống lại thiên triều, người Việt chúng thần đâu dám nhưng vạn bất đắc dĩ thì việc năm Bảo Hựu diễn lại chưa biết thế nào. Chỉ tiếc những kẻ ngoại thần này không còn sống đến ngày ấy để xem mà thôi.

(Năm Bảo Hựu thứ sáu (Nhà Tống) - 1258, quân Nguyên thua to trên đất Đại Việt)

Hốt Tất Liệt đập án, nói:

- Được! Ta cho các ngươi sống đến ngày ấy mà xem.

Nói xong truyền cho cất vạc dầu đi, lại lệnh cho quần thần bàn việc đánh phương Nam. Các quan tâu rằng quân ta đang đánh Phù Tang chưa biết được thua thế nào, không nên chinh phạt phương Nam vội. Xin hoàng thượng hãy cử một đoàn sứ sang dụ, bắt bằng được vua An Nam sang chầu, nếu nhà Trần kháng chỉ thì sang năm ta chỉnh đốn lại binh mã rồi hẵng ra quân cũng chưa muộn. Hốt Tất Liệt nghe theo, liền bắt Trịnh Đình Toản ở

https://thuviensach.vn

lại còn Đỗ Quốc Kế cho về, cử một sứ bộ do Lương Tằng dẫn đầu sang Đại Việt.

Mùa Đông năm ấy bọn Lương Tằng sang đến Thăng Long đưa thư của vua Nguyên. Trong thư toàn những lời đe doạ và vẫn những yêu sách cũ, đòi vua Trần phải vào chầu, cống nộp người và vật phẩm quý. Có đoạn như sau: Nếu quả không thể tự thân tới được thì phải lấy vàng thay người, hai hạt trân châu thay mắt và lấy thêm hiền sĩ, phương sĩ, con trai, con gái, thợ nghề mỗi loại hai người để thay cho thổ dân. Nếu không, hãy tu sửa thành trì để đợi phán xét.

Vua Trần Nhân Tông họp triều thần bàn việc bang giao với nhà Nguyên. Thượng thư Nguyễn Hiền nói:

- Nhà Nguyên xưa nay vẫn ỷ thế nước lớn đòi dâng nộp cống phẩm và buông lời hăm doạ, thủ đoạn không có gì mới. Chi bằng ta cứ kệ họ rồi cử một đoàn sứ bộ sang chối cả đi là xong.

Quan đại phu Trần Phụng Công nói:

- Nhà Nguyên đòi ta dâng cống phẩm chỉ là cái cớ để gây sự, nếu ta không theo, ắt họ cất quân ngay.

Quần thần còn đang bàn bạc, có tin của Lê Khắc Phục và Đào Thế Quang cùng báo về: "Người Nguyên đang ráo riết tập trung quân ở vùng Kinh Hồ, mượn tiếng đi đánh Chiêm Thành nhưng thực ra là muốn xâm phạm nước ta".

(Kinh Hồ (Hồ Quảng):Gồm các tỉnh Hồ Nam, Quảng Tây, Quảng Đông Trung Quốc - Theo ĐVsktt)

Thái phó trình quốc công Phạm Văn Tuấn nói:

https://thuviensach.vn

- Nhà Nguyên ngày nay vừa đánh Phù Tang thất lợi, muốn đánh ta cũng chưa thể cất quân ngay được. Các đạo quân Kinh Hồ đều là quân tân phụ của nhà Tống cũ, muốn dùng được cũng phải ổn định mất vài năm. Xin hoàng thượng kíp cho luyện tập quân mã, đóng thêm thuyền chiến, phòng bị các cửa biển nghiêm ngặt, quân Nguyên há dễ làm gì ta nổi.

(Quân tân phụ: Quân mới được thu phục)

Trần Nhân Tông nghe theo liền viết biểu văn từ chối, sai Trần Di Ái (Trần Ải), Lê Mục, Lê Tuân sang sứ Nguyên. Bọn Trần Di Ái đến Đại Đô, vào chầu vua Nguyên, khúm núm quỳ lạy xưng thần và dâng biểu văn. Hốt Tất Liệt sai người đọc xong, đập án thét:

- Vua An Nam năm lần bảy lượt thoái thác chiếu mệnh, thật chẳng thể dung tha. Ta nay trước chém bọn Trần Di Ái, sau đem binh đánh An Nam, quyết bắt sống vua tôi họ Trần về trị tội mới nghe.

Trần Di Ái nghe vậy sợ hết hồn, lạy van rối rít xin tha mạng. Bỗng có một người bước ra tâu:

- Nay nước ta vừa mất hơn chục vạn quân ở Phù Tang mà bọn dân Tống cũng nổi lên khắp nơi. Xin thánh thượng hãy khoan dùng binh. Thần có một kế này, đất phương Nam dẫu không đánh cũng thuộc về ta. Vua tôi nhà Trần chỉ còn cách bó tay chịu trói mà thôi.

Thật là:

Quân ngoài biển rộng vừa chết nghỉm

Tướng trong cung cấm lại dâng mưu

Chưa biết người vừa nói là ai, mưu kế ra sao. Chương sau xin nói rõ.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 21

Đuổi cá sấu, Nguyễn Thuyên làm quốc ngữ văn

Phá cường địch, Quốc Toản dựng cờ tụ nghĩa

Đang nói Hốt Tất Liệt nhận được biểu văn của nhà Trần, bực tức muốn giết Trần Di Ái rồi cất quân đánh phương Nam, có một người bước ra dâng kế. Các quan nhìn xem ai hoá ra là đạt lỗ hoa xích lộ Bắc Kinh tên là Bột Nhan Thiết Mộc Nhi. Hốt Tất Liệt nói:

- Khanh có kế gì hay, hãy nói trẫm nghe.

Bột Nhan Thiết Mộc Nhi tâu:

- Nay hữu thừa Toa Đô cùng tả thừa Lưu Thâm và thị lang Điệt Hắc Mê Thất tuy có mấy chục vạn quân ở Kinh Hồ nhưng hầu hết là quân tân phụ chưa thể dùng vào việc viễn chinh. Nếu tiến binh ngay cũng phải sang Xuân mới đến được đất phương Nam. Khi ấy trời nắng lên, lam sơn chướng khí, quân sĩ chịu sao nổi. Người Nam lại dùng kì binh quấy rối, quân ta khó mà thủ thắng. Chi bằng hoàng thượng dùng kế lấy mèo đuổi hổ có hơn không.

Hốt Tất Liệt hỏi:

- Lấy mèo đuổi hổ là thế nào? Khanh mau nói trẫm nghe.

- Tâu hoàng thượng! Nhà Trần ở phương Nam như con hổ ngồi thủ thế. Di ái ở trong tay hoàng thượng có khác chi con mèo. Nhân việc Trần

https://thuviensach.vn

Khâm chưa được phong đã lên ngôi, hoàng thượng phong luôn cho Trần Di ái làm An Nam quốc vương rồi cho quân hộ tống đến Đại La, giống như Tần Mục công phò công tử Di Ngô về nước Tấn ngày trước, đuổi Trần Khâm đi, như vậy có phải danh chính ngôn thuận không, mà bọn Trần Di Ái thì nằm gọn trong tay hoàng thượng chẳng chạy đi đâu được. Đó chính là kế dùng mèo con đuổi hổ lớn vậy.

Hốt Tất Liệt vỗ tay khen hay rồi tự đặt tên cho Đại Việt là An Nam tuyên uý ty, giống như Vân Nam tuyên uý ty là nơi quân Nguyên đã chiếm được từ ba mươi năm trước, phong cho Trần Di Ái làm An Nam quốc vương (ĐVsktt chép: Phong Trần Di Ái làm Lão hầu), Lê Mục làm hàn lâm học sĩ, Lê Tuân làm thượng thư. Bột Nhan Thiết Mộc Nhi được phong làm An Nam tuyên uý sứ đô nguyên suý, toàn quyền cai trị xứ An Nam, chọn một số quan lại giúp việc. Tháng mười năm ấy (11-1281) Hốt Tất Liệt xuất một vạn đĩnh tiền, cử Sài Thung đem một nghìn quân hộ tống "An Nam quốc vương" Trần Di Ái về nước. Di Ái được phong tước, có vẻ đắc chí lắm, Lê Tuân thấy vậy nói:

- Bọn ta nhận mệnh đi sứ, nay chịu tước phong của nhà Nguyên chính là khoác vạ vào thân chứ có gì sung sướng đâu.

Trần Di Ái nói:

- Các ngươi chớ sợ. Về đến Thăng Long ta lên ngôi vua quyết không bạc đãi các ngươi.

- Tôi chỉ sợ về đến Thăng Long đầu chúng ta chẳng còn ấy chứ, đâu có nghĩ đến chuyện quyền cao chức trọng mai sau, chi bằng trốn đi là hơn.

- Ngươi chớ sợ. Sài thượng thư không bỏ chúng ta đâu.

Lê Mục nói:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta tin Sài Thung sao được. Với một nghìn quân chỉ bảo vệ cho mình ông ấy không xong nói gì bảo vệ được chúng ta.

Di Ái nói:

- Sao các ngươi thiển cận thế. Đằng sau một nghìn quân ấy còn Bột Nhan nguyên suý với cả nước Nguyên hùng mạnh cơ mà. Trần Khâm muốn làm gì cũng phải trông gương nhà Tống chứ.

Tháng tư năm Thiệu Bảo thứ tư (Nhâm Ngọ-1282), Bột Nhan Thiết Mộc Nhi, Sài Thung và Hồ Kha Nhĩ hộ tống triều đình Trần Di Ái về tới biên giới nhưng tướng Việt là Lương Uất giữ ải không cho quân Nguyên qua, chỉ để Sài Thung đưa bọn Trần Di Ái về. Khi đoàn sứ đã vào trong ải, Lương Uất liền hô lính bắt bọn Trần Di Ái giải về kinh trị tội. Sài Thung quắc mắt quát:

- Trần Di Ái là An Nam quốc vương, kẻ nào dám bắt. Các ngươi muốn làm phản sao?

Lương Uất nói:

- Ta nhận lệnh của nhà vua trấn giữ nơi này bắt kẻ phản quốc. Trần Di Ái là tên phản thần, không phải là quốc vương gì cả. Bắt lấy nó cho ta.

Sài Thung không có quân lính hộ vệ nên đành chịu. Đêm ấy Lê Tuân nói với Trần Di Ái:

- Tôi đã nói rồi mà. Chúng ta nhận tước phong của nhà Nguyên là tự rước họa cho mình chứ quý hoá gì đâu.

Di Ái khóc nói:

- Bây giờ bị đưa về kinh chắc là phải chết, biết làm thế nào?

Lê Mục nói:

https://thuviensach.vn

- Đã đến nước này chúng ta nên trốn quay lại nương nhờ nhà Nguyên may ra còn được sống.

Di Ái nói:

- Cũng đành thế vậy chứ biết làm sao.

Nửa đêm quân lính ngủ say, bọn Ái liền kéo nhau trốn đi nhưng bị lính gác phát hiện. Lê Mục rút kiếm chống lại, liền bị giết chết. Di Ái và Lê Tuân bị Lương Uất vây chặt, đành quỳ xuống chịu trói.

Sài Thung tức giận lắm, viết thư cho người tâm phúc luồn rừng quay lại bảo bọn Bột Nhan Thiết Mộc Nhi và Hồ Kha Nhĩ nhân khi quân Nam sơ hở đánh cướp lấy ải để cứu bọn Trần Di Ái. Bột Nhan Thiết Mộc Nhi nhận được thư, liền đem binh cướp ải thì trời đã gần sáng. Quân Lương Uất không ra đánh, chỉ reo hò, đánh trống, thổi tù và ầm ĩ. Quân Nguyên nghi hoặc không biết quân Việt nhiều ít thế nào, bảo nhau lùi lại. Đến khi trời sáng hẳn, Hồ Kha Nhĩ nói:

- Người Nam chỉ hò reo mà không ra đánh, hẳn là chúng ít quân. Ta nên cho lính nấu cơm ăn xong tiến lên chắc là chúng phải bỏ ải mà chạy.

Bột Nhan Thiết Mộc Nhi nói:

- Tướng quân bàn phải lắm. Ta cần đánh gấp để cứu Trần Di Ái mới có thể ép Trần Khâm thoái vị.

Hai tướng bàn xong, lệnh cho quân sĩ nấu cơm, vừa định ăn bỗng trong rừng chiêng trống vang trời, tên bay vun vút. Quân Nguyên bị bất ngờ, bỏ chạy tán loạn. Lương Uất dẫn quân xông ra chém giết một hồi. Quân Nguyên chết hại quá nửa. Bột Nhan Thiết Mộc Nhi cùng Hồ Kha Nhĩ thu nhặt tàn binh chạy trốn về Nguyên, không dám nghĩ đến việc cứu bọn Trần Di Ái nữa.

https://thuviensach.vn

Sài Thung thấy Bột Nhan Thiết Mộc Nhi thua chạy, đành phải đem đoàn sứ của mình đến Thăng Long nhưng vẫn giữ thói hống hách, ngạo nghễ cưỡi ngựa đi thẳng vào cửa Dương Minh. Đô trưởng Thân Văn Khoai ngăn lại, bị Thung dùng roi ngựa quất chảy máu đầu. Văn Khoai tuốt kiếm, nói:

- Ta phải giết tên hỗn sứ này mới được.

Thập trưởng Trịnh Quang Minh kịp ngăn lại, nói:

- Chưa phải lúc anh em ta ra tay, hãy cứ chịu nhịn chúng đã. Hôm trước chú không nhớ quan đô uý nói: con hổ trước khi vươn ra vồ mồi nó phải thu mình cho nhỏ lại đó ư.

Văn Khoai nghe ra, tra kiếm vào vỏ nhưng trong lòng còn uất ức lắm. Sài Thung đến điện Tập Hiền thấy có chăng màn trướng, ngỡ là vua Trần đến tiếp mới chịu xuống ngựa nhưng Trần Nhân tông chỉ cho thái uý Trần Quang Khải đến sứ quán tiếp. Sài Thung nằm khểnh không ra. Quang Khải vào trong nhà, Thung cũng không chịu dậy. Quang Khải về tâu với vua. Trần Quốc Tuấn nói:

- Xin hoàng thượng để thần đến xem hắn làm gì.

Nhà vua nói:

- Nhưng khanh đến mà y cũng không chịu tiếp thì phải làm sao?

Quan hàn lâm đại học sĩ Lê Văn Hưu ghé vào tai Quốc Tuấn nói nhỏ mấy câu. Quốc Tuấn tươi cười nói với nhà vua:

- Thần đã có cách rồi.

Nói xong, Quốc Tuấn ra ngoài sai người gọt tóc, thay áo theo kiểu nhà sư phương Bắc rồi đến sứ quán. Sài Thung thấy vậy đứng dậy vái chào,

https://thuviensach.vn

mời Quốc Tuấn ngồi đối diện nói chuyện uống trà. Quốc Tuấn nói:

- Bần tăng nghe nói quan thượng thư sang Đại Việt lần này có nhiều trọng sự, cớ sao lại không tiếp quan thái uý tướng quốc.

Sài Thung nói:

- Ta đường đường là quốc công thiên triều, đáng lẽ quốc vương An Nam phải ra đón may ra ta mới chiếu cố mà tiếp, cớ sao lại để một một kẻ bồi thần đến, chẳng hoá ra là coi khinh ta quá hay sao.

Quốc Tuấn nói:

- Quốc công nói vậy sai rồi. Nam Bắc xưa nay là hai cõi riêng biệt. Đại Việt chưa bao giờ là thuộc quốc của nhà Nguyên, sao lại coi Quang Khải là bồi thần. Vả lại quốc công không chịu tiếp người của vua Đại Việt, định bỏ sứ mệnh trọng đại vua trao hay sao.

Đang trò chuyện, tên lính hầu của Sài Thung đứng phía sau cầm mũi tên tự chọc vào đầu đến chảy máu. Quốc Tuấn vẫn ung dung nói chuyện, sắc mặt không đổi. Sài Thung thấy vậy thầm cảm phục. Lúc Quốc Tuấn ra về, Sài Thung tiễn ông ra tận cửa.

Hôm sau Trần Nhân Tông lại sai Quang Khải đến sứ quán, Quốc Tuấn nói:

- Xin hoàng thượng chưa lên cho người đến vội. Cứ để cho hắn nằm đấy chán đi đã.

Nhà vua nghe theo, bỏ mặc Sài Thung nằm chơi ở sứ quán. Sài Thung không thấy ai ỏ ê gì đến, lâu ngày sốt ruột nhưng không biết làm thế nào, bỗng dưng thấy Trần Quang Khải tới thì mừng lắm nhưng vẫn ra bộ cành kiêu. Quang Khải định bỏ về, lúc ấy Sài Thung mới vội sai quân mời lại. Hôm sau Quang Khải dẫn Sài Thung vào chầu, dâng thư của vua Nguyên.

https://thuviensach.vn

Trong thư có đoạn nói: "Ngươi cáo bệnh không vào chầu, nay cho ngươi được nghỉ để thuốc thang điều dưỡng. Ta lập chú ngươi làm An Nam quốc vương, coi quản dân chúng".

Trần Nhân Tông nghe đọc thư xong, đập án, nói:

- Láo xược! Vua tôi nhà các ngươi là cái gì mà dám nói đến chuyện phế lập ở nước ta. Võ đao quân! Đem Sài Thung ra chém, gửi đầu về Nguyên để dạy cho Hốt Tất Liệt một bài học.

Sài Thung sợ ríu cả lưỡi, không nói được câu gì. Quan thông thị đại phu là Trần Phụng Công can rằng:

- Hai nước bang giao không nên chém sứ. Xin hoàng thượng cứ đuổi Sài Thung về cũng đủ làm cho vua tôi nhà Nguyên nhục lắm rồi.

Nhân Tông nghe theo, sai quân đuổi Sài Thung về. Thung đi sứ lần này cũng chẳng được công trạng gì lại suýt mất mạng, đành lủi thủi về nước.

Đây nói chuyện về Thân Văn Khoai mấy năm trước, sau khi được Trịnh Quang Minh cho số tiền năm mươi quan, liền về quê nói với mẹ bán hết vườn ruộng lấy một trăm quan tiền, quay lại Đại La chuộc Mộng Điệp. Chiều hôm ấy Văn Khoai cùng Trịnh Quang Minh mang bốn trăm quan tiền đến kỹ viện Phúc Tình. Một vị tương bang dẫn hai người vào gặp Tư Phúc. Quang Minh nói:

- Chú em tôi đây đã có đủ tiền. Xin mợ cho chuộc cô Mộng Điệp.

Tư Phúc với tay lấy chiếc ống đồng nhổ quết trầu, cười nheo mắt, nói:

- Có bao nhiêu mà bảo là đủ?

- Thì mợ đã bảo là bốn trăm quan, chúng tôi có đủ đây.

https://thuviensach.vn

Tư Phúc phủi tay cười, bảo:

- Trời ơi! Những người anh em sao mà ngây thơ thế. Bốn trăm quan là đã cách đây mấy tháng rồi. Bây giờ cái gì cũng đắt đỏ, tháng trước có hai xu một thưng gạo, tháng này đã phải ba xu rưỡi rồi. Bốn trăm quan lúc này chưa bằng hai trăm quan mấy tháng trước, tôi để cho người anh em làm sao được.

Văn Khoai nghe nói vậy nóng bừng cả mặt, nói:

- Mụ này nói hay thật, đã như vậy sao mụ không nói trước cho chúng tôi biết. Mụ định giở trò phải không?

Quang Minh kéo Văn Khoai, ý muốn bảo cứ từ từ. Tư Phúc giọng giễu cợt, nói:

- Nào ai dám giở trò với người anh em. Nhưng thực tình cầm bốn trăm quan bây giờ, tôi có đi vớt gà lẻ về cũng không được. Bao nhiêu công chăn dắt, nay nó mới kiếm ra đồng bạc chứ có phải dễ đâu.

Quang Minh ôn tồn nói:

- Thế bây giờ ý mợ định thế nào?

Tư Phúc cười nhạt, nói:

- Bây giờ các người anh em muốn chuộc Mộng Điệp phải không dưới chín trăm quan.

Văn Khoai không chịu được nữa bặm môi nói:

- Mụ tưởng tiền là vỏ hến hay sao. Mụ đòi bốn trăm quan, tôi chồng đủ bốn trăm quan. Mụ có giao người không thì bảo?

Tư Phúc chống tay vào nách, nói:

https://thuviensach.vn

- Này đây bảo cho mà biết nhá, nhà này có công với nước, chưa có đứa nào bắt nạt được đâu. Đã thế một nghìn quan cũng không bán xem các người làm gì nào. Bay đâu! Tiễn khách.

Theo khẩu lệnh của tư Phúc, vị tương bang hất hàm, mấy gã miết đầu cùng tiến lại (Miết đầu: Bọn vệ sĩ trong các kỹ viện). Văn Khoai định xông ra. Quang Minh giữ lại, kéo Văn Khoai đi. Văn Khoai vùng vằng, nói:

- Chẳng lẽ anh em ta sợ bọn chúng nó hay sao?

Quang Minh bảo:

- Chúng ta đâu có sợ gì mấy con chó ấy nhưng chú không trông kia.

Vừa nói, Trịnh Quang Minh đưa chỉ tay lên tấm đại tự có ba chữ Tử Vị Quốc. Văn Khoai biết ý đành theo Quang Minh về. Vũ Tình đến nói với Tư Phúc:

- Mợ đưa một cái giá cắt cổ thế ai người ta chịu nổi.

Tư Phúc bảo:

- Cậu mới rõ thật là. Có cái mỏ tiền, ai lại chả moi. Gã này xem ra đã quá si mê, thế nào cũng còn vác mặt đến. Có đòi hai nghìn quan nó cũng phải kiếm bằng được cho mà coi.

- Nhưng cũng nên vừa vừa thôi, vượt quá khả năng nó cũng chẳng biết làm thế nào.

- Thế nào là quá khả năng. Đã là quan thiếu gì cách kiếm tiền.

- Nhưng mà quan to cơ, chứ một anh đô trưởng lấy đâu ra lắm tiền thế.

- Chính quan choai choai này mới vung tay quá trán chứ quan to toàn những đồ bủn xỉn, kẹt trơ cuống ra, dễ gì moi được tiền của họ. Phen này

https://thuviensach.vn

nhất định tôi kiếm được hai nghìn quan cho cậu xem.

- Mợ ranh ma lắm, không bù lúc còn bán quán trà dại như...

Vũ Tình chưa nói hết câu, có tiếng kêu thất thanh:

- Có người nhảy lầu! Có người nhảy lầu!

Thì ra Mộng Điệp ở trong kỹ viện cực khổ quá lại thấy Văn Khoai đã hết lòng vì mình mà việc không thành liền lên lầu cao gieo mình tự vẫn. Khi Vũ Tình và Tư Phúc tới, Mộng Điệp đã nằm bất động, dang hai tay, máu ứa ra miệng. Tư Phúc lăn vào khóc:

- Ôi con tiền con bạc của mợ ơi! Mợ đối với con có đến nỗi nào, sao phải khổ sở thế này. Mất toi bao nhiêu tiền của tôi rồi. - Quay ra bảo Vũ Tình - Cậu bảo đứa nào vào báo cho hai cậu lính lúc nãy, may ra vì tình vì nghĩa các cậu ấy cho ít tiền thuê người chôn cất.

Lúc sau hai người lính trở lại. Văn Khoai nhìn trừng trừng lên tấm hoành phi có ba chữ Tử Vị Quốc. Quang Minh hỏi bạn:

- Cậu nhìn gì ở đấy?

Văn Khoai đau xót nói:

- Chính những chữ vàng vua ban kia bức chết cô ấy!

Từ đấy Văn Khoai ôm mối tình sầu, không chịu lấy vợ. Đã bao nhiêu năm chàng vẫn là một đô trưởng hết lòng với công việc bảo vệ triều đình. Lại đến khi Sài Thung đánh chảy máu đầu, chàng vẫn chịu nhịn. Trịnh Quang Minh thương bạn mới tìm cách khuyên giải rồi gả em gái mình là Trịnh Thị cho.

Tháng sáu, nhà vua xử tội Trần Di Ái, bắt phải làm khao giáp binh Thiên Trường, quét dọn trong quân doanh. Lê Tuân phải đồ làm Tống binh.

https://thuviensach.vn

Nhà Nguyên chuẩn bị mấy chục vạn quân ở đất Kinh Hồ để đánh phương Nam. Trần Nhân Tông biết vậy nên thường mang quân ra sông Cái luyện tập thuỷ chiến. Đội binh của Thân Văn Khoai cũng đi tháp tùng. Bấy giờ nước lớn vừa rút, thuyền vua đi sát bãi lau giữa sông, bỗng một con cá sấu rất to bơi ra há mồm đầy răng lởm chởm đớp một miếng, gãy luôn mái chèo. Quân sĩ trông thấy đều sợ hãi. Thân Văn Khoai bảo lính bơi thuyền ngược lại, chàng đứng phía trước, giương cung bắn một phát trúng miệng cá sấu. Con vật đau quá, lặn xuống nước mất. Trong khi đó vua sai quan hình bộ thượng thư là Nguyễn Thuyên làm văn đuổi cá sấu. Nguyễn Thuyên lấy bút mực viết loáng một mạch được bài văn nôm, ném xuống nước. Quả nhiên không thấy cá sấu nổi lên nữa. Vua phán:

- Nguyễn Thuyên làm văn đuổi cá sấu hôm nay chẳng khác nào Hàn Dũ ngày xưa, từ nay gọi khanh là Hàn Thuyên.

Vua nói xong cho ghi công và trọng thưởng Hàn Thuyên. Về sau ai cũng cho là bài văn của Hàn Thuyên đuổi được cá sấu, mà không biết nó phải lặn đi là do mũi tên của một người lính. Cũng từ đấy chữ quốc ngữ (chữ Nôm) được nhà Trần coi trọng. Nhiều văn nhân dùng chữ ấy làm thơ, thơ Nôm gọi là thơ Hàn luật.

(Theo ĐVsktt)

Bột Nhan Thiết Mộc Nhi cùng Hồ Kha Nhĩ dẫn bọn tàn binh chạy về Nguyên, còn đang loanh quanh ở Hồ Quảng, chưa dám về Đại Đô. ít ngày sau, bọn Sài Thung cũng về tới. Bột Nhan Thiết Mộc Nhi hỏi tình hình Trần Di Ái. Sài Thung nói:

- Đến ta mà cũng suýt bị giết thì Trần Di Ái chắc là chết rồi.

Hồ Kha Nhĩ nói:

- Chúng ta nhận mệnh vua phò tá An Nam quốc vương về nước, không được công trạng gì lại bị thua quân, nhục sứ. Giờ về biết ăn nói ra

https://thuviensach.vn

sao.

Bột Nhan Thiết Mộc Nhi nói:

- Tốt nhất cứ về tâu rõ, bọn Trần Khâm rất là hung bạo, cho quân chẹn ải giết mất quốc vương và đuổi sứ thần. Ta ít quân không thể trừng trị chúng được xin thiên tử phát đại binh đi chinh phạt An Nam, bắt bọn Trần Khâm về trị tội.

Ba người bàn bạc đâu đấy, giao cho Sài Thung tả biểu để khi về đến Đại Đô dâng lên vua Nguyên.

Hốt Tất Liệt nhận được tấu biểu của bọn Sài Thung, rất uất ức, liền sai hữu thừa Toa Đô lập tức điểm binh đi đánh An Nam. Thị lang bộ binh là Điệt Hắc Mê Thất khi ấy vừa ở Hồ Quảng về, bước ra tâu:

- Người An Nam dám giết vua (chỉ Trần Di Ái), đuổi sứ là vì họ đã có sự chuẩn bị chu đáo nên đánh không phải dễ. Xin thánh thượng cho đánh xứ Chiêm Thành trước rồi từ hai phía ép lại. Quân Việt rơi vào thế lưỡng đầu thọ địch, dẫu có binh hùng tướng mạnh cũng khó chống nổi.

(Thực ra Trần Di Ái vẫn còn sống, chỉ bị đày thôi nhưng nhà Nguyên không biết, tưởng bị giết rồi)

Triều thần đều cho lời bàn ấy là rất phải. Hốt Tất Liệt hỏi:

- Muốn đánh Chiêm Thành phải làm thế nào?

Điệt Hắc Mê Thất tâu:

- Chiêm Thành là một nước nhỏ, điều đáng ngại là hai nước Xiêm La và An Nam. Nếu hai nước ấy đem quân giúp Chiêm thì ta khó đánh. Nên trước hết phải cô lập được nước Chiêm đã.

Hốt Tất Liệt lại hỏi:

https://thuviensach.vn

- Muốn cô lập nước Chiêm, phải làm thế nào?

Thân vương Giảo Kỳ bước ra tâu.

- Xin thánh thượng cho sứ sang Xiêm La đe doạ nước ấy để họ không cứu Chiêm. Còn An Nam, ta dùng kế mượn đường diệt Quắc để tiến quân vào mà khống chế. Khi ấy chỉ cần một đạo quân đánh từ biển lên, quân Chiêm cũng không thể chống nổi.

(Nước Ngu liên thủ với nước Quắc. Nước Tấn đem nhiều lễ vật cho nước Ngu, xin mượn đường đánh nước Quắc, sau đó quay lại đánh nốt nước Ngu)

Hốt Tất Liệt vỗ tay khen:

- Hay lắm.

Lập tức sai vạn hộ hầu Hà Tử Chí đi sứ Xiêm La. Trên đường đi ghé qua Chiêm Thành để doạ nạt. Lại cử người sang Đại Việt trách vua Trần về việc giết chú, đuổi sứ, đòi nhà Trần giúp quân lương và cho mượn đường đi đánh Chiêm Thành.

Tháng sáu năm Chí Nguyên thứ mười chín nhà Nguyên (Nhâm Ngọ-1282), ngày Mậu Tuất, Hốt Tất Liệt điều năm nghìn quân Hồ Quảng cùng một trăm hải thuyền, hai trăm năm mươi thuyền chiến, cử hữu thừa Toa Đô làm nguyên soái đi đánh Chiêm Thành, lại cho thân vương Giảo Kỳ làm giám quân, Lưu Khuê làm phó tướng, lấy tham chính Hắc Đích làm tiền đội tiên phong. Mặt khác cho A Lý Hải Nha chuẩn bị một đạo quân lớn để sẵn sàng đánh Đại Việt.

Tháng tám, tướng nhà Trần là Lương Uất dò biết được tình hình quân Nguyên, liền cho ngựa chạy trạm về triều đình báo: Hữu thừa nước Nguyên là Toa Đô đem năm mươi vạn quân tinh nhuệ nói là đi đánh Chiêm Thành nhưng thực ra muốn xâm lược nước ta.

https://thuviensach.vn

Trời đã sang Đông, mây lạnh tràn về nhưng chưa lấy hết được sắc vàng của ánh nắng mùa Thu. Bến Bình Than san sát những thuyền, hàng nào đội ấy chỉnh tề. Cả một rừng cờ phần phật bay ngược chiều gió bấc. Cạnh bến là chiếc thuyền cực lớn, chạm rồng, có mái che sơn son thếp vàng rực rỡ, trên đỉnh cột buồm treo lá cờ đại có chữ Trần ở giữa, các góc thêu hình long phụng. Đó là thuyền của nhà vua. Hoàng thượng về đây họp các vương hầu bàn kế chống giặc. Khi các vương công đã yên vị trong thuyền, nhà vua nói:

- Nay nhà Nguyên đã làm chủ Trung Quốc, trước sau gì cũng đánh nước ta, cái thế không thể khác được. Trẫm triệu các khanh về đây bàn kế phá giặc. Ai có kế hay hãy tâu lên.

Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang bước lên tâu:

- Thần trộm nghĩ ngồi chờ giặc đến đánh ta sao bằng học Lý Thường Kiệt ngày trước đem quân đi đánh giặc có hơn không.

Nhà vua hỏi:

- Muốn đánh giặc phải làm thế nào?

Quốc Khang tâu:

- Chỗ căn bản của quân Nguyên đóng cả ở Kinh Hồ, ta nên chia quân thuỷ bộ hai đường đánh sang, trước chiếm lấy đảo Quỳnh châu (Đảo Hải Nam ngày nay) của người Lê làm chỗ dựa lâu dài rồi cùng tiến đánh Kinh Hồ, dùng quân tinh nhuệ đột nhập phá hết quân lương, binh khí của giặc thì chúng lo chống cũng khó còn đánh ta sao được.

Thượng vị hầu Trần Lão can rằng:

- Kế ấy nghe thì hay đấy nhưng đánh giặc đâu có dễ thế. Thần xin hiến một kế khiến bọn Toa Đô, A Lý Hải Nha mảnh giáp cũng không còn.

https://thuviensach.vn

Trần Lão đang nói, nhà vua ra hiệu ngừng lại, chỉ tay bảo:

- Ta trông người ngồi trên chiếc thuyền ngoài xa kia như là Nhân Huệ thượng vị hầu sao ấy.

Các quan theo hướng chỉ của nhà vua, thấy một người mặc áo lụa ngắn ngồi cầm lái trên chiếc thuyền lớn chở đầy than củi, có bốn năm anh chân sào chèo thuyền. Nhà vua sai lính bơi thuyền nhỏ đuổi theo mời, đến cửa Đại Than thì kịp. Người lính quân hiệu gọi:

- Ông lái ơi! Có lệnh vua triệu.*

Người lái thuyền không dừng lại, chỉ bảo:

- Lão là người buôn bán, có việc gì mà phải triệu.*

(Theo ĐVsktt)

Anh lính quay về tâu đúng như vậy. Nhà vua bảo:

- Đúng là Nhân Huệ đấy. Người thường đâu dám nói thế.

Liền cho nội thị đi đón. Nhân Huệ thượng vị hầu Trần Khánh Dư cứ mặc chiếc áo ngắn ấy, đội nón lá đến gặp vua. Nhà vua thấy vậy nói:

- Nam nhi mà đến nỗi này thì thật là cùng cực rồi

Vua nói xong, tuyên chiếu tha tội cho Khánh Dư cởi áo ngự khoác cho ông, phong làm phó đô tướng quân, bảo ngồi trên hàng tước công và tước hầu để bàn việc. Từ đấy mới gọi là Nhân Huệ vương. Các quan yên vị trở lại. Vua hỏi Thượng vị hầu Trần Lão:

- Khanh hãy nói tiếp xem kế sách thế nào.

Trần Lão nói:

https://thuviensach.vn

- Bọn A Lý Hải Nha muốn mượn đường đánh Chiêm Thành, ta cứ vờ nhận lời để chúng vào hiểm địa, phục binh mà đánh, chỉ một trận là chúng tan tành.

Nhà vua nhìn Trần Khánh Dư, hỏi:

- Khanh thấy kế ấy thế nào?

Khánh Dư tâu:

- Nước Chiêm Thành nhỏ như chiếc chiếu, có đâu phải dùng mấy chục vạn quân mới đánh được. Rõ ràng người Nguyên muốn cướp nước ta, nếu cho chúng vào qua ải, lập tức chúng giở trò ngay, ta làm sao kịp dẫn chúng đến nơi hiểm địa nữa. Bọn Toa Đô và A Lý Hải Nha tập trung quân ở Kinh Hồ đã lâu, lại đóng thuyền chiến, luyện tập thuỷ binh, hẳn là chúng muốn vào nước ta bằng cả đường thuỷ lẫn đường bộ. Toa Đô đem quân đánh Chiêm Thành chẳng qua là muốn lấy chỗ đứng vững chân để vòng lên đánh nước ta. Bọn A Lý Hải Nha nói là muốn đi qua nước ta, đánh Chiêm, chính là kế mượn đường diệt Quắc. Xin hoàng thượng cho tăng cường phòng thủ những nơi hiểm yếu, đóng thêm thuyền chiến, nhất là những thuyền nhỏ cho tiện đánh ở nơi sông lạch đầm lầy. Mặt khác phải bố phòng chặt chẽ miền Hoan, Ái chặn giặc từ phía Nam đánh lên.

Nhà vua tươi cười nói:

- Nhân Huệ vương nói hợp ý ta lắm.

Lại có một người bước ra hiến kế. Bỗng trên bờ có tiếng ồn ào. Mọi người nhìn lên, thấy hai thiếu niên phi ngựa như bay về phía thuyền vua. Quân cấm vệ ngăn lại. Hai thiếu niên xuống ngựa đi thẳng tới nơi thuyền vua đậu. Quân thánh dực không cho xuống thuyền. Một thiếu niên lớn tiếng quát:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta là vương hầu đến bàn việc nước. Các ngươi dám cản đường ư?

Một viên thập trưởng bước lên tuốt kiếm, nói:

- Nhà vua chưa có lệnh, ai muốn xuống thuyền phải bước qua xác tôi.

Nhà vua lúc ấy đã trông rõ hai thiếu niên kia, một người là Hoài Nhân vương Trần Kiện, một người là Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, cả hai đều còn trẻ tuổi (ĐVsktt chép hai người tên là Kiện. Một người là Hoài Nhân vương Kiện đến hội nghị Bình Than cùng Trần Quốc Toản, còn người kia là thượng vị Chương Hiến hầu Kiện đầu hàng Toa Đô sau này). Vua truyền cho Trần Kiện và Quốc Toản xuống thuyền. Hai người bái lạy nhà vua, xin đi đánh giặc. Nhân Tông phán:

- Trẫm họp các vương hầu bàn cách giữ nước. Các khanh có chí muốn đánh giặc, thật là quý nhưng còn nhỏ tuổi, hãy về luyện tập cho tinh thông, mai sau mới đánh được giặc.

Nhà vua nói xong, ban cho mỗi người một quả cam rồi bảo lên bờ. Quốc Toản đứng bần thần trên bờ sông, vừa bực vừa xấu hổ, tay bóp nát quả cam lúc nào không biết. Trần Kiện thấy thế nói:

- Kìa Quốc Toản? Sao bóp nát quả cam vua ban rồi, tội khi quân đấy, về đi không hoàng thượng trông thấy thì chết.

Lúc ấy Quốc Toản mới tỉnh ra, vội cùng Trần Kiện phi ngựa quay về.

Làng Vân Ổ rộn ràng như mở hội (Vân Ổ: Một làng thuộc xã An Sinh, huyện Kinh Môn, Hải Dương ngày nay. Thời Trần nằm trong thực ấp của An Sinh vương Trần Liễu). Ông Phạm bảo bà Mai:

- Gớm! Từ hôm nghe nói công tử Hoài Văn mộ quân đánh giặc, cái thằng Thắng nhà tôi cứ như phát cuồng lên, đòi may áo mới để ra ứng

https://thuviensach.vn

nghĩa.

Bà Mai nói:

- Ối giời ôi! Thì cháu bác bên này cũng thế, lúc nào cũng múa võ đánh quyền, nắng nặc đòi đi, mấy hôm nay chặt tre làm giáo, kéo nhau ra bìa rừng tập trận, hôm nào cũng tối mịt mới về.

- Thôi! Thảo nào cứ sáng ra là thấy đi mất mặt, gà lên chuồng mới mò về. Hỏi đi đâu, nhất định không nói.

- Thế thì đúng rồi. Kéo nhau đi đánh trận giả đấy. Bác có định cho nó đi không?

- Thực lòng thì chẳng ai muốn con ra trận. Nhưng nước có giặc thím ạ! Phải để chúng nó đi thôi.

Bà Mai thở dài, nói:

- Ôi giời! Mình nghĩ nẫu cả ruột mà con cứ sướng nhẩy lên.

Ông Phạm bảo:

- Thì tuổi trẻ mà thím! Dạo đánh Thát lần trước, tôi với chú ấy cũng trạc tuổi chúng nó bây giờ, chỉ sợ không được tuyển vào lính thôi.

Quốc Toản không sao ngủ được, đi đi lại lại trong thư phòng. Lão gia thần lo lắng nói:

- Đêm khuya rồi! Mời công tử đi nghỉ. Mai là ngày hội binh, phải dậy sớm.

Quốc Toản nói:

- Ta làm sao mà ngủ được khi chưa có chữ đề cờ.

https://thuviensach.vn

Ngoài cửa có tiếng chân người, lão phu nhân bước vào. Quốc Toản vội tới đỡ mẹ, nói:

- Kìa! Sao mẹ cũng chưa đi nghỉ?

Phu nhân ôn tồn bảo:

- Việc của con chưa xong, mẹ nghỉ sao được. Con hãy nghĩ xem vì nguyên cớ gì mà phải hưng binh.

Quốc Toản chắp tay nói:

- Dạ thưa mẹ! Con chiêu binh lần này trước để đánh giặc mạnh, sau báo đền ơn vua ạ.

Lão phu nhân mỉm cười, nói:

- Con nói đúng rồi đó. Vậy sao không đề những chữ ấy lên cờ?

Đôi mắt Quốc Toản sáng lên, gương mặt chàng rạng rỡ hẳn ra, khoanh tay cúi đầu nói với mẹ:

- Cảm ơn mẹ đã gợi ý cho con,- Chàng quay sang nói với lão gia thần - Lão hãy đi nói với các cô gái làng, trong đêm nay phải thêu xong sáu chữ Phá cường địch báo hoàng ân trên lá cờ đại này.

Sáng hôm sau, từ lúc còn rất sớm, trai tráng mấy xã trong vùng đã tụ lại trên khoảng đất đầu làng Vân Ổ. Cha mẹ, chị em nghĩa binh cũng nhộn nhịp tiễn đưa. Cơm nắm, khăn trầu và những ánh mắt gửi trao kể bao tình lưu luyến. Lát sau Quốc Toản dẫn mấy trăm gia binh tiến vào. Có một tráng sĩ trẻ tuổi đi đầu, hai tay giương cao lá cờ đại. Mọi người đồng thanh hô to:

- Phá cường địch, báo hoàng ân! Phá cường địch, báo hoàng ân!

https://thuviensach.vn

Tiếng hô ầm vang lan theo chiều dài dãy núi Yên Phụ. Quốc Toản mặc giáp, khoác chiến bào, đeo kiếm, bước lên tướng đài trong tiếng vỗ tay reo mừng của dân làng và quân sĩ. Chàng nói:

- Nước nhà có hoạ xâm lăng. Ta nay tuy chỉ là một gã thiếu niên nhưng cũng không thể ngồi yên mà nhìn vó ngựa giặc Thát giày xéo non sông của tiên tổ, nguyện chiêu binh đánh giặc báo đền ơn vua. Vậy trai tráng trong vùng, ai có lòng theo ta thì tiến lên đứng dưới lá cờ nghĩa này.

Quốc Toản vừa dứt lời, mấy trăm gã thiếu niên cùng bước lên đứng quanh lá cờ đại, hô vang:

- Phá cường địch báo hoàng ân! Phá cường địch báo hoàng ân!

Tiếng chiêng trống nổi lên. Các vị quản binh sắp đặt lính mới vào đội ngũ. Khi mặt trời vừa nhô lên, đoàn quân theo bóng cờ tiến về hướng biên thuỳ. Lão phu nhân đứng trong đám những người mẹ, nhìn theo hơn một nghìn gã thiếu niên dân quê cho đến khi đoàn quân khuất sau cánh rừng ở tận phía xa.

Lúc bấy giờ thái uý Trần Quang Khải đã được phong làm thượng tướng thái sư, luôn ở bên cạnh thượng hoàng Thánh Tông, bàn việc nước. Một hôm thượng hoàng hỏi:

- Lần này quân Nguyên sang nước ta đông và mạnh, muốn đánh thắng chúng, phải làm thế nào?

Quang Khải tâu:

- Quả là lực lượng quân Nguyên lần này rất mạnh, lại được chuẩn bị chu đáo. Thần nghĩ muốn thắng được chúng, ta chỉ có một cách toàn dân liên thủ.

- Làm sao để toàn dân liên thủ?

https://thuviensach.vn

- Muốn toàn dân liên thủ trước hết phải làm cho dân tin theo.

- Làm thế nào để dân tin theo?

- Muốn dân tin theo không ngoài hai chữ công minh. Thưởng đúng công, phạt đúng tội. Mọi việc nên đưa ra để dân cùng bàn, cùng làm. Như vậy ân đức của triều đình mới thấm nhuần đến quân dân trăm họ. Quân lính đi trận về phải được chăm lo.

Thượng hoàng gật đầu nói:

- Khanh nói đúng lắm. Việc chăm lo cho quân lính đánh Thát lần trước khanh thấy đã được chưa?

Quang Khải nghĩ một lát, tâu:

- Thần nghĩ việc chăm lo cho binh lính đánh Thát lần trước cũng đã là chu đáo nhưng vẫn có chỗ bất cập. Còn những người có công mà chưa được thưởng và khá nhiều kẻ khai man để hưởng quyền lợi, có người hăng hái đánh giặc nhưng chối bỏ ân huệ của triều đình, lại có người vì không vượt qua được những thủ tục nhiêu khê nên đành bỏ qua những gì đáng lý ra mình được hưởng, có người vì mất chứng cứ nên đành chịu thiệt thòi.

- Theo khanh bây giờ làm gì để bù đắp vào chỗ khiếm khuyết ấy?

- Thần nghĩ, thượng hoàng cần ra một đạo chỉ cho cả nước, những ai đã từng đánh Thát năm Nguyên Phong đều được cấp bổng, những người có công hoặc bị thương tật khi lâm trận nếu chưa được khen thưởng chỉ cần hai chiến hữu làm chứng, các quan phải báo lên để triều đình ban thưởng. Như thế sẽ không bỏ sót người nào.

Thượng hoàng nói:

- Ý ấy hay lắm. Trẫm sẽ làm ngay.

https://thuviensach.vn

Trời đang nắng bỗng trở nên sầm sì, mới sáng ra mà đã oi bức. Đoàn Sĩ Hiệp ôm ngực kêu đau.

Đoàn Thị Hoa chạy vào nói:

- Để con nâng thầy dậy cho dễ chịu. Thuốc sắc sắp được rồi.

Sĩ Hiệp bảo:

- Không cần đâu! Để nguyên cho thầy nằm một lúc. Con làm gì cứ làm đi. Bu mày đi chợ bán rau chắc cũng sắp về. Hôm qua đến nay làng có việc gì mà mõ rao nhiều thế?

Hai cha con đang nói chuyện Nguyễn Văn Điền chạy vào, nói:

- Bác Hiệp! Bác Hiệp! Có tin mừng đây. Nhà vua có chiếu cấp bổng cho những người đánh Thát năm xưa, ai có thương tích chỉ cần hai người làm chứng sẽ được cấp thẻ. Lần này nhất định anh được cấp thẻ và được thưởng rồi, không lo gì nữa.

Sĩ Hiệp vui vẻ hỏi:

- Thật thế hả bác?

- Thật quá đi chứ.

Lúc sau, Mai Văn Tự, Vũ Tuấn, Phạm Anh cùng đến. Vũ Tuấn nói:

- Hôm nay khai báo công trạng đánh Thát cho những người chưa được hưởng bổng lộc của nhà vua. Anh Hiệp ăn cái gì đi rồi ra đình khai báo. Hoa! Lấy cháo cho bố cháu ăn để các chú còn dẫn ra đình.

Khi anh em đỡ Đoàn Sĩ Hiệp ra đến nơi, trong đình không còn ai khai báo. Xã quan Nguyễn Vĩ Thử ngồi đánh tổ tôm với các hào mục trong hậu cung. Sở dĩ Vĩ Thử được làm xã quan là nhờ Hà Phương được đổi về làm

https://thuviensach.vn

quan huyện Trường Tân. Ít lâu sau Hà Phương lo lót Đỗ Khắc Chung nhờ xin ân xá cho bọn Nguyễn Vĩ Thố về làm tay chân cho mình, lấy Vĩ Thử ra làm trương tuần rồi lần lần cất nhắc lên làm lý trưởng, xã quan. Vĩ Thử lại tiến cử Vũ Dật là con trai trương tuần Vũ Văn Dư ngày trước làm lý trưởng làng Cao Duệ. Đến nay Vĩ Thố đã già được về nghỉ. Bọn Vĩ Thử, Vũ Dật vẫn được Hà Phương trọng dụng.

Trông thấy bọn Vũ Tuấn, Phạm Anh dìu Sĩ Hiệp ra, Vũ Dật vào báo. Vĩ Thử bảo:

- Anh cứ ra bảo tôi bận, họ ngồi đấy chờ một tí.

Vĩ Thử nói xong lại tiếp tục chơi bài mãi tới gần trưa. Bọn Văn Điền, Vũ Tuấn sốt ruột định xông vào hậu đình. Lý trưởng Vũ Dật cùng mấy tráng đinh ngăn lại. Vĩ Thử thấy ồn ào mới chịu ra, vờ vồn vã hỏi Sĩ Hiệp:

- Ô ồ! Anh Hiệp sao bây giờ mới ra, chậm chạp thế. Anh em người ta làm hết hôm qua cả rồi. Nào vào đây.

Đợi mọi người ngồi xuống chiếu, Vĩ Thử hỏi tiếp:

- Anh Hiệp đánh trận nào, bị thương ở đâu nhỉ?

Vũ Tuấn láu táu nói:

- Anh ấy đánh trận Phù Lỗ cùng với chúng tôi...

Không để Vũ Tuấn nói hết câu, Vĩ Thử Xua tay bảo:

- Cứ để yên cho anh ấy tự trả lời.

Vũ Tuấn lặng im. Sĩ Hiệp nói:

- Tôi đánh trận Phù Lỗ cùng các anh đây. Bị đánh trúng một chuỳ nên từ bấy đến nay mới ốm yếu thế này.

https://thuviensach.vn

Vĩ Thử cười nhạt, nói:

- Nhưng không có vết sẹo nào làm sao biết anh đánh nhau với Thát.

Phạm Anh nói:

- Rõ ràng anh ấy đánh nhau với Thát, sao lại không?

Vĩ Thử hỏi:

- Anh có trông thấy không?

Hôm đó Phạm Anh phải đưa anh em ốm về tuyến sau, không dự trận nên bị hỏi câu ấy làm sao mà trả lời được, đành ngồi im. Nguyễn Văn Điền, Vũ Tuấn, Mai Văn Tự cùng nói, giọng hơi gay gắt:

- Phạm Anh hôm đó đi vắng nhưng chúng tôi đây đều nhìn thấy. Những lời anh Hiệp khai đều là sự thật. Ông không tin chúng tôi sao?

Vĩ Thử cũng gắt lại:

- Thật giả bây giờ lấy gì làm bằng. Tôi biết các anh chơi hẩu với nhau từ lâu, lời làm chứng như vậy sao mà tin được. Muốn khai man để hưởng lộc vua đâu có dễ.

Văn Điền đứng bật dậy quát:

- Mày bảo ai khai man?

Vĩ Thử cười gằn, nói:

- Anh định làm gì? Đánh tôi chắc? Nên nhớ, hành hung người đang thừa hành công vụ tội không nhỏ đâu nhé. Nhưng thôi! Dù sao Anh Hiệp cũng đã từng là lính trong thời gian chống Thát lần trước. Anh đã lĩnh bổng chưa?

https://thuviensach.vn

Sĩ Hiệp nói:

- Từ hôm qua đến nay tôi ở nhà có ra đây đâu mà lĩnh.

Vĩ Thử hất hàm hỏi:

- Ấy là tôi hỏi trước đây anh đã được cấp bổng ở quân ngũ chưa?

- Chiếu vua bây giờ mới ban ra, ngày xưa tôi được ai cấp bổng.

- Thôi thế này nhé, vì có một số đồn binh trước đây tuy chưa có chỉ dụ của hoàng thượng nhưng đã cấp bổng cho binh lính. Anh đến đồn binh cũ xin cái giấy chứng nhận chưa được cấp bổng về đây chúng tôi làm ngay cho. Phải nhanh lên không ngày kia hết hạn rồi. Đây là lần cuối đấy.

Sĩ Hiệp kinh ngạc, há mồm, kêu:

- Trời ơi! Mấy chục năm rồi làm gì còn đồn binh cũ mà đến xin!

Vĩ Thử ra vẻ ân cần hướng dẫn:

- Nếu không còn đồn binh cũ thì lên bộ binh, người ta còn tên lưu ở đấy đấy. Xin luôn cả cái giấy chứng thương nữa nhé. Như thế là triều đình quan tâm chu đáo đến chúng ta quá còn gì. Không phải gây khó khăn đâu, nhưng phải đúng đối tượng.

Sĩ Hiệp không chịu được nữa, nói:

- Ông nói như thế có khác gì đánh đố tôi. Bao nhiêu năm rồi, nhân sự thay đổi cả, tôi biết gặp ai ở bộ binh bây giờ.

Vĩ Thử lạnh lùng nói:

- Cứ lên đấy mà hỏi chứ tôi làm sao biết được. Cũng dễ thôi mà, miễn là mình có công thật, dù chỉ một chút thôi cũng không ai bỏ qua. Như tôi

https://thuviensach.vn

đây này, dạo ở trên ấy nấu cơm cho dân phu chẳng may chỉ làm đổ nồi canh bỏng chân cũng được phát thẻ thương tích.

Vừa nói, Vĩ Thử vừa cười khà khà, kéo ống quần lên để lộ bắp chân có miếng sẹo bỏng trắng bợt. Sĩ Hiệp nghĩ đường đất xa xôi mà mình đau ốm không thể đi lại chầu chực được, hơn nữa nhà nghèo không lấy tiền đâu làm lộ phí mới nói với các bạn:

- Thôi các anh ạ! Làm ơn đưa tôi về nhà. Bao nhiêu năm nay có bổng lộc gì đâu, tôi vẫn sống được cơ mà. Ngày kia đã hết hạn rồi, dẫu tôi có cánh bay đi cũng không sao kịp được.

Bọn Văn Điền, Phạm Anh căm Vĩ Thử lắm nhưng không biết làm thế nào, bảo:

- Ông Thử này! Đừng có ỷ thế ỷ quyền mà làm bậy, gây khó dễ cho anh em nhé. Nếu ông nhất định từ chối, chúng tôi sẽ gửi đơn lên quan trên xem ông làm như thế có đúng không.

Vĩ Thử thanh minh:

- Đã nói rồi. Tôi đâu có gây khó khăn gì cho anh em nhưng mà lệnh trên là thế, tôi biết làm sao được. Các vị muốn đưa đơn đến đâu thì đưa.

Vũ Tuấn đứng dậy vừa đi vừa chửi:

- Mẹ cha thằng chó, hút máu hút mủ của anh em. Giặc sang lần này chúng ông để nguyên cho bố con nhà mày đi đánh một mình.

Thật là:

Thương binh không thẻ ôm ngực chịu

Quân gian bổng hậu vỗ bụng cười

https://thuviensach.vn

Chưa biết giặc Thát sang lần này, những người dân làng Cao Duệ có cho con em ra trận không? Xin hãy xem chương sau mới rõ.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 22

Trần Quốc Tuấn nhận quyền tiết chế

Phạm Ngũ Lão bàn chuyện binh nhung

Đây nói thượng vị hầu Trần Lão từ khi ở hội nghị Bình Than về, trong lòng buồn bực. Người gia thần của Lão tên là Khoáng thấy vậy hỏi:

- Vì sao từ khi đi dự hội nghị về, quân hầu lại buồn bã như vậy?

Trần Lão nói:

- Ta đã có kế hay phá giặc dâng lên nhưng nhà vua không dùng, lại đi tin lời một kẻ tội đồ làm nghề bán than. Chẳng lẽ triều đình hết mất người tài rồi sao?

- Quân hầu nên thảo biểu văn dâng lên, nói rõ ý của mình.

- Ta đã nói hết lời rồi, tả biểu thì ăn thua gì. Thật tức chết.

- Tôi có thể làm quân hầu hả giận mà nhà vua cũng phải hồi tâm nghĩ lại.

- Ngươi có cách gì cứ nói ta nghe.

Khoáng nói:

- Nay quân Nguyên lăm le ngoài cõi, bọn tham quan từ hương ấp đến kinh thành nhân cơ làm mưa làm gió. Ân điển của hoàng thượng về đến

https://thuviensach.vn

thôn bản đã bị bớt xén, thay đổi méo mó đi rồi. Bài bạc, đĩ điếm mặc sức phơi ra đầy đường đầy phố. Trần Khánh Dư khi xưa làm quan đã nổi tiếng là tham, dâm thô bỉ, giờ lại được trọng dụng, mọi sự rối ren sẽ như cỏ có gốc mọc khắp mọi nơi sao mà dọn cho hết được. Chúng dân rất là oán thán. Như vậy còn mong gì chuyện toàn dân liên thủ. Hoàng thượng chỉ lo việc chống giặc mà không lo diệt ác trừ gian bên trong, khác nào gan ruột thối ruỗng mà đánh phấn tô son, mặc áo mới rồi bảo là mình khoẻ mạnh. Quân hầu nên mang những điều này viết thành một bức tâm thư gửi lên. Thế nào hoàng thượng cũng phải động lòng.

- Không được! Những điều ấy nếu hoàng thượng nghe ra thì không sao nhưng hoàng thượng không nghe hoá ra ta mắc tội phỉ báng triều đình, mất mạng chứ chả chơi.

- Cái cốt yếu là những lời này đến được tai hoàng thượng. Muốn người không biết ai viết, ta đừng kí tên nữa.

- Dẫu không kí tên nhưng nhà vua truy người đưa thư, sao không ra?

Khoáng cười, nói:

- Việc ấy khó gì. Ta đem bức thư bí mật dán lên cổng thành, quân lính tất phải tự mang vào chứ đâu cần người đưa thư.

Trần Lão ngẫm nghĩ rồi nói:

- Ta cũng chỉ vì lo cho vận nước mà phải dùng hạ sách này. Thôi được! Ngươi cứ thế mà làm.

Khoáng liền viết bức thư nặc danh, giao cho người đầy tớ, bảo bí mật dán ở cổng thành. Người đầy tớ vừa dán lên, bị lính canh trông thấy đuổi bắt được, đem cả người lẫn thư nộp cho đô trưởng Thân Văn Khoai. Văn Khoai xem thấy những lời trong bức thư tuy có ý chê bai triều đình nhưng

https://thuviensach.vn

những việc nêu ra trong thư đều đúng sự thật, mới định tha người dán thư. Vừa lúc quan hàn lâm học sĩ Đinh Củng Viên đi tới, nói:

- Làm thư nặc danh nói xấu triều đình, tội thật là nặng. Tha cho ngươi thì dễ nhưng biết đâu ngươi chả là quân gian tế của ngoại bang. Hãy giam vào nhà lao, để ta cầm tờ thư này vào tâu với hoàng thượng.

Tên đầy tớ sợ hãi khóc, dập đầu xin tha. Văn Khoai thương tình, nói:

- Đúng là tội rất nặng nhưng xét ra người viết thư này cũng chỉ vì lo cho vận nước mà thôi. Xin quan hàn lâm lượng thứ cho hắn được không ạ?

Đinh Củng Viên nói:

- Việc nước mỗi người có chính kiến riêng của mình. Ai cũng bày tỏ bằng cách viết bừa thư nặc danh thế này thì loạn mất. Ta cũng chỉ vì lo cho nước nên quyết tìm cho ra vụ này. Ngươi cứ giam hắn lại đợi lệnh.

Củng Viên nói xong, cầm mảnh lụa đi thẳng vào triều tâu với nhà vua. Nhân Tông truyền cho bộ hình tra xét. Tên đầy tớ bị đánh đau quá không chịu được, phải khai hết mọi sự. Nhà vua lập tức cho bắt cả nhà Trần Lão đến chịu tội. Các quan thấy Trần Lão là trung thần chỉ vì nóng vội làm liều nên xin vua tha cho tội chết, bắt nộp phạt một nghìn quan tiền, đày đi làm lính. Tên Khoáng là gia thần của Lão, xui chủ làm bậy, chủ mưu mọi sự phải xử tội lăng trì ở chợ Đông cho chúng dân cùng biết. Tên đầy tớ phải phạt đánh hai mươi côn, bắt dọn chuồng ngựa suốt đời.

Đây nói quan hữu thừa binh bộ nhà Nguyên là Toa Đô đem hải thuyền đi đánh Chiêm Thành. Mùa Đông thuận gió, đi suốt ngày đêm, cuối tháng mười một năm Chí Nguyên thứ mười chín nhà Nguyên (12-1282) đến Chiêm Thành cảng (Chiêm Thành cảng: Cảng Quy Nhơn ngày nay). Phó soái Lưu Khuê hiến kế:

https://thuviensach.vn

- Quân ta mới tới, khí thế đang hăng, đêm nay đổ bộ lên bờ đánh lấy đất giữ chân, tất thắng.

Toa Đô nghe theo, gọi tiên phong Hắc Đích lại dặn mưu kế rồi cho đi. Đêm ấy mây mù giăng dày mặt biển, trời hơi lạnh. Quân Chiêm trên các chòi canh thấy có thuyền bán rượu, rủ nhau mua uống, không ngờ những thuyền bán rượu đều của Hắc Đích cử đến. Trong rượu có thuốc mê, quân canh uống vào lăn ra ngủ như chết. Lúc ấy bọn bán rượu mới đốt lửa lên làm hiệu. Thuyền quân Nguyên tiến sát vào cảng mà quân Chiêm không hề hay biết. Hắc Đích thúc quân đánh lên. Quân Chiêm hoảng hốt không dám chống đỡ, bỏ chạy nhốn nháo. Tướng Chiêm giữ cảng là Chế Ưng thấy động, ra xem thì quân Nguyên đã vào thành rồi. Chế Ưng không kịp mặc giáp, bỏ quân sĩ, một mình một ngựa chạy về Nha Hầu. Ba nghìn quân Chiêm giữ cảng chạy vỡ tan tành. Toa Đô chiếm được Chiêm Thành cảng, cho quân nói phao lên rằng mình có mười lăm vạn quân, quyết làm cỏ đất Chiêm và viết thư đòi vua Chiêm tới hàng. Vua Chiêm họp triều thần. Các tướng đều xin đánh. Có một người bước ra hiến kế:

- Quân Nguyên mạnh, quân ta yếu. Toa Đô là danh tướng, rất giỏi dùng binh. Một mình nước ta khó đương đầu với y. Xin đại vương cho người sang Đại Việt cầu cứu. Nếu có thêm ngoại viện thì không lo gì nữa.

Các tướng nhìn ra, người hiến kế chính là Tra Diệp. Đại tướng Chế Cơ Hà bước ra nói:

- Việc ấy quyết không nên làm. Ta không cầu cứu, chỉ phải chống với quân Nguyên thôi, nếu có quân Việt vào, ai biết lòng dạ người Việt thế nào. Như vậy chẳng hoá ra đuổi sói cửa trước rước hùm cửa sau ư ? Vả lại nước Việt lo giữ mình không xong, có đâu còn đi cứu chúng ta.

Đại thần là Chế Năng bước ra tâu:

https://thuviensach.vn

- Vua Đại Việt là người khoan nhân đại độ, nhất định sẽ cứu nước ta. Hơn nữa Đại Việt cứu ta còn vì Đại Việt nữa, nếu nước ta mất tất nhà Nguyên từ hai đầu đánh dồn lại, nước Việt ắt nguy. Xin đại vương cho sứ đi ngay.

Chế Cơ Hà quắc mắt quát:

- Nước Việt còn đang muốn cho quân Nguyên mượn đường để đánh ta kia. Chế Năng, Tra Diệp năm xưa sang sứ Đại Việt đã muốn xin ở lại làm nội thần, biết đâu hai người ấy chả thông mưu với quân Việt. Đại vương quyết không nên nghe lời họ.

(Năm Thiệu Bảo thứ nhất (Kỷ Mão-1279), Chế Năng cùng Tra Diệp sang cống Đại Việt, xin ở lại làm nội thần. Vua Đại Việt không nhận (Theo ĐVsktt).)

Vua Chiêm nhìn quan đại phu Bố Bà Ma Các, hỏi:

- Ý khanh thế nào?

Bố Bà Ma Các vừa đi sứ Đại Việt về, biết rõ người Việt không có ý giúp Nguyên đánh Chiêm, tâu rằng:

- Quả thật có việc người Nguyên muốn mượn đường nước Việt sang đánh nước ta nhưng người Việt biết đó chính là kế mượn đường diệt Quắc nên không cho. Thần nghĩ khắp thiên hạ không có nơi nào dám quyết chống Nguyên như người Việt. Lời bàn của Chế Năng và Tra Diệp là cách giải cứu duy nhất cho nước ta.

Vua Chiêm nói:

- Ta cũng cho là như vậy. Nhưng nên cử ai đi sứ bây giờ.

Chế Năng bước ra nói:

https://thuviensach.vn

- Thần xin đi!

Chế Năng sang Đại Việt, vào chầu vua Trần Nhân Tông, nói rõ tình thế nguy ngập của Chiêm Thành, xin nhà vua phát binh cứu viện. Chiêu Quốc vương Trần Ích Tắc tâu:

- Nguyên mạnh, Chiêm yếu. Ta giúp Chiêm chống Nguyên là tự rước họa vào mình. Xin hoàng thượng đuổi Chế Năng về.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Việt và Chiêm như môi với răng. Môi hở thì răng lạnh. Hoàng thượng muốn giữ được nước, nhất định phải cứu Chiêm.

Nhà vua nói:

- Lời Chiêu Minh vương nói rất phải nhưng nên cử ai đi cứu Chiêm bây giờ.

Quang Khải nói tiếp:

- Phương Nam là nơi trọng địa, cần có có một đại tướng trấn giữ mới an tâm. Thần nghĩ, nên cử Tĩnh Quốc vương đi cứu Chiêm, sau đó rút về trấn giữ miền Hoan, Ái thì không còn phải lo gì nữa.

Vua Trần nghe theo lập tức cử Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang điểm binh đi ngay. Quốc Khang tâu:

- Toa Đô vây Đại Châu rất gấp. Ta đem quân từ miền ngoài vào phải đi mất mấy tháng e nước xa không cứu được lửa gần. Xin hoàng thượng cho lấy quân Hoan, Ái đi cứu Chiêm rồi đưa quân Bắc vào bổ sung cho cánh quân phía Nam. Như vậy mới có thể tạo được thế bất ngờ đối với quân Nguyên.

https://thuviensach.vn

Nhân Tông khen phải liền cho Quốc Khang lấy hai vạn quân Hoan, Ái đi cứu Chiêm Thành, lại cử Trần Khánh Dư đem quân vào giữ phương Nam. Mùa Thu năm ấy (1283), trung phẩm Hoàng Ư Lệnh, nội thư gia Nguyễn Chương đang ở Hồ Quảng báo về: Vua Nguyên được tin Toa Đô đã chiếm xong Chiêm Thành cảng, đang vây Đại Châu, đã cử thái tử Thoát Hoan làm Trấn Nam vương, cùng với bình chương A Lý Hải Nha đem năm mươi vạn quân sắp tiến xuống biên giới nước ta. Vua Trần liền họp triều thần, nói:

- Người Thát lăm le xuất quân xuống miền biên giới, việc chiến chinh đã ở ngay cửa ngõ. Trẫm muốn chọn một người có đủ tài cán, lãnh quyền tiết chế điều vát quân dân chống giặc. Các khanh hãy mau tiến cử người tài cho trẫm.

Quan ngự sử trung tướng Trần Chu Phổ tâu:

- Thần cho rằng nước ta có hai cái cột chống nổi giời, đó là Chiêu Minh vương Trần Quang Khải và Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn. Xin quan gia chọn lấy một.

Triều thần người cho là nên chọn Hưng Đạo Vương, người cho là nên chọn Chiêu Minh vương. Nhà vua hỏi Trần Chu Phổ:

- Khanh cho rằng nên chọn ai?

Chu Phổ tâu:

- Thần xin chọn Hưng Đạo Vương.

Chiêu Quốc vương Trần Ích Tắc biết Hưng Đạo Vương là người tài, lại muốn khoét sâu mối hiềm khích giữa Quốc Tuấn với Quang Khải, nói:

- Không thể chọn Quốc Tuấn được.

https://thuviensach.vn

Nhà vua hỏi:

- Sao vậy?

Ích Tắc tâu:

- Xưa cha Quốc Tuấn khi lâm chung, dặn lại những lời phản nghịch. Ai biết lòng dạ Quốc Tuấn thế nào. Thần nghĩ nên chọn Chiêu Minh vương, hoặc gọi Tĩnh Quốc vương về. Vả lại, Thái tử Thoát Hoan cũng thật lòng muốn giao hảo với nước ta để đánh Chiêm Thành nên mới thả các đoàn sứ của ta bị giữ từ trước tới nay về...

Nhân Tông cười, ngắt lời Chiêu Quốc vương, bảo:

- Trẫm hiểu ý khanh rồi.

Quan thị lang Trương Xán tâu:

- Thần nghĩ Chiêu Minh Vương là người tài cao, học rộng thông hiểu kinh thư, nên chọn.

Lúc ấy Quang Khải mới nói:

- Thần, văn chương không bằng Chiêu Quốc, thao lược không thể so với Hưng Đạo, trộm nghĩ người mà hoàng thượng cần dùng chính là Hưng Đạo Vương vậy.

Nhân Tông vui vẻ nói:

- Lời Chiêu Minh Vương thật là vàng ngọc.

Nói xong liền truyền cho Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng, Bảo Nghĩa hầu Trần Bình Trọng đem hai nghìn quân ra bến Triều Đông đắp một tướng đài cao hai trượng. Chọn ngày hoàng đạo, vua xuống chỉ cho các vương hầu mang quân thuỷ bộ đến duyệt.

https://thuviensach.vn

Mặt trời vừa lên khỏi vệt mây phía Đông, xe nhà vua đã đến. Trăm quan sắp hàng thứ tự theo hầu, cờ phướn kéo một hàng dài. Trên nóc tướng đài là lá cờ đại bay phần phật, bốn hướng cắm nhiều cờ xanh đỏ đen trắng, bên trong cắm năm lá cờ vàng. Xung quanh có lính của Bảo Nghĩa hầu đứng canh. Nhà vua bước lên tướng đài, truyền Hưng Đạo đại vương Trần Quốc Tuấn lên nhận mệnh. Nhà vua nói:

- Người Việt Thường ta dựng nước từ thủa Hồng Bàng đã mấy nghìn năm. Vận nước có khi cường khi nhược nhưng chưa bao giờ thiếu kẻ anh hùng. Đất Việt Trời Nam thiên thư định rõ. Giặc Bắc phương nhiều lần gây hoạ can qua nhưng con dân Đại Việt chưa bao giờ chịu uốn gối làm tôi mọi cho bầy diều cú, trẻ nhỏ làng Gióng phất cờ đánh giặc, Trưng vương tỏ mặt nữ nhi, Ngô vương Quyền khêu sóng Bạch Đằng giang dìm quân Nam Hán. Chiến tích nghìn xưa kể không sao hết. Nay quân cường Hồ ỷ thế tướng mạnh quân đông gây việc binh nhung. Trẫm ngày đêm lo tìm người hiền tài giúp nước, thấy Hưng Đạo đại vương văn võ kiêm toàn, gồm thâu thao lược. Trẫm trao cho khanh quyền tiết chế ba quân, kiếm ấn nguyên nhung. Khanh hãy vì giang sơn xã tắc, vì trăm họ thần dân, chọn tướng rèn quân, trổ hết thần tài đánh tan giặc dữ, chớ phụ lời uỷ thác của trẫm.

Hưng Đạo vương quỳ nhận kiếm ấn, thề hết lòng phụng sự giang sơn. Buổi lễ đang diễn ra long trọng bỗng phía xa có một đạo quân ước hơn nghìn người tiến đến như một cơn lốc. Đi đầu là một tướng trẻ tuổi cùng với lá cờ đỏ thắm lấp lánh sáu chữ vàng Phá cường địch báo hoàng ân. Bình Trọng phi ngựa ra xem rồi quay lại tâu với nhà vua, đó là Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản. Quốc Toản đến nơi, xuống ngựa bái lạy nhà vua xin được đi đánh giặc. Nhà vua nói:

- Mới có một năm mà khanh đã lớn thế này rồi ư? Xem ra trẫm không bằng lòng cũng không được nữa rồi.

Quốc Toản sướng quá quên cả tạ ơn, hô lớn:

https://thuviensach.vn

- Phá cường địch báo hoàng ân!

Quân sĩ của các vương hầu tưởng đó là hiệu lệnh, cùng hô vang:

- Phá cường địch báo hoàng ân! Phá cường địch báo hoàng ân!

Chiêu Quốc vương Trần Ích Tắc nghiêm mặt nói:

- Quốc Toản trẻ tuổi mà ngông cuồng, dám làm náo loạn buổi hành lễ. Xin hoàng thượng chém đầu để giữ nghiêm quân lệnh.

Nhà vua nói:

- Hưng Đạo vương đã là quốc công tiết chế. Việc trong quân do tiết chế toàn quyền khu xử.

Hưng Đạo vương tâu:

- Thần thấy sự có mặt của Quốc Toản làm tăng thêm khí thế ba quân trong buổi lễ. Tướng lĩnh quân dân ai cũng như Quốc Toản thì lo gì không đánh tan quân Thát.

Nhà vua khen:

- Quốc công tiết chế xét việc như vậy, trẫm còn gì để nói nữa đây.

Nhà vua nói xong truyền cho Hưng Đạo vương chỉ huy quân thuỷ bộ duyệt binh. Đại vương đứng trên tướng đài cầm lá cờ lệnh phất một nhát. Các vương hầu hàng nào đội ấy lần lượt tiến lên.

Sau cuộc duyệt binh, Trần Hưng Đạo mang quân về đóng ở Vạn Kiếp.

Trời tang tảng sáng, sĩ tốt xôn xao trước quân doanh. Ai nấy chỉ tay về hướng Đông. Vầng thái dương bị che khuất bởi một vệt mây dài. Phía trên

https://thuviensach.vn

đám mây phẳng căng, đỏ hừng lên như vệt máu loang trên mặt tường thành. Người lão bộc của Hưng Đạo vương nói với mấy chàng lính:

- Mây thành giăng dài thế này tất trong năm nay có việc chinh chiến. Hẳn giặc Thát xâm phạm nước ta.

(Mây thành: Là màn mây che kín từ chân trời lên, phía trên phẳng như mặt tường thành. Theo quan niệm mê tín thời xưa, khi mây thành xuất hiện là điềm báo trước việc chinh chiến)

Mấy chú lính trẻ láu táu hỏi:

- Sao lão biết được như vậy?

Người lính già cài lại chiếc hốt trên búi tóc củ hành bạc trắng, nói:

- Năm Nguyên Phong cũng mây thành thế này, mùa Đông giặc Thát sang. Lúc ấy bác cũng trẻ như các cháu đây, à không năm nay bác đã gần sáu mươi tuổi thì khi ấy bác đã ngoài ba mươi rồi. Bác đi theo quốc công từ bấy đến nay ngót ba mươi năm rồi còn gì.

- Thế năm Nguyên Phong ta đánh Thát thế nào hở lão?

- Ừ thì ngồi cả xuống đây bác kể cho mà nghe.

- Lần này Thát đến lão còn đánh giặc được không?

Người lính già cười:

- Được chứ sao không. Liêm Pha tám mươi vẫn cầm đao lên ngựa. Hoàng Trung ngoài bảy mươi, giương cung ba tạ. Ta so với hai ông ấy còn trẻ chán.

Mấy cậu lính cười ầm cả lên. Trong tướng doanh, Hưng Đạo vương đã dậy, bảo anh lính túc vệ pha trà. Anh lính dâng trà lên nhưng lại nói:

https://thuviensach.vn

- Đêm qua đức ông thức khuya, hãy nghỉ thêm chút nữa cho đỡ mệt ạ!

- Ta không mệt. Ngoài kia có chuyện gì mà nói cười vui vẻ thế?

- Dạ! Trình đức ông! Đó là lão bộc đang kể chuyện đánh giặc năm Nguyên Phong cho binh lính nghe nên họ cười.

Quốc Tuấn nói:

- Ông lão binh này vẫn giữ cái tật như hồi còn trẻ, cứ ngồi đâu vui chuyện là nói cười quên giời quên đất. Nhưng cũng láu lỉnh lắm, toàn nói việc của người khác, còn mình vô khối chiến công nhưng cấm bao giờ lão kể. Thôi kệ lão! Ngươi đi gọi cho ta Yết Kiêu cùng Dã Tượng lại đây.

Người lính vâng lệnh đi ngay. Lát sau hai người gia thần là Yết Kiêu và Dã Tượng cùng tới. Hưng Đạo đang đọc cuốn Tư Mã binh pháp (Tư Mã binh pháp là cuốn binh thư nổi tiếng do Tư Mã Nhương Thư soạn từ thời nhà Chu. Không những nói về rèn binh luyện tướng, bày trận ra quân, nêu nên những pháp độ trong quân đội và dân chúng mà còn nói đến cả việc định tước phong hầu cùng cách ứng xử của vua chúa khi bình cũng như khi biến) đến thiên Nghĩa của thiên tử, thấy hai người đến liền bỏ cuốn sách xuống án thư, nói:

- Các ngươi theo ta đã lâu, tình thân như thủ túc. Nay ta có việc muốn hỏi, các ngươi nghĩ như thế nào thì cứ thực lòng mà nói không phải gượng ép gì cả. Dẫu nói đúng sai ta cũng không bắt tội.

Yết Kiêu, Dã Tượng cùng nói:

- Chúng thần đội ơn tri ngộ của đại vương, dẫu tan xương nát thịt cam đành, có đâu lại dám không thành thật.

Hưng Đạo chậm rãi nói:

https://thuviensach.vn

- Khi xưa cha ta lâm chung có dặn mai sau phải giành lấy ngôi cao cho dòng đích tử. Nay ta thống lĩnh ba quân chính là thời cơ đó. Các ngươi nghĩ có nên chăng?

Yết Kiêu, Dã Tượng nghe hỏi vậy bất ngờ quá, nhìn nhau rồi cùng quỳ xuống thưa:

- Đại vương đã phú quý rồi, còn chúng tôi thề đến già vẫn làm gia nô, không muốn làm như thế, để tiếng xấu ở đời.

Quốc Tuấn thấy hai người có lòng trung nghĩa như vậy cảm động khóc, nói:

- Nước nhà đang cơn nguy biến, nếu thần tử ai ai cũng có lòng trung trinh như các ngươi chẳng phải là phúc cho xã tắc lắm sao!

Hôm sau Quốc Tuấn cho gọi người con trai lớn là Hưng Vũ vương Quốc Nghiễn đến, hỏi:

- Người xưa có cả thiên hạ để truyền cho con cháu, con nghĩ thế nào?

Hưng Vũ vương trả lời:

- Thưa cha! Việc ấy dẫu khác họ cũng không nên làm, huống chi là cùng một họ.

Quốc Tuấn cho gọi người con trai thứ là Hưng Nhượng vương Quốc Tảng đến cũng hỏi như vậy. Quốc Tảng bước lên thưa:

- Tống Thái tổ vốn là một ông lão làm ruộng, đã thừa cơ dấy vận nên có được thiên hạ.

Quốc Tuấn quắc mắt thét:

- Tên loạn thần là từ đứa con bất hiếu mà ra.

https://thuviensach.vn

Nói xong, rút kiếm chém Quốc Tảng. Quốc Nghiễn vội đỡ lại, xin cha tha chết cho Quốc Tảng. Quốc Tuấn nhất định đòi giết Tảng. Quốc Nghiễn dập đầu xuống nền nhà đến chảy máu, khóc lạy xin chịu tội thay cho em, Quốc Tuấn mới tha cho nhưng bắt Tảng mang quân ra giữ cửa biển Vân Đồn, không có lệnh không được về, lại dặn Nghiễn:

- Mai sau ta chết, đậy nắp quan tài xong rồi mới được cho Quốc Tảng vào viếng.

Chuyện ấy về sau có người nói ra, các vương công nghe được đều một lòng nể sợ Quốc Tuấn. Tháng bảy năm ấy (1284), Hưng Đạo vương ước với các vương hầu sang tháng tám làm cuộc tổng duyệt binh trên bến Đông Bộ Đầu, để Hưng Vũ vương ở lại giữ Vạn Kiếp, lúc đi dặn bọn gia tướng là Nguyễn Địa Lô, Nguyễn Chế Nghĩa, Yết Kiêu, Dã Tượng:

- Ta lên kinh lần này sẽ đi bằng đường bộ qua lộ Hải Đông lên châu Thượng Hồng, muốn xem việc tuyển quân các nơi ấy ra sao. Đây là vùng nhiều của đông người, các ngươi mang quân đi qua không được phiền nhiễu chúng dân. Kẻ nào trái lệnh phải xử theo quân luật.

Tháng bảy mưa ngâu, đường đất lầy lội. Dã Tượng nói:

- Trời mưa không dứt, lại có gió lạnh. Quốc công nên xuống ngựa đi kiệu cho đỡ vất vả.

Hưng Đạo vương nói:

- Ta vất vả, chả lẽ người khác không vất vả hay sao mà còn kiệu ta?

Dã Tượng lại nói:

- Quốc công là tim óc của ba quân. Có đâu ba quân lại không vì quốc công mà xả thân.

https://thuviensach.vn

Hưng Đạo nói:

- Ta là tướng mà tránh nơi mưa gió, sao có thể khiến quân sĩ xông pha vào lửa đạn. Thôi ngươi đừng nói nữa.

Quá trưa, trời tạnh. Đoàn quân đang đi bỗng chùn lại. Phía trước có tiếng ồn ào. Hưng Đạo sai Nguyễn Chế Nghĩa phi ngựa lên xem có chuyện gì. Chế Nghĩa quay lại nói:

- Trình quốc công! Phía trước có một tráng sĩ ngồi giữa đường đan sọt, quân lính đuổi đi không được. Bị chọc một giáo vào đùi đến chảy máu, tráng sĩ ấy vẫn không nói gì.

- Lạ thật! Các ngươi để đó ta xem.

Hưng Đạo nói xong liền đến chỗ tráng sĩ kia, hỏi:

- Đùi nhà ngươi đang chảy máu, sao cứ để vậy, không biết đau ư?

Lúc ấy tráng sĩ mới ngẩng đầu, bái Quốc Tuấn một bái, nói:

- Kẻ bần dân đang nghĩ mấy câu trong binh pháp nên không biết đại vương đi qua. Xin đại vương tha tội.

Quốc Tuấn thấy khẩu khí tráng sĩ khác với người thường, mới truyền cho ba quân dừng lại, hỏi:

- Tráng sĩ tên họ là chi, gia sự thế nào?

Tráng sĩ thưa:

- Kẻ bần dân họ Phạm, tên là Ngũ Lão, quê ở làng Phù Ủng đây, song thân đã sớm về trời, nhà nghèo nên phải làm nghề đan sọt kiếm sống.

Hưng Đạo vuốt chòm râu, gật đầu hỏi tiếp:

https://thuviensach.vn

- Thường ngày tráng sĩ có được học hành chi không?

- Trình quốc công! Khi xưa thân phụ đã từng đỗ cống sinh, không được gọi ra làm quan, ở nhà dạy học nên kẻ bần dân cũng được học hành đôi chữ.

- Khi nãy tráng sĩ nghĩ câu gì trong binh pháp mà mải mê đến vậy?

- Trình đại vương! Đó chỉ là vài ý nghĩ thiển cận của kẻ quê mùa này thôi ạ.

- Xã tắc hưng vong thất phu hữu trách. Tráng sĩ nghĩ thế nào cứ mạnh dạn nói ta nghe?

Phạm Ngũ Lão thấy Quốc Tuấn ân cần như vậy mới nói

- Giặc Thát xâm lấn nước ta, tướng mạnh quân đông, thế như gió bão. Nước ta đất hẹp, dân ít lại nghèo. Cái thế thiểu chúng đã rõ ràng, ta phải dùng kỳ binh mà chống mới thủ thắng được.

(Thiểu chúng (Lấy ít đánh nhiều): Một thiên trong sách Lục Thao của Hoàng Thạch Công)

- Tướng Nguyên đều là những kẻ tinh thông binh pháp, ta làm thế nào mà dùng kỳ binh?

- Hai bên đối luỹ giữ nhau, đều muốn dùng mưu mô đánh lừa đối thủ. Mấu chốt để giành phần thắng nằm cả trong một chữ biến mà thôi. Nhanh bạo thì thắng, chậm trễ tất thua.

Hưng Đạo tươi cười nói:

- Tráng sĩ nói rất phải. Vậy điểm cốt yếu của phép dùng binh là gì?

https://thuviensach.vn

- Trình quốc công! Điểm cốt yếu của phép dùng binh là trọng lễ và trọng lộc. Trọng lễ thì chí sĩ quy tụ. Trọng lộc thì nghĩa sĩ coi thường cái chết.

Hưng Đạo nói:

- Ta nghe nói người xưa không dùng thưởng phạt mà giữ được ổn định, vậy thì lễ và lộc còn được việc gì đây?

- Không thưởng không phạt mà ổn định là quân thần thánh. Chỉ có vua Ngu tận dụng đức hạnh mới làm được như vậy. Nhà Hạ chỉ thưởng mà không phạt là nhờ giáo dục đến nơi đến chốn. Nhà Thương chỉ phạt mà không thưởng là dựa vào việc uy hiếp bách tính. Đến nhà Chu thì đạo đức đã suy thoái nhiều nên phải dùng cả thưởng lẫn phạt. Thời nay nên dùng lễ để giáo hoá ba quân, lấy lộc để khích lệ tướng sĩ. Tuy nhiên không dùng tiền của để sai khiến người hiền vì người có nghĩa không chết vì kẻ bất nhân, người có trí không bày mưu cho phường ngu muội.

(Vua Ngu (Thuấn đế): Một vị vua được coi là thánh của Trung Quốc cổ đại)

Hưng Đạo lại hỏi:

- Theo tráng sĩ, dùng binh kị nhất điều gì?

- Thưa đại vương! Điều kị lớn nhất của phép dùng binh là do dự. Nhưng việc binh là việc lớn của quốc gia, quan hệ đến sống chết của dân, mất còn của đất nước không thể không xét kỹ.

- Ta dùng kỳ binh đánh địch, tác chiến phải cần thế nào?

- Phép dùng binh là nghệ thuật dối lừa, phải giấu kín khả năng. Muốn tiến lên thì vờ rút đi, muốn đánh gần phải vờ đánh xa. Thế đánh không

https://thuviensach.vn

ngoài kỳ chính thực hư. Kỳ chính thực hư sinh ra nhau, xoay vần biến hoá không ngừng không dứt, ai mà biết hết được.

Hưng Đạo hỏi:

- Người làm tướng phải như thế nào?

- Thưa đại vương! Người làm tướng lúc bình an phải lo khi biến động, lúc quẫn bách không rối trí, gặp nguy nan không rời bỏ ba quân.

- Người làm tướng phải kiêng nhất điều gì?

- Trình đại vương! Người làm tướng có nhiều điều phải kiêng nhưng gói ghém lại trong một chữ tham. Thấy lợi nhỏ quên cái hại lớn, dễ bị đối phương lừa nhử, dễ bị kẻ gian mua chuộc.

- Làm sao mà biết được kẻ tham?

- Kẻ tham trong lòng chứa đầy sự ham muốn nhưng ngoài mặt làm ra vẻ thanh liêm, giả làm người tốt để lấy tiếng, trộm cắp của công bố thí cho kẻ khác để làm ơn riêng khiến cho tốt xấu mịt mờ, ăn mặc sang trọng khoe mẽ, nét mặt lúc nào cũng làm ra vẻ trịnh trọng để mong được người khác kính nể hòng tiến chức thăng quan. Nhưng thực ra đó chính là đầu mối của đạo tặc.

Hưng Đạo lại hỏi:

- Rèn luyện quân sĩ điều gì là cần nhất?

- Trình quốc công! Việc luyện binh cần nhất phải làm cho quân sĩ tự tin ở mình. Toàn quân liên thủ trăm người như một.

- Làm thế nào cho quân lính tự tin?

https://thuviensach.vn

- Muốn quân lính tự tin, kỷ luật phải nghiêm, ban lệnh phải rõ ràng. Cấm ngặt việc bói toán dị đoan trong quân doanh. Binh lính mà tin điều bói toán thì hoang mang nghi ngờ, đã hoang mang nghi ngờ tất không hết lòng chiến đấu. Đó chính là căn nguyên của sự bại trận.

Quốc Tuấn hài lòng lắm, cười nói:

- Những lời tráng sĩ nói ra đều là điều cốt tử của binh gia. Thật không hổ danh người đọc sách thánh hiền. Nay ta muốn mời tráng sĩ về triều để cùng lo việc lớn của nước nhà, tráng sĩ nghĩ thế nào?

Phạm Ngũ Lão khoanh tay cúi đầu nói:

- Đội ơn đại vương có lòng thu nạp nhưng kẻ bần nhân này còn ba người anh em kết nghĩa, thường ngày luyện tập côn quyền, thề cùng tòng quân giúp nước, lẽ nào lại bỏ đi một mình.

- Ba người ấy so với tráng sĩ thế nào?

- Thưa đại vương! Ba người ấy mỗi người có một biệt tài nên được dân làng gắn cho mỗi người một biệt danh chứ không vô dụng như kẻ hèn này đâu ạ.

Quốc Tuấn bảo Ngũ Lão dẫn đường vào làng. Lý trưởng cùng các hào mục ra đình đón. Lát sau dân làng kéo cả đến. Ba gã trai làng cùng Phạm Ngũ Lão bái chào đại vương. Quốc Tuấn bảo Ngũ Lão giới thiệu từng người. Ngũ Lão chỉ mấy anh đứng bên, nói:

- Trình quốc công! Anh này họ Vương tên Thanh, có tài bắn nỏ trăm phát không sai phát nào nên dân làng gọi là tiểu Cao Lỗ Vương Thanh. Anh này là Nguyễn Văn Thắng có thể vật ngã ba người cùng một lúc nên dân làng gọi là tiểu Đô Hồ Văn Thắng. Còn anh này là Phạm Bình có thể cầm mũi dao ném vào mục tiêu cách xa trăm bước không sai phát nào nên dân làng gọi là tiểu Thác Đao Phạm Bình.

https://thuviensach.vn

(Cao Lỗ: Tướng của An Dương vương, có tài bắn tên và chế cung nỏ.

Đô Hồ: Đô Hồ đại vương Phạm Tu, tướng của Lý Nam Đế, có công chống quân nhà Lương.

Thác Đao: Chỉ Lê Phụng Hiểu thời Lý)

Hưng Đạo vương vỗ tay nói:

- Tốt! Tốt.

Rồi đưa cả bốn người về kinh. Dân làng mở cờ gióng trống tiễn đưa. Suốt dọc đường đi, Hưng Đạo vương cho Phạm Ngũ Lão ngồi cùng xe, hai người bàn luận việc binh, say sưa mấy ngày không dứt.

Tháng tám mùa Thu, nắng như dát vàng trên con đường lớn dẫn vào đại doanh. Quân sĩ của các vương hầu hàng nào đội ấy nghiêm trang trước tướng đài. Doanh trại san sát theo dọc triền sông. Trại nào cũng treo vô số cờ hiệu cờ lệnh rực rỡ suốt mấy chục dặm. Tướng đài treo một lá cờ đại cực lớn. Những vị tướng lĩnh đều cưỡi ngựa đứng trước hàng quân của mình. Lính truyền tin, lính hoả bài phi ngựa như bay đến những hàng quân phía xa để truyền mệnh lệnh. Dưới nước, thuyền lớn thuyền nhỏ giăng kín mặt sông. Một rừng cột buồm ngạo nghễ chĩa thẳng lên trời. Bỗng vang lên một tiếng cồng, tất cả tướng lĩnh quân sĩ đều im lặng. Hưng Đạo đại vương Trần Quốc Tuấn bước lên tướng đài, hai hàng giáp sĩ đi theo hộ vệ. Đại vương cầm cây cờ lệnh màu xanh, vẫy hai nhát. Đó là tín hiệu đại vương gửi lời chào đến toàn quân. Mọi người cùng hô vang:

- Ba quân sẵn sàng đợi lệnh đại vương.

Hưng Đạo đại vương nói lớn:

- Hỡi ba quân tướng sĩ! Giặc Thát đang lăm le xâm phạm cõi bờ. Ta cùng các ngươi thân mang trọng trách vua trao, có lẽ đâu chịu để giang sơn

https://thuviensach.vn

bị giày xéo dưới vó ngựa của quân cường khấu, dù nát thịt tan xương cũng phải đánh tan lũ giặc Hồ. Vậy ta làm bản hịch văn này, các ngươi nghe đây mà dốc một lòng cùng ta đem thân mình ra đền ơn nước.

Đại vương nói xong, có một viên quan cầm bản hịch văn, hướng loa về phía ba quân, cao giọng đọc:

- Ta từng nghe, Kỷ Tín đem mình chết thay, cứu thoát Cao Đế. Do Vu giơ lưng chịu giáo, che cho Chiêu vương. Dự Nhượng nuốt than báo thù cho chủ. Thân Khoái chặt tay cứu nạn cho nước. Kính Đức, một chàng tuổi trẻ, thân phò Thái Tông thoát khỏi vòng vây của Vương Thế Sung. Cảo Khanh, một bề tôi xa, miệng mắng Lộc Sơn, không nghe nghịch tặc. Từ xưa các bậc trung thần nghĩa sĩ bỏ mình vì nước thời nào không có. Giả sử các bậc đó cứ khư khư theo thói nhi nữ thường tình thì cũng chết uổng nơi xó cửa, sao có thể lưu danh sử sách để cùng bất hủ với đất trời?

Các ngươi vốn nòi võ tướng không hiểu văn nghĩa, nghe những chuyện ấy nửa tin nửa ngờ. Thôi! Việc đời trước hãy tạm không bàn. Nay ta lấy chuyện Tống, Thát mà nói.

Vương Công Kiên là người thế nào, tỳ tướng của ông là Nguyễn Văn Lập lại là người thế nào mà lấy thành Điếu Ngư nhỏ như cái đấu chống lại quân Mông Kha đông hàng trăm vạn, khiến cho sinh linh bên Tống đến nay còn đội ơn sâu. Cốt Đãi Ngột Lang là người thế nào, tỳ tướng của ông là Cân Ty Tư lại là người thế nào mà xông pha lam chướng trên đường muôn dặm, phá quân Nam Chiếu trong khoảng vài tuần, khiến cho quân trưởng người Thát đến nay vẫn còn lưu tiếng tốt.

Huống chi ta cùng các ngươi, sinh ra phải thời loạn lạc, lớn lên gặp lúc gian lao, ngó thấy sứ giặc đi lại nghênh ngang ngoài đường, uốn lưỡi cú diều mà lăng nhục triều đình, đem thân dê chó mà bắt nạt tể phụ, thác lệnh Hốt Tất Liệt, đòi ngọc lụa để thoả lòng tham khôn cùng, giả hiệu Vân Nam

https://thuviensach.vn

vương thu bạc vàng để vét của kho có hạn. Thật khác nào ném thịt cho hổ đói, giữ sao cho khỏi tai vạ về sau!

Ta từng tới bữa quên ăn, nửa đêm vỗ gối, ruột đau như cắt, nước mắt đầm đìa, chỉ căm tức chưa được xả thịt, lột da, ăn gan uống máu quân thù. Dẫu trăm thân này phơi ngoài nội cỏ, nghìn xác này gói trong da ngựa ta cũng cam lòng.

Các ngươi ở lâu dưới trướng, nắm giữ binh quyền, không có mặc thì ta cho áo, không có ăn thì ta cho cơm. Quan thấp thì ta thăng chức, lương ít thì ta cấp bổng, đi bộ thì ta cho ngựa, đi thuỷ thì ta cho thuyền, lúc trận mạc thì cùng nhau sống chết, khi ở nhà thì cùng nhau vui cười, so với Vương Công Kiên đãi kẻ tỳ tướng, Ngột Lang đãi người phụ tá, cũng chẳng kém gì.

Nay các ngươi nhìn chủ nhục mà không biết lo, thấy nước nhục mà không biết thẹn, làm tường triều đình phải hầu quân giặc mà không biết tức, nghe nhạc thái thường đãi yến ngụy sứ mà không biết căm, hoặc lấy việc chọi gà làm vui đùa, hoặc lấy việc đánh bạc làm tiêu khiển, mải mê vườn ruộng, quyến luyến vợ con vì lòng ích kỷ, hoặc mê làm giàu mà quên việc nước, hoặc ham săn bắn mà quên việc binh, hoặc thích rượu ngon, hoặc say tiếng hát. Nếu giặc Mông Thát tràn sang thì cựa gà sống không thể đâm thủng được áo giáp, mẹo cờ bạc không thể dùng làm mưu lược nhà binh. Dẫu rằng ruộng lắm vườn nhiều, tấm thân quý ngàn vàng khôn chuộc, vả lại vợ bìu con dín việc quân cơ trăm sự nghĩ sao. Tiền của tuy nhiều, khôn mua được đầu giặc; chó săn tuy khoẻ khó đuổi được quân thù. Chén rượu ngon không làm cho quân giặc say chết, tiếng hát hay không làm cho quân giặc điếc tai. Lúc bấy giờ chúa tôi ta đều bị bắt, đau xót biết nhường nào! Chẳng những thái ấp của ta không còn, mà bổng lộc của các ngươi cũng mất. Chẳng những gia quyến ta bị đuổi, mà vợ con các ngươi cũng bị người khác bắt đi. Chẳng những xã tắc tổ tông ta bị giày xéo mà mồ mả cha mẹ các ngươi cũng bị bới đào. Chẳng những thân ta kiếp này chịu nhục,

https://thuviensach.vn

trăm đời sau tiếng nhơ khôn rửa, tên xấu còn lưu mà đến gia thanh các ngươi cũng không khỏi mang tiếng là tướng bại trận. Lúc bấy giờ các ngươi muốn vui chơi phỏng có được không?

Nay ta bảo các ngươi cho rõ: Nên nhớ chuyện "đặt mồi lửa vào dưới đống củi" làm nguy, lấy điều "kiêng canh nóng thổi cả rau nguội" làm răn. Hãy huấn luyện quân sĩ, tập dượt cung tên, khiến cho người người giỏi như Bàng Mông, nhà nhà đều là Hậu Nghệ để có thể bêu đầu Hốt Tất Liệt dưới cửa khuyết, phơi xác Vân Nam Vương ở Cảo Nhai. Như vậy chẳng những thái ấp của ta mãi mãi lưu truyền mà bổng lộc của các ngươi cũng đời đời được hưởng. Chẳng những gia quyến ta yên ấm gối chăn mà vợ con các ngươi cũng bách niên giai lão. Chẳng những tông miếu của ta được muôn đời tế lễ mà ông cha các ngươi cũng được thờ cúng quanh năm. Chẳng những thân ta kiếp này đắc chí mà các ngươi trăm năm sau tiếng thơm vẫn còn. Chẳng những danh hiệu ta lưu truyền mãi mãi mà họ tên các ngươi cũng được sử sách lưu thơm. lúc bấy giờ dẫu các ngươi không muốn vui chơi phỏng có được không?

Nay ta chọn binh pháp các nhà soạn thành một quyển, gọi là Binh thư yếu lược. Các ngươi nếu biết chuyên tâm rèn tập theo lời ta dạy thì trọn đời là tôi chủ, nhược bằng khinh bỏ sách này, trái lời ta dạy thì trọn đời là cừu thù.

Vì sao vậy? Vì giặc Mông Thát là kẻ thù không đội trời chung, mà các ngươi cứ điềm nhiên không nghĩ rửa nhục, không lo trừ hung, lại không dạy quân sĩ, thế là quay mũi giáo mà chịu đầu hàng, giơ tay không mà chịu thua giặc, khiến cho sau khi dẹp giặc, muôn đời để nhơ thì còn mặt mũi nào đứng trong cõi trời che đất chở này nữa? Cho nên, ta viết bài hịch này để các ngươi hiểu rõ lòng ta.

Lời hịch vừa dứt, tất cả quân sĩ cùng hô lớn:

- Sát Thát! Sát Thát! Sát Thát!

https://thuviensach.vn

Hưng Đạo vương tươi cười nói:

- Các ngươi đã quyết lòng như vậy, thích ngay lời ấy vào tay.

Nói xong, đại vương xắn áo, sai ngươi lấy kim và mực thích hai chữ Sát Thát vào cánh tay bên Hữu. Tất cả tướng lĩnh cùng sĩ tốt nhất loạt làm theo. Mặt trời lên cao chiếu ánh vàng rực rỡ. Suốt một dải ven sông hừng lên sắc cờ và màu áo lính. Khí thiêng sông núi như bốc lên đến tận trời xanh.

Trấn Nam vương Thoát Hoan cùng bình chương A Lý Hải Nha chuẩn bị tiến binh, đưa thư đòi triều đình nhà Trần phải cấp cho quân sĩ hai mươi vạn thạch lương cùng năm vạn quân tinh tráng để đi đánh Chiêm Thành. Trần Nhân Tông họp triều thần vấn kế. Chiêu Quốc vương Trần Ích Tắc vốn muốn thông mưu với quân Nguyên, đứng ra tâu:

- Năm trước ta đem quân giúp Chiêm chống lại với thiên triều, như thế là có lỗi. Nay quân thiên triều đã đến ngoài cõi, hoàng thượng nên thuận theo may ra mới tránh được búa rìu của thượng quốc.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải bước ra, nói:

- Quyết không thể được. Hoàng thượng để cho giặc Hồ vào là chúng giở mặt ngay. Chi bằng lệnh cho Hưng Đạo vương đem quân chặn giặc từ miền biên giới thì hơn.

Trần Ích Tắc nói:

- Nay Trấn Nam vương thái tử đem năm mươi vạn quân đi qua. Nước ta tất tận già trẻ lớn bé bất quá cũng chỉ có vài trăm vạn dân, cứ mười người lấy một người làm lính may ra được hai chục vạn quân là cùng, chống sao được với thái tử. E rằng việc ấy chỉ như đem dân đen thiêu trên lửa đỏ mà thôi. Xin hoàng thượng nghĩ cho kĩ kẻo một khi xảy ra sự chẳng lành, ngọc nát vàng phai tội ấy muôn đời khôn rửa.

https://thuviensach.vn

Người nói đi, người nói lại cuối cùng hàn lâm học sĩ Đinh Củng Viên nói:

- Hưng Đạo đại vương nay đã nắm quyền tiết chế ba quân. Xin quan gia vời ông ấy về kinh hỏi xem nên làm thế nào.

Nhà vua nghe theo, lập tức sai sứ đến ải Nội Bàng mời Hưng Đạo vương (Nội Bàng: Vùng Chũ thuộc tỉnh Bắc Giang ngày nay. Đây là nơi Đạo vương đóng đại bản doanh để ngăn quân Nguyên). Vương nói với sứ giả:

- Ông mang thư này trình lên hoàng thượng, ắt có kế hay. Ta đang bận công việc bố phòng không thể về triều trong lúc này được.

Sứ giả mang thư về trình. Nhân Tông xem xong tươi cười nói:

- Tốt! Tốt!

Rồi cho đốt thư ngay, không để ai được biết.

Thật là:

Trong triều đàm luận lời cao thấp

Ngoài ải đặt bày mẹo sâu nông

Không biết bức thư của Hưng Đạo vương viết những gì mà bí mật đến vậy. Xin kể tiếp ở chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 23

Gái giả trai Đoàn Thị tòng quân

Gần nói xa Quốc Khang lừa giặc

Nhân Tông nhận được thư của Hưng Đạo vương, mừng lắm, nói:

- Có kế hay đây rồi! Hôm nay nếu không còn việc gì thì các khanh cứ về đi, chỉ một mình trung đại phu Trần Phủ ở lại, trẫm bàn việc.

(Trần Phủ: Có tài liệu ghi là Trần Khiêm Phủ)

Các quan thấy vậy không hiểu ra sao nhưng cũng lần lượt ra về, ai lo việc nấy. Lúc ấy nhà vua mới gọi Trần Phủ lại gần, đưa cho một phong thư, bảo:

- Trẫm cho khanh đem thư này theo sứ Nguyên sang Hồ Quảng. Khanh cứ như, thế như thế mà nói.

Trần Phủ tâu:

- Thoát Hoan đòi ta giúp quân, giúp lương chỉ là cái cớ thôi. Thần e rằng nói như vậy sao chúng chịu.

- Trẫm biết! Nhưng ta nói thế cũng chỉ là lấy cớ để không giúp quân, lương cho chúng. Điều căn bản khanh phải nắm cho được chính xác ngày tháng chúng tiến binh rồi báo về.

- Thần hiểu rồi.

https://thuviensach.vn

Trần Phủ theo đoàn sứ Nguyên sang Hồ Quảng gặp Trấn Nam vương Thoát Hoan. Thoát Hoan ngồi ngất ngưởng trên ngai cao, giơ tay vuốt ria nhưng vì vương còn rất trẻ nên chưa có sợi ria nào, mới chỉ là một mớ lông tơ lún phún hai bên mép. Chẳng biết vương đắc chí hay vì thấy hành vi của mình ngộ nghĩnh nên mỉm cười. Nhưng cái sứ mệnh nặng nề mà vua cha trao nhanh chóng thức tỉnh thái tử. Thoát Hoan lấy giọng vương giả, nói với Trần Phủ:

- Vua tôi An Nam nhà ngươi thật là to gan. Việc quân lương phụ vương ta đã có chỉ cho các ngươi từ năm ngoái, sao không chịu tuân mệnh.

Trần Phủ nói:

- Lệnh của thiên triều, nước Việt tôi đâu dám không tuân. Nhưng hiềm nỗi nước tôi đất hẹp, dân nghèo, lương thực trong nước ăn còn không đủ, nói chi chuyện tích góp, đường xá nhỏ bé gập ghềnh, không tiện cho việc hành quân, dù có đem dân phu đi khai phá sửa sang thì mười năm chắc gì đã xong chứ đừng nói một năm. Nay nhà vua của chúng tôi sai tôi mang thư sang đây dâng lên thái tử, xin hoãn cho một năm nữa, nước Nam tôi mang hết quân dân tu sửa đường xá để binh xa, kị sĩ có thể hành quân qua được.

Thoát Hoan cười khẩy, nói:

- Thôi được! Việc đã khó khăn như thế, để ta mang quân sang giúp vua tôi nhà ngươi vậy. Ngươi cứ về đi, ta mang quân tới ngay đây.

Thoát Hoan nói xong, liền truyền các tướng tiến binh. Trần Phủ quay về dịch quán gọi người tâm phúc tới, dặn:

- Ngươi tới ngay phố Tiên Dược, ngõ Trương Cơ tìm một người là thần y Đào Thế Quang, đưa cho ông ta tấm thẻ này, rồi dẫn về đây.

https://thuviensach.vn

Lúc ấy Đào Thế Quang giả làm thầy thuốc, sang dò tình hình quân Nguyên ở Hồ Quảng đã nhiều năm, nhận được tín thẻ liền đi ngay. Trần Phủ nói:

- Quân Thát bắt đầu phát binh. Tôi muốn đưa tin ấy thật nhanh về triều đình. Đại phu có cách gì giúp không?

Thế Quang nói:

- Quân hầu viết ngay một bức thư, chọn người tin tưởng cầm đi. Tôi cho gia nhân tâm phúc đưa tắt qua đường rừng, nội trong năm ngày sẽ đến được chỗ tướng quân Lương Uất ở ải Lạng Châu. Từ đấy đến đại bản doanh Nội Bàng, đi ngựa trạm chỉ nửa ngày là tới. Còn quân hầu cứ từ từ đi sau để chúng khỏi nghi ngờ.

Hưng Đạo vương nhận được tin Thoát Hoan đã xuất binh, liền cho lính hoả tốc báo về Thăng Long, đồng thời cử các tướng mang quân đi tăng thêm lực lượng cho những nơi hiểm yếu. Vua Trần Nhân Tông họp triều thần, nói:

- Thoát Hoan đã bắt đầu tiến binh, ta nên làm thế nào?

Chiêu Quốc vương Trần ích Tắc nói:

- Tình thế đã đến nước này, sao hoàng thượng không bắt chước hậu chủ nhà Thục Hán để tránh hoạ lưu huyết cho trăm họ có hơn không?

(Hậu chủ nhà Thục Hán: Là Lưu Thiện - con trai Lưu Bị, một ông vua hèn nhát, trong tay có mấy vạn quân mà không dám đánh, mở cửa thành đầu hàng kẻ địch chỉ có ba nghìn quân)

Hàn lâm đại học sĩ Lê Văn Hưu nói:

https://thuviensach.vn

- Không thể được! Giặc chưa đến quan ải đã khuyên vua đầu hàng. Tôi thần như vậy có khác gì Bá Hi, Tần Cối? Việc trước mắt xin quan gia tuyển mộ thêm quân, cử người huấn luyện để có thể bổ sung cho những nơi khiếm khuyết. Thoát Hoan đã tiến binh xuống thì Toa Đô dù chiếm được Chiêm Thành hay không, cũng phải vòng lên phối hợp, kẹp nước ta vào giữa, vì thế cần đưa thêm quân vào miền Hoan, ái để chặn lại, không cho chúng hợp với nhau.

(Bá Hi: Gian thần nước Ngô thời Xuân Thu; Tần Cối: Gian thần nhà Tống đều chủ trươngđầu hàng kẻ thù)

Ích Tắc nói:

- Nước ta dân ít, trai tráng trong thôn bản đã vào lính hết rồi, lấy đâu ra nữa mà tuyển mộ. Lời quan hàn lâm học sĩ chính là con đường đưa cả nước vào lò lửa vậy.

Thượng thư Nguyễn Hiền nói:

- Chiêu Quốc vương nói sai rồi. Nếu hoàng thượng lấy phương châm bách tính giai vi binh thì lo gì thiếu quân thiếu người.

(Trăm họ đều làm lính)

Nhân Tông hỏi:

- Muốn thực hiện bách tính giai vi binh, phải làm thế nào?

Nguyễn Hiền tâu:

- Làng có già làng, bản có già bản, đó chính là trí tuệ của muôn dân. Xin hoàng thượng cho họp hội nghị bô lão trong cả nước, nhất định những người già sẽ cho nhiều lời hay.

Nhân Tông nói:

https://thuviensach.vn

- Tốt lắm! Tốt lắm!

Đầu tháng chạp năm ấy (01-1285), thượng hoàng Trần Thánh Tông triệu tập hội nghị bô lão toàn quốc để bàn kế phá giặc. Trời cuối Đông, mưa rét, gió bấc thổi hun hút. Nhưng các già bản, già làng đều về hội đủ trong điện Diên Hồng. Thượng hoàng Thánh tông hỏi:

- Nay giặc Thát mang năm mươi vạn quân sang xâm lược nước ta. Thượng hoàng cùng nhà vua mời các bô lão về đây, muốn hỏi các bô lão xem nên hoà hay nên đánh. ý các bô lão thế nào cứ nói thật lòng.

Thượng hoàng vừa nói dứt lời, các bô lão muôn người như một, không ai bảo ai, cùng giơ tay nói lớn:

- Đánh!

Lời nói đanh thép của muôn người mà như phát ra từ một miệng. Thượng hoàng cùng nhà vua tươi cười, nói:

- Tốt! Tốt! Vạn nhân đồng nhất khẩu. Thế này lo gì không phá nổi giặc.

(Vạn nhân đồng nhất khẩu: Lời nói của vạn người như phát ra từ một miệng)

Thượng hoàng chỉ một cụ râu tóc trắng như tơ gai nhưng da dẻ vẫn hồng hào, hỏi:

- Lão bá tên họ là chi, năm nay bao nhiêu tuổi rồi, ở đâu ta ?

Ông lão đứng lên khoanh tay cúi đầu làm lễ, tâu:

- Muôn tâu thượng hoàng! Thảo dân họ Phạm tên Hữu, năm nay tám mươi mốt tuổi rồi. Quê thảo dân ở châu Hạ Hồng.

https://thuviensach.vn

Thượng hoàng ồ lên một tiếng, nói:

- Có phải là quân dược hiệu uý đó không? Năm Nguyên Phong chính lão đã buộc vết thương ở tay cho ta. Năm nay giặc sang, lão định thế nào?

- Tâu thượng hoàng! Thảo dân đã cho ba cháu nội vào lính. Nếu giặc mò tới quê hương, cả nhà thảo dân xin liều chết giữ làng, giữ xóm.

Thượng hoàng cảm động nói:

- Đáng quý thay tấm lòng phụ lão, tóc bạc hết rồi mà khí phách chẳng kém khi xưa. Ta mong tất cả các bô lão sau khi ở hội nghị về, hãy noi gương quân dược hiệu uý đây, động viên con cháu lên đường đánh giặc. Nơi nào giặc tới phải quyết tử chiến, không được đầu hàng.

Cả hội nghị cùng hô vang:

- Sát Thát! Sát Thát! Sát Thát!

Sau hội nghị, ai nấy đều thích lên cánh tay hai chữ Sát Thát. Thượng hoàng cùng nhà vua ban sắc chỉ đến từng địa phương trong cả nước:"Phàm các quận huyện trong nước, nếu có giặc ngoài đến, phải tử chiến. Nếu sức không địch nổi, được phép lánh vào rừng núi, không được hàng giặc".

Lúc bấy giờ trai tráng làng Cao Duệ nghe tin giặc Thát sang, ai cũng muốn tòng quân đánh giặc. Nhưng nhiều bậc cha mẹ nghĩ đến những cảnh trớ trêu như bác cựu chiến binh Đoàn Sĩ Hiệp, lại căm giận cha con Vĩ Thố, Vĩ Thử cùng bọn quan huyện Hà Phương nên chưa cho con em vào lính. Bọn trai tráng thấy thế, không đứng đâu ngồi đâu yên, suốt ngày gọi tìm nhau bàn mưu tính kế để làm sao cha mẹ ưng cho vào lính. Phạm Quang nói với bố:

- Thầy cho con đi đợt này đi. Ba em nhà chú Minh đi hết từ đợt trước rồi.

https://thuviensach.vn

Phạm Anh bảo:

- Không phải thầy không muốn cho con đi. Đến thầy cũng muốn đi đây này. Nhưng cứ nghĩ mình ra trận chẳng quản sự sống chết thế mà lúc về lại bị bọn chánh, lý đè nén hắt hủi như bác Hiệp kia có ức không? Để xem lần này thằng Dương con nhà xã Thử nó có đi không?

- Thế nhỡ nó trốn, thầy không cho con đi chắc?

- Không phải không cho đi nhưng từ từ xem ông mày, mấy ông Bằng đi dự hội nghị bô lão về thế nào đã.

Trong khi cả làng ồn ã chuẩn bị cho đợt tuyển lính cuối năm, trong nhà xã quan Nguyễn Vĩ Thử cũng rối lên về việc đón một vị khách quý. Thịt gà, thịt lợn đã có đủ nhưng Vĩ Thử vẫn sai mấy gia nhân xuống ao đánh cá mè to lên làm gỏi. Số là Vĩ Thử sợ cậu con giai quý duy nhất là Nguyễn Vĩ Dương vào lính phải ra tiền đồn, mà không đi thì dân xã nói rác tai nên mới nghĩ ra một kế, mang lễ vật lên nhờ huyện quan Hà Phương tìm chỗ giúp. Vừa may, Hà Phương cũng mới tìm được cho công tử út Hà Vinh một chỗ bờ xôi ruộng mật, làm tuần giang trưởng giáp (Một giáp bằng năm ngũ, tức hai mươi nhăm người. Tuần giang trưởng giáp thường chỉ huy hai, ba thuyền nhẹ, tuần tra trên sông), chuyên đi bắt những kẻ buôn hàng quốc cấm trên sông, vừa có thể dễ dàng kiếm chác mà mọi khoản bổng lộc được hưởng theo chế độ nhà binh, khi có giặc tới không phải giao chiến, chỉ việc báo lên cấp trên là được. Ai vào đội quân này coi như dán chữ phúc ở bụng, đeo chữ thọ trên đầu, cầm chữ lộc trong tay rồi. Hôm nay Hà Vinh nhận lời về chơi rồi tuyển Vĩ Dương đi luôn. Hà Vinh vốn được nuông chiều từ nhỏ nên sớm học cái vẻ dương dương của hầu hết các cậu ấm danh gia thế phiệt. Cậu đi chậm, đầu ngẩng nghênh nghênh, tay phe phẩy chiếc quạt đồi mồi, nói năng kiểu cách như một người học vấn cao sâu. Không biết võ nghệ của cậu đến đâu nhưng khi nào cũng đeo kè kè bên mình một thanh đoản kiếm chuôi sừng khảm vàng bóng loáng, lại lòng thòng một chùm tua đỏ. Bọn Vĩ Dương, Vũ Hàm cùng nhau xun xoe chạy theo nghe Hà Vinh

https://thuviensach.vn

nói chuyện, với một vẻ ngưỡng mộ chân thành, không khác gì mấy chú vịt con chiêm ngưỡng cậu ngỗng bộp. Hà Vinh thấy vậy càng ra vẻ khụng khiệng, làm bộ làm dạng y như một bậc kì nhân lọc lõi trải đời. Nhưng đến khi vào chiếu tổ tôm thì Hà Vinh mới thật sự làm cho các vị hào lý cùng các bậc đàn em vừa kinh hãi vừa kính phục, vì không ai biết cậu làm cách gì mà ù liền năm ván. Ai nấy tấm tắc khen công tử tuổi trẻ tài cao. Nhưng cậu bảo:

- Cánh quan binh hải khẩu, hàng giang ai cũng chơi như thánh cả, tôi chỉ là học trò tập tọng thôi. Đ... mẹ! Lại được con bát vạn rồi.

Đến đây thì các vị chức sắc hầu bài sướng quá, vì câu chửi tục được phát ra từ cái miệng xinh xắn của cậu ấm ngon đến như vậy. Còn bọn Vĩ Dương, Vũ Hàm coi câu chửi tục ấy hay như một câu danh ngôn vì nó làm cho cậu ấm có vẻ chan hoà gần gũi với mình hơn.

Con chim chích choè nhảy qua nhảy lại trên ngọn tre ngả xuống ao đình, ngay cạnh nhà bác thương binh Nguyễn Văn Điền, rồi nhảy lên một cành cao, vô tư ngửa cổ hót từng hồi dài. Nó không biết phía bên kia bờ ao có mấy cậu con trai rình nghe. Đó là Nguyễn Văn Hương con bác Nguyễn Văn Điền, Mai Văn Sử con bác Mai Văn Tự và cả cậu Phạm Quang con bác Phạm Anh nữa. Phạm Quang chỉ tay lên chỗ con chim đậu, thì thầm với hai bạn:

- Tổ của nó ở trên ấy đấy, ba con nhé, chưa vỡ bụng cứt. Sáng nay tớ vừa trèo lên.

Văn Hương bảo:

- Tao biết rồi. Đừng có trèo lên nữa đấy. Để khi nào lớn, bắt cho mỗi thằng một con.

Văn Sử bảo:

https://thuviensach.vn

- Nghe chim hót thích thật nhưng bắt chim non thì sợ lắm.

Phạm Quang hỏi:

- Sợ gì?

- Bà tao bảo, bắt chim non là mẹ nó chửi cho đấy.

Văn Hương hỏi:

- Thật thế á? Nó chửi thế nào?

- Thật chứ. Nó chửi thế này này:

Thằng què thằng quặt

Mày bắt con tao

Mày ra bờ ao

Mà nghe tao chửi

Thằng què thằng quặt!

Phạm Quang láu lỉnh lè lưỡi chế nhạo:

- Leo ơi! Sợ quá nhỉ. Nhưng vài hôm nữa vào lính rồi, làm sao mà bắt chim được đây. Phải đấy! Về thôi, xem ông tớ đi hội nghị trên kinh về chưa.

Ông cụ Bằng cùng ông cụ Hữu về đến nhà, trời đã xế chiều. Mấy nhà trong xóm kéo sang hỏi chuyện kinh thành, hỏi tình hình giặc Thát. Phạm Quang không biết từ đâu chạy bổ về, nhao vào ôm lấy ông, hỏi dồn:

- Ông ơi! Cho cháu đi lính chứ? Nhà vua cho đánh chứ ông? Trên kinh thành có vui không ông?

https://thuviensach.vn

Ông cụ Hữu vuốt chòm râu bạc, gật đầu, cười nói:

- Ừ ừ! Đánh chứ! Đánh chứ. Các cháu được vào lính hết, vui lắm vui lắm.

Bọn con trai nghe vậy, nhẩy quấng cả lên vì sung sướng. Mai Văn Tự bảo:

- Không cho con đi đánh giặc thì có tội với đất nước, mà cho con đi thì căm bọn cường hào trong huyện trong làng.

Cụ Hữu bảo:

- Đánh giặc là việc chung của toàn dân. Phải động viên cho các cháu nó đi bác ạ. Chẳng lẽ vì bọn sâu mọt trong xã trong huyện mà bà con lại để mặc cho đất nước bị quân ngoại bang giày xéo hay sao?

Mấy người hàng xóm cùng nói:

- Cụ Hữu dạy rất phải! Cụ Hữu dạy rất phải! Không thể để bọn dợ Hồ giẫm nát mồ mả cha ông được!

Bọn con trai vào lính cả, làng Cao Duệ vắng vẻ hẳn đi. Con chích choè vẫn cao giọng hót, không biết rằng mấy cậu khán giả của nó đã ra mặt trận hết rồi. Bác cựu chiến binh Đoàn Sĩ Hiệp nói với vợ:

- Bu em đẻ được mỗi con Hoa, thành ra lần này giặc Thát đánh sang, nhà mình thiệt thòi, không có ai đi lính đánh giặc.

Bác Hiệp gái nói:

- Ôi dào ôi! Rõ là! Đánh giặc như thầy em, ai cũng bảo là gan góc có công, thế mà được chút bổng lộc gì đâu. Đau ốm khổ vợ khổ con thôi chứ ai ngó tới, vẫn còn mơ đánh giặc nữa ư?

https://thuviensach.vn

- U em nói thế mà nghe được! Đành rằng ân huệ của nhà vua cũng còn có chỗ bất cập. Mà mình đâu phải vì bổng lộc mới đi đánh giặc. Thử hỏi cứ để quân Thát nó chiếm mất nước thì u em có được yên thân ở bên chồng bên con thế này không, hay bị nó bắt sang bên Tàu rồi? Chỉ tiếc con Hoa là con gái, không được vào lính chứ võ nghệ nó thua gì bọn con trai. Tôi xem đường đao của nó dứt khoát mà kín đáo lắm. Hôm trước nó múa bài mai hoa song kiếm, sư thầy khen nức nở.

- Ôi giời ôi! Bố con nhà ông tai quái lắm. Con gái con đứa võ vẽ làm gì, không khéo ngã gẫy chân què cổ ấy chứ.

- Bu mày thật quá là là là! Con trai vào lính hết, con gái cũng phải tập võ nghệ, nhỡ giặc đến còn phải giữ làng chứ.

Hai vợ chồng bác Hiệp đang nói chuyện, Hoa đi thăm ruộng dưa ở ngoài đồng về, cô để cái cuốc bên cạnh chuồng gà, nói với bố mẹ:

- Dưa nhà mình năm nay lên tốt lắm thầy bu ạ. Chiều nay không phải tát nước, con đi tập võ ở sân chùa.

Bác Hiệp gái bĩu môi nói:

- Rõ là rau nào sâu ấy. Bố chị còn đang tiếc chị không phải là con trai để đi lính kia kìa.

Bác Hiệp gái không ngờ, nghe câu ấy mắt cô con gái sáng lên như nhận được ánh hào quang từ một nơi sâu xa huyền bí nào rọi tới. Cô cười rất tươi làm hai lúm đồng tiền lõm hẳn vào, nói:

- Hay là thầy bu cho con vào lính?

Bác Hiệp bảo:

- Thầy đâu có không cho nhưng con là phận gái, ai người ta nhận.

https://thuviensach.vn

- Con mặc giả trai. Nhất định không ai biết.

Bác Hiệp gái bảo:

- Cả cái xã này, ai còn lạ gì mày mà giả với dối. Ở nhà mà lo cày cấy, thầy mày ốm đau luôn.

- Không bu ạ! Con giả trai sang châu Bắc Giang người ta nhận ngay. Nghe nói bên ấy có tướng quân Phạm Ngũ Lão đang rèn lính mới. Nhất định con xin vào được.

Bác Hiệp trai bảo:

- Ừ phải đấy, nếu con quyết chí đi thì thầy không giữ nhưng điều cốt yếu là phải đánh được giặc, chớ để vướng chân người khác. Chắc thầy bu rồi thế nào cũng được tự hào về con.

Bác Hiệp gái thấy hai cha con Đoàn Thị một lòng như vậy, không dám nói gì, chỉ đưa tay áo lên chấm hai hàng nước mắt. Bác Hiệp trai bảo:

- Bu mày sao thế nhỉ?... Quyết như thế mai phải đi ngay cho kịp khoá luyện binh. Con nó lớn rồi, trưởng thành đi ra ngoài cho cứng cáp, mừng cho nó mới phải chư... ứ!

Tuy nói cứng vậy nhưng những tiếng cuối cùng, bác Hiệp trai cũng không giấu được vẻ xúc động. Bác Hiệp gái bảo:

- Cha con ông đã quyết thế rồi, tôi còn nói gì được nữa. Chỉ thương con bé thân gái dặm trường.

Đêm ấy, bác gái không ngủ, ngồi vá lại tất cả quần áo cho con, gói thành một gói. Bác Hiệp trai cũng trằn trọc, gà gáy sang canh trở dậy, thắp hương khấn lầm rầm rồi với cây kiếm trên bàn thờ xuống, rút ra khỏi vỏ. Lưỡi thép còn sáng bóng, ánh lên trước đĩa đèn dầu lạc. Ngắm kĩ cây kiếm

https://thuviensach.vn

từ mũi đến đốc xong, bác tra lại vào vỏ. Gà gáy dồn. Bác gái nấu cơm đã chín. Hoa cũng dậy rồi, cô rửa mặt, búi tóc ngược lên đỉnh đầu, buộc thêm một băng vải giữ cho chặt, mặc quần áo, quấn xà cạp, trông chẳng khác gì một chàng trai tuấn tú. Bác Hiệp bảo con:

- Bây giờ trời sắp sáng, con đi đi thì vừa. Đây là thanh kiếm năm xưa thầy dùng đánh giặc, nó là vật quý nhất trong nhà, nay thầy cho con, mong con hãy hiểu ý thầy.

Đoàn Thị Hoa đưa hai tay nhận thanh kiếm. Bỗng cô ôm lấy người cha, oà khóc như đứa trẻ, không nói lời nào. Tuy vậy bác Hiệp hiểu hết nỗi lòng con gái. Bác gỡ tay Hoa ra, bảo:

- Thôi đi đi kẻo trời sắp sáng.

Bác Hiệp gái khoác gói đồ cùng nắm cơm lên vai con. Bác đưa Hoa ra đến tận cổng làng. Phút chia tay với mẹ, Hoa nín lặng, cô không dám nói câu gì vì sợ cất lời lên sẽ không cầm được nước mắt. Cô không muốn mẹ cô buồn. Bác Hiệp gái cũng hiểu như vậy, bảo con gái:

- Đi đi con.

Hoa nhìn vào mắt mẹ lần cuối rồi buông tay chạy vút lên con đê đầu làng, thanh kiếm đập nhè nhẹ trên lưng. Trông cô như một thiếu niên hiệp khách lãng du trên con đường vạn dặm. Mẹ cô đứng im nhìn hút theo cho đến khi mặt trời nhuộm những đám mây phía Đông thành một màu hồng rực.

Đây nói chuyện năm trước (đầu năm 1283) Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang nhận chỉ đem quân đi cứu Chiêm Thành, dặn con trai thứ là Chương Hiến hầu Trần Kiện mang một nghìn quân, nói phao lên là ba vạn, chương cờ hiệu Tĩnh Quốc đại vương, cứ mỗi ngày đi ba mươi dặm lại đóng trại nghỉ, khi nào đến ái châu thì dừng lại giữ thành. Còn mình đi

https://thuviensach.vn

thẳng xuống phía Nam, huy động hai vạn quân miền Hoan, Ái, La Sơn, Bố Chính, cùng năm trăm chiến thuyền, vượt biển đi thẳng vào đất Chiêm.

(La Sơn: Nay là huyện Đức Thọ, Hà Tĩnh.

Bố Chính: Nay là Bố Trạch, Quảng Bình)

Toa Đô chiếm được cảng Thư Mi Liên (Thư Mi Liên: Một tên khác của Chiêm Thành cảng - Quy Nhơn ngày nay) mà không tổn hại gì, vui mừng khôn xiết, một mặt báo tin thắng trận về triều, một mặt để thân vương Giảo Kỳ ở lại giữ Chiêm Thành cảng còn mình mang quân đi đánh Đại Châu, vẫn lấy Hắc Đích làm tiên phong. Thân vương Giảo Kỳ nói:

- Nguyên soái đem quân đánh Đại Châu, cần phải đề phòng có quân An Nam đánh úp.

Toa Đô cười, nói:

- Nay thái tử sắp được cử làm nguyên soái đem quân xuống phương Nam, An Nam phải lo phòng giữ không thể có nhiều quân cứu Chiêm. Thám binh mới báo về, vua An Nam cho Trần Quốc Khang mang một nghìn quân đi cứu Chiêm Thành nhưng lại nói khoác lên là ba vạn để ra oai, cứ đi ba mươi dặm lại nghỉ. Như vậy chúng muốn vào đến đây ít nhất cũng mất sáu tháng, khi ấy chúng ta đã nuốt xong Chiêm Thành từ lâu, còn đâu mà cứu nữa.

Giảo Kỳ lại nói:

- Người phương Nam dùng binh hay lừa dối, biết đâu một nghìn quân ấy chỉ là nghi binh. Còn đại quân của chúng tiến theo đường khác thì sao?

Toa Đô nói:

https://thuviensach.vn

- Điều ấy không phải tôi không nghĩ tới, nhưng quân Nam muốn vào đây chỉ có hai đường. Nếu đi đường thuỷ, tất phải dùng thuyền lớn, mà thuyền lớn của chúng hiện nay tập trung cả ở Vân Đồn. Nếu chúng đi đường bộ bao giờ đến được, dẫu có chục vạn quân, ta cũng không phải lo gì. Các ông cứ giữ chắc lấy cảng này, đợi tôi phá xong Đại Châu, bắt sống vua Chiêm rồi ta cùng tiến lên phía Bắc.

Toa Đô nói xong, truyền lệnh tiến binh. Trời đã vào cuối Đông, không có mưa mà nắng nóng, không giống như thời tiết phương Bắc. Lính Thát hành quân vất vả, nhiều người không chịu được sự bức bối, cởi bỏ cả áo giáp khoác lên vai mà đi. Mấy hôm sau đến phía ngoài thành Đại Châu hạ trại.

Khi ấy trong thành Đại Châu, quân Chiêm do Chế Tâm Đô chỉ huy không ra đánh, đóng kín cổng thành cố thủ, chờ viện binh của Đại Việt. Vua Chiêm cùng các tướng Chế Cơ Hà, Tra Diệp, Bố Bà Ma Các mang cả triều đình về Nha Hầu. Toa Đô thấy vậy liền họp các tướng, nói:

- Quân ta tiến đến đây nhưng quân Chiêm không ra đánh, vua của chúng sợ hãi chạy đến Nha Hầu. Ta muốn đem quân đánh Nha Hầu trước để bắt vua Chiêm.

Phó soái Lưu Khuê nói:

- Tướng giữ Đại Châu là Chế Tâm Đô, rất nhiều mưu kế. Hắn không ra đánh là muốn chờ quân ta trễ nải rồi mới thừa cơ đột kích. Nếu nguyên soái mang quân lên Nha Hầu e hắn sẽ đuổi theo. Vả lại quân chủ lực của Chiêm tập trung cả ở Nha Hầu, ta không nhanh chóng phá được chúng mà bị Chế Tâm Đô chặn mất đường về chẳng nguy lắm sao.

Hắc Đích nói:

- Lưu tướng quân nói rất phải. Nguyên soái muốn đánh Nha Hầu, nên để phó nguyên soái giữ ở đây, kiềm chế không cho Chế Tâm Đô ra khỏi

https://thuviensach.vn

thành mới chắc thắng được.

Toa Đô nghe theo, cho Lưu Khuê ở lại, dặn:

- Tôi mang quân đánh Nha Hầu. Ông đóng ở đây, không đánh nhưng các trại phải giữ nguyên. Lập thành cầu nối giữa Nha Hầu với Chiêm Thành cảng. Cần phải nghi binh để hư trương thanh thế, làm cho Chế Tâm Đô tưởng ta nhiều quân, không dám ra đánh.

Lưu Khuê nhận lệnh giữ một nghìn lính ở lại ngoài thành Đại Châu, cho quân chặt cây làm thêm trại lán, bện người bằng cỏ mặc áo lính cầm giáo đứng gác để đánh lừa Chế Tâm Đô. Còn Toa Đô cùng Hắc Đích mang đại quân đến Nha Hầu đánh thành.

Đại tướng giữ Nha Hầu là Chế Cơ Hà nói:

- Quân Nguyên đã theo chúng ta đến đây là chúng muốn bắt bằng được đại vương cùng triều đình, không ra đánh chờ chịu trói cả hay sao?

Chế Ưng cũng nói:

- Đại tướng nói rất phải. Khi trước tôi để mất Chiêm Thành cảng, nay xin làm tiên phong ra đánh giặc, lập công chuộc tội.

Bố Bà Ma Các nói:

- Không được! Nay quân giặc vừa đến, khí thế đang hăng. Bên ngoài ta lại chưa có quân cứu viện, ra đánh tất không thể thắng được. Tướng quân cứ giữ cho vững thì hơn.

Chế Ưng nói:

- Đợi quân cứu viện, biết đến bao giờ. Nên biết tự lấy sức mình mà chống giặc mới được, chớ nên bắc nồi đợi thịt săn của người khác.

https://thuviensach.vn

Tra Diệp nói:

- Tôi cũng muốn ra đánh lắm nhưng hãy tạm đợi thêm vài ngày nữa, thế nào Chế Năng cũng về, khắc có quân cứu viện.

Các tướng còn đang tranh cãi, vua Chiêm chưa biết tính thế nào bỗng có nội thị vào báo Chế Năng đã về. Nhà vua vội cho vào yết kiến. Chế Năng quỳ nói:

- Xin đại vương cùng chư vị không phải lo gì nữa. Quân cứu viện do Tĩnh Quốc đại vương thống lĩnh sắp tới nơi rồi.

Nhà vua hỏi:

- Quân Việt bây giờ ở đâu?

- Tâu đại vương! Quân Việt đã vượt qua vịnh Cam Thuỷ, đổ bộ lên phía Bắc Cát sơn rồi, nội trong ba ngày nữa sẽ đến đây.

(Nay là vịnh Nước Ngọt)

Vua Chiêm liền xuống chỉ cho đại tướng Chế Cơ Hà chỉnh đốn quân mã, sau ba ngày sẽ ra đánh giặc, cho Chế Năng trở lại gặp Trần Quốc Khang để bàn kế hoạch phối hợp tác chiến. Quốc Khang nói:

- Quân Nguyên tập trung cả ở Nha Hầu, tất ở Đại Châu quân lực không mạnh. Nay tôi đem quân đi đường tắt đánh úp doanh trại của chúng ở Đại Châu, cắt chúng ra làm hai đoạn, Toa Đô sao còn dám vây Nha Hầu nữa. Ông Mau quay lại Nha Hầu nói với tướng quân Chế Cơ Hà khi nào thấy quân Nguyên rút, đem binh ra đuổi đánh tất được.

Chế Năng quay ngay về Nha Hầu nói rõ ý của Quốc Khang. Chế Cơ Hà liền phân công các tướng: Chế Ưng làm tiền đội tiên phong, Tra Diệp

https://thuviensach.vn

làm Tả đội, Chế Năng làm Hữu đội, tự mình nắm trung quân, đợi khi nào quân Nguyên rục rịch rút, mở cửa thành xông ra đánh.

Quốc Khang cho quân đi đường tắt đến phía Bắc thành Đại Châu, thấy doanh trại quân Nguyên đóng san sát đến mấy dặm, cờ xí ngay ngắn, lính gác nghiêm chỉnh. Liền gọi các tướng đến dặn:

- Quân giặc không phòng bị, ta nên đánh gấp, đánh đến trại nào đốt ngay trại ấy, quân chúng tất rối loạn.

Bộ tướng là Lê Trừng hỏi:

- Quân chúng đông mà canh phòng nghiêm chỉnh thế kia, sao đại vương lại bảo là không phòng bị?

- Đánh xong ta sẽ nói cho mà rõ.

Quốc Khang nói xong, cầm cây cờ lệnh phất một nhát. Quân sĩ ào ào xông lên, đánh vào trại Thát mà chẳng thấy ai chống đỡ. Trương Phúc nói:

- Trình đại vương! Toàn là trại không. Chúng ta mắc mưu rồi.

Quốc Khang cười bảo:

- Bọn Thát chỉ có một ít quân ở đây thôi, làm gì có mưu mà đòi mắc. Cứ đánh đi.

Lưu Khuê khi ấy đang nghỉ trưa trong trướng, bỗng thấy quân reo bốn mặt, vội ra xem thì ôi thôi, lửa đã cháy khắp nơi, vội cắp đao lên ngựa dẫn quân xông ra. Quốc Khang cầm cây cờ màu vàng phất một nhát, mấy nghìn cung thủ cùng bắn. Khuê không thể nào thoát ra được, vội tìm đường quay sang hướng Đông chạy về Chiêm Thành cảng. Chế Tâm Đô ở trên thành thấy doanh trại quân Nguyên bốc cháy, lại nhìn thấy cờ Đại Việt, biết có quân ngoại viện, liền cho lính mở cửa thành xông ra đuổi đánh quân

https://thuviensach.vn

Nguyên. Hơn nghìn quân của Lưu Khuê kẻ chết, kẻ bị thương, bị bắt, số còn lại theo chủ tướng chạy tháo thân về Chiêm Thành cảng. Quốc Khang khua chiêng thu quân, Chế Tâm Đô mời vào thành mở tiệc mừng công. Quốc Khang nói:

- Đây mới chỉ là trận đánh nhỏ, chưa có gì đáng gọi là mừng, đợi giải vây xong cho thành Nha Hầu, khi ấy xin tuân lệnh. Tướng quân hãy ở lại giữ kinh thành, phòng bọn Lưu Khuê quay lại, để tôi đi cứu Nha Hầu.

Nói xong liền chia tay Chế Tâm Đô, đưa quân đến Nha Hầu. Lúc đi đường Lê Trừng hỏi:

- Doanh trại quân Nguyên nghiêm chỉnh như vậy, vì sao vương công biết không có phòng bị?

Quốc Khang nói:

- Doanh trại đã đóng nhiều quân tất phải có kẻ qua người lại, canh phòng có thay phiên đổi gác, bếp phải có khói, ngựa phải có người đi cắt cỏ. Đằng này chờ đến mấy canh giờ mà chả thấy động tĩnh gì. Chẳng lẽ quân tướng bọn chúng ngủ trừ bữa à? Mẹo nghi binh này chỉ lừa được Chế Tâm Đô chứ lừa ta sao nổi.

Các tướng nghe nói đều chịu là phải.

Toa Đô đang thúc quân đánh gấp thành Nha Hầu nhưng quân Chiêm không ra đánh, bỗng có thám mã về báo:

- Lưu Khuê thua trận chạy về Thư Mi Liên rồi. Quân An Nam đang tiến đến Nha Hầu giải vây cho vua Chiêm.

Toa Đô nghe báo, thất kinh, nói:

- Chẳng lẽ quân An Nam độn thổ đến đây ư?

https://thuviensach.vn

Nói xong, truyền lệnh cho Hắc Đích rút quân. Chế Cơ Hà ở trên thành nhìn thấy quân Nguyên rút lui, liền nổ một tiếng pháo, mở tung cả bốn cửa thành, kéo quân ra đánh. Quân Nguyên sợ hãi tháo chạy, lại nghe phía trước có quân Đại Việt, Toa Đô liền bắt mấy người dân bản xứ đưa chạy qua con đường nhỏ phía Nam thành Đại Châu, đi suốt đêm đến quá trưa hôm sau về tới Chiêm Thành cảng. Bọn Giảo Kỳ, Lưu Khuê ra đón vào thành, kiểm điểm quân số mất quá nửa. Toa Đô cầm tay Giảo Kỳ, nói:

- Bởi tôi không nghe lời điện hạ nên mới có trận thua này.

Giảo Kỳ nói:

- Chúng ta chỉ còn vài nghìn quân, một số bị thương, trời lại nóng nực thế này, ở lại đây lâu không được, đánh sang Đại Việt tất bị truy đuổi, vượt ra biển thế nào cũng gặp hải thuyền quân Việt chặn đánh. Nguyên soái nên mau viết bản tấu về triều đình, xin nhà vua cho thêm viện binh.

Toa Đô nghe theo, viết tấu, sai người vượt biển đưa về Nguyên. Vua Nguyên nhận được tin Toa Đô đại bại ở Chiêm Thành, mùa hè năm ấy (1283) lệnh cho bình chương chính sự hành tỉnh Kinh Hồ là A Lý Hải Nha điều một vạn năm nghìn quân người Hán với hai trăm chiến thuyền đi tăng viện cho Toa Đô, các tướng Ô Mã Nhi, Hốt Đô Hồ, Lưu Quân Khánh làm thống lĩnh, tức tốc đi ngay. Nhưng lúc bấy giờ các tỉnh miền Hồ Quảng đang có loạn. Một số nghĩa sĩ của nhà Tống nổi lên chống lại quân Nguyên, đánh cướp các châu huyện, làm đường sông và đường bộ đều bị tắc nghẽn. Đạo quân đi tiếp viện cho Toa Đô đến hết năm vẫn không xuất phát được. Các đoàn sứ sang Đại Việt mượn đường, mượn quân đều về không cả. Hốt Tất Liệt thấy vậy, liền sáp nhập hành tỉnh Kinh Hồ vào hành tỉnh Chiêm Thành, giao cho A Lý Hải Nha làm bình chương chính sự, lệnh cho phải dẹp loạn để lấy đường cho bọn Ô Mã Nhi mang quân đi. Vì thế mãi đầu năm Chí Nguyên thứ hai mươi mốt nhà Nguyên (1284), bọn Ô Mã Nhi mới lên đường được.

https://thuviensach.vn

Lại nói bọn Toa Đô, Giảo Kỳ chỉ còn có vài nghìn quân, bị vây khốn ở Thư Mi Liên gần một năm trời, lương ăn cạn kiệt, trên bộ quân Chiêm vây hãm, dưới biển thuyền chiến của Quốc Khang tuần tiễu khoá chặt. Toa Đô muốn đánh nhưng sợ ít quân, muốn về lại lo không đi thoát, cố thủ thì chẳng còn gì để ăn mà quân tiếp viện càng mong càng mất. Tình thế thật vô cùng bi đát. Toa Đô trong cơn túng quẫn không biết làm thế nào, mới sai quân đắp một cái đàn quay ra hướng Đông rồi lên thắp hương khấn rằng:

- Tôi là Hữu thừa nguyên suý Toa Đô, vâng chỉ hoàng đế nhà Đại Nguyên, mang quân đi chinh phạt phương Nam, chẳng may bị vây khốn ở nơi này, lòng thành thắp ba nén hương thơm, quay mặt về Đông cầu sự linh ứng của Ngao Quảng long vương trợ giúp, mai sau được thành công xin lập miếu thờ ở nơi cửa bể, khấn vái quanh năm. Cung thỉnh! Cung thỉnh! Thượng hưởng! Thượng hưởng.

Đêm ấy Toa Đô còn đang lơ mơ chưa ngủ hẳn, bỗng cảm thấy như đất trời vần vũ, gió thổi vun vút. Trên tầng không có một ông lão râu tóc bạc trắng dài tha thướt quện lẫn vào mây, đầu có đôi sừng nhỏ, mắt tròn, tay dài cầm cây gậy đầu rồng, hạ xuống nói:

- Ta là Đông hải long vương Ngao Quảng đây. Số trời đã định, đất Việt Thường là nơi báo ứng của ngươi. Liệu sớm thì hơn, chớ để mai sau phải hối hận. Vì ngươi có lòng nghĩ đến ta nên ta nói cho mà biết thế.

Toa Đô sợ hãi choàng dậy, không thấy ông lão đâu, bốn bề vẫn yên tĩnh, hôm sau gọi Giảo Kỳ, Lưu Khuê đến, kể cho nghe giấc mơ đêm trước. Giảo Kỳ nói:

- Nguyên soái ban ngày lo nghĩ việc quân nhiều quá nên ban đêm thảng thốt thế thôi. Chuyện mơ mộng có bao giờ lại là sự thực được. Ta cứ cố thủ xem ít ngày nữa viện binh có đến không rồi sẽ liệu.

Toa Đô nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi chỉ sợ chờ mãi ở đây mà viện binh không đến thì nguy lắm, cần phải tính sớm mới được.

Lưu Khuê nói:

- Tôi có một kế chắc chắn cứu được quân ta ra khỏi tình thế bị vây khốn này để giải mối lo cho nguyên soái.

Thật là:

Đại soái còn đang lo sốt vó

Tướng quân sẵn mẹo lại ngứa nghề

Chưa biết Lưu Khuê dâng mẹo thế nào, chương sau xin kể tiếp.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 24

Tướng Việt phòng thủ ải Nội Bàng

Quân Nguyên tấn công thành Quy Hoá

Đang nói Toa Đô bị khốn ở Chiêm Thành, lại mơ thấy Long vương Ngao Quảng đến báo mộng, trong lòng hoảng hốt không yên. Lưu Khuê thấy vậy mới xin hiến kế. Toa Đô bảo:

- Ông cứ nói đi.

Lưu Khuê thưa:

- Ở mãi đây tất không thể được, chi bằng ta đưa quân lên miền Ô, Lý để chờ viện binh rồi cùng đánh sang Đại Việt thì hơn.

(Ô, Lý: Miền cực Bắc của Chiêm Thành xưa, tức vùng Thừa Thiên, Quảng Nam ngày nay)

Toa Đô nói:

- Đúng là lên miền Ô, Lý có thể kiếm lương thực và tránh được đại binh của Chiêm, Việt, nhưng chúng đang vây chặt thế này, ta làm sao mà đi?

Lưu Khuê nói:

- Việc này cũng không khó. Nếu ta chịu bỏ hết thuyền bè thì giải vây được. Nguyên soái chọn lấy hai trăm quân già yếu thương tích không còn

https://thuviensach.vn

khả năng đánh trận, bắt chúng căng buồm kéo năm mươi chiến thuyền, nhân đêm vượt biển về nước. Quân Việt thấy ta rút, tất đuổi theo. Đương nhiên quân Chiêm cũng phải cho thuyền ra trợ giúp. Quân ta đi thuyền không, chạy nhanh, ra đến ngoài xa có thể cắt bỏ những thuyền phía sau chạy càng nhanh, chưa chắc bọn chúng đã bắt được. Lực lượng quân Chiêm trên bờ sẽ bớt đi nhiều. Tôi nghe nói tướng Chiêm vây phía Bắc là Phan Sầm, người này là con thứ hai của Phan Ma Lôi. Ngày trước Ma Lôi học được binh pháp của người An Nam là Đỗ Nguyên Bá nên đánh đâu thắng đấy, sau truyền cho các con. Phan Sầm cậy mình có học vấn của thân phụ để lại nên rất kiêu căng, thường không nghe lời nói phải, hay uống rượu trong trại quân, chẳng coi ai ra gì, đến canh hai thì say bét nhè. Đó chính là nơi sơ hở của quân Chiêm. Ta có thể lợi dụng chỗ ấy mà ra được.

Toa Đô nói:

- Nếu quả đúng như vậy con đường sống của chúng ta đã mở ra rồi.

Hôm sau Toa Đô sai Hắc Đích chọn trong quân được ba trăm người già yếu, cứ ba mươi người chèo một thuyền, lại kéo theo một dãy thuyền không, đúng canh hai đốt đuốc đánh trống vượt vòng vây về Nguyên. Quân hải thám Đại Việt liền dùng khinh thuyền đuổi theo, tiếng reo hò vang cả mặt biển, đèn đuốc sáng như sao sa. Các tướng Chiêm là Chế Năng, Tra Diệp cũng huy động thuyền chiến kéo ra bao vây. Quân Nguyên liền cắt dây bỏ hết các thuyền không lại, chỉ mười chiếc có người chèo căng buồm vượt đi.

(Khinh thuyền: Thuyền nhẹ)

Trong thành, Toa Đô thấy vòng vây quân Chiêm đã giãn bớt liền cho quân mở cửa Bắc xông ra. Hắc Đích múa kích đánh thẳng vào trại quân Chiêm. Lính Chiêm vào báo với Phan Sầm nhưng Sầm còn đang say rượu, ôm một cô gái Xiêm nằm ngủ không biết trời đất là gì. Khi quân Nguyên vào đến gần đại doanh, lính Chiêm phải khiêng Phan Sầm lên xe mà chạy.

https://thuviensach.vn

Lúc bấy giờ tướng Đại Việt là Trần Quốc Khang đang đứng trên lâu thuyền quan sát, nói với các tướng:

- Ta xem quân Nguyên không phải muốn rút ra biển. Ai lại đi trốn còn đánh trống, đốt đuốc thế kia. Đây hẳn là chúng muốn vượt lên hướng Bắc để thoát vây thôi. Phan Sầm giữ cửa Bắc, kiêu căng mà bất tài, chắc sẽ làm hỏng việc.

Quốc Khang nói xong liền ra lệnh điểm ba nghìn quân, cử Lê Trừng đi gấp đến tiếp ứng cho Phan Sầm. Lê Trừng nhận lệnh đem quân đi ngay nhưng tới nơi thì Toa Đô đã chạy xa mà Phan Sầm cũng chẳng thấy đâu. Trừng cho quân đuổi theo Toa Đô suốt nửa ngày không kịp nên thu quân trở về. Dọc đường quân lính bắt được một người trốn trong chiếc chòi hoang, liền dẫn đến trình Lê Trừng. Trừng nhận ra chính là Phan Sầm. Hoá ra lúc ban đêm lính Chiêm đưa Phan Sầm trốn chạy, không may gặp phải quân Nguyên, bọn lính bị giết sạch, Phan Sầm lủi vào rừng thoát được. Lê Trừng đưa Phan Sầm về Thư Mi Liên gặp Quốc Khang. Phan Sầm biết mình tội lớn, xin với Quốc Khang cho theo trong quân Đại Việt. Quốc Khang nói:

- Nhà ngươi làm tướng mà trễ nải chức mệnh để đến nỗi thua trận thiệt quân, làm hỏng việc lớn. Ta đâu cần một kẻ như vậy.

Trương Phúc nói:

- Phan Sầm nay đã cùng đường, tiểu tướng thiết nghĩ cũng nên mở cho y một con đường sống.

Quốc Khang nói:

- Ta không muốn vì hắn mà làm tổn thất tình bang giao Chiêm Việt.

Nói xong sai người dẫn Phan Sầm trả cho vua Chiêm. Vua Chiêm liền tước bỏ mọi hàm cấp của Phan Sầm, thét võ sĩ lôi ra chém, lại thu hồi mọi

https://thuviensach.vn

phẩm trật của nhà họ Phan, bắt đi lao dịch. Thật tiếc thay cho Phan Ma Lôi là người tài hoa mà con cái không giữ được đạo nhà để đến nỗi vong thân nhục tộc, âu cũng là bài học cho những kẻ ăn hậu lộc giữ trọng nhiệm mà không biết làm tròn bổn phận.

Lại nói Toa Đô kéo quân lên miền Ô Lý, đi đến đâu cướp bóc đốt phá chém giết đến đấy, vì thế quân lính mới có lương ăn tiến đến Ô thành. Tướng giữ Ô thành là Chế Chương nghe báo liền điểm binh ra ngoài thành nghênh chiến. Phó tướng là Ngưu Thủ can rằng:

- Quân giặc vừa tới, khí thế đang hăng, tướng quân không nên đánh vội.

Chế Chương không nghe, nói:

- Bọn giặc này chẳng qua là một lũ ma đói có gì đáng sợ. Để ta ra bắt sống chúng cho mà xem.

Chế Chương nói xong cho mở rộng cổng thành, dẫn quân tiến ra bày trận, rồi cầm cây chuỳ gai tám cạnh tiến lên trước. Bên quân Nguyên, tướng tiên phong là Hắc Đích vác giáo hăng hái xông vào, nói:

- Nhà ngươi chẳng qua là một tên tiểu tướng giữ miền biên viễn của xứ Chiêm Thành nhỏ bé này, sao không biết điều hàng ngay đi để hưởng lượng khoan dung của nguyên soái có hơn không.

Chế Chương quát:

- Các ngươi đói khổ đã lâu ngày, về bảo với nguyên soái của ngươi có muốn sống thì hàng ta tất sẽ được cơm no áo ấm.

Hắc Đích nổi giận múa giáo đâm tới. Chế Chương đưa chuỳ đón đánh nhưng mới chưa được ba hiệp bị đâm một nhát vào giữa bụng, rơi xuống ngựa chết. Toa Đô xua quân tiến lên cướp được cửa thành. Quân Chiêm

https://thuviensach.vn

thấy chủ tướng bị giết, chen nhau chạy vào trong. Cửa thành không đóng kịp, quân Nguyên tiến vào giết hại vô số dân lành cùng binh lính Chiêm. Ngưu Thủ chống không nổi, đập đầu vào tường thành tự sát. Toa Đô chiếm được Ô thành, không phải lo chuyện thiếu lương thảo nữa mới viết thư sai người về Nguyên xin tiếp viện.

Đây nói chuyện Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn nhận mệnh của nhà vua mang quân đi phòng thủ mặt Bắc, lấy ải Nội Bàng làm đại bản doanh, ngày đêm cùng Phạm Ngũ Lão bàn định kế sách chống giặc, cử tướng Lương Uất cùng với các chúa động Nguyễn Thế Lộc, Nguyễn Lĩnh chia quân giữ ải Lộc Bình, Khâu Ôn, Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn cùng hai vị quản quân phụng ngự Đỗ Vĩ, Đỗ Hựu đem ba nghìn quân đóng chẹn ải Khả Ly trên Khâu Cấp lĩnh, Minh Hiến vương Trần Uất cùng Đoàn Thai cắm trại từ thôn Biên Trú đến Nội Bàng, đi lại thông tin tình hình, lại sai Tần Sâm đem ba nghìn quân án ngữ ở Động Bản.

(Lộc Bình (Lộc Châu): Thuộc tỉnh Lạng Sơn ngày nay)

Lúc bấy giờ là giữa tháng tháng Chạp, rét lắm, những chiếc lá vàng lìa cành rải đầy mặt đường. Hưng Đạo vương đang đi thị sát từ đèo Khâu Cấp trở về, bỗng trong rừng có tiếng ồn ào rồi một đoàn người ngựa kéo ra chặn ngay phía trước, đi đầu là một tráng sĩ râu rậm, hàm vuông, mặc áo chàm, tay cầm một cây đinh ba cực lớn. Nguyễn Địa Lô nói:

- Chắc đây là bọn sơn tặc. Đức ông để con ra đánh chúng.

Nói xong cầm đao xông lên. Hưng Đạo vương ngăn lại rồi sai Hưng Trí vương Quốc Hiện lên hỏi xem đám người ấy là quân nào. Quốc Hiện phi ngựa lên phía trước nói lớn:

- Tráng sĩ kia vì sao lại ngăn đường quan binh?

Tráng sĩ ấy không trả lời mà hỏi lại:

https://thuviensach.vn

- Tướng quân có phải đang hộ vệ Hưng Đạo đại vương không? Chúng tôi muốn gặp đại vương.

- Hôm nay đại vương đang bận tuần tra. Các ngươi hãy để khi khác.

Tráng sĩ nghe nói vậy vội vã xuống ngựa quỳ ở bên đường. Những người phía sau cũng quỳ xuống cả. Hưng Đạo vương thấy vậy liền xuống kiệu, đến gần, ân cần hỏi:

- Tráng sĩ hãy đứng dậy, có việc chi mà muốn gặp ta?

Tráng sĩ ấy trả lời:

- Trình đại vương! Bần dân là Nguyễn Khả Lạp, ở bản gần đây, ơn nhờ đại vương từ khi đem quân đến nơi này, diệt trừ sơn tặc, cứu đói cho dân. Dân chúng vùng này biết ơn đại vương lắm lắm. Nay giặc Hồ vào cướp nước ta, anh em mấy bản chúng tôi họp nhau tình nguyện xin đầu quân theo đại vương đi đánh giặc.

Hưng Đạo thấy Nguyễn Khả Lạp tướng mạo quắc thước, dáng vóc hiên ngang, ăn nói khoát đạt thì mến lắm, liền cho tất cả theo về Nội Bàng.

Trời rét buốt nhưng không làm bớt được vẻ phấn khích trên gương mặt những chàng lính trẻ. Mấy đội binh hết giờ tập luyện, chia nhau ra thành nhiều tốp chơi trò đá cầu (Đại Việt sử ký toàn thư (ĐVsktt) có ghi: "Bấy giờ có viên độc bạ là Trần Cụ tính khoan hậu, cẩn thận, thật thà, giỏi nghề đánh cá, bắn nỏ và chơi cầu. Vua sai dạy thái tử các nghề ấy... Cụ làm cầu cân nhắc các múi da, cho mười hai múi cân nhau, duy ba múi ở miệng cầu là chỗ bỏ cái bong bóng lợn vào thì hơi nhẹ và mỏng, để cân với sức nặng ở đầu bong bóng, cho nên khi đá cầu, múi nào ở trên khi rơi xuống lại nguyên như cũ, không bao giờ chuyển khác". Qua mô tả ở trên thì quả cầu của thời Trần giống quả bóng đá hiện đại. Phải chăng đây chính là tiền thân của môn bóng đá ngày nay?). Họ hồ hởi đua tranh cho sự hơn thua. Có anh cười, có anh hò hét thúc giục bạn, có anh ngã lăn ra đất. Giây phút ấy họ vô tư làm

https://thuviensach.vn

sao, không ai nghĩ rằng ngày mai ra trận có thể phải nằm lại vĩnh viễn ở chốn sa trường. Mấy đội lính khác đang khiêng đất đắp thành những ụ lớn để đặt giàn nỏ liên châu và pháo lệ chi. Phạm Ngũ Lão đứng trên mặt tường thành nhìn ra phía chiến luỹ ngoại vi, trong lòng chàng còn có điều băn khoăn lo lắng không yên, chàng quay vào tướng doanh thưa với Hưng Đạo vương:

- Trình đại vương! Đại quân của ta đã đóng cả ở đây, tôi xin đem quân lập thêm hai đồn ở làng Biên Trú làm thế phên giậu cứu giúp cho nhau mới có thể yên tâm được.

Hưng Đạo vương tươi cười kéo tấm vóc trên vách, để lộ ra một bức hoạ đồ bằng da, cầm cây trúc nhỏ chỉ từng vị trí, thong thả nói:

- Nay quân Thát đã đến Tư Minh, chẳng bao lâu sẽ đánh vào ải Lộc Bình nước ta. Ta đã có chủ kế cho tướng quân Lương Uất. Từ Lộc Bình giặc nhất định chia làm hai đường tiến xuống kẹp đại quân của ta vào giữa. Ta dặn Lương Uất rút dần về Thiết Lược, Khâu Ôn, Lão Thử, lại cử Trung Thành vương tiếp ứng cho cánh ấy, chỉ cần tiêu hao binh lực của giặc chứ không cần chặn giữ. Khi giặc đi qua thì quay lại đánh vào sau lưng chúng. Hướng tiến quân này của giặc tuy không gặp nhiều đồn ải của ta nhưng đường xa không dễ gì chúng đến sớm được. Đại quân của giặc nhất định sẽ tiến theo hướng Đông. Từ Lộc Bình chúng tiến qua Khâu Cấp lĩnh, Động Bản. Tất cả những nơi này đều có quân ta đóng giữ. Giặc dù có vượt qua được hết các cửa ải đến đây binh lực của chúng cũng không thể còn nguyên vẹn, khi ấy ta sẽ đọ sức với chúng. Tuy nhiên nơi này cũng chưa phải là điểm chung cục cho số phận Thoát Hoan và A Lý Hải Nha. Cái miệng rọ chờ chúng còn ở phía sau kia. Nay còn có một trọng sự ta chưa biết trao cho ai nên trong lòng phân vân.

(Ải Lão Thử: Ải Chi Lăng)

Ngũ Lão nói:

https://thuviensach.vn

- Đại vương có việc khó khăn gì, tiểu nô tuy là hạng tầm thường cũng xin hết lòng gánh vác.

Hưng Đạo vương bước tới gần Phạm Ngũ Lão, cử chỉ dịu dàng như một người cha, ông nói:

- Ta cần có một cái cánh cửa thật chắc.

Ngũ Lão nói:

- Tiểu nô hiểu rồi, xin nguyện làm cái cánh cửa ấy.

- Giặc đi từ xa đến, lương thảo, quân cụ tất ở phía sau. Nếu ta cắt đứt được đường vận chuyển của chúng thì Thoát Hoan, A Lý Hải Nha càng đông quân càng chóng vỡ. Ngươi đảm đương nổi việc này là tạo được phần chắc thắng cho quân ta.

- Xin đại vương yên lòng. Tiểu nô nhất định đóng chặt cửa cho đại vương đánh chúng.

Hưng Đạo vương liền cấp cho Phạm Ngũ Lão năm nghìn quân, dặn dò mẹo mực, cho đi. Phạm Ngũ Lão nhận lệnh liền cùng bọn tiểu Cao Lỗ Vương Thanh, tiểu Đô Hồ Văn Thắng và tiểu Thác Đao Phạm Bình mang quân đi ngay. Lúc bấy giờ bọn Vương Thanh, Văn Thắng, Phạm Bình cũng đều được phong là đô trưởng, luôn đi cùng Phạm Ngũ Lão. Trong số các vị đô trưởng còn có một người nữa là Đoàn Thị Hoa con ông Đoàn Sĩ Hiệp người làng Cao Duệ huyện Trường Tân. Đoàn Thị Hoa sau khi đóng giả trai, chia tay với mẹ ở cổng làng, cô đi thẳng sang huyện Đông Ngàn là nơi tướng quân Phạm Ngũ Lão đang luyện binh cho Hưng Đạo vương nhưng không biết làm thế nào để ra mắt nên tạm đến nghỉ trong tửu quán. Chiều hôm ấy có mấy anh lính ra quán uống rượu. Khi đã ngà ngà say, họ kéo nhau ra bãi cỏ trước quán đấu võ. Đoàn Thị thấy hay hay cũng ra xem. Một anh bị anh khác vật ngã, đau quá kêu thét lên. Đoàn Thị không nhịn được,

https://thuviensach.vn

cười thành tiếng. Anh lính kia thấy người lạ cười mình, máu uất bốc lên mặt, xông đến nói:

- Thằng công tử bột, mặt như mặt con gái thế này biết gì mà cười, có giỏi vào đây.

Thị Hoa thấy đây là dịp tốt để làm quen với mấy anh lính nên nói:

- Xin lỗi huynh trưởng. Tiểu sinh ở nơi xa tới đây, có điều sơ suất, mong các huynh lượng thứ cho.

Một anh lính nói:

- Anh này đặc tướng học trò, đã không dám vào lính lại còn đeo kiếm ra đường. Hay nhà ngươi là quân gian tế của bọn Thát?

Thị Hoa chắp tay tươi cười nói:

- Tiểu đệ là học trò quê ở Trường Tân, nghe nói Phạm tướng quân chiêu binh, đến đây muốn theo dưới cờ nhưng nghẹt vì chưa có ai tiến dẫn nên còn chưa dám vào quân doanh.

Mấy anh lính cùng cười phá lên, một anh nói:

- Ôi giời ơi! Người ẻo lả như cây mạ thế này vào lính làm sao được. Chúng tôi bảo thật, làm lính là để đi đánh giặc chứ không phải ngày ngày cắp sách đi dong, tối về lại thắp đèn chong hao dầu đâu. Cậu nên về dùi mài kinh sử, mai sau hết giặc đi thi mà kiếm chút công danh có hơn không?

- Các huynh đánh được giặc, đệ tất cũng đánh được giặc, chốn sa trường chưa biết ai hơn.

Một anh lính nói:

https://thuviensach.vn

- Giỏi giỏi! Lời nói nghe có khí phách lắm. Đã thế, nếu cậu đánh ngã được tôi, tôi sẽ dẫn cậu vào gặp đô trưởng Vương Thanh.

Thị Hoa cúi chào theo kiểu con nhà võ, nói:

- Tiểu đệ xin vâng lời huynh trưởng.

Hai người bước ra bãi cỏ. Kẻ qua người lại vài đường, anh lính kia cậy to khoẻ nhảy tới định ôm đối thủ vật xuống. Thị Hoa né người lánh khỏi, thuận tay gạt theo một nhát. Anh lính mất đà ngã sấp mặt xuống, đất cát dính đầy mồm miệng. Mấy anh lính đứng ngoài cười như nắc nẻ, cùng nói:

- Khá lắm ! Khá lắm. Làm lính được đấy, nhỏ người nhưng mà nhanh nhẹn.

Mấy người liền dẫn Thị Hoa vào gặp đô trưởng Vương Thanh. Vương Thanh thấy người mới đến nhỏ bé quá mà tướng mạo lại như con gái, không muốn nhận nhưng thấy mấy anh lính tiến cử rất sốt sắng, mới bảo:

- Nhà ngươi đeo gươm đi đầu quân, hẳn là tinh thông kiếm thuật, vậy hãy múa vài đường cho ta xem.

Thị Hoa liền cúi chào mọi người rồi rút kiếm múa bài Bát Diện Mai Hoa, trên tám dưới sáu, tả bốn hữu ba, tiền công hậu thủ. Lưỡi gươm bay loang loáng như gió táp mưa sa, muôn phần ngoạn mục. Vừa hay đúng vào lúc tướng quân Phạm Ngũ Lão ở thao trường về, trông thấy vậy cất lời khen:

- Thật là tinh diệu! Thật là tinh diệu. Nhà ngươi tên họ là chi?

- Dạ! Trình tướng quân! Tiểu sinh là Đoàn Hoa quê ở Trường Tân.

Phạm Ngũ Lão liền bảo Vương Thanh ghi tên vào sổ. Mấy ngày sau xem ra các môn bắn cung, bắn nỏ, ném lao, đánh giáo, đánh kiếm, bơi lội

https://thuviensach.vn

lặn ngụp môn nào Đoàn Hoa cũng đạt đến điểm tuyệt kĩ, được tướng quân Phạm Ngũ Lão rất ưng lòng, giao cho chức đô trưởng để huấn luyện tân binh. Vương Thanh càng yêu quý Đoàn Hoa hơn, hai người chơi với nhau thân thiết lắm, đi đâu, chơi trò gì họ cũng tìm nhau. Trong đám lính có người nói:

- Hai vị đô trưởng này cứ như phải lòng mặt nhau vậy.

Tuy thế nhưng Đoàn Hoa khéo giữ gìn nên không ai biết nàng là gái. Đến nay giặc đã tới ngoài biên, Phạm Ngũ Lão mang quân lên Nội Bàng hội với Hưng Đạo vương, Đoàn Hoa đã là một vị đô trưởng chững chạc.

Bấy giờ Phạm Ngũ Lão nhận lệnh đi rồi, Hưng Đạo vương lại gọi Yết Kiêu đến dặn:

- Ngươi phải sắp sẵn một đội thuyền ở bãi Tân để đợi quan binh, riêng thuyền của ngươi ở lại chờ ta.

(Bãi Tân: Một địa điểm trên sông Lục Nam)

Yết Kiêu nhận lệnh đi ra. Hưng Đạo bảo Dã Tượng:

- Ngươi chia voi chiến ra làm hai đội, cử người đưa ngay về Vạn Kiếp, nhập với đoàn voi ở núi Phả Lại sau này ắt có việc cần dùng.

Dã Tượng nói:

- Trình đức ông! Ta đánh nhau với giặc ở đây sao lại cho voi về Phả Lại?

- Việc ấy ta đã trù tính cả rồi. Ngươi hãy đi đi.

Dã Tượng không hiểu ra sao nhưng cứ theo lệnh thi hành. Hưng Đạo vương lại gọi Nguyễn Địa Lô, Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện đến dặn việc bố phòng. Chiều hôm ấy có hai thủ lĩnh người man, mỗi người dẫn

https://thuviensach.vn

hơn trăm trai tráng đến xin đầu quân. Một người là Trần Thông có tài bắn nỏ, cưỡi ngựa phi nhanh bắn đâu trúng đấy trăm phát không sai, thường đeo trong mình một cây nỏ cánh ngắn. Một người là Nguyễn Truyền có tài ném đá, đứng xa ngoài trăm bước ném vỡ gáo dừa (Nhiều tài liệu cho rằng Nguyễn Truyền là em Nguyễn Khả Lạp). Quân lính nghe nói vậy chẳng ai tin. Hưng Đạo vương sai lính cắm năm ngọn giáo xếp hàng ngang, đem năm chiếc niêu đất úp lên đốc giáo, bảo Nguyễn Truyền ném. Nguyễn Truyền đứng cách xa trăm bước, nói:

- Tôi chỉ ném một lần đã vỡ ba cái ở giữa cho mà xem.

Nói xong vung tay ném một nhát ra ba viên đá cỡ quả trứng gà. Chỉ nghe tiếng đá bay viu víu, quả nhiên ba chiếc niêu đất ở giữa cùng vỡ tan tành.

Truyền lại nói:

- Tôi ném chiếc phía tả này.

Nói rồi tung người lên không, lộn ba vòng, trong khi đang nhào lộn thì phóng ra một viên đá. Nghe một tiếng "chát" khô gọn, chiếc niêu bên tả vỡ tung, mảnh bắn ra tứ phía. Truyền lại nói:

- Còn chiếc bên hữu này tôi xin lấy nó đặt lên bãi cỏ mà không vỡ.

Truyền vung tay ném. Viên đá bay ra quay tít trong không gian, trúng vào cán giáo, không rơi xuống đất mà lăn ngược lên trên hất chiếc niêu đất xuống bãi cỏ không sứt mẻ gì. Quân lính đứng xem reo hò vang dậy, ai cũng bảo:

- Thật là thần thủ phi thạch.

Hưng Đạo vương mừng lắm, liền nhận cho vào ở trong quân. Đêm ấy gió bấc rít ràn rạt, Hưng Đạo vương thức đến khuya trước bức địa đồ, trên

https://thuviensach.vn

đó có ghi chi chít các vị trí đóng quân, các đồn ải của Đại Việt. Ông dự đoán đường tiến binh của Thoát Hoan và trù liệu đường đi nước bước, phương lược ra quân cho từng trận đánh. Người lão bộc già bưng chiếc lò than tới gần rồi pha một ấm trà dâng lên. Hưng Đạo vương đón chén trà từ tay lão bộc, tươi cười nói:

- Lão cũng chưa ngủ ư?

- Tôi đã có tuổi, đêm khó ngủ lắm nhưng đức ông đi nghỉ để giữ sức cho ngày mai.

- Lão nói phải nhưng lão cũng phải nghỉ đi một chút mới có sức mà xem đánh giặc chứ.

Hưng Đạo vương nói xong, cầm cây bút lông quệt mực khoanh lên các vị trí Nội Bàng, Vạn Kiếp, Thăng Long mỗi nơi một chiếc vòng tròn. Khi buông cây bút, vương mỉm một nụ cười hài lòng như người vừa hoàn thành một công việc khó khăn nặng nhọc. Người lão bộc đợi vương ngẩng lên, nói:

- Đại vương coi thường lão già đến thế ư? Đôi tay này còn vung được đao lớn, giương nổi cây nỏ mạnh, đâu đã đến nỗi phải đứng xem đánh giặc.

Hưng Đạo vương vui vẻ đang định nói một câu gì đó thì một anh lính truyền tin bước vào báo:

- Trình đại vương! Giặc từ Vân Nam đã đánh vào Quy Hoá.

Đây nói Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật từ khi tay không dụ yên được xứ Đà Giang, tiếng tăm lừng lẫy, uy tín ngày càng tăng. Trong triều đình, trên từ thượng hoàng đến nhà vua, dưới các quan đại thần đến binh lính ai ai cũng quý mến nhưng Nhật Duật vốn thích đọc sách, ham học hỏi, ham sự hiểu biết, thường la cà đến các tửu quán để nghe hát, xem múa, chẳng thiết gì đến tiền của chức tước, lại rất tôn sùng đạo Lão, chỉ thích

https://thuviensach.vn

ngao du sơn thuỷ với bạn bè, vạn nhất có sự xích mích tranh chấp thì lấy điều dĩ hoà vi quý, không chấp chi những việc nhỏ nhặt. Vì thế các anh hùng nghĩa sĩ, tao nhân mặc khách đến với Nhật Duật có tới mấy nghìn người. Trong số đó có một người là Phó Tường quê ở Phong châu. Người này mình cao bảy thước, tay dài quá gối, mặt đen, râu quăn, võ nghệ cao cường, có sức vật đổ trâu mộng thật là tay kiện tướng hiếm thấy trên đời, được mọi người gọi là Nam Thiên dũng sĩ. Một người nữa là Trương Tích ở huyện Bàng Hà, mồ côi cha từ nhỏ, nhà nghèo chuyên nghề đốn củi bán lấy tiền nuôi mẹ, đêm đêm lại cùng bạn bè luyện tập côn quyền đến khi trăng lặn mới ngừng tay. Về sau Trương mẫu qua đời, Trương Tích tìm đến theo Nhật Duật. Nhật Duật thấy là người có tài, có trí mới nhận làm môn khách. Khi nhà Tống bị nhà Nguyên diệt, rất nhiều người Tống trốn sang Đại Việt, có một người là Triệu Trung đem hơn nghìn lính Tống đến theo. Nhật Duật nói chuyện, biết Trung là người có nghĩa nên nhận làm gia tướng, cùng với Phó Tường, Trương Tích lo việc quân tình. Triệu Trung có hai người thân tướng. Người thứ nhất tên là Giả Cương mình cao bảy thước, râu rậm, mắt sáng, tiếng nói như sấm rền thường dùng một cây thiết kích nặng tới sáu mươi cân, cưỡi ngựa ô truy rất kiêu dũng, y giáp đều màu đen, đi đến đâu xám cả một vùng nên có biệt hiệu là Vân lôi dũng sĩ. Người thứ hai là Tiết Hùng, mặt đẹp như hoa, mày tằm mắt phụng, bào trắng giáp bạc, cầm cây trường thương, cưỡi ngựa bạch câu lướt trên chiến trận như một bông hoa tuyết bay trong gió bão. Nhật Duật thường khen:

- Người này tài dũng có thừa mà phong thái lại ung dung đẹp đẽ như một tiên đồng, hẳn là hậu duệ của Tiết Đinh Sơn ngày trước.

(Tiết Đinh Sơn: Danh tướng đời Đường, có tiếng đẹp trai. Khi ông ra trận, nữ tướng đối phương là Phàn Lê Hoa vì quá yêu ông nên tìm mọi cách buộc ông phải lấy nàng làm vợ)

Tiết Hùng còn có hai người bạn là Dương Lâm và Đặng Hoành cũng là những tay kiệt hiệt trên đời cùng theo Triệu Trung đến với Nhật Duật,

https://thuviensach.vn

đều được trọng dụng. Một hôm Nhật Duật cùng mấy gia đồng đi chơi Tây Hồ, đến một xóm thấy có nhiều cây lạ, hoa quý mới cùng nhau vào xem, nhà nào cũng có non bộ, cây cối, chim, hoa rất đẹp. Lại có một con ngõ trồng toàn trúc, dẫn thẳng vào một ngôi nhà tranh nhỏ treo tấm mành mành, phong quang sạch sẽ, trong nhà văng vẳng tiếng đàn cầm. Nhật Duật bảo:

- Đây há chẳng phải là nơi ẩn dật của bậc tiên thánh hay sao. Các ngươi hãy đứng ở ngoài đợi ta.

Nói xong một mình cầm quạt đi bộ vào nhà. Trong nhà có một chú bé chừng mười một mười hai tuổi chạy ra chào khách, nói:

- Xin mời quan khách vào nhà.

Nhật Duật hỏi:

- Ai đang chơi đàn vậy?

- Dạ! Thầy tôi.

- Thầy ngươi là ai?

- Dạ! Thầy tôi là Đạo Chiêu tiên sinh.

Khi vào tới cửa, có một người đàn ông tuổi khoảng tứ tuần, mặt đẹp, mắt sáng, râu ba chòm, phong thái ung dung như một tiên tử bước ra khoanh tay làm lễ, nói bằng tiếng phương Bắc:

- Chẳng hay có việc chi mà quan khách lại đến lều cỏ này?

Nhật Duật cũng nói bằng tiếng phương Bắc:

- Tôi là Trần Nhật Duật, nhân đi dạo qua đây, trộm nghe tiếng đàn mà ghé vào làm kinh động đến tiên sinh, thật là đắc tội đắc tội.

https://thuviensach.vn

Người kia vội vái Nhật Duật một vái, nói:

- Kẻ hèn này cũng họ Trần, nghe tiếng vương công đã lâu, hôm nay được tiếp kiến, thật muôn vàn vinh hạnh.

Trần Đạo Chiêu nói xong, mời Nhật Duật vào nhà cùng ngồi đối ẩm, chuyện trò rất tương đắc. Ngôi nhà của Đạo Chiêu nhỏ mà chỗ nào cũng thấy la liệt toàn sách vở, trên tường có treo một cây kiếm ngắn. Hai người nói chuyện hồi lâu, Đạo Chiêu gảy cho Nhật Duật nghe một khúc đàn. Tiếng đàn ngân nga khi bổng khi trầm gợi một nỗi buồn man mát như kẻ lữ hành chạnh nhớ quê hương. Nhật Duật hỏi:

- Tiên sinh trong lòng đang có chuyện không vui chăng?

Đạo Chiêu nói:

- Tôi nay là kẻ vong quốc, có nhà mà chẳng dám về, lại giận thân vô dụng, không giúp được gì cho giang sơn trong lúc lâm nguy thì vui sao được.

- Tiên sinh thật là có tấm lòng của kẻ trượng phu.

Từ khi ấy Nhật Duật thường đến thăm Đạo Chiêu. Hai người tình cảm ngày càng thân thiết mà phần thủ lễ có vẻ sơ sài. Trần Đạo Chiêu là người có kiến thức rộng rãi nên mỗi khi bàn việc thế sự đều rất hợp ý Nhật Duật. Đến khi Nhật Duật được nhà vua cử đem quân đi phòng thủ Tuyên Quang (Tuyên Quang: Miền Tây Bắc, thuộc tỉnh Lào Cai ngày nay)mới nói với Đạo Chiêu rằng:

- Tôi vâng mệnh hoàng thượng, mang quân lên mạn ngược, chẳng biết khi nào mới về gặp được tiên sinh.

Đạo Chiêu nói:

https://thuviensach.vn

- Đại vương giàu sang đã đến tột đỉnh, lại theo đạo thần tiên, sao không dứt bỏ hồng trần mà chuyên vào việc tu hành, còn vướng vào vòng binh lửa làm chi?

Nhật Duật nói:

- Xã tắc lâm nguy thất phu hữu trách huống chi tôi là một vương thần, lẽ nào lại bàng quan với vận mệnh của non sông. Nhỡ ra một mai Đại Việt cũng chung số phận như Tống triều, dẫu tôi có thành tiên, cũng là ông tiên mất nước, phỏng sung sướng nỗi gì. Thôi thì kiếp này đường tu chưa trọn, hãy làm trọn kiếp người vậy.

Trần Đạo Chiêu nói:

- Tôi hỏi thử vương công thế thôi. Chiêu Văn thật là người có tấm lòng cao cả. Ngài thật đáng sánh ngang với các bậc thượng tiên rồi. Nếu ngài không chê kẻ bần nhân này ngu muội, xin được làm một tên lính dưới cờ.

- Nếu được tiên sinh hạ cố, phúc cho Chiêu Văn này lắm.

Từ đấy Nhật Duật cho Trần Đạo Chiêu đi theo trong quân làm mưu sĩ. Trần Đạo Chiêu lại tiến cử một người Tống nữa là đạo sĩ Hứa Tôn Đạo. Nhật Duật cũng thu nhận và xuất tiền riêng cho Hứa Tôn Đạo đi trước lên ngã ba Bạch Hạc thuê thợ giỏi xây Thông Thánh quán làm chỗ thờ phụng (Nơi đây về sau (1321) có đúc một quả chuông lớn, trên quả chuông ấy khắc một bài minh của Hứa Tôn Đạo nói về việc Trần Nhật Duật hội thề ở Bạch Hạc). Hứa Tôn Đạo có một người đồ đệ tên là Mã Phi Thái tuổi mới đôi mươi mà võ nghệ cao cường, thông minh, mẫn nhuệ, được Hứa Tôn Đạo rất yêu mến. Khi ấy thấy Nhật Duật sắp kéo quân lên biên ải, Mã Phi Thái nói với Hứa Tôn Đạo:

- Đệ tử được sư phụ nuôi dạy từ khi còn nhỏ tới nay, công lao ấy nặng tựa Thái Sơn, kiếp này chưa trả được. Thầy trò ta nước mất nhà tan, may

https://thuviensach.vn

được người Đại Việt ưu hậu có chỗ dung thân, nghĩa cử ấy kể cũng lớn lắm. Con muốn theo lên ải giúp Chiêu Văn vương ngăn giặc mạnh, trước là trả thù cho nước nhà, sau là đền ơn Đại Việt.

Hứa Tôn Đạo nói:

- Con là đệ tử mà ta yêu quý nhất, công ta nuôi dạy con quả là không uổng. Nay gặp Chiêu Văn là người hiền tướng, con hãy cố giúp rập cho ngài hoàn thành sứ mệnh, chớ để hổ danh là môn đệ của ta.

Từ đấy Mã Phi Thái đi theo Nhật Duật. Đến khi Nhật Duật kéo quân qua Bạch Hạc thì Thông Thánh quán đã xây xong nhưng thấy còn ít cây cối, ông tự tay đào hố ở trước cửa quán trồng một hàng tùng.

Trần Đạo Chiêu bảo với mọi người:

- Vương công thật là thấu hiểu lòng chúng nhân, anh em ta nên phải gắng sức mà đền ơn tri ngộ.

Phó Tường, Trương Tích, Triệu Trung, Mã Phi Thái cùng nói:

- Đạo Chiêu tiên sinh nói phải lắm. Chúng tôi xin hết lòng theo giúp vương công đánh tan giặc mạnh.

Đây nói Thoát Hoan đem quân đến Tư Minh, ngấp nghé việc tràn sang Ôn châu. Quân sư là A Lý Hải Nha nói:

- Trình điện hạ! Nay quân ta đã áp sát cửa ngõ An Nam. Việc đánh Ôn châu cũng không có gì là khó, nhưng thần e rằng khi vào sâu trong đất man mới gặp nhiều khó khăn. Xin điện hạ truyền lệnh giục Nạp Tốc Lạt Đinh, Toa Đô tiến binh gấp để quân Nam phải chia binh chống giữ hai đường ấy, bớt những điều ngăn trở cho ta.

Thoát Hoan bảo:

https://thuviensach.vn

- Quân sư nói phải lắm.

Liền cho ngựa trạm hoả tốc truyền lệnh cho Nạp Tốc Lạt Đinh tiến đánh ải Quy Hoá, Toa Đô từ Bắc Chiêm Thành đánh ra Hoan, ái.

Lúc bấy giờ Nạp Tốc Lạt Đinh cùng bọn Tín Thư Long, A Tất Hoạt, Bố Đà Hoa Lặc đã mang năm vạn quân Thát, ba vạn quân Đại Lý và hai vạn quân người các man thuộc, tổng là mười vạn ra khỏi ải Mã Quan nhưng còn án binh đợi lệnh. Hôm ấy nhằm ngày mồng hai tháng chạp năm Giáp Thân (07-01-1285) Nạp Tốc Lạt Đinh nhận được lệnh của Thoát Hoan giục tiến binh, liền họp chư tướng bàn cách lên ải. Tín Thư Long nói:

- Cha tôi xưa là Tín Thư Phúc đã bỏ mình ở đất An Nam, nay tôi xin được lĩnh ấn tiên phong, trước chém Nhật Duật sau bắt vua Nam mới hả lòng này.

Nạp Tốc Lạt Đinh cho Tín Thư Long đem năm nghìn quân đi tiên phong, lấy Đoàn Vi Đề làm phó tiên phong, A Tất Hoạt lĩnh hai vạn quân đi đội nhì tiếp ứng cho tiền đội, cho Bố Đà Hoa Lặc đi đoạn hậu coi giữ lương thảo còn tự mình cùng với Ngụy Phong, Ngụy Lôi thống lĩnh trung quân. Các đội lập tức tiến đến ải Quy Hoá.

Tướng giữ ải Quy Hoá là Hà Tất Năng đứng trên mặt thành nhìn thấy quân Nguyên tầng tầng lớp lớp tiến đến mới quay lại bảo các thủ hạ:

- Quân Nguyên đông đến hàng chục vạn mà quân ta chưa đầy một nghìn người khó giữ được ải, chi bằng ta lui vào rừng để cho chúng đi qua rồi đánh vào lưng chúng mới có thể được.

Một viên đầu lĩnh là Voòng San bước ra nói:

- Quân giặc tuy nhiều nhưng địa thế nơi này rất hẹp, chúng không thể đem binh ồ ạt mà đánh ta được. Có rút đi cũng phải đánh vài trận cho tỏ rõ cái lòng quyết chiến của người Nam ta đã.

https://thuviensach.vn

Các vị đầu lĩnh khác cũng đồng tình như vậy, Tất Năng mới cho quân sĩ mang máy bắn đá, máy bắn tên dàn cả lên mặt thành đợi quân Nguyên đến.

Tín Thư Long tới nơi còn muốn chỉnh đốn quân mã rồi mới đánh. Phó tướng Đoàn Vi Đề nói:

- Quân ta vừa đến, khí thế đang hăng cần đánh ngay mới thắng được. Ngày xưa thống tướng Cốt Đãi Ngột Lang chỉ vì trùng trình đưa tín sứ qua lại mà đến nỗi nhỡ cả việc.

Tín Thư Long nghe theo, liền xua quân tiến đánh. Quân Nguyên cậy đông ồ ạt xông lên. Trên thành gỗ đá, tên nỏ bắn xuống như mưa. Quân Nguyên lớp này chết, lớp khác lại tiến lên. Hai bên đánh nhau suốt một ngày từ giờ Thìn đến giờ Dậu (Giờ Thìn: Từ 8 đến 10 giờ; Giờ Dậu: Từ 18 đến 20 giờ). Quân Nguyên chết nhiều đến nỗi xác chồng lên nhau cao gần bằng mặt thành. Đoàn Vi Đề cho quân trèo qua đống xác lính đánh vào. Voòng San thấy vậy, nói với Hà Tất Năng:

- Gỗ đá, tên nỏ, quân cụ của ta cạn cả mà quân giặc đã trèo lên được mặt thành. Nhân lúc trời tối xin chủ công hãy đem quân vào rừng ngay để tôi ở lại cản giặc.

Tất Năng nói:

- Sau khi ta mang quân đi, ngươi phải cẩn thận lắm mới được. Ta đợi ngươi ở ải Yên Khâu.

- Chủ công cứ đi đi, không phải lo gì cho tôi cả.

Tất Năng liền mang quân vượt rừng về Yên Khâu. Voòng San cùng mười thủ hạ ở lại cản giặc nhưng chỉ lúc sau anh em lần lượt thương vong. Voòng San bị một mũi tên vào vai, liền rút gươm tự sát không để quân Nguyên bắt được. Tín Thư Long lấy được Quy Hoá, ngày hôm sau đến Yên

https://thuviensach.vn

Khâu cho quân tiến đánh. Hà Tất Năng mang quân lên mặt thành chống giữ. Tín Thư Long cầm giáo chỉ lên thành, nói:

- Quân thiên triều đi đến đâu là núi lở rừng tan, không kẻ nào dám chống lại. Lũ chuột phương Nam kia sao lại ngu dại đem sức châu chấu tưởng cản được bánh xe ư.

Hà Tất Năng ở trên thành nói xuống:

- Thằng thất phu vong quốc vong phụ kia. Cha mày đã chết mất xác ở đất Đại Việt mà mày còn theo phường diều cú vác mặt đến đây, hẳn là muốn đi với cha mày chăng?

Tín Thư Long uất quá giương cung bắn một phát, Tất Năng tránh không kịp, mũi tên cắm vào cánh tay phải xuyên sang bên kia, quân sĩ vội đỡ xuống thành. Quân Nguyên thấy tướng giữ ải bị thương liền hò nhau tràn lên, bắc thang trèo vào ải. Quân Việt giữ không nổi đem chủ tướng chạy vào rừng. Tín Thư Long vừa ra quân được mấy ngày đã chiếm xong hai ải, có vẻ tự đắc lắm liền đem quân xuống Lê Hoa. Chợt có thám mã về báo tất cả các ngọn núi phía trước đều có quân Đại Việt đóng giữ, chỗ nào cũng thấy tinh kì la liệt. Tín Thư Long không biết quân Việt nhiều ít thế nào, liền dừng lại cho quân cắm trại đợi chủ tướng. Gần chiều Nạp Tốc Lạt Đinh mới đến, Tín Thư Long liền dẫn đi xem địa hình, nói:

- Quân Nam bố phòng dày đặc, ngày mai tôi mang quân khiêu chiến để tìm ra nơi sơ hở của chúng.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Người Nam làm gì có nhiều quân mà đòi bố phòng dày đặc. Ngươi trông kia, bây giờ là chiều rồi chỗ nào có quân lính đóng tất có khói bếp. Những nơi khác chỉ cắm cờ làm nghi binh đấy thôi. Ngươi nhớ cho kĩ, ngày mai sửa cho chúng một mẻ. Nhật Duật khôn ngoan lắm nhưng làm sao qua mặt được ta.

https://thuviensach.vn

Sáng hôm sau Nạp Tốc Lạt Đinh gọi Tín Thư Long đến bảo:

- Ta để ý từ chiều qua đến giờ, chỗ có dải cây xanh kia tuyệt nhiên không thấy có chút khói bụi nào bay lên, chim chóc cũng không xao động. Ngươi mang một nghìn quân thiết kị xông thẳng vào đấy rồi đánh sang phía tả là nơi quân Nam tập trung đông, tất nhiên chúng phải rối loạn mà vỡ. Khi nào lên đến nơi thì phất ngọn cờ vàng này, ta sẽ cho quân tràn lên.

Tín Thư Long cầm giáo lên ngựa, dẫn quân xông thẳng vào dải cây xanh. Hoá ra đấy là một khe suối cạn, tuyệt nhiên chẳng có người lính Việt nào đóng giữ. Quân Nguyên cứ thế tiến thẳng lên một đoạn xa. Tín Thư Long cho quân phất ngọn cờ vàng. Lập tức núi rừng chuyển động, phèng la, tù và, trống mõ ở đâu cùng nổi lên, gỗ đá, tên nỏ bắn xuống ầm ầm. Quân Nguyên vội vã tháo lui nhưng phía sau lửa đã cháy rần rật. Hơn nghìn quân Nguyên bị hãm trong ke núi kêu khóc vang trời. Nạp Tốc Lạt Đinh thấy hiệu cờ vàng, tưởng Tín Thư Long đang đánh ép quân Đại Việt, liền cho quân tràn lên, không ngờ sa ngay vào trận đồ toàn chuỳ chông bẫy đá, chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Quân Việt ở trên cao lăn các xe phong hoả xuống. Quân Nguyên không dám tiến nữa, ôm đầu chạy tháo thân.

Trước đây Trần Nhật Duật đem bảy vạn quân từ Bạch Hạc lên, chọn thung lũng Lê Hoa làm nơi mai phục, được tin ải Quy Hoá mất, giặc đánh Yên Khâu rất gấp liền gọi Trương Tích đến, nói:

- Ta giao cho ngươi năm nghìn quân phải đi gấp ngày đêm đến cứu Yên Khâu.

Mưu sĩ là Trần Đạo Chiêu ngăn lại, nói:

- Yên Khâu là thành nhỏ, quân giặc có tới mười vạn, Hà Tất Năng chỉ có không đầy một nghìn quân tất nhiên không giữ nổi. Từ đây đến Yên Khâu phải hành quân ba bốn ngày đường, cứu sao cho kịp. Chắc chắn Hà

https://thuviensach.vn

Tất Năng đã cho quân lánh vào rừng để đánh phía sau lưng giặc. Ta ít quân hơn nên bày trận sẵn ở đây mà chờ mới ngăn được chúng.

Triệu Trung, Phó Tường, Mã Phi Thái cùng nói:

- Lời bàn của Đạo Chiêu tiên sinh rất phải.

Trần Nhật Duật mới chọn những nơi hiểm yếu đóng quân, lại dặn chỉ được ăn lương khô chứ không cho nấu cơm, không động đến củi lửa, còn những nơi khác cắm nhiều cờ, cứ tới bữa cho người đốt các đống lá, giả như quân sĩ nấu bếp để lừa quân Nguyên.

Hôm ấy Nạp Tốc Lạt Đinh mắc lừa, thiệt hại mất nhiều quân lính cùng ngựa chiến, lại không biết Tín Thư Long sống chết thế nào nên cho quân lui mười dặm đóng trại đối mặt với tuyến phòng thủ của quân Đại Việt. Trong khi ấy Tín Thư Long mắc giữa vòng vây. Quân Việt từ hai bên sườn núi đánh dồn xuống. Quân của Thư Long mười phần chết đến bảy tám. Thư Long được bọn thủ hạ tâm phúc hộ vệ, bỏ hết ngựa nghẽo, trèo qua núi trốn được về, nói với Nạp Tốc Lạt Đinh:

- Tôi mang quân đi lần này không ngờ trúng phải quỷ kế của Nhật Duật, hao tổn binh mã, xin chịu tội với quan bình chương.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Việc bại trận hôm nay không phải tại ngươi mà vì ta không ngờ Nhật Duật lại mưu mô đến thế.

Hôm sau Nạp Tốc Lạt Đinh nói với các tướng:

- Trần Nhật Duật là tướng vừa có đức vừa có dũng, lại cơ trí hơn người. Ta không thể lấy sức mạnh mà đè bẹp được. Muốn thắng chỉ có dùng mưu bắt hắn mới xong.

https://thuviensach.vn

Các tướng đều cho là phải. Nạp Tốc Lạt Đinh liền dẫn quân đến dưới ải bày trận rồi cho người gọi Nhật Duật ra nói chuyện. Nhật Duật nghe báo, kéo quân xuống ải. Tả có Phó Tường, Trương Tích, hữu có Giả Cương, Tiết Hùng đi theo hộ vệ. Khi hai bên đối trận, Nạp Tốc Lạt Đinh không cầm binh khí, cưỡi ngựa lên trước nói:

- Ta là bình chương chính sự Vân Nam, xin mời Chiêu Văn ra nói chuyện.

Bên trận Đại Việt quân lính chuyển động, mở ra một cửa trận. Trần Nhật Duật cưỡi ngựa bạch long ung dung tiến ra. Các tướng Nguyên trông thấy đều nói:

- Người ta thường đồn Nhật Duật ở đất An Nam có cốt cách thần tiên, nay mới biết quả không sai.

Nhật Duật vòng tay thi lễ với Nạp Tốc Lạt Đinh. Nạp Tốc Lạt Đinh cũng vòng tay đáp lễ, nói:

- Tôi với Chiêu Văn xa cách đã lâu ngày, không ngờ ngày nay lại gặp nhau trong cảnh ngộ thế này, chẳng hay ngài có thường được mạnh khoẻ?

- Cảm ơn lời thăm hỏi của quan bình chương. Tôi vẫn mạnh khoẻ. Nếu ngài nhớ đến tình bằng hữu khi xưa, sao còn mang quân xâm lấn nước tôi?

- Khi xưa tôi nhiều lần sang sứ nước Nam, được ngài ân cần khoản tiếp, khi nâng chén lúc ngắm hoa, cùng vui trong cuộc cờ tiếng hát. Người ấy, tình ấy quên sao được, nhưng nay tôi phụng mệnh thiên tử đem quân đi là việc quốc sự đâu dám vì tình riêng mà bê trễ. Nay tôi muốn cho quân đôi bên hưu chiến hai ngày để hai ta chung vui cuộc cờ chén rượu cho thoả cái tình bằng hữu rồi ai nấy hãy làm bổn phận của mình, vậy có nên chăng?

- ý quan bình chương đã như vậy, xin hãy về trại rồi tôi thư thả trả lời sau.

https://thuviensach.vn

Nhật Duật nói xong liền trở vào trong trận, kéo quân lên ải. Nạp Tốc Lạt Đinh cũng mang quân về trại, buổi chiều viết thư cho người mang sang trại quân Việt, hẹn với Nhật Duật hôm sau hưu chiến, hai người đến chơi ở phía Nam đồi Lê Hoa là nơi có phong cảnh rất hữu tình. Nhật Duật nhận thư, liền họp chư tướng. Mã Phi Thái nói:

- Nạp Tốc Lạt Đinh mời hội kiến chẳng phải có ý thực lòng. Tôi e có chuyện Hồng Môn yến chăng. Việc chinh chiến chỉ có đánh nhau, vương công chớ nên đi.

Phó Tường nghe nói vậy, dựng hết cả râu tóc lên, nói:

- Lưu Bang xưa có Phàn Khoái, tôi không là Phàn Khoái của vương công được sao? Đi thì đi! Làm sao phải sợ bọn chó đồng hoang.

Trương Tích, Triệu Trung cũng mỗi người góp một lời, mãi hồi lâu vẫn chưa ngã ngũ xem có nên đi hay không. Trần Đạo Chiêu ghé vào tai Nhật Duật nói nhỏ mấy câu. Nhật Duật mủm mỉm cười, nói:

- Mưu kế của ông hợp ý tôi lắm.

Thật là:

Kẻ ấy rắp tâm bày mẹo quỷ

Người này dụng ý đặt mưu thần

Mưu kế của hai bên đều ghê gớm cả. Xin mời độc giả theo dõi tiếp chương sau xem họ lừa nhau thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 25

Nhật Duật chặn giữ đất Lê Hoa

Toa Đô hành quân đường Hoan Ái

Đang nói Trần Nhật Duật nhận được thư hẹn hội kiến của Nạp Tốc Lạt Đinh, chưa biết nên thế nào. Mưu sĩ Trần Đạo Chiêu hiến kế nên đi. Nhật Duật nghe theo, viết thư đưa sang trại Nguyên hẹn gặp và dặn các tướng chịu sự điều vát của Đạo Chiêu tiên sinh. Đêm ấy Đạo Chiêu cho mời Triệu Trung, Mã Phi Thái, Trương Tích, Giả Cương, Tiết Hùng đến giao cho mỗi người một việc, bảo cứ như thế mà làm. Các tướng nhận lệnh đi ngay.

Nạp Tốc Lạt Đinh nhận được thư của Trần Nhật Duật, xem xong mừng lắm, bảo các tướng:

- Mưu kế của ta chắc thành. Thác Bạc Kha Đại đêm nay mang năm trăm quân phục sẵn trên đỉnh đồi Lê Hoa, khi nào nghe tiếng pháo nổ, tràn xuống bắt Nhật Duật. Đoàn Vi Đề, Ngụy Phong, Ngụy Lôi đem hai vạn quân khi nào thấy cắm cây cờ đại trên đỉnh đồi Lê Hoa, đánh sang chiếm lấy cửa ải. Tín Thư Long mang năm nghìn quân theo con đường hẻm qua khe Hắc Quỷ đánh vào phía sau trại quân Nam. Quân Nam không có chủ tướng nhất định tan vỡ. Bố Đà Hoa Lặc, Gia Luật Tế Sơn tuần phòng coi giữ các trại.

Các tướng y lệnh, ai về trại nấy lo việc của mình.

Sáng hôm sau Nhật Duật dậy sớm bước ra sân trại. Khi ấy đã là đầu giờ Mão nhưng trời mùa đông chưa sáng rõ, sương mù giăng dày đặc, cách

https://thuviensach.vn

mươi bước không nhìn thấy nhau. Thấp thoáng trong đám sương mù có tám chín người thiếu nữ bước tới vái chào Nhật Duật, người nào cũng ăn mặc theo lối con gái kinh kỳ, nét mặt xinh đẹp nhưng âu sầu. Một người có vẻ là chị cả bước lên cúi đầu nói:

- Chín chị em thiếp là trinh nữ ở thành Đại La, xin có lời chào vương gia.

Nhật Duật nói:

- Các ngươi thân gái ở Đại La, lên chốn biên thuỳ này làm chi?

- Trình vương gia! Chị em thiếp nay đã là thần nữ bị giam cầm ở đây hai mươi bảy năm có lẻ rồi, cúi xin vương gia phá bỏ ấn bùa để bọn thiếp được trở về quê quán.

- Hà cớ chi mà các ngươi lại bị giam cầm ở nơi này, hãy mau nói ta nghe.

- Trình vương gia! Năm Nguyên Phong, Cốt Đãi Ngột Lang vào Thăng Long, sai người lùng bắt được chín chị em thiếp, về sau thua trận chạy qua đây, mang theo nhiều vàng bạc châu báu nhưng bị truy đuổi gấp quá, ông ta cất giấu kho báu ở phía Nam đồi Lê Hoa, chôn sống chín chị em thiếp để làm thần giữ của. Trên cửa hầm mộ chèn một khối đá khắc hai chữ Thiên ấn. Nếu vương gia cho người phá vỡ khối đá ấy, bọn thiếp sẽ thoát ra được. Số của cải trong đó xin vương gia đem hoàn lại cho triều đình.

Cô gái nói xong, cùng các chị em tan đi theo đám sương mù. Nhật Duật hỏi người gia đồng:

- Ngươi có nhìn thấy gì không?

https://thuviensach.vn

- Trình vương công! Con không nhìn thấy gì, chỉ nghe vương công nói chuyện một mình.

Nhật Duật liền cho gọi Phó Tường, Dương Lâm, Đặng Hoành đến dặn việc.

Cuối giờ Mão, Nạp Tốc Lạt Đinh cùng A Tất Hoạt mang năm sáu tuỳ tùng cưỡi ngựa đến phía Nam đồi Lê Hoa, dọn tiệc dưới gốc cây gỗ lê cực lớn chờ Nhật Duật. Một tên tuỳ tùng báo:

- Trình chủ tướng! Dưới chân đồi có bảy tám dân man đang đục một tấm đá lớn không biết họ làm gì.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Ta đi sứ sang An Nam đã nhiều lần nên biết, dân man ở đây thường lấy đá đục làm cối giã thóc, giã ngô. Các ngươi cứ kệ cho họ làm, đừng kinh động kẻo Nhật Duật lại sinh nghi.

Khi sương sớm đã tan hết, bấy giờ Nạp Tốc Lạt Đinh mới thấy Trần Nhật Duật mặc áo trắng, cưỡi ngựa bạch long thấp thoáng sau mấy đám cây rừng, chỉ có một mình Phó Tường ăn mặc như một đạo đồng râu quăn theo hầu. Hai bên gặp nhau thi lễ xong, Nạp Tốc Lạt Đinh mời Trần Nhật Duật ngồi vào bàn tiệc. Trong khi uống rượu, Nạp Tốc Lạt Đinh gảy một bản đàn cho Nhật Duật nghe. Nhật Duật khen hay rồi cũng thổi một khúc tiêu. Tiếng tiêu réo rắt trầm bổng hoà cùng tiếng gió thoảng của núi rừng làm xao xuyến lòng người. Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Chiêu Văn thổi tiêu hay lắm, Tiêu Lang ngày trước hẳn cũng đến thế này là cùng. Giá như không có việc chiến chinh để chúng ta ngày nào cũng được bầu bạn thì đời trần cũng đâu kém chi cảnh thần tiên.

(Tiêu Lang: Tức Tiêu Sử đời Tần Mục Công, thường sánh đôi thổi tiêu cùng công chúa Lộng Ngọc. Truyền thuyết nói rằng về sau hai người hoá

https://thuviensach.vn

thành đôi chim hạc bay lên trời)

Nhật Duật nói:

- Quan bình chương muốn như vậy đâu có khó gì. Chỉ cần ngài đem binh về nước, đừng bao giờ xâm chiếm nước tôi, hai bên nối lại tình bang giao như trước, lo gì không được cùng nhau vui chơi cho thoả.

- Tôi lại nghĩ khác, giá như Chiêu Văn theo về với Đại Nguyên phụng thờ thiên tử để sự nghiệp của đế quốc chóng thành, chúng ta là đôi bạn tâm giao thì những ngày tháng tươi đẹp kia mới được lâu dài, còn nếu như kháng lại thiên triều, e rằng khó tránh khỏi tai hoạ về sau.

- Quan bình chương nói thế sai rồi. Lão Tử dạy rằng Thiên hạ có đạo, các nước không gây sự chinh chiến với nhau, ngựa tốt không dùng vào việc chiến tranh mà dùng vào việc cày cấy; thiên hạ vô đạo thì ngựa dùng vào việc chiến tranh, ngựa mẹ phải sinh con ở chốn sa trường. Cái hoạ lớn nhất là không biết thế nào là đủ, hại không gì bằng tham muốn cho được nhiều. Nay nước Nguyên phía Tây đánh đến Tề Ma Lý, phía đông đánh đến Phù Tang, diệt Kim phá Tống, thôn tính Tây vực. Đế quốc rộng đến ức vạn dặm mà vẫn chưa thoả lòng tham tôi e cái hoạ sắp đến chứ có đâu mong được vui vẻ lâu dài.

(Chương 46 sách Đạo Đức Kinh của Lão Tử.

Tề Ma Lý: Germany - Đức)

Nạp Tốc Lạt Đinh nghe nói vậy sa sầm nét mặt quát:

- Giỏi cho Nhật Duật. Ta lấy tình mà đối đãi tử tế với ngươi mà nhà ngươi dám buông lời thoá mạ thiên triều, coi thường thiên uy sao?

Nhật Duật cười, nói:

https://thuviensach.vn

- Thì ra con sói khoác da lạc đà cuối cùng cũng không giấu đuôi mãi được.

Nạp Tốc Lạt Đinh sai lính đốt pháo rồi ùa vào bắt Nhật Duật. A Tất Hoạt cùng mấy lính Nguyên tuốt kiếm xông tới. Phó Tường rút trong người ra một ngọn tam đoạn thiết tiên múa tít che cho Nhật Duật (Tam đoạn thiết tiên: Roi sắt ba khúc). Đám người đục đá gần đấy chính là bọn Dương Lâm, Đặng Hoành thấy có biến liền nhất loạt cầm binh khí lao lên. Nạp Tốc Lạt Đinh, A Tất Hoạt thấy yếu thế mới lùi lại chờ quân trên núi đánh xuống nhưng năm trăm quân của Thác Bạc Kha Đại đã bị ba nghìn quân của Mã Phi Thái ngăn lại không thể xuống được. A Tất Hoạt thấy Phó Tường hung hăng muốn đánh lại có bọn "thợ đá" làm viện binh, Thác Bạc Kha Đại thì không đến, tình thế rất nguy liền cầm đao lớn đứng giữa đường ngăn cho Nạp Tốc Lạt Đinh cùng mấy tuỳ tòng lên ngựa chạy về trại. Phó Tường định đuổi theo, Nhật Duật ngăn lại, nói:

- Hôm nay là ngày hưu chiến, không cần đuổi chúng. Bây giờ mở hầm mộ xem có cái gì.

Bọn Dương Lâm, Đặng Hoành cho quân phá hầm mộ thu được cơ man là châu ngọc vàng bạc cùng với chín bộ hài cốt của các cô trinh nữ. Nhật Duật lập tức cho người chuyển cả về trong ải. Bọn Thác Bạc Kha Đại thấy quân Việt đông quá, không thể đánh xuống được mới quay binh về trại, Mã Phi Thái cũng không đuổi theo.

Đoàn Vi Đề, Ngụy Phong, Nguỵ Lôi thấy có tiếng pháo nổ nhưng không trông thấy cờ hiệu, chưa dám xuất binh. Tín Thư Long nói:

- Chắc nhiều cây cao quá ta không nhìn thấy cờ thôi, lẽ nào pháo nổ mà không có cờ, ta nên xuất quân kẻo nhỡ việc.

Bọn Đoàn, Nguỵ nghe theo liền xua quân đánh sang ải Lê Hoa. Tướng Việt giữ ải là Trương Tích cho quân lăn xe phong hoả xuống, quân Nguyên

https://thuviensach.vn

không sao lên được. Tín Thư Long theo đường Hắc Quỷ tiến sâu vào sau ải, không ngờ vừa vào đến chỗ ngã ba, gặp ngay một tướng cưỡi ngựa cầm giáo đứng chặn ngang nói:

- Tướng giặc xuống ngựa hàng mau. Ta là Triệu Trung chờ ngươi ở đây đã lâu rồi.

Tín Thư Long múa đao vào đánh với Triệu Trung bỗng thấy phía sau quân lính xôn xao rồi quân Việt ở hai bên ập lại đông như kiến, đánh giết quân Nguyên, tình thế rất ngặt nghèo, liền rẽ sang con đường bên tả lại gặp ngay một tướng mặt đẹp như tiên đồng, cưỡi ngựa bạch câu. Tướng ấy nói:

- Ta là Tiết Hùng người nước Tống đây. Tướng giặc mau hàng đi.

Tín Thư Long vội quay sang con đường bên hữu lại thấy một tướng bào giáp đen, cưỡi ngựa đen, cầm cây kích sắt đen bóng, chẳng khác nào quỷ sứ diêm vương. Tướng ấy cười sằng sặc bảo:

- Ta là Vân Lôi dũng sĩ Giả Cương đây. Thằng khốn tướng này không hàng ngay còn muốn chạy đi đâu?

Tín Thư Long không còn đường chạy nữa đành lao vào giao đấu, bị Giả Cương đâm một nhát kích chết lăn xuống ngựa, quân sĩ chạy tan tác cả.

Nạp Tốc Lạt Đinh chạy về đến trại, biết các tướng đã mang quân đi, kêu:

- Thật là khổ! Thật là khổ!

Lúc sau thấy quân thua trận chạy về báo tiên phong Tín Thư Long bị tướng Việt mặt đen giết chết rồi. Nạp Tốc Lạt Đinh thương tiếc khôn cùng. A Tất Hoạt nói:

- Để ngày mai ra trận tôi giết nó báo thù cho Tín tướng quân.

https://thuviensach.vn

Trần Nhật Duật hôm ấy thắng lớn, lại thu được rất nhiều bạc vàng châu ngọc, cùng những bảo vật của triều đình, liền cho người tâm phúc đem hài cốt chín cô gái về an táng ở thành Đại La và trả số của cải cho triều đình.

Sáng sớm hôm sau Nạp Tốc Lạt Đinh đem quân đến dưới ải khiêu chiến. Nhật Duật mặc võ phục, cưỡi ngựa bạch long dẫn các tướng mở cửa thành nghênh chiến. Khi hai bên đối trận, Nạp Tốc Lạt Đinh cưỡi ngựa lên trước nói:

- Ta đã ước với Nhật Duật hôm qua là ngày hưu chiến, thế mà ngươi trái lời cho phục binh đánh giết quân ta. Hôm nay ta trả thù cho Tín Thư Long đây.

Nhật Duật nói:

- Quan bình chương nói sai rồi. Việc hôm qua do ngài gây ra trước, chứ ngài biết thủ tín có đâu lại đến nỗi như vậy.

Nạp Tốc Lạt Đinh quay lại bảo các tướng:

- Ai dám ra bắt nó cho ta.

A Tất Hoạt quát to một tiếng:

- Có tôi đây.

Liền phi ngựa xông ra. Bên quân Việt, Dương Lâm múa cây chuỳ tật lê cản lại. Hai tướng đánh nhau hơn mười hiệp. Dương Lâm bị A Tất Hoạt đâm một giáo trúng đùi bên hữu, máu chảy ròng ròng, phi ngựa chạy về. A Tất Hoạt lao theo định giết. Đặng Hoành hoa đao đánh tới. A Tất Hoạt đâm một thương. Đặng Hoành không đỡ nổi, chết lăn xuống ngựa. Quân Nguyên thừa thắng ào cả lên. Quân Việt bối rối quay chạy vào ải. Nạp Tốc Lạt Đinh hô các tướng:

https://thuviensach.vn

- Kẻ mặc giáp trắng, cưỡi ngựa trắng kia chính là Trần Nhật Duật, mau bắt lấy nó. Nhưng bên quân Việt còn có Tiết Hùng cũng mặc bào trắng, cưỡi ngựa trắng nên các tướng Nguyên không biết nên đuổi người nào.

Nạp Tốc Lạt Đinh lại nói:

- Kẻ đội mũ trụ có gù lông trên đầu không phải Trần Nhật Duật.

Các tướng Nguyên tranh nhau ào lên. Phó Tường liều chết đánh cản lại bảo vệ cho Nhật Duật, đang trong cơn nguy cấp, thấy quân Nguyên chững lại không đuổi nữa. Phía sau trại Nguyên lửa cháy, khói bốc lên mù mịt. Nạp Tốc Lạt Đinh vội thu quân quay về cứu trại.

Nhật Duật chạy được lên ải, hỏi các tướng:

- Không biết cánh quân nào đánh trại quân Nguyên?

Có người biết, nói:

- Cánh quân ấy của tù trưởng Lương Hiếu Bão ở vùng này, toàn trai tráng người man cả.

(Có tài liệu ghi Lương Hiếu Bão ở Tuyên Quang, đánh quân Toa Đô. Có điều nghi vấn vì trong cuộc chiến tranh xâm lược lần thứ hai của quân Nguyên vào Đại Việt, Toa Đô không hoạt động ở vùng Tuyên Quang (khu vực Tây Bắc nước ta ngày nay) mà chủ yếu ở vùng Đông Nam từ Thiên Trường, Trường Yên vào đến Hoan, Ái tức khu vực hạ lưu sông Hồng vào đến Thanh Hoá, Nghệ An ngày nay)

Nhật Duật nói:

- Không có ông ấy thì hôm nay ta nguy mất. Sau này giặc tan ta phải nhớ tâu lên để triều đình ban thưởng.

https://thuviensach.vn

Sáng hôm sau Nạp Tốc Lạt Đinh lại kéo quân đến thách đánh. Nhật Duật nói:

- Hôm qua đánh nhau ta thương vong mất hai tướng. A Tất Hoạt khoẻ thế này không biết quân ta có ai địch nổi hắn không.

Phó Tường, Triệu Trung, Giả Cương cùng nói:

- Tôi xin ra đánh với hắn.

Trương Tích, Tiết Hùng, Mã Phi Thái cũng xin đi. Trần Đạo Chiêu nói:

- Việc này vương công nên giao cho tướng quân Phó Tường, nhưng phải làm thế này... thì khắc bắt được hắn.

Nhật Duật nghe theo dẫn Phó Tường, Mã Phi Thái, Triệu Trung, Giả Cương xuống ải, lại theo kế của Trần Đạo Chiêu, bảo Mã Phi Thái:

- Ngươi chọn lấy một nghìn tay nỏ dàn ra ở góc trận phía tả chỗ có nhiều sim mua lúp xúp ấy, khi nào A Tất Hoạt đuổi Phó Tường đến đấy thì đồng loạt chĩa vào nó mà bắn.

Hai bên dàn trận xong, Phó Tường dong ngựa ra trước nói:

- Ta là Phó Tường, Nam thiên dũng sĩ, mời dũng sĩ nước Nguyên là A Tất Hoạt ra nói chuyện.

Bên quân Nguyên có một tướng tiến ra nói:

- Có ta là Nguỵ Phong nói chuyện với mi đây. Tướng quân A Tất Hoạt là người danh giá đâu có thèm giao tiếp với loại chuột cống như ngươi.

Phó Tường chẳng nói thêm gì, rút cây tam đoạn thiết tiên, chỉ loáng một cái như tia chớp đã vụt chết Nguỵ Phong. Nguỵ Lôi vung cây đại phủ

https://thuviensach.vn

xông ra đánh cũng bị Phó Tường vụt cho một roi ngang lưng, hộc máu mồm, suýt ngã ngựa, vội chạy về. Lúc ấy A Tất Hoạt nói với Nạp Tốc Lạt Đinh:

- Tôi không ra thì không trị nổi thằng này.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Ta xem thằng này kiêu dũng mà nhanh nhẹn lắm, đánh với nó ngươi chớ coi thường.

- Xin tuân lệnh.

A Tất Hoạt nói xong, cầm giáo xông ra. Hai bên giao đấu hơn ba mươi hiệp không phân thắng bại, về sau hăng lên chẳng còn phân hiệp nữa, cứ nhè vào đầu nhau mà nện thật lực vô hồi kì trận nhưng không ai sơ sẩy miếng nào. Phó Tường liệu không thể dùng sức hạ đổ được A Tất Hoạt mới vờ thua chạy sang cánh tả. A Tất Hoạt đang hăng máu, thúc ngựa đuổi theo, không ngờ vừa đến đám sim mua, quân Việt bắn ra hàng ngàn mũi tên cắm đầy mình ngựa. Con ngựa lăn ra chết. A Tất Hoạt mặc giáp cứng nên không đến nỗi mạng vong, vội bỏ ngựa chạy bộ quay về, bị Phó Tường quay lại đuổi theo bén gót. May có Gia Luật Tế Sơn ra kịp cản Phó Tường lại, A Tất Hoạt mới chạy thoát. Triệu Trung, Giả Cương xua quân đánh sang. Bên quân Nguyên, Bố Đà Hoa Lặc, Thác Bạc Kha Đại cũng thúc quân ào tới. Hai bên đánh nhau túi bụi hồi lâu rồi ai rút quân về trại nấy.

Từ hôm ấy về sau còn nhiều trận đánh nữa, có trận Việt thắng, có trận Nguyên thắng nhưng Trần Nhật Duật đã chặn đứng Nạp Tốc Lạt Đinh gần một tháng trời không sao tiến lên được. Việc này tạm dừng ở đây, sau sẽ còn quay lại.

Đây xin lược lại việc năm trước (Nguyên Chí Nguyên thứ 20 - 1283) đạo quân Ô Mã Nhi, Hốt Đô Hồ, Lưu Quân Khánh gồm một vạn năm nghìn người đi cứu viện cho Toa Đô ở Thư Mi Liên (Chiêm Thành cảng) nhưng

https://thuviensach.vn

mãi đến tháng ba năm sau (1284) mới xuất phát được. Ô Mã Nhi dẫn quân đến Thư Mi Liên thì doanh trại quân Nguyên đã bị đốt trụi. Bọn Toa Đô chạy lên phía Bắc rồi. Ô Mã Nhi đi tìm dọc bờ biển nhưng không gặp. Khi ấy đã vào mùa Hè, đoàn thuyền của Ô Mã Nhi bị một trận bão lớn, chìm đắm tan nát cả. Ô Mã Nhi, Lưu Quân Khánh, Hốt Đô Hồ trôi dạt lênh đênh trên biển nhiều ngày mới về được Quảng châu, vừa may gặp bọn A Lý Hải Nha, Lý Hằng mang quân đi đón, thu nhặt thuyền bè sĩ tốt nhập vào đạo quân hành tỉnh Kinh Hồ đi đánh Đại Việt. Toa Đô ở Ô châu đã lâu mà không nhận được viện binh, tình thế rất nguy ngập chỉ sợ liên quân Việt Chiêm vây đánh nhưng khi ấy Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang đã mang quân Việt về đóng ở vùng Hoan Ái rồi. Hoàng thân Giảo Kỳ nói:

- Có lẽ triều đình chưa biết chúng ta ở đây. Nguyên soái cứ viết một đạo biểu nữa gửi về nói rõ tình thế của ta hiện nay và xin viện binh.

Còn đang bàn bạc, có quân vào báo lính đi tuần cứu được một số quân Nguyên trôi dạt trên biển. Toa Đô cho gọi vào hỏi mới biết viện binh đã tan nát hết, liền theo lời Giảo Kỳ, viết biểu về Nguyên xin quân lương. Vua Nguyên Hốt Tất Liệt nhận được biểu văn của Toa Đô liền thiết triều nói:

- Hữu thừa Toa Đô nay bị vây khốn ở Chiêm Thành, trẫm muốn cho quân đi cứu. Các khanh bàn xem nên chọn ai làm tướng.

Thượng thư bộ binh là Lương Tằng bước ra tâu:

- Hữu thừa Toa Đô đánh Chiêm bị đại bại. Hai năm nay chịu vây khốn, nếu là tướng có tài thì đâu đến nỗi đành chịu mãi như vậy. Theo thiển ý của thần, hoàng thượng nên cử tướng khác sang thay, gọi Toa Đô về xử tội.

Một viên đạt lỗ hoa xích là Hợp Tán Nhi Hải Nha tâu:

- Thần từng đi sứ phương Nam nên đã rõ. Đất phương Nam không thuần như phương Bắc. Người Nam khó giáo hoá mà lại quật cường, khí

https://thuviensach.vn

hậu xứ ấy nóng ẩm dễ sinh ôn dịch. Hữu thừa Toa Đô mang quân đi tuy thất lợi nhưng ở đất Nam đã quen không nên thay tướng khác.

Quốc công thượng thư Sài Thung (Nguyên sử chép tước hiệu Sài Thung là quốc công nhưng cũng có tài liệu còn nghi ngờ điều này) tâu rằng:

- Lời đạt lỗ hoa xích vừa trình bày là rất có lý. Dân phương Nam nếu không đè bẹp được ý chí của chúng đi nhất định chúng không thuần phục. Xin hoàng thượng cử thêm tướng giỏi mang nhiều quân đi giúp Toa Đô, giục ông ta đánh lên miền Hoan, Ái của An Nam, nước An Nam tất mất. Khi An Nam đã bị diệt, hoàng thượng chỉ với tay là tóm được vua Chiêm Thành chứ có khó khăn gì. Vả lại Toa Đô là người có nhiều công lao trong việc đánh Tống, không nên vì việc này mà cất chức ông ta.

Đại tướng tả thừa là Đường Ngột Đải tâu:

- Thần tuy bất tài nhưng cũng xin đem quân đi cứu Hữu thừa Toa Đô.

Hốt Tất Liệt thấy quần thần nhiều người muốn tăng viện cho đạo quân ở Chiêm Thành, mới nói:

- Nước Kim, nước Tống đất đai muôn ức dặm, dân số mấy trăm triệu, tướng giỏi binh đông ta còn nghiền nát như tro bụi huống chi một cái xứ Việt Chiêm nhỏ như lòng bàn tay.

Nói xong lệnh cho Đường Ngột Đải mang mười vạn quân cùng một nghìn chiến thuyền đi tăng viện cho Toa Đô đánh sang Đại Việt. Đường Ngột Đải mang quân đến Ô thành, Toa Đô như cá gặp nước định tiến ngay sang chiếm lấy miền đất Bố Chính của Đại Việt. Thân vương Giảo Kỳ nói:

- Quân ta đã đông, nhưng đánh ngay sang Đại Việt e người Chiêm tập hậu, chi bằng ta đánh chiếm nốt châu Lý để trừ hậu hoạ, khai thông cả hai đường thuỷ bộ mà tiến có hơn không.

https://thuviensach.vn

Đường Ngột Đải cũng nói:

- Lời bàn của điện hạ rất có lý, xin nguyên soái cho tôi đi đánh châu Lý.

Toa Đô liền cho Đường Ngột Đải mang một vạn quân đi lấy châu Lý. Tướng Chiêm giữ châu Lý là Bà Lậu nghe có quân Nguyên đến, điểm binh lên mặt thành chống giữ. Đường Ngột Đải cho quân đến dưới chân thành thách đánh. Phó tướng Chiêm là Kê La Liên nói với Bà Lậu:

- Chủ công hãy giữ lấy mặt thành để tôi mang quân ra đánh chúng.

Bà Lậu nói:

- Tướng quân ra thành chớ nên quá ham đánh kẻo mắc lừa quân giặc.

Bà Lậu và Kê La Liên vốn là bạn học của Phan Sầm, cùng được thọ giáo Phan Ma Lôi, chơi với nhau thân thiết lắm. Nay Phan Sầm đã chết, Bà Lậu và Kê La Liên muốn trả thù. Đường Ngột Đải thấy Kê La Liên kéo quân ra thành, chỉ tay nói:

- Ta mang quân thiên triều đến đây, sao nhà ngươi không biết điều hàng phục ngay đi may ra còn nhận được lượng khoan hồng của thiên tử, định chống lại để mua lấy cái chết ư?

Kê La Liên chẳng nói chẳng rằng, vung búa khai sơn chém tới. Đường Ngột Đải múa cây phong vũ thần đao đón đỡ. Hai bên đánh nhau đến mấy mươi hiệp không phân thắng bại. Bà Lậu trên thành sợ Kê La Liên có điều sơ sảy liền khua chiêng thu quân. Đường Ngột Đải về trại nói với các tướng:

- Ta không ngờ một cái thành cỏn con thế này mà lại có tên tướng giỏi đến thế. Nó đánh hùng hục như trâu điên. Ngày mai ta phải dùng mẹo lừa để bắt sống mới được.

https://thuviensach.vn

Sáng hôm sau Đường Ngột Đải đến khiêu chiến, cho quân chửi bới thách Kê La Liên ra đánh. Bà Lậu nói:

- Quân giặc hung hăng lắm. Ta nên cố thủ thì hơn.

Kê La Liên nói:

- Thành nhỏ, lương ít, nếu cố thủ mà bị giặc vây lâu có khác chi tự sát. Xin chủ công cứ để tôi ra đánh chúng.

Bà Lậu đành phải nghe theo. Kê La Liên ra khỏi thành bày trận đối mặt với Đường Ngột Đải. Hai bên cùng ra ngựa chẳng nói câu nào, xông vào đánh nhau không phân hiệp. Đánh chán cũng chẳng biết ai được ai thua, Đường Ngột Đải tự dưng quay ngựa bỏ chạy. Kê La Liên đuổi theo bén gót. Đường Ngột Đải lén rút sợi dây xích hồng cẩm tung lên (Đây chính là kĩ thuật tung dây bắt ngựa của dân du mục). Kê La Liên chỉ kịp trông thấy một vùng đỏ ối thì đã bị giật ngã xuống ngựa rồi, quân Nguyên ùa ra trói lại đem vào trận. Quân Chiêm sợ hãi vội vã chạy vào thành, bị quân Nguyên đuổi theo chém giết vô số. Đường Ngột Đải về trại, sai quân lính bày tiệc uống rượu, lại sai lực sĩ đặt một cái vạc đồng cực lớn đổ nước đun sôi để dìm Kê La Liên vào đấy. Kê La Liên sợ quá thét lên:

- Sao không hỏi xem ta có hàng hay không mà đã vội giết thế hả?

Đường Ngột Đải đang uống rượu, nghe Kê La Liên kêu, cũng phát bật buồn cười, hỏi:

- À! Ra nhà ngươi muốn hàng ư? Lúc trước có vẻ ngang tàng khí phách lắm cơ mà. Hoá ra chưa thấy nước sôi chưa rơi lệ.

- Tôi đã bị bắt không hàng còn làm gì đây.

Đường Ngột Đải nói:

https://thuviensach.vn

- Ta cần quái gì ngươi hàng, cứ bỏ vào vạc nước sôi giãy giụa xem cho nó thích có hơn không!

- ối giời ôi! Tướng quân làm thế tôi tuột hết da ra mất. Tôi xin hàng! Tôi xin hàng thật mà.

- Nếu nhà ngươi làm được việc này thì ta cho hàng.

- Xin tướng quân cứ sai bảo.

- Nhà ngươi hãy quay vào thành khuyên Bà Lậu cùng ra hàng, ta tha chết còn cho vẫn làm chủ đất này.

Kê La Liên vâng vâng dạ dạ, được tha về thành. Các tướng bảo với Đường Ngột Đải:

- Tướng quân tha nó ra chẳng phải là thả hổ về rừng sao?

Đường Ngột Đải nói:

- Bây giờ hắn còn có thể chạy đi đâu. Thằng này tuy có khoẻ nhưng nhát như con chuột, chắc chẳng làm nên trò trống gì. Chỉ sớm mai là kéo nhau ra hàng cả đấy thôi.

Kê La Liên chạy về thành nói với Bà Lậu:

- Quân thế người Nguyên rất lớn. Chúng ta chỉ có một nhúm sĩ tốt, chắc chắn không thể giữ mãi được. Hơn nữa quân Nguyên muốn đánh ta là để khai thông đường sang Đại Việt chứ không có ý ở lại. Đường Ngột Đải đã hứa cho chúng ta vẫn trấn nhậm ở đây. Ta nên hàng thì hơn.

Bà Lậu vốn giữ được nơi này là chỉ dựa vào sức Kê La Liên, nay nghe Kê La Liên nói như vậy sao không hàng được, sớm hôm sau dẫn gia quyến và binh sĩ mở cửa thành ra hàng, được Đường Ngột Đải đối đãi tử tế. Ông

https://thuviensach.vn

bố của Bà Lậu thấy con làm như vậy liền vào nhà trong thắt cổ tự vẫn, không chịu hàng. Đám binh lính Chiêm bảo nhau:

- Các quan hàng quân Nguyên rồi lại được làm quan còn chúng ta hàng sẽ phải đi đánh nhau bỏ xác ở Đại Việt cũng chưa biết chừng. Chi bằng ta trốn cả đi, về đem vợ con lên rừng mà ở còn hơn.

Đêm ấy binh sĩ Chiêm trốn đi cả chỉ còn đám thân bằng của Bà Lậu và Kê La Liên ở lại vài chục người (Ngay sau khi đánh tan quân Nguyên lần thứ hai, vua Trần Nhân Tông đã sai người đem trả bọn Bà Lậu và Kê La Liên về Chiêm Thành. ĐVsktt ghi: "Tháng 6 - Ất Dậu 1285- sai trung phẩm phụng ngự Đặng Du Chi đưa bọn tề thần của Chiêm Thành là Bà Lậu và Kê La Liên 30 người về nước, vì đi theo Toa Đô nên bị bắt"). Ngày hôm sau Toa Đô đến nơi cho gọi bọn Bà Lậu và Kê La Liên lên mắng rằng:

- Các ngươi sinh ra ở đất Chiêm, ăn lộc của vua Chiêm mà không chịu chết vì nước Chiêm. Vậy ta tin các ngươi sao được. Đao phủ đâu, lôi bọn này ra chém để làm gương cho những kẻ không hết lòng thờ chủ.

Thân vương Giảo Kỳ vội ngăn lại nói:

- Đường sang Đại Việt rất là trắc trở mà quân ta chưa thuộc địa hình sông núi nơi đây. Nguyên soái hãy tha chết cho chúng, giữ lại làm hướng đạo.

Toa Đô tuy tàn ác nhưng là người thẳng thắn, rất ghét những kẻ tráo trở hai lòng, vẫn muốn giết bọn Bà Lậu và Kê La Liên, chỉ vì Giảo Kỳ nói như vậy nên mới tha cho nhưng khinh bỉ lắm, lại bảo theo Hắc Đích cho đi dẫn đường. Ngày hôm sau Toa Đô họp các tướng bàn việc tiến sang Đại Việt cũng vừa nhận được lệnh của Thoát Hoan giục tiến quân gấp. Đường Ngột Đải nói:

- Quân ta đông hàng chục vạn lại có tới hàng ngàn binh thuyền, muốn tiến nhanh chỉ có cách đi đường thuỷ là hơn cả.

https://thuviensach.vn

Lưu Khuê nói:

- Nếu ta đi đường thuỷ e rằng khó đánh lên được vì dọc theo bờ biển vùng Hoan, ái quân Việt đóng rất đông. Tốt nhất ta chia binh ra làm hai đạo thuỷ bộ cùng tiến mới được.

Giảo Kỳ nói:

- Lời bàn của Lưu tướng quân rất có lý. Ta chia quân làm hai đạo mà tiến có khác gì Khổng Minh vào Tây Xuyên ngày trước. Quân Việt dù có tướng giỏi như Trương Nhiệm cũng không thể chống lại được.

Toa Đô nghe theo kế ấy mới chia cho thân vương Giảo Kỳ và Tả thừa Đường Ngột Đải năm vạn quân cùng toàn bộ thuyền chiến để đi đường biển đánh ra Ái châu rồi thẳng tiến lên cửa Giao Hải vào Trường Yên, còn mình cùng vạn hộ Lưu Khuê, tham chính Hắc Đích dẫn năm vạn quân đi đường bộ đánh ra Bố Chính, Hoan châu, Ái châu. Hắc Đích làm tiên phong, bọn Bà Lậu, Kê La Liên làm hướng đạo. Bà Lậu nghe Toa Đô vạch kế hoạch như vậy, nói:

- Nếu nguyên soái cho tiến quân như vậy e rằng quân thuỷ sẽ tách khỏi quân bộ đến Trường Yên trước, hai bên tách rời nhau rất khó ứng cứu.

Giảo Kỳ hỏi:

- Sao vậy?

- Quân thủy đi thuyền nhàn hạ lại ít gặp trở ngại, chỉ khoảng nửa tháng là ra tới Trường Yên. Đường bộ hành quân vất vả lại có hai con sông lớn ngăn trở, nếu người An Nam đóng quân chặn giữ thì chưa biết khi nào ta mới đến nơi được.

Toa Đô hỏi:

https://thuviensach.vn

- Hai con sông lớn là những sông nào?

-Trình nguyên soái! Đất Bố Chính xưa là của nước tôi, sau phải dâng cho người An Nam, ở đấy có con sông lớn, mặt nước mênh mang gọi là sông Linh. Một con sông nữa là sông Cả ở Hoan châu. Con sông này hợp lưu với sông Vĩnh chảy qua Vĩnh thành, mặt nước rộng đến mấy dặm. Không có thuyền lớn, quân sĩ khó mà qua được. Ngoài con sông ấy ra còn vô số những sông nhỏ khác, trời không mưa thì cạn tới đáy nhưng có mưa một chút là nước chảy ầm ầm không tài nào qua nổi. Vả lại đất Hoan, Ái có Trần Khánh Dư và Trần Quốc Khang trấn giữ. Hai tướng này đều là kẻ cơ trí không dễ gì để cho ta đi qua.

(Sông Linh: Tức sông Gianh, thuộc Quảng Bình ngày nay)

Giảo Kỳ nói:

- Nguyên soái cứ tiến quân đến sông Linh. Tôi và Tả thừa sẽ đem binh thuyền đến đón, qua được sông này ta tính kế cho đoạn đường tiếp sau.

Toa Đô theo kế ấy, cùng Lưu Khuê, Hắc Đích kéo quân từ Ô, Lý men theo bờ bể lên miền Bố Chính. Đi suốt mấy ngày đường không gặp một người dân hay một làng bản nào, chỉ thấy một bên là bát ngát rừng xanh còn một bên là mênh mông cát trắng. Từng cơn gió lạnh thổi hun hút như làn roi quất vào mặt những người lính viễn chinh. Thi thoảng một con ngựa chiến chồn chân nhảy dựng lên, hí vang thảm thiết. Kê La Liên nói với Hắc Đích:

- Miền này cuối năm thường hay có mưa. Xin tướng quân lệnh cho binh lính chuẩn bị đồ che lương thảo.

Quả nhiên đêm hôm ấy trời đổi gió, đến gần sáng mưa trút xuống. Mấy ngày liền đất trời mịt mờ trong mưa bụi. Quân lính lê đi từng bước ướt át. Những chiếc xe chở lương thảo, quân cụ vừa rên ken két vừa nhích lên một cách nhọc nhằn. Các lòng sông nước đầy ăm ắp chảy xối xả như băng

https://thuviensach.vn

trôi tuyết lở, không thể nào vượt qua được. Sáu bảy ngày sau đến sông Đại. Bên kia sông Đại là thành Thuận Hoá. Toa Đô cho quân đóng bè vượt sang thám thính, hoá ra chỉ là một toà thành không. Tướng Việt giữ ở đây là Ninh Cát Đại cho quân lánh vào rừng hết rồi. Lưu Khuê nói với Toa Đô:

- Trời mưa dầm dề thế này nhỡ bị quân Nam chặn đánh ta khó mà đối phó. Nhân có ngôi thành này xin nguyên soái cho quân đóng lại đợi trời hết mưa hãy đi.

Toa Đô nói:

- Đây chính là trời giúp ta đó. Phải nhân khi trời mưa, quân kia không phòng bị, ta nên tiến nhanh, chớ để thuỷ quân phải đợi.

Nói xong liền ra lệnh cho các đội không được dừng lại, vượt mưa, vượt nước mà đi. Ba ngày nữa đến Linh giang, trời cũng tạnh. Đứng bên bờ Nam nhìn sang tả ngạn thấy một vùng trời nước xám như gio. Trên mặt sông chẳng có bóng dáng chiếc thuyền nào của quân Đại Việt, chỉ gợn lên một vệt mờ mờ xa tít toàn là lau sậy. Toa Đô liền hạ lệnh cho các đội cắm trại đợi Giảo Kỳ và Đường Ngột Đải, lại gọi Hắc Đích đến bảo:

- Ngươi cho quân vào rừng chặt tre nứa kết thành bè, ngày mai vượt sông.

Hắc Đích cho mấy trăm quân vào rừng chặt cây mang ra sông đóng được ba chục chiếc bè, mỗi chiếc có thể chở được hai ba mươi cung thủ. Hôm sau Toa Đô cho Hắc Đích đem năm trăm quân lên bè chèo sang tả ngạn xem tình hình quân Việt. Lại lệnh cho Kê La Liên mang người chặt cây đóng thêm một trăm chiếc bè khác để chở quân lính. Hắc Đích mang năm trăm quân sang sông, không thấy quân Việt đâu mới rẽ lau lách tìm chỗ lên bờ, chẳng ngờ vừa đi được một dặm đã thấy trống đánh, mõ kêu, tù và thổi om sòm rồi quân Việt từ bốn phía đổ ra đông không biết bao nhiêu mà kể. Quân Nguyên hồn siêu phách lạc không biết đối phó ra sao. Hắc

https://thuviensach.vn

Đích vội hô quân chạy về bến sông nhưng mấy chục bè tre đã bị quân Việt ẩn trong các bụi lau lấy đi mất cả. Năm trăm quân Nguyên bị quân Việt đổ ra giết gần hết. Hắc Đích trốn xuống bờ lau, may quân Việt không nhìn thấy, tới chiều vẫn còn lõm bõm lội dưới nước, không dám lên bờ, bỗng thấy phía trước có một tên lính cũng đang tìm đường trốn mới túm lại hỏi:

- Ngươi tên là gì? Bây giờ định trốn đi đâu?

Tên lính ấy thưa:

- Trình tiên phong! Tôi tên là Triệu Phù thuộc đội quân tân phụ, định chờ trời tối bơi về bờ Nam.

- Sông rộng thế này mà ngươi bơi được sao?

- Tôi vốn người ở Sơn Đông, chuyên làm nghề sông nước, có thể bơi suốt cả ngày mà không mệt mỏi gì. Sông này bất quá chỉ bơi vài canh giờ là qua.

- Thế thì nhà ngươi dìu ta qua sông.

- Trình tướng quân! Tôi nói bơi qua là khi bình thường được ăn no cơ, bây giờ vừa đói vừa rét, đến bơi một mình còn khó, nói chi dìu ngài nặng thế kia.

- Thôi ngươi hãy vì hoàng đế Đại Nguyên, vì ta mà lập công, sang đến bên kia ta sẽ trình với nguyên soái phong chức cho.

Đêm ấy là thượng tuần tháng chạp, có trăng non nhưng nhiều mây. Mặt sông bịt bùng một thứ ánh sáng mờ mờ bàng bạc. Triệu Phù dìu Hắc Đích bơi qua sông. Hắc Đích to béo nặng quá nên phải vứt hết giáp trụ cho nhẹ bớt. Đến giữa sông sóng lớn, nhô lên ngụp xuống không biết bao nhiêu lần, Hắc Đích uống nước ừng ực, sặc sụa phùi cả nước lên mũi, kêu:

https://thuviensach.vn

- Ối Triệu Phù ôi! Ngươi làm thế nào chứ không ta chết mất.

Triệu Phù nói:

- Xin tướng quân chớ có kêu kẻo quân Nam nghe thấy thì nguy lắm.

Hắc Đích sợ bị quân Việt tóm được, đành lặng im mặc cho Triệu Phù lôi về bờ Nam. Toa Đô mất năm trăm quân nhưng biết bên bờ Bắc có quân Việt đóng giữ, không tiến sang nữa, chỉ cho quân giữ trại đợi Giảo Kỳ. Hắc Đích vì nhớ ơn Triệu Phù cứu mình, cho Phù lên hàng bộ tướng, giữ bên cạnh sai việc.

Khi ấy bên bờ Bắc, Phan Hoành đang cho quân ăn mừng trận thắng đầu tiên. Ngô Kế Trung đi tuần biển về nói:

- Tôi nghĩ trận đánh ấy thậm sai lầm, có gì đâu mà ăn mừng.

Phan Hoành nói:

- Mấy trăm quân giặc tiến sang bị ta giết sạch sao lại nói là thậm sai lầm.

Ngô Kế Trung nói:

- Giặc đưa một nhúm quân sang sông là để thăm dò quân ta. Giá như ông cứ để kệ chúng quay về mang đại quân sang khi ấy ta đánh luôn một mẻ có phải thắng lớn không. Bây giờ chúng biết ta có phòng bị sao còn sang nữa. Quân ta ít, quân chúng đông, điều bất ngờ đã không còn, rồi đây ta phải khốn vì trận thắng ấy đấy.

Phan Hoành giậm chân nói:

- Ông nói đúng! Ông nói đúng. Có thế thôi mà sao tôi không nghĩ ra, thật tức chết. Bây giờ tôi viết thư gửi Nhân Huệ vương, xin thêm viện binh.

https://thuviensach.vn

Ngô Kế Trung nói:

- Không được! Từ đây đến Vĩnh thành vừa đi vừa về có nhanh cũng mất hàng chục ngày đường. Viện binh đến nơi chúng ta đã bị bắt hết cả cũng chưa biết chừng. Nay lực lượng quân ta đã lộ, giặc tất chờ thuỷ binh đến tham chiến. Ngày mai tôi đem quân đi tuần cửa bể cắt đứt không cho chúng hợp binh với nhau mới giữ được trận.

- Vậy không báo tin về Vĩnh thành ư?

- Có chứ. Báo ngay để vương công biết mà phòng bị. Trước kia vương công đã có dặn chúng ta nếu không đánh được thì tạm lánh vào rừng hoặc ra bể, giặc đi qua, đánh vào sau lưng chúng.

Đêm ấy trời mưa lất phất. Ngô Kế Trung không ngủ được, canh ba đem năm sáu tuỳ tùng ra tuần ngoài bờ sông, thấy cơ man là thuyền chiến của quân Nguyên vượt sông tiến sang, quân thế rất là hùng mạnh. Kế Trung vội quay vào luỹ nói với Phan Hoành:

- Ta không kịp chặn thuỷ quân của chúng ở cửa bể rồi. Thuyền của Giảo Kỳ đang đón quân Toa Đô sang đến giữa sông.

Phan Hoành nói:

- Để tôi mang quân ra chặn chúng.

- Không được! Quân ta năm nghìn người mà giặc có tới hàng chục vạn không thể nào chặn chúng được. Ta nên lui binh vào rừng.

- Ông mang quân lên núi mai phục cho kịp, khi nào quân giặc tiến lên hướng Bắc, hãy đem quân theo sát, nếu thấy phía trước có đánh nhau thì đánh ngay vào hậu đội của chúng. Tôi mang hoả bè ra giữa sông đốt chặn làm nghi binh rồi theo đường bộ về Vĩnh Bình báo tin cho vương công.

https://thuviensach.vn

Phan Hoành nói xong giao hết quân lính cho Ngô Kế Trung, còn mình mang hai trăm lính chở các hoả bè ra giăng trên sông thành một hàng dài, đồng loạt đốt lên. Toa Đô, Đường Ngột Đải đang thúc quân chèo thuyền sang bỗng thấy trên sông lửa cháy rừng rực, trong lòng nghi hoặc không biết quân Việt nhiều ít thế nào, hạ lệnh cho quân lính ngừng chèo thành ra cứ trùng trình mãi không tiến lên được. Giảo Kỳ đang ở hậu đội thấy vậy liền đi thuyền nhẹ lên nói:

- Bờ Bắc chẳng có quân tướng gì đâu. Người Nam chạy hết rồi, sao Nguyên soái không tiến mau đi.

Toa Đô nói:

- Phía trước lửa cháy rừng rực thế kia sao lại không có quân phục là thế nào?

Giảo Kỳ nói:

- Chính vì không có quân phục nên chúng mới đốt lửa nghi binh đấy. Ta tiến nhanh đi.

Còn đang bàn bạc lại thấy bên bờ Nam cũng có lửa cháy. Ngọn lửa bốc lên cao đến mấy trượng. Hóa ra Ninh Cát Đại thấy Toa Đô tiến sang bờ Bắc mới đem quân đánh vào hậu đội quân Nguyên, đốt sạch cả lều trại và những quân cụ chưa kịp lên thuyền. Đường Ngột Đải nói:

- Ta nên quay lại cứu hậu đội.

Toa Đô nói:

- Không! Hậu đội đã có Lưu tướng quân rồi. Ta cứ tiến nhanh sang sông.

Giảo Kỳ nói:

https://thuviensach.vn

- Nguyên soái nói rất đúng. Ta tiến nhanh sang đổ quân, chiếm được bờ Bắc thì không lo gì nữa.

Hắc Đích liền cho đánh trống thúc quân tiến sang. Quân lính kẻ cung người giáo lăm lăm như muốn ăn tươi nuốt sống quân Việt, nhưng khi cập bến chẳng thấy quân Việt đâu. Toa Đô, Giảo Kỳ, Hắc Đích dẫn quân lên bờ, còn Đường Ngột Đải quay lại đón Lưu Khuê cùng hậu quân. Khi quân Nguyên sang hết được bờ Bắc Linh giang trời đã sáng rõ. Toa Đô nói với Giảo Kỳ:

- Quân ta sang sông hết rồi, điện hạ cùng Tả thừa hãy cho binh thuyền nhổ neo ngay, hẹn năm ngày nữa sẽ hội quân ở sông Cả để hạ thành Vĩnh Bình.

- Thành Vĩnh Bình là đại bản doanh của tướng Trần Khánh Dư. Người này kiến thức không thể coi thường, lại có sức khoẻ chẳng khác gì Quan Vũ, Trương Phi ngày xưa. Nguyên soái có đến trước nếu gặp giao tranh phải thận trọng lắm mới được.

Giảo Kỳ nói xong liền cùng Đường Ngột Đải lên thuyền đi ngay. Toa Đô, Lưu Khuê, Hắc Đích dẫn quân nhằm hướng Bắc thẳng tiến.

Lúc bấy giờ tướng Đại Việt là Trần Khánh Dư đóng ở Vĩnh thành, chia quân giữ suốt một dải từ Bố Chính tới Hoan châu, sai hai vợ chồng đốc bộ Trần Thái Bảo và Lý Châu Nương đem một vạn quân giữ Hoan thành. Từ Diễn châu trở ra do Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang trấn giữ. Chương Hiến hầu Trần Kiện cùng bọn Lê Trắc, Triệu Mạnh Tín, Lương phụng ngự, Diệp lang tướng giữ thành Thanh Hoá.

Trần Khánh Dư ở Vĩnh Bình đã được Phan Hoành trở về cho biết quân Nguyên đến gần, liền chia quân đóng đồn dọc theo bờ Bắc sông Cả để canh phòng, lại sai lính chặt cây dựng chòi cao ở cửa bể, ngày đêm canh gác quan sát, bắt giữ những tàu thuyền lạ. Khúc Bá Lợi tung thám mã sang bờ

https://thuviensach.vn

Nam sông, nhất cử nhất động của quân Nguyên đều được báo về. Hôm ấy Trần Khánh Dư mang binh thuyền đi tuần biển, trời hửng nắng, xa xa trông thấy một đoàn hải thuyền hàng ngàn chiếc đang nhằm hướng cửa sông tiến vào. Khúc Bá Lợi nói:

- Xin vương công cho thuyền ra đánh, không để giặc vào bờ.

Khánh Dư nói:

- Không được! Thuyền giặc lớn lại đông, thuyền ta nhỏ, đánh nhau trên biển lợi thế sẽ về giặc. Phan Hoành nhận lệnh!

- Có tiểu tướng!

- Ngươi mang một vạn quân theo Vĩnh giang đi lên. Phía hữu Vĩnh giang có hai ngọn núi nhỏ là núi Phượng Hoàng và núi Kỳ Lân, ngươi hãy phục quân sau hai núi ấy khi nào nghe có pháo nổ thì đổ quân ra đánh vào trại giặc.

(Núi Phượng Hoàng, núi Kỳ Lân: Theo chú thích 1, chương 33 sách Dư Địa Chí của Nguyễn Trãi thì hai núi này ở thôn Dũng Quyết, gần Bến Thuỷ, kề bên sông Vinh, tỉnh Nghệ An)

Phan Hoành vâng lệnh mang quân đi. Khánh Dư gọi Khúc Bá Lợi, dặn:

- Ta giao ba vạn quân cùng với thành Vĩnh Bình cho ngươi. Giặc đến phải cố giữ, khi nào thấy trên Vệ sơn cắm một lá cờ đỏ cực lớn hãy tung hết quân ra đánh, không được cho giặc hạ trại nghỉ ngơi.

- Xin tuân lệnh.

Khúc Bá Lợi nói xong liền trở về thành Vĩnh Bình. Trần Khánh Dư chỉ đem một vạn quân, chia một nửa cắm trại giữ Vệ sơn còn một nửa dùng

https://thuviensach.vn

thuyền nhẹ tuần tiễu trên sông và cửa bể.

Hải đoàn quân Nguyên tiến vào cửa sông, chỉ thấy quân Việt có chừng năm chục chiếc thuyền nhỏ chèo bên phía tả ngạn. Đường Ngột Đải nói:

- Chắc quân Nam sợ hãi trốn vào thành hết cả. Ta đánh thành, chúng chẳng như lũ chuột nằm trong rọ hay sao.

Giảo Kỳ nói:

- Trần Khánh Dư là tướng giỏi, lẽ nào lại phòng bị lơ là thế này. Tôi e hắn có mưu kế gì đây. Tốt nhất chưa nên đánh thành vội, cứ đóng quân lại chờ nguyên soái đến đã.

Hai tướng cho quân tiến vào chiếm phía Nam sông, lại cử thám tử lên bờ dò la tình hình bố phòng của quân Việt. Chiều hôm ấy Toa Đô dẫn quân tới nơi. Giảo Kỳ nói:

- Tôi thấy bên bờ Bắc chẳng có phòng bị gì cả, rất là nghi ngại.

Toa Đô nói:

- Châu Hoan, châu Ái là cái kho người kho lương dự trữ của quân Nam, đâu có chuyện không phòng bị. Từ đây trở ra ta đánh đến đâu chiếm đất chiếm dân đến đấy, tuyển thêm trai tráng làm lính.

Lưu Khuê nói:

- Nếu như vậy ta cần lập một trại lớn ở bờ Nam, còn bờ Bắc đánh chiếm lấy thành Vĩnh Bình làm nơi căn bản.

Giảo Kỳ nói:

- Lưu tướng quân nói rất đúng, nhưng muốn đánh được thành Vĩnh Bình phải làm thế nào?

https://thuviensach.vn

Hắc Đích nói:

- Tôi xin mang quân sang vây thành.

Đường Ngột Đải nói:

- Tôi xin đem quân tiếp ứng cho tiên phong.

Các tướng còn đang bàn luận, có quân do thám về báo:

- Bên kia sông chẳng có phòng bị gì cả. Quân Việt giữ ở trong thành hết, trên đỉnh Vệ sơn cắm rất nhiều cờ.

Toa Đô cười ha hả, nói:

- Thật là trời giúp ta rồi. Người ta cứ ngoa đồn về Trần Khánh Dư, chứ xem thế này đủ biết hắn cũng thường thôi. Sáng mai Hắc Đích đem năm nghìn quân sang mở đường đến thẳng dưới thành Vĩnh Bình khiêu chiến. Đường Ngột Đải mang một vạn quân tiếp ứng. Thân vương điện hạ đi đội hai, mang một vạn quân sang sông đánh lấy Vệ sơn. Ta mang đại quân đi đội ba, tuỳ theo tình hình mà có phép khu xử. Lưu Khuê, Kê La Liên ở lại bờ Nam tựa vào núi mà lập trại.

Sáng hôm sau các đội quân vừa lên thuyền tiến đến giữa sông bỗng thấy một đoàn thuyền quân Việt từ thượng lưu kéo xuống. Chiếc thuyền đi đầu cắm một lá cờ đại thêu chữ Trần. Dưới lá cờ ấy có một tướng bào giáp vàng rực, tay cầm trường thương, vai mang cung tên rất là oai phong đường bệ. Toa Đô nói:

- Đây hẳn là Trần Khánh Dư. Thân vương, Tả thừa cùng tham chính cứ sang sông để ta đánh bắt nó cho. - ra lệnh cho đội thuyền của mình - Tất cả các thuyền vây lấy hắn, không được để chạy thoát.

https://thuviensach.vn

Thuyền quân Nguyên vừa đông vừa to, đánh trên biển có lợi thế nhưng ở trong sông lại xoay xở rất Khó khăn. Thuyền quân Việt thon nhẹ tiến thoái đều nhanh. Khánh Dư cho quân lượn sát vào thuyền giặc, bắn tên, bắn đá lên làm nhiều lính Nguyên chết hại. Khi các Thuyền Toa Đô đổi được hướng thì thuyền quân Việt lại vun vút ngược lên thượng lưu. Thuyền của Toa Đô kềnh càng, ngược nước không thể đi nhanh được. Khánh Dư quay lại gọi bảo:

- Này Toa Đô! Quân lính của ngươi chết đói hay sao mà chèo chậm thế, cố lên ta chờ.

Toa Đô tức quá thúc quân chèo chí mạng, khi gần đuổi kịp, thuyền quân Việt rẽ cả vào nhánh Vĩnh giang. Vĩnh giang là sông nhánh hẹp, nên thuyền của Toa Đô càng khó đi. Bỗng nghe phía trước pháo nổ vang trời, Toa Đô nói với các tướng:

- Thôi chết! Quân ta rơi vào nơi phục binh của quân giặc rồi, hãy quay ngay lại sông Cả.

Đang loay hoay định quay mũi, lại thấy Khánh Dư gọi:

- Này Toa Đô! Ta đốt pháo chơi đấy chứ có phục binh gì đâu. Nhát như cáy thế mà cũng đòi làm tướng ư?

Toa Đô thấy quả là không có quân phục lại giục quân đuổi tiếp, lúc lâu nữa gần kịp thuyền quân Việt, gọi:

- Trần Khánh Dư! Hôm nay ta sẽ đuổi ngươi đến tận nguồn sông này xem ngươi chạy đi đâu.

Khánh Dư quay lại bảo:

- Trại của ngươi ở bờ Nam bị ta đốt sạch rồi, còn lúng túng mãi ở đây lại chẳng chết tiệt cả lũ à?

https://thuviensach.vn

Toa Đô vội trèo lên lâu thuyền xem, quả nhiên nơi đóng trại đang bốc cháy, vội hô quân quay về cứu trại.

Thì ra Phan Hoành đóng quân ở sau núi Phượng Hoàng nghe pháo nổ, liền đem quân đánh vào trại quân Nguyên. Lúc ấy Lưu Khuê, Kê La Liên đang cho quân dựng thêm trại, bị quân Việt bất ngờ tấn công, vội lên ngựa ra nghênh chiến. Phan Hoành hăng hái dẫn quân tràn vào đánh nhau với Lưu Khuê. Hai tướng đang đánh nhau kịch liệt lại nghe có tiếng quân reo vang trời, một đội quân Việt nữa ào tới. Tướng đi đầu là Ngô Kế Trung múa thương đánh thốc vào giữa trại. Kê La Liên vung búa đón đánh nhưng không địch nổi liền bỏ chạy ra bờ sông. Ngô Kế Trung hô quân đốt trại Nguyên. Lưu Khuê núng thế cũng bỏ chạy, được bọn tuỳ tùng hộ vệ đến chỗ Kê La Liên lên thuyền, vừa may Toa Đô về đến mới đón cả sang bờ Bắc, bỏ lại doanh trại và quân lương bị đốt ở bờ Nam.

Hắc Đích đem năm nghìn quân đến dưới thành Vĩnh Bình thách đánh. Khúc Bá Lợi không ra, kệ cho quân Nguyên gào réo. Lúc sau Đường Ngột Đải mang quân đến, cùng với Hắc Đích phá thành. Khúc Bá Lợi cho quân bắn tên, ném đá, quăng mồi lửa xuống. Quân Nguyên phải chạy tháo lui.

Giảo Kỳ, Bà Lậu tiến đánh Vệ sơn nhưng quân Việt trên núi lăn gỗ đá xuống, không sao lên được. Toa Đô sang đến bờ Bắc, bảo Giảo Kỳ:

- Quân Nam ở ngoài không biết nhiều ít thế nào. Nhỡ Trần Khánh Dư khoá chặt cửa sông thì binh thuyền của chúng ta chết kẹt ở đây hết. Điện hạ nên cùng Tả thừa đem ngay quân đánh vào Nỗ giang tạo thành hai gọng kìm, kẹp chặt lấy Trần Quốc Khang và Khánh Dư. Lúc ấy chỉ có trời mới cứu được bọn chúng.

(Nỗ giang: Hạ lưu sông Mã)

Nói xong liền cho Lưu Khuê, Kê La Liên thay Đường Ngột Đải đánh Vĩnh thành, còn mình thay Giảo Kỳ đánh Vệ sơn.

https://thuviensach.vn

Tướng Việt giữ Vệ sơn là Giang Định Thanh cùng hai con là Giang Phong, Giang Vân. Giang Định Thanh là con quan thị độc Giang Định Hoá từ thời Lý Huệ tông, thuở nhỏ rất thông minh nhưng lại ham chơi, bài học nào cũng chỉ đọc một lần là thuộc lòng ngay, tám tuổi đã đọc hết cả tứ thư ngũ kinh, thi thư lễ nhạc không sách nào không thông. Một hôm có người khách mang đến tặng Giang Định Hoá một bức tranh thuỷ mặc vẽ ngọn độc sơn cao vút in bóng xuống mặt nước phẳng lặng, sườn núi có những thân cây vươn ra rất cheo veo, xa xa có một vệt rừng. Trên vệt rừng là vầng trăng khuyết mờ mờ như muốn chìm vào nền trời xanh biếc. Người khách ấy mời Giang Định Hoá đề thơ cho bức tranh. Giang Định Hóa còn đang nghĩ xem nên đề như thế nào, Giang Định Thanh đứng cạnh nói:

- Cha để con đề cho.

Giang Định Hoá gật đầu. Thanh cầm bút viết luôn hai câu:

Ngoạn nguyệt nghênh phong thiên địa lập

Quan sơn khán thuỷ hải hồ sinh.

Với ý là:

Chơi trăng đón gió, trời đất dựng nên (ta)

Ngắm núi xem nước, hồ biển sinh ra (ta).

Người khách nói:

- Thật là kỳ tài! Thật là kỳ tài. Ý tứ phong lưu tao nhã. Đứa trẻ này ngày sau theo nghiệp văn tất danh đồn bốn bể, theo nghiệp võ thì coi sự sống chết như chơi trò rồng rắn mà thôi.

Lớn lên Thanh bỏ văn học võ, tính lại phóng đãng thích du chơi, họp bạn, la cà vào chốn quần thoa phong nguyệt, ăn chơi nổi tiếng ở đất kinh kì,

https://thuviensach.vn

về sau gặp Trần Khánh Dư. Hai người nói chuyện tâm đầu ý hợp lắm, Khánh Dư mới nhận về làm gia tướng. Những lần Khánh Dư đến chơi trong xóm Yên Hoa đều có Giang Định Thanh cùng đi, chúa tôi có vẻ mười phần tương hợp.

Bấy giờ Khánh Dư giao cho cha con Giang Định Thanh năm nghìn quân giữ Vệ sơn, dặn khi nào thấy phía sau quân Nguyên rối loạn hãy dựng lá cờ đại lên đỉnh núi rồi đem quân đánh xuống. Giảo Kỳ đem quân đến đánh suốt một ngày nhưng không lên được. Ngày hôm sau Toa Đô lại thúc quân đánh lên, suốt từ đầu giờ Mão đến giờ Ngọ. Trên núi hết cả gỗ đá, quân Nguyên kéo đến ngày một đông, tưởng không giữ được nữa. Giang Định Thanh bảo hai con:

- Cha con ta hưởng lộc của vương công đã nhiều, hôm nay hãy lấy thân mà đền ơn chủ.

Vừa khi ấy thấy phía sau quân Nguyên rối loạn, khói bụi bốc lên mù mịt. Trần Khánh Dư, Ngô Kế Trung, Phan Hoành cùng mang quân đánh tập hậu quân Nguyên. Giang Định Thanh cho dựng cây cờ đại trên núi rồi cùng hai con mang quân đánh thốc xuống. Khúc Bá Lợi ở trong thành Vĩnh Bình trông thấy hiệu cờ trên núi Vệ liền mở tung cửa thành kéo quân ra đánh. Tiếng gào thét, tiếng hô quân, tiếng ngựa hí, pháo nổ hoà với nhau như sấm rền núi lở. Quân Việt, quân Nguyên trộn lẫn vào nhau tạo ra một trận đại hỗn chiến đến thánh thần cũng khiếp vía kinh hồn.

Thật là:

Khói bụi lấp che vừng nhật nguyệt

Nghìn năm chưa tắt tiếng reo hò

Trận đánh ấy thật ác liệt. Xin mời bạn đọc tiếp chương sau xem được thua thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 26

Cậy đông quân Thoát Hoan vượt qua được Khâu Cấp lĩnh

Đền ơn nước Tần Sâm tử chiến ở Động Bản thành

Trên kia đang nói năm vạn quân Việt hỗn chiến với năm vạn quân Nguyên, mười vạn chàng trai lao vào nhau ra công chém giết trong một trận ác chiến ngửa nghiêng trời đất. Giang Định Thanh cùng hai con dẫn quân đánh xuống, gặp ngay Toa Đô, hai bên giao đấu. Toa Đô có sức khoẻ kinh người, xử cây đao thất tinh cực sắc, đánh như gió bão. Giang Định Thanh đánh không lại bị chém một nhát mất cánh tay trái, lại bị luôn mấy mũi tên, rơi xuống ngựa. Giang Phong, Giang Vân hợp sức đánh cản Toa Đô để quân lính cứu Định Thanh lên núi. Đến chiều quân hai bên đều hao tổn nhiều, những người còn lại thì mỏi mệt. Lưu Khuê nói với Toa Đô:

- Nếu đánh đến tối, quân Nam sẽ chiếm lợi thế. Chi bằng ta tiến nhanh lên châu Ái hợp binh với Tả thừa mới là kế vẹn toàn.

Toa Đô nói:

- Ta bỏ đi tất bị quân Nam đuổi theo.

- Nguyên soái chớ lo. Quân Nam cũng mệt mỏi lắm rồi, không còn hơi sức đâu mà đuổi nữa. Ta không nhân đây đi ngay cho nhanh sau này sẽ gặp trở ngại. Để tôi đoạn hậu cho.

Toa Đô liền lệnh cho Hắc Đích cùng các tướng mang quân về hướng Bắc. Quả nhiên quân Việt cũng không đuổi theo. Trần Khánh Dư cho Ngô

https://thuviensach.vn

Kế Trung, Phan Hoành, Khúc Bá Lợi thu quân về thành Vĩnh Bình. Ngô Kế Trung nói:

- Quân Nguyên đi lên hướng Bắc nhất định qua Hoan thành. Nếu để chúng chiếm mất nơi ấy, nguy cho ta lắm. Tôi xin mang quân đuổi chúng.

Khánh Dư nói:

- Đốc bộ Trần Thái Bảo ở đấy, quân giặc không thể lấy thành được, vả lại Toa Đô là tay dùng binh lão luyện có lẽ đâu không để tướng giỏi đoạn hậu.

Đang bàn bạc, có quân đến báo Giang Định Thanh sắp mất. Khánh Dư vội lên núi thăm. Giang Định Thanh chỉ còn thở thoi thóp. Khánh Dư đau xót khóc nói:

- Ông vội ra đi, lấy ai làm bạn với tôi đây.

Giang Định Thanh gượng cười nói:

- Làm trai được chết ở chốn sa trường chính là điều ước nguyện của đấng trượng phu, có gì mà vương công phải khóc. - chỉ người con gái rất đẹp đứng cạnh đấy - Đây là Liên Nhi, nó theo hầu hạ tôi đã bốn tháng, rất là hợp ý. Nay tôi không dùng nữa, xin tặng lại vương công.

Giang Định Thanh cầm tay Liên Nhi dặn rằng:

- Từ nay ngươi hãy hết lòng hầu hạ vương công, coi như ta vẫn còn sống.

Nói xong câu ấy Giang Định Thanh buông tay từ từ khép mi. Liên Nhi khóc nấc lên. Trần Khánh Dư cùng mọi người đều rơi nước mắt. Ngoài trời màn đêm đã buông xuống. Những chú dế mèn, sâu đất vẫn vô tư cất lên

https://thuviensach.vn

bản nhạc thanh bình giữa nơi chiến trường còn nồng hơi máu. Người đời sau gọi trận đánh này là trận Vệ Sơn.

Đây nói chuyện Thoát Hoan sau khi nhận được tin Nạp Tốc Lạt Đinh và Toa Đô đã tiến quân, liền gọi A Lý Hải Nha đến bàn, nói:

- Hai đạo quân phía Tây và phía Nam đã tiến vào đất Nam. Ngày mai ta cho quân đánh ải Lộc Bình chiếm lấy đất Lộc châu để làm chỗ căn bản tiến xuống phương Nam.

A Lý Hải Nha nói:

- Đương nhiên ta cần chiếm đất Lộc Bình làm chỗ chứa quân lương, nhưng tôi còn e không biết quân Nam phòng thủ ở đây nhiều hay ít.

- Ta đã cho tổng bá A Lý vờ đi sứ để dò xét rồi. Cả hai đường Khâu Ôn, Khâu Cấp đều có quân Nam phòng giữ. Tướng Lương Uất đóng ở Lộc châu bất quá cũng chỉ có đến ba vạn quân là cùng. Quân ta hàng mấy chục vạn chẳng lẽ không đè bẹp được chúng ư?

- Lộc Bình, Khâu Cấp đều là nơi đất hiểm, trăm người đóng giữ vạn người khó qua. Xin điện hạ hãy cử người thông thạo địa hình sang dò xét lại một lần nữa rồi tiến binh cũng chưa muộn.

Vạn hộ tướng quân Nghê Nhuận bước ra nói:

- Tôi xin dẫn thám binh đi dò tình hình quân giặc, chiều mai sẽ quay về.

Thoát Hoan cho đi. Nghê Nhuận chỉ dẫn thêm hai thám binh mặc giả làm thổ dân chạy loạn sang đất Lộc Bình, chiều hôm sau về báo:

- Quân Nam phòng bị rất là cẩn mật. Tất cả các con đường dẫn tới Lộc Bình đều có người trấn giữ.

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha liền gọi năm tướng: Vạn hộ Bột La Hợp Đáp Nhi (Bột La Hợp Đáp Nhi: Có tài liệu phiên âm là Bột La Cáp Đáp Nhi), chiêu thảo A Thâm, vạn hộ Tản Đáp Nhi Đải, vạn hộ Tôn Hựu, vạn hộ Lý Bang Hiến ra trước quân, nói:

- Ta chọn các ngươi gọi là ngũ hổ tiên phong. Sáng ngày mai mỗi người mang một vạn quân đánh ải Lộc Bình. Hẹn cuối giờ Thìn phải chiếm được thành. Ô Mã Nhi làm giám quân, binh sĩ nhất nhất nghe lệnh tiến lên, kẻ nào tháo lui chém ngay tại trận không tha.

Bột La Hợp Đáp Nhi ra ngoài nói với A Thâm:

- Mẹ cái thằng quân sư này nó muốn chúng mình chết trước, lại còn bày ra cái trò phong làm ngũ hổ tiên phong.

A Thâm bảo:

- Trò phỉnh phờ, xui trẻ con ăn cứt gà ấy của hắn ai còn lạ gì. Nhưng biết làm sao, hắn đang có quyền.

A Lý Hải Nha lại gọi bốn tướng Nghê Nhuận, Lưu Thế Anh, Triệu Tu Kỷ, Phàn Tiếp đến dặn:

- Mỗi ngươi mang ba nghìn quân đi theo đường nhỏ trong rừng đánh vào sau ải chiếm lấy hai con đường đi về Khâu Cấp, Khâu Ôn. Khi nào đến nơi, đốt lửa lên làm hiệu.

Canh năm hôm sau chín viên tướng dẫn quân đi. Năm vạn quân Nguyên reo hò đánh thành. Lương Uất mang quân lên mặt thành chống giữ, ném đá bắn tên xuống như mưa. Quân Nguyên hết lớp này đến lớp khác đánh lên. Hai bên kịch chiến từ sáng sớm đến đầu giờ Ngọ. Quân Nguyên chết đầy chân thành. Quân Việt cũng thương vong nhiều lắm. Lương Uất thấy không thể giữ nổi thành mới cùng Nguyễn Lĩnh mở cửa Nam dẫn quân chạy về Khâu Ôn là nơi chúa động Nguyễn Thế Lộc đang đóng giữ.

https://thuviensach.vn

Quân sĩ nhiều người bị thương không thể đi được, nằm lại dọc đường. Nguyễn Lĩnh phải dừng lại thu nhặt đưa tạm lánh cả vào rừng. Lương Uất đang chạy bỗng phía trước có hai tướng Nguyên cầm binh khí đứng chặn mất đường. Một tướng nói:

- Ta là vạn hộ Triệu Tu Kỷ, vị này là tham nghị Phàn Tiếp. Chúng ta chờ ngươi ở đây đã lâu. Sao không xuống ngựa hàng đi?

Lương Uất quay lại bảo quân sĩ:

- Ai dám liều chết hãy cùng ta xông lên đánh giặc, còn lại tản cả vào rừng không kẻ nào được hàng giặc.

Quân sĩ đồng thanh đáp:

- Chúng tôi xin cùng tướng quân liều chết với quân thù.

Lương Uất múa đao xông vào đánh với hai tướng Nguyên nhưng vừa đói vừa mệt, đường đao đã rối loạn. Bỗng có một tướng Việt cưỡi ngựa ô truy múa giáo dẫn quân đánh tới sau trận quân Nguyên. Phàn Tiếp vội quay lại đánh nhau với tướng ấy, thấy trên cờ có một chữ Phạm, mới hỏi:

- Ta nghe trong quân Việt có một tướng là Phạm Ngũ Lão phải chăng chính là ngươi?

Tướng Việt ấy nói:

- Ngươi đã biết tên ta sao chẳng xuống hàng.

Thì ra Phạm Ngũ Lão nhận lệnh của Trần Quốc Tuấn, đem quân ém trong rừng từ lâu, thấy có đánh nhau mới đến tham chiến. Ngũ Lão hăng hái lao vào trận. Phàn Tiếp đánh không nổi bỏ chạy. Triệu Tu Kỷ thấy vậy cũng không dám giao đấu, đem quân chạy về Lộc Bình. Lát sau lại thấy hai

https://thuviensach.vn

tướng Nguyên là Lưu Thế Anh, Nghê Nhuận dẫn quân tới. Ngũ Lão bảo Lương Uất:

- Ông cứ về Khâu Ôn chỉnh đốn lại binh mã để tôi chặn chúng cho.

Lưu Thế Anh tiến lên nói:

- Ta là vạn hộ Lưu Thế Anh, còn vị này là vạn hộ Nghê Nhuận. Chúng ta vừa nghe tham nghị Phàn Tiếp nói có Phạm Ngũ Lão ở đây nên muốn đến xem mặt mũi thế nào.

Phạm Ngũ Lão nói:

- Có lẽ hai thằng này muốn ăn đòn hay sao mà dám đến nhìn mặt ông nội chúng mày.

Nói xong vung giáo đánh tới. Hai tướng Nguyên cũng hăng hái tiếp chiến. Ba người đánh nhau hơn hai mươi hiệp. Ngũ Lão càng đánh càng hăng, vụt một cán giáo vào cánh tay Lưu Thế Anh. Thế Anh thấy cánh tay tê dại, hoảng hốt tháo chạy. Nghê Nhuận không dám ham đánh cũng chạy theo. Phạm Ngũ Lão không đuổi mà mang quân vào rừng. Buổi chiều bọn Bột La Hợp Đáp Nhi, Lý Bang Hiến đón Thoát Hoan cùng A Lý Hải Nha vào thành. Bọn Nghê Nhuận, Phàn Tiếp về thưa rằng:

- Lũ chúng tôi định chặn bắt Lương Uất nhưng bị Phạm Ngũ Lão ngăn cản.

Thoát Hoan đập án, thét:

- Các ngươi đều là dũng tướng, ăn lộc vạn hộ của triều đình mà không đánh nổi một mình tên tiểu tốt ấy còn làm nên trò trống gì.

Liền thét võ sĩ lôi cả bốn người ra chém. A Lý Hải Nha ngăn lại, nói:

https://thuviensach.vn

- Xin thái tử điện hạ bớt giận. Tôi đã nghe nói nhiều về Phạm Ngũ Lão. Người này tuy chưa có chức vị gì nhưng tài năng không thể xem thường, nếu quả thực như lời đồn thì mười tướng cũng khó đánh nổi chứ đừng nói chi bốn. Y không những có sức khoẻ phi thường mà còn làu thông binh pháp, tinh thạo văn chương, được Trần Quốc Tuấn rất là coi trọng.

Thoát Hoan than:

- Không ngờ ở cái xứ An Nam xó xỉnh này mà cũng có được bậc hiền tài như vậy. Các ngươi đánh nhau với quân Nam, nếu gặp Phạm Ngũ Lão phải rất cẩn thận lắm mới được.

Nói xong ra lệnh tha cho bốn tướng, hẹn sau này phải lập công chuộc tội. Đại tướng Lý Hằng nói:

- Hôm nay là ngày ra quân đầu tiên đã đánh thắng, chiếm được thành, đuổi được tướng giặc, đều là công của ngũ hổ tiên phong. Xin thái tử điện hạ và bình chương quân sư ban thưởng để khích lệ ba quân.

Thoát Hoan vui vẻ nói:

- Đúng vậy! Đúng vậy! Hãy ban thưởng cho ba quân.

A Lý Hải Nha nói:

- Đánh một cái thành nhỏ như bàn tay có vài nghìn quân giữ mà phải điều tới năm sáu vạn binh lính. Quân ta chết đầy cả chân thành kia. Như thế sao gọi là thắng được. Nếu cứ chiến thắng theo kiểu này, tôi e ta chưa đến được Thăng Long đã hết sạch cả quân rồi.

Thoát Hoan thấy A Lý Hải Nha nói như vậy tỉnh ra, thu lại lệnh ban thưởng. Bột La Hợp Đáp Nhi nói với các tướng:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta liều chết đánh nhau suốt một ngày mới chiếm được thành, thế mà cái thằng quân sư đểu này nó chỉ nói một câu là bao nhiêu công lao của bọn mình xổ toẹt hết.

A Thâm nói:

- Nghe giọng nói của quân sư hình như còn muốn bắt tội chúng ta nữa ấy chứ.

Ngày hôm sau Thoát Hoan cho gọi A Lý Hải Nha đến, nói:

- Nay đã sang đất giặc. Mọi việc điều vát quân tướng để cho quân sư tuỳ nghi hành động, không cần phải hỏi ta.

A Lý Hải Nha nhận lệnh, cho gọi Bột La Hợp Đáp Nhi đến, nói:

- Ngươi mang năm vạn quân tiến đánh Khâu Ôn, Lão Thử, vượt qua sông Nhật Đức, Như Nguyệt, tiến thẳng xuống Vạn Kiếp. Ta cho A Thâm làm phó tướng đi giúp ngươi. Nội trong ngày hôm nay phải xuất phát.

Bột La Hợp Đáp Nhi nhận lệnh đi ngay. A Lý Hải Nha lại gọi Tản Đáp Nhi Đải đến dặn:

- Đại quân của ta theo đường phía Đông đánh xuống Nội Bàng. Ngươi đem một vạn quân đi tiên phong. Trong ngày hôm nay phải đến được Khâu Cấp lĩnh. Ta cho Tôn Hựu, Lý Bang Hiến mỗi người mang năm nghìn quân đi theo làm phó tiên phong. Sáng sớm ngày mai các ngươi phải đánh chiếm ải, mở đường cho thái tử điện hạ hành quân, hẹn giờ Thìn phải chiếm xong đèo, không được chậm trễ.

Lúc bấy giờ tướng Việt là Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn đóng ở đèo Khâu Cấp giữ ải, thấy quân Nguyên đã đến dưới chân đèo mới cho đặt rất nhiều chuỳ chông bẫy đá. Tất cả những nơi có thể trèo lên được đều khống chế bằng giàn nỏ liên châu bắn ra nhiều mũi tên một lúc. Đêm ấy đã

https://thuviensach.vn

canh hai, trong lán quân vẫn còn tiếng rì rầm nói chuyện. Anh lính Cao Kều chui ra khỏi chăn hỏi:

- Thằng Béo Ục mặc nhầm khố của tao rồi phải không?

Anh Béo Ục trả lời:

- Đâu! Tôi có đóng khố đâu mà nhầm. Đi ngủ anh còn tìm khố làm gì?

- Mặc sẵn vào, nhỡ có giặc còn đi được luôn chứ không ở truồng mà đánh nhau à?

- Đã đánh thì ở truồng cũng đánh. Anh sợ hử?

- Sợ cái chó gì, nhưng nhỡ đánh nhau đến sáng, bọn con gái dân phu nó trông thấy lại chả dơ mặt.

- Này! Hình như cái chị Da Trắng có vẻ mê anh lắm, người kinh thành đấy. Hai người phải lòng nhau có đúng không?

- Chẳng biết phải lòng là thế nào nhưng tao thấy nhớ quá. Cái con bé Mắt Tròn nó cũng thích mày. Hai đứa đều ở Hồng Mai, Hoàng Mai gì ấy.

Anh thập trưởng ngủ dở mắt làu bàu:

- Quái hai cái thằng này! Cứ ở gần nhau là láu nha láu nháu không để yên cho người ta ngủ, bảo đổi một đứa sang thập khác lại không chịu. Ngủ đi, nghe gọi phải dậy ngay không quân Thát sang nó cắn vào đít cho đấy.

Trong tướng doanh, Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn vẫn còn đang thức cùng với các vị đô trưởng bàn cách đánh giặc. Quản quân phụng ngự Đỗ Vĩ nói:

- Quân giặc đông gấp mười lần quân ta, đằng sau chúng lại có mấy chục vạn quân sẵn sàng tiếp ứng. Nếu ta không ra tay trước khó mà chống

https://thuviensach.vn

cự với chúng được. Tôi xin đem một trăm quân đêm nay đột nhập đốt hết doanh trại, quân cụ của nó đi.

Đỗ Hữu cũng nói:

- Lời bàn ấy phải lắm. Nếu ông làm được như thế, tôi cũng đem một trăm quân giúp ông.

Trần Quốc Nghiễn nói:

- Hai ngươi xuống ải không nên ham đánh, cốt sao đốt được xe quân cụ của chúng, dò xem quân tình giặc thế nào là được, cuối canh tư phải quay về ải.

Trống đã điểm canh ba, doanh trại quân Nguyên đóng dày khít, kín cả một khu bãi trống cách chân đèo chừng nửa dặm. Quân lính ban ngày đi xa mệt mỏi nên ban đêm ngủ yên cả, chỉ có những tên lính canh thay phiên nhau diễu qua diễu lại tuần tra. Cuối canh ba có tiếng huyên náo rồi lửa bốc lên hừng hực ở lều quân cụ. Quân Nguyên mắt nhắm mắt mở choàng dậy bỏ chạy tứ tung. Đỗ Vĩ, Đỗ Hữu dẫn quân đánh tràn vào chém giết một hồi. Tản Đáp Nhi Đải, Lý Bang Hiến, Tôn Hựu cùng cầm binh khí xông ra. Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Tôn tướng quân hãy đem quân đi dập lửa để tôi cùng Lý tướng quân đánh đánh nhau với quân Nam.

Trong ánh lửa cháy sáng rực, quân Nguyên thấy quân Việt không đông, mới kéo ra vây lại. Hai bên xô xát kịch liệt. Đỗ Vĩ gặp ngay Tôn Hựu, đánh nhau được ba hiệp bị Tôn Hựu bắt sống. Đỗ Hữu đánh phá được vòng vây đem quân chạy về ải, nói với Quốc Nghiễn:

- Quân giặc dưới chân đèo đông tới vài vạn, canh phòng cẩn mật lắm nhưng chúng tôi cũng đốt được nhà kho của chúng rồi. Quản quân phụng ngự Đỗ Vĩ bị giặc bắt mất.

https://thuviensach.vn

Canh năm hôm ấy ba viên tiên phong nhà Nguyên thúc quân tiến lên chiếm ải. Quốc Nghiễn để quân giặc tiến đến thật gần mới hô quân bật lẫy. Hàng mấy trăm quả cầu chuỳ to như bánh xe, cắm đầy chông ào ào lăn xuống, tràn qua đám quân Nguyên đông dày như kiến đang leo lên. Rất nhiều lính Nguyên bị chông đâm phải, kêu khóc vang giời. Lý Bang Hiến tuốt kiếm nói lớn:

- Có chết cũng phải leo lên. Kẻ nào tháo lui giết ngay không tha.

Quân Nguyên nghe vậy không dám quay lại, cứ theo nhau bò lên đen kịt cả sườn dốc. Quốc Nghiễn lại cho đổ bẫy đá. Hàng nghìn tảng đá lăn xuống làm quân Nguyên chết hại vô số. Những tên lính Nguyên leo lên được sát bờ thành bị các tay nỏ quân Việt bắn chết. Đánh nhau từ sáng sớm đến tận mờ tối, quân Nguyên không sao chiếm được ải. Tản Đáp Nhi Đải đành lệnh cho quân rút xuống chân đèo nghỉ ngơi nấu cơm ăn, bỏ lại trên sườn dốc mấy nghìn xác chết. Tôn Hựu nói:

- Tôi xem ải này hiểm trở, ta đánh ban ngày rất khó chiếm. Chi bằng canh ba đêm nay cho quân im lặng tiến lên mới có thể trèo vào thành được.

Lý Bang Hiến cũng nói:

- Tôn tướng quân nói rất đúng. Để tôi đem một nghìn quân trèo vào trước. Quân ta ở dưới thấy thả thang dây xuống, nhất loạt leo lên. Quân Nam ngủ say, có biết ta cũng đã vào được ải rồi.

Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Có phải như thế các ngươi cứ đánh, để ta tiếp ứng cho.

Canh ba đêm ấy Lý Bang Hiến chọn một nghìn tên lính khoẻ mạnh, bỏ hết giáo dài, chỉ mang mỗi người một cuộn dây và một thanh đoản kiếm, im hơi lặng tiếng tiến sát tường thành, quăng dây có móc sắt leo lên. Anh lính Cao Kều của quân Việt đi tuần trên mặt thành thấy có tiếng động, liền

https://thuviensach.vn

vứt cây đuốc đang cháy xuống, nhìn thấy quân Nguyên đã bâu đầy tường thành, vội bảo anh Béo ục đánh trống báo động. Quốc Nghiễn liền dẫn quân lên mặt thành. Quân Việt dùng kiếm chặt đứt các dây thừng. Lính Nguyên rơi xuống, đè lên nhau kêu oai oái. Quân Việt lại lấy bó rơm, đốt vứt xuống làm quân Nguyên bị bỏng nhiều lắm. Hai bên đánh nhau đến sáng, quân Nguyên vẫn không làm thế nào lên được. Tản Đáp Nhi Đải trèo qua núi để đánh vào trong ải, quân lính cũng ùa theo, chẳng ngờ Quốc Nghiễn đã phòng trước, cho đặt rất nhiều giàn nỏ liên châu bắn ra những mũi tên vừa dài vừa sắc, nhiều mũi xuyên qua hai ba lính Nguyên. Quân Nguyên hốt hoảng tháo chạy bất kể cả lệnh cấm rút lui của các tướng lĩnh. Tản Đáp Nhi Đải được bọn tuỳ tùng lấy mấy tấm mộc che cho nên thoát chết. Quá trưa A Lý Hải Nha dẫn đại binh đến, nhìn qua hai bên đánh nhau, gọi Ô Mã Nhi lại, nói:

- Ngươi đưa một nghìn quân mang toàn mộc dày và đao ngắn tiến lên chỗ Tản Đáp Nhi Đải đang lùi xuống kia. Cứ năm tấm mộc ghép lại che cho mười người mà tiến. Chính vua Âu Lạc là An Dương vương ngày xưa vì cậy có loại nỏ này mà mất nước đấy.

Ô Mã Nhi nhận lệnh mang chiêu thảo Nạp Hải, Tôn Lập Đức, Giả Tê, Giả Ngưu, Tưởng Long, Tưởng Hổ cùng một nghìn quân lập tức xông lên. A Lý Hải Nha lại gọi Triệu Tu Kỷ, Minh Lý Tích Ban đến bảo:

- Hai ngươi mỗi người mang theo một nghìn quân tiếp ứng cho Ô Mã Nhi. Khi nào hắn chiếm được các giàn nỏ liên châu của quân Nam, các ngươi đổ quân đánh vào phía sau ải.

Triệu Tu Kỷ, Minh Lý Tích Ban mang quân đi. A Lý Hải Nha lại lệnh cho Tản Đáp Nhi Đải, Lý Bang Hiến, Tôn Hựu cứ việc đánh thành. Trần Quốc Nghiễn khi ấy tập trung quân giữ cửa ải bỗng có quân ở bên trận nỏ liên châu về báo Ô Mã Nhi đã chiếm được trận địa đang dẫn quân đánh vào sau ải. Quản quân phụng ngự Đỗ Hữu nói:

https://thuviensach.vn

- Nếu giặc đã chiếm được trận địa nỏ liên châu, ta không thể giữ được ải nữa. Xin vương công đi tắt đường rừng về Nội Bàng để tôi chặn giặc cho.

Còn đang bàn định, quân Nguyên đã ùa cả đến reo hò đánh vào ải. Anh lính Béo Ục bị một nhát chém vỡ nửa vai, máu tuôn ra ướt đẫm cả áo anh Cao Kều, thều thào nói:

- Nếu anh có gặp cô Mắt Tròn, nói là tôi phải lòng cô ấy.

Béo Ục nói xong nhắm mắt. Anh Cao Kều thương bạn, nuốt nước mắt, vớ lấy thanh đao chém tới tấp vào đám lính Thát đang gầm gào xông đến. Quốc Nghiễn biết không thể giữ ải được nữa mới để Đỗ Hữu chặn phía sau còn mình dẫn quân đi tắt theo con đường nhỏ về Nội Bàng. Đỗ Hữu chỉ còn không đầy một trăm quân, cầm đao đứng giữa con đường lớn ngăn quân Thát. Tôn Hựu đuổi đến, nói:

- Tên tiểu tướng kia! Ngươi có chịu nổi một hơi thổi của ta không mà đòi chặn đường.

Đỗ Hữu nói:

- Ta đã dám đứng ở đây, chỉ có đánh nhau thôi, không cần nói nhiều lời.

Nói xong vung đao chém tới. Tôn Hựu cũng đưa đao đánh lại. Tôn Hựu khoẻ lắm, Đỗ Hữu đánh không lại, mới được mấy hiệp đã bị bắt sống. Tôn Hựu cứ theo con đường lớn đuổi theo. Bọn Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ, Minh Lý Tích Ban cũng theo đường ấy đuổi mãi. Phía sau đại quân của Thoát Hoan, A Lý Hải Nha ầm ầm vượt qua ải.

(Nguyên sử chép: Tôn Hựu đánh ải Khả Ly bắt được hai thám binh là Đỗ Vĩ, Đỗ Hữu)

https://thuviensach.vn

Đây nói Tần Sâm đóng giữ ở Động Bản, được tin Khâu Cấp thất thủ, phòng bị nghiêm mật lắm. Thành Động Bản vốn là một làng cổ, án ngữ giữa con đường đi từ đèo Khâu Cấp đến Nội Bàng, xung quanh tường thành đắp bằng đất, trồng hai lớp luỹ tre gai rất dày, giữa hai lớp luỹ cứ cách mười trượng lại đắp một ụ đất lớn để đặt giàn lệ chi pháo, có thể bắn đá ra xa khỏi luỹ đến vài chục trượng, bốn cửa thành đều phục hàng trăm giàn nỏ liên châu sẵn sàng bật lẫy. Tần Sâm có hai người thuộc tướng là Trương Bảo và Trương Phúc. Trương Bảo đầu trọc, tai dài như tai phật, vốn trước đã đi tu ở Yên Tử sơn, được một pháp sư người Tống truyền dạy võ nghệ, khi nghe nói quân Nguyên sang xâm lấn mới bỏ chùa đi tòng chinh đánh giặc, được Tần Sâm thu nhận và hết sức tin dùng. Trương Phúc người huyện Đông Ngàn, cha chết sớm, nhà nghèo phải đi nhặt phân bán lấy tiền nuôi thân, thờ mẹ rất hiếu thuận, về sau mẹ chết mới theo Tần Sâm. Lúc ấy quân Nguyên sắp đánh đến, Trương Phúc nói:

- Phía trên cách thành ta chừng bảy tám dặm có rừng nứa rất dày, tướng quân để tôi cùng Trương Bảo đem quân mai phục đánh chặn tiền quân của giặc, làm nhụt cái khí hung hăng của chúng đi.

Tần Sâm nói:

- Quân giặc có hàng chục vạn, ta có phục binh ở nơi ấy cũng khó mà ngăn được chúng.

Trương Bảo nói:

- Trương Phúc nói đúng đấy. Quân giặc đông, ta không ngăn được chúng cũng làm giảm cái nhuệ khí của chúng đi.

Tần Sâm nói:

- Nếu hai ngươi đã quyết như vậy hãy đem năm trăm tay nỏ đi, dùng toàn loại tên kích thống chúng mới sợ.

https://thuviensach.vn

(Tên kích thống: Tên tẩm thuốc độc làm tăng sự đau đớn)

Trương Bảo, Trương Phúc vâng lệnh đem quân đi. Trương Phúc nói với Trương Bảo:

- Hai chúng ta mỗi người một quê, không cùng cha mẹ nhưng lại cùng họ, em xin bái bác làm anh, thề cùng chung sức diệt thù.

Trương Bảo nói:

- Trước nay chúng ta vẫn coi nhau như anh em, sao phải khách sáo thế. Quân giặc mệt mỏi tất ngủ say. Ta nên tập kích vào trại của chúng.

Trương Phúc nói:

- Không nên! Quân Nguyên chinh chiến phương xa đã quen, ngủ ở ngoài thường canh phòng rất nghiêm mật. Ta ít quân mà tập kích vào khó thắng được. Chi bằng anh cứ phục binh ở đây để em mang hai mươi tay nỏ đến quấy rối không cho chúng ngủ yên, ngày mai chúng thành gà rù hết cả. Khi ấy ta mới đánh lo gì không thắng.

Trương Bảo nói:

- Có phải như thế chú hãy đi đi, nhưng nhớ phải cẩn thận đấy.

Doanh trại dã ngoại của quân Nguyên đóng cách rừng nứa chừng năm sáu dặm trên một khoảng đất trống rộng rãi kéo dài đến mấy chục dặm về phía ải Khả Ly (Ải Khả Ly ở trên đèo Khâu Cấp). Tôn Hựu đi đốc gác một vòng ở tiền đội rồi quay lại tướng doanh vào trong trướng nằm nghỉ. Bọn lính đánh nhau đã mệt lại đi xa suốt ngày không còn hơi sức, nằm lăn lóc trong các lán trại, gối đầu lên đao, kiếm mà ngủ. Bên ngoài, lính gác cắp giáo đi lại trong ánh lửa vật vờ như những bóng ma. Đoàn ngựa chiến để nguyên yên cương, dồn vào một chỗ, uể oải nhai cỏ khô và lúa mạch. Tất cả đều yên tĩnh, sự yên tĩnh nguyên sơ của núi rừng phương Nam. Những

https://thuviensach.vn

chiến binh Nguyên Mông cũng chỉ cần có thế, cần sự yên lặng cho giấc ngủ được sâu, để hít thở khí trời và sương đêm của núi rừng phương Nam nóng ẩm. Chúng có biết đâu trong sự yên tĩnh ấy còn ẩn chứa bao nỗi kinh hoàng. Một tên lính gác đang đi bỗng khựng lại, kêu thét lên như bị cắt cổ, đổ vật xuống giãy giụa. Cả doanh trại bừng tỉnh, nhốn nháo không hiểu có chuyện gì. Mấy lính Nguyên khác chạy đến bên tên lính đang kêu, thấy trên người nó cắm ba mũi tên, loại tên nhỏ của người phương Nam. Chỉ trong khoảng khắc, chân tay nó co quắp, những tiếng kêu ú ớ rồi tắt hẳn. Hồn ma của gã chiến binh xấu số đã vượt qua muôn lớp rừng xanh về với thảo nguyên mênh mông xa xôi phương Bắc. Tất cả đèn đuốc trong doanh trại quân Nguyên đều được thắp lên. Chốc chốc chỗ này, chỗ kia trong doanh trại tiếng kêu la lại rộ lên kinh hoảng hãi hùng, không một lính Nguyên nào còn ngủ yên được nữa. Một vài con ngựa chiến rít lên những tiếng đau đớn bi thương rồi lăn ra không bao giờ đứng dậy, trên mình chúng chỉ có một vài vết thủng nhỏ xíu rỉ máu. Tôn Hựu, Ô Mã Nhi, Lý Bang Hiến, Tản Đáp Nhi Đải, Triệu Tu Kỷ, Minh Lý Tích Ban cả sáu tướng cùng mang quân ra khỏi trại lùng sục cho đến sáng nhưng tuyệt nhiên không thấy bóng dáng một người lính Việt nào.

Trương Phúc sau khi đã thực hiện kế hoạch quấy rối quân Nguyên, liền mang quân về rừng nứa cùng Trương Bảo mai phục.

Sáng hôm sau mãi đầu giờ Thìn quân Nguyên mới bắt đầu tiến binh một cách dè dặt. Tôn Hựu cầm đao đi đầu mở đường, theo sau là đội kị binh nhẹ, với những chiến binh còn ngái ngủ ngồi ngật ngà ngật ngưỡng trên lưng ngựa, vừa đến rừng nứa, thấy năm sáu lính Việt cầm nỏ đang chạy phía trước. Tôn Hựu nói:

- Kia chính là những tên man đêm qua quấy nhiễu chúng ta. Các ngươi hãy đuổi bắt lấy chúng.

Trong loáng mắt, đám kị binh đã tỉnh như chưa bao giờ buồn ngủ, lao lên đuổi theo mấy người lính Việt. Tôn Hựu dẫn tiền đội lọt ngay vào giữa

https://thuviensach.vn

nơi phục binh của Trương Bảo, Trương Phúc. Chỉ nghe những tiếng tách tách rất nhẹ của dây nỏ bật khỏi lẫy, mấy chục lính Nguyên ngã ngựa, kêu la inh ỏi vì đau đớn. Con ngựa của Tôn Hựu trúng một mũi tên, nhảy dựng lên hất chủ ngã xuống đất. Trong rừng nứa tên vẫn bắn ra như cỏ may. Tôn Hựu không dám tiến nữa, hô quân tháo lui. Đội hình hành quân đang đi nhanh, ùn cả lại, phơi mình hứng những làn tên độc của quân Việt. Triệu Tu Kỷ, Lý Bang Hiến thấy nguy, hô quân đánh tràn vào rừng nứa cứu được Tôn Hựu, đuổi bắt quân Việt nhưng Trương Bảo, Trương Phúc đã dẫn quân trở về Động Bản rồi. Lúc sau Lưu Thế Anh lên đến nơi, cầm mũi tên xem xong bảo:

- Từ lâu tôi đã nghe nói người Giao Chỉ biết chế loại tên kích thống. Ai trúng phải tên ấy, đau đớn đến điên dại. Chất độc phát tác rất nhanh, chỉ trong nửa canh giờ là người trúng tên phải chết, không có cách gì cứu được. Trâu, ngựa trúng phải tên này cũng không sống nổi nửa ngày. Chắc nó chính là loại tên này đây.

Quân Nguyên nghe nói vậy, từ lính đến quan đều lắc đầu lè lưỡi sợ hết hồn. Ô Mã Nhi đến nơi, điên tiết nói:

- Cho quân đốt sạch rừng nứa này đi là xong, xem chúng nó còn phục binh ở chỗ nào được nữa.

Minh Lý Tích Ban can:

- Không nên! Chỗ này đường hẹp, lại đang là mùa khô, nổi lửa lên, chính ta hại ta trước. Chi bằng cử ra ba đội thám binh cho đi trước xem có quân Nam mai phục không, như thế khỏi còn lo gì nữa.

Tản Đáp Nhi Đải nghe theo mới cử ra ba đội thám binh, mỗi đội mười lăm người, cho đi trước sục tìm quân Việt, còn đại quân từ từ tiến theo sau. Cuộc hành quân chậm lại một ngày.

Trương Bảo, Trương Phúc về đến Động Bản nói với Tần Sâm:

https://thuviensach.vn

- Quân Nguyên đông lắm, chỉ trong sớm tối là chúng đến đây. Ta nên chuyển thêm nhiều đá vụn cho các giàn pháo lệ chi, phía trước thành cần phục một nghìn tay nỏ, đợi giặc đến gần, nhất loạt bắn ra.

Tần Sâm nghe theo. Mọi công việc vừa xong, quân Nguyên cũng đến. Tản Đáp Nhi Đải cho lính đến dưới thành khiêu chiến nhưng quân Việt nhất định không ra. Lý Bang Hiến nói:

- Quân giặc giữ một ngôi thành nhỏ như cái đấu thế này, chúng không ra đánh là phải. Tốt nhất ta cho quân ào cả lên mà phá luỹ là xong.

Tôn Hựu nói:

- Phải đấy. Quân ta đông, cứ tràn lên mà đánh chứ sợ gì.

Tản Đáp Nhi Đải nghe theo, cầm cây cờ lệnh phất một nhát. Tôn Hựu, Lý Bang Hiến, Triệu Tu Kỷ dẫn quân xông lên nhưng vừa tới gần luỹ, một nghìn tay nỏ của quân Việt cùng bật lẫy. Quân Nguyên đổ xuống hàng loạt, người ngựa chồng chéo lên nhau, kêu gào giãy đạp cuồng loạn. Tần Sâm đứng trên lầu thành đánh một hồi trống vừa dứt, tất cả các giàn lệ chi pháo cùng bắn ra, một trận mưa đá dội xuống đám kị binh của Tôn Hựu. Triệu Tu Kỷ bị một viên đá đập vào đầu, vỡ cả mũ trụ, máu chảy đầy xuống mặt. Đánh nhau đến chiều A Lý Hải Nha đến nơi, bảo Minh Lý Tích Ban:

- Ngươi đem ba nghìn cung thủ bắn tên lửa vào luỹ ắt quân Nam thành ra thịt nướng hết.

Bấy giờ trời hanh lắm, quân Việt đang mải bắn tên, bắn đá vào quân Nguyên, luỹ tre bỗng bốc cháy ầm ầm. Quân Nguyên dùng cung mạnh, tên dài thuận chiều gió bắn tên lửa xuống. Lửa cháy mỗi lúc một mạnh. Tre nổ đôm đốp. Quân Việt chết bỏng trong luỹ đến mấy trăm người, rút vào tuyến trong cố thủ. Cả thành bốc cháy ngùn ngụt. Quân Nguyên tràn lên đánh phá cửa thành. Những giàn pháo lệ chi chìm trong biển lửa không thể hoạt động được nữa. Trương Bảo nói với Tần Sâm:

https://thuviensach.vn

- Tôi ở lại sống chết với quân Nguyên. Xin tướng quân hãy mang quân về Nội Bàng giúp Hưng Đạo đại vương phòng thủ tuyến sau.

Tần Sâm nói:

- Ta đã nhận lệnh trấn giữ ở đây quyết chẳng đi đâu. Không có chuyện người còn mà thành mất, nhưng ngươi phải ra khỏi thành ngay, về Nội Bàng báo tin cho Hưng Đạo đại vương biết tình hình quân giặc.

Trương Bảo dùng dằng không muốn đi. Tần Sâm nghiêm nét mặt quát:

- Đây là quân lệnh, ngươi có đi không?

Trương Bảo không nói sao được nữa đành cầm tay Trương Phúc, ngùi ngùi chia biệt. Trương Phúc nói:

- Thành này trước sau gì cũng không thể giữ được. Em nguyện cùng Tần tướng quân sống chết ở đây. Mai sau anh nhớ ngày này làm giỗ cho em.

Trương Bảo nói:

- Anh đi rồi sẽ trở lại, nếu sau cuộc chiến này anh cũng không còn thì triều đình và dân nước không quên chúng ta.

Nói xong theo cửa Tây thành phóng ngựa đi ra. Trương Phúc quay lại chỉ huy quân bắn nỏ liên châu ở cửa thành nhưng vì ngược gió, khói bụi táp vào mặt không nhìn thấy gì. Quân Nguyên phá được cổng thành tràn vào. Phúc cầm đao chém giết một hồi rồi chết trong đám loạn quân. Tần Sâm múa thương đánh nhau kịch liệt với Tôn Hựu, quân lính dần dần chết cả, chỉ còn lại một mình nhưng quyết không lùi. Quân Nguyên châu lại bắn. Thương thay Tần Sâm trung dũng, giữa trận tiền trúng hàng trăm mũi tên mà chết. Khi hết chiến tranh có anh lính tốt còn sống sót làm bài thơ rằng:

https://thuviensach.vn

Tần Sâm trung dũng khó ai bì

Trăm vạn quân Nguyên có làm chi

Đạn réo tên bay lòng không đổi

Danh thơm công tích vẫn còn ghi.

Tần Sâm chết rồi, quân Nguyên vào thành, khắp mọi nơi chỉ còn là những đống tro tàn. Tản Đáp Nhi Đải, Tôn Hựu, Ô Mã Nhi đón Thoát Hoan cùng với A Lý Hải Nha vào thành tìm nơi nghỉ tạm còn Lý Bang Hiến, Lý Hằng, Mãng Cổ Đài, Minh Lý Tích Ban, Khoan Triệt, Nghê Nhuận, Lưu Thế Anh bảy vị tướng quân hạ trại ngoài thành sẵn sàng tác chiến. Triệu Tu Kỷ bị thương ở đầu cũng được đưa vào trong thành cho quân dược chữa trị. A Lý Hải Nha nói với Thoát Hoan:

- Quân ta từ khi đánh vào đất An Nam, tiến như gió bão, không thành nào không qua, không ải nào không vỡ, chiến thắng vang dội, quân đi như nước chảy. Xin thái tử điện hạ làm biểu dâng lên triều đình để hoàng thượng ngự lãm thì hay lắm lắm.

Thoát Hoan nói:

- Quân ta vượt qua ải Khả Lan Vi, đánh Lộc Bình, Khâu Cấp, đến nay là Động Bản, tuy có chiếm được thành, phá được ải nhưng tổn thất không phải là nhỏ. Số quân lính thương vong có tới hàng mấy vạn, sáu bảy ngày trời mới đi được hơn một trăm dặm đường mà gọi là tiến như gió bão sao được, vả lại chưa đánh với đại binh An Nam trận nào thì thắng ai đây. Ta dẫu muốn dâng biểu về triều cũng không biết nói thế nào.

(Khả Lan Vi: Sát biên giới, thuộc địa phận Lộc châu)

A Lý Hải Nha nói:

https://thuviensach.vn

- Việc chinh chiến hao binh tổn tướng cũng là lẽ thường, có gì mà ngại. Dù sao điện hạ cũng đã tiến sâu được vào đất Nam. Việc dâng biểu về triều nêu cao công trạng, khuếch trương chiến quả rất có lợi cho ngôi thái tử của điện hạ sau này. Khi chúng ta đã chiếm được An Nam việc thiệt hại một vài vạn quân hay một vài chục vạn quân đi nữa cũng đâu có ảnh hưởng gì.

Thoát Hoan nghe theo mới sai lý vấn quan là Tháp Hải Tán Lý ngay đêm ấy thảo một tờ biểu toàn những lời lẽ bay bướm huyênh hoang dâng về triều đình nhà Nguyên. Hốt Tất Liệt mừng lắm, sai sử quan chép vào quốc sử. Buồn cười thay, sau này cũng có người tin đó là sự thật, cho rằng quân Nguyên tiến vào Đại Việt như nước chảy mà chẳng đếm xỉa gì đến việc Thoát Hoan vừa qua được biên giới đã có hàng vạn binh sĩ Nguyên Mông phải bỏ mạng.

Hưng Đạo vương khi ấy ở Nội Bàng đang đi thị sát những nơi bố phòng, bỗng quân lính vào báo có Trương Bảo từ Động Bản về xin cầu kiến, Hưng Đạo cho gọi Trương Bảo vào hỏi, biết Động Bản đã thất thủ. Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện nói:

- Con chắc tướng quân Tần Sâm cũng sắp về đến nơi.

Hưng Đạo vương nói:

- Tướng quân Tần Sâm không còn. Ta biết tính cách của ông ấy lắm, thà chết thì thôi chứ không bao giờ chịu bỏ thành đâu.

Quả nhiên lúc sau có một số binh lính ở Động Bản chạy về báo việc Tần Sâm tử trận. Hưng Đạo vương thương xót lắm, bảo các tướng:

- Các ngươi hãy trông gương Tần tướng quân mà hết lòng báo quốc. Sáng ngày mai tất cả dân phu cùng những lão quan theo cửa Nam ra khỏi thành về Vạn Kiếp.

https://thuviensach.vn

Lệnh đã ban ra, trong đám dân phu ấy có cô Da Trắng, cô đã nghe người ta nói gặp anh Cao Kều về đây từ hôm qua nhưng tìm mãi chẳng thấy đâu. Cô Mắt Tròn cũng sốt ruột muốn tìm Cao Kều để hỏi tin anh Béo Ục. Mãi chiều tối hai cô mới biết Cao Kều ở một đội lính cảm tử. Lúc ấy anh đang mài cây kiếm thép bên khe nước. Vừa nhìn thấy hai cô gái, Cao Kều bỏ đi lên gò đất bên cạnh. Cô Da Trắng chạy theo gọi:

- Anh Cao Kều! Dừng lại tôi bảo. Sao lại tránh mặt chúng tôi?

Mắt Tròn muốn để cho hai người được tự nhiên nên lảng ra chỗ khác. Cao Kều dừng lại nói với Da Trắng:

- Ngày mai giặc đến đây, tôi phải ra trận, Da Trắng hãy cùng Mắt Tròn về tuyến sau với mọi người. Quên chúng tôi đi.

- Anh Cao Kều! Sao anh nói vậy. Các anh ở ngoài mặt trận ngày nào, chị em chúng tôi mong ngóng mỏi mòn ngày ấy, làm sao mà quên cho được. Anh về đây còn anh Béo Ục đâu?

- Da Trắng ạ! Mong cô hiểu cho tôi. Anh Béo Ục đã tử vị quốc rồi. Anh ấy tắt hơi trên chính tay tôi. Trận mạc là thế mà. Ngày mai có thể tôi cũng ngã xuống. Da Trắng không quên tôi đi sẽ khổ lắm đấy.

Trời đã tối lại không có trăng, Da Trắng không còn nhìn rõ mặt Cao Kều, cô thần người ra trong giây lát khi nghe tin anh Béo Ục đã chết. Bỗng cô rùng mình mường tượng ra cái cảnh biết đâu ngày mai Cao Kều cũng ngã gục trên vũng máu với một vết chém há hoác đỏ lòm hoặc có một mũi tên xuyên trúng ngực và anh sẽ gọi tên cô trước khi từ giã cõi đời. Tự nhiên một luồng tình cảm lạ lùng dâng lên trong lòng cô, xô đẩy cô chao đảo, đó là tình thương yêu vô bến vô bờ. Cô thấy anh sao mà gần gũi quá chừng. Giá như phải chặt hết nứa trên rừng để làm anh vui cô cũng nhất định sẽ làm. Bây giờ anh đang đứng bên cô như những ngày mới quen nhau. Ngày ấy sao mà vô tư, nhạy cảm quá, mới vài ba lời qua lại với đôi lần ánh mắt

https://thuviensach.vn

gặp nhau mà trong lòng đã bồi hồi xao xuyến, rồi hai đứa phải lòng nhau. Anh muốn cầm tay nhưng cô không dám. Cô sợ không kìm giữ được lòng mình. Con gái như thế là hư, xóm phố biết được chỉ có cắt tai trôi sông, nhẹ là gọt đầu bôi vôi, những hình phạt chỉ mới nghe đã thấy rợn da gà. Hôm nay thì không! Cô không hề nghĩ tới hình phạt, không hề nghĩ đến lời mẹ dặn con gái phải giữ gìn. Cô chỉ thấy thương anh và sẵn sàng vì anh mà làm tất cả nhưng anh không đòi hỏi gì ở cô. Chính vì vậy mà cô biết anh thương cô lắm. Hai người đứng yên lặng hồi lâu. Cao Kều bảo:

- Thôi! Da Trắng về gói đồ để mai đi sớm. Tôi về trại đây. Đừng nghĩ gì đến tôi nữa nhé.

Anh nói thế nghĩa là anh đã quyết lòng sống chết với ngôi thành này. Có thể ngày mai cũng là ngày tử biệt sinh ly. Anh còn trẻ quá. Chắc gì cuộc đời anh còn có cơ hội đụng chạm vào một người con gái, nếu quả như vậy, cô sẽ phải ân hận suốt đời. Đúng! Chữ trinh đáng giá ngàn vàng nhưng đối với một người sắp lao vào chỗ chết để giữ gìn sự sống cho giang sơn, ngàn vàng ấy chẳng tiếc làm chi. Da Trắng bảo:

- Ngày mai tôi về tuyến sau, anh ở lại, chẳng biết bao giờ mới gặp nhau. Anh ngồi xuống đây nói chuyện với tôi một lúc không được hay sao?

Nói xong, Da Trắng kéo Cao Kều ngồi xuống gò đất có những bụi sim, mua lúp xúp. Hai người ngồi như thế một lúc mà chẳng nói lời nào. Mãi sau Cao Kều bảo:

- Cô nói gì với tôi thì nói đi.

- Thế anh không muốn nói gì với tôi à?

- Bây giờ tôi biết nói gì đây. Chỉ mong cô quên được tôi đi càng nhanh càng tốt.

https://thuviensach.vn

- Anh nói chi những lời bạc bẽo thế. Chẳng lẽ trước đây anh nói phải lòng tôi chỉ là những lời giả dối hay sao?

Vừa nói cô vừa cởi phăng dải yếm rồi cầm lấy tay Cao Kều ấp lên ngực mình. Cô cảm thấy anh run lên và hơi ấm từ bàn tay anh truyền sang bầu vú trinh nguyên của cô. Những chú dế mèn, những cô sâu đất đồng thanh cất lên điệu nhạc hân hoan mừng tiệc cưới. Bầu trời đêm đông cũng hé ra một khoảng đầy sao lóng lánh như những hạt cườm cườm đính trên chiếc mũ cô dâu.

(Hạt cườm cườm: Quả của một loại cây giốngnhư cây ngô, nhỏ như hạt đậu đen, nhân dùng làm thuốc,trong đông y gọi là ý dĩ. Vỏ quả cứng, trắng bóng như làm bằng sứ, trẻ con nông thôn thường lấy quả già xâu vào sợi chỉ làm đồ trang sức trong các cuộc chơi)

Đoàn ngựa chiến gõ móng phăm phăm trên con đường lầm bụi, lao như thác lũ về phía ải Nội Bàng. Tốp lính tiểu thám đã báo về phía trước không có đồn ải nào của quân Nam, trong vòng ba mươi dặm không có phục binh của người bản địa. Rừng mỗi ngày một dãn ra nới rộng tầm nhìn, làm giảm bớt nỗi lo sợ cho những cặp mắt lúc nào cũng nơm nớp vì tên thuốc độc bắn tỉa. A Lý Hải Nha lệnh cho Tản Đáp Nhi Đải thúc quân đi gấp. Đại quân phía sau lũ lượt kéo theo, đội hình dài đến mấy chục dặm chẳng khác nào con rắn độc khổng lồ sẵn sàng nuốt chửng bất kì miền đất nào trên hành trình của nó. Cuối giờ Thân, đoàn kị binh đi đầu dừng lại trước một làng nhỏ. Thám binh về báo trong làng không có quân Nam nhưng Tản Đáp Nhi Đải vẫn còn e ngại, sợ có mưu kế gì chăng nên không dám cho quân tiến vào. Thiên hộ hầu Mã Vinh nói:

- Tôi xin dẫn một đội kị binh vào trước, nếu quả thật không có điều gì đáng ngại sẽ báo để tiên phong dẫn quân vào.

Tản Đáp Nhi Đải nói:

https://thuviensach.vn

- Ngươi mang năm trăm quân vào trước, lùng sục mọi nơi xem có chỗ nào chứa đồ dẫn hoả hoặc dễ cháy phải lui quân ngay, nếu không có gì đáng nghi, ra báo cho ta. Cấm không được tự tiện nổi lửa đun nấu.

Mã Vinh mang quân đi rồi, Tôn Hựu hỏi:

- Trời đã về chiều còn cấm nổi lửa đun nấu, lấy gì mà ăn đây?

Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Mang quân vào một ngôi thành bỏ trống, việc cần nhất phải đề phòng kẻ kia đánh hoả công. Nếu quân Nam lừa đặt đồ dẫn hoả vào bếp, ta không biết, châm lửa lên, không phải là tự nướng mình hay sao.

Các tướng đều cho là phải. Lát sau thấy Mã Vinh cho người ra báo trong làng không có phòng bị gì. Tản Đáp Nhi Đải liền cho Tôn Hựu dẫn tiền quân tiến qua làng thẳng đến Nội Bàng. Tôn Hựu chưa kịp đi, có lệnh của A Lý Hải Nha từ dưới truyền lên cho tiền quân dừng lại. Lúc sau A Lý Hải Nha đến nơi. Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Quân Nam sợ hãi trốn hết cả rồi. Ta nên tiến nhanh đến Nội Bàng mới phải, sao bình chương quân sư lại cho dừng ở đây.

A Lý Hải Nha nói:

- Từ đây đến Nội Bàng chỉ hơn chục dặm đường, đến lúc nào chẳng được. Ta có kế này khiến không đánh mà Trần Quốc Tuấn phải bỏ thành chạy vội, mở đường cho quân ta đi.

Thật là:

Mưu sâu, mẹo độc

Tướng mạnh, quân đông

https://thuviensach.vn

Danh tiếng bao năm lừng đất Bắc

Sang cõi Nam, việc có thành không.

Chưa biết mưu mẹo của A Lý Hải Nha có làm Trần Quốc Tuấn chạy vội hay không, chương sau xin kể tiếp.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 27

Tiên phong mê gái, chết ngụp dưới sông

Chánh tướng bị vây, khát khô trên núi

Trên kia A Lý Hải Nha đang nói chỉ cần dùng mẹo cũng đủ làm cho Trần Quốc Tuấn bỏ thành chạy vội. Các tướng đều có vẻ không tin. A Lý Hải Nha quả quyết bảo rằng:

- Các ngươi cứ đợi đấy xem ta nói có đúng không.

Nói xong liền gọi lý vấn quan là Khúc Liệt đến, đưa cho phong thư, dặn:

- Ngươi đem phong thư này đến Nội Bàng, gặp Trần Quốc Tuấn, cứ thế này thế này mà nói.

Khúc Liệt sợ bị người Việt giết, nói:

- Tôi nghĩ đối với bọn người man di này chỉ nên dùng vũ lực mà đè bẹp chứ dụ dỗ đâu có ăn thua.

A Lý Hải Nha nói:

- Chính vì khó dụ dỗ mới cần đến một người giỏi ăn nói như ngươi. Sứ mệnh của ngươi chuyến này không phải là nhỏ, nếu thành công sẽ đỡ tốn hàng vạn sinh mạng cho binh lính chứ đâu phải chuyện thường. Ngươi hãy vì sự nghiệp của đại Nguyên mà gắng lập công.

https://thuviensach.vn

Khúc Liệt không biết từ chối thế nào mới nhận phong thư, đem theo hai tên lính hầu, cưỡi ngựa sang thẳng Nội Bàng.

Nói về Trần Hưng Đạo khi nghe thấy Thoát Hoan đã chiếm Động Bản, liền lệnh cho Minh Hiến vương Trần Uất cùng Đoàn Thai đem quân từ làng Biên Trú trở về Nội Bàng, chỉ để lại vài thám binh theo dõi tình hình quân Nguyên. Khi ấy Khúc Liệt đi sứ đến nơi, Hưng Đạo vương đã biết trước, bảo Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện ra tiếp sứ và những việc cần làm. Quốc Hiện ra đến nơi, Khúc Liệt cũng vừa tới cổng thành. Quốc Hiện không xuống ngựa, cầm ngọn giáo chỉ Khúc Liệt, nói:

- Ngươi có phải là Khúc Liệt lý vấn quan của quân Nguyên không?

Khúc Liệt cũng ngồi yên trên lưng ngựa trả lời:

- Ta chính là lý vấn quan Khúc Liệt đây. Tại sao các ngươi biết ta đến mà không xuống ngựa bái kiến.

- Ngươi là một tên sứ giả nhãi nhép, ta hãy tạm tha cái mạng cho là tốt lắm rồi. Mau quay về nói với chủ của ngươi đem binh về nước để hai bên dân chúng được sống thái bình yên vui. Còn không! Có giỏi thì mang quân đánh thành, làm sao phải đưa sứ đến?

- Đánh thành hay không đánh thành không phải là việc của ngươi. Hãy mau đưa ta đi gặp Trần Quốc Tuấn.

- Đại vương ta đang bận, không có thời gian tiếp một kẻ hèn hạ như ngươi. Về ngay đi không ta tặng cho một mũi tên vào mặt bây giờ.

Khúc Liệt vốn vẫn sợ tên độc của người Việt, lại thấy Quốc Hiện tháo cung tên cầm ở tay, vội vàng nói.

- Ấy ấy! Xin đừng bắn. Ta có một phong thư cho chủ tướng của ngươi đây.

https://thuviensach.vn

Nói xong rút phong thư, sai tên lính hầu đưa tới. Quốc Hiện cũng sai một người lính tiếp lấy trình lên rồi cầm phong thư xé nát vứt xuống đất, nói:

- Như thế là ngươi đã biết ý của chúng ta thế nào rồi chứ? Quay về ngay đi.

Khúc Liệt biết là đã hỏng việc đành quay về nói với A Lý Hải Nha:

- Bọn người Nam này xem ra hung dữ lắm, chỉ chực giết người chứ không hề có ý hoà nghị. Xin bình chương quân sư cứ tiến binh san phẳng thành Nội Bàng cho chúng biết thế nào là binh lực đại Nguyên.

A Lý Hải Nha trước đã nói khoác là có mẹo hay, khiến Trần Quốc Tuấn phải bỏ thành chạy vội, đến giờ thấy mưu kế chẳng được việc gì mới nổi cáu thét lớn:

- Trần Quốc Tuấn láo thật, dám cho quân sỉ nhục chúng ta. Nay lệnh cho Tản Đáp Nhi Đải, Tôn Hựu, Lưu Thế Anh, Minh Lý Tích Ban gọi là bốn tướng song long lưỡng hổ đem mười vạn quân phá bằng được thành Nội Bàng.

Lý Bang Hiến thấy A Lý Hải Nha nóng giận đến mụ mẫm cả đầu óc, nói:

- Việc này nên trình thái tử điện hạ đã, không nên khinh địch mà xuất quân một cách vội vàng.

A Lý Hải Nha đang cơn nóng giận, thấy Lý Bang Hiến nói vậy tức không để đâu hết, gầm lên:

- Giỏi cho Lý Bang Hiến! Ngươi cũng coi thường ta đến thế ư? Thái tử đã cho ta tuỳ nghi hành động mà ngươi dám trái lệnh, phải xử tội gì đây? Võ sĩ đâu! Lôi Lý Bang Hiến ra chém cho ta.

https://thuviensach.vn

Bốn võ sĩ theo lệnh ập vào bắt Lý Bang Hiến, tước bỏ mũ, giáp lôi ra pháp trường. Vừa may Thoát Hoan đến kịp, lệnh cho bọn đao phủ không được hành quyết, thả ngay Lý Bang Hiến ra. Vì thế mà Lý Bang Hiến được thoát chết. Thoát Hoan vào đến tướng doanh, A Lý Hải Nha cùng chư tướng ra đón, kể lại sự tình. Thoát Hoan nói:

- Kế của quân sư hay lắm, việc chém Lý Bang Hiến cũng là đúng tội nhưng ta nghĩ Lý Bang Hiến là tướng có nhiều công lao, bây giờ lại là lúc cần dùng tướng lĩnh, hãy tha cho hắn một lần. Việc đánh thành cũng hãy hoãn lại, để ta thực hiện nốt kế sách cho quân sư.

Nói xong liền tự mình viết một phong thư, giao cho lý vấn quan Tháp Hải Tán Lý, dặn dò cẩn thận những điều cần thiết, cho đi.

Tháp Hải Tán Lý sang đến Nội Bàng cũng được Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện ra tiếp, dẫn vào tướng doanh gặp Trần Hưng Đạo. Tháp Hải Tán Lý nói:

- Ta đến đây vì sao các ngươi không ra đón tiếp?

Hưng Đạo vương nghiêm nét mặt, nói:

- Ta hạ cố cho ngươi được gặp là đại phúc cho ngươi rồi. Có việc chi không quỳ xuống mà trình còn muốn gì đây?

Tháp Hải Tán Lý vẫn dương dương vênh mặt, nói:

- Ta là sứ thần của nước lớn đến đây, đáng lý ra các ngươi phải quỳ đón, còn bảo ai phải quỳ đây?

Hưng Đạo vương nói:

- Tên này chẳng biết lễ phép gì cả. Ta là một vị vương, ngươi chỉ là một tên lý vấn quan nhãi nhép trong quân mà đã vênh vang đến thế ư?

https://thuviensach.vn

Quân đâu! Mang ngay tên này ra đánh năm mươi trượng, dạy cho nó biết thế nào là phép bang giao.

Tháp Hải Tán Lý cười ha hả, nói:

- Ngươi dám đánh ta sao? Nay thái tử Trấn Nam vương đã mang ba mươi vạn quân đến ngoài thành. Ngay ở Vạn Kiếp cũng đã có mười vạn quân của Bột La Hợp Đáp Nhi tiến đánh. Hữu thừa Toa Đô, bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh mỗi người cũng có mười mấy vạn quân. Bốn mặt đánh dồn lại, liệu cái xứ An Nam của nhà ngươi được mấy hơi sức mà không thần phục. Biết điều đối tốt với ta, sau này ta còn nói giùm cho vài câu...

Tháp Hải Tán Lý còn đang thao thao, Hưng Đạo vương quát:

- Đánh.

Tiếng quát đanh sắc quá làm Tháp Hải Tán Lý giật nảy mình, bị mấy anh lính lôi ra ngoài đánh cho một trận đau quắn quằn, cuống quýt xin tha, không dám xấc xược nữa. Lúc ấy Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện mới ra nói:

- Sao? Nhà ngươi còn muốn tiếp đón trọng thể nữa không?

- Thôi ạ! Tướng quân cho tôi vào dâng thư của Trấn Nam vương.

Tháp Hải Tán Lý được Quốc Hiện đưa trở lại tướng doanh, đau quá đi không vững, quỳ gối lê vào dâng thư. Hưng Đạo vương xem xong, nói:

- Ta tưởng Thoát Hoan nói điều gì mới, hoá ra vẫn chỉ là dụ dỗ, doạ dẫm mà thôi. Ta cho ngươi về nói với Thoát Hoan rằng ta chờ đó.

Tháp Hải Tán Lý chẳng hiểu "chờ đó" là ý thế nào nhưng cũng dạ dạ vâng vâng không dám hỏi lại, cùng hai tên lính hầu vội vã lùi lũi ra về. Việc này tạm dừng ở đây sau sẽ còn quay lại.

https://thuviensach.vn

Đây nói chuyện đạo quân của vạn hộ Bột La Hợp Đáp Nhi cùng chiêu thảo A Thâm đi đường châu Ôn xuống ải Lão Thử. Bột La Hợp Đáp Nhi vốn không ưa A Lý Hải Nha. Ngược lại A Lý Hải Nha cũng ghét Bột La Hợp Đáp Nhi vì tội cứ hay bới những chỗ sai của mình. Trong các chiến dịch đánh Tống, Bột La Hợp Đáp Nhi lập được nhiều công trạng, giết được nhiều người không kém gì A Lý Hải Nha nhưng vì tính tình lố tố không biết kiêng nể ai, thường mất lòng thượng cấp, có lần bị vu cáo suýt nữa Hốt Tất Liệt đem chém. Lúc bấy giờ Cốt Đãi Ngột Lang còn làm tể tướng, biết Bột La Hợp Đáp Nhi bị oan, lại là một tướng giỏi nên mới tâu xin với Hốt Tất Liệt tha cho tội chết. Tuy vậy Bột La Hợp Đáp Nhi vẫn chứng nào tật ấy, thấy điều gì không hợp ý mình là nói băng băng nên rất nhiều lần phạm thượng, chẳng còn mong được cất nhắc, đứng mãi ở vị trí vạn hộ tướng quân. Trong khi đó bọn A Lý Hải Nha, Nạp Tốc Lạt Đinh chỉ là lũ đàn em đã được thăng lên đến hàng bình chương chính sự hành tỉnh hẳn hoi. A Lý Hải Nha coi Bột La Hợp Đáp Nhi chẳng khác gì cái gai trong mắt mới cho dẫn năm vạn quân đi riêng một đường, đánh thắng thì tốt, thảng hoặc có bị thua coi như mượn tay người Việt trừ đi hộ, nếu có còn sống cứ theo quân luật mà trị muôn năm thân bại danh liệt, chẳng ngóc được đầu lên. Bột La Hợp Đáp Nhi tính tình nông nổi, biết đâu được thâm ý của A Lý Hải Nha, được đi một mình, không ai kiềm chế là sướng lắm rồi, khi đi đến gần Ôn châu bảo với A Thâm:

- Tôi với ông được đi riêng một đường thế này thật không còn gì bằng.

A Thâm là người kín đáo sâu sắc, biết hết lòng dạ A Lý Hải Nha, lại thương Bột La Hợp Đáp Nhi thật thà, bảo:

- Ta đi đây là vào nơi hang hùm nọc rắn chứ có phải du ngoạn đâu mà ông khoái chí thế. Bình chương quân sư cho tôi với ông đi đường này là có ý cả đấy. Tôi thấy lo hơn là mừng.

- Ông nói thế là thế nào?

https://thuviensach.vn

- Đường này tuy không nhiều đồn ải của quân Nam nhưng xa xôi cách trở không biết nhường nào, lại có bọn người man đánh lén. Có câu đối diện dễ địch, bắn lén khó lường. Ta không cẩn thận là xơi tên kích thống ngay. Nếu để sơ suất gì, bình chương quân sư cứ theo quân pháp mà trị, liệu chúng ta có giữ nổi cái đầu không?

- Ông nói đúng lắm. Vậy chúng ta phải cẩn thận mới được. Thằng cha quân sư này thế mà đểu. Mình thực lòng với nó mà nó chỉ chực hại mình.

A Thâm nói:

- Bây giờ sắp đến Ôn châu, thế nào cũng phải giao chiến. Tôi chỉ ngại có một điều hậu quân không ai che chắn, nhỡ bị đánh hoá ra rơi vào thế lưỡng đầu thọ địch.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi đã cho Hồ Ban, Lã Quảng đi đoạn hậu rồi, không phải lo gì nữa.

- Nhỡ bị Phạm Ngũ Lão đánh tập hậu, Hồ Ban, Lã Quảng không phải là đối thủ của y.

- Vậy ta phải làm sao?

- Nên để Giả Quỳnh, Tiết Trạch đi tiên phong. Tôi xin đoạn hậu chống với Phạm Ngũ Lão mới có thể yên tâm được.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo, lấy Giả Quỳnh, Tiết Trạch đi tiên phong, cho A Thâm đoạn hậu cùng với Hồ Ban, rút Lã Quảng về trung quân. Giả Quỳnh, Tiết Trạch tiến đến Ôn châu cho quân khiêu chiến. Nguyễn Thế Lộc cùng Lương Uất mang quân lên mặt thành chống cự. Trông thấy Giả Quỳnh cưỡi một con ngựa màu vàng lửa, đi lại như bay trong đám quân lính, Lương Uất nói với Thế Lộc:

https://thuviensach.vn

- Ông ở trong giữ thành để tôi mang quân ra chém tên tướng kia, cướp lấy con ngựa quý.

Nguyễn Thế Lộc nói:

- Giữ thành là việc trọng, há vì con ngựa nhỏ kia mà tướng quân phải ra thành. Vạn nhất có điều sơ sảy sẽ hỏng cả việc lớn.

- Quân Nguyên hung hăng lắm. Chúng đang coi thường ta, chính là lúc nên đánh cho chúng biết tay.

- Nếu vậy, tướng quân ra thành, tôi phục một nghìn tay nỏ để tiếp ứng cho.

Quân Nguyên đang hung hăng gào réo, bất ngờ Lương Uất dẫn quân xông ra chém giết. Quân Nguyên không kịp đề phòng phải lùi cả lại giữ trận. Lương Uất kiêu dũng quá đi đến đâu quân Nguyên dãn ra đến đấy. Giả Quỳnh thấy vậy liền múa ngọn kích sắt bay đến cản lại. Lương Uất đánh nhau với Giả Quỳnh đến mấy mươi hiệp không phân thắng bại. Tiết Trạch trông thấy cũng múa giáo xông vào. Lương Uất đánh không lại với hai tướng Nguyên mới đem quân chạy vào thành. Giả Quỳnh, Tiết Trạch hô lính đuổi theo gần kịp. Nguyễn Thế Lộc ở trên thành nhìn thấy liền cầm cây cờ lệnh phất một cái, hơn một nghìn tay nỏ cùng bắn ra. Quân Nguyên phải chững lại. Lương Uất đem được hết quân lọt vào thành. Giả Quỳnh, Tiết Trạch cho quân vây kín thành Khâu Ôn, chỉ có cửa Tây vướng núi chưa đem quân sang được. Quân Nguyên reo hò đánh thành. Quân Việt ném đá, bắn nỏ, quăng mồi lửa xuống làm quân Nguyên chết hại nhiều lắm. Lúc sau Bột La Hợp Đáp Nhi đến, cho quân vây bủa tầng tầng lớp lớp, lại leo qua núi để đánh cửa Tây. Lương Uất thấy nguy bảo Nguyễn Thế Lộc:

- Quân Nguyên đông gấp mười quân ta, chúng bủa vây bốn mặt thành, e chúng ta khó chống nổi. Chi bằng nhân khi chúng chưa sang được cửa

https://thuviensach.vn

Tây, ta cho quân lánh tạm vào rừng Khău Lừ, đợi khi chúng đi qua, ta quay lại cướp thành đánh vào sau lưng chúng.

(Khău Lừ: Tiếng địa phương tức là Núi Lửa, khu vực Kỳ Lừa ngày nay)

- Tướng quân nói rất đúng.

Nguyễn Thế Lộc nói xong liền lệnh cho quân sĩ mỗi người mang theo mười ngày lương thực, còn bao nhiêu kho tàng đốt hết, đến chiều dẫn quân vào rừng đóng trại, chỉ để một đội thám binh ở lại theo dõi động tĩnh của quân Nguyên. Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm thấy trong thành bốc lửa mà trên mặt thành không còn quân Việt giữ mới hô quân đánh vào nhưng chẳng thấy một ai. Lúc bấy giờ trời đã sâm sẩm tối, A Thâm lệnh cho quân sĩ dập tắt lửa ở các đám cháy, tìm lúa gạo thổi cơm ăn nhưng các kho lương thực lính Việt đã mang đi, số còn lại cháy hết cả. Hồ Ban nói:

- Quân ta đánh nhau suốt ngày rất là mệt mỏi, lại vào cả trong thành nhỡ bị đánh hoả công làm sao xoay xở cho kịp. Chi bằng tướng quân chia một nửa quân ra ngoài đóng trại để ứng cứu cho nhau có hơn không.

A Thâm nghe theo, đến nói lại ý ấy với Bột La Hợp Đáp Nhi rồi đem hai vạn quân ra ngoài thành đóng trại, canh phòng rất là nghiêm mật nhưng suốt đêm không thấy quân Việt đến đánh. Sáng hôm sau Bột La Hợp Đáp Nhi lệnh cho ba quân tức tốc lên đường, chỉ để lại năm trăm quân cho Sử A Quỳ giữ thành Khâu Ôn. Bột La Hợp Đáp Nhi mới đi được một ngày đã thấy một đám lính Nguyên ước vài trăm người kêu khóc chạy theo. Hồ Ban cản lại hỏi. Đám lính ấy thưa rằng:

- Đại binh vừa kéo đi ban sáng thì ngay buổi chiều quân Nam quay lại cướp thành. Sử A Quỳ chống không nổi, bị tên thuốc độc tử thương. Binh lính chết quá nửa, chúng tôi chạy thoát, theo đến đây.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta không còn đường lui, vậy chỉ có cách tiến cho nhanh thôi.

Liền thúc tiền đội đi nhanh đến ải Lão Thử. Đường đi kéo dài giữa hai mạch núi, vách đá cheo leo, có chỗ thớ núi ăn sát với mé đường tạo ra đoạn dốc cực kỳ hiểm trở. Ngay phía sau dốc là núi đá cao chất ngất như chàng dũng sĩ đứng canh suốt một dải giang sơn. Xuôi cùng mạch núi là dòng sông chảy xuống phía Nam (Dòng sông nói đây chính là sông Thương). Đi một đoạn nữa hai bên núi khép lại, nhìn lên chỉ thấy:

Vun vút non cao thềm đá dựng

Vi vu gió lạnh tóc mây bay

Trên cao vắng khỉ tranh ăn quả

Dưới sâu thưa cá giỡn đớp bèo

Chim chóc im lìm nơi chóp núi

Hươu nai khuất bóng chốn lòng khe

Đồng ruộng cuối mùa không tang đạo

Một vùng quạnh vắng hắt heo.

Nhìn quang cảnh như vậy, A Thâm nói với Bột La Hợp Đáp Nhi :

- Đây đã là ải Lão Thử. Tôi đi chinh chiến bao nhiêu năm không thấy nơi nào địa thế hiểm ác như nơi này. Thật là chốn sơn cùng thuỷ tận. Lam sơn chướng khí mờ mờ mịt mịt. Chẳng may bị hãm ở đây dẫu muôn người chưa chắc đã có một sống sót mà về.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Ta đóng quân lại, cử thám binh lên dốc xem quân Nam nhiều ít thế nào.

A Thâm nói:

- Bây giờ trời đã về chiều, đóng quân lại đây nhỡ đêm bị quân Nam vây đánh, biết xoay xở làm sao. Chi bằng ta cứ vượt qua đèo, sang bên kia hãy nghỉ.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Trời ơi! Một người kiến thức như ông mà sao cũng có lúc tối tăm đến thế. Không dựng trại nhỡ quân Nam ngăn cản, không qua được đèo, quân lính ta biết ở vào đâu.

A Thâm nói:

- Tướng quân đã nói vậy hãy lui binh ra khoảnh trống mà đóng trại.

Bột La Hợp Đáp Nhi liền lui quân ra một vùng đất rộng, cho lính đóng trại nấu cơm ăn rồi cử thám binh lên núi dò xét quân Việt. Nửa đêm thám binh về báo không thấy quân Việt đâu, chỉ có vài ngôi nhà sàn của man dân bỏ không, cũng không có thành quách gì cả. Sâu trong khe đèo có một ngôi chùa cổ, hương lạnh khói tàn, không có người coi giữ. Bột La Hợp Đáp Nhi cả mừng, nói:

- Thật là trời giúp ta. Người Nam biết dùng binh sao không chặn giữ nơi đây! Thái tử điện hạ mang quân đi chuyến này chắc thành đại sự.

A Thâm nói:

- Chưa hẳn đã như vậy.

- Ông nói thế là ý làm sao?

https://thuviensach.vn

- Trần Quốc Tuấn không phải là kẻ tầm thường. Phạm Ngũ Lão cũng là tay kiệt hiệt, đâu có bỏ qua những chỗ dễ ăn thế này. Tôi sợ chúng bỏ nơi đây để khích cái lòng khinh địch của chúng ta rồi đón đánh ở nơi có lợi cho chúng hơn nữa, quân ta chả nguy lắm hay sao.

Bột La Hợp Đáp Nhi xua tay nói:

- Ông vẫn là người đa nghi lắm. Làm gì còn chỗ nào lợi thế hơn chỗ này. Bỏ ngỏ nơi đây là chúng tự mời ta vào nhà rồi còn gì.

Quân Nguyên được một đêm ngủ yên. Sáng hôm sau mới giờ Mão ba khắc, Bột La Hợp Đáp Nhi đã xua quân qua đèo. Con đèo dài và hẹp, hai bên vách đá dựng ngược, đường đi quanh co hun hút. Quân Nguyên vừa lên đến lưng chừng bỗng nghe một hồi tù và nổi lên, trống đánh, mõ kêu vang ầm trời đất. Các vách đá động đậy rồi từng khối đá tảng như có chân nhảy từ trên cao xuống, nhằm vào giữa đội hình quân Nguyên mà táng. Quân Nguyên kêu la thất đảm, ùn cả lại. Trong các bụi cây tên bắn ra tua tủa. Hoá ra các bụi cây trên núi toàn là quân Việt ngụy trang nằm chờ sẵn, bọn thám binh của Bột La Hợp Đáp Nhi không nhìn thấy. Quân Nguyên sợ hãi chạy tháo lui xuống chân đèo, bỏ lại không biết bao nhiêu xác chết. Nhiều kẻ chưa chết hẳn, kêu khóc rất thảm thiết. Bột La Hợp Đáp Nhi nói với A Thâm:

- Con đèo này quá hẹp, lại dài. Quân Nam chống giữ ta không thể qua được. Chi bằng tìm con đường khác mà đi.

A Thâm nói:

- Trong khi chưa tìm được đường khác, ta nên đem quân bày thành trận thế, phòng khi quân Nam tấn công.

- Sự lo liệu của ông quả không thừa. Tiếc rằng tôi không nghe lời nói hôm qua nên sáng nay mới bị thiệt hại quân lính.

https://thuviensach.vn

Bột La Hợp Đáp Nhi nói xong truyền lệnh cho A Thâm đem sáu nghìn quân chia thành mười hai đội, lập nên trận Thái Cực Bao Hàm che cho đại binh (Thái Cực Bao Hàm là một thế trận, tương truyền do vua Hoàng Đế của Trung Quốc đặt ra cùng các biến trận của nó, số quân sử dụng bày trận là 5800 người). Lấy Hồ Ban, Tiết Trạch giữ các cửa trận. Giả Quỳnh nói:

- Tôi xin đem quân đi tìm đường.

Bột La Hợp Đáp Nhi cho đi. Giả Quỳnh liền mang mười tên lính, ăn mặc theo kiểu dân Nam, đi tìm đường, đến giờ Mùi quay về báo:

- Đúng là ải này không còn đường nào khác. Đường nhỏ, đường hẻm cũng không có nhưng tôi có một kế này có thể đưa quân ta qua phía sau ải được.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Ngươi cứ nói đi.

Giả Quỳnh tiếp:

- Cạnh đây có một nguồn nước xuôi xuống phía Nam đổ ra sông. Ta nên đóng bè nhỏ thả xuống, đưa khoảng một nghìn quân vòng ra sau ải đánh thốc lên. Quân Nam thấy có quân ta ở phía sau nhất định phải rút. Nếu không, ta hợp lực trước sau cùng đánh tất chúng cũng khó chống được.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo, cho Giả Quỳnh mang hai nghìn quân đi chặt nứa ghép bè vượt qua ải.

Tướng Việt giữ ải này là Trung Thành vương lúc ấy thấy quân Nguyên lùi xuống bày trận mới bảo các tướng rằng:

- Giặc bày trận này là trận Thái Cực Bao Hàm. Ta sẽ mang quân xuống phá.

https://thuviensach.vn

Tuỳ tướng là Nguyễn Thạch Lượng nói:

- Quân giặc đông, quân ta ít. Xin vương công cứ giữ chắc cửa ải là hơn.

- Các ngươi yên lòng. Ta xuống phá trận rồi về ngay.

Trung Thành vương nói xong cầm giáo dài, dẫn một nghìn quân xuống ải, A Thâm trông thấy, nói:

- Tên tướng kia dẫn quân xuống ải, có dám phá trận không.

Trung Thành vương nói:

- Trận này có gì mà không dám phá. Ngay cả các biến trận của nó ta cũng chẳng ngại gì.

Nói xong cầm giáo, dẫn quân xông vào cửa trận. Nghe một tiếng chiêng, trận thế quân Nguyên bắt đầu chuyển động. Các đội xà, điểu, long, vân, âm, dương, nhật, nguyệt đều đi chéo lên chiếm lấy phần đất của mình. Trận thế biến thành Thái Tố Tam Tài vây bọc lấy quân Việt. Trung Thành vương không hề nao núng, đánh từ đội long cánh hữu tới rồi đến đội điểu. A Thâm thấy tướng Việt phá trận rất phải phép, liền đánh một tiếng chiêng, thổi ba tiếng còi, trận thế lại biến đổi rùng rùng, một chốc hoá ra trận Thái Thuỷ Hỗn Nguyên. Chẳng ngờ Trung Thành vương cũng biết phép biến này, đánh phá một hồi. Trận thế quân Nguyên tan tành cả, mấy nghìn binh lính kẻ chết, người chạy không còn ra hàng ngũ nào nữa. Bột La Hợp Đáp Nhi thấy A Thâm sắp bị bắt mới đánh trống thúc đại binh ào lên. Mấy vạn quân Nguyên vây bọc một nghìn quân Việt vào giữa. Lã Quảng, Hồ Ban, Tiết Trạch quây vào đánh một mình Trung Thành vương. Quân Việt núng thế nhưng không làm sao ra được khỏi trùng vây, đang lúc nguy cấp bỗng thấy phía sau trại quân Nguyên khói bốc mù mịt, lửa cháy ngút trời. Bột La Hợp Đáp Nhi vội vã thu quân về cứu trại. Thì ra Lương Uất sau khi cùng Nguyễn Thế Lộc chiếm lại thành Khâu Ôn liền đem quân đuổi theo quân

https://thuviensach.vn

Nguyên, vừa lúc thấy Bột La Hợp Đáp Nhi mải đánh nhau mới đột nhập vào đốt trại. A Thâm, Bột La Hợp Đáp Nhi về đến trại, Lương Uất đã mang quân vào rừng từ bao giờ rồi. Trung Thành vương nhân đấy đem quân về giữ ải nhưng vừa về đến nơi lại thấy trên ải đã cắm đầy cờ Nguyên, gỗ đá lăn xuống ầm ầm. Trung Thành vương vội đưa quân tản vào rừng. Hoá ra trong khi quân Việt xuống ải đánh nhau thì Giả Quỳnh mang hai nghìn quân theo dòng nước xuôi xuống phía Nam rồi đánh lên ải. Nguyễn Thạch Lượng bị bất ngờ, chống không nổi phải bỏ ải đem quân vào rừng, mãi sáng hôm sau mới gặp được Trung Thành vương ở doanh trại trong núi, vội quỳ xuống khóc, nói:

- Tôi không giữ nổi ải, tội thật đáng chết, xin chịu tội với vương công.

Trung Thành vương nói:

- Lỗi này đâu phải tại ngươi. Nếu ta nghe lời ngươi thì không đến nỗi thua như vậy.

Nói xong, kiểm điểm binh mã đợi đến đêm đột nhập trại Nguyên. Nguyễn Thạch Lượng lại can:

- Quân ta vừa mới thua xong, không nên đánh ngay. Theo ý tôi cứ để quân Nguyên đem binh đi qua, ta chiếm lại ải rồi đuổi theo đánh vào hậu quân của chúng, nhất định thắng.

Trung Thành vương nghe theo, đóng quân lại, chỉ cử mấy đội thám binh đi nghe ngóng tình hình giặc. Sáng hôm sau Bột La Hợp Đáp Nhi cho quân vượt đèo tiến xuống phía Nam, để Lã Quảng ở lại giữ ải Lão Thử. Trung Thành vương liền cho quân tiến vào chiếm lại ải. Lã Quảng không muốn ở lại nơi rừng rú mới giả vờ ít quân không chống nổi, bỏ ải chạy theo đại binh. Mấy ngày sau đi ra vùng đồng rộng, A Thâm nói:

- Từ đây đi xuống phía nam có rất nhiều sông ngòi ngăn trở. Chi bằng ta để Giả Quỳnh, Tiết Trạch mang một nghìn quân đi trước tìm thuyền bè

https://thuviensach.vn

cho đại quân sang sông.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo. Giả Quỳnh, Tiết Trạch mang một nghìn quân đi tiên phong thẳng đến bến Đa Mỗi bên bờ Nhật Đức hạ trại rồi cho quân đi dọc sông tìm cướp thuyền bè của dân chài lưới được hơn hai mươi chiếc, lại cho quân chặt tre nứa đóng mấy trăm cái mảng để đưa binh lính, xe, ngựa qua sông. Mọi việc đã xong, Tiết Trạch đứng bên bờ Bắc nhìn sang bờ Nam, thấy ruộng đồng bát ngát, thôn ấp trù phú, trên bến sông vài ba chiếc quán vẫn bán hàng, chốc chốc lại có một thiếu nữ áo hồng, thắt lưng hoa lý ra sông múc nước, tuyệt nhiên không thấy bóng quân Việt. Lúc sau Tiết Trạch định quay về trại, bỗng bên bờ Nam ba bốn cô gái cùng xuất hiện. Họ lội ra sông vừa té nước trêu nhau vừa ca hát rất vui vẻ. Tiết Trạch nhìn thấy khi kéo váy lên, chân các cô trắng lắm. Một nỗi thèm muốn dâng lên làm vị tướng từng qua trăm trận nuốt nước miếng đến ực. Phía sau có người nói:

- Ngắm đã quá hả? Thèm thì sang chơi có khó gì.

Tiết Trạch quay lại, hóa ra Giả Quỳnh đã đứng đằng sau từ bao giờ, nói:

- Không ngờ con gái An Nam lại đẹp đến như thế. Giả huynh nhìn xem, bốn cô gái kia có khác gì bốn nàng tiên đi lấy nước cho Tây Vương Mẫu.

- Tiết huynh quả là một người mơ mộng. Muốn gặp các tiên nữ để ta cho gọi lính nó chèo thuyền sang sông.

- Nào đi thì đi.

Hai con người phương Bắc không còn vẻ gì là những chiến tướng kiêu dũng. Vứt bỏ nhung phục, họ hoàn toàn giống những chàng trai đa tình. Mấy lính Nguyên cũng không mặc giáp. Khi ấy mặt nước lặng lờ trôi, trên bến mấy thôn nữ vui đùa, dưới sông các chàng trai khẽ đẩy mái chèo cho

https://thuviensach.vn

thuyền nhẹ lướt, phong cảnh thật thái bình. Ai dám nói rằng những chàng trai cô gái kia là kẻ thù không đội trời chung. Thuyền ra đến giữa dòng, Giả Quỳnh như nghĩ ra điều gì, nói:

- Hãy dừng thuyền lại. Tiết huynh không thấy có điều lạ lùng lắm sao?

Tiết Trạch hỏi:

- Giả huynh nói điều chi lạ lùng.

Giả Quỳnh khẽ nhíu đôi mày làm những nét tàn ác nhanh chóng hiện về trên khuôn mặt khôi ngô của gã, nói:

- Tôi nghe người An Nam làm kế thanh dã từ lâu nên quân ta đi đến đâu cũng không gặp được dân chúng, vì sao nơi đây dân cư còn có vẻ bình thản thế này? Đó chẳng phải là điều đáng nghi lắm hay sao?

- Giả huynh đa nghi quá. Tôi đã cho thám binh sang sông dò xét nhiều rồi. Không làm gì có quân Nam mà sợ. Bọn quan binh nhà Trần bắt ép dân chúng bỏ làng xóm mà đi nên họ trốn ở lại đấy chứ. Thấy chúng ta sang chơi, thế nào họ chẳng mở tiệc đón mừng.

Giả Quỳnh nghe nói vậy cũng bùi tai, giục thuyền chèo dấn lên. Khi thuyền gần cập bến, mấy cô gái Việt vừa cười vừa nói, đuổi nhau chạy cả lên bờ. Những dải thắt lưng của các cô tung bay trong gió, hút mất hồn vía hai vị tướng Nguyên. Giả Quỳnh không còn nghi ngờ gì nữa, giục bọn lính chèo sát vào bờ. Một cô gái da trắng, tóc dài chốc chốc quay lại nhìn. Đôi mắt cô tròn sáng, đen lay láy, không vẻ gì là sợ sệt, như mời gọi khiến Giả Quỳnh, Tiết Trạch không cầm lòng được, theo hút lên quán nước. Cô gái cất lời:

- Xin mời nhị vị tướng quân dừng chân nơi tệ quán, uống ngụm nước phương Nam.

https://thuviensach.vn

Tiếng cô gái ríu ran như chim hót làm hai vị tướng Nguyên ngây ngất sững sờ, lúc lâu sau Giả Quỳnh mới cất lời lên được:

- Đại quân thiên triều qua đây, các ngươi không sợ hay sao mà vẫn điềm nhiên bán quán?

- Dạ! Trình tướng quân! Thiếp thường nghe nói hoàng đế thiên triều là bậc anh minh, yêu dân như con. Vậy bọn thiếp làm sao phải sợ ạ?

Tiết Trạch nói:

- Khá khen cho nàng là phận nữ nhi ở nơi hẻo lánh mà biết ăn nói lắm. Vậy có muốn cùng chúng ta sang bờ Bắc vui chơi.

- Bọn thiếp là phận cỏ sen hèn mọn đâu dám mong các bậc anh hùng đoái tưởng. Được sang bờ Bắc cùng nhị vị tướng quân là niềm vinh hạnh ngàn đời khó thấy, có lẽ đâu lại chẳng vâng lời.

- Vậy hãy mau xuống thuyền cùng chúng ta sang sông kẻo muộn.

Cô gái mỉm môi cười, đưa cặp mắt lúng liếng làm hai vị tướng Nguyên tưởng không đứng vững.

- Dạ! Trình nhị vị tướng quân. Em tên là Bảo nương, cha mẹ sinh ra đã là xấu xí chẳng đáng để các tướng quân phải bận tâm nhưng em gái em là Ngọc nương tuổi vừa đôi tám, xinh đẹp đoan trang. Để em gọi nó ra chào nhị vị tướng quân.

Giả Quỳnh không còn giữ được vẻ oai nghiêm của một vị tướng nữa, khẽ kêu lên:

- Trời ơi! Lại còn cô em đẹp hơn nữa thật ư?

Bảo nương cất tiếng gọi. Một cô gái trẻ, mười phần xinh đẹp, từ sau tấm rèm bước ra chào khách. Giả Quỳnh, Tiết Trạch như bị cấm khẩu, chỉ

https://thuviensach.vn

nhìn trân trân không nói được lời nào. Cô gái ngỏ lời mời:

- Dạ! Thưa hai vị tướng quân! Chẳng mấy khi chị em thiếp được hân hạnh đón hai vị tới nhà, gọi là có chén rượu nhạt làm vui. Mong nhị vị đừng chê rồi chị em thiếp xin xuống thuyền chung vui ạ.

Nghe những lời ngọt ngào ấy, Giả Quỳnh, Tiết Trạch còn làm sao mà từ chối được, liền cùng Bảo nương, Ngọc nương ngồi uống rượu. Hai cô gái lại sai người nhà làm tiệc rượu thết đãi những người lính đi theo rồi hát mấy điệu hát phương Nam rất là du dương khiến hai vị tướng Nguyên mê mẩn tâm thần, trời tối lúc nào không biết, mặc cho thuyền ở bến sông bị các trai làng đục thủng rồi lấy giẻ vải nút lại. Đến khi trống canh hai đã điểm, Giả Quỳnh mới chợt nhớ ra, giục:

- Thôi! Bây giờ trời đã về khuya. Các nàng hãy cùng chúng ta xuống thuyền sang bờ Bắc.

Nước sông lạnh ngắt. Sóng vỗ xôn xao. Con thuyền tròng trành. Tiếng hát êm êm như du hồn người chìm vào giấc điệp. Giả Quỳnh, Tiết Trạch thiêm thiếp trong vòng tay hai cô gái Việt. Ra đến giữa sông, Bảo nương nhìn Ngọc nương. Hai chi em trao ánh mắt cho nhau như muốn nói lời giã biệt. Ngọc nương nhè nhẹ rút chiếc nút vải ở đáy thuyền. Một cột nước dựng lên phun vào khoang, con thuyền nghiêng ngả. Mấy lính Thát vội chạy tới tìm cách bịt lỗ thủng nhưng không kịp. Dòng nước phun lên quá mạnh làm bật hẳn tấm ván đáy thuyền. Giả Quỳnh, Tiết Trạch tỉnh ra, thuyền đã chìm dần xuống đáy sông. Hai viên tướng Nguyên muốn túm lấy hai cô gái mà băm, mà xé nhưng hỡi ôi, tất cả đều đã im lìm dưới dòng nước bạc. Bên bờ Nam nổ một tiếng pháo. Các tráng đinh làng Đa Mỗi đánh vào trại Nguyên bên bờ Bắc. Quân Nguyên không có chủ tướng, bỏ chạy tứ tung. Đánh nhau đến sáng, một nghìn binh lính Nguyên phần lớn bị giết hoặc bị dân chúng bắt đem đi. Dân làng lặn xuống sông vớt được xác hai cô gái cùng binh lính Nguyên. Bảo nương còn nghiến răng cắn chặt vào cổ Giả Quỳnh. Ngọc nương bị mũi dao găm của Tiết Trạch xuyên qua ngực

https://thuviensach.vn

nhưng tay cô vẫn túm chặt búi tóc của viên tướng tiên phong quân giặc. Khi hết chiến tranh, dân làng Đa Mỗi lập đền thờ hai người con gái xả thân vì nước, tôn vinh hai cô là công chúa Bảo nương và công chúa Ngọc nương, hương khói thờ phụng quanh năm.

(Đền thờ làng Đa Mỗi cho đến nay vẫn còn. Hằng năm dân làng tổ chức lễ hội để tưởng nhớ công lao của hai cô gái đã anh dũng hi sinh vì đất nước)

Đây nói Bột La Hợp Đáp Nhi sau khi cử Giả Quỳnh, Tiết Trạch đi tiên phong được hai ngày, không thấy tin tức gì mới bảo phó tướng A Thâm:

- Từ đây xuôi xuống đường đất bằng phẳng dễ đi, núi non không còn hiểm trở nhưng nhiều rừng thưa. Việc cần nhất không được để quân Nam tập kích cướp đốt lương thảo của ta. Ông cho các xe quân lương lên phía trước để kịp sang sông.

A Thâm nói:

- Quân lương sang sông trước nhỡ bờ Nam có quân giặc mai phục sẽ mất hết. Chi bằng ta cho một vạn quân sang sông trước, lập trại trú quân làm nơi căn bản rồi cho lương thảo sang đội hai. Trung quân và hậu quân sang sau mới thật là kế vạn toàn.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo, gọi Hồ Ban đến, nói:

- Ngươi mang một vạn quân đi trước sang sông, tìm nơi rộng rãi đóng trại, bảo vệ cho A Thâm mang lương thảo sang.

Lại gọi Lã Quảng đến dặn:

- Đây đã gần đến bến sông. Ngươi đem một nghìn quân lập trại nghỉ lại đợi tiền đội và lương thảo sang sông xong rồi tiến theo.

https://thuviensach.vn

Đêm ấy Bột La Hợp Đáp Nhi nghỉ lại ở hậu đội. Canh ba bỗng nhiên thấy quân lính kháo nhau tiền đội bị đánh, hai tướng tiên phong chết mất xác rồi. Cả trại xôn xao chưa hiểu thực hư thế nào lại thấy lửa cháy bốn mặt rồi quân Việt từ các cánh rừng thưa đổ ra đánh vào trại Nguyên. Quân Nguyên còn đang bàng hoàng vì tin hai vị tiên phong bị giết, không có lòng dạ nào nghĩ đến đánh nhau nữa, mạnh ai nấy chạy, bị quân Việt tiến vào chém giết tơi bời. Trung Thành vương sau khi chiếm lại được ải Lão Thử, liền mang quân đuổi theo Bột La Hợp Đáp Nhi, cho quân dò biết được tướng tiên phong của quân Nguyên bị giết, đang đêm cho người lẻn vào trại Nguyên tung tin làm quân Nguyên hoảng sợ rồi nhân đó mà đánh. Khi ấy A Thâm, Hồ Ban đã dẫn quân đi trước cả rồi, chỉ có Lã Quảng đi cùng Bột La Hợp Đáp Nhi. Hai tướng vội thu nhặt được hơn một nghìn quân nhằm hướng Nam chạy miết. Đằng sau quân Việt đuổi rất gấp, Bột La Hợp Đáp Nhi cứ cắm cổ chạy, chẳng ngờ lạc vào một con đường cụt. Lúc trời vừa sáng, Lã Quảng nói:

- Tướng quân ôi! Thầy trò ta lạc đường mất rồi. Quân Nam đông lắm, làm sao bây giờ.

- Ngươi chớ có lo. Ta mang quân lên giữ ngọn đồi kia quân Nam dẫu có đông cũng chưa dễ làm gì được. A Thâm, Hồ Ban thế nào rồi cũng tìm đến ứng cứu, khi ấy ta phá vây mà ra.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói xong đem quân lên ngọn đồi có ngôi chùa cổ, thấy trên cổng chùa có ba chữ Ngọc Lĩnh Tự nhưng trong chùa không có tăng nhân, cũng chẳng có nhà bếp, giếng nước gì cả. Lúc sau Trung Thành vương mang quân đến nơi. Lê Kim Thắng nói:

- Ta nên đánh gấp, không cho quân giặc nghỉ ngơi. Tôi xin lĩnh quân lên trước.

Nguyễn Thạch Lượng nói:

https://thuviensach.vn

- Không nên đánh ngay. Chùa này không có nước, cứ vây đến chiều cho chúng mệt mỏi rã rời không còn khí thế nữa lúc bấy giờ hẵng đánh, quân giặc tất phải hàng cả.

Trung Thành vương theo kế của Nguyễn Thạch Lượng, rải quân vây kín quanh núi từ sáng đến chiều. Hôm ấy trời nắng hanh, quân Nguyên trên núi đói khát khốn khổ lắm. Nhiều kẻ phải hứng nước đái của nhau mà uống, giết thịt ngựa ăn sống tạm. Từ tướng đến quân chỉ ngong ngóng chờ A Thâm tới cứu nhưng mãi sáng hôm sau cũng chẳng thấy đâu. Lã Quảng nói:

- Quân ta đói khát quá rồi, không thể chịu được nữa, đánh xuống núi may ra còn chạy thoát được.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Ta khát quá, mệt rã rời không nhấc nổi tay chân lên nữa làm sao đánh nhau đây.

- Để tôi đánh mở đường đưa tướng quân ra.

Lã Quảng nói xong, nai nịt lên ngựa đánh xuống núi. Quân Việt thấy quân Nguyên kéo xuống liền điều mấy nghìn tay nỏ châu vào bắn. Lã Quảng cùng mấy trăm quân lính đi đầu trúng tên mà chết. Quân nguyên sợ hãi lại chạy ngược cả lên núi. Đến quá giờ Ngọ, Trung Thành vương đồ rằng quân Nguyên trên núi đã không còn đủ sức đánh nhau nữa, mới hô quân đánh lên. Quân Việt reo hò vang trời dậy đất đánh lên núi. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- A Thâm nói rất đúng, A Lý Hải Nha bắt ta đi đường này chính là muốn đẩy ta vào chỗ chết đây. Ta đành chết ở đây để tỏ lòng trung với hoàng thượng mà thôi.

https://thuviensach.vn

Nói xong gượng dậy cầm đao lên ngựa định xông ra tiếp chiến nhưng con ngựa đói khát quá không chịu nổi sức nặng của chủ, hí lên một tiếng, hất Bột La Hợp Đáp Nhi ngã lăn xuống đất. Đang khi quẫn bách tưởng chết bỗng thấy phía sau quân việt xôn xao, hoá ra A Thâm đã kịp mang quân đến cứu. Quân Nguyên đánh dạt quân Việt về một nửa ngọn đồi. Bột La Hợp Đáp Nhi vì thế ra thoát được vòng vây. Trung Thành vương thấy quân Nguyên đến đông, Bột La Hợp Đáp Nhi đã thoát ra rồi nên không cố đánh, mang quân vào rừng. Bột La Hợp Đáp Nhi nói với A Thâm:

- Hôm nay ông không mang quân đến kịp hẳn là tôi phải chết ở đây. Tiền quân đã sang sông hết chưa?

A Thâm nói:

- Chưa có ai sang sông được. Giả Quỳnh, Tiết Trạch cùng một nghìn quân tiên phong chết hết cả rồi.

Bột La Hợp Đáp Nhi than:

- Trời ơi! Không ngờ tin đồn trong trại quân lại là sự thực.

Nói xong quân tướng cùng nhau thất thểu kéo đến bờ Bắc sông Nhật Đức đóng trại nghỉ. Hôm sau A Thâm nói:

- Chúng ta đã mất ba viên tướng. Theo tôi từ đây đến Vạn Kiếp đường sông không có ghềnh thác, rất tiện lợi. Bàng Sinh, Chu Bá Hà đều là những người giỏi thuỷ chiến, nên cử họ đi kiếm thuyền bè để hành quân đường thuỷ.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo, cho Bàng Sinh, Chu Bá Hà mang quân đi kiếm thuyền bè nhưng dân chài lưới vùng ấy biết quân Nguyên đến đã dạt đi vùng khác làm ăn hết cả. Chu Bá Hà về báo với Bột La Hợp Đáp Nhi:

https://thuviensach.vn

- Dân vùng này làm kế thanh dã từ lâu, chúng tôi chỉ kiếm được bốn năm chiếc thuyền thôi. Chi bằng cho quân chặt tre nứa đóng bè mảng đưa quân đi cũng rất là tốt.

A Thâm nói:

- Lời Chu Bá Hà nói rất có lý. Ngày mai để tôi đưa quân đi chặt tre nứa.

Sáng hôm sau A Thâm cùng bọn Bàng Sinh, Chu Bá Hà dẫn hai nghìn quân đến cánh rừng phía Tây chặt cây. Đến trưa, quân lính nghỉ ăn cơm bỗng A Thâm kêu rú lên một tiếng rồi lăn ra đất giãy đành đạch, phùi bọt mép. Quân lính nhìn xem, hoá ra A Thâm trúng một mũi tên chỉ nhỏ như đầu đũa. Chu Bá Hà sai quân tìm bắt kẻ bắn lén nhưng chẳng thấy người nào. Bàng Sinh nói:

- Phó tướng trúng tên độc của người man. Phải đưa ngay về trại để quân dược điều trị.

Chu Bá Hà nói:

- Tôi nghe nói người phương Nam có loại tên thuốc độc kích thống. Người bị trúng tên rất là đau đớn, không sống được quá vài canh giờ, đưa về trại sao kịp.

- Cũng chỉ có thể làm như vậy thôi chứ còn cách nào hơn đâu. Nhưng sao biết đây là tên kích thống?

- Cứ nhổ tên ra khắc biết. Nếu là tên thường thì mũi bằng đồng, có ba cạnh, còn tên kích thống đầu tên chỉ bằng tre vót nhọn rồi tẩm thuốc độc.

Bàng Sinh nhổ mũi tên ra, kêu lên:

- Trời ơi! Đúng tên kích thống rồi.

https://thuviensach.vn

Hai tướng sai lính đặt A Thâm lên một chiếc xe bò kéo về trại. Mặt mũi A Thâm đã tím tái, hơi thở khò khè sắp tắt.

Thật là:

Kẻ khoe cung cứng

Người cậy nỏ thần

Gươm giáo tung hoành ngoài bốn biển

Một mũi tên bay, khó toàn thân.

Tính mạng A Thâm thế nào, xin nói ở chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 28

Thoát Hoan chia sáu đạo tiến đánh Nội Bàng

Quốc Tuấn theo hai đường lui về Vạn Kiếp

Đang nói chuyện A Thâm bị trúng tên độc đau đớn tưởng chết, quân lính đưa lên xe kéo về trại nhưng chưa đến nơi mặt mũi A Thâm đã tím tái không nói được nữa. Bỗng thấy giữa đường có một ông già hình thù cổ quái, ăn mặc theo kiểu đạo sĩ, chống cây đầu xà tiên, phía đầu cây gậy buộc một cái hồ lô nhỏ, vừa đi vừa hát một điệu hát cổ của người Đại Lý (Đầu xà tiên: Gậy đầu rắn). Một lính Nguyên tiến lên nói:

- Chúng ta đang vội. Lão đạo sĩ này mau tránh ra để xe đi.

Ông già nói:

- Đi đâu mà vội?

- Phó tướng của chúng ta bị tên của người man, phải mang về trại điều trị. Lão có lui ra không ta cho một giáo đi đời bây giờ.

Ông già cười khà khà, nói:

- Từ đây về đến bến sông phải đi mất mấy canh giờ, tướng quân chả chết từ lâu hay sao. Hãy để xuống gốc cây kia ta xem thế nào.

Quân Lính nghe vậy liền khiêng A Thâm để vào gốc cây. Ông già xem vết thương xong, bảo:

https://thuviensach.vn

- Còn cứu được. Hãy cho ta một ít nước ra đây.

Quân lính lấy bát múc nước đưa tới. Ông già dốc từ hồ lô ra một viên thuốc màu xanh nhạt, bóng như sà cừ thả vào bát nước, đổ cho A Thâm uống, lại lấy mấy chiếc lá rừng nhai đắp vào vết thương. Lát sau A Thâm mở mắt thều thào hỏi:

- Ta chết rồi ư? Lão là tiếp dẫn thần trong ma giới phải không?

Ông lão cười, nói:

- Bây giờ tướng quân có muốn chết cũng không được nữa. Hôm nay tướng quân chỉ trúng tên ngũ xà đại độc chứ chưa phải là tên kích thống nên còn chữa được.

- Vì sao lão biết tường tận như vậy?

- Ta vốn là người Đại Lý, hai mươi bảy năm trước theo Cốt Đãi Ngột Lang thống tướng sang đánh An Nam, chẳng may bị lạc đường. Khi thống tướng thua chạy, ta không theo về kịp nên ở lại đây. Bởi chưng các chiến hữu của ta nhiều người chết vì tên độc của người Nam nên suốt từ bấy tới nay ta để tâm tìm xem những chất độc trong các mũi tên ấy là gì nên mới hiểu được đôi điều như vậy.

A Thâm hỏi:

- Ngũ xà đại độc là như thế nào?

- Ngũ xa đại độc là nọc của năm loại rắn: Hổ mang chì, hổ trâu, mai gầm, cạp nia và hổ lửa trộn với nhau tẩm vào đầu mũi tên. Người nào trúng phải chỉ trong vài canh giờ là nọc độc chạy vào tim không thể cứu được nữa. Ta đã bỏ ra suốt hai mươi năm mới tìm được bài thuốc giải cho chất độc này.

https://thuviensach.vn

- Thế chất kích thống khác như thế nào?

- Chất kích thống ghê gớm hơn nhiều. Ta cũng chưa tìm ra cách chữa. Chỉ biết ai trúng phải đau đớn không thể nào chịu nổi, trong một canh giờ là mặt mũi sưng phù rồi ngạt thở mà chết.

Quân lính nghe ông già nói vậy, ai cũng rùng mình. Ông già lấy ra một viên thuốc khác đưa cho A Thâm, dặn:

- Canh ba đêm nay tướng quân uống viên thuốc này nữa, không còn gì phải lo. Ta đi đây.

A Thâm nói:

- Xin mời ông lão đi theo trong quân để giúp giùm binh lính.

- Đã từ lâu lão làm thuốc cứu người, không còn muốn nhìn thấy cảnh binh đao nữa rồi.

Ông lão nói xong bỏ đi, A Thâm đưa biếu vàng bạc cũng không nhận.

Xin trở lại nói chuyện Tháp Hải Tán Lý ở Nội Bàng, đi sứ ngông nghênh được Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn cho ăn một trận đòn gần chết, cắp đít về vội nhưng trong lòng căm tức lắm mới trình với Thoát Hoan cùng A Lý Hải Nha rằng:

- Trần Quốc Tuấn rất là vô lễ, không những đánh tôi mà còn nói rất nhiều điều khinh mạn triều đình, sỉ nhục hoàng thượng. Thái tử điện hạ cùng bình chương quân sư nhất định phải đánh hạ Nội Bàng để bắt hắn chịu tội.

Thoát Hoan nghe nói vậy, khí tức uất lên không chịu được, quát lớn:

- Trần Quốc Tuấn giỏi giỏi! Để ta xem gan mật nhà mi bằng sắt hay đồng.

https://thuviensach.vn

Nói xong liền lệnh cho A Lý Hải Nha điều quân đánh thành. A Lý Hải Nha thấy mưu kế của mình chẳng ra trò trống gì, lại trót huênh hoang với các tướng là nhất định Trần Quốc Tuấn phải chạy vội nên có ý ngượng mặt, nói:

- Tôi muốn điều quân làm sáu đạo đánh thành nhưng e rằng các tướng không phục.

Thoát Hoan nói với các tướng:

- Ta đã giao toàn quyền điều vát ba quân cho bình chương quân sư. Bất kỳ kẻ nào trái tướng lệnh đều bị chém.

Lúc ấy A Lý Hải Nha mới lên tướng đài điều động các tướng, gọi:

- Đội thứ nhất, đại tướng Minh Lý Tích Ban, tham nghị Phàn Tiếp mang hai vạn quân đánh vào cửa Đông.

Đội thứ hai, vạn hộ tướng quân Nghê Nhuận, vạn hộ tướng quân Triệu Tu Kỷ mang hai vạn quân đánh vào cửa Tây.

Đội thứ ba, bạt đô đại tướng Ô Mã Nhi, đại tướng Tản Đáp Nhi Đải mang hai vạn quân đánh cửa Bắc.

Đội thứ tư, vạn hộ tướng quân Tôn Hựu, vạn hộ tướng quân Mãng Cổ Đài mang hai vạn quân đánh những quả đồi ngoại vi.

Đội thứ năm, vạn hộ tướng quân Lưu Thế Anh, vạn hộ tướng quân Lý Bang Hiến lắp đặt các cỗ thần lôi trọng pháo chờ lệnh.

Đội thứ sáu Hữu thừa Khoan Triệt, đại tướng Lý Hằng giữ thế trận, sẵn sàng tiếp ứng.

Các đội đều lĩnh binh đi ngay. A Lý Hải Nha lại sai Lý Quán đem quân dựng một cái đài thật cao để cùng với Thoát Hoan lên xem đánh trận.

https://thuviensach.vn

Đây nói đội thứ nhất do Minh Lý Tích Ban cùng Phàn Tiếp đánh cửa phía Đông. Từ làng Biên Trú đến cửa Đông thành Nội Bàng phải đi qua một eo núi gọi là cửa Con Mèo (Miêu Nhi môn). Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn từ hôm ở Khâu Cấp về đã cho đặt ở đây rất nhiều nỏ liên châu và bẫy đá, lại tuyển một nghìn tay nỏ thiện xạ cho nấp hai bên eo núi. Minh Lý Tích Ban vừa dẫn quân đến cửa núi, thấy có một tướng Việt mặt đẹp như hoa, giáp bạc, ngựa trắng, đeo cây cung màu mã lão, cầm ngọn trường thương dẫn mấy nghìn quân đứng chắn ngang đường, nói rằng:

- Tướng giặc kia định dẫn quân đi đâu? Mau để hết ngựa lại rồi ta cho đi.

Minh Lý Tích Ban nói với thủ hạ:

- Quái! Sao trong quân Nam lại có một gã mặt mũi như học trò thế này?

Bộ tướng là Giã Lợi Giao Đài nói:

- Tôi nghe nói Trần Quốc Tuấn có người con là Trần Quốc Nghiễn đẹp trai lắm, chắc là người này. Tôi xin ra bắt nó.

Nói xong liền múa đao ra đánh với Quốc Nghiễn. Giã Lợi Giao Đài vốn là một dũng sĩ rất là khoẻ nên có phần cậy sức coi thường, bị Quốc Nghiễn lừa miếng đâm cho một giáo trúng vào yết hầu lăn xuống chết. Quốc Nghiễn thuận tay túm lấy cương ngựa của Giao Đài, dắt về trận rồi quay ra nói:

- Ta đã bảo là chỉ thích chơi ngựa thôi. Các ngươi nộp hết ngựa, ta cho đi. Tên nào muốn đánh nhau cứ trông gương thằng này.

Quân Nguyên thấy Trần Quốc Nghiễn kiêu dũng quá, đều lè lưỡi lắc đầu. Phàn Tiếp nói với Minh Lý Tích Ban:

https://thuviensach.vn

- Thằng này phách lối quá. Để tôi đánh với nó mới được.

Nói xong hoa kích xông ra đánh. Quốc Nghiễn múa giáo cự lại. Hai tướng đánh nhau mấy chục hiệp không phân thắng bại. Phàn Tiếp thấy không hạ được Quốc Nghiễn mới giả vờ gác giáo lên lưng ngựa bỏ chạy rồi lén lấy cây cung cầm trên tay. Quốc Nghiễn không biết, đuổi dấn đến. Phàn Tiếp bắn một phát. Quốc Nghiễn nghe tiếng dây cung, nằm nép sau cổ ngựa. Mũi tên bay vụt qua cắm vào một thân cây cổ thụ. Quốc Nghiễn thấy mũi tên Phàn Tiếp bắn ra vừa to vừa dài cũng ghê ghê mới không đuổi nữa, quay ngựa trở lại. Minh Lý Tích Ban thấy Quốc Nghiễn quay về liền thúc quân đánh ào lên. Quốc Nghiễn dẫn quân chạy vào eo núi. Minh Lý Tích Ban đuổi một lúc không thấy quân Việt đâu, trong lòng nghi hoặc, dừng lại nói:

- Quái! Chẳng lẽ bọn người Nam có phép tàng hình à?

Còn đang ngơ ngác thì nghe trên sườn núi nổi lên một hồi tù và rồi hai bên tên bắn xuống như trấu vãi. Quân Nguyên sợ hãi chạy tháo lui, lại thấy gỗ đá lăn xuống ầm ầm. Minh Lý Tích Ban suýt bị đá đè chết, được các tuỳ tướng lấy mộc che cho chạy ra khỏi cửa rừng, bỏ lại vô số quân sĩ chết trong eo núi.

Trong khi đội quân Nguyên thứ nhất đánh nhau ở cửa Con Mèo, đội thứ hai do Nghê Nhuận cùng Triệu Tu Kỷ đang hành quân sang cửa phía Tây. Triệu Tu Kỷ nói:

- Chúng ta đánh cửa Tây phải đi đường xa, nếu không đi nhanh lên không kịp cùng đánh với các đội khác.

Nghê Nhuận nói:

- Ông mới bị thương, vết thương còn chưa khỏi hẳn, đi nhanh e không được.

https://thuviensach.vn

Triệu Tu Kỷ xua tay nói:

- Không sao! Không sao! Đây là chốn sa trường chứ đâu phải là buồng dưỡng bệnh. Không thể vì một mình tôi mà làm nhỡ việc lớn.

Nói xong thúc quân đi nhanh hơn. Đang đi bỗng có một tướng Việt đem quân từ ngọn đồi phía Bắc xuống chặn đường. Triệu Tu Kỷ hăng hái tiến lên hỏi:

- Nhà ngươi tên họ là chi? Muốn chết hay sao mà dám cản đường ta?

Tướng Việt nói:

- Minh Hiến vương Trần Uất chính là ta. Ngươi biết rồi, xuống ngựa hàng mau, đừng để phải dùng binh khí.

Triệu Tu Kỷ cười ha hả, nói:

- Ngươi là một tên tiểu tướng của xứ An Nam, có tài cán gì mà đòi ta phải hàng?

- Vậy hãy xem mũi giáo của ta đây.

Hai Tướng xông vào đánh nhau hơn ba mươi hiệp chưa phân thắng bại. Tôn Hựu, Mãng Cổ Đài mang quân đến. Mãng Cổ Đài nói:

- Để tôi giúp Triệu tướng quân một tay.

Nói xong hoa đao đánh vào trận. Trần Uất không đánh nổi hai tướng Nguyên, liền mang quân lên giữ trên núi, lại bị Tôn Hựu, Mãng Cổ Đài đến vây, phải cố đánh mở đường máu chạy về thành. Nghê Nhuận, Triệu Tu Kỷ cắt rời được các ngọn đồi ngoại vi phía Tây Bắc của quân Việt, không cho liên lạc với trong thành nữa. Quân việt trên các quả đồi ấy phải đi đường tắt trong rừng rút về Bãi Tân rồi vào cửa Nam thành. Hai tướng Nghê, Triệu cho quân tấn công vào cổng Tây nhưng cổng này có Hưng Trí vương Trần

https://thuviensach.vn

Quốc Hiện cùng gia tướng của Hưng Đạo vương là Nguyễn Địa Lô chống giữ, không sao phá được. Lính Nguyên bị thương tổn rất nhiều đành lùi lại đóng quân trong cánh rừng thưa để vây quân Việt.

Tại cổng Bắc, lúc bấy giờ Ô Mã Nhi cùng Tản Đáp Nhi Đải cũng cho quân đánh phá suốt mấy canh giờ nhưng quân Việt bắn tên bắn đá ra, không thể nào chiếm được luỹ. Ô Mã Nhi mới nghĩ ra một cách, gọi bọn thuộc tướng là Nạp Hải, Tôn Lập Đức đến, nói:

- Hai ngươi mang năm trăm quân vào rừng, chặt thật nhiều nứa đan thành những phên rộng rồi chồng ba bốn phên lên, cho lính mười người khiêng một phên đi trước chắn tên, chắn đá. Binh lính đi sau cầm đoản đao đánh lên, nhất định chiếm được cổng thành.

Bọn Nạp Hải, Tôn Lập Đức y kế thi hành, quân Nguyên tiến sát được vào chân thành. Trên thành, tướng Việt là Đoàn Thai,Dã Tượng,Trương Bảo thấy vậy liền sai lính đốt những bó rơm tẩm dầu vứt xuống. Khói bụi bốc lên mù mịt. Các phên nứa của quân Nguyên cũng bén lửa cháy rần rật. Quân Nguyên bị bỏng nhiều lắm lại phải lùi ra, khi ấy trời đã về chiều. Hôm đó chính là ngày hai mươi sáu tháng chạp năm Giáp Thân (01-2-1285).

(Sự kiện quân Nguyên đánh vào Nội Bàng, sử của ta (ĐVsktt) ghi là ngày 26 tháng chạp, sách An Nam chí lược của Lê Trắc ghi 27 tháng chạp, có nhiều ý kiến thắc mắc nhưng thực ra đều đúng vì sử ta ghi ngày quân Nguyên bắt đầu tấn công còn An Nam chí lược ghi ngày quân Nguyên vào được Nội Bàng)

Thoát Hoan, A Lý Hải Nha ở trên đài cao quan sát thấy quân Nguyên đánh mãi chẳng thu được kết quả gì mới gọi Lưu Thế Anh đến, nói:

- Ngươi đem trọng pháo tập trung bắn vào cửa thành phía Bắc. Chỉ cần phá tan một cổng thành là quân ta làm chủ được tình thế.

https://thuviensach.vn

Lưu Thế Anh nói:

- Nay quân ta và quân Nam ở ngay sát nhau. Muốn dùng pháo phá cổng thành, quân ta phải lùi xa ra ngoài. Chuyển được mấy vạn quân trong một khoảng đất hẹp thế này trời cũng tối lâu rồi, pháo không thể bắn được nữa. Chi bằng ta cho quân lùi lại nghỉ ngơi chuẩn bị. Rạng đông ngày mai nổ pháo, mọi việc sẽ thuận lợi hơn.

Thoát Hoan, A Lý Hải Nha nghe theo cách ấy, lệnh cho các đội cắm trại tại chỗ, nấu cơm ăn. Riêng đội của Ô Mã Nhi, Tản Đáp Nhi Đải đánh cổng Bắc cho quân lùi vào các cánh rừng thưa chờ lệnh.

Sáng sớm hôm sau hai bảy tháng chạp năm Giáp Thân (02-02-1285) Lưu Thế Anh, Lý Bang Hiến cho quân đặt mười hai khẩu thần lôi trọng pháo chia làm bốn nhóm châu cả vào cổng thành phía Bắc, đúng giờ Mão châm ngòi khai hoả.

Lúc bấy giờ anh lính Cao Kều cùng các chiến hữu đang tuần phòng bỗng thấy từ phía trận địa quân Nguyên phát ra một loạt tia chớp, kèm theo là những tiếng nổ ì ùng rồi vô số viên đá hình tròn như quả dưa bay đến rơi trên mặt thành, xì khói. Trong giây lát những viên đá ấy nổ như tiếng sét, phá vỡ một mảng tường, mảnh đá bắn tứ tung làm nhiều lính Việt bị thương. Trận phi lôi kéo dài trong một canh giờ. Quân Việt trúng mảnh đạn nhiều lắm. Cổng thành bị vỡ toang. Tiếng pháo vừa dứt, Ô Mã Nhi, Tản Đáp Nhi Đải xua quân xông vào. Nạp Hải, Tôn Lập Đức hăng hái lao lên trước. Đoàn Thai, Trương Bảo dẫn quân đánh rát một trận đẩy được quân Nguyên ra khỏi luỹ. Hai bên đều hao tổn rất nhiều binh lính. Anh lính Cao Kều bị trúng một mảnh đạn đá, ruột lòi ra lòng thòng, một tay ôm bụng, một tay vẫn cầm thanh kiếm thép xông lên nhưng vì máu ra nhiều, kiệt sức nằm gục bên giàn lệ chi pháo. Xác quân Nguyên chồng chất lên xác quân Việt trong một khoảng đất rộng trước cổng thành. Khi ấy ở cửa Đông cũng đang diễn ra những trận đánh ác liệt giữa cánh quân của Trần Quốc Nghiễn với đội quân của Minh Lý Tích Ban, Phàn Tiếp. Quốc Nghiễn không giữ

https://thuviensach.vn

được eo núi Con Mèo, đem quân về cố thủ ở cửa Đông thành. Cửa phía Tây, Nghê Nhuận, Triệu Tu Kỷ cho quân bắc thang trèo lên. Hưng Trí vương Quốc Hiện hô lính lấy đòn gỗ đẩy các đầu thang đổ xuống làm quân Nguyên chết chồng đống lên nhau.

Vào khoảng đầu giờ Tỵ, Hưng Đạo vương đi quan sát các trận địa. Đoàn Thai nói:

- Cổng thành đã bị vỡ, nếu quân Nguyên tiếp tục bắn pháo vào, ta khó lòng chống nổi. Xin vương công đem quân về giữ Vạn Kiếp. Tôi nguyện ở lại chặn quân giặc.

Hưng Đạo vương nói:

- Việc ấy ta đã trù liệu đâu vào đấy cả rồi. Đúng đầu giờ Mùi sẽ đi.

Trương Bảo nói:

- Tôi xin ở lại cản giặc với Đoàn tướng quân.

- Sau khi ta mang đại quân đi, các ngươi không cần theo, hãy đem quân vào rừng, chọn thời cơ đánh vào hậu binh của chúng.

Hưng Đạo vương nói xong liền sai anh lính truyền tin đưa lệnh cho Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn, Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện đi đường thuỷ về Trà Hương (Vùng Kim Thành, Hải Dương ngày nay), Yên Sinh (Vùng Đông Triều, Quảng Ninh và Kinh Môn, Hải Dương ngày nay), Minh Hiến vương Trần Uất đi đường bộ về hai xứ Na Sầm (Vùng Lục Ngạn, Bắc Giang ngày nay), Long Nhãn (Vùng Yên Dũng, Bắc Giang ngày nay) điều thêm quân lên Vạn Kiếp. Ba vị vương đi rồi, trời đã sang chiều, Hưng Đạo vương mới cùng Nguyễn Địa Lô ra khỏi thành nhằm hướng đường núi mà đi. Dã Tượng nói:

- Yết Kiêu chưa thấy đại vương thì nhất định chưa dời thuyền.

https://thuviensach.vn

Hưng Đạo vương mới bảo các tướng:

- Vậy ta hãy đến Bãi Tân.

Khi đến nơi, thuyền của các vương hầu đã đi hết chỉ còn đội thuyền của Yết Kiêu cắm sào đợi ở đấy. Các tướng cùng quân sĩ vừa xuống hết thuyền thì hai tướng Nguyên là Tôn Hựu, Mãng Cổ Đài cũng đem kị binh đuổi tới. Yết Kiêu chỉ huy đội thuyền bơi ra giữa sông. Quân Nguyên chạy trên bờ bắn tên theo nhưng không làm gì được. Trời gần tối, Tôn Hựu, Mãng Cổ Đài đem quân quay trở lại. Thực ra Tôn Hựu và Mãng Cổ Đài đánh ở vòng ngoài, cứ thấy quân Việt là đuổi, không biết đạo quân vừa xuống thuyền có Hưng Đạo vương. Yết Kiêu cho thuyền từ từ xuôi dòng mà đi. Sương xuống lạnh, trên trời cao bỗng vang lên mấy tiếng hạc kêu. Hưng Đạo vương đứng ở mũi thuyền ngắm hình thế sông núi, cảm khái nói:

- Chim hồng hộc muốn bay cao phải nhờ có sáu trụ cánh. Nếu không có sáu chiếc trụ cánh ấy thì cũng chỉ là chim thường thôi.

Ở Nội Bàng chỉ còn lại Đoàn Thai, Trương Bảo cùng hơn một nghìn lính cảm tử nhưng cờ xí vẫn giữ nguyên. Quân Nguyên thấy trên thành yên tĩnh, ngờ là có mưu kế nên không dám tiến vào. Ô Mã Nhi thấy vậy nói:

- Trong thành chẳng còn quân lính gì đâu. Quân Nam bị thần lôi trọng pháo của ta bắn chết hết rồi. Trần Quốc Tuấn làm kế không thành đây. Các ngươi hãy cùng ta xông vào, bây giờ nhất định bắt được Trần Quốc Tuấn.

Ô Mã Nhi nói xong tuốt thanh đoản đao ra khỏi vỏ, hoa lên lấp loáng, xông thẳng vào cổng thành, quân sĩ lốc nhốc theo sau, đến sát chân luỹ cũng không thấy quân Việt chống cự. Tản Đáp Nhi Đải, Nạp Hải, Tôn Lập Đức dẫn quân tràn vào, vừa qua khỏi đống xác binh lính ở trước cổng, nghe một hồi tù và nổi lên, tên nỏ bắn ra như mưa rào. Quân Nguyên đổ xuống không biết bao nhiêu mà kể, tốp đi đầu chạy tháo lui. Ô Mã Nhi múa tít

https://thuviensach.vn

thanh đoản đao, gạt tên rơi lả tả, lại chém liền ba bốn lính Nguyên đang chạy trở lại, nói:

- Hãy vì hoàng đế Đại Nguyên, xông lên. Kẻ nào muốn tháo lui hãy trông mấy thằng này.

Quân Nguyên vì thế không dám lùi lại nữa, liều chết xông tới. Trương Bảo thấy quân Nguyên đã vào nhiều, múa thiết côn lao ra đánh chặn. Cây côn bay vù vù. Nhiều lính Nguyên dính đòn nằm lăn lóc. Trương bảo đang tả xung hữu đột, gặp gay Ô Mã Nhi lao đến ngăn lại. Hai tướng đánh nhau túi bụi một hồi không phân thắng bại. Tản Đáp Nhi Đải trông thấy, rút cung đặt tên, nhằm thật đích xác, bắn một phát trúng ngay vào giữa mặt Trương Bảo. Ô Mã Nhi chém bồi một nhát nữa, Trương Bảo chết. Đoàn Thai dẫn số quân còn lại theo cửa Nam chạy vào rừng. Lúc bấy giờ Minh Lý Tích Ban, Nghê Nhuận cũng đã tiến vào cửa Đông và cửa Tây. Các tướng tung quân đi bắt quân Việt và tìm lương thảo nhưng trong thành sạch banh chẳng có gì. Đến một củ khoai, hạt gạo quân Việt cũng mang đi cả. Minh Lý Tích Ban, Nghê Nhuận đón Thoát Hoan cùng A Lý Hải Nha vào thành.

Bấy giờ Đoàn Thai đã mang quân vào rừng nhưng sợ quân Nguyên đuổi theo Hưng Đạo vương, liền nghĩ ra một kế, sai quân đem rất nhiều cờ hiệu treo khắp các khu rừng trên những ngọn núi thấp gần đấy, riêng lá cờ có chữ Trần to nhất treo tận sườn núi cao. Sáng hôm sau Thoát Hoan, A Lý Hải Nha cùng các tướng đang bàn định việc hành quân xuống phía Nam, có quân về báo Trần Quốc Tuấn đem quân đóng trên núi. A Lý Hải Nha dẫn các tướng ra xem, thấy khắp núi đồi chỗ nào cũng có cờ quân Việt liền cười lớn, nói:

- Trần Quốc Tuấn ra ngoài đóng quân là chết với ta rồi. Triệu Tu Kỷ hãy mang một vạn quân đánh quả đồi bên tả. Minh Lý Tích Ban mang một vạn quân đánh quả đồi bên hữu. Tản Đáp Nhi Đải, Tôn Hựu, Lưu Thế Anh, Lý Bang Hiến bốn tướng, mỗi người mang năm nghìn quân đánh lên sườn

https://thuviensach.vn

núi có lá cờ đại kia. Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài, Ô Mã Nhi, Lý Hằng mỗi người lĩnh năm nghìn quân đợi lệnh. Nghê Nhuận, Phàn Tiếp giữ thành.

A Lý Hải Nha tưởng là Hưng Đạo vương đóng quân trên núi thật nên mới bài binh bố trận công phu như vậy. Ai ngờ Triệu Tu Kỷ, Minh Lý Tích Ban đem hai vạn quân đánh lên hai ngọn đồi mà chẳng thấy quân Việt đâu, liền cho quân lùng tìm khắp nơi nhưng cũng không được việc gì, đành đem quân về ra mắt A Lý Hải Nha, kể lại mọi việc. A Lý Hải Nha tỉnh ra nói:

- Chắc Trần Quốc Tuấn chạy chưa xa nên mới bày ra trò này để đánh lừa chúng ta. Phải gọi ngay Tản Đáp Nhi Đải, Tôn Hựu, Lưu Thế Anh, Lý Bang Hiến quay lại dồn quân tiến xuống phía Nam.

Lính truyền tin vào đến sườn núi, thấy bốn tướng đang thúc quân đánh lên. Quân Việt ở trên bắn tên nỏ, lăn gỗ đá xuống, quân Nguyên không sao lên được. Tản Đáp Nhi Đải nói với người lính truyền tin:

- Ngươi về nói với bình chương quân sư ở đây nhiều quân Việt lắm. Đúng là có Trần Quốc Tuấn.

Người lính truyền tin trở về nói đúng như vậy. A Lý Hải Nha cười vang, nói:

- Trần Quốc Tuấn khôn ngoan lắm, để hai quả đồi không lừa ta. Xem phen này ngươi chạy đi đâu.

Nói xong gọi Minh Lý Tích Ban, Triệu Tu Kỷ, Lý Hằng, Khoan Triệt mang thêm quân giúp bọn Tản Đáp Nhi Đải, Tôn Hựu vây núi. Tám viên đại tướng Nguyên cùng lùa quân lên đen cả sườn núi. Đoàn Thai cho quân chống trả kịch liệt đến chiều không còn tên nỏ, gỗ đá nữa. Quân Nguyên tiến vào, hai bên sáp trận. Mấy trăm quân Việt bị giết cả. Đoàn Thai một mình đánh nhau với ba tướng Nguyên không nổi, bị Tôn Hựu bắt được (Nguyên sử chép: Đánh Nội Bàng bắt được một quan chức An Nam là đại liêu ban Đoàn Thai). Mãi đến chiều tối, tám viên tướng Nguyên mới dẫn

https://thuviensach.vn

được Đoàn Thai về ra mắt Thoát Hoan và A Lý Hải Nha. A Lý Hải Nha thấy trên người Đoàn Thai đầy máu me mới sai lính cởi trói, lấy quần áo khác ra thay. Đoàn Thai nói:

- Khắp đất Việt này chỗ nào chả nhuộm máu quân Nguyên. Các ngươi thay một bộ y phục phỏng có ích gì. Muốn giết ta thì cứ giết, chớ có bày trò mua chuộc mà nực cười.

Thoát Hoan, A Lý Hải Nha biết không thể dụ dỗ được Đoàn Thai liền thét lính đem ra chém. Đoàn Thai không hề run sợ, mắt mở trừng trừng, vươn cổ đón lưỡi đao.

Đêm cuối năm rét như kim châm trên mặt. Trời không trăng sao. Xa xa từng đoàn thuyền chiến lướt đi như những con thoi trên mặt sông, để lại phía sau vô số vệt nước dài khuấy vỡ bóng đèn đuốc từ các lâu thuyền hắt xuống. Tiếng hò dô, tiếng quát lính của các vị chỉ huy làm run rẩy màn sương mỏng giăng trên mặt sóng. Hai hôm nay không biết bao nhiêu binh lính, thuyền chiến của các vị vương hầu từ Nội Bàng kéo về đây. Mặt sông che kín thuyền và cờ. Những người lính cuối cùng đã có mặt theo sự trù liệu cho một cuộc lui binh của Hưng Đạo đại vương. Trên đất Vạn Kiếp chỗ nào cũng thấy toàn binh lính cùng dân phu. Cô Da Trắng đứng ở mom sông từ lúc trời còn sớm, ngóng về phía những đoàn thuyền đang lướt qua, căng mắt tìm hình bóng Cao Kều. Bao nhiêu chàng lính vẫy tay chào cô, bao nhiêu lời nhắn gửi mà không cần người nghe thực hiện. Chiếc thuyền cuối cùng chỉ còn là một cái chấm nhỏ khuất vào bạt lau ở phía cuối dòng... Trời tối dần không có Cao Kều. Da Trắng vẫn đứng. Trong con tim cô chưa tắt niềm hy vọng. Anh sẽ về! Bất giác cô ôm tay vào bụng, trong đó vẫn còn giọt máu của anh. Cô nhủ thầm hết giặc sẽ tìm về quê anh, chắc ông bà nội thương cháu lắm. Sương xuống! Nhiều hạt sương bay trong hơi lạnh kết lại với nhau thành mưa bụi. Có ai đang đến sau cô, Da Trắng quay lại, hoá ra là Mắt Tròn. Hai người con gái trong đêm tối mưa rét đứng sát vào nhau nhìn theo đoàn thuyền chở đầy chiến binh đến nơi đồn trú. Những

https://thuviensach.vn

chàng trai của họ không về. Bóng đèn đuốc tan vỡ dưới sông, ánh lên như những cây kiếm thép chồng chéo vào nhau giữa chốn sa trường. Những mảnh ánh sáng ấy cũng xa dần, nhỏ mãi nhỏ mãi rồi tắt hẳn như niềm hi vọng nhỏ nhoi của hai cô gái. Mắt Tròn ôm lấy vai Da Trắng. Cả hai chị em không ai nói câu gì. Trống sang canh. Đêm khuya. Lạnh!

Hưng Đạo vương về đến Vạn Kiếp từ chiều hôm trước. Ngày mai đã là ba mươi tết. Ông muốn cho binh lính ăn một cái tết đàng hoàng trước khi vào trận đọ sức tàn khốc với giặc Thát. Các đội dân phu ba bốn hôm nay bận túi bụi về việc đồ xôi, chưng bánh. Những chiếc xe trâu chở đầy muối, gạo, bánh, trái kẽo kẹt theo nhau ra tiền đồn. Nơi ấy có các chàng lính trẻ đang chờ. Đội lính làng Cao Duệ đóng trên núi Vạn Kiếp, anh lính tốt Mai Văn Sử vừa quấn lại xà cạp vừa nói với bạn:

- Này Phạm Quang! Không biết tổ chích choè ở bụi tre cạnh ao đình con nó biết bay chưa nhỉ. Giá có một con chơi, thỉnh thoảng nó hót cũng vui.

Phạm Quang láu lỉnh bảo:

- Cậu sợ bắt chim lắm cơ mà. Nó còn chờ cậu đánh giặc xong về rồi mới tập bay đấy. Mai là ba mươi tết rồi, nhớ nhà quá đi mất. Chắc ông tớ đang chẻ lạt gói bánh chưng.

Nguyễn Văn Hương cầm ngọn giáo từ ngoài bước vào, nói:

- Giặc đã chiếm được Nội Bàng, chẳng bao lâu chúng xuống đến đây. Chắc gì cái tết này được ăn yên với nó.

Văn Sử bảo:

- Không ăn yên thì nó làm chó gì mình. Cùng lắm đến một tay cầm bánh chưng ăn, tay kia cầm giáo chọc cho chúng nó mỗi thằng một nhát vào rốn chứ gì.

https://thuviensach.vn

Ba anh em đang nói chuyện vui vẻ, anh thập trưởng về, nói:

- Chiều nay là có bánh chưng ăn rồi nhé. Xe của các bác dân phu đang trên đường chở đến đây, đủ cả giò chả, dưa cải, hành nén nữa. Tha hồ mà xực. Ăn tết xong đánh giặc cho khoẻ hử.

Phạm Quang hỏi:

- Không biết bọn Thát nó ăn tết bằng cái gì nhỉ?

Văn Sử nói:

- Chúng nó hành quân hộc tốc có cái chó gì mà ăn. Ta cứ chén no bụng chờ nó đến nện cho một mẻ hộc máu mũi ra.

Nguyễn Văn Hương hỏi anh thập trưởng:

- Trận này đánh lớn lắm phải không anh? Nghe nói Hưng Vũ vương, Hưng Nhượng vương đã mang quân từ Trà Hương, Bàng Hà về đến đây rồi, Hưng Trí vương đang từ Yên Sinh lên, còn Minh Hiến vương đã mang quân từ Na Sầm, Long Nhãn về trấn ở Bắc Giang. Quân thế lên đến mấy chục vạn có phải không anh?

Anh thập trưởng vui vẻ trả lời:

- Như thế là cậu nắm được quân tình hơn tôi rồi còn gì.

Phạm Quang trêu bạn, nói:

- Hoài mất của! Núi thái sơn trước mặt mà không biết. Giá Hưng Đạo đại vương lấy cậu lên làm mưu sĩ mới phải. Vàng ngọc sáng choé thế này mà chịu vùi trong cát mãi.

Mấy cậu lính đang nói chuyện bỗng im bặt vì có một cô gái chừng mười tám mười chín tuổi xuất hiện. Cô gái cũng quấn xà cạp như lính, búi

https://thuviensach.vn

tóc ngược lên đỉnh đầu, đội nón rộng vành như kiểu người Tống, mặt tròn trắng với đôi mắt sáng lóng lánh, tay quay quay chiếc roi bò, bước những bước dài rắn rỏi vào lán, nói:

- Chào các cậu lính. Cậu nào là thập trưởng ra nhận hàng tết để em còn đi kẻo muộn.

Anh thập trưởng chừng hai ba hai bốn tuổi, thường ngày chững chạc lắm nhưng hôm nay trước một cô gái trẻ lại tỏ ra lúng túng, đưa ra hai chiếc rổ sề, đỏ mặt nói:

- Có cái gì chị cứ bỏ cả vào hai cái rổ này rồi chúng tôi ra lấy.

Cô gái thấy anh chàng thập trưởng gọi mình bằng chị, bụm môi cười, cầm hai chiếc sề ra xe. Mấy anh lính trẻ nghến cổ nhìn theo. Phạm Quang tinh nghịch bảo bạn:

- Mắt chi mà liếc sắc như gai xương rồng bà, xuyên thủng tim cả lũ rồi hả? Không ra nhận hàng định nhịn hay sao?

(Xương rồng bà: Một loại cây xương rồng thân bản dẹp như bàn tay, hoa màu vàng, gai nhỏ trắng ngà có thể dài 2-3cm cực kì sắc nhọn)

Lúc ấy mấy anh em mới như bừng tỉnh, chạy ra khiêng hai rổ đầy bánh, trái, thức ăn về lán. Cô gái bước lên xe, một tay vẫn quay quay chiếc roi bò, tay kia giật sợi dây thừng, giục:

- Ruých ruých! Đi.

Con bò gò mình kéo chiếc xe, bước đi một cách nặng nề chậm chạp. Mấy cái miệng lính trẻ lúc này mới ngớp theo, tranh nhau nói như những kẻ ba hoa lõi đời lắm:

- Thập trưởng nhà ta bị cái đuôi bò của cô dân phu bắt hồn sao ấy.

https://thuviensach.vn

Anh thập trưởng thật thà thú nhận:

- Đẹp! Đẹp! Giọng nó ngọt như khoai chạy nhựa.

- Thế sao lúc nãy anh không nói gì?

- Ba hồn bảy vía lên mây cả còn nói cái khỉ gì nữa.

Phạm Quang nháy mắt với Văn Sử, nói:

- Thật tớ cũng chưa từng thấy con mẹ nào nó đẹp đến thế, đúng là tiên cũng phải gọi bằng cụ.

Đám lính làng Cao Duệ còn tán mãi về vẻ đẹp của cô gái dân phu. Trong khi đó không biết cô ta đã đi phân phát thức ăn đến những đồn ải nào rồi.

Sau khi chiếm được Nội Bàng, giết xong Đoàn Thai, Thoát Hoan họp các tướng, nói:

- Nhân khi ta vừa thắng, quân sư nên đốc quân đánh ngay, quân Nam ắt không thể chống đỡ kịp.

Minh Lý Tích Ban bước ra thưa:

- Quân ta tuy chiếm được ải nhưng qua hai trận Động Bản, Nội Bàng quân thế có phần suy giảm. Binh lính thương vong kể hàng chục vạn. Nhiều người bị chạm đao thương tên đạn, không đủ thuốc chạy chữa, kêu khóc, oán thán rất là thảm thiết. Xin thái tử điện hạ trù liệu việc chỉnh đốn lại quân ngũ rồi hãy tiến binh mới nắm được phần chắc thắng.

Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Không nên như vậy! Bây giờ đang là mùa Đông, rất thuận tiện cho việc quân ta hành binh, nhanh được ngày nào hay ngày ấy, ở lại trùng trình,

https://thuviensach.vn

cơ hội e lỡ mất.

Ô Mã Nhi, Tôn Hựu cùng bước ra thưa:

- Chúng tôi xin lĩnh một đội tiên phong đi trước. Điện hạ cùng quân sư chỉnh đốn đại binh rồi đi sau, đôi đường đều trọn vẹn cả.

Thoát Hoan gật gù có vẻ ưng lòng. Lưu Thế Anh bước ra nói:

- Như thế lại càng không nên.

Thoát Hoan hỏi:

- Vì sao vậy?

Lưu Thế Anh thưa:

- Phía trước là đồn Vạn Kiếp, Trần Quốc Tuấn cho đóng ở đấy một lực lượng rất mạnh, lại là nơi sông ngòi chi chít, thử hỏi kị binh, bộ binh của ta hành quân thế nào. Đánh Nội Bàng mà ta đã phải dùng toàn lực, đưa một đội tiền quân vào Vạn Kiếp có khác chi hiến thịt thơm cho hổ đói.

Ô Mã Nhi vểnh hàm râu rậm, quát:

- Lưu tướng quân khinh ta thế ư? Ta chỉ cần một nghìn chiến binh là có thể đuổi được quân Nam ra khỏi Vạn Kiếp, bắt sống Trần Quốc Tuấn cho coi. Không tiến ngay đi, đợi đến bao giờ.

Thoát Hoan quay sang hỏi A Lý Hải Nha:

- Quân sư có chủ định gì không?

A Lý Hải Nha từ nãy vẫn ngồi bóp trán suy nghĩ, bây giờ nghe Thoát Hoan hỏi mới nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi nghe các tướng bàn, ai cũng có lý cả nhưng thực ra trước mắt chúng ta đang có hai việc lớn. Xin điện hạ quyết cho.

Thoát Hoan nói:

- Đó là hai việc gì? Quân sư cứ nói.

- Trình điện hạ! Việc ổn định quân tình là rất thiết yếu. Muốn làm được việc ấy nhất định phải có được sự tiếp ứng của triều đình. Đường vận lương, tiếp quân xa đến mấy nghìn dặm nếu ta không lập các đồn trạm chuyển tiếp, không thể đảm bảo cho lương thảo đi được đến nơi. Hai là từ đây xuống Vạn Kiếp đến Đại La sông ngòi chằng chịt, không có thuyền, làm sao chuyển quân. Vì thế phải kíp sai thợ đóng thuyền thật gấp, lại phải sai lính lùng bắt thuyền bè của người Nam, tuyển chọn những kẻ thuộc sông nước vùng này làm hướng đạo sinh.

Thoát Hoan nói:

- Quân sư trù tính thật chu đáo. Hai việc này đều rất quan trọng, cần chọn những tướng giỏi đảm nhận mới yên tâm được.

A Lý Hải Nha gọi:

- Lưu Thế Anh, Lý Bang Hiến hai ngươi đem lính lập trại suốt từ đây đến Tư Minh. Cứ ba mươi dặm lập một trại quân, sáu mươi dặm lập một trại ngựa. Trại nhỏ dùng ba trăm quân, trại lớn dùng năm trăm quân đóng giữ. Sau này đại quân ta đi đến đâu lập trại tiếp đến đấy.

Lưu Thế Anh, Lý Bang Hiến vâng lệnh đem quân đi ngay. A Lý Hải Nha lại gọi Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ ra nhận lệnh:

- Hai ngươi đem một vạn lính thợ ra bãi sông, mở xưởng đóng thuyền, chặt tre nứa đóng bè, hẹn trong bảy ngày phải có được ít nhất ba trăm thuyền bè để quân ta sang sông.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ nhận lệnh, một mặt cho Giả Ngưu, Giả Tê mang quân vào rừng chặt tre, gỗ ra bãi sông đóng thuyền bè, mặt khác cử Nạp Hải, Tôn Lập Đức đem một nghìn quân đi bắt thuyền chài lưới của dân quanh vùng. Thoát Hoan cùng A Lý Hải Nha đang bàn tính phương cách đánh vào Vạn Kiếp, có tên lính vào báo:

- Trình thái tử điện hạ cùng bình chương quân sư! Những quân lính bị thương của đạo quân tân phụ đang kêu khóc đòi được trở về.

Thoát Hoan nói:

- Bây giờ đưa chúng về nước mất rất nhiều lính làm phu khiêng cáng, đưa chúng đi theo thì không có quân lương đâu mà nuôi nổi. Hay ta tạm lập một trại ở đây để thu nhặt các thương phế binh?

A Lý Hải Nha nói:

- Như thế ta đã thiếu lương lại phải nuôi hàng vạn người ăn không ngồi rồi. Những kẻ trọng thương trước sau gì cũng chết. Chi bằng giết quách đi cho chúng đỡ đau đớn là xong.

Thoát Hoan nói:

- Giết bọn chúng không khó gì nhưng sợ lòng quân oán vọng.

A Lý Hải Nha nói:

- Điều đó thật dễ. Lý Hằng cũng là người Hán, điện hạ cứ giao việc này cho y nhất định mười phần êm đẹp, chẳng bận gì đến thái tử.

Thoát Hoan liền gọi Lý Hằng đến, nói:

- Đội binh của ngươi hãy đem những kẻ trọng thương chôn cả đi cho chúng đỡ khổ chứ để đau đớn kêu khóc thế thương tâm lắm.

https://thuviensach.vn

Lý Hằng hoảng hốt nói:

- Tôi đem chôn sống binh lính người Hán, sao chịu nổi những lời nguyền rủa của binh sĩ.

A Lý Hải Nha ghé vào tai Lý Hằng nói nhỏ:

- Ngươi làm tướng mà không biết quyền biến, phải sai kẻ khác đi làm chứ, ngươi vác mặt ra đấy làm gì.

Lý Hằng lui ra, gọi thuộc tướng là tổng bả Giản Nghĩa đến ra lệnh:

- Ngươi đem một nghìn quân ra bãi sông, đào mười hố lớn, sâu hai trượng, đẩy hết những kẻ trọng thương xuống đấy mà chôn đi.

Giản Nghĩa vâng lệnh đi ngay. Những kẻ thương tích bị đẩy xuống hố kêu khóc vang cả núi rừng. Cảnh tượng thật là hãi hùng, đất trời cũng phải tối tăm. Triệu Tu Kỷ đang chỉ huy quân sĩ đóng thuyền gần đấy, trông thấy một người bạn cũ trong số binh lính sắp bị chôn, vội phi ngựa vào tướng doanh gặp Thoát Hoan, nói:

- Điện hạ muốn dùng thuỷ quân, nhất định phải trọng dụng một người.

Thoát Hoan khi ấy đang cầm tách trà nóng, lơ đãng hỏi:

- Người nào vậy?

- Dạ! Người đó họ Nguyễn, tên là Bá Linh, quê ở Phúc Kiến. Cha Bá Linh ngày trước thường buôn bán với người Nam. Mẹ y là người An Nam, một hôm nằm mộng tình tự với giao long, sau sinh ra y. Bá Linh lớn lên rất thích nghề sông nước, có tài bơi lặn, đi ngầm dưới đáy sâu như loài thuồng luồng. Lại biết phép hô mây thổi mù, làm mưa gọi gió rất là linh nghiệm, không những thế còn làu thông kinh sử, tên Bá Linh chính là do đó mà ra.

https://thuviensach.vn

Trước đây y về kinh ứng thí đã đỗ tiến sĩ, sau mắc tội phải giam tử ngục. Bá Linh tình nguyện đi lính để lập công chuộc tội.

- Có người giỏi như vậy sao bây giờ ngươi mới tiến cử

- Tôi với hắn xa nhau đã lâu, vừa nãy thấy trong đám quân Hán Nam sắp bị đem chôn. Điện hạ muốn dùng người này, phải đến cứu ngay kẻo không kịp.

(Quân Hán Nam: Một tên gọi khác của quân tân phụ, tức quân người Hán mới theo nhà Nguyên)

Thoát Hoan liền lên ngựa ra bãi chôn người. Quân lính sắp bị chôn bỏ, trông thấy, khóc lóc kêu xin rất là thảm thiết nhưng Thoát Hoan cứ lờ đi. Hai người đến chỗ khi nãy Bá Linh đứng, tất cả đã bị lấp đất lên rồi. Thoát Hoan liền lệnh cho viên đô trưởng bắt lính bới tất cả lên để tìm. Rất nhiều kẻ bị chôn khi bới lên vẫn còn thoi thóp thở, lúc lâu sau tìm được Bá Linh, y đã rũ ra như một cái xác, không còn chút sinh lực nào. Thoát Hoan lệnh cho thắng xe ngựa đưa Bá Linh về quân doanh cứu chữa, còn tất cả những kẻ khác lại chôn xuống như cũ. Tiếng kêu khóc nguyền rủa làm Thoát Hoan tối tăm mặt mũi. Triệu Tu Kỷ lấy vạt áo lau những vết đất cát trên mặt Bá Linh nhưng không thấy y động cựa gì, sờ tay lên mũi cũng không thấy thở. Thoát Hoan giục tên lính đánh xe:

- Đi mau nữa lên. Người này mà chết mất thì thật đáng tiếc thay.

Thật là:

Muốn làm mưa gió trên đất Việt

Nào ngờ quân tướng phải chôn nhau.

Muốn biết Thoát Hoan có cứu được Nguyễn Bá Linh không, xin mời xem chương sau sẽ rõ.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 29

Đánh Lưu Thôn Nghê Nhuận bỏ mạng

Vượt Lục Đầu Ô Mã hành binh

Trên kia đang nói Thoát Hoan nghe lời Triệu Tu Kỷ đến chỗ chôn lính bới được Nguyễn Bá Linh lên, y đã gần chết, chỉ còn hơi thoi thóp, liền cho lên xe ngựa đưa về tướng doanh, gọi quân dược đến cứu chữa. Quân dược cho uống hai viên thuốc triệu hồn, lát sau Nguyễn Bá Linh mở mắt, rên khe khẽ. Dược sư nói:

- Tỉnh lại rồi nhưng phải cho ăn cháo đã, bị đói quá đây mà.

Thoát Hoan sai người lấy nước cháo đổ cho Bá Linh. Khi Bá Linh tỉnh hẳn, vị dược sư xem các vết thương, không thấy có gì nguy hiểm, chỉ ở phần mềm, không phạm đến xương cốt phủ tạng, nói:

- Người này chỉ cần năm hôm nữa là hoàn toàn bình phục.

Thoát Hoan nghe vậy mừng lắm. Triệu Tu Kỷ nói:

- Nếu chịu khó điều trị, còn nhiều người có thể cứu được. Xin điện hạ cho dừng chôn quân lính.

Thoát Hoan nói:

- Nếu biết ai có tài, ta không tiếc gì không cứu, còn không cứ chôn cả đi, để lại lấy gì cho chúng ăn. Ngươi không biết câu Đa binh lụy tướng hay sao?

https://thuviensach.vn

Ngày hôm sau quân lính đến báo với Thoát Hoan:

- Đêm qua lính tân phụ trốn đi nhiều lắm, chúng còn chửi bới lung tung, bảo điện hạ là kẻ ác nhân vô sỉ, bạc đãi người có công.

Thoát Hoan hỏi A Lý Hải Nha:

- Việc này nên làm thế nào?

A Lý Hải Nha nói:

- Không khó gì, điện hạ bảo Lý Hằng bắt Giản Nghĩa giết đi là xong.

Lý Hằng nhận được lệnh liền gọi Giản Nghĩa đến, hô võ sĩ trói lại đem ra trước quân môn chém. Trước lúc hành hình, Lý Hằng nói với quân sĩ rằng:

- Ta sai Giản Nghĩa làm lán trại để nuôi thương, phế binh. Thế mà y đã chôn sống anh em. Hành động tàn ác ấy không thể dung tha. Nay tội y đã rõ ràng, cần phải chém đầu để làm gương cho những kẻ coi thường tướng lệnh.

Khi ấy Giản Nghĩa mới biết Lý Hằng đem mình làm vật hi sinh, kêu gào, chửi toáng lên:

- Lý Hằng kia! Ta hết lòng phụng sự ngươi bao nhiêu năm nay. Vậy mà ngươi nỡ lòng hãm ta vào chỗ chết. Ta xuống suối vàng thế nào cũng đến diêm vương phủ kiện ngươi. Anh em binh lính chớ có tin lời Lý Hằng, chính hắn đã buộc tôi phải làm cái điều tàn ác ấy.

Lý Hằng sai quân lấy băng vải bịt mồm Giản Nghĩa lại rồi chém. Giản Nghĩa chết, quân tân phụ dần ổn định trở lại nhưng từ hôm ấy Lý Hằng sinh ra hoảng hốt, đứng ngồi chỗ nào cũng thấy như có Giản Nghĩa chửi mình, trong lòng lo ngại lắm. Cận tướng là Lý Quán nói:

https://thuviensach.vn

- Có lẽ linh hồn Giản Nghĩa chết oan không tan được ám ảnh nên mới sinh ra như vậy. Tướng quân khấn lễ giải oan cho y siêu thoát.

Lý Hằng nói:

- Ta từng giết hại không biết bao nhiêu người vô tội chứ đâu phải một mình hắn nhưng chính vì hắn quá tin ta nên phải chết, đó là điều mà ta không muốn. Ta thật không muốn giết hắn đâu.

Lý Quán nói:

- Tôi hiểu lòng tướng quân. Nhưng chúng ta đã làm tôi tớ cho người Nguyên dẫu không làm cũng đâu có được.

Thoát Hoan thấy Lý Hằng như vậy liền sai quân dược điều trị, bệnh tình dần dần lui bớt, mấy ngày sau tinh thần Lý Hằng trở lại bình thường. Quân Nguyên đóng lại ở Nội Bàng ăn tết, riêng đội lính thợ làm thuyền của Ô Mã Nhi và Triệu Tu Kỷ không được nghỉ. Đến ngày mùng bốn tháng giêng năm Ất Dậu đóng được một đội thuyền bè hơn trăm chiếc, trong đó có mười hai chiếc thuyền lớn để đặt mười hai khẩu thần lôi trọng pháo. Thoát Hoan ra lệnh toàn quân chia làm hai đường thuỷ bộ tiến xuống Vạn Kiếp, để bọn Lưu Thế Anh, Lý Bang Hiến ở lại xây dựng đồn trại lập đường dây nối liền với đất Nguyên. Lấy Hữu thừa Khoan Triệt, vạn hộ tướng quân Mãng Cổ Đài chỉ huy pháo binh đi theo thuỷ quân. Lúc bấy giờ Nguyễn Bá Linh đã bình phục, Thoát Hoan hỏi:

- Ta nghe nói nhà ngươi rất giỏi thuỷ chiến, vậy có mưu kế gì không?

Bá Linh nói:

- Bây giờ là mùa gió Bắc đang thổi mạnh, thuỷ binh của ta được lợi. Khi nào sáp chiến, tôi cắm cờ vào nơi đâu, pháo binh bắn vào nơi ấy, quân Nam dẫu đông cũng phải tan vỡ. Nhưng muốn dùng phép thuật, điện hạ phải trọng dụng một người nữa.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan hỏi:

- Người ấy là ai?

- Trình điện hạ! Người ấy họ Phạm tên Nhan, có phép hô mây, thổi mù, làm giả phiến binh muôn phần lợi hại. Người ấy bây giờ đang làm đô quản quân lương.

(Sách Việt Nam sử lược (VNsl) của Trần Trọng Kim chép rằng Nguyễn Bá Linh và Phạm Nhan chỉ là một người.

Phiến binh: Quân làm bằng giấy. Thực ra phép này chỉ là một trò ảo thuật)

Thoát Hoan liền cho đòi Phạm Nhan đến, sai làm giả phiến binh. Phạm Nhan một mình đeo chiếc bị cói đi lên quả đồi, lấy ra vô số người giấy, rải làm bốn đội. Miệng đọc thần chú, tay bắt quyết, một chốc thấy gió thổi ào ào, mây mù giăng một vệt ngang qua sườn đồi. Thoát Hoan, A Lý Hải Nha ở dưới nhìn lên rõ ràng bốn đội binh mã đi lại phất cờ không khác gì người thật, cả mừng nói:

- Ta có được người này lo gì không thắng.

Lập tức truyền lệnh cấp tốc lên đường.

Tin quân Nguyên hành binh liên tục được cấp báo về Vạn Kiếp. Hưng Đạo vương liền cho hai đạo thuỷ quân của Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn, Hưng Nhượng vương Trần Quốc Tảng ra cửa Lục Đầu chặn đánh thuỷ quân của Ô Mã Nhi. Hôm ấy nhằm ngày mùng sáu tháng giêng năm Ất Dậu (11-2-1285), trời mưa bụi, rét dữ. Xa xa trông thấy thuyền bè quân Nguyên chỉ có chừng hơn trăm chiếc, Hưng Nhượng vương Quốc Tảng nói:

https://thuviensach.vn

- Người ta cứ ngoa đồn về binh thế quân Nguyên chứ xem ra với mấy cái thuyền trẻ ranh kia không bõ cho ta quét một trận.

Hưng Vũ vương Quốc Nghiễn nói:

- Binh kiêu tắc bại. Chú chớ nên khinh thường quân giặc. Thuỷ binh của chúng không mạnh nhưng quân kỵ bộ rất đông và thiện chiến, lại có pháo binh cùng đánh, không thể coi thường.

Quốc Tảng nói:

- Chẳng biết bác đánh nhau với chúng ở Nội Bàng thế nào mà xem ra có vẻ e sợ thế. Em tuy bất tài cũng đánh tan ngay đội thuyền giặc kia cho bác xem.

Nói xong liền hô đội thuyền của mình tiến lên. Hơn ba trăm thuyền chiến vun vút ngược dòng chặn ngang mặt sông. Quốc Tảng tay cầm cung tên, khi đến gần thuyền giặc liền cho quân thúc trống tiến đánh. Em Triệu Tu Kỷ là Triệu Phi Giao cầm giáo đứng ở đầu thuyền, bị Quốc Tảng bắn một phát tên trúng giữa mặt, rơi xuống nước chết. Triệu Tu Kỷ hô quân bắn trả nhưng quân Việt đông quá, đánh không lại. Ô Mã Nhi trên lâu thuyền nhìn thấy tình thế có phần nguy ngập, liền bảo Khoan Triệt:

- Ông hãy cử thần lôi trọng pháo đi chứ.

- Tôi đi cắm cờ, cứ chỗ nào có cờ trắng thì bắn vào.

Nguyễn Bá Linh nói xong cầm mấy lá cờ trắng, nhào xuống nước đi mất. Lúc sau Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài thấy hiệu cờ trắng cắm ở những nơi thuyền quân Việt tập trung đông, liền hô quân quay nòng pháo bắn vào. Quân Việt chưa mấy người biết trọng pháo là gì, nghe tiếng nổ đinh tai nhức óc thảy đều hoảng hốt. Nhiều quả đạn đá rơi trúng thuyền, nổ tung làm thuyền chìm, quân chết. Chỉ mới vài loạt đạn đã có mấy chục thuyền

https://thuviensach.vn

Việt xoay ngang, va quệt vào các thuyền khác khiến đội hình rối loạn không còn ra hàng ngũ gì nữa. Ô Mã Nhi bảo:

- Chiếc ưng thuyền kia có hiệu cờ trắng. Các ông cho pháo bắn ngay vào đấy. Chỗ tên tướng mặc bào vàng ấy.

Các họng pháo của quân Nguyên châu cả vào chiếc ưng thuyền nhả đạn. Quốc Tảng bị hất tung xuống nước, được các tuỳ tướng dìu lên một chiếc thuyền khác. Mấy trăm thuyền của Quốc Tảng trôi dạt về phía sau, xô vào đội thuyền của Trần Quốc Nghiễn, nhiều chiếc tan vỡ bỏ cả hàng ngũ. Phạm Nhan đứng trên lâu thuyền làm phép, trong giây lát mây mù giăng ngang trên sông. Thấp thoáng trong đám sương mù thuyền quân Nguyên có đến hàng nghìn chiếc. Quân Việt không biết chống đỡ đằng nào. Quân Nguyên thừa thế tràn xuống. Nạp Hải, Tôn Lập Đức, Tưởng Long, Tưởng Hổ, Giả Tê, Giả Ngưu xua quân đánh bắt được hàng trăm thuyền Việt. Quốc Nghiễn, Quốc Tảng thu nhặt tàn binh quay về giữ tuyến từ Bình Than đến Vạn Kiếp. Hưng Đạo vương được tin thất trận, liền cử đội thuyền của Yết Kiêu lên tiếp ứng ở Bình Than.

Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ thắng trận lại bắt được mấy trăm thuyền Việt, mừng lắm, liền biên chế lại các đội thuyền, quân thế rất là mạnh mẽ. Ô Mã Nhi nói:

- Quân ta đang thừa thắng, ngày mai nên đánh gấp chiếm lấy Vạn Kiếp, công chúng ta lớn lắm.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Quân Nam mới thua nhưng quân thế của chúng còn mạnh lắm. Người Nam lại thạo thuỷ chiến, không lý nào chúng chịu thua dễ dàng thế. Biết đâu đó chỉ là kế khiêu khích làm quân ta sinh kiêu để chúng dễ đánh thì sao.

Nguyễn Bá Linh nói:

https://thuviensach.vn

- Triệu tướng quân nói rất có lý. Chi bằng ta cứ đóng quân lại chờ thái tử điện hạ và bình chương quân sư đến định liệu. Trong khi chờ đợi, tôi xin cùng Phạm Nhan sang trận quân Nam dò xét quân tình của chúng.

Ô Mã Nhi nghe theo liền cho đóng quân bên kia Lục Đầu giang. Bọn Nghê Nhuận, Tản Đáp Nhi Đải cũng lục đục kéo đến đóng ở trên bờ. Chiều hôm sau đại binh của Thoát Hoan, A Lý Hải Nha rầm rầm kéo đến, doanh trại đóng một dải dài suốt mấy chục dặm, ban ngày tiếng kèn trống vang trời dậy đất, ban đêm đèn đuốc sáng rực cả mặt sông. Thoát Hoan ngồi chĩnh chệ ở giữa tướng doanh, vênh vang đắc thắng. A Lý Hải Nha ở ngay bên cạnh. Các tướng thứ tự xếp hai hàng đợi lệnh. Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ trình báo tình hình chiến sự, lại ra sức tô vẽ tài năng của Nguyễn Bá Linh và Phạm Nhan. Thoát Hoan cả mừng, hỏi:

- Hai người ấy đâu rồi?

Triệu Tu Kỷ thưa:

- Hai người ấy vừa đánh trận xong lại xin đi dò la tình hình quân Nam ngay, chắc hôm nay thế nào cũng về.

Triệu Tu Kỷ nói vừa dứt lời, có quân vào báo Nguyễn Bá Linh, Phạm Nhan đã về. Thoát Hoan liền cho gọi vào khen rằng:

- Ta đã nghe Ô Mã bạt đô và Triệu tướng quân nói về công trạng của các ngươi. Nay ta ban khen và thăng cho các ngươi lên hàng á tướng. Các ngươi hãy vì hoàng thượng, vì nước Đại Nguyên mà gắng sức lập công hơn nữa.

Nguyễn Bá Linh, Phạm Nhan lạy tạ, nhận thưởng rồi đứng vào cuối hàng các tướng. A Lý Hải Nha nói:

- Quân ta thế đang mạnh, ngày mai chia hai đường thuỷ bộ đánh vào Vạn Kiếp, quyết bắt sống Trần Quốc Tuấn.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Bá Linh bước ra nói:

- Nếu quân ta dốc toàn lực đánh Vạn Kiếp, nhất định thiệt hại sẽ là vô cùng lớn, e tổn hao nguyên khí đại binh, dù có chiếm được nơi đây sau này tất gặp khó khăn khi phải đối đầu với đạo binh của vua Nam.

A Lý Hải Nha hỏi:

- Vậy ngươi có mưu kế gì chăng?

Nguyễn Bá Linh thưa:

- Tôi cùng Phạm Nhan đã sang trại quân Nam dò xét, thấy lương thảo của chúng phần lớn để ở Lưu thôn. Quân sư chỉ việc cho quân chiếm nơi ấy, quân Nam không cần đánh cũng vỡ. Mất Lưu thôn, Quốc Tuấn chỉ còn cách ra hàng thôi.

Thoát Hoan, A Lý Hải Nha cùng nói:

- Phải! Phải lắm.

Nghê Nhuận, Tản Đáp Nhi Đải bước ra, nói:

- Hai chúng tôi xin đem quân tiên phong đi đánh lấy Lưu thôn.

A Lý Hải Nha nói:

- Quốc Tuấn là người cẩn thận. Không dễ gì lấy được lương thực của hắn. Ta sợ hai ngươi chưa đủ sức đánh nơi ấy.

Nghê Nhuận hăng hái nói:

- Tôi xin lập tờ quân trạng, không chiếm nổi Lưu thôn quyết không trở về.

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha thấy Nghê Nhuận quyết chí như vậy mới cho mang hai vạn quân cùng với Tản Đáp Nhi Đải đi đánh Lưu thôn. Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Lưu thôn ở bên kia sông, thuyền quân Nam nhiều như lá tre, ta làm sao sang được mà đánh.

Ô Mã Nhi nói:

- Việc ấy không khó. Sớm mai tôi đem năm mươi thuyền ra khiêu chiến, nhử cho chúng đuổi xuống cuối dòng. Triệu tướng quân dùng ba trăm thuyền chở quân sang sông chỉ vài chuyến là hết.

Nghê Nhuận nói:

- Kế ấy thật là kỳ kế vậy.

Nguyễn Bá Linh cười, nói:

- Quân Nam có hàng mấy nghìn thuyền chiến. Chúng chỉ cho một trăm chiếc đánh nhau với tướng quân, còn lại cứ giữ vững thuỷ trại, Triệu tướng quân làm sao mà sang nổi?

Ô Mã Nhi bóp trán suy nghĩ, nói:

- Chẳng lẽ không sang sông được à?

Nguyễn Bá Linh nói:

- Tướng quân cứ thực hiện kế ấy đi. Tôi cùng Phạm Nhan giúp vào một tay là được thôi mà.

- Ngươi định làm thế nào?

https://thuviensach.vn

- Tướng quân đi rồi, tôi cùng Phạm Nhan sẽ dùng phiến binh để lừa quân Nam, lại hô mây thổi mù che cho Triệu tướng quân đưa người sang sông. Như thế còn gì phải lo nữa.

Lưu thôn nằm sát bờ sông, Hưng Đạo vương giao cho Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện đóng giữ. Từ hôm Ô Mã Nhi đánh xuống Lục Đầu giang, nơi đây được tăng cường thêm quân lính, dân phu, thuyền vận tải sẵn sàng di chuyển khi cần thiết. Phía trước làng có một bãi đất rộng tiếp giáp với cánh rừng thưa. Đội voi chiến của Dã Tượng đóng ở khu rừng ấy. Đám lính làng Cao Duệ mới chuyển về, đóng sát bờ sông, anh nào cũng thấy thích thú vì sắp được đánh giặc. Đoạn sông phía trên là đội thuyền chiến. Hưng Trí vương đóng dinh ở giữa làng.

Lúc bấy giờ mới đầu giờ Mão, trời vẫn còn tối mờ mờ đã thấy quân Nguyên chiêng trống vang lừng thúc quân tiến đánh. Hưng Trí vương gọi các tướng đến, nói:

- Trời còn chưa sáng, giặc đã tiến quân. Đáng ra phải im hơi lặng tiếng mà xông vào thuỷ trại của ta mới đúng. Đằng này chúng lại khua chiêng gióng trống ầm ĩ như báo cho ta biết. Chắc có mưu kế chi đây.

Phùng Tá Thanh nói:

- Để tôi cùng Vương Lục mang binh thuyền ra đánh chúng. Vương công bày trận trên bờ phòng bất trắc.

Hưng Trí vương liền cho Phùng Tá Thanh, Vương Lục mang binh thuyền chặn đánh quân Nguyên, lại dặn:

- Hai ngươi ra đánh nhau với chúng chớ có đuổi xa, hễ thấy trên bờ có lá cờ đỏ, phải quay về tiếp ứng.

Phùng Tá Thanh, Vương Lục đi rồi, Hưng Trí vương cùng với Dã Tượng, Võ Nam bày trận trên bờ đợi giặc.

https://thuviensach.vn

Phùng Tá Thanh thấy quân Nguyên chỉ có chừng dăm chục chiếc thuyền, mới dàn quân ra vây đánh. Ô Mã Nhi cho thuyền từ từ chạy xuôi dòng. Phùng Tá Thanh thúc quân đuổi theo chừng vài dặm, dừng lại không đuổi nữa nhưng Ô Mã Nhi quay lại đánh nhử. Hai bên giữ nhau nhùng nhằng ở quãng giữa sông. Triệu Tu Kỷ thấy thuyền quân Việt đã đuổi Ô Mã Nhi đi một quãng xa mới hô quân đồng loạt đưa bọn Nghê Nhuận, Tản Đáp Nhi Đải sang sông. Nguyễn Bá Linh, Phạm Nhan trên lâu thuyền làm phép hô mây thổi mù giăng kín mặt sông, lại dùng phiến binh reo hò trợ chiến làm thuỷ trại của quân Việt phải dãn ra. Triệu Tu Kỷ chớp thời cơ cho thuyền vào bến. Vừa cập tới bờ, Nghê Nhuận hô quân tiến lên bãi trống trước Lưu thôn. Tản Đáp Nhi Đải trông coi phía sau. Hưng Trí vương trên đài cao trông thấy hết liền sai quân căng cây cờ đỏ báo cho Phùng Tá Thanh biết còn mình mặc giáp lên ngựa dẫn các tướng ra chặn giặc. Vừa lúc gặp Nghê Nhuận cầm đao đi đầu dẫn quân vào làng. Hưng Trí vương quát:

- Tướng giặc đi đâu?

Nghê Nhuận ngồi ngật ngưỡng trên lưng ngựa, cười lớn, nói:

- Ta đang cần lương thảo nuôi quân, nghe nói chỗ này các ngươi có nhiều, muốn đến mượn một ít.

Hưng Trí vương nói:

- Thằng này hẳn muốn ăn đòn mới dẫn xác đến đây. Ông nội mày đâu có của thừa mà đem bố thí.

Nói xong vung giáo đánh tới. Nghê Nhuận giơ đao đón đỡ. Hai tướng đánh nhau hơn ba mươi hiệp không phân thắng bại. Nghê Nhuận trước kia được một đạo sĩ truyền cho phép cử thanh hồng phan bắt địch thủ, mới giả vờ thua chạy ra bờ sông, chọn nơi gió to dừng lại (Thanh hồng phan: Cờ xanh đỏ. Đây là một miếng đánh rất cổ, thực chất là dùng tấm vải hoặc tấm

https://thuviensach.vn

lưới tung lên cho chụp vào đầu địch thủ mà đánh). Quốc Hiện vừa đuổi tới, Nghê Nhuận vung tay tung thanh hồng phan lên trời, miệng đọc thần chú:

- Úm ba la! Càn khôn nhật nguyệt, địa võng thiên la toả toả kiềm kiềm, binh kiến tướng giun bắt ngay tướng giặc, úm úm.

Hưng Trí vương Quốc Hiện đang đuổi bỗng thấy đất trời chao đảo, trên không tung bay một lá cờ xanh đỏ có vẽ hai quẻ Càn Khôn, từ trong lá cờ ấy toả ra một luồng ánh sáng đỏ ối chiếu xuống đầu mình. Con ngựa của Quốc Hiện sợ hãi lồng lên suýt hất chủ rơi xuống đất. Nghê Nhuận thấy vậy cười váng lên, bảo:

- Ngươi dù có ba đầu sáu tay cũng không thoát nổi.

Không ngờ từ khi còn bé Quốc Hiện đã được Bạch Vân tiên lão ở Yên Tử sơn truyền cho phép này, thấy nguy liền rút trong mình ra một chiếc bạch ngọc quyên tung lên, miệng đọc thần chú:

- Úm ba la! Càn khôn vũ trụ, khai khai giải giải, tám hướng phong vân cuốn cờ thu phép, úm úm.

Quốc Hiện vừa đọc xong, từ chiếc vòng ngọc toả ra một luồng ánh sáng trắng đẩy ngược luồng ánh sáng đỏ lên trên. Gió thổi vội vã, mây bay cồn cào, lát sau chiếc bạch ngọc quyên đẩy tấm thanh hồng phan rơi xuống đất. Gió ngừng thổi, mây tản đi. Bầu trời trở lại quang đãng như lúc đầu. Nghê Nhuận thấy Quốc Hiện phá mất bảo bối của mình, hoảng hốt bỏ chạy về trận. Quốc Hiện đuổi theo bén gót. Lúc bấy giờ Phùng Tá Thanh, Vương Lục đã mang quân quay trở lại, đánh lên bờ. Quân Nguyên hoá ra phải chống đỡ cả hai đầu, đang lúc núng thế lại thấy đội tượng binh từ trong rừng thưa đánh ra. Đi đầu là một thớt voi khổng lồ cứ lấy vòi vơ quân Nguyên mà quật chết lia lịa. Nghê Nhuận, Tản Đáp Nhi Đải không giữ nổi thế trận, quân sĩ vỡ chạy lung tung, bị quân Việt xông ra đâm chém, chết không biết bao nhiêu mà kể. Nghê Nhuận bị Trần Quốc Hiện đuổi kịp đâm

https://thuviensach.vn

cho một giáo xuyên từ lưng sang ngực, lăn xuống ngựa, oằn người lên mà chết. Tản Đáp Nhi Đải đem mấy trăm quân chạy ra bờ sông, may có thuyền của Ô Mã Nhi cố sống cố chết đánh vào cứu được đưa sang bờ bên kia. Hai vạn quân Nguyên chết gần hết, chỉ còn lại mấy trăm trốn về được. Phía bên này, Hưng Trí vương cũng cho đánh chiêng thu quân.

Anh lính làng Cao Duệ Nguyễn Văn Hương sau khi giết được hai lính Thát, bị một mũi giáo đâm qua ngực máu chảy ướt đẫm áo chiến, tràn xuống đất. Phạm Quang ôm bạn trong lòng. Văn Hương nhìn Phạm Quang, thều thào dặn:

- Đánh giặc xong về đừng có phá tổ chích choè, để cho nó hót.

Phạm Quang gật gật đầu. Những giọt nước mắt của chàng liên tiếp rơi xuống khuôn mặt nhợt nhạt của Văn Hương. Chàng chiến binh làng Cao Duệ từ từ nhắm mắt. Mưa xuân bắt đầu rơi xuống, nhưng từng cơn gió lạnh vẫn quất ngang mặt sông. Đám cỏ gà héo úa vì giá rét đã đâm ra vô số chồi non, cố vươn lên như muốn thách thức cùng mưa gió. Những vệt nước đọng thành giọt nơi chót lá liên tiếp rớt xuống như muôn vàn giọt lệ tuôn rơi. Không biết bao nhiêu vệt máu của những chàng trai đất Việt thấm xuống đất sâu. Không ai để ý trong những bụi tầm xuân bên bến nước đã thấp thoáng nhú ra vài ba chiếc nụ be bé xinh xinh như niềm an ủi cho nỗi đau thương đang ngập tràn mặt đất.

Hưng Trí vương về đến đại doanh, các vương hầu, tướng lĩnh đã họp mặt đông đủ. Trần Hưng Đạo nhìn mọi người một lượt như để kiểm xem còn thiếu ai không, lát sau ông chậm rãi nói:

- Thoát Hoan đã dẫn đại quân đến đây. Như vậy là chúng muốn quyết đấu với ta một trận mất còn. Các ngươi hãy nhớ, ta vẫn duy trì phương lược dụng đoản chế trường, vì thế chưa thể tung hết lực lượng để quyết đấu với chúng. Thoát Hoan đã biết được nơi ta cất giữ lương thảo, đó là điều bất lợi cho ta. Ngay chiều nay các thuyền chở lương, các xe vận tải phải chuyển

https://thuviensach.vn

hết lương thảo, quân cụ theo tuyến Bàng Hà về Yên Sinh. Việc này ta giao cho Hưng Nhượng vương. Giặc Nguyên cậy đông quân lại có thần lôi trọng pháo vì thế ta cần dùng phục binh tiếp cận sát mặt với chúng mà đánh. Hưng Vũ vương chọn lấy hai trăm thuyền nhỏ, mỗi thuyền chở mười tay đao, dùng lau sậy ngụy trang phục ở tả doanh. Hưng Trí vương cũng chọn hai trăm thuyền như thế phục ở hữu doanh. Đợi quân giặc đến gần, nhảy cả sang thuyền của chúng mà đánh. Đội thuyền của Yết Kiêu thấy giặc đến, ra nghênh chiến rồi nhử cho chúng đuổi tới nơi ta mai phục, đồng loạt áp vào. Ai phá được một họng pháo, đặc cách phong lên hai cấp. Dã Tượng, Nguyễn Địa Lô cùng các tướng khác giữ nguyên trận của mình trên bờ, cho đánh trống hò reo làm thanh thế.

Hưng Vũ vương nói:

- Cái mạnh của thuỷ binh giặc là ở trọng pháo mà quân ta chưa quen với tiếng nổ lớn, nếu phá trước được chúng, không còn gì phải lo nữa.

Yết Kiêu nói:

- Tôi xin đi ngầm sang đục những thuyền ấy, dìm chúng xuống sông là xong.

Hưng Đạo vương nói:

- Việc không đơn giản như vậy. Thần lôi trọng pháo là bảo bối thứ hai của quân Nguyên, sau kỵ binh. Tất nhiên chúng phải canh giữ rất cẩn thận. Hơn nữa trời lại rét. Ngươi tuy có tài sông nước nhưng không dễ gì đến gần được.

Yết Kiêu nói:

- Trời rét tôi không sợ. Ngày nào tôi không bơi lặn. Đại vương cứ cho đi, không đánh đắm được thuyền giặc tôi xin nhận quân luật.

https://thuviensach.vn

Thấy Yết Kiêu khẩn khoản mãi, Hưng Đạo vương mới cho đi, lại dặn:

- Ngươi đục được thuyền giặc rồi, mau quay về, chớ ham quá mà nhỡ việc của ngày mai.

Tản Đáp Nhi Đải, Ô Mã Nhi về đến đại doanh, vào báo việc thua trận. Thoát Hoan được tin Nghê Nhuận chết, thương xót khôn cùng, nói:

- Nghê Nhuận là một tướng văn võ toàn tài, không mấy người được như vậy. Nay lâm trận tử vong, thật đáng thương xót lắm. Ngày mai ta cử đại binh đánh vào Vạn Kiếp, quyết bắt bọn người Nam phải trả món nợ này.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Ta với quân Nam đối mặt cách sông. Lúc tác chiến chủ yếu dùng thuyền. Thuỷ binh của quân Nam tinh luyện mà thuỷ binh của ta mới được tuyển tập. Nhiều người chưa biết chèo lái thế nào. Nếu không chuẩn bị kỹ e khó thắng.

Ô Mã Nhi gạt đi mà rằng:

- Quân Nam tuy thiện chiến thật nhưng nhát như cáy, vừa nghe pháo nổ đã rúm cả lại còn đánh đấm gì. Ngày mai ta cứ đưa pháo thuyền lên trước, bắn phủ đầu cho chúng một trận. Khi đội hình chúng rối loạn, thuyền của ta nhất loạt tiến lên mà đánh, sợ gì chúng không tan.

Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Ô Mã tướng quân nói rất đúng. Pháo binh bắn xong, tôi xin dẫn xung thuyền vào trước.

Khoan Triệt nói:

https://thuviensach.vn

- Pháo binh đánh thuỷ khác với khi công thành, muốn bắn thật trúng phải có tiêu mới bắn được. Ngày mai nên làm như lần trước, cho Nguyễn Bá Linh đi cắm tiêu, còn Phạm Nhan hô mây thổi mù tạo thêm phiến binh đánh trống phất cờ để gây thanh thế.

Thấy A Lý Hải Nha không nói gì, Thoát Hoan hỏi:

- Chủ kiến của quân sư thế nào?

A Lý Hải Nha nói:

- Các tướng đều có lòng đánh giặc thế là rất đáng khích lệ nhưng tôi còn e một điều...

A Lý Hải Nha đang nói, chợt có quân vào báo hai thuyền chở pháo tự nhiên bị chìm. Các tướng liền vội vã đến xem, quả nhiên hai cỗ pháo lớn nhất đã chìm nghỉm dưới sông, bọt bong bóng còn nổi lên ùng ục như kẻ chết đuối.

A Lý Hải Nha quát:

- Lính canh đâu? Chúng mày làm gì mà thuyền chìm cũng không biết?

Á tướng vệ binh là Tư Đạc Dã Liệt run lập bập thưa:

- Trình thái tử điện hạ cùng bình chương quân sư! Không hiểu vì sao mà thuyền chìm rất nhanh. Chúng tôi chưa kịp trở tay, nước đã vào đầy...

Tư Đạc Dã Liệt còn chưa nói hết câu, một thuyền nữa cứ từ từ lặn xuống ngay trước mắt cả nguyên soái lẫn quân sư và các tướng lĩnh. Thoát Hoan quát ầm lên:

- Các ngươi phải làm thế nào đi chứ, đứng giương mắt ếch ra mà nhìn với nhau để pháo chìm hết à?

https://thuviensach.vn

Nguyễn Bá Linh nói:

- Tôi thường nghe nói người Nam có tài lặn dưới nước đến đục thuyền của đối phương. Ta nên dùng lưới thả xuống mà vây bắt.

Ô Mã Nhi nói:

- Nhưng biết nó đục thuyền nào mà vây.

Nguyễn Bá Linh nói:

- Điều đó thật quá dễ. Cứ nằm áp tai xuống sạp thuyền, nếu chúng đục tất nghe thấy tiếng.

Ô Mã Nhi liền làm theo cách ấy, quả nhiên thấy một thuyền nữa đang có tiếng lục cục, liền hô lính thả lưới xuống. Yết Kiêu đang đục ở phía dưới, ngậm ống dẫn hơi để thở, bỗng thấy ống dẫn hơi chìm xuống, nước ộc vào miệng không thở được, đành phải ngoi lên, thế là nằm gọn ngay trong lưới, bị quân Nguyên kéo lên thuyền bắt trói lại.

A Lý Hải Nha hỏi:

- Ta nghe nói trong quân các ngươi có Yết Kiêu đi được ngầm ở dưới nước để đục thuyền, có phải là ngươi không?

Yết Kiêu nói:

- Yết Kiêu hôm nay đi vắng. Tôi chỉ là học trò của ông ấy thôi. Bắt Yết Kiêu đâu có dễ thế này.

Thoát Hoan hỏi:

- Ngươi đã bị bắt, nếu biết điều quy thuận thiên triều, ta tha chết cho. Ngươi có ưng lòng không?

https://thuviensach.vn

- Tôi chỉ là một tên lính tầm thường. Thái tử điện hạ tha chết cho còn gì bằng mà không quy thuận.

- Vậy ngươi hãy huấn luyện cho ta một đội binh ngầm, ta sẽ phong chức tước cho.

- Điện hạ cứ chọn cho mười người lính trẻ khoẻ, tôi chỉ bày cho trong hai ngày là đi được ở dưới nước như đi trên bờ.

Thoát Hoan liền chọn mười người lính đến rồi hô cởi trói cho Yết Kiêu. Yết Kiêu bảo mười lính Nguyên bỏ gươm giáo, cởi hết áo quần để tập bơi, nói:

- Các ngươi trông đây. Muốn đi ngầm được ở dưới đáy sâu trước hết phải bơi cho giỏi đã. Trông đây nhá.

Yết Kiêu nói xong, nhảy òm xuống nước lặn đi mất. Bọn Thoát Hoan, A Lý Hải Nha cùng các tướng khi ấy mới hiểu ra mọi chuyện. A Lý Hải Nha bực tức, nói:

- Bọn người Nam chẳng có tín nghĩa gì cả, chỉ chuyên đánh lừa. Tên này đúng là Yết Kiêu đấy. Ngày mai quyết phải bắt nó mới được.

Ô Mã Nhi chua chát nói:

- Ta có mười hai cỗ pháo, chỉ một lúc đã mất liền ba cỗ lớn nhất. Cái thằng ông mãnh Yết Kiêu này thật là báo hại ta quá.

Khoan Triệt nói:

- Quân Nam dùng cách đục thuyền, ta không thể cho pháo thuyền lên trước. Chín cỗ pháo còn lại nên chia làm ba đội đi lẫn trong các thuyền khác mới bảo toàn được.

A Lý Hải Nha nói:

https://thuviensach.vn

- Lời của Khoan Triệt rất đúng.

Lập tức chia pháo thuyền làm ba đội cho đi lẫn với các thuyền khác. Canh năm hôm sau (09 tháng Giêng năm Ất Dậu - 14/02/1285), A Lý Hải Nha ra lệnh tấn công. Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ chỉ huy đội thuyền tiên phong xông lên trước, Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài chỉ huy chín chiếc pháo thuyền đi lẫn trong đó. Thuyền quân Nguyên vừa rời bến được vài dặm thì từ phía hạ lưu nghe tiếng reo hò của quân Việt. Hàng trăm chiếc én thuyền lướt như bay trên mặt sông lao về phía quân Nguyên. Trên chiếc én thuyền đi đầu có một dũng sĩ đóng khố, chỉ mặc mỗi tấm giáp hộ tâm, cánh tay để trần chắc như đúc bằng đồng, cầm cây đinh ba mũi sắt to bự. Ô Mã Nhi trông thấy người ấy, bảo:

- Tên kia chính là kẻ lúc đêm đục thuyền của chúng ta. Tên nó là thuỷ quái Yết Kiêu. Mau bắt lấy.

Thuyền quân Nguyên ồ ạt xông lên. Yết Kiêu quay thuyền xuôi dòng chạy. Ô Mã Nhi hô quân đuổi gấp. Yết Kiêu cho thuyền bơi vào giữa hai bãi lau. Thuyền quân Nguyên cũng cứ thế lao vào. Bỗng đâu nổi lên một hồi tù và rồi trống mõ cùng đồng thanh khua lên. Hai bên tả hữu thuyền của Hưng Vũ vương, Hưng Trí vương xông ra nhiều như lá tre. Ô Mã Nhi vội giục Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài bắn pháo nhưng gần quá pháo không thể bắn được. Quân Việt reo hò nhảy sang thuyền quân Nguyên đâm chém tơi bời. Ô Mã Nhi thấy thế nguy liền cho quân quay thuyền chạy về, hóa ra các pháo thuyền khi tiến đi gần phía đầu mà khi lui lại tụt ở phía sau. Quân Việt ùa cả tới, Mãng Cổ Đài, Khoan Triệt không sao chống nổi phải bỏ pháo, nhảy sang thuyền con chạy trốn. Chín cỗ pháo bị quân Việt cướp mất năm. Bốn cỗ còn lại cắm đầu cắm cổ bơi theo thuyền quân chạy trốn. Quân Việt có pháo trong tay nhưng không biết bắn thế nào, hóa ra cũng chẳng được ích lợi gì. Trần Quốc Nghiễn, Trần Quốc Hiện, Yết Kiêu kéo gần một nghìn binh thuyền đuổi quân Nguyên đến hơn hai mươi dặm. Nguyễn Bá Linh, Phạm Nhan đứng trên lâu thuyền làm phép hô mây thổi mù để ngăn quân

https://thuviensach.vn

Việt. Quốc Nghiễn trông thấy giương cung bắn một phát trúng ngay vai trái Nguyễn Bá Linh. Bá Linh lộn từ lầu thuyền xuống nước, bị Yết Kiêu nhảy xuống bắt được lôi lên thuyền quân Việt. Quân Nguyên cứ ngược sông Lục Nam mà chạy. Ô Mã Nhi nghĩ chắc phen này chết mười mươi. Khi vừa qua ngã ba Xương giang, thấy phía sau quân Việt rối loạn. Một đoàn thuyền chiến quân Nguyên đánh tạt ngang vào hậu đội của Trần Quốc Hiện. Ô Mã Nhi liền hô quân cho thuyền quay lại cùng đánh. Quân Việt không chống nổi hai đầu, vội cho thuyền xuôi dòng chạy. Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ, Mãng Cổ Đài, Khoan Triệt, Tản Đáp Nhi Đải cùng đuổi đánh, bắt được vô số thuyền Việt. Khi đến gần đoàn thuyền quân Nguyên kia, hoá ra là Bột La Hợp Đáp Nhi cùng A Thâm đã tới, mới hợp binh đuổi đánh quân Việt. Thuyền của Hưng Vũ vương, Hưng Trí vương, Yết Kiêu chạy tan nát cả. Các cỗ pháo cướp được của quân Nguyên phải đem dìm hết xuống sông. Ô Mã Nhi đuổi đến Lục Đầu giang, đổ quân đánh lên núi Phả Lại, gặp ngay đội voi chiến của Dã Tượng xông ra đánh. Tiếng voi gầm rống làm lính Nguyên sợ hãi chạy mê man, dẫm đạp lên nhau chết hại không biết bao nhiêu mà kể, lại bị quân của Nguyễn Địa Lô phục trong cánh rừng thưa bắn tên nỏ như mưa. Ô Mã Nhi không thể tiến lên được đành lui xuống thuyền quay về bờ bên kia, vào tướng doanh thuật lại mọi việc với Thoát Hoan và A Lý Hải Nha, còn nói:

- Hôm nay nếu không có tướng quân Bột La Hợp Đáp Nhi cùng tướng quân A Thâm ứng cứu, giờ này chắc chúng tôi thành quỷ không đầu cả mất rồi. Xin thái tử điện hạ cùng bình chương quân sư ghi công cho hai người ấy.

A Lý Hải Nha cười lớn, nói:

- Bột La Hợp Đáp Nhi cùng A Thâm cứu được các ngươi chính là cứu được toàn quân đấy, công này lớn lắm. Quan giám binh hãy ghi lại.

A Lý Hải Nha ngoài miệng tuy nói vậy nhưng trong lòng lại nghĩ: "Hai cái thằng khỉ này tưởng chết cha chúng nó ở ải Lão Thử rồi, thế mà

https://thuviensach.vn

vác được xác về đây, thật là trời cứu chúng. Còn là lắm chuyện lộn ruột với cái thằng Bột La Hợp Đáp Nhi thổ tả này đây".

Lúc trước Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm xuôi theo sông Thương đánh xuống thành Xương Giang, thấy thành này không có người giữ mới cho quân vào cướp phá, bắt được người dân nào chưa kịp chạy trốn đều đem giết hết, người già trẻ nhỏ cũng chẳng được tha. Lúc đến ngã ba sông thấy có đánh nhau, A Thâm bảo:

- Quân ta đang bị quân Nam đuổi, tôi với ông nên giúp quan bình chương một tay chặn quân Nam lại.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Mẹ cái thằng quân sư đểu này hay vênh mặt dạy đời. Cứ để quân Nam nó đuổi cho vãi đái ra quần một trận.

Lát sau nhìn kĩ không thấy cờ hiệu của A Lý Hải Nha mà là cờ hiệu của Ô Mã Nhi. Bột La Hợp Đáp Nhi mới thúc quân bất ngờ đánh vào phía sau thuyền quân Việt. Bây giờ thấy A Lý Hải Nha nói vậy, Bột La Hợp Đáp Nhi ra ngoài nói với A Thâm:

- Thằng cha quân sư này nghĩ được như thế cũng chưa đến nỗi nào.

A Thâm nói:

- Đừng vội tưởng bở. Mồm thơn thớt, dạ ớt ngâm đấy. Cứ đợi mà xem.

Hai người còn đang nói chuyện, A Lý Hải Nha cho gọi vào, nói:

- Các ngươi chỉnh đốn lại quân sĩ, sáng mai vây chặt Vạn Kiếp không cho Trần Quốc Tuấn chạy thoát. Đội thuyền của Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ, Mãng Cổ Đài, Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm canh năm chuyển quân sang sông. Ta cùng thái tử điện hạ sẽ sang tiếp ứng.

https://thuviensach.vn

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Như thế muộn mất. Tôi chắc đêm nay Quốc Tuấn sẽ chạy khỏi Vạn Kiếp.

A Lý Hải Nha nói:

- Hắn có chạy lên giời cũng chẳng thoát khỏi tay ta.

Bột La Hợp Đáp Nhi vùng vằng, nói:

- Đang đánh thắng phải thừa thế xông lên áp đảo, lại dừng nghỉ chỉ còn nước nhặt dép cho chúng không xong.

- Ta đã tính kĩ rồi. Trời tối đến nơi, cố đánh sang nhỡ có phục binh, chống thế nào? Vả lại quân Nam hay đánh bất ngờ, chưa chừng đêm nay chúng cướp trại của ta cũng nên. Sao ngươi cứ nói bừa mãi? Hay muốn làm phản?

A Lý Hải Nha nói xong, liền hô quân bắt trói Bột La Hợp Đáp Nhi lại. Các tướng đều cúi đầu xin tha cho. A Lý Hải Nha nghĩ bụng: "Được! Ông tha cho mày nhưng bắt phải đi tiên phong để quân Nam nó bắn chết cha mày đi", liền nói:

- Nể lời các tướng! Ta tha cho ngươi nhưng sớm mai phải mang quân đi tiên phong, lập công chuộc tội.

Bột La Hợp Đáp Nhi lui ra, hậm hực lắm. A Thâm nói:

- Tôi đã bảo ông mà! Thằng cha này đểu hết chỗ nói. Dây vào nó là lôi thôi to. Tốt nhất ta cứ tạm chấp hành mệnh lệnh để nó không có cớ hại mình rồi sau sẽ tính.

- Được! Thế nào cũng có ngày tôi tính sổ với nó. Chỉ tức cái mình nói đúng nó lại không nghe. Sáng mai mới sang vây thì cái củ lẳng của Quốc

https://thuviensach.vn

Tuấn cũng chẳng còn cho mà đánh.

Canh năm hôm sau Bột La Hợp Đáp Nhi cùng A Thâm và bọn Ô Mã Nhi lên thuyền sang sông nhưng không thấy thuyền quân Việt ra chống cự. A Lý Hải Nha đi sau đốc chiến, nhìn lên thành Vạn Kiếp cờ quạt vẫn nghiêm chỉnh mà chẳng có người lính nào. Khoan Triệt cười lớn, nói:

- Người ta cứ nói thuỷ binh quân Nam thiện chiến, thế mà mới được vài trận đã chẳng còn gì. Chúng rút cả vào thành thế kia khác chi chui đầu vào rọ.

Ô Mã Nhi liền đổ quân lên bờ vây thành nhưng cả bốn cổng thành đều mở. Quân Nguyên nghi hoặc không dám vào thành ngay, bảo nhau lùi cả lại. Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Tôi đồ là Bột La Hợp Đáp Nhi nói đúng. Quân Nam đã trốn hết rồi nên chỉ làm kế không thành để lừa chúng ta đây thôi.

(Kế không thành: Là bỏ ngỏ thành để lừa quân giặc. Thời Xuân Thu tướng nước Trịnh là Thúc Thiêm dùng kế này lừa được tướng nước Sở là công tử Nguyên. Ba trăm năm sau tướng nước Tề là Tôn Tẫn lừa được tướng nước Ngụy là Bàng Quyên ở Thành Cao nước Hàn. Đến thời Tam Quốc thừa tướng Thục Hán là Gia Cát Lượng lại một lần nữa dùng kế này lừa được đô đốc nước Nguỵ là Tư Mã Ý)

A Lý Hải Nha nói:

- Quân Nam dùng binh vô cùng biến trá không biết thế nào mà lường. Chớ nên khinh tiến.

Á tướng Tư Đạc Dã Liệt nói:

- Tôi xin đem một đội kị binh vào trước xem thực tình quân Nam thế nào.

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha dặn:

- Ngươi mang quân vào phải hết sức thận trọng kẻo mắc lừa quân giặc.

Tư Đạc Dã Liệt vâng lệnh mang một trăm lính kị xông ngay vào cửa thành, vừa qua khỏi cổng bỗng nghe đánh rầm, không biết tên nỏ ở đâu bắn ra tua tủa. Tư Đạc Dã Liệt trúng hơn mười mũi tên, lăn xuống ngựa chết. Một trăm kỵ sĩ bị thương quá nửa, vội mang xác Tư Đạc Dã Liệt chạy ra báo với A Lý Hải Nha. A Thâm nói:

- Tên bắn nhiều như thế sao không thấy một tên quân Nam nào?

Bột La Hợp Đáp Nhi nói đay A Lý Hải Nha :

- Người Nam biết làm máy tự bắn tên từ thời Thục Phán. Trần Quốc Tuấn đã rút quân đi từ lâu rồi. Bây giờ quân sư chỉ có cho người vào dọn rác cho quân Nam là được.

A Lý Hải Nha cáu tiết, nói:

- Ngươi bảo trong thành không có quân Nam, liệu ngươi có dám vào thành bây giờ không?

Bột La Hợp Đáp Nhi hăng hái nói:

- Tôi chỉ cần mười người lính cùng đi.

Nói xong chọn mười người lính khoẻ mạnh cầm hai mươi tấm mộc che tên, đi thẳng vào cổng thành. Lúc sau A Lý Hải Nha thấy Bột La Hợp Đáp Nhi trèo lên tường thành gọi ra:

- Trần Quốc Tuấn đi thật rồi, quân sư đừng có sợ, cứ tự nhiên cho quân vào mà dọn dẹp.

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha vừa tức vì không biết Trần Quốc Tuấn đem quân đi đâu, vừa căm Bột La Hợp Đáp Nhi chế giễu mình nhưng không biết làm sao mới lệnh cho Tản Đáp Nhi Đải đưa tiền quân tiến vào thành. Lát sau Thoát Hoan tới nơi, A Lý Hải Nha trình rằng:

- Nay quân Nam đã thua chạy, ta nên cấp tốc truy đuổi để sớm đến được Đại La bắt vua tôi nhà Trần.

Thoát Hoan khi ấy vừa mới sai lính đi bắt được mấy cô gái trẻ quanh vùng đến hầu hạ nên chẳng thiết gì chuyện trận mạc, liền bảo A Lý Hải Nha:

- Con gái An Nam xinh đẹp thế này chả trách người Nam cứ nói mình là con cháu tiên rồng. Quân sư đã nắm toàn quyền chỉ huy, thấy thế nào đúng cứ làm. Với đà này chẳng mấy chốc ta chiếm được Đại La.

A Lý Hải Nha muốn trị Bột La Hợp Đáp Nhi mới truyền lệnh cho các tướng:

- Ô Mã Nhi đem binh thuyền theo sông Thiên Đức tiến về Đại La. Bộ binh do Bột La Hợp Đáp Nhi thống lãnh đi đường Bắc Giang, vượt qua sông Thiên Đức đến bến Bồ Đề hạ trại.

Bột La Hợp Đáp Nhi nhận lệnh đem quân đi ngay. A Thâm thấy vậy bảo:

- Quân sư bắt chúng ta đi đường này là muốn giết chúng ta một lần nữa đấy.

- Tôi muốn đi cho nó khuất mắt. Sống chết mệnh tại trời, còn hơn phải ở đấy nhìn thấy mặt cái thằng đạo đức giả ấy.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói xong giục quân cứ thẳng đường tiến lên. Bấy giờ Minh Hiến vương Trần Uất trấn giữ ở Bắc Giang nhưng đã được lệnh

https://thuviensach.vn

tạm rút nên bọn Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm không phải giao chiến trận nào, chỉ việc cho quân vào cướp phá các làng ở hai bên đường.

Đội binh thuyền của Ô Mã Nhi vừa đi được vài dặm đến gần bến Bình Than thấy xa xa có một đoàn thuyền quân Việt hàng nghìn chiếc từ phía sông Thiên Đức rẽ nước đi lên. Ô Mã Nhi vội truyền lệnh cho các tướng đem thuyền dàn thành thế trận sẵn sàng nghênh chiến.

Thật là:

Cứ ngỡ một hai thành công quả

Ai ngờ còn gặp lắm gian truân.

Trận đại thuỷ chiến này còn được ghi lại trong chính sử. Mời bạn đọc theo dõi tiếp chương sau xem trận đánh diễn ra thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 30

Phạm Ngũ Lão phá tuyến tiếp quân lương

Đỗ Khắc Chung liều mình sang sứ giặc

(Phạm Ngũ Lão lúc này chưa phải là tướng của triều đình nhà Trần, ông mới chỉ thuộc hàng gia tướng trong đạo quân riêng của Hưng Đạo vương. Tuy nhiên, vì biết ông là người có tài nên Hưng Đạo vương vẫn giao cho những nhiệm vụ lớn)

Ô Mã Nhi đang cho thuyền vượt Lục Đầu giang, thấy một đoàn thuyền quân Việt từ phía sông Thiên Đức ngược lên, khi đến gần mới nhìn rõ trên chiếc thuyền long phụng đi đầu có cắm lá cờ đại thêu một chữ Trần rất lớn. Tổng quản Trương Hiển nói:

- Đây chính là quân của vua Nam lên tiếp ứng cho Trần Quốc Tuấn ở Vạn Kiếp. Đánh tan được đạo quân này thì An Nam nằm gọn trong tay thái tử điện hạ rồi.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Đúng như vậy. Quân ta hãy cố gắng đánh trận này bắt được vua Nam, không còn lo gì không giàu sang phú quý.

Các tướng đều nói:

- Chúng tôi xin hết lòng.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi liền cử Trương Hiển làm tiền đội. Trương Hiển hăng hái đem bọn thuộc tướng là Ân Khuông Cái, Lý Vĩnh Tường, Trương Vạn Vinh, Lưu Hoa dẫn thuỷ đội xông lên.

Bên quân Việt, thượng hoàng Trần Thánh tông cùng nhà vua Trần Nhân Tông dong thuyền tiến lên. Bên Tả có Nhân Đức vương, tướng quân Nguyễn Khoái, Văn Nghĩa hầu Trần Tú Hoãn. Bên hữu có Chiêu Minh vương Trần Quang Khải, thần xạ tướng quân Nguyễn Chế Nghĩa, Bảo Nghĩa hầu Trần Bình Trọng. Tá Thiên vương Trần Đức Việp, Văn Túc vương Trần Đạo Tái đứng hầu bảo vệ hai vua. Đạo quân tiên phong do Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng, và vị tướng trẻ Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản chỉ huy. Trung Hiến hầu Trần Dương, Văn Chiêu hầu Trần Lộng đoạn hậu. Khi còn cách quân Nguyên chừng hai dặm, Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản xin nhà vua cho đánh. Thượng hoàng Trần Thánh Tông gọi Quốc Toản đến dặn:

- Ta phải thân đến đây là có ý nhử giặc vào sâu trong đất ta để tiện cho Hưng Đạo vương thực hiện kế sách. Ngươi ra đánh hãy nhử cho chúng tiến càng nhanh càng tốt.

Quốc Toản vâng mệnh, tách một trăm binh thuyền lên giao chiến. Ô Mã Nhi thấy tướng Việt còn trẻ mà có vẻ rất kiêu dũng dẫn một đoàn én thuyền lướt như bay trên mặt sông tiến tới, hỏi các tướng:

- Ai dám ra đánh với tên tướng kia?

Tổng quản Trương Hiển nói:

- Để tôi ra đánh với chúng.

Ô Mã Nhi dặn:

- Ngươi mang quân ra nhử cho chúng đuổi. Ta sẽ đem đại binh vây lại, thằng ranh con này khó mà sống được.

https://thuviensach.vn

Trương Hiển vâng lệnh tiến lên. Thuyền hai bên tiến sát vào nhau. Quân lính dùng cung tên bắn nhau chí tử. Bỗng Trương Hiển hô quân tháo lui. Quốc Toản cười lớn, nói:

- Biết cái mẹo nhử của chúng mày rồi nhưng tao cũng không có sợ.

Nói xong cầm cây giáo vẫy một nhát, toàn đại đội tiến lên. Ô Mã Nhi trông thấy, cười sằng sặc bảo:

- Đúng là cái đồ trẻ ranh, trúng kế của ta rồi.

Liền cho các thuyền dãn cả ra lấy lối cho Trần Quốc Toản tiến vào. Trần Quốc Toản biết ý, cho thuyền dừng lại. Ô Mã Nhi thấy Quốc Toản ngừng đuổi mới cho quân thúc trống xông ra đánh. Quốc Toản quay thuyền chạy. Phía dưới, hai vua cùng các tướng cũng từ từ quay thuyền chạy xuôi dòng về Thiên Đức. Trương Hiển hô quân đuổi miết. Em họ Trương Hiển là Trương Vạn Vinh đi thuyền nhẹ xông lên bắt Quốc Toản. Quốc Toản đi ở thuyền cuối cùng, đợi Trương Vạn Vinh đến gần mới giương cung bắn một phát. Mũi tên trúng giữa trán, Trương Vạn Vinh rơi xuống sông, chết. Hai vua Trần cho thuyền từ từ chạy vào sông Thiên Đức rồi về sông Phú Lương. Đoàn thuyền của Ô Mã Nhi cũng cứ lẵng nhẵng đuổi theo đến bến Bồ Đề. Việc này tạm dừng ở đây, sau sẽ quay lại.

(Sông Phú Lương: Một tên khác của sông Hồng thời bấy giờ)

Bây giờ xin nói về đạo quân của tướng Phạm Ngũ Lão. Khi trước ở ải Nội Bàng, Hưng Đạo vương cho Phạm Ngũ Lão mang năm nghìn quân đi ém trong rừng, dặn rằng:

- Quân giặc mang bốn năm mươi vạn quân sang đánh ta, thành Nội Bàng này đương nhiên không thể ngăn được chúng, chỉ có cách nhử cho giặc vào sâu trong đất ta rồi ngăn không cho tiếp quân tiếp lương, giặc đông quân càng chóng vỡ. Thế nào Thoát Hoan cũng phải lập tuyến tiếp quân tiếp lương từ biên giới xuống. Ngươi mang quân ém trong rừng, đợi

https://thuviensach.vn

đại binh chúng qua rồi, đánh phá những đồn ải dọc đường mà cướp lương thảo. Đấy chính là kế triệt đường lương Sở vậy. Thời gian càng kéo dài ra cái khí hăng ban đầu của chúng càng nhụt đi. Khi đó ta sẽ liệu cho chúng. Làm nổi việc ấy, công của ngươi lớn lắm.

(Triệt đường lương Sở: Sở Bá vương Hạng Vũ đánh nhau với Hán Cao Tổ Lưu Bang, bị Bành Việt chặn mất đường tiếp lương nên nhiều lần khốn đốn)

Phạm Ngũ Lão nhận lệnh mang quân vào khu rừng cách Lộc Bình ba mươi dặm lập trại, thường cử thám binh đi dò la tình hình quân Nguyên, trừ hôm giao chiến với bốn tướng Nguyên để cứu Lương Uất thì chưa đánh một trận nào. Hôm nghe tin quân Nguyên đánh Nội Bàng rất gấp, tiểu Đô Hồ Văn Thắng nói:

- Tướng quân mau mang quân về cứu Nội Bàng không đức ông nguy mất.

(Đức ông: Chỉ Trần Hưng Đạo đại vương)

Tiểu Cao Lỗ Vương Thanh cũng nói:

- Không thể để mất Nội Bàng. Mất Nội Bàng là coi như mất cánh cửa để cho giặc tự do vào nhà rồi.

Phạm Ngũ Lão nghiêm giọng nói:

- Không những mất Nội Bàng mà ta còn bỏ cả Vạn Kiếp lẫn Thăng Long nữa. Những điều đó nằm cả trong sự trù liệu lớn lao của đức ông. Các anh sao biết được. Ta đã nhận lệnh ém quân ở đây là có chủ định cả, dù đổ núi, cháy rừng cũng không thể làm khác được. Các anh nhớ kĩ lấy. Ai manh động làm hỏng việc lớn phải xử theo quân luật.

https://thuviensach.vn

Bọn Vương Thanh, Văn Thắng, Phạm Bình nghe nói vậy không dám kêu ca gì nữa nhưng thấy giặc đi qua mà không được đánh, ngứa ngáy chân tay lắm. Rồi tin Nội Bàng thất thủ, Vạn Kiếp cũng đã rơi vào tay giặc. Khắp các trại chỗ nào cũng toàn nói chuyện chiến sự. Phạm Ngũ Lão nói:

- Như thế là chúng ta sắp có việc rồi đây.

Chúng tướng vẫn chưa hiểu thế nào. Các đội thám binh được cử đi ngày càng nhiều. Một hôm Phạm Ngũ Lão gọi Vương Thanh, Đoàn Hoa, Phạm Bình, Văn Thắng đến, nói:

- Nay giặc đã lập xong tuyến cấp quân lương từ Khả Lan Vi qua Lộc Bình xuống đến Nội Bàng. Lương thảo của chúng tập trung ở cả ba nơi này, ta dùng kì binh cướp lấy, đại quân của chúng sẽ thành ma đói cả lũ.

(Khả Lan Vi: Cửa ải sát liền biên giới)

Văn Thắng nói:

- Ta nên chiếm lấy Lộc Bình thì toàn tuyến của chúng sẽ tắc nghẽn ngay.

Vương Thanh nói:

- Như thế cũng không được. Ta chiếm Lộc Bình ắt quân giặc sẽ lập tuyến khác. Quân chúng đông, việc lập một tuyến tiếp lương chẳng khó khăn gì.

Phạm Ngũ Lão gọi mọi người lại gần bức địa đồ bằng da khô, nói:

- Các anh đều nói đúng cả, chính vì vậy mà mấy hôm nay ta mới phải cử nhiều thám binh đi như thế. Hiện nay Lý Bang Hiến đang ở Khả Lan Vi nhận hàng tiếp tế từ Nguyên sang. Lưu Thế Anh ở Nội Bàng tập kết hàng để chuyển tiếp về phía trước. Thành Lộc Bình do Mã Thạch, Chu Lương

https://thuviensach.vn

đóng giữ. Cách phía Đông Lộc Bình ba mươi dặm là trại Kỳ Đà có ba trăm quân, tướng chỉ huy là Chu Hoành. Đi tiếp về phía Đông là đèo Khâu Cấp. Có một viên tướng Tây Lương là Bàng Siêu đóng ở đấy. Giữa Khả Lan Vi với Lộc Bình có ấp Mã Độ là cái kho trung chuyển. ấp này có năm trăm quân dưới sự thống lĩnh của Nam Cung Tất Hoạt. Người bảo vệ cho các xe lương trên đường vận chuyển là Nam Cung Năng cùng với Tôn Kỷ. Chiều nay hai viên tướng ấy đã vận lương đến Lộc Bình. Bây giờ các vị hãy nghe cho rõ đây. Đoàn Hoa nhận lệnh.

Đoàn Hoa bước lên. Phạm Ngũ Lão nói tiếp:

- Anh mang năm trăm quân, canh hai đêm nay đánh chiếm trại Kỳ Đà. Nhưng phải nhớ hai điều cấm: "không được reo hò, không được dùng lửa".

Đoàn Hoa vâng lệnh bước ra. Phạm Ngũ Lão gọi Vương Thanh:

- Anh mang ba trăm quân phục ở phía Đông trại Kỳ Đà năm dặm. Quân Nguyên trong trại chạy ra thì bắt lấy, chớ để tên nào chạy thoát về Khâu Cấp.

Vương Thanh lĩnh binh đi ngay. Phạm Ngũ Lão gọi Phạm Bình, nói:

- Anh mang ba trăm quân phục cách phía Tây trại Kỳ Đà năm dặm. Có tên quân Nguyên nào chạy ra đó phải bắt hết, không để chạy về Lộc Bình. Đúng canh tư truyền lệnh của ta cho Đoàn Hoa và Vương Thanh cứ thế này... mà làm.

Phạm Bình vâng lệnh đi ngay. Lúc ấy Phạm Ngũ Lão mới cùng Văn Thắng mang quân đi đánh ấp Mã Độ. Bấy giờ vào khoảng đầu canh một, trời tối lại mưa lất phất, rét lắm, quân Nguyên ở ấp Mã Độ vào cả trong trại đốt củi sưởi, mỗi cổng chỉ còn vài lính canh. Nam Cung Tất Hoạt đang hú hí với cô gái trẻ vừa bắt được ở một bản gần đấy. Bọn thuộc hạ quây quần uống rượu cho đỡ rét, ai cũng cho là quân Việt đã bị đẩy hết xuống phía Nam rồi nên chẳng nghĩ gì đến chuyện đề phòng. Đầu canh hai, Phạm Ngũ

https://thuviensach.vn

Lão cho lính bí mật đến vọng gác, dùng tên thuốc độc bắn chết mấy lính canh rồi Văn Thắng thúc quân ba mặt đánh vào, chỉ để ngỏ cửa Tây. Quân Nguyên bị bất ngờ, không biết quân Việt ở đâu đến, nhiều ít thế nào, bỏ chạy tứ tung. Quân Việt đuổi theo chém giết tơi bời. Nam Cung Tất Hoạt đang ngủ trong trướng, có lính vào báo quân Việt đã đánh vào trại rồi, vội vã mặc được mỗi miếng giáp hộ tâm, cầm mâu, lên ngựa phóng ra, thấy chỗ nào cũng tràn đầy quân Việt. Một tướng tuỳ tùng nói:

- Ba cửa đã bị vây chặt, chỉ có cửa Tây không có quân Nam.

Nam Cung Tất Hoạt nói:

- May cho ta lắm. Các ngươi hãy theo ta ra cửa Tây, chạy về Khả Lan Vi.

Mấy chục dũng sĩ tháp tùng Nam Cung Tất Hoạt cùng chạy. Vó ngựa khua dồn làm náo động cả rừng đêm. Chạy được chừng năm sáu dặm bỗng thấy phía trước có đuốc lửa, Nam Cung Tất Hoạt ngỡ là Lý Bang Hiến đến cứu mới ra roi thẳng tới, không ngờ vừa đến nơi nhìn rõ một tướng Việt cưỡi ngựa cầm giáo đứng chờ. Tướng Việt ấy quát:

- Nam Cung Tất Hoạt xuống ngựa hàng mau. Ta là Phạm Ngũ Lão đợi ở đây đã lâu rồi.

Nam Cung Tất Hoạt nghe nói Phạm Ngũ Lão, sợ tái cả mặt nhưng nghĩ không còn cách nào nên liều múa mâu xông vào đánh, mới được một hiệp bị Ngũ Lão đâm cho một giáo xuyên từ nách lên cổ, lăn xuống ngựa chết. Số quân lính chạy theo, kẻ bị giết, kẻ bị bắt không sót một người. Lúc ấy Văn Thắng cũng đã cho quân đánh giết sạch bọn lính Nguyên còn lại trong ấp. Phạm Ngũ Lão vào ấp cho quân thay y giáp, mặc giả làm lính Nguyên, tức tốc hành quân về Lộc Bình.

Trong khi Phạm Ngũ Lão và Văn Thắng đánh chiếm Mã Độ. Đoàn Hoa, Vương Thanh, Phạm Bình cũng chiếm được trại Kỳ Đà, bắt sống

https://thuviensach.vn

được Chu Hoành. Phạm Bình nói:

- Phạm tướng quân lệnh cho chúng ta giả làm quân Nguyên đánh vào cửa Đông Lộc Bình.

Ba người cho quân cải trang làm lính Nguyên, đem theo Chu Hoành đến Lộc Bình, đã quá canh tư. Vương Thanh bắt Chu Hoành gọi cửa. Quân canh trên thành nhìn xuống, trong ánh đuốc mờ mờ nhận đúng là quân mình nhưng cũng hỏi:

- Sao hôm nay đến nhận lương sớm thế?

Chu Hoành nói:

- Quân ta đã chiếm được Vạn Kiếp, đang tiến về Thăng Long nên cần rất nhiều lương thảo. Thái tử điện hạ truyền lệnh cho chúng ta phải lo gấp.

Quân Nguyên nhận đúng tiếng Chu Hoành mới ra mở cổng. Quân Việt ùa cả vào chém giết. Quân Nguyên thua to, bỏ cổng thành chạy cả vào trong doanh báo động thì cổng Tây cũng có quân Việt tiến vào. Hai bên đánh nhau đến lúc trời rạng sáng. Mã Thạch, Chu Lương liệu thế không thể giữ nổi mới cùng nhau chạy ra cửa Tây, gặp ngay Phạm Ngũ Lão. Hai tướng Nguyên đánh nhau với Ngũ Lão. Ngũ Lão múa thương đánh rát một trận, đâm chết Mã Thạch ngay tại cổng thành. Chu Lương hoảng hốt bỏ chạy. Vương Thanh trông thấy, bắn một phát. Mũi tên xuyên qua lưng sang ngực, Chu Lương rơi xuống ngựa, chết. Nam Cung Năng đánh với Đoàn Hoa, bị Hoa lừa miếng chém một nhát mất cánh tay phải, bỏ chạy. Phạm Bình trông thấy ném một mũi dao trúng lưng, Nam Cung Năng chết. Đoàn Hoa đuổi Tôn Kỷ vào một ngách nhỏ, chẳng may bị một viên đá trên tường thành rơi trúng người, ngã ngựa. Tôn Kỷ cầm giáo quay lại đâm. Vương Thanh trông thấy, bắn một mũi tên tin ngay vào mặt Tôn Kỷ. Tôn Kỷ chết. Vương Thanh chạy lại đỡ Đoàn Hoa, máu đã chảy ướt đẫm vai áo. Vương

https://thuviensach.vn

Thanh cởi áo buộc vết thương cho bạn mới biết Đoàn Hoa là con gái. Đoàn Hoa nói:

- Anh đã nhìn thấy thân thể của tôi rồi, có lẽ đó là duyên phận trời định cho ta nhưng mong anh chớ lộ ra ngoài. Xin hẹn với anh đến ngày hết giặc.

Từ hôm ấy Vương Thanh cùng Đoàn Hoa càng thân thiết lắm, trong quân cũng không có ai nghi ngờ gì. Phạm Ngũ Lão trong một đêm chiếm được thành Lộc Bình với trại Kỳ Đà, ấp Mã Độ mà tuyệt nhiên không có tin gì lọt đến các nơi khác, giờ Thìn ngày hôm ấy gọi Vương Thanh đến, dặn:

- Nay ta chiếm được Lộc Bình mà quân giặc chưa hề biết, nhân cơ hội này mang quân đánh lấy Khả Lan Vi, giao cho ngươi một nghìn năm trăm quân ở lại giữ thành. Ngươi hãy chia ba trăm quân đến giữ trại Kỳ Đà phòng quân Nguyên ở Khâu Cấp tới.

Phạm Ngũ Lão nói xong, lệnh cho các tướng tức tốc mang quân đánh Khả Lan Vi. Đoàn Hoa bị thương nên được ở lại Lộc Bình cùng Vương Thanh giữ thành, vì thế hai người càng có dịp gần gũi nhau hơn. Phạm Ngũ Lão chọn hai người có hình dạng hao hao như Nam Cung Năng và Tôn Kỷ, đánh một đoàn xe trâu bên trên chở toàn quân lính phủ kín bằng rơm, lại có Chu Hoành đi cùng, thẳng tiến tới Khả Lan Vi gọi mở cổng thành. Khi ấy đã qua giờ Ngọ, quân lính trên thành trông đúng là quân mình mới mở cổng thành cho vào. Vừa qua khỏi cầu treo, Chu Hoành hét to lên:

- Quân Nam đấy, không phải quân ta đâu.

Phạm Bình thấy vậy ném một mũi dao giết chết Chu Hoành. Quân Nguyên vội đóng cửa thành nhưng không kịp. Văn Thắng ở xe đầu đã cầm đoản đao xông lên chém xả vào đám quân Nguyên giữ cổng. Phía sau quân Việt reo hò ùn ùn tiến vào. Lý Bang Hiến ở trong doanh nghe thấy có tiếng

https://thuviensach.vn

ồn ào, vội mặc giáp lên ngựa, cầm đôi giản sắt xông ra, thấy quân Việt đã tràn ngập trong thành. Thuộc tướng là Lâm Vĩnh Thanh nói:

- Quân giặc đã tràn vào khắp trong thành. Xin tướng quân hãy theo cổng Bắc chạy về Tư Minh.

Hai người liền dẫn bọn tàn tốt nhằm hướng Bắc chạy. Phạm Ngũ Lão từ xa trông thấy, rượt tới. Lâm Vĩnh Thanh nói với Lý Bang Hiến:

- Tướng quân cứ chạy, để tôi ngăn quân Nam cho.

Phạm Ngũ Lão vờ đánh một đòn từ trên xuống. Lâm Vĩnh thanh giơ đao lên đỡ, thế là hở nách, liền bị xiên một giáo từ nách lên cổ, ngã xuống ngựa. Vĩnh Thanh chết, Lý Bang Hiến cũng đã chạy sang bên kia biên giới, Phạm Ngũ Lão liền quay về. Tướng quân Lương

Uất cùng chúa động Nguyễn Thế Lộc đang đuổi đánh bọn tàn binh quân Nguyên chạy vào rừng. Đến chiều các tướng mang quân vào cả trong thành. Quân Việt lần này đánh Khả Lan Vi, chiếm được không biết bao nhiêu là lương thảo, trâu ngựa. Ngày hôm sau Phạm Ngũ Lão giao lại cửa ải cho tướng quân Lương Uất trấn giữ, còn mình đem quân về hướng Đông, trước khi đi, dặn Lương Uất và Nguyễn Thế Lộc rằng:

- Các ông nên cho dân binh chuyển hết lúa gạo vào trong rừng, chớ để quân Nguyên đến cướp lại.

Nguyễn Thế Lộc liền đem hai nghìn dân binh cùng các xe trâu, ngựa chuyển hết lương thảo vào rừng sâu, chỉ để một số cho quân lính đủ dùng chừng một tháng rồi cùng Lương Uất trù liệu việc đặt lại các giàn tên, bẫy đá phòng khi phải đánh nhau với quân giặc từ Tư Minh đến ứng cứu. Phạm Ngũ Lão kéo quân về đóng ở Lộc Bình, hôm sau chỉ đem một nghìn quân ăn mặc như quân Nguyên, trống dong cờ mở, kiệu rước nghễu nghện thẳng tới Khâu Cấp. Quân Nguyên trong ải hỏi quân nào. Quân Việt trả lời:

https://thuviensach.vn

- Hoàng thượng Đại Nguyên liên tiếp nhận được tin báo tiệp nên cử quan khâm sai sang uý lạo ba quân. Các tướng trấn ải dọc đường phải ra nghênh tiếp.

Bàng Siêu nghe báo vậy, nói với các tướng:

- Từ hôm quân ta chiếm được Vạn Kiếp tới nay mới có mấy ngày, lẽ nào tin đi nhanh như thế? Đây hẳn có sự gian dối gì chăng?

Phó tướng là Lã Kiều nói:

- Quân Nam đã chạy hết về Đại La, ta còn sợ gì nữa. Vả lại không tiếp sứ của nhà vua, nhỡ sau này chúng về tâu bậy lên hoàng thượng, ta tránh sao khỏi tội. Chi bằng tướng quân cứ lên thành hỏi cho rõ nguyên do.

Các tướng đều nói:

- Lã phó tướng nói rất đúng. Bọn khâm sai, sứ giả là hay tâu bậy lắm. Mình vất vả ở chốn sa trường chẳng tiếc máu xương, chỉ cần chúng nói láo một câu bao nhiêu công lao xổ toẹt hết.

Bàng Siêu nghe theo mới lên mặt thành nhìn ra, thấy đúng là quân Nguyên, hỏi lớn:

- Triều đình đã biết quân ta chiếm được Vạn Kiếp chưa?

Quân ở ngoài nói vào:

- Chưa! Nhưng tin chiếm được Ôn châu, Lộc Bình, Động Bản thì biết rồi nên mới có quan khâm sai sang cổ vũ binh lính. Tướng quân hãy mau ra nghênh đón quan khâm sai.

Bàng Siêu nghe có lý, lại nhận rõ các cờ hiệu mới dẫn chúng tướng mở cổng thành ra đón. Phạm Ngũ Lão ngồi trên ngựa, chỉ ngọn giáo, quát:

https://thuviensach.vn

- Bàng Siêu là một tên tiểu tướng mà chậm trễ nghênh đón đại quan. Võ sĩ đâu, bắt lấy hắn.

Quân sĩ ập vào trói gô Bàng Siêu lại. Lã Kiều cùng các tướng thấy vậy định bỏ chạy vào trong thành nhưng không kịp. Bọn Phạm Bình, Văn Thắng cho quân xông tới trói nghiến hết cả. Phạm Ngũ Lão vào ải cho dẫn bọn Bàng Siêu, Lã Kiều đến, nói:

- Ở đây không có quan khâm sai nào cả. Ta chính là Phạm Ngũ Lão, tướng nước Việt. Ai theo hàng ta, sẽ được sống, kẻ nào chống lại quyết giết không tha.

Bàng Siêu nói:

- Ta đã là tướng nhà Nguyên, quyết chết vì vua Nguyên chứ đâu có theo hàng bọn man di các ngươi. Ta đã bị bắt, muốn chém muốn giết gì cứ việc.

Phạm Ngũ Lão nghiêm nét mặt, nói:

- Ngươi nói vậy mà không biết xấu hổ sao? Ngươi đã là tướng nhà Tống, sao không chết vì vua Tống mà lại hàng quân Nguyên. Nay ngươi muốn tỏ ra mình là kẻ chí trung chí hiếu chỉ có cách hàng Đại Việt, đánh lại quân Nguyên, báo thù cho nhà Tống, rửa nhục cho tổ tông. Đó mới thật là người có lòng trung hiếu vậy.

Bàng Siêu vội sụp lạy nói:

- Lời tướng quân khác chi mặt trời xua tan đêm tối, mở mắt cho tôi. Xin được làm tên lính vác giáo bên cạnh tướng quân.

Bọn Lã Kiều và các tướng đều xin hàng. Năm trăm quân Nguyên không có chủ tướng, bỏ binh khí xin hàng cả. Phạm Ngũ Lão nói:

https://thuviensach.vn

- Nay các ngươi đã theo hàng Đại Việt, nên gắng sức lập công báo thù cho nước Tống. Để vong linh tổ tôn các ngươi ở dưới suối vàng cũng được ngậm cười, để con cháu các ngươi mai sau không phải tủi hổ vì các ngươi. Khi nào quét sạch giặc Thát, ta sẽ trình lên Hưng Đạo vương xét theo công trạng tâu vua ban phẩm hàm cho. Như vậy cũng không sợ chi không có tiền đồ.

Quân lính mới hàng đồng thanh dạ dạ ran cả cửa ải. Bàng Siêu nói:

- Tiếp liền đây là trạm Ngưu Đầu. Ở đấy có hai anh em Hạ Hầu Phong, Hạ Hầu Vân đóng giữ, đều là bạn thân của tôi. Tôi xin sang bảo họ ra hàng.

Phạm Ngũ Lão liền tiến quân về trạm Ngưu Đầu rồi cho Bàng Siêu vào trại Nguyên dụ hàng. Bàng Siêu đến nơi, Hạ Hầu Phong mời vào trong trướng nói chuyện. Hạ Hầu Phong nói:

- Bàng huynh đến đây có phải muốn anh em tôi ra hàng Đại Việt không?

Bàng Siêu nói:

- Chúng ta vốn là người Tống, chỉ vì quân Nguyên gây nạn binh đao đến nỗi nước mất nhà tan, mẹ cha ly tán, theo làm tôi tớ cho chúng mãi hoá ra giúp kẻ cừu thù giết hại giống nòi, chi bằng hãy theo Đại Việt đánh lại quân Nguyên rửa thù cho nước cũ có hơn không?

Hạ Hầu Phong nói:

- Tôi cũng có ý ấy từ lâu, hiềm nỗi không có người tiến dẫn. Nay Bàng huynh đã đến đây, thật là may cho tôi lắm.

Hai người đang nói chuyện, Hạ Hầu Vân ở sau tấm bình phong bước ra nói to lên rằng:

https://thuviensach.vn

- Hai anh có ý phản Nguyên. Tội ấy to lắm. Ta phải bắt các anh trình lên Lưu tướng quân mới được.

Hạ Hầu Phong khóc bảo:

- Em ơi! Cả nhà ta hơn một trăm người cũng vì quân Nguyên mà kẻ chết người trốn đi, ly tán hết cả. Anh em ta có chút võ nghệ thì bị bắt vào phục dịch trong quân. Vậy mà ta không mưu sự trả thù, còn sống trên thế gian này làm gì nữa. Nếu em cứ quyết lòng theo người Nguyên, hãy để anh chết trước mặt em.

Nói xong rút kiếm định tự sát. Hạ Hầu Vân vội nói:

- Ấy là em nói chơi vậy chứ có đâu muốn hại hai anh. Chính em cũng muốn giết sạch bọn người Thát báo thù cho cha chúng ta.

Hai anh em nhà Hạ Hầu liền theo Bàng Siêu ra hàng Phạm Ngũ Lão. Hạ Hầu Vân nói:

- Hai trại gần đây là Bạch Thử do Hứa Dĩ giữ và Kim Kê do Quách Ngung giữ. Hai người này đều là bạn học với tôi từ thủa nhỏ. Để tôi viết thư bảo họ ra hàng.

Hứa Dĩ, Quách Ngung được thư của Hạ Hầu Vân, đều tình nguyện đến hàng, giao nộp đầy đủ lương thảo, quân cụ, được Phạm Ngũ Lão thu nạp đối đãi tử tế. Ngày hôm sau Phạm Ngũ Lão kéo thẳng đến vây chặt Động Bản. Tướng Nguyên giữ Động Bản là Vệ Mộ Sơn Điêu và Lưu Thiện Khánh đóng chặt cửa thành chống giữ. Phạm Ngũ Lão cho Bàng Siêu đến cổng thành gọi hàng. Bàng Siêu nhìn lên thấy Vệ Mộ Sơn Điêu và Lưu Thiện Khánh mới gọi to rằng:

- Ta nói cho quân tướng trong thành biết, các đồn ải từ Khả Lan Vi về đây đều đã bị tướng quân Phạm Ngũ Lão thu lại rồi. Mấy chục vạn thạch lương cũng mất hết. Quân Việt đi đến đâu các tướng giữ ải theo hàng đến

https://thuviensach.vn

đấy. Đó chính là thuận theo đạo trời phạt quân cường khấu vậy. Nay Thoát Hoan, A Lý Hải Nha mang mấy chục vạn quân vào sâu đất Việt, người thiếu gạo bánh, ngựa thiếu rơm cỏ, lúng túng chẳng khác nào cá ở trong lưới. Sớm muộn chi cũng chuốc lấy bại vong. Các ngươi muốn cứu thân, chỉ có mở cửa dâng thành, chớ chết uổng mạng thay cho quân Mông Thát.

Lưu Thiện Khánh nghe nói vậy mới hô quân tân phụ làm phản, mở cửa thành ra hàng, hoá ra quân trong thành tự hại lẫn nhau. Vệ Mộ Sơn Điêu giết chết được Lưu Thiện Khánh nhưng cửa thành đã mở toang rồi. Quân Việt ùa cả vào. Quân tân phụ người Hán đều theo hàng hết chỉ còn lại số ít tướng lĩnh người Thát chống cự, đều bị giết sạch. Vệ Mộ Sơn Điêu dùng cây đao cực lớn đánh nhau với Phạm Ngũ Lão, bị Ngũ Lão đâm một nhát, mũi thương xuyên từ nách hữu sang nách bên tả, lăn xuống ngựa chết. Phạm Ngũ Lão sai an táng cho Lưu Thiện Khánh, lấy đá đục tấm bia, khắc hàng chữ Tống tướng trung lương Lưu Thiện Khánh chi mộ. Các tướng người Hán trông thấy tấm bia, nghĩ đến nước cũ và thân phận của mình, ai cũng cảm động sa nước mắt và ca ngợi Phạm Ngũ Lão là người trượng nghĩa. Lấy xong Động Bản, Phạm Ngũ Lão tức tốc hành quân đến Nội Bàng. Lúc này Lưu Thế Anh đã được một số quân sĩ thoát chết về báo mất Động Bản, liền mang quân ra ngoài thành nghênh chiến. Bàng Siêu nói với Phạm Ngũ Lão:

- Tướng quân để tôi ra thuyết phục hắn đầu hàng.

Phạm Ngũ Lão cho đi, Bàng Siêu ra ngựa nói với Lưu Thế Anh:

- Tướng quân cũng là tướng nhà Tống. Nhân dịp này sao không quay giáo báo thù cho chủ cũ mà lại theo làm tôi tớ mãi cho bọn cường Hồ?

- Thiên hạ là thiên hạ chung, ai có đức thì được. Ta thà làm tôi cho người Hồ còn hơn đứng dưới cờ của bọn Nam man.

https://thuviensach.vn

Lưu Thế Anh nói xong múa ngọn kích sắt đánh Bàng Siêu. Bàng Siêu hoa đao đánh lại. Hai tướng đánh nhau chừng năm sáu hiệp, Bàng Siêu bị Lưu Thế Anh đâm một nhát kích chết lăn xuống ngựa. Hạ Hầu Phong múa giáo xông ra cũng bị Lưu Thế Anh đâm chết nốt. Lưu Thế Anh dẫn quân Nguyên đánh tràn sang. Phạm Ngũ Lão nói:

- Thằng này nói không chịu nghe, lại cậy sức làm càn. Ta phải nện cho nó một trận thật cẩn thận mới được.

Nói xong ra ngựa ngăn Lưu Thế Anh lại. Lưu Thế Anh trông thấy Phạm Ngũ Lão, nhớ đến hôm ở đường đi Khâu Ôn bị vụt một cán giáo suýt gẫy tay, sợ quá ù té chạy về thành. Quân Nguyên ngơ ngác không hiểu ra sao cũng hùa nhau bỏ chạy bán mạng. Lúc đã vào thành rồi, phó tướng là Nhạc Thành Chương hỏi:

- Quân ta đang thừa thắng đánh sang, sao tự nhiên tướng quân lại chạy về?

Lưu Thế Anh nói:

- Các ngươi không biết đấy thôi. Phạm Ngũ Lão khoẻ không khác gì Điển Vi, Hứa Chử khi xưa, tài dùng binh khó có người bì kịp. Hôm ở Khâu Ôn ta cùng ba tướng nữa đánh với hắn mà còn suýt bị mất mạng. Hôm nay chả chạy cho nhanh để nó tương cho bỏ bố ấy à.

(Điển Vi, Hứa Chử: Hai viên dũng tướng khoẻ nhất của Tào Tháo thời Tam Quốc)

Các tướng nghe nói, ai cũng lè lưỡi lắc đầu khiếp sợ. Nhạc Thành Chương hăng hái nói:

- Tướng quân sao lại đề cao Phạm Ngũ Lão quá thế. Tôi nghe nói có khoẻ thì chẳng có khôn. Để xem đêm nay hắn làm trò gì.

https://thuviensach.vn

Phạm Ngũ Lão thấy Lưu Thế Anh chạy mất mới gọi Phạm Bình, Văn Thắng lại bảo:

- Hai ngươi mỗi người hãy đem năm trăm quân ra phục ở hai quả đồi ngoại vi, đêm nay khi nào thấy có lửa cháy ở làng Biên Trú hãy cho quân vào cướp thành.

Lại gọi Lã Kiều dặn:

- Gần cửa Đông thành có một eo núi tên là cửa Miêu Nhi. Ngươi mang một nghìn quân phục ở đấy. Khi nào thấy quân Nguyên thua chạy về, đổ quân ra mà đánh.

Các tướng ai mang quân đi ngả ấy, Phạm Ngũ Lão đem số quân còn lại lui về phía Đông. Trong thành, Lưu Thế Anh đang cùng các tướng bàn cách chống đỡ chợt có thám binh về báo Phạm Ngũ Lão đem quân về làng Biên Trú cắm trại. Lưu Thế Anh nói:

- Phạm Ngũ Lão dùng binh rất là tắc quái. Không hiểu sao chúng không cắm trại vây thành mà rút đi xa thế?

Nhạc Thành Chương nói:

- Đây chắc hẳn Phạm Ngũ Lão không đủ quân vây thành, sợ đêm chúng ta xuất binh cướp trại nên mới phòng thế thôi. Đợi đêm quân Nam ngủ say, ta đến đốt trại thật, chúng chỉ có ra tro cả lũ.

Các tướng đều cho lời bàn ấy là phải, Lưu Thế Anh vẫn còn trù trừ chưa quyết. Một chốc lại có đội thám binh về báo quân Việt nấu cơm ăn xong, ngủ cả trong trại. Các tướng đều nói:

- Đây chính là dịp ta hạ cái danh hão của Phạm Ngũ Lão. Tướng quân chớ hồ nghi làm gì.

https://thuviensach.vn

Tướng Phương Nguyện Ba tình nguyện đi tiên phong. Lưu Thế Anh thấy các tướng đồng thanh nói vậy, canh hai đêm ấy mới quyết dẫn quân đi cướp trại. Đêm đầu Xuân mưa lất phất, gió rét tê người. Quân Nguyên cờ cuốn trống im, lặng lẽ tiến đến Biên Trú thấy trong thôn chẳng có động tĩnh gì. Phương Nguyện Ba nói:

- Rét thế này bọn quân Nam ngủ say phải biết. Ta đánh thốc vào, chúng trở tay không kịp.

Lưu Thế Anh ngăn lại nói:

- Không được! Phạm Ngũ Lão rất nhiều gian kế, không phải là kẻ hớ hênh. Sự im lặng đáng ngờ lắm.

Nhạc Thành Chương nói:

- Tôi xin đem quân vào trước. Tướng quân ở ngoài hiệp ứng cho, dẫu quân kia có mưu kế gì cũng không đáng sợ.

Phương Nguyện Ba nói:

- Để tôi đi cùng, giúp ông một tay.

Lưu Thế Anh nói:

- Không được! Chỉ để một mình Nhạc Thành Chương mang năm trăm quân vào làng, còn các tướng sẵn sàng đợi lệnh.

Nhạc Thành Chương cầm giáo dẫn năm trăm quân vào làng, thẳng đến nơi đóng trại của quân Việt, thối bùi nhùi phóng hoả. Ngọn lửa bốc cao ngút trời mà chẳng thấy ai chống cự, hoá ra đó chỉ là một dãy trại không người. Nhạc Thành Chương biết là mắc mưu vội hô quân rút lui, bỗng nghe một tiếng pháo nổ rồi Hạ Hầu Vân, Quách Ngung, Hứa Dĩ cùng mang quân đánh ra. Nhạc Thành Chương cắm cổ chạy. Lưu Thế Anh thấy lửa trong

https://thuviensach.vn

thôn cháy ầm ầm lại nghĩ có đánh nhau to, liền thúc quân tiến vào, vừa lúc gặp Nhạc Thành Chương hộc tốc chạy ra. Nhạc Thành Chương đang hoảng hốt lại thấy Phạm Ngũ Lão phi ngựa tới chặn đường liền phóng giáo đâm chết. Quân sĩ vội hô lên rằng:

- Quân ta đánh nhầm nhau rồi.

Nhạc Thành Chương cho lính soi đuốc nhìn kĩ tướng vừa bị đâm chết hoá ra không phải Phạm Ngũ Lão mà là Phương Nguyện Ba. Lưu Thế Anh sực nghĩ ra, bảo:

- Thôi chết! Phạm Ngũ Lão lừa chúng ta đến đây để hắn tới cướp thành. Mau quay về cứu ngay.

Nói xong tức tốc dẫn binh quay lại nhưng đi chưa xa đã thấy phía trước đuốc sáng như ban ngày. Trong ánh lửa nhìn rõ một tướng cưỡi ngựa ô truy, tay cầm giáo dài quát to lên rằng:

- Lưu Thế Anh xuống ngựa hàng mau. Phạm Ngũ Lão đợi ở đây lâu rồi.

Lưu Thế Anh bủn rủn chân tay không biết chạy đi đâu. Nhạc Thành Chương thấy vậy bảo:

- Tướng quân chớ ngại. Ta cứ đánh. Chưa chắc chúng làm gì nổi đâu.

Nói xong múa giáo xông vào đánh nhau với Phạm Ngũ Lão. Lưu Thế Anh hô quân đánh tràn lên. Quân hai bên hỗn chiến trong đêm đến tận canh tư. Nhạc Thành Chương đánh giáo giỏi lắm, Phạm Ngũ Lão không sao hạ được mới vờ đâm một nhát vào nách. Thành Chương quay ngoắt ngọn giáo gạt ra. Ngũ Lão bất ngờ giở cán thương vụt một nhát cực mạnh vào cánh tay trái Thành Chương, nghe tiếng xương gãy đánh rắc. Thành Chương đau quá kêu thét lên, phóng ngựa chạy mất. Phạm Ngũ Lão không đuổi theo mà

https://thuviensach.vn

đi tìm Lưu Thế Anh nhưng chẳng thấy đâu. Hoá ra Lưu Thế Anh đã chạy khỏi vòng vây, nghe phía sau có tiếng gọi:

- Lưu tướng quân cứu tôi.

Khi ấy trời vừa rạng sáng, Lưu Thế Anh quay lại nhìn, thấy Nhạc Thành Chương đang thất thểu chạy tới. Hai người dẫn mấy trăm tàn tốt chạy về núi Miêu Nhi định vào cửa Đông nhưng vừa đến cánh rừng thưa, có một tướng dẫn quân ra chặn đường, nhìn kĩ đích thực là Lã Kiều. Nhạc Thành Chương gãy tay không thể đánh nhau được. Lưu Thế Anh vừa sợ vừa mệt, nhìn Lã Kiều, nói:

- Ngươi vốn là thuộc tướng của ta, sao nỡ bức bách chủ cũ quá vậy?

Lã Kiều khoanh tay nói:

- Tôi với tướng quân đúng là có cái tình chủ tớ khi xưa. Tướng quân với nhà Tống cũng có nghĩa vua tôi. Vậy sao tướng quân không nghĩ đến việc báo thù cho chúa. Nếu tướng quân về hàng Đại Việt để cùng đánh quân Nguyên, mưu việc phục hưng nước cũ, giải thoát cho muôn dân khỏi cảnh lầm than, tôi lại xin cắp giáo theo hầu, quyết chẳng dám vô lễ. Còn như tướng quân chỉ một lòng theo quân cường Hồ, không nghĩ gì đến nước cũ, tôi đành có lỗi với tướng quân vậy.

Lưu Thế Anh thấy Lã Kiều nói năng sắt đá như vậy mới dẫn quân về cổng Bắc. Lã Kiều không muốn cạn tình, để cho Lưu Thế Anh đi mà không đuổi. Lưu Thế Anh cùng Nhạc Thành Chương đi đến cổng Bắc, nhìn lên gọi mở cổng, ngờ đâu thấy ngay hai tướng Việt là Văn Thắng, Phạm Bình chõ xuống nói:

- Chúng ta đã vào thành từ đêm cơ. Nếu các ngươi xuống ngựa đầu hàng, ta mở cửa thành đón vào, còn có ý đánh nhau, ta mang quân ra tiếp ngay đây.

https://thuviensach.vn

Lưu Thế Anh, Nhạc Thành Chương sợ quá, trốn theo đường rừng ra bãi sông, cướp được mấy chiếc thuyền chài, cùng nhau trốn đến Vạn Kiếp với Thoát Hoan.

Phạm Ngũ Lão từ khi ra quân đánh đâu thắng đấy, quét sạch quân Nguyên từ biên giới đến Nội Bàng, thu được cơ man là lương thảo, quân cụ, xe ngựa không biết bao nhiêu mà kể, liền sai người đưa thư đến Hải Đông báo cho Hưng Đạo vương biết, quân tướng nhà Nguyên nghe tên, thảy đều khiếp vía không dám coi thường.

Đây nói Thoát Hoan cùng A Lý Hải Nha cho hai cánh quân của Bột La Hợp Đáp Nhi và Ô Mã Nhi đi rồi, định ở lại Vạn Kiếp một thời gian để luyện tập thêm quân thuỷ. Bỗng có tên tiểu tốt vào báo tướng Lưu Thế Anh ở Nội Bàng đến. Thoát Hoan cho vào. Lưu Thế Anh dẫn Nhạc Thành Chương vào tướng doanh khóc lóc trình rằng:

- Suốt một dải từ Khả Lan Vi đến Nội Bàng đều bị Phạm Ngũ Lão đánh chiếm hết rồi. Chúng tôi liều chết chống giữ nhưng không thể được. Lương thảo, ngựa nghẽo, quân cụ bị chúng cướp sạch. Lý Bang Hiến chẳng thấy đâu, không biết sống chết thế nào.

Thoát Hoan nghe báo hầm hầm nổi giận, quát võ sĩ lôi Lưu Thế Anh ra chém. A Lý Hải Nha can rằng:

- Việc để mất đồn trại, quân lương tuy là một tội lớn nhưng xét cho cùng cũng tại tôi không biết có Phạm Ngũ Lão lọt lại đằng sau. Lý Bang Hiến và Lưu Thế Anh không phải là đối thủ của hắn. Xin thái tử điện hạ tha cho Lưu tướng quân một lần.

Thoát Hoan nghe vậy mới tha cho Lưu Thế Anh, nói:

- Ta đã vài lần nghe nói đến Phạm Ngũ Lão, không ngờ y gớm ghê đến thế.

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha nói:

- Phía sau có Phạm Ngũ Lão, chúng ta không nên ở lại đây lâu. Phải cấp tốc hành quân qua miền Bắc Giang cướp lấy lúa gạo mới có lương thực nuôi quân.

Thoát Hoan lập tức truyền lệnh cho các tướng hành quân bằng đường bộ, đi đến làng bản nào cũng giết người, đốt phá cướp bóc tận không. Phàm to nhỏ, cái gì ăn được đều lấy đi tất.

Đoàn thuyền chiến của Ô Mã Nhi theo đoàn thuyền của vua Trần dọc sông Thiên Đức vào sông Phú Lương, tiến thẳng đến Đông Bộ Đầu, nhìn xuống hạ lưu thấy thuyền chiến quân Việt có tới hàng nghìn chiếc đậu dày đặc cả mặt sông. Trương Hiển nói:

- Quân lực của vua Nam chưa bị tổn thất gì. Thuyền bè của chúng nhiều như lá rừng. Ta đóng quân ở đây nhỡ chúng tiến đánh khó mà chống giữ. Chi bằng mang quân về tả ngạn đóng trại chờ đại binh đến là hơn.

Ô Mã Nhi nghe theo liền lui về tả ngạn cho quân lên bờ hạ trại. Hôm ấy là ngày mười hai tháng giêng năm Ất Dậu (17-2-1285).

Lúc bấy giờ Trung Thành vương đã từ đường Khâu Ôn rút về, đứng bên cạnh Thượng hoàng Trần Thánh Tông và Nhân Tông hoàng đế, nói:

- Nay tiền đội quân giặc đã tiến đến đây mà đại quân của chúng còn ở xa. Xin hoàng thượng cho quân tiến đánh làm nhụt nhuệ khí của chúng đi.

Bảo Nghĩa hầu Trần Bình Trọng nói:

- Quân giặc đến đây đóng cả trên bờ lẫn dưới sông, nhiều ít thế nào ta chưa biết thì đánh làm sao. Nếu được một người can đảm dám sang dò tình hình giặc rồi xuất quân mới chắc giành được phần thắng.

https://thuviensach.vn

Nhân Tông hoàng đế nói:

- Ô Mã Nhi là kẻ hiếu sát. Ai dám đi sứ bây giờ?

Các quan còn im lặng, chi hậu cục thủ Đỗ Khắc Chung bước lên tâu:

- Thần hèn mọn bất tài nhưng xin được đi*.

Nhà vua mừng, khen rằng:

- Ngờ đâu trong đám ngựa kéo xe muối lại có ngựa kỳ, ngựa ký như thế*.

(*: ĐVsktt)

Thượng hoàng nói:

- Việc đi sứ lần này là vào nơi hang hùm nọc rắn chưa biết thế nào. Ngươi hãy về từ giã vợ con rồi chiều đến chịu mệnh.

Đỗ Khắc Chung trở về thuyền mình, mặt buồn rười rượi không nói năng gì. Người thiếp yêu là nàng Ngọc Tú thấy vậy hỏi:

- Quan chi hậu đi chầu vua về cớ sao buồn bã vậy?

Ngọc Tú vốn trước đây là ca nhi ở phường Yên Hoa. Đỗ Khắc Chung cùng Trần Khánh Dư nhiều lần đến chơi, thấy nàng xinh đẹp, cả hai người đều đem lòng yêu mến. Khánh Dư thật thà mà Khắc Chung nhiều mưu mẹo nên nghĩ cách chuộc nàng về làm thiếp cho riêng mình. Nay nghe Ngọc Tú hỏi vậy, Đỗ Khắc Chung nói:

- Hôm nay ta nhận mệnh của nhà vua sang trại giặc. Ô Mã Nhi là kẻ bạo tàn, ngại rằng nếu ta không về để nàng rơi vào tay người khác, chẳng phải đáng buồn lắm sao?

https://thuviensach.vn

Ngọc Tú nghe nói vậy, liền rút thanh kiếm treo trên vách thuyền đưa lên cổ, định tự sát. Khắc Chung vội giằng lấy bảo:

- Ta còn ở đây, vì sao nàng phải quyên sinh như vậy?

Ngọc Tú khóc nói:

- Em may được quan lớn thương yêu, ân huệ đã dày. Nay quan lớn vì nước, chẳng quản thân mình, xông pha vào nơi hàm lang miệng cọp. Em chết để quan lớn yên lòng ra đi vì việc nghĩa, thân cỏ sen này đâu dám tiếc làm chi.

Đỗ Khắc Chung ôm Ngọc Tú vào lòng, bảo:

- Ôi đáng quý thay lời vàng ngọc của kẻ nữ nhi. Nhưng nhỡ ta trở về được mà vắng nàng, liệu nỗi buồn ấy còn lớn đến đâu.

Nói xong, sai a hoàn rót rượu, hai người cùng uống. Đỗ Khắc Chung lại cầm cây kiếm gõ vào mạn thuyền làm nhịp, hát với Ngọc Tú:

Gắng trèo lên ngọn núi cao

Không người rót chén rượu đào mời ta

Vườn xưa thương cúc nở hoa

Ai đem đoá ngọc gửi ra chiến trường.

(Lời dịch phóng tác bài thơ Tư Trường An Cố Viên của Sầm Tham đời Đường, phiên âm nguyên văn như sau:

Cưỡng giục đăng cao khứ

Vô nhân tống tửu lai

Dao liên cố viên cúc

https://thuviensach.vn

Ưng bang chiến trường khai)

Chiều hôm ấy thượng hoàng cùng vua Trần Nhân Tông cho Đỗ Khắc Chung cầm thư đi sứ sang trại Ô Mã Nhi để dò xét tình hình nhưng trong thư lại nói trá là cầu hoà. Đỗ Khắc Chung đến nơi, trời đã tối. Ô Mã Nhi ngồi trong tướng doanh, vênh vang đập án, quát:

- Quốc vương ngươi vô lễ, sai người thích chữ Sát Thát, khinh nhờn thiên binh, lỗi ấy to lắm.

Đỗ Khắc Chung không hề đổi sắc mặt, cứ tự nhiên đáp:

- Chó nhà cắn người không phải tại chủ nó. Vì lòng trung phẫn mà họ thích chữ đó thôi. Quốc vương tôi không biết việc đó. Tôi là cận thần cũng có thích chữ đây*.

Khắc Chung nói xong, kéo cánh tay áo lên cho Ô Mã Nhi xem, thấy hai chữ Sát Thát vừa to vừa đậm. Ô Mã Nhi nói:

- Đại quân từ xa tới, nước ngươi sao không quay giáo đến hội kiến, lại còn chống lệnh. Càng bọ ngựa cản bánh xe liệu sẽ ra sao*?

Khắc Chung nói:

- Hiền tướng không theo cái cách Hàn Tín bình nước Yên, đóng quân ở đầu biên giới, đưa tín thư trước, nếu không thông hiếu thì mới là có lỗi. Nay lại bức nhau. Người ta nói: Thú cùng thì cắn lại, chim cùng thì mổ lại huống chi là người*.

Ô Mã Nhi thấy Đỗ Khắc Chung ứng đối chững chạc không chút sợ hãi như vậy thì tức quá, gào lên:

- Đại quân mượn đường để đi đánh Chiêm Thành. Quốc vương ngươi nếu đến hội kiến thì trong cõi sẽ yên ổn, không bị xâm phạm mảy may. Nếu

https://thuviensach.vn

như cứ chấp nê thì chỉ trong khoảng khắc núi sông sẽ thành bình địa, vua tôi sẽ ra cỏ nát*.

Đỗ Khắc Chung nói:

- Quốc vương tôi biết như thế nên mọi việc đã trù liệu đâu vào đấy cả rồi*.

Ô Mã Nhi thấy không làm sao đè bẹp được ý chí của Đỗ Khắc Chung nên mới đưa đi xem doanh trại thuỷ bộ, khoe quân lực mạnh mẽ để doạ rồi cho về ngay trong đêm. Khắc Chung đi khỏi, Ô Mã Nhi nói với các tướng:

- Người này ở vào lúc bị uy hiếp mà lời lẽ tự nhiên, không hạ chủ nó xuống hạng Chích, không nịnh ta lên hàng Nghiêu, mà chỉ nói "chó nhà cắn người", giỏi ứng đối. Nước nó còn có người giỏi, chưa dễ mưu tính được*.

(*: Theo ĐVsktt)

Triệu Tu Kỷ nói:

- Vậy sao ta không giết quách hắn đi cho xong.

Ô Mã Nhi liền gọi bốn tướng Giả Tê, Giả Ngưu, Tưởng Long, Tưởng Hổ đem hai mươi thuyền nhẹ đuổi theo Đỗ Khắc Chung, bắt được là giết luôn. Thuyền của Đỗ Khắc Chung chỉ có bốn người chèo, cứ từ từ mà đi, mới được vài dặm đã thấy thuyền quân Nguyên buồm căng, chèo khua, đèn đuốc sáng rực, đuổi rất gấp, trên mỗi thuyền đều có hàng chục tay cung. Lính Nguyên hô vang:

- Giết giết.

Nghe ghê cả người.

Thật là:

https://thuviensach.vn

Vừa thoát ra ngoài nơi hang cọp

Lại rơi vào miệng lũ cá kình

Đỗ Khắc Chung đã thành công lớn trong chuyến đi này nhưng không biết có về được không? Xin mời bạn đọc tiếp ở chương 31 xem kết cuộc ra sao.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 31

Bảo Nghĩa hầu chặn giặc ở bãi Mạn Trù

Chiêu Văn vương rút quân khỏi miền Quy Hoá

Trên kia đang nói Đỗ Khắc Chung vừa ra khỏi doanh trại quân Nguyên, Ô Mã Nhi cho bốn tướng Giả Tê, Giả Ngưu, Tưởng Long, Tưởng Hổ mang binh thuyền đuổi theo quyết giết bằng được.

Lúc bấy giờ Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói với hai vua Trần:

- Đỗ Khắc Chung có tài ứng biến, chắc trong khi nghị sự không xảy ra việc gì. Chỉ sợ lúc ra về, Ô Mã Nhi nghĩ lại, cho quân đuổi theo, tính mạng khó toàn. Xin hoàng thượng cho người đi đón.

Thượng hoàng liền cử con trai là Tá Thiên vương Trần Đức Việp cùng với Bảo Nghĩa hầu Trần Bình Trọng, Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, Văn Nghĩa hầu Trần Tú Hoãn mang một trăm binh thuyền đi đón Đỗ Khắc Chung. Trần Quốc Toản hăng hái đi tiên phong, trời đã tang tảng sáng, nhìn thấy thuyền Đỗ Khắc Chung bị quân Nguyên đuổi gấp, liền cho quân đưa về phía sau còn mình tay mộc tay giáo hô quân chèo thẳng vào đám thuyền giặc. Phía bên kia, Giả Tê đi đầu. Khi hai thuyền vừa sát nhau, Quốc Toản nhảy sang thuyền quân Nguyên, đâm một nhát. Giả Tê không kịp đỡ, chết lăn xuống sông. Bọn lính Nguyên trên chiếc thuyền ấy sợ quá cũng nhảy ùm cả xuống nước. Một trăm thuyền quân Việt vây đánh hai mươi thuyền quân Nguyên. Tên bay như trấu vãi trên mặt sông. Giả Ngưu, Tưởng Long, Tưởng Hổ biết không thể chống nổi, liền chạy về. Thuyền quân Nguyên bị

https://thuviensach.vn

bắt, bị đắm quá nửa. Bọn lính nguyên rơi xuống sông định bơi vào bờ đều bị quân Việt giết sạch. Đỗ Khắc Chung về tâu với vua Trần tình hình quân của Ô Mã Nhi. Các tướng đều xin xuất binh đi đánh. Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Việc không xong rồi. Thần chắc đại quân của giặc đã đến.

Nhà vua cùng các tướng chưa hiểu ra sao đã có thám binh về báo Thoát Hoan, A Lý Hải Nha kéo đại binh đến bến Bồ Đề. Nhà vua hỏi:

- Vì sao Chiêu Minh biết đại binh của giặc đã đến?

Trần Quang Khải tâu:

- Thần Nghĩ rằng Phạm Ngũ Lão đánh mạnh ở phía sau lưng giặc, đại binh của chúng sao còn dám dừng lại ở Vạn Kiếp nữa.

Trần Quốc Toản, Trần Bình Trọng, Trần Đức Việp đều nói:

- Nhân khi chúng vừa đến chưa kịp chỉnh đốn, ta đánh sang chắc thắng.

Nhà vua liền cho Trung Thành vương, Tá Thiên vương, Văn Túc vương, Bảo Nghĩa hầu, Hoài Văn hầu, Văn Nghĩa hầu mang ba trăm thuyền chiến tiến đánh. Tá Thiên vương, Hoài Văn hầu cho pháo thuyền bắn không biết bao nhiêu đạn đá vào thuỷ trại Ô Mã Nhi, làm lính Nguyên chết hại rất nhiều. Quân Việt reo hò thách đánh (Câu này có trong Nguyên sử). Quân Nguyên không dám tiếp chiến. Ô Mã Nhi lệnh cho Triệu Tu Kỷ, Trương Hiển mang thuỷ binh tránh về sông Thiên Đức. Các tướng Việt đuổi theo đánh rát một trận rồi quay về giữ ở Đông Bộ Đầu.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải tâu với nhà vua rằng:

https://thuviensach.vn

- Hoàng thượng nên cử sứ sang gặp Thoát Hoan nói điều phải trái để y rút quân về.

Vua Trần nghe theo, ngay chiều hôm ấy cho sứ thần là quan phụng ngự Nguyễn Diệu Duệ sang bờ Bắc gặp Thoát Hoan trình thư. Thoát Hoan họp các tướng, mở thư đọc, có đoạn như sau:

... Năm Trung Thống thứ hai thiên tử có ban chiếu rằng: "Lệnh riêng cho quân không được vào nước ngươi". Thế mà nay lấy cớ Chiêm Thành phản phúc, phái đại quân đến nước ta, tàn hại trăm họ. Đó là việc làm sai lầm của thái tử chứ nước ta có lỗi gì. Thái tử không nên làm trái với chiếu trước, hãy rút ngay đại quân về...

A Lý Hải Nha nói:

- Vua Nam trách thái tử không làm theo chiếu trước, thái tử cũng nên viết thư trách vua Nam không tuân thánh chỉ giúp quân lương để đánh Chiêm Thành, lại còn cho quân cự chiến.

Thoát Hoan nghe theo, sai lý vấn quan Khúc Liệt thảo thư, giao cho Nguyễn Diệu Duệ mang về. Nguyễn Diệu Duệ vừa ra khỏi doanh thì A Thâm nói:

- Nay nhân khi vua Nam xem thư còn đang nghĩ cách biện bạch, tất trễ nải việc phòng bị. Ta nên bất ngờ tấn công, nhất định chúng phải vỡ.

Thoát Hoan quay hỏi A Lý Hải Nha:

- Ý quân sư thế nào?

A Lý Hải Nha nói:

- Lời tướng quân A Thâm rất có lý.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan liền gọi Lý Hằng, Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ, Tản Đáp Nhi Đải, Phàn Tiếp, Trương Hiển sáu tướng mang toàn bộ thuyền bè cùng bốn cỗ trọng pháo lập tức tấn công. Lại gọi Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài, Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm, Lưu Thế Anh, Tôn Hựu sáu tướng mang bộ binh và kị binh dọc theo bờ sông kéo xuống làm thanh thế.

Lúc bấy giờ trời đã về chiều, Nguyễn Diệu Duệ về đến quân doanh đưa trình thư. Nhà vua mở đọc, thấy toàn những lời lẽ cũ mòn, nào là yêu sách, nào là trách cứ điều này điều nọ. Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Chúng mang quân đánh ta ngay đấy.

Quả nhiên lát sau có quân của Tá Thiên vương Trần Đức Việp về tâu rằng giặc Nguyên cho quân hai đường thuỷ bộ đánh tới. Thượng hoàng lập tức truyền chỉ cho Tá Thiên vương Trần Đức Việp, Văn Túc vương Trần Đạo Tái, Trung Thành vương, Bảo Nghĩa hầu Trần Bình Trọng, Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, Văn Nghĩa hầu Trần Tú Hoãn mang đại đội thuỷ quân chặn binh thuyền giặc, lại cho Chiêu Minh vương Trần Quang Khải, Nhân Đức vương, Chiêu Quốc vương Trần ích Tắc, Văn Chiêu hầu Trần Lộng đón đánh bộ binh quân Nguyên. Trần Quang Xưởng, Nguyễn Chế Nghĩa, Tô Bảo Chương, Trần Đình Tốn sẵn sàng đợi lệnh. Còn các vị vương hầu khác giữ nguyên thuỷ trại của mình. Các đạo binh sắp kéo đi, chợt có biểu thư của Hưng Đạo vương từ Hải Đông gửi về. Thượng hoàng cùng nhà vua mở xem, trong đó có đoạn nói:

...Nay đã đóng chặt cửa biên quan, bọn Thoát Hoan, A Lý Hải Nha chẳng khác chi con thú trong cũi, con cá trong chậu. Càng kéo dài ngày tháng thì chúng càng khốn đốn. Vả lại nếu quyết đấu với chúng một trận thì khác nào bẻ đũa cả nắm khó mà thắng. Hoàng thượng hãy tạm lui binh về giữ Giao Hải, Thiên Trường. Khi ấy Thoát Hoan nhất định phải chia quân ra lập đồn trại chống giữ, ta nhân cơ đánh, khác chi tách đũa từng cái mà bẻ, chẳng mấy chốc quân giặc phải tan tành. Điều cốt yếu là không cho Toa

https://thuviensach.vn

Đô hợp binh được với Thoát Hoan. Xin hoàng thượng cho Chiêu Minh vương vào cùng với Nhân Huệ vương, Tĩnh Quốc vương giữ miền Hoan, Ái...

(Giao Hải: Cửa sông Hồng đổ ra biển)

Thượng hoàng cùng nhà vua đọc thư xong liền truyền lệnh lui binh. Ngay trong đêm ấy. Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Nay ta để quân giặc vào kinh thành, hoá ra Chiêu Văn vương rơi vào thế lưỡng đầu thọ địch rất bất lợi. Xin hoàng thượng xuống chỉ gọi Chiêu Văn về Thiên Trường.

Chiêu Quốc vương Trần Ích Tắc muốn hại Trần Nhật Duật, nói:

- Chiêu Văn ở Tuyên Quang, chắc ở trên ấy gọi giặc sang rồi.

(ĐVsktt)

Quang Khải nói:

- Không thể thế được! Chiêu Văn mà có lòng nào thì giặc ở Đại Lý đã sang ta lâu rồi. Hoàng thượng nên xuống chiếu gọi về ngay.

Trần Nhân Tông nghe lời Quang Khải, liền hạ chiếu, sai người theo mật tuyến cấp tốc đưa lên cho Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật.

A Lý Hải Nha kéo đại binh sang sông, thấy trên bờ, dưới nước đều im như tờ. Lý vấn quan là Tháp Hải Tán Lý nói:

- Quân Nam đã chạy hết rồi, thái tử nên cho quân tiến vào Đại La, lấy đó làm chỗ căn bản lâu dài, lo gì không bình được đất An Nam này.

Lý Hằng nói:

https://thuviensach.vn

- Không nên. Thống tướng Cốt Đãi Ngột Lang xưa cũng vào Thăng Long nhưng đâu có lâu dài được. Tôi chỉ e đây là mẹo của Trần Quang Khải thôi. Ta kéo đại binh vào thành mà bị quân Nam vây, chẳng khốn lắm ư?

A Lý Hải Nha nghe theo liền cho lính lập thuỷ trại ở Đông Bộ Đầu, đóng quân lại qua đêm rồi cho quân vào thành do thám. Sáng hôm sau (14 tháng giêng năm Ất Dậu - 19-2-1285), quân do thám về báo trong thành không có quân canh giữ. A Lý Hải Nha liền cho Tản Đáp Nhi Đải, Phàn Tiếp đem một vạn quân vào thành còn tất cả vẫn đóng ở ngoài. Đến chiều Phàn Tiếp quay lại trình rằng:

- Quân ta vào thành lục soát mọi nơi nhưng cung thất tận không*, không kiếm được tí gì. Dân chúng đi hết chẳng còn một ai. Khắp các ngõ ngách không một tiếng mèo kêu chó cắn. Còn đây là những văn thư vua Nam để lại.

Phàn Tiếp nói xong gọi lính đưa vào một cái bọc lớn. A Lý Hải Nha giở ra, bên trong toàn là chiếu sắc, điệp văn của trung thư bị xé bỏ*. Thoát Hoan giận dữ thét:

- A! Thế này ra vua nước Nam khinh nhờn triều đình ta quá lắm.

A Lý Hải Nha giở tiếp ra, còn có một số giấy tờ do các biên tướng Nam Bắc báo tin tức quan quân và tình hình cự địch*. Thoát Hoan nói:

- Người An Nam quả là ghê gớm. Thế này hoá ra nhất cử nhất động của quân ta không lọt ra ngoài tầm mắt của chúng.

(*: Theo Nguyên sử)

Phàn Tiếp nói:

https://thuviensach.vn

- Không phải chỉ có thế. Vua Nam còn viết lời hiệu triệu bách gia vi binh, toàn dân địch chiến.

Thoát Hoan gầm lên:

- Vua tôi các ngươi muốn địch chiến thì ta cho địch chiến.

Nói xong lệnh cho ba quân vào cả trong thành. A Lý Hải Nha can rằng:

- Chữ Đại La nghĩa là cái lưới rộng, thật là điềm chẳng lành. Ta đem quân vào đấy khác chi chui đầu vào lưới cả. Thống tướng Cốt Đãi Ngột Lang khi xưa phải thua cũng là vì lẽ ấy. Vả lại nay Thăng Long, Đại La chỉ còn là ngôi thành trống, lương không có để nuôi quân, dân không có để phục dịch, khó tiến đánh mà dễ bị vây. Chi bằng ta mang quân trở lại bờ Bắc đóng trại là hơn.

Thoát Hoan nghe theo lời ấy mới lập tức truyền lệnh cho quân sĩ về hết bờ Bắc Lô giang cắm trại cả trên bờ lẫn dưới nước. Doanh trại kéo dài mấy chục dặm dọc theo bờ sông. A Lý Hải Nha phái thám binh đi dò la tình hình quân Việt. Mấy ngày sau các đội thám binh về báo thành Thăng Long vẫn bỏ không, vua Đại Việt đã mang binh thuyền xuống phía Đà mạc. Thoát Hoan hội các tướng, nói:

- Quân Nam đã sợ hãi, bỏ cả thành đô, chạy xuống hạ lưu. Ta nên dốc lực đánh xuống mà bắt lấy, đại cuộc mới có thể ngã ngũ được.

A Lý Hải Nha nói:

- Quân Nam chỉ cậy có nhiều binh thuyền. Ta chia hai đường thuỷ bộ tiến xuống, kẹp chúng vào giữa khác chi lùa cá vào lưới.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Việc này nói dễ nhưng làm chẳng thuận chút nào. Giả như ta tiến xuống mà quân Nam lui nữa, kéo dài ngày tháng, quân sư tính sao?

A Lý Hải Nha nói:

- Chúng lui nữa ta tiến nữa, lập các đồn trại đánh lâu dài với chúng chẳng lẽ không được ư?

Bột La Hợp Đáp Nhi cười mỉa mai, nói:

- Quân sư tính chi mà khéo quá vậy. Quân tập trung đông mà chúng còn dám tiến đánh huống chi lại lập các đồn trại lẻ chẳng phải làm mồi cho chúng sao. Vả lại quân Nam có ý sợ thật tất chúng phải rút đi xa, đằng này chúng cứ vờ vĩnh muốn nhử ta theo chúng. Đấy há chẳng phải là có ý muốn kéo căng, dàn mỏng lực lượng của ta ra hay sao. Cứ như ý tôi nếu ta đuổi là mắc mưu chúng đấy.

A Lý Hải Nha bực mình nói:

- Giặc chạy không đuổi, ngồi chơi xơi nước chờ nó mang đầu đến nộp à?

Bột La Hợp Đáp Nhi giơ tay chặn lại, định nói tiếp. A Thâm kéo áo, ý bảo nhịn đi nhưng Bột La Hợp Đáp Nhi cứ nói, giọng rất mỉa mai:

- Cái kế đánh lâu dài của quân sư mới thật hay! Tôn Tử nói rằng: "Quân đội đánh lâu ở bên ngoài thì vật dụng trong nước không đủ cung cấp. Chiến tranh lâu dài mà có lợi cho quốc gia là điều không hề có xưa nay". Quân ta mấy chục vạn, miệng ăn núi lở, đường lương thực bị cắt. Quân sư định cho ba quân uống nước sông trừ bữa mà đánh lâu dài à?

(Hai câu này lấy trong Tôn Tử binh pháp)

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha tức đầy ruột nhưng không bác được lý lẽ của Bột La Hợp Đáp Nhi, quát:

- Ta chỉ huy ngươi hay ngươi chỉ huy ta. Ngươi không muốn đánh, ngồi đấy mà xem ta đánh.

Bột La Hợp Đáp Nhi định vặc lại nhưng Thoát Hoan ngăn bảo:

- Thôi! Các ngươi không được cãi nhau nữa. Cứ để quân sư điều binh đuổi vua Nam xem chúng chống đỡ thế nào rồi liệu sau.

Bột La Hợp Đáp Nhi không còn giữ được bình tĩnh nữa nên cố nói:

- Chúng có chạy đâu mà đòi đuổi. Chẳng qua là chúng nhử ta thôi...

Thoát Hoan thấy không nói được, quát:

- Giỏi cho Bột La Hợp Đáp Nhi, cãi cả ta nữa ư? ở nơi trận tiền mà bất tuân thượng lệnh. Võ sĩ đâu! Lôi ra chém.

A Lý Hải Nha sướng quá, giấu mặt đi cười mỉm. Chúng tướng vì thấy lời Bột La Hợp Đáp Nhi có lý nên đều quỳ xuống xin tha cho. Thoát Hoan nói:

- Nể lời các tướng, ta tha chết cho ngươi nhưng phải chịu phạt bốn mươi trượng. Quân đâu! lôi ra ngoài đánh.

Bột La Hợp Đáp Nhi trận ấy bị đánh đến ngất đi. A Thâm thương bạn mang về trại chăm sóc đến khi tỉnh lại, nói:

- Khổ lắm! Tôi đã bảo ông rồi. Cái thằng quân sư ấy là đứa đại ngu mà lại hống hách, dây vào nó là mệt lắm. Thế mà ông chẳng nghe tôi.

Bột La Hợp Đáp Nhi thều thào nói:

https://thuviensach.vn

- Khổ lắm A Thâm à! Mình dẫu bị đòn, bị chém cũng chẳng sao, chỉ thương cho mấy chục vạn binh lính thế nào rồi cũng bị cái thằng quân sư đểu này nó nướng hết cho mà xem.

Ngày hôm sau (18 tháng Giêng năm Ất Dậu - 23/2/1285) A Lý Hải Nha gọi Mãng Cổ Đài đến dặn việc riêng rồi lệnh cho Hữu thừa Khoan Triệt, vạn hộ Mãng Cổ Đài và vạn hộ Bột La Hợp Đáp Nhi rằng:

- Ba ngươi mang năm vạn quân theo đường bộ xuống thẳng Đà mạc. Qua làng xóm nào đốt phá cho sạch, chớ để người Nam còn nơi trú ngụ.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Hôm qua tôi vừa bị đánh, vết thương chưa khỏi, không thể lên ngựa được.

A Lý Hải Nha bảo:

- Thái tử đánh nhà ngươi chứ ta có đánh đâu. Ta chỉ biết điều binh thôi. Ngươi có đi không thì bảo?

Khoan Triệt ghé sát vào tai Bột La Hợp Đáp Nhi, nói:

- Gắng mà đi đi, ra khỏi doanh hẵng hay, chớ có nhiều lời.

Bột La Hợp Đáp Nhi cố chịu đau, lên ngựa theo quân đi. A Lý Hải Nha gọi Lý Hằng, Ô Mã Nhi, Trương Hiển đến, nói:

- Ba ngươi hãy mang năm trăm thuyền chiến, bốn cỗ trọng pháo đánh xuống thuỷ trại của quân Nam.

Ba tướng nhận lệnh đi ngay. A Lý Hải Nha lại gọi Tản Đáp Nhi Đải, Lưu Thế Anh, Minh Lý Tích Ban, dặn:

https://thuviensach.vn

- Mỗi ngươi mang một vạn quân đi tầm lục tất cả các làng xóm trong vòng năm mươi dặm. Phàm cái gì ăn được lấy hết. Đàn ông đứa nào theo, cho theo. Đàn bà xinh đẹp, đem về trại. Người già, trẻ nhỏ giết cho bằng sạch. Nhà cửa, đình chùa, lều quán đốt hết, chớ để lại tí gì.

Lưu Thế Anh nói:

- Ta không nên giết người vô tội để tỏ cái ân đức của thiên triều.

A Lý Hải Nha lắc đầu kêu:

- Áy à! Ân đức cái con mẹ gì! Bọn học giả người Hán lúc nào cũng giơ cái gọi là ân đức rởm ra để loè thiên hạ, chứ thực ra quân lính Trung Nguyên đi đánh các nước cũng có tha gì ai. Như quân ta đánh từ Đông sang Tây, từ Bắc xuống Nam chẳng thèm nói đến ân đức bao giờ mà có quốc gia nào không quy phục, thành trì nào không tan vỡ.

Bọn Lưu Thế Anh không nói sao được nữa, đành mang quân đi.

Thượng hoàng Trần Thánh Tông cùng vua Trần Nhân Tông đóng quân ở phía dưới Đà mạc, chợt có thám thuyền về báo quân Nguyên theo hai đường thuỷ bộ kéo tới. Chiêu Minh vương Trần Quang Khải tâu rằng:

- Theo kế sách của Hưng Đạo vương, ta nên rút quân về Hải Thị rồi phòng thủ ở đó đợi giặc đến mà đánh.

Nhà vua nói:

- Thuyền quân ta rất nhiều, không thể rút hết ngay một lúc được. Các thuyền chở lương thảo giao cho Văn Nghĩa hầu Trần Lộng đi trước. Chiêu Quốc vương Trần ích Tắc mang thuyền thân quyến hoàng tộc đi thứ hai. Các tướng lĩnh, quân đội rút sau cùng. Muốn chuyến đi được trót lọt, cần một người ở lại chặn quân giặc.

https://thuviensach.vn

Nhà vua vừa nói xong, Cương Thiết tiên đồng Bảo Nghĩa hầu Trần Bình Trọng bước ra tâu rằng:

- Thần tuy bất tài nhưng xin lĩnh việc ấy.

- Nhà ngươi nhận lĩnh việc ấy, trẫm hoàn toàn yên lòng nhưng phải hết sức thận trọng mới được.

Nhà vua nói xong, ban cho Trần Bình Trọng năm mươi thuyền chiến cùng ba nghìn quân thuỷ bộ ở lại lập tuyến tại Đà mạc rồi kéo quân đi. Trần Bình Trọng ở lại, gọi Nguyễn Trình, Phạm Sĩ Viêm, Trương Xích Hoa, Lê Ương đến, nói:

- Hôm nay ta vì nước, vì vua mà quyết sống chết với giặc ở đây. Các ngươi đều là thân tín của ta đã lâu, ai không muốn ở lại, ta cho đi, ai dám ở lại thì hãy cùng ta liều thân đánh giặc.

Cả bốn tướng đều nói:

- Chúng tôi xin ở lại với quân hầu, quyết tử chiến đền ơn nước.

Trần Bình Trọng nói:

- Nguyễn Trình, Lê Ương hai ngươi luyện tập thuỷ binh đã lâu, hãy chọn nơi ven sông có lau lách cắm nhiều cờ hiệu để nghi binh. Khi giặc đến, cho thuyền ra đánh, lái thuyền bơi ngoằn ngoèo nhử chúng đuổi càng lâu càng tốt.

Nguyễn Trình, Lê Ương nhận lệnh đi ngay. Trần Bình Trọng lại dặn Trương Xích Hoa, Phạm Sĩ Viêm:

- Bên Tả ngạn chỉ có một đường đi xuống, hai bên lau mọc lút đầu, phía trên có một đầm lầy toàn một loài sậy rất rậm rạp, là nơi khi xưa Triệu Việt vương đánh quân nhà Lương mà dựng nghiệp. Hai ngươi mang quân

https://thuviensach.vn

phục ở đấy, khi nào ta nhử quân Nguyên vào, các ngươi cho quân nhất tề phóng hoả rồi đánh ra.

(Năm 549 Triệu Quang Phục chống quân nhà Lương ở Bãi Sậy thuộc huyện Văn Giang, tỉnh Hưng Yên ngày nay, năm 550 giết được tướng giặc là Dương Sàn. Quân Lương thua to chạy về nước. Triệu Quang Phục lên làm vua, lấy hiệu là Triệu Việt vương)

Phạm Sĩ Viêm, Trương Xích Hoa liền cho quân mang các đồ dẫn hoả lên phục ở bãi sậy. Trần Bình Trọng dẫn năm trăm quân đến bãi Tự Nhiên đợi quân Nguyên đến.

Bên quân Nguyên, cánh quân đi đường thủy tiến xuống không gặp trở ngại gì, chỉ có cánh đi đường bộ vất vả. Bắt đầu là việc Bột La Hợp Đáp Nhi vì bị đòn, đau đớn quá nên không thể ngồi trên lưng ngựa được, vừa đi khỏi doanh trại được vài dặm, ngã nhào xuống đất. Mãng Cổ Đài nói:

- Vừa ra quân, đại tướng đã ngã ngựa, thật là điềm chẳng lành. Ta chỉ nên đi ba mươi dặm rồi đóng trại lại ngày mai đi tiếp.

Khoan Triệt không biết Mãng Cổ Đài đã nhận kế hại Bột La Hợp Đáp Nhi của A Lý Hải Nha, tưởng thật nghe theo, kéo quân đi hơn ba mươi dặm đóng trại lại nghỉ. Sáng hôm sau (19 tháng Giêng năm Ất Dậu - 24-2-1285), Mãng Cổ Đài lại nói:

- Bột La Hợp Đáp Nhi đau đớn thế này, có gặp giặc cũng không đánh nhau được. Chi bằng Hữu thừa cử người ở lại trại trông coi.

Khoan Triệt cũng nghe theo, để Bột La Hợp Đáp Nhi ở lại trại, cử người chăm sóc, rồi mang quân đi. Trời tháng giêng nhưng không có mưa mà nắng hanh. Gió thổi hiu hiu làm lay động những khóm lau ở hai bên đường. Khoan Triệt dẫn quân đến một quãng đường hẹp, bỗng thấy một tướng Việt cưỡi ngựa kim sa, cầm cây giáo tam lăng đứng chặn ngang đường quát:

https://thuviensach.vn

- Có ta là Trần Bình Trọng đợi ở đây. Tướng giặc sao chẳng xuống hàng.

Tiếng quát như sấm động, khiến quân Nguyên chùn cả lại. Khoan Triệt sau một giây định thần, nói:

- Ta là Hữu thừa đại tướng quân Khoan Triệt. Nhà ngươi tài đảm được bao nhiêu mà dám mang sức kiến càng ra ngăn hổ dữ. Mau tránh đường cho ta đi còn được toàn mạng, bằng không chớ trách tướng thiên triều không có lượng bao dung.

Bình Trọng nói:

- Các ngươi quen thói bắt nạt lân bang, ỷ sức hùm sói mà mà coi thường bốn cõi. Nhưng đất Đại Việt ta đâu phải là nơi các ngươi dễ làm gió làm mưa. Biết điều quân tướng bảo nhau quay về nước còn có cơ trông thấy mẹ cha, nhược bằng cậy thế làm càn khó tránh khỏi bỏ thây nơi đất lạ.

Khoan Triệt múa cây thiết kích, định xông ra đánh.

- Hữu thừa cứ để nó đấy cho tôi.

Thuộc tướng cực khoẻ là Tư Đạc Hoa Lang nói xong, vung cây chuỳ tật lê xông lên, đánh nhau chưa được ba hiệp, bị Trần Bình Trọng đâm một giáo vào yết hầu, rơi xuống ngựa, chết. Một thuộc tướng khác là Hứa Phụng hoa đao tiếp chiến nhưng cũng không đương nổi, phải chạy về. Trần Bình Trọng cười lớn, nói:

- Quân Nguyên các ngươi có tên nào kha khá ra đánh với ta chứ toàn những tuồng chuột chết như thế chẳng bõ bèn gì.

Khoan Triệt múa thiết kích tiến ra, nói:

- Được! Để đích thân ta bắt sống ngươi.

https://thuviensach.vn

Bình Trọng vung ngọn thương đánh tới. Hai bên đánh nhau được mười hiệp, Bình Trọng vờ thua, bỏ chạy. Khoan Triệt thúc quân đuổi theo nhưng càng đi càng thấy lau sậy um tùm. Mãng Cổ Đài nói:

- Hữu thừa không nên đuổi nữa. Nơi này chính là thế đất thiên la, sợ có phục binh, quân ta khó mà chống nổi.

Khoan Triệt nói:

- Nếu đặt phục binh chúng phải chạy ngay từ đầu chứ đâu lại đánh nhau mãi mới chịu chạy. Cứ đuổi đi.

Hai tướng lại thúc quân đánh dấn lên chừng năm dặm, bỗng thấy một tiếng pháo nổ rồi tên nỏ hai bên bắn ra như mưa. Quân Nguyên trúng tên kêu la inh ỏi. Khoan Triệt vội cho quân lùi lại thì phía sau lửa đã cháy lên rần rật. Mãng Cổ Đài nói:

- Bây giờ chỉ còn cách cố mà đánh lên thôi, quay lại sẽ thành thịt nướng hết.

Hai tướng lại cố thúc quân đánh tới nhưng phía trước lửa cũng cháy ầm ầm. Năm vạn quân Nguyên ngập trong biển lửa. Binh lính chết cháy vô khối, bốc mùi khét lẹt. Những con ngựa chiến sợ hãi, bứt cương chạy tứ tung, hí lên thảm thiết. Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài tưởng chắc chết phen này. May thay có một cánh quân Nguyên từ dưới sông đánh lên, dập tắt một đám cháy lấy đường cho bọn Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài chạy ra bãi sông. Thì ra Lý Hằng, Ô Mã Nhi đem thuỷ quân đến gần Đà mạc, thấy hai bên sông tinh kỳ phấp phới, phía hạ lưu có thuyền quân Việt tuần tiễu rất nghiêm chỉnh, sợ có phục binh, không dám tiến đánh ngay, phải lùi lại cho quân đi do thám, thấy trên bờ có đánh nhau nên mới đổ lên tham chiến. Khoan Triệt, Mãng Cổ Đài kiểm điểm quân lính, mất gần một vạn nhân mã. Lát sau quân do thám về báo:

https://thuviensach.vn

- Quân của vua Nam đã đi hết từ đêm qua rồi. Các bãi lau ven sông chỉ có cắm cờ nghi binh chứ tuyệt nhiên không thấy quân lính. ở đây quá lắm cũng chỉ có đến năm nghìn quân Nam là cùng. Tướng chỉ huy của chúng là Trần Bình Trọng.

Lý Hằng nói:

- Nếu quả như vậy ta chia quân thuỷ bộ đều làm ba đội thay nhau đánh liên tục theo chiến thuật bánh xe lăn, Trần Bình Trọng chịu được mấy lúc.

Quân Nguyên lập tức theo kế ấy. Thuỷ quân Giả Ngưu đội một, Trương Hiển đội hai, Ô Mã Nhi đội ba cùng chịu sự chỉ huy của Lý Hằng, lần lượt thay nhau vây đánh đội thuyền của Nguyễn Trình , Lê Ương. Bộ binh Hứa Phụng đội một, Thẩm Quỳnh đội hai, Mãng Cổ Đài đội ba cùng chịu sự chỉ huy của Khoan Triệt lần lượt vây đánh quân Việt ở trên bờ.

Trần Bình Trọng thấy quân nguyên đã ra khỏi vòng vây lửa, liền cho một nghìn cây nỏ phục trong bãi lau, còn mình cùng với Phạm Sĩ Viêm, Trương Xích Hoa mang năm trăm quân chắn ngang đường. Lúc sau Hứa Phụng đem năm nghìn quân xông lên đánh tràn vào. Năm trăm quân Việt không thể chặn nổi liền rút về phía bãi lau. Quân Nguyên reo hò đuổi bắt. Một nghìn tay nỏ quân Việt đồng loạt bắn ra. Quân Nguyên chết hại vô số phải chùn lại. Khoan Triệt cho đội hai của Thẩm Quỳnh lên thay. Hai bên đánh nhau dữ dội đến tận giờ Mùi. Khoan Triệt lại cho đội ba của Mãng Cổ Đài lên đánh. Trần Bình Trọng đánh nhau từ sáng đến bấy giờ chưa được nghỉ, vừa đói vừa mệt, nhìn trước nhìn sau chỉ còn hơn trăm sĩ tốt. Phạm Sĩ Viêm đã tử thương. Trương Xích Hoa nói:

- Bây giờ không thể giữ ở trên bờ được nữa, quân hầu mau xuống thuyền giữ đường thuỷ thì hơn.

Trần Bình Trọng nghe theo dẫn quân chạy ra bờ sông. Thuyền quân Việt chỉ còn mươi cái đang bị thuyền quân Nguyên vây đánh. Lê Ương ở

https://thuviensach.vn

dưới trông thấy Trần Bình Trọng, vội ghé thuyền vào đón. Bình Trọng hỏi:

- Nguyễn Trình đâu?

Lê Ương thưa:

- Nguyễn Trình trúng tên tử thương rồi. Quân Nguyên đông quá. Hầu tướng hãy xuôi dòng về Hải Thị để tôi cản giặc cho.

Trần Bình Trọng nói:

- Ta đã được nhà vua giao cho nơi này, dẫu sống chết cũng phải ở đây, bỏ đi sao được.

Lúc ấy quân Nguyên đến vây kín cả. Bình Trọng bỏ giáo, vớ lấy thanh đoản đao, nhảy một bước sang thuyền quân Nguyên chém chết Tưởng Long. Tưởng Hổ, Trương Hiển, Ô Mã Nhi ba tướng nguyên xúm lại đánh, bắt được Trần Bình Trọng. Trương Xích Hoa bị tên cắm đầy mình, lăn xuống nước chết. Lê Ương chạy thoát về Hải Thị báo tin cho nhà vua biết. Nhà vua đau xót, nói:

- Bình Trọng bị giặc bắt khác nào ta bị chặt cánh tay.

Chiêu Quốc vương Trần ích Tắc nói:

- Hay ta nên giảng hoà để cứu lấy Bảo Nghĩa hầu.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Lời bàn ấy thật là tối tăm. Không giảng hoà chỉ mất Bảo Nghĩa hầu, giảng hòa mất luôn cả nước. Hoàng thượng chớ có nghe.

Nhà vua nghe theo Trần Quang Khải, không giảng hoà nhưng cử thám binh đi nghe ngóng tin tức Trần Bình Trọng. Thần xạ Nguyễn Chế Nghĩa nói:

https://thuviensach.vn

- Bảo Nghĩa hầu đã bị bắt, sớm muộn quân giặc cũng kéo xuống đây. Xin hoàng thượng cho phòng bị trước.

Nhà vua nghe theo, cho Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng, Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, Nguyễn Chế Nghĩa, Trần Dương đem ba vạn binh lính lấy gỗ đóng xuống lòng sông làm rào ngăn không cho thuyền quân Nguyên đánh xuống. Hai bên bờ tả, hữu ngạn đều đắp luỹ cao, canh phòng nghiêm mật.

Lý Hằng, Khoan Triệt bắt được Trần Bình Trọng liền giao cho Trương Hiển, Tưởng Hổ cùng một nghìn thuỷ binh giải về đại doanh ở bến Bồ Đề. Thoát Hoan giận dữ nói:

- Hắn thiêu sống của ta hàng vạn binh lính, giết luôn đi chứ để làm gì.

A Lý Hải Nha nói:

- Xin thái tử nguôi giận. Giữa chiến trường hai bên giết nhau là lẽ thường tình. Tôi nghe nói đất Giao Chỉ có nhiều tuấn kiệt mà Trần Bình Trọng là một tướng hiếm có trên đời. Nếu dụ được hắn theo về với ta, có phải được thêm một Lý Hằng ở đất An Nam này không. Cái giá một vài vạn binh mã đổi một người như thế còn rẻ chán.

Thoát Hoan nghe ra liền cho dọn tiệc rượu rồi gọi lính đưa Trần Bình Trọng vào, tự tay cởi trói, nói:

- Ta nghe tiếng quân hầu đã lâu, nay mới được hạnh ngộ. Bọn người dưới không biết, trót vô lễ. Xin quân hầu miễn chấp.

Trần Bình Trọng cười khẩy, nói:

- Thái tử thật là tử tế có thừa. Ta đã bị bắt, các ngươi muốn chém giết thế nào tuỳ ý, sao còn giở trò ra làm gì vậy.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan vẫn gượng cười, nói:

- Ta có lòng yêu mến tướng quân từ lâu. Xin mời ngồi để cùng cạn chén. Nếu tướng quân bỏ chỗ tối mà về chỗ sáng, làm tướng thiên triều, tước vương cũng chẳng khó gì. Chẳng hay hầu tướng có ưng lòng chăng?

Trần Bình Trọng quát lên rằng:

- Ta thà làm quỷ nước Nam chứ đâu có thèm làm vương đất Bắc. Ta bị bắt chỉ có một chết mà thôi.

Thoát Hoan thấy không thể lung lạc được Trần Bình Trọng mới thét võ sĩ đem ra chém, sai tham nghị Phàn Tiếp giám hình. Khi ra đến pháp trường, Trần Bình Trọng không cho bịt mắt, cứ nhìn trừng trừng làm tên đao phủ không dám hạ thủ. Trống đã điểm đến lần thứ ba mà không kẻ nào dám xuống tay. Trần Bình Trọng thấy vậy, quát:

- Chỉ có chém thôi cũng không dám à. Các ngươi sợ ta ư?

Tiếng quát vang như tiếng sét làm tên đao phủ rủn cả gối, quỵ xuống. Tham nghị Phàn Tiếp giật mình, đánh rơi cây thiết kích đến choeng một nhát xuống nền gạch. Mãi gần một canh giờ sau mới có tên thủ đao được tống rượu thật say dám hành quyết. Năm ấy Trần Bình Trọng mới hai mươi bảy tuổi. Nghe tin ông chết, từ dân đến quan quân ai ai cũng thương tiếc. Cho đến nhiều thế kỷ sau có người còn làm bài thơ rằng:

Giỏi thay Trần Bình Trọng

Dòng dõi Lê Đại Hành

Đánh giặc dư tài mạnh

Thờ vua tỏ tiết trinh

- Bắc vương sống mà nhục

https://thuviensach.vn

Quỷ Nam thác cũng vinh

Cứng cỏi lời trung liệt

Nghìn thu tỏ tài danh.

Lại có những gánh hát dựng vở hát rằng:

- Trần Bình Trọng anh hùng ngàn thu trước, đem tấm thân bảy thước gánh sơn hà. Bắt được ta chớ nói nhiều lời. Ta thà làm quỷ nước Nam chứ không thèm làm vương đất Bắc...

Thám binh về báo tin Trần Bình Trọng đã chết với nhà vua. Trần Nhân Tông khóc ngất đi mấy lần, khi tỉnh lại liền truy phong cho Trần Bình Trọng là Bảo Nghĩa vương. Các tướng sĩ ai nghe tin Trần Bình Trọng bị giặc giết hại cũng không cầm được nước mắt.

Lý Hằng, Ô Mã Nhi, Khoan Triệt kéo quân xuống Hải Thị thấy binh thuyền Đại Việt nhiều không biết bao nhiêu mà kể, lại có phòng bị chắc chắn nên không dám khinh tiến, liền ngược lên mười dặm lập thuỷ trại. Đêm ấy vua Trần cho Trung Thành vương, Chiêu Đạo vương, Hoài Văn hầu, Trung Hiến hầu, Văn Chiêu hầu tiến đánh. Hoài Văn hầu tuy còn trẻ tuổi nhưng xông pha đi trước, lao vào thuỷ trại giặc. Quân Nguyên không chống nổi năm đạo quân Việt. Lý Hằng, Ô Mã Nhi vội vã cho quân chạy thẳng một mạch về Bồ Đề gặp Thoát Hoan. Quân Việt đuổi đánh hơn hai mươi dặm rồi cũng rút về Hải Thị.

Xin trở lại nói chuyện Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật chống nhau với Nạp Tốc Lạt Đinh đến qua tết Nguyên đán. Tới lúc nhận được tin Hưng Đạo vương đã bỏ Vạn Kiếp mang quân về Hải Đông, mưu sĩ Trần Đạo Chiêu nói:

- Nay trời mưa xuân, quân sĩ đóng lâu trong rừng, nhiều người sinh ra bệnh tật, mọi tin tức với triều đình đều rất khó khăn chậm trễ, việc tiếp vận

https://thuviensach.vn

quân lương làm cho dân phu thật là cực nhọc. Thảng hoặc quân Nguyên đánh xuống chặn mất đường tiếp lương của ta thì nguy lắm. Chi bằng vương công mang quân về lập tuyến phòng thủ ở Bạch Hạc, tiến thoái thuỷ bộ đôi đường đều thuận tiện không lo gì nữa.

Trần Nhật Duật nghe theo. Đạo Chiêu lại nói:

- Quân ta tự nhiên rút đi ắt thế nào Nạp Tốc Lạt Đinh cũng đuổi theo. Vương công nên cho lương thảo cùng những quân già yếu đi trước, phía sau phải đặt phục binh, giả như ta không rút mà chỉ lừa để đánh chúng.

Nhật Duật liền gọi Trương Tích đến, nói:

- Ngươi đem tất cả quân già yếu, cùng lương thảo đi trước về ngã ba Bạch Hạc cắm trại. Phải cử người dò xem tin tức kinh thành thế nào.

Phó Tường nói:

- Nay đã chủ đặt tuyến phòng thủ ở Bạch Hạc, vương công nên về trước. Việc chặn giặc chỉ cần giao cho một tướng là đủ.

Trần Đạo Chiêu nói:

- Phó Tường bàn rất đúng. Tôi chỉ xin ba nghìn quân cùng với Tiết Hùng, Dương Lâm ở lại chặn giặc.

- Tiên sinh cứ đi trước, chỉ cần Dương Lâm, Tiết Hùng ở lại là được rồi.

Trần Nhật Duật nói xong liền giao cho Tiết Hùng, Dương Lâm ba nghìn quân, dặn:

- Cờ quạt giữ nguyên, không được nhổ đi. Lấy ba trăm quân, cứ đến bữa cho đốt tất cả các bếp, giả như quân lính nấu cơm. Phía dưới ải Lê Hoa cách mười lăm dặm có một hẻm núi gọi là khe Quần Xà, Dương Lâm mang

https://thuviensach.vn

hai nghìn quân về đấy, lấy gỗ đá trữ sẵn, khi nào quân Nguyên đuổi đến, lăn xuống mà đánh.

Lại gọi Tiết Hùng, bảo:

- Ta chống nhau với quân Nguyên ở đây đã lâu nên chúng nhận được mặt. Ngươi có hình dạng hơi giống với ta, hãy thay y phục giả như ta để lừa giặc. Bên Tả ải này là một ngọn đồi cây cối lúp xúp, ở giữa có một mỏm đá cao hẳn lên cách xa cũng nhìn thấy được. Ngươi đem năm trăm quân lên đấy, còn một nửa cho sang quả đồi bên Hữu, quân Nguyên đuổi theo quân ta, cứ để cho chúng đuổi, khi nào chúng chạy về, cho quân hai bên reo hò, gõ chiêng trống doạ cho một trận chứ không cần đánh. Bản thân ngươi phải cầm cây cờ lên mỏm đá kia mà phất, làm như ra hiệu lệnh cho quân tiến đánh.

Tiết Hùng nhận lệnh mang quân đi phục. Trần Nhật Duật cùng quân lính từ từ xuôi đường mà rút.

Bên quân Nguyên, Nạp Tốc Lạt Đinh thấy lâu lâu quân Việt không động tĩnh gì mới cho thám binh đêm sang dò la. Sáng hôm sau thám binh về báo quân Việt đã rút hết rồi. Trên núi chỉ cắm cờ không. Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Đây hẳn là Trần Nhật Duật nghe tin thái tử thắng lớn ở Vạn Kiếp nên khiếp hãi rút chạy.

Lập tức cho Đoàn Vi Đề đem một vạn quân truy đuổi. Nguỵ Lôi nói:

- Trần Nhật Duật dùng binh lắm đường biến trá. Biết đâu đây chỉ là mẹo lừa quân ta thì sao?

Nạp Tốc Lạt Đinh bảo:

https://thuviensach.vn

- Ôi giời ôi! Bây giờ chúng đang chạy rơi cả dép mo, còn nghĩ đâu ra kế mà lừa.

Nói xong giục Đoàn Vi Đề đi ngay. Còn mình cùng các tướng cho quân nhổ trại, tức tốc lên đường. Đoàn Vi Đề đi trước đến khe Quần Xà, thấy hai bên dốc đá cao vút, thấp thoáng phía trước có bóng quân Việt đang mê mải chạy, liền thúc quân xông vào khe núi. Bỗng nghe một tiếng pháo nổ rồi gỗ đá ở trên lăn xuống không biết bao nhiêu mà kể. Quân nguyên sợ hãi dẫm đạp lên nhau chạy quay lại, chết hại rất nhiều. Quân Việt lại reo hò đuổi đánh, bắn tên thuốc độc như mưa. Đoàn Vi Đề múa tít thanh đại đao gạt đỡ nhưng không xuể, trên mình bị găm mười mấy mũi tên, chết ngay tại trận. Quân Nguyên mất chủ tướng, hùa nhau chạy về, xô cả vào đội quân đi sau làm đội ngũ rối loạn, đã thế lại được tin Đoàn Vi Đề tử trận càng sợ hãi chùn cả lại. Nạp Tốc Lạt Đinh khi ấy đi chưa xa, liền lệnh cho quân sĩ quay về ải Lê Hoa nhưng vừa đến nơi, một hồi tù và nổi lên rồi hai bên đồi chiêng trống vang rền. Quân Việt hò reo như thác tràn núi đổ. Quân Nguyên nhìn lên ngọn đồi bên Tả thấy Trần Nhật Duật đang phất cờ điều quân tiến đánh. Nạp Tốc Lạt Đinh hoảng quá, bảo:

- Bỏ mẹ! Bị quân Nam nó lừa thật rồi. A Tất Hoạt đâu! Thu quân về mau.

Quân Nguyên nghe lệnh ấy, mạnh ai nấy chạy, dẫm đạp lên nhau chết hại đầy đường. Nạp Tốc Lạt Đinh, A Tất Hoạt, Gia Luật Tế Sơn cùng các tướng chạy về đến trại cũ mới biết chắc sống, chỉnh đốn lại quân mã rồi cử thám binh sang dò xét quân Việt. Đến đêm thám binh về báo:

- Quân Nam đã rút hết rồi. Người ở trên quả đồi bên tả ải Lê Hoa không phải Trần Nhật Duật mà là Tiết Hùng đóng giả. Quân Nam chỉ có mấy nghìn người ở lại nghi binh thế thôi.

Nạp Tốc Lạt Đinh đấm vào ngực, nói:

https://thuviensach.vn

- Thế này thật tức chết! Trần Nhật Duật lừa ta như lừa một đứa trẻ vậy.

Sáng sớm hôm sau Nạp Tốc Lạt Đinh lệnh cho các tướng tiếp tục đuổi theo quân Việt nhưng Tiết Hùng, Dương Lâm đã mang quân đi xa rồi.

Trần Nhật Duật về đến Bạch Hạc lập tuyến phòng thủ, đúng đêm rằm tháng giêng (20-2-1285) dẫn các tướng ra bờ sông nhìn lên vầng trăng, cùng nhau cắt tóc thề trước thần linh, đem hết lòng trung để báo quân thượng (ĐVsktt). Bỗng lính truyền tin đến báo nhà vua có chỉ dụ. Nhật Duật xem xong, nói với các tướng:

- Giặc Thát đã vào được Thăng Long. Nhà vua truyền chỉ cho ta mang quân về Thiên Trường. Muốn đi nhanh chỉ có cách theo đường thuỷ. Giả Cương, Tiết Hùng làm tiền đội. Mã Phi Thái, Trương Tích làm hậu đội còn tất cả cùng ta giữ đạo trung quân, lập tức lên thuyền đi ngay.

Trần Nhật Duật rút hết quân, Nạp Tốc Lạt Đinh mới tới Bạch Hạc, muốn đuổi theo nhưng không có thuyền liền chia quân làm hai đội. Bộ binh để cho A Tất Hoạt chỉ huy đi sau, còn tự mình cùng Thác Bạc Kha Đại, Gia Luật Tế Sơn đem kị binh đuổi theo Nhật Duật. Kị binh đi nhanh nên chẳng bao lâu đã nhìn thấy thuyền quân Việt nhưng không làm gì được, cứ theo lẵng nhẵng trên bờ. Quân Việt dưới thuyền nhàn hạ, no đủ. Quân Nguyên đi ngựa vất vả mệt mỏi. Thác Bạc Kha Đại nói:

- Trần Nhật Duật cứ nhẩn nha đi thế kia, ta đuổi mãi không được nghỉ thì người ngựa đến kiệt sức hết mất.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Ta cũng chẳng cần phải đuổi nữa. Các ngươi cứ cho quân nghỉ lại nấu cơm ăn. Phía dưới đã có quân của thái tử. Trần Nhật Duật có muốn thoát cũng không dễ.

Gia Luật Tế Sơn nói:

https://thuviensach.vn

- Quân của thái tử không phòng bị, nhỡ Trần Nhật Duật bất ngờ tiến đến chưa chắc ngăn được. Chi bằng bình chương cử người xuống trước báo cho thái tử biết.

Nạp Tốc Lạt Đinh nghe theo, liền cho phi mã đến báo trước với Thoát Hoan chặn ở cuối dòng.

Trần Nhật Duật đang đi, thấy quân Nguyên dừng cả lại nấu cơm ăn. Trần Đạo Chiêu nói:

- Đây hẳn là chúng có mưu kế gì chăng.

Nhật Duật bảo các tướng:

- Truy kích thì phải nhanh, nay chúng lại đi thong thả, sợ có quân phía trước đón chặn.

Nói xong liền cử thuyền nhẹ đi do thám, quả nhiên thấy quân Nguyên chặn đón ở phía dưới. Triệu Trung nói:

- Tôi xin đem quân đánh mở đường để vương công đi.

Phó Tường nói:

- Không được! Quân giặc có đến mấy chục vạn làm sao mà mở đường được.

Chi bằng vương công bỏ đường thuỷ mà đi đường bộ qua vùng man dân mới là kế vạn toàn.

Trần Nhật Duật nghe theo, liền đem quân lên bộ đi qua đường ven rừng. Lúc bấy giờ chúa sơn động là Phùng Hà đã chết, con là Phùng Sơn lên tập tước. Phùng Sơn vẫn cay cú việc thua Trần Khánh Dư ngày trước, nói với con trai là Phùng Thành rằng:

https://thuviensach.vn

- Ngày trước vì nhà Trần cử Khánh Dư đến đánh nên người man ta lấy được bao nhiêu vàng ngọc của quân Thát đều mất hết. Nay nhân Trần Nhật Duật chạy qua đây, ta bắt lấy để triều đình phải chuộc lại, vàng ngọc kia lại thuộc về ta.

Phùng Thành, Lương Anh - con Lương Mi - đều còn trẻ, nghe nói như vậy ưng lòng ngay, đem quân đi đặt hầm chông, bẫy đá để đón đánh quân của Trần Nhật Duật. Nhật Duật vô tình, dẫn quân thẳng vào nơi mai phục của chúng.

Thật là:

Vừa lượn được qua vùng miệng đó

Nào ngờ sắp nhảy tót lên đăng

Trần Nhật Duật làm thế nào để thoát khỏi trận phục kích nguy hiểm của Phùng Thành, Lương Anh? Xin mời bạn đọc tiếp ở chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 32

Lý Châu Nương cùng chồng đánh giặc

Chương Hiến hầu phản quốc hàng thù

(Có tài liệu chép: Lý Châu Nương là con ông Lý Quýnh ở Cổ Pháp thuộc châu Bắc Giang (Bắc Ninh ngày nay).)

Đang nói Trần Nhật Duật không biết bị quân man đón đường, cứ vô tình dẫn quân vào nơi mai phục. Bọn Phùng Sơn, Phùng Thành, Lương Anh chỉ chực chặt dây cho bẫy đá ụp xuống. Bỗng thấy có một man tướng già, người gầy, tóc bạc, ngồi trên lưng ngựa, có hai người nữa cũng cưỡi ngựa theo hầu, chạy tới quỳ thụp vái Trần Nhật Duật, nói:

- Lão man đến chậm, suýt để vương công gặp nguy.

Nhật Duật nói:

- Lão là ai? Ta làm sao mà gặp nguy?

- Trình vương công! Lão là Lương Mi, mưu tướng của cố động chủ Phùng Hà. Con lão làm tướng của động chủ Phùng Sơn. Hôm nay lão hơi mệt nằm ở nhà, Lương Anh cho người về chăm sóc, lão hỏi ra mới biết động chủ Phùng Sơn cùng con lão đang muốn phục đánh vương công.

Trần Nhật Duật giật mình, nói:

- Vậy phải làm sao bây giờ?

https://thuviensach.vn

- Vương công hãy tạm dừng ở đây, để lão gọi động chủ ra yết kiến.

Lương Mi nói xong liền bảo hai gia nhân đưa mình lên núi gặp Phùng Sơn, hỏi rằng:

- Động chủ định hàng người Hồ hay sao?

Phùng Sơn nói:

- Làm gì có chuyện ấy. Tôi còn đang muốn giết sạch lũ giặc Hồ đây.

- Thế thì nhất thiết không nên đánh quân của triều đình. Vả lại Chiêu Văn vương là người đức độ, rất thấu hiểu phong tục của người man chúng ta. Động chủ nên giúp ông ấy mới phải.

- Ta cũng nghe tiếng Chiêu Văn vương đã lâu nhưng chưa đòi lại được số vàng ngọc ngày trước, ta chưa chịu.

- Động chủ coi vàng ngọc hơn hay giang sơn hơn. Ta hại Chiêu Văn, nhỡ giặc Hồ lấy mất nước, tìm ai mà đòi vàng ngọc. Giặc Hồ thua chạy, động chủ ăn nói thế nào với triều đình.

Phùng Sơn ngần ngừ suy nghĩ rồi bảo:

- Ta chưa từng giáp mặt Chiêu Văn vương, hay cứ xuống gặp, nếu đúng là người có đức thì giúp, ngược lại bắt cũng chưa muộn gì.

Nói xong, dẫn các tướng xuống núi, bái chào Trần Nhật Duật. Nhật Duật cũng chào lại bằng tiếng man. Người man thấy vậy ai nấy cười nói vui vẻ. Phùng sơn mời Nhật Duật lên núi dự tiệc. Nhật Duật nói:

- Ta nay đang chịu mệnh của nhà vua, không dám tự tiện dừng lại. Nếu động chủ có lòng hãy cho người đưa đường để ta đi được nhanh chóng. Mai này quét sạch giặc Hồ lo gì không được cùng nhau thù tạc.

https://thuviensach.vn

Lương Mi nói:

- Vương công nói đúng lắm.

Phùng Sơn liền cử con trai là Phùng Thành dẫn đường cho Trần Nhật Duật đi qua đất man lão thẳng xuống Thiên Trường gặp nhà vua. Khi ấy gặp lúc Trần Bình Trọng mới mất, nhà vua đang đau buồn, thấy Trần Nhật Duật trở về, nói:

- Hoàng thúc trở về bình an khiến trẫm vơi bớt nỗi đau trong lòng.

Ngày hôm sau (28 tháng Giêng năm Ất Dậu - 05-3-1285) nhà vua theo lời của Hưng Đạo vương, cử Chiêu Minh vương, Chiêu Văn vương, Chiêu Hiến vương, Tá Thiên vương, Văn Túc vương đem quân vào Hoan châu chặn giặc.

Đây nói chuyện Toa Đô sau trận ở Vệ sơn, quân tướng đều tổn hao mỏi mệt lắm, mới nghe lời bàn của Lưu Khuê, tiến lên phía Bắc hợp binh với Giảo Kỳ đánh phá Ái châu. Dọc đường quân lính bị thương kêu khóc khổ sở không biết nhường nào mà kể. Vào khoảng giữa tháng giêng đi đến Hoan thành (Hoan thành: Tức thành Hoan Châu, thuộc Nghệ An). Tướng Việt giữ Hoan thành là đốc bộ Trần Thái Bảo nghe tin quân Nguyên đến liền họp các tướng, bàn rằng:

- Nay giặc đông mà ta ít, nếu ở cả trong thành chống giữ tất bị chúng vây rất nguy. Chi bằng ta mang một nửa quân ra ngoài đón đánh, còn một nửa ở lại giữ thành. Như thế có thể trong ngoài ứng hợp, chi viện cho nhau, giặc chưa hẳn đã làm gì nổi ta, hiềm nỗi ai thay ta ở lại trong thành chống giặc?

Vợ Trần Thái Bảo là Lý Châu Nương nghe chồng hỏi vậy mới đứng ra thưa rằng:

https://thuviensach.vn

- Vợ chồng ta đã được giữ nơi này, nếu nhà mang quân ra ngoài, em xin ở lại giữ thành.

Trần Thái Bảo nói:

- Nàng đang khi bụng mang dạ chửa, lỡ có bề gì thì...

Không để chồng nói hết câu, Lý Châu Nương bảo:

- Nay vận nước đang cơn nguy biến. Nhà cứ đi, chớ có bận lòng. Em ở lại còn có các tướng giúp giùm chứ đâu phải một mình mà ngại.

Trần Thái Bảo nói:

- Nàng nói vậy thì ta yên dạ. Hãy noi gương bà Triệu, bà Trưng, dẫu tử sinh chớ có hai lòng. Canh ba đêm nay nàng hãy cho quân lên mặt thành đốt đuốc reo hò để ta ở ngoài đánh vào phía sau trại giặc.

Lý Châu Nương nói:

- Lời nhà dặn, em xin ghi tạc. Thề rằng thân này còn, thành ắt cũng còn, quyết không sợ cường Hồ hung bạo.

Trần Thái Bảo liền chia cho vợ năm nghìn quân cùng với Ngô Tùng Hạnh, Vũ Liêm ở lại giữ thành, còn mình dẫn năm nghìn quân cùng Nguyễn Vu, Mạc Lữ, anh em Lê Bá, Lê Bách ra ngoài thành phục binh sau cánh rừng thưa chờ giặc.

Toa Đô mang quân đến nơi trời đã về chiều. Lưu Khuê nói:

- Thành này nhỏ, ta nên đánh ngay lấy chỗ dừng chân, coi như bước đầu dựng xong một điểm tựa.

Toa Đô nghe theo, cho Hắc Đích đem một vạn năm nghìn quân đánh thành. Lý Châu Nương sai quân bắn tên, bắn đá xuống như mưa, quân

https://thuviensach.vn

Nguyên không sao vượt qua được hào nước. Bộ tướng của Hắc Đích là Loan Kỳ Hưng nói:

- Con hào này tuy sâu nhưng không rộng. Ta cho quân lấy đất lấp đi chỉ trong một canh giờ là có đường vào sát tường thành.

Hắc Đích nghe theo cho quân lấy đất lấp hào. Quả nhiên chỉ không đầy một canh giờ đã có được con đường rộng đến bảy tám trượng vượt sang bên kia. Lính Nguyên theo đó đẩy thang tràn vào, vây kín chân thành trèo lên. Quân Việt ở trên dội dầu, bắn lửa xuống làm quân Nguyên chết cháy nhiều lắm. Loan Kỳ Hưng bỏ ngựa, bám thang trèo lên. Lý Châu Nương trông thấy, bắn một phát tên. Mũi tên trúng ngay vào cạnh sườn bên trái, Loan Kỳ Hưng rơi từ trên cao xuống chân thành, đập đầu vào đá, chết. Quân Nguyên đánh đến lúc lặn mặt trời vẫn không vào nổi thành, quân sĩ chết nằm la liệt khắp nơi. Nhiều người trúng tên độc, đau đớn quá kêu như ác hồn bị hành hình ở chốn diêm tuyền. Kê La Liên nói:

- Trời tối rồi mà quân ta thương vong nhiều thế này. Xin nguyên soái cho tạm nghỉ để đóng trại, ngày mai quân sĩ lấy lại sức lực mới có thể đánh tiếp.

Toa Đô nghe theo, cho dừng tấn công để quân sĩ lập trại nghỉ ngơi, ăn uống. Đêm ấy trời trong, trăng lên muộn nhưng sáng. Lý Châu Nương đứng trên mặt thành nhìn ra, ánh trăng chan vỏng khắp cả rừng cây, đồi núi. Nàng bồi hồi nghĩ đến những ngày đất nước thanh bình. Những đêm trăng sáng, trong các thôn bản trai gái thường rủ nhau hát hò, thổi sáo, thổi khèn, tình tứ trao cho nhau những miếng trầu têm hình cánh phượng, nói những lời hẹn ước lứa đôi. Chính nàng cùng đốc bộ Trần Thái Bảo nên duyên cầm sắt cũng là từ một cuộc hò hẹn trong đêm trăng như vậy. Giờ đây ánh trăng vẫn đẹp nhưng biết bao làng mạc quân giặc đi qua đã thành tro bụi. Một nỗi căm hờn dâng lên trong lòng vị nữ tướng. Lý Châu Nương gọi Ngô Tùng Hạnh, Vũ Liêm đến dặn rằng:

https://thuviensach.vn

- Hai ngươi đi lấy nhiều pháo đến đây. Đúng canh ba đốt lên để trợ chiến cho đốc bộ.

Hai người vâng lệnh đi ngay. Khi vầng trăng lên gần tới đỉnh đầu, trống điểm canh ba. Trên mặt thành pháo nổ vang rền. Hàng ngàn ngọn đuốc cùng được thắp lên, ánh sáng toả ra đến mấy dặm, chiêng trống vang lừng rồi quân Việt reo hò như trời long đất lở. Quân Nguyên đang ngủ bị dựng hết cả dậy. Toa Đô, Hắc Đích, Lưu Khuê tưởng quân Việt trong thành đánh ra, vội mang quân nghênh chiến. Bỗng sau trại lửa cháy rực trời. Quân Việt từ phía rừng thưa đánh tới, phóng hoả đốt trại Nguyên. Quân Nguyên hốt hoảng không biết quân Việt nhiều ít thế nào, ù té chạy, người ngựa dẫm đạp lên nhau chết hại không biết bao nhiêu mà kể, đội ngũ rối loạn không còn ra hàng lối gì nữa. Trần Thái Bảo hô quân xông vào chém giết tơi bời. Toa Đô thấy trong thành không có quân đánh ra mới bảo Lưu Khuê:

- Chúng ta bị lừa rồi. Quân Việt đánh ở phía sau cơ. Ông ở lại đây chống với quân trong thành, để tôi cùng với Hắc Đích, Kê La Liên quay lại phía sau.

Nói xong liền dẫn quân đánh quay lại cứu trại. Quân hai bên đánh nhau đến tang tảng sáng. Trần Thái Bảo ít quân, không dám đánh nhau ban ngày liền rút về Diễn châu là nơi Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang trấn giữ để cầu cứu. Quốc Khang nói:

- Hoan thành là vị trí quan trọng, nếu Toa Đô chiếm được nơi ấy, chúng có đất dừng lại nghỉ ngơi, sau này ắt khó đánh. Ta phải cho quân đi cứu mới được.

Nói xong liền điểm ba vạn quân giao cho Lê Trừng, Đinh Ngọc Bá theo Trần Thái Bảo về cứu Hoan thành.

Khi thấy Trần Thái Bảo mang quân lên Diễn châu, Kê La Liên nói:

https://thuviensach.vn

- Quân giặc không chạy về thành mà lại chạy ra xa, nhất định chúng đi xin quân cứu viện. Nguyên soái cho tôi mang quân đuổi đánh tất thắng.

Toa Đô nói:

- Chớ có đuổi. Biết đâu chúng chả phục binh trong rừng để lừa ta đến. Bây giờ nên tập trung đánh thành, chiếm được thành, giặc có viện binh đông đến bao nhiêu ta cũng không cần.

Lập tức truyền lệnh quay lại đánh thành. Lý Châu Nương thấy quân Nguyên quay lại, liền lên mặt thành nghênh chiến. Toa Đô, Hắc Đích cho quân dựng các giàn thang gỗ có mái che, đặt trên hệ thống bánh xe đẩy áp sát vào tường thành để quân lính leo lên. Lý Châu Nương cho các cỗ hồi hồi pháo chuyển động bắn những tảng đá hộc vào giàn thang của quân Nguyên cho đổ xuống. Quân Nguyên ở bên trong bị đè bẹp, kêu oai oái, lại bị quân Việt ném mồi lửa tẩm dầu vào, giàn thang cháy như nhà táng, lính Nguyên không sao lên được. Toa Đô tấn công ba ngày liền không hạ được thành. Quân Việt cạn cả gỗ đá, tên nỏ. Lê Bách, Nguyễn Vu đã bị thương vẫn phải ra điều quân đánh giặc. Bên cạnh Lý Châu Nương chỉ còn bọn hầu gái giúp đỡ.

Chiều ngày thứ ba, Toa Đô dốc toàn lực công thành. Quân Nguyên lớp lớp xông lên. Đang cơn nguy cấp, Lý Châu Nương đau bụng dữ dội. Cái thai đến ngày tháng dường như muốn thúc ra ngoài. Lý Châu Nương vỗ nhẹ vào bụng nói rằng:

- Con ngoan của mẹ ơi! Vận nước đang cơn nguy biến. Quân giặc như bầy lang sói muốn nuốt lấy thành này. Con có thương xót quân dân trong thành hãy nằm yên, đợi mẹ đánh tan lũ giặc rồi đón con ra.

Lý Châu Nương vừa dứt lời, cái thai trong bụng nằm yên không động cựa. Lý Châu Nương bớt đau lại cầm kiếm hô quân tiến đánh. Hai bên đánh nhau quyết liệt, loáng thoáng đã có chỗ quân Nguyên lên được mặt thành.

https://thuviensach.vn

Tình thế tưởng như không thể cứu vãn được nữa, bỗng phía sau quân Nguyên bỏ chạy tứ tung. Hoá ra đốc bộ Trần Thái Bảo mang viện binh trở về. Ba vạn quân Việt đánh ép quân Nguyên dồn vào chân thành. Lý Châu Nương biết là chồng đã trở lại liền mở cửa thành, múa tít thanh kiếm, dẫn quân xông ra. Quân Nguyên bị đánh hai mặt không sao chống đỡ nổi. Lưu Khuê nói với Toa Đô:

- Quân ta sau trận Vệ sơn và trận này, thiệt hại đã quá nhiều, chỉ còn chưa đầy ba vạn nhân mã mà nhiều kẻ bị thương không đánh nhau được. Tình thế đã đến nước này nên hành quân tiếp lên phía Bắc hợp với quân thuỷ là hơn.

Toa Đô nói:

- Cũng đành vậy chứ biết làm sao.

Nói xong liền truyền lệnh cho quân sĩ đi ngay, Kê La Liên dẫn đường, Lưu Khuê đoạn hậu. Bộ tướng của Lưu Khuê là Điền Thư Phần lạc ở phía sau, đang tìm đường chạy theo đại binh, gặp ngay Lý Châu Nương. Hai bên giao đấu, mới được ba hiệp, Điền Thư Phần bị Lý Châu Nương chém chết.

Đốc bộ Trần Thái Bảo không đuổi theo Toa Đô mà dẫn quân vào thành chỉnh đốn lại binh mã rồi cho Lê Trừng, Đinh Ngọc Bá mang quân trở về Diễn châu. Đêm ấy Lý Châu Nương trở dạ, sinh ra một cậu con trai rất bụ bẫm. Trần Thái Bảo đặt tên con là Trần Trung Chiến.

Đây nói đạo quân của thân vương Giảo Kỳ sau khi ra khỏi Vĩnh giang, men theo bờ bể đi lên, đầu tháng hai tới được Nỗ giang. Lúc bấy giờ ở cửa Hới mưa xuân giăng mờ mịt, trong màn mưa thấy có bóng cờ của quân Việt kéo dài đến mấy dặm, Đường Ngột Đải nói:

- Nơi cửa bể không có quân Nam giữ. Chúng chỉ cắm cờ nghi binh thế thôi. Ta nên cho quân tiến vào, chiếm lấy đất liền làm nơi căn bản. Từ đây đánh ra có nhiều thuận tiện.

https://thuviensach.vn

(Cửa Hới là nơi sông Nỗ (sông Mã) đổ ra biển. Xin đừng nhầm với Đồng Hới là nơi cửa sông Đại đổ ra biển ở Quảng Bình)

Giảo Kỳ nói:

- Xin Tả thừa chớ nên khinh tiến. Người Việt dùng binh biến hoá hư hư thực thực không biết đâu mà lường. Ta hãy đóng đại binh ở ngoài này rồi cho thuyền nhẹ đi thám thính xem sao đã.

Bà Lậu nói:

- Tôi có một người gia tướng là Chế Anh Kiệt rất can đảm mà lại có tài sông nước. Để tôi cho nó đi thám thính xem sao.

Giảo Kỳ liền cho Chế Anh Kiệt ăn mặc theo lối dân chài, bơi một chiếc thuyền đánh cá tiến thẳng vào nơi thuỷ trại của quân Việt. Lính Việt bắt được đem trình chủ tướng. Vì trước kia Chế Anh Kiệt đã có lần đi theo đoàn sứ Chiêm sang Đại Việt nên nhận ngay được vị tướng Việt chính là Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật. Trần Nhật Duật thấy dân chài người Chiêm đói rét, động lòng thương, sai lính lấy cơm cho ăn xong mới hỏi bằng tiếng Chiêm:

- Nhà ngươi là dân Chiêm, cớ sao lại lênh đênh lên mãi chốn này?

Chế Anh Kiệt nói:

- Tôi đi đánh cá, chẳng may gặp gió to, trôi dạt bốn năm ngày nay mới vào được tới đây, quan lớn thương tình cho ăn uống, xin cảm ơn nhiều lắm.

Trần Nhật Duật bảo lính cấp cho mười ngày gạo rồi tha về. Chế Anh Kiệt đi rồi, Trần Đạo Chiêu nói:

- Tên này đích thị kẻ gian. Sao vương công lại tha nó?

Trần Nhật Duật cười mủm mỉm, bảo:

https://thuviensach.vn

- Ta đâu phải không biết. Mùa này lấy đâu ra gió to mà nó bảo gặp gió to. Cứ để nó đi giúp việc cho ta.

Nói xong liền cho Trương Tích, Phó Tường mang quân phục bên tả ngạn, Dương Lâm, Tiết Hùng phục bên hữu ngạn, Triệu Trung, Giả Cương mang đại đội binh thuyền ngược lên thượng lưu mười dặm còn mình cùng Mã Phi Thái chỉ đem năm mươi chiến thuyền nghênh địch.

Chế Anh Kiệt về đến hải đoàn của quân Nguyên, vào trình lại mọi việc. Đường Ngột Đải nói:

- Trần Nhật Duật đang ở Tuyên Quang sao lại về đây được?

Giảo Kỳ nói:

- Hắn rằng bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh đã chọc thủng phòng tuyến của quân Nam nên Trần Nhật Duật mới chạy về đây. Như thế càng có lợi cho ta. Bây giờ chính là lúc tiến đánh, dồn bắt Trần Nhật Duật.

Đường Ngột Đải liền ra lệnh tấn công. Hải đoàn quân Nguyên lập tức tiến vào cửa Hới. Trời về trưa, mưa ngớt dần. Quân Nguyên nhìn rõ chỉ có mấy chục thuyền quân Việt tiến ra. Đường Ngột Đải cười lớn, nói:

- Ta nghe nhiều người khen Trần Nhật Duật khéo dùng binh, nhưng cứ nhìn cái ngữ kia cũng biết chỉ có hư danh mà thôi.

Giảo Kỳ nói:

- Tôi cũng nghe nói nhiều về Trần Nhật Duật. Lẽ nào hắn dám liều mạng mang một nhúm quân ra chống với quân ta. Hay chúng có mưu kế gì chăng?

- Hắn đã thua ở Tuyên Quang còn lấy đâu ra nhiều quân nữa. Chẳng qua đây là muốn liều chết xông vào quân ta để gỡ danh dự mà thôi

https://thuviensach.vn

Đường Ngột Đải nói xong, cứ thúc quân tiến vào. Năm chục thuyền quân Việt tiến lên bắn mấy loạt tên rồi rút chạy. Quân nguyên đuổi theo lọt cả vào cửa sông. Lúc bấy giờ mới nghe một tràng pháo nổ. Mấy trăm thuyền của Triệu Trung, Giả Cương từ thượng lưu xuôi dòng đánh xuống. Giảo Kỳ, Đường Ngột Đải biết là đã mắc mưu liền cho hải đoàn quay mũi chạy ra biển nhưng hai bên tả, hữu ngạn chiêng trống vang lừng. Bốn tướng Phó Tường, Trương Tích, Dương Lâm, Tiết Hùng cùng đánh tới. Quân Nguyên hồn siêu phách tán không biết chống đỡ làm sao, bị quân Việt bắn chết nhiều lắm. Hai bên đang đánh nhau hăng bỗng thấy bên hữu ngạn có tiếng reo ầm ầm rồi một đạo quân đánh tới, tướng đi đầu chính là Toa Đô. Toa Đô, Lưu Khuê, Hắc Đích, Kê La Liên cho quân dàn ra trên bờ bắn vào thuyền quân Việt. Trần Nhật Duật thấy tình thế đã thay đổi mới ra lệnh cho các tướng đem thuyền về cả tả ngạn. Giảo Kỳ, Đường Ngột Đải cũng cho quân dạt sang hữu ngạn hội với quân Toa Đô giữ bờ Nam. Từ hôm ấy hai bên chống giữ nhau nhưng không có trận đánh nào lớn.

Mưa xuân rả rích, quân Nguyên đóng trại ngay giữa nơi bãi trống lầy lội, khổ lắm. Rơm cỏ cho ngựa, lương thực cho người đều thiếu cả. Quân sĩ không hợp với khí hậu khiến nhiều người ốm đau, nóng sốt, quân dược điều trị không xuể, ngày nào cũng có lính chết. Giảo Kỳ nói với Toa Đô:

- Quân ta tiến lên, lùi lại đều không được, nếu bị hãm mãi ở nơi này, trước sau gì bụng quân cũng sinh biến. Gần đây có thành Thanh Hoá, ta nên để một số quân chống nhau với Trần Nhật Duật, còn lại dồn đánh lấy Thanh Hoá làm chỗ dựa mới có thể tính lâu dài được.

Toa Đô nói:

- Điện hạ bàn rất phải, nhưng việc đánh thành không dễ bao giờ.

Giảo Kỳ nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi biết tướng giữ thành Thanh Hoá là Trần Kiện tuy khoẻ nhưng hèn hạ. Ta chỉ cần đem quân vây thành cũng đủ để y sợ hãi ra hàng rồi. Mà nếu y cố đánh, tôi dùng một mẹo nhỏ cũng bắt được. Ta nên chia quân làm hai, tôi dẫn quân đánh thành, còn Hữu thừa ở lại chống nhau với Trần Nhật Duật rồi cho binh thuyền tiến dần lên áp sát phía Đông Bắc thành, chẳng bao lâu Thanh Hoá sẽ thuộc về tay chúng ta.

Toa Đô nghe theo, để Giảo Kỳ, Lưu Khuê, Hắc Đích, Kê La Liên, Triệu Phù mang quân đi, còn mình cùng Đường Ngột Đải, Bà Lậu, Chế Anh Kiệt ở lại chống nhau với Trần Nhật Duật. Giảo Kỳ cho quân tiến theo hướng Tây vào thẳng chân núi Nưa, vòng lên đánh vào hướng Tây và hướng Nam thành. Tướng Việt là Chương Hiến hầu Trần Kiện nghe tin quân Nguyên đánh đến, liền mang quân ra khỏi thành đón đánh. Quân hai bên dàn trận ngay dưới chân thành. Trần Kiện cầm giáo dài, bào xanh, giáp bạc, cưỡi ngựa ô long đi lại như bay trước trận. Lưu Khuê nói với Giảo Kỳ:

- Khi trước nghe điện hạ nói về Trần Kiện, tôi cứ hình dung ra một thằng cha trói gà không chặt, ngờ đâu hắn còn trẻ mà kiêu dũng thế này.

Giảo Kỳ nói:

- Hắn chỉ có cái vũ dũng của kẻ thất phu mà thôi, thực ra đã nằm trong túi ta rồi, chẳng có gì phải lo cả - Quay lại hỏi Hắc Đích - Ngươi dám đánh với nó không?

Hắc Đích dạ một tiếng rồi múa giáo xông ra đánh. Trần Kiện là con thứ của Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang, vốn người khoẻ mạnh lại được cha rèn tập cho từ nhỏ nên các môn võ nghệ không môn nào không tinh thạo, lớn lên thường chơi với hoàng tử Trần Đức Việp (con thứ Trần Thánh Tông), từ khi Đức Việp được phong vương, còn Kiện chỉ được phong hầu sinh ra tức tối, kỳ thị. Khi ấy đánh nhau với Hắc Đích hơn năm mươi hiệp mà không sơ hở miếng nào. Quân sĩ hai bên reo hò vang dậy. Giảo Kỳ tận mắt thấy Trần Kiện có sức khoẻ cũng có ý yêu, không muốn

https://thuviensach.vn

hai tướng có sự tổn thương mới cho khua chiêng thu quân. Trần Kiện cũng mang quân vào thành. Hắc Đích về đến trại, hỏi:

- Tôi sắp giết được nó rồi, sao điện hạ lại cho thu binh?

Giảo Kỳ nói:

- Ta xem ra Trần Kiện là tay vũ dũng, nếu làm cho y theo ta sau này ắt cũng được việc. Không biết có ai dám vào thành dụ hắn ra hàng không?

Bộ tướng của Hắc Đích là Triệu Phù xin đi. Giảo Kỳ hỏi:

- Ngươi có tài gì mà dám nhận việc này.

Triệu Phù thưa:

- Tôi chẳng có tài gì nhưng có người em họ là Triệu Mạnh Tín trước đây làm quan nhà Tống, sau chạy sang nương nhờ Trần Kiện, được Kiện tin dùng lắm. Triệu Mạnh Tín rất giỏi ăn nói. Tôi vào thành, gặp được y tất xong việc. Nhưng muốn vào được thành, xin điện hạ cho lui binh ba mươi dặm.

Giảo Kỳ nghe theo, ngay hôm ấy cho quân nhổ trại lùi về hướng Tây ba mươi dặm. Hôm sau Trần Kiện mang quân ra ngoài chẳng thấy quân Nguyên đâu, liền cho thám binh lùng khắp các cánh rừng gần đấy cũng không có gì, mới mang quân vào thành. Triệu Phù nhân đấy trà trộn với lính Việt, vào được thành, hỏi dò tìm đến nơi ở của Triệu Mạnh Tín. Vừa may khi ấy Triệu Mạnh Tín ở trên mặt thành về. Triệu Phù hỏi:

- Chú còn nhớ anh không?

Triệu Mạnh Tín nói:

- Nghe nói anh đang ở trong quân Nguyên, sao đến được đây?

https://thuviensach.vn

- Chính ta đang ở trong quân Nguyên nên mới đến đây được. Chỗ này trống trải không phải là nơi nói chuyện. Ta hãy vào trong quán rượu kia.

Hai người liền vào quán rượu chọn một góc kín đáo đặt bàn. Trong khi uống rượu, Triệu Phù nói:

- Nay thân vương Giảo Kỳ mang mấy vạn Nguyên binh vây kín bốn mặt thành, trong sớm tối thành này thế nào cũng bị diệt. Chú ở lại đây để cùng hưởng chung vạ với người ta hay sao?

- Thì cũng đành vậy. Em có muốn trốn cũng không biết trốn đi đâu.

- Vậy sao không ra hàng điện hạ?

- Em sang đây với người Nam đã lâu, bây giờ ra hàng liệu người Nguyên có tin không, lớ ngớ lại chả chết trước ư?

Triệu Phù cười, nói:

- Tôi chẳng tiến dẫn được chú hay sao? Nhưng nếu chú thuyết phục được Trần Kiện ra hàng nữa thì chức vị của chú ai bảo chả hơn tôi, lúc ấy đừng có quên ông anh này đấy.

- Thuyết hàng Trần Kiện không phải dễ. Cha nó là Tĩnh Quốc đại vương, quyền nghiêng thiên hạ chứ có chơi đâu.

- Chú vẫn là người giỏi ăn nói từ bé, thế mà nay chịu bó tay trước việc này sao? Vả lại nó càng quyền thế, công của chú càng lớn đấy.

Hai người đang nói chuyện bỗng có tiếng quát:

- Bắt hai tên gian tặc này lại.

Triệu Mạnh Tín quay lại nhìn hoá ra là Diệp lang tướng. Triệu Phù đứng phắt dậy định rút thanh đoản đao. Triệu Mạnh Tín ngăn lại, nói:

https://thuviensach.vn

- Nếu lang tướng phát giác, tôi chết cũng không nhắm được mắt, thôi ông cứ chém tôi đi để tôi được chết vì tay một người bạn cho mát tấm lòng.

Diệp lang tướng nói:

- Tôi nói chơi vậy thôi. Các hạ đã có ý như vậy sao không cho tôi biết với. Thực ra tôi cũng muốn về với người Nguyên từ lâu rồi. Nay ta gặp nhau thế này chẳng phải trời xui đất khiến đó sao. Để tôi rủ thêm Lương phụng ngự rồi cùng vào thuyết phục Trần hầu.

Triệu Mạnh Tín nói:

- Lang tướng đã có lòng như thế thật đáng mừng lắm nhưng chỉ e Lê Trắc gây cản trở.

(Lê Trắc: Vsta viết là Lê Xí, bản dịch An Nam chí lược của nhà xuất bản Thuận Hóa gọi là Lê Tắc)

Diệp lang tướng nói:

- Lê Trắc cũng một lòng như chúng ta cả thôi.

Triệu Mạnh Tín nói với Triệu Phù:

- Anh cứ tạm nghỉ ở đây để chúng tôi vào phủ, công việc thuận lợi ra đón anh vào.

Triệu Mạnh Tín cùng Diệp lang tướng đến tìm Lương phụng ngự rồi cả ba vào yết kiến Trần Kiện, vừa may có cả Lê Trắc, Lê Kiến Dũng, Phạm Sĩ Thành cùng đang ở đấy. Triệu Mạnh Tín nói:

- Nay Toa Đô mới cho quân tiến lên vây cửa Bắc cửa Đông, Giảo Kỳ đón lõng chúng ta ở cửa Nam cửa Tây. Hầu tướng định chống cự thế nào?

Trần Kiện nói:

https://thuviensach.vn

- Ta chia quân ra mà chống đỡ chứ còn sao nữa.

Triệu Mạnh Tín nói:

- Quân Nguyên đông gấp mười quân ta. Làm như thế thật chẳng khác chi đưa thịt vào miệng cọp. Vả lại đường tiếp lương đã bị cắt đứt. Người Nguyên không đánh, chỉ vây vài tháng là chúng ta phải tự làm thịt nhau mà ăn thôi.

Trần Kiện hỏi:

- Vậy ngươi có cao kiến gì không?

Triệu Mạnh Tín nói:

- Cao kiến nhất bây giờ là quân hầu nên hàng Giảo Kỳ điện hạ.

Trần Kiện trợn mắt quát:

- Ngươi không nói chơi đấy chứ?

Lê Trắc hiểu ý Triệu Mạnh Tín, nói:

- Triệu tiên sinh chắc chẳng nói chơi. Quân hầu hãy để ông ấy trình bày hết lẽ xem thế nào.

Phạm Sĩ Thành quát:

- Đang chống nhau với giặc. Kẻ nào bàn chuyện đầu hàng nên giết đi.

Nói xong định tuốt kiếm chém Triệu Mạnh Tín. Trần Kiện ngăn lại, nói:

- Cứ để cho Triệu Mạnh Tín trình bày xem đã.

https://thuviensach.vn

Lê Kiến Dũng kéo áo Phạm Sĩ Thành, ra hiệu hãy cứ tạm yên. Triệu Mạnh Tín nói:

- Nay người Nguyên đã lấy được Thăng Long. Trần Quốc Tuấn thua chạy đi đâu không biết, trước sau gì số phận cũng như Bảo Nghĩa hầu mà thôi. Chiêu Văn vương không giữ nổi Tuyên Quang. Nhân Huệ vương, Tĩnh Quốc vương chưa chắc đủ sức cố thủ ở Hoan, Ái. Hai vua co vào một cái vũng Thiên Trường, khác chi nhà Tống ở Nhai Sơn khi trước. Cái thế cùng tận đã rõ ràng. Quân hầu giữ một nơi cô thành thế này, hỏi chống cự được bao lâu. Vả lại nhà vua vốn không coi trọng quân hầu, dẫu ngài có xả thân để báo thánh ân phỏng được ích gì, chi bằng bỏ nơi thùng chậu mà ra nơi sông biển về với người Nguyên há chẳng được trọng vọng hay sao, cứ xem Lý Hằng, Lý Quán, Lưu Khuê, Lưu Thế Anh cùng bao nhiêu người khác nữa kia khắc biết. Nay không nhân dịp may mà dựng cơ đồ, cố chết chống cự cũng là phí một đời trai thôi.

Trần Kiện suy nghĩ một lúc rồi nói:

- Ta ra hàng chắc gì Thoát Hoan đã dung cho.

Triệu Mạnh Tín nói:

- Quân hầu nói sai rồi. Nhà Nguyên rất chuộng người tài, có đâu không trải thảm để đón quân hầu.

Trần Kiện nói:

- Nhưng làm sao để thông tin tức với quân Nguyên bây giờ?

Lương phụng ngự nói:

- Người của thân vương Giảo Kỳ đã ở đây rồi. Quân hầu chỉ việc cử Triệu tiên sinh đi đón là được.

https://thuviensach.vn

Trần Kiện liền cho Triệu Mạnh Tín đi đón Triệu Phù. Mạnh Tín đi rồi, Phạm Sĩ Thành khóc nói:

- Hầu tướng ôi! Vận nước đang cơn nghiêng ngửa, ngài chớ vì lời nói của một đứa lưu vong mà mang lấy tội bất trung, bất hiếu. Sao không chọn cái chết của Bàng Lệnh Minh để ngàn năm lưu tiếng anh hùng mà lại chọn cái nhục đầu hàng của Vu Cấm cho muôn đời nguyền rủa là kẻ đớn hèn?

(Bàng Lệnh Minh: Tên chữ của Bàng Đức thời Tam Quốc, khi đánh nhau với Quan Công, ông cho lính khiêng theo một cỗ quan tài để tỏ ý đánh đến chết thì thôi, nhất định không chịu khuất phục.

Vu Cấm: Là một danh tướng nước Ngụy thời Tam Quốc, cùng Bàng Đức đi đánh Quan Công nhưng vì ươn hèn nên bị bắt và đầu hàng, sau bị Tào Phi hạ nhục, phải thắt cổ tự tử)

Trần Kiện nghe vậy trong lòng cảm động, bảo:

- Phạm tướng quân nói đúng lắm. Không có ông thì ta mang tội lớn. Để chốc nữa Triệu Mạnh Tín mang người của Giảo Kỳ về đây, ta bắt giết đi rồi chia quân giữ thành là xong.

Nói rồi sai người đóng một cỗ quan tài để khi ra trận đem theo. Lê Trắc lẻn ra nói với Triệu Mạnh Tín và Triệu Phù:

- Hai ông nên trốn đi. Trần hầu đã đổi ý rồi, đang định giết các ông đấy.

Triệu Mạnh Tín nói:

- Không sao. Trần Kiện là kẻ hay dao động, chẳng có chính kiến gì cả. Tôi chỉ dùng một mẹo vặt là y lại theo ngay thôi mà.

Lúc sau Triệu Mạnh Tín dẫn Triệu Phù đến. Trần Kiện quát:

https://thuviensach.vn

- Từ khi ngươi chạy sang nước ta, ta chưa hề bạc đãi chi ngươi, vậy mà hôm nay suýt nữa ngươi đẩy ta vào tội bất trung, bất hiếu. Quân đâu! mang ngay hai tên này ra chém cho ta.

Triệu Phù nghe vậy sợ hết hồn, run rẩy lập bập. Còn Triệu Mạnh Tín chẳng sợ hãi gì, ngửa mặt lên trời cười khanh khách. Trần Kiện hỏi:

- Nhà ngươi chết đến nơi rồi mà còn phởn chí thế hay sao?

Triệu Mạnh Tín nói:

- Hai cái mạng nhỏ nhoi của chúng tôi chết đi cũng chẳng có chi gọi là vui hay buồn, chẳng đáng cười mà cũng không đáng khóc nữa kia.

- Vậy ngươi cười gì?

- Tôi cười là cười một người như quân hầu mà không biết thế nào là đúng sai, phải trái.

- Ngươi bảo ta sai trái ở chỗ nào?

- Quân hầu nói đến trung với hiếu. Vậy thấy vua chết mà không cứu có trung không? Thấy cha chết mà không cứu có phải là hiếu không?

- Làm sao mà vua chết, cha chết?

- An Nam trước sau cũng mất. Khi ấy vua cùng cha có sống được không?

- Muốn cứu phải làm sao?

- Quân hầu theo về nhà Nguyên, lập nhiều công trạng, chức cao lộc trọng. Khi ấy lo gì không cứu được vua cùng cha. Đấy chẳng phải là trung hiếu hay sao?

https://thuviensach.vn

Trần Kiện gật gù, bảo:

- Phải lắm. Nghe rất có lý - Quay sang Phạm Sĩ Thành, nói - Tí nữa ngươi làm hỏng việc.

Phạm Sĩ Thành nói:

- Những lời Triệu Mạnh Tín nói đều là bậy bạ cả. Nay quân Nguyên đang đứng trước năm điều thất lợi, trước sau gì cũng phải bại vong.

Trần Kiện hỏi:

- Năm điều bất lợi ấy là như thế nào?

Phạm Sĩ Thành nói:

- Năm điều bất lợi ấy: Một là Thoát Hoan đến được Thăng Long mà không dám đóng quân trong thành đủ biết hắn sợ quân ta đến mức nào. Hai là cửa biên giới đã bị đóng chặt, quân Nguyên người thiếu lương để ăn, ngựa thiếu cỏ thóc để nhai, hỏi được mấy hơi mà không rối loạn. Ba là thời tiết mỗi ngày một nóng dần lên, quân Nguyên không hợp thuỷ thổ, bệnh tật rất nhiều chịu sao nổi. Bốn là quân tướng nhà Nguyên không thuận, chỉ chực cắn xé lẫn nhau. Một đạo quân như vậy sao không loạn. Năm là Hưng Đạo vương và hai vua tuy đã rút quân nhưng lực lượng vẫn được bảo toàn, đợi khi quân Nguyên rối loạn quay lại đánh có muốn không thắng cũng không được.

Triệu Mạnh Tín nói:

- Những lời của Phạm tướng quân vừa nói, nghe hay đấy nhưng chẳng có gì làm bằng cớ cả. Còn việc Trần Quốc Tuấn cùng hai vua thua hết trận này đến trận khác, mất hết thành này đến thành khác phải trôi nổi trên sông thì đã rõ rành rành.

https://thuviensach.vn

Lê Trắc nói:

- Lời của Triệu tướng quân nói rất đúng. Một mai nhà Nguyên lại còn gửi thêm viện binh sang nữa, nước Nam ta ngọn cỏ cũng khó mà mọc lên được.

Câu nói ấy của Lê Trắc như một đòn cuối cùng khiến Trần Kiện không còn cựa quậy được nữa nói:

- Thôi các ngươi không bàn nữa. Ta đã quyết hàng Nguyên để cứu nước cứu nhà rồi!

Nói xong liền sai lấy bút mực viết thư hẹn sáng hôm sau mang quân ra ngoài thành xin hàng, giao cho Triệu Phù mang về trại Nguyên. Phạm Sĩ Thành, Lê Kiến Dũng đau xót quá, ra ngoài bảo nhau:

- Chúng ta thà chết chứ nhất định không hàng quân Nguyên. Chi bằng ta nói cho anh em binh lính biết rồi cùng nhau mở cửa thành mà trốn đi cho xong.

Hai người liền ra trước cổng thành nói rằng:

- Trần Kiện phản quốc đã viết thư hàng giặc. Anh em ta theo hắn phải đi chết thay cho quân Mông Thát. Ai muốn theo chúng tôi hãy cùng mở cửa thành trốn vào Diễn châu với Tĩnh Quốc đại vương.

Quân sĩ nghe vậy liền đem vũ khí theo hai người, mở cửa thành vượt rừng trốn đi. Trần Kiện, Lê Trắc biết chuyện, hàng ngũ lính tráng đã tan nát hết rồi. Một vạn quân mà chỉ còn mấy trăm người thân tín của những nhà chủ trương hàng Nguyên.

(Sau này Lê Trắc sống lưu vong ở đất Nguyên, viết cuốn An Nam chí lược vẫn nói rằng: Kiện đem lũ Trắc cùng một vạn quân dâng vũ khí hàng)

https://thuviensach.vn

Sáng hôm sau Giảo Kỳ mang quân đến, Trần Kiện dẫn lũ Lê Trắc, Triệu Mạnh Tín, Diệp lang tướng, Lương phụng ngự cùng bầu đoàn gia quyến, khiêng chiếc quan tài ra hàng. Giảo Kỳ nói lời phủ dụ rồi vào thành ngồi trên phủ đường. Lũ Kiện, Trắc đứng hầu ở dưới. Giảo Kỳ hỏi:

- Hoan, Ái là nơi đông người nhiều của, muốn bình định phải làm thế nào?

Trần Kiện nói:

- Nơi đây không những đông người nhiều của mà còn là cái kho dự trữ binh lực của quân Việt nên vừa rồi vua Nam mới cho Chiêu Minh vương mang thêm quân vào để chống giữ với quan binh. Muốn bình định được trước tiên phải đánh tan quân của Chiêu Minh vương.

- Muốn đánh được Trần Quang Khải phải làm thế nào?

Triệu Mạnh Tín nói:

- Từ kênh Vệ Bố đến Phú Tân là quân của Trần Quang Khải. Điện hạ nên mang quân đánh lấy Vệ Bố rồi tiến vào Phú Tân ắt Trần Quang Khải trở tay không kịp.

Giảo Kỳ khen Triệu Mạnh Tín là người có kiến thức, liền giữ bên mình làm mưu sĩ, lại sai Trần Kiện dẫn bọn Hắc Đích, Kê La Liên, Lưu Khuê đi đánh kênh Vệ Bố. Vì Trần Kiện ở Thanh Hoá đã lâu nên mọi đường đi lối lại đều hiểu rất rõ, dẫn quân Nguyên theo đường tắt đánh tới. Hai tướng Việt giữ Vệ Bố là Đinh Xa và Nguyễn Tất Thống bất ngờ, không chống cự nổi đều bị giết cùng với nhiều quân sĩ. Trần Kiện lại lôi kéo được một số quan lại địa phương theo hàng quân Nguyên. Sau khi chiếm xong Vệ Bố, Lưu Khuê, Hắc Đích tiến ngay đến Phú Tân là nơi đóng bản doanh của Chiêu Minh vương Trần Quang Khải. Tướng Việt giữ tiền đồn là Chiêu Hiếu vương mang quân ra chống cự nhưng Trần Kiện dẫn quân Nguyên đánh úp từ phía sau. Chiêu Hiếu vương tử trận. Tuỳ tướng là đại liêu Hộ

https://thuviensach.vn

cũng bị thương, đeo tên chạy về đại doanh báo tin cho Chiêu Minh vương biết rồi tắt thở. Chiêu Minh vương liền cho lui binh mười dặm bày trận chờ giặc nhưng mãi sáng hôm sau cũng không thấy quân Nguyên đến liền cho thám binh đi dò la, bắt được một lính Nguyên bị thương rớt lại. Khi hỏi, tên lính Nguyên ấy nói:

- Nguyên soái Toa Đô mới nhận được lệnh của thái tử Thoát Hoan, phải mang ngay quân ra Thiên Trường để đánh bắt vua Nam.

Chiêu Minh vương liền gọi Văn Túc vương Trần Đạo Tái đến dặn rằng:

- Ngươi mang quân lên Nộ giang cùng với Chiêu Văn vương chặn giặc để ta về Thiên Trường giúp nhà vua thiên đi nơi khác.

Trần Đạo Tái nhận lệnh liền đem binh thuyền lên Nộ giang hợp với quân của Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật chặn đánh kìm chân quân Toa Đô trên biển rồi rút dần về hướng Hải Đông. Lưu Khuê nói với Toa Đô và Giảo Kỳ:

- Trần Kiện là kẻ ngu tối mà hay thay lòng, muốn hắn sau này không còn trở mặt được, điện hạ và nguyên soái sao không cử hắn làm tiên phong đi đánh quân Nam.

Toa Đô nói:

- Ông nói phải lắm - Liền gọi Trần Kiện đến, bảo - Tướng quân nay đã là một viên đại tướng của nhà Nguyên, hãy mang một đội binh thuyền đi tiên phong. Gắng lập công, chớ có phụ lòng ngưỡng mộ của điện hạ.

Trần Kiện còn trù trừ không muốn đi. Toa Đô hỏi:

- Chẳng lẽ tướng quân không muốn lập công sao?

https://thuviensach.vn

Trần Kiện nói:

- Không phải tôi không muốn lập công. Nhưng khi xưa tôi cùng Trần Nhật Duật, Trần Đạo Tái đều là chỗ thân quen, nay trở mặt đánh nhau thì sượng sùng lắm.

Giảo Kỳ cười lớn, nói:

- Tướng quân thật là kẻ có tình lắm nhưng việc này cũng dễ thôi, hãy đeo chiếc mặt nạ này vào không ai còn nhận ra tướng quân nữa.

Giảo Kỳ đưa cho Trần Kiện một chiếc mặt nạ vẽ vời kiểu cách lại có đeo râu đội mũ hẳn hoi để đi tiên phong. Nhân việc này, nhiều thế kỷ sau còn có người hát bội làm đôi câu đối rằng:

Đội mũ đeo râu làm mặt nạ

Mang gươm cắp giáo đánh người quen.

(Đôi câu đối này tôi được đọc cách đây đã mấy chục năm trong một cuốn sách nói về nghệ thuật sân khấu, bây giờ không còn nhớ được tên tác giả. Bạn đọc nào bổ cứu cho thì thật là may mắn lắm)

Xin nói một chút về Phạm Sĩ Thành cùng Lê Kiến Dũng mang quân vượt rừng vào Diễn châu, giữa đường xảy ra tao ngộ chiến nên Phạm Sĩ Thành chạy đến Vĩnh thành với Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư, chỉ có Lê Kiến Dũng đến được Diễn Châu vào trình mọi việc với Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang. Tĩnh Quốc vương nghe tin con trai hàng giặc, tức giận vô cùng, liền lập tức điểm binh đi đánh Thanh Hoá để bắt Trần Kiện, lại viết thư phi báo cho Nhân Huệ vương ở Vĩnh thành biết để cùng đi.

Thật là:

Cũng dòng tôn quý có kém ai

https://thuviensach.vn

Đang Trần sao bỗng đổi họ Mai

Những tưởng ra hàng là thoát nạn

Nào ngờ từ đấy mới chông gai.

(Khi công cuộc kháng chiến chống Nguyên Mông hoàn toàn thắng lợi, nhà vua phế truất tước vị, dòng tộc của Kiện (mặc dù y đã chết), bắt mang họ Mai)

Việc Trần Kiện đầu hàng quân Nguyên khiến Tĩnh Quốc vương hết sức tức giận, không biết mang quân đi chuyến này thế nào. Xin bạn đọc xem tiếp chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 33

An Tư công chúa nhận kế lấy Thoát Hoan

Hưng Đạo đại vương bày trận phá Ô Mã

Đang nói Tĩnh Quốc đại vương Trần Quốc Khang được tin con trai thứ là Trần Kiện hàng giặc, giận lắm mới lập tức điểm binh đi đánh bắt, lại gửi thư cho Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư cùng đi.

Người đưa thư của Tĩnh Quốc vương còn chưa kịp lên đường thì gia thần của Nhân Huệ vương đã cầm thư tới. Tĩnh Quốc đại vương mở thư đọc, đại lược nói rằng:

Nhân Huệ vương kính dâng thư đến Tĩnh Quốc đại vương.

Bản vương nghe nói "cha mẹ sinh con, trời sinh tính". Việc Trần Kiện hàng giặc thật là một tổn thất và đau xót chung cho quốc gia chứ không phải một mình đại vương. Bản vương biết đại vương là người trung nghĩa, chắc không thể tha cho cái tội bất trung bất hiếu của Kiện mà mang quân đi hỏi tội. Việc ấy thật không nên. Nhà vua sai chúng ta trấn giữ miền này hẳn là do chủ ý của Hưng Đạo đại vương tính kỹ rồi. Không nên vì một lúc nóng giận, cất quân đi, tạo ra kẽ hở cho giặc lợi dụng thì thật là gây vạ lớn lắm. Thư nói chẳng hết nhời, mong đại vương bình tâm suy xét.

Nhân Huệ vương kính thư.

Tĩnh Quốc vương đọc xong thư của Nhân Huệ vương, bình tâm lại, không mang quân đi nữa nhưng trong lòng đau đớn không nguôi, suốt ngày

https://thuviensach.vn

lẩm bẩm một câu:

- Phải giết thằng Kiện! Phải giết thằng Kiện.

Đây nói Chiêu Minh vương Trần Quang Khải rời đất Nghệ An, dong buồm về thẳng Thiên Trường, tâu lại mọi việc với nhà vua. Thượng hoàng Trần Thánh Tông cùng vua Trần Nhân Tông liền họp bách quan cùng chư tướng bàn kế chống giặc. Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng nói:

- Giặc đến thì mang quân ra đánh, chúng đến hai đầu, chia quân ra mà chống chứ sao phải bàn nhiều.

Văn Túc vương Trần Đạo Tái nói:

- Chiêu Đạo vương có tinh thần hăng hái với tấm lòng can đảm thật chẳng ai bì nhưng đánh giặc là việc tồn vong của xã tắc, cần phải cân nhắc mọi chuyện cho chu toàn mới được.

Trần Ích Tắc lặng im. Nhà vua hỏi:

- Chiêu Quốc vương có chủ kiến gì không?

Ích Tắc tâu:

- Thần thiết nghĩ kể từ khi người Thát mang quân vào nước ta. Quân ta giao tranh phần nhiều đều thất lợi, bao nhiêu thành trì mất cả. Sinh linh trăm họ cùng sĩ tốt tổn hại rất nhiều. Nay quân ta dồn lại ở đây khác chi cá trong vũng cạn, lại bị vây cả ba mặt. Cái cơ tan bại khó mà tránh nổi. Chi bằng nhà vua đình binh mà nghị hoà để cứu trăm họ.

Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng trợn mắt quát:

- Ích Tắc nói bậy. Nghị hoà là đầu hàng, là dâng nước cho giặc, là đưa con dân Đại Việt đi làm tôi mọi cho giặc Hồ, ngươi có biết không? Thái Tông làm sao lại sinh ra một cái thằng hèn hạ như ngươi.

https://thuviensach.vn

Văn Nghĩa hầu Trần Tú Hoãn định cãi cho Ích Tắc nhưng bị bố là Vũ Đạo hầu giẫm lên chân, ra hiệu đừng nói. Thượng hoàng Thánh Tông thấy Chiêu Đạo vương xúc động quá mới bảo:

- Chiêu Đạo hãy bình tĩnh. Việc này còn đang bàn cơ mà - quay sang Chiêu Minh vương Trần Quang Khải, hỏi - Chủ kiến của Chiêu Minh thế nào?

Chiêu Minh vương tâu:

- Thần nghĩ cả hai ý của Quang Xưởng và ích Tắc kết hợp lại sẽ có một giải kế hay.

Quang Xưởng nói:

- Vương huynh nói hay thật. Chẳng lẽ vương huynh cũng muốn hàng giặc?

Quang Khải nói:

- Ta không nói hàng bao giờ, nhưng hoà và chiến đều là cần thiết.

Trần Ích Tắc làm ra vẻ hăng hái, nói:

- Hoà hoà! Chiến chiến chi mãi. Cái kế ấy nhiều người làm quá đi rồi. Không ai mắc lừa mãi đâu. Chẳng qua là Trần Quốc Tuấn bất tài không dám đánh lớn với người Nguyên nên mới thua hết trận này đến trận khác. Ngày trước Thành Cát Tư Hãn đánh nước Hoa Lạc Tử Mô, tô đan Ma Kha Mạc nước ấy cũng chia quân đánh nhỏ, cuối cùng hàng trăm vạn quân Hoa Lạc Tử Mô lần lượt thua hai mươi vạn quân Mông Cổ, rồi mất nước. Tô đan phải chết ở nơi hoang đảo, không có một cỗ quan tài mà chôn. Bệ hạ không hoà, nên tập trung quân đánh một trận cho ra trò có hơn không.

(Tô đan: Vua)

https://thuviensach.vn

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Chiêu Quốc nói như vậy sai rồi. Ta với Hoa Lạc Tử Mô có bốn điều lớn khác nhau. Một là người Hoa Lạc Tử Mô chia lẻ quân trấn giữ thành trì nên mới lần lượt bị đánh tan. Chúng ta không giữ thành mà giữ quân nên lực lượng chính của ta được bảo toàn. Hai là đánh Hoa Lạc Tử Mô người Thát cướp được của cải lương thực, bắt được dân để tăng thêm quân số, còn ở nước ta chúng chẳng cướp được gì, ngày càng hao mòn rõ rệt. Ba là tô đan Ma Kha Mạc sợ hãi chạy dài còn vua ta tìm cách nhử cho quân Nguyên vào đúng nơi ta trù liệu sẵn. Bốn là Hoa Lạc Tử Mô không lấy lại những vùng đất mà quân Thát đi qua còn ta thì lấy lại được cả, khiến cho hậu phương của giặc bị cắt đứt. Thế trận đang dần dần hình thành theo đúng chủ kiến của Hưng Đạo vương. Không thể có chuyện ta thua mãi được.

Thượng hoàng phán:

- Chiêu Minh nói đúng lắm. Khanh hãy trình bày chủ kiến để bá quan rõ.

Quang Khải nói tiếp:

- Thần xin dâng một mật kế, nhưng muốn được hiệu nghiệm thì không nên có nhiều người biết. Thượng hoàng cùng nhà vua cho thần được nói riêng.

Nhà vua giơ tay bảo các quan:

- Các khanh hãy đợi trẫm một chốc.

Nói xong cùng thượng hoàng và Chiêu Minh vương sang một thuyền khác, lúc sau quay lại, nói:

- Việc chiến hay hoà, thượng hoàng cùng trẫm có chủ định rồi. Các khanh ai về thuyền ấy sẵn sàng đợi chỉ.

https://thuviensach.vn

Các quan lần lượt ra về. Văn Nghĩa hầu nói với bố:

- Quân ta thua luôn mấy trận, còn hơi sức đâu mà đánh. Con thấy ý của Chiêu Quốc vương là rất có lý nên định nói đỡ, sao cha lại...

Vũ Đạo hầu nói:

- Giữa chốn triều đường chớ nên để lộ chính kiến. Con theo bên hoà nhưng sau này bên chiến được thế thì tính sao? Còn theo bên chiến nhỡ bên hoà thắng thế cũng bất lợi lắm. Tốt nhất cứ lặng im rồi lựa gió mà che có hơn không?

Thượng hoàng Trần Thánh Tông còn một người em gái út là công chúa An Tư tuổi vừa đôi tám. Khi Thái Tông Văn hoàng đế mất, An Tư mới lên tám tuổi, hay ốm đau quặt quẹo nên Thánh Tông thương lắm nhưng lớn lên lại xinh đẹp, đoan trang, thích trồng hoa và hát những điệu dân ca ngộ nghĩnh của những anh hề trong các phường trò, tính tình thông minh lanh lợi, mười hai tuổi thuộc hết cả tứ thư, ngũ kinh. An Tư rất yêu quý con gái một người vú già, thường coi nhau như bạn. Lúc người vú ấy ngoài sáu mươi được về quê dưỡng lão, mang theo người con gái. An Tư tiễn đến phía nam thành Đại La, thấy mặt trời ngả bóng mới làm bài thơ rằng:

Man man hành trường lộ

Tống hữu nhật hạ trì

Luyến luyến cảm bằng hữu

Khởi khởi tình nữ nhi

Quang minh thiên địa lạc

Cô sầu tâm trường bi

https://thuviensach.vn

Môn lan vong hữu ảnh

Nhật nhật ngã tương tri.

(Ý của bài thơ tạm dịch như sau:

Chầm chậm đi trên đường dài

Tiễn bạn khi mặt trời đang lặn

Bạn bè ai chả quyến luyến nhau

Vì là con gái nên tình cảm dâng lên mãi

Trời đất đều sáng trong vui vẻ

Chỉ trong tim, trong lòng ta là buồn thôi

Bên hiên, khuôn cửa vắng bóng bạn

Ngày ngày ta thương nhớ không nguôi)

Thánh Tông thấy An Tư có tài văn chương mới cho theo học cùng các vương công hoàng tử. Khi thầy ra đề bài, bao giờ An Tư cũng nộp quyển trước, được thầy khen là: "Ban Tiệp Dư cũng đến thế này chứ chẳng thể hơn".

(Trong số phi tử của Hán Thành đế có một vị tiệp dư họ Ban nổi tiếng hay chữ, rất được Thành đế coi trọng)

Lúc bấy giờ An Tư theo triều đình lánh về Trường Yên. Buổi chiều thượng hoàng đến chơi, nói với công chúa rằng:

- Em ơi! Nước nhà nay trong cơn binh lửa. Giặc Thát vây bọc tứ bề. Trẫm muốn đưa bách quan cùng muôn dân lánh ra Hải Đông nhưng sợ

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan truy đuổi. Người cứu được nạn nước lúc này chỉ có một mình em thôi.

An Tư là người sáng dạ nên vừa nghe nói vậy đã hiểu cả nguồn cơn, mới bảo thượng hoàng rằng:

- Em bình sinh được chịu ơn thánh thượng như trời như bể. Nay mọi người đều vì nước chẳng tiếc thân mình. Có việc chi hoàng huynh sai bảo, lẽ nào em dám chẳng hết lòng.

Thượng hoàng nói:

- Ký châu dâng Đát Kỷ mà nhà Thương phải mất. Câu Tiễn dâng Tây Thi mà nước Ngô phải tan. Trẫm muốn hoàng cô hãy như hai vị anh thư kia.

(An Tư là cô ruột vua Trần Nhân Tông)

An Tư cúi đầu, khoanh tay, nói:

- Thần xin tuân chỉ.

Thượng hoàng liền quay về thuyền, truyền triệu bách quan, chư tướng đến, phán rằng:

- Toa Đô, Giảo Kỳ đang hành quân ra Bắc, vì thế ta phải rút ra Hải Đông, tránh rơi vào thế bị vây bọc. Việc này phải làm gấp ngay từ đêm nay.

Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng nói:

- Quân ta đông đến mấy chục vạn, thuyền bè hàng mấy nghìn chiếc, rút đi thế nào cũng bị Thoát Hoan đuổi đánh, chả nguy lắm sao?

Thượng hoàng nói:

https://thuviensach.vn

- Việc ấy trẫm lo từ phiên triều trước. Chiêu Minh vương đã dâng kế hay rồi. Đêm nay Chiêu Minh vương, Chiêu Đạo vương, Chiêu Quốc vương cùng các vương hầu khác phải lần lượt mang quân về Hải Đông, Hồng châu và Đằng châu.

Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản nói:

- Thần xin ở lại đánh giặc bảo vệ nhà vua.

Thượng hoàng nói:

- Không ai không cho khanh đánh giặc. Khanh hãy theo Chiêu Minh vương qua cửa Hải Thị về giữ Đằng châu, đợi trẫm có lệnh thì đem quân đánh giặc.

Quốc Toản không nói sao được nữa đành phải theo Chiêu Minh vương chuẩn bị hành quân. Thánh tông cắt đặt đâu vào đấy rồi mới gọi Trung Hiến hầu Trần Dương và quan đại phu Nguyễn Nhuệ đến dặn:

- Hai khanh hãy mang thư cầu hoà của ta đến cho Thoát Hoan. Chớ để người Thát biết quân ta đang rút.

Trần Dương, Nguyễn Nhuệ liền đi thuyền đến Bồ Đề để gặp Thoát Hoan, dâng thư của thượng hoàng. Thoát Hoan mở thư đọc, thấy lời lẽ nhún nhường, lại hứa sẽ đưa công chúa An Tư sang hầu hạ thái tử thì thích lắm, hỏi rằng:

- Công chúa An Tư xinh đẹp thế nào?

Trần Dương nói:

- Công chúa nước tôi không dám sánh với Tây Thi, Bao Tự, nhưng đem so với Ly Cơ, Tức Vĩ có lẽ đẹp hơn rất nhiều.

https://thuviensach.vn

Trần Dương nói thế thôi chứ chàng cũng chưa nhìn thấy công chúa bao giờ. Thoát Hoan nghe nói như vậy khoái quá, cười ha hả bảo:

- Thế thì tốt! Thế thì tốt. Ngươi hãy về nói với quốc vương của ngươi nếu thật muốn cầu hoà hãy đến hội kiến cùng ta để bàn định công việc.

Trần Dương nói:

- Quốc vương tôi định đưa công chúa sang trước để kết tình thông gia giữa hai bên rồi mới thu xếp sang sau để bàn chuyện hoà nghị.

Thoát Hoan đang muốn có công chúa An Tư, nghe nói như vậy mừng như mở cờ trong bụng, nói:

- Thế cũng được! Thế cũng được. Ngươi hãy mau về bảo quốc vương ngươi đưa công chúa sang đây ngay.

Nguyễn Nhuệ nói:

- Việc đưa công chúa sang, quốc vương tôi đã lo liệu đâu vào đấy rồi. Nhưng bây giờ hai nhà đã kết thông gia mà quan binh vẫn lăm le muốn đánh, quốc vương tôi yên lòng sao được. Xin điện hạ hãy cho lui binh lên khỏi Đà mạc, ngừng việc giao tranh để tỏ tình hoà hiếu, quốc vương tôi lập tức đưa công chúa sang ngay.

- Được được. Ta sẽ cho lui binh ngay.

Thoát Hoan nói xong liền lệnh cho A Lý Hải Nha rút quân khỏi Đà mạc. Khoan Triệt can rằng:

- Vua Nam chẳng qua chỉ vì bị ta bức bách quá nên mới bày ra cái trò mĩ nhân kế này mà thôi. Xin thái tử chớ lui binh mà mắc mưu gian của chúng.

A Lý Hải Nha muốn thu nắm quyền hành về tay mình, nói:

https://thuviensach.vn

- Vua Nam bây giờ như ở trong lòng bàn tay ta rồi, dẫu giở trò mĩ nhân ra cũng có làm được việc gì. Ngày xưa Tiểu Bạch hỏi Quản Trọng rằng: "Ta thích mĩ nữ, có hại gì cho nghiệp bá không?" Quản Trọng tâu: "Điều đó chẳng hại gì", về sau Tiểu Bạch vẫn chả làm bá chủ thiên hạ đó thôi. Thái tử bỏ mất cơ hội này, mai rồi có tiếc cũng khó lấy lại.

(Tiểu Bạch: Tức Tề Hoàn công, vị bá chủ chư hầu đầu tiên trong ngũ bá thời Xuân Thu.

Quản Trọng: Tức Quản Di Ngô, người giúp Tề Hoàn công làm nên nghiệp bá)

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Điện hạ chớ nghe lời A Lý Hải Nha. Tô Hộ tiến Đát Kỷ mà nhà Thương phải diệt. Câu Tiễn tiến Tây Thi mà nước Ngô phải tan. Đây chính là gian kế của vua Nam vậy.

(Tô Hộ: Làm chủ Ký châu, vì bất mãn với nhà Thương nên bị Trụ vương đem quân đánh, phải mang con gái là Tô Đát Kỷ dâng)

A Lý Hải Nha nói:

- Ngươi nói như vậy hoá ra bảo thái tử tàn bạo như Trụ vương, ngu tối như Phù Sai hay sao? Nước Tần có tiến gái đẹp cho sáu nước đâu mà sáu nước cũng mất. Lưu Thiện có nhận gái đẹp của ai đâu mà không giữ nổi cơ nghiệp. Nhà Nguyên ta tiến gái đẹp cho vua Tống lúc nào mà nước Tống cũng tan. Qua đấy tất rõ chuyện đàn bà không có dính dáng gì đến việc an bang trị quốc, bình thiên hạ. Chẳng qua một lũ quan tướng bất tài không làm nên việc lại đi đổ vấy cho mĩ nữ mà thôi. Ta là quân sư mưu kế có thừa, định việc chẳng kém gì Gia Cát ngày xưa, đâu có sợ ba cái mẹo vặt của đám người Nam man mọi này.

Khoan Triệt vẫn định nói nữa. A Lý Hải Nha giơ tay ngăn lại, tiếp:

https://thuviensach.vn

- Ngươi đừng nói nữa. Ta biết ngươi với Bột La Hợp Đáp Nhi ăn cánh với nhau rồi. Chính vì các ngươi không tuân thượng lệnh, cho quân ra ngoài, để tướng nằm chơi ở dọc đường nên mới thiệt hại hàng vạn binh mã vì tay Trần Bình Trọng. Tội ấy điện hạ còn chưa tính đến đó.

A Thâm nháy mắt ra hiệu cho Khoan Triệt, Bột La Hợp Đáp Nhi hãy thôi đi. Thoát Hoan xua tay nói:

- Các ngươi không được cãi nhau nữa. Chuyện chẳng ra đâu mới đâu cũng óm cả lên. Vương mệnh không nói chơi, ta đã bảo rút quân là rút.

Đêm ấy trời ấm, quang mây lại có trăng. Thượng hoàng Thánh Tông cho Trung Hiến hầu Trần Dương đem binh thuyền hộ tống công chúa An Tư đến Bồ Đề. Công chúa An Tư trang điểm lộng lẫy, đẹp như một nữ thần, bùi ngùi chia tay Thượng hoàng cùng nhà vua Nhân Tông. Nhà vua nói:

- Hoàng cô đi chuyến này là mang theo sứ mệnh của muôn dân và triều đình trao cho. Xin Hoàng cô hãy nhận của trẫm một lạy.

An Tư nâng Nhân Tông lên, nói:

- Hoàng cô đã hiểu cả rồi. Xin hoàng thượng chớ buồn, hãy cứng cỏi lên để cùng muôn dân quét sạch giặc Thát ra khỏi non sông. Hoàng cô có đi vào nơi muôn tên ngàn giáo cũng cam lòng.

Thượng hoàng Thánh Tông nhìn cảnh chia tay của hai cô cháu nhà vua mà lòng đau thắt, quay mặt đi lau giấu một giọt lệ tràn khỏi khoé mi.

An Tư ngồi trong phượng thuyền. Trần Dương đứng trên mũi chiếc ưng thuyền, nhìn thấy công chúa, chàng giật mình bàng hoàng vì sắc đẹp rực rỡ đầy sức quyến rũ của nàng. Nét u buồn không lấn át nổi vẻ tươi thắm đoan trang trên khuôn mặt đang độ trăng tròn. Trong giây lát nỗi bàng hoàng ấy biến đi để lại trong lòng chàng một khoảng trống mênh mông với

https://thuviensach.vn

nỗi buồn bâng quơ mà da diết. Chàng tự hỏi vì sao cái tác phẩm tuyệt mĩ kia của tạo hoá lại sắp phải hiến dâng cho tên tướng giặc bạo tàn, có cách gì cứu vãn được không? Một câu hỏi không lời giải đáp. Điều đó làm nỗi u uất trong lòng Trần Dương càng thêm nặng nề. Chàng cố nuốt cái miếng nghèn nghẹn đăng đắng đang dâng lên trong cổ và nắm chặt đốc kiếm như thể con tim sắp bùng lên thành ngọn lửa. Không! Không thể hành động theo sự giục giã của con tim. Nàng còn đang mang một sứ mệnh cao cả, lớn lao hơn bất cứ thứ sắc đẹp nào có ở trên đời. Đó là sự an nguy của giang sơn, xã tắc, sự tồn vong của muôn vạn sinh linh người dân đất Việt.

Công chúa An Tư ngồi trên lâu thuyền. Nàng bảo thị nữ vén tấm rèm để ngắm mặt sông. Cả một đoàn thuyền chăng đèn kết hoa, từ từ ngược nước tiến lên. ánh đèn, ánh trăng tan hoà xoắn quện vào nhau rồi vỡ vụn trên mặt sóng đỏ ngầu phù sa. Gió thổi qua những đám lau lách hai bên bờ, tạo nên những âm thanh vi vút ảm đạm não nề không ăn nhập gì với cảnh thuyền hoa tiễn đưa một nàng công chúa. Vài ba cánh bèo xuôi theo dòng nước, không biết chúng trôi dạt đến tận phương nào! An Tư đã nhìn thấy chiếc ưng thuyền đi đầu. Phía mũi thuyền là một vị tướng bào xanh, tay nắm đốc kiếm, đứng thẳng, hướng về phía trước. Ánh đèn làm hình ảnh của chàng nổi bật trong màn đêm, oai nghiêm như một vị thiên thần. An Tư hỏi người thị nữ:

- Vị tướng đứng ở đầu thuyền kia là ai vậy?

- Dạ thưa công chúa! Đó là hầu tướng Trần Dương ạ.

Trần Dương! Cái tên đó nàng đã từng nghe được ở đâu rồi. Người ta đồn Trần Dương là người văn võ toàn tài, hào hoa phong nhã. Tiếng đồn ấy đã có lần vào tới thâm cung. An Tư bảo thị nữ:

- Ngươi hãy dọn tiệc rượu để ta mời tướng quân một chén.

https://thuviensach.vn

Trong khi người thị nữ dọn mâm tiệc thì một anh lính thị vệ đi mời khách. Trần Dương bước lên lâu thuyền, chào công chúa. An Tư tươi cười đứng lên đón chàng, nói:

- Đường còn xa. Có lẽ phải đi hết đêm nay. Ta muốn mời hầu tướng vài chén để cho lòng vơi bớt nỗi sầu thương.

Trần Dương khoanh tay từ chối, nói:

- Xin công chúa miễn cho. Thần còn đang chịu mệnh.

Công chúa nghiêm nét mặt, nói:

- Ở đây chỉ có ta với ngươi, lời nói của ta chính là mệnh!

- Dạ! Thượng hoàng đã có chỉ...

An Tư cướp lời:

- Tướng ở ngoài, mệnh vua cũng có thể không tuân. Hầu tướng cứ ngồi xuống, uống vài chén cho đỡ lạnh.

- Trình công chúa! Đường dài không biết thế nào. Nhỡ giặc cướp...

An Tư xua xua tay, cười chua chát, nói:

- Giặc cướp ư! Chẳng phải ta đang đi hiến thân cho giặc cướp đây sao? Hầu tướng hãy ngồi xuống đi.

Câu nói của công chúa làm Trần Dương cảm thấy tê tê trên má, chẳng khác nào có một luồng hơi lạnh làm sởn gai khắp cơ thể chàng. Công chúa chỉ chiếc ghế đôn. Trần Dương đành ngồi xuống đối diện với An Tư. Hai người cùng uống. Hơi men làm gương mặt công chúa càng trở nên rực rỡ. Nàng nói:

https://thuviensach.vn

- Hôm nay hầu tướng tiễn ta ra trận. Các ngươi ra trận mang giáo mang gươm. Ta ra trận với đôi má hồng, vậy sao không "Tuý ngoạ sa trường" được nhỉ? Mai đây nếu không trở về chẳng tiếc lắm ru!

An Tư cầm lấy tay Trần Dương, nói tiếp:

- Hầu tướng! Ta muốn nghe chàng hát. Hay là chàng hãy hát cùng ta.

A ha! A ha!

Hoàng giang, Hoàng giang

Chảy sôi cuồn cuộn

Đưa người về đâu

Nước vốn trong

Phù sa đục ngầu

Hoàng giang! Hoàng giang

Nước như pha máu

Mỗi bước ngoái trông

Ánh trăng cũng sầu.

(Hoàng giang: Đoạn sông Hồng ở giữa cửa sông Luộc và sông Trà Lý)

Tiếng hát của An Tư vang lên dưới ánh trăng khuya, vừa hào hùng vừa ai oán. Trần Dương không cầm lòng được nữa, chàng đứng dậy định xin phép đi ra. Công chúa nói:

- Chàng hãy ngồi lại. Ta hỏi một câu - Giọng nàng trở nên quyết liệt - Cái quý nhất của đời người người con gái có phải là giữ gìn trong sạch tấm

https://thuviensach.vn

băng trinh cho người mình thương nhớ hay không?

Trần Dương sợ hãi trả lời:

- Dạ! Thưa vâng ạ.

An Tư cười cay đắng:

- Vậy mà cái điều quý giá ấy sắp phải hiến dâng cho lũ sài lang, chẳng đáng tiếc lắm sao - Nàng nói dứt khoát như một mệnh lệnh - Trần Dương! Điều quý báu ấy ta muốn trao cho chàng. Chàng hãy mau nhận lấy nó đi.

Dưới sông, sóng như gào réo, sôi sục đập vào mạn thuyền.

Thoát Hoan từ hôm có được công chúa An Tư không ỏ ê gì đến việc quân tình. Mọi việc mặc cho A Lý Hải Nha cắt đặt, suốt ngày vui thú ở nơi màn trướng. An Tư nói với Thoát Hoan:

- Điện hạ đã đến đây sao không sang ở kinh thành?

Thoát Hoan nói:

- Bên này tiện việc điều binh, tiếp lương chứ sang bên ấy cách sông phiền phức lắm.

- Thiếp có một cách nối liền hai bờ, chẳng hay thái tử có dùng chăng?

- Nếu vậy thật là thuận tiện, sao ta không dùng.

- Hai bờ tả, hữu ngạn tre gỗ rất nhiều. Chỉ việc cho lính chặt xuống, ghép bè rồi nối lại thành cầu phao qua sông chẳng tốt lắm sao.

Thoát Hoan cười ha hả:

- Đúng là như vậy! Đúng là như vậy. Ta sẽ cho làm ngay.

https://thuviensach.vn

Nói xong, lập tức truyền lệnh gọi A Lý Hải Nha đến bàn cách thực hiện. Bột La Hợp Đáp Nhi can:

- Cầu phao tuy có nối được hai bờ nhưng quân ta ngày một dùng nhiều thuyền chiến, nhỡ có chiến sự, chính chiếc cầu phao đó ngăn cản làm ta khó tiến lui.

A Lý Hải Nha cũng thấy rõ cái hại ấy nhưng vì cố chấp không muốn nghe lời Bột La Hợp Đáp Nhi, nói:

- Quân ta quen đánh bộ, bất đắc dĩ mới phải dùng thuyền. Nếu bắc được cầu phao bộ binh, kị binh ta có điều kiện tỏ hết sở trường, cần gì lắm thuyền bè nữa.

A Thâm, Khoan Triệt thấy vậy ngán ngẩm lắc đầu đi ra. Mấy hôm sau cầu phao bắc xong. An Tư giả ốm không để Thoát Hoan gần gũi. Thoát Hoan vội cho quân dược đến khám bệnh. An Tư xua tay nói:

- Không cần phải mời quân dược. Chẳng qua thiếp sinh ra trong cung cấm, nay sống ở ngoài không chịu được sương gió nên mới như vậy. Đã có cầu phao rồi, chỉ cần điện hạ cùng thiếp sang ở hoàng cung là bệnh tất lui.

Thoát Hoan đã quá say đắm An Tư, nói gì chả nghe, liền truyền lệnh nhổ trại sang đóng bên hữu ngạn, sai A Lý Hải Nha đặt bản doanh ở Đông Bộ Đầu để điều vát quân tướng còn mình đem Lý Hằng, Lý Quán với một vạn vệ binh đưa An Tư vào sống trong hoàng thành. Lại sai Minh Lý Tích Ban, Tản Đáp Nhi Đải đem ba vạn quân đóng giữ Đại La. Đạo quân của Nạp Tốc Lạt Đinh đóng bên tả ngạn. Từ đấy Thoát Hoan ở miết trong thâm cung không ra đến ngoài, chỉ khi cần thiết lắm mới truyền lệnh cho Lý Hằng gọi A Lý Hải Nha vào bàn việc. Trong đám thị nữ của An Tư có Xuân Hồng, Bạch Tuyết và Vương Lan đều là giai nhân tuyệt sắc, lại giỏi việc cầm ca. Hôm ấy An Tư cho dọn tiệc để cùng vui với Thoát Hoan, sai ba người ăn mặc thật lộng lẫy ra hát. Ba cô gái vâng lệnh ôm đàn, hát hầu.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan thấy ba người đều xinh đẹp, liền giữ lại để hầu hạ. Ba cô gái khéo chiều chuộng chuyện gối chăn khiến Thoát Hoan ngày càng mệt mê chìm đắm.

Đây nói Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn từ khi mang quân về Hải Đông liền cho người thông truyền tin tức với nhà vua ở Thiên Trường, Phạm Ngũ Lão ở Nội Bàng và các tướng lĩnh ở Hồng châu, Đằng châu. Nhà vua vẫn sợ quân Nguyên đuổi theo nên mới báo cho Hưng Đạo vương biết. Hưng Đạo vương liền viết biểu thư giục nhà vua cùng trăm quan phải đi ngay. Lại sai người mang thư gọi Chiêu Văn vương cùng Văn Túc vương đem quân về hội ở Đằng châu. Mặt khác lệnh cho các tướng Nguyễn Khoái, Nguyễn Chế Nghĩa, Nguyễn Khả Lạp, Trần Thông, Nguyễn Truyền mang quân đến sông Kẻ Luộc chặt tre nứa đóng bè đợi lệnh.

(Sông Kẻ Luộc: Tức sông Luộc ngày nay)

Ngày hôm sau Hưng Đạo vương cùng Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện, điện tiền chỉ huy sứ Phạm Cự Địa, Yết Kiêu, Nguyễn Địa Lô đến. Tướng Nguyễn Khoái, Nguyễn Chế Nghĩa đã cho ghép hàng mấy trăm chiếc bè gỗ chất đầy đá đợi sẵn ở gần cửa sông. Hưng Đạo vương sai đem tên Nguyễn Bá Linh lên bờ chém tế cờ. Khi ra pháp trường, Bá Linh xin được cầm miếng vải đen. Viên giám hình thuận cho. Bá Linh liền tung tấm vải đen lên, lập tức biến thành ba đầu sáu tay (Trò ảo thuật). Mấy người lính đao phủ không biết chém đầu nào, vội lùi cả lại. Quan giám hình vội về quân doanh báo lại. Hưng Đạo vương cho giải Nguyễn Bá Linh về nhà ngục rồi ngồi suy nghĩ xem vì sao có chuyện quái đản như vậy, rồi nói:

- Ma quỷ nào cũng sợ ánh thái dương. Ngày mai các ngươi mang nó ra chỗ mặt trời chiếu sáng mà chém.

Giờ Thìn hôm sau quân lính đưa Nguyễn Bá Linh ra chỗ có ánh nắng. Bá Linh hai ba lần tung tấm vải đen nhưng không hiệu nghiệm, bị người lính đao phủ chém một nhát bay đầu, dòng máu từ cổ tuôn ra thành hình

https://thuviensach.vn

con giao long trườn xuống sông rồi tan mất. Hưng Đạo vương lệnh cho các tướng đem thuyền bè tiến ra sông Cái.

A Lý Hải Nha từ khi đến Đông Bộ Đầu được toàn quyền điều phái tướng lĩnh, sai quân đi cướp phá để thu gom lương thảo. Bỗng có thám mã về báo quân Việt đã đem binh thuyền rút cả đi rồi, không biết chạy về hướng nào. A Lý Hải Nha liền lệnh cho Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ, Trương Hiển mang các tướng Giả Ngưu, Tưởng Hổ, Ân Khuông Cái, Lý Vĩnh Tường, Lưu Hoa, Mao Hội, Liêm Vũ, Văn Kỳ Sương, Chúc Vi Kỳ đem thuyền chiến từ Đà mạc đuổi theo. Triệu Tu Kỷ cùng các tướng Mao Hội, Liêm Võ, Văn Kỳ Sương, Chúc Vi Kỳ đi trước, đuổi đến Hoàng giang không biết quân Việt đi về đâu liền cho quân đóng lại hai bên sông rồi cho thám binh đi tìm.

Hưng Đạo vương trước đó đã cho Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện cùng tướng Nguyễn Khoái mang binh thuyền ém ở cửa Lạch Trà (Lạch Trà: Đoạn cửa sông Trà Lý gặp sông Hồng ngày nay). Còn mình cùng các tướng chờ quân Nguyên ở cửa sông Kẻ Luộc. Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, Trần Thông thấy đoàn thuyền của Triệu Tu Kỷ đi qua, xin ra đánh. Hưng Đạo vương nói:

- Ta đồ rằng đây mới chỉ là đội tiền quân của chúng thôi. Bọn này đã có Hưng Trí vương và Nguyễn Khoái đón rồi, chẳng thoát đi đâu được mà sợ. Ta cứ đợi đại quân của chúng tiến xuống rồi đánh một thể.

Quả nhiên quá trưa Ô Mã Nhi đem bọn Nạp Hải, Tôn Lập Đức, Giả Ngưu, Tưởng Hổ kéo xuống. Trần Hưng Đạo cho quân ra đánh. Trần Quốc Toản, Nguyễn Truyền hô lính đẩy mấy trăm bè tre, gỗ ra giữa sông thả cho trôi xuôi xuống. Ô Mã Nhi thấy có quân Việt liền quay thuyền lại đánh. Chẳng ngờ các bè tre, gỗ của quân Việt xếp đá ở trên, có dây chằng nối với nhau nên trôi ngầm dưới nước, quân Nguyên không nhìn thấy, thuyền vướng phải, không sao chèo lái được, dồn cục lại một chỗ, va vào nhau làm nhiều chiếc vỡ. Thuyền chìm! Lính Nguyên rơi xuống nước kêu váng cả

https://thuviensach.vn

lên. Quốc Toản dẫn đầu quân Việt, xông lên đâm chết liền mấy lính Thát. Đoàn thuyền của Ô Mã Nhi cứ thế trôi như một cái bè lớn xuống hạ lưu. Ô Mã Nhi quát quân sĩ chống đỡ nhưng không sao thoát được. Triệu Tu Kỷ đã trông thấy tình thế khốn quẫn của Ô Mã Nhi, liền đưa thuyền lên ứng cứu. Bỗng phía hạ lưu một tiếng pháo nổ rồi thuyền của Hưng Trí vương cùng tướng Nguyễn Khoái xông ra. Quân Nguyên bị đánh hai đầu, chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Hai bên đang đánh nhau quyết liệt thì thấy một đoàn thuyền khác tiến đến. Trên chiếc ưng thuyền đi đầu có một lá cờ đại thêu chữ Trần, thì ra Hưng Đạo vương đem Yết Kiêu, Nguyễn Khả Lạp, Trần Thông đánh xuống. Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ ba hồn bảy vía lên mây cả, nhảy sang thuyền con định tìm đường chạy nhưng quân Việt vây gấp quá, không sao thoát được. Đang trong cơn khốn quẫn, tưởng chết đến nơi, may sao Trương Hiển mang quân tới kịp, cứu được Ô Mã Nhi. Bọn Tôn Lập Đức, Nạp Hải, Giả Ngưu, Tưởng Hổ mạnh ai nấy chạy, không còn ai cứu đỡ được ai. Chúc Vi Kỳ cầm giáo đứng ở đầu thuyền. Quốc Toản nhìn thấy, bắn một phát, mũi tên xuyên từ ngực sang lưng. Vi Kỳ chết lăn xuống sông. Lý Vĩnh Tường chặn đoàn thuyền quân Việt để Trương Hiển đưa Ô Mã Nhi chạy trốn. Nguyễn Truyền ném một hòn đá. Vĩnh Tường vỡ đầu lăn vào lòng thuyền, lát sau tắt thở. Trương Hiển thấy tình thế không thể cứu vãn được mới hô quân lui về Đà mạc. Triệu Tu Kỷ chơ vơ ở quãng giữa không ai ứng cứu, vội dạt sang hữu ngạn, lên bờ theo đường bộ chạy về hơn hai mươi dặm, kịp bọn Ô Mã Nhi, được Trương Hiển cho thuyền lên đón. Toàn bộ thuyền bè của Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ bị quân Việt cướp sạch.

(Trận Hoàng Giang không thấy ghi trong ĐVsktt nhưng trong Vsta lại ghi rất rõ, mô tả cả phương thức đánh trận của Trần Hưng Đạo nữa)

Hưng Đạo vương đại thắng, cùng Phạm Cự Địa mang quân theo sông Kẻ Luộc ngược về căn cứ Vạn Kiếp, Phả Lại, để Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện giữ Đằng châu.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi bại trận, cấp báo về Đông Bộ Đầu cho A Lý Hải Nha biết, xin thêm quân đuổi vua Trần. A Lý Hải Nha sợ hãi, không biết ứng xử ra sao, liền họp các tướng thương nghị, nói:

- Vua Nam dùng kế vờ hoà hoãn để lừa chúng ta, trốn đi mất, các tướng có mưu kế gì chăng?

Khoan Triệt khi trước đã khuyên Thoát Hoan đừng hoà hoãn nhưng bị A Lý Hải Nha trù ép, bực tức nói:

- Vua Nam đã nằm trong tay ông rồi sao không bắt lấy, hỏi chúng tôi làm gì? Tốn bao nhiêu xương máu mới cướp được mấy trăm binh thuyền, bây giờ mất sạch, lấy gì mà tiến mới lui?

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Chúng tôi dâng lời nói phải, ông lại đè nén, đe doạ. Ông là quân sư lắm mưu nhiều kế như Gia Cát nhưng tôi bảo thật, cái kiểu đánh trận của ông rồi đến ra đất tất cũng chưa biết chừng.

A Lý Hải Nha không biết nói thế nào, nổi cáu quát:

- Các ngươi đừng tưởng nhằm vào lúc ta nhỡ cơ mà nói nhăng nói cuội. Ta vẫn có quyền cắt lưỡi các ngươi đi đấy.

Khoan Triệt cãi lại:

- Ông đừng có doạ. Chỉ sợ ông chưa kịp cắt lưỡi chúng tôi, quân Nam nó đã cắt lưỡi ông rồi.

Mãng Cổ Đài bênh A Lý Hải Nha, nói:

- Đánh trận thua được là lẽ thường tình. Quân sư đánh thắng bao nhiêu trận sao các ông không nói, nay mới có một trận Hoàng giang thất bại mà cũng không phải do quân sư trực tiếp cầm quân, các ông cứ nói mãi. Hay

https://thuviensach.vn

các ông muốn tự cầm quân, tự đánh giặc, không cần quân sư, không cần nguyên soái nữa?

Bột La Hợp Đáp Nhi chỉ mặt Mãng Cổ Đài, nói:

- Hóa ra nhà ngươi là một thằng nịnh bợ. Thảo nào chuyện gì của chúng ta A Lý Hải Nha cũng biết.

Mãng Cổ Đài cãi lại thành ra các tướng cãi nhau úm cả lên, chẳng ai nghe ai nữa. Lưu Thế Anh nói:

- Các tướng cãi nhau mãi cũng chẳng được việc gì. Chi bằng trình lên thái tử điện hạ để quyết định.

A Thâm nói:

- Lưu tướng quân nói rất đúng. Thái tử ở miết trong hoàng cung với An Tư, không coi sóc gì đến việc quân tình nên mới đến nỗi này. Chúng tướng hãy mời thái tử ra, xin giết quách An Tư đi để lo việc đánh dẹp mới được.

Chúng tướng nghe theo liền cử Lý Hằng vào Thăng Long đón Thoát Hoan. Thoát Hoan nghe tin vua Trần đi mất, cũng hoảng, vội theo Lý Hằng đến Đông Bộ Đầu họp với các tướng. Bột La Hợp Đáp Nhi hăng hái nói:

- Thái tử hãy tự cầm lấy binh quyền, dẫn chúng tướng đi đánh dẹp. Bây giờ chỉ có cách tiến xuống Thiên Trường đuổi bắt bằng được vua Nam mà thôi.

Lý Hằng nói:

- Bột La Hợp Đáp Nhi nói rất đúng. Việc dâng An Tư của vua Nam chỉ là một mẹo lừa. Xin thái tử chém An Tư rồi cất quân ngay cho kịp.

Chúng tướng đồng thanh nói:

https://thuviensach.vn

- Lời bàn ấy chí lý lắm.

Thoát Hoan nói:

- Được! Các tướng hãy đợi lệnh. Ta về Thăng Long chém An Tư xong, xuất binh ngay.

Thật là:

Vì nước vì vua vào cõi giặc

Muôn nghìn nguy biến chẳng từ nan

Công chúa An Tư sống chết thế nào xin trình bày ở chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 34

Lý Hằng đem binh ra mũi Ngọc

Toa Đô quay thuyền vào xứ Thanh

(Mũi Ngọc: Núi Ngọc hay Ngọc Sơn, một địa điểm ở sát biên giới Trung Quốc, bãi biển Trà Cổ ngày nay)

Thoát Hoan họp với các tướng xong, hằm hằm nổi giận quay về Thăng Long, gọi công chúa An Tư đến, mắng:

- Người Nam các ngươi chẳng có tín nghĩa chi cả, đã nói muốn nghị hoà lại bỏ trốn hết, còn phục binh giết hại của ta mấy nghìn quân sĩ. Có phải ngươi được đưa đến đây để mê hoặc ta không?

Nói xong rút thanh kiếm đến roẹt một nhát, cầm lăm lăm trong tay muốn chém. Công chúa An Tư chẳng nói gì, chỉ cười mủm mỉm. Thoát Hoan càng tức, quát:

- Chẳng lẽ ngươi không sợ chết hay sao mà còn cười?

- Không phải thiếp không sợ chết, nhưng thái tử làm thiếp buồn cười quá.

- Ta có gì đáng cười?

- Nhà Nguyên đã thay nhà Tống làm chủ Trung Nguyên là nơi lễ giáo, vậy mà thái tử chẳng hiểu thế nào là lễ giáo cả, sao không buồn cười.

https://thuviensach.vn

- Sách thánh hiền ta đọc hàng bồ, hành sự có đạo. Sao không biết lễ giáo?

- Thái tử đã nói như vậy, thiếp cũng xin thưa, theo đạo tam tòng thiếp đã lấy chàng, chỉ biết có chàng thôi. Có điều gì hầu hạ không chu đáo thiếp xin chịu lỗi. Còn chuyện chinh chiến bên ngoài làm sao thiếp biết được. Các tướng đánh dẹp không nên lại tìm chỗ người đàn bà mà đổ lỗi, liệu còn đáng là trang nam tử nữa không?

(Tam tòng: Ba điều mà người con gái phải theo là tại gia tòng phụ, xuất giá tòng phu, phu tử tòng tử (ở nhà theo cha, lấy chồng theo chồng, chồng chết thì theo con).)

Thoát Hoan nghe An Tư nói vậy, không biết làm sao, tra gươm vào vỏ, nói:

- Đấy là ý của các tướng chứ ta đâu có định bỏ nàng. Thôi hãy mau cùng ta đi xuống Thiên Trường đuổi bắt vua Nam.

An Tư làm già, nói:

- Thái tử cứ đi đi. Thiếp xin ở lại kinh thành đợi chàng, đi theo nhỡ có điều gì không được như ý, người ta bảo tại thiếp thì biết nói thế nào. Mấy nữa thiếp không quen ở nơi dã ngoại, nhỡ ra đau yếu chẳng vướng víu cho thái tử lắm hay sao?

- Ta biết rồi, không còn ai dám nói chi nữa. Đến Thiên Trường đã có hành cung, không sợ phải ở dã ngoại đâu.

Thoát Hoan nói xong liền để lại một vạn quân cho Lý Quán giữ Thăng Long, ba vạn quân cho Khoan Triệt đóng ở Đông Bộ Đầu, đem An Tư, Xuân Hồng, Bạch Tuyết, Vương Lan đi theo, lệnh cho A Lý Hải Nha đốc xuất quân thuỷ bộ xuống thẳng Thiên Trường, lại gọi Lưu Thế Anh, Phàn Tiếp đến dặn:

https://thuviensach.vn

- Từ đây xuống Thiên Trường phải đi qua rất nhiều làng mạc. Hai ngươi đem một vạn quân vào các làng ven đường cướp lấy lúa gạo, bắt trai tráng, hỏi dò tin tức vua Nam, xem địa hình, địa thế.

Lưu Thế Anh, Phàn Tiếp nhận lệnh lĩnh binh, đem theo bọn thuộc tướng là Nhạc Thành Chương, Hàn Bá, Thái Sử Lãnh, Đổng Minh, Hạ Tổ Huy, Chúc Khoáng, Chúc Hoạt cùng đi. Thoát Hoan lại gọi Ô Mã Nhi, Triệu Tu Kỷ, Trương Hiển đến dặn:

- Các ngươi cho thuyền nhỏ vào sâu trong các khe lạch xem có thấy tung tích quân Nam đâu không.

Khi tới Thiên Trường, Thoát Hoan đem công chúa An Tư cùng các mĩ nữ, hầu cận vào ở trong hành cung của vua Trần, còn các tướng cho quân cắm trại ở bên ngoài. Được vài hôm, Ô Mã Nhi về báo:

- Mạt tướng đã cho thuyền lùng sục khắp nơi, ra cả cửa biển Giao Hải cũng không thấy tăm tích quân Nam đâu, chỉ vào các làng ven sông cướp được một ít lương thảo.

Lưu Thế Anh, Phàn Tiếp cũng về báo lại tương tự như vậy. Thoát Hoan hỏi A Lý Hải Nha:

- Bây giờ nên làm thế nào?

A Lý Hải Nha thưa:

- Chắc chắn vua Nam đã làm một chuyến cử quốc hàng hải đưa toàn bộ quân dân ra biển rồi. Số thuyền của chúng có tới mấy vạn chiếc, dắt díu nhau không thể đi nhanh được. Ta nên cho binh thuyền đuổi theo tất kịp.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Không được! Bao nhiêu thuyền tốt của chúng ta đã mất sạch về tay Trần Quốc Tuấn trong trận Hoàng giang rồi. Số còn lại chỉ có mấy chục cái ọp ẹp thì đuổi ai, đánh ai được đây, chỉ sợ chưa ra đến biển đã làm mồi cho cá cũng chưa biết chừng. Vả lại không biết vua Nam đi về hướng nào, làm sao mà đuổi đây. Đưa một đội thuyền rệu rã như vậy lênh đênh trên biển dẫu có đuổi kịp cũng bị quân Nam nó nghiền ra như cám chứ chả chơi.

A Lý Hải Nha thấy Bột La Hợp Đáp Nhi nói vậy, nghĩ: "Mẹ cha cái thằng chết tiệt này! Không cái gì mình nói mà nó không xọc ngang vào. Ông phải dồn cho mày một mẻ mới được". Các tướng nhiều người cho rằng lời của Bột La Hợp Đáp Nhi là phải. A Lý Hải Nha định chơi đòn ác, hỏi:

- Vạn hộ tướng quân đã nói như vậy, chắc có cao kiến gì chăng?

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Muốn đuổi được vua Nam chỉ có một cách chờ đoàn thuyền của hữu thừa Toa Đô cùng với thân vương Giảo Kỳ ra đây.

A Lý Hải Nha định bẻ lại, không ngờ các tướng đều đồng thanh nói:

- Tướng quân Bột La Hợp Đáp Nhi nói rất đúng.

A Lý Hải Nha hỏi vặn các tướng:

- Thế nguyên soái Toa Đô chưa ra đến đây, quân ta cứ ngồi chơi à?

Ô Mã Nhi nói:

- Thiếu gì việc. Trong lúc chờ đợi, ta cho quân đi lùng tìm lương thảo, cướp thêm thuyền bè của dân chài, dò la tin tức vua Nam xem chạy về hướng nào. Tôi có một ý này xin trình lên để thái tử điện hạ cùng bình chương quân sư tính xem.

Thoát Hoan nói:

https://thuviensach.vn

- Ngươi cứ nói đi.

- Long Hưng là nơi có nhiều lăng tẩm, dinh thự, hành cung của vua Nam. Ta cho quân khai quật mồ mả nhà nó lên, ắt tin ấy sẽ đồn đến tai vua tôi chúng. Thế nào cũng có kẻ về nghe ngóng. Ta cho quân rình bắt tất biết vua Nam đi đâu.

- Phải lắm! Phải lắm.

Thoát Hoan nói xong liền cho Ô Mã Nhi mang một nghìn quân đi làm việc ấy. Quân lính Nguyên được lệnh không những đào bới mồ mả họ Trần mà còn cướp phá hành cung, dinh thự, lấy đi không biết bao nhiêu báu gia, quốc bảo, kho tàng vơ vét tận không. Công chúa An Tư thấy vậy, vật mình khóc. Thoát Hoan nói:

- Nàng bảo đã lấy ta chỉ biết có ta, sao khóc lóc thảm thiết như vậy?

An Tư nói:

- Đúng là thiếp lấy chàng chỉ biết có chàng. Chàng có đi cướp phá thế nào cũng mặc. Nhưng nay chàng cho quân đào mồ cuốc mả làm người chết cũng chẳng được yên, hung tàn như loài thú dữ, không còn kể gì đến âm đức mai sau. Thiếp cũng có thịt xương cha mẹ, lẽ nào lại chẳng đau lòng.

Thoát Hoan nghe công chúa An Tư nói vậy mới thôi không cho quân lính của Ô Mã Nhi phá phách lăng mộ nữa. Ô Mã Nhi nhận được lệnh phải dừng ngay việc khai quật, bèn chỉ vào mộ tôn tộc vua Trần mà nói rằng:

- Ngươi chạy lên trời ta theo lên trời, ngươi chạy xuống đất ta theo xuống đất, ngươi trốn lên núi ta theo lên núi, ngươi lặn xuống nước ta theo xuống nước.

(Sau khi kết thúc chiến tranh lần thứ 3, vua Trần viết biểu thư cho Hốt Tất Liệt có nhắc lại những lời này cùng những hành động tàn ác của Ô Mã

https://thuviensach.vn

Nhi, như một lời thông báo về việc Ô Mã Nhi không thể được dung tha. Hốt Tất Liệt biết vậy nhưng không làm sao được)

Lời Ô Mã Nhi về sau đến tai vua Trần. Quân sĩ Đại Việt ai nghe thấy cũng sục sôi căm giận. Vài ngày sau bọn Nạp Hải, Tôn Lập Đức đem quân ra miền Giao Hải bắt mấy trăm dân chài, trẻ già đều giết sạch, cướp được dăm chục chiếc thuyền, quay về, được Ô Mã Nhi khen ngợi. Thoát Hoan xuống Thiên Trường bốn ngày thì hải đoàn của Toa Đô về đến Trường Yên. Toa Đô nói với Giảo Kỳ:

- Ta cho quân cắm trại cả trên bờ lẫn dưới sông. Phiền điện hạ lên Thiên Trường trình lại mọi việc với thái tử và xin quân lương.

Giảo Kỳ nói:

- Quân chúng ta đi từ phía Nam lên, qua vùng kho người kho của mà chẳng kiếm được chút gì, khó mà xin quân lương cho được. Nguyên soái nên cùng đi với tôi sẽ tốt hơn.

Toa Đô nói:

- Tôi đi nhỡ quân Nam đến cướp thuyền?

Bàn đi tính lại mãi, Toa Đô cho Giảo Kỳ, Lưu Khuê, Đường Ngột Đải đem năm nghìn quân và bọn hàng tướng Trần Kiện, Lê Trắc, Triệu Mạnh Tín lên Thiên Trường gặp Thoát Hoan, còn mình cùng Hắc Đích, Kê La Liên ở lại Trường Yên đợi lệnh. Thoát Hoan nghe nói có thân vương Giảo Kỳ đến, nghĩ là Giảo Kỳ vừa ở Nam ra chắc có nhiều lương thảo để giúp mình, liền ra ngoài trướng đón vào. Khi đã yên vị, Thoát Hoan hỏi:

- Điện hạ đi từ phía Nam lên chắc là vất vả, hãy nói lại ta nghe.

Giảo Kỳ nói:

https://thuviensach.vn

- Chúng tôi theo hai đường thuỷ, bộ tiến lên, dọc đường phải giao chiến mấy chục trận. Quân sĩ tổn hao nhiều, nay chỉ còn hơn ba vạn nhân mã lại không đủ lương ăn. Xin thái tử giúp cho.

Thoát Hoan đang hy vọng được giúp, không ngờ lại tăng thêm gánh nặng nhưng vì đang lúc cần nhiều thuyền để đuổi theo vua Trần nên nói rằng:

- Nay vua Nam đã chạy ra biển mà đại quân không có thuyền lớn. Phiền điện hạ đem quân đuổi theo quân Nam, bắt được vua tôi chúng, không lo gì thiếu lương ăn.

Đường Ngột Đải nói:

- Xin thái tử cho biết vua Nam chạy về đâu?

Thoát Hoan không biết trả lời sao. A Lý Hải Nha nói:

- Chúng tôi không có thuyền lớn để theo nên không biết chúng chạy hướng nào. Bây giờ chỉ có cách chia đường ra mà đuổi thôi.

Lưu Khuê nói:

- Như vậy rất khó. Tập trung đuổi theo một hướng chưa chắc đã gặp, xé lẻ ra đuổi, khi tác chiến lực lượng ít, thắng chúng làm sao được.

Các tướng còn đang bàn, bỗng lính canh vào báo có mấy chục thuyền quân Việt từ cửa Hải Thị kéo đến. Thoát Hoan lập tức lệnh cho Lưu Thế Anh, Phàn Tiếp, Trương Hiển mang binh thuyền ra chặn lại. Ô Mã Nhi giữ thuỷ trại sẵn sàng tiếp ứng. Trương Hiển cho thuyền tiến lên, có bọn Ân Khuông Cái, Lưu Hoa, Sầm Mang cầm binh khí đứng bên. Trên chiếc ưng thuyền đi đầu của quân Việt có một tướng không cầm binh khí, nói to lên rằng:

https://thuviensach.vn

- Xin đừng đánh! Chúng tôi không muốn theo Nhật Huyên, đem quân về hàng thái tử.

(Nhật Huyên: Chỉ vua Trần)

Lưu Hoa nói:

- Người Nam rất nhiều quỷ kế. Biết đâu có điều gian dối gì chăng. Tướng quân cứ bắt chúng dừng thuyền lại đã.

Trương Hiển nghe theo, nói:

- Các ngươi muốn hàng, hãy cho thuyền dừng cả lại để ta trình thái tử. Ngươi tên là gì?

- Trình tướng quân! Tôi là Văn Nghĩa hầu Trần Tú Hoãn, cha tôi là Vũ Đạo hầu, em trai là Minh Thành hầu, con trai tôi là Minh Trí hầu, con rể là Trương Hoài hầu cùng các tướng Tô Bảo Chương, Trần Đình Tốn, Tăng tham chính mang gia thuộc cộng cả hơn nghìn người theo về với thiên triều.

Trương Hiển, Lưu Thế Anh liền mang Trần Tú Hoãn vào trình trước tướng doanh. Thoát Hoan đập án quát:

- Ta đã mang quân đến đây, sao vua tôi nhà ngươi không chịu hàng sớm đi, nay lại bày ra trò trá hàng này, định lừa ta sao? Võ sĩ đâu lôi ra chém.

Trần Tú Hoãn dập đầu xuống đất khóc lạy mà nói rằng:

- Triều đình bách quan nước tôi vì quan binh thiên triều bức bách quá không thể chống lại được nên phiêu bạt ra biển cả. Tôi nghĩ về với thái tử may ra còn được sống. Thái tử giết chúng tôi, những người khác dẫu có

https://thuviensach.vn

muốn theo về cũng không dám nữa. Vả lại, chúng tôi trá hàng đâu lại mang cả gia quyến vợ con làm gì.

Thoát Hoan nghe nói vậy mới thôi, hỏi:

- Vua Nam bây giờ ở đâu?

- Trình thái tử! Vua Nam mang cả nước chạy ra Hải Đông, cho tôi đoạn hậu vì thế tôi rẽ theo lối cửa Đại Bàng vòng về đây được.

(Cửa Đại Bàng: Nay là cửa sông Văn Úc)

- Nếu không đúng như vậy, cả nhà ngươi sẽ bị thiêu sống đấy.

Thoát Hoan nói xong truyền cho Minh Lý Tích Ban quản thúc bọn Trần Tú Hoãn cùng với bọn Trần Kiện. Bao nhiêu thuyền bè thu lại dùng vào việc đuổi theo vua Trần, lại lệnh cho Lý Hằng, Giảo Kỳ, Đường Ngột Đải đem chiến thuyền ra Hải Đông ngay, bắt bằng được vua Trần. Lý Hằng tập trung hơn sáu trăm chiến thuyền cùng Giảo Kỳ, Đường Ngột Đải vượt cửa Giao Hải theo bờ bể ngược lên hướng Đông Bắc. Đi đến cửa Đại Bàng, Giảo Kỳ nói:

- Vua Nam mang hàng vạn thuyền bè đi xa tất là không lợi. Biết đâu chúng chả chia ra để lánh vào những vùng ven biển này. Ta cũng nên chia quân lùng sục các nhánh sông hẳn là bắt được người cùng quân lương của chúng.

Lý Hằng nói:

- Nếu vậy điện hạ hãy dùng hai trăm năm mươi đấu hạm lùng khắp khu vực ven biển này, bắt hết dân cư thuyền bè, lương thực để dùng cho quân ta.

https://thuviensach.vn

(Đấu hạm: Một trong những loại thuyền chiến có thể đánh nhau cả trên sông lẫn trên biển)

Giảo Kỳ liền chia binh với Lý Hằng, xông vào cửa Thái Bình, cho Đường Ngột Đải cùng Một Tàng Độc Long, Tổ Đại đem một trăm binh thuyền tiến lên cửa Đại Bàng ra sông Thái Bình vòng xuống gặp nhau ở nơi sông Kẻ Luộc đổ vào sông Thái Bình. Đoàn thuyền của Giảo Kỳ mới tiến vào được mấy dặm, gặp một đoàn thuyền quân Việt chừng hơn trăm chiếc xông ra chặn lại, trên chiếc thuyền đi đầu có lá cờ đại. Một tướng đứng dưới cờ nói to lên rằng:

- Quân Nguyên đi đâu? Ta là Văn Chiêu hầu Trần Văn Lộng đợi ở đây đã lâu rồi.

Nói xong liền nổi trống tiến binh. Giảo Kỳ lệnh cho Một Tàng Yếu Giang, Trịnh Khu tiến đánh. Hai bên đánh nhau mấy canh giờ, quân Việt lui dần về phía trên cửa Luộc, cắm trại phòng thủ. Giảo Kỳ cũng cho thu binh. Trịnh Khu nói:

- Quân Ta đang thắng, sao điện hạ lại thu binh?

Giảo Kỳ nói:

- Binh pháp có nói phàm đánh nhau trên sông, kẻ thuận gió thuận nước sẽ thắng. Nay quân Việt thuận nước mà lui binh. Ta e có mai phục, đợi ngày mai Một Tàng Độc Long, Tổ Đại vòng xuống đánh giáp lại, thế nào cũng bắt được tướng Nam.

Sáng hôm sau Giảo Kỳ cho quân tiến đánh. Trần Văn Lộng đem binh thuyền ra tiếp chiến, bỗng phía sau thuỷ trại quân Việt nổi lửa. Đường Ngột Đải dẫn hai tướng Một Tàng Độc Long, Tổ Đại đánh vào. Quân Việt rối loạn, tan vỡ. Trần Văn Lộng không chống được, sợ hãi, buông vũ khí đầu hàng. Giảo Kỳ có thêm được hơn trăm chiến thuyền cùng lương thực, xuôi ra cửa Thái Bình đi tiếp lên phía Bắc. Đến đêm số quân lính người Việt bảo

https://thuviensach.vn

nhau trốn vào bờ gần hết. Quân Nguyên bắt được một số, Giảo Kỳ cho đem ra biển dìm chết cả chỉ những kẻ thân tín của Trần Văn Lộng không chạy trốn thì được sống. Hải đoàn của Giảo Kỳ lên đến cửa Bạch Đằng, thấy có vài chục thuyền quân Việt đậu ở đấy, định tiến đánh. Bỗng có một chiếc thuyền nhỏ bơi sang. Quân Nguyên vây bắt, thấy trong thuyền có một viên tướng người Việt cùng bốn tay chèo, liền đưa trình Giảo Kỳ. Giảo Kỳ hỏi:

- Hai bên đang giao chiến, ngươi có việc gì tới đây?

Viên tướng ấy quỳ nói:

- Tôi là điện tiền chỉ huy sứ Phạm Cự Địa, mang thư của Chiêu Quốc vương trình lên điện hạ.

Nói xong liền lấy thư ở trong áo trình lên. Giảo Kỳ đọc thư xong, nói:

- Thì ra Trần Ích Tắc đợi ta ở đây ư? Ngươi mau quay về bảo y tới đây.

Phạm Cự Địa quay về, một chốc thấy có chiếc thuyền rồng lớn treo cờ long phụng tiến sang. Khi tới gần, Trần Ích Tắc khúm núm bước lên chào Giảo Kỳ. Giảo Kỳ cho đón ích Tắc sang thuyền của mình, hỏi:

- Chiêu Quốc đã dâng thư hàng từ lâu, sao còn để ta đuổi tận đây mới chịu tới trình?

Ích Tắc nói:

- Tôi thân mang tước vương, trong lúc có chiến sự không thể tuỳ tiện đem gia quyến đi được. Nay nhân việc Nhật Huyên trốn ra Hải Đông, tôi mới lui thuyền lại để chờ quan quân thiên triều. Sau này nếu nhờ quân thiên triều dựng lại nước cũ, ơn ấy như trời như bể, con cháu tôi muôn đời cũng chẳng dám quên. Nguyện mãi mãi làm thuộc quốc của nhà Đại Nguyên.

https://thuviensach.vn

Giảo Kỳ liền giao cho Một Tàng Độc Long, Tổ Đại năm mươi thuyền chiến, đưa bọn Trần Ích Tắc, Trần Văn Lộng, Phạm Cự địa, Trịnh Long cùng gia quyến của chúng quay về Thiên Trường trình với Thoát Hoan.

Đây nói đoàn thuyền của vua Trần khi ra khỏi cửa Giao Hải liền hướng lên phía Bắc, tiến thẳng đến cửa biển An Bang (Cửa biển An Bang: Thuộc khu vực Vân Đồn, Quảng Ninh ngày nay, có cửa sông Chanh đổ ra biển). Vì có thuyền của chúng dân cộng với quan lại các hương ấp ven biển cùng đi, nhiều chiếc cũ nát không thể tiếp tục chèo lái được nữa, nhà vua truyền dừng lại hai ngày để sửa chữa thuyền bè cho dân. Những chiếc nào quá cũ bỏ cả lại, quan binh đưa dân chúng lánh tạm lên vùng ven bờ. Chiều ngày thứ hai có thám hạm về báo hải đoàn quân Nguyên do Lý Hằng thống lĩnh đuổi đã đến gần. Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng nói:

- Thần xin đem thuyền quay lại đánh nhau với chúng.

Thượng hoàng nói:

- Không được! Ta phải đi gấp thôi, chớ để quân Thát tới gần mà lộ mất lực lượng. ý Chiêu Minh vương thế nào?

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Ta nên chia ra làm hai đoàn mà đi. Đoàn thứ nhất, thần xin hộ tống Thượng hoàng cùng nhà vua ngược Bạch Đằng giang lên Vạn Kiếp hội với Hưng Đạo vương. Đoàn này dùng toàn thuyền nhỏ. Đoàn thứ hai do Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng thống lãnh toàn bộ chiến hạm cùng thuyền ngự, trương cờ xí lên thẳng Tam Trĩ để lừa Lý Hằng. Những thuyền quá cũ nát hãy bỏ cả lại.

Thượng hoàng nói:

- Lời Chiêu Minh rất hợp ý trẫm. Nhưng phải đưa hết dân chúng đi theo, chớ để quân giặc bắt được.

https://thuviensach.vn

Trần Quang Khải ghé vào tai Trần Quang Xưởng dặn:

- Chú lên đến Tam Trĩ làm thế này. Khu vực ấy có rất nhiều lạch, thuận tiện cho thuyền của ta rẽ vào mà quân Nguyên không biết, lại có nhiều khu đảo kín đáo, nhất là đảo Tam Trĩ. Đảo này được đảo Vạn Hoa ôm lấy, Phía Tây có thế đất ven bờ che cho. Từ hướng Nam đi vào rất khó, phải qua một con lạch dài, có nhiều đá ngầm, lúc nước triều xuống, thuyền lớn không thể đi được. Giặc không dám vào lối này. Chú đem thuyền chiến của ta lấp ở đó. Cử một người tin cậy đem thuyền ngự cùng mấy chục thuyền nhẹ phục ở phía Bắc đảo Vạn Hoa, khi nào thấy thuyền của quân Nguyên đuổi tới thì trương cờ lên, chạy thẳng đến Ngọc sơn. Lý Hằng thấy có thuyền ngự thế nào cũng đuổi theo. Quân ta lên đến Mũi Ngọc, tìm nơi kín đáo giấu bỏ thuyền ngự để cho quân Nguyên phải tìm, quân lính lên thuyền nhẹ lựa theo lạch nước mà về. Sau khi Lý Hằng đã đi xa khỏi đảo Vạn Hoa rồi, chú cho quân quay về đây, ngược sông Bạch Đằng lên Lục Đầu giang hội quân với Hưng Đạo vương.

(Đảo Vạn Hoa: Tức đảo Cái Bầu ngày nay.

Ngọc Sơn: Nay vẫn gọi là núi Ngọc. Mũi đất nhô ra gọi là Mũi Ngọc, khu vực bãi biển Trà Cổ)

Trần Quang Xưởng cười nói:

- Em hiểu ý vương huynh rồi.

Nói xong liền chia thuyền kéo đi. Bao nhiêu thuyền rách nát để lại cả. Trần Quang Khải dùng thuyền nhẹ hộ tống hai vua ngược sông Bạch Đằng đi lên. Khi ấy gặp lúc nước triều xuống, thuyền đi đến bãi Con Hà bị mắc cạn không tiến lên được nữa. Quan quân đành bỏ thuyền đi đường bộ ngược lên. Nhà vua mệt lắm nhưng không dám nghỉ lại, đi đến chiều không ăn uống gì. Thượng hoàng nói với Trần Quang Khải:

https://thuviensach.vn

- Đi đã xa, hay cho quân dừng lại nấu cơm ăn không binh lính có người lả mất rồi đấy.

Trần Quang Khải tâu:

- Chỗ này không có làng xóm, hai bên toàn là bãi sông, cỏ lác, không có rơm củi, nấu ăn làm sao. Hãy cứ đi cố một lúc nữa đã.

Có một anh lính tốt đứng cạnh đấy, quỳ xuống nói:

- Đây thuộc xã Hữu Triều Môn. Phía trước cách năm dặm là làng của tiểu binh. Xin hoàng thượng ngự giá tới đấy rồi hẵng nghỉ. Tiểu binh xin đi trước báo cho dân làng lo việc cơm nước.

Thượng hoàng liền cho Văn Túc vương đem lính đi trước cùng người lính ấy. Khi hai vua cùng quan binh tới nơi dân làng đã dọn đủ cơm nước ra sân đình để tiếp đón. Tuy chỉ có những món dưa cà, canh rau cùng với cơm gạo xấu nhưng hai vua ăn cảm thấy ngon miệng. Mọi người ăn uống xong, nhà vua gọi anh lính tốt người làng đến hỏi:

- Nhà ngươi tên họ là chi, trước khi vào lính làm nghề gì để sống?

- Muôn tâu hoàng thượng! Tiểu binh họ Trần tên Lai. Cha mất sớm, chỉ còn một mẹ già ngoài bảy mươi tuổi, trước khi vào lính thường làm nghề chăn trâu đàn để sống.

- Ngươi vào lính thì ai nuôi mẹ cho?

- Tâu hoàng thượng! Tiểu binh nghĩ rằng nước có còn nhà mới còn nên để mẹ ở nhà cho vợ nuôi.

Nhà vua phán:

- Nhà ngươi thật có lòng trung. Trẫm phong cho tước thượng phẩm, kiêm chức tiểu tư xã Hữu Triều Môn.

https://thuviensach.vn

Trần Lai tâu:

- Dạ! Tiểu binh tạ ơn hoàng thượng. Nhưng tiểu binh không biết lấy cái thượng phẩm để làm gì, còn chức tiểu tư xã, tiểu binh không biết làm quan, cũng chưa từng muốn làm quan bao giờ, chỉ mong sao chóng đánh tan giặc để được về chăn trâu đàn thôi ạ.

Nhà vua nói:

- Nhà ngươi có tấm lòng thành thực như vậy thật đáng khen, trẫm cũng không ép nhưng hãy mang mười lạng bạc này về giao cho vợ phụng dưỡng mẹ già. Sau này hết giặc trẫm sẽ còn ban thưởng.

Nhân Tông nói xong, bảo viên cận thị trao cho Trần Lai mười lạng bạc. Lại sai giám quân chép tên vào sổ ghi công. Nhà vua còn đang nói chuyện với quan viên dân xã, có lính vào báo Hưng Đạo vương tới. Các quan nghe vậy thảy đều vui mừng. Hưng Đạo vương đến, quỳ tâu:

- Thần chậm đến hộ giá, tội đáng muôn chết.

Thượng hoàng nói:

- Khanh có tội gì đâu. Gặp được khanh ở đây là trẫm hết lo rồi. Bây giờ trời đã tối, ta nên cắm trại nghỉ lại đây một đêm rồi mai lên đường.

Hưng Đạo vương nói:

- Đây chưa xa cửa bể là bao, thảng hoặc quân Nguyên lên bộ truy đuổi bằng kị binh, nguy cho ta lắm. Xin mời hoàng thượng hãy cố đi lên hai mươi dặm nữa sẽ có thuyền đón.

Nhà vua liền từ giã dân xã, theo Hưng Đạo vương, đốt đuốc đi ngay trong đêm. Quan đại phu Nguyễn Nhuệ can rằng:

https://thuviensach.vn

- Hưng Đạo là người có kỳ tài, trong lòng còn mang mối hiềm cũ của An Sinh vương. Nay xa giá đang cơn lận đận nhỡ có bề gì biết làm thế nào?

Các quan đi theo nhiều người cho lời Nguyễn Nhuệ là đúng. Thượng hoàng nói:

- Ta giao quyền tiết chế cho Hưng Đạo là trong lòng đã mười phần tin cậy. Các khanh chớ có lo chi.

Đến khi đi, đường trơn, Hưng Đạo vương lại cầm ngọn giáo của người lính chống làm gậy, đi hộ tống ngay sau ngựa nhà vua, càng làm các quan thêm nghi kị, có nhiều người gườm mắt nhìn. Hưng Đạo vương liền rút mũi giáo đưa cho người lính, chỉ chống cái cán gỗ mà đi. Trên suốt dọc đường còn nhiều việc đại loại như thế nữa. Hôm sau Hưng Đạo vương đến thuyền vua dự buổi thiết triều xong, lúc về nói với Chiêu Minh vương rằng:

- Hai chúng ta đều là trọng thần của triều đình mà ít khi được ngồi cùng nhau để bàn quốc sự. Hôm nay xin mời thái sư sang thuyền tôi, chúng ta nói chuyện.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải liền sang thuyền của Hưng Đạo vương. Trần Quốc Tuấn vốn thích tắm mà Trần Quang Khải lại ngại nước. Lúc ấy đã cuối tháng hai, tiết trời ấm áp, Trần Quang Khải bôn tẩu theo vua mấy ngày không tắm, mùi mồ hôi bốc lên rất khó chịu. Trần Quốc Tuấn bảo:

- Hôm nay để tôi tắm cho thái sư.

Nói xong liền sai người đun nước thơm mang ra đầu thuyền, quây màn, tự tay tắm cho Quang Khải. Quang Khải được tắm sạch sẽ thích quá bảo:

- Chẳng mấy khi được quốc công tắm cho, đã quá.

https://thuviensach.vn

Binh lính thấy hai vị đại tướng cười nói vui vẻ như thế, cũng cười theo. Một anh nói:

- Thế mà nhiều người bảo Chiêu Minh vương có mối hiềm với Hưng Đạo vương. Cứ xem hai người thế kia đủ biết lời nói ấy thật chẳng có căn cứ gì.

Một anh khác bảo:

- Hai vị ấy mà đồng lòng với nhau thì giặc Hồ ở nước ta lâu sao được.

Lúc sau Trần Quốc Tuấn đang bàn chuyện cùng Trần Quang Khải ở trong lâu thuyền, có quân ngự lâm đến triệu hai người sang thuyền vua để bàn trọng sự. Nhà vua nói:

- Thế giặc rất mạnh, trẫm lại mới nhận được tin bọn Chiêu Quốc vương Ích Tắc, Văn Nghĩa hầu Tú Hoãn, Văn Chiêu hầu Lộng cùng với các tướng Phạm Cự Địa, Lê Diễn, Trịnh Long theo hàng giặc rồi, bọn này dẫn đường cho quân Nguyên đánh giết dân ta. Thoát Hoan khác nào hổ mọc thêm cánh. Các khanh có kế sách gì không?

Trần Quang Khải trầm tư suy nghĩ, Trần Quốc Tuấn nghe tin bọn Ích Tắc hàng giặc, căm giận bặm môi không nói. Thượng hoàng Thánh Tông thấy vậy, hỏi thử:

- Thế giặc mạnh như vậy, hay là ta nghị hoà?

Hưng Đạo vương dựng ngược lông mày, nói:

- Hoà! Hoà tức là hàng. Bệ hạ muốn hàng, trước hãy chém đầu thần đi đã. Dẫu có việc nhất thành, nhất lữ đi nữa cũng không thể nghị hoà.

(Nhất thành, nhất lữ: Lấy từ câu "Hữu điền nhất thành, hữu chúng nhất lữ", chỉ việc vua Thiếu Khang nhà Hạ thua trận đến nỗi đất chỉ còn một

https://thuviensach.vn

thành Luân ấp, quân chỉ còn một lữ (500 người) vậy mà sau khôi phục lại được)

Thượng hoàng tươi cười, nói:

- Có câu nói ấy của khanh, trẫm hết lo rồi.

Quan Thái sư Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nghe tin Ích Tắc hàng giặc lại nghĩ đến một điều khác, nói:

- Ích Tắc hàng Nguyên làm tổn thương tiếng tốt của hoàng gia.

Nhà vua hỏi:

- Bây giờ phải làm thế nào?

Quang Khải nói nhỏ với nhà vua rằng:

- Trong quân đã có nhiều lời đồn đại không tốt. Xin nhà vua hãy triệu tập các tướng lĩnh, nói như thế này... tất lòng quân yên định.

Nhà vua nghe theo, liền triệu các quan cùng tướng lĩnh đến dụ rằng:

- Thuở nhỏ, trẫm từng nghe Thái hoàng thái hậu kể rằng: "Trước kia, khi Ích Tắc chưa sinh, Thái Tông mộng thấy thần nhân ba mắt từ trên trời xuống nói rằng: "Thần bị Thượng đế quở trách, xin thác sinh là con vua, sau lại trở về phương Bắc". Đến khi Ích Tắc sinh, giữa trán có vết lờ mờ như hình con mắt". Vậy nay Ích Tắc theo người Bắc cũng không có gì là lạ.

Các quan cùng tướng lĩnh người tin người không nhưng câu chuyện ấy cũng truyền đi trong quân doanh. Quân sĩ bảo nhau:

- Ích Tắc là người Bắc, cứ về Bắc. Ta đánh giặc, cứ đánh giặc.

https://thuviensach.vn

Quả nhiên lòng quân yên định trở lại mà không ai biết đó là mẹo của Trần Quang Khải bày cho nhà vua. Trần Quang Khải lại nói với Trần Quốc Tuấn:

- Toa Đô đã mang quân ra Bắc hội với Thoát Hoan. Thế lực của chúng mạnh lắm. Quốc công có kế gì phá giặc?

Trần Quốc Tuấn nói:

- Toa Đô ra hội với Thoát Hoan, quân Nguyên không khác gì đàn vịt dồn vào đoạn ngòi. Ngại rằng miền Hoan, Ái của ta tuy quân còn đông tới hơn mười vạn nhưng vừa bị quân giặc tàn phá. Tôi muốn hai vua vào trong ấy khích lệ quân dân khôi phục thôn hương làm ăn, đặng tạo ra sức người sức của cho ta. Vả lại quân Nguyên đã ở cả ngoài này, vua ta vào trong ấy không còn gì phải lo nữa. Làm xong việc này, quân ta tạo được thế hai mặt đánh ép quân Nguyên vào giữa, chúng không muốn tan vỡ cũng không được.

- Quốc công đã tính như vậy sao không tâu với nhà vua?

- Tôi còn chưa chọn được người hộ tống cho hai vua.

- Tôi đem quân cùng đi với hoàng thượng là được chứ gì?

Quốc Tuấn cả cười, nói:

- Thái sư nhận cho việc này, tôi còn lo gì nữa.

Hai người liền sang tâu trình với Thượng hoàng Thánh Tông. Trần Quốc Tuấn lại điều thêm quân các lộ Hải Đông, Ba Điểm, Vân Trà chọn người khoẻ mạnh làm quân tiên phong vượt biển vào Nam. Các quân được lệnh đều hăng hái, rầm rộ đến tập hợp. Thế quân rất cường phát. Ngày Giáp Tuất, mồng hai tháng Ba năm Ất Dậu (7-4-1258), hai vua lên bộ đến Thuỷ Chú lấy thuyền theo sông Nam Triệu đi ra rồi vượt bể Đại Bàng vào Thanh

https://thuviensach.vn

Hoá (Thuỷ Chú: Là một bến bên bờ sông Bạch Đằng). Chiêu Minh vương Trần Quang Khải chỉ huy hải đoàn dàn thành hàng dài kéo đi. Trần Nhân Tông nhìn quân thế hùng mạnh, hứng khởi làm thơ đề trên mạn thuyền:

Cối Kê cựu sự quân tu ký

Hoan Ái do tồn thập vạn binh.

Tạm dịch:

Cối Kê việc cũ (các) ngươi hãy nhớ

Hoan Ái hãy còn chục vạn quân.

Trong khi vua Trần đã mang quân vào Thanh Hoá thì Hải đoàn của Giảo Kỳ, Đường Ngột Đải, sục tìm ở vùng cửa sông Bạch Đằng tới tận ngày Nhâm Ngọ, mồng mười tháng Ba (15-4-1285), có thám hạm về báo vua Nam đã vào Thanh Hoá rồi. Một mặt Giảo Kỳ cho người về báo với Thoát Hoan là suýt bắt được vua Nam. Mặt khác, cho thuyền nhẹ đuổi theo hải đoàn của Lý Hằng gọi trở về.

Lý Hằng trúng kế của Trần Quang Khải, đuổi tít lên vùng biển An Bang bắt được hơn trăm thuyền rách của quân Việt bỏ lại, liền cho người về Thiên Trường báo là bắt được mấy trăm thuyền chiến của quân Nam, cũng còn suýt bắt được vua Nam nữa. Khi thuyền quân Nguyên tới phía Bắc đảo Vạn Hoa, thấy thuyền ngự của vua Trần, liền đuổi một mạch lên thẳng mũi Ngọc. Tướng Việt là Trung Hiến hầu Trần Dương liền bỏ thuyền ngự trên bãi cát, theo đường lạch về Hải Đông. Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng để cho quân Lý Hằng đi qua cũng đem thuyền chiến theo sông Bạch Đằng lên hội với quân của hai vua Trần rồi cùng vào Thanh Hoá. Quân Lý Hằng bắt được thuyền ngự không người, chẳng biết quân Việt đi hướng nào, cứ tìm vơ vẩn trên biển mãi tới cuối tháng ba mới gặp được người của Giảo Kỳ, liền đem thuyền quay về Thiên Trường.

https://thuviensach.vn

Không đuổi được vua Trần, Thoát Hoan họp các tướng, tìm cách tiến đánh. Quân sư A Lý Hải Nha nói:

- Không nên đuổi vua Nam nữa. Điện hạ hãy mang quân về giữ Thăng Long rồi mở rộng địa bàn đánh sang miền Hồng châu, Đằng châu là nơi đất rộng người đông, cướp lấy người và lương thảo cho quân ta.

Khoan Triệt nói:

- Bây giờ không thể nói đến đánh nữa. Tôi e giữ cũng còn khó. Quân ta ở Thiên Trường, Trường Yên đã hết cả lương ăn lại thêm trời mưa rả rích làm nước sông dâng lên ngập lụt, rất là khổ sở. Thuyền bè dùng vào việc tác chiến chẳng đáng bao nhiêu. Không lui binh mau khó mà chống được thuỷ binh của quân Nam.

Lý Hằng nói:

- Các ông bàn thế sai cả. Thái tử nên ở lại đây, cho bộ binh đánh lên vùng Đại Hoàng, thuỷ binh đánh sang Long Hưng, thẳng tới Đằng châu, Hạ Hồng cũng là những nơi đông người nhiều của, thế nào cũng cướp được nhiều lương thảo.

(Đại Hoàng là tên châu, có sông Đại Hoàng (Hoàng Long) chảy qua. Nay thuộc phần đất tỉnh Ninh Bình)

A Lý Hải Nha nói:

- Lý Tả thừa nói cũng có lý nhưng chưa lường hết được toàn cục. Quân ta đóng lại đây mà không đủ thuyền bè nhỡ khi có chiến sự điều binh làm sao? Trần Quốc Tuấn là tay dùng binh quỷ quyệt, thấy quân ta ở mãi hạ lưu, y điều quân cướp lại Thăng Long, có phải hậu phương của ta đi đời không?

Thoát Hoan nói:

https://thuviensach.vn

- Quân ta ở đây quá xa biên giới, việc thông truyền tin tức với triều đình rất không thuận tiện, đi lại khó khăn, lương thực đã cạn. Ta lệnh cho Nguyên soái Toa Đô trấn giữ Trường Yên, đối phó với thuỷ quân của người Nam, cho quân đánh châu Đại Hoàng thu gom lương thảo. Giảo Kỳ, Đường Ngột Đải đã lên đây hãy theo ta về Thăng Long. Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm nhận lệnh! Hai ngươi lấy ba vạn quân ở lại giữ Thiên Trường, đóng thêm thuyền bè, khi cần kíp có thể tiếp ứng ngay cho các nơi.

Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm nhận lệnh đi ra. Thoát Hoan lại gọi Lưu Thế Anh, dặn:

- Nơi sông Kẻ Luộc đổ ra Hoàng giang gọi là Hải Thị, thẳng sang hữu ngạn có sông Lỗ, phía dưới cửa sông Lỗ có trại A Lỗ. Ngươi đem một vạn quân đến đấy đóng đồn, khống chế vùng Hải Thị, không cho thuỷ quân của Quốc Tuấn từ sông Kẻ Luộc ra Hoàng giang.

Lưu Thế Anh đem quân đi ngay. Thoát Hoan lại gọi Mã Vinh, Cát Lý Hoa La đến, dặn:

- Ta cho hai ngươi mang năm nghìn quân đi trước, về lập đồn tại Hồng Giang Khẩu, bảo vệ Thăng Long.

(Hồng Giang Khẩu: Có tài liệu cho rằng địa điểm này có thể ở phường Giang Khẩu, phía Đông Bắc thành Thăng Long, giáp với Đông Bộ Đầu)

Mã Vinh, Cát Lý Hoa La mang quân đi rồi, Thoát Hoan gọi Mãng Cổ Đài, Triệu Tu Kỷ, Phàn Tiếp đến nghe lệnh:

- Khoảng giữa Thăng Long đến Hải Thị có ba ngôi thành cổ của người Nam xây dựng. Bên tả ngạn là Hàm Tử, Tây Kết. Bên hữu ngạn là Chương Dương. Mỗi ngươi mang năm nghìn quân đến đấy, Triệu Tu Kỷ giữ cửa Hàm Tử, Mãng Cổ Đài đóng ở Tây Kết còn Phàn Tiếp giữ lấy Chương Dương, lập kho khí giới quân cụ. Từ đấy cung cấp cho các nơi đều thuận

https://thuviensach.vn

tiện. Các ngươi chặn đứt tuyến đường sông, không cho quân của Quốc Tuấn ra vào.

Ba tướng mang quân đi, Thoát Hoan cho gọi Trương Hiển, Phạm Nhan đến, dặn:

- Bên trên Lỗ giang chừng mười dặm là nơi Hoàng giang phình ra, ở giữa sông có bãi cát bồi lớn gọi là bãi Xích Đằng, bên hữu ngạn có Bái Hương. Cạnh Bái Hương là đồn Đại Mang. Hai ngươi đem năm nghìn quân đóng ở đấy. Tuần tiễu trên sông, nối truyền tin tức suốt từ Trường Yên lên Thăng Long.

Thoát Hoan phân phát quân tướng đâu đấy, liền kéo đại binh về Thăng Long, bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh đem quân từ bến Bồ Đề đến đón vào thành. Thoát Hoan hỏi:

- Ngươi ở lại đây có tìm được lương thảo gì không?

Nạp Tốc Lạt Đinh thưa:

- Trình điện hạ! Tôi đã nhiều lần mang quân đánh ra các vùng xung quanh nhưng dân Nam làm kế thanh dã, số lương thảo kiếm được chẳng đáng kể gì.

Hôm sau, Thoát Hoan nhận được tín thư của thám binh từ Thanh Hoá báo về, liền họp các tướng thương nghị, nói:

- Vua Nam vào Thanh Hoá tập hợp quân đội lên tới mười mấy vạn người, thế lực rất mạnh, cùng với Trần Khánh Dư ở Hoan châu, Trần Quốc Khang ở Diễn châu ngày đêm tích thảo dồn lương, muốn đánh ra Bắc hợp với quân của Trần Quốc Tuấn, ép quân ta vào giữa. Các tướng có kế gì chống được giặc không?

Minh Lý Tích Ban nói:

https://thuviensach.vn

- Quân ta tiếng là có tới năm mươi vạn nhưng từ khi vượt khỏi biên giới đến nay trải mấy mươi trận giao tranh lớn nhỏ, số thiệt hại đã gần một nửa mà chưa làm tổn hại được chân nguyên khí của quân Nam. Nay chúng lại nổi lên càng mạnh, thanh thế rất lớn. Điện hạ cáo cấp ngay về triều đình, xin thêm viện binh và lương thảo mới có thể thủ thắng được.

Ô Mã Nhi nói:

- Từ đây về tới triều đình, kể đi lại có nhanh cũng mất hàng nửa năm giời. Quân cứu viện đến được, người Nam nó đã làm thịt chúng ta từ lâu rồi. Chỉ cần chúng giữ vững không ra đánh, quân ta cũng ra ma đói cả. Tôi cho là phải mang ngay quân vào Thanh Hoá diệt hẳn đạo binh của vua Nam đi, một mình Trần Quốc Tuấn ở ngoài này chẳng thể làm gì ta được.

Lưu Khuê nói:

- Ta có mang quân vào Thanh Hoá cũng không dễ đánh được vua Nam. Trần Quang Khải là tướng mưu cơ, trong đó lại còn có Trần Khánh Dư, Trần Quốc Khang đều là tay dũng lược cả. Tôi đã thử sức với họ rồi.

Thoát Hoan quay hỏi A Lý Hải Nha:

- Quân sư có kế sách gì chăng?

A Lý Hải Nha nói:

- Tôi cho lời bàn của các tướng đều phải dùng cả. Trần Ích Tắc đã theo hàng, ta nên cho người về xin viện binh và cầu phong cho y làm quốc vương để hiệu triệu dân Nam đi theo chống lại Nhật Huyên, tạo ra cái thế trai cò đấu nhau còn ta làm ngư ông. Khi đã diệt được Nhật Huyên rồi, muốn bóp chết ích Tắc lúc nào chẳng được. Nhưng việc Ô Mã bạt đô nói cũng phải, nên cử ngay nguyên soái Toa Đô đem binh thuyền quay lại Thanh Hoá đánh bắt vua Nam. Không cho chúng gom dồn lực lượng.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nói:

- Toa Đô vừa ra ngoài này lại bắt quay vào, ta sợ ông ấy vất vả quá.

Giảo Kỳ nói:

- Toa Đô là người chí trung, tôi quyết rằng ông ấy chẳng oán thán gì đâu. Có điều đạo quân ấy trước đây có hơn mười vạn, trải nhiều trận đánh trên đường đi, nay chỉ còn hơn năm vạn quân, khó mà phá được mười mấy vạn tinh binh của vua Nam.

Thoát Hoan liền gọi Ô Mã Nhi nhận lệnh:

- Ngươi đem sáu mươi thuyền chiến cùng một nghìn ba trăm quân xuống Trường Yên nhập với Toa Đô, tiến thẳng vào ái châu đánh bắt bằng được vua Nam - quay bảo Lưu Khuê - Ngươi hãy vì ta mà cùng đi chuyến này.

- Xin tuân lệnh.

Ô Mã Nhi, Lưu Khuê nói xong đi ngay. A Lý Hải Nha nói với Thoát Hoan:

- Để đánh phá một đạo quân lớn đến mười mấy vạn người mà thái tử chỉ điều thêm có một nghìn ba trăm quân với sáu mươi thuyền thì bõ bèn gì.

Thoát Hoan bảo:

- Biết làm sao được. Ta làm gì có nhiều thuyền đâu. Quân số dàn mỏng chốt giữ từ Trường Yên tới đây còn đang lo quân Nam tiến đánh không biết ứng cứu thế nào.

Toa Đô đang cho quân đánh phá châu Đại Hoàng để cướp bóc bỗng thấy Ô Mã Nhi đem quân tới truyền lệnh, liền giao cho Kê La Liên, Phó

https://thuviensach.vn

Mỹ ba nghìn quân ở lại giữ Trường Yên, còn bao nhiêu lập tức lên đường thừa hành chức nhiệm.

Hắc Đích nói:

- Thái tử thật chẳng công bằng chút nào. Nguyên soái vừa ở trong ấy ra, vất vả bao nhiêu, lại điều ngay vào. Còn những người khác cứ ung dung ở ngoài này, chẳng cần biết đến nỗi khó nhọc của nguyên soái.

Toa Đô trừng mắt quát:

- Ngươi sợ khó nhọc cứ ở lại, làm sao phải nói thế? Ta là tướng chỉ biết thừa hành quân lệnh, chết cũng không từ chứ đừng nói là khó nhọc.

Hắc Đích vừa sợ vừa xấu hổ, vội chuẩn bị lên đường.

Thật là:

Vừa ra xứ Bắc lại vào Nam

Con đường chinh chiến lắm gian nan

Một đời làm lính ngoài muôn dặm

Nguy khốn cũng đành chẳng oán than.

Việc này tạm dừng ở đây, sau sẽ còn quay lại. Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Thoát Hoan cử ai về Nguyên xin viện binh.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 35

Chương Hiến hầu bỏ xác ở Khâu Ôn

Lưu Thế Anh thua to tại A Lỗ

Trên kia có nói việc Minh Lý Tích Ban, A Lý Hải Nha khuyên Thoát Hoan cho người về Nguyên xin thêm viện binh và quân lương. Thoát Hoan nói với bọn Trần Kiện, Trần Lộng, Trần Tú Hoãn rằng:

- Quân thiên triều đã lấy được nước của các ngươi. Nhưng ta không nỡ để cơ nghiệp nhà Trần phải huỷ diệt, thuận theo ý trời muốn lập ích Tắc lên ngôi quân trưởng. Các ngươi phải hết lòng mà giúp rập vua mới.

Bọn hàng tướng dập đầu dạ vâng rối rít. Thoát Hoan quay lại bảo Ích Tắc:

- Nay bản vương cho người về triều báo tin thắng trận. Ngươi cử ngay một phái bộ cùng đi để xin thiên tử sắc phong.

Trần Ích Tắc dập đầu lạy tạ, quay về triệu họp triều đình riêng, cử Chương Hiến hầu Trần Kiện làm chánh sứ, Nghĩa Quốc hầu Bá Ý (con trai Ích Tắc) làm phó sứ cùng Văn Nghĩa hầu, Minh Thành hầu, Chương Hoài hầu, Vũ Đạo hầu... lập thành một đoàn sứ thần sang Yên Kinh cầu phong. Đoàn sứ thần của ích Tắc đã sẵn sàng lên đường nhưng Thoát Hoan vẫn dùng dằng chưa quyết (Yên Kinh: Kinh đô nhà Nguyên, tức thành Bắc Kinh - Trung Quốc ngày nay). Nguyên do của việc ấy là như thế này.

https://thuviensach.vn

Công chúa An Tư ngày càng được Thoát Hoan yêu chiều, thường nói việc gì cũng nghe theo. An Tư lại có bọn Xuân Hồng, Bạch Tuyết, Vương Lan nói giúp vào làm Thoát Hoan càng thêm vì nể. Xuân Hồng có người em họ là Xuân Mai làm a hoàn trong phủ của ích Tắc. Xuân Mai là cô gái thông minh, lại có chút nhan sắc nên thường được hầu hạ cận kề bên chủ. Một hôm thư việc, Xuân Hồng đến gặp Xuân Mai, cầm tay, khóc, nói ướm rằng:

- Em ạ! Chị em mình đều là người Việt. Từ ngày quân Thát sang đây giết hại người Việt ta không biết chừng nào mà kể. Dân tình ly tán, bỏ ruộng vườn hoang hoá cả. Năm nay tất mùa màng thất bát, cha mẹ chúng ta ở nhà không biết lấy gì mà ăn, phiêu dạt sống chết nơi nào. Nghĩ mà buồn quá em ơi.

Xuân Mai cũng khóc, nói:

- Chị ơi! Em cũng đau lòng lắm. Trước kia vào phủ Chiêu Quốc được mặc áo gấm, hài nhung, hầu hạ bậc vương công giúp vua an bang trị quốc cũng bõ kiếp sống làm người. Ngờ đâu nay Chiêu Quốc trở mặt hàng lũ ngoại bang, làm hại nước nhà, em muốn trốn đi nhưng lại sợ người đời chửi rủa là quân trốn chúa.

- Em ạ! Không trốn đi được, hay chị em ta hãy làm một việc gì ích lợi cho dân nước, tỏ mặt con cháu bà Trưng, bà Triệu có hơn không.

- Chị đã có lòng như thế cũng thật đáng mặt anh thư. Nhưng chị em ta là phận liễu bồ yếu đuối, biết làm gì bây giờ?

Lúc ấy Xuân Hồng mới nắm chặt tay Xuân Mai, nói:

- Có chuyện này chị nói với em nhưng phải cẩn thận, chớ có hở ra mà mang vạ cho cả họ đấy. Chị theo công chúa An Tư vào tướng doanh quân giặc là để dò xét quân tình của chúng. Nay ích Tắc đã hàng giặc thì y cũng chính là giặc. Em phải gần gũi hắn hơn, khéo léo gợi chuyện, biết được tin

https://thuviensach.vn

gì báo ngay cho chị biết. Như thế là em đã làm được điều ích nước lợi nhà rồi đấy.

- Vâng! Em xin nghe lời chị. Hôm nay Ích Tắc vừa nói với em là được nhà Nguyên cho làm An Nam Quốc vương, sắp cử phái bộ sang Nguyên cầu phong. Chờ khi Thoát Hoan cho người về Nguyên xin viện binh sẽ cùng đi.

Xuân Hồng nhận được tin ấy, liền về nói lại với công chúa An Tư. Công chúa một mặt cho người báo ra với người của Hưng Đạo vương, một mặt nghĩ kế làm trì hoãn việc xin viện binh của Thoát Hoan. Lúc bấy giờ An Tư đã ở cùng Thoát Hoan được hơn một tháng, thấy trong mình có điều đổi khác (Sách An Nam Chí Lược viết: "Trước, thái tử lấy người con gái nhà Trần, sinh được hai con". Có nhiều khả năng "người con gái nhà Trần" ở đây chính là An Tư công chúa), nhân đấy mới nói rằng:

- Thiếp may nhờ thái tử sủng ái, dường như đã có tin mừng nhưng đêm qua thiếp mộng thấy một chuyện đáng là ghê sợ.

Thoát Hoan cầm tay công chúa, bảo:

- Nàng mộng thấy điều gì hãy nói ta nghe.

An Tư không nói chỉ quay mặt đi thổn thức. Thoát Hoan càng sốt ruột, giục ba bốn lần, An Tư mới nói trong nước mắt:

- Điện hạ không biết chứ đất Giao châu có thần Long Đỗ thiêng lắm, đêm qua hiện về nói với thiếp rằng: "Mừng công chúa đã có tin vui nhưng ngôi quân trưởng đã định tại sách trời. Nay thái tử tự tiện làm việc thiên di, khiến Ngọc Hoàng ngài giận. E tội ấy khó mà gánh đặng". Có phải điện hạ đã lập Chiêu Quốc lên ngôi quân trưởng rồi không?

Thoát Hoan nghe vậy liền cho mời thầy thuốc trong quân đến khám chẩn cho An Tư. Thầy thuốc chẩn xong, nói:

https://thuviensach.vn

- Thái tử đã có tin mừng rồi.

Thoát Hoan vui vẻ bảo:

- Vậy ra ta sắp được làm cha sao!

Nói xong ở miết trong cấm doanh mấy ngày liền cùng An Tư, không ra tới ngoài. Ngày xuân đã cạn, tiết trời sắp chuyển sang mùa hè. Quân Nguyên không chịu được nóng ẩm, ốm đau nhiều lắm, thuốc thang không đủ để điều trị, lương thảo ngày càng cạn kiệt. Binh lính nhiều kẻ ca thán muốn về Bắc. Lại thêm tin của các đội viễn thám báo về Trần Quốc Tuấn tập hợp quân ở Hồng châu, Đằng châu, Hải Đông rất nhiều. Toa Đô từ Thanh Hoá báo ra không tìm thấy vua Nam đâu. A Lý Hải Nha đành phải dẫn các tướng vào cấm doanh mời Thoát Hoan ra nghị bàn. Thoát Hoan khi ấy đã bị Xuân Hồng, Bạch Tuyết, Vương Lan làm cho phờ phạc xong rồi về chỗ An Tư nói chuyện. An Tư khéo nhỏ to trò chuyện hoặc hát những điệu dân ca phương Nam ru cho Thoát Hoan ngủ. Thoát Hoan vừa tỉnh dậy lại bị bọn Xuân Hồng lôi ngay vào bàn rượu cùng những chuyện gối chăn, suốt ngày mơ mơ tỉnh tỉnh, không còn biết trời đất là gì. A Lý Hải Nha xông vào, thấy Thoát Hoan xanh gầy hốc hác, mắng An Tư:

- Con tiện tỳ Nam man này! Mi chỉ là một cống vật mà cũng định mê hoặc thái tử ư?

An Tư không nói gì, chỉ vờ bưng mặt khóc tấm tức. Xuân Hồng mắng lại:

- Các ngươi đeo kiếm xông vào cấm doanh, định làm phản sao?

A Lý Hải Nha mặt càng nóng bừng bừng, rút kiếm, quát:

- Con a đầu này láo thật. Ta phải giết hết lũ yêu tinh chúng mày.

Nói xong xông tới, định chém An Tư. Thoát Hoan thét:

https://thuviensach.vn

- Dừng tay! Công chúa đang mang giọt máu của ta.

A Lý Hải Nha tra kiếm vào vỏ rồi sai các tướng đỡ Thoát Hoan ra trướng đàm đạo quân tình , báo lại mọi việc, còn nói thêm:

- Tình thế quân ta đã ở nước ấy mà điện hạ lại quá đà vào chuyện nữ sắc. E rằng hoạ lớn đến nơi.

Giảo Kỳ nói:

- Việc cần kíp nhất hiện nay là thái tử cử ngay người về xin viện binh và quân lương, bắt triều đình của Trần ích Tắc làm việc thu tô thuế, bắt phu chiêu lính phục dịch chúng ta.

Thoát Hoan liền kể giấc mơ của An Tư và nói thêm:

- Đáng lý ta cử người đi rồi nhưng vì chuyện đó nên còn chưa quyết.

A Lý Hải Nha kêu:

- Trời ơi! Đúng là điện hạ bị mấy con yêu tinh ấy nó mê hoặc rồi.

Thoát Hoan nói:

- Sao bây giờ quân sư lại nói khác thế? Chính quân sư bảo ta có mê nữ sắc cũng không can hệ gì cơ mà.

- Thời thế mỗi ngày mỗi khác. Trước đây quân ta đang tiến như vũ bão, thế tựa chẻ tre, có một chút nữ sắc cũng không sao. Bây giờ sinh mệnh mấy chục vạn quân đang như trứng treo đầu đẳng mà suốt ngày say sưa bét nhè, gái gẩm bí tỉ thì hoạ đến nơi rồi.

- Thôi được! Quân sư đã nói vậy để ta thảo biểu dâng về triều đình rồi cử người đi ngay.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nói xong, ngáp một cái thật to, lại chép chép miệng như một kẻ nghiện. A Lý Hải Nha nói:

- Tôi đã cho lý vấn quan thảo biểu rồi. Xin thái tử cử người đi ngay cho.

Thoát Hoan hỏi lại:

- Nên cử ai về triều bây giờ?

A Lý Hải Nha nói:

- Việc này phi Minh Lý Tích Ban khó có ai đảm đương nổi.

Thoát Hoan liền gọi Minh Lý Tích Ban, giao cho một nghìn quân, bảo đưa bọn sứ thần của Trần Ích Tắc cùng đi. Minh Lý Tích Ban nói:

- Đường từ đây về tới Tư Minh rất là hiểm trở, chỗ nào cũng có quân Nam trấn giữ. Một nghìn quân khó mà đi nổi, ít ra phải có năm nghìn quân mới phá được vòng vây.

A Lý Hải Nha nói:

- Xin thái tử hãy cho ba nghìn quân. Bọn tuỳ tùng người Nam của sứ đoàn cũng có tới trên nghìn nữa là đông rồi - quay lại bảo Minh Lý Tích Ban - Tướng quân hãy theo đường bộ đi qua Lão Thử lên Khâu Ôn. Đường này tuy dài hơn chút ít nhưng không có nhiều đồn trại của người Nam, tránh giao tranh không cần thiết.

Minh Lý Tích Ban nhận lệnh đi ra, điểm binh, cùng bọn sứ thần của Trần ích Tắc lục đục kéo đi.

Ít ngày sau trong tướng doanh, Thoát Hoan liên tục nhận được tin của các đoàn thám binh báo về nói là Trần Quốc Tuấn điều rất nhiều binh thuyền tiến đánh Thăng Long, liền triệu A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ, Nạp Tốc

https://thuviensach.vn

Lạt Đinh, Lý Hằng, Khoan Triệt đến thương nghị, gọi là hội đồng tổng doanh. Thoát Hoan nói:

- Việc Trần Quốc Tuấn muốn đánh Thăng Long là chắc chắn. Nhưng chúng sẽ đánh từ hướng nào, đánh từ đâu trước là điều ta cần biết.

Giảo Kỳ nói:

- Quân của Trần Quốc Tuấn tập trung cả ở Hồng châu, Đằng châu. Thế nào chúng cũng đánh vào Trường Yên, Hải Thị, vây chặt Thiên Trường. Lấy được những nơi ấy rồi theo đường sông tiến đánh Thăng Long. Vì thế, ta nên cho thêm quân đến Hải Thị giúp Lưu Thế Anh giữ vững nơi ấy.

Thoát Hoan nói:

- Trước khi từ Thiên Trường về đây, ta rất lưu tâm đến cửa Hải Thị nên đã để Lưu Thế Anh đóng một vạn quân ở A Lỗ, có thể chặn được quân Nam từ sông Kẻ Luộc đánh ra. Điều ta lo ngại là Trường Yên bây giờ không có người giữ. Nếu Quốc Tuấn cho quân đánh vào thì hậu doanh của Toa Đô mất hết.

A Lý Hải Nha nói:

- Trần Quốc Tuấn lắm mưu nhiều kế. Tôi cho việc y tập trung quân ở Đằng châu, Hồng châu chỉ là nghi binh. Khi quân ta mải bố phòng mặt phía Đông, chúng bất ngờ mang quân từ Vạn Kiếp theo sông Thiên Đức đánh tới.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Lời bình chương quân sư nói rất có lý nhưng chúng dám đánh từ Thiên Đức đến, mười vạn quân của tôi đã chờ sẵn, sẽ nghiền chúng ra cám cả.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nói:

- Ta cũng nghĩ như bình chương quân sư. Trần Quốc Tuấn khôn ranh lắm, muốn dùng kế giương Đông kích Tây để đánh ta đây. Nếu chúng khởi hết quân ở Hải Đông, Vạn Kiếp, Long Nhãn đánh xuống, mười vạn quân của bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh không thể chống nổi. Ngày mai ta cho A Lý mang năm nghìn quân xuống giữ Trường Yên. Tản Đáp Nhi Đải mang một vạn quân đóng ở bờ Nam Thiên Đức cùng bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh giữ mặt ấy.

Thoát Hoan tuy nói vậy nhưng chỉ có đạo quân của Tản Đáp Nhi Đải sang Nam Thiên Đức, còn A Lý không kịp đi Trường Yên.

Đây nói Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn bấy giờ đã hội quân các lộ Hải Đông, Vân Trà, Ba Điểm, Long Nhãn, Thượng Hạ Hồng châu, Đằng châu về cả Vạn Kiếp, quân số lên đến ngót ba mươi vạn, thuyền bè nhiều như lá cây, thanh thế rất lớn mạnh, bỗng có tin thám binh từ Thăng Long đưa về nói là Thoát Hoan, Trần Ích Tắc cử người sang Nguyên xin thêm viện binh và cầu phong. Hưng Đạo vương liền họp các tướng, nói:

- Thoát Hoan nay đã như con thú bị nhốt trong lồng, phải cầu viện là cùng khốn lắm rồi. Chúng phong cho ích Tắc làm An Nam Quốc vương ý muốn đẩy dân ta vào một cuộc chiến huynh đệ tương tàn để hòng đứng ngoài cầu lợi. Thủ đoạn này thật tàn ác. Ta muốn trừ lũ phản quốc này. Ai dám đi đánh Minh Lý Tích Ban, bắt Trần Kiện?

Trung Thành vương, Hưng Trí vương, Nguyễn Địa Lô cùng bước ra xin đi. Hưng Đạo vương nói:

- Ta muốn giao cho Trung Thành vương, Hưng Trí vương những việc khác. Nguyễn Địa Lô nghe ta dặn đây. Minh Lý Tích Ban cùng bọn Trần Kiện có cả thảy hơn bốn nghìn quân, nhất định chúng không dám đi đường phía Đông. Bọn Trần Kiện sẽ dẫn chúng đi đường phía Tây qua ải Lão Thử,

https://thuviensach.vn

lên Khâu Ôn vượt Khả Lan Vi mà sang đất Nguyên. Ngươi cần bao nhiêu quân để đánh chúng?

- Dạ! Mạt tướng chỉ cần hai nghìn bộ binh là đủ.

Hưng Đạo vương cười, nói:

- Tốt lắm! Ngươi đem ba nghìn quân lên ải Lão Thử, sai người tới Ôn châu báo cho tướng quân Trần Uất, chúa động Nguyễn Thế Lộc biết để cùng vây đánh.

Hưng Đạo vương chỉ tấm hoạ đồ bằng da, nói tiếp:

- Phía Bắc ải Lão Thử năm dặm có trại Ma Lục là thung lũng hẹp, nhiều rừng thưa. Ngươi phục binh ở đấy nhất định thắng.

Nguyễn Địa Lô nói:

- Ải Lão thử rất hiểm trở. Một người giữ trăm người khó vượt, sao không phục binh ở đấy mà đánh ạ?

Hưng Đạo vương gõ gõ chiếc que nhỏ lên tấm họa đồ, nhìn Địa Lô, nói:

- Minh Lý Tích Ban là một tướng giỏi. Khi qua ải thế nào cũng cử người do thám trước để phòng bị. Phục quân ở đấy không thể làm cho chúng bất ngờ, khó mà thắng. Đợi chúng qua đèo xong, hơi sức đã kiệt, thế nào cũng phải nghỉ chân chờ nhau, lại có đám gia quyến của bọn hàng tướng đi theo, sao hàng ngũ không lộn xộn, chính lúc ấy đánh là chắc thắng.

Nguyễn Địa Lô vui vẻ, nói:

- Cảm ơn đại vương đã chỉ dạy. Tiểu tướng hiểu rồi.

https://thuviensach.vn

Minh Lý Tích Ban đem ba nghìn quân hộ tống lũ hàng tướng cùng gia quyến lục tục kéo qua Đông Ngàn, châu Bắc Giang, thẳng hướng ải Lão Thử lên phía Bắc. Trong đám thân nhân của bọn hàng tướng có nhiều người già, đàn bà, trẻ nhỏ nhưng không đủ xe chở, nhiều người phải đi bộ. Đoàn quân dài lê thê, ì ạch tiến lên. Khi đi qua những làng mạc bị quân Nguyên đốt phá tan hoang, Nghĩa Quốc hầu Bá Ý rơi nước mắt nói với mọi người:

- Trời ơi! Lẽ nào phụ vương ta không biết bọn người Nguyên là giống sài lang hung ác thế này. Thôi ta đã đi nhầm đường mất rồi. Để cho dân nước phải điêu linh dẫu có được ở ngôi quân trưởng cũng chẳng vui sướng nỗi gì.

Nhiều lính hầu của bọn hàng tướng thấy vậy cũng bùi ngùi thương cảm, đến đêm bảo nhau:

- Các vương công sang Nguyên có cả vợ con cha mẹ cùng theo, yên ấm mọi bề. Chúng ta sang bên ấy suốt đời làm kẻ vong quốc, vô quân vô phụ, uổng phí một đời, chi bằng trốn ở lại về nhà làm ăn hoặc giả theo Hưng Đạo vương đánh giặc lập nên công trạng, mai sau triều đình ban ân huệ còn có chỗ phụng dưỡng cha mẹ, nuôi nấng vợ con. Xem ra Nghĩa Quốc hầu cũng chán bọn người Nguyên lắm.

Nói xong bỏ trốn cả. Lúc Trần Kiện biết, họ đã đi mất quá nửa rồi. Gia quyến bọn hàng tướng thiếu người phục dịch lại càng vất vả khốn khổ lắm. Mấy ngày sau gần đến ải Lão Thử, Minh Lý Tích Ban nói với Trần Kiện:

- Ải này rất là hiểm trở. Ta chắc thế nào cũng có quân Nam trấn giữ. Quân hầu hãy cho người đi trước dò xét xem sao.

Trần Kiện liền cử hai đội thám binh đi cùng hai đội thám binh của Minh Lý Tích Ban lên đèo thám thính. Đến quá trưa quân do thám quay lại báo:

- Tuyệt nhiên không có một tên quân Nam nào ở trên ải.

https://thuviensach.vn

Trần Kiện nói:

- Chắc là Trần Quốc Tuấn đã thu hết quân về Vạn Kiếp rồi.

Minh Lý Tích Ban nói:

- Nếu quả như vậy, ta nên vượt qua ải sang bên kia hẵng nghỉ nấu ăn.

- Tướng quân nói phải lắm. Ta nên vượt ải nhanh thôi.

Trần Kiện nói xong liền giục bọn Trần Lộng, Trần Tú Hoãn, Bá Ý đốc thúc người nhà qua đèo. Những người này phần nhiều ở nơi đài các, chưa từng vất vả bao giờ, nay phải trèo đèo mệt quá không đi nổi, có người chết ngất đi. Đàn bà, trẻ con khóc nhễ nhại không muốn lê chân nữa mà Minh Lý Tích Ban cứ giục phải đi nhanh. Mãi chiều tà mới thu hết quân đến trại Ma Lục. Các xe lương thảo đỗ ngay trên đường để sáng mai đi sớm. Đám lính Nguyên sang trước bắc bếp nấu nướng, tản đi tìm nước, tìm củi chẳng ai nghĩ đến việc đề phòng bị tấn công. Đúng lúc ấy một tiếng pháo nổ rồi quân Việt từ những cánh rừng thưa đổ ra đánh. Quân Nguyên trở tay không kịp, kẻ bị chém, kẻ bị đâm, bị tên bắn chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Nghạch Vu Tích Sơn bị quân Việt bắn chết ngay khi chưa kịp lên ngựa. Minh Lý Tích Ban, Vu Lan cố chết vừa chống cự vừa chạy về phía Khâu Ôn. Đám gia quyến bọn hàng tướng hoảng hốt, trốn chui trốn lủi mỗi người mỗi nơi. Bá Ý không chạy lên phía Bắc mà dẫn đám người nhà quay về. Trần Kiện dẫn bọn Trần Tú Hoãn, Lê Trắc phi ngựa chạy theo Minh Lý Tích Ban, bỗng phía trước có một toán quân Việt chặn lại. Tướng đi đầu chính là Nguyễn Địa Lô quát lên rằng:

- Phản tặc Trần Kiện xuống ngựa hàng mau.

Trần Kiện nói:

- Ta là một thượng vị hầu. Còn ngươi chỉ là một tên gia nô của Trần Quốc Tuấn, sao dám vô lễ. Mau tránh ra cho ta đi.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Địa Lô mắng lại:

- Ta tuy chỉ là một nô thần của Hưng Đạo vương nhưng không phản quốc hại dân, lại chẳng hơn ngươi theo gót sài lang vong quân vong phụ hay sao? Không sớm hàng đi, muốn chết ư?

Trần Kiện liền múa giáo xông lên đánh. Nguyễn Địa Lô vung đao tiếp chiến. Hai tướng đang đánh nhau hăng, lại một đám quân Việt nữa từ phía sau đánh tới. Trần Kiện sợ hãi bỏ chạy. Nguyễn Địa Lô rút cung đặt tên, bắn một phát. Mũi tên xuyên qua hai lần áo giáp từ lưng sang ngực, Trần Kiện chết lăn xuống ngựa. Lê Trắc đang chạy bên cạnh, thấy vậy nói:

- Ôi! Quân hầu hỏng mất rồi. Ta không thể để người nằm đây rơi vào tay Nguyễn Địa Lô được.

Nói xong nhảy xuống, ôm xác Trần Kiện đặt lên lưng ngựa, chạy về đến ngoài thành Khâu Ôn đã gần nửa đêm. Quân sĩ chẳng còn ai đi theo, Lê Trắc vừa khóc vừa lấy kiếm đào hố chôn Trần Kiện ở góc rừng, lại lấy đá chèn lên cẩn thận, lạy ba lạy rồi mới tìm đường trốn sang bên kia biên giới. Trắc là kẻ mang tội phản quốc nhưng vẫn còn giữ được chút tình tôi chủ, ấy cũng chính là phần đạo đức nho gia còn sót lại trong con người y. Còn Trần Kiện chết rồi vẫn bị người đời nguyền rủa. Sau này vua Trần biếm Kiện sang họ Mai.

Minh Lý Tích Ban mang quân chạy suốt đêm lên đến gần biên giới, lại bị Nguyễn Thế Lộc đánh rát một trận, tan nát hết cả, trời gần sáng sang được đất Nguyên, kiểm điểm lại chỉ còn chưa đến ba trăm người, cùng nhau kéo về Tư Minh. Bọn Văn Nghĩa hầu, Minh Thành hầu, Vũ Đạo hầu tan tác khắp nơi, mấy ngày sau cũng mò mẫm tìm sang, chỉ có Nghĩa Quốc hầu Bá Ý quay trở lại nhưng sợ tội không dám vào Vạn Kiếp mà đến nhờ trại lính Nguyên che chở.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Địa Lô đánh thắng trận ấy, thu được toàn bộ lương thảo của Minh Lý Tích Ban, Trần Kiện, hôm sau cho người báo về cho Hưng Đạo vương biết.

Hưng Đạo vương khi ấy ở Vạn Kiếp đang cùng các tướng bàn cách đánh chiếm lại Thăng Long, nhận được tin thắng trận của Nguyễn Địa Lô. Vương tươi cười nói:

- Việc Địa Lô đánh tan được đạo quân của Minh Lý Tích Ban, giết chết Trần Kiện là đòn báo ứng cho những tội lỗi mà nó đã gây ra. Minh Lý Tích Ban về Nguyên cũng không thể xin viện binh ngay được. Hoặc giả có được viện binh thì quân ta đã quét sạch bọn Thoát Hoan rồi.

Vương nói câu cuối cùng với một giọng tự tin đầy sức thuyết phục. Người lão bộc dâng trà. Vương nhấp một ngụm nhỏ, cầm một đoạn trúc đến trước tấm hoạ đồ lớn vẽ bằng than trên bức tường quét vôi trắng, chậm rãi nói:

- Từ khi quân giặc tiến sang, lúc đầu chúng rất đông, rất mạnh nhưng mới qua ba tháng thi thố tài năng, nay thế trận đã đổi khác. Quân ta tận dụng được lợi thế lấy nhàn đánh nhọc, dùng đoản binh đối trường trận, làm quân số của chúng bị tiêu hao đến hàng chục vạn. Ta lại cắt đứt đường tiếp lương khiến chúng phải khốn đốn. Nay Thoát Hoan, A Lý Hải Nha đóng quân từ Trường Yên lên đến Thăng Long chính là chúng tự tìm đến chỗ chết vì: Một là địa bàn tác chiến là vùng sông nước đầm rạch. Quân sĩ của chúng không thể thi thố được sở trường kỵ, bộ binh. Hai là thế trận của chúng nằm kẹp giữa hai cánh quân lớn của ta, sao chịu nổi sức ép từ hai đầu đánh lại. Ba là chúng đem quân rải suốt một chiều dài hàng trăm dặm từ Trường Yên đến Thăng Long, nếu bị ta đánh vào đoạn giữa thế trận của chúng đứt vỡ không có cơ cứu vãn được. Bốn là bây giờ tiết trời đang nóng dần lên, quân Nguyên không hợp thuỷ thổ, lại ở nơi ẩm thấp, bệnh tật đau ốm rất nhiều không có thuốc chữa. Đã ốm lại đói, hỏi chúng đánh đấm ra

https://thuviensach.vn

sao. Với thế trận ấy, với quân lính ấy, ta dự tính sẽ quét sạch quân Nguyên trên toàn tuyến sông Cái trong vòng mười ngày.

Hưng Đạo vương vừa ngừng lời, trong đám các tướng lĩnh xôn xao cả lên. Người vui vẻ phấn chấn nghĩ đến ngày đánh tan giặc không còn xa nữa. Người hăng hái hứng khởi như sắp lao vào chém giết quân thù. Nhưng cũng có người còn chưa tin tưởng cho rằng mười ngày làm sao mà đánh bại được một đạo quân lớn như vậy. Hưng Đạo vương đoán được điều ấy, ông gõ gõ đoạn trúc lên bức tường có vẽ bản hoạ đồ, ra hiệu cho các tướng im lặng nghe lệnh, cử chỉ giống hệt một ông thầy đồ trước đám môn sinh nghịch ngợm. Mọi người yên lặng trở lại. Vương nói tiếp:

- Ta biết các ngươi có thể tin hay không tin, nhưng trong mười ngày nữa nhất định quân ta sẽ lấy lại Thăng long. Minh Hiến vương Trần Uất nghe lệnh!

Minh Hiến vương bước ra. Mọi người im phăng phắc chờ đợi. Hưng Đạo vương chậm rãi nói rành rọt từng tiếng:

- Thế nào Thoát Hoan cũng chạy về đường châu Bắc Giang. Ngươi đem quân lên phục ở bờ Bắc sông Như Nguyệt. Dùng cờ hiệu của ta mà cắm ở đại doanh, Thoát Hoan nhất định không dám đi qua.

Minh Hiến vương dạ to một tiếng, bước ra ngoài. Hưng Đạo vương gọi Linh Lang vương, Hưng Vũ vương, Hưng Trí vương, dặn:

- Các ngươi đem quân phục trong các cánh rừng, các yếu lộ, các bến sông từ cửa Đại Than qua Lục Đầu giang, khi nào Thoát Hoan dẫn quân chạy đến, đổ ra đánh nhất định thắng lớn.

Ba tướng vâng lệnh đi ra. Hưng Đạo vương gọi Hưng Nhượng vương, dặn:

https://thuviensach.vn

- Đạo quân của ngươi đến sông Thiên Đức, đúng ngày hai mươi sáu tiến đánh các đồn của Tản Đáp Nhi Đải ở phía Nam sông Thiên Đức. Phải làm sao như ta mở hướng tấn công chính vào nơi ấy để kéo Nạp Tốc Lạt Đinh từ Bồ Đề tới. Đến ngày hai mươi chín ngươi mang quân về giữ cửa Đại Than.

(Cửa Đại Than: Nơi sông Thiên Đức đổ ra sông Lục Đầu)

Lại dặn Hưng Ninh vương Trần Tung:

- Tôi mang quân xuống Hải Thị, bất quá mươi ngày là quay về. Vương huynh ở lại giữ thành.

(Có nhiều tài liệu nói rằng Hưng Ninh vương Trần Tung là con cả của Khâm Ninh đại vương Trần Liễu, tức là anh cả của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn)

Hưng Ninh vương nói:

- Chú không phải lo gì cả, cứ mang quân đi. Mong sao đại sự chóng thành.

Hưng Đạo vương bảo các tướng còn lại:

- Chiêu Văn vương, Chiêu Thành vương, Trung Thành vương, Hoài Văn hầu cùng các tướng khác hãy theo ta đến tuyến sông Cái.

Các tướng đều nhận lệnh đâu về đấy cả. Lúc bấy giờ là cuối tháng tư, trời đổ những trận mưa rào lớn. Nước sông dâng lên tràn ngập cả các bãi lau hai bên bờ. Hưng Đạo vương theo đường sông Thái Bình đến Đằng châu, nói với các tướng rằng:

- Trên dọc tuyến sông Cái có rất nhiều đồn giặc. Trận đầu ta phải chọn đánh cả vào nơi yếu lẫn nơi hiểm yếu của chúng, làm rung chuyển trận thế,

https://thuviensach.vn

khiến Thoát Hoan, A Lý Hải Nha phải hoảng hốt không thể phán đoán được sẽ bị tấn công chính vào hướng nào. Trung Thành vương nghe lệnh! Lợi dụng con nước đang cường, đêm nay hai mươi sáu tháng tư, trời tối, ngươi đem hai trăm thuyền nhẹ lựa theo bãi lau lên sát bến Bồ Đề gần nơi quân Nguyên bắc cầu phao. Bọn Nạp Tốc Lạt Đinh hẳn đã đi tiếp ứng cho Tản Đáp Nhi Đải rồi. Tối mai hai mươi bảy, thuyền của ngươi tiến sang đốt trụi Hồng Giang khẩu rồi quay ngay về để kịp đánh Tây Kết.

Trung Thành vương nhận lệnh, về thuyền. Hưng Đạo vương nói tiếp với các tướng còn lại:

- Ngày mai ta nhất định phải chiếm được A Lỗ. Đánh xong đồn này, coi như đã bẻ gẫy xương sống trận thế của giặc, khai thông được đường thuỷ từ Lục Đầu giang đến tuyến sông Cái. Quân giặc ở Trường Yên, Thiên Trường bị cô lập chơ vơ. Chỉ vài ngày nữa quân của hai vua cùng Chiêu Minh thái sư ra tới nơi sẽ quét sạch bọn chúng.

Vương ngừng lại lật bức hoạ đồ bằng da, gọi Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản đến gần, chỉ vào một chấm tròn có hai gạch chéo, nói:

- Lưu Thế Anh lập đồn tiền tiêu ngay cửa Hải Thị. Canh ba đêm nay ngươi đem binh thuyền bất ngờ tấn công diệt đồn ấy, đến sáng sang sông hợp quân đánh A Lỗ.

Hoài Văn hầu đi ra. Hưng Đạo vương lại gọi Chiêu Thành vương, Chiêu Văn vương, Nguyễn Khoái, Trần Quốc Thành, Nguyễn Truyền, dặn:

- Trong lúc Hoài Văn hầu đánh đồn tiền tiêu trên cửa Hải Thị, năm vị mang quân sang sông vây chặt A Lỗ, đúng tang tảng sáng tiến đánh. Ta sẽ tuỳ cơ tiếp ứng cho từng người.

Đây nói Lưu Thế Anh từ khi nhận lệnh đóng đồn ở A Lỗ, ngày đêm canh phòng nghiêm mật, không cho bất kì một thuyền lạ nào từ sông Kẻ Luộc ra sông cái. Từ đầu tháng tư, trời nắng nóng lại mưa nhiều, nước sông

https://thuviensach.vn

lên to chảy cuồn cuộn, thuyền ít, việc đi lại trên sông rất vất vả, Lưu Thế Anh phải cho Hàn Bá mang một nghìn quân sang lập đồn tiền tiêu bên cửa Hải Thị, dặn nếu có quân Nam thì đốt lửa báo để cho quân sang cứu, lại cho Thái Sử Lãnh chọn những quân lính biết nghề sông nước lập một đội thuỷ binh dã chiến, đóng rất nhiều bè chở tướng sĩ đi tuần trên sông.

Canh ba đêm ấy trời mưa to lắm. Quân Nguyên ở đồn tiền tiêu Hải Thị vào ngủ yên cả trong lều. Hoài Văn hầu cho binh thuyền cập bến rồi dẫn quân im lặng tiến lên. Dưới ánh chớp chói loá, quân Việt nhìn rõ hai lính Nguyên cầm giáo gác cổng trại. Một lính Nguyên nói:

- Buồn ngủ mà cũng chẳng ngủ được vì đói. Lương thực hết đến nơi, có dè sẻn cũng được dăm hôm nữa là cùng. Không biết rồi lấy gì mà ăn đây.

Người lính kia bảo:

- Hết lương cũng không đáng ngại. Chỉ ít ngày nữa là tướng Minh Lý Tích Ban sẽ tải sang. Điều đáng sợ là nước sông lên to thế này, đồn trại ngập lụt cả. Thuỷ binh quân Nam nó đến ta đánh thế nào.

- Mày nằm mơ à? Lương thảo mà tải sang được đã chả cần tướng Minh Lý Tích Ban phải về, còn việc quân Nam tiến đánh, có thể lắm.

Người lính Nguyên vừa nói xong, một mũi tên không biết từ đâu bay tới găm ngay vào cổ, y buông cây giáo, từ từ đổ vật xuống. Người lính còn lại quá sợ hãi. Dưới ánh đuốc dầu, lính Việt thấy y há mồm rất to mà không kêu được thành lời. Nhanh như tia chớp, Hoài Văn hầu dẫn quân xông vào đồn chém giết một chặp. Quân Nguyên không kịp trở tay, bị giết gần hết, không thể kịp đốt đài lửa báo cho Lưu Thế Anh.

Hàn Bá đang ngủ thấy ồn ào vội chạy ra, quân Việt đã vào đến cửa dinh rồi, vội rút kiếm chém ngã hai lính Việt, nhảy ra ngoài, gặp ngay Hoài Văn hầu. Hai bên lao ngay vào giao phong. Hoài Văn hầu mắm môi đâm

https://thuviensach.vn

một nhát. Mũi thương xốc từ ngực sang lưng, Hàn Bá chết ngay không kêu được một tiếng. Chỉ chưa đầy một canh giờ, Hoài Văn hầu đã hạ xong đồn tiền tiêu trên cửa Hải Thị. Mấy chục lính Nguyên sống sót chạy ra bến sông định bơi qua nhưng nước lên to ngập hết cả các cồn cát phía hữu ngạn, lòng sông rộng mênh mông chảy cuồn cuộn không thể bơi được.

Lúc ấy đã là cuối canh tư, lính gác trên chòi canh ở đồn A Lỗ trông thấy bên Hải Thị có nhiều đuốc sáng qua lại, nghi ngờ vào báo với chủ tướng. Lưu Thế Anh liền gọi Thái Sử Lãnh đến, nói:

- Ngươi hãy đem quân sang ngay bên kia sông xem có chuyện gì. Ta sợ rằng nhân lúc trời mưa to gió lớn, quân Nam tấn công, Hàn Bá nguy mất.

Thái Sử Lãnh nói:

- Tôi xin đem hai trăm quân sang sông, nếu có chuyện bất trắc sẽ cho người về báo ngay với tướng quân.

Thái Sử Lãnh đội mưa dẫn quân ra bến sông, một cảnh tượng kinh hoàng bày ra dưới ánh chớp sáng chói. Thuyền quân Việt kín cả mặt sông. Bao nhiêu bè mảng của quân Nguyên bị phá sạch từ bao giờ. Thái Sử Lãnh định quay về đồn, trước sau quân Việt đã vây kín cả. Một tướng Việt quát:

- Tướng giặc không chịu trói còn định chạy đâu. Ta là Nguyễn Truyền đợi ở đây đã lâu rồi.

Thái Sử Lãnh định xông vào đánh. Nguyễn Truyền vung tay một nhát. Chỉ nghe vang lên trong mưa một tiếng "cục" rất nhẹ, Thái Sử Lãnh ôm mặt lăn ra, giãy đành đạch, không đứng lên được nữa. Thì ra Thái Sử Lãnh bị Nguyễn Truyền ném trúng một viên đá. Hai trăm quân Nguyên định đánh mở đường máu chạy về nhưng không thoát, đều bị giết sạch.

https://thuviensach.vn

Trời gần sáng, mưa đã ngớt. Lưu Thế Anh sốt ruột không biết bên Hải Thị có chuyện gì mà không có ai về báo tin. Bỗng có quân gọi mở cửa. Dưới ánh sáng lờ mờ của buổi sớm, lính Nguyên trông thấy hai trăm quân nhà đã về đủ số, liền mở cửa cho vào, không biết đó chỉ là quân Việt đóng giả.

Nguyễn Khoái, Nguyễn Truyền, Trần Quốc Thành dẫn mấy vạn quân Việt xông vào đánh phá tơi bời. Quân nguyên không sao cản được nữa, chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Nhạc Thành Chương thấy tình thế không thể cứu vãn được, bảo Lưu Thế Anh:

- Tình thế đã đến nước này, tướng quân hãy mau chạy ra cửa Bắc về Thăng Long xin thái tử cử đại binh đến mới đẩy lui được quân Nam.

Lưu Thế Anh nghe theo, định cùng Nhạc Thành Chương chạy ra cửa Bắc nhưng hướng ấy có rất nhiều quân Việt. Hai người đang không biết chạy đi đâu, thấy Đổng Minh bị mấy vết thương chạy tới nói:

- Tướng quân hãy chạy ngay sang phía cổng Tây may ra mới thoát được. Để tôi chặn quân Nam cho.

Lưu Thế Anh nói:

- Ngươi đang bị thương thế này chống sao được quân Nam. Bỏ ngươi ở lại ta cũng không đành.

Đổng Minh giục:

- Bây giờ không phải là lúc nói chuyện ấy. Tướng quân hãy đi ngay kẻo không kịp nữa. Quân Nam đánh đến nơi rồi.

Đổng Minh nói xong, quay lại đánh cản đám lính Việt. Lưu Thế Anh, Nhạc Thành Chương nhân đó dẫn mấy trăm quân kị chạy ra được cổng Tây, nhằm hướng thành Chương Dương cắm cổ chạy. Đổng Minh bị đám

https://thuviensach.vn

quân Việt băm ra như thịt làm chả. Lưu Thế Anh vừa chạy tới gần cánh rừng thưa, có hai tướng Việt mặc hoàng bào đứng chặn mất đường. Một người quát lên rằng:

- Tướng giặc đã hết đường sao không chịu trói, còn định chạy đến bao giờ?

Nhạc Thành Chương nói với Lưu Thế Anh :

- Thôi bỏ mẹ rồi! Hai người này là Chiêu Văn vương và Chiêu Thành vương của nước An Nam đấy. Khi xưa tôi có đi theo hộ tống sứ đoàn nên biết họ. Bây giờ chỉ có liều chết mà đánh may ra mới chạy thoát thôi.

Lưu Thế Anh, Nhạc Thành Chương không nói năng gì, xông ngay vào đánh. Chiêu Văn vương vẫy tay một cái, Mã Phi Thái, Giả Cương, Dương Lâm, Tiết Hùng bốn tướng cùng ra ngựa, vây hai tướng Nguyên vào giữa. Chiêu Thành vương thúc quân đánh tràn sang. Mấy trăm quân Nguyên chết gần hết. Lưu Thế Anh chỉ còn chưa đầy mười tên lính hộ vệ chạy được khỏi vòng vây. Nhạc Thành Chương bị quân Việt bắn, tên găm đầy mình, chết ngay giữa trận.

Trần Quốc Toản, Triệu Trung, Phó Tường, Trương Tích cùng các tướng khác đem quân đuổi bắt những lính Nguyên đang chạy tan tác khắp nơi. Đến cuối giờ Thìn, các tướng đón Hưng Đạo vương vào thành A Lỗ. Một vạn quân Nguyên chết gần hết, chỉ còn số ít chạy được đến Thiên Trường hoặc thành Chương Dương, làm quân lính các nơi này náo loạn cả lên.

Hôm ấy Thoát Hoan đang cùng A Lý Hải Nha bàn tính cách chống lại quân Việt bỗng có tin cấp báo của Tản Đáp Nhi Đải, Nạp Tốc Lạt Đinh nói là Trần Quốc Tuấn đang từ sông Thiên Đức đánh xuống, thanh thế rất mạnh. Thoát Hoan tưởng thật, cười ha hả, bảo:

https://thuviensach.vn

- Điều này ta đã trù liệu trước rồi. Trần Quốc Tuấn tuy thông binh pháp nhưng chọn đánh vào tuyến Thiên Đức là tự mua lấy cái chết mà thôi.

Nói xong liền lệnh cho Nạp Tốc Lạt Đinh đi cứu Tản Đáp Nhi Đải. Lại gọi Lý Hằng, Tôn Hựu, Đường Ngột Đải mang thêm một vạn rưỡi quân sang Thiên Đức tiếp ứng. A Lý Hải Nha nói:

- Thái tử điều nhiều quân sang sông, bây giờ ở Thăng Long chỉ còn Giảo Kỳ, Lý Quán trấn giữ cùng với Khoan Triệt ở Đông Bộ Đầu, Mã Vinh, Cát Lý Hoa La giữ ở Hồng Giang khẩu. Lực lượng như vậy quá mỏng. Nhỡ quân Nam theo đường thuỷ đánh lên, ta khó mà chống đỡ được.

Thoát Hoan nói:

- Quân Nam đã đánh ở Thiên Đức, lấy đâu ra người mà đánh theo đường sông Cái nữa. Hoặc giả có quân Nam đánh theo đường sông cũng không thể vượt được các đồn luỹ của ta đóng từ Trường Yên lên đến đây.

Hai người còn đang tính toán lại có quân vào báo tướng quân Lưu Thế Anh ở đồn A Lỗ về xin cầu kiến. Thoát Hoan cho vào. Lưu Thế Anh mặt mày hốc hác, y giáp tơi tả còn dính đầy máu và bùn, bước vào quỳ thụp nói:

- Mạt tướng bại trận xin về chịu tội theo quân luật. Sau khi mạt tướng chết rồi xin thái tử hãy cử ngay đại binh xuống hạ lưu mới có thể đẩy lui được quân Nam.

A Lý Hải Nha hốt hoảng nói:

- Thôi chết rồi! Quân nam đánh Thiên Đức chỉ là nghi binh để thu hút sự chú ý của quân ta vào đấy rồi chúng lặng lẽ mang quân đánh từ phía Đông lên. Thái tử gọi ngay Lý Hằng, Tôn Hựu quay về bảo vệ Thăng Long, còn điều Đường Ngột Đải xuống Chương Dương chặn giữ đường sông. Điện hạ Giảo Kỳ nói hôm trước là đúng vậy.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nói:

- Quân sư có dám đoan chắc như vậy không? Hay việc đánh A Lỗ mới là đòn nghi binh của quân Nam. Khi chúng ta điều hết quân đi bảo vệ tuyến đường sông, chúng ập xuống từ mạn Bắc, chặn đứt con đường chạy về nước, ta cùng quân sư biết chui vào đâu đây?

A Lý Hải Nha thấy Thoát Hoan nói cũng có lý, không biết biện giải thế nào đành ngồi bóp trán suy nghĩ. Lưu Thế Anh vẫn quỳ dưới đất, nói:

- Quân Nam đánh trên tuyến sông đông lắm. Chắc Trần Quốc Tuấn cũng ở đấy. Không phải là đòn nghi binh đâu.

Thoát Hoan nói:

- Trần Quốc Tuấn là người giỏi cầm quân nên đòn nghi binh cũng làm như thật để lừa quân ta. Nếu là ta thì còn đánh mạnh hơn nữa đấy. Nhà ngươi không bại trận mới là chuyện lạ. Việc mất A Lỗ không can hệ gì đến ngươi.

Thật là:

Đã khéo giương Đông để kích Tây

Tướng Nguyên biết liệu thế nào đây

Lương cạn, nước cường, thuyền không có

Tôn, Ngô tái thế cũng khó xoay.

(Tôn, Ngô: Tôn Vũ, Ngô Khởi hai nhà quân sự bậc nhất trong lịch sử Trung Hoa thời Xuân Thu)

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem chiến cuộc diễn biến hơn thua thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 36

Trung Thành vương phóng hoả Hồng Giang khẩu

Hoài Văn hầu tháo nước Hàm Tử quan

Sáng ngày hai mươi bảy tháng Tư năm Ất Dậu (1285), Hưng Đạo vương vào thành A Lỗ. Các tướng có mặt đông đủ. Chiêu Thành vương, Chiêu Văn vương nói:

- Việc để Lưu Thế Anh chạy thoát là lỗi ở chúng tôi. Xin quốc công định tội.

Hưng Đạo vương tươi cười nói:

- Tất cả đều có công, không ai có lỗi. Cả việc để Lưu Thế Anh chạy thoát cũng là công lớn đấy.

Chiêu Thành vương nói:

- Quốc công tiết chế nói như vậy là ý làm sao? Xin giải cho.

Hưng Đạo vương nói:

- Trước khi vào trận đánh ta đã nói rồi. Một trong những mục đích của trận A Lỗ là làm rung động thế trận của giặc. Lưu Thế Anh bại trận chạy về Thăng Long tất phải nói là quân ta rất mạnh để che lấp tội lỗi. Quân Nguyên nghe vậy tránh sao khỏi hoang mang lo sợ. Thoát Hoan, A Lý Hải Nha không đoán ra được hướng đánh của ta, không biết điều quân thế nào

https://thuviensach.vn

cho phải nên trù trừ lưỡng lự không quyết đoán. Tướng không quyết đoán, quân lại lo sợ thì chống với ta sao nổi. Trần Quốc Thành nghe lệnh.

Trần Quốc Thành bước tới gần tấm hoạ đồ dã chiến bằng da. Hưng Đạo vương cầm đoạn ngọn trúc chỉ vào từng điểm, nói:

- Ngươi hãy đem các thuyền chở lương tiến lên Thiên mạc. Khi qua đồn Tây Kết cứ ghé gần vào bờ mà đi cho quân Nguyên ở đấy trông thấy.

Trần Quốc Thành hỏi lại:

- Từ xưa tới nay đi đánh trận, việc chuyển lương thường phải giấu kín không cho giặc biết, nay quốc công lại bảo để cho quân Nguyên trông thấy, nhỡ chúng tấn công cướp mất, biết làm thế nào?

Hưng Đạo vương nói:

- Nếu giặc cướp mất lương, lỗi ấy ở ta chứ không phải ở ngươi.

Trần Quốc Thành nhận lệnh đi ra. Hưng Đạo vương gọi Chiêu Văn vương, Chiêu Thành vương đến, dặn:

- Mấy hôm nay nước dâng rất cao. Đêm nay hai vương hãy cho quân dùng thuyền nhỏ phục trong bãi lau gần đồn Tây Kết. Quân Nguyên ở đấy bị đói đã lâu, thấy thuyền lương của Trần Quốc Thành đi qua, thế nào Mãng Cổ Đài cũng ra cướp. Đợi nó mang quân ra rồi, Chiêu Văn vương đổ quân vây đánh. Chiêu Thành vương nhân lúc quân chúng rối loạn, cướp lấy đồn.

Chiêu Văn vương, Chiêu Thành vương nhận lệnh đi ra. Hưng Đạo vương dặn Hoài Văn hầu, Nguyễn Khoái:

- Phía trên đồn Tây Kết năm dặm có một doi cát ở giữa sông gọi là Thiên mạc, tách sông ra làm hai nhánh. Bên tả ngạn có thành Hàm Tử chặn

https://thuviensach.vn

ngay lối vào nhánh sông lớn. Hai ngươi mang quân phục sẵn bên ngoài, khi nào Triệu Tu Kỷ ra cứu Mãng Cổ Đài, thì chiếm lấy thành.

Lại gọi Trần Thông, dặn:

- Ngang với Tây Kết về phía hữu ngạn là đồn Chương Dương, ngươi mang thuyền đến, chỉ cần reo hò để doạ cho Phàn Tiếp không dám mang quân ra cứu Mãng Cổ Đài chứ không cần tiến đánh.

Trần Thông đi rồi, Hưng Đạo vương bảo Nguyễn Khả Lạp:

- Ngươi cho thuyền lên bãi Xích Đằng để uy hiếp đồn Đại Mang, không cho Trương Hiển ló mặt ra, cũng không cần đánh.

Các tướng nhận lệnh, ai đem thuyền nấy đi làm việc của mình. Hưng Đạo vương cùng Nguyễn Truyền, Yết Kiêu ở lại thành A Lỗ.

Thoát Hoan, A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ ở Thăng Long liên tiếp nhận được tin cấp báo của Trương Hiển gửi về nói là Trần Quốc Tuấn đem quân đến Hải Thị, A Lỗ rất nhiều. Binh thuyền đóng hai bên sông thành đoàn, dài đến mấy mươi dặm. Tối hôm ấy A Lý Hải Nha thấy vậy mới nói mạnh rằng:

- Bây giờ thì tôi dám đoan chắc với thái tử là quân Nam nhất định đánh từ tuyến sông Cái lên.

Thoát Hoan trong lòng nghi hoặc, nói:

- Nếu đúng như vậy, sáng mai ta điều Đường Ngột Đải, Tôn Hựu xuống Hàm Tử quan, gọi Lý Hằng trở về Thăng Long.

Giảo Kỳ nói:

- Trần Quốc Tuấn hay dùng kỳ binh. Nếu quả thực binh lực của quân Nam trên mặt sông nhiều đến như vậy, sao chúng mới chỉ đánh có mỗi đồn

https://thuviensach.vn

A Lỗ? Vả lại nếu quân chúng nhiều thật đi nữa cũng không dễ gì vượt khỏi được Tây Kết, Hàm Tử. Bốn tướng Mãng Cổ Đài, Triệu Tu Kỷ, Phàn Tiếp, Trương Hiển dựa vào thế hiểm thừa sức ngăn quân Nam.

A Lý Hải Nha nói:

- Khổ lắm! Nếu đánh ở trên bộ thì đúng là bốn tướng của ta thừa sức ngăn quân Nam nhưng đánh thuỷ không thể thế được. Thuyền bè không có, dẫu là mười tướng cũng không ngăn được chúng chứ đừng nói chi bốn tướng. Hôm qua ông cũng cho là Quốc Tuấn đánh Hải Thị cơ mà?

Giảo Kỳ nói:

- Đúng như vậy. Tôi vẫn ngại về hướng ấy nhưng nghĩ lại, hướng Đông Bắc cũng có thể bị tấn công. Quân Nam đánh từ đấy xuống, đường vận lương của chúng thuận lợi hơn nhiều. Chi bằng không nên điều Đường Ngột Đải, Tôn Hựu về tuyến sông Cái vội. Chỉ cần gọi một mình Lý Hằng về Thăng Long thôi. Ngay đêm nay tôi xin đem quân xuống Hàm Tử quan. Nếu tình hình đúng như vậy, thái tử điều quân cũng chưa muộn.

Thoát Hoan nghe theo, nói:

- Thân vương nói đúng lắm. Tôi cũng cho là như vậy.

Lập tức cho Giảo Kỳ đến Đông Bộ Đầu thu nhặt tất tận được năm mươi đấu thuyền cùng với một nghìn năm trăm quân, ruổi thẳng xuống Hàm Tử quan. Thành ra Khoan Triệt chỉ còn lại vài chục chiếc thuyền nát.

Thoát Hoan tuy đã tính như thế nhưng trong lòng vẫn còn lo sợ, ngồi bàn việc với A Lý Hải Nha đến tận canh hai mới đi nằm, vẫn còn thao thức chưa ngủ được, bỗng nghe có tiếng pháo nổ liên hồi từ hướng Đông Bắc. Rồi quân lính chạy đến báo có bình chương quân sư cầu kiến. Thoát Hoan lật đật chạy ra. A Lý Hải Nha mặt mày tái mét, nói:

https://thuviensach.vn

- Đúng là quân Nam đánh từ hướng Đông Bắc đến, lửa cháy rực trời ở Hồng Giang khẩu.

- Ta đã bảo mà! Ông cứ nói quân Nam đánh theo tuyến sông Cái lên nữa đi.

Thoát Hoan nói xong, liền gọi tổng bả A Lý, Hồ Kính, Lôi Hạ mỗi ngươi mang một nghìn quân đến cứu Hồng Giang khẩu, lại cho người đến Đông Bộ Đầu lệnh cho Khoan Triệt đem binh thuyền tiếp ứng mặt thuỷ. Khoan Triệt ít thuyền quá không dám đi, chỉ lệnh cho bọn Đường Phụng Nguyên, Nhan Tiết Bá, Đổng Nhạc, Phương Vạn Lợi chia quân giữ trại, còn mình mang mấy chiếc thuyền đi tuần loanh quanh trên sông.

Bọn A Lý, Lôi Hạ, Hồ Kính mang quân vừa ra khỏi thành, gặp ngay Mã Vinh, Cát Lý Hoa La ở Hồng Giang khẩu tất tả chạy về. A Lý nói:

- Có chúng tôi đến tiếp ứng đây. Xin thiên hộ tướng quân cùng quay lại đánh chúng.

- Trời ơi! Quân chúng đông lắm, đến mấy chục vạn ấy. Ba vị chứ ba mươi vị cũng không thể chống nổi. Em tôi là Mã Hiển tử thương rồi. Tốt nhất quay vào cố thủ trong thành bảo vệ thái tử là hơn.

A Lý nghe nói vậy cũng sợ, liền cùng các tướng quay về Thăng Long vào ra mắt Thoát Hoan, nói:

- Chúng tôi chưa kịp tới nơi, Hồng Giang khẩu đã bị quân Nam chiếm mất rồi nên đành quay lại.

Thoát Hoan gọi Mã Vinh, Cát Lý Hoa La vào, mắng rằng:

- Hồng Giang khẩu là tấm bình phong che cho mặt Đông Bắc, các ngươi để mất, chỉ sớm mai quân Nam sẽ đến chân thành này. Tội ấy tha sao được?

https://thuviensach.vn

Nói xong, thét võ sĩ lôi hai người ra chém. Cát Lý Hoa La nói:

- Chúng tôi bại trận bị chém là đáng lắm. Chỉ xin thái tử giữ gìn đề phòng hoả khí của quân Nam mới giữ vững được thành.

A Lý Hải Nha can:

- Mã Vinh, Cát Lý Hoa La thua trận là có tội nhưng quả thật quân Nam dùng hoả khí thì ngay tôi với thái tử cũng không chống được, vì thế không nên giết họ.

Thoát Hoan nghe theo, tha chết cho hai người, hỏi:

- Quân Nam đánh như thế nào mà các ngươi không chống nổi? Hãy nói lại tường tận ta nghe.

Mã Vinh mếu máo nói:

- Ghê sợ lắm thái tử ôi! Lúc chập tối chúng tôi đi tuần ở ngoài sông vẫn không thấy gì nhưng đến gần canh ba bỗng dưng nghe rất nhiều tiếng nổ đinh tai nhức óc. Tôi vội chạy ra xem, kinh khủng thay, cổng đồn nào cũng có hàng chục con rồng lửa thi nhau phun đạn tật lê vào. Lính canh cổng người bị lửa thiêu cháy, người bị đạn tật lê bắn phải, chết hết ngay trong những tiếng nổ đầu tiên. Lều trại, quân doanh bén lửa cháy đùng đùng. Quân Nam có đến mấy chục vạn, reo hò, nhảy qua lửa xông vào chém giết. Quân ta nghe tiếng pháo, sợ hãi không kịp trở tay, chết hại nhiều lắm. Em tôi là Mã Hiển xông ra đánh cản quân Nam, liền trúng ngay miệng rồng lửa, chết cháy cả người lẫn ngựa. Chúng từ dưới sông kéo đến ngày càng đông, không biết bao nhiêu mà kể. Chúng tôi không làm thế nào cản được hoả khí nên đành chạy về thành.

Mã Vinh vì muốn chạy tội, lại quá sợ hãi nên nói liều thế chứ thực ra quân của Trung Thành vương đi đánh Hồng Giang khẩu chỉ có hai trăm én thuyền chở được ba nghìn quân mà thôi. Thoát Hoan hỏi:

https://thuviensach.vn

- Loại rồng lửa ấy nó như thế nào mà ghê gớm đến như vậy?

- Dạ! Trình thái tử! Tôi đi chinh chiến đã nhiều mà chưa bao giờ thấy loại long pháo ghê gớm thế này. Quả thật chưa biết tường tận nó ra làm sao, chỉ thấy chúng nổ ầm ầm, phun ra những lưỡi lửa dài nóng chết người cùng với đạn tật lê nhiều không kể xiết.

A Lý Hải Nha đỡ lời Mã Vinh, nói:

- Trước khi sang đây, tôi đã từng nghe nói Trần Quốc Tuấn chế ra nhiều loại hoả khí, dạy cho quân lính cách dùng để đánh trận. Có rất nhiều loại như thần hoả phi sa pháo, mã phong pháo, lôi thanh pháo, mộc pháo, lựu tử pháo, dạ trúc pháo. Chắc đêm qua quân Nam đánh Hồng Giang khẩu bằng loại dạ trúc pháo này.

(Mã phong pháo: Là pháo ong bầu vẽ.

Lôi thanh pháo: Pháo tiếng sấm hay pháo sấm vang.

Lựu tử pháo: Pháo hạt lựu.

Dạ trúc pháo: Pháo trúc đánh ban đêm - Tất cả các loại pháo kể trên có ghi trong cuốn Binh thư yếu lược của Trần Hưng Đạo nhưng cũng có tài liệu nghi ngờ rằng cuốn Binh thư yếu lược này là của người đời sau viết ra. Còn cuốn của chính Trần Hưng Đạo viết đã thất lạc từ lâu rồi)

Thoát Hoan nhíu mày hỏi:

- Quân sư có biết quân Nam chế loại pháo ấy như thế nào không?

A Lý Hải Nha nói:

- Trúc pháo dùng ống trúc to, dày càng tốt (ống bương, ống vầu), bên ngoài quấn chặt bằng da trâu sống rồi đem phơi khô cho chắc. Bên trong nhồi đạn tật lê cùng với hai mươi bốn viên đạn lửa lẫn với thuốc phóng, có

https://thuviensach.vn

ngòi cháy ở phía sau, phía trước bịt bằng nắp gỗ, lại chít bằng sáp ong cho thuốc nổ không bị ẩm. Ban đêm cho miệng pháo quay vào trại của đối phương, đốt ngòi. Miệng pháo phun ra một luồng lửa dài đến mấy chục trượng, trông như rồng phun lửa vậy. Hai mươi bốn viên đạn lửa có thể đốt cháy quân doanh. Ai bị trúng viên tật lê, chết ngay tại chỗ.

Thoát Hoan hỏi:

- Cũng giống như pháo lôi thanh chăng?

A Lý Hải Nha nói:

- Khác nhau nhiều chứ. Chỉ có hình dáng ống pháo cái là tựa tựa như nhau thôi nhưng ống pháo cái của pháo lôi thanh được đúc bằng đồng hay sắt cơ.

- Quân sư nói kĩ hơn xem nào.

- Pháo lôi thanh viên đạn hình tròn vừa khít với ống pháo cái (nòng pháo). Bên trong viên đạn được đúc rỗng lại có nhiều khía như quả na. Dùng loại thuốc nổ hoả thần sa, liệt hoả phong, phi hoả thần yên, thần hỏa thần phong, pháp hoả thần yên, pháp hoả thần sa tuỳ theo liều lượng mà nhồi vào ruột quả đạn, có ngòi dẫn lửa. Trong nòng ống pháo cái nhồi liều thuốc phóng cũng có ngòi dẫn lửa. Đặt quả đạn vào trong nòng ống pháo cái, hướng về phía đối phương, châm lửa đốt ngòi. Pháo nổ đẩy quả đạn bay về phía cần bắn. Thuốc trong quả đạn cháy nổ vỡ tung những mảnh sắt ra bốn phía. Người ngựa trúng phải đều chết cả. Tường thành cũng phải đổ.

- Thế chẳng khác gì thần lôi trọng pháo của quân ta.

- Vâng! Đúng thế, có thể còn mạnh hơn. Vả lại thần lôi trọng pháo của ta viên đạn làm bằng đá, còn pháo lôi thanh viên đạn bằng sắt đúc.

Thoát Hoan than:

https://thuviensach.vn

- Ngờ đâu Trần Quốc Tuấn có nhiều loại hoả khí mạnh như thế mà bây giờ mới đem ra thi thố, quân ta chống sao nổi đây.

A Lý Hải Nha nói:

- Thái tử cho quân lính chặt tre đan thành nhiều tấm phên, phía trước lấy rơm trộn bùn phết lên một lần dày. Khi đối trận, cho những người khoẻ mạnh đẩy các phên ấy lên trước, cũng hạn chế được một phần thương vong cho quân sĩ.

Thoát Hoan nghe theo, liền bắt bọn Mã Vinh, Cát Lý Hoa La, A Lý, Lôi Hạ đem quân đi làm ngay trong đêm. Người chặt tre đan phên, kẻ lấy bùn trộn rơm làm đến sáng được mấy trăm cái phên tre, cho cả ra cổng Bắc thành, tiến về phía Hồng Giang khẩu để chống nhau với quân Việt. Thoát Hoan lại cho người đến Đông Bộ Đầu giục Khoan Triệt tiến binh chiếm lại Hồng Giang khẩu. Khoan Triệt hội các tướng thương nghị, nói:

- Thái tử giục ta tiến đánh Hồng Giang khẩu nhưng thuyền bè ít quá không thể đánh từ dưới sông lên được. Các tướng có mưu kế gì không?

Đường Phụng Nguyên nói:

- Thái tử chỉ bảo ta tiến binh đánh chiếm lại Hồng Giang chứ không nói là đánh thuỷ hay bộ. Quân của Mã Vinh cũng quay lại rồi. Ta cứ cho quân men theo bờ sông đánh lên, hợp với quân của Mã Vinh làm hai gọng kìm, dẫu quân Nam có đông cũng không chống nổi hai mặt.

Nhan Tiết Bá nói:

- Đêm qua quân Nam toàn đánh bằng hoả khí. Quân ta người ngựa không có gì che chắn, tiến lên khác chi làm mồi cho hoả pháo của chúng. Theo tôi, nên vớt những thuyền hỏng nát cho lên xe đẩy đi trước làm bức thành chuyển động cho quân lính tiến theo sau mới được.

https://thuviensach.vn

Khoan Triệt nghe theo kế ấy, tự mình cùng Đường Phụng Nguyên cho quân dô hò vớt hơn hai mươi chiếc thuyền hỏng đưa lên xe, cứ theo triền sông đẩy lên phía Hồng Giang khẩu, để Đổng Nhạc, Nhan Tiết Bá, Phương Vạn Lợi ở lại giữ Đông Bộ Đầu. Đường đi gập gồ khấp khểnh lại toàn cát lầy, mãi giờ Thìn ba khắc mới lên đến nơi nhưng chẳng thấy quân Việt động tĩnh gì. Lát sau đám quân Mã Vinh, A Lý cũng ì ạch đẩy những phên tre trát bùn đến. Khoan Triệt nói:

- Quân Nam ở tịt trong đồn, không ra đánh. Chi bằng ta cứ tiến vào xem chúng làm gì.

Mã Vinh nói:

- Không nên! Tôi chắc bây giờ các miệng rồng lửa của chúng đã chĩa hết cả ra ngoài. Quân ta cứ tiến vào ắt làm mồi béo cho chúng.

Khoan Triệt mắng rằng:

- Nhà ngươi nhát như vậy hẳn nào chưa đánh đã chạy cũng phải.

Nói xong sai quân cứ đẩy các xe chở thuyền vào cổng đồn rồi vào trước sân doanh cũng chẳng thấy quân Việt đâu. Quân lính phía sau ùa cả lên hoá ra doanh trại chỉ còn là đống tro tàn, quân Việt đã rút đi đâu từ bao giờ rồi. Đường Phụng Nguyên nói:

- Thôi chết! Quân Nam lừa ta đem quân sang đây để chúng tiến đánh Đông Bộ Đầu rồi.

Khoan Triệt cũng nghĩ như vậy, mới bảo Mã Vinh:

- Ngươi ở đây hãy cho quân sửa lại đồn luỹ. Ta quay lại Đông Bộ Đầu đây.

https://thuviensach.vn

Nói xong, lật đật kéo quân trở lại Đông Bộ Đầu phòng giữ nhưng suốt ngày hôm ấy không thấy quân Việt đến đánh. Bọn A Lý giúp Mã Vinh sửa lại đồn luỹ xong cũng kéo quân về Thăng Long, báo với Thoát Hoan:

- Chúng tôi chờ hết cả ngày nhưng không thấy quân Nam đâu cả.

A Lý Hải Nha nói:

- Đêm qua quân Nam đánh ở đây không nhiều nên chúng mới dùng hoả khí mạnh để quân ta phải sợ còn đại quân của chúng vẫn ở Hải Thị, A Lỗ.

Thoát Hoan nói:

- Mã Vinh đêm qua chạy về đây chả nói là quân Nam có đến mấy chục vạn là gì. Ta chỉ sợ Lưu Thế Anh cũng nhìn gà hoá cuốc như vậy thôi. Ngay cả Tản Đáp Nhi Đải nữa cũng có khi bị lừa thế cả. Để đợi tin của Giảo Kỳ điện hạ xem thực hư thế nào đã.

Nói về Trung Thành vương sau khi cho quân đột kích đốt cháy đồn Hồng Giang khẩu, liền theo lời dặn của Hưng Đạo vương, xuôi thuyền về hạ lưu để kịp đánh Tây Kết, cũng không biết thuyền của Giảo Kỳ đi ngay ở phía trước. Giảo Kỳ đi chừng ba mươi dặm, nghe thấy tiếng pháo nổ liên hồi ở Hồng Giang khẩu, lại nghĩ Thăng Long có biến nên quay thuyền trở lại cứu, thế là bất ngờ gặp ngay đoàn thuyền của Trung Thành vương đang xuôi xuống. Đêm ấy là hai mươi bảy, không có trăng. Hai đoàn thuyền gặp nhau mà không biết quân bên nào, mãi khi sáp mạn, nghe tiếng nói mới biết. Trung Thành vương liền hô quân vây đánh, lại sai đốt mã phong pháo ném sang. Mấy chục đấu thuyền của Giảo Kỳ không chống nổi, chìm gần hết, quân lính chết đuối quá nửa. Tuỳ tướng của Giảo Kỳ là Một Tàng Yếu Giang trúng đạn tật lê chết ngay trong khoang thuyền. Giảo Kỳ dẫn Một Tàng Độc Long, Tổ Đại, Trịnh Ngu cùng số quân còn lại bỏ thuyền chạy đến Chương Dương. Phàn Tiếp đang đi tuần trên mặt thành Chương

https://thuviensach.vn

Dương, thấy có tiếng người ngựa xôn xao phía dưới, tưởng là quân Việt tiến đánh, liền sai bọn Chúc Khoáng, Chúc Đạt cho quân bắn xuống làm quân của Giảo Kỳ chết thêm mấy trăm người nữa. Trong đó có cả Trịnh Ngu. Tổ Đại gọi to lên rằng:

- Trên ấy đừng bắn nữa. Có Giảo Kỳ điện hạ đến đấy.

Phàn Tiếp nghe đúng tiếng quân nhà mới thôi bắn, ra mở cửa đón vào.

Để thấy rõ toàn cục tình hình chiến sự, trước khi nói việc quân Việt đánh chiếm Tây Kết, Hàm Tử, xin hãy nói chuyện Minh Lý Tích Ban dẫn bọn hàng tướng Trần Tú Hoãn về Nguyên xin viện binh và cầu phong. Đáng lý ra Trần Kiện làm chánh sứ, Bá Ý làm phó sứ, nhưng vì Trần Kiện bị Nguyễn Địa Lô bắn chết, Bá Ý quay lại nên Minh Lý Tích Ban lấy Trần Tú Hoãn làm chánh sứ, Trần Lộng làm phó sứ, tức tốc về thẳng Yên Kinh xin vào yết kiến Hốt Tất Liệt. Lúc bấy giờ là cuối mùa xuân, cây cỏ tươi tốt, muông thú rất nhiều, ngày nào Hốt Tất Liệt cũng dẫn bách quan đi săn nên Minh Lý Tích Ban phải chờ mất mấy ngày mới được vời vào diện kiến. Minh Lý Tích Ban dẫn bọn Trần Tú Hoãn cùng vào, bái lạy, chúc lời vạn tuế rồi tâu rằng:

- Từ khi thái tử vượt qua Khả Lan Vi vào cõi Nam, thế mạnh tựa chẻ tre, quân đi như nước chảy, không đồn nào không tan, không ải nào không vỡ, chỉ hơn hai tháng đã đến được kinh thành nước Nam, khiến vua chúng sợ hãi phải bỏ cả thành trì chạy ra hải đảo. Tướng của chúng là Trần Quốc Tuấn thua luôn mấy trận, trước mất Nội Bàng, sau bỏ Vạn Kiếp trốn vào nơi rừng núi của miền Hải Đông. Nhưng nay thời tiết nóng bức, quân ta không chịu nổi sinh ra ôn dịch, bệnh tật rất nhiều, không đủ thuốc chữa trị, lương thực cũng cạn, lòng quân có bề nao núng. Xin chúa thượng cho thêm viện binh cùng quân lương mới có thể bình định xong xứ ấy được.

Hốt Tất Liệt phán:

https://thuviensach.vn

- Đã chiếm được nước nó thì lấy lương thực của nó mà dùng, sao phải quay về xin quân lương?

Minh Lý Tích Ban nói:

- Từ vua đến dân xứ ấy không ăn lương thực như quân ta. Chúng toàn dùng rau cỏ thay cơm, đào trong rừng được thứ gì ăn thứ ấy chứ đâu có trồng cấy như Trung Nguyên. Quân ta có đến mấy chục vạn, không thể ăn uống như chúng được.

Hốt Tất Liệt nói:

- Lạ thật! Ta vẫn nghe nói xứ ấy nhiều sản vật quý, dân cư đông đúc, đồng ruộng tốt tươi lắm cơ mà?

Minh Lý Tích Ban tâu:

- Vâng! Các đoàn sứ thần ai về cũng nói thế nhưng thực ra người Nam chỉ có một ít ruộng ở quanh kinh thành trồng lúa để tiếp đón sứ thần các nước, còn những nơi khác sông ngòi chi chít, đồng trắng nước trong, dân tình mông muội lắm.

Quan bình chương hành tỉnh Kinh Hồ bấy giờ là Áo Lỗ Xích, nói:

- Không thể có chuyện như tướng quân Minh Lý Tích Ban nói được. Thần cũng đã từng sang An Nam, thấy khắp nơi đồng ruộng của họ tốt tươi lắm, dân cư đúng là cũng đông đúc trù phú chẳng khác gì Trung Nguyên.

Quan thượng thư Sài Thung biết là Minh Lý Tích Ban láu lỉnh tâu liều nhưng muốn Hốt Tất Liệt cử viện binh cứu Thoát Hoan nên nói rằng:

- Quan bình chương và tướng quân đây cùng nói đúng cả nhưng quan bình chương chỉ nhìn thấy nước Nam vào mùa nước cạn. Còn nay đang là lúc nước dâng cao, lại đúng như lời tướng quân Minh Lý Tích Ban vừa nói.

https://thuviensach.vn

Xứ ấy trời nắng như thiêu, làm cho nước nóng bỏng, đến cua cá cũng phải ngoi lên mà chết. Quân ta ở xứ lạnh sang chịu sao nổi. Mùa này cả nước chúng đều sống bằng nghề bắt cá mà thôi. Tổ tiên nhà Trần trước đây cũng là ngư dân cả. Theo thần, hoàng thượng nên cử ngay viện binh đi giúp thái tử mới được.

Hốt Tất Liệt nghe lời Sài Thung, liền xuống chỉ cho Áo Lỗ Xích điều ngay mười vạn quân hành tỉnh Kinh Hồ, ba mươi vạn thạch lương, giao cho A Bát Xích làm tướng chỉ huy cùng Minh Lý Tích Ban lập tức lên đường sang Đại Việt. Áo Lỗ Xích tuân chỉ về ngay Hồ Quảng kiểm điểm quân lương. Minh Lý Tích Ban lại tâu việc Trần Tú Hoãn sang xin cầu phong. Các quan trong khu mật viện đều nói:

- Thái tử mang quân đi lần này thành công thì An Nam sẽ thành quận huyện của nhà Nguyên ta, cần gì phải phong vương cho ích Tắc.

Minh Lý Tích Ban tâu:

- Nay ta chưa thâu tóm được nhân tâm xứ ấy, xin thánh thượng cứ phong cho chúng để chúng phục dịch cho ta. Khi nào dân tình đã thuần thục hãy trừ chúng đi cũng có khó gì.

Thượng thư Sài Thung nói vào:

- Lời Minh Lý tướng quân rất đúng. Xin chúa thượng minh xét.

Hốt Tất Liệt nói:

- Thôi được! Việc này để sau hẵng hay.

Trong khi đạo viện binh của nhà Nguyên hùng hổ tiến sang Đại Việt, trên tuyến sông Cái, Trần Quốc Thành nhận lệnh của Hưng Đạo vương đem đoàn thuyền lương ngược nước đi lên. Khoảng cuối giờ Dần, trời tang tảng sáng tiền đội đến ngang cửa đồn Tây Kết. Tuỳ tướng của Mãng Cổ

https://thuviensach.vn

Đài là Mao Hội đang đi tuần trông thấy, liền vào tướng doanh báo lại. Mãng Cổ Đài còn đang ngủ, nghe vậy nhỏm ngay dậy chạy ra xem, thấy thuyền lương quân Việt lũ lượt kéo đi, nối nhau dài đến mấy dặm liền mà không có lính canh giữ, chỉ những người chân sào ra sức đẩy cho thuyền tiến lên một cách nhọc nhằn. Hai tướng Liêm Võ, Văn Kỳ Sương cùng nói:

- Chiếm được đoàn thuyền lương này, ta không phải nhịn đói nữa, còn có thể rủng rỉnh giúp các đồn xung quanh.

Mãng Cổ Đài nghe nói vậy nuốt nước dãi đánh ực, ra vẻ thèm thuồng lắm, nói với các tướng:

- Bọn người Nam khinh quân ta không có thuyền nên mới dám nghênh ngang ngạo mạn thế này. Mao Hội ở lại giữ đồn để ta cùng Văn Kỳ Sương, Liêm Võ mang quân ra cướp lương về cho mà chén.

Mao Hội nói:

- Tôi nghe nói Trần Quốc Tuấn là người dùng binh cẩn trọng lắm, lẽ nào lại hớ hênh thế. Ngộ nhỡ có mưu kế gì chăng.

Mãng Cổ Đài nói:

- Chẳng qua là chúng mới thắng được đồn A Lỗ nên đắc chí thế thôi. Trần Quốc Tuấn dám chở lương đi giữa thanh thiên bạch nhật là trong lòng có ý kiêu căng, Binh kiêu tắc bại. Ta đem quân đánh, nhất định cướp được. Ngươi chớ có lo.

Nói xong liền cùng Liêm Võ, Văn Kỳ Sương đem ba nghìn quân lên bè tre tiến ra nhưng vì bè tre đi ngược nước không nhanh bằng thuyền nên chỉ cướp được mấy thuyền đi sau mà chẳng tổn hại một người lính nào. Thôi thế cũng đủ cho lính có cái cho vào bụng cả tháng rồi. Mãng Cổ Đài nghĩ vậy thoả mãn lắm, cho quân kéo những thuyền lương trở vào. Lính Nguyên mừng vui khôn xiết, cười nói vang cả mặt nước. Bỗng đâu nổ một

https://thuviensach.vn

tiếng pháo, trong những bãi lau quanh đấy thuyền quân Việt đổ ra không biết bao nhiêu mà đếm, chặn mất đường về của quân Nguyên. Mãng Cổ Đài sợ đến ríu cả lưỡi, không biết ra lệnh thế nào nữa. Mấy trăm thuyền của Chiêu Văn vương vây chặt đám bè tre của Mãng Cổ Đài. Triệu Trung, Phó Tường, Trương Tích, Giả Cương, Tiết Hùng cùng các tướng đồng loạt thúc quân tiến đánh. Mãng Cổ Đài nhảy ùm xuống nước trốn vào bờ lau. Liêm Võ rơi xuống sông bị nước cuốn mất tích. Văn Kỳ Sương bị Phó Tường vụt một roi chết ngay trên sạp bè. Ba nghìn quân Nguyên tan tành cả, số còn lại bị bắt không thoát một người nào.

Trong lúc Chiêu Văn vương vây đánh Mãng Cổ Đài, Chiêu Thành vương cho quân tiến đánh đồn Tây Kết, dùng hoả khí bắn vào. Doanh trại quân Nguyên bốc cháy đùng đùng. Hai nghìn quân Nguyên còn lại trong đồn chết cháy, mùi khét theo khói bốc lên mờ mịt cả bầu trời. Một mình Mao Hội không chống cự nổi, lại không có đường chạy, liền thét lên một tiếng vang trời:

- Thái tử ơi! Thần chết ở đây.

Nói xong đâm kiếm vào cổ mà chết. Chiêu Thành vương cho quân tiến vào đồn dập tắt lửa, lùng bắt những lính Nguyên sống sót đang tìm đường lẩn trốn. Phàn Tiếp ở bên hữu ngạn vừa đón Giảo Kỳ vào thành Chương Dương lại thấy bên Tây Kết lửa cháy ngút trời, khói bốc đến tận mây xanh, liền gọi Hạ Tổ Huy, Chúc Đạt dặn:

- Hai ngươi mang ngay một nghìn quân vượt sông sang cứu Tây Kết.

Hạ Tổ Huy, Chúc Đạt nhận lệnh, mang quân ra đến bờ sông, thấy trên mặt nước thuyền quân Việt nhiều như lá rừng, lính Việt cầm nỏ, cầm giáo, miệng hô "Sát Thát! Sát Thát"! Người người đều muốn xông lên bờ. Hai tướng Nguyên hoảng sợ, đem quân chạy về thành. Phàn Tiếp cho quân lên mặt thành chống giữ, không dám ló mặt ra nữa.

https://thuviensach.vn

Trong khi đó Triệu Tu Kỷ ở Hàm Tử quan cũng định dẫn quân đến cứu. Văn Bảo Khanh nói:

- Thế quân Nam đang cường, chúng đánh Tây Kết mà không động chạm gì đến đồn ta là điều rất đáng ngờ. Có khi chúng chỉ chờ tướng quân đi cứu Tây Kết liền ập đến đánh đồn ta cũng nên.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Ta không cứu, Mãng Cổ Đài nguy mất. Để mất đồn Tây Kết, thành ta cũng chẳng thể đứng yên được.

Nói xong liền điểm binh nhưng chưa kịp đi, có hơn chục lính Nguyên từ Tây Kết chạy thoát đến được, nói:

- Đồn trại ở Tây Kết cháy hết. Quân Nam đánh bằng hoả khí, các tướng đều chết không còn một ai. Người Nam đã vào chiếm đồn rồi. Tướng quân không nên ra ngoài, cứ giữ lấy thành thôi.

Triệu Tu Kỷ hỏi các tướng:

- Ta vẫn nghe quân Nam dùng hoả khí bắn vào thành rất là lợi hại. Các ngươi có kế gì chống đỡ không?

Liêm Cơ nói:

- Từ cổ tới giờ phàm muốn chống lửa, phải dùng nước và bùn. Ta nên trát bùn ướt vào ván gỗ mà làm lá chắn mới có thể chống được.

Văn Bảo Khanh nói:

- Đồn chúng ta ở chỗ trũng, mặt luỹ chỉ ngang với mặt nước sông là cùng. Trong đồn có nhiều đống rơm khô. Tướng quân cho lính bện thành lọn, kết từng tấm ngâm nước cho ướt, trát bùn ra ngoài, đem ra chắn được cả lửa lẫn đạn. Mặt khác, đem lính đào thêm đất đắp cho mặt luỹ cao lên.

https://thuviensach.vn

Định Nguyên nói:

- Tôi nghĩ không những phải chống hoả khí mà còn cần đề phòng quân Nam tháo nước vào đồn nữa.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Tất cả những điều các ngươi nói đều có lý cả. Liêm Cơ đem năm trăm quân đi làm phên chắn lửa. Văn Bảo Khanh đem một nghìn rưỡi quân đi đào đất đắp cho luỹ cao thêm lên. Định Nguyên đi tuần, thấy quân Nam đến, phải báo ngay.

Các tướng nhận lệnh, ai vào việc ấy. Triệu Tu Kỷ ngồi lại nơi tướng doanh bóp trán suy nghĩ.

Đây nói Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản cùng tướng quân Nguyễn Khoái đem quân phục ngoài thành Hàm Tử nhưng mãi cuối giờ Thìn vẫn không thấy Triệu Tu Kỷ ra. Hoài Văn hầu nói với Nguyễn Khoái:

- Thằng này nhát chết không dám ra. Đã thế ta đem quân đánh cho chúng biết tay. Ta đánh thẳng vào cổng Tây, còn tướng quân cho quân sang cổng Đông. Hai bên cùng bắn hoả pháo vào thiêu cho chúng một mẻ.

Nguyễn Khoái nghe theo liền đem quân vòng sang cổng Đông, bắc hoả pháo bắn vào cổng thành nhưng cổng thành đã được quân Nguyên phủ một lớp bùn trộn rơm dày, lửa phun vào không hề hấn gì. Quân Việt trèo lên những chiếc xe thang cao có chòi, bắn pháo vào trong luỹ. Quân Nguyên dùng tấm phên chống lửa che chắn khắp nơi. Lửa không bén tới trại lính, đạn tật lê không xuyên thủng được lọn rơm. Quân Nguyên trèo lên những chòi cao trong luỹ bắn tên, bắn đá ra làm nhiều lính Việt thương vong. Nguyễn Khoái phải cho quân lùi lại.

Bên cổng Tây, Hoài Văn hầu cho quân dùng xung xa phá cổng thành nhưng cổng thành chắc lắm, không làm sao phá được. Quân Nguyên lại

https://thuviensach.vn

dựng những tấm phên chống lửa trên luỹ cao ngất làm hoả pháo không sao bắn được vào thành. Lê Ương là tướng cũ của Bảo Nghĩa vương Trần Bình Trọng giờ đi theo Hoài Văn hầu, hiến kế rằng:

- Giặc làm đồ chống lửa, ta đánh bằng nước xem chúng làm sao. Thành này thấp hơn mặt nước sông, nếu ta khơi nước qua đê tất chúng ra ếch nhái cả.

Phạm Thắng nói:

- Không được! Khai đê sông Cái cho nước vào, dân chúng quanh vùng này cũng chịu ngập hết cả. Đồng ruộng khoai lúa chìm hết, dân lấy gì mà sống. Cái hại ấy còn gấp mười cái lợi thu được.

Đỗ Văn Hưởng nói:

- Tôi có cách này có thể tháo nước vào thành mà không sợ dân chúng xung quanh ngập lụt.

Hoài Văn hầu bảo:

- Anh cứ nói đi.

- Từ đê sông cái vào đến cổng Tây chưa đầy trăm bước. Quân ta đông thế này, cho đào đất đắp con mương nổi dẫn nước vào thành. Ba cổng kia lấy đất bịt kín lại rồi hẵng phá đê, thành này hoá ra cái hồ nổi còn gì. Lúa má hoa màu của dân chúng vẫn sẽ bình yên vô sự.

Hoài Văn hầu nghe theo kế ấy, cho Đỗ Văn Hưởng cùng với Giang Biền đem năm nghìn quân đi đắp mương nổi, lại bảo tướng quân Nguyễn Khoái cho lính lấy đất lấp kín ba cửa Đông, Nam, Bắc. Chỉ hơn một canh giờ sau, mương nổi đã đắp xong, ba cổng thành kia cũng được bịt kín. Hoài Văn hầu sai lính phá đê. Nước sông đang cường, chảy vào như thác đổ. Quân Nguyên trong thành sợ hết cả hồn, gào khóc, kêu thét thảm thiết, kéo

https://thuviensach.vn

nhau lên mặt luỹ. Hoài Văn hầu, Nguyễn Khoái sai lính bắc hoả pháo bắn lên. Quân Nguyên chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Lúc sau nước vào đầy trong thành, Hoài Văn hầu cho ba nghìn quân đào đất đắp lại chỗ đê vừa bị phá. Thành ra doanh trại quân Nguyên bị ngâm trong một ao nước nổi giữa đồng. Thân tướng của Triệu Tu Kỷ là Liêm Cơ nói:

- Hay ta phá tường thành cho nước thoát ra.

Định Nguyên nói:

- Không được! Tường thành bị phá, quân Nam xông vào ngay. Quân ta ít, làm sao chống đỡ.

Lúc bấy giờ quân của Chiêu Văn vương đã diệt xong bọn Mãng Cổ Đài liền tiến đến Hàm Tử hợp với Hoài Văn hầu đánh Triệu Tu Kỷ. Triệu Trung dẫn Giả Cương, Tiết Hùng đi tiên phong. Văn Bảo Khanh trông thấy trong quân Việt có cả người Tống, nói với Triệu Tu Kỷ:

- Chết rồi! Chưa chừng người Tống đã lấy lại được Trung Nguyên, đem quân sang đánh giúp người Nam chăng. Tình thế đã đến nước này dẫu có muốn giữ cũng không được nữa. Chi bằng tướng quân chạy về Thăng Long cấp báo sớm với thái tử để còn định liệu.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Quân Nam đông như kiến, vây kín bốn mặt thế kia, làm thế nào mà thoát ra bây giờ.

Liêm Cơ, Văn Bảo Khanh cùng nói:

- Để chúng tôi khai huyết lộ cho tướng quân ra.

Hai tướng nói xong, xông lên trước đánh nhau với quân Việt. Định Nguyên ở phía sau nói với quân sĩ:

https://thuviensach.vn

- Chúng ta phải cố đánh mở lấy đường ra chứ ở đây cũng chết cả thôi.

Quân Nguyên vì quá sợ hãi không nghĩ gì đến đánh nhau nữa, bỏ chạy tán loạn, bị hoả pháo của quân Việt bắn chết nhiều lắm. Hoài Văn hầu thúc quân ùa vào đánh bắt. Quân Việt người người hăng hái tràn lên, đồng thanh hô lớn:

- Sát Thát! Sát Thát.

Tiếng hô truyền lan trên mặt sóng, vang xa đến mấy chục dặm. Quân Nguyên run rẩy chui rúc khắp nơi. Rất nhiều kẻ bị bắt, bị giết, thây nằm đầy đồng. Nguyễn Khoái trông thấy Định Nguyên đang chạy, liền đuổi theo, đưa một đao. Định Nguyên vỡ bả vai lăn xuống chết. Liêm Cơ trên người bị mấy vết thương vẫn phải cùng Văn Bảo Khanh cố đánh chặn cho Triệu Tu Kỷ chạy ra ngoài vòng vây. Triệu Tu Kỷ ra được khỏi vây, cứ ngược lên hướng bến Bồ Đề mà chạy. Liêm Cơ không còn đủ sức theo chủ, đành chết trong đám loạn quân. Văn Bảo Khanh trúng tên thuốc độc, chạy về đến Bồ Đề, lăn ra chết ngay trước cửa doanh, làm cho quân Nguyên ở đây càng thêm hoảng sợ. Triệu Tu Kỷ qua cầu phao sang Thăng Long báo rõ mọi chuyện với Thoát Hoan, A Lý Hải Nha. Thoát Hoan mắng:

- Các ngươi chỉ là một lũ ăn hại. Quân Nam chỉ có mấy ống pháo vớ vẩn, bắn dọa thế thôi chứ lấy đâu ra lắm quân đến thế. Nếu quả nhiên Trần Quốc Tuấn đem đại binh đến đấy, Giảo Kỳ điện hạ đã báo về cho ta rồi.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Tôi có thấy thân vương Giảo Kỳ đến đâu! Thôi. Thế này thân vương điện hạ lành ít dữ nhiều rồi. Chính mắt tôi còn nhìn thấy quân Tống đánh giúp quân Nam nữa. Không biết ở Trung Nguyên có chuyện gì không.

Thoát Hoan nói:

https://thuviensach.vn

- Thân vương chưa đến nơi, ngươi đã để mất thành rồi còn đâu nữa. Ngươi nói ở Trung Nguyên có chuyện gì. Chẳng lẽ nhà Tống đã được khôi phục hay sao? Có mà nằm mơ!

Lưu Thế Anh biết là Triệu Tu Kỷ bị mắng oan nhưng không biện minh thế nào được. A Lý Hải Nha nói:

- Sớm tối hôm nay chắc sẽ có tin của thân vương điện hạ.

Còn đang thương nghị, có lính vào báo người của thân vương Giảo Kỳ đã về. Thoát Hoan liền cho vào. Người lính bước vào quỳ dâng thư. Thoát hoan mở đọc xong, kêu lên rằng:

- Trời ơi! Đúng có Trần Quốc Tuấn ở đây, ta không kịp trở tay mất rồi.

Thật là:

Uất hận trào sôi dòng cuộn chảy

Tanh nồng máu đỏ nước Hoàng giang

Chiến mã tung bờm tai dựng ngược

Hàm Tử như còn: Sát Thát! vang.

Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản đánh thắng trận ấy, quét sạch con đường bên tả ngạn từ Hải Thị lên đến Thăng Long. Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Thoát Hoan, A Lý Hải Nha chống đỡ với quân Việt thế nào. Cảm ơn sự theo dõi của bạn.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 37

Nguyễn Chế Nghĩa bắn chết A Thâm

Trần Đạo Chiêu thuyết hàng Trương Hiển

Xin tạm dừng nói việc ở trận tuyến sông Cái. Mời độc giả hãy ngược thời gian quay lại với đạo quân của vua Trần đang vượt biển vào Thanh Hoá. Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang, Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư được tin, đem quân đến nghênh giá. Tĩnh Quốc vương làm lễ xong, khóc nói với hai vua rằng:

- Thần dạy con không nghiêm, đến nỗi thằng Kiện hàng giặc làm tổn hại quan quân. Thần thật có tội nặng lắm.

Thượng hoàng Thánh Tông an ủi:

- Trẫm rất biết lòng của Tĩnh Quốc. Cha mẹ sinh con giời sinh tính. Việc thằng Kiện hàng Thát không phải lỗi ở Tĩnh Quốc.

Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư nói:

- Trước đây Tĩnh Quốc vương đã muốn đánh bắt Trần Kiện, nhưng vì thần can nên việc ấy mới không thành.

Thánh Tông nói:

- Việc ấy không thành cũng không sao. Trẫm mới nhận được tin thằng Kiện trốn sang Nguyên nhưng bị bắn chết ở Khâu Ôn rồi. Thế là xong. Các khanh không cần nhắc đến nữa.

https://thuviensach.vn

Hôm ấy Tĩnh Quốc vương về nói với vợ chuyện Trần Kiện đã bị bắn chết. Phu nhân sụt sùi khóc mãi không thôi. Tĩnh Quốc vương nói:

- Nó là thằng phản quốc, làm hại giống nòi, chết đáng lắm. Phu nhân thương khóc làm gì.

Phu nhân nói:

- Từ khi thiếp về với đại vương, làm việc gì đại vương cũng ưng lòng, chỉ mỗi việc sinh ra thằng Kiện là đáng tủi hổ, vì vậy đau lòng mà khóc chứ đâu có thương chi nó.

Mấy hôm sau vua Trần thiết triều tại Thanh Hoá, phán rằng:

- Nay quân Nguyên đã dồn cả ra Bắc. Ta muốn tuyển thêm lính ở Hoan, Ái để kịp thời tiến ra cùng Hưng Đạo vương đánh giặc.

Thượng tướng thái sư Trần Quang Khải tâu:

- Toa Đô tuy đã ra Bắc nhưng chúng biết nhà vua vào trong này, thế nào cũng theo vào. Xin hoàng thượng liệu kế đối phó.

Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư tâu:

- Việc chống với Toa Đô, thần cùng Tĩnh Quốc vương có thể đảm nhận được. Còn việc tuyển thêm quân xin hoàng thượng giao cho thượng tướng thái sư lo liệu.

Nhà vua nghe theo, liền sai Tĩnh Quốc vương, Nhân Huệ vương tuần tiễu ở vùng cửa biển, sẵn sàng đón đánh Toa Đô, cử Chiêu Minh thái sư Trần Quang Khải đem quân đến các thôn bản tuyển mộ thêm lính. Chiêu Minh vương đến các thôn xóm, thấy chỗ nào quân Nguyên đã đi qua đều xơ xác tiêu điều, dân tình ly tán chưa về, trong lòng buồn lắm. Chiêu Minh vương có bà chính thất phu nhân là Phụng Dương công chúa. Phu nhân là

https://thuviensach.vn

con của cố thống quốc thái sư Trần Thủ Độ với bà á thất Bảo Châu, từ nhỏ đã nổi tiếng thông minh, hiền thục, được đức Thái Tông Trần Cảnh rất quý mến đưa về cung nhận làm con nuôi, đặt cho hiệu là Phụng Dương công chúa. Công chúa Phụng Dương càng lớn càng xinh đẹp đoan trang mà Trần Quang Khải cũng đã là một trang tuấn kiệt. Hai người đầu mày cuối mắt tư tình với nhau. Thái Tông biết chuyện mới tác thành cho. Phụng Dương lấy Quang Khải xét về gia đình, xem như em lấy anh, mà xét về dòng tộc lại là cô lấy cháu họ. Về sau Quang Khải say mê một người thứ thiếp nên nhạt tình với Phụng Dương. Công chúa buồn lắm nhưng không hề tỏ ra ghét ghen oán giận gì, vẫn chăm lo quán xuyến trong nhà cho chồng yên tâm lo việc triều chính. Các thê thiếp của chồng hoặc kẻ hầu đầy tớ nhỡ có mắc lỗi, bà chỉ bảo cặn kẽ nhẹ nhàng với một thái độ hết sức bao dung, ít khi phải dùng hình phạt. Phụng Dương đối xử với người già, người trẻ trong phủ đều có phép tắc nên được mọi người kính trọng, lại chăm lo công việc gia đình nên tiền của không hao phí. Trần Thủ Độ biết chuyện, có gọi Quang Khải đến khuyên răn. Quang Khải cũng biết Phụng Dương là người hiền thảo nhưng vì tuổi trẻ mà trong phủ lại có nhiều gái đẹp, khó bỏ được tật cũ. Mãi đến khi Thoát Hoan đánh sang, Quang Khải đã là quan thái sư, theo vua về Thiên Trường. Nửa đêm bỗng có một chiếc thuyền bốc cháy. Quân sĩ tưởng giặc đến, hoảng loạn cả lên. Phụng Dương bình tĩnh đánh thức chồng dậy rồi đưa lá mộc che tên cho. Đại loại còn nhiều chuyện như vậy nên cuối cùng Phụng Dương được Chiêu Minh vương thực sự yêu quý, nể trọng.

Lúc bấy giờ ở Thanh Hoá dân tình ly tán, không tuyển được quân, phu nhân Phụng Dương thấy chồng vì thế mà buồn bực mới hiến kế rằng:

- Dân Hoan, Ái vì giặc Toa Đô mà bỏ cửa, bỏ nhà phiêu dạt khắp nơi. Thái sư muốn tuyển được lính, trước hết phải giúp đỡ họ đã.

Chiêu Minh vương hỏi:

- Nàng nói có lý lắm. Nhưng muốn giúp họ, phải làm thế nào?

https://thuviensach.vn

Phu nhân nói:

- Cái trọng yếu nhất của dân không gì bằng ăn và ở. Nay dân đang đói mà kho đụn của quân đội cất giấu trong rừng còn nhiều. Thái sư hãy trích một phần phát chẩn cho dân, lại cho lính giúp họ dựng lại cửa nhà, thiếp nghĩ chỉ trong một tháng có thể tuyển được mấy vạn quân ngay.

Chiêu Minh vương nghe theo kế ấy, quả nhiên mới hơn nửa tháng đã tuyển được gần năm vạn tân binh, giao cho Tá Thiên vương Trần Đức Việp cùng với Văn Túc vương Trần Đạo Tái huấn luyện rồi xung vào đội quân của nhà vua. Cuối tháng tư, vua Trần nhận được biểu thư của Hưng Đạo vương nói là Thoát Hoan đã sai Toa Đô quay lại Thanh Hoá, cùng trình bày phương lược phá giặc của mình. Nhà vua liền thiết triều, hỏi các quan rằng:

- Nay Toa Đô đem quân quay lại đây, ngoài Bắc quân ta sắp đánh lớn vào tuyến phòng thủ của giặc. Các quan hãy bàn xem nên làm thế nào.

Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư tâu:

- Thần cùng Tĩnh Quốc vương xin ở lại đối phó với Toa Đô. Hoàng thượng cùng thái sư mang quân ra Bắc hợp với Hưng Đạo vương đánh ép quân giặc vào giữa tất phá được chúng.

Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang nói:

- Lời bàn của Nhân Huệ vương rất chí lý. Đây chính là dịp ta cả phá quân Nguyên vậy.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải tâu:

- Thần cũng đồng ý với nhị vị vương gia. Nay Toa Đô đã quay vào đây, tất Trường Yên bỏ ngỏ. Hoàng thượng mang mười vạn quân chiếm lấy nơi ấy rồi đánh thẳng lên Thiên Trường. Thần xin dẫn năm vạn quân vào cửa Giao Hải để cùng Hưng Đạo vương phá Thoát Hoan.

https://thuviensach.vn

Vua Trần nghe theo kế ấy, dặn lại Nhân Huệ vương và Tĩnh Quốc vương rằng:

- Toa Đô dẫn quân vào đây biết trẫm đã ra Bắc, thế nào cũng theo ra ngay. Hai khanh không nên cố đánh làm gì, chỉ cần quấy rối, giữ chân chúng ở trong này chừng mười ngày rồi kệ cho chúng theo ra Bắc. Lúc ấy trẫm tất có cách cho chúng vào tròng.

Ngày hôm sau hải đoàn của Chiêu Minh vương đi trước để kịp lên cửa Giao Hải, lấy Văn Túc vương Trần Đạo Tái làm tiên phong. Hải đoàn của vua trần đi gần hơn nên xuất phát sau, lấy Tá Thiên vương Trần Đức Việp làm tiên phong, Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng làm tham mưu, Trung Hiến hầu Trần Dương đoạn hậu, thần xạ Nguyễn Chế Nghĩa đi theo bảo vệ nhà vua. Nguyễn Chế Nghĩa người làng Cối Xuyên, huyện Trường Tân, nhà nghèo nhưng chăm học, khi trưởng thành không những làu thông kinh sử mà các sách binh pháp của bách gia chư tử cũng đều tinh thạo, đặc biệt có tài bắn cung, thường dùng loại cung cánh rất cứng, mũi tên dài gấp rưỡi những mũi tên thường, dù đi ngựa hay đi bộ bắn trăm phát không sai một, được Hưng Đạo vương thu làm gia tướng, vua Trần Thánh Tông yêu quý lắm. Hưng Đạo vương mới cho vào đội quân bảo vệ nhà vua.

(Huyện Trường Tân: Nay là huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương)

Lúc bấy giờ ở Trường Yên chỉ có ba nghìn quân Nguyên đóng giữ. Hai tướng Phó Mỹ, Kê La Liên bàn nhau rằng:

- Chúng ta ở đây ít quân mà lại sát ngay với biển, ngộ nhỡ binh thuyền quân Nam vây đánh, rất khó chống giữ. Chi bằng ta lập thêm một trại ở phía trong, quân Nam có đến, còn ứng cứu cho nhau, hoặc cử người đến Thiên Trường xin viện binh cũng tiện.

Kê La Liên nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi ở lại đây chỉ cần một nghìn quân. Ông mang hai nghìn quân vào cách mười lăm dặm cắm trại. Nếu quân Nam đến, tôi cho đốt lửa để ông mang quân tới đánh mặt ngoài.

Phó Mỹ nghe theo, liền mang hai nghìn lính vào cánh rừng thưa cách mười lăm dặm hạ trại. Kê La Liên ở lại cho lập năm chiếc đài lửa cùng ba chòi canh quay ra biển, cử lính suốt ngày đêm theo dõi, lại cho quân chèo thuyền nhẹ đi thám thính ở những đảo xa, hễ có quân Việt, lập tức báo về.

Ngày mồng một tháng năm, hải đoàn của vua Trần tới gần Trường Yên, Tá Thiên vương Trần Đức Việp đi tiên phong bắt được một thuyền nhỏ có hai lính Nguyên, liền mang đến trình với nhà vua. Trần Nhân Tông giao cho quan đại phu Nguyễn Nhuệ tra hỏi. Hai lính Nguyên nhất định không khai. Nguyễn Nhuệ sai quân trói vào đầu cái cọc dài rồi dìm xuống biển cho sặc nước mặn. Hai lính nguyên chịu không nổi mới xin khai hết thực tình. Vua Trần biết được sự bố phòng của Phó Mỹ cùng Kê La Liên, liền triệu quan tham mưu Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng đến bàn việc. Chiêu Đạo vương nói:

- Quân giặc dựng đài cao là để dễ phát hiện ra quân ta. Đêm nay không có giăng, thần cho quân bí mật tiến vào vây đồn Trường Yên. Lại cho Trung Hiến hầu Trần Dương chặn đường viện binh. Kê La Liên chỉ có mỗi đường chịu trói mà thôi.

Trần Nhân Tông phán:

- Cách ấy được lắm. Hoàng thúc cứ tuỳ nghi điều binh tiến đánh.

Chiêu Đạo vương nhận chỉ, gọi Trung Hiến hầu đến dặn:

- Phía Nam, phía Bắc Trường Yên đều có đường dẫn về hướng Tây rồi chạy lên Thiên Trường. Đêm nay giăng lặn sớm, ngươi im lặng đem quân lên bộ, phục ở ngã ba, khi nào thấy Phó Mỹ đem quân cứu Trường Yên, đổ ra mà đánh chặn chúng lại.

https://thuviensach.vn

Trung Hiến hầu nhận lệnh, sai hai thân tướng là Đặng Điển, Cao Tử Diệp mang quân phục ở ngả phía Bắc, còn mình cùng Đặng Bích chặn ở ngả phía Nam, đợi trời tối, bịt giẻ vào móng ngựa, kéo quân qua phía ngoài Trường Yên, lên hướng Tây phục đợi.

Chiêu Đạo vương lại gọi Tá Thiên vương, dặn:

- Trường Yên là hậu cứ của Toa Đô, còn chứa rất nhiều quân cụ, khí giới. Ta đánh được nơi này, chẳng khác nào chặt được tay của nó. Canh hai đêm nay ngươi đem quân đánh vào, chỉ cốt reo hò doạ cho chúng đốt đài lửa lên chứ không cần chiếm đồn. Đến canh tư ta sẽ thay cho ngươi về nghỉ.

Tá Thiên vương nói:

- Đã đánh đêm cốt bất ngờ nhanh chóng tiến vào chiếm đồn. Sao vương thúc lại chỉ cho reo hò để doạ thôi?

- Trường Yên luỹ dày, hào sâu. Ta cố đánh sẽ tổn hao quân sĩ, chỉ cần doạ cho chúng đốt lửa gọi viện binh tới. Ta phục quân đánh tan viện binh, bọn trong đồn tất phải hàng. Vả lại Kê La Liên là người Chiêm Thành, bất đắc dĩ đi theo Toa Đô nhưng vẫn bị khinh miệt lắm. Ta dùng lời nói ngọt mà dụ, thế nào hắn cũng theo về.

Tá Thiên vương cười, nói:

- Ngờ đâu thúc phụ mưu cơ cũng cao sâu đến thế.

Chiêu Đạo vương cười bảo:

- Trước giờ ta vẫn mang tiếng là kẻ võ biền, bất đắc dĩ phải dùng mưu mà thôi, nhưng ngươi chớ có nói ra kẻo Chiêu Minh, Hưng Đạo, Nhân Huệ các ông ấy lại cười cho thối mũi.

https://thuviensach.vn

Tá Thiên vương nói:

- Cháu biết rồi!

Hai chú cháu cùng nhìn nhau cười.

Đêm ấy không trăng nhưng trời nhiều sao nên cũng không đến nỗi tối lắm. Kê La Liên đi tuần xong, trở về tướng doanh, còn chưa ngủ, bỗng nghe bốn mặt luỹ pháo nổ vang trời. Quân Việt hò reo tiến đánh, bắn hoả pháo vào luỹ. Nhiều lều trại bén lửa cháy lên rần rật. Kê La Liên vội chia quân chống giữ, cho đốt các đài lửa gọi Phó Mỹ đến cứu ứng. Phó Mỹ ở trại phía Tây, thấy trong đồn có lửa cháy, liền đem quân đến, đi tới ngã ba, định rẽ về hướng Nam rồi vòng lên đánh vào sau lưng quân Việt, chẳng ngờ mới đi được mấy trăm bộ, bỗng nghe một tiếng quát:

- Tướng giặc định đi đâu? Có ta là Trần Dương tướng nước Việt đợi ở đây.

Tiếng quát vừa dứt, phía sau hàng nghìn ngọn đuốc sáng bừng cả lên. Phó Mỹ sợ hãi, dẫn quân chạy sang con đường phía Bắc, lại thấy hai tướng Việt chặn mất lối, quay lại nói với quân sĩ:

- Hai đầu cùng có quân Nam, ta chỉ còn cách cố đánh để thoát thôi.

Nói xong múa giáo xông lên đánh với Cao Tử Diệp, bị Cao Tử Diệp chém một nhát, ngã lăn xuống ngựa. Quân Nguyên thấy chủ tướng đã chết, sợ hãi chạy tứ tung, bị quân Việt đánh bắt gần hết, chỉ còn vài trăm người thoát được, chạy thẳng về Thiên Trường cấp báo. Trung Hiến hầu đánh tan cánh quân cứu viện của Phó Mỹ, liền chia quân vây chặt các cửa Tây, Nam, Bắc.

Canh tư, Chiêu Đạo vương đem quân đến thay cho Tá Thiên vương, sai lính bắc chòi cao, gọi loa vào trong luỹ khuyên bọn Kê La Liên ra hàng. Kê La Liên vẫn chưa biết Phó Mỹ đã chết nên còn chờ được cứu viện,

https://thuviensach.vn

không chịu hàng. Đến sáng, quân Việt lấy đầu của Phó Mỹ bêu lên cọc cho lính Nguyên trong thành nhìn thấy, nói:

- Các ngươi chớ có mong cứu viện, hãy trông đây xem có phải đầu Phó Mỹ hay không? Ai sớm ra hàng sẽ được tha, kẻ nào cố tình chống lại, số phận sẽ như Phó Mỹ này.

Quân Nguyên trong đồn sợ hãi lắm nhưng vẫn chưa chịu ra hàng. Chiêu Đạo vương cho pháo lôi thanh bắn vào. Tiếng đạn nổ rầm rầm. Quân Nguyên sợ hãi mê tơi, vội vã mở cửa thành xin hàng cả. Kê La Liên tự trói mình đến quỳ trước Chiêu Đạo vương xin chịu chết. Chiêu Đạo vương liền đưa đến tâu với Trần Nhân Tông. Nhà vua phán:

- Kê La Liên là người Chiêm, không nên giết. Đợi đánh quân Nguyên xong đem trả cho vua Chiêm tuỳ ý khu xử.

Vua Trần phán xong, xuống chỉ cho Trung Hiến hầu Trần Dương mang quân đi kiểm điểm kho tàng, thu được rất nhiều quân dụng của Toa Đô, chỉ có kho quân lương đã hết sạch. Quân Nguyên nhiều kẻ nói:

- Bị bắt có khi lại may, không đến nỗi chết đói.

Ngay chiều hôm ấy nhà vua xuống chỉ cho Chiêu Đạo vương mang quân lên thẳng Thiên Trường vây đánh bọn Bột La Hợp Đáp Nhi cùng A Thâm.

Nói về Bột La Hợp Đáp Nhi từ khi được giữ Thiên Trường, không còn dịp học hặc với A Lý Hải Nha nữa lại có tới ba vạn quân nên cướp phá những vùng xung quanh được một ít lương thực tạm đủ cho quân lính dùng, không đến nỗi đói khổ quá. Chiều ngày mồng hai tháng Năm thấy quân thua ở Trường Yên chạy về, mới bàn với phó tướng A Thâm rằng:

- Trường Yên cách đây không xa, ta phải mang quân đến chiếm lại. Nếu không quân Nam sẽ đến vây chúng ta ngay.

https://thuviensach.vn

A Thâm nói:

- Quân Nam có đến mười mấy vạn. Ta đem một vài vạn quân đến đánh sao được chúng. Chi bằng ở lại, một mặt tìm cách cố thủ, một mặt cho ngay người về Thăng Long xin viện binh.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Khi thái tử để chúng ta giữ ở đây có dặn rằng phải cứu ứng các nơi. Nay Trường Yên nguy mà ta không cứu, chẳng mang tội lớn lắm sao?

A Thâm nói:

- Việc binh tất phải quyền biến. Giá như ta biết tin từ lúc Trường Yên còn đang cố giữ thì mang quân đi cứu viện. Đằng này đồn mất tướng chết còn cứu ai nữa. Đem quân đi lúc này chỉ hại thêm thôi.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe có lý, không mang quân đi Trường Yên nhưng trong lòng vẫn còn áy náy, mới nói:

- Không đi nữa cũng được nhưng tôi đồ rằng ngày mai thế nào quân Nam cũng đến vây thành, chi bằng tôi ở lại chống với chúng. Ông mang năm nghìn quân ra phục ở cánh rừng phía Tây. Khi nào quân chúng mải đánh thành, ông đánh vào hậu quân của chúng, đốt hết thuyền bè đi, đẩy quân Nam vào cái thế cá lên cạn. Lúc ấy tôi mang quân trong luỹ đánh ra, nhất định cả phá được.

A Thâm nói:

- Kế ấy hay lắm. Canh tư tôi sẽ mang quân đi mai phục. Nhưng tôi nghe quân Nam đánh bằng hoả khí lợi hại lắm. Ông ở trong thành nên cho quân làm sẵn một số phên chắn đạn, chắn lửa, phòng khi dùng đến.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi đã sai Hồ Ban, Bàng Sinh đem quân đi làm rồi. Ông nên ra ngoài ngay tối nay. Canh Tư sợ quân Nam đã đến.

A Thâm nghe theo, lập tức mang quân ra cánh rừng phía Tây làm trại dã chiến ở tạm, hỏi các tuỳ tướng:

- Ai dám đem quân đi cướp thuyền của quân Nam?

Lỗ Đại Sơn nói:

- Tôi xin đem một nghìn quân lén đánh xuống bờ sông đốt sạch thuyền của chúng là được chứ gì.

A Thâm nói:

- Được đấy! Nhà ngươi tên là Lỗ Đại Sơn tức là hòn núi lớn. Đem núi đánh xuống nước chắc chắn thắng.

Canh ba đêm ấy Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng cùng hai vua Trần đem quân đến Thiên Trường, thấy thành luỹ im lìm cả. Thượng hoàng Thánh Tông hỏi:

- Trận này Chiêu Đạo định điều quân thế nào?

Chiêu Đạo vương tâu:

- Thần cho quân mang lôi thanh pháo bắn vào cổng thành rồi tấn công, quân giặc sao ngăn được ta.

Thánh Tông nói:

- Làm như thế tất mắc bẫy chúng. Trẫm thấy thành trì im ắng thế này, nghi lắm. Bột La Hợp Đáp Nhi dùng binh rất giỏi. Đây chính là kế Bột Đinh lừa Khuất Đột ở Kiểu Kinh khi xưa. Trong cánh rừng kia thế nào cũng có quân mai phục. Chúng lừa cho ta đánh thành gấp rồi đem quân

https://thuviensach.vn

phục ra tập hậu đây. Trận này Chiêu Đạo phải để trẫm điều quân cho mới được. Khanh cho quân canh năm ăn cơm, tang tảng sáng cứ việc đánh thành, bắn lôi thanh pháo vượt qua luỹ vào hẳn bên trong chứ không bắn ở cổng, khi nào thấy quân chúng dạt hết lên mặt luỹ thì dùng dạ trúc pháo bắn lên mà đốt. Quân chúng tất thành lợn quay hết. Tá Thiên vương dựng cho trẫm một cái đài cao ở bên sông, khi nào thấy trên đài phất lá cờ vàng, khanh thúc quân đánh vào cửa rừng.

(Kiểu Kinh: Kinh thành nhà Tây Chu. Vua nước Khuyển Nhung đánh chiếm Kiểu Kinh. Khuất Đột là tướng trẻ của nước Trịnh đem quân đánh báo thù. Tướng Khuyển Nhung là Bột Đinh cho quân ra ngoài thành mai phục, thừa lúc Khuất Đột mải đánh thành, liền đánh tập hậu phá được quân của Khuất Đột)

Trần Thánh Tông lại gọi Trung Hiến hầu Trần Dương, dặn:

- Bột La Hợp Đáp Nhi đã muốn đánh tập hậu ta, thế nào cũng cho quân cướp thuyền. Khanh đem năm nghìn quân phục trên bờ, năm nghìn quân phục trong thuyền, khi nào quân Nguyên đến, trên dưới cùng đổ quân ra đánh, tất bắt được quân giặc.

Trung Hiến hầu vâng chỉ, đem quân đi. Thánh Tông lại bảo Nguyễn Chế Nghĩa:

- Ngươi hãy cùng lên đài với trẫm.

Bấy giờ trời đã tang tảng sáng, Chiêu Đạo vương cho quân bắn pháo vào thành. Lều trại quân Nguyên trong thành cháy mù mịt. Lính Nguyên trúng đạn chết nhiều lắm. Bột La Hợp Đáp Nhi cho quân đem phên chống đạn ra chắn nhưng pháo quân Việt bắn nhiều quá, chắn không xuể. Quân Nguyên sợ hãi chạy lên mặt luỹ, chúi vào các bụi tre gai, ẩn. Chiêu Đạo vương sai quân khiêng đất lấp hào rồi đẩy xe thang vào sát luỹ. Lính Việt trên các xe thang cao ngang mặt luỹ, ném mã phong pháo sang đốt chiến

https://thuviensach.vn

luỹ. Các đội dạ trúc pháo cũng đồng loạt bắn vào. Khắp chiến luỹ lửa bốc ngùn ngụt. Quân Nguyên rối loạn, chạy tứ tung tìm nơi ẩn nấp, Bột La Hợp Đáp Nhi không làm sao chỉ huy được nữa.

A Thâm ở cánh rừng thưa thấy khói lửa trong thành lên tận trời xanh, quân Việt hò reo công phá, mới bảo Giã Lợi Khai Nguyên cùng Chu Lan rằng:

- Bắt được vua Nam chính là ở lúc này đây. Các ngươi hãy cùng ta xông lên.

Nói xong dẫn đầu ba quân lao ra khỏi rừng. Trần Thánh Tông đứng trên đài cao trông thấy mé rừng bụi bay mù mịt, lát sau thấy bốn năm nghìn quân Nguyên tiến đến rất nhanh, liền cho quân phất lá cờ vàng. Tá Thiên vương Trần Đức Việp dẫn hơn một vạn quân chặn toán quân trong rừng vừa ra. Tướng Nguyên là A Thâm hăng hái múa giáo xông lên. Gia tướng của Tá Thiên vương là dũng sĩ Phan Nga vác cây đại phủ chặn lại. Hai bên đánh nhau được năm sáu hiệp, Phan Nga bị A Thâm bắt sống. Đoàn Hồng, Phạm Sĩ Thường cùng xông ra đánh với A Thâm. Nhưng cũng chỉ được một lúc, Đoàn Hồng bị đâm một nhát vào lưng, rơi xuống ngựa. Một mình Phạm Sĩ Thường đánh không nổi phải quay về. Quân Việt thấy A Thâm kiêu dũng quá, đã hơi núng. Nguyễn Chế Nghĩa trên đài cao trông thấy thế, tâu với Thánh Tông:

- Thần xin xuống đánh với tên tướng kia.

Thánh Tông nói:

- Ta xem kẻ kia kiêu dũng lắm. Ngươi đánh với nó phải cẩn trọng lắm mới được.

Nguyễn Chế Nghĩa dạ một tiếng, xuống đài, lên ngựa, vung ngọn kích sắt ra đánh A Thâm. Quân hai bên được chứng kiến một trận đấu tay đôi cổ kim hiếm có.

https://thuviensach.vn

Bên kia giáo múa vù vù dưới trên kín đáo

Đằng này kích hoa loang loáng sau trước vững vàng

Kẻ ấy như hùm thiêng trong chốn non xanh

Người đây tựa giao long ngoài nơi biển biếc

Cát bụi gió bay

Đất mờ trời mịt

Kẻ khoe miếng độc

Người dụng đòn đau

Nếu sơ sảy hồn ắt lìa đời

Chỉ hớ hênh đầu rơi khỏi cổ

Cỏ cây phải run rẩy

Gỗ đá cũng sởn gai

Ngựa hí vang lừng ngoài muôn dặm thấy còn ghê gáy

Quân reo ầm ĩ sau ngàn năm nghe vẫn kinh người.

Hai tướng đánh nhau hơn ba mươi hiệp không phân thắng bại. Nguyễn Chế Nghĩa thấy không đánh đổ được A Thâm, nghĩ: "Mẹ cha cái thằng phải gió này khoẻ ghê khoẻ gớm. Ông phải lừa tương cho mày một mũi tên vào mặt mới được", nghĩ xong, hoành ngọn kích trên lưng ngựa, bỏ chạy, lén tháo cây cung trên vai xuống, cầm ở tay. Trần Thánh Tông cùng các quan trên đài cao trông thấy vậy, một viên cận thị nói:

https://thuviensach.vn

- Xin bệ hạ xuống đài về thuyền, chứ xem ra Nguyễn Chế Nghĩa cũng không thắng nổi viên tướng Nguyên này.

Thánh Tông cười, bảo:

- Ngươi không thấy tên tướng Nguyên ấy chết đến nơi rồi ư? Làm sao mà phải sợ.

Các quan đều nín thở, hồi hộp chờ đợi kết quả trận giao đấu. A Thâm thấy Nguyễn Chế Nghĩa lấy cung tên, hiểu ý, cười gọi:

- Này tên tướng man kia! Có muốn bắn hãy dừng lại, ta cho bắn đàng hoàng, làm sao phải lừa nhau như thế.

Nguyễn Chế Nghĩa dừng lại bảo:

- Ta muốn vừa phi ngựa vừa giết chết ngươi để quân sĩ hai bên xem cho nó sướng chứ đâu có lừa ngươi.

A Thâm nói:

- Ngươi chỉ nói khoác. Dân An Nam các ngươi quen bắn nỏ chứ đâu có biết bắn cung. Đây! Ta cứ đứng yên cho ngươi bắn liền ba phát, nếu không giết được ta, phải để ta bắn lại.

Nguyễn Chế Nghĩa nói:

- Ta đã bắn chỉ mỗi phát là nhà ngươi hết đường gọi mẹ, có đâu lại đến ba phát mà còn đòi bắn lại.

A Thâm cười lớn, nói:

- Vậy ngươi bắn đi.

https://thuviensach.vn

A Thâm vốn nổi tiếng nhanh tay nhanh mắt, mỗi khi gặp tên bắn, đều lấy giáo gạt được hết, ở giữa trận chưa từng bị trúng thương bao giờ, lúc này chỉ chờ Nguyễn Chế Nghĩa bắn sang là gạt tên rơi xuống. Nguyễn Chế Nghĩa dùng tên dài, cung cứng, kéo căng dây, loáng một cái buông tay. Mũi tên vút đi như một tia chớp. A Thâm không biết sức bắn của địch thủ, chưa kịp giơ ngọn giáo lên, mũi tên đã cắm vào giữa mặt xuyên sang gáy, lại chọc thủng luôn tấm giáp che sau đầu, lăn xuống chết. Binh lính hai bên trông thấy đều rùng mình. Quân Nguyên mất chủ tướng, bỏ chạy tan nát khắp cả. Giã Lợi Khai Nguyên, Chu Lan đều chết trong đám loạn quân. Nguyễn Chế Nghĩa cứu được Phan Nga.

Trong lúc A Thâm đang đánh nhau với Nguyễn Chế Nghĩa thì Lỗ Đại Sơn dẫn một nghìn quân lặng lẽ đến bến sông, nghĩ là phen này cướp được hết thuyền của quân Việt, chẳng ngờ vừa đến nơi, bất thình lình một tiếng pháo nổ rồi quân Việt trên bờ, dưới thuyền cùng xông ra vây kín lấy đám quân Nguyên. Lỗ Đại Sơn liệu không thể thoát, liền đâm cổ tự tử. Quân Nguyên khiếp vía, quá nửa bị giết. Số còn lại lạy van xin hàng cả.

Bột La Hợp Đáp Nhi ở trong thành chỉ chờ quân Việt rối loạn là đánh ra nhưng mãi đến trưa vẫn không thấy đội ngũ quân Việt nao núng tí gì, biết là việc đã hỏng, trong lòng đang bối rối, bỗng Hồ Ban chạy đến nói:

- Bàng Sinh đã bị trúng đạn pháo chết rồi. Quân lính không còn giữ được các vị trí nữa. Nhiều nơi quân Nam trèo lên mặt luỹ. Xin tướng quân mở cửa thành, liều chết đánh ra hoạ may mới thoát được.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- A Lỗ đã mất, Đại Mang bị vây chặt. Ta biết chạy về đâu bây giờ!

Chu Bá Hà nói:

- Tôi nghe nói thân vương Giảo Kỳ cũng thua chạy về Chương Dương. Đấy là một đồn lớn, lại nhiều quân cụ. Tướng quân nên chạy về đó,

https://thuviensach.vn

hợp binh với Phàn Tiếp có thể giữ lâu dài được.

Bột La Hợp Đáp Nhi đang tính bài chuồn, thấy quân Việt không bắn pháo nữa, lại có quân vào báo:

- Quân ta đốt cháy hết thuyền của quân Nam rồi.

Bột La Hợp Đáp Nhi lên đài cao nhìn ra, thấy trên bờ dưới sông khói bay mù giời, quân Việt rút về phía ấy, liền sai quân mở cửa thành, dẫn Hồ Ban, Chu Bá Hà kéo hết quân đánh ra nhưng vừa tới gần bờ sông, nghe tiếng pháo nổ liên thanh. Quân Việt từ ba mặt đổ lại, đông không biết bao nhiêu mà kể. Tướng Việt là Trần Dương chỉ giáo nói rằng:

- Bột La Hợp Đáp Nhi, hết đường rồi sao không hàng đi, muốn tự tử cả hay sao. Chúng ta đốt lửa để nhử mày ra đấy chứ. Người mày cho đi cướp thuyền bị chúng tao giết sạch rồi.

Nói xong cho quân quăng đầu Lỗ Đại Sơn ra trước trận. Quân Nguyên trông thấy, sợ run cầm cập không còn hồn vía nào nữa. Quân Việt ùa cả lên. Bột La Hợp Đáp Nhi vội thu quân chạy về thành, rối rít gọi mở cửa. Trên lầu thành có một tướng Việt cười lớn, nói rằng:

- Bột La Hợp Đáp Nhi nằm mơ ư? Ta là Tá Thiên vương Trần Đức Việp, tướng nước Việt, đã vào thành lâu rồi.

Nói xong cho quân ném mã phong pháo xuống. Quân Nguyên cuống cuồng chạy ra tránh đạn. Nhiều kẻ bủn rủn chân tay đành nằm xuống chịu chết, không chạy được nữa. Hồ Ban, Chu Bá Hà nói:

- Tướng quân chạy ngay về Chương Dương, hai chúng tôi xin tình nguyện ở lại chặn quân Nam.

Bột La Hợp Đáp Nhi ngửa mặt lên trời, than:

https://thuviensach.vn

- Đời ta chinh chiến Tây Đông, trải mấy trăm trận, không bao giờ lại thua nhục nhã thế này. Chạy làm chi! Ta xin lấy cái chết để đền ơn thánh thượng.

Nói xong cầm kiếm định cắt cổ. Hồ Ban, Chu Bá Hà ngăn lại, nói:

- Tướng quân chớ ngại, hãy về Chương Dương với Phàn tướng quân lo việc khôi phục, đó mới thật là lòng trung. Chúng tôi xin liều chết chặn quân Nam.

Bột La Hợp Đáp Nhi thấy hai tướng khẩn khoản quá mới nghe theo, đem vài nghìn quân chạy về Chương Dương với Giảo Kỳ cùng Phàn Tiếp. Quân Nguyên còn lại gần một vạn nhưng rối loạn cả, mạnh ai nấy chạy, tan nát khắp nơi, một số bị bắt, số bị giết. Hồ Ban, Chu Bá Hà đều bị bắn chết.

Vua Trần diệt xong đạo quân của Bột La Hợp Đáp Nhi, A Thâm ở Thiên Trường, thu được không biết bao nhiêu là ngựa chiến, khí giới quân cụ, vào thành, cho quân sĩ sửa chữa chiến luỹ, củng cố thành trì, kiểm điểm kho lẫm, đóng quân lại.

Đây nói Hưng Đạo vương ngày hai bảy tháng tư chiếm A Lỗ đuổi Lưu Thế Anh; ngày hai tám lấy Tây Kết, Hàm Tử đuổi Mãng Cổ Đài, Triệu Tu Kỷ, thanh thế rất mạnh. Quân Nguyên còn lại bên bờ hữu ngạn nghe tiếng đều khiếp sợ. Ngày hôm sau các tướng nói:

- Xin đại vương cho đánh Chương Dương, Đại Mang để dọn sạch đường lên Thăng Long.

Hưng Đạo vương nói:

- Qua hai ngày, quân ta đã chiếm được ba đồn giặc. Số quân Nguyên chết đến hơn một vạn, xác trôi ra biển không hết mắc lại trong các bờ lau rất nhiều không có người chôn. Diều quạ bay đến đậu đen ngòm cả. Ta e rằng nắng lên chúng thối rữa gây ra bệnh tật, ôn dịch, nên chưa tiến đánh

https://thuviensach.vn

Chương Dương vội. Các tướng nghe lệnh! Chiêu Thành vương, Trần Thông đem quân của mình thu dọn xác chết trên sông, chôn cất tử tế cho hồn chúng được siêu sinh tịnh độ về nơi bản quán. Trong ngày hôm nay phải làm xong rồi quay ngay lên Triều Đông hợp binh với Chiêu Văn vương, Trung Thành vương chiếm lại Thăng Long

Chiêu Thành vương, Trần Thông nhận lệnh mang quân đi. Hưng Đạo vương gọi đến Trần Quốc Thành, Nguyễn Khả Lạp, Nguyễn Truyền, dặn:

- Ba tướng mang quân vây chặt thành Chương Dương, không cần tiến đánh chỉ không cho quân giặc ra vào là được.

Ba tướng dạ ran, mang quân đi ngay. Hưng Đạo vương gọi Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, dặn:

- Ngươi đem binh thuyền tuần giữ trên sông, thấy quân Nguyên thua chạy thì bắt lấy.

Hoài Văn hầu nhận lệnh đi ngay. Hưng Đạo vương lại bảo Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật:

- Bên hữu ngạn ngang với bãi Xích Đằng là thôn Bái Hương, cạnh đấy có đồn Đại Mang do tướng giặc là Trương Hiển giữ. Ta dành chỗ ấy cho Chiêu Văn đấy, hãy làm cho gọn, xong việc, cài người lại, còn vương mau đem quân lên Triều Đông hợp với Trung Thành vương, Chiêu Thành vương tiến đánh lấy Thăng Long.

Chiêu Văn vương hiểu ý, liền đem quân đi đánh Đại Mang. Triệu Trung nói:

- Đại Mang là một đồn nhỏ. Ta chỉ cần giã cho vài loạt pháo lôi thanh là quân Nguyên ra thịt băm cả chứ cần gì dùng nhiều lính tráng thế này.

Phó Tường, Trương Tích cũng nói:

https://thuviensach.vn

- Cứ phá tan cửa thành mà xông vào, chúng cũng không thể cản được quân ta. Chúng tôi xin tình nguyện đi tiên phong.

Chiêu Văn vương cười, nói:

- Các ngươi có lòng đánh giặc thế thật đáng khen lắm. Nhưng đấy không phải là chủ ý của Hưng Đạo đại vương.

Các tướng đều nói:

- Vương công nói vậy là ý thế nào? Chính Hưng Đạo đại vương lệnh cho chúng ta đánh Đại Mang cơ mà?

Chiêu Văn vương nói:

- Nếu chỉ cốt đánh lấy Đại Mang, dùng một vạn quân cũng đủ. Nay Hưng Đạo vương dùng cả đạo quân của ta gần chục vạn người, lại dặn làm cho gọn, ý là muốn bức Trương Hiển phải hàng. Việc này chắc còn mẹo mực sâu xa về sau nữa. Trong các vị, ai có thể vào thành dụ cho Trương Hiển ra hàng.

Các võ tướng Phó Tường, Trương Tích, Triệu Trung, Giả Cương, Tiết Hùng, Dương Lâm, Mã Phi Thái nhìn nhau không nói gì. Bỗng có một người từ lâu vẫn ngồi im, đứng lên nói rằng:

- Việc ấy tôi xin nhận.

Các tướng nhìn xem, ra là mưu sĩ Trần Đạo Chiêu. Chiêu Văn vương hỏi:

- Tiên sinh có quen biết Trương Hiển ư?

Trần Đạo Chiêu nói:

https://thuviensach.vn

- Thưa vương công! Đúng thế. Thuở nhỏ tôi với Trương Hiển cùng học một thầy, lớn lên y bỏ văn học võ rồi làm đến huyện đô đầu. Khi huyện lệnh hàng Nguyên, y phải theo nhưng trong lòng vẫn có ý tiếc thương nhà Tống. Tôi sang khuyên giải, thế nào y cũng nghe theo.

Chiêu Văn vương chia quân vây chặt đồn Đại Mang rồi cho Trần Đạo Chiêu cầm cờ sứ giả vào gọi mở cổng thành. Quân trên thành thấy vậy, hỏi:

- Ngươi là kẻ nào mà dám đến gọi mở cửa? Không sợ chúng ta bắn chết sao?

Trần Đạo Chiêu nói:

- Ta là bạn của Trương tổng quản, là cứu tinh của các ngươi đây.

- Hãy nói rõ tính danh để chúng ta vào báo.

- Ngươi cứ nói có Đạo Chiêu tiên tử đến thăm, Trương tổng quản khắc biết.

Lúc sau có tên tiểu tốt ra mở cửa ngách cho Trần Đạo Chiêu vào. Đạo Chiêu lắc đầu, nói:

- Ta đến cứu các ngươi mà lại mở cửa ngách đón ư? Thôi! Không muốn tiếp thì ta đi vậy.

Nói xong quay người định đi. Người lính tốt nói:

- Xin tiên tử hãy khoan khoan. Đang có giao tranh, mở cổng lớn nhỡ quân Nam ùa vào.

Đạo Chiêu nói:

- Ta đến cứu các ngươi mà để quân Nam tràn vào còn gọi gì là cứu nữa.

https://thuviensach.vn

- Để tôi báo lại với Trương tướng quân đã.

Người lính tốt nói xong chạy vào, lúc sau quay ra mở cổng lớn đưa Đạo Chiêu vào một căn đại sảnh. Trương Hiển đã chờ sẵn ở đấy, đập án quát:

- Trần Đạo Chiêu đi theo người Nam, đã là thù địch với ta, còn đến làm gì?

Trần Đạo Chiêu không trả lời, chỉ cười mủm mỉm. Trương Hiển lại hỏi:

- Có việc chi sao không nói mau còn cười mãi. Bản tướng đang bận chống giặc, không có thời giờ chơi đùa.

Trần Đạo Chiêu nói:

- Thôi ta không có gì nói đâu. Mau mở cửa cho ta về.

- Nhà ngươi đến thăm ta, chưa nói câu gì, về sao được.

Lúc ấy Đạo Chiêu mới thủng thẳng nói:

- Thực ra chỉ có quân Nguyên với người Tống, người Việt mới là thù địch. Còn ta với ngươi trước nay vẫn là tình đồng môn. Nay ta thấy ngươi khốn quẫn ở đây, muốn cứu nên mới đến. Thế mà ngươi nỡ coi ta cũng là thù địch, còn gì để nói đây?

- Quân ta đông hàng mấy vạn binh mã, lương thực đầy kho, làm sao mà khốn quẫn? Ngươi nhìn lên luỹ kia xem binh lính của ta hùng mạnh thế nào.

Trần Đạo Chiêu nhìn lên chiến luỹ thấy quân Nguyên đông như kiến cỏ, cưỡi ngựa, đeo khiên, cầm cung, vác giáo đi lại rất là hùng dũng, cười nói:

https://thuviensach.vn

- Ngươi chết đến nơi rồi còn giở trò hề ấy ra, bịp được ai đây. Lương của ngươi đã hết sạch. Khi nãy đi vào, ta thấy quân sĩ của ngươi mặt mũi hốc hác luôn mồm kêu đói, có đâu lương thực đầy kho. Còn đám quân trên luỹ kia chẳng qua là bằng giấy do Phạm Nhan làm trò quỷ thuật mà ra. Người Việt họ biết tỏng đi rồi. Tình thế đã đến nước này sao không hàng đi, còn khoác lác làm gì mãi. Quân Việt họ chỉ giã cho vài loạt pháo lôi thanh ắt các vị thành thịt băm viên cả.

Trương Hiển thấy Đạo Chiêu biết hết gan ruột mình, mới đổi giọng bảo:

- Trần huynh đã biết vậy, đệ cũng không giấu nữa. Tình thế của đệ nay đã đến nước cùng rồi, nhưng ra hàng sợ thiên hạ chê cười.

Trần Đạo Chiêu nói:

- Trương huynh lầm rồi! Trương huynh là người nước Tống mà lại theo người Nguyên áp bức đồng bào mình mới bị thiên hạ chê cười, còn theo về với Đại Việt đánh lại quân Nguyên, trả thù cho nước cũ, rửa nhục cho quân phụ, ai dám cười Trương huynh?

- Trần huynh nói phải lắm. Tôi xin về với Đại Việt để cùng đánh quân Nguyên, trả thù cho nước cũ.

Hai người đang nói chuyện, có một tướng xồng xộc chạy vào quát lên rằng:

- Trần Đạo Chiêu là kẻ thuyết khách. Sao tướng quân không giết đi còn tin lời nó?

Tướng ấy nói xong liền rút kiếm định chém Đạo Chiêu. Trương Hiển nhìn xem hoá ra là Phạm Nhan, mới ngăn lại, nói:

https://thuviensach.vn

- Phạm Nhan làm hỏng mưu kế của ta rồi. Ngươi có biết khi xưa Hoàng Cái trá hàng thế nào không? Võ sĩ đâu, đem giam nó lại.

(Hoàng Cái: Tướng Đông Ngô thời Tam Quốc, chịu khổ nhục kế trá hàng để lừa Tào Tháo, giúp Chu Du làm nên trận Xích Bích lẫy lừng)

Các tướng Ân Khuông Cái, Lưu Hoa, Sầm Mang nghe tiếng quát đều cùng bọn vũ sĩ chạy vào. Ân Khuông Cái nói:

- Tôi cho cứ giết quách Trần Đạo Chiêu rồi đóng kín cửa thành chống giữ, chưa chắc quân Nam đã làm gì ta nổi.

Sầm Mang nói:

- Cái khó của ta là hết sạch lương thực rồi. Quân Nam vây chặt độ mười ngày, chúng ta chết đói cả. Vả lại xưa nay hai bên giao chiến, không ai chém sứ bao giờ.

Trương Hiển nói:

- Ta định dùng kế trá hàng để thừa cơ đột phá vòng vây. Không ngờ Phạm Nhan làm hỏng hết việc. Bây giờ chỉ còn nằm đây mà chờ chết cả thôi. Tội Phạm Nhan thật đáng chém.

Các tướng đều quỳ xuống xin cho Phạm Nhan. Trương Hiển nói:

- Tội chết có thể tha nhưng tội sống không thể bỏ qua được. Quân đâu mang ra đánh bốn mươi trượng. Các ngươi cũng ra mặt luỹ cả đi. Ta tiễn khách rồi ra ngay đây.

Bọn võ sĩ lôi Phạm Nhan ra đánh, còn các tướng lên mặt luỹ cả. Trương Hiển bảo Trần Đạo Chiêu:

- Phạm Nhan rất được lòng lính Thát. Nó vừa bị đòn, chiều nay tôi lấy cớ bắt mang hết quân Thát ra đánh phá vây, trong thành chỉ còn tôi cùng

https://thuviensach.vn

quân tân phụ. Quân Việt giết hoặc bắt được nó, việc ra hàng ắt xong. Bây giờ Trần huynh hãy ra thành đặt bẫy mà bắt hắn.

Trần Đạo Chiêu trở về nói lại mọi sự với Chiêu Văn vương. Phó Tường nói:

- Trương Hiển là người trí trá, không nên tin.

Triệu Trung nói:

- Tôi cho rằng Trương Hiển có lòng muốn hàng thật.

Trần Đạo Chiêu nói:

- Tôi cũng nghĩ như Triệu tướng quân, nhưng cứ đợi chiều nay xem Phạm Nhan có ra thành không đã.

Chiêu Văn vương nói:

- Mã Phi Thái vây chặt cửa Bắc, Trương Tích giữ thuyền bè, Tiết Hùng chốt cửa Đông, Dương Lâm giữ cửa Nam. Để cửa Tây cho giặc chạy ra, Triệu Trung, Phó Tường, Giả Cương phục binh trong cánh rừng gần đấy, khi nào thấy Phạm Nhan ra, vây bắt lấy.

Các tướng vâng lệnh mang quân đi. Buổi chiều quân trong thành không có lương ăn, kêu đói nháo nhào. Trương Hiển nói với chúng rằng:

- Đáng lý ta đã dẫn các ngươi phá vây rồi, nhưng mưu kế vừa định lại bị Phạm Nhan làm hỏng mất.

Trong đám quân tân phụ có người nói:

- Bị vây mà hết lương có hàng thật cũng được, nói chi là trá hàng.

Người khác nói:

https://thuviensach.vn

- Không có cái ăn, hàng mẹ nó đi còn đỡ chết đói. Đánh chác cái chó gì.

- Phải đấy! Hàng người Việt may ra còn được sống, theo bọn Nguyên trước sau gì cũng chết cả thôi.

Bọn lính Thát thấy lính tân phụ nói vậy, mắng rằng:

- Chúng mày ngu thế! Hàng quân Nam để hoàng thượng tru di chín họ nhà chúng mày à?

Quân tân phụ chửi lại:

- Mẹ cha cả cái thằng hoàng thượng nhà chúng mày. Chẳng tru di, họ hàng nhà chúng tao cũng chết vợi với nó rồi còn gì.

Quân lính chửi nhau một lúc, chia làm hai phe. Lính tân phụ muốn hàng, linh Thát muốn đánh. Trương Hiển cho đòi Phạm Nhan đến, mắng:

- Ngươi đã thấy cái hại của ngươi chưa. Bây giờ chỉ có cách liều chết phá vây mà ra thôi. Ngươi đem một nghìn rưỡi quân Thát đánh ra trước. Quân tân phụ khó bảo, để ta thúc chúng ra sau. Chọc thủng phòng tuyến, chạy cả về Chương Dương hợp binh với Phàn Tiếp mới chống được quân Nam.

Phạm Nhan vừa bị đòn đau, ngồi trên lưng ngựa không vững nhưng không dám cãi, ật à ật ưỡng dẫn bọn lính Thát ra thành, mới đến cánh rừng thưa ngoài cổng Tây, quân Việt ùa cả ra vây chặt mấy vòng. Quân Nguyên vừa đói vừa mệt không còn lòng dạ đánh nhau, rúm cả lại một chỗ. Phạm Nhan bị Phó Tường vụt cho một roi ngã lăn xuống đất. Quân Việt sấn vào trói đem về. Lính Thát hãi quá, cuống cuồng chạy trốn, bị quân Việt giết gần hết, số còn lại bị bắt, chỉ có rất ít trốn thoát đến Chương Dương.

Trương Hiển trong thành, nói với quân tân phụ:

https://thuviensach.vn

- Ta đã quyết hàng theo người Việt để trả thù cho nhà Tống. Trong các ngươi, ai còn nhớ nước cũ, vua cũ hãy theo ta ra hàng.

Quân lính nghe vậy, reo mừng xin theo ra hàng cả, chỉ có Ân Khuông Cái không chịu hàng, tự cứa cổ chết. Trương Hiển mang quân ra thành, đón Chiêu Văn vương vào. Chiêu Văn vương nói:

- Trương tướng quân biết bỏ chỗ tối ra chỗ sáng là đáng quý lắm. Hãy cứ giữ lấy đồn này về sau ắt có dịp lập công. Ta cho Tiết Hùng, Dương Lâm cùng năm nghìn quân ở lại đây giúp tướng quân.

Sáng hôm sau Chiêu Văn vương cho quân dẫn Phạm Nhan về A Lỗ nộp cho Hưng Đạo vương và báo lại mọi việc. Đến tối người báo tin quay về đưa thư của Hưng Đạo vương bảo Chiêu Văn vương mang quân lên thẳng sông Phú Lương hợp với Trung Thành vương, Chiêu Thành vương, Nguyễn Khoái đánh chiếm lại Thăng Long. Chiêu Văn vương nhận lệnh, gọi Trương Hiển, Dương Lâm, Tiết Hùng lại dặn:

- Ta mang quân lên đánh Thăng Long. Các ngươi ở lại đây đợi Chiêu Minh vương đến hợp quân đánh Chương Dương. Chẳng bao lâu nữa Thoát Hoan tất bị bắt.

Hôm ấy là ngày mồng một tháng năm, Chiêu Văn vương mang quân theo đường thuỷ lên thẳng bến Triều Đông hội với Trung Thành vương, Chiêu Thành vương và tướng quân Nguyễn Khoái. Quân số thuỷ bộ cả thảy lên tới trên mười lăm vạn. Bóng gươm giáo sáng loá cả một vùng, tiếng chiêng trống vang lừng trên mặt sóng. Ba quân người người hăng hái, chỉ mong chóng có lệnh là xông lên chiếm lại kinh kỳ.

Thật là:

Trên bộ ngựa chạy, cờ bay rợp đất

Dưới sông thuyền lướt, quân thét vang trời

https://thuviensach.vn

Trận đánh vào thành Thăng Long được thua thế nào, xin mời bạn đọc ở chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 38

Đoạt Sáo Chương Dương, Chiêu Minh đánh tan Phàn Tiếp

Thu lại Thăng Long, Trung Thành lừa đuổi Thoát Hoan

(Trong bài thơ mừng công của Chiêu Minh vương Trần Quang Khải có câu mở đầu: "Đoạt sáo Chương Dương độ" tức là cướp giáo giặc ở bến Chương Dương. Nhân đấy mà lấy làm tiêu đề cho chương này)

Trước khi nói đến trận đánh ở Thăng Long, xin mời độc giả hãy đến với đạo quân của Chiêu Minh vương Trần Quang Khải. Hải đoàn của Chiêu Minh vương có năm vạn quân, cuối tháng tư đi từ Thanh Hoá ra thẳng cửa Giao Hải, ngày mồng hai tháng năm lên tới Hải Thị. Hưng Đạo vương ra đón về đại doanh ở A Lỗ, nói:

- Thái sư ra đúng lúc lắm. Tôi đang rất mong.

Chiêu Minh vương hỏi:

- Quân giặc ở Trường Yên, Thiên Trường đã bị nhà vua diệt gọn. Ở đây Quốc công định thế nào?

Hưng Đạo vương nói:

- Quân giặc ở A Lỗ, Tây Kết, Hàm Tử đã quét sạch rồi. Trương Hiển ở Đại Mang theo hàng, nay có thêm người của Chiêu Văn ở đấy trấn giữ. Quân ta đang vây chặt Chương Dương và Thăng Long. Giặc đã mất hết nhuệ khí lại thêm đói khổ lâu ngày tất không chống nổi quân ta. Thoát

https://thuviensach.vn

Hoan thế nào cũng bỏ chạy. Tôi xin quay lại Vạn Kiếp bày trận đón bắt chúng. Việc còn lại ở đây xin nhờ thái sư liệu giúp.

Chiêu Minh vương nói:

- Quốc công cứ về Vạn Kiếp. Tôi dẫu không tài cán gì cũng xin làm nốt phần việc ở đây.

Hưng Đạo vương lại nói nhỏ với Chiêu Minh vương:

- Tôi đồ rằng Thoát Hoan bỏ chạy, thế nào cũng đưa tin cho Toa Đô. Thái sư nên phục binh bắt lấy kẻ đưa tin. Chỉ giữa tháng này thế nào Toa Đô cũng quay lại. Khi ấy thái sư dùng Trương Hiển làm mồi để nhử Toa Đô vào bẫy, nhất định diệt được.

Chiêu Minh vương nói:

- Tôi hiểu ý quốc công rồi.

Ngay chiều hôm ấy, Hưng Đạo vương để lại tất cả quân lính cho Chiêu Minh vương điều vát, chỉ mang Yết Kiêu với một nghìn lính hộ vệ theo sông Kẻ Luộc ra sông Thái Bình về Vạn Kiếp. Hưng Ninh vương Trần Tung đem quân đến đón về đại doanh.

Sáng hôm sau mồng ba tháng Năm năm Ất Dậu (07/6/1285), thượng tướng thái sư Chiêu Minh vương Trần Quang Khải tiến quân đến thẳng Chương Dương, ra lệnh đánh thành. Quân sĩ bốn mặt rầm rập tràn lên. Tiếng pháo nổ, tiếng ngựa hí, quân reo, trong chốc lát thành Chương Dương chìm trong khói bụi mịt mù.

Trong khi Chương Dương đang bị đánh gấp, ở Thăng Long Thoát Hoan liên tiếp nhận được tin mọi nơi thất thủ, hao binh tổn tướng, liền gọi A Lý Hải Nha đến thương nghị, nói:

https://thuviensach.vn

- Đúng là Trần Quốc Tuấn đang ở sông Cái. Tôi không nghe ông nên phòng tuyến mới vỡ thế này. Ông điều ngay một vạn quân xuống giúp Phàn Tiếp giữ bằng được Chương Dương.

A Lý Hải Nha nói:

- Quân Nam tập trung ở ngoài thành đến mấy chục vạn. Không biết chúng tiến đánh ta lúc nào. Nếu đem quân ra ngoài tất bị vây đánh ngay, không thể đi được. Xin thái tử gọi Lý Hằng mang binh thuyền trở về, vạn nhất không giữ nổi thành còn có thuyền mà sang sông.

- Ta đã cho người đi gọi Lý Hằng, Tôn Hựu rồi, chỉ trong hôm nay hay sáng mai là về đến đây thôi. Cứ giữ lấy cầu phao không lo gì đường rút, lệnh cho Mã Vinh ở Hồng Giang khẩu đem quân về hợp với Khoan Triệt, giữ Đông Bộ Đầu. Cho Triệu Tu Kỷ đi Chương Dương, nếu không đi được hãy quay về cũng không sao. Ta còn giữ được Chương Dương, quân Nam còn phải dè chừng không dám làm quá.

Triệu Tu Kỷ nhận lệnh đem một vạn quân kỵ bộ xuống Chương Dương. Quân Việt ở Triều Đông nhìn thấy liền vào tướng doanh báo. Chiêu Thành vương định đem quân chặn đánh. Chiêu Văn vương nói:

- Chương Dương bây giờ đã bị Chiêu Minh phá tan rồi. Bọn này có xuống dưới ấy cũng thành một đám cô quân mà thôi, không cần phải đánh. Chúng đang hoang mang, ta nên đánh thành ngay đi có hơn không.

Chiêu Thành vương nói:

- Chiêu Văn nói đúng lắm. Tiến binh ngay đi. Cứ bắc pháo lôi thanh mà giã vào, cha con chúng nó nát như tương ngay.

Trung Thành vương nói:

https://thuviensach.vn

- Không nên bắn pháo. Kinh thành có nhiều nhà cửa cung đài, bắn pháo lôi thanh vào tan nát hết. Xin chư vương xét câu ném chuột còn e vỡ ngọc. Tôi nghĩ dùng xung xa phá cửa thành cùng thang mây trèo lên là hơn.

Chiêu Thành vương nói:

- Khi nào đánh vào cổng Thăng Long thành mới dùng xung xa, còn đánh ở vòng thành Đại La, dùng lôi thanh pháo mà bắn rồi cho quân tràn lên mới nhanh được

Các tướng nghe theo, liền phát lệnh công thành. Trung Thành vương, Chiêu Thành vương vây đánh Đại La; Chiêu Văn vương, Nguyễn Khoái đánh Đông Bộ Đầu. Quân thuỷ, quân bộ hai đường ép tới. Quân Nguyên trong thành ném đá, ném lửa, bắn tên ra cản lại, trong chốc lát khói lửa trùm lên doanh trại quân Nguyên. Trên mặt luỹ Đại La tên bay, kiếm múa, một trận sát phạt đẫm máu suốt mấy canh giờ.

Triệu Tu Kỷ xuống gần tới Chương Dương, bỗng thấy phía trước có một đội kỵ mã tiến đến như bay, liền dàn quân nghênh chiến. Khi đạo quân mã ấy đến gần, nhìn kĩ hoá ra là Phàn Tiếp cùng Bột La Hợp Đáp Nhi. Triệu Tu Kỷ hỏi:

- Chư tướng sao lại chạy về đây?

Phàn Tiếp mệt quá, thở hồng hộc, không trả lời ngay được, chỏ tay về phía sau ra hiệu quân Việt đang đuổi tới. Nhiều lính Nguyên không còn đủ sức ngồi trên mình ngựa, ngã lăn xuống đất ngất lịm. Triệu Tu Kỷ nói:

- Các vị chớ ngại. Để tôi ngăn chúng lại.

Lúc này Phàn Tiếp mới hơi hoàn hồn, vừa thở vừa nói:

- Ối giời ơi! Mong gì chặn chúng. Chạy đi cho mau không nó đến giã cho mấy loạt pháo lôi thanh chả bét nhè cả lũ bây giờ.

https://thuviensach.vn

Triệu Tu Kỷ đã biết thế nào là pháo lôi thanh, nghe nói thế, hiểu rõ cơ sự ở Chương Dương rồi, hỏi:

- Giảo Kỳ điện hạ đâu?

Bột La Hợp Đáp Nhi lắc đầu, trả lời:

- Giời ơi! Pháo nó bắn dữ quá. Khói bụi mịt mù, không nhìn thấy gì. Mỗi người chạy tan tác mỗi nơi. Không biết điện hạ chạy về hướng nào.

Các tướng còn đang nói chuyện, lại thấy Chúc Hoạt ôm Hạ Tổ Huy máu me be bét khắp người, cùng ngồi trên một con ngựa chạy tới gọi:

- Các tướng quân cứu chúng tôi với.

Triệu Tu Kỷ cho lính đỡ hai người xuống, Hạ Tổ Huy đã chết từ bao giờ. Triệu Tu Kỷ hỏi:

- Ngươi có thấy Giảo Kỳ điện hạ đâu không?

Chúc Hoạt nói:

- Lúc quân Nam bắn pháo, tôi còn nhìn thấy điện hạ nhưng khi quân chúng đánh ùa vào thành, không biết ngài chạy về hướng nào. Tôi nhìn trước sau thấy quân ta chết hết cả mới chạy ra cổng Bắc, gặp Hạ Tổ Huy bị thương kêu cứu, vội nhảy xuống ôm lên ngựa chạy về đây, không ngờ máu ra nhiều chết mất.

Quân Nguyên nghe nói đều sởn da gà. Triệu Tu Kỷ liền ra lệnh cho lính quay về Thăng Long. Phía sau đã nghe tiếng quân Việt rầm rầm đuổi tới. Quân Nguyên ba hồn bảy vía lên mây, co giò ù té chạy.

Chiêu Minh vương vào thành Chương Dương, gọi Trần Quốc Thành, Nguyễn Truyền đến, bảo:

https://thuviensach.vn

- Hai ngươi đem quân truy bắt tàn binh giặc Nguyên đang tháo chạy.

Hai tướng vâng lệnh đi ngay. Chiêu Minh vương lại truyền lệnh cho Văn Túc vương Trần Đạo Tái cùng Nguyễn Khả Lạp đem quân chữa cháy rồi kiểm điểm các kho tàng. Chương Dương vốn được Thoát Hoan cho xây dựng thành một căn cứ hậu cần lớn, chi viện cho toàn tuyến sông Cái từ Trường Yên lên đến Thăng Long nên hệ thống kho tàng ở đây rất là rộng lớn. Văn Túc vương kiểm điểm xong, thu được cung tên, gươm giáo, quân cụ nhiều không kể xiết, chất chồng như núi. Chỉ có kho lương thực là trống rỗng chẳng còn đáng bao nhiêu. Về sau trong bài thơ mừng công, Chiêu Minh vương viết câu mở đầu Đoạt sáo Chương Dương độ chính là như vậy.

Lúc trước Giảo Kỳ, Một Tàng Độc Long, Tổ Đại thấy pháo quân Việt bắn dữ quá, quân doanh bốc cháy hết cả, lính tuỳ tùng, ngựa nghẽo trúng đạn tật lê chết gần hết, lính Việt đã tràn vào thành, mới dắt díu nhau dẫn mấy trăm quân đánh mở đường chạy ra bờ sông, lấy thuyền giấu trong bãi lau từ hôm trước, tìm đường trốn về Thăng Long. Hoài Văn hầu trông thấy, liền cho khinh thuyền đuổi theo. Lúc sau quân Việt đuổi gần kịp, Một Tàng Độc Long bảo với Tổ Đại:

- Ông bảo vệ điện hạ chạy gấp đi để tôi chặn quân Nam lại cho.

Nói xong dẫn năm, sáu đấu thuyền quay lại đánh nhau với Trần Quốc Toản. Quốc Toản hô quân vây chặt lấy rồi bắn tên sang. Quân Nguyên ít không thể địch được, chết sạch cả dưới sông, chỉ có thuyền của Một Tàng Độc Long cố bơi chạy trốn. Quân Việt hò reo đuổi miết. Một Tàng Độc Long không chạy được nữa, bị Quốc Toản nhảy sang đâm một giáo, lăn xuống sông chết. Quân Việt lại đuổi theo mấy chiếc thuyền của Giảo Kỳ. Tổ Đại thấy nguy, nói:

- Điện hạ hãy trốn xuống bãi lau gần bờ dứa dại kia, tôi đem thuyền nhử quân Nam đuổi ra xa rồi quay lại đón điện hạ sau vậy.

https://thuviensach.vn

Nói rồi hô lính chèo sát vào mé bãi lau cho Giảo Kỳ lặng lẽ trườn xuống nước lội sâu vào trong núp dưới bờ dứa dại. Tổ Đại lại cho thuyền bơi ra giữa dòng. Quốc Toản không biết Giảo Kỳ đã trốn nên cứ đuổi theo thuyền của Tổ Đại. Tổ Đại vốn là tay giỏi lội nước, cởi hết giáp trụ, đợi thuyền quân Việt đến gần bắn sang, mới giả vờ ngã xuống nước, lặn một hơi vào bờ lau, nằm yên không dám thở mạnh. Hoài Văn hầu đuổi kịp đám quân Nguyên, cho quân bủa vây giết hết cả, bắt lấy thuyền quay về. Tổ Đại trong bờ lau nhìn thấy hết, cứ nằm im đợi quân Việt đi qua, đến khi mặt sông trở lại yên lặng mới lóp ngóp lội đi tìm Giảo Kỳ, khi đến gần bờ dứa dại, nghe tiếng gọi khe khẽ:

- Tổ Đại! Tổ Đại. Bản vương ở đây.

Tổ Đại nghe đúng tiếng Giảo Kỳ mới lội đến. Chủ tớ gặp được nhau mừng mừng tủi tủi. Giảo Kỳ mếu máo nói:

- Ta những tưởng không còn gặp được nhà ngươi nữa.

Tổ Đại vốn là kẻ có bản lĩnh, an ủi:

- Điện hạ chớ lo. Đợi đến tối tôi đưa điện hạ lên bờ rồi tìm về Thăng Long.

Giảo Kỳ nói;

- Khắp mọi nơi chỗ nào cũng thấy toàn quân Nam, liệu có đi thoát không!

- Đêm tối trời, ta cứ men theo bờ sông mà lên, thế nào cũng tới nơi.

- Nhưng mà ta đói quá, từ sáng đến giờ chưa có tí gì vào bụng, lại ngâm nước mãi thế này bợt hết cả người ra rồi, chắc gì chịu nổi đến tối đây.

https://thuviensach.vn

Chủ tớ đang than thở lại thấy trên mặt sông đoàn thuyền chiến của quân Việt nối nhau ngược nước đi lên. Quân sĩ dô hò chèo thuyền, tiếng vang xa đến mấy chục dặm. Trên chiếc ưng thuyền cỡ lớn có treo cờ hiệu Chiêu Minh vương. Giảo Kỳ hốt hoảng nói:

- Chết rồi! Trần Quang Khải đem quân lên đánh Thăng Long, thái tử cùng quân sư nguy mất.

Tổ Đại nói:

- Quân ta ở Thăng Long, Đại La, Đông Bộ Đầu còn nhiều. Chưa chắc quân Nam đã làm gì nổi.

Hưng Đạo vương về đến Vạn Kiếp, nhận được tin Chiêu Minh vương đã phá xong Chương Dương đang tiến đánh Đại La, bảo Hưng Ninh vương rằng:

- Chiêu Minh vương đem quân đánh Thăng Long, nhất định Thoát Hoan không thể giữ được. Thế nào y cũng gọi quân từ Thiên Đức về cứu, như vậy sẽ gây khó khăn cho việc quân ta công thành. Vương huynh hãy đem quân đến cửa Đại Than, cùng với Hưng Nhượng vương lại tiến đánh sang phía Nam Thiên Đức, khiến Tản Đáp Nhi Đải không dám điều quân về cứu Thăng Long.

Hưng Ninh vương nhận lệnh đi ngay. Quốc Tảng trước đã tiến đánh tuyến Thiên Đức, hẹn đến ngày hai chín tháng Tư rút quân về giữ cửa Đại Than. Lúc này thấy Hưng Ninh vương đến, bàn rằng:

- Lý, Tôn hai người ấy nhận được tin Thăng Long bị đánh thế nào cũng quay về. Ta nên bất ngờ đánh gấp tất chúng trở tay không kịp, mà chẳng dám kéo nhau về Thăng Long nữa.

- Cháu nói đúng lắm. Cháu tiến quân lên, để bác tiếp ứng cho.

https://thuviensach.vn

Hưng Nhượng vương nghe theo liền tiến quân vào sông Thiên Đức.

Tản Đáp Nhi Đải khi trước mang một vạn quân sang đóng tướng doanh bên bờ Nam sông Thiên Đức, lúc bị Hưng Nhượng vương đánh, không chống nổi phải cầu cứu về Bồ Đề và Thăng Long. Thoát Hoan cho Tôn Hựu, Đường Ngột Đải mỗi người mang năm nghìn quân qua cầu phao theo đường bộ đi cứu viện. Lý Hằng nhặt nhạnh thuyền bè cũng mang năm nghìn quân theo cửa sông Thiên Đức đánh xuống. Đúng ngày hai mươi chín tháng tư, các cánh quân cứu viện tới nơi, thấy quân Việt đã về giữ cửa Đại Than ba ngày sau cũng không tiến đánh. Lý Hằng ít thuyền không dám đuổi theo. Còn Đường Ngột Đải, Tôn Hựu chỉ có quân bộ đành đứng trên bờ nhìn, không làm gì được. Nạp Tốc Lạt Đinh thấy vậy, mang quân quay lại Bồ Đề. Tôn Hựu, Đường Ngột Đải tìm nơi cao ráo đóng quân, chỉ có Lý Hằng lập thuỷ trại trên mặt sông. Tản Đáp Nhi Đải đóng quân doanh trên bờ, sai hai thân tướng là Tiết Hà, Hứa Phụ mỗi người mang năm trăm quân đóng hai đồn ngoại vi để đón đánh quân Việt, lại sai Tiết Hồ đem một trăm kỵ sĩ đi tuần trên toàn tuyến để canh chừng. Trưa ngày mồng Ba tháng Năm, Tôn Hựu nói với các cận tướng là Cát Tô Viên Phúc, Lễ Chính, Hạ Lợi rằng:

- Sắp đến ngày tết Đoan Dương, mong sao Khuất Nguyên phù hộ cho. Ta vốn là người nước Sở, vậy mà chẳng có cái gì để cúng tế ông ấy. Các ngươi thử vào mấy làng gần đây xem có vớ được con gà con vịt nào không.

(Tết Đoan Dương: Ngày 5 tháng 5 âm lịch, còn gọi là tết Đoan Ngọ, ngày giỗ của trung thần nước Sở là Khuất Nguyên. Ông là người viết tác phẩm Sở từ nổi tiếng)

Cát Tô Viên Phúc nói:

- Bây giờ đi tìm thức ăn trong làng không khác gì đi xuống Diêm phủ. Đi nhiều tất trại bỏ trống, đi ít ăn tên thuốc độc của quân Nam. Xin tướng quân chớ nghĩ đến việc đó làm gì.

https://thuviensach.vn

Quân tướng còn đang nói chuyện, bỗng lính vào báo có thư của thái tử điện hạ gửi tới. Tôn Hựu mở thư đọc, hoá ra là lệnh của Thoát Hoan gọi Lý Hằng, Tôn Hựu cấp tốc quay về cứu Đại La. Tôn Hựu liền cho lính mời Đường Ngột Đải, Lý Hằng đến tướng doanh của Tản Đáp Nhi Đải bàn việc. Lý Hằng nói:

- Thái tử đã triệu thì Đại La chắc là nguy lắm, ta phải về thôi.

Tôn Hựu nói:

- Quân Nam ở đây chỉ đánh nghi binh. Tôi với Lý tướng quân về Đại La, các vị ở đây chỉ cần giữ vững bờ Nam, chúng cũng không làm gì được. Nếu gay go quá, báo cho Nạp Tốc Lạt Đinh mang quân xuống cứu.

Tản Đáp Nhi Đải nói:

- Tôi sợ quân Nam đến đánh ngay bây giờ đấy. Năm sáu vạn quân của Nạp Tốc Lạt Đinh với hơn vạn quân của tôi và tướng quân Đường Ngột Đải khó mà giữ nổi.

Tản Đáp Nhi Đải vừa dứt lời đã nghe tiếng pháo nổ vang rền ở phía đồn ngoại vi. Lát sau hơn chục lính Nguyên chạy về báo:

- Đồn thứ nhất đã mất rồi. Tiết Hà bị pháo bắn chết. Quân Nam đông không biết bao nhiêu mà kể.

- Tôn tướng quân ở lại đây để cùng ngăn quân Nam. Tôi mang binh thuyền về cứu thái tử.

Lý Hằng nói xong, xuống thuyền quay về Thăng Long. Tản Đáp Nhi Đải, Tôn Hựu, Đường Ngột Đải cùng mang lính ra chống với quân Việt. Lúc bấy giờ Hưng Nhượng vương đã chiếm xong đồn thứ nhất, giết được Tiết Hà, đang đánh đồn của Hứa Phụ, thấy ba tướng Nguyên dẫn quân tràn xuống. Hưng Ninh vương liền hô lôi thanh pháo bắn lên. Đạn nổ vang trời.

https://thuviensach.vn

Đám ngựa chiến của Tôn Hựu bị thiệt hại nặng phải lùi lại. Quân Việt ùa lên bờ ném mã phong pháo. Tản Đáp Nhi Đải chống không lại, vội nhổ trại lên đóng trên cánh đồng cách xa bờ sông, cùng Tôn Hựu, Đường Ngột Đải lập luỹ phòng giữ, không dám ra đánh nữa.

Quay lại Thăng Long và Đông Bộ Đầu. Trung Thành vương, Chiêu Thành vương đã vào được La Thành vì thế Khoan Triệt ở Đông Bộ Đầu bị cắt rời khỏi sự chỉ huy của Thoát Hoan. Nhưng Khoan Triệt là tướng từng trải chiến trận, lắm thủ đoạn tác chiến, lại đông quân đóng ở một căn cứ vững chắc không kém gì trong thành nên quân Việt chưa thắng được, đánh nhau mãi đến chiều. Quân hai bên cùng chết hại nhiều lắm. Đầu giờ Thân (Khoảng 16h00) Chiêu Minh vương về đến nơi. Nguyễn Khoái nói:

- Tôi xin lên phá tan cầu phao, quân chúng tất rối loạn.

Chiêu Minh vương ngăn lại, nói:

- Không được! Ta không dám bắn vào trong thành mà quân chúng cứ cố giữ không biết đánh đến bao giờ mới được. Phải nhử chúng ra ngoài mà đánh nên chớ phá cầu phao.

Nói xong sai Trần Thông đem quân đánh lên thành. Quân Nguyên trong thành bắn tên, ném đá chống trả dữ dội. Quân Việt không sao vào thành được. Văn Túc vương ở dưới sông thấy có mấy chục thuyền quân Nguyên từ thượng nguồn bơi xuống, lá cờ hiệu trên chiếc thuyền đi đầu có một chữ Lý, liền xin đem quân đến đánh. Chiêu Minh vương nói:

- Đây là Lý Hằng về cứu Thoát Hoan. Ngươi cùng Hoài Văn hầu đem quân lên, chỉ phá hết cầu phao là được. Khi giao chiến phải giả thua, mở một đường cho Lý Hằng vào thành với Thoát Hoan.

Văn Túc vương hỏi:

- Phụ vương vừa bảo không phá cầu cơ mà?

https://thuviensach.vn

Chiêu Minh vương nói:

- Thoát Hoan không có thuyền, ta để cầu cho nó chạy. Nay Lý Hằng đem thuyền về đây, ta phá cầu đi làm ra vẻ không muốn chúng chạy ắt chúng sẽ chạy.

Trung Thành vương nói:

- Tôi cho Thoát Hoan, A Lý Hải Nha đều muốn chạy cả nhưng chưa kẻ nào dám nói ra miệng thôi. Ta chỉ việc châm ngòi thì cái ý muốn tháo chạy tất bùng lên ngay.

Chiêu Thành vương hỏi:

- Vương định châm ngòi thế nào?

- Nếu mượn Triệu Trung được mươi người lính Tống, việc này chẳng có khó gì.

Chiêu Minh vương liền mời Trần Nhật Duật và Triệu Trung tới, nói:

- Trung Thành vương muốn mượn mươi người lính Tống để thực hiện mưu kế. Mong hai người giúp cho.

Trần Nhật Duật đưa mắt nhìn Triệu Trung. Triệu Trung biết ý, nói:

- Chỉ cốt đánh được giặc Nguyên, vương công muốn mượn bao nhiêu tôi cũng ưng lòng.

Nói xong liền giao cho Trung Thành vương mười người lính Tống. Trung Thành vương cho mười người ấy thay y giáp quân Nguyên, lại lấy máu trên những xác chết bôi nhiều chỗ trên người, dặn:

- Các ngươi hãy đến con đường từ Hồng Giang khẩu dẫn vào thành, nằm rải rác ở đấy. Khi Lý Hằng đi qua, giả như bị thương kêu cứu để theo

https://thuviensach.vn

vào trong thành, đến đêm tung tin thái tử muốn rút quân về bên kia sông để cho lính Nguyên kháo nhau đến tai Thoát Hoan là được.

Lý Hằng khi ấy đang từ cửa sông Thiên Đức xuôi xuống, thấy quân Việt phá mất cầu phao, liền tiến đánh. Văn Túc vương, Hoài Văn hầu cùng đưa quân ra nghênh chiến rồi giả vờ thua, cho thuyền bơi xuống hạ lưu. Lý Hằng sang bến Hồng Giang khẩu, trời đã nhá nhem tối. Quân Việt không tấn công thành nữa mà lui về nghỉ ở Đại La và bến Triều Đông. Lý Hằng để lại ba nghìn quân cho Dịch Thụ, Bão Thúc Nguyên giữ thuyền, còn mình cùng Âu Dương Cừ mang hai nghìn lính vào trong thành, dọc đường đi thấy rải rác mấy lính Nguyên kêu cứu. Âu Dương Cừ gắt:

- Chúng may đứa nào đi được, theo cả vào thành. Đang mệt bỏ bố thế này chẳng lẽ lại còn khiêng chúng mày đi chắc.

Mấy lính Nguyên đang kêu khóc thấy nói vậy liền đứng dậy tập tễnh theo vào thành mà không bị ai hỏi gì cả.

Bấy giờ trời đã gần tối, Trung Thành vương, Chiêu Thành vương cho quân nghỉ trong thành Đại La, bỗng thấy có tiếng xôn xao ngoài cửa phía Nam. Chiêu Thành vương lên luỹ xem hoá ra là Triệu Tu Kỷ, Phàn Tiếp đem quân quay về. Chiêu Thành vương cho quân bắn pháo, ném đá ra. Triệu Tu Kỷ, Phàn Tiếp biết Đại La đã mất, cho quân lùi lại, phía sau lại có Trần Quốc Thành, Nguyễn Khả Lạp, Nguyễn Truyền đuổi tới. Quân Nguyên tiến thoái lưỡng nan. Phàn Tiếp nói:

- Ta chạy ra Đông Bộ Đầu xem có kiếm được thuyền bè gì không.

Triệu Tu Kỷ nghe theo liền dẫn quân chạy ra Đông Bộ Đầu. Quân Nguyên hành quân từ sáng đến giờ, người ngựa đều mệt mỏi lại không đủ ăn nên rớt lại đằng sau rất nhiều, bị quân Việt bắt được. Hai tướng tới được Đông Bộ Đầu, trời đã tối một lúc, không thấy quân Việt vây đồn. Khoan Triệt đang cùng Đường Phụng Nguyên, Đổng Nhạc, Nhan Tiết Bá, Phương

https://thuviensach.vn

Vạn Lợi bàn cách chống giữ. Lính canh vào báo. Khoan Triệt liền ra đón vào, hỏi:

- Quân ta ở dưới ấy thế nào?

Phàn Tiếp nói:

- Mất hết cả rồi. Suốt từ Trường Yên lên đến đây không còn sót đồn nào. A Thâm tử trận, Mãng Cổ Đài chạy đâu không rõ.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Kể cũng lạ, đồn này chơ vơ gần bãi sông mà quân Nam chưa chiếm mất ư?

Khoan Triệt nói:

- Ông không trông từng đống xác lính hai bên chồng chất lên nhau đấy sao. Chúng đánh suốt từ trưa đến tối. Chúng tôi vất vả lắm mới giữ nổi nhưng thiệt hại đến hàng vạn quân sĩ. Ngày mai chúng cũng đánh kiểu này, không chắc có còn trụ vững được.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Muốn trụ vững phải lập đồn ngoại vi, giữ vững liên hệ với trong thành để hai bên chi viện cho nhau.

Khoan Triệt nói:

- Không được đâu. Chỉ có đồn lớn như ở đây mới có thể giữ vững được. Lập đồn nhỏ là làm mồi cho hoả khí của chúng ngay.

Phàn Tiếp nghe nói đến hoả khí, sợ hết hồn, không dám nói gì nữa. Các tướng còn đang bàn, quân hầu đã dâng lên món thịt ngựa hầm nhệu nhạo. Triệu Tu Kỷ hỏi:

https://thuviensach.vn

- Không còn tí bánh, tí bột nào ư? Xót ruột quá.

Khoan Triệt nói:

- Ba bốn ngày nay chúng tôi toàn ăn vã thịt ngựa thôi. Lương thực hết sạch cả rồi. Quân lính nhiều người không chịu được, sinh ra kiết lỵ lại chẳng có thuốc mà chữa.

Phàn Tiếp nói:

- Chết thật! Tình thế đã đến nước này, không nên ở lại đây làm gì nữa. Chúng ta nên vào thành xin với thái tử cho về bên kia sông trong khi còn chưa quá muộn.

Khoan Triệt nói:

- Tôi cũng nghĩ đúng như ông nhưng bình chương quân sư cứ muốn trụ lại.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Lão ấy cũng muốn chạy bỏ mẹ lên rồi nhưng cứ sĩ! Rồi các ông thấy, nếu lui binh ắt lão chạy trước cho mà xem. Tốt nhất bây giờ chúng ta cùng vào khuyên thái tử lui quân về bờ Bắc, sự thể thế nào rồi sẽ liệu sau.

Khoan Triệt, Phàn Tiếp nghe theo, bốn người cùng vào thành.

Lúc bấy giờ trống đã điểm canh hai. Thoát Hoan đang ngồi bàn việc với A Lý Hải Nha, Lý Hằng, Lưu Thế Anh, có quân vào báo:

- Binh lính khắp nơi trong thành rục rịch lui quân. Họ nói là lệnh của thái tử như thế. Các trại xôn xao chộn rộn lắm.

Thoát Hoan nói:

https://thuviensach.vn

- Ta đâu có ra lệnh như vậy.

Lại có lính vào báo các tướng ở Đông Bộ Đầu muốn vào cầu kiến. Thoát Hoan cho vào. Lý Hằng nói:

- Quân lính đồn đại lung tung hẳn là phải có nguyên cớ gì đây.

A Lý Hải Nha nói:

- Để tôi cho người đi tra xét xem kẻ nào dám đồn bậy lung lạc lòng quân, chém đi mới được.

Vừa khi ấy bốn tướng Khoan Triệt, Phàn Tiếp, Bột La Hợp Đáp Nhi, Triệu Tu Kỷ bước vào, nói:

- Bình chương quân sư không cần phải tra xét ai. Chúng tôi cho rằng lời đồn trong quân doanh là rất có lý. Ai dám nói thẳng ra điều ấy, phải được thưởng công mới đúng.

A Lý Hải Nha chỉ vào bốn người, nói:

- Các ngươi nói như vậy là nghĩa làm sao?

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Quân ta nay đã hết sạch lương thực, vũ khí, binh tướng hao hụt quá nửa mà chẳng có lấy một người bổ sung. Quân Nam ngày càng mạnh. Tôi thiết nghĩ người hay lo xa như quân sư phải biết rõ nên làm thế nào rồi còn gì! Xin thái tử kíp sang sông mới kịp được.

Thoát Hoan buồn bã nói:

- Tình thế đã như vậy, quân sư cũng không nên cố chấp làm chi nữa. Lời các ông ấy nói đều đúng cả. Ta cũng đã nghĩ đến chước này nhưng

https://thuviensach.vn

chưa tiện nói ra thôi. Cứ rút sang bờ bắc rồi tính sau vậy nhưng phải đợi đến sáng xem Giảo Kỳ điện hạ có về không đã.

Lý Hằng nói:

- Đã đi thì canh tư phải ra khỏi thành mới kịp chứ đến sáng quân Nam lại tiến đánh, ta đi sao được nữa. Vả lại cầu phao đã bị phá, thuyền ít, phải chở nhiều chuyến mới hết quân được.

Thoát Hoan nói với Lý Hằng:

- Vậy ngươi quay ngay về Hồng Giang khẩu điều hết thuyền đến Đông Bộ Đầu đợi ta ở đấy.

Lý Hằng vội quay lại Hồng Giang khẩu. Hai người lính Tống lại theo ra rồi trốn về báo với các tướng Việt, tám người còn lại chờ khi nào quân Nguyên mở cửa Bắc chạy ra là cũng mở cửa Nam cho quân Việt tràn vào.

Chiêu Minh vương được tin ấy, nói:

- Khi nào thuyền giặc ra đến giữa sông, vây lại mà đánh. Riêng Trung Thành vương thấy cửa Nam mở, xông ngay vào đuổi quân Nguyên ở trong thành ra, không cho chúng kịp đốt phá cung thất của ta. Hoàng thượng có chỉ dụ từ trước hễ đánh đêm, phải cẩn thận vì quân của Chiêu Văn vương có nhiều người Tống tiếng nói khó phân với người Thát, chớ có nhầm.

Các tướng đồng thanh dạ ran. Chiêu Minh vương lại gọi Trần Quốc Toản đến, bảo:

- Thoát Hoan thua, thế nào cũng chạy qua châu Bắc Giang để lên ải Lão Thử. Ta sợ một mình Minh Hiến vương không chặn nổi chúng. Hoài Văn hãy mang quân đi đường tắt tới sông Như Nguyệt, bên bờ Bắc có ngọn núi Tam Tằng nhìn xuống bến sông. Quân Nguyên thế nào cũng sang ở chỗ ấy. Ngươi phục binh phía sau núi, cắm cho nhiều cờ khắp các cánh rừng

https://thuviensach.vn

gần đấy làm nghi binh, khi nào thấy quân chúng sang đến giữa sông, tung quân ra mà đánh, nhất định thắng to nhưng chớ ham quá, miễn sao lùa chúng về lối Vạn Kiếp là được.

Hoài Văn hầu nhận lệnh, dẫn quân đi ngay trong đêm. Canh tư đêm hôm ấy Thoát Hoan ra lệnh:

- Lý Hằng, Phàn Tiếp đem thuyền nhẹ bảo vệ thượng hạ mặt sông, đánh cản quân Nam. Mã Vinh, Cát Lý Hoa La, A Lý chỉ huy các thuyền lớn chở quân sang sông. Quân sư A Lý Hải Nha cùng Bột La Hợp Đáp Nhi, Triệu Tu Kỷ đem thuyền lương đi đội một sang trước, tin ngay cho Nạp Tốc Lạt Đinh biết để tiếp ứng. Lưu Thế Anh đem quân đốt hết cung thất của vua Nam rồi cùng ta đi đội hai. Khoan Triệt đội ba, đánh chặn quân Nam trên bờ, khi nào quân lính sang hết mới được đi.

Các tướng nhận lệnh ra thành, lên thuyền sang sông. Cổng Bắc vừa mở, quân Nguyên ùa nhau ra thành. Ai cũng muốn đi cho nhanh, chẳng ra hàng lối nào nữa. Lại nghe phía cổng Nam rộn lên tiếng ngựa hí, quân reo. Lính Việt ùa vào chém giết. Quân Nguyên chỉ mải rút lui không ai có lòng chiến đấu, cắm cổ chạy. Lưu Thế Anh không kịp đốt cung điện, cho lính mở cửa Đông đánh ra, may thay cửa Đông không có quân Việt nên Lưu Thế Anh hộ vệ cho Thoát Hoan ra được khỏi thành. Không đầy một canh giờ, quân Việt đã hoàn toàn chiếm được Thăng Long. Trung Thành vương sai bọn Lê Kim Thắng, Nguyễn Thạch Lượng đem lính đi chữa những nơi bén lửa, thu dọn cung thất.

Trời đã gần sáng, đằng Đông ửng lên một màu hồng rực rỡ. Trong chốc lát những đám mây được ánh sáng nhuộm thành màu vàng lửa. Quân Nguyên dồn lại ở Đông Bộ Đầu đến hàng chục vạn người. Mới chỉ có đội một của A Lý Hải Nha sang được sông. Thoát Hoan vừa xuống thuyền, từ phía hạ lưu hàng nghìn thuyền quân Việt chèo lên. Lính Việt hô to:

- Dô! Dô!

https://thuviensach.vn

- Đánh, Đánh!

- Sát Thát! Sát Thát!

Rồi trên bộ, quân Việt từ trong thành Đại La kéo ra không biết bao nhiêu mà kể, người người cùng thét vang:

- Bắt lấy Thoát Hoan!

Thoát Hoan sợ ríu cả lưỡi, giục Lưu Thế Anh:

- Sang sang sang đò mau!

Những lính Nguyên chưa xuống được thuyền sợ hãi quá, bám víu lung tung khiến thuyền tròng trành, nhiều cái bị nước tràn vào gần chìm. Lưu Thế Anh rút kiếm quát:

- Các ngươi buông tay ra không ta chém.

Lời Lưu Thế Anh chìm nghỉm trong những tiếng gào khóc cùng tiếng pháo lôi thanh của quân Việt bắt đầu bắn vào. Quang cảnh ở Đông Bộ Đầu lúc này không khác gì chốn Diêm La địa phủ. Thuyền của Thoát Hoan ra được một đoạn, ngửa nghiêng suýt lật. Lưu Thế Anh trợn mắt chém sả vào đám lính Nguyên bám theo. Nước sông nhuốm máu đỏ ngầu.

Chiêu Thành vương, Chiêu Văn vương thúc quân đánh lên. Lý Hằng, Phàn Tiếp cố chết đánh cản nhưng không lại. Thuyền quân Nguyên tan vỡ. Lính Nguyên chết đuối, kêu gào thảm thiết. Lưu Thế Anh cầm mộc che tên cho Thoát Hoan, lại nhờ có Lý Quán đem vài thuyền nhẹ hộ vệ mới bơi thoát sang bờ bên kia. Triệu Trung, Giả Cương, Phó Tường, Mã Phi Thái cùng đuổi theo nhưng Lưu Thế Anh đã đỡ Thoát Hoan lên bờ rồi. Mã Phi Thái cố đánh lên. Quân của Nạp Tốc Lạt Đinh nhất loạt bắn chặn lại. Phi Thái trúng hơn chục mũi tên, chết ngay trên bãi sông. Quân Việt vội đưa xác Thái lên thuyền chèo về. Chiêu Văn vương trông thấy, khóc nói rằng:

https://thuviensach.vn

- Mã Phi Thái là đệ tử của Hứa thần tiên giao cho ta. Nay để chết ở chiến trường, ta thật có lỗi với ông ấy lắm.

Phó Tường nói:

- Hứa Tôn Đạo há lại không biết tử sinh ở chốn sa trường là chuyện thường tình hay sao? Xin vương công chớ có lo phiền.

Chiêu Văn vương nói:

- Các ngươi cùng ta vào sinh ra tử, nay bỗng cách biệt âm dương, ta cầm lòng sao được. Vả lại Mã Phi Thái còn trẻ mà có tài, có dũng, không đáng tiếc lắm sao.

Lúc bấy giờ Văn Túc vương cho quân liên tiếp bắn pháo lôi thanh vào đám quân Nguyên đang nhốn nháo ở bến Đông Bộ Đầu. Các tướng Nguyên không thể chỉ huy được binh lính nữa. Duy có Khoan Triệt vẫn bình tĩnh nói với Đường Phụng Nguyên, Đổng Nhạc rằng.

- Ta cùng các ngươi phải liều chết đánh chặn quân Nam để toàn quân sang sông, chớ phụ sự uỷ thác của...

Khoan Triệt chưa nói hết câu, một quả pháo nổ ngay cạnh Đường Phụng Nguyên. Phụng Nguyên ngã nhào xuống đất, chết cả người lẫn ngựa. Nhan Tiết Bá người bê bết máu từ đâu chạy tới, nói:

- Phương Vạn Lợi tử trận rồi. Tướng quân mau sang đò kẻo quân Nam đánh đến nơi.

Nhan Tiết Bá nói xong, lăn ra tắt thở. Khoan Triệt bảo Đổng Nhạc:

- Ngươi xuống thuyền đi. Quân chưa sang hết, ta dẫu chết cũng không rời khỏi nơi này.

https://thuviensach.vn

Nói xong múa cây thiết kích vun vút xông vào đánh cản quân Việt một cách tuyệt vọng. Văn Túc vương thấy Khoan Triệt quá hung hãn mới giương cung bắn một phát. Mũi tên xuyên đúng giữa ngực, Khoan Triệt rống lên một tiếng kinh thiên động địa, ngã nhào xuống ngựa. Đổng Nhạc thấy chủ tướng đã chết mới gọi đám lính thân tín chạy xuống cướp thuyền của đám lính khác, bơi đi. Mấy nghìn lính Nguyên mắc lại bên bờ Nam không thuyền, không tướng, đành bỏ gươm giáo, dập đầu xin hàng cả.

Thoát Hoan sang được sông, A Lý Hải Nha, Nạp Tốc Lạt Đinh đến đón nói:

- Thái tử nên đóng đại bản doanh ngay ở đây để đối phó với quân Nam.

A Lý Hải Nha nói:

- Nơi này không phải là chỗ đóng đại doanh được. Quân Nam có thể tiến sang vây đánh ta bất cứ lúc nào, nên rút về nơi giáp giữa sông Phú Lương với sông Thiên Đức mà đóng, có thể tiến thoái đều thuận tiện.

Thoát Hoan nghe theo mới về nơi ấy đóng doanh. Sai các tướng kiểm điểm quân mã, khí giới, lương thảo để liệu đường ứng phó.

Bên kia sông, thượng tướng thái sư Chiêu Minh vương Trần Quang Khải đem quân vào Thăng Long, một mặt cho tu sửa thành trì cung thất, mặt khác hội các tướng bàn việc tiến đánh sang bờ Bắc, truy đuổi Thoát Hoan, nói:

- Quân ta nhanh chóng vào được Thăng Long là nhờ các tướng sĩ ai ai cũng hết lòng đánh giặc, trong đó phải kể đến mưu kế của Trung Thành vương. Nay giặc chạy sang bờ Bắc, chẳng khác chi con thú cùng đường. Các tướng hãy cùng ta tiến quân dồn chúng về Vạn Kiếp là nơi Hưng Đạo vương phục binh.

https://thuviensach.vn

Chiêu Thành vương nói:

- Thoát Hoan thua nữa tất không dám về lối Vạn Kiếp. Tôi cho thế nào y cũng chạy theo đường Lão Thử.

Chiêu Văn vương nói:

- Hưng Đạo vương đã đón ở Vạn Kiếp, thế nào chúng cũng về đấy, không sai được. Chư vương chẳng thấy khi bắt đầu đem quân xuống Hải Thị, Hưng Đạo nói chỉ trong mười ngày là đuổi được Thoát Hoan ra khỏi Thăng Long. Lúc ấy nhiều người còn chưa tin. Nay quả nhiên mới có tám ngày Thoát Hoan đã phải chạy rồi. Như thế đủ biết Hưng Đạo vương tính toán mọi việc đều chu đáo lắm. Ngả về Lão Thử đã có Minh Hiến vương, Hoài Văn hầu chặn rồi. Quân Nguyên có muốn qua cũng không đi được.

Các tướng đều cho lời Chiêu Văn vương là rất thấu tình đạt lý. Chiêu Minh vương nói:

- Chiêu Văn nói đúng lắm. Các tướng ai về trại ấy, chuẩn bị sẵn sàng, đầu giờ Thìn ngày mai phát lệnh tiến binh.

Thật là:

Quân đi rung đất

Thuyền chảy chật sông

Một trận quét quang màn mây xám

Nguyên chúa sao còn mộng cuồng ngông

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Chiêu Minh vương dồn Thoát Hoan, A Lý Hải Nha về Vạn Kiếp như thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 39

Hoài Văn hầu thọ thương dưới núi Tam Tằng

Trấn Nam vương vỡ quân trên sông Nam Sách

(Núi Tam Tằng ở phía bờ Bắc sông Như Nguyệt.

Sông Nam Sách là đoạn hạ lưu của sông Thương, gần thành Xương Giang)

Sáng mồng năm tháng Năm năm Ất Dậu (09/6/1285). Chiêu Minh vương sai Trung Thành vương ở lại giữ Thăng Long còn các tướng đều tiến đánh sang bờ Bắc, lấy Nguyễn Khoái làm tiên phong, Chiêu Thành vương làm tả đội, Chiêu Văn vương làm Hữu đội, Nguyễn Khả Lạp, Trần Thông, Nguyễn Truyền đều làm hiệp ứng, còn tự mình đi trung quân có Trần Quốc Thành hộ vệ. Trần Quốc Thành nói:

- Thoát Hoan chạy đến Bắc Giang, trong cơn cùng quẫn thế nào cũng cố chết mà phá vây cho bằng được. E rằng Minh Hiến vương và Hoài Văn hầu không cản nổi chúng. Thái sư nên cho thêm người lên đấy giúp họ.

Chiêu Minh vương nghe theo lời ấy mới gọi Văn Túc vương Trần Đạo Tái đến dặn:

- Con hãy mang quân lên thẳng sông Như Nguyệt giúp Hoài Văn chặn giặc. Nhớ là phải cắm nhiều cờ nghi binh để chúng không dám sang sông.

- Phụ vương cứ yên tâm.

https://thuviensach.vn

Văn Túc vương nói xong đem quân đi ngay.

Xin quay lại hai ngày về trước, tức là ngày mồng ba tháng năm với vị thân vương nhà Nguyên là Giảo Kỳ đang lận đận tìm đường chạy trốn. Lúc bấy giờ trời gần tối, quân Việt đã đi qua được một lúc. Giảo Kỳ bảo Tổ Đại:

- Quân Nam đi hết lên Thăng Long rồi. Ngươi xem trên bờ có chỗ nào kín đáo thì lên thôi chứ ta ngâm nước không quen, mệt lắm, chỉ muốn nôn.

Tổ Đại nói:

- Cách đây không xa có cánh rừng thưa. Để tôi dìu điện hạ lên đấy kiếm cái gì ăn rồi tìm đường về Thăng Long.

Chúa, tôi lóp ngóp bò lên bờ, lựa theo các bụi cây lẩn nhanh vào cánh rừng thưa. Giảo Kỳ mệt quá gục xuống nằm lả, không đi được nữa, Tổ Đại sờ người thấy lạnh toát, mới cởi bỏ bớt y giáp, bảo:

- Khổ thân điện hạ! Đói quá đây mà. Điện hạ nằm tạm ở gốc cây này để tôi đi kiếm xem có cái gì ăn được không.

Nói xong vơ cỏ làm đệm cho Giảo Kỳ nằm rồi xách kiếm đi. Trời tối dần. Giảo Kỳ nằm lại một mình, vừa mệt vừa sợ, nghĩ mình là một thân vương, có quân có tướng hẳn hoi mà nay phải nhịn đói nằm một mình ở góc rừng thế này, không biết có sống được mà về quê hương hay không, càng nghĩ càng tủi, nước mắt tràn qua khoé mi lăn xuống nệm cỏ, từ sâu trong cổ bật ra tiếng nấc nghẹn ngào. Lúc sau Tổ Đại đem về một tảng thịt, thấy Giảo Kỳ thổn thức, gọi bảo:

- Điện hạ cố nuốt vài miếng thịt cho nó tỉnh lại đã. Không có lửa, ta ăn sống vậy. Bây giờ phải vững vàng lên, chứ bi lụy là hỏng hết việc.

Giảo Kỳ nói:

https://thuviensach.vn

- Đau đớn quá Tổ Đại ơi. Ta có hàng vạn binh mã trong tay mà nay phải chui lủi nhục nhã thế này sao không đau lòng cho được.

Tổ Đại nói:

- Vẫn biết là như vậy nhưng bây giờ phải ăn tí để lấy sức đã. Tằng tổ Thiết Mộc Chân khi xưa mới chín tuổi đã mồ côi cha, bị Thoát Lý Hốt Đài cướp hết cơ nghiệp thế mà rồi dựng nên được đại đế quốc đấy thôi.

Giảo Kỳ nghe theo, cố nuốt mấy miếng thịt, hỏi:

- Ngươi tìm đâu được của quý này thế?

- Thiếu gì đâu. Ban chiều ngựa của quân ta chết đầy đường kia kìa.

- May quá nhỉ! Không thì chúng ta chết đói mất!

Giảo Kỳ, Tổ Đại lần mò trong rừng hết một ngày nữa mới về đến gần Thăng Long nhưng trông chỗ nào cũng chỉ thấy thuyền bè, doanh trại quân Việt, Trên mặt thành cắm toàn cờ Việt. Cờ Nguyên bị vứt xuống chân tường, người ngựa chạy qua dẫm nát bét nhè từ bao giờ. Tổ Đại nói:

- Có lẽ thái tử đã về bên kia sông rồi.

Giảo Kỳ nói:

- Trên mặt sông toàn thuyền quân Nam, làm sao sang được bây giờ.

Tổ Đại nói:

- Bên kia sông có tiếng pháo nổ, quân reo. Chắc hai bên đang đánh nhau to. Ta sang sông bây giờ không thể được, đợi đến tối tôi tìm thuyền đưa điện hạ sang.

https://thuviensach.vn

- Đến tối nhỡ thái tử đem quân đi xa nữa, bao giờ ta mới gặp được đại quân. Như thế chẳng nguy lắm hay sao?

- Đành vậy chứ biết làm thế nào.

Giảo Kỳ suy nghĩ một lúc, nói:

- Tục ngữ có câu dê đội lốt hùm, đó là lẽ thường xưa nay. Bây giờ ta làm ngược lại, quân Nam sẽ không ngờ tới.

Tổ Đại gãi đầu, nói:

- Tôi ngu muội chậm hiểu. Xin điện hạ nói rõ ra xem cái kế hùm đội lốt dê nó như thế nào?

- Thế này nhá! Ngươi có trông thấy xác lính hai bên chết chồng đống lên nhau ở bờ sông kia không. Ta chỉ việc chọn lấy hai bộ y giáp quân Nam mặc vào rồi kiếm thuyền sang sông, chắc thoát.

Tổ Đại nói:

- Thân vương quả là bậc thánh, trong lúc cùng bí thế này mà không rối trí, vẫn nghĩ ra được diệu kế đến vậy.

Chủ tớ liền lần ra bãi sông kiếm được hai bộ quần áo lính Việt mặc vào. May thay lại còn thấy mấy chiếc thuyền cũ của quân Việt bỏ lại. Tổ Đại tát hết nước ra, lấy đất bùn trộn với giẻ rách chít vào những chỗ rỉ nước, xong xuôi bảo Giảo Kỳ:

- Mời điện hạ lên thuyền. Ta sang sông.

Giảo Kỳ nói:

- Chúng ta phải kéo thuyền lên thượng nguồn mà sang mới tránh được chỗ đang giao chiến.

https://thuviensach.vn

- Tôi nghĩ đây là chỗ sang sông an toàn nhất, lẫn với quân Nam không ai để ý. Tách riêng lên thượng nguồn chúng nghi ngờ đem khinh thuyền đuổi theo thì biết làm sao.

- Ngươi cạn nghĩ quá. Chúng mà đuổi theo ta càng dễ thoát.

- Điện hạ nói vậy, mạt tướng chẳng hiểu ra sao cả.

- Được! Cứ đi đi. Quân Nam đuổi ta khắc có cách khu xử.

Tổ Đại trong lòng bối rối nhưng vẫn kéo thuyền lên chỗ vắng ở thượng nguồn, chèo sang. Nguyễn Truyền trông thấy cho ngay ba chiếc thuyền nhẹ đuổi theo. Lúc gần đến nơi mấy lính Việt hỏi:

- Các ngươi là quân nào mà lại đi lẻn lên đây?

Giảo Kỳ nói:

- Chúng tôi là quân của tướng Triệu Trung cử đi do thám quân Nguyên.

Lính Việt nghe giọng nói trọ trẹ, tưởng là quân người Tống của Triệu Trung thật, mới quay về báo lại. Nguyễn Truyền cho người đi hỏi Triệu Trung biết không phải, lại cho quân đuổi theo nhưng không kịp nữa. Giảo Kỳ đã sang được sông rồi. Tổ Đại thấy vậy nói:

- Thảo nào các tướng đều nói điện hạ mẹo mực không kém gì Gia Cát ngày trước.

Giảo Kỳ nói:

- Gia Cát cái gì. Chính nhà ngươi bảo ta phải vững vàng lên đấy chứ. Biến cho mau không quân Nam nó quay lại đuổi thì ra bùn luôn.

https://thuviensach.vn

Đây nói Thoát Hoan đem quân sang bờ Bắc sông Phú Lương, cắm trại đóng trên vùng đất Gia Quất, sai Nạp Tốc Lạt Đinh rải quân trên bờ sông để chống nhau với quân Việt. Phàn Tiếp, Lưu Thế Anh giữ cửa sông Thiên Đức. Sáng ngày mồng sáu tháng Năm năm Ất Dậu (10/6/1285), Thoát Hoan họp hội đồng tổng doanh bàn cách đối phó với quân Việt. Mọi người vừa yên vị, có lính vào báo Giảo Kỳ đã về. Thoát Hoan mừng quá, nói:

- Giảo Kỳ đã về! Như vậy hội đồng tổng doanh chỉ thiếu có Khoan Triệt.

Nói xong cho mời Giảo Kỳ đến ngay. Giảo Kỳ vừa vào đến nơi đã nói:

- Trời ơi! Tôi tưởng thái tử đã đem quân về đến Tư Minh rồi.

A Lý Hải Nha hỏi:

- Ý điện hạ muốn thái tử lui binh ư?

Giảo Kỳ nói:

- Đến nước này mà mọi người còn mơ hồ vậy ư. Thế quân Nam ngày một lên. Quân ta ngày càng suy yếu, lương thực hết sạch, tướng sĩ chết không có người thay thế, ngựa nghẽo khí giới mười phần, hao hụt đến tám chín. Không về cho nhanh, ở đây chờ quân Nam nó đến trói cả lũ hay sao. Tôi vừa ở bên kia sông, trên bờ dưới nước chỗ nào cũng có doanh trại quân Nam. Lực lượng của chúng có tới mấy chục vạn người, chưa kể hai đạo quân của Nhật Huyên với Trần Quốc Tuấn. Quân ta có còn được đến mười lăm vạn không. Ta đem một đám quân đói khổ đánh với mấy chục vạn quân no đủ của chúng liệu thắng hay thua?

A Lý Hải Nha nói:

- Những điều điện hạ nói đều đúng cả, nhưng ta còn đạo quân của nguyên soái Toa Đô. Chẳng bao lâu nữa Minh Lý Tích Ban cũng sẽ đem

https://thuviensach.vn

quân tiếp viện, có gì phải lo lắm đâu.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Lời Giảo Kỳ điện hạ nói rất có lý. Tình thế của chúng ta không thể trụ vững vài ba ngày chứ đừng nói chi đợi hai cánh quân kia.

Các tướng còn đang bàn, Triệu Tu Kỷ, Lý Quán đi kiểm điểm quân lương về báo lương thực chỉ đủ ăn đến hết ngày mai. Thoát Hoan nói:

- Đã đến nước này, ta không nên ở lại đây lâu. Các tướng bàn xem rút quân về đường nào cho tiện.

Đại tướng là Lý Hằng nói:

- Thái tử muốn lui binh nên đi theo đường qua châu Bắc Giang lên ải Lão Thử, tuy có xa hơn chút ít nhưng dễ đi, lực lượng quân Nam cũng không nhiều, ta không phải vất vả ứng phó.

Giảo Kỳ nói:

- Qua sông Như Nguyệt lúc này chính là vào tử lộ vậy. Trần Quốc Tuấn dùng binh rất là biến hoá, thế nào cũng cho phục quân ở đấy đón đánh quân ta. Chưa biết chừng y đã quay về đấy rồi cũng nên. Theo tôi, một mặt thái tử viết thư cho Toa Đô mang quân vượt biển về Khâm Châu để tránh bị đơn độc rơi vào trận thế của quân Nam. Mặt khác, nên cho đạo quân của bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh về Vân Nam trước, còn quân ta đi theo đường Vạn Kiếp, Nội Bàng.

A Lý Hải Nha nói:

- Lời Giảo Kỳ điện hạ nói rất đúng. Quân thám thính của ta trở về đều nói bên bờ Bắc sông Như Nguyệt quân Nam đông vô kể, cờ quạt cắm rợp cả mấy khu rừng, còn đường Vạn Kiếp vắng vẻ, quân Nam thưa thớt lắm.

https://thuviensach.vn

Lý Hằng cười, nói:

- Các ông chinh chiến già đời rồi mà không biết đó là mẹo nghi binh sao. Tôi dám đoan rằng nơi có nhiều cờ quạt không phải là chỗ đông quân. Còn đằng kia chúng làm ra vẻ không phòng bị gì để nhử quân ta vào nơi mai phục đó thôi. Còn nữa! Thái tử lui binh lần này, chẳng bao lâu sẽ quay lại, nên cho Toa Đô quay vào Ô, Lý phục sẵn ở đấy, sau này đỡ tốn công đi lại xa xôi.

Thoát Hoan nói:

- Lý tướng quân nói đúng lắm. Ta sẽ về theo đường Lão Thử. Ai có thể đem thư cho nguyên soái Toa Đô được đây?

Giảo Kỳ nói:

- Đường vào xứ Thanh vượt qua rất nhiều sông sâu, rừng rậm, phải là người khoẻ mạnh tinh nhanh, bơi lội giỏi mới đảm đương được.

Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Trong quân của Lý Quán có nhiều người ở vùng biển. Thái tử nên hỏi ông ấy ắt có người dùng được.

Thoát Hoan nghe theo, gọi Lý Quán đến hỏi. Quán nói:

- Quả là trong quân tôi có nhiều binh lính bơi lội giỏi nhưng đặc biệt có hai người là Vương Khuông và Lã Quỳnh vừa tinh khôn vừa có sức khoẻ lại tài bơi lặn không chê vào đâu được. Giao việc này cho chúng không còn lo gì nữa.

Thoát Hoan liền chọn hai người ấy, dặn dò cẩn thận cho đi đến chỗ Toa Đô đưa thư, lại lệnh cho Nạp Tốc Lạt Đinh lập tức mang quân theo đường cũ về Đại Lý, còn tự mình thống lĩnh đại binh rút theo đường Bắc

https://thuviensach.vn

Giang, lấy Triệu Tu kỷ, Đường Ngột Đải làm tiền đội mang theo hai đạo binh của Mã Vinh, A Lý đến sông Như Nguyệt bắc cầu phao. Tôn Hựu, Tản Đáp Nhi Đải, Lưu Thế Anh được giao chặn hậu. Thoát Hoan lĩnh trung quân có A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ, Phàn Tiếp, Lý Hằng, Lý Quán, Cát Lý Hoa La cùng đi làm tham mưu và hiệp ứng.

Đường Ngột Đải, Triệu Tu Kỷ mang quân đi trước đến sông Như Nguyệt, thấy nước sông trong vắt, lững lờ trôi. Gió nhè nhẹ. Sóng lăn tăn phản chiếu ánh nắng mùa hạ chói loà. Lính Nguyên đều nói:

- Phong cảnh ở đây sao mà thanh bình rực rỡ thế, y như chẳng có chinh chiến bao giờ.

Triệu Tu Kỷ nói:

- Các ngươi nói đúng đấy. Trông thanh bình nhưng đời Tống Hi Ninh năm thứ mười, Quách Quỳ, Triệu Tiết hao binh tổn tướng không ít ở đây. Ta thấy sự yên lặng này đáng nghi lắm, chưa chừng chúng phục binh ở bên kia đấy.

Đường Ngột Đải hô quân chặt tre gỗ trong rừng đóng bè bắc cầu phao. Lính Nguyên đang nóng bức được lội xuống sông, thích lắm, lại thấy bên bờ Bắc vẫn im như tờ, chỉ xa xa trên triền núi có bóng cờ bay nên chẳng ai nghĩ đến chuyện đề phòng chi hết. Chẳng mấy chốc cầu phao đã bắc xong nhưng Đường Ngột Đải là người cẩn thận không dám mạo hiểm đưa tiền đội qua sông mà chờ bọn Thoát Hoan đến cùng vượt sang một thể.

Thoát Hoan khi ấy bắt đầu chuyển binh, thình lình nghe thấy pháo nổ dậy trời rồi quân Việt từ cửa Đại Than theo sông Thiên Đức đánh lên đông không biết bao nhiêu mà kể. Thì ra Hưng Đạo vương nhận được tin thám binh báo về quân Nguyên lên bắc cầu phao ở sông Như Nguyệt, biết Thoát Hoan muốn chạy, mới lệnh cho Hưng Ninh vương, Hưng Nhượng vương tiến quân đánh gấp. Quân Nguyên ai cũng muốn về cho nhanh, không có

https://thuviensach.vn

lòng dạ nào nghĩ đến chuyện đánh nhau, người nào người nấy co giò chạy bán mạng, đội ngũ tán loạn. Hậu quân của Nạp Tốc Lạt Đinh chưa rút hết cũng sợ hãi, theo đường Quy Hoá giang tếch thẳng. Tản Đáp Nhi Đải chỉ huy hậu đội đánh cản quân Việt, bị trúng ngay một viên tật lê vào vai phải, máu chảy đầm đìa, cánh tay thõng xuống không sao đánh nhau được nữa, phải bỏ chạy. Lưu Thế Anh thấy tình thế nguy ngập quá mới bảo Phàn Tiếp, Lý Hằng:

- Các ông bảo vệ thái tử đi cho nhanh để tôi cùng Tôn tướng quân cản quân Nam cho.

Nói xong, cùng Tôn Hựu quay lại liều chết đánh nhau với quân Việt. Thoát Hoan, A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ cắm đầu cắm cổ nhằm hướng sông Như Nguyệt mà chạy, mặc cho hậu đội bị đánh tơi tả.

Lúc bấy giờ thái sư Trần Quang Khải từ sông Phú Lương đánh lên, thấy quân Nguyên chạy đã xa mới lệnh cho các tướng thu binh trở về. Trần Thông thấy vậy nói:

- Sắp bắt được Thoát Hoan, sao thái sư lại không đuổi nữa?

Thái sư nói:

- Chúng chạy lên trên ấy là chui đầu vào rọ rồi. Không cần phải đuổi nữa, ta quay về còn một vị khách phải tiếp.

- Thái sư bận tiếp khách cứ quay về, để chúng tôi đuổi bắt Thoát Hoan.

- Vị khách này quan trọng lắm. Ta muốn các ngươi cùng tiếp cho chu đáo.

Chiêu Thành vương nói:

https://thuviensach.vn

- Không có khách nào quan trọng bằng việc bắt Thoát Hoan lúc này. Xin thái sư cho quân đuổi gấp.

Thái sư cười, nói:

- Ta chỉ sợ nói tên vị khách này ra, các ông đều muốn quay lại ngay thôi.

- Xin thái sư cho biết vị khách ấy là ai?

- Toa Đô!

Các tướng nghe vậy đều ồ lên, bảo:

- Thái sư trù liệu chu đáo, chúng tôi đâu dám không tuân. Ta mau quay về thôi.

Thoát Hoan đến sông Như Nguyệt, thấy bên kia im ắng quá, sinh nghi nói:

- Bờ bên kia im lìm. Ta sợ có phục binh thật.

Phàn Tiếp nói:

- Để tôi lên giúp Đường Ngột Đải, Triệu Tu Kỷ mang tiền đội sang sông, nếu có phục binh, ta chia quân ra đánh cũng không sợ gì.

Thoát Hoan nghe theo, cho Phàn Tiếp, Đường Ngột Đải, Triệu Tu Kỷ mang tiền đội sang sông. Lúc bấy giờ trời đã sang chiều, quân Nguyên vì nóng bức quá, nhiều người không muốn đi cầu phao mà cho ngựa lội ùa xuống nước bơi sang, lại bảo nhau ít thấy ở đâu có con sông nước chảy hiền hoà đẹp đẽ thế này, tội gì không tắm. Ba tướng Nguyên vừa đi đến giữa cầu, bên bờ Bắc một tiếng pháo nổ rồi bên tả có một đạo quân việt từ dưới núi Tam Tằng đánh ra. Đi đầu là một tướng trẻ tuổi đẹp như thiên thần, cưỡi con ngựa trắng như tuyết nhuốm. Một tráng sĩ theo sát, phất cao

https://thuviensach.vn

lá cờ có sáu chữ màu vàng Phá cường địch, báo hoàng ân. Quân Nguyên nhiều người biết đấy là Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản, sợ thất thần. Bên hữu lại thấy một tráng sĩ cưỡi ngựa kim sa vung ngọn giáo dài dẫn quân xông tới thét:

- Giặc Nguyên định chạy đâu. Ta là Trần Quốc Thành tướng nước Việt đợi ở đây đã lâu rồi.

Hai tướng Việt dàn quân trên bờ, bắn xuống như mưa. Quân Nguyên chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Nước sông Như Nguyệt vốn trong xanh bỗng ngầu lên màu máu đỏ. Triệu Tu Kỷ bị trúng liền mấy mũi tên, lăn xuống nước chết, không vớt được xác. Phàn Tiếp, Đường Ngột Đải cố chết dẫn quân đánh lên, giao phong dữ dội với quân Việt. Lý Hằng, Lý Quán, Cát Lý Hoa La cũng thúc quân đánh sang. Quân Việt lùi về chân núi Tam Tằng. Quân Nguyên vừa chiếm được tuyến bờ sông lại thấy trên thượng nguồn một đoàn thuyền mấy trăm chiếc đang vun vút lao xuống. Quân Việt trên thuyền lăm lăm cung nỏ, miệng hô: Đánh! Đánh. Trên chiếc ưng thuyền đi đầu phấp phới lá cờ hiệu Minh Hiến vương Trần Uất. Từ cánh rừng thưa phía tả núi Tam Tằng nổi lên ba hồi cồng dài, rồi một đạo quân Việt nữa kéo ra, đi đầu là Văn Túc vương Trần Đạo Tái, phía sau có một chiếc đài cao. Trên đài phấp phới lá cờ hiệu của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn. Lý Hằng, Phàn Tiếp, Đường Ngột Đải trông thấy đều sợ mất mật, kêu:

- Thôi chết! Hoá ta Trần Quốc Tuấn ở đây thật. Mau quay về bờ Nam trình với thái tử để rẽ sang đường Vạn Kiếp.

Các tướng Nguyên tranh nhau chạy mau về bờ Nam. Chỉ có Phàn Tiếp dám cho quân vừa bắn trả vừa lui. Các tướng Việt cùng hô quân đánh ép lại. Trần Quốc Toản hăng hái xông lên đầu, đâm ngã mấy lính Nguyên đang tháo chạy, bỗng khựng lại, lăn nhào xuống đất. Lê Ương, Phạm Thắng, Giang Biền xúm vào cứu. Hóa ra Hoài Văn hầu trúng một mũi tên vào sườn bên hữu. Mũi tên cắm sâu đến ba bốn thốn. Lê Ương rút mũi tên ra thì đầu

https://thuviensach.vn

sắt ba cạnh mắc lại bên trong. Các tướng liền đặt Hoài Văn hầu lên xe đưa về hậu trại cứu chữa.

(Thốn: Đơn vị đo chiều dài thời cổ. Mỗi thốn có độ dài khoảng 4cm)

Phàn Tiếp vừa quay trở lại được bờ Nam, thuyền của Minh Hiến vương Trần Uất tiến đến húc đứt cầu phao. Quân Nguyên rơi xuống sông chết đuối rất nhiều, kêu la inh ỏi vang xa đến mấy dặm, hơn ba nghìn quân mã mắc lại bên bờ Bắc đều bị quân của Trần Quốc Thành, Trần Đạo Tái giết sạch. Mười vạn quân Nguyên không biết chạy vào đâu, ùn lên bên bờ Nam sông Như Nguyệt. Về sau có người lính tốt làm bài thơ rằng:

Như Nguyệt trong xanh bỗng đỏ ngầu

Người ngựa nhấn chìm dưới đáy sâu

Nam thiên tráng khí lừng bốn cõi

Nguyên binh mười vạn biết về đâu.

A Lý Hải Nha bên bờ Nam được thể nói:

- Đã bảo mà! Tôi với Giảo Kỳ điện hạ nói rồi. Thế nào Trần Quốc Tuấn cũng phục binh ở đây. Các ông không nghe mới khốn khổ thế này. Thôi quay ngay về Vạn Kiếp mà đi không nó đem quân chặn ở đấy, ta còn chết nữa.

Thoát Hoan không biết làm thế nào, đành lệnh cho các tướng chạy tạt sang đường Vạn Kiếp. Chạy được một lúc, Giảo Kỳ bảo:

- Tôi xem phía sau không có quân Nam, hình như chúng chỉ chặn đánh chúng ta chứ không đuổi.

A Lý Hải Nha nói:

https://thuviensach.vn

- Thế mới chết đấy. Phàm đã ít quân đuổi tất nhiều quân chặn. Tôi e rằng đường này cũng bị chúng nó phục mất rồi.

Giảo Kỳ nói:

- Tôi cũng nghĩ đúng như ông. Hay là bây giờ trời đã về chiều mà đường còn dài. Ta cho quân nghỉ lại giữa đồng nấu ăn qua đêm, mai đi tiếp.

Lý Hằng nói:

- Ta đóng trại lại nhỡ quân Nam đến vây đánh, chống sao nổi.

A Lý Hải Nha nói:

- Không! Cứ theo ý Giảo Kỳ điện hạ là đúng. Quân Nam chỉ đánh chúng ta ở nơi sông lạch, rừng rậm chứ chưa bao giờ chúng dám đánh ở chỗ đồng trống thế này. Cứ cho quân nghỉ ngơi lấy sức đã.

Tản Đáp Nhi Đải bị thương vỡ bả vai đang nằm trong cáng, nói:

- Quân Nam không đánh ở nơi đồng trống với chúng ta là vì chúng ngại kỵ binh của ta mạnh. Thái tử muốn nghỉ lại phải để một nửa quân kỵ sẵn sàng tác chiến.

Thoát Hoan nghe theo, cho quân dừng lại nghỉ nấu ăn. Ngựa cứ ba con thì hai con được nghỉ ăn cỏ còn một con để nguyên yên cương, sẵn sàng xung trận. Lưu Thế Anh, Mã Vinh chỉ huy đội trực chiến số một. Phàn Tiếp, A Lý chỉ huy đội trực chiến số hai. Đường Ngột Đải, Lý Quán chỉ huy đội trực chiến số ba. Lý Hằng, Cát Lý Hoa La, Tôn Hựu cùng các tướng khác đợi lệnh.

Đây nói Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản được đưa từ bến sông về hậu trại, đầu mũi tên còn mắc ở trong người, máu ra nhiều đau đớn lắm. Quan quân dược đến xem, nói:

https://thuviensach.vn

- Nếu đầu tên không phạm vào phủ tạng, chỉ việc lấy dao khoét thịt moi ra rồi đắp thuốc vào, chừng trăm ngày là khỏi, nhưng nếu phạm vào phủ tạng, tính mạng quân hầu quả thực nguy thay.

Quốc Toản mệt lắm, sắc mặt trắng bợt, mắt lim dim, môi khô tái, nói rất khẽ. Quan quân dược phải nghé sát tai vào mới nghe rõ:

- Mệnh ta đã có trời định. Ông cứ khoét thịt lấy đầu tên ra, chớ có ngại.

Lại gọi Phạm Thắng, Lê Ương, Giang Biền đến dặn:

- Các ngươi theo ta đánh giặc, chẳng quản vào sinh ra tử, cùng đứng dưới cờ, tỏ hết lòng trung. Nay chẳng may ta có đi trước thì các ngươi đem quân về theo với Tá Thiên vương Đức Việp để bảo vệ nhà vua.

Các tướng cùng rơi nước mắt, nắm tay Trần Quốc Toản mà rằng:

- Quân hầu rồi sẽ bình phục thôi mà.

Quốc Toản nhếch mép cười, nói:

- Ơ kìa! Ta đã sao đâu mà các ngươi phải khóc. Quân dược! Ông làm việc đi chứ!

Quan quân dược cho Trần Quốc Toản uống ba viên thuốc màu nâu đen nhỏ bằng hạt ngô. Lát sau Quốc Toản ngủ thiếp. Bấy giờ quan quân dược mới lấy con dao nhọn bằng thép chỉ nhỏ bằng ngón tay nhưng cực sắc, hơ lên ngọn lửa, khoét vào cạnh sườn Quốc Toản một lỗ sâu, lấy ra cục máu đọng, lại thò chiếc kìm nhỏ xíu vào gắp đầu mũi tên lôi ra, nhìn qua nhìn lại, nói:

- Thôi hỏng rồi! Mũi tên xé rách lá gan.

Nghe nói vậy, mặt các tướng đều tái bợt. Lê Ương nóng nảy nói:

https://thuviensach.vn

- Ông phải làm thế nào đi chứ, chẳng lẽ để hầu tướng chết sao?

- Vâng! Những gì còn có thể làm được, tôi làm hết sức rồi đây.

Giọng quan quân dược kìm nén nghẹn ngào như sắp bật khóc. Quốc Toản vẫn nằm thiêm thiếp. Trông chàng lúc này không có vẻ gì của một vị tướng can trường mà hoàn toàn giống một đứa trẻ đang lạc vào miền thần tiên của những giấc mơ. Lúc sau thuốc mê tan hết, Quốc Toản tỉnh dậy hỏi:

- Quan quân dược đã lấy đầu tên ra cho tôi chưa?

- Đầu tên đã lấy ra rồi. Bây giờ hầu tướng chỉ việc uống bài thuốc Bát tiên trấn huyết thang rồi nằm nghỉ.

(Bát tiên trấn huyết thang là bài thuốc cầm máu rất hiệu nghiệm, gồm tám vị thuốc sau: Cẩu tích 10 đồng cân, bạch cập 3 đồng cân, đỗ trọng 3 đồng cân, huyền sâm 5 đồng cân, hoè hoa 2 đồng cân, cát căn 5 đồng cân, cam thảo 3 đồng cân, hoài sơn 5 đồng cân, lấy thêm 7 đến 9 ngọn cỏ nhọ nồi làm thang, đổ ba bát nước đun lấy một bát mà uống. Những người tỳ vị hư suy không nên dùng)

Quốc Toản lại hỏi:

- Tôi phải nằm thế này bao lâu mới khỏi?

- Nhanh thì trăm ngày, chậm phải hàng năm.

Quốc Toản than:

- Trời ơi! Lâu thế ư? Lúc ấy quân Thát đã chạy hết rồi. Ta không còn cơ hội giết giặc nữa sao?

Quan quân dược nói:

- Giặc chạy càng sớm càng vui chứ sao.

https://thuviensach.vn

Quốc Toản thở dài bảo:

- Đúng! Dân mình càng đỡ khổ. Chỉ tiếc ta không còn có dịp lập công đền ơn nước nữa rồi.

Thoát Hoan nghe theo Giảo Kỳ, cho quân cắm trại nghỉ ở giữa đồng, quả nhiên không bị quân Việt tiến đánh. Sáng sớm hôm sau cho quân nhổ trại, theo hướng Bắc đi lên. Đường Ngột Đải dẫn bọn Mã Vinh, A Lý đi tiên phong, lên thẳng sông Nam Sách bắc cầu phao. A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ cùng Tổ Đại cũng đi trong đội quân ấy.

Lúc bấy giờ Minh Hiến vương Trần Uất đã xuôi dòng mang quân về hợp với Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện phục ở đoạn sông trên. Có quân do thám về báo quân Nguyên đang bắc cầu phao để sang sông. Gia tướng của Trần Uất là Hồ Sĩ Bàng nói:

- Lúc này ta đem quân đến đánh, bọn chúng trở tay không kịp.

Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện nói:

- Các ngươi cứ sẵn sàng. Quốc công đã dặn khi nào thấy trên lầu thành Vạn Kiếp phất lá cờ đỏ mới được tiến đánh.

Quốc công tiết chế Hưng Đạo đại vương Trần Quốc Tuấn cùng các tướng đứng trên lầu thành Vạn Kiếp đã trông thấy hết. Linh Lang vương nói:

- Quân giặc bắt đầu sang sông. Xin quốc công cho đánh.

(Có tài liệu nói Linh Lang vương là em Trần Thánh Tông. Điều này còn nghi vấn)

Hưng Đạo vương nói:

https://thuviensach.vn

- Chưa được! Đây mới chỉ là đội tiền quân. Cứ để cho chúng qua sông đi đã.

Yết Kiêu nói:

- Đức ông thường dạy chúng con là giặc sang đến giữa sông thì đánh cơ mà?

Hưng Đạo vương cười, nói:

- Phép chung trong chiến trận là như vậy, đó là lúc giặc đang tiến đánh ta. Nay chúng mải mê rút chạy, cần phải quyền biến. Giặc chưa sang được sông, thế nào cũng cẩn thận đề phòng nhưng khi thấy có một số đã qua được bên kia mà không có chuyện gì, lập tức sinh trễ nải phòng bị, chỉ cốt ùa qua cho mau. Khi ấy ta tiến đánh, chúng còn hàng ngũ đâu mà chống đỡ nữa.

Các tướng nghe vậy mới vỡ lẽ, đều chịu là phải.

Đường Ngột Đải đưa hết được A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ cùng tiền đội sang sông, cho người lùng sục phía trước không thấy có quân Việt mới quay lại đón bọn Thoát Hoan cùng đại quân sang. Thoát Hoan hỏi:

- Ngươi đã cho lùng kĩ phía trước chưa?

Đường Ngột Đải nói:

- Tôi đã cho tìm khắp cả, không thấy có một tên quân Nam nào. Đúng là Trần Quốc Tuấn ở bờ Bắc sông Như Nguyệt chưa về kịp. Bình chương quân sư cùng Giảo Kỳ điện hạ đi trước xa rồi. Mời thái tử lên đường ngay cho.

Thoát Hoan hạ lệnh đại quân sang sông. Đường Ngột Đải cầm cây kích sắt, cưỡi con ngựa xích kim đi trước dẫn đường, mới ra gần giữa cầu,

https://thuviensach.vn

nghe một tiếng pháo nổ. Quân Việt bốn mặt reo hò tiến đánh. Hưng Trí vương, Minh Hiến vương từ thượng nguồn trông thấy trên thành phất cờ, liền dẫn binh thuyền đánh xuống. Hưng Ninh vương từ cửa Lục Đầu đánh lên. Linh Lang vương, Yết Kiêu dẫn quân từ trong thành Vạn Kiếp đánh ra. Hưng Đạo vương đem quân tiếp ứng. Tên bay, pháo nổ như mưa như bão. Thoát Hoan trông thấy cờ hiệu của Trần Hưng Đạo, bối rối nói:

- Ở sông Cái có Hưng Đạo vương, bên bờ Bắc Như Nguyệt có Hưng Đạo vương, lại ở đây cũng có Hưng Đạo vương. Quân Nam nó lấy đâu ra lắm Hưng Đạo vương đến thế.

Quân Nguyên không biết làm sao, xô nhau chạy trốn qua cầu. Thoát Hoan, Đường Ngột Đải, Lý Hằng, Lý Quán đi phía trên vừa sang được bờ Bắc thì cầu phao đứt. Mấy vạn quân Nguyên rơi xuống nước, chết đuối không biết bao nhiêu mà kể. Lưu Thế Anh, Phàn Tiếp, Tôn Hựu, Bột La Hợp Đáp Nhi bơi được sang sông nhưng không tìm thấy Thoát Hoan, mạnh ai nấy chạy mỗi người một nơi. Số quân Nguyên còn lại bên bờ Nam bị quân Việt đánh dồn xuống sông, chết hại đến bảy tám phần. Cát Lý Hoa La chưa chạy kịp, đang tìm đường trốn, có một tướng Việt đuổi tới quát lên rằng:

- Tướng giặc chạy đâu. Có Linh Lang vương nước Việt đến đây.

Cát Lý Hoa La quay lại giao chiến, bị Linh Lang vương chém một nhát bay đầu. Linh Lang vương chém được Cát Lý Hoa La, nhặt lấy thủ cấp treo lên cổ ngựa rồi thúc quân xông vào đám quân Nguyên. Lính Nguyên trông thấy Linh Lang vương dữ tợn quá, dạt cả xuống sông bơi đi, bị binh thuyền của quân Việt bắn chết vợi, chỉ có rất ít sang được bên kia sông. Năm sáu vạn xác lính Nguyên chồng chất lên nhau làm nước sông ứ lên không chảy được.

Trận đánh trên sông Sách về sau thường gọi là trận Vạn Kiếp. Sử sách nhà Nguyên cũng không giấu nổi thất bại ê chề cay đắng này.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan, Đường Ngột Đải, Lý Hằng, Lý Quán sang đến bên kia sông liền hô quân sĩ cắm đầu cắm cổ chạy. Lúc sau đường rẽ làm hai ngả. Thoát Hoan hỏi các tướng:

- Đường ở đây rắc rối thế này, ta biết chạy về hướng nào đây?

Lý Quán nói:

- Đường này một ngả đi đến phía Bắc ải Nội Bàng, còn ngả kia men theo phía Nam đến Miêu Nhi môn rồi cùng nhập vào làng Biên Trú thẳng lên Động Bản. Đường phía Bắc rộng rãi dễ đi nhưng sợ có quân Nam phục binh. Thái tử nên chọn đường hướng Nam hơn.

Đường Ngột Đải nói:

- Không được! Khi xưa Mạnh Đức, Vân Trường đều chọn đường nhỏ mà chạy nên mới khốn. Ta cứ đi theo đường lớn, nếu có đánh nhau cũng dễ bề tiến thoái.

(Mạnh Đức (Tào Tháo), Vân Trường (Quan Vũ), hai nhân vật thời Tam Quốc bên nước Trung Hoa)

Lý Hằng cũng nói:

- Có thể bình chương quân sư đi theo đường lớn nên đã chạy xa rồi.

Thoát Hoan nghe theo mới giục quân đi vào con đường lớn phía Bắc. Đi được một đoạn đã xa, không thấy quân Việt đuổi, phía trước cũng chẳng có phục binh. Trời sang chiều mà quân lính chưa ai được ăn miếng gì vào bụng. Nhiều người vừa đi vừa rút nõn cỏ nhai cho đỡ đói. Thoát Hoan vã cả mồ hôi, chỉ muốn lả đi, mới bảo các tướng cho quân nghỉ bên khe nước, giết thịt ngựa ăn tạm. Quân lính lấy cây khô chất lên đốt cháy đùng đùng, nướng thịt ngựa ăn. Có người mệt quá, nằm lăn ra bãi cỏ. Thoát Hoan bảo:

https://thuviensach.vn

- Quái lạ! Đoạn đường dài hiểm trở thế này mà sao quân Nam không phục binh nhỉ?

Vừa dứt lời, nghe một hồi tù và dài, tiếp theo là tiếng pháo nổ liên thanh. Quân Việt hai bên bất ngờ đổ ra, bên tả có một tướng cưỡi ngựa bạch, mặt đẹp, mắt sáng, lưng đeo cây cung màu mã não, tay cầm trường thương tiến đến như bay. Tướng ấy đi đến đâu, quân Nguyên chết rạp xuống đến đấy. Lý Hằng nói:

- Tôi biết tên tướng này. Nó là Trần Quốc Nghiễn, con trai trưởng của Trần Quốc Tuấn, quả thật là con dòng cháu giống. Để tôi ra chặn nó.

Lý Hằng chưa kịp xông ra, phía bên hữu vang lên tiếng voi gầm. Dã Tượng dẫn đầu đoàn voi chiến xông ra. Đường Ngột Đải hoảng hốt kêu lên:

- Thôi bỏ bố rồi! Tượng binh của quân Nam đấy. Biết điều chạy cho mau.

Nói xong thúc ngựa chạy miết, không dám chờ Thoát Hoan nữa. Lý Hằng nói với Lý Quán:

- Ngươi cùng Điền Vu, Bão Thúc Nguyên bảo vệ thái tử đi trước, để ta cùng Dịch Thụ, Âu Dương Cừ chặn quân Nam cho.

Nói xong múa đao ra cản Quốc Nghiễn. Lý Quán dẫn Thoát Hoan cùng bọn tàn binh chạy về ải Khả Ly. Lý Hằng vừa đánh vừa chạy. Quân Nguyên bị đàn voi chiến của Dã Tượng quật chết nhiều lắm. Trời gần tối, Lý Hằng theo kịp Thoát Hoan. Lý Quán nói:

- Đây đã đến ải Khả Ly, không biết trên ải có nhiều quân Nam không?

Lý Hằng nói:

https://thuviensach.vn

- Quân ta cũng còn đến hơn năm vạn nhưng hầu hết đã bị thương, lại vừa đói vừa mệt, nếu phải giao chiến chỉ làm mồi cho quân Nam.

Thoát Hoan đang không biết làm thế nào để qua được ải, thấy phía sau có hai viên tướng dẫn khoảng gần nghìn quân chạy tới. Thoát Hoan tưởng quân Việt đuổi theo, cho Lý Quán dẫn bọn Điền Vu, Bão Thúc Nguyên ra chặn lại. Hai tướng kia chạy tới gần, hoá ra là Tiết Hồ, Hứa Phụ tuỳ tướng của Tản Đáp Nhi Đải. Thoát Hoan hỏi:

- Tản Đáp Nhi Đải đâu?

Tiết Hồ, Hứa Phụ khóc nói:

- Thê thảm lắm thái tử ôi. Tướng quân tôi vì vết thương sưng tấy, đau đớn không đi được, bị voi ngựa của quân Nam xéo chết dọc đường rồi.

Thoát Hoan khẽ kêu lên:

- Trời ơi! Không ngờ tướng quân Tản Đáp Nhi Đải mà phải chết thảm đến như vậy.

Lý Hằng nói:

- Bây giờ có thương khóc cũng không được ích gì. Trời sắp tối rồi, ta lên ải thôi. Các ngươi cố vượt qua được ải này thì không còn gì phải lo nữa.

Hứa Phụ nói:

- Quân Nam đang giăng bẫy chờ chúng ta trên ải, giờ lên đó có khác gì chui đầu vào cối cho chúng giã. Tôi có biết một con đường tắt ngang núi, phải đi qua đấy mới thoát được.

Điền Vu nói:

https://thuviensach.vn

- Quân ta đông đến năm sáu vạn người, đi tắt qua núi vất hết ngựa nghẽo gươm giáo hay sao, sang bên kia lấy gì mà đi. Nhỡ gặp quân Nam, đánh nhau tay không hay sao? Bình chương quân sư đã qua được ải chắc trên ấy không có quân Nam. Thái tử cứ cho tôi lên thử xem thế nào. Nếu đi được, tôi phất lá cờ vàng, mời thái tử cứ việc qua ải, nếu quân Nam trấn giữ rồi, tôi quay xuống để Hứa tướng quân dẫn mọi người theo đường tắt qua núi vậy.

Thoát Hoan nghe nói có lý, cho Điền Vu mang lính lên ải dò la, lại bảo các tướng rằng:

- Ta chỉ sợ Phạm Ngũ Lão phục binh ở đây, hắn là phải tận mạng mất.

Thật là:

Tướng mạnh quân đông đi vênh vác như hùng như hổ

Chủ chạy tớ chuồn về chui rúc tựa cáo tựa cầy

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Thoát Hoan có gặp Phạm Ngũ Lão trên ải hay không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 40

Thái tử chui ống qua Thạch Mã khê

Bình chương thí quân vượt Phù Ninh động

Điền Vu dẫn một trăm lính Nguyên bò lên ải thấy bỏ không, chẳng có một người lính Việt nào, cười bảo:

- Thế này mà ai cũng nói người phương Nam dùng binh tài lắm. Hoá ra chỉ toàn chuyện tào lao. Nếu chúng biết chặn ở ải này, thái tử nhà chúng ta chỉ có ngồi mà khóc.

Nói xong cho lính phất cao ngọn cờ màu vàng. Quân Nguyên phía dưới nhận được tín hiệu, lếch thếch kéo nhau lên.

Đây nói Phạm Ngũ Lão từ khi đánh chiếm được tuyến tiếp lương của quân Nguyên, cùng với Lương Uất, Nguyễn Thế Lộc chia quân giữ chặt cửa biên giới, được tin Thoát Hoan thua chạy, liền họp các đô binh bàn cách chặn đánh. Vương Thanh, Văn Thắng, Đoàn Hoa đều nói:

- Trên suốt tuyến đường này chỉ có ải Khả Ly là nơi hiểp yếu nhất. Ta đóng quân chặn nơi ấy tất Thoát Hoan hết đường.

Phạm Bình nói:

- Giặc tuy thua nhưng để chúng tập trung ở một nơi khó mà đánh được. Chi bằng ta phục binh ở ba nơi là khu rừng nứa cạnh thôn Biên Trú, dốc Động Bản rồi đến ải Khả Ly. Thoát Hoan có cánh cũng không qua nổi.

https://thuviensach.vn

Lã Kiều, Hạ Hầu Vân nói:

- Chúng tôi cho rằng khoảng đồng rộng phía Bắc ải Nội Bàng chính là nơi nên phục binh, nếu dồn được Thoát Hoan vào chỗ ấy việc bắt chúng chẳng có khó gì.

Quách Ngung, Hứa Dĩ cũng có chủ kiến riêng. Phạm Ngũ Lão để mọi người bàn cãi một lúc, mới bình tĩnh nói:

- Rất đáng mừng các anh đều muốn bắt cho được Thoát Hoan. Cách bố trí binh lực mỗi người mỗi khác. Ai cũng có lý riêng nhưng thật ra Nội Bàng, Biên Trú, Bản Động và cả các ải Khả Ly, Lộc Bình cũng chưa phải là nơi thích hợp để đặt phục binh.

Mọi người đều ngạc nhiên, im lặng nghe Phạm Ngũ Lão nói tiếp:

- Các anh thấy khó hiểu phải không? Hưng Đạo vương dặn phải bày trận ở gần trại Vĩnh Bình để đón Thoát Hoan.

Văn Thắng nói:

- Vĩnh Bình là nơi tiếp gần đất giặc. Bày trận ở đấy chặn chúng sao được.

Phạm Ngũ Lão nói tiếp:

- Đúng! Quân ta và cả quân Nguyên không ai nghĩ Vĩnh Bình là nơi thích hợp cho việc đặt phục binh. Đấy chính là chỗ bất ngờ để lập nên chiến công vậy. Quân Nguyên có rất nhiều kẻ bị thương, nếu giao chiến ngay, chúng tạm gượng đánh nhau được nhưng qua vài ba ngày lê về đến Vĩnh Bình, vết thương sưng tấy mưng mủ, phát sốt phát nóng lại thêm đói khát, chúng còn chống lại ta sao được nữa. Vả lại chúng chạy suốt một chặng đường dài, qua bao nhiêu hiểm địa không gặp phục binh, khi về gần

https://thuviensach.vn

đến đất của chúng tất không còn phòng bị gì nữa. Ta nhè lúc ấy mà đánh, có muốn không thắng cũng không được.

Phạm Ngũ Lão vừa ngừng lời. Các tướng đều vui vẻ nói:

- Hưng Đạo vương suy tính, trù liệu mọi điều chu đáo lắm, dẫu Tôn, Ngô ngày xưa cũng không hơn được.

Phạm Ngũ Lão tiếp lời, phân công các tướng:

- Phạm Bình nghe lệnh. Phía Tây Lộc Bình cách hai mươi dặm có một lối rẽ đi đến Ngạc thành. Anh mang năm trăm quân đến đấy, đốt nhiều khói, cắm nhiều cờ làm nghi binh để doạ Thoát Hoan, khi nào thấy pháo nổ nhiều ở Vĩnh Bình, mau đem quân về tham chiến. Quách Ngung, Hứa Dĩ hai vị đem quân phục ở sau ngọn đồi Ô Long phía tả trại Vĩnh Bình. Lã Kiều, Hạ Hầu Vân ém quân trong rừng lim mé hữu. Các đội dù thấy quân Nguyên đến cũng không được manh động, khi nào nghe pháo nổ liên thanh trên đồi Ô Long mới cùng xông ra đánh. Từ Vĩnh Bình chạy qua biên giới có một khe núi gọi là Thạch Mã khê. Đoàn Hoa, Vương Thanh mang một nghìn tay nỏ đến đấy phục, quân Nguyên thua chạy về, cứ việc bắn. Văn Thắng cùng ta lên đồi Ô Long.

Các tướng ai nấy mang quân của mình đi làm phận sự. Phạm Ngũ Lão đến đồi Ô Long cho người phi báo với tướng Lương Uất, Nguyễn Thế Lộc, cùng hợp binh đánh giặc.

Sáng hôm sau, bọn A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ, A Lý chạy về đến Vĩnh Bình. Văn Thắng ở trên gò Ô Long trông thấy, bảo với Phạm Ngũ Lão:

- Quân Nguyên đã đến. Ta nên phát lệnh tiến đánh.

Phạm Ngũ Lão nói:

https://thuviensach.vn

- Bọn này mới là đội tiền quân. Cứ để cho chúng đi qua. Lát nữa đại binh của Thoát Hoan đến ta mới ra tay.

A Lý Hải Nha, Giảo Kỳ đang đi, phía sau có năm sáu kị binh chạy tới. Mã Vinh ra chặn lại, hoá ra là Đường Ngột Đải. A Lý Hải Nha hỏi:

- Thái tử đâu?

Đường Ngột Đải vừa thở vừa nói:

- Quân Nam rất đông, chúng dùng tượng binh tiến đánh. Quân ta không chống nổi, chết nhiều lắm, số còn lại bỏ chạy tán loạn mỗi người mỗi nơi, không biết thái tử chạy hướng nào. Sắp đến đất ta rồi, đi nhanh lên không nó giết ráo cả.

A Lý Hải Nha liền hạ lệnh cho quân lính đi nhanh qua Thạch Mã khê rồi kéo thẳng về Tư Minh, bỏ mặc Thoát Hoan cùng hơn năm vạn quân đi rớt lại phía sau.

Thoát Hoan chạy qua được ải Khả Ly trời đã tối. Các tướng xin cho quân nghỉ lấy sức và kiếm cái ăn. Thoát Hoan nói:

- Chưa nghỉ được. Thừa lúc buổi tối mát giời, cứ đi đến Lộc Bình rồi nghỉ.

Nói xong giục các tướng thúc quân đi lên. Lính Nguyên nhiều người bị thương không theo kịp, nằm chết gục hai bên đường, những người còn sống đói lả không muốn lê bước nữa. Cùng với đoàn quân tơi tả kéo dài lê thê là những tiếng kêu khóc khoáy vào đêm đen, chẳng khác gì cuộc hành binh của những hồn ma giữa chốn núi rừng. Lý Hằng nói:

- Tốt nhất ta nên cho quân lánh tạm vào rừng nghỉ lại ở đây, chứ ở Lộc Bình thế nào chẳng có quân Nam.

https://thuviensach.vn

Lý Quán nói:

- Đúng lắm! Tôi cũng cho rằng quân Nam thế nào cũng đợi chúng ta ở Lộc Bình. Vả lại, quân ta đói mệt không thể đi thêm được nữa rồi.

Thoát Hoan gắt:

- Các ngươi thì biết cái gì. Đói mệt không bằng bị nó giết chết, cố mà đi. Quân Nam đã không chặn ở Khả Ly tất Lộc Bình cũng không có. Tiền đội của bình chương quân sư đuổi hết chúng đi rồi. Ta chỉ lo bọn tượng binh ở phía sau đuổi kịp thôi.

Quân Nguyên nghe nói đến tượng binh ai cũng sợ, phải cố sống cố chết mà đi, quá canh hai đến được dưới ải Lộc Bình. Lý Hằng cho Dịch Thụ đem mấy tên quân vào ải thám thính. Lúc sau Dịch Thụ ra báo trong ải không có quân Nam. Thoát Hoan cho quân vào thành tìm đồ ăn. Lý Hằng lại nói:

- Ta đem hết quân vào thành mà bị quân Nam đến vây thì nguy lắm.

Thoát Hoan cười, nói:

- Quân Nam ở đâu mà lắm quân Nam thế. Các ngươi hoảng loạn quá nên chỗ nào cũng tưởng có quân Nam.

Quả nhiên đêm ấy Thoát Hoan nghỉ ở Lộc Bình mà không bị quân Việt tấn công. Sáng hôm sau bọn Hằng, Quán đều nói:

- Thái tử xét việc như thần, dẫu Gia Cát ngày xưa cũng khó mà bì kịp.

Thoát Hoan vênh mặt nói:

- Chứ sao nữa. Gia Cát chỉ múa may khoanh khoanh trong cái đất Ba Thục, Kinh Tương chứ ta đã tung hoành khắp cả gầm giời rồi.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan đang huênh hoang bỗng Điền Vu vào báo:

- Số quân ta bị thương phần lớn trúng tên thuốc độc. Đêm qua hơn ba nghìn người chết. Số ngắc ngoải đến giờ cũng đến gần nghìn người nữa.

Thoát Hoan bảo:

- Vậy phải đi ngay. Sang được bên kia biên giới là sống rồi.

Nói xong liền lệnh cho Lý Hằng đốc quân lên đường, đầu giờ Thìn đến ngã ba. Lý Hằng nói:

- Đây có một đường về Ngạc thành, một đường qua Vĩnh Bình đến Tư Minh. Thái tử định đi hướng nào?

Thoát Hoan nhìn con đường dẫn đi Ngạc thành, thấy núi rừng chất ngất, xa xa thấp thoáng bóng tinh kì, khói mây mờ mịt, nói với các tướng:

- Ta trông con đường về Ngạc thành sát khí ngùn ngụt bốc tận trời xanh, hẳn là có phục binh của quân Nam.

Lý Hằng nói:

- Biết đâu đấy chỉ là nghi binh để doạ quân ta, còn chúng phục quân ở đường Vĩnh Bình.

Thoát Hoan cười nói:

- Trần Quốc Tuấn nhiều quỷ kế lắm. Y vờ nghi binh, nhưng đấy chính là nơi mai phục thật của chúng đấy. Ta rẽ sang đường Vĩnh Bình mà về Tư Minh.

Quân Nguyên đi đến cánh rừng cạnh trại Vĩnh Bình cũng chẳng thấy quân Việt ra chặn. Thoát Hoan cười, nói:

https://thuviensach.vn

- Ta bảo mà! Đường này làm gì ra quân Nam, nghỉ đã. Đến đây các ngươi cứ thủng thẳng mà đi, không có gì phải sợ nữa. Ai còn cái gì ăn được, bỏ ra mà chén hết đi, chiều nay về đến đất nhà, tha hồ ...

Thoát Hoan chưa nói hết câu, trên gò Ô Long pháo nổ liên thanh. Quân Việt sau gò đổ ra, gươm giáo sáng loá, hai tướng đi đầu là Quách Ngung, Hứa Dĩ. Cánh rừng phía bên hữu thì Lã Kiều, Hạ Hầu Vân đánh tạt sang. Lại có Lương Uất, Nguyễn Thế Lộc thúc ở phía sau lên. Quân Nguyên bị đánh dồn ba mặt, không sao chống đỡ kịp. Phạm Ngũ Lão từ trên gò Ô Long dẫn quân đánh thốc vào giữa trận tìm bắt Thoát Hoan. Lý Hằng xông xáo tìm đường ra, bị một mũi tên bắn trúng đầu gối bên tả, ngã xuống ngựa. Âu Dương Cừ định đến cứu chủ, liền bị bắn chết. Hứa Phụ cầm hai tấm mộc che cho Tiết Hồ, Dịch Thụ thay nhau cõng Lý Hằng, chạy. Lý Quán thấy Lý Hằng đã trọng thương mới tập hợp một số dũng sĩ, bảo vệ Thoát Hoan chạy đến Thạch Mã khê. Toán quân đi đầu vừa vào đến trong khe, nghe một hồi tù và, tên đạn từ hai bên bắn vào lòng khe. Quân Nguyên chết kín mặt đường. Thoát Hoan kêu:

- Thôi! Số ta đến đây chắc là tận mạng rồi.

Lý Quán thét đám dũng sĩ:

- Mỗi người các ngươi cầm hai lá mộc che kín cho thái tử qua khe.

Điền Vu nói:

- Quân nó bắn như mưa thế này, mộc không thể che kín hết được. Toàn là tên kích thống, xước da là toi đời. Chỉ có cách giấu thái tử vào cái thạp đồng nấu canh của lính kia rồi cho lên xe mà đẩy đi may ra thoát được.

Bão Thúc Nguyên nói:

- Ý ấy hay lắm.

https://thuviensach.vn

Quân lính mang chiếc thạp đồng đến nhưng Thoát Hoan không muốn chui vào, nói:

- Ta là thái tử nhà Đại Nguyên mà phải chui vào cái ống này sao?!

Phía sau tiếng reo hò của quân Việt mỗi lúc một gần. Một loạt tên từ trên tường khe bắn xuống. Năm sáu dũng sĩ trong đoàn hộ vệ lăn ra chết. Thoát Hoan hoảng hốt nhảy quàng vào thạp đồng, chẳng dè bước hụt, ngã đập môi vào lợi thạp, máu chảy nhoe nhoét ra miệng. Điền Vu, Bão Thúc Nguyên phải đỡ Thoát Hoan ngồi gọn vào trong, lấy vung đậy kín lên, bắt lính đẩy xe chạy. Lý Quán xông pha đi trước mở đường. Phạm Ngũ Lão không tìm thấy Thoát Hoan, càng gia roi đuổi gấp. Hơn năm vạn quân Nguyên ra khỏi được khe Thạch Mã chỉ còn không đầy một vạn. Ngựa nghẽo, khí giới vất lại khắp dọc đường. Thoát Hoan ngồi trong thạp đồng, luôn mồm kêu:

- Ối giời ơi! Quân Nam nó bắn nhiều thế này thì chết mất!

Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn hôm trước truy đuổi Thoát Hoan đến gần Khâu Cấp lĩnh thì dừng lại, mang một đội khinh kỵ rẽ theo con đường tắt Trư Mao Thảo sang bên kia biên giới phục ở đồi Hoàng Quy gần ải Tư Minh, khi ấy thấy quân Nguyên chạy về mới xông ra đánh. Lý Quán nhận ra, bảo Điền Vu:

- Ngươi cứ đẩy xe đưa thái tử đi, để ta chặn tên tướng này cho.

Bão Thúc Nguyên cũng nói:

- Tôi xin ra cản quân Nam với tướng quân.

Nói xong vung kích đến đánh Quốc Nghiễn, mới chỉ một hiệp bị Nghiễn đâm chết. Lý Quán múa giáo xông vào. Lý Quán vốn là một dũng tướng có sức địch muôn người nhưng vì phải vất vả nhiều ngày lại thiếu đói, ít ngủ nên không địch được Quốc Nghiễn, đành bỏ chạy. Quốc Nghiễn

https://thuviensach.vn

tháo cây cung màu mã não trên vai xuống, bắn theo một phát. Mũi tên xuyên từ lưng sang ngực. Lý Quán rơi xuống ngựa, chết ngay. Quân Nguyên không còn ai chỉ huy, chạy tan tác khắp nơi, chỉ có mỗi mình Điền Vu vẫn cố hết sức đẩy xe cho Thoát Hoan trốn chạy đến dưới thành Tư Minh. Phía sau, quân Việt reo hò đuổi bắt sắp kịp đến nơi. Thoát Hoan kêu:

- Thôi! Phen này thì ta chết thật mất rồi.

Bỗng từ trong thành Tư Minh có một đội quân kị xông ra. Tướng đi đầu mặt đen, râu xồm nói to lên rằng:

- Thái Tử chớ sợ. Có A Bát Xích đến cứu đây.

Hưng Vũ vương Quốc Nghiễn thấy quân Nguyên đã ra thành, liền thu quân về ải Khả Lan Vi. Thoát Hoan gặp được A Bát Xích, mừng quá hỏi:

- Sao ngươi đến kịp đây cứu ta?

A Bát Xích nói:

- Tôi vâng mệnh cùng Minh Lý Tích Ban đem mười vạn đại quân đi tiếp ứng cho thái tử nhưng đến Liễu châu được tin quân ta đã thua trận tan vỡ hết rồi nên để Minh Lý Tích Ban cùng đại binh đi sau. Tôi mang quân khinh kị đến đây đón thái tử.

- Nhà ngươi có gặp bình chương A Lý Hải Nha đâu không?

- Bình chương A Lý Hải Nha cùng Đường Ngột Đải đến Tư Minh từ hôm qua, đã cho người về Yên Kinh báo tin. Thôi! Hãy mời thái tử vào trong thành rồi nói chuyện.

Thoát Hoan lẩy bẩy trèo trong thạp đồng ra, định lên ngựa vào thành với A Bát Xích thì nghe phía sau có tiếng gọi:

- Thái tử đợi chúng tôi với.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nhìn quay lại, thấy Tiết Hồ, Hứa Phụ cõng Lý Hằng chạy tới, mới bảo:

- Hãy đặt Lý tướng quân lên xe.

Hứa Phụ, Tiết Hồ làm theo, mặt Lý Hằng đã tím ngắt, sùi bọt mép, không nói được nữa. Điền Vu nói:

- Lý tướng quân trúng tên kích thống của quân Nam, thuốc độc đã phát tác. Không thể cứu được.

Điền Vu vừa nói xong, Lý Hằng ộc ra mấy đấu máu tím lịm rồi tắt thở. Thoát Hoan sai mang xác vào trong thành làm tang. Đời sau người xứ ấy có thơ về Lý Hằng rằng:

Cũng chạy cũng nhảy cũng vẻ ta

Săn cáo không săn lại cắn gà

Một mũi tên bay đành hết số

Ôm chân Hồ chúa cũng ra ma.

(Ý nói Lý Hằng không đánh giặc Mông Thát mà phản lại tổ quốc, tàn hại nhân dân tổ quốc mình)

Điền Vu hỏi Hứa Phụ:

- Dịch Thụ đâu?

Hứa Phụ nói:

- Dịch Thụ bị bắn chết ở Thạch Mã khê. Chúng tôi không thể đem xác đi được.

Thoát Hoan thu nhặt mấy đám tàn tốt rồi cùng A Bát Xích vào thành.

https://thuviensach.vn

Đây nói cánh quân Nguyên trên đường rút về Vân Nam. Từ khi nhổ trại ở Đông Bộ Đầu, Nạp Tốc Lạt Đinh không dám nghỉ, cứ theo bờ sông Quy Hoá đi liền hai ngày một đêm, hôm sau nữa đến động Phù Ninh. Gia Luật Tế Sơn nói:

- Ta đi đã mấy ngày đường, quân Nam không thể đuổi kịp. Ngựa không đi được nữa, nhiều con ngã chết. Bình chương nên cho quân nghỉ đêm nay để lấy lại sức.

Thác Bạc Kha Đại cũng nói:

- Phải đấy! Chỗ này kín đáo lại có bãi rộng, rất thuận tiện cho việc cắm trại.

Nạp Tốc Lạt Đinh nghe theo, lệnh cho các tướng dừng quân nghỉ lại. Bấy giờ đang là mùa hè, cây cối tốt tươi, quân Nguyên ăn toàn thịt sấy, lương khô, được nghỉ là bảo nhau vào rừng tìm rau, tìm măng ăn cho đỡ xót ruột. Thổ binh ở vùng ấy rình biết được, về báo cho chủ tướng Hà Đặc. Em Hà Đặc là Hà Chương tuy còn rất trẻ tuổi nhưng nhiều mưu trí, nói với anh:

- Quân giặc đông, quân ta ít phải đánh bằng mưu kế mới được.

Hà Đặc hỏi:

- Mưu kế của chú thế nào?

Chương nói:

- Trước phải doạ cho chúng sợ rồi sau mới đánh, thế nào cũng thắng.

- Làm sao mà doạ được chúng?

- Điều này cũng không khó gì. Ta cử ra một đội lấy tre nứa đan những hình người ngựa, tướng lĩnh thật to cầm cung, cầm giáo đến đêm đốt đuốc

https://thuviensach.vn

giơ lên làm cho quân Nguyên tưởng người của ta là thần thánh. Ta lại cho một đội khác đục thân cây, xuyên vào đấy những mũi tên cực lớn như có sức thần mới bắn được. Một mặt cho quân phục trong rừng, bất ngờ giết chết bọn lính đi lấy rau, lấy măng rồi cắm cho mỗi đứa một mũi tên thật to vào người, đến tối khiêng vất gần trại giặc. Trên núi cắm nhiều cờ ngũ sắc, vẽ hình ma quỷ, chúng cứ trông thấy cũng đủ hết hồn rồi. Khi ấy ta cho quân tràn xuống, giặc còn đánh lại sao được nữa.

Hà Đặc cười lớn, bảo:

- Chú còn trẻ mà mưu mẹo sâu xa, thật không hổ là trai đất Việt.

Nói xong liền cho người đi thực hiện mưu kế.

Đêm ấy quân Nguyên ngủ yên trong trại, đến canh tư bỗng thấy núi rừng vang động tiếng cồng chiêng, tướng sĩ nháo nhào tỉnh dậy thấy trên động lửa cháy đùng đùng. Trong ánh lửa có vô số quân tướng cưỡi ngựa, cầm cung tên, to lớn lạ thường. Nạp Tốc Lạt Đinh không hiểu ra sao, hỏi các tướng:

- Sao ở đây có giống người ngựa gì mà to lớn quá đỗi như vậy?

Ngụy Lôi nói:

- Thưa quan bình chương! Dân Nam quả là có một giống kỳ nhân, dị mã hết sức to lớn. Thời xưa Tần Thuỷ Hoàng vì sợ các thiền vu xâm lấn mới đến nơi này tuyển một viên tướng tên là Lý Ông Trọng. Lý Ông Trọng thân to như trái núi, thường buộc nối hai cây gỗ sến làm cung, dùng cả cây gỗ đàn làm tên, bắn một phát trời long đất lở, trăm nghìn binh mã cũng tan. Vì thế mà các thiền vu không dám xâm phạm. Đến khi Lý Ông Trọng chết, các thiền vu lại tràn xuống xâm lấn, Tần Thuỷ Hoàng cho tạc một pho tượng giống hệt Lý Ông Trọng đặt lên xe, đẩy ra trận. Quân của các thiền vu trông thấy, tưởng ông Trọng thật, bỏ chạy hết cả. Từ đấy Trung Nguyên được yên.

https://thuviensach.vn

(Thiền vu: Thủ lĩnh các bộ lạc Hung Nô ở phương Bắc)

A Tất Hoạt nói:

- Chỉ toàn là chuyện tào lao. Làm gì ra giống kỳ nhân như vậy. Đợi lúc nữa trời sáng xem như thế nào.

Nạp Tốc Lạt Đinh nghe theo, sai lính giữ chặt các cửa trại chờ trời sáng. Đến lúc rạng đông, Nạp Tốc Lạt Đinh cho Thác Bạc Kha Đại, Gia Luật Tế Sơn mang quân đi do thám. Lúc sau hai người sai quân khiêng về hơn chục xác lính Nguyên. Xác nào cũng bị chết vì một mũi tên quá lớn bắn phải. Quân lính lại rút trong các cây gần trại Nguyên ra hơn trăm mũi tên to dài lạ lùng. Quân Nguyên trong trại trông thấy, ai cũng run lên vì sợ. Ngụy Lôi được thể nói thêm:

- Đây mới chỉ là mũi tên của các lính thường, chứ mũi tên của tướng lĩnh bọn chúng còn to hơn nữa. Bình chương nên cho nhổ trại lui lại mươi dặm, cử quân dò la kĩ lưỡng rồi hãy đi mới được.

Bố Đà Hoa Lặc cũng nói:

- Khắp các cánh rừng gần đây đều thấy có cắm rất nhiều cờ ngũ sắc, lại có vẽ hình thánh thần, ma quỷ. Không biết quân man điều binh thế nào. Ta nên chuyển trại ngay, chớ có chậm trễ.

Nạp Tốc Lạt Đinh nghe theo, liền lệnh cho các tướng nhổ trại lui về Cự Đà. Hà Chương ở trên động trông thấy quân Nguyên cuốn trại lui binh mới bảo Hà Đặc rằng:

- Đây chính là lúc đánh giặc được rồi.

Hà Đặc bảo:

- Chú nói đúng lắm.

https://thuviensach.vn

Hai anh em hô thổ binh trên động kéo xuống. Quân Nguyên đang lo dỡ trại không có hàng ngũ gì lại thấy quân của Hà Đặc reo hò kéo xuống người nào người nấy mặt mũi tô vẽ kỳ dị, sợ hãi lắm, bỏ chạy tán loạn cả. Nhiều kẻ kêu thất thanh:

- Ma quỷ! Ma quỷ hiện hình. Chạy cho mau!

Quân Nguyên từ quan đến lính bỏ cả lều trại co giò chạy bán mạng, dẫm đạp lên nhau chết hại vô số. Chỉ có A Tất Hoạt bản lĩnh can trường dám dẫn hơn trăm dũng sĩ quay lại chống nhau với thổ binh. Hà Đặc hăng hái chém giết, dồn một đám quân Nguyên xuống lòng khe A Lạp. Quân Nguyên bám ngựa bơi sang bên kia khe suối. Thổ binh chặt cây bắc cầu phao vượt sang đuổi đánh. A Tất Hoạt trông thấy Hà Đặc quá kiêu dũng mới bắn một phát tên. Hà Đặc trúng thương, chết ngay trước trận. Hà Chương vung đao đánh tới cứu anh. Quân Nguyên thấy Hà Đặc đã chết, liền quay lại vây đánh Hà Chương. Thác Bạc Kha Đại, Gia Luật Tế Sơn, A Tất Hoạt, Ngụy Lôi cùng xông vào. Hà Chương không chống nổi bốn tướng Nguyên, bị A Tất Hoạt lôi xuống ngựa. Quân Nguyên sấn lại trói nghiến đem về. Thổ binh mất chủ tướng, phải lui về giữ động.

Nạp Tốc Lạt Đinh về đến Cự Đà cho cắm trại, sai lính dẫn Hà Chương đến hỏi:

- Bọn người man mọi các ngươi sao không biết thần phục thiên triều?

Hà Chương nói:

- Người Bắc có đất Bắc. Người Nam có đất Nam. Nếu vua các ngươi không ỷ thế tướng mạnh quân đông, trọng tình hoà hiếu, đi lại bang giao cho đúng phép tắc, chúng ta đâu có không phục.

Nạp Tốc Lạt Đinh lại hỏi:

https://thuviensach.vn

- Sức các ngươi có đáng là bao mà dám mang quân chặn đánh thiên binh?

Hà Chương trả lời:

- Tướng chúng ta không mạnh, quân chúng ta không đông nhưng chúng ta đánh các ngươi bằng lòng căm giận.

- Vì sao các ngươi lại căm giận thiên binh?

- Các ngươi tự coi mình là thiên binh, đi đến đâu cũng giết người cướp của, bắt hiếp đàn bà, đốt hại làng xóm, tội ác nhiều hơn lá rừng, nặng hơn đá núi, đến trời đất quỷ thần cũng căm giận chứ nói chi đến chúng ta.

- Ngươi đã bị bắt, có chịu theo quân ta không?

- Theo các ngươi lấy ai cúng tế tổ tiên. Lấy ai cho cái con ma rừng ăn trong những ngày lễ tết. Ta không có theo đâu!

Nạp Tốc Lạt Đinh thấy Hà Chương không chút sợ hãi đối đáp cứng cỏi như vậy, có ý nể sợ, sai quân đóng cũi nhốt lại giao cho hai tên lính canh giữ. Đêm ấy đợi cho quân Nguyên ngủ yên, Hà Chương bảo hai tên lính gác:

- Tôi vốn ở rừng, thích uống rượu. Các vị cho xin một vò được không?

Lính gác bảo:

- Đến chúng ta muốn uống cũng không có, lấy đâu ra rượu mà cho ngươi một vò.

Hà Chương bảo:

- Đất Cự Đà này chính là quê tôi. Nếu hai vị tháo cũi cho, tôi xin dẫn đi lấy rượu trong hầm, lấy thịt khô trong xạ, hàng trăm vò cũng có chứ nói

https://thuviensach.vn

chi một vài vò.

Hai lính Nguyên thiếu đói đã lâu nghe nói có thịt khô với rượu, khoái quá, liền tháo cũi dẫn Hà Chương đi tìm. Một chốc, quả nhiên tìm được một hầm lớn có tới mấy trăm vò rượu trong vắt, lại có không biết bao nhiêu là thịt thú rừng sấy khô. Hai lính Nguyên đang đói, lấy thịt ăn thấy ngon thơm lạ lùng. Hà Chương bảo:

- Ăn thịt mà không uống rượu tất con ma rừng làm hại, đau bụng mà chết đấy.

Nói xong múc bát rượu to, ngửa cổ uống một hơi cạn sạch. Hai lính Nguyên làm theo, thấy hương vị ngọt ngon ngây ngất, không sao cưỡng được nữa cứ thế múc uống cho đến khi say mèm, lăn ra ngủ mít. Hà Chương mới cởi lấy bộ y giáp của tên lính, mặc vào trốn về động Phù Ninh nhưng vừa qua được khe A Lạp bị ngay một toán lính Nguyên ập tới bắt được. Tướng Nguyên soi đuốc xem mặt, kêu lên:

- A! Động chủ Hà Chương.

Hà Chương cũng nhận ra viên tướng Nguyên kia chẳng phải ai xa lạ mà chính là Lương Hiếu Bão, hỏi:

- Lương thủ lĩnh theo quân Nguyên rồi hay sao mà mặc toàn đồ của quân Nguyên thế này?

Lương Hiếu Bão cười lớn nói:

- Thì chính động chủ cũng thế, sao lại hỏi tôi?

Cả hai cùng cười. Lương Hiếu Bão nói tiếp:

- Tôi lấy y giáp của xác lính Nguyên định đột nhập vào trại của chúng để cứu ông thì ông đã về đây rồi.

https://thuviensach.vn

Hà Chương nói:

- Thế này cũng tốt. Các vị cứ đợi ở đây, tôi mang thêm quân trên động xuống, canh tư ta cùng đột nhập trại giặc, thế nào cũng thắng.

Lương Hiếu Bão nghe theo, đóng quân lại đợi. Hà Chương về động mang hết sĩ tốt xuống hợp với quân của Lương Hiếu Bão, tiến đánh trại quân Nguyên.

Lúc bấy giờ đã sang canh tư, lính nguyên gác trại thấy có mấy trăm lính nhà đốt đuốc tìm về mới hỏi quân nào. Trong đám lính kia có người trả lời:

- Chúng tôi đánh nhau bị lạc trong rừng, bây giờ mới tìm về được.

Lính Nguyên gác trại không biết là thổ binh, tưởng thật mở cửa cho vào. Đám thổ binh vừa qua cổng liền rút binh khí giết hết bọn lính gác rồi đánh thốc vào giữa trại đốt phá. Quân Nguyên bị bất ngờ, không sao chống đỡ nổi, chết hại quá nửa, số còn lại chạy tứ tán mỗi người mỗi nơi, bị thổ binh đuổi đánh đến sáng. Bố Đà Hoa Lặc chưa kịp ra khỏi lều, bị Lương Hiếu Bão xông vào chém một đao rơi đầu. Thác Bạc Kha Đại chạy đến khe A Lạp, mới lội đến giữa dòng nước, Hà Chương trông thấy bắn một phát, chết lăn xuống khe. A Tất Hoạt, Gia Luật Tế Sơn, Ngụy Lôi dẫn đám tàn tốt bảo vệ Nạp Tốc Lạt Đinh cắm đầu cắm cổ chạy. Lúc sau Nạp Tốc Lạt Đinh nói:

- Quân man đuổi gấp quá, không biết nên chạy hướng nào đây?

A Tất Hoạt nói:

- Quân Man xuống hết Cự Đà, động Phù Ninh tất là bỏ ngỏ. Ta nên chạy qua đó mà về.

Ngụy Lôi nói:

https://thuviensach.vn

- Cửa động Phù Ninh chính là nơi ở của đám kỳ nhân khổng lồ. Chạy qua đấy nhất định bị nó bóp chết.

A Tất Hoạt nói:

- Tôi vẫn cho đây hẳn là mưu mẹo, không có kỳ nhân nào cả. Quân man không đông nên chúng cắm nhiều cờ nghi binh, vẽ hình ma quỷ quái lạ để doạ chúng ta thôi.

Gia Luật Tế Sơn nói:

- Tướng quân A Tất Hoạt nói đúng đấy. Ta cứ đi rồi hư thực thế nào tất rõ.

Nạp Tốc Lạt Đinh nghe theo, lệnh cho các tướng mang quân chạy qua đường cửa động Phù Ninh.

Hà Chương thấy quân Nguyên chạy đã xa mới bảo Lương Hiếu Bão:

- Ông theo đường lớn đuổi cho chúng sợ. Tôi đem quân đi tắt đường rừng lên phục ở bãi bẫy đá. Chúng đến đấy, hai đầu ta đánh dồn lại tất bắt được tướng giặc.

Nói xong đem quân đi ngay. Nạp Tốc Lạt Đinh đem quân đi theo đường lớn vòng qua động Phù Ninh, thấy trên động vắng teo chẳng có một ai, mới bảo Ngụy Lôi:

- Trên động vắng tanh thế này hẳn câu chuyện kỳ nhân dị mã của nhà ngươi có lẽ là tào lao.

Ngụy Lôi xấu hổ đỏ mặt, không dám nói gì. A Tất Hoạt nói:

- Chính vì câu chuyện tào lao ấy mà ta phải thua quân hôm qua, mất mấy vạn binh mã. Nếu không hôm nay đã đi gần đến ải Quy Hoá rồi.

https://thuviensach.vn

Gia Luật Tế Sơn bảo:

- Nói thì nói chứ yên lặng quá cũng đáng nghi lắm. Biết đâu bọn kỳ nhân dị mã chẳng đợi chúng ta ở đoạn đường rừng trên kia.

Lính Nguyên nghe vậy sợ hãi bảo nhau:

- Rừng rậm thế này mà chúng bất ngờ xông ra túm chân ta quật vào vách đá thì chết bỏ mẹ.

Lúc sau đi đến đoạn đường một bên là sườn dốc, một bên là vực thẳm, nhìn suốt ra một dải rừng xanh, ánh nắng mùa hè phủ khắp thung lũng làm các bạt cây như được nhuộm trong một màu hoàng lục diệu kỳ. A Tất Hoạt nói:

- Rừng núi ở đây cây cối tốt tươi, ánh nắng chan hoà đẹp đẽ quá, không giống như ở vùng thảo nguyên của chúng ta. Nếu chiếm được An Nam, tôi xin thái tử cho một mảnh đất ở nơi này để về di dưỡng tuổi già.

Gia Luật Tế Sơn nói:

- Ôi giời ơi! Đang lo chạy bỏ mẹ lại còn dửng mỡ đến thế. Phục binh kỳ nhân nó đánh ra bây giờ thì tha hồ mà di dưỡng tuổi già luôn đấy.

Gia Luật Tế Sơn vừa dứt lời, nghe trên sườn núi nổi lên một hồi tù và rồi gỗ đá lăn xuống như thác đổ. Quân Nguyên lùi lại phía sau gặp ngay thổ binh của Lương Hiếu Bão đánh đến, muốn tiến lên lại có Hà Chương chặn mất đường. Gia Luật Tế Sơn nói:

- Tình thế này chỉ có vượt lên mới thoát được, lùi lại là chết hết.

A Tất Hoạt nói:

- Vượt lên có khác gì thí quân làm bia cho bọn man nó bắn.

https://thuviensach.vn

Nạp Tốc Lạt Đinh thấy việc đã rất nguy mới nói:

- Gia Luật Tế Sơn nói đúng đấy. Dù có thí quân cũng phải vượt lên may ra còn có người sống, lùi lại là chết cả. A Tất Hoạt! Ngươi xông lên trước đi.

A Tất Hoạt miễn cưỡng nhận lệnh, xông lên. Trên sườn dốc những khối đá tảng vẫn theo nhau lồng xuống, nhảy tưng tưng như những chú ngựa bất kham. Quân Nguyên phần bị đá đè chết, phần rơi xuống vực, kêu khóc vang cả núi rừng, những kẻ theo A Tất Hoạt xông lên phía trước bị bắn chết đến bảy tám phần, xác chồng đống lên nhau. A Tất Hoạt múa tít ngọn giáo gạt tên rơi lả tả, dẫn hơn trăm dũng sĩ đánh thốc lên phá được vòng vây. Hà Chương thấy A Tất Hoạt kiêu dũng quá liệu sức khó địch nổi mới dẫn thổ binh lui vào rừng. Gia Luật Tế Sơn bảo Ngụy Lôi:

- Ông đi cùng bình chương lên trước đi để tôi đoạn hậu cho.

Nạp Tốc Lạt Đinh cùng Ngụy Lôi dẫn quân theo sát A Tất Hoạt. Hà Chương thấy đội hình quân Nguyên kéo một hàng dài mới quay lại đánh tạt ngang vào quãng giữa cắt làm hai đoạn. Nạp Tốc Lạt Đinh, A Tất Hoạt, Ngụy Lôi cứ thế cắm cổ chạy, bỏ mặc Gia Luật Tế Sơn cùng hậu quân. Phía sau, Lương Hiếu Bão dẫn quân đuổi gấp, Gia Luật Tế Sơn cố xông xáo nhưng không sao ra khỏi trùng vây, quân sĩ dần dần thương vong hết cả. Lương Hiếu Bão đuổi đến, Gia Luật Tế Sơn không dám giao đấu, chạy đến một mỏm đá nhô ra trên bờ vực thì cùng đường. Mấy trăm thổ binh cùng giương nỏ bắn. Gia Luật Tế Sơn bị tên cắm đầy mình, lăn xuống vực chết.

A Tất Hoạt đi trước mở đường, dẫn Nạp Tốc Lạt Đinh, Ngụy Lôi chạy liền mấy ngày đêm về đến gần Quy Hoá mới dám nghỉ, điểm lại quân số còn chưa đầy một vạn binh mã. Nạp Tốc Lạt Đinh sai lính cắm trại trong rừng ngủ qua đêm. Ngụy Lôi nói:

https://thuviensach.vn

- Lều trại không mang đi được, bị quân man lấy hết mất rồi.

Đêm ấy quân Nguyên ngủ ngoài trời, không có gì che, nửa đêm trời nổi cơn mưa, tướng sĩ đều ướt như chuột lụt. Đến sáng ra, quang cảnh mới thật đáng hãi hùng, rất nhiều lính Nguyên bị thương nằm chết co quắp bên những con ngựa đói lả. Trời mưa không dứt, quân lính không thể nhóm lửa nướng thịt ngựa, đành phải ăn sống. Lính tráng lấy áo giáp che mưa, nằm la liệt bên các gốc cây, không muốn đứng dậy nữa. A Tất Hoạt nói:

- Mưa cũng phải đi, may ra còn có người sống chứ ở đây trước sau gì cũng chết cả thôi.

Nạp Tốc Lạt Đinh ra lệnh hành quân. Lính Nguyên nghe biết vậy nhưng chẳng ai muốn nhúc nhích. A Tất Hoạt quát to lên rằng:

- Kẻ nào không đi là kháng lệnh chủ tướng, muốn ở lại để hàng quân man, phải chém ngay, sau này còn truy cứu đến cả vợ con nó nữa.

Nói xong rút cây kiếm đánh roạt một nhát. Quân lính nghe lạnh cả người, mới chịu đứng dậy bước đi. Đến trưa, Ngụy Lôi nói:

- Trời đã hửng tạnh, ải Quy Hoá thế nào cũng có quân Nam đóng giữ. Ta nên tắt đường rừng mà vượt sang biên giới.

A Tất Hoạt cũng nói:

- Đúng vậy! Để tôi gọi mấy tên lính người Bạch Man đưa chúng ta đi tắt đường rừng.

Lúc sau quân tướng theo nhau lếc thếch đi vào con đường tắt, đến một chỗ rừng cây rậm lắm, vang lên một tiếng quát:

- Lũ chúng bay thân tàn ma dại đến thế này còn không hàng ngay đi, định trốn chạy đằng nào nữa đây. Ta là Hà Tất Năng đợi ở đây lâu rồi.

https://thuviensach.vn

Cùng với tiếng quát là một tướng người thượng nhảy ra chặn đường. Quân Nguyên sợ quá rúm hết cả lại. A Tất Hoạt xông lên định giao chiến. Hà Tất Năng vẫy ngọn giáo một nhát, tên ở trong rừng bắn ra như vãi trấu. Quân Nguyên không dám kháng cự, bỏ chạy tứ tung, chui lủi trong rừng mà trốn, bị thổ binh giết chết nhiều lắm. Nạp Tốc Lạt Đinh, A Tất Hoạt, Ngụy Lôi hợp sức cùng mấy trăm kị sĩ còn khoẻ mạnh đánh mở vòng vây vượt được qua biên giới. Mấy hôm sau về đến Mã Quan, nghỉ lại đợi thu nhặt tàn binh nhưng hơn mười ngày sau cũng chỉ đón được chưa đầy năm nghìn người, kéo về thành Thiện Xiển. Trận đánh này người đời sau thường gọi là trận Phù Ninh nhưng thực ra quân Nguyên bị đánh tơi tả suốt từ Cự Đà tới tận biên giới, binh mã tan nát xem như không còn gì đáng kể.

Thật là:

Khi đi tướng mạnh binh hùng

Lúc về nhẫn sạch tay không mà về

Ít ngày sau Nạp Tốc Lạt Đinh nói với A Tất Hoạt rằng:

- Trần Nhật Duật quả là bậc tiên thánh. Khi ở ải Lê Hoa ông ta đoán trước thế nào quân ta cũng thất bại. Ta không tin. Nay thì đúng thật. Nếu Toa Đô không nhận được lệnh lui binh ắt nguy mạng mất.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem số phận đạo thuỷ quân của Toa Đô như thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 41

Lưu Khuê, Ô Mã thoát thân khỏi Trường Yên

Toa Đô, Phạm Nhan nộp đầu tại Tây Kết

Xin quay lại mặt trận sông Cái. Thái sư Trần Quang Khải trở lại Đông Bộ Đầu, để Trung Thành vương giữ Thăng Long rồi đem đại binh xuống cửa Hàm Tử đợi đón đánh Toa Đô.

Lúc bấy giờ Vương Khuông, Lã Quỳnh đi ngựa theo đường bộ mang thư lệnh của Thoát Hoan giục Toa Đô đem quân vào ém ở miền Ô, Lý trên đất Chiêm Thành nhưng khi đến nơi, Toa Đô đã cho hải đoàn đuổi theo vua Trần ra Bắc rồi. Lã Quỳnh nói:

- Nguyên soái Toa Đô không biết quân ta đã rút, cứ tiến ra Bắc, nhất định rơi vào vòng vây của quân Nam. Chúng ta làm sao phải đưa được tin cho nguyên soái bây giờ?

Vương Khuông nói:

- Nguyên soái thế nào cũng đi qua Trường Yên. Ta nên quay ngay về cửa sông, gặp được tiền đội thì tốt.

Hai người liền về cửa sông dẫn tới Trường Yên, gặp ngay lính tuần tiễu của Tá Thiên vương Trần Đức Việp bắt được, khám trong người thấy có thư, biết là quân gian tế, liền trình lên nhà vua. Vua Trần thiết triều, hỏi các tướng:

https://thuviensach.vn

- Đạo quân Toa Đô đang tiến ra Bắc. Ta nên làm thế nào?

Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng nói:

- Thoát Hoan đã chạy rồi. Toa Đô bây giờ như đứa con côi, có gì đáng sợ! Ta nên dàn quân ở cửa sông đón đánh, chúng tất bại vong.

Tá Thiên vương Trần Đức Việp nói:

- Xin hoàng thượng cho nhử quân Nguyên vào sâu trong sông Cái rồi chặn phía sau, thế nào Toa Đô cũng bị bắt.

Nhà vua nói:

- Đức Việp nói đúng lắm nhưng nơi đây không tiện cho việc mai phục. Trẫm sẽ đem quân về Long Hưng, vừa bảo vệ thái đường vừa thực hiện kế sách lừa nhử Toa Đô. Khanh hãy ở lại trấn giữ nơi này.

Vua Trần nói xong liền để Trần Đức Việp ở lại giữ Trường Yên, còn mình mang đại quân kéo về Long Hưng, lập đồn đóng giữ suốt một dải bờ Nam sông Kẻ Luộc, lại cho sứ triệu Chiêu Minh vương, Chiêu Văn vương, Chiêu Thành vương đến nghị sự, nói:

- Nay Toa Đô sắp ra đến nơi. Trẫm muốn nhử nó vào sâu trong sông Cái mà vây bắt, nên làm thế nào?

Chiêu Minh vương tâu:

- Trên suốt chiều dài sông Cái không nơi nào phục binh tốt hơn đoạn từ Hàm Tử đến Xích Đằng. Nếu nhử được Toa Đô đến nơi ấy, nhất định y không thể không bị bắt.

Trần Nhân Tông nói:

https://thuviensach.vn

- Trẫm cũng nghĩ như vậy, nhưng làm thế nào để nhử được Toa Đô đến đấy?

Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật tâu:

- Việc này Hưng Đạo vương trước khi về Vạn Kiếp đã dặn lại cả rồi.

Nhà vua phán:

- Chiêu Văn cứ nói xem Hưng Đạo dặn những gì?

Chiêu Văn vương nói:

- Tất cả mưu kế mà Hưng Đạo dặn lại ở cả trong ba chữ "dùng Trương Hiển".

Nhân Đức vương nói:

- Trương Hiển là kẻ không có lòng trung, bỏ Tống hàng Nguyên, bỏ Nguyên hàng Việt, biết sau này y còn thế nào nữa. Người như vậy dùng sao được đây.

Chiêu Minh vương nói:

- Hưng Đạo vương xưa nay lo liệu việc gì cũng chu toàn, tính toán rất đúng. Việc dùng Trương Hiển chắc đã nghĩ kỹ lắm rồi. Hoàng thượng chớ nên nghi ngờ.

Trần Nhân Tông nói:

- Thái sư nói đúng lắm, để trẫm cho sứ triệu Trương Hiển tới.

Chiêu Văn vương nói:

- Khi đến đây thần đã bảo Trương Hiển cùng đi, hiện đang ở bên ngoài.

https://thuviensach.vn

Nhân Tông cả mừng, cho triệu Trương Hiển vào. Trương Hiển bước vào thụp lạy hô rằng:

- Thần là hàng tướng Trương Hiển xin bái yết long nhan, chúc thánh thượng phước như Đông Hải.

Vua Trần Nhân Tông phán:

- Trẫm miễn lễ. Khanh hãy bình thân.

Trương Hiển ngẩng lên, thấy Nhân Tông mặt rồng tươi tốt, tướng mạo phi phàm như bậc thần tiên, cảm phục khôn xiết kể, liền đứng vào cuối hàng võ tướng. Nhà vua hỏi tiếp:

- Toa Đô mang hải đoàn ra Bắc, trẫm muốn nhử y vào cửa Hàm Tử. Khanh có mưu kế gì không?

Trương Hiển nói:

- Muôn tâu bệ hạ! Việc này không khó. Thần nay nước mất nhà tan. Cả nhà thần hơn một trăm người đều bị chết về tay người Thát Đát. Thần xin nhận việc này để rửa nhục cho nước, rửa thù cho nhà.

Nhân Tông liền giao cho Trương Hiển cùng Chiêu Văn vương về Đại Mang lo việc nhử Toa Đô đến cửa Hàm Tử. Trương Hiển về trướng gọi người cháu là Trương Kiệt đến, nói:

- Ta muốn giúp người Việt đánh bắt Toa Đô, cháu nên góp vào một tay.

Trương Kiệt nói:

- Người Việt đã giết chết chú Trương Vạn Vinh, với ta có thù xương máu, nhân dịp này ta nên làm nội ứng cho nguyên soái Toa Đô mà phá quân Việt để báo thù mới phải.

https://thuviensach.vn

Trương Hiển khóc nói với Trương Kiệt:

- Cháu còn trẻ người non dạ chẳng nghĩ cho cùng. Chú Vạn Vinh lâm trận tử vong, ở chỗ sa trường đao thương không mắt ấy là lẽ thường tình. Còn như người Nguyên Thát làm cả nhà ta hơn trăm người chết chóc, li tán đó chẳng phải là thù sao? Dân Tống ta từ vua quan binh lính đến dân thường, mấy mươi vạn người thân chìm đáy bể, xác dạt mom sông đó chẳng phải là thù sao? Chú cháu ta may còn được sống, âu cũng là lòng trời chưa cạn, còn để cho có dịp được rửa thù. Vậy ta không nhân dịp này mà làm, chẳng phải là mang tội với nước cũ, mang tội với tổ tông lắm ư?

Trương Kiệt cũng khóc nói:

- Con trẻ ngu dại, thúc phụ dạy bảo đã sáng tỏ đầu óc ra rồi. Có việc gì cần đến xin thúc phụ cứ sai bảo.

Trương Hiển dắt Trương Kiệt đứng dậy, giao cho một phong thư, nói:

- Cháu bơi thuyền nhỏ, đem phong thư này giao cho Toa Đô, xong việc về ngay. Công ấy của cháu không phải là nhỏ.

- Cháu đem theo vài tên lính có được không?

- Không được! Càng nhiều người đi càng dễ lộ chuyện. Cháu nhớ không được hở cho Toa Đô biết Thoát Hoan đã thua chạy - Lại cầm tay Trương Kiệt, nhỏ nước mắt, dặn thêm rằng - Hơn trăm mạng người nhà ta có được ngậm cười ở nơi suối vàng hay không là toàn nhờ vào chuyến đi này của cháu cả đấy.

Trương Kiệt sa lệ nói rằng:

- Cháu thà chết thì thôi, còn sống quyết không phụ sự ủy thác của thúc phụ.

https://thuviensach.vn

Nói xong giả làm người đánh cá, đội nón mê, đi dép cỏ, một mình xuống chiếc thuyền con xuôi ra cửa Giao Hải, gặp ngay tiền đội của Toa Đô do Hắc Đích dẫn đầu đang vào cửa sông, bị lính canh bắt được đem trình. Trương Kiệt vừa nhìn thấy Hắc Đích, mừng rỡ nói:

- Hắc tướng quân không nhận ra tôi à?

Hắc Đích ngờ ngợ, nói:

- Ta trông ngươi rất quen nhưng không nhớ họ tên là gì. Vì sao lại bị quân lính bắt thế này?

Trương Kiệt nói:

- Trình tiên phong! Tôi là Trương Kiệt, cháu gọi Trương tổng quản tướng quân bằng chú đây mà. Khi trước đã có lần được ngồi hầu rượu tướng quân.

Hắc Đích cười, nói:

- Ừ phải phải! Ngươi đến đây làm gì?

Trương Kiệt nói:

- Trương tổng quản có phong thư gửi cho nguyên soái nên mới sai tôi đến đây. Sợ dọc đường bị quân Nam nghi ngờ, tôi cải trang thành người đánh cá thế này đi cho tiện. Nhờ tướng quân đưa giùm đến gặp nguyên soái ngay kẻo lỡ mất việc lớn.

Hắc Đích liền cho lính đưa Trương Kiệt đến gặp Toa Đô, trình thư. Toa đô mở thư đọc rằng:

" ...Tổng quản là Trương Hiển xin trình thư lên Hữu thừa nguyên soái Toa Đô tướng quân.

https://thuviensach.vn

Nay vua An Nam cùng triều đình của chúng đã hết đường, chạy về cố thủ ở Thiên mạc. Các tướng đều đã hội binh cùng phá giặc. Thái tử sai tôi trấn giữ ở Đại Mang để đón nguyên soái đem binh về Hàm Tử quan, hợp sức đánh bắt Nhật Huyên.

Vậy mong nguyên soái sớm tối về gấp cho kẻo nhỡ việc lớn.

Tổng quản Trương Hiển kính thư".

Toa Đô đọc thư xong liền cho mời Lưu Khuê, Ô Mã Nhi đến thương nghị. Ô Mã Nhi nói:

- Đã có tin của Trương tổng quản, ta nên tiến binh cho mau thôi.

Lưu Khuê nói:

- Từ đây đi vào có rất nhiều cửa sông, tôi sợ rằng quân Nam có thể bất ngờ xuất hiện tấn công chúng ta. Chi bằng nguyên soái cho chia quân làm hai đội mà đi, không lo bị chúng tập hậu.

Toa Đô bảo:

- Ý ấy hay lắm. Ta cùng Hắc Đích đem tiền đội đi trước. Hai ông đi sau chớ để quân Nam đánh úp.

Nói xong liền viết thư trả lời Trương Hiển, hẹn ngày đem quân đón, lại bảo Trương Kiệt:

- Từ đây ngược lên không thuận nước, e rằng ngươi đi mất nhiều thì giờ. Ta cấp cho con ngựa khoẻ, ngươi lên bộ mà về cho nhanh.

Trương Kiệt nhận thư lên ngựa ruổi thẳng một ngày một đêm về đến Đại Mang, trình thư với Trương Hiển và Chiêu Văn vương. Chiêu Văn vương đến thẳng Long Hưng dâng lên nhà vua. Trần Nhân Tông lập tức thiết triều, nói:

https://thuviensach.vn

- Toa Đô chia quân làm hai đội tiến vào là trúng kế của ta rồi. Trận này trẫm giao quyền điều vát tướng sĩ cho Chiêu Minh vương.

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải bước lên, nói:

- Giặc chia quân làm hai đội, ta càng dễ đánh. Các tướng nghe lệnh: Đội một, Chiêu Văn vương đem binh đóng giữ Chương Dương, thấy quân Nguyên đến cứ việc ra đánh, nhất định chúng phải sang ngả Hàm Tử để lên Thiên Mạc, đó chính là nơi ta chờ chúng.

Chiêu Văn vương nhận lệnh đi ngay. Chiêu Minh vương gọi tiếp:

- Đội hai, Văn Túc vương, Nguyễn Khoái, Nguyễn Khả Lạp đem ngay quân chia giữ cửa Hàm Tử, Tây Kết, bằng mọi giá không được để Toa Đô lọt qua.

Văn Túc vương liền đem quân lên thẳng cửa Hàm Tử. Chiêu Minh vương gọi:

- Đội ba, xin hai vua lĩnh cho đội quân này.

Trần Nhân Tông nói:

- Thái sư cứ toàn quyền ra lệnh.

Chiêu Minh vương tiếp:

- Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng, Trung Hiến hầu Trần Dương ở lại đây theo bảo vệ hai vua, giữ thái đường Long Hưng, không cho quân Nguyên tiến vào sông Kẻ Luộc. Khi nào đạo quân của Toa Đô đi qua, cùng Trương Hiển kéo ra, cắt đạo quân của Ô Mã Nhi rơi lại đằng sau mà đánh.

Đội bốn, Chiêu Thành vương, Trần Thông đem quân theo sông Càn Đà ra biển, vòng về cửa Giao Hải, thấy Ô Mã Nhi dẫn quân vào hết cửa sông, phải chiếm lấy Giao Hải, không cho chúng quay lại.

https://thuviensach.vn

Chiêu Thành vương cùng Trần Thông đi ngay. Chiêu Minh vương gọi:

- Đội năm, Nhân Đức vương đưa quân xuống Trường Yên, cùng Tá Thiên vương Trần Đức Việp bày trận, thế nào bọn Ô Mã Nhi cũng thua chạy về ngả ấy, tất bắt được chúng.

Vua Trần Nhân Tông hỏi:

- Thái sư bày trận năm đạo binh này là ý làm sao?

Thái sư Chiêu Minh vương thưa:

- Tâu thánh thượng! Thần bày năm đạo quân này chính là thế trận Ngũ Hành, chiếu theo phương vị Đông, Tây, Nam, Bắc, Trung ương mà đặt cho hợp với Mộc, Hoả, Thuỷ, Kim, Thổ.

Nhà vua lại hỏi:

- Thế đội quân thứ ba của trẫm thuộc hành gì?

- Tâu bệ hạ! Đội quân thứ ba của nhà vua cờ vàng, y giáp vàng thuộc hành Thổ, theo phương vị chính giữa trung ương. Việc thành bại của trận này là ở đây.

Nhà vua lại hỏi:

- Sao trẫm không thấy trận này có trong binh thư?

Chiêu Minh vương tâu:

- Không có trong binh thư nên mới gây được bất ngờ. Giặc không biết đoán định thế nào.

Nhà vua cười bảo:

- Phải! Phải.

https://thuviensach.vn

Trần Quốc Thành lúc bấy giờ chờ đã lâu mà không thấy thái sư nói gì đến mình, mới lên tiếng hỏi:

- Thượng tướng thái sư coi tôi là kẻ bỏ đi hay sao mà không nói năng gì đến?

Chiêu Minh vương nói:

- Chớ vội! Ta còn một việc rất trọng cho tướng quân đây. Tướng quân đem hai trăm khinh thuyền, nhiều tên nỏ, tiến xuống gần Giao Hải khiêu chiến, giặc đánh cứ việc chạy, nhử Toa Đô lên đây càng nhanh càng tốt. Làm xong việc ấy công của tướng quân không nhỏ.

Trần Quốc Thành vui vẻ mang quân đi ngay. Chiêu Minh vương Trần Quang Khải cũng từ biệt hai vua, mang quân về Hàm Tử quan.

Toa Đô từ lúc cho Trương Kiệt trở về Đại Mang, dặn Lưu Khuê rằng:

- Ta cùng Hắc Đích mang một vạn quân đi trước cho kịp đánh Hàm Tử, còn ông cùng Ô Mã bạt đô đem đại quân đi sau. Phải giữ gìn lương thực cẩn trọng lắm mới được.

Lưu Khuê nói:

- Việc nguyên soái giao chúng tôi đâu dám trễ nải.

Toa Đô liền cho Hắc Đích đem một nghìn quân đi tiên phong, còn tự mình đốc suất chiến thuyền tiến lên. Hắc Đích vào đến Thiên Trường thấy phía trên có mấy trăm thuyền quân Việt lao xuống chặn đánh, bắn tên nỏ như mưa, bèn lệnh cho quân lấy mộc che tên rồi reo hò bắn lại. Quân Việt núng thế, liền bỏ chạy cả. Hắc Đích hô quân đuổi gấp nhưng vì thuyền nặng, cồng kềnh vượt nước rất khó. Quân Việt thuyền nhỏ, thon dài chèo đi như bay. Sái Phong thấy vậy, nói với Hắc Đích:

https://thuviensach.vn

- Quân Nam dùng toàn thuyền nhẹ, bơi rất nhanh, thoắt ẩn thoắt hiện, sợ chúng có mưu kế gì chăng.

Hắc Đích cười, nói:

- Mưu kế cái khỉ gì. Chẳng qua là ta bắn mạnh nên chúng sợ thôi. Cứ cho quân chèo gấp đi.

Thuyền ngược nước, bơi được một lúc, quân lính mệt rã rời. Toa Đô đến nơi trời đã trưa, lệnh cho quân chèo chậm lại, thay nhau nghỉ ăn uống, bỗng lại thấy thuyền quân Việt quay xuống đánh. Toa Đô bảo:

- Đã thế ta lên thẳng Đại Mang nghỉ một thể, đánh dấn lên tất thuyền quân Nam phải trốn vào sông Kẻ Luộc thôi. Chắc Trương tổng quản đã đến Hải Thị đón ta rồi.

Nói xong hô quân tiến đánh. Quân Việt thấy quân Nguyên đuổi, lại hò nhau bơi chạy. Toa Đô bảo Hắc Đích đuổi gấp. Quả nhiên đến Hải Thị thuyền quân Việt rẽ cả vào sông Kẻ Luộc. Toa Đô đắc chí bảo:

- Ta biết mà! Thế nào bọn này cũng vào đây nhưng kệ chúng, ta cứ lên xem Trương Hiển đón ở đâu.

Từ thượng nguồn có có mấy chục thuyền chiến xuôi xuống. Trên chiếc thuyền đi đầu có một lá cờ lớn thêu chữ Trương. Toa Đô nói:

- Đích thị là Trương Hiển đến đây rồi.

Lúc sau đến gần, quả nhiên thấy Trương Hiển đứng trên mũi thuyền khoanh tay, cất lời chào:

- Tổng quản Trương Hiển xin nghênh chào Hữu thừa nguyên soái.

Toa Đô liền truyền lệnh cho Trương Hiển sang thuyền mình nghị sự, hỏi:

https://thuviensach.vn

- Vua Nam bây giờ ở đâu?

Trương Hiển nói:

- Vua Nam cùng tất cả đại quân của chúng giờ đang ở Thiên Mạc. Quân ta đã bủa vây chặt chẽ, chỉ đợi nguyên soái về là tiến đánh. Để tôi đi cùng nguyên soái lên Chương Dương. Hiện quân ta đang hội cả ở đấy.

Toa Đô nói:

- Ngươi không cần đi cùng ta, hãy ở lại giữ Đại Mang, chặn không cho quân Nam từ sông Kẻ Luộc đánh ra.

Trương Hiển dạ một tiếng, bước sang thuyền mình, trở về Đại Mang. Toa Đô dẫn quân tiến thẳng lên Chương Dương.

Trần Quốc Thành nhử được Toa Đô qua Hải Thị rồi liền quay về tâu lại với vua Trần. Trần Nhân tông lập tức cho các tướng mang hết quân ở Long Hưng ra chặn Lưu Khuê, Ô Mã Nhi. Thuyền chiến kín đặc mặt sông.

Năm vạn hậu quân của Lưu Khuê, Ô Mã Nhi từ từ tiến lên Hải Thị. Ô Mã Nhi cười đắc ý, nói với Lưu Khuê rằng:

- Lần này đi qua Hải Thị, tôi muốn ghé lên Long Hưng thăm lại thái đường nhà Trần xem nó thế nào.

Lưu Khuê bảo:

- Lần trước ông đã cho lính phá hết rồi còn gì.

- Ồ! Còn chứ. Lần này bắt vua Nam xong, tôi quyết đào hết gạch phương điều ở Long Hưng đem về dâng thái tử.

Bỗng có lính vào báo phía trước có quân Nam. Lưu Khuê, Ô Mã Nhi ra đứng trên mũi thuyền thấy phía trước hằng hà sa số là thuyền quân Việt

https://thuviensach.vn

đang rẽ nước xuôi xuống. Lưu Khuê hoảng hốt nói:

- Đánh thuỷ nhờ vào lợi gió, lợi nước để thủ thắng. Quân ta ngược dòng đi lên khó mà chống được chúng.

Ô Mã Nhi bảo:

- Để tôi lên trước đánh với chúng.

Nói xong cho thuyền rẽ nước tiến lên. Quân Việt đốt bè lửa thả trôi vào đội hình quân Nguyên. Thuyền quân Nguyên bén lửa bốc cháy đùng đùng, binh lính rối loạn. Trần Quang Xưởng, Trần Dương, Trần Quốc Thành cùng đốc quân đánh thốc vào. Lính Việt đốt mã phong pháo ném sang thuyền quân Nguyên. Lính Nguyên không chống đỡ nổi, chết hại rất

nhiều. Vô số thuyền cháy chìm dần xuống lòng sông, quân sĩ chết đuối kêu vang cả mặt sông. Từ bên hữu ngạn lại có đoàn thuyền của Trương Hiển đánh tới. Lưu Khuê nói:

- Không thể tiến lên được nữa. Ta quay thuyền chạy ra cửa biển là hơn.

Tiểu Lý bảo Lưu Khuê:

- Phó soái cùng bạt đô cứ đi trước, để tôi đoạn hậu chặn chúng lại.

Ô Mã Nhi cũng thấy tình thế không thể xoay chuyển được liền cùng Lưu Khuê xuôi dòng ra biển, vừa qua Thiên Trường một đoạn, thấy mấy đoàn thuyền quân Việt chặn ngang mất mặt sông. Trên chiếc thuyền đi đầu phấp phới lá cờ hiệu của Chiêu Thành vương. Phía sau, thuyền quân Việt vẫn reo hò đuổi gấp. Ô Mã Nhi nói:

- Ta nên quay sang ngả Trường Yên mà ra bể mới thoát được.

https://thuviensach.vn

Lưu Khuê truyền lệnh cho tất cả thuyền quay sang ngả Trường Yên. Các thuyền lương chở nặng không đi nhanh được đều bị quân Việt bắt mất cả. Lưu Khuê, Ô Mã Nhi chạy chưa đến Trường Yên lại thấy mặt sông, trên bờ chỗ nào cũng toàn là quân Việt. Thì ra Tá Thiên vương, Nhân Đức vương đã bày trận chờ sẵn ở đấy từ lâu rồi. Nạp Hải, Tôn Lập Đức, Tưởng Hổ, Giả Ngưu bốn tướng cùng nói:

- Bây giờ chỉ còn cách xông thẳng vào giặc mà tìm đường ra thôi.

Nói xong cùng dẫn binh thuyền xông lên. Quân Việt bắn tên như mưa rào. Tưởng Hổ, Giả Ngưu cùng rất nhiều binh lính chết ngay sau loạt tên đầu tiên. Tôn Lập Đức bị thương, rơi xuống sông, được Nạp Hải kéo lên thuyền, lúc sau cũng chết. Quân Việt hai đầu đánh dồn lại. Quân Nguyên rối loạn không biết chạy đâu, buông vũ khí đầu hàng nhiều lắm. Lưu Khuê, Ô Mã Nhi, Nạp Hải trốn lên chiếc thuyền con, theo một lạch nước nhỏ dẫn ra biển. Tiểu Lý, Cát Giới, Quý Bằng đoạn hậu không ra khỏi được vòng vây. Quý Bằng trúng mã phong pháo, chết. Cát Giới nhảy xuống sông trốn, bị nước cuốn trôi mất xác. Tiểu Lý định tự sát nhưng không kịp, bị quân Việt ập đến bắt được. Năm vạn quân Nguyên chết và đầu hàng hết cả, chỉ có rất ít trốn được ra biển theo Lưu Khuê, Ô Mã Nhi về nước.

Trần Quang Xưởng, Trần Dương, Trần Quốc Thành cùng Trương Hiển mang quân quay về, hợp binh với Chiêu Minh vương đánh Toa Đô. Vua Trần điều động các tướng mang quân lên giữ bãi Xích Đằng, bịt chặt đường rút của Toa Đô. Nhà vua đóng doanh ở Đại Mang, cho sứ giả đi ngựa hoả tốc đến Chương Dương nói với Chiêu Văn vương khi nào gặp thuyền của quân Nguyên nói rõ cho chúng biết là Thoát Hoan đã chạy rồi làm cho chúng hoang mang.

Nói về Toa Đô cho binh thuyền tiến thẳng lên Chương Dương, thấy phía trước có một đoàn thuyền tiến đến, trên chiếc thuyền đi đầu có cắm cây cờ đại thêu chữ Triệu. Toa Đô bảo:

https://thuviensach.vn

- Có lẽ Triệu Tu Kỷ đến đón ta.

Lúc tới gần, tướng đứng dưới cờ nói to lên rằng:

- Toa Đô đã rơi vào vòng vây sao không hàng ngay đi. Thái tử Thoát Hoan của nhà chúng bay thua chạy về Bắc lâu rồi. Ta là Triệu Trung, tướng nước Tống vâng mệnh vua Đại Việt đến bắt ngươi đây.

Quân Nguyên còn đang ngơ ngác chưa hiểu ra sao, thuyền quân Việt đã kéo ra kín cả mặt sông. Triệu Trung, Giả Cương, Phó Tường, Trương Tích cùng tung quân đánh vào. Tên bay, pháo nổ. Thuyền quân Nguyên bốc cháy, binh lính rơi xuống sông bị nước cuốn trôi nhiều không kể xiết. Vệ Mộ Sơn Điêu nói với Toa Đô:

- Quân Nam rất đông mà không thấy quân ta đâu. Hay là thái tử lui binh thật rồi. Ta hãy lùi lại cho người báo với Lưu phó soái xem tình hình ra sao đã.

Toa Đô bảo:

- Không được! Quân Nam nhiều quỷ kế lắm. Chúng nói lung tung thế để làm nản bụng quân ta thôi. Bây giờ trời tối rồi, ta nên sang cửa Hàm Tử mà đi.

Nói xong, lệnh cho Hắc Đích đem thuyền sang ngả Hàm Tử. Hai tướng Việt giữ Tây Kết là Nguyễn Khả Lạp và Nguyễn Truyền thấy quân Nguyên đến, liền báo về cửa Hàm Tử. Bấy giờ đêm đã sang canh hai, Chiêu Minh vương, Văn Túc vương cho thả các bè lửa xuống sông xuôi dòng trôi vào đội hình thuyền của Toa Đô. Thuyền quân Nguyên bốc cháy rất nhiều, ánh lửa chiếu sáng đến mấy dặm. Nguyễn Truyền, Khả Lạp từ Tây Kết đánh tạt ngang vào đội hình quân Nguyên. Lính Việt người người hô to:

- Sát Thát! Sát Thát!

https://thuviensach.vn

- Bắt sống Toa Đô! Bắt sống Toa Đô!

Chiến thuyền quân Nguyên đội ngũ rối loạn không thể chống cự nổi, phải lui xuống mươi dặm. Quân Việt vẫn bám riết vây đánh. Hai bên đánh nhau suốt đêm. Sáng hôm sau, ngày hai mươi tháng Năm năm Ất Dậu (24-6-1285), Hắc Đích nói với Toa Đô:

- Quân ta đã thiệt hại quá nửa, không thể tiến lên được nữa. Xin nguyên soái cho lui binh.

Toa Đô định nghe theo thì thấy quân Việt từ phía bãi Xích Đằng tiến lên, không biết cơ man nào là thuyền chiến, lại có cả thuyền long phụng của vua Trần. Đi đầu đoàn thuyền ấy là đội thuyền lớn, cờ hiệu của tướng dẫn đường thêu một chữ Trương. Lúc hai bên đối trận, Toa Đô nhận ra đó là Trương Hiển, liền gọi:

- Trương tổng quản sao lại dẫn quân Nam đánh ta?

Trương Hiển nói:

- Ta muốn báo thù cho nước Tống đã lâu, nay mới có dịp đây. Quân sĩ đâu! Mau bắt lấy Toa Đô.

Quân Việt hai đầu đánh ép lại, hỗn chiến đến trưa. Tiếng binh khí chạm nhau chát chúa, quân lính gào la, các vị tướng lĩnh chỉ huy quát tháo, tất cả hoà thành một thứ âm thanh hỗn độn ghê người. Dân chúng các vùng lân cận kéo đến đứng chật hai bên sông, đánh trống đồng, khua chiêng núm, hò reo trợ chiến. Mặt nước, trên bờ đâu đâu cũng vang rền tiếng hô Sát Thát. Thuyền Việt, thuyền Nguyên lẫn lộn vào nhau. Dần dần Toa Đô bị dồn lên đến cửa Hàm Tử. Hắc Đích rơi xuống sông, chìm, không thấy xác. Bà Lậu đang cố bơi vào bờ, bị tướng Việt là Trần Quốc Thành tóm được đưa lên thuyền. Vệ Mộ Sơn Điêu bơi chiếc thuyền nhỏ định trốn. Nguyễn Khoái trông thấy, phóng một mũi lao vào giữa lưng. Vệ Mộ Sơn Điêu chết lăn xuống nước. Mấy tên lính đi theo đều xin hàng cả. Bấy giờ

https://thuviensach.vn

còn có Phó Mỹ, Sái Phong cùng một đám tàn tốt bảo vệ cho Toa Đô nhưng lại không có đường chạy, loanh quanh thế nào chèo đến trước thuyền vua Trần, cách xa chừng trăm bộ. Nguyễn Chế Nghĩa chỉ Sái Phong đang đứng trên mũi thuyền hô quân bắn trả quân Việt, nói với Trần Nhân Tông:

- Xin thánh thượng cho thần bắn tên tướng kia.

Nhà vua bảo:

- Xa thế này đã bắn sao được?

Chế Nghĩa nói:

- Nếu không bắn được tên tướng ấy, thần xin chịu tội.

Nói xong lấy cung, đặt tên bắn một phát. Nghe vút một tiếng, mũi tên rẽ gió bay đi, cắm ngay vào ngực Sái Phong. Sái Phong buông giáo, lảo đảo lăn xuống lòng thuyền. Nhân Tông bảo Nguyễn Chế Nghĩa:

- Khanh đúng là thần tiễn. Hậu Nghệ ngày xưa cũng đến thế là cùng.

(Hậu Nghệ: Nhân vật thần thoại của Trung Quốc cổ đại, có tài bắn cung, bắn rơi chín thần mặt trời)

Phó Mỹ thấy khó có thể thoát, bảo Toa Đô:

- Vua Nam ở đây, chắc quân ta chưa rút. Nguyên soái nên lên bờ tìm đường chạy về Thăng Long với thái tử.

Toa Đô nghe theo dẫn mấy chục tên lính lên bờ, phóng ngựa chạy ngược về hướng Thăng Long, mới đi chưa được một dặm, quân của Văn Túc vương Trần Đạo Tái cùng dân binh quanh vùng kéo đến vây chặt. Toa Đô luống cuống ngã ngựa, bị lính Việt bắt được trói nghiến lại. Đám lính đi theo bị giết hết cả. Phó Mỹ còn lại một mình trên thuyền, bị quân Việt bắn, tên cắm đầy người như một con nhím, chết ngay trên sạp thuyền. Vua Trần

https://thuviensach.vn

thu toàn thắng, ghé thuyền ngự vào nghỉ lại bến Tây Kết. Người đời sau gọi trận đánh này là trận Hàm Tử.

Những năm đầu thế kỷ Hai Mốt, thiên hạ thái bình, dân chúng yên vui, có anh lính cũ tóc đã đổi màu qua chơi khúc sông này, cảm khái viết rằng:

Hồng hà cuồn cuộn

Hai bờ xanh tốt lúa ngô

Thuyền không căng buồm

Cánh quạt nước khoả giòn tiếng máy!

Thương người lính xưa mỏi rã tay chèo.

Ải, đồn cũ nơi đâu

Vết tích của thời tiên tổ

Mặt sông nắng mới trải vàng

Hơi gió còn rền trống trận

Lật trang sử cha ông

Nước mắt ta nhoè đi mấy bận

Bóng dáng người xưa hiển hiện trở về

Đất nước bao lần đuổi giặc

Câu thơ hùng Vạn cổ cựu giang san

Đây là nơi đoạt sáo Chương Dương

https://thuviensach.vn

Kia là chốn cầm Hồ Hàm Tử

Nước sông ngầu đỏ

Phải chăng máu giặc còn loang

Sóng vỗ mạn thuyền

Còn lẫn lời hô Sát Thát

Mộc miên bay bay

Như nhắc nhở mùa hè năm ấy

Chính nơi này

Hào khí Đông A

Mặt trời phương Nam rực rỡ

Vó ngựa xâm lăng chấm một điểm dừng.

Ngày hôm sau vua Trần thiết triều ngay tại Tây Kết rồi sai mang Toa Đô ra chém. Chiêu Văn vương tâu rằng:

- Toa Đô là một tướng giỏi của nhà Nguyên. Xin thánh thượng gia ân dụ cho y về hàng.

Chiêu Đạo vương nói:

- Toa Đô truy đuổi vua ta mấy bận, tội ấy to lắm không thể tha được. Khi từ Chiêm Thành lên, nó đi đến đâu là cướp phá tàn hại dân lành đến đấy. Tha cho nó tất triều đình phải nghe lời oán thán của trăm họ.

Chiêu Minh vương nói:

https://thuviensach.vn

- Tề Hoàn công tha Quản Trọng mà thành nghiệp bá. Nếu y chịu hàng, lấy công chuộc tội, cũng nên tha.

Thượng hoàng Thánh Tông vốn tính nhân từ, phán rằng:

- Trẫm cho Chiêu Văn đi dụ hắn hàng, nếu chịu theo, tha cho tội chết.

Chiêu Văn vương lĩnh mệnh đi ra, lúc sau quay lại tâu rằng:

- Toa Đô không chịu quy hàng, chỉ xin được quay mặt về phương Bắc mà chịu tội chết.

Trung Hiến hầu Trần Dương tâu rằng:

- Mấy ngày trước Phạm Nhan bị bắt ở Đại Mang, nay còn giam ở A Lỗ. Kẻ ấy gian ngoan quỷ quyệt đủ đường. Xin hoàng thượng cho xử cùng Toa Đô một thể.

Nhà vua liền lập tức sai Trần Quốc Thành đến A Lỗ giải Phạm Nhan về Tây Kết chịu tội. Phạm Nhan bị dẫn đi nhưng mặt vẫn vênh vênh tự đắc, coi mình là tướng của thiên triều không ai dám làm gì, vừa đi vừa nghêu ngao hát như làm trò hề, Trần Quốc Thành trông thấy thế, lộn ruột, gõ cán giáo vào đầu, mắng rằng:

- Mày chết đến cổ rồi còn động cỡn thế sao?

Phạm Nhan mắng lại:

- Ngươi chỉ là một tên tiểu tướng phiên bang mà dám đánh ta là tướng của thiên triều ư?

- Mày có bằng thằng Toa Đô không? Ta đem mày về Tây Kết chém cùng với nó. Không tin thì xem chiếu chỉ của thiên tử đây.

https://thuviensach.vn

Phạm Nhan nhìn thấy chiếu của vua Trần nói rõ đem về chém, sợ hết hồn, mới bảo Trần Quốc Thành:

- Tôi cũng có chút tài mọn, xin theo hàng, mong tướng quân về triều nói đỡ một tiếng.

Trần Quốc Thành nói:

- Nước Việt ta cần người có thực trí, thực tài, chứ đâu cần kẻ thuật quỷ mưu ma như ngươi.

Phạm Nhan lấy trong người ra một viên ngọc dạ quang to như quả trứng gà, đưa cho Trần Quốc Thành, nói:

- Có vật này xin dâng tướng quân. Mong tướng quân cứu giúp. Tất cả phép thuật của tôi chỉ nhờ nó mà có đấy.

Trần Quốc Thành cầm viên ngọc đưa lên ngắm, nói:

- Đẹp! Đẹp lắm. Người phương Bắc các ngươi hay dùng của quý để mua chuộc lòng người nhưng ta phải đâu là Bá Hỉ. Vả lại nhà ngươi có ngọc quý hộ thân nhưng cuối cùng cũng bị bắt, bị giết. Như thế thì đủ biết nó chẳng có ích lợi gì, hãy vứt quách đi cho được việc.

(Bá Hỉ: Tướng quốc nước Ngô thời Xuân Thu, hay ăn của đút làm hỏng việc lớn của quốc gia)

Nói xong ném trả viên ngọc cho Phạm Nhan. Phạm Nhan thấy không lung lạc được Trần Quốc Thành mới đổi giọng, nói:

- Ta dâng ngọc quý cầu cạnh mà ngươi không giúp nhưng hãy nhớ rằng ta có phép hoán thủ hoàn hồn, chém đầu này, mọc đầu khác, để xem các ngươi có giết nổi không? Khi ấy chớ trách ta là ác.

https://thuviensach.vn

Đúng giờ Ngọ, ngục quan dẫn Toa Đô, Phạm Nhan ra pháp trường. Nhà vua cử quan hàn lâm phụng chỉ Đinh Củng Viên làm giám hình. Giờ Ngọ ba khắc nổi trống khai đao. Phạm Nhan trợn mắt quát người đao phủ:

- Ngươi có chém, ta cũng không chết. Khi ấy ta mới sai thiên tướng bắt cả nhà ngươi chịu tội.

Trần Quốc Thành quát:

- Phạm Nhan! Đến bây giờ còn cố dùng lời lẽ ma mị để loè người. Tự ta chém xem ngươi có mọc được đầu khác hay không?

Nói xong rút kiếm chém một nhát, Đầu Phạm Nhan lăn xuống vệ cỏ, máu từ cổ phun ra tím lịm, chân tay giãy giãy rồi im bặt, lúc lâu cũng chẳng thấy đầu khác mọc lên. Người đời sau nói rằng vì Phạm Nhan là kẻ thâm hiểm nên máu của nó chảy xuống sông biến thành loài đỉa đói chuyên đi cắn người. Toa Đô quay đầu về hướng Bắc, gục xuống chịu tội. Người lính hành trảm đưa một đao. Toa Đô rụng đầu. Vừa khi ấy thì vua Trần Nhân tông đến nơi, trông thấy thủ cấp của Toa Đô, có ý thương là kẻ trung thần, nói:

- Người làm tôi phải nên như thế này.

(Câu này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Rồi cởi áo ngự, sai quân đem liệm chôn, riêng lấy đầu tẩm dầu đốt để răn những kẻ làm tướng xâm lăng tàn ác, hay giết hại dân lành.

Thượng thư Nguyễn Hiền tâu với nhà vua rằng:

- Xã tắc vừa qua cơn binh lửa, dân chúng điêu linh. Xin hoàng thượng mau trở lại kinh thành để vỗ về trăm họ.

Thái sư Trần Quang Khải tâu rằng:

https://thuviensach.vn

- Đất Long Hưng bị giặc tàn phá, làm phương hại đến thái đường cùng lăng miếu, dân tình ly tán mất nhiều. Xin hoàng thượng xuống một đạo chỉ gọi dân trở về để sửa sang lại miếu đường.

Nhà vua theo các lời tấu, gọi dân ly tán các nơi trở về. Ngày mồng sáu tháng Sáu nhà vua cùng bách quan trở lại Thăng Long. Thái sư Trần Quang Khải làm bài thơ rằng:

Đoạt sáo Chương Dương độ

Cầm Hồ Hàm Tử quan

Thái bình tu trí lực

Vạn cổ thử giang san.

Chiều hôm ấy Hưng Đạo vương cũng về đến nơi. Nhà vua cầm tay Hưng Đạo vương, nói:

- Nhờ sự trù liệu của quốc công mà lần này phá tan được giặc dữ.

Hưng Đạo vương nói:

- Bệ hạ đã quá khen. Thực ra đuổi được giặc trước là nhờ khí thiêng sông núi, hồng phúc của nhà Trần ta, sau nữa là toàn thể quân dân chung sức làm nên - Hưng Đạo vương ngừng một lát, nói tiếp, giọng hơi nghẹn lại - Tâu thánh thượng! Chống giặc lần này, quân dân ta tốn không ít máu xương. Trong đó có Hoài Văn hầu Trần Quốc Toản.

Nhà vua sửng sốt hỏi dồn:

- Sao! Khanh nói sao! Hoài Văn hầu làm sao rồi?

Hưng Đạo vương tâu:

https://thuviensach.vn

- Hoài Văn hầu chặn giặc dưới núi Tam Tằng bên sông Như Nguyệt, chẳng may trúng phải tên bay, ít ngày sau thì qua đời.

Nhà vua sa lệ, nói:

- Hoài Văn hầu tuổi trẻ đầy bầu nhiệt huyết, nay mất đi trẫm thật đau lòng.

Hôm sau thiết triều nhà vua truy phong tước vương cho Trần Quốc Toản, tức là Hoài Văn vương. Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng tâu rằng:

- Bọn tướng Chiêm Thành là Bà Lậu, Kê La Liên theo Toa Đô sang đánh nước ta, nên đem chém đi để răn bảo kẻ khác.

Sử quan là Lê Văn Hưu tâu rằng:

- Chiêm Thành là phên giậu phía Nam của nước ta. Hoàng thượng nên cho người đưa trả bọn Bà Lậu, Kê La Liên về để vua tôi họ xử lấy nhau. Như vậy giữ được tình giao hảo giữa hai nước. Ta rảnh tay lo mặt Bắc với nhà Nguyên.

Vua Trần theo lời tâu ấy, sai trung phẩm phụng ngự là Đặng Du Chi giải bọn Bà Lậu, Kê La Liên ba mươi người trả về Chiêm Thành.

Mùa thu tháng Tám, nhà vua sai Tả bộc xạ là Lưu Cương Giới tuyên phong các công thần và trị tội những kẻ hàng giặc, sang tháng Chín đổi niên hiệu là Trùng Hưng năm thứ Nhất, đại xá thiên hạ.

Nói về bọn Thoát Hoan, A Lý Hải Nha, Đường Ngột Đải, Giảo Kỳ chạy về được đến Tư Minh, liền cho người hoả tốc lên Yên Kinh báo tin thua trận. Mấy hôm sau bọn Lưu Thế Anh, Phàn Tiếp, Tôn Hựu, Mã Vinh, A Lý cũng lục đục tìm về đến nơi. Thoát Hoan thu nhặt tất cả tàn tốt được gần ba vạn, kéo về hành tỉnh Kinh Hồ đợi lệnh. Dân chúng các vùng Hồ,

https://thuviensach.vn

Quảng, Khâm, Liêm nhốn nháo vì tin thua trận khiến cho nội tình nhà Nguyên vô cùng xao động. Vua Nguyên nhận được tin Thoát Hoan, A Lý Hải Nha đã chạy khỏi Đại Việt thì hầm hầm nổi giận, cho đòi ngay về triều, mắng rằng:

- Các ngươi mang năm mươi vạn thiên binh đi đánh một nước An Nam nhỏ như bàn tay mà thua nhục nhã, còn dám vác mặt trở về được sao?

Nói xong, liền thét võ sĩ lôi hai người ra chém.

Thật là:

Chui ống mới vừa toàn được mạng

Về kinh lại mắc tội rơi đầu

Chuyến này Thoát Hoan, A Lý Hải Nha khó mà thoát chết. Mời bạn đọc tiếp chương sau xem sự thể diễn ra thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 42

Lên biên giới Trần Dương tiễn An Tư

Về kinh đô Khánh Dư tìm Thiên Thuỵ

Võ sĩ lôi Thoát Hoan, A Lý Hải Nha ra pháp trường chờ giờ hành quyết. Khi ấy quan thượng thư là Sài Thung đang ốm nghỉ ở tư phủ, nghe người nhà về báo việc dữ, liền gượng dậy vào triều tâu với thiên tử rằng:

- Đất phương Nam không phải là nơi dễ bình định. Khi xưa thừa tướng Cốt Đãi Ngột Lang cũng đã từng thua quân ở đấy. Riêng cái khí hậu viêm nhiệt cũng đủ làm cho quân ta hao hụt số nửa rồi. Đường sá xa xôi, lương thảo quân cụ đều không thể tiếp tế được. Người An Nam tác chiến bằng thuyền mà quân ta dùng kị binh, làm sao chọi với họ ở vùng sông nước. Vì thế đánh không được cũng không phải là lạ. Vả lại thái tử là chủ tương lai của đế quốc, không thể một lúc mà giết đi. Bình chương là người có nhiều công lao to lớn, thiết nghĩ cũng nên châm chước. Cúi xin hoàng thượng ra ân tha cho họ đới công chuộc lỗi.

Các quan trong khu mật viện cũng đều cho lời tấu của Sài thượng thư là rất thấu tình đạt lý, cùng nhau làm bản tấu dâng lên xin tha cho Thoát Hoan và A Lý Hải Nha, lập tức cử mang quân đi chinh thảo Giao Chỉ lần nữa (Khu mật viện: Cơ quan tổ chức và điều khiển chiến tranh). Hốt Tất Liệt thấy các quan trong triều đều nói như vậy mới tha chết cho Thoát Hoan và A Lý Hải Nha, bắt phải chuẩn bị mang quân xuống phương Nam. Ngày hai mươi tháng bảy năm ất Dậu (21-8-1285), các quan trong khu mật viện lại tâu lên vua Nguyên rằng:

https://thuviensach.vn

- Người Giao Chỉ khinh thường thiên triều quá lắm. Đã làm thương tổn quân của ta mà cũng không chịu cho sứ sang tỏ bày nguồn sự. Xin thánh hoàng ban chiếu cho thái tử cùng bình chương A Lý Hải Nha mang quân đi đánh báo thù.

Hốt Tất Liệt phán rằng:

- Trẫm cũng muốn cho xuất quân ngay nhưng quân ta vừa thua lớn, sĩ khí chưa lấy lại được thì làm thế nào?

Các quan trong khu mật viện tâu rằng:

- Bệ hạ chọn tướng giỏi, xuống chỉ cho các miền Kinh Hồ, Giang Hoài, Giang Tây đến tháng mười phải hội quân tại Đàm châu, lo gì thiếu người thiếu lương.

Quan tả thừa là Đường Ngột Đải bác rằng:

- Hội quân các xứ đến Đàm châu may ra cũng chỉ được hai mươi vạn là cùng. Mấy vạn quân vừa ở phương Nam về, mệt mỏi quá rồi, không đi đánh ngay được. Dân tình trong nước lại hết sức xôn xao. Việc thu góp quân lương cũng chưa chu tất. Sợ rằng giục tốc bất đạt.

(Giục tốc bất đạt: Vội vàng muốn làm nhanh, việc khó thành)

Hốt Tất Liệt nói:

- Lời khanh không phải không có lý. Vậy ý khanh nên thế nào?

Đường Ngột Đải tâu:

- Theo ý thần, hoàng thượng nên cho số binh lính vừa đi đánh phương Nam trở lại quê hương nghỉ ngơi thăm hỏi thân nhân để tỏ lòng tri ân của bệ hạ, xoa dịu bớt những lo âu trong dân chúng, lại lấy những của cải cướp được chia cho họ để khuyến khích tinh thần, sau này tuyển mộ quân lính tất

https://thuviensach.vn

sẽ có nhiều người hăng hái ra nhập. Một vài năm nữa thế quân, thế nước thịnh lên hãy tính việc đánh báo thù cũng không muộn gì.

Hốt Tất Liệt nghe theo kế ấy, ngày hai mốt tháng Chín (20-10-1285) xuống chỉ cho các quân vừa đi đánh Giao Chỉ trở về quê hương nghỉ ngơi, chỉ giữ một trăm lính Thát cùng với bốn trăm lính tân phụ ở lại làm quân túc vệ cho Thoát Hoan.

Mấy ngày sau thượng thư Sài Thung tâu rằng:

- Nay người Nam không cho sứ sang mà quân ta bị họ bắt có đến năm sáu vạn người. Hoàng thượng nên cử sứ giả sang điều đình để họ trả về.

Đại tướng là Minh Lý Tích Ban tâu rằng:

- Thái tử khi ở phương Nam lấy người con gái nhà Trần, người ấy đã có thai, nay vẫn còn ở phương Nam. Hoàng thượng cũng nên xin người ấy về với thái tử để dòng giống không bị thất lạc.

Hốt Tất Liệt hỏi:

- Nên chọn ai đi sứ lần này?

Hợp Tán Nhi Hải Nha bước ra tâu:

- Thần tuy bất tài cũng xin được đi.

Hốt Tất Liệt nói:

- Khanh nhận việc này, trẫm yên tâm rồi.

Nói xong liền cho thảo chiếu thư. Ngày mồng một tháng Mười (29-10-1285), Hợp Tán Nhi Hải Nha cùng đoàn sứ bộ lên đường sang Đại Việt.

https://thuviensach.vn

Trong khi Hợp Tán Nhi Hải Nha còn đang đi trên đường, triều đình nhà Trần đã nhận được tin mật báo trước từ đất Nguyên về, vua Trần Nhân Tông liền xuống chỉ cho các châu quận trong cả nước tiến hành định hộ khẩu. Triều thần can rằng:

- Dân đương lao khổ, mà định số nhân khẩu không phải là việc cấp*.

Vua nói:

- Lúc này chính là lúc nên xét định, để cho chúng đừng dò sự điêu tàn của ta*.

(Những câu thoại này lấy nguyên văn trong Việt sử tiêu án (Vsta).)

Quần thần đều phục là phải. Bọn quan lại ở các địa phương nhân việc này bày đặt nhiều chuyện chè chén rườm rà gây tốn kém không ít, khiến dân chúng đã khổ vì nạn chiến tranh lại khổ vì sự sách nhiễu của các vị chức sắc.

Đây nói công chúa An Tư sau khi đã cùng các thị nữ mê hoặc Thoát Hoan, đưa được tin ra ngoài cho Hưng Đạo vương đánh tan bọn Minh Lý Tích Ban, trừ được Trần Kiện, mới vờ ốm không hỏi gì đến việc bên ngoài nữa, chuyện phòng the nhờ cả vào bọn Xuân Hồng, còn mình ngày đêm tơ tưởng đến lúc đuổi được giặc Nguyên, gặp lại Trung Hiến hầu Trần Dương. Khi quân Việt đánh chiếm lại thành Thăng Long, Thoát Hoan bỏ chạy chỉ kịp đem theo có mỗi mình Xuân Hồng. Trần Dương theo vua trở lại kinh thành đã mấy tháng nhưng An Tư không có cách nào gặp được chàng, buồn lắm. Vương Lan hiến kế rằng:

- Công chúa cứ tâu với nhà vua cho làm một khu vườn nhỏ ở bên bờ Tây Hồ để ra đấy nghỉ ngơi rồi em sẽ có cách nhắn hầu tướng tới.

Mấy hôm sau vừa lúc vua Nhân tông đến chơi, thấy An Tư có vẻ buồn bã, ngấn lệ còn đọng trên khoé mi. Nhà vua hỏi:

https://thuviensach.vn

- Nước nhà vừa qua cơn binh lửa, đuổi được giặc Thát ra khỏi biên thuỳ, muôn dân bách tính đều mừng vui, vì sao hoàng cô lại âu sầu làm vậy?

An Tư nói:

- Cảm ơn hoàng thượng đã hỏi. Những việc hoàng thượng giao, hoàng cô đã làm xong rồi. Hoàng cô nay chẳng khác chi một đóa hoa đã tàn, giữa chốn đông vui mà thấy mình đơn lẻ, sao khỏi chạnh lòng.

Nhân Tông nói:

- Để trẫm gọi một phường hát đến diễn trò cho hoàng cô giải khuây.

An Tư nói:

- Không phải làm như thế. Nếu quả hoàng thượng có lòng nghĩ tới, chỉ cần cho hoàng cô dọn ra ở khu nhà bên bờ Tây Hồ là được.

Nhân Tông không nói gì, vẻ mặt đăm chiêu suy nghĩ. An Tư hỏi tiếp:

- Phải chăng việc đó có gì làm cho hoàng thượng khó nghĩ?

Lúc ấy Nhân Tông mới nói:

- Bình thường ra hoàng cô có thể ở bất cứ chỗ nào trẫm cũng chiều, nhưng nay sứ thần nhà Nguyên vừa sang đòi hoàng cô về Bắc với Thoát Hoan, sao trẫm có thể để hoàng cô ra ở bên ngoài được.

An Tư khẽ kêu lên:

- Trời ơi! Chẳng lẽ triều đình không còn kế sách chi mà cứ phải chồng chất gánh nặng lên vai người con gái này sao?

Nhân Tông an ủi:

https://thuviensach.vn

- Hoàng cô vì xã tắc đã một lần rứt áo ra đi, góp phần công sức không nhỏ vào việc đánh bại giặc thù. Mong hoàng cô vì giang sơn đất nước, vì sự bình yên của trăm họ mà đừng ngại bước đường gian khó. Người Đại Việt đến muôn đời sau không thể quên sự cống hiến lớn lao của hoàng cô. Mấy ngày nữa sứ Nguyên về Bắc quốc, hoàng cô hãy đi cùng.

An Tư than rằng:

- Thôi! Thế là đời ta có khác chi nàng Vương Tường ngày trước.

(Vương Tường: Tức Vương Chiêu Quân ở đời Hán Nguyên đế, là một người con gái hết sức xinh đẹp, thông minh, phải đem cống cho chúa Hung Nô là thiền vu Hô Hàn Nha, khi qua cửa ải nàng có viết khúc Quá Quan lời lẽ rất bi ai gợi nhớ quê hương đất nước)

Mấy hôm sau nhà vua thiết triều hỏi các quan rằng:

- Hợp Tán Nhi Hải Nha sang ta lần này dâng thư của vua Nguyên, muốn ta thả tù binh của họ và cho đón công chúa An Tư về Bắc quốc. Các khanh nghĩ thế nào?

Trong võ ban có Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng bước ra vểnh râu, trợn mắt, tâu rằng:

- Quân Nguyên sang ta tàn hại bách tính, tội chất ngập giời. Nay bắt được chúng, đem mà giết quách đi cho nó tiệt cái giống tàn ác. Còn công chúa An Tư gả luôn cho một vương hầu nào đó mà chả được, sao lại phải trả sang Bắc quốc làm gì.

Vì Chiêu Đạo vương là em Thánh tông, tính tình ngang tàng nên mới dám nói như vậy. Các quan bặm môi nhịn cười. Lát sau bên văn ban có quan Hàn lâm viện học sĩ là Lê Văn Hưu bước ra tâu rằng:

https://thuviensach.vn

- Thần nghĩ người ta ai cũng có cha mẹ anh em. Những người lính Nguyên sang đây chắc ở nhà mẹ già tựa cửa mong mỏi héo mòn. Vua Nguyên mà không quá tham lam, hẳn những người lính kia cũng chẳng đến nước ta, tội gây chiến phải đâu tại họ. Xin hoàng thượng mở đức hiếu sinh mà tha cho chúng. Những người tù binh được trở về tất đem cái ân trời bể của hoàng thượng mà bố cáo với thiên hạ, những kẻ khác đâu còn manh tâm nhòm ngó nước ta. Còn như công chúa An Tư đã gả cho Thoát Hoan, lấy chồng tất phải theo chồng mới phải đạo tam tòng. Thánh thượng cứ cho họ đón công chúa về để thiên hạ thấy rõ nước ta là nước văn hiến.

Các quan đều cho lời bàn của Lê Văn Hưu là phải. Riêng Chiêu Đạo vương tâu rằng:

- Công chúa An Tư, cô ấy muốn về Bắc thì cho cô ấy về, còn bọn tù binh không thể tha không thế được. Ngộ chúng lại sang, có phải ta mất công toi không? Hoàng thượng muốn tha, cứ chặt mỗi đứa một chân rồi hãy tha.

Lê Văn Hưu tâu rằng:

- Tha mà lại chặt chân, về nước chúng cũng chỉ có đi ăn mày thôi, như thế còn khổ hơn giết chết. Thần nghĩ nên cho thích chữ vào mặt, kẻ nào còn sang, bắt được quyết không tha nữa.

Nhà vua nói:

- Thích chữ vào mặt lâu lắm, phải mất mấy tháng mới xong mà sứ sắp về, biết làm thế nào?

Quan nội mật viện Đinh Củng Viên tâu rằng:

- Xin hoàng thượng cứ cho sứ giả đưa công chúa An Tư về trước, hẹn đến đầu năm sang năm, tha hết tù binh tất việc sẽ xong.

https://thuviensach.vn

Nhà vua ưng theo lời tâu ấy. Hôm sau cho triệu sứ Nguyên vào gặp, phán rằng:

- Trẫm đã xét kỹ những lời của ngươi. Khi nào ngươi trở về Nguyên, trẫm cho đón công chúa An Tư về trước, có người đưa lên biên giới. Còn năm vạn tù binh từ nay đến mùa xuân dần dần được tha hết.

Hợp Tán Nhi Hải Nha nói:

- Không được! Đã có chiếu của thiên tử bảo thế tử phải thả hết người Nguyên cùng một lượt ngay lập tức. Thế tử chớ nên kháng chỉ.

(Người Nguyên thường gọi các vua nhà Trần là thế tử, ý coi Đại Việt như một nước chư hầu của họ)

Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng quắc mắt quát:

- Sao ngươi dám gọi thiên tử là thế tử. Hắn ngươi nghĩ không có ai dám giết ngươi chăng?

Nói xong rút kiếm đánh roạt một cái. Hợp Tán Nhi Hải Nha sợ xanh cả mặt. Nhân Tông xua tay, phán rằng:

- Không phải trẫm kháng chỉ mà hiện nay quân lính các châu lộ vẫn còn bắt được lính Nguyên chui rúc khắp nơi, trẫm làm thế nào mà thả hết ngay lập tức được. Muốn thả hết cùng một lượt, phải chờ đến mùa xuân sang năm thôi.

Hợp Tán Nhi Hải Nha không biết nói thế nào được nữa đành phải chịu. Thượng hoàng Thánh Tông thấy công chúa An Tư sắp phải sang Nguyên, thương lắm, đến thăm, nói:

- Em sang Nguyên lần này không biết khi nào anh em mới lại gặp nhau. Hậu cung ở Trung Nguyên từ cổ tới nay đầy những điều hiểm độc,

https://thuviensach.vn

ghét ghen đố kị, cắn xé giết hại nhau không khác chi loài lang sói. Em phải cẩn thận lắm mới được.

An Tư sa lệ, nói:

- Từ khi phụ hoàng cùng mẫu hậu băng rồi, nhờ hoàng huynh chăm lo em mới được như ngày nay. Em đi chuyến này là không còn được gặp lại hoàng huynh nữa.

Thánh Tông nói:

- Em đi đây tiếng là về theo chồng nhưng thực ra là vì việc nước. Trẫm sẽ cho Tá Thiên vương đem binh tiễn em lên biên giới.

An Tư nói:

- Không cần phải nhiều quân tướng làm chi. Khi ở Hoàng giang lên Thăng Long có Trung Hiến hầu Trần Dương đi cùng, nay lên biên giới cũng chỉ cần người ấy đi theo là đủ rồi.

Thánh Tông về cung truyền chỉ cho Trung Hiến hầu Trần Dương mang một nghìn dũng sĩ đi bảo vệ An Tư lên biên giới. Ít ngày sau sứ Nguyên về nước, An Tư nói với Hợp Tán Nhi Hải Nha:

- Đây là lần cuối nhìn thấy đất nước của ta. Đoàn sứ bộ cứ đi trước. Ta đi sau ngắm nhìn sông núi.

Nói xong cho bỏ kiệu mà đi ngựa. Bấy giờ là mùa Đông, tháng Mười Một rét lắm, gió bấc thổi hun hút. An Tư quàng áo Hồ cừu, lỏng buông tay khấu đi lên ải Bắc. Trần Dương nhìn An Tư, lòng đau như cắt, cầm giáo, cúi đầu cùng đoàn tuỳ tùng đi bên cạnh. Bọn thị nữ Bạch Tuyết, Vương Lan cũng đi ngựa theo. Đến ải Lão Thử trời gần tối, Hợp Đáp Nhi Hải Nha cho dừng ngựa cắm trại nghỉ. An Tư nói với Trần Dương:

https://thuviensach.vn

- Hầu tướng cho quân ta cắm trại cách xa trại quân Nguyên một đoạn.

Trần Dương lệnh cho quân sĩ chọn chỗ đất bằng phẳng trong cánh rừng thưa hạ trại. Trại quân Nguyên hình tròn, lợp bằng da khô, còn trại của quân Việt hình chữ nhật, lợp bằng vải sơn chế từ một loại nhựa cây. Hai trại cách nhau chừng vài dặm. Đêm rừng rét buốt, lũ côn trùng lười nhác không kêu, chỉ có tiếng gió thổi qua các đám lá cây phát ra những âm thanh xào xạc buồn bã. Ngoài cửa trại từng tốp lính canh vác giáo đi đi lại lại, ánh lửa bập bùng đẩy những cái bóng của họ chìm vào khoảng tối rừng già. Phía chòi canh trên ải vọng lên tiếng trống điểm canh hai. Từ cửa lều của công chúa hắt ra một mảng sáng vàng yếu ớt trải dài trên thảm cỏ. Những cây nến đã tàn. Bạch Tuyết nói với An Tư:

- Đêm khuya rồi. Công chúa đi nghỉ để mai lên đường.

An Tư nói:

- Chỉ còn đêm nay được ở trên đất mẹ. Ai nỡ ngủ được đây. Lòng ta buồn trăm mối, vì sao không nhấc chén tiêu sầu. Ngươi đi mời hầu tướng lại đây.

Trong khi Bạch Tuyết đi tìm Trần Dương, Vương Lan dọn tiệc rượu. An Tư ngóng đợi người tình. Thỉnh thoảng một chiếc lá rừng lìa cành chao xuống khoảng sáng trước cửa lều. Lúc sau Trần Dương đeo kiếm bước vào, cúi chào công chúa. Bạch Tuyết hạ tấm vải rèm che cửa. An Tư bảo Trần Dương:

- Sau đêm nay không biết đời này còn lúc nào gặp được hầu tướng? Sao chúng ta lại không có chén rượu chia tay?

Nói xong đưa mắt nhìn Vương Lan và Bạch Tuyết. Hai người biết ý lui sang căn lều xép kế bên. Trần Dương vẫn đứng cúi đầu không nói. An Tư cầm tay chàng kéo ngồi xuống chiếc ghế đôn bằng gỗ bọc da rồi tự tay

https://thuviensach.vn

rót rượu cho chàng. Trần Dương đỡ chén rượu uống cạn một hơi, thổ lộ lòng mình thành thực như một đứa trẻ:

- Từ sau cái đêm ở trong thuyền trên sông Hoàng, thần không lúc nào không nghĩ đến công chúa, ngay cả trong mơ cũng thấy nàng ở bên. Mỗi buổi sáng nhìn thấy mặt trời là thần lại ao ước sao cho chóng đuổi được quân Thát để tìm đến gặp nàng. Nhưng nay nàng đã lên đường sang xứ Bắc, đã mang trong người đứa trẻ của Thoát Hoan, thần còn biết nói gì nữa bây giờ.

Có lẽ mỗi con người dù cứng cỏi đến đâu cũng có những giây phút yếu lòng, Trần Dương nói đến đây, hai tròng mắt rưng rưng muốn khóc. Những nếp nhăn bất chợt hiện lên trên khuôn mặt trẻ trung của chàng. Công chúa An Tư cầm tay Trần Dương đặt lên bụng mình mà rằng:

- Đứa con này biết đâu lại chẳng là của chàng.

Trần Dương khẽ rùng mình. Khuôn mặt chàng như méo đi đôi chút, không còn vẻ gì của một vị tướng can trường. An Tư ôm lấy đầu Trần Dương mà thổn thức. Họ không để ý đến những ngọn nến tàn dần. Mãi quá canh tư, Trần Dương mới trở dậy khoác áo, ra ngoài.

Quãng đường cuối cùng gần hai trăm dặm mà sao ngắn vậy! Thoắt cái đã đến ải Khả Lan Vi. Ghềnh đá cao kia chính là cột mốc phân chia Nam Bắc. Hợp Tán Nhi Hải Nha nói với Trần Dương:

- Đây đã là biên giới rồi, mời hầu tướng đem binh trở lại để chúng tôi rước công chúa lên đường.

Trần Dương ghìm cương cho con ngựa dừng lại. An Tư ngước nhìn chàng. Hợp Tán Nhi Hải Nha giục:

- Mời công chúa lên đường thôi.

https://thuviensach.vn

Con ngựa gõ móng không muốn bước, Hợp Tán Nhi Hải Nha sai lính dắt đi. An Tư ngồi trên lưng ngựa chốc chốc lại quay nhìn Trần Dương đang đứng trông theo, túm lông trên chiếc áo Hồ cừu màu trắng bay bay trước ngực như một bông hoa tuyết, gợi cảm giác băng giá ghê người. Những đám mây màu xám tro theo nhau dạt về phía cuối trời. Gió rét tái tê. Cảnh tượng u uất như nỗi buồn của người con gái đơn côi trên con đường vạn lý. Trần Dương đứng nhìn mãi đến khi bóng sứ đoàn mang An Tư đi khuất sau cánh rừng già. Chàng rút kiếm chém vào ghềnh đá một nhát cực mạnh làm toé lên muôn ngàn tia lửa màu tím sẫm. Nhiều người bảo rằng nhát chém ấy cho đến nay vẫn còn vết hằn trên tảng đá.

Sau khi sứ đoàn Hợp Tán Nhi Hải Nha đi rồi, vua Trần cho thích chữ lên mặt năm vạn tù binh nhà Nguyên, răn rằng:

- Nay trẫm mở đức hiếu sinh tha cho các ngươi về nước chăm lo mẹ già vợ dại, làm ăn. Kẻ nào còn cố tình trở lại Đại Việt, khi bắt được cứ theo chữ ghi trên mặt mà chém.

Mùa Xuân, tháng Giêng năm Bính Tuất (2-1286), nhà vua xuống chiếu tha hết tù binh về nước. Cuối tháng ấy A Lý Hải Nha tâu lên vua Nguyên rằng:

- Người An Nam thích chữ vào mặt lính ta rồi mới thả về, thật là khinh mạn thiên triều lắm lắm. Xin thánh thượng phát binh đánh Giao Chỉ.

Hốt Tất Liệt thét lên rằng:

- Từ khi thánh tổ Thành Cát Tư Hãn khởi nghiệp ở thảo nguyên tới nay, bình Tây Liêu, diệt Kim, phá Tống không nơi nào là không sụp đổ. Vậy mà nay chịu để cho lũ mọi phương Nam làm nhục thế này ư? Ta thề không diệt được Giao Chỉ thì không còn là con cháu của dòng họ Một Nhĩ Chỉ Chân vĩ đại nữa.

(Một Nhĩ Chỉ Chân: Họ của Thành Cát Tư Hãn và con cháu ông ta)

https://thuviensach.vn

Nói xong liền xuống chỉ cho A Lý Hải Nha cùng các đại thần trong khu mật viện bàn việc cất quân. Ngày mồng bảy tháng Hai năm Bính Tuất (3-3-1286), A Lý Hải Nha được chính thức phong làm An Nam hành trung thư tỉnh Tả thừa tướng, thống lĩnh các đạo quân thuỷ bộ đi đánh Đại Việt. Bình chương hành tỉnh Kinh Hồ là Áo Lỗ Xích được phong làm bình chương chính sự đô nguyên suý để giúp A Lý Hải Nha (Áo Lỗ Xích: Nhân vật này Vsta phiên âm là Áo Lỗ Ma). Ô Mã Nhi, Điệt Hắc Mê Thất, A Lý Quỹ, Phàn Tiếp cùng được thăng làm tham tri chính sự. Thân vương Giảo Kỳ tâu rằng:

- Hoàng thượng nên xuống chiếu cho Vân Nam vương mang quân về hội ở Kinh Hồ để cùng đi đánh.

Hốt Tất Liệt nghe theo, liền xuống chiếu cho hoàng tử Dã Tiên Thiết Mộc Nhi (con trai của Vân Nam vương Hốt Kha Xích) điều ba nghìn quân Vân Nam về hội tại hành tỉnh Kinh Hồ. Đại tướng thuỷ quân là Tả thừa Đường Ngột Đải tâu rằng:

- Đánh An Nam không giống những nơi khác. Người Nam dựa vào địa lợi sông lạch mà chống lại quân ta. Nếu không có thuỷ quân mạnh khó mà thắng được. Vả lại mang quân đi đông, tất phải chuyên chở nhiều lương thảo, nếu vận chuyển bằng đường bộ, dẫu có đến trăm vạn dân phu cũng không đủ phục dịch. Xin hoàng thượng xuống chỉ cho Hồ Quảng đóng thêm thuyền chiến, chọn tướng giỏi đánh thuỷ để huấn luyện quân sĩ.

Hốt Tất Liệt cho là phải, xuống chỉ cho hành tỉnh Hồ Quảng đóng ba trăm thuyền biển cỡ lớn dùng vào việc hành quân, hẹn đến tháng Tám phải hội cả ở Liêm châu. Ngày hai mốt tháng Hai năm Bính Tuất (17-3-1286) Hốt Tất Liệt xuống chiếu tập trung sáu vạn quân của ba hành tỉnh Hồ Quảng, Giang Triết, Giang Tây, hẹn đến tháng bảy phải hội cả ở Tĩnh Giang (Tĩnh Giang: Thuộc Quế Lâm, Quảng Tây, Trung Quốc ngày nay). Thượng thư Sài Thung tâu rằng:

https://thuviensach.vn

- Từ xưa tới nay việc chinh chiến thắng bại còn ở lòng dân. Nay người Nam hướng theo Nhật Huyên nên đồng lòng chống lại thiên triều. Chi bằng thánh thượng phong luôn cho Trần Ích Tắc làm An Nam quốc vương để tiện việc hiệu triệu dân binh, tất Nhật Huyên bị cô lập, ta đánh chẳng có khó gì.

Hốt Tất Liệt cười lớn, nói:

- Diệu kế! Diệu kế. Ý ấy của Sài thượng thư hay lắm.

Lập tức phong cho Trần Ích Tắc làm An Nam quốc vương, Trần Tú Hoãn làm Phụ Nghĩa công, Trần Lộng làm tuyên phủ sứ lộ Quy Hoá, Lại Ích Khuy làm an phủ sứ lộ Nam Sách, Bá Ý làm An phủ sứ lộ Đà Giang và những kẻ tòng vong đều được trọng dụng phong phẩm trật theo thứ bậc. Bình chương Áo Lỗ Xích tâu rằng:

- Hoàng thượng nên xuống chiếu cho Vân Nam vương đưa một cánh quân đánh sang để chia bớt lực lượng của quân Nam.

Hốt Tất Liệt theo lời tâu ấy, xuống chiếu cho Dã Tiên Thiết Mộc Nhi ngừng việc khai khẩn đồn điền, miễn nộp tô thuế để tập trung quân đi đánh Đại Việt, lại có chỉ riêng cho bình chương chính sự Vân Nam là Nạp Tốc Lạt Đinh đưa thêm một nghìn quân Đại Lý và cử đại tướng đi cùng quân Vân Nam.

Lúc bấy giờ thám tử nước Đại Việt là Đào Thế Quang ở Kinh Hồ đã lâu nên mọi sự chuẩn bị của quân Nguyên đều tìm cách dò hỏi, biết được cả, liền viết tấu biểu theo đường mật tuyến gửi về Thăng Long. Vua Trần nhận được tin, triệu Hưng Đạo vương vào triều, hỏi rằng:

- Năm nay quân Nguyên tất lại sang, chưa biết tình thế chúng thế nào?
*

Hưng Đạo vương tâu rằng:

https://thuviensach.vn

- Nước ta hưởng thái bình đã lâu, dân không biết đến việc binh, vì thế năm trước quân giặc đến, có kẻ đầu hàng, có kẻ trốn tránh, nhờ oai linh của tổ tiên và thần vũ của bệ hạ mà đánh đuổi được chúng. Nếu lần này chúng lại sang thì quân ta quen chiến trận rồi, quân chúng thì sợ phải đi xa, tất là phá được*.

(*: Những câu thoại này lấy nguyên văn trong Vsta)

Vua Trần lại hỏi:

- Đào Thế Quang có nói quân Nguyên chuẩn bị rất nhiều thuyền chiến. Khanh định cho ai cự với chúng đây?

Hưng Đạo vương tâu rằng:

- Quân giặc dẫu nhiều thuyền chiến cũng không có gì đáng sợ. Nhà Nguyên điều thuỷ binh đi đánh trận chưa thắng bao giờ.

(Trong các cuộc chiến với người Nhật Bản, Java,Chiêm Thành, Đại Việt năm 1285, thuỷ quân của nhà Nguyên đều thất bại thảm hại)

Nhà vua hỏi:

- Vì sao vậy?

Hưng Đạo vương tâu:

- Việc đóng thuyền mới hoặc thu dùng những đội thuyền có sẵn của người Tống là rất dễ, nhà Nguyên có thể nhanh chóng tạo được những đội hải thuyền hùng hậu nhưng để tạo ra một đội quân quen đánh thuỷ và có truyền thống đánh thắng bằng thuyền thì chưa làm được. Sở trường của họ là đánh kỵ, bộ. Nay họ lấy sở đoản đánh với sở trường của ta, sao không bại. Điều này còn cho thấy rằng người Nguyên muốn ra quân nhưng lại lúng túng về phương sách, dùng quân kỵ bộ tất không thể tác chiến được ở

https://thuviensach.vn

địa hình sông ngòi, dùng quân thuỷ lại không thiện chiến dễ bại vong. Thần nghĩ rằng quân ta chỉ dùng một người có thể ngăn được toàn bộ thuỷ quân của giặc.

Trần Nhân Tông hỏi:

- Khanh định nói đến Nhân Huệ vương phải không?

Trần Quốc Tuấn nói:

- Bệ hạ thật thánh minh. Chính là ông ấy đấy ạ.

Trần Nhân Tông chuẩn theo lời tấu của Hưng Đạo vương, cho sứ vào Vĩnh thành triệu Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư về triều, mọi việc ở phương Nam giao cả lại cho Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang.

Đây nói Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư từ sau trận Vệ Sơn, cùng Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang ra sức phòng thủ bờ biển, chiêu nạp nhân tài, vỗ về bách tính, giúp dân ly tán trở lại quê hương làm ăn sinh sống, dân xứ Thanh Nghệ biết ơn nhiều lắm. Một hôm Hiếu Ngân nói với Nhân Huệ rằng:

- Đất Quỳ châu là nơi có nhiều ngọc quý, vương công nên cho người đào núi tìm lấy, chẳng mấy chốc gia sản kể hàng ức vạn ngay.

Nhân Huệ vương nói:

- Điều ấy đâu phải chỉ mình ngươi biết. Ta tuy rất thích tiền bạc của cải nhưng phải tuỳ cơ mà liệu việc. Nay đang lúc chiến tranh, muôn dân bách tính điêu linh, lại bắt người ta đi đào núi tìm ngọc, lấy ai cầy cấy ruộng vườn, lấy ai vào lính canh đồn. Nhỡ giặc Thát tràn sang lần nữa, làm thế nào chống lại với chúng. Như vậy ngọc ngà tiền của phỏng có ích gì.

Nói xong gọi Ngô Kế Trung vào dặn rằng:

https://thuviensach.vn

- Quân lính thay nhau cứ ba người, điều một người đến các xóm làng cùng dân cày ruộng. Kẻ nào sách nhiễu dân chúng, làm tổn hại ruộng đồng, trâu bò phải xử theo quân luật.

Ngô Kế Trung nhận lệnh mang quân đi giúp dân, chẳng bao lâu hàng nghìn mẫu ruộng được dân cùng lính trồng cấy tốt tươi. Số lưu dân ở nơi xa nghe tin đồn cũng bồng bế nhau về. Vụ mùa năm Ất Dậu (1285) bội thu, dân chúng no đủ, bảo nhau làm một khu vườn ngay cạnh rặng liễu cũ bên bờ Vĩnh giang, gọi là Nhân Huệ viên để tưởng nhớ công ơn của Trần Khánh Dư. Khu vườn ấy không có các loài cây quý, chỉ toàn những cây dân chúng lấy được từ trong rừng nhưng do khéo sắp đặt nên đẹp lắm. Hôm khánh thành, các vị bô lão mời Nhân Huệ vương ra thưởng ngoạn. Khánh Dư ra chơi, quả nhiên rất ưng ý, liền đi dạo khắp một vòng, bỗng thấy phía sau rặng liễu có mấy cô thôn nữ quần hồng áo tía vui chơi nói cười ríu rít, mới bảo Ngô Kế Trung rằng:

- Ngày xưa ta nhìn thấy Thiên Thụy cũng dưới rặng liễu như thế này. Chiến tranh loạn lạc không biết bây giờ nàng ra sao?

Nói xong rầu rĩ quay về. Ngô Kế Trung nói:

- Chẳng lẽ vương công lại không biết câu làm trai chí ở bốn phương, có lẽ đâu vì một người đàn bà mà bi lụy đến như vậy.

Khánh Dư thở dài, nói:

- Kẻ vô tình đâu biết nỗi đau của sự chia ly. Chỉ có chung tình như ta mới thực là khổ thôi.

Hiếu Ngân nói:

- Vương công là anh hùng trong thiên hạ, cũng là người tiếng tăm giữa đám quần thoa, việc gặp lại Thiên Thụy đâu có khó gì.

https://thuviensach.vn

Khánh Dư nói:

- Mười mấy năm nay biệt vô âm tín, chắc bây giờ nàng đã yên bề gia thất, việc gặp lại chẳng khó hơn cả lên giời ư?

Hiếu Ngân nói:

- Đỗ Khắc Chung là chỗ thân thiết với vương công, mọi việc trong triều ông ấy biết rất rõ. Vương công hỏi ông ấy tất tìm được Thiên Thụy.

(Tháng 4 năm Kỷ Sửu (1289), Đỗ Khắc Chung được nhà vua cho mang quốc tính, tức là Trần Khắc Chung)

Khánh Dư bảo:

- Ngươi nói phải lắm.

Còn đang nói chuyện bỗng lính hầu vào báo có sứ giả của nhà vua tới. Khánh Dư tiếp sứ mới biết được triệu về kinh, liền lập tức giao lại các đồn ải thành quách cho Tĩnh Quốc vương Trần Quốc Khang, còn mình mang vợ chồng đốc bộ Trần Thái Bảo cùng quân mã lên thuyền về Thăng Long, vào bái kiến nhà vua. Nhà vua phán:

- Nhân Huệ giữ đất Hoan châu, giặc đến quyết đánh, giặc đi lại thay trẫm vỗ về trăm họ để tỏ ân đức của triều đình, thật là một hiền tướng xưa nay. Nhưng giặc Thát vẫn chưa bỏ thói ngông cuồng, lại muốn đem quân thuỷ bộ đánh nước ta. Khanh hãy mang binh thuyền ra đóng ở Vân Đồn để ngăn quân giặc. Hẹn đầu tháng sau lên đường.

Khánh Dư nhận mệnh lui ra nhưng trong lòng không lúc nào không nhớ tới Thiên Thụy, lại nghĩ rằng từ nay đến đầu tháng tới còn có hơn mười ngày, phải đợi Đỗ Khắc Chung, hỏi xem Thiên Thụy ra sao mới được, liền đứng lại ở phía bên ngoài chờ. Lúc sau tan chầu, Đỗ Khắc Chung vừa ra đến sân điện. Khánh Dư tiến lại thân mật cầm tay nói:

https://thuviensach.vn

- Lâu quá mới gặp Đỗ quan bác. Khi nãy ở trong điện không tiện hỏi chuyện. Chẳng hay quan bác có khoẻ không?

Đỗ Khắc Chung cũng vui vẻ nói:

- Đa tạ vương công có lòng hạ cố hỏi thăm. Hạ quan cũng ngày đêm tưởng nhớ vương công. Nếu vương công không chê, xin mời đến phủ của hạ quan có chén rượu suông mừng hội ngộ rồi ta nói chuyện.

Khánh Dư chỉ chờ có thế, cười nói:

- Thế thì tốt quá. Tôi lại sắp mang binh ra Vân Đồn, không biết khi nào mới lại được ngồi với nhau.

Hai người lên kiệu về Đỗ phủ. Rượu được vài tuần, Khánh Dư giả vờ say, ề à gợi chuyện:

- Thời giờ kể cũng trôi nhanh, đời người bóng ngựa qua song. Mới ngày nào tôi bị mắc tội tưởng cuộc đời không bao giờ còn ngẩng lên được nữa, thế mà đã mười mấy năm rồi.

Đỗ Khắc Chung không biết ý đồ sâu xa của Khánh Dư, cứ tâm sự vô tư như hai người bạn lâu ngày gặp nhau, nói:

- Cái gì cần quên nên quên, cái gì cần nhớ hãy nhớ. Chẳng nhẽ vương huynh chưa dứt được mối tình ngày ấy hay sao?

Khánh Dư nét mặt rầu rầu, nói:

- Anh hùng nan quá mỹ nhân quan. Tôi cũng chỉ là con người bình thường thôi chứ đâu phải là tiên thánh mà chóng quên đến thế. Không biết bây giờ nàng ra sao?

(Anh hùng nan quá mỹ nhân quan: Người anh hùng cũng khó qua được ải mỹ nhân)

https://thuviensach.vn

Đỗ Khắc Chung cười lớn, nói:

- Không ngờ Nhân Huệ lại là người chung tình đến thế. Có lễ gì, đệ mách cho.

- Từ khi ta bị tội, gia sản sạch banh chẳng còn chi đáng kể, mấy năm vừa rồi may được nhà vua thương tới nhưng mải lo việc quân lữ biết lấy gì làm lễ với huynh đây. Mai sau ăn ra làm nên xin hậu tạ vậy.

Đỗ Khắc Chung cười ngất, bảo:

- Đệ cũng nói đùa vậy chứ, có đâu dám nhận lễ của huynh. Chẳng lẽ huynh không được tin gì của Thiên Thụy thật ư?

- Ta có ba đầu sáu tay gì mà biết được việc trong cung.

- Khổ thân vương huynh! Công chúa vẫn chưa lấy chồng. Sau ngày ấy nàng thề rằng không được sống cùng huynh, quyết chẳng lấy ai. Thượng hoàng nhiều lần khuyên giải nhưng nàng bảo hễ bắt lấy người khác là tự vẫn ngay, vì thế sống đơn lẻ đến giờ. Thật tội nghiệp, hai người có tình mà không có phận.

Khánh Dư nghe Khắc Chung nói vậy, lòng đau như cắt bằng cật nứa, nói:

- Huynh có ưng lòng đưa giúp phong thư của ta cho cho nàng không?

- Trông bộ dạng của vương huynh thê thảm thế này, dẫu không muốn giúp cũng chẳng đành lòng.

Nói xong, sai gia nhân lấy nghiên mài mực cho Khánh Dư viết. Lâu lắm chàng mới lại cầm đến bút, hí hoáy vài canh giờ rồi cũng viết xong tình thư nhất bức chừng độ mươi dòng, tất nhiên là chữ nhầm chữ lỗi be bét cả,

https://thuviensach.vn

nhưng phong gói cẩn thận giao cho Khắc Chung. Buổi chiều, Khắc Chung vào chầu vua rồi lén tìm đến chỗ công chúa Thiên Thụy đưa thư.

Công chúa Thiên Thụy ở gần tuổi ba mươi, thời gian đã vạch trên khuôn mặt xinh đẹp của nàng vài ba nếp nhăn nơi cuối mắt nhưng không vì thế mà làm mất vẻ yêu kiều của người con gái chốn thâm khuê. Lâu lắm nàng không chuyện trò với người đàn ông nào, trừ phi thượng hoàng hoặc nhà vua đến thăm hỏi. Ngọn lửa ham muốn yêu đương một thời tuổi trẻ dường như đã tắt ngấm trong con tim đau đớn của nàng. Những ngày tháng ham hố bồng bột đã lùi vào dĩ vãng mờ xanh. Thâm cung với những gác tía lầu son giờ đây chẳng khác chi chốn giam cầm, làm lụi tàn tuổi thanh xuân và úa vàng mọi khát khao của một đời con gái. Đối với nàng tất cả chỉ còn là kỷ niệm và những buổi chiều nhớ nhung dài đằng đẵng. Rồi niềm thương nhớ cũng phai dần theo thời gian, biến con tim nàng trở thành vô cảm, mất hết sức sống, không còn màu tươi non của nguồn nhựa tình yêu. Nàng chỉ còn độc một thú vui là chiều chiều ngồi bên song cửa ngắm những đám mây lặng lờ trôi về phía cuối trời. Chiều nay cũng vậy, công chúa đang chỉ cho người thị nữ thấy kia là một đám mây giống hình tiên nữ phiêu du một cách lẻ loi, phải chăng đó là người con gái bị giam trong tháp Lôi Phong, bỗng có một thị nữ khác bước vào dâng bức thư của Trần Khánh Dư. Thiên Thụy không tin ở mắt mình nữa, nàng run run mở thư đọc, nước mắt tuôn rơi làm nét chữ nhoè đi. Nhưng rồi nàng cũng đọc hết bức tình thư. Những nếp nhăn nơi cuối mắt dãn dần ra, trên khuôn mặt vẫn còn đẫm lệ thoáng một nét cười. Nhựa sống trong con tim nàng đã chảy, nguồn mạch yêu đương dội về lai láng tràn trề. Những ước nguyện mộng mơ trong con người nàng khô héo từ lâu, đang xanh dần trở lại.

(Theo thần thoại Trung Quốc, em gái Ngọc Hoàng dan díu với người phàm trần; Ngọc Hoàng biết được, đem giam nàng vào tháp Lôi Phong)

Theo lời hẹn trong thư, sáng hôm sau Thiên Thụy cùng hai thị nữ lên chơi Tây Hồ. Mặt nước trong xanh, phẳng lặng. Chưa có một vị công tử

https://thuviensach.vn

hay tiểu thư nào đến chơi sớm thế này. Giữa khoảng trời nước chỉ có một chiếc ưng thuyền đứng đợi không biết từ bao giờ. Thiên Thụy cùng hai thị nữ xuống một chiếc thuyền nhỏ, nhằm hướng chiếc ưng thuyền chèo tới. Mặt trời lên dần từ phía bờ sông. Làn gió sớm làm những sợi tóc mai bay bay khiến nét mặt Thiên Thụy tươi sáng hẳn lên. Nàng đang hồi hộp, lo lắng hay đang mừng vui. Con tim thổn thức, rạo rực không khác chi lần đầu tiên được ôm trong vòng tay chắc khoẻ của chàng. Khi hai thuyền áp mạn, công chúa bước sang chiếc ưng thuyền, người lính hầu mời vào trong khoang, Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư đang chờ nàng.

Gió bắt đầu lay động trên các ngọn cây. Mặt hồ gợn lên muôn vàn con sóng. ánh mặt trời vỡ tan trên mặt nước như người rải xu đồng trong lễ cưới. Mấy xóm quanh hồ vang lên tiếng nô đùa của những đôi trai gái. Từng đàn sâm cầm bơi trong đám lá sen. Có cả những cặp uyên ương âu yếm rỉa lông cho nhau, chúng tin chắc rằng chỉ có chúng mới xứng đáng là biểu tượng của lòng chung thuỷ.

Thật là:

Ngày muộn vườn rừng nhớ thủa xưa

Chim hoa xuân cạn khổ đến giờ

Thương người năm cũ về Nam lánh

Đâu phải dòng Tương nước lững lờ.

(Lời thơ trên đây phỏng dịch bài Độ Tương Giang của Đỗ Thẩm Ngôn đời Đường. Nguyên văn bài thơ ấy phiên âm như sau:

Trì nhật viên lâm bi tích du

Kim xuân hoa điểu tác biên sầu

https://thuviensach.vn

Độc liên cố quốc nhân Nam thoán

Bất tự Tương giang thuỷ Bắc lưu)

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem sự việc diễn biến thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 43

Chiêu Văn lập trại dưỡng thương

Nhân Huệ tác thành cho lính

Nỗi khát khao bao ngày tháng rồi cũng đến lúc thoả. Mặt trời vượt quá đỉnh đầu. Tiếng mõ trên thành báo qua giờ Ngọ. Khánh Dư cầm tay Thiên Thụy mà rằng:

- Ngày mai ta xin với thượng hoàng, đón nàng về cùng nhau chung sống, từ nay về sau sẽ bù đắp sự thiệt thòi cho nàng.

Thiên Thụy nói:

- Có câu gái ba mươi tuổi đã toan về già. Thiên Thụy nay gần ba mươi rồi mà về phủ Nhân Huệ chẳng phải làm trò cười cho thiên hạ ư? Chỉ mong chú Dư đi chuyến này chóng thành công, phá tan giặc dữ cho muôn dân được an hưởng thái bình, mai sau còn nhớ đến Thiên Thụy, lại gặp nhau ở đây cùng hưởng niềm vui giữa khoảng trời nước mênh mang có khác chi chuyện thần tiên ngày trước.

Thế đấy! Trai gái yêu nhau mà phải chia tay, ở tuổi nào cũng vậy, lưu luyến bị rịn chẳng lời nào kể hết nhưng cũng xin tạm gác lại để cho Nhân Huệ vương còn phải lên đường.

Mời bạn hãy quay lại với khoảng thời gian cuối mùa hè năm trước (Ất Dậu-1285). Lúc bấy giờ quân Nguyên đã thua tan tác tháo chạy về Bắc nhưng Đại Việt cũng bị tàn phá nặng nề, dân chúng phiêu bạt khắp nơi.

https://thuviensach.vn

Nhà Nguyên chưa từ bỏ giấc mộng xâm lăng. Vua Trần xuống chỉ cho làm sổ đinh trong toàn quốc. Quan hàn lâm viện học sĩ, binh bộ thượng thư là Lê Văn Hưu tâu rằng:

- Nước ta vừa trải qua binh lửa, số binh lính chết trận đến hàng chục vạn, số người mang thương tích còn nhiều hơn thế, nay cho họ về quê nhiều người không tìm được họ hàng thân thích, không có ai chăm nom, khó tránh khỏi cái mầm gây nên nạn đạo tặc. Xin hoàng thượng hãy xuống chỉ, tập trung họ lại nuôi dưỡng chữa chạy. Ai còn có thể đánh giặc được, cho tái đăng vào lính để dìu dắt tân binh, ai không thể chiến đấu được nữa mà còn thân nhân ở quê, lần lượt cấp bổng cho về sum họp gia đình, những người không còn thân nhân, triều đình nên nuôi dưỡng họ, thương tật ổn định, dựng vợ gả chồng để có con lo phần hương hoả. Như vậy sẽ tỏ được ân đức của hoàng thượng thấm nhuần đến ba quân, dân chúng.

Nhân tông nghe theo lời tấu ấy, hỏi rằng:

- Việc mở trại nuôi dưỡng thương binh là một việc hết sức nặng nề, không phải người giỏi giang có lòng bác ái không thể làm được. Các khanh hãy cử cho trẫm một vị đại thần lo việc này.

Quan hình bộ thượng thư là Hàn Thuyên tâu rằng:

- Thần cho rằng việc này trừ Chiêu Văn vương ra không ai làm được. Xin bệ hạ xuống chỉ cho ông ấy lo liệu, hẳn việc tất xong.

(Hàn Thuyên: Tức Nguyễn Thuyên)

Triều thần đều cho lời tâu của Hàn thượng thư là rất hợp lý. Nhà vua liền xuống chỉ cho Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật đi thu đón thương phế binh ở khắp mọi nơi về lập trại điều dưỡng tại cánh đồng phía Nam núi Phả Lại. Chi hậu cục là Đỗ Khắc Chung tâu vua rằng:

https://thuviensach.vn

- Thương phế binh là những người có công với nước. Xin hoàng thượng xuống chỉ cấm quan lại từ các địa phương đến triều đình không ai được ngược đãi họ.

Hình bộ thượng thư Hàn Thuyên tâu rằng:

- Không nên! Tuy thương binh là người có công, đã cống hiến một phần máu xương thân thể cho đất nước nhưng nhà vua xuống chỉ như vậy không thể tránh khỏi có kẻ lợi dụng làm càn mà chức sắc các nơi không can thiệp được, sẽ sinh ra tình trạng hỗn loạn trong dân chúng, cái hại không biết đến đâu là cùng.

Đỗ Khắc Chung lại tâu:

- Nhưng nếu không có chỉ như vậy, thương binh vốn đã chịu khổ ở nơi chiến trận khi về hậu phương lại bị hào lý đè nén mọi đường, sao họ không phẫn nộ. Khi ấy cái hại cũng không nhỏ chút nào.

Quan thị lang là Hạ Nghi tâu rằng:

- Thần thiết nghĩ thương binh không những có công với nước, họ còn là vốn quý của quốc gia, có kinh nghiệm chiến trận làm gương cho lớp trai trẻ sau này, vì thế cần được tôn trọng và bảo vệ là lẽ đương nhiên. Nay triều đình đã có chế độ đãi ngộ riêng với họ là rất chu đáo. Tuy nhiên, thương phế binh cởi áo lính về làm người dân cũng cần thấy trách nhiệm của mình đối với quê hương đất nước mà làm tròn bổn phận con dân của bệ hạ. Muốn như vậy cần phải hướng dẫn cho họ khỏi mắc phải những điều sai quấy.

(Hạ Nghi: Người xã Hạ Lạc, huyện Thanh Lâm (Nay thuộc huyện Nam Sách, HảiDương), đỗ thám hoa khoa thi năm Bính Dần, niên hiệu Thiệu Long thứ 9 (1266), đời Trần Thánh Tông, làm quan đến chức thị lang)

https://thuviensach.vn

Trần Nhân Tông chuẩn theo lời tấu, sai hai vị đại học sĩ là Trần Uyên, Trần Cố và quan hành khiển Quách Nhẫn soạn ra một chương trình để hướng dẫn cho thương phế binh học tập. Khi ấy ở phía Nam núi Phả Lại đã dựng xong trại điều dưỡng rất lớn. Thu đón đến mười mấy vạn thương binh khắp các mặt trận về. Chiêu Văn vương cho mời rất nhiều lương y, lương dược trong cả nước đến chữa trị cho thương phế binh. Bản thân Chiêu Văn vương cũng thường lên núi tìm cây, hái lá làm thuốc cho quân lính, lại thường gọi các phường chèo, múa rối đến diễn tích để mọi người xem làm vui. Dân chúng quanh vùng thấy nói có phường trò, kéo nhau đến xem nhờ. Những thương binh nhẹ thấy các cô thôn nữ xinh đẹp, buông lời tán tỉnh. Trong đám ấy có một người tên là Đặng Tuất gọi quan chi hậu cục Đỗ Khắc Chung là cậu, rủ năm sáu người bạn lừa mấy cô gái vào cánh rừng thưa làm điều bậy bạ. Mấy cô gái không chịu, vùng vẫy, có người thoát được bỏ chạy về kêu làng nước. Dân thôn kéo ra, các cô còn lại đã bị bọn Đặng Tuất làm nhục rồi. Quan đại tư xã vùng ấy làm giấy trình lên Chiêu Văn vương nhưng vì đã có chỉ của nhà vua bảo vệ thương binh nên Chiêu Văn vương cũng chỉ gọi bọn Đặng Tuất lên quở trách qua loa rồi bảo lần sau không được làm thế nữa. Đặng Tuất nghĩ mình là cháu quan to không ai dám làm gì nên không những không hối cải mà còn rủ đám người xấu ra đường cái quan chặn dân chúng bắt họ cho tiền.

(Trần Uyên: Người huyện Đường Hào, châu Thượng Hồng (nay là huyện Mỹ Hào, Hưng Yên), Đỗ thám hoa khoa thi năm Bính Thìn (1256).

Trần Cố: Người huyện Thanh Miện, châu Hạ Hồng (nay là huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương), đỗ trạng nguyên khoa thi năm Bính Dần (1266).

Quách Nhẫn: Người huyện Yên Dũng, tỉnh Bắc Giang, đỗ thám hoa khoa thi năm Ất Hợi (1275).)

Trong lũ bạn của Đặng Tuất có một đứa tên là Hồ Nhi rất tinh ranh. Một hôm nhân lúc rượu đã ngà ngà, Hồ Nhi bảo Đặng Tuất cùng cả đám

https://thuviensach.vn

rằng:

- Chúng ta đứng ở đường sao bằng cứ vào thẳng trong làng, thế nào chả kiếm được cái ăn.

Cả bọn cho là phải, liền vào các xóm ven núi mua gà mua rượu, nhờ gia chủ làm mâm đánh chén, ăn xong hẹn nhà chủ lần sau đến trả tiền nhưng đến hai mươi cái lần sau cũng chẳng thấy đồng tiền nào. Không những thế, nhà ai có có con gái trông sạch sẽ là chúng buông lời trêu ghẹo, làm chuyện xấu xa. Người nào dám ngăn cản liền bị chúng chửi:

- Mẹ cha chúng mày. Chúng ông đổ máu ở nơi trận mạc thì chúng mày mới được yên ấm thế này. Vậy mà chúng mày dám chống lại chúng ông à?

Chửi xong, xông vào đánh người ta. Có người bị đánh tưởng chết. Dân chúng quanh vùng căm lắm, hoá ghét lây cả những thương binh khác, kéo nhau lên trại kêu với Chiêu Văn vương. Chiêu Văn vương thấy tình hình nghiêm trọng mới gọi Trương Tích đến, dặn:

- Ngươi đem một trăm lính đi tuần xuống các làng, thấy thương binh nào quấy nhiễu dân lành, bắt đem về đây.

Trương Tích nhận lệnh đi ngay, quả nhiên mới đến cánh đồng đã thấy bọn Đặng Tuất đuổi theo mấy cô gái đang trồng khoai, định làm điều càn rỡ, liền hô quân bắt cả lại, đưa luôn mấy cô gái lên trại để đối chứng, chỉ có tên Hồ Nhi trốn thoát. Đặng Tuất bị bắt vẫn dương dương tự cho là không ai dám làm gì mình, đến khi quỳ trước công đường còn nói rằng:

- Chúng tôi là thương binh có công với nước, vua còn phải nể, cớ sao vương gia cho người bắt?

Chiêu Văn vương nghiêm nét mặt, nói:

https://thuviensach.vn

- Đúng! Các ngươi đều là thương binh, vua cũng phải nể, nhưng binh phải có luật. Ngươi có biết binh luật thế nào không?

Đặng Tuất khinh khỉnh cười mũi, nói:

- Những điều sâu xa tôi không nhớ hết nhưng biết chắc là thưởng người có công, phạt kẻ có tội. Chúng tôi có công sao cũng phải phạt?

Lúc bấy giờ phía ngoài công đường có tiếng ồn ào. Thì ra tên Hồ Nhi trốn về trại nói với anh em thương binh rằng:

- Chiêu Văn vương cho người bắt trói thương binh.

Nhiều người không tin, nói:

- Làm gì có chuyện ấy. Văn vương xưa nay thương lính như con, có đâu lại làm như vậy.

Hồ Nhi bảo:

- Các anh không tin, đến công đường mà xem. Năm sáu người bị bắt đem về đấy, sắp chém cả. Chỉ vì họ ham chơi một tí đấy thôi.

Có mấy người bị kích động, nói:

- Về đây nghỉ ngơi, ham chơi một chút đã sao, có gì mà phải bắt bớ.

- Anh em ta kéo nhau lên công đường xem đứa nào dám trói thương binh.

- Mang cả kiếm đi xem chúng nó có dám bắt không.

Đám thương binh vừa đi vừa hò hét gọi nhau, chốc đã có mấy trăm người kéo đến vây cửa công đường, đòi vào gặp Chiêu Văn vương. Lính

https://thuviensach.vn

canh không sao cản được họ lại. Tên Hồ Nhi thừa lúc ồn ào, nói to lên rằng:

- Vua còn phải nể chúng ta, Chiêu Văn vương chưa là cái thá gì. Anh em cứ xông vào bắt hắn lại, giải cứu cho anh em mình.

Đám thương binh nhiều người chưa biết mô tê ra sao nhưng cũng hùa theo, gào to lên:

- Đúng rồi! Bắt lại. Tước vương cũng chưa oai đâu nhá. Anh em ta sống chết ở chiến trường không phải để về đây cho họ bắt nạt.

- Thương binh sống được về đến đây là quý, không biết thương anh em lại còn bắt bớ.

Đặng Tuất nghe đám thương binh gào to như vậy, hí hửng cười khẩy. Phó Tường đứng sau Chiêu Văn vương thấy đám thương binh xông vào, tình hình đã căng thẳng lắm, nói:

- Xin vương gia cho tôi mang vệ binh bắt chúng lại.

Chiêu Văn vương giơ tay ra hiệu không được làm vậy rồi rời khỏi án, bước ra cửa đến trước đám thương binh. Tên Hồ Nhi trông thấy, nói:

- Trần Nhật Duật ra đấy. Anh em bắt lấy.

Có mấy người tuốt kiếm xông lên. Chiêu Văn vương mặt không đổi sắc, nói:

- Anh em! Nghe ta nói đã rồi muốn bắt thì bắt.

Đám thương binh im lặng. Chiêu Văn vương nói tiếp:

- Anh em xông pha nơi chiến trận phỏng ta không sống chết ở chốn biên thuỳ sao? Ai nói ta không biết thương anh em? Không thương các

https://thuviensach.vn

ngươi mà ta lặn lội khắp mọi nơi để tìm đón các ngươi về đây ư? Không thương các ngươi vì sao ta phải đội mưa đội nắng lên núi tìm thuốc chữa chạy cho các ngươi? Thôi! Cũng không phải nói nhiều. Ta hỏi các ngươi câu này: Vì ai mà chúng ta không tiếc thân, đánh giặc?

Đám thương binh lại ồn lên trả lời:

- Vì nhà vua.

- Vì giang sơn xã tắc. Vì muôn dân bách tính.

- Nó đánh mình, mình phải đánh nó chứ còn vì cái gì nữa.

Chiêu Văn vương giơ tay ra hiệu im lặng, nói:

- Các ngươi nói đúng cả. Vì sự bình yên của muôn dân trăm họ, chúng ta không tiếc máu xương để chống quân thù. Vậy mà bây giờ có kẻ ức hiếp dân chúng, đi ngược lại với sự mong muốn của chúng ta, phải xử thế nào?

Mấy binh lính nói to:

- Thế thì không được rồi! Phải giết!

- Đúng đấy. Kẻ nào phản dân thì phải giết đi!

Chiêu Văn vương nói tiếp:

- Những kẻ bị bắt đang quỳ trong kia chính là như vậy. Ta sẽ cho kê án ra đây để các ngươi được cùng xử chúng.

Mấy anh vệ binh dẫn bọn Đặng Tuất ra sân, lại khiêng án thư ra trước cửa để Chiêu Văn vương xử. Chiêu Văn vương hỏi Đặng Tuất:

- Khi nãy ngươi nói luật nhà binh là thưởng người có công, phạt kẻ có tội phải không?

https://thuviensach.vn

Đặng Tuất thấy tình hình ngả theo chiều bất lợi cho mình, cúi mặt đáp lúng búng:

- Đúng ạ!

- Vậy ngươi nói xem như thế nào là có tội?

Đặng Tuất cùng đồng bọn không nói được câu nào. Chiêu Văn vương ngẩng lên hỏi anh em thương binh:

- Thế nào là có công, thế nào là có tội các ngươi đã được học chưa?

Đám thương binh đồng thanh đáp:

- Chúng tôi đã được học rồi.

Chiêu Văn vương vui vẻ chỉ anh lính người nhỏ bé, cụt một cánh tay, đứng cạnh đấy, hỏi:

- Ngươi có biết người lính như thế nào là có tội không?

Anh thương binh đứng thẳng nói lớn:

- Phàm đã là lính:

Một là, gọi tên không thưa, vời không chịu đến, đi về trái hẹn, hành động trái luật, gọi là quân lờn, phải chém.

Hai là,...

Ba là,...

...

Bảy là, hễ đến nơi nào lấn áp dân cư, thông dâm phụ nữ, gọi là quân gian, phải chém.

https://thuviensach.vn

Tám là, nhanh mồm lém lưỡi, tranh cãi phải trái, gây oán với quan quân, nghe lệnh không theo, gọi là quân báng, phải chém

...

Mười sáu là, trong khoảng doanh trại, không có việc khao thưởng, vô cớ uống rượu, gọi là quân cuồng, phải chém.

(Những điều này lấy trong cuốn Binh thư yếu lược của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn, bản dịch của Nguyễn Ngọc Tỉnh, Đỗ Mộng Khương, nhà xuất bản Công an nhân dân, năm 2001, trang 116, 117. Tuy nhiên sách này chưa được coi là bản gốc của Trần Hưng Đạo)

Chiêu Văn vương khen:

- Tốt lắm! Đem những điều trên mà chiếu, Đặng Tuất cùng đồng bọn luôn bỏ trại đi chơi, gọi đến không thấy, đi lại không kể giờ giấc, nhiều lần cưỡng hiếp phụ nữ, răn bảo không nghe, mua chịu ăn quỵt, chặn đường trấn cướp, đánh đập chúng dân gây thù kết oán, khi bị quan binh ngăn cản lại tranh cãi lôi thôi không chịu nhận sai, thường hay mang rượu về trại uống say đánh lộn nhau gây chuyện lộn xộn, toàn phạm vào những điều phải chém. Nay anh em thương binh chúng ta có hàng chục vạn, ai cũng cậy công, làm càn như thế thì hỏi nước có loạn không? Xương máu anh em ta đổ ở chiến trường còn có nghĩa gì. Vì những kẻ làm bậy này mà dân chúng ghét lây đến cả những anh em tốt, oán vọng triều đình. Thảng hoặc quân giặc lại sang, có mất nước không? Ta nói hết rồi! Bây giờ các ngươi muốn bắt ta hay muốn trị tội những kẻ làm càn này?

Anh em thương binh cùng nói:

- Trị tội những kẻ làm càn.

- Chém chúng nó đi

https://thuviensach.vn

- Còn thằng Hồ Nhi là đồng đảng của chúng. Xin vương gia cho bắt.

Đám thương binh dẫn Hồ Nhi đến trước án thư, Chiêu Văn vương nói:

- Hồ Nhi làm càn, nói bậy, kích động ba quân, chê gièm quan binh, tội chẳng thể tha. Cùng bọn Đặng Tuất thật đáng chết, nhưng thương vì chúng đã từng lập công ở chốn sa trường nên hẵng tạm giam lại. Ta làm bản tấu dâng lên triều đình để nhà vua phán xử.

Anh em thương binh hô to:

- Vương gia thiên tuế! Vương gia thiên tuế!

Hô xong ai về trại ấy còn bọn Đặng Tuất, Hồ Nhi bị tống vào ngục. Chiêu Văn vương cho người mang biểu về Thăng Long dâng lên thiên tử. Trần Nhân Tông họp quần thần, phán rằng:

- Trong trại thương binh có kẻ cậy công, coi thường phép nước, vin vào những ân huệ của trẫm mà làm càn. Các khanh bàn xem nên xử trí thế nào?

Bấy giờ người của Đặng Tuất cũng đã về đến kinh thành nên Đỗ Khắc Chung biết hết mọi chuyện mới tâu:

- Mạng người là quan trọng. Bọn Đặng Tuất, Hồ Nhi dẫu có làm bậy nhưng chưa đến nỗi phải chết. Xin thánh thượng gia ân tha thứ chắc chúng không dám làm càn nữa.

Quan hành khiển là Quách Nhẫn tâu rằng:

- Thần không nghĩ như quan chi hậu cục. Phép dùng binh là thưởng người có công, phạt kẻ có tội. Nay quân lính không chịu phục tùng thượng lệnh, cậy công làm càn đó chính là mầm hoạ cho xã tắc chứ không phải nhỏ. Xin thánh thượng nghiêm trị để răn đe kẻ khác.

https://thuviensach.vn

Đỗ Khắc Chung tâu rằng:

- Nếu đem thương binh xử tội, e rằng quân lính bất mãn cũng không phải không gây hoạ.

Thượng thư bộ hình là Hàn Thuyên tâu rằng:

- Hình luật là cái gốc để trị nước. Sợ kẻ bất mãn mà không dám thi hành hình luật, quốc gia sao bền vững được.

Đỗ Khắc Chung lại tâu:

- Thương binh ai chẳng có cha mẹ vợ con. Họ dám bỏ tình nhà, dám chết cho nghiệp nước thật đáng trọng lắm thay, việc gây nên tội chỉ do tuổi trẻ nông nổi nhất thời. Vả lại những lời tấu của Chiêu Văn vương biết đâu đã là minh xác. Nay đem chém những người cho là có tội, họ chết là xong nhưng cha mẹ vợ con họ sao chẳng đau lòng.

Câu nói này của Đỗ Khắc Chung đánh trúng vào lòng nhân từ của Trần Nhân Tông. Nhà vua phán:

- Chiêu Văn vương là người cẩn trọng, xưa nay làm việc chưa từng sai sót bao giờ. Ông ấy có quyền chém trước tâu sau mà phải viết bản tấu về triều như vậy cũng biết trong lòng ông ấy không muốn giết. Vì thế những lời tấu không có gì phải nghi vấn. Việc này hãy tạm để lại đã.

Khi ấy quan thẩm hình viện Đặng Ma La đang ốm, nghỉ ở phủ, sau buổi chầu, Nhân tông ngự đến thăm, đem chuyện thương binh phạm tội ra hỏi rằng:

- Sự việc như vậy, ý khanh nên xử ra sao?

Đặng Ma La tâu:

https://thuviensach.vn

- Muôn tâu bệ hạ! Gia có gia quy, quốc có quốc pháp, quân có quân luật. Nếu bỏ những thứ ấy đi có còn nhà, còn nước, còn quân nữa không?

Nhà vua nghe theo, hôm sau sai sứ đến Phả Lại truyền lệnh đem bọn Đặng Tuất, Hồ Nhi ra chém, còn những kẻ khác tuỳ tội nặng nhẹ mà xử, lại cử Tá Thiên vương Trần Đức Việp làm quan giám hình. Chiêu Văn vương nhận chỉ, đòi bọn tội phạm lên công đường, lại báo cho anh em thương binh cùng đến dự tuyên án. Từ đấy trại dưỡng thương mới được yên ổn. Mấy tháng sau nhiều thương binh đã được chữa lành, Chiêu Văn vương cấp bổng cho họ về quê với người nhà. Mấy anh lính làng Cao Duệ cũng trong số ấy.

Từ sáng sớm Phạm Quang đã rủ anh em thuê xe ngựa cùng về quê. Trên đường có vô số xe khác cũng chở anh em thương binh về các ngả. Bụi đường cuốn tung, hòa vào sương sớm làm hình ảnh những chiếc xe như đang lướt trong mây. Những chú ngựa hào hứng trước buổi sáng đẹp trời, dựng bờm thi nhau phi nước đại . Một anh lính bảo bác đánh xe:

- Ông cho xe chạy chậm thôi. Anh em chúng cháu có người còn đau đấy.

Bác đánh xe lỏng cương cho con ngựa chạy nước kiệu nhỏ. Xe lăn bánh êm hơn trên con đường lầm cát. Gió đồng thổi vi vút mát rượi. Trước cảnh ấy, mấy chú thương binh hứng khởi tranh nhau cười nói vui vẻ. Mai Văn Sử gãi gãi mẩu chân cụt, bảo:

- Này Phạm Quang! Cảnh đẹp thế này sao cậu không làm thơ đi.

Mấy anh lính cùng làng ồn cả lên tán thưởng:

- Phải đấy! Phải đấy! Làm thơ đi, làm thơ đi.

Phạm Quang đang ngồi lim dim như ngủ. Một ống tay áo thắt lại bên ngoài cánh tay cụt, đung đưa theo nhịp xe lắc. Một anh bạn nói:

https://thuviensach.vn

- Cảnh đẹp thế này mà thi nhân lại ngủ gật được sao.

Phạm Quang mở mắt, cười nói:

- Ngủ đâu! Tớ đang nghĩ thơ nhưng mãi chưa ra câu nào.

- Chưa ra câu nào cũng cứ đọc đi.

- Đọc thì đọc.

Phạm quang hắng giọng đọc:

- Hừ hừ...

Mỏi bánh xe quay, đường lầm bụi

Vài ý thơ tồng tộc kẹt trong hồn.

Cả bọn cười ngất, nói:

- Thơ gì mà lại thơ tồng tộc?

Phạm Quang cũng cười, bảo:

- Tớ làm quái gì có thơ hay, chỉ có thơ tồng tộc thì đọc thơ tồng tộc chứ sao nữa.

- Nhưng thơ thì làm thế nào mà kẹt trong hồn?

- Nghĩ mãi không tìm được vần thì kẹt trong hồn chứ sao.

Mai Văn Sử bảo:

- Thơ tồng tộc cũng được, cứ đọc đi. Lặng im! Lặng im, nghe hết bài xem thế nào.

https://thuviensach.vn

Phạm Quang hừ hừ mấy tiếng rồi đọc lại từ đầu:

Mỏi bánh xe quay, đường lầm bụi

Vài ý thơ tồng tộc kẹt trong hồn

Mấy mảnh nắng cuối thu sà xuống bãi

Nhuốm rực vàng thảm cỏ phía đầu thôn

Những chàng lính xa nhà lâu trở lại

Mải ngóng nhìn đồng ruộng xóm làng xưa

Tàn chinh chiến. Ai còn? Ai đứng đợi

Sau phiến rào hoa tím rắc lưa thưa

Mòn ngày tháng mẹ chờ bên song cửa

Sương gió nhiều, mái tóc ánh chiều pha

Giặc tan hết, mắt già cười đẫm lệ

Mừng đàn con trở lại đất quê nhà.

Cả bọn cùng reo lên:

- Hay! Hay! Đúng là thi nhân làng mình. Chẳng kém chi Lý Bạch, Đỗ Phủ của Tàu, hào sảng hơn hẳn Trần Tử Ngang.

(Lý Bạch, Đỗ Phủ, Trần Tử Ngang là những nhà thơ lỗi lạc đời nhà Đường - Trung Quốc. Trần Tử Ngang có bài thơ Đăng u châu đài ca rất buồn như sau:

Tiền bất kiến cổ nhân

https://thuviensach.vn

Hậu bất kiến lai giả

Niệm thiên địa chi du du

Độc sảng nhiên nhi thế há

Xin tạm dịch là:

Nhìn trước chẳng thấy người xưa

Ngóng sau hút mắt ai chưa đến cùng

Đi trong trời đất mông lung

Xót mình đơn lẻ lệ dòng không thôi)

Bác đánh xe góp chuyện, bảo:

- Trai đất Việt đánh giặc giỏi, làm thơ hay, thật chẳng hổ danh con Lạc cháu Hồng của đất nước văn hiến.

Phạm Quang bẽn lẽn nói:

- Thơ cháu là thơ tồng tộc ấy mà.

Mọi người cùng cười ngất. Bác đánh xe kéo cương cho con ngựa rẽ vào con đường chạy về làng. Bỗng mấy người chỉ một cô gái đang rảo bước phía trước, nói:

- Ai như chị Hoa con nhà bác Hiệp.

Cô gái ngoảnh lại. Mai Văn Sử reo lên:

- A! Đúng chị Hoa rồi, này lên xe cùng về đi.

https://thuviensach.vn

Lâu lắm mới được gặp cô gái người làng, mấy anh thương binh mừng vui tíu tít, hỏi thăm người nọ người kia. Đoàn Hoa bảo:

- Tôi cũng như các anh, mới về đến đây, đã biết làng xóm ra sao đâu.

- Thế chị đi đâu về?

Đoàn Hoa nói giấu:

- Đi chạy giặc chứ còn đi đâu nữa. Có chừng này anh về thôi ư? Còn anh Hương con bác Điền mấy những anh khác đâu cả?

Phạm Quang trả lời:

- Số trai tráng làng ta vào lính chỉ còn tất cả thế này thôi chị ạ, quá nửa đã nằm lại ở chiến trường rồi. Anh em còn lại đây cũng không ai nguyên lành nữa. Người thì cụt tay như tôi đây, người thì mất chân như anh Sử kia, các anh này cũng bị giáo đâm, tên bắn đầy mình cả.

Bác Đoàn Sĩ Hiệp đã ở vào cái tuổi tri thiên mệnh, lại đau yếu luôn, thuốc thang cơm cháo bữa có bữa không nên gầy yếu lắm. Bác gái lăn lộn với ruộng đồng, lại bị coi là gia đình không có người vào lính nên xã quan gọi đi dân phu phục dịch quan binh đánh giặc, mới được về tháng trước. Hôm nay thấy con gái về, vợ chồng mừng rơi nước mắt. Đoàn Hoa hỏi bố mẹ:

- Sao thầy bu không nói là con đã vào lính rồi để khỏi phải đi dân phu?

Bác Hiệp nói:

- Con ơi! Chẳng lẽ mày không biết nhà vua có chỉ không tuyển con gái vào lính ư. Lộ ra là mất đầu cả nhà chứ chẳng chơi. Xã quan Vĩ Thử bảo thế, cho là mày trốn việc đi phu, cử trương tuần Dư truy lùng mãi đấy. Họ

https://thuviensach.vn

biết con về đây rồi thế nào cũng vào hỏi cho mà xem, không khéo lôi thôi to. Nhưng hết giặc, còn nguyên lành mà về được thế này là tốt lắm rồi. Thế nào cũng có lúc trời mở mắt.

Đoàn Hoa cười, nói:

- Thầy dậy ăn cháo đi. Trời cũng sắp mở mắt rồi đấy ạ.

Cả nhà đang nói chuyện, ngoài cổng vang lên tiếng chó sủa, rồi trương tuần Vũ Văn Dư dẫn mấy tráng đinh cầm tay thước xông vào, gọi:

- Ông Hiệp có nhà không? Con gái ông trốn phu đã về rồi hả?

Bác Hiệp gái chạy ra bảo:

- Con tôi đi vắng thì tôi đã đi phu thay nó. Các ông còn định làm gì?

Trương Dư vung vung cái roi gân bò, nói:

- Mụ đi phu là suất của mụ. Còn nó trốn, bây giờ phải làm gấp đôi. Hôm nay các quan đang kê khai sổ đinh, ăn uống ở ngoài đình, chưa có người rửa mâm bát, quét dọn. Nó phải làm bù.

(Trương Dư: Tức là Trương tuần Vũ Văn Dư (gọi chức vị kèm tên) không phải họ Trương tên Dư)

Bác Hiệp gái nói:

- Tôi đã năm mươi tuổi rồi, làm gì còn phải đi phu dịch. Tôi đi là đi thay cho con tôi.

Trương Dư vuốt ria mép, cười, nói:

- Tôi không biết! Xã quan bảo như thế tôi biết thế. Con Hoa kia có ra đình dọn dẹp không thì bảo.

https://thuviensach.vn

Đoàn Hoa trong nhà bước ra, đứng trước mặt Vũ Văn Dư, bảo:

- Tôi không ra, ông định làm gì?

- Không ra! Ông đánh cho tuốt xác chứ còn làm gì! Bướng này.

Vừa nói, Vũ Văn Dư vừa giơ chiếc roi gân bò nhằm đầu Hoa quất xuống. Nhanh như cắt, Đoàn Hoa giật lấy chiếc roi, thuận chân đạp một nhát. Trương Dư ngã kềnh ra sân, giơ bốn vó lên giời giãy giãy, quát tráng đinh:

- Đồ ăn hại! Để nó đánh ông thế này à! Không mau trói nó lại.

Mấy tay tráng đinh bước lên định trói. Đoàn Hoa quát:

- Dừng lại! Các ngươi có biết cái gì đây không?

Đoàn Hoa rút trong người ra một tấm thẻ ngà giơ lên. Vũ Văn Dư đọc những chữ trên tấm thẻ:

Đô trưởng Đoàn Hoa đánh giặc có công.

Đoàn Hoa dõng dạc nói:

- Đây là tấm thẻ Quốc công tiết chế Hưng Đạo đại vương cấp cho ta. Các ngươi dám hỗn, ta quyết không tha.

Trương Dư sợ hãi, lồm cồm bò dậy, dẫn bọn tráng đinh ra cổng. Đoàn Hoa ở nhà với bố mẹ mấy ngày rồi lên đường tới Vạn Kiếp.

Triều đình có lệnh tuyển quân, bác Phạm Anh cho hai cậu con trai thứ là Phạm Trí, Phạm Dũng lên đường. Bác Mai Văn Tự cho Mai Văn Quyển đi. Bác Nguyễn Văn Điền cho cậu con thứ hai là Nguyễn Văn Hoà vào lính. Các nhà khác cũng vậy. Anh về em đi thay. Lớp lớp con em làng Cao Duệ

https://thuviensach.vn

cùng trai tráng trong cả nước kế tiếp nhau trận. Hôm tiễn tân binh, Phạm Quang cầm tay hai em, dặn rằng:

- Các em hãy luyện tập cho tốt, thay anh giết thật nhiều quân giặc. Chớ có để con trai xứ Hạ Hồng thua kém mọi người đấy nhé. Anh chờ tin các em.

Phạm Trí, Phạm Dũng cùng nói:

- Chúng em quyết không thua cha và anh đâu. Phải cho bọn Thát biết thế nào là trai đất Việt.

Đây nói Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư chịu mệnh của nhà vua ra trấn giữ Vân Đồn, trước khi mang quân đi, Hưng Đạo vương kéo đến bên tấm bản đồ bằng da, chỉ vào mấy điểm khoanh tròn, dặn rằng:

- Ông mang quân ra đấy, dựa vào thế đảo thế nước mà đóng quân từ Vạn Hoa sơn đến cửa Nam Triệu. Giặc thế nào cũng chở lương theo đường biển. Nếu cướp hết được thuyền lương của chúng, công của ông thật là cái thế vô song đấy.

(Vạn Hoa sơn: Đảo Cái Bầu ngày nay.

Nam Triệu: Khu vực cửa sông Bạch Đằng sát với Hải Phòng ngày nay)

Khánh Dư nói:

- Từ Vạn Hoa sơn đến cửa Nam Triệu là cả một dải dài non nước. Quân của tôi không còn đến ba vạn người, e rằng khó giữ hết được những nơi hiểm yếu.

Hưng Đạo vương bảo:

- Được! Để tôi điều thêm quân cho ông.

https://thuviensach.vn

Nói xong liền gọi Phạm Ngũ Lão đến, ra lệnh:

- Hãy giao số quân của ngươi cho Nhân Huệ vương, chỉ mang bọn hàng tướng người Hán về ngay Đông Ngàn luyện tân binh cho ta.

Phạm Ngũ Lão vâng mệnh giao quân rồi mang bọn Lã Kiều, Hạ Hầu Vân, Quách Ngung, Hứa Dĩ về Đông Ngàn. Ngày hôm sau Trần Khánh Dư cho quân lên thuyền đến thẳng Vân Đồn, ngoài những tướng cũ, có thêm bọn Đoàn Hoa, Văn Thắng, Phạm Bình, Vương Thanh giúp sức, lại thu gồm tất cả các đồn ải ven biển, quân số lên đến hơn năm vạn người, thanh thế rất mạnh. Mấy hôm sau thuyền quân đến đảo Vạn Hoa, Khánh Dư họp các tướng bàn cách bố phòng, nói:

- Ta đóng đại doanh tại đảo Vạn Hoa. Phan Hoành mang tất cả thuyền lương vào đảo Tam Trĩ. Khúc Bá Lợi, Ninh Cát Đại đem quân giữ cửa Nam Triệu. Phạm Sĩ Thành, Văn Thắng đem thuyền nhẹ tuần tiễu đến tận Ngọc sơn. Từ Ngọc sơn trở lên thuộc địa phận của Nhân Đức hầu Trần Toàn. Trần Thái Bảo, Lý Châu Nương, Ngô Kế Trung, Đoàn Hoa, Vương Thanh, Phạm Bình đợi lệnh.

(Nhân Đức hầu Trần Toàn: Sách An Nam chí lược của Lê Trắc chép là Nhân Đức hầu Trần Da. Có thuyết cho rằng thượng vị Nhân Đức hầu Trần Toàn có quan hệ họ hàng với thượng vị Nhân Huệ hầu Trần Khánh Dư - Trước khi được phong vương, Trần Khánh Dư tước thượng vị Nhân Huệ hầu)

Các tướng nhận lệnh đâu về đấy. Lúc bấy giờ quân tuần giang cũng nhập vào tuyến phòng thủ của Trần Khánh Dư, trong đó có cả tuần giang trưởng giáp Hà Vinh cùng bọn Nguyễn Vĩ Dương, Vũ Hàm. Một hôm Vĩ Dương thấy hai vị đô trưởng vừa đi vừa nói chuyện trên bãi biển, nhìn kĩ thì một trong hai vị ấy chính là Đoàn Thị Hoa, vội về báo với Hà Vinh rằng:

https://thuviensach.vn

- Vị đô trưởng đang đi ngoài bãi biển kia chính là đứa con gái tên là Đoàn Thị Hoa, con ông Đoàn Sĩ Hiệp ở làng tôi.

Hà Vinh hỏi:

- Có đúng thế không?

Vũ Hàm cũng bảo:

- Anh nói thế nào ấy chứ. Cái Hoa con ông Hiệp ai lạ gì. Nó là con gái làm sao vào lính, còn làm đến đô trưởng nữa?

Vĩ Dương nói:

- Tôi đã nhìn đích xác. Trưởng giáp không tin, cho Vũ Hàm đi cùng tôi ra xem lại.

Hà Vinh nói:

- Được! Hai ngươi ra nhìn cho thật kĩ, nếu quả đúng như vậy, về báo lại để ta lên trình với Nhân Huệ vương, bắt tội nó.

Vĩ Dương, Vũ Hàm vâng lệnh ra tận nơi nhìn, quả không sai mới quay ngay lại báo. Hà Vinh nói:

- Các ngươi theo ta lên trình với Nhân Huệ vương, nhất định phen này có thưởng to đấy.

Bấy giờ Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư đang ngồi bàn việc cùng Ngô Kế Trung và Hiếu Ngân, có lính cận vệ vào báo trưởng giáp Hà Vinh xin cầu kiến trình việc cơ mật. Khánh Dư cho vào. Hà Vinh dẫn Vĩ Dương, Vũ Hàm vào trình rằng:

- Nhà vua đã có chỉ không tuyển nữ binh, vậy mà có kẻ giả trai lọt vào quân ngũ, thế là khi quân phạm thượng. Xin vương công bắt y trị tội để răn

https://thuviensach.vn

đe những kẻ coi thường phép vua.

Bọn Hà Vinh tưởng Khánh Dư nổi giận đùng đùng, không ngờ mới nghe thấy có gái ở trong quân, Khánh Dư đã thích quá bảo:

- Tốt! Tốt. Nó là kẻ nào vậy? Có xinh không? Sao không báo sớm cho ta để bảo nó vào làm bạn với Liên Nhi?

- Dạ! Trình vương công! Kẻ đó chính là đô trưởng Đoàn Hoa mới chuyển từ đạo quân của Phạm Ngũ Lão sang đấy ạ.

Trần Khánh Dư bảo:

- Tưởng ai chứ đô trưởng Đoàn Hoa thì ta biết. Người ấy tuy có mảnh mai trắng trẻo thật nhưng võ nghệ cao cường, ở lính lâu như thế làm sao mà là con gái được.

- Dạ! Trình vương công! Đoàn Hoa chính là người làng của hai anh lính này. Xin vương công cứ hỏi ắt rõ ngay thôi ạ.

Trần Khánh Dư hỏi cặn kẽ lại. Bọn Vĩ Dương, Vũ Hàm mới kể hết tên tuổi cha mẹ, quê hương, gia cảnh của Đoàn Hoa. Khánh Dư liền cho lính đi gọi đến hỏi:

- Nhà ngươi có phải là con ông Đoàn Sĩ Hiệp ở làng Cao Duệ, huyện Tường Tân, châu Hạ Hồng không?

Đoàn Hoa không hiểu sao Nhân Huệ vương lại biết rõ lại lịch của mình như vậy, nhưng thấy hỏi cũng cứ tình thực trả lời:

- Dạ! Thưa vương công đúng vậy ạ.

Khánh Dư đập án quát:

https://thuviensach.vn

- Vậy nhà ngươi là gái, cớ sao không ở nhà lấy chồng sinh con mà dám giả trai vào lính? Không biết như vậy là trái mệnh vua hay sao?

- Dạ! Thưa vương công! Tiện nữ cũng biết thế là có tội nhưng thiết nghĩ khi đất nước lâm nguy, mọi người phải chung tay góp sức phù trì xã tắc, làm tròn bổn phận dân nước chứ sao lại phân biệt trai gái nên mới đắc tội như vậy.

Khánh Dư cười lớn, nói:

- Giỏi giỏi! Khá khen cho nữ nhi mà cứng cỏi chẳng kém gì nam tử, thật không hổ danh con cháu bà Trưng bà Triệu. Ngày sau chàng trai nào được gá ngãi trăm năm với ngươi hẳn là tốt phúc lắm thay. Vậy ngươi đã có nơi nào thề nguyện ba sinh hay chưa?

Đoàn Hoa xấu hổ đỏ mặt, thưa rằng:

- Đô trưởng Vương Thanh chính là ý trung nhân của tiện nữ, đã hẹn rằng khi nào đánh tan hết giặc sẽ về quê cấy lúa, trồng dâu chăn tằm, chung sống với nhau đến đầu bạc răng long.

Hà Vinh ở phía sau bước ra thưa rằng:

- Gái giả trai vào chốn quân doanh là tội chết. Xin vương gia trị tội Đoàn Hoa để giữ nghiêm quân luật.

Khánh Dư tuy tham bỉ hiếu sắc nhưng lại rất ghét bọn xu nịnh hại người, lườm Hà Vinh, quát:

- Gái giả trai thì làm sao? Nó đi đánh giặc chứ ăn trộm ăn cắp gì của nhà chúng mày mà tội? Nhà vua chỉ nói không tuyển nữ binh chứ có cấm đâu. Ngươi nói xem điều nào trong quân luật xử tội nữ binh? Bà Lý Châu Nương vợ ông Trần Thái Bảo đang cầm quân đây chẳng phải là gái hay sao? Từ nay ta cấm, không được nói lôi thôi gì nữa.

https://thuviensach.vn

Bọn Hà Vinh, Vĩ Dương, Vũ Hàm cụt hứng lùi lũi đi ra nhưng trong lòng oán hận lắm. Trần Khánh Dư lại sai lính đi gọi đô trưởng Vương Thanh đến, hỏi rằng:

- Nhà ngươi có phải là tình quân của Đoàn Hoa hay không?

Vương Thanh thưa rằng:

- Thưa vương công! Chúng tôi đã thề sống chết có nhau, khi nào giặc tan thì về quê chung sống ạ.

Khánh Dư cười lớn, nói:

- Trời ơi! Thề chi mà dại thế. Nhỡ hai mươi năm mới đánh hết giặc, các ngươi định để mốc lên à? Ta giải cho các ngươi lời thề ấy. Phải thề lại là vừa đánh giặc vừa cưới nhau vừa đẻ con, mai sau mới có đứa tòng quân chứ. Để ta xem trong tháng này ngày nào tốt, cho các ngươi cưới ngay đi thôi.

Đoàn Hoa thẹn đỏ mặt, lý nhí thưa rằng:

- Cảm ơn vương công có lòng thương. Nhưng việc nhân duyên còn phải có ý của cha mẹ hai bên nội ngoại chứ ạ.

Khánh Dư nhăn mặt kêu:

- Ôi giời ôi! Ta lấy bao nhiêu vợ mà song thân có biết đâu. Vả lại có câu Phụ tử tri binh, chúng mày không coi ta như cha được sao. Nội ngoại gì cũng là ta tất. ở đây cha mẹ họ hàng đều xa, ta sẽ lo tác thành cho hai đứa, chứ trai khôn gái lớn cả rồi, để lâu quá tội lắm. Cưới xong ta cho ít bạc, về quê nghỉ một tháng trình với họ hàng rồi lại ra đây đánh giặc.

Vương Thanh nói:

- Chúng tôi về quê nhỡ ở đây giặc đến thì sao ạ?

https://thuviensach.vn

- Bố chúng nó cũng chẳng đến nhanh thế được. Cứ yên trí ở nhà một tháng mà hưởng hạnh phúc con ạ.

Hôm sau Trần Khánh Dư gọi Lý Châu Nương cùng Liên Nhi đến dặn:

- Ta giao việc làm đám cưới Vương Thanh, Đoàn Hoa cho hai ngươi. Tính sao cho nhanh gọn nhưng phải rôm rả, các ngươi chớ phụ lòng ta.

Lại gọi Phạm Bình, Văn Thắng đến, dặn:

- Các ngươi đều là chiến hữu đã lâu của cô dâu chú rể, hãy mang quân chặt cây, lấy lá làm cho chúng một ngôi lán uyên ương thật xinh xắn trong rặng cây kia, rồi xem bào ngư, cá mực cùng các thứ tranh pháo đã đủ chưa.

Các tướng ai nấy đều vui vẻ nhận việc đi làm. Mấy ngày sau tiến hành tiệc cưới, cô dâu, chú rể, họ nội, họ ngoại đều là lính. Bàn thờ đặt ngay trên bãi cát, không có lư hương, chỉ có hoa rừng. Hoa rừng nhiều lắm, khắp nơi nơi chỗ nào cũng ngào ngạt mùi hương. Bướm trắng bay từng đàn theo đám rước cô dâu, chẳng khác chi cảnh thần tiên trong chuyện truyền kỳ. Lớp lớp sóng bạc đầu theo nhau tràn lên bãi cát như muốn cùng góp mặt chung vui. Pháo nổ vang trời, có cả tiếng trống, tiếng thanh la như trong ngày hội lớn. Các chú lính ăn mặc chỉnh tề đến chúc mừng cô dâu chú rể. Phạm Sĩ Thành bảo Văn Thắng:

- Nhân Huệ vương đúng là người có tấm lòng quảng đại khó ai bì kịp.

Văn Thắng nói:

- Tôi cũng nghe nói nhiều chuyện về Nhân Huệ vương, nhưng việc tác thành cho lính là có một không hai. Vương Thanh, Đoàn Hoa thật là tốt phúc.

Bạn bè chiến hữu của cô dâu chú rể lần lượt đến chúc mừng, tung vào người họ những chùm hoa rừng. Tiệc cưới, ngoài những món ăn thường

https://thuviensach.vn

ngày của lính còn có thêm bào ngư, cá mực tươi và cả thịt dê núi nữa. Cô dâu, chú rể nâng chén chúc nhau, khuôn mặt ửng hồng, nói cười vui vẻ, thật là đám cưới của lính. Tiệc tan, tân lang và tân giai nhân được đưa vào động phòng hoa chúc trong một ngôi lán mới tinh còn thơm mùi cỏ lá. Mấy chú lính khép cánh cửa hoa rồi lui ra, ôm nhau cười lăn trên bãi cát.

Thật là:

Ai bảo biên cương toàn máu lửa

Lính đồn, trai gái cũng nên duyên

Người ta vẫn nói Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư hay làm những điều lạ, nguyên việc tác thành cho lính ngay ở nơi đồn trú cũng có thể giải thích vì sao ông luôn là người lập được chiến công. Mời bạn đọc tiếp chương sau.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 44

Lâm bệnh trọng thừa tướng hết kiếp

Nghe tấu trình thiên tử hoãn binh

Đây xin nói việc tháng tư năm Bính Tuất (5-1286), thiên tử nhà Nguyên là Hốt Tất Liệt xuống chiếu cho quân Vân Nam cùng đi đánh Giao Chỉ. Mọi việc trù liệu đến đây đã khá chu tất, chỉ còn chờ đúng ngày hoàng đạo là cất quân. A Lý Hải Nha ngày nào cũng hăng hái đôn đốc luyện tập quân mã, chế tạo chiến cụ. Một hôm tướng cũ là tham tri chính sự Phàn Tiếp nói rằng:

- Việc luyện quân là do các tướng. Thừa tướng bận nhiều công việc vất vả, không nên quá lo lắng như vậy.

A Lý Hải Nha nói:

- Từ khi chúng ta thua trận trở về, hoàng thượng có ý không vui, người nhìn ta với con mắt không còn tín nhiệm như trước nữa. Ta phải cố gắng lập công để lấy lại chỗ đứng trong lòng hoàng thượng.

Phàn Tiếp nói:

- Hoàng thượng phong ngài làm tả thừa tướng, sao lại bảo là không tín nhiệm?

- Các ngươi không biết thật sao? Việc phong ta lên hàng thừa tướng chẳng qua là làm yên lòng quân sĩ và giấu bớt thất bại mà thôi, nếu tín

https://thuviensach.vn

nhiệm thực sự thì sao còn phong cho Áo Lỗ Xích làm bình chương chính sự đô nguyên suý làm gì.

Bấy giờ là đầu mùa hè, thời tiết viêm nhiệt, nắng nóng ghê người. Ngày nào A Lý Hải Nha cũng đến các trại lính thăm hỏi tình hình quân sĩ, từ việc ăn uống ngủ nghỉ đến việc chuẩn bị quần áo chăn mền giày dép, không cái gì không quan tâm chăm lo chu đáo, ban đêm lại cho người gọi các thợ cả của xưởng thuyền đến, xem bản vẽ, bàn bạc chế tạo ra những loại thuyền đi bể rất lớn, tiện dụng cho việc hành quân và chở lương thảo. Tướng A Bát Xích nói:

- Sở trường của quân ta là đánh bằng cung tên, rất hợp với thuỷ chiến. Vùng Kinh Hồ này nhiều gỗ tang cơ vừa cứng vừa dẻo. Loại gỗ ấy dùng làm cánh cung không còn gì bằng. Xin thừa tướng cho chế thêm mười vạn bộ cánh cung đem đi để có lúc cần dùng đến.

A Lý Hải Nha nghe theo, mở xưởng chế tạo cung tên, dùng gỗ tang cơ làm cánh cung, lại sai thợ vào rừng tìm gỗ thiết đàn vừa cứng vừa thẳng làm tên. Một hôm quân lính đi lấy gỗ thiết đàn về bẩm lại rằng:

- Trong cánh rừng phía Đông có một cây thiết đàn to đến mấy người ôm, cành lá xanh tốt, ngọn chọc đến mây. Cây gỗ ấy xẻ ra có thể làm được mấy chục vạn mũi tên, nhưng không làm sao chặt xuống được. Đao búa chạm vào đều bật trở lại như chém phải đá.

A Lý Hải Nha bảo:

- Làm gì có cây nào chặt lại không đứt bao giờ. Để ngày mai ta đến xem.

Hôm sau A Lý Hải Nha theo quân lính đến cánh rừng phía Đông, quả nhiên có cây gỗ thiết đàn cao vút, nhìn lên ngọn chỉ thấy một mảng trời xanh leo lẻo, gốc cây nhẵn bóng như mài, mới khấn rằng:

https://thuviensach.vn

- Ta là A Lý Hải Nha, tả thừa tướng nước Đại Nguyên vâng mệnh thiên tử đi đánh phương Nam, cần cây gỗ này để làm vũ khí cho các chiến binh. Sơn thần, thổ địa linh thiêng hãy ứng nghiệm trong lưỡi kiếm này để ta hạ được cây lớn.

Khấn xong vung cây kiếm Khai Thiên chém một nhát cực mạnh vào gốc cây. Chỉ nghe một tiếng choang, lưỡi kiếm loé lửa, bật trở lại như bổ vào đá tảng, làm cánh tay A Lý Hải Nha tê dại. Đêm ấy A Lý Hải Nha lên cơn sốt mê man, mơ mơ tỉnh tỉnh, bỗng thấy một con mãng xà dài mấy trượng trườn đến trước mặt, hoá ra một vị thần mặt xanh, mắt đỏ, nói rằng:

- Hoả khắc kim! Thừa tướng không biết hay sao.

A Lý Hải Nha nói:

- Đa tạ thần nhân đã chỉ dạy. Xin hỏi ngài là thần từ phương nào tới.

Vị thần mắt đỏ cười khà khà, nói:

- Ta là ngươi, ngươi cũng chính là ta vậy.

Nói xong biến mất. Hôm sau A Lý Hải Nha tỉnh táo hẳn, kể lại giấc mơ cho các tướng nghe rồi bảo rằng:

- Cây này là thiết đàn, thuộc hành kim. Vậy các ngươi hãy cho quân lấy củi khô chất xung quanh, đốt lên, ắt hạ được.

Lúc sau quân lính đốt củi quanh gốc cây đến mấy canh giờ mới tàn. A Lý Hải Nha cho quân vào chặt. Gỗ thiết đàn bây giờ mềm như bún. Lưỡi búa bổ vào làm bật ra những dăm gỗ vàng như mỡ. Nhựa cây chảy ra lai láng đỏ như máu. Bất giác A Lý Hải Nha thấy choáng váng, ngất xỉu ngã lăn xuống đất. Quân lính vội đỡ lên xe, đưa về phủ. Từ hôm ấy A Lý Hải Nha người nóng như than, ăn không tiêu, bụng chướng, đại tiện lỏng, tiểu tiện đỏ. Quan quân dược là Khương Vi đến khám nói rằng:

https://thuviensach.vn

- Thừa tướng có bệnh ở gan. Cần phải điều trị lâu mới khỏi được.

A Lý Hải Nha hỏi:

- Lâu là mấy ngày hay mấy tháng?

Khương Vi thưa:

- Để chữa bệnh này không thể nói mấy ngày hay mấy tháng mà phải tính mấy năm mới được. Có điều cần phải nghỉ ngơi tĩnh dưỡng cộng với luyện tập thường xuyên, tránh buồn phiền nóng giận. Chớ bao giờ bực bội kẻo bệnh phát nhanh không kịp cứu.

A Lý Hải Nha kêu lên:

- Trời ơi! Không lẽ ta đã đến ngày tận mạng rồi sao - quay sang hỏi Khương Vi - Vì đâu ta mắc căn bệnh này.

Khương Vi thưa rằng:

- Thừa tướng đi đánh phương Nam nhiễm phải chướng khí, lại thêm lo nghĩ việc quân, đương nhiên là tổn hại đến can thận, sinh ra tỳ hư, vị nhược nên mới đầy hơi chướng khí, ăn không tiêu, đại tiện lỏng, mạch khi hồng khi sác không ổn định. Nếu gặp điều lo lắng bực bội tất bệnh cường lên không biết đâu mà lường.

(Mạch hồng, mạch sác là những khái niệm chuyên môn của phép thiết chẩn trong Đông y)

A Lý Hải Nha thở dài, than rằng:

- Chẳng lẽ ta phải ôm mối hận bại trận ở phương Nam xuống hoàng tuyền mà không rửa được hay sao?

https://thuviensach.vn

Nói xong, nước mắt tuôn rơi. Các tướng đứng bên cũng đau lòng sa lệ. Mấy hôm sau A Lý Hải Nha tả biểu dâng lên nhà vua. Hốt Tất Liệt liền họp triều thần, phán rằng:

- Sắp đến ngày xuất quân mà thừa tướng ốm nặng. Việc đánh Giao Chỉ không thể dừng. Vậy các khanh hãy bàn xem nên chọn ai thay.

Tham tri chính sự là Điệt Hắc Mê Thất tâu rằng:

- Việc ra quân phong tướng xưa nay thường là trưởng nghỉ thì phó thay. Bình chương chính sự đô nguyên soái Áo Lỗ Xích là người có thể lĩnh được việc ấy.

Các quan đều cho lời tâu của Điệt Hắc Mê Thất là thoả đáng. Thượng thư Sài Thung tâu rằng:

- Cử một đại tướng cầm quân ra trận không phải là chuyện nhỏ. Thần cho rằng nên đợi thừa tướng khỏi bệnh rồi ra quân cũng chẳng muộn gì.

Các quan trong khu mật viện tâu rằng:

- Nước An Nam qua cuộc chiến năm ngoái tuy vẫn giữ được nhưng điêu hao rất nhiều, nếu ta không đánh ngay, để đến đến lúc họ hồi phục, chẳng dễ bình được. Vả lại, không thể vì sức khoẻ của tả thừa tướng mà ngừng việc ra quân. Biết đâu nhỡ thừa tướng có mệnh hệ gì thì không đánh nữa hay sao?

Hốt Tất Liệt cho lời tấu ấy là có lý, vội cho sứ đến Hồ Quảng triệu Áo Lỗ Xích về triều phong làm bình chương chính sự quân sư đô nguyên suý thay A Lý Hải Nha, giúp Trấn Nam vương Thoát Hoan chinh phạt Giao Chỉ. Lúc bấy giờ Hốt Tất Liệt thấy con trai Áo Lỗ Xích là Thoát Hoàn Bất Hoa đứng cạnh cha, tướng mạo khôi ngô, đáng mặt là một dũng sĩ, mới đặc cách phong cho làm vạn hộ tướng quân. Thoát Hoàn Bất Hoa bái lạy tạ ơn. Hốt Tất Liệt dụ cha con Áo Lỗ Xích rằng:

https://thuviensach.vn

- Ngày xưa Mộc Hoa Lê đã hết lòng với hoàng gia, danh tiếng còn lưu mãi mãi. Nay ngươi hãy cố gắng cho được vẻ vang như vậy.

(Mộc Hoa Lê: Một danh tướng tin cậy nhất của Thành Cát Tư Hãn, là người đầu tiên được Thành Cát Tư Hãn phong tước vương vào năm 1215.

Nguyên sử - Áo Lỗ Xích truyện)

Áo Lỗ Xích lạy tạ, tâu rằng:

- Bệ hạ tuy đã dựng được triều đình An Nam quốc vương cho Trần Ích Tắc nhưng sợ lòng người Nam theo Nhật Huyên đã quen, xin bệ hạ xuống một tờ chiếu dụ gửi cho quan binh sĩ tử của chúng bảo theo ích Tắc tất Nhật Huyên bị cô thế ngay.

Hốt Tất Liệt khen:

- Phải lắm! Áo Lỗ Xích quả là có bản lĩnh. Trẫm chắc rằng thế nào ngươi cũng làm xong việc lớn.

Nói xong liền xuống một tờ chiếu gửi quan lại và chúng dân Đại Việt như sau:

" Trước kia vua nước các ngươi đã xưng thần, quy phục, hàng năm dâng cống nhưng không thân vào chầu nên khi chú y là Trần Di Ái sang chầu, ta uỷ cho trông coi việc nước thay y. Di Ái về nước thì bị giết. Đạt lỗ hoa xích là Bột Nhan Thiết Mộc Nhi sang thì không chịu nhận. Còn như quân ta đi đánh Chiêm Thành, lệnh phải giúp lương lại không chịu giúp. Vì thế, Trấn Nam vương Thoát Hoan, hành tỉnh bình chương sự A Lý Hải Nha phải đem quân sang đánh. Trong khi giao chiến, hai bên đều giết hại lẫn nhau. Nay, cận thần của nước các ngươi là bọn Trần Ích Tắc, Trần Tú Hoãn lo sợ nước bị sụp đổ, tuyệt diệt, tai hoạ đến kẻ vô tội, nên thường khuyên bảo vua các ngươi vào chầu, nhưng rốt cuộc vẫn không nghe theo. Bọn ấy đã tự đến quy phục. Ta thương bọn này có lòng trung hiếu, đặc cách phong

https://thuviensach.vn

Trần Ích Tắc làm An Nam quốc vương, Trần Tú Hoãn làm Phụ Nghĩa công để phụng tự họ Trần, lại sai Trấn Nam vương Thoát Hoan, bình chương sự Áo Lỗ Xích đem quân sang bình định nước các ngươi. Những tội lỗi trước đây chỉ thuộc một mình y, quan dân không liên đới. Khi chiếu thư tới, các ngươi nên trở về đồng ruộng yên ổn làm ăn. Vậy xuống chiếu để hiểu dụ.

Khâm thử".

(Nhà Nguyên tưởng Trần Di Ái bị giết nên mới viết như vậy. Thực ra Di Ái chỉ bị đi đày làm lao dịch trong quân mà thôi)

Chiếu thư viết xong, liền sai thợ khắc in thành nhiều bản, giao cho Áo Lỗ Xích đem theo để sang Đại Việt đi đến đâu bố cáo với chúng dân đến đấy. Quan tả thừa đại tướng quân là Đường Ngột Đải tâu rằng:

- Nay đang là mùa hè, thời tiết rất nóng nực. Người ngựa của ta đều ở xứ lạnh quen rồi, nếu đi đánh ngay khó tránh khỏi ôn dịch. Xin thánh thượng cứ cho chuẩn bị kỹ càng, vài tháng nữa đến mùa thu, tiết trời mát mẻ hãy xuất quân thuận lợi hơn nhiều.

Hốt Tất Liệt chuẩn theo lời tấu ấy, lệnh cho Áo Lỗ Xích hội quân ở Kinh Hồ cùng các châu Khâm, Liêm đợi sang thu tiến xuống phương Nam. Bấy giờ Tả thừa tướng A Lý Hải Nha vẫn ốm không khỏi, bụng càng ngày càng chướng to, thân hình tiều tụy, sắc da vàng bủng. Tham tri chính sự Phàn Tiếp thấy vậy, hỏi quan quân dược Khương Vi rằng:

- Quân dược đại phu thấy bệnh tình của thừa tướng thế nào?

Khương Vi nói:

- Khó lắm! Lục phủ ngũ tạng đều nhiễm bệnh, may ra được một vài tháng nữa là cùng.

- Chẳng lẽ không có thuốc gì chữa được ư?

https://thuviensach.vn

- Đây là bệnh thuộc tứ chứng nan y chỉ giời mới có thể cứu được.

- Tứ chứng nan y là những chứng gì?

- Phong, lao, cổ, lại. Phàm người ta mắc một trong bốn chứng ấy coi như chỉ có chờ giờ thôi. Thừa tướng bị cổ chướng nặng lắm rồi.

Phàn Tiếp vào thăm, thấy A Lý Hải Nha nằm thở ậm ạch, hỏi rằng:

- Thừa tướng có thấy đau ở chỗ nào không?

A Lý Hải Nha khe khẽ chỉ vào bụng, nói:

- Có! Đau lắm nhưng ta chịu được. Có điều cứ chợp mắt đi là mơ thấy toàn những chuyện quái lạ thôi.

Phàn Tiếp an ủi:

- Chẳng qua là thừa tướng quá lo việc nước nên thấy như thế.

- Không! Ta mới nằm mơ thấy chuyện này đáng sợ lắm. Tự nhiên có con mãng xà đưa ta đến chỗ cái cây thiết đàn chặt khi trước. Cây lá vẫn còn nguyên vẹn cả, trên cành có không biết bao nhiêu là ma quỷ, kẻ cười kẻ khóc. Trong số đó ta thấy có Toa Đô, A Thâm, Khoan Triệt, Lý Hằng, Triệu Tu Kỷ, Tản Đáp Nhi Đải, Nghê Nhuận cười oang oang bảo ta rằng: "Chúng tôi đón thừa tướng quân sư ở đây lâu rồi. Để chúng tôi đưa thừa tướng đến gặp Diêm vương kẻo người đợi". Nói xong, họ dắt ta đến trước một vị quân vương miệng rộng, trán dô, mắt vàng, mũi đỏ, có răng nanh như răng sư tử, đầu đội mũ bình thiên. Vị vua ấy quắc mắt nói với ta rằng: " Cái thằng tham quan dâm dục này sao bây giờ mới chịu tới trình diện". Nói xong đạp vào bụng ta một cái. Khi tỉnh dậy ta thấy đau đến bây giờ.

(Khi đánh nước Tống, A Lý Hải Nha bắt cho mình hàng vạn nô lệ và mỹ nữ để hầu hạ chăn gối. Về sau dưới áp lực của triều đình nhà Nguyên,

https://thuviensach.vn

A Lý Hải Nha phải thả một lúc hơn ba vạn nô lệ)

Phàn Tiếp nói:

- Chuyện mộng mị không có thật bao giờ. Thừa tướng chớ lo chi, cứ nghỉ ngơi thuốc thang thế nào bệnh cũng phải lui.

A Lý Hải Nha lại hỏi:

- Áo Lỗ Xích bây giờ ở đâu?

Phàn Tiếp thưa rằng:

- Quan bình chương sự bây giờ thay thừa tướng, đang hội quân ở Kinh Hồ, Kâm, Liêm sắp tiến xuống phương Nam.

- Ta nghe nói hội quân lâu rồi cơ mà. Sao không tiến binh ngay đi?

- Hoàng thượng sợ còn đang nóng bức, chưa muốn cho ra quân.

A Lý Hải Nha nhăn mặt, nói:

- Kẻ nào bày cho hoàng thượng cái kế ấy. Bây giờ ra quân, mùa Thu đã ở An Nam rồi. trùng trình đến mùa thu mới đi, trời mưa tầm tã liệu tiến binh được không. Kế sách chi mà dốt thế! Thật tức chết. Để ta làm tấu biểu dâng lên hoàng thượng.

Nói xong sai gia nhân lấy lụa, mài mực, cố gượng dậy soạn biểu, nhưng mới viết được vài chữ thì hộc ra mấy vốc máu, ngất xỉu. Quan quân dược Khương Vi dùng kim châm vào huyệt nhân trung, hợp cốc, giáp sa, bách hội, dũng tuyền... Một chốc A Lý Hải Nha tỉnh lại, uống một ít sâm thang rồi nói:

- Ta lại thấy Toa Đô, Khoan Triệt về rủ đi. Ma quỷ nhiều lắm. Các ngươi đến miếu Tường Vân mời Vân Tiên đạo sĩ đến cúng quỷ thần cho ta

https://thuviensach.vn

xem bệnh có lui không.

Quân dược đại phu Khương Vi liền cử người đi mời Vân Tiên đạo sĩ. Lúc sau ra ngoài, Phàn Tiếp hỏi Khương Vi:

- Ông là thầy thuốc sao lại tin vào thầy cúng, chẳng lẽ không biết bảy điều bất trị hay sao?

(Bảy điều bất trị: Là bảy trường hợp y học không điều trị được, trong đó có điều rằng: "Người ốm tin thầy cúng mà không tin thầy thuốc thì không thể chữa trị.")

- Sao tôi không biết. Nhưng bệnh tình đã đến nước này, không mong gì chữa được, nên chiều người ốm ông ạ.

Vân Tiên đạo sĩ đến lập hương án cúng tế, làm phép bảy ngày liền nhưng bệnh tình của A Lý Hải Nha càng ngày càng nặng. Đêm Hai bốn tháng Năm (17-6-1286), A Lý Hải Nha mệt lắm, gần sáng gọi Phàn Tiếp đến dặn rằng:

- Ta không thể cùng ngươi ra trận được nữa rồi. Sau khi ta chết, ngươi dâng biểu lên thánh thượng xin cất quân ngay, chớ để dây dưa ngày tháng. Không rửa được cái nhục trên đất Giao Chỉ, ta ở nơi chín suối cũng không nhắm được mắt.

Nói xong, thở dốc lên mấy tiếng, hộc ra vài đấu máu rồi tắt thở. Lúc đó là đầu giờ Dần ngày Hai mươi nhăm tháng Năm năm Bính Tuất, tức năm Chí Nguyên thứ Hai mươi ba nhà Đại Nguyên (18-6-1286). A Lý Hải Nha chết, về sau có bài thơ than rằng:

Chưa từng thất bại ở nơi nào

Nô lệ, gái hầu biết nhường bao

https://thuviensach.vn

Nỗi nhục Nam phương chưa rửa được

Mắt xuống âm ty nhắm được sao?

Phàn Tiếp theo lời A Lý Hải Nha, làm bản tấu dâng lên Hốt Tất Liệt, xin xuất quân ngay. Triều đình được tin A Lý Hải Nha chết, nhiều đại thần dâng biểu khuyên thiên tử không nên xuất quân vì thế các quan trong triều chia thành hai phe. Một phe muốn tiến binh ngay, còn phe kia ngược lại. Đang khi rối ren, có tin sứ thần Đại Việt đến. Hốt Tất Liệt liền cho vào diện kiến. Hai quan đại phu Đại Việt là Nguyễn Nghĩa Toàn và Nguyễn Đức Vinh tiến vào bái lạy, hô vạn tuế nhưng lại xưng là ngoại thần. Hốt Tất Liệt nói:

- Nước An Nam các ngươi là thuộc quốc của nhà Đại Nguyên, các ngươi là bồi thần chứ đâu phải là ngoại thần.

Nguyễn Nghĩa Toàn nói:

- Nước thần tuy nhỏ nhưng cũng có đế vị, đâu phải là thuộc quốc của nhà Đại Nguyên. Bắc Nam giời đất từ cổ đã chia rạch ròi. Thần là bề tôi nước Đại Việt nhận mệnh thiên tử sang sứ, không thể là bồi thần của nhà Đại Nguyên được.

Hốt Tất Liệt thấy Nguyễn Nghĩa Toàn còn trẻ mà ăn nói cứng cỏi, cũng nể nhưng vì muốn tỏ ra mình ở địa vị độc tôn trong thiên hạ nên quát rằng:

- Vua An Nam cũng đòi xưng là thiên tử sao? Vua tôi các ngươi khinh lờn nhà Nguyên ta quá lắm. Để cho các ngươi biết thế nào là đao sắc của ta. Võ sĩ đâu! Lôi hai tên hỗn sứ này ra chém cho ta.

Nguyễn Nghĩa Toàn không nói gì, bình thản nhìn thẳng vào mặt Hốt Tất Liệt, còn Nguyễn Đức Vinh chỉ cười mủm mỉm. Hốt Tất Liệt thấy không uy hiếp được sứ Đại Việt, hỏi:

https://thuviensach.vn

- Ngươi chết đến nơi rồi, sao lại còn cười?

Nguyễn Đức Vinh nói:

- Nhà vua toàn làm những việc chúng tôi đã biết trước, sao không buồn cười.

Hốt Tất Liệt nổi cáu:

- Biết trước! Ngươi biết trước cái gì?

Nguyễn Đức Vinh thũng thẵng nói:

- Sứ thần các nước đến nước tôi đều nói là vua Nguyên tiếp sứ không theo lễ, mà cũng không biết cách bang giao, chỉ có mỗi giọng lấy sức mạnh mà doạ nạt người ta thôi. Tôi nghe vậy không tin, chẳng ngờ đến đây lại hoá thật, thế sao không buồn cười.

- Ngươi dám nói ta không biết cách bang giao sao?

- Tiếp sứ nước ngoài, chưa hỏi đến có việc gì đã lôi ra chém. Từ cổ tới nay có ai biết phép bang giao mà lại làm thế bao giờ.

Hốt Tất Liệt nghe nói như vậy, bảo bọn võ sĩ lui ra rồi hỏi sứ Việt:

- Vậy các ngươi đến đây có việc gì, nói đi.

Nguyễn Nghĩa Toàn nói:

- Trước đây nhà vua đã có chiếu thư rằng cấm các biên tướng không được xâm phạm nước tôi, thế mà năm ngoái vô cớ đem quân sang đánh, làm dân nước tôi không được làm ăn yên ổn, năm nay lại chuẩn bị ra quân. Nhà vua chúng tôi có quốc thư yêu cầu bệ hạ hãy giữ đúng những lời nói trong chiếu thư trước.

https://thuviensach.vn

Hốt Tất Liệt nói:

- Trước đây thực có chiếu thư như thế nhưng vua tôi các ngươi coi thường thiên triều. Gọi vào chầu không vào, bảo cấp lương thảo cho quan binh đi đánh Chiêm Thành không cấp, lại còn giúp người Chiêm đánh lại quan quân. Không được thụ phong cũng xưng vương xưng đế. Vì những nỗi ấy mà ta phải cho Trấn Nam vương thái tử mang thánh binh sang tiễu phạt, sao lại bảo là vô cớ?

Nguyễn Nghĩa Toàn nói:

- Việc vào chầu, vua chúng tôi đã có biểu gửi sang nói rõ là không được khoẻ. Còn như giúp quân lương, nước tôi nhỏ bé, ít dân làm gì ra nhiều lương thảo để mà giúp. Nước Chiêm Thành vốn là thuộc quốc của chúng tôi, không có lỗi gì với nhà vua, thấy bị đánh sao lại không cứu. Còn việc xưng đế...

Không để Nguyễn Nghĩa Toàn nói hết, Hốt Tất Liệt thét võ sĩ lôi ra pháp trường. Hợp Tán Nhi Hải nha nghĩ để nhà vua giết sứ An Nam, nhỡ sau nay có việc sang bên ấy, vua An Nam giết mình thì sao, mới tâu rằng:

- Những lời sứ An Nam tâu bày không phải không có lý. Xin thánh thượng không nên giết họ vội, để tỏ rõ ân lượng của bệ hạ rộng lớn như trời biển. Sau này bình xong An Nam, bắt được vua chúng đem trị tội một thể cũng chẳng muộn gì.

Đạt lỗ hoa xích lộ Bắc Kinh là Bột Nhan Thiết Mộc Nhi cũng tâu rằng:

- Hai nước giao binh không nên chém sứ. Bệ hạ cứ giam chúng lại đã.

Hốt Tất Liệt nghe theo, cho đem đoàn sứ bộ Đại Việt giam lại. Bấy giờ Áo Lỗ Xích ra sức bắt lính, gom lương, đốc phu phục vụ chiến tranh. Bọn quan lại địa phương nhân đấy cướp đoạt tài vật của chúng dân, làm

https://thuviensach.vn

bách tính các vùng Kinh Hồ, Giang Hoài khổ cực không biết đến đâu mà kể. Tuyên uý ty Hồ Nam viết bản tấu dâng nên triều đình có đoạn rằng:

"...

Luôn năm đánh Nhật Bản, dùng binh ở Chiêm Thành khiến trăm họ phải phục dịch chuyên chở rất là cực nhọc, vất vả, sĩ tốt mắc phải chướng lệ chết không biết bao nhiêu mà kể. Bách tính kêu than, tứ dân bỏ nghiệp. Kẻ nghèo bỏ con để cầu sống, người giàu bán sản nghiệp để ứng dịch. Dân khổ như bị treo ngược, mỗi ngày một tăng. Nay lại có việc đánh Giao Chỉ, điều động đến hàng trăm vạn người, tiêu phí không biết bao nhiêu bạc vàng, tiền của. Đó không phải là thương dân. Vả lại trong khi cử động, lợi hại không phải chỉ có một. Lại thêm Giao Chỉ thường sai sứ dâng biểu xưng phiên thần. Nên theo lời xin để hồi sức dân là thượng kế vậy. Không thế thì khoan nới phú thuế cho trăm họ, chứa lương thực, sắm giáp binh đợi đến sang năm, thiên thời lợi hơn chút nữa hẵng cất quân cũng chưa muộn...".

(Tứ dân: Sĩ, nông, công, thương)

Hốt Tất Liệt nghe đọc xong tấu biểu, nổi giận đùng đùng, nói:

- Chỉ là một tuyên uý ty mà dám bàn chuyện nọ kia, ngăn cản ý trẫm. Hợp Tán Nhi Hải Nha nghe mệnh.

Hợp Tán Nhi Hải Nha bước ra quỳ phục đợi mệnh. Hốt Tất Liệt nói tiếp:

- Trẫm phong ngươi làm quan khâm sai, đem kim bài đến bắt tuyên uý ty Hồ Nam về trị tội.

Hợp Tán Nhi Hải Nha bái lạy chịu mệnh nhưng chưa kịp đi, lại có thị thần báo rằng hành tỉnh Hồ Quảng cũng có tấu biểu dâng lên. Hốt Tất Liệt sai quan thị độc mở đọc, có đoạn rằng:

https://thuviensach.vn

"...

Tỉnh tôi trấn giữ hơn bảy mươi sở, luôn năm chinh chiến, sĩ tốt tinh nhuệ đều mệt nhọc ở ngoài, còn lại ở các sở đều là già yếu, mỗi thành ấp không quá hai trăm, sợ nhỡ kẻ gian dò được hư thực đó. Năm ngoái, bình chương A Lý Hải Nha xuất chinh, thu lương ba vạn thạch, dân còn cáo bệnh, năm nay lấy nhiều gấp bội, quan không có tích trữ, mua ở dân thì trăm họ sẽ khổ cực khôn xiết. Nên theo ý dân hoãn việc Nam chinh...".

Hốt Tất Liệt bảo Hợp Tán Nhi Hải Nha ở lại rồi hỏi triều thần rằng:

- Có hai bản tấu như vậy, các khanh hãy bàn xem nên như thế nào?

Tham tri Phàn Tiếp tâu rằng:

- Việc chính lúc này là đánh Giao Chỉ, chuẩn bị đã đâu vào đấy rồi, nên ra quân càng nhanh càng tốt. Đó là ý nguyện của tả thừa tướng.

Tham chính Ô Mã Nhi tâu:

- Lời quan tham tri Phàn Tiếp bàn rất phải. Quân ta đã như mũi tên lên dây cung rồi, bắn càng nhanh càng tốt, chớ để dùng dằng tên cùn cung gãy.

Trong võ ban, các đại tướng cũng muốn đi đánh. Hốt Tất Liệt vui vẻ nói:

- Các tướng đã quyết chí như vậy, ta sợ gì mà không ra quân. Áo Lỗ Xích nhận mệnh!

Áo Lỗ Xích chưa kịp bước ra, có một người bước lên, quỳ lạy dâng tấu biểu. Các quan quay nhìn xem ai. Hoá ra là lễ bộ thượng thư Lưu Tuyên. Hốt Tất Liệt hỏi:

- Lễ bộ thượng thư! Khanh còn gì để tấu trình nữa đây?

https://thuviensach.vn

Lưu Tuyên không trả lời mà cứ phủ phục dâng tấu. Hốt Tất Liệt sai quan thị độc đọc lên cho mọi người cùng nghe. Tấu rằng:

" Thần là lễ bộ thượng thư Lưu Tuyên muôn nghìn lo sợ dâng tấu lên thánh thượng đại hoàng đế nhà Đại Nguyên.

Nước ta mấy lần đánh Nhật Bản, trăm họ oán hờn, quan phủ nhiễu nhương. Mùa xuân năm nay bãi binh, quân dân Giang Triết mừng reo như sấm. An Nam là nước nhỏ, thần phục đã lâu năm, tuế cống chưa từng sai hẹn. Vì biên cương sinh sự hưng binh nên kẻ kia trốn chạy ra hải đảo, khiến cất đại quân đi mà không được công trạng gì, tướng sĩ tổn thương nhiều. Nay lại xuống mệnh đi đánh nữa, ai nghe thấy cũng lo sợ. Từ xưa, dấy quân tất phải theo thiên thời. ở Trung Nguyên, đất bằng còn phải tránh giữa mùa hạ. Giao Quảng là đất viêm chướng, khí độc hại người còn hơn gươm giáo. Nay định tháng Bảy hội các quân ở Tĩnh Giang tới An Nam, tất nhiều người mắc bệnh chết, khi cần kíp gặp giặc lấy gì ứng phó.

Giao Chỉ lại không có lương, đường thuỷ khó đi, không có xe ngựa trâu bò chuyên chở thì không thể tránh được khuân vác theo đường bộ. Một người phu gánh năm đấu gạo, đi về ăn hết một nửa, quan quân chỉ còn được một nửa. Nếu có mười vạn thạch lương, dùng bốn mươi vạn người cũng chỉ đủ lương cho quân ta ăn trong một hai tháng. Chuyên chở, đóng thuyền, phục dịch việc quân phải dùng năm mươi, sáu mươi vạn người. Quảng Tây, Hồ Nam bị điều động luôn, dân ly tán nhiều, lệnh cho cung dịch cũng không thể làm được. Huống chi Hồ Quảng rất nhiều khe động, vốn là nơi ẩn nấp của kẻ trộm cướp. Vạn nhất kẻ gian dò được, chờ lúc đại binh đi khỏi, thừa cơ gây biến. Tuy có quân mã bảo vệ nhưng toàn là già yếu mệt nhọc thì cự địch sao nổi.

Sao không nghĩ đến việc cùng người hiểu biết sự thể của phía quân bên kia mà bàn bạc phương lược vạn toàn. Không làm như vậy e rằng lại dẫm vào vết xe cũ.

https://thuviensach.vn

Cẩn tấu".

(Các bản tấu lấy trong cuốn tư liệu Việt Nam ba lần đánh Nguyên toàn thắng của nhà nghiên cứu Nguyễn Lương Bích, NXB Quân đội nhân dân)

Lời tấu vừa đọc xong không khác gì gáo nước lạnh đổ vào cái khí thế muốn đánh đang bốc lên hừng hực của đám võ quan. Hốt Tất Liệt nhíu mày giây lâu mới hỏi quần thần:

- Chư khanh thấy lời tấu của Lưu thượng thư thế nào?

Cả triều đình im phăng phắc. Ai cũng biết rõ những điều Lưu Tuyên trình tấu là hoàn toàn đúng sự thực, không thể phản bác. Lúc lâu sau có quan binh bộ thượng thư là Lương Tằng tâu rằng:

- Biểu tấu của Lưu thượng thư quả là thấu tình đạt lý. Nay quân ta chưa hội đủ, thuyền bè chưa chuẩn bị kịp, dân phu chuyển vận quân lương chưa sẵn sàng, ra quân ngay thế nào được.

Hốt Tất Liệt hỏi:

- Theo ý khanh cần chuẩn bị thêm những gì?

Lương Tằng tâu:

- Năm trước xuất binh không thu được thắng lợi là vì thuỷ binh quân ta không đủ để tác chiến trên chiến trường sông ngòi. Nay đã đóng thêm thuyền chiến nhưng có thuyền, có quân tất cần phải có tướng. Sở dĩ thuỷ quân của ta thường thất lợi là vì không có tướng chỉ huy giỏi thuỷ chiến.

Hốt Tất Liệt hỏi:

- Tướng như thế nào mới là giỏi thuỷ chiến?

Lương Tằng tâu:

https://thuviensach.vn

- Tướng giỏi thuỷ chiến trước tiên phải hiểu điềm giời mưa gió, ở giữa biển khơi phải biết phương vị, tính được nước triều lên xuống mà thủ lợi cho mình, phải biết hành quân trên biển, bày trận trên sông, chỉ huy binh thuyền tiến thoái ẩn hiện khiến quân giặc không biết đâu mà lường, cách xa trăm bộ bắn chết kẻ đứng trên thuyền giặc.

- Như Ô Mã bạt đô có phải là tướng như vậy không?

- Ô Mã bạt đô, tham tri Phàn Tiếp, Đường Ngột Đải đều chỉ giỏi từng mặt chứ chưa ai được toàn diện.

- Các tướng An Nam có ai toàn diện không?

- Muôn tâu thánh thượng! Thuỷ binh chính là cái trụ cột của quân Nam nên họ có nhiều thuỷ sư rất giỏi, loại thượng hạng như Khánh Dư, Nhật Duật, Quốc Khang, Quang Xưởng phải kể hàng trăm.

- Các tướng của ta có ai được như vậy không?

- Các tướng của ta duy chỉ có một mình tả thừa Lý Hằng là so được với họ nhưng ông ấy không còn.

Hốt Tất Liệt nói:

- Quả đúng như vậy thì cần phải hoãn binh. Khi nào tìm đủ những thuỷ sư thượng hạng mới ra quân.

Liền xuống chỉ cho Áo Lỗ Xích đình binh. Đại tướng thuỷ quân là A Thích Hãn tâu rằng:

- Thần biết một người có thể gọi là thượng hạng thuỷ sư. Nếu bệ hạ dung nạp được người ấy, thuỷ quân của ta không còn lo gì.

Các quan trong triều nghe nói vậy đều im lặng chờ đợi.

https://thuviensach.vn

Thật là:

Tướng soái vẫn chưa làm nên chuyện

Thuỷ sư thượng hạng lại bày trò

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem vị thuỷ sư mà A Thích Hãn tiến cử ấy là ai.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 45

Hốt Tất Liệt ra công kén tướng

Trần Hưng Đạo dốc sức luyện quân

Đang nói Hốt Tất Liệt hỏi các quan xem ai là người có thể chỉ huy thuỷ quân được như các tướng Việt. A Thích Hãn bước ra tâu là có biết một người như vậy. Hốt Tất Liệt hỏi:

- Khanh đã biết có người như vậy sao không nói sớm với trẫm?

A Thích Hãn tâu:

- Thần chỉ sợ bệ hạ không dung người ấy nên không dám tâu lên.

- Khanh cứ nói đi. Chỉ cần người ấy có thể đánh được quân Nam, dẫu trước kia có tội lỗi gì trẫm cũng xóa hết.

A Thích Hãn nghe phán vậy mới tâu rằng:

- Người ấy họ Trương, tên là Văn Hổ. Cha Hổ là Trương Huyên vì không muốn thần phục nhà Đại Nguyên ta nên tập trung thủ hạ, mua sắm tàu thuyền, nhiều lần đánh cướp quan binh ở vùng biển phương Nam. Sau nhờ uy đức của hoàng thượng chiêu dụ được Trương Huyên nhưng Văn Hổ không chịu theo, nay vẫn hoành hành cướp phá trên vùng biển Quỳnh châu. Quan binh không thể nào bắt được. Người này trên thông thiên văn, dưới tường địa lý, vào đất liền có thể khai sơn phá thạch, ra ngoài biển biết được con nước xuống lên, cưỡi hải hạm rong ruổi trên biển lớn cả tháng mà

https://thuviensach.vn

không sợ kình ngao mưa gió, xem hải hoạ, dụng la bàn tính toán nơi đi bến đỗ không sai sót bao giờ.

(Quỳnh châu: Đảo Hải Nam, Trung Quốc ngày nay.

Hải hoạ: Hải đồ tức bản đồ đi biển.

Dụng la bàn: Dùng địa bàn. Người Trung Quốc biết dùng kim Nam châm vào việc định phương hướng từ thời nhà Tống. Phát minh này được áp dụng ngay vào việc đi biển, đến đời Minh thì kỹ thuật la bàn mới thực sự phát triển)

Hốt Tất Liệt nói:

- Làm sao mà tìm được y?

A Thích Hãn tâu:

- Khi trước đi đánh Nhật Bản, thần có gặp Trương Văn Hổ trên đảo hoang, vì mến y có tài nên khuyên về hàng triều đình. Y có nói "Triều đình muốn ta hàng, ít ra cũng phải phong tước vạn hộ". Hoàng thượng muốn dùng người ấy, xuống chiếu phong làm vạn hộ tướng quân, thần xin đi dụ hắn về hàng.

Thượng thư Lưu Tuyên can rằng:

- Trương Văn Hổ chưa có công lao với triều đình, lại từng đánh giết quan binh, tự dưng được dùng làm tướng, ăn lộc vạn hộ, rất là trái lẽ. E rằng nhiều người không phục.

Thượng thư Sài Thung tâu rằng:

- Điều đó không ngại gì. Ngày xưa Thành Cát Tư Hãn dùng Mộc Hoa Lê, Nạp Nhã A chẳng phải đã từng là những kẻ thù đó sao? Thần nghĩ phép

https://thuviensach.vn

dùng người có công thì thưởng, có tài thì dùng, chớ vì lỗi trước của người ta mà bỏ.

Hốt Tất Liệt vui vẻ nói:

- Sài thượng thư nói rất hợp ý trẫm.

Phán xong, liền xuống chiếu phong Trương Văn Hổ làm vạn hộ Giao Chỉ hải thuyền, cho A Thích Hãn lĩnh kim bài đi triệu. A Thích Hãn nhận chỉ, liền mang hơn trăm tuỳ tùng lên thuyền đến Quỳnh châu, còn đang lênh đênh trên biển thì bị một đội hải hạm tấn công. A Thích Hãn ít quân không chống nổi, bọn hải tặc bắt được dẫn đến trước mặt một tướng cướp. Tướng cướp ấy hỏi:

- Nhà ngươi là quan lại phương nào, đi đâu tới nơi đây?

A Thích Hãn nói:

- Ta là mệnh quan của triều đình, đến đây tìm một người. Các ngươi bắt ta, không sợ triều đình mang quân đến hỏi tội ư?

Tướng cướp vểnh ria cười, nói:

- Nếu chúng ta biết sợ triều đình của các ngươi, đâu còn là hảo hán trên đời. Hắn là triều đình cử ngươi đến đây tìm quan sở tại mưu vơ vét của cải trong chúng dân chứ gì. Thế thì chẳng thể tha cho ngươi được. Lâu la! Đem thằng quan chó này ra mổ thịt cho ta.

A Thích Hãn nói:

- Ối ối! Ta có phải là con dê đâu mà đem mổ thịt. Ta đến đây không phải tìm quan địa phương mà muốn tìm Trương đầu lĩnh.

Tướng cướp ngạc nhiên, há mồm hỏi:

https://thuviensach.vn

- Tìm Trương đầu lĩnh! Tìm Trương đầu lĩnh làm gì?

- Ta mang chỉ dụ của nhà vua đến phong cho Trương đầu lĩnh làm vạn hộ tướng quân. Từ nay Trương đầu lĩnh đã làm quan rồi. Xin dám hỏi tráng sĩ tên họ là chi?

- Ta là Lý Ngao, thuộc tướng của Trương đầu lĩnh đây. Để ta cho người đến báo với phó đầu lĩnh Triệu Kình.

Một chốc thấy có chiếc thuyền con đưa đến một viên tướng cướp khác. Viên tướng này miệng rộng, răng hô, mắt nhỏ mà tròn, nhìn chòng chọc như muốn cắn người ta. Bọn cướp biển trông thấy đều đứng lên chào. Đấy chính là phó đầu lĩnh Triệu Kình. Nghe Lý Ngao kể lại đầu đuôi xong, Triệu Kình hỏi A Thích Hãn:

- Nhà ngươi nói đến đây tìm Trương đầu lĩnh thì có gì làm bằng?

A Thích Hãn liền đưa tờ chỉ dụ cho Triệu Kình xem. Nhưng Triệu Kình không biết chữ, hỏi:

- Cái này là thứ khỉ gì đây?

A Thích Hãn nói:

- Đây là chiếu chỉ của nhà vua phong cho Trương đầu lĩnh làm vạn hộ tướng quân.

Triệu Kình nói với Lý Ngao:

- Ta chẳng biết vua với vạn hộ tướng quân là cái con mẹ gì, cứ trói cả lại đem về trình đầu lĩnh.

Lý Ngao tuân lệnh, cho lâu la giải bọn A Thích Hãn về sào huyệt trên hoang đảo ở phía Tây Quỳnh châu. Trương Văn Hổ trú quân ở khu dinh thự rất lớn trong cánh rừng giữa hoang đảo, bốn mặt có tường đá làm thành, từ

https://thuviensach.vn

biển lên phải đi qua một bãi cát rộng, trèo qua mấy trăm bậc đá mới đến Khán Hải môn. Xung quanh cây cối tốt tươi, vào trong đường đi rộng rãi, lính gác y giáp chỉnh tề, rõ là một chốn giang sơn riêng của bậc anh hùng chọc trời khuấy nước. Lý Ngao bảo bọn lâu la vào báo. Lát sau A Thích Hãn thấy Trương Văn Hổ từ trong dinh đi ra, mừng quá kêu lên:

- Trương đầu lĩnh cứu ta!

Trương Văn Hổ cũng kêu lên:

- Thuỷ sư A Thích Hãn, đại ca đi đâu mà đến nỗi thế này?

Nói xong quát bọn lâu la cởi trói rồi mời vào dinh, phân ngôi chủ khách nghị sự, hỏi:

- Tướng quân đem lính đến nơi hoang đảo này hẳn muốn bắt ta chăng?

A Thích Hãn cười, nói:

- Đâu có! Bậc anh hùng như Trương đầu lĩnh, dẫu có mười vạn thiên binh chắc chi đã dám bắt. Tôi mang chiếu chỉ của thiên tử đến phong cho đầu lĩnh làm vạn hộ Giao Chỉ hải thuyền, chẳng ngờ bị thủ hạ của đầu lĩnh tóm về đây, thế lại hoá may không phải tìm lâu.

Nói đến đây A Thích Hãn đứng dậy hô:

- Hoàng đế có chỉ.

Trương Văn Hổ cùng bọn lâu la quỳ xuống chờ nghe chỉ. A Thích Hãn loay hoay tìm mãi chẳng thấy chỉ dụ đâu, mãi sau mới nhớ ra là đã đưa cho Triệu Kình, chưa lấy lại. Trương Văn Hổ bảo:

- Thôi được rồi, để ta sai quân đến chỗ Triệu Kình lấy về đây.

Hôm sau Trương Văn Hổ tập họp lâu la, nói:

https://thuviensach.vn

- Nay ta chịu sắc phong của hoàng đế, phải về triều chịu mệnh. Lý Ngao đi theo ta. Triệu Kình ở lại chăm lo cho anh em, trông coi doanh trại, đợi khi ta bình xong An Nam sẽ về cùng các ngươi chung hưởng giàu sang.

Triệu Kình nói:

- Chúng ta vốn là người Tống, không muốn thần phục nhà Nguyên. Đầu lĩnh nay nhận sắc phong há chẳng phải là đầu hàng quân cường Hồ mà làm tổn hại thanh danh của bậc đại hảo hán trên giang hồ ư? Chi bằng giết quách bọn A Thích Hãn, chiêu binh mãi mã, mua tầu sắm thuyền, lập một giang sơn riêng ở đây, thoả sức tung hoành có hơn không?

Bọn lâu la cũng đồng thanh nói:

- Xin đầu lĩnh ở lại cùng chúng tôi gây dựng cơ nghiệp.

Trương Văn Hổ bảo:

- Các ngươi nói cũng phải nhưng xét cho cùng, nước ta từ thời Bàn Cổ trải qua Phục Hy, Hoàng Đế, Thần Nông, Nghiêu, Thuấn, Hạ, Thương, Chu, Tần, Hán, Tấn, Tuỳ, Đường, Tống, nay đến nhà Nguyên ai có đức thì được thiên hạ. Không có triều đại nào thịnh rồi không vong, không có quốc gia nào không đến lúc thay vua đổi chủ. Chúng ta dẫu lưu luyến triều đại cũ phỏng có ích gì. Chi bằng theo tân trào lập chút công danh để tên tuổi lưu đến muôn đời không bị chôn vùi mục nát cùng cây cỏ có hơn không? Các ngươi cứ ở lại đây. Ta đi nhiều thì vài ba năm, ít thì dăm bảy tháng là quay lại, quyết chẳng khi nào bỏ rơi các ngươi đâu.

Bọn Triệu Kình cùng lâu la thấy không thể giữ được Trương Văn Hổ, mới mở tiệc ở Vọng Ba đình để tiễn đưa. Ít ngày sau A Thích Hãn đưa Trương Văn Hổ về đến Đại Đô. Hốt Tất Liệt thiết triều, hỏi Trương Văn Hổ rằng:

https://thuviensach.vn

- Nay trẫm muốn ra quân bình định Giao Chỉ nhưng các quan có người cho rằng việc vận chuyển lương thực khó khăn, người thì bảo thuỷ quân của An Nam rất mạnh, thuỷ quân của ta không thể địch nổi. Theo ý khanh nên làm thế nào?

Trương Văn Hổ tâu:

- Những khó khăn mà các quan trong triều đã tâu trình đều đúng cả nhưng không phải không vượt qua được.

- Vậy hẳn khanh đã có chủ kiến của mình?

- Tâu bệ hạ! Phàm đã tiến hành chiến tranh thì không bao giờ lại chỉ có thuận lợi mà không có khó khăn. Vì vậy người làm tướng phải cân nhắc thuận lợi khó khăn của ta và của đối phương xem bên nào nhiều ưu thế hơn, tiếp theo tìm cách hoá giải những khó khăn của ta, biến chúng thành những thuận lợi để nắm phần thủ thắng. Ví như quân ta nay nước rộng, dân đông, quân nhiều, tướng giỏi ấy là thế mạnh nhưng phải mang quân đi xa vận chuyển lương thảo không thuận lợi. Quân ta ở xứ lạnh đã quen, nay đến miền ẩm nhiệt dễ sinh ốm đau chướng lệ, lại gặp quân địch cơ động bằng thuyền, ấy là khó khăn. Để hoá giải những khó khăn này cũng chẳng khó gì.

Hốt Tất Liệt vui vẻ nói:

- Khanh hãy nói rõ cách giải quyết từng khó khăn ấy cho trẫm nghe.

Trương Văn Hổ nói tiếp:

- Thứ nhất muốn quân lính tránh được mùa hè nắng nóng phương Nam, phải nhanh chóng hành binh vào mùa Thu, Đông thực hiện đánh nhanh thắng nhanh. Thứ hai để bình định một miền đất đầy những sông ngòi, nhất định phải có thuỷ binh mạnh với những tướng lĩnh giỏi thuỷ chiến. Thứ ba muốn đánh nhanh thắng nhanh, việc giải quyết hậu cần phải

https://thuviensach.vn

đi trước một bước. Nếu dùng dân phu khuân vác, cứ mỗi lính phải có hai dân phu phục dịch, tất số dân phu lên đến hàng trăm vạn mới đủ, vì thế thần cho rằng dùng thuyền biển tải lương thảo là biện pháp tốt nhất.

Hốt Tất Liệt cười ha hả, nói:

- Ý ấy thật hay! Quả là trời đã sai khanh xuống giúp trẫm. Tuy nhiên năm ngoái thuỷ quân của ta cũng rất mạnh, vì sao thất bại thê thảm đến như vậy?

Trương Văn Hổ tâu:

- Tâu bệ hạ! Thuỷ binh của ta năm ngoái mạnh mà thua là vì giữa bộ binh với thuỷ binh không kết hợp được với nhau trong khi tác chiến. Hải đoàn của nguyên soái Toa Đô hoạt động gần như hoàn toàn đơn lẻ, thiếu hẳn sự chi viện của quân kỵ bộ. Ngược lại quân kỵ bộ của thái tử khi cần đánh trên sông với quân Nam chỉ có một ít thuyền bè tự tạo với một đội ngũ thuỷ thủ, tướng lĩnh quen đánh nhau trên bộ mà thôi. Đến khi quân Nam phản công trên tuyến đường sông, hai đạo quân của ta mỗi người mỗi ngả. Như vậy thua cũng không lấy gì làm lạ.

Hốt Tất Liệt ra chiều suy nghĩ, gật gù:

- Đúng lắm! Đúng lắm! Nhưng làm sao có thể tạo ra được một đội thuỷ binh thiện chiến?

- Muốn có một đội thuỷ quân mạnh, xin hoàng thượng điều cho bảy vạn quân gồm hai vạn thuỷ thủ, năm vạn chiến binh của ba tỉnh Giang Hoài, Giang Tây, Hồ Quảng cùng các tướng lĩnh đến Khâm châu luyện tập, bất quá chỉ trong vòng nửa năm là có thể dùng được. Trong khi đó ta lo thu gom thêm lương thảo, đóng các đại hải thuyền để chở quân lương. Đầu mùa thu sang năm ra quân không phải lo gì nữa.

Hốt Tất Liệt cả mừng, nói:

https://thuviensach.vn

- Phải lắm! Phải lắm.

Lập tức xuống chỉ cho các tướng Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp, Lưu Khuê, Trương Văn Hổ thao luyện bẩy vạn quân tại Khâm châu. Lễ bộ thượng thư Lưu Tuyên can rằng:

- Nhiều năm chinh chiến, dân tình rất cực khổ, thế nước chưa khôi phục. Xin hoàng thượng chớ nghe lời kẻ trộm cướp võ biền mà dấy động can qua. Thần e rằng lần ra quân này kết cục cũng chẳng hơn gì lần trước.

Hốt Tất Liệt nổi giận đùng đùng, thét:

- Giỏi cho Lưu Tuyên dám buông lời sàm bậy làm nản bụng quân, tội thật đáng chết. Võ sĩ hãy lôi ra ngoài chém.

Lưu Tuyên cố nói thêm rằng:

- Thần dẫu chết cũng không sao nhưng nghĩ câu "Hữu tham hữu hoạ, vô tham vô hoạ". Nhà Nguyên ta đất rộng đến ức vạn dặm mà vẫn còn ham muốn mãi, chưa chắc đã là sự tốt lành.

Hốt Tất Liệt xua tay, nói:

- A! Ngươi dám nguyền rủa nhà Đại Nguyên ta sao? Chém ngay! Chém ngay!

Các quan đại thần trong khu mật viện cùng thượng thư Sài Thung, thượng thư Lương Tằng quỳ trước sân rồng, dập đầu dâng lời tấu xin cho Lưu Tuyên. Hốt Tất Liệt thấy các quan tâu trình tha thiết quá mới truyền rằng:

- Các quan đã có ý như vậy, hãy tạm tống y vào nhà ngục, đợi đánh xong phương Nam hãy đem ra xử.

Thân vương Tích Lệ Cơ bước ra tâu rằng:

https://thuviensach.vn

- Thần nghĩ rằng Lưu Tuyên chỉ lo cho xã tắc mà thôi. Nay dân nước rất là khổ sở vì phải phục dịch quân lính. Từ năm Chí Nguyên thứ mười tám tới nay quân ta đi đánh Nhật Bản, Chiêm Thành, Giao Chỉ đều thất lợi. Quân sĩ chết hại đến hàng trăm vạn người. Kẻ thoát về được lại què cụt thương tật không làm ăn gì được, trở thành gánh nặng trong dân chúng. Đồng ruộng thiếu người cầy cấy, thợ thuyền công nghệ mải việc chế tạo khí cụ chinh chiến, buôn bán thông thương ùn tắc vì loạn lạc, sĩ tử phiêu dạt không biết hướng về đâu. Lại thêm giặc cướp nổi lên ở khắp nơi làm cho tứ dân càng thêm cùng khốn. Nay dồn sức nước để cất quân đi, thật là nguy lắm. Xin hoàng thượng tha cho Lưu Tuyên mà xét chuẩn lời tâu ấy.

(Năm Chí Nguyên thứ mười tám: Tức năm Tân Tỵ-1281)

Một số thân vương khác cũng tỏ ra đồng tình với Tích Lệ Cơ. Hốt Tất Liệt mắng át đi rằng:

- Tích Lệ Cơ là một thân vương mà cũng theo Lưu Tuyên nói lời nhảm bậy. Ngươi thật không đáng mặt là con cháu của dòng họ Một Nhĩ Chỉ Chân.

Mắng xong, sai võ sĩ đuổi Tích Lệ Cơ ra ngoài, lại truyền rằng từ nay không có chiếu đòi, không được vào chầu. Tích Lệ Cơ bị quân ngự lâm lôi ra ngoài nhưng vẫn cố ngoái đầu lại nói rằng:

- Hoàng thượng ôi! Nông suy bách nghệ bại. Nay đồng ruộng bỏ hoang, không người cầy cấy, tang đạo úa tàn, dân nước rồi biết sống sao đây?

Hốt Tất Liệt gào lên:

- Lôi ra ngay! Lôi ra ngay! Đừng để nó nói nhiều lời, bẩn tai của trẫm!

Các thân vương khác thấy vậy, không ai dám nói thêm gì nữa nhưng trong lòng không khỏi lo lắng buồn rầu. Chỉ có đám võ quan chủ chiến là

https://thuviensach.vn

hung hăng hưởng ứng, Ô Mã Nhi tâu rằng:

- Các tướng Phí Củng Thần, Đào Đại Minh đều coi giữ thuỷ quân đã lâu, xin hoàng thượng cho cùng đến Khâm châu luyện quân.

Hốt Tất Liệt phán:

- Trẫm chuẩn tấu. Các khanh thấy ai là người có tài thuỷ chiến, cứ tiến cử. Trẫm trọng dụng ngay.

Phàn Tiếp tâu:

- Trương Ngọc, Từ Khánh cũng là những tướng có thể chọn làm thuỷ sư hiếm có trên đời.

Hốt Tất Liệt cũng chuẩn tấu ngay, rồi xuống chiếu cho các tướng mang quân đến Khâm châu tập luyện. Binh bộ thị lang là Điệt Hắc Mê Thất tâu:

- Năm ngoái đất An Nam tuy bị quân ta tàn phá nhưng xem ra vua tôi chúng không sợ hãi chút nào. Xin hoàng thượng cử một đoàn sứ giả sang xem năm nay bọn họ định chống đỡ với ta ra sao.

An phủ sứ lộ Bắc Kinh là Bột Nhan Thiết Mộc Nhi tâu rằng:

- Lời quan thị lang nói rất phải. Nhân vừa có sứ của An Nam sang, hoàng thượng nên thả cho họ về rồi cử sứ đoàn chúng ta cùng đi, lựa thời mà dò xét tình hình người Nam.

Thượng thư Lương Tằng tâu rằng:

- Các quan bàn vậy cũng phải nhưng không nên thả hết sứ Nam. Ta hãy thả Nguyễn Đức Vinh cùng một nửa sứ đoàn của chúng về. Còn Nguyễn Nghĩa Toàn không nên giam nữa, giữ lại cho ra ở ngoài công quán,

https://thuviensach.vn

cử người giao tiếp mà dò hỏi, thế nào cũng biết hết tình hình vua tôi của chúng.

Hốt Tất Liệt nghe theo lời tấu ấy, ngày mười sáu tháng sáu năm Chí Nguyên thứ hai mươi ba (08-7-1286) cử Diệc Mã Lạt Đan làm chánh sứ sang Đại Việt, cho quan đại phu nước Đại Việt là Nguyễn Đức Vinh cùng về. Trên đường đi, Diệc Mã Lạt Đan dò hỏi Nguyễn Đức Vinh:

- Năm ngoái có chuyện chiến tranh, xem ra dân xứ An Nam điêu hao nhiều lắm, vạn nhất có chuyện can qua nữa, người Nam lấy gì mà chống?

Nguyễn Đức Vinh cười mà rằng:

- Cảm ơn quan chánh sứ đã có lòng lo cho nước chúng tôi, nhưng tre trên rừng vẫn còn, nước Đại Việt không sợ thiếu gì người đánh giặc.

Diệc Mã Lạt Đan lại hỏi:

- Quan đại phu đã nói như vậy, hẳn người An Nam đã có trù liệu cả rồi.

- Đúng thế.

- Nhưng năm nay quân thiên triều thuỷ bộ cùng tiến xuống, hỏi người Nam định chống thế nào đây?

- Núi có sơn thần, biển có long tinh, làm sao mà phải sợ.

Đại loại Diệc Mã Lạt Đan còn dò hỏi nhiều lần như thế nữa nhưng Nguyễn Đức Vinh vẫn chỉ trả lời mơ hồ như vậy, hoá ra cuối cùng không dò xét được việc gì. Lúc đến Thăng Long, Diệc Mã Lạt Đan cũng dò hỏi các quan viên Đại Việt như vậy nhưng ai ai cũng trả lời lấp lửng cả. Ít ngày sau nghe nói tướng Đại Việt là là Trung Thành vương luyện thuỷ binh ở Tây hồ, Diệc Mã Lạt Đan liền cùng bọn tuỳ tùng ăn mặc giả ra kiểu người

https://thuviensach.vn

Tống lánh nạn đến xem, thấy thuyền quân Việt nhiều vô kỳ kể. Hàng nào đội ấy cờ xí nghiêm trang, gươm giáo sáng ngời. Trung Thành vương cầm cây giáo dài, đứng trên mũi một chiếc ưng thuyền, chỉ huy bày trận. Xem một lúc lâu, Diệc Mã Lạt Đan hỏi bọn tuỳ tùng rằng:

- Các ngươi có biết người An Nam bày trận gì đây không?

Bọn tuỳ tùng đều nói:

- Chúng tôi chưa từng đánh thuỷ bao giờ nên không biết trận này là trận gì.

Diệc Mã Lạt Đan nói:

- Ta xem ra đây là trận Tiểu Chu Thiên của Tôn Vũ tử.

Bọn tuỳ tùng nhao nhao hỏi.

- Xin chánh sứ giảng tường tận cho.

- Trận này vốn Tôn Tử soạn cho bộ binh nhưng người Nam đã biến đổi chút ít mà huấn luyện cho thuỷ quân của họ. Toàn trận lấy phương vị đều là số tám. Phía ngoài là bát trận gồm: Thiên, địa, phong, vân, long, hổ, xà, điểu. Mỗi trận có sáu đội thuyền, tám trận là bốn mươi tám đội. Bên trong có bốn hiệu gồm: Tả hiệu, Hữu hiệu, nội Tả, nội Hữu. Mỗi hiệu có bốn đội, bốn hiệu là mười sáu đội. Lại có hai mươi bốn đội du binh tượng trưng cho hai mươi bốn khí của trời đất. Cộng cả trận có tám mươi tám đội thuyền. Mỗi đội có năm mươi người, tổng số là bốn nghìn bốn trăm chiến sĩ. Đó là tượng số tiểu chu thiên vậy. Trận này có mười phép biến là Thái Cực Hỗn Thiên, Lưỡng Nghi Phân Khai, Tứ Tướng Đối Xung, Trận Vuông, Trận Tròn, Trận Cong, Trận Thẳng, Trận Nhọn, Trường Xà Đảo Quyền, Trường Xà Liên Châu. Khi biến trận thì lấy bốn vị trí thiên, địa, phong, vân ở bốn góc làm chính binh, lấy bốn vị trí long, hổ, điểu, xà ở bốn

https://thuviensach.vn

phương làm kỳ binh. Kỳ chính, chính kỳ xoay vần biến hoá vô cùng tận. Hai mươi bốn đội du binh để bổ khuyết cho những nơi cần thiết.

Bọn tuỳ tùng nói:

- Chánh sứ đã biết rõ như vậy, sau này lo gì không phá được.

Diệc Mã Lạt Đan nói:

- Không phải thế. Những điều ta nói trên kia chỉ là những kiến thức tóm lược của thế trận này thôi. Trong mười phép biến cơ bản lại còn tuỳ từng người chỉ huy có cách thay đổi khác nhau nên tám mươi tám đội binh biến hoá muôn ngàn nẻo, nếu không nhận biết kịp thời, dẫu có trăm vạn hùng binh cũng không phá được.

Dân chúng trên bờ đứng xem, một chàng thiếu niên nói:

- Khiếp! Người xem đông quá nhỉ. Họ bảo ở hồ Lục Thuỷ cũng đông lắm.

(Ngày xưa trai tráng đến tuổi trưởng thành vẫn gọi là thiếu niên)

Một gã thiếu niên khác hỏi chàng vừa nói:

- Đằng hồ Lục Thuỷ luyện tập môn gì?

Chàng kia chỉ tay về phía mấy người đi ngựa đang đến gần, nói:

- Nghe mấy vị công tử kia bảo đằng hồ Lục Thủy, thần xạ Nguyễn Chế Nghĩa đang dạy quân lính bắn cung, bắn nỏ.

Gã thiếu niên nói với vẻ thèm thuồng:

- Tiếc quá! Tôi kém có một tuổi mà không được đi lính để luyện tập đợt này, chỉ mỗi mình anh tôi được đi thôi.

https://thuviensach.vn

Anh chàng kia phủ nhận:

- Không phải! Đấy là ý của Hưng Đạo đại vương nói rằng: "Quân cần tinh, không cần đông" nên mới để đợt của chúng ta lại. Các vương hầu, tướng lĩnh luyện quân ráo riết cũng là theo lệnh của đại vương cả đấy.

Diệc Mã Lạt Đan vẫn chú ý lắng nghe câu chuyện của hai chàng thiếu niên Đại Việt, thấy hai anh này có vẻ hiểu biết, mới tọ tọe bắt chuyện, hỏi:

- Nghe nối lần nài quân Nguên sang tông lám. Cái nỉ có piết Hương Tạo vương bố tí quân lược thế nào tể chôống nhao với quân Nguên khôông?

Gã thiếu niên láu táu nói:

- Ối giời! Sang đông thì sợ cái quái gì. Hưng Đạo vương đã cho...

Gã thiếu niên chưa nói hết câu, bị anh bạn dẫm lên chân ra hiệu im ngay. Rồi anh ta hỏi lại Diệc Mã Lạt Đan:

- Ông là người Tống lánh nạn phải không? Muốn biết đại vương bố trí quân lực thế nào phải đến hỏi đại vương ấy chứ.

Diệc Ma Lạt Đan thấy không dò hỏi được gì, bảo bọn tuỳ tùng:

- Ta quay về hồ Lục Thuỷ xem họ bắn cung, bắn nỏ thế nào.

Nói xong lên xe đi ngay. Chàng thiếu niên Đại Việt hỏi bạn:

- Sao anh lại ra hiệu cho tôi lặng im?

Chàng kia bảo:

- Nghe giọng nói cùng nhìn cách ăn mặc, họ có vẻ là người Tống. Nhưng biết đâu chúng chả là bọn gian tế của người Nguyên đi dò xét quân

https://thuviensach.vn

ta. Chớ có tiết lộ điều hệ trọng của quan binh. Ông tớ dặn thế.

- Ừ! Anh nói phải. Tôi cứ hay láu táu.

Sau trận chiến năm ngoái, xóm Cây Duối bên hồ Lục Thuỷ thay đổi nhiều lắm. Nhà hàng thịt chó chạy loạn về quê chưa kịp lên, cửa hàng bị đập phá tan nát không có người dọn dẹp, đậy tạm bằng mấy tấm liếp nứa. Vợ chồng bác cả Thìn gồng gánh về từ lúc giặc mới chạy khỏi thành Đại La. Mấy ngày dọn dẹp nhà cửa xong, bác Thìn gái lại sắm gánh, mua bún, mua cua nấu riêu bán cho các chú lính cùng những bà con trong phố đang lần lượt tìm về. Bác Thìn trai vẫn cọc cạch chữa xe chữa kiệu ngoài đầu phố. Công việc của bác dạo mới đầu chỉ xem như việc làm qua ngày đoạn tháng nhưng về sau thấy bác làm khéo nên các vương hầu, công tử, thương khách giàu có đến nhờ làm ngày một nhiều, hoá ra thành nghề hẳn hoi. Anh con rể, chồng cô Quy phải cùng làm phụ với bác. Cậu Long đi lính vắng nhà nên hai bác để vợ chồng cô Quy ở cùng. Chỉ có cái Phượng là khác tính hơn cả, nó bảo không thể sống cảnh nghèo khó mãi được nên sang hát cho nhà Tư Phúc. Bác cả Thìn bảo:

- Mày đi hát ở bên ấy thì tao không còn bố con gì với mày nữa. Nhà tao giữ đạo thanh bần, không thể có đứa con gái đi theo bọn xướng ca vô loài được.

(Thời phong kiến ở nước ta, những người làm nghề ca hát rất bị coi khinh. Thậm chí triều đình còn ra đạo luật không cho con em những người này đi thi)

Cái Phượng cãi rằng:

- Con cũng muốn giữ giá thanh cao nhưng cái nghèo đi với cái hèn, con không chịu được.

Hoá ra hai bố con cãi nhau. Cái Phượng mặc cho bố mẹ chửi mắng, cứ sang kiếm tiền ở nhà Tư Phúc.

https://thuviensach.vn

Năm ngoái, kỹ viện Phúc Tình bị quân Thát đốt cháy chỉ còn trơ lại cái nền đất với đống tro tàn. Tấm đại tự có ba chữ Tử Vị Quốc đen thui nham nhở, nằm lẫn trong đám bàn ghế giường tủ của các kỹ nữ. Người ta kháo nhau rằng lý tể Vũ Tình cùng hai đứa con của Tư Phúc là Mạnh Hùng và Ấu Lang mải chôn giấu tiền của, khi quân Nguyên vào, không kịp chạy, bị nó giết chết cả. Ai cũng bảo:

- Khổ thân anh Tư Phúc ngày trước, có công với nước mà vớ phải chị vợ chẳng ra gì, đến nỗi phải tiệt mầm thối mấm, hết cả người hương hoả.

Người khác bảo:

- Tại cái con vợ nó vô phúc quá, đi bắt nhân tình với thầy lý Vũ Tình mới đến nỗi như vậy.

- Ôi dào ơi! Nhân tình mới chả nhân bánh. Già nhân ngãi non vợ chồng lại còn hùn vốn làm ăn, bức hãm ả đào, kỹ nữ nhiều đứa đến chết. Nó báo oán cho đấy thôi.

Vợ Tư Phúc trở về đào ở vườn sau lên được mấy chum xu đồng, ngân lượng, thuê người dựng tạm căn nhà lá, lại tiếp tục chiêu bọn ca kỹ làm đệ tử, mở hàng đón khách, vì thế mới dỗ được cái Phượng nhà bác cả Thìn theo sang hát. Bác cả Thìn nói con không được, giận quá kéo về đánh cho một trận thật đau. Thế là nó trốn đi biệt từ cuối năm ngoái, không thấy về nữa. Cả nhà đi tìm khắp nơi cũng chẳng thấy đâu. Bác Thìn gái vật mình khóc mấy tháng giời. Bác Thìn trai ngày càng trở nên lầm lì ít nói.

Sát với bờ hồ là một ngôi nhà nhỏ mới làm, phía trước cũng mở cửa bán các thứ hàng xôi, chuối, kẹo bột, chè đỗ đen cho lính tráng cùng những khách qua lại. Chủ quán chẳng phải ai xa lạ mà chính là vợ chồng bác đô trưởng Thân Văn Khoai. Bác Khoai gái trước đây gọi là cô Trịnh Thị, em út của bác thập trưởng già Trịnh Quang Minh. Bác Minh tử trận ở Hoàng

https://thuviensach.vn

giang, không có người thừa tự nên tấm hoành phi có ba chữ Tử Vị quốc vua ban treo ở nhà vợ chồng bác Khoai.

Các lầu viện khác quanh hồ cũng đều bị quân Nguyên tàn phá chưa kịp sửa sang. Vả nữa người ta lo rằng chúng lại sang, sợ nó đốt hết nên không ai có ý xây dựng kiên cố làm gì. Tất cả chỉ là tàm tạm, nhỡ giặc vào, có chạy ra ngoài, chính tay mình đốt đi cho nó sướng chứ chẳng để quân Thát đến ở.

Bấy giờ là tháng mười đầu mùa đông nhưng tiết trời còn ấm, lại có nắng hanh. Quanh hồ Lục Thuỷ đông nghịt những người xem quan binh tập trận. Nhiều nhất là đám trẻ lau nhau, tóc để trái đào cùng những gã thiếu niên mới nhớn chưa được gọi vào lính. Chúng túm tụm kéo nhau chạy theo những đoàn thuyền lướt trên mặt hồ. Các vị đô trưởng, giáp trưởng quát tháo chỉ huy quân lính. Mỗi đội thuyền có năm chiếc, gọi là một ngũ. Bốn chiếc có quân lính cầm nỏ đứng trên, đuổi theo một chiếc mang những hình nộm bằng cỏ bện mặc y giáp lính Nguyên. Các xạ thủ thấy vị trưởng giáp phất lá cờ thì tất cả cùng bắn. Tên cắm tua tủa vào những hình quân Nguyên trên chiếc thuyền đang chạy phía trước. Lần lượt từng đội xuất phát từ bờ cạnh xóm Cây Duối, bơi men theo phía Tây, xuôi hướng Nam đến tít gần bến Triều Đông rồi mới vòng theo bờ phía Đông quay về. Mỗi lần binh lính bắn túi bụi vào đám bia quân Nguyên, những người chạy theo trên bờ xem lại hô "Sát Thát! Sát Thát" ầm cả lên.

(Đại Việt Sử ký toàn thư (ĐVsktt) chép: Mùa Đông, tháng Mười, kiểm duyệt quân lính điều động được.

Hồ Lục Thuỷ ngày xưa rộng đến tận phố Hàng Chuối bây giờ)

Diệc Mã Lạt Đan đến xóm Cây Duối, trời đã gần trưa. Trông thấy cảnh tượng như vậy vừa tức vừa sợ, bảo bọn tuỳ tùng:

- Trời hanh quá. Ta vào quán kia làm ít chè đỗ đen cho nó giải nhiệt.

https://thuviensach.vn

Bọn tuỳ tùng cùng vui vẻ bảo:

- Lão gia nói phải lắm. Chỗ ấy đông người, ta vào đấy biết đâu chả nghe được khối chuyện.

Trời càng về trưa khách càng đông, vợ chồng bác Khoai phải kê cả bàn ghế ra gốc cây cho khách vào ăn quà, uống nước. Diệc Mã Lạt Đan chọn một chỗ mát có kê bộ bàn ghế lớn, cùng bọn thủ túc ngồi nói chuyện vui vẻ như những người bình đẳng với nhau, chờ chủ quán đến phục vụ. Cô Trịnh Thị hãy còn trẻ, có đôi phần nhan sắc, nhanh nhẹn đi hết bàn này sang bàn khác, bưng hàng cho khách, lại tính toán thu tiền không nhầm lẫn bao giờ. Bác Khoai chẻ củi, quạt lò, đun nước, nấu chè. Trời nắng nhưng cũng hơi se se lạnh mà bác chỉ đóng mỗi cái khố ngắn với khoác chiếc áo lính cũ cộc tay. Diệc Mã Lạt Đan cùng bọn tay chân sau khi được mấy bát chè, tỉnh táo hẳn ra, bắt chuyện, hỏi bác Khoai rằng:

- Ngộ hỏi khôông phải! Ngài tước cái nỉ cũng ti lính hử?

Bác Khoai vui vẻ trả lời:

- Vâng! Tôi đi lính hơn hai chục năm. Năm ngoái đánh Thát xong, tuổi cao, sức khoẻ xuống mới được hoàng thượng cho về nghỉ, làm lý tể thay thầy lý Tình ở khu này. Thế chú khách là người Tống hay người Thát?

(Từ giữa thế kỷ XX trở về trước, dân ta thường gọi những người từ Trung Quốc sang là chú khách, do một truyền thuyết cho rằng người Việt, người Hoa là anh em. Tổ tiên người Việt vốn là anh, xuống phương Nam lập nghiệp, nhường cho người em ở lại đất phương Bắc)

Diệc Mã Lạt Đan giả vờ cười hể hả, làm ra vẻ thân mật, nói:

- Ố ồ! Thảo nào mà ngộ thấy cái nỉ còn khoẻ mạnh lám à. Ngộ là ngời Tôống, ti lánh nạn sang tây à. Nghe nối quân Nguên nam nai sang nhêù lám, quân An Nam có chừng nài làm sao tánh tược chôống.

https://thuviensach.vn

Bác Khoai bảo:

- Đánh được chứ! Người Việt không đánh trận bằng quân đông, mà đánh bằng lòng nhân nghĩa nên đã đánh là chắc thắng.

- Nhơng nghễ làm sao mà mạnh như vợi?

- Người ta biết trọng điều nhân nghĩa không bỏ bê cha mẹ vợ con. Binh lính biết trọng điều nhân nghĩa không coi nhẹ việc quân, việc vua nên ai ai cũng quyết đánh giặc thù. Quân dù ít nhưng có được nhân nghĩa cũng mạnh gấp trăm gấp nghìn lần vậy. Cái đó những đạo quân giặc cướp chuyên đi xâm lấn người khác không thể có được.

(Mạnh Tử nói: Chưa hề có người quý điều nhân nghĩa mà bỏ bê cha mẹ vợ con mình. Chưa hề có người trọng điều nghĩa mà lại coi việc vua việc nước nhẹ hơn việc tư riêng của mình (Mạnh Tử tập Thượng, quyển nhất).)

Diệc Mã Lạt Đan càng muốn dò xét, càng khó hiểu, đành cùng thủ hạ quay về nhà công quán.

Lúc bấy giờ Hưng Đạo vương truyền lệnh cho tất cả các vương hầu trong cả nước luyện tập quân sĩ. Các đạo quân đều đã sẵn sàng, duy có binh sĩ của Tá Thiên vương Trần Đức Việp là chưa đủ số. Vua Trần Nhân Tông xuống chiếu cho lấy thêm trai tráng ở thành Đại La vào lính để bổ sung những chỗ thiếu khuyết ấy. Bác Thân Văn Khoai bây giờ là lý tể của xóm Cây Duối, cầm thẻ gọi đăng lính đến từng nhà những người có tên, trong đó có cả anh chồng cô Quy, con rể bác cả Thìn. Trai tráng khắp thành suốt cả chục ngày nô nức lên đường. Anh chồng cô Quy sợ hãi, không muốn vào lính, chúi ở trong nhà. Bác cả Thìn bảo:

- Con cứ mạnh dạn mà đi, việc gì phải sợ. Thầy đánh bao nhiêu trận mà đâu đã có việc gì. Cứ cố gắng luyện tập cho tốt, ra trận phải mạnh dạn thì giặc nó sợ mình. Anh Long mày ngày xưa ở nhà đi học, người mảnh

https://thuviensach.vn

như cái lạt, tưởng không làm gì nên hồn, thế mà vào lính một thời gian chững chạc hẳn lên, đuổi giặc suốt từ A Lỗ đến tận ải Lộc Bình, lúc nào nhắn thư về cũng vui như tết đấy thôi.

Anh con rể không dám nói gì, lùi lũi đi xuống bếp ngồi. Cô Quy đi chợ về vẫn thấy chồng ngồi đấy, bảo:

- Em nghĩ nhà nên nghe lời thầy, theo anh em vào lính, đi ra ngoài cho nó mở mang đầu óc ra, chứ làm người đàn ông cứ lúi xúi ở nhà với vợ chẳng ra sao cả.

Anh chồng lý nhí bảo:

- Tôi cũng muốn đi lính với anh em nhưng mình sắp sinh con, biết làm thế nào.

Cô Quy cười, nói:

- Việc ấy có gì phải lo. Còn thầy mẹ chứ đâu có ở một mình mà sợ. Để em nấu cơm cho mình ăn sớm rồi ra đình với anh em.

Cô Quy nói xong, hì hục làm cá, nấu cơm, xong đâu đấy dọn mâm nhưng anh chồng không chịu lên ăn. Bác cả Thìn nhấm nháp tí rượu chờ các con. Cô Quy thấy chồng mãi không lên, chạy xuống bếp, nói:

- Nhà không lên ăn cơm, để thầy mẹ chờ.

- Mình cứ bảo thầy mẹ ăn cơm đi. Tôi không đói.

Cô Quy phát bực, đổi giọng bảo:

- Tôi thật xấu hổ với chị em về anh.

- Tôi làm sao mà mình phải xấu hổ?

https://thuviensach.vn

- Lại còn không ư? Anh không ra chợ mà xem người ta hát thì biết.

- Hát cái gì?

- Dỏng tai lên mà nghe người ta hát thế này này: Chồng người đánh giặc ngược xuôi. Chồng em ngồi bếp cho... gì...! ăn gio. Đấy! Anh xem chị em người ta hát thế dễ có đeo mo vào mặt mới không xấu hổ.

(Câu hát này cho đến cuộc kháng chiến chống Mỹ giữa thế kỷ XX vẫn còn rất phổ biến ở vùng đồng bằng Bắc Bộ, nhân dân dùng để chế nhạo những chàng trai nhút nhát không dám đi làm nghĩa vụ quân sự)

Anh chồng đứng dậy, vùng vằng bảo:

- Được! Để tôi đi lính tôi chết cho mình khỏi phải đeo mo vào mặt.

Nói xong chạy lên nhà vơ áo khố định bỏ đi. Bác cả Thìn bảo:

- Con muốn đi đâu cũng phải ăn cơm xong đã. Ăn đi rồi thầy đưa con ra đình với anh em.

Bác Thìn gái cũng nói:

- Ngồi xuống ăn cơm đi con, rồi bu bảo.

Anh con rể miễn cưỡng ngồi xuống mâm, cơm nước xong, nói:

- Hôm nay con ra đăng lính, từ mai không có ai giúp thầy làm việc, thầy cũng cao tuổi rồi không nên làm ham quá, phải giữ sức. Nhà con sắp sinh cháu, trăm sự nhờ thầy bu cả.

Bác Thìn gái cười, bảo:

- Con không phải lo, cầm chỗ tiền này đi, nhỡ khi cần đến phải chi dùng.

https://thuviensach.vn

Nói xong đặt túi tiền đồng vào tay con rể. Bác cả Thìn giục:

- Thôi! Cha con mình đi đi.

Cô Quy bụng to kềnh, tiễn chồng ra đến cây duối đầu ngõ, dúi vào tay anh một bọc nhỏ, không biết trong ấy gói những thứ gì. Đợi chồng đi xa rồi, cô mới quay vào, lấy tay áo quệt ngang đuôi mắt.

Diệc Mã Lạt Đan ở lại Đại Việt thêm nửa tháng nữa cũng không dò xét thêm được gì, đành xin về Nguyên. Vua Trần thuận cho sứ Nguyên về nước rồi thiết triều, hỏi Hưng Đạo vương :

- Người Nguyên cho sứ sang là để dò la việc quân tình của ta. Quốc công trù bị quân lực có cần thay đổi gì không?

Hưng Đạo vương tâu:

- Về căn bản, quân ta đã bày xong thế trận. Giặc đến nhất định ta phá được. Nay chỉ còn một việc thần còn băn khoăn chưa biết nên chọn ai.

Nhà vua phán:

- Còn việc gì, khanh cứ nói.

Hưng Đạo vương tâu:

- Bên sông Như Nguyệt là nơi chứa quân lương của ta ở Mễ sơn để tiếp tế cho các đạo vùng ấy, thần còn phân vân chưa biết nên trao cho ai trấn giữ.

Hưng Đạo vương vừa tâu xong, trong võ ban có một vị vương râu rậm, tiếng vang, bước ra tâu rằng:

- Thần xin tiến cử một người, chức tuy nhỏ nhưng đủ sức đảm đương việc ấy.

https://thuviensach.vn

Triều thần nhìn xem, người vừa tâu chính là Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng.

Thật là:

Gỗ tốt, kén tay người thợ giỏi

Tướng hay còn đợi đúng việc dùng.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng tiến cử người nào đi giữ kho lương ở Mễ sơn.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 46

Mạc Lữ dâng mẹo chó biết cười

Mã Vi bày chiêu mỹ nhân kế

Trần Nhân Tông thấy Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng tâu vậy, mới hỏi:

- Chiêu Đạo định tiến cử người nào vậy?

Trần Quang Xưởng tâu:

- Thần nghĩ việc này không có ai phù hợp hơn đốc bộ Trần Thái Bảo. Người này lấy con gái an phủ sứ châu Cổ Pháp họ Lý, là Lý Châu Nương. Hiện hai vợ chồng cùng ở trong quân, dưới quyền của Nhân Huệ vương. Năm ngoái hai người ấy giữ thành Hoan châu, ít quân mà Toa Đô không làm gì được. Lý Châu Nương có chửa sắp đến ngày sinh vẫn ra trận, lấy đầu tướng Nguyên như hái trái bòng. Thật trên đời này ít có người đàn bà nào can trường như vậy, không hổ danh con cháu Trưng Vương.

Trần Nhân Tông chuẩn lời tấu ấy, cho sứ mang kim bài đến Vân Đồn phong cho đốc bộ Trần Thái Bảo làm tổng trấn doanh lương, vợ là Lý Châu Nương làm phó tổng doanh. Hai vợ chồng lập tức về Mễ sơn trấn giữ kho lương, điều phát cho các đạo quân thuộc lộ Bắc Giang. Nhà vua lại sai đến châu Cổ Pháp đón con trai của hai người ấy là Trần Trung Chiến về triều, nuôi dạy cùng các hoàng tử.

https://thuviensach.vn

Bấy giờ ở Vân Đồn thương nhân làm ăn tấp nập, người Việt, người Hoa, người Gia Va và các hải quốc khác cũng đến buôn bán. Tiền của chẳng khác nào như nước trong biển, không sao kể xiết, rất hợp với sở thích của Trần Khánh Dư. Bữa ấy Khánh Dư cùng đốc bộ Trần Thái Bảo, Giang Phong, Hà Vinh, Phạm Bình đi tuần từ cửa Nam Triệu đến Vạn Ninh sơn. Hiếu Ngân cũng được đi trong đoàn quân ấy. Lúc trở về thấy thương khách mang nhiều hàng đến buôn bán trao đổi, Khánh Dư buột miệng nói:

- Mai sau thiên hạ thái bình, ta nhất định xin hoàng thượng cho trấn nhậm nơi này để buôn bán mới được.

Hiếu Ngân nghe vậy, thưa:

- Vương công muốn buôn bán, việc gì phải chờ đến mai sau.

Khánh Dư bảo:

- Bây giờ đang đánh giặc, chẳng chờ đến mai sau, biết làm thế nào?

Hiếu Ngân nói nhỏ với Khánh Dư rằng:

- Vương công phải làm thế này... thế này, vừa đánh được giặc vừa kiếm được tiền.

Khánh Dư nghe xong, phá lên cười, bảo:

- Ngươi đã nghĩ như thế, sao không cùng Quây Xẻn đi lo việc đi.

Hiếu Ngân liền đem hai mươi người lính, lên thuyền nhẹ về đón Quây Xẻn. Tất cả đều đổi mặc quần áo dân thường rồi dong buồm đi thẳng về Hồng Lộ. Lúc Khánh Dư về đến chợ Vân Đồn, thấy có một người khách phương Bắc đi chiếc thuyền nhỏ, trên thuyền có hai con chó còn non. Con non hơn bụ bẫm, lông ngắn đỏ sẫm như lửa, cụt đuôi, chân thẳng, mũi màu hồng, nằm ngủ lim dim, thỉnh thoảng mút mút môi như muốn bú, chắc là

https://thuviensach.vn

mới tách mẹ. Con còn lại lớn hơn, hai mắt sáng quắc, đi đứng oai vệ, đuôi dài hơi cong như lưỡi kiếm, lông dày màu xám đậm, lúc nào đôi tai cũng dỏng lên như nghe ngóng điều gì ở tận nơi xa. Mới trông đã thấy ngay đó là con chó nòi rất quý. Hà Vinh bảo:

- Hai con chó kia đẹp quá. Ta mua về nuôi, sau này dùng trong quân cũng có lúc được việc.

Trần Thái Bảo nói:

- Anh nói đúng, tôi cũng thích nuôi một con. Ta hỏi mua, chắc là họ bán.

Hà Vinh nghe theo, hỏi. Người kia nói giá con nhớn một quan tiền thượng cung, còn con nhỏ chỉ có hai đồng. Hà Vinh cậy có nhiều tiền nên mua luôn con chó nhớn mà không cần mặc cả. Thái Bảo bế con kia lên, nói:

- Còn non thế này chẳng biết có nuôi được không? Thôi tôi chỉ có một đồng.

Thái Bảo nói đùa thế, chẳng ngờ người khách cũng đồng ý bán, chàng mới mua về làm quà cho vợ. Lý Châu Nương ở nơi đồn trú, phải xa con nên không khỏi nhớ nhung, nay có con chó con để nuôi thì mừng vui vô cùng. Hai vợ chồng chăm bẵm như nuôi đứa con nhỏ, đặt tên là Tiểu Mãnh. Hà Vinh mua được con chó quý, khoái lắm, đi đâu cũng cho theo, chiều chiều dắt ra bờ biển chạy chơi, luyện tập. Hà Vinh lại khéo nuôi dạy, con chó lớn đến đâu khôn ranh đến đấy, chẳng mấy chốc nó thuộc hết các khẩu lệnh mà Hà Vinh ban ra, lúc nào cũng đứng bên chủ như người lính túc vệ.

Ít ngày sau, Trần Khánh Dư họp các tướng, nói rằng:

- Sau cuộc tuần thám vừa qua, ta thấy các đồn ải của quan binh đã ổn cả nhưng các đạo hương binh ở các trang ấp chưa thật nghiêm chỉnh, chúng

https://thuviensach.vn

ta nên chia nhau đến các nơi ấy uốn nắn lại cho họ.

Các tướng không hiểu ra sao, cứ thế thi hành, Khánh Dư cũng thân đi đốc thúc. Qua vài ngày mọi việc xem ra đã có kết quả, Khánh Dư tập trung xã quan trong các hương ấp lại, nói rằng:

- Ta rất khen việc luyện tập của hương binh các trang nhưng dân sĩ ở đây đội kiểu nón trông cứ na ná như người Tống. Quân đóng ở Vân Đồn là để ngăn phòng giặc Hồ, không thể đội nón của người phương Bắc, sợ khi vội vàng khó lòng phân biệt, nên đội nón Ma Lôi. Ai trái lệnh tất phải phạt. Hẹn trong ba ngày không còn ai được đội nón phương Bắc nữa.

(Ma Lôi là tên một hương ở Hồng Lộ, hương này khéo nghề đan cật tre làm nón, cho nên lấy tên hương làm tên nón - ĐVsktt.

Đoạn chữ nghiêng lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Mọi người đều nói:

- Chỉ có ba ngày làm sao mua đủ nón cho hàng mấy nghìn hương binh.

Khánh Dư không nói gì thêm, chỉ ngồi cười mủm mỉm. Lát sau thấy mấy người khách có vẻ từ phương xa tới, người nào cũng đội nón Ma Lôi. Bọn tráng đinh liền kéo nhau ra hỏi xem họ mua nón ấy ở đâu. Mấy người khách lạ chỉ tay về phía chiếc thuyền trên bãi biển, bảo:

- Hôm qua thấy trước vụng biển có thuyền chở nón Ma Lôi đậu.

(Câu này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Dân đinh trong các trang, cùng những thương khách nghe vậy, tranh nhau tìm đến mua nón. Lúc đầu đám lái nón bán chỉ có vài tiền một chiếc, về sau đông người mua quá, giá tăng dần lên đến một tấm vải một chiếc. Số vải thu được có tới hàng nghìn tấm. Không ai ngờ rằng đám lái nón cùng

https://thuviensach.vn

những người khách lạ vào làng hôm trước toàn là người của bọn Hiếu Ngân, Quây Xẻn do Trần Khánh Dư cử đi. Hôm sau Khánh Dư lại cho người đem chỗ vải đi bán, thu được không biết mấy nghìn quan tiền. Khánh Dư còn làm nhiều việc tương tự như thế nữa. Bọn Hà Vinh cũng bắt chước, mưu việc tư lợi cho mình. Về sau dân buôn nước ngoài đều lắc đầu lè lưỡi về những thủ đoạn kiếm tiền của Khánh Dư, họ làm thơ chế giễu có câu rằng:

Vân Đồn kê khuyển diệc giai kinh

Nghĩa là:

Vân Đồn gà chó đều khiếp sợ

Vì thế những người không hiểu hết nhẽ cho rằng Trần Khánh Dư tính tham lam, thô bỉ (Những chữ in nghiêng này lấy nguyên văn trong ĐVsktt). Thực ra mỗi lần thu được khoản lãi lớn, Khánh Dư đều mở tiệc mời các tướng đến dự, lại chia phần cho mọi người. Tỷ như vụ buôn nón, bọn Trần Thái Bảo, Hà Vinh cùng các tướng khác đều được chia mỗi người mười quan tiền. Ngô Kế Trung thấy vậy, nói với Trần Khánh Dư rằng:

- Quân ta thu nhiều tiền của dân quá, sợ mất lòng bách tính.

Khánh Dư cười, xua tay nói:

- Không sao! Không sao. Dân ở đây đều là thương nhân giàu có lắm, có lấy thế chứ lấy nữa cũng không ăn thua gì.

Buổi chiều hôm ấy vợ chồng Trần Thái Bảo bế con Tiểu Mãnh đi dự tiệc. Ai trông thấy cũng khen con chó đẹp quá. Đoàn Hoa thấy con chó xinh, muốn bế nhưng nó sủa ách ách rồi nguỷnh đi, ra vẻ không cho, chỉ quấn quýt quanh chân bà chủ, làm mọi người bật cười. Đoàn Hoa bảo:

- Con chó này bé mà đã khôn thế, sau này nhớn lên thì phải biết.

https://thuviensach.vn

Hà Vinh thấy mọi người chỉ khen con Tiểu Mãnh, liền bảo:

- Con Đại Ngao của tôi còn khôn hơn nhiều.

Một người bác lại:

- Con này đến lúc nó nhớn bằng con của anh chắc khôn hơn con của anh nhiều ấy chứ.

Trần Thái Bảo đã ngà ngà say, vui miệng xác nhận:

- Đúng vậy! Bây giờ nó đã khôn không kém gì con Đại Ngao rồi.

Giang Phong cũng nói chen vào:

- Có khi khôn hơn con Đại Ngao ấy chứ.

Trần Thái Bảo sướng quá, cười, nói:

- Đúng!

Hà Vinh tức sôi máu, thách Trần Thái Bảo:

- Anh có dám thi xem chó của ai khôn hơn không?

Thái Bảo cả cười, bảo:

- Ố ồ! Tưởng gì. Thi thì thi. Chuyện nhỏ như con cạc cạc.

Hà Vinh hăng hái nói:

- Anh nào thua phải mất chó cho anh thắng?

Thái Bảo đang có hứng, chẳng cần nghĩ lâu, nhận lời ngay:

- Mất chó thì mất chó. Sợ quái gì. Chiều mai ra bãi biển phía Tây.

https://thuviensach.vn

Lúc trở về, tỉnh rượu, Thái Bảo nghĩ ra: "Chó của mình là chó con chưa biết gì, làm sao thi được với con Đại Ngao của Hà Vinh ngày nào cũng được luyện tập. Phen này chắc là mất toi con Tiểu Mãnh". Càng nghĩ càng buồn, nét mặt rầu rầu không muốn nói. Nguyễn Vu thấy vậy, hỏi:

- Quan đốc bộ vì sao buồn đến như vậy?

Trần Thái Bảo nói:

- Hôm nay trong tiệc rượu, say quá, ta nhận lời thi chó khôn với Hà Vinh nhưng chó của ta chưa được rèn luyện bao giờ. Chắc thua mất thôi. Mất con chó này, ta thì không sao nhưng Lý Châu Nương chắc là buồn lắm. Ngờ đâu lời khen của mọi người lại hoá ra báo hại cho ta.

Nguyễn Vu bảo:

- Mạc Lữ là người nhiều mưu mẹo. Đốc bộ thử hỏi anh ta xem sao.

Thái Bảo nghe theo, liền cho lính đi tìm Mạc Lữ đến, kể lại sự tình cho nghe. Mạc Lữ tươi cười, nói:

- Không khó! Không khó. Ngày mai đốc bộ cứ làm thế này... thế này, nhất định thắng.

Thái Bảo nghe xong, cười lớn, khen:

- Khá lắm! Khá lắm. Mưu mẹo của ngươi đến quỷ thần cũng không biết đâu mà lường, từ cổ chí kim không ai sánh bằng.

Chiều hôm sau trời đẹp lại ít gió, mặt biển phía Tây đảo Vạn Hoa phẳng như mặt hồ, các tướng lĩnh cùng binh lính hết giờ luyện tập, nghe nói có cuộc thi chó, kéo nhau đến xem đông lắm. Trần Thái Bảo bế con Tiểu Mãnh trên tay, thỉnh thoảng lại âu yếm vuốt ve cái đầu tròn vo của nó. Con chó khoái chí, liên tục thè cái lưỡi đỏ hồng liếm tới tấp vào tay chủ.

https://thuviensach.vn

Cử chỉ trông thật ngộ nghĩnh đáng yêu khiến mọi người đều thích thú nhưng cũng rất lo lắng. Hà Vinh đi vào giữa bãi. Con Đại Ngao luôn đi sát bên chủ, trông nó đường bệ oai phong lắm. Khi đến trước Thái Bảo, Hà Vinh cười khẩy với thái độ của kẻ nắm chắc phần thắng, nói:

- Thế nào? Quan đốc bộ có muốn đổi ý hãy còn kịp đấy.

Trần Thái Bảo nhếch mép cười, nói:

- Làm gì có chuyện đổi ý bao giờ.

Hà Vinh bảo:

- Thế thì thi thôi chứ.

Thái Bảo nói:

- Đương nhiên là như vậy. Nhưng đã có cuộc thi, phải có người cầm trịch mới công bằng.

- Anh muốn mời ai cầm trịch đây?

- Ai cũng được nhưng tốt nhất mời Giang Phong, Giang Vân, Vương Thanh, Đoàn Hoa. Thi như thế nào để họ quyết định.

Bốn vị cầm trịch được mời ra. Giang Phong làm trưởng trò, nói:

- Xin trưởng giáp Hà Vinh cho biết con Đại Ngao của ngài làm được những trò gì.

Hà Vinh nói:

- Thưa các vị cầm trịch, thưa anh em. Mọi người ở đây đều đã biết con Đại Ngao của tôi hiểu được tiếng người, có thể sai bảo được, khôn ranh

https://thuviensach.vn

chưa từng thấy. Ngài cứ cầm đoạn gỗ này quẳng ra biển rồi bảo: "Xương đấy! Lấy về đây" là nó bơi ra mang ngay về cho ngài.

Giang Phong hỏi Thái Bảo:

- Con Tiểu Mãnh của ngài đốc bộ có làm được như vậy không?

Thái Bảo ung dung trả lời:

- Con Tiểu Mãnh của tôi còn làm được hơn như thế. Thậm chí nó còn biết cười những ai nói dối nó.

Mọi người nghe nói vậy, không ai tin, nhưng vì các tướng cùng anh em binh lính ghét Hà Vinh hay hợm mình nên họ muốn con Tiểu Mãnh thắng cuộc. Giang Phong nói:

- Ta bắt đầu thi nhé. Xin mời con Đại Ngao ra thi trước.

Hà Vinh dẫn con chó ra đúng chỗ đánh dấu trên cát. Giang Phong đứng bên, cầm đoạn gỗ quẳng ra xa mấy chục trượng ngoài mặt biển, ra lệnh:

- Đại Ngao! Xương đấy. Ra lấy về đây.

Hà Vinh suỵt suỵt. Con Đại Ngao vút đi như một mũi tên, nó lao thẳng xuống nước, bơi ra ngoặm đoạn gỗ quay về đúng chỗ đã xuất phát. Mọi người vỗ tay rầm trời, tán thưởng. Hà Vinh sung sướng bón cho nó một miếng cá khô. Giang Phong gọi tiếp:

- Xin mời con Tiểu Mãnh vào vị trí.

Thái Bảo đặt con Tiểu Mãnh vào đúng vạch xuất phát. Giang Phong quăng đoạn gỗ ra biển, rồi cũng nói:

- Tiểu Mãnh! Xương đấy. Ra lấy về đây.

https://thuviensach.vn

Thái Bảo buông tay. Con Tiểu Mãnh chẳng chạy đi lấy đoạn gỗ mà cứ quấn quýt lấy chân Giang Phong, ngoáy tít mẩu đuôi cụt ngủn. Bọn Nguyễn Vĩ Dương, Vũ Hàm ở phe Hà Vinh reo lên:

- Tiểu Mãnh không biết làm gì, thua rồi, thua rồi!

Bọn Nguyễn Vu, Mạc Lữ, Lê Bá, Lê Bách thì reo lên:

- Tiểu Mãnh thắng rồi! Tiểu Mãnh thắng rồi. Nó biết đô uý Giang Phong nói dối nó nên nó cười đấy.

Hà Vinh cáu tiết, bảo:

- Các anh chỉ nói bậy. Con Tiểu Mãnh có biết làm gì đâu, đuôi cứ ngoáy tít chứ cười cái gì mà cười.

Mạc Lữ cãi:

- Trưởng giáp nói sai rồi. Ngài đô uý cầm đoạn gỗ lại nói dối nó là xương đấy, nên nó không tuân lệnh mà ngoáy đuôi để cười. Chẳng lẽ trưởng giáp không biết câu "Ngựa cười bằng vó, chó cười bằng đuôi" hay sao?

Giang Phong giơ tay lên khua khua, nói:

- Thôi! Các anh hãy im lặng để tổ cầm trịch bàn xem đã!

Giang Vân, Vương Thanh, Đoàn Hoa trong tổ cầm trịch đều nói:

- Lời Mạc Lữ nghe có lý lắm.

Giang Phong mới đứng lên chỗ cao tuyên bố:

- Con Đại Ngao chỉ biết tuân lệnh một cách máy móc chứ không phân biệt được lời nói thật giả như con Tiểu Mãnh. Tôi tuyên bố con Tiểu Mãnh

https://thuviensach.vn

khôn hơn đã chiến thắng.

Hà Vinh tức quá, nói:

- Không thể có chuyện vô lý thế được. Tôi không chịu.

Anh em binh lính nói ồn cả lên:

- Ơ! Trưởng giáp trây thế.

- Trưởng giáp thua rồi, trả chó cho đốc bộ đi.

Giang Phong bảo Hà Vinh:

- Ngài trưởng giáp có nghe thấy anh em binh lính người ta nói gì không?

Hà Vinh nói:

- Tôi không chịu! Việc này phải nhờ vương công xử cho mới được.

Binh lính lại nói úm lên:

- Vương công có xử cũng thế thôi. Rõ ràng con Đại Ngao không khôn bằng con Tiểu Mãnh.

Mọi người kéo đến tướng doanh. Lúc ấy Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư vừa thu được những món lời lớn, tiền bạc xủng xoẻng nên cái bệnh phong tình nó lại hành hạ, đang ngồi cùng Hiếu Ngân, Quây Xẻn bàn chuyện mời bọn nhà trò, ả đào đến hát, thấy ngoài cổng doanh có tiếng ồn ào, mới ra hỏi:

- Các ngươi đến đây có chuyện gì mà ồn ã thế?

Hà Vinh quỳ xuống thưa hết sự tình và nói thêm rằng:

https://thuviensach.vn

- Mấy anh cầm trịch vì thiên vị nên xử chẳng công bằng.

Trần Khánh Dư vốn hay ăn của đút của cha con Hà Vinh nhưng cũng không ưa gì bọn này, lại đang bận lo việc kiếm cho được mấy ả đào xinh đẹp, không muốn ai quấy rầy mình nhưng thấy hay hay, cũng bảo:

- Được! Để ta xử lại cho ngươi. Nào! Các ngươi hãy im lặng. Đốc bộ Trần Thái Bảo cùng bốn vị cầm trịch hãy lên cả đây.

Đám binh lính dãn cả ra cho mấy người đi lên phía trước. Nhân Huệ vương hỏi Giang Phong:

- Những điều Hà Vinh vừa nói, ngươi có nghe thấy không?

Giang Phong nói:

- Thưa vương công đúng là như vậy, nhưng Hà Vinh cứ khăng khăng cho là con Đại Ngao khôn hơn thì không phải.

Nhân Huệ vương hỏi đám binh lính:

- Các ngươi thấy thế nào?

Đám binh lính đều hô lên:

- Đô uý Giang Phong nói đúng.

Nhân Huệ vương bảo Hà Vinh:

- Người cầm trịch công bằng nhất chính là công chúng. Ngươi không nên cãi nữa mới phải.

Nhân Huệ vương nói xong phẩy áo quay vào dinh. Anh em binh lính vui vẻ đồng thanh hô:

- Vương gia thiên tuế! Vương gia thiên tuế.

https://thuviensach.vn

- Trưởng giáp trả chó cho đốc bộ.

Mạc Lữ thấy Hà Vinh có vẻ lưu luyến con Đại Ngao lắm, mới đứng ra điều đình rằng:

- Quan đốc bộ đã có con chó khôn ngoan lắm rồi, chẳng cần con chó khờ khạo ngốc nghếch này làm gì. Ngài trưởng giáp muốn giữ chó lại thì bỏ mười quan tiền ra chuộc, đốc bộ cũng ưng cho.

Hà Vinh ưng bỏ ra mười quan tiền chuộc nhưng trong lòng uất ức lắm, lại nghĩ Nhân Huệ vương chỉ vờ vĩnh để ăn hối lộ của cha mình mà thực chất chẳng bênh vực cho mình tí nào, nên rất hận. Trần Thái Bảo có mười quan tiền, liền bảo Mạc Lữ mang xuống nhà bếp nhờ mua thêm thức ăn cho anh em binh lính, thành ra tự nhiên trong trại quân mọi người được một bữa thịnh soạn. Nhân Huệ vương thấy bữa ấy có nhiều món, hỏi nhà bếp. Mấy anh hoả đầu quân cứ thực tình kể lại. Khánh Dư bảo:

- Cái thằng Hà Vinh này không phải chó của nó ngu mà là nó ngu.

Đấy là chuyện của mấy tháng về trước. Bây giờ con Tiểu Mãnh đã nhớn vượt con Đại Ngao. Nó to lớn lạ lùng, bốn chân dài mà thẳng, cổ cao, tiếng vang, mỗi khi đứng nghếch lên nghe ngóng trông vô cùng kiêu dũng. Anh em binh lính ai cũng thích chơi với nó. Đến khi vợ chồng Trần Thái Bảo nhận chiếu chỉ của nhà vua về Mễ sơn giữ kho lương, anh em binh lính xin cho Tiểu Mãnh ở lại đảo. Trần Thái Bảo nể anh em nên chiều theo nhưng khi thuyền nhổ neo, Tiểu Mãnh rứt đứt dây xích bơi theo vào đến tận bờ. Trần Thái Bảo đành mang nó đi.

Đây nói Diệc Mã Lạt Đan ở Đại Việt về Yên Kinh, tâu với Hốt Tất Liệt rằng:

- Quân dân Giao Chỉ chẳng hề sợ hãi, đâu đâu cũng luyện tập quân lính, chỗ nào cũng nói lời "Sát Thát". Chúng còn làm hình nộm quân ta để

https://thuviensach.vn

tập bắn. Khí thế rất là rầm rộ. Trần Quốc Tuấn cho lính thợ đúc, chế hoả pháo để đánh lại quân ta.

Hốt Tất Liệt nổi giận đùng đùng, phán:

- Vậy trẫm phải cho cất quân ngay. Tất cả quần thần, ai can đều chém!

Nói xong xuống chỉ cấp thêm cho Thoát Hoan bốn nghìn con chiến mã, lại phong cho A Bát Xích làm chinh Giao Chỉ hành tỉnh Hữu thừa (Theo Nguyên sử - Thế tổ bản kỷ). Binh bộ thượng thư là Lương Tằng tâu rằng:

- Quân ta hai lần đánh Giao Chỉ đều thất lợi, đi chuyến này không thể để người Nam coi thường được. Xin hoàng thượng cử thêm tướng tài để cầm quân.

Hốt Tất Liệt hỏi:

- Theo khanh nên cử thêm ai đi nữa?

Lương Tằng tâu:

- Thần cho rằng Trình Bằng Phi, A Lý đều là những hổ tướng đời nay, nên phong chức cho họ mà cử đi.

Hốt Tất Liệt chuẩn tấu, phong cho Trình Bằng Phi làm hữu thừa, A Lý làm tả thừa, sai mang quân đi, lại chỉ dụ cho các tướng được mang theo vợ con sang Đại Việt để chiếm đất ở lâu dài. Ngày hôm sau phong cho Bất Nhan Lý Hải Nha làm tham tri chính sự và ban cho A Bát Xích một nghìn quân tân phục để làm lính túc vệ. Giữa năm Đinh Hợi (1287), các đạo quân được tổ chức biên chế xong. Áo Lỗ Xích về triều, tâu với vua Nguyên rằng:

- Quân ta nay đã như mũi tên trên dây cung. Xin hoàng thượng ban lệnh xuất phát.

https://thuviensach.vn

Hốt Tất Liệt liền cho thảo chiếu xuất quân. Chiếu chưa thảo xong, có tin sứ thần Đại Việt tới. Các quan trong triều người bảo nên tiếp sứ, người lại nói nên chém sứ rồi cất quân ngay để thị uy, người khác lại bảo cứ tống sứ An Nam vào ngục. Thượng thư Sài Thung tâu rằng:

- Quân ta với quân Nam bây giờ đã ở cái thế không có gì để bàn nữa rồi. Hoạ chăng chúng có muốn hàng thì cho sứ sang thôi. Xin thánh thượng cứ cho sứ vào yết kiến, biết đâu chúng chẳng dâng hàng biểu.

Hốt Tất Liệt nghe lời tấu ấy mới truyền chỉ cho sứ An Nam vào. Đoàn sứ bộ Đại Việt lần này do trung đại phu Nguyễn Văn Thông làm chánh sứ, thông thị đại phu Lê Trọng Khiêm làm phó sứ cứ ung dung tiến vào, tung hô vạn tuế và xưng là ngoại thần (Theo Nguyên sử phần An Nam truyện thì chánh sứ của Đại Việt là Nguyễn Văn Thông nhưng theo một vài tài liệu khác lại chép là Nguyễn Văn Ngạn). Hốt Tất Liệt đập án, hỏi:

- Nhà ngươi có phải mang biểu thư của Nhật Huyên đến xin hàng không?

Nguyễn Văn Thông nói:

- Nước nhỏ sang sứ nước lớn đương nhiên là có biểu thư của nhà vua nhưng không phải cầu hàng hay cầu hoà gì cả mà yêu cầu nhà vua hãy theo chiếu trước, đình binh để trăm họ hai nước được yên ổn làm ăn. Còn một khi nhà vua cứ cố chấp cho quân sang, việc năm trước có diễn lại, đừng trách người nước tôi vô lễ.

Hốt Tất Liệt nói:

- Nay nước ngươi đã quá điêu hao mà quân ta binh hùng trăm vạn, tướng giỏi nghìn viên, thuyền đi biển nhiều tựa lá rừng. Cái cơ nước mất nhà tan của vua tôi nhà ngươi đã quá rõ ràng, sao không chịu quy phục mà còn giơ mãi còng châu chấu đòi cản bánh xe ư?

https://thuviensach.vn

Nguyễn Văn Thông nói:

- Nghe đến trăm vạn hùng binh của nhà Nguyên như hùm như sói, ai không sợ nhưng ở chốn chiến trường tình thế thay đổi tựa cuộc cờ, việc thắng thua nào ai lường trước được.

Hốt Tất Liệt nói:

- Nếu nhà ngươi chưa tin vào sự thắng lợi của quân ta, hãy ở lại Trung Nguyên làm quan mà nhìn thời cuộc, kẻo về nước cháy thành vạ lây lại không kịp nhìn cái cảnh cả nước An Nam sẽ thành bình địa.

Nguyễn Văn Thông nói:

- Cảm ơn nhà vua đã có lời khuyên nhưng kẻ trượng phu nhận mệnh đi sứ, có lẽ đâu lại tham một chức quan ở ngoại quốc bao giờ.

Hốt Tất Liệt thấy không áp đảo được Nguyễn Văn Thông, liền giữ phái đoàn sứ bộ của Đại Việt lại rồi phát lệnh tiến binh.

Mùa Thu ngày mồng ba tháng Chín năm Nguyên Chí Nguyên thứ hai mươi bốn (11-10-1287), binh bộ thượng thư nhà Đại Nguyên là Lương Tằng đọc chiếu mệnh của vua Hốt Tất Liệt phái thái tử Thoát Hoan cùng bình chương Áo Lỗ Xích mang năm mươi vạn quân thủy bộ chia làm ba đường sang đánh Đại Việt. Hốt Tất Liệt lại ban chỉ dụ cho các tướng lĩnh rằng:

- Không được để quân sĩ cho Giao Chỉ là nước nhỏ mà xem thường.

(Câu này có chép trong sách An Nam chí lược)

Thoát Hoan mang cờ hiệu đại soái lên tướng đài phát lệnh:

- Đạo đại quân do bình chương Áo Lỗ Xích chỉ huy. Ta đi theo đoàn quân ấy, xuất phát từ Ngạc châu theo đường Quảng Tây tiến vào ải Khả

https://thuviensach.vn

Lan Vi, chiếm Lạng châu rồi tiến sâu vào đất An Nam. Đạo quân Vân Nam do hữu thừa Ái Lỗ chỉ huy, theo đường Mã Quan đánh vào ải Quy Hoá, cứ dọc sông Thao mà tiến, hội sư ở Vạn Kiếp. Đạo thuỷ binh do các tham tri Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp chỉ huy, theo ven bờ bể vào cửa Bạch Đằng rồi cũng lên Vạn Kiếp hội quân. Vạn Hộ hầu Trương Văn Hổ thống lĩnh bảy mươi đại hải thuyền, chở mười bảy vạn thạch lương thảo cùng toàn bộ quân cụ đi theo, có các tướng Mã Vi, Trương Ngọc, Lưu Khuê cùng đi hiệp ứng. Tiến binh!

Lệnh vừa phát ra. Các quân thủy bộ nhất loạt xuất phát. Tiếng trống hoà với tiếng vó ngựa vang động đất trời, tưởng như núi lở rừng tan. Dân chúng, cha mẹ vợ con binh lính đứng chật hai bên đường tiễn đưa, khóc lóc như mưa như gió, thật là thảm thiết thê lương không sao tả nổi, không ít người nói lời oán trách Hốt Tất Liệt là kẻ cuồng chiến, gieo hoạ cho dân. Lúc bấy giờ Lễ bộ thượng thư Lưu Tuyên vẫn còn bị giam trong ngục, nghe nói Thoát Hoan đã mang quân đi, than rằng:

- Nhà Nguyên ta lại chịu một lần đại họa nữa đây.

Viên quan coi ngục bảo rằng:

- Thái tử đi lần này quân đông, tướng mạnh, bình định xong Giao Chỉ như thể trò đùa, làm sao mà đại hoạ được.

Lưu Tuyên bảo:

- Tướng mạnh, quân đông chỉ là cái vẻ hùng hổ bề ngoài, còn nhân tâm dân nước oán vọng ấy là sự mục ruỗng từ trong. Ta quyết với ngươi rằng thái tử đi lần này còn bi thảm hơn lần trước đó. Mong sao lời ta nói là sai nhưng nếu ta nói đúng, khi ta chết, ngươi nhớ thắp cho mấy nén hương.

Đây nói đạo quân thuỷ bộ do đại thuỷ sư đô đốc tham chính Ô Mã Nhi, đại thủy sư phó đô đốc tham chính Phàn Tiếp chỉ huy gồm năm vạn chiến binh, hai vạn thuỷ thủ, áp tải thuyền lương của đại thủy sư vạn hộ

https://thuviensach.vn

Trương Văn Hổ xuất phát cùng quân kỵ bộ của Thoát Hoan, áo Lỗ Xích từ Ngạc thành, đến Quỳnh châu được bọn quan lại địa phương người Lê nghênh đón. Thoát Hoan nói:

- Ta đang hành quân gấp, không có thời gian nghỉ lại, hẹn các ngươi khi bình xong phương Nam sẽ quay về cùng vui chơi cho thoả.

Một người trong số các tướng ở địa phương bước ra nói rằng:

- Có chiếu chỉ của hoàng thượng sai ba chúng tôi đem một nghìn bảy trăm quân cùng một trăm hai mươi thuyền chiến đón thái tử ở đây để cùng đi đánh An Nam. Tôi là Trần Trọng Đạt an phủ sứ lộ Quỳnh châu. Vị này là Bồ Tý Thành tổng quản quân dân Diên Lan. Còn vị kia là Tạ Hữu Khuê tổng quản quân dân Nam Ninh.

Thoát Hoan vui vẻ nói:

- Tốt lắm! Tốt lắm. Các ngươi hãy đi theo cánh quân của đại đô đốc Ô Mã Nhi.

Ngay ngày hôm ấy Thoát Hoan ra lệnh tiếp tục hành quân. Ngày hai mươi tám tháng Mười đến huyện Lai Tân (Lai Tân: Một huyện thuộc tỉnh Quảng Tây - Trung Quốc). Ở đây đường bộ tách khỏi đường thuỷ nên đạo quân của Ô Mã Nhi tách ra đi riêng đến Khâm châu. Đoàn thuyền gần nghìn chiếc kéo một hàng dài lênh đênh trên biển. Vợ con thê thiếp của các tướng lĩnh nhiều người say sóng không chịu được, nôn ốm tưởng muốn chết. Trương Văn Hổ hiến kế cho kết mười hai thuyền lớn thành một bè để gia đình các tướng ở. Quả nhiên chiếc bè ấy đã giúp được bọn người nhà các tướng không bị sóng biển hành hạ. Phàn Tiếp lại cho đón bọn ca kỹ, phường trò lên bè diễn múa mua vui cho các phu nhân cùng các công tử, tiểu thư. Các tướng vì vậy yên lòng bàn việc tiến xuống phương Nam. Trước khi tiến vào vùng biển Đại Việt, Ô Mã Nhi hội các tướng thương nghị, nói:

https://thuviensach.vn

- Quân ta đã đến gần đất Nam. Tướng giữ vùng biển này là Trần Khánh Dư, năm trước đã đánh nhau với nguyên soái Toa Đô. Ta nghe nói y là một kiện tướng có tài thuỷ chiến. Các tướng có kế gì để thắng được hắn không?

Trương Văn Hổ nói:

- Bảy mươi thuyền lương của ta thuyền nào cũng chở nặng, nếu đi cùng một đoàn khi gặp quân Nam, rất khó xoay xở, chi bằng hãy chia ra làm ba đội. Từ Khánh dẫn mười thuyền chở lương cùng quân cụ, theo sát với nguyên soái để kịp thời cấp phát cho các thuyền quân trên dọc đường đi. Tôi xin lĩnh đội chính gồm năm mươi thuyền chở lương đi tiếp theo, cuối cùng là mười thuyền cỏ ngựa do Phí Củng Thần giữ. Như vậy có xảy ra tác chiến cũng dễ ứng phó.

Ô Mã Nhi nghe theo kế ấy. Lại có tướng Mã Vi hiến kế rằng:

- Tôi nghe bọn thương khách nói Trần Khánh Dư tuy là một danh tướng nhưng có nhiều tật xấu, thích buôn bán kiếm lời, mà lại hiếu sắc không ai bì kịp. Đấy chính là chỗ ta có thể thi hành được kế mỹ nhân.

Trương Ngọc nói:

- Nhà Trần dâng Trần Thị Dung mà chiếm được nước của nhà Lý, gả công chúa Ngoạn Thiềm mà Nguyễn Nộn phải chết, hiến công chúa An Tư mà thái tử của ta phải bại. Xem đấy thì biết họ giỏi dùng kế mỹ nhân biết chừng nào. Tôi sợ chiêu thức của Mã tướng quân khó thành.

Mã Vi nói:

- Con rùa rùa thè lưỡi làm mồi để câu con cá, thế nhưng chính nó lại ăn mồi của lão ngư ông. Với tính cách của Trần Khánh Dư, tôi cam quyết rằng mưu kế ắt thành.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi cười, nói:

- Chẳng lẽ Trần Khánh Dư lại thích gái đẹp hơn ta. Nhưng bây giờ lấy đâu ra mỹ nhân mà đòi hành kế?

Mã Vi nói:

- Mỹ nhân có rồi nên tôi mới đặt chiêu như vậy.

Ô Mã Nhi tròn mắt, vểnh râu, hỏi:

- Ở đâu có của quý ấy?

Mã Vi bảo:

- Tình thực xưa kia tôi có cùng một người con hát tên là Yến Nhi say đắm nhau lắm nhưng thế thời ly loạn, xa cách mấy năm, chẳng ngờ hôm trước trông thấy xuống thuyền, hiện đang diễn trò cho các phu nhân xem. Nếu đem người này làm mồi câu, thế nào Khánh Dư cũng mắc.

Ô Mã Nhi liền sai lính gọi Yến Nhi đến, quả nhiên là một người con gái vô cùng xinh đẹp, môi son má phấn, mắt phượng mày ngài, tóc tựa mây bay, da dường tuyết nhuốm, thân hình thon thả thanh tao, bước đi thướt tha như cành liễu đong đưa. Các tướng trông thấy, ai cũng há mồm nhìn, không nói được câu gì. Yến Nhi đã cúi đầu chào mà Ô Mã Nhi còn ngây ra, giây lâu mới cất được lời, bảo Mã Vi:

- Thôi! Việc này ta giao cho ngươi.

Yến Nhi ra rồi, Ô Mã Nhi bảo:

- Mẹ kiếp! Ngon ngọt thế mà phải dâng cho thằng phải gió Khánh Dư!

Các tướng ai cũng tiếc rẻ. Mã Vi nhận lệnh, đưa Yến Nhi về phòng riêng, giả vờ đau khổ cầm tay người đẹp, nói rằng:

https://thuviensach.vn

- Hai chúng ta xa cách đã ba bốn năm trời, nay được gặp nhau ở đây tưởng trời xui đất khiến cho loan phượng trùng phùng, không ngờ đại thuỷ sư đô đốc muốn cử nàng ra giúp việc quân. Nàng nghĩ thế nào?

Yến Nhi nói:

- Tiện nữ năm xưa ơn nhờ tướng quân nâng đỡ, lòng những tri ân, tưởng rằng đã có chỗ nương thân, cũng vì ly loạn mà phải chia lìa nhưng thật không khi nào nguôi nỗi nhớ nhung. Nay gặp nhau đây, chàng có việc gì sai đến, thiếp nguyện xin theo. Chỉ hiềm một nỗi thiếp là phận liễu bồ, ở trong quân biết giúp gì cho chàng được.

Mã Vi vẫn giữ nét mặt rầu rầu, nói:

- Nàng ơi! Chuyện này nói ra đau lòng lắm. Hay là ta đành chịu tội với đô đốc chứ chẳng nỡ để nàng phải thiệt thòi.

Yến Nhi tưởng Mã Vi đau lòng thật mới nói quyết rằng:

- Có việc gì giúp được tướng quân, dẫu thiếp thịt nát xương mòn cũng chẳng dám từ.

Mã Vi thấy Yến Nhi thành thực như vậy, trong lòng sướng tựa mở cờ nhưng còn thổn thức hai ba lần rồi mới từ từ thổ lộ:

- Nàng ạ! Quân ta nay đã gần vào đến vùng biển của người Nam nhưng ngại vì tướng Nam là Trần Khánh Dư trí dũng song toàn, khó bề thắng được nên đô đốc còn trù trừ chưa dám khinh tiến. Nếu nàng vì ba quân mà chịu sang lung lạc Khánh Dư, công ấy thật đứng đầu các tướng.

Yến Nhi nói:

- Việc đô đốc đã sai, thiếp đâu có dám từ. Chỉ tiếc rằng hai ta xa cách bao năm, nay lại phải chia tay, biết khi nào gặp lại.

https://thuviensach.vn

Mã Vi nói:

- Nàng ơi! Nếu nàng giúp cho quân ta chóng lập đại công chỉ trong vòng nửa năm là chúng ta lại được gặp nhau mà thôi. Tuổi xanh còn dài, lo gì không có lúc ta bù đắp cho nàng.

Ngay hôm ấy hai người chia tay. Mã Vi đưa nhiều vàng bạc cho Yến Nhi, dặn nhỏ rằng:

- Nàng đến nơi cứ thế này... thế này mà làm.

Nói xong cho Yến Nhi mặc giả làm đạo cô lên một chiếc thuyền có hai người chèo, theo bờ bể men xuống đảo Vạn Hoa. Trên mỏm núi phía Nam đảo Vạn Hoa có một ngôi Phong Hải đạo quán của Từ Vân tiên cô tu luyện. Yến Nhi tìm đến xin làm đệ tử. Khi ấy Từ Vân tiên cô đã ở tuổi ngoại bảy mươi, mà trong đạo quán lại chỉ có mấy thầy trò, thấy có người trẻ trung xinh đẹp như vậy đến xin thọ giáo, vui mừng lắm, cho ở lại học đạo, làm thuốc với mọi người. Hôm sau Yến Nhi nói với Từ Vân:

- Xin sư mẫu cho con xuống chợ mua một ít đồ dùng, gạo muối kẻo mấy hôm nữa trời mưa gió rét, thầy trò ta không có cái ăn.

Từ Vân thấy Yến Nhi đẹp người mà có vẻ chịu khó chăm chỉ lại biết lo xa như thế, yêu lắm mới đưa tiền cho xuống núi mua đồ. Yến Nhi nói:

- Sư mẫu không phải đưa tiền. Con có tiền đây, đủ để mấy thầy trò mình sống được mười năm.

Nói xong đưa cho Từ Vân một túi bạc lớn. Từ Vân thấy Yến Nhi có nhiều tiền bạc, sinh nghi nhưng không nói gì, cử thêm một nữ đạo đồng khác cùng đi để giúp Yến Nhi. Yến Nhi xuống chợ thuyền, chưa đi mua đồ vội mà kéo vị đạo hữu la cà đến những nơi có nhiều lính Đại Việt. Các chú lính thấy có hai cô gái đẹp, ai cũng thích, có người còn buông lời trêu ghẹo. Yến Nhi không nói gì, chỉ cười mỉm, liếc mắt đưa tình làm các chú lính xốn

https://thuviensach.vn

xang lòng dạ. Lúc ấy Hiếu Ngân, Quây Xẻn cũng đang đi chợ tìm mối hàng. Hai người thấy có cô gái xinh đẹp tựa tiên nga mới theo dõi xem nàng đi về nơi nào, thấy người con gái ấy mua đồ rồi cùng đạo hữu lên Phong Hải đạo quán. Quây Xẻn cười, nói:

- Chúng mình sắp có mỗi thằng mười quan tiền thưởng rồi.

Hiếu Ngân bảo:

- Tiền thưởng ở đâu mà lắm thế?

- Anh xem! Ta báo với vương công trên đạo quán có cô gái đẹp thế này mà mỗi thằng không được mười quan tiền thưởng, sao còn gọi được là Nhân Huệ vương nữa. Ha ha!

Hiếu Ngân bảo:

- Phải ! Phải. Chú mày thế mà giỏi.

Hai người cùng cười vang rồi quay ngay về đại doanh. Trần Khánh Dư thấy Hiếu Ngân, Quây Xẻn quay về, hỏi:

- Phải chăng hai ngươi kiếm được mối hàng tốt mới quay về sớm như vậy?

Hiếu Ngân nói:

- Trình vương công! Mối hàng chưa kiếm được nhưng vì gặp một nàng tiên nên phải quay về trình với vương công.

- Nàng tiên?

- Thưa vâng! Đúng là một nàng tiên chứ thực trần gian không có người như thế bao giờ.

https://thuviensach.vn

- Ở đâu?

- Da! Dạ... Dạ!

- Dạ dạ cái gì? Người đẹp ấy ở đâu?

- Dạ người đẹp này thực đến hàng nghìn quan tiền cũng chưa chắc gì gặp được. Chỉ xin vương công cho chúng tôi mỗi đứa mươi quan, gọi là có chút nhắm rượu thôi ạ!

Khánh Dư đang trong lúc nhiều tiền lại muốn tỏ ra là mình hào phóng, mới cười, mắng nựng:

- Hai cái thằng nỡm này. Việc gì cũng phải vòi vĩnh. Ta đã bao giờ bạc đãi các ngươi chưa? Này đây! Hai mươi quan.

Khánh Dư vứt xoẻng xâu tiền xuống đất. Hiếu Ngân, Quây Xẻn cười tít mũi, nhặt lấy, nói:

- Trình đức ông! Từ Vân tiên cô trên Phong Hải đạo quán mới có một nữ đạo đồng thực sự chẳng phải người trần.

- Được! Để ta đến xem, nếu không đúng như vậy các ngươi phải nếm canh lươn đấy.

Nói xong đem năm sáu tùy tùng cùng Hiếu Ngân, Quây Xẻn lên thẳng trên núi. Từ Vân tiên cô nghe báo có Nhân Huệ vương đến, liền ra mời vào phòng khách nói chuyện, lại sai Yến Nhi đun nước pha trà. Lát sau, Yến Nhi bước vào, tay nâng khay chén dâng lên. Khánh Dư ngây người, không tin ở mắt mình nữa. Nữ đạo đồng kia thật là người trên tiên giới, bước đi uyển chuyển, thân hình mềm mại, da trắng, tóc xanh đúng là kiệt tác trời gây đất tạo, ngọc chuốt vàng pha ngời ngời khêu gợi. Yến Nhi dâng trà xong, xin phép đi ra, không quên liếc Khánh Dư một cái, làm ngọn lửa tình trong lòng bốc lên thiêu đốt trái tim chàng. Lúc sau Khánh Dư tĩnh tâm trở

https://thuviensach.vn

lại, nghĩ ra một kế, nói với Từ Vân tiên cô, xin mượn gian gác phía Đông làm vọng hải đài để phòng thuyền của giặc Hồ. Từ Vân vui lòng thuận cho. Từ hôm ấy ngày nào Khánh Dư cũng lấy cớ lên vọng hải đài để xem thế giặc nhưng thực ra là để được nhìn Yến Nhi và không lần nào không được nàng ban cho những cái liếc tình trìu mến, ỡm ờ. Khổ nỗi đây là nơi tu luyện của bậc thần tiên chứ giá như ở nơi khác thì... Đã ba ngày mà chẳng có cớ gì để được cùng nhau trò chuyện. Thời trai trẻ Khánh Dư vốn là kẻ đa tình, đến nay tuy đã ở tuổi ngũ tuần lại trải nhiều nắng mưa trận mạc nhưng xem ra thời gian chưa công phá hết được vẻ hào hoa phong nguyệt của vị tướng can trường này. Yến Nhi thấy thời cơ đã đến mới chí tâm xuất chiêu hạ gục đối phương. Hôm sau Yến Nhi trang điểm đẹp đẽ, lựa đúng lúc Khánh Dư trên đường tìm đến, vờ như có việc xuống núi. Vừa trông thấy chàng, nàng e thẹn đứng nép bên đường. Khánh Dư là người nhạy bén, vớ được cơ hội này đâu dễ bỏ qua, liền bảo mấy anh lính tuỳ tùng:

- Các ngươi cứ lên trên ấy trước, đợi ta.

Mấy anh lính đi rồi, Yến Nhi mới cất lời chào:

- Tiểu nữ có lời chào vương công.

- Ôi giời ơi! Vương công vương quạ cái khỉ gì. Nàng làm ta muốn phát ốm lên đây.

Khánh Dư vừa nói vừa cầm luôn lấy tay Yến Nhi. Nàng giãy ra, bảo:

- Nơi đây là chốn tu hành của bậc thần tiên. Xin vương công chớ nên làm như vậy.

- Lại còn thế nữa! Tu tu cái khỉ gì cho nó phí đời. Đã không có tình ý với ta thì mỗi lần gặp nhau lại cứ lén nhìn ta làm gì? Trời ơi! Đôi mắt của nàng đến giết chết ta mất thôi.

https://thuviensach.vn

Nói xong lại cầm tay Yến Nhi. Yến Nhi thấy Khánh Dư thổ lộ chân tình bộc trực thì biết mưu kế đã thành nên cứ để cho Khánh Dư cầm tay, nói:

- Vương công đã biết tiểu nữ có ý riêng, sao không đến phòng của tiểu nữ dùng trà.

Khánh Dư được câu nói ấy, sướng như mèo vớ cá, nói:

- Ta cũng muốn đến với nàng nhưng sợ Từ Vân tiên cô người quở trách.

- Buổi trưa sư mẫu nghỉ. Vương công đến lúc ấy ai biết được.

- Ừ nhỉ! Có thế mà sao ta chẳng nghĩ ra.

Từ khi Yến Nhi câu được Khánh Dư, một người quen thói phong tình, một người vốn dòng ca kỹ, thôi thì tha hồ làm chuyện "ngắm nguyệt thưởng hoa". Yến Nhi vốn khéo chiều chuộng lại mang trong mình sứ mệnh của một thám binh nên tìm hết mọi thủ đoạn, trổ hết mọi ngón nghề để mê hoặc Khánh Dư. Quả nhiên Khánh Dư say đắm đến nỗi hôm nào không lên núi gặp nhau thì ăn không ngon, ngủ không yên. Ở quân doanh, Liên Nhi thấy vậy tưởng Khánh Dư lo lắng việc quân việc nước, mới bảo:

- Ba bốn ngày nay vương gia lên vọng hải đài, ăn ngủ chẳng yên, mặt mũi võ vàng. Thiếp nghĩ việc ấy chỉ nên giao cho mấy người lính cũng xong, hoặc giả cử Ngô Kế Trung là người cẩn thận lo liệu là được. Việc chi mà vương gia phải lao tâm khổ tứ đến vậy. Ngộ nhỡ trong khi vương gia đi vắng, quân Hồ kéo đến, lấy ai điều vát ba quân.

Khánh Dư cười, nói:

- Nàng thật quá ngây thơ. Ta lên núi là để nhìn thấy thuyền quân Hồ từ xa mà phòng bị, mọi việc trong doanh đã dặn lại Ngô Kế Trung cùng với

https://thuviensach.vn

Phan Hoành cả rồi.

Liên Nhi tưởng thật, không dám nói gì nữa thành ra Khánh Dư được tha hồ lên núi túng tấng với Yến Nhi. Bữa ấy có một nữ đạo đồng đến nói với Từ Vân tiên cô rằng:

- Đã mấy hôm liền đệ tử thấy trưa nào Nhân Huệ vương cũng đến phòng riêng của Yến Nhi.

Từ Vân tiên cô chau mày, nói:

- Thì ra là như vậy! Con hãy gọi ngay Yến Nhi đến đây cho ta.

Thật là:

Trời yên biển lặng

Mây ngọt gió lành

Ai biết giữa nơi thần tiên ấy

Là nơi giặc dữ ẩn mình.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Từ Vân tiên cô quở phạt Yến Nhi thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 47

Chiêu Văn vương trấn giữ Mộc Hoàn môn

Hưng Đức hầu ém binh Lãnh Kinh ải

(Mộc Hoàn môn: Nguyên sử ghi là Mộc Ngột môn, là khu vực cửa sông Bạch Hạc ngày nay.

Lãnh Kinh ải: Theo chú thích số 6, tr 59 - bản dịch "Đại Việt sử ký toàn thư" của Nhà xuất bản Khoahọc xã hội thì nghi rằng ải Lãnh Kinh ở khoảng Đáp Cầu - Hà Bắc. Theo nhà nghiên cứu Nguyễn Lương Bích trong cuốn "Việt Nam ba lần đánh Nguyên toàn thắng" viết: "Lãnh Kinh là một địa điểm ở giữa chặng đường từ Bạch Hạc tới cầu Phù Lỗ" trang 262. Dựa vào cách phát âm của một số địa phương thuộc đồng bằng Bắc Bộ thường nói cạnh thành kinh, có thể ải Lãnh Kinh chính là bến Lãnh Canh, nơi Trần Thái Tông chuyển từ đường bộ xuống đường thuỷ trong cuộc kháng chiến chống quân Mông Cổ lần thứ nhất 1258)

Yến Nhi vừa đến nơi, Từ Vân tiên cô nói:

- Ta xem con còn nặng duyên trần, không thể ở lâu nơi thanh sơn nhược thuỷ này được. Ta trả lại nguyên vẹn tiền bạc cho con. Từ mai con hãy xuống núi mà về chốn quê nhà kẻo cha mẹ chờ mong.

Yến Nhi khấu đầu, khóc thưa rằng:

- Con nay gặp lúc loạn ly, cha mẹ đều mất cả, bốn bể không nhà, thân gái bơ vơ. Sư mẫu đuổi thì con biết về đâu. Xin dâng trăm nghìn lạy, sư

https://thuviensach.vn

mẫu cho con được ở lại.

Từ Vân bản tính hiền lành, nghe những lời ai oán như vậy động lòng thương mới không đuổi nữa. Các tiểu tiên đồng đều nói:

- Yến Nhi không thực lòng tu luyện, không chí tâm học đạo, sư mẫu giữ lại cũng không được việc gì.

Từ Vân nói:

- Ta cũng biết là như vậy nhưng nay đang lúc Nam Bắc giao tranh, đuổi nó xuống núi nhỡ gặp phường giặc dữ có phải phí cả một đời. Ta cũng mang tội không độ cho người cùng khốn. Cứ cho nó ở đây nếu Nhân Huệ có lòng thương, để theo ông ấy có hơn không.

Chúng tiên nghe Từ Vân nói vậy, không ai dám bàn tán gì nữa. Từ hôm ấy Yến Nhi ra mặt đi lại với Khánh Dư. Từ Vân cũng không nói gì, chỉ chờ Khánh Dư ngỏ lời xin là cho theo ngay. Chuyện này tạm dừng ở đây, sau sẽ còn quay lại.

Lúc bấy giờ ở Thăng Long nghe tin quân Nguyên tiến xuống, thượng hoàng Thánh Tông cùng vua Trần Nhân Tông họp triều thần, hỏi Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn rằng:

- Quân Nguyên nay đã đến ngoài cõi, chỉ trong sớm tối là tiến vào nước ta, ba mặt thuỷ bộ cộng đến năm mươi vạn. Các quan nhiều người dâng tấu muốn cho tuyển thêm quân lính các hương để chống giặc. Khanh nghĩ sao?

Hưng Đạo vương tâu rằng:

- Thần lại nghĩ khác! Quân quý ở tinh nhuệ, không quý ở số đông. Dẫu đến một trăm vạn mà như quân Bồ Kiên thì cũng không làm được gì.

https://thuviensach.vn

(Bồ Kiên nước Tần đem một trăm vạn quân đánh nhau với quân Tấn, bị tướng Tấn là Tạ Thạch đánh cho tan tành, chỉ còn mười vạn quân chạy khỏi trùng vây.

Theo ĐVsktt)

Chiêu Minh vương Trần Quang Khải nói:

- Năm nay quân Nguyên đi đường thuỷ vào nước ta rất đông mà tôi nghe nói gần đây Nhân Huệ vương lơ là việc quân tình lắm.

Trần Nhân Tông nói:

- Nếu quả đúng như vậy, cần phải sai tướng khác ra thay.

Hưng Đạo vương cười mỉm, nói:

- Không hề gì! Nhân Huệ vương là người giỏi cầm quân. Chắc ông ấy đã trù liệu đâu vào đấy cả rồi. Còn thuỷ quân của giặc quả nhiên là mạnh nhưng cũng không đáng ngại.

Nhân Tông lại nói:

- Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp, Trương Văn Hổ đều là những tướng lẫy lừng, chúng chỉ huy một đội thuyền đến năm bảy vạn quân sao không đáng ngại được?

Hưng Đạo vương nói:

- Ô Mã Nhi chỉ có cái vũ dũng của kẻ thất phu. Trương Văn Hổ tuy giỏi thuỷ chiến nhưng kiêu ngạo chẳng coi ai ra gì, lại có cái máu ngang tàng của kẻ đạo tặc, không xem quân kỷ làm trọng. Chỉ riêng Phàn Tiếp là người sâu sắc nhưng là cấp phó mà hay cả nể, không thể kiềm chế được cái tính ngông nghênh của Ô Mã Nhi. Hốt Tất Liệt giao thuỷ quân vào tay những tướng như thế, dẫu ta có muốn chúng không tan nát cũng không

https://thuviensach.vn

được. Thoát Hoan muốn chia lực lượng của ta về hướng Tây Bắc nên đã lệnh cho Ái Lỗ, A Thai tiến binh xuống trước. Chiêu Văn vương giữ ở Bạch Hạc, cần phải kìm chân giặc ở đấy ít nhất là nửa tháng để chúng không thể hội quân với bọn Thoát Hoan.

Tá Thiên vương Trần Đức Việp tâu rằng:

- Thần xin đem một cánh quân lên Mộc Hoàn môn, giúp Chiêu Văn vương chặn giặc.

Trần Nhân Tông nói:

- Khanh bây giờ đã nắm quyền tướng quốc sự, hãy lo việc triều chính giúp trẫm, không thể cầm quân ra ngoài được.

Hưng Đạo vương cũng nói:

- Hoàng thượng rất anh minh. Không cần cố giữ với giặc ở Mộc Hoàn môn, chỉ cần sao cho chúng không thể hội quân đúng hẹn với Thoát Hoan là được. Việc ấy Chiêu Văn có đủ sức rồi.

Bấy giờ Chiêu Văn vương được điều lên giữ Bạch Hạc, cùng các tướng mang bốn vạn quân chia làm hai đạo thuỷ bộ đến đóng giữ ở Mộc Hoàn môn. Tiền bộ tiên phong là Trương Tích nói rằng:

- Mộc Hoàn môn không có thành trì nào vững chắc, cần đắp thêm luỹ để chống giữ mới có thể giữ lâu dài được.

Chiêu Văn vương nói:

- Người Mông Thát phá Tây Liêu, đuổi vua Hoa Lạc Tử Mô, đánh Tây Hạ, diệt nước Kim, thôn tính nước Tống, làm chủ Trung Nguyên. Tất cả các nước ấy đều lấy thành trì làm thủ thế nên lần lượt thất bại. Quân ta

https://thuviensach.vn

không dựa vào thành cao hào sâu nhưng ta có được hai điều căn bản nên người Thát không thể thắng ta được.

Các tướng hỏi:

- Xin vương công chỉ cho hai điều căn bản ấy?

Chiêu Văn vương nói:

- Thứ nhất là ta giữ được dân. Dân chính là thành trì kiên cố đáng tin cậy nhất. Bất cứ đội quân nào có được dân đội quân ấy tất thắng. Thứ hai là khi tác chiến ta không dùng kiên thủ mà cơ động mau lẹ để ứng phó, vì thế giặc đánh ta chỗ nào cũng hụt hẫng.

Phó Tường hỏi:

- Ta cơ động, giặc cũng cơ động thì đối phó làm sao?

Chiêu Văn vương nói:

- Giặc cơ động nhanh, đi đến đâu cũng dùng sức mạnh của chính binh mà lấn át. Ta cơ động nhưng dùng chính binh để nhử, dùng kỳ binh mà đánh. Kỳ chính, chính kỳ thay đổi nhau biến hoá nên giặc không thể đoán định được cách đánh của ta. Ví như ta có thành cao, luỹ dày nhưng giặc dùng hoả pháo công phá, liệu có giữ nổi không?

Các tướng đều nói:

- Vương công dạy rất phải.

Chiêu Văn vương lại nói:

- Nay Ái Lỗ, A Thai đem bảy vạn quân Mông Thát, Đại Lý tiến xuống mà quân ta chỉ có bốn vạn người. Các ngươi có dám quyết đánh không?

https://thuviensach.vn

Các tướng đều hô:

- Quyết đánh.

Bấy giờ Trần Đạo Chiêu đến Bạch Hạc nhưng mắc chứng ngã nước, thường lên cơn nóng sốt đột ngột, phải nằm lại ở Thông Thánh quán, nhờ Hứa Tôn Đạo chữa trị nên không tham dự bàn việc quân tình (Ngày trước bệnh sốt rét do muỗi rừng gây nên thường gọi là ngã nước). Trần Nhật Duật đóng quân bên bờ phía Nam sông Bạch Hạc, sai Triệu Trung, Giả Cương, Tiết Hùng mỗi người lĩnh ba nghìn thuỷ quân, ngày đêm tuần tiễu mặt sông. Trên bờ có Lê Thạch, Hà Anh lĩnh tiền đội, Trịnh Xiển ở tả đội, Dương Lâm ở hữu đội, rút Trương Tích cùng Phó Tường làm tả, hữu xung quân sẵn sàng đợi lệnh. Phó Tường vểnh hàm râu quăn, trợn mắt ốc nhồi, nói lớn:

- Tôi ra trận thường xông lên đầu, đánh giết quân giặc, sao vương công lại chỉ cho lĩnh đạo xung quân chờ đợi là thế nào?

Chiêu Văn vương cười, nói:

- Xung quân là quân đánh nhanh, đánh mạnh mà bất ngờ, không phải là tướng giỏi, không đảm trách được. Ta đánh trận này lấy kỳ làm chính, lấy chính làm kỳ nên nhiệm vụ của xung quân nặng nề lắm. Nam Thiên dũng sĩ có ý ngại chăng?

- Tôi đã theo vương công dẫu chết cũng không ngại chứ có đâu ngại sự nặng nề.

Phó Tường nói xong, liền cùng các tướng đi làm phận sự của mình.

Đây nói Ái Lỗ, A Thai được lệnh tiến binh, liền đem bảy vạn quân gồm người Thát, người Hán, người Đại Lý rầm rộ tiến qua ải Quy Hoá, theo tả ngạn Thao giang đánh xuống gần Bạch Hạc mà không gặp trở ngại nào đáng kể. Hoàng thân A Thai bảo:

https://thuviensach.vn

- Ta nghe các tướng đi trận về nói rằng chỉ cần vượt qua được biên giới cũng phải mất hàng vạn quân rồi. Thế mà nay quân ta đã đánh gần đến Thăng Long vẫn chưa thấy một tên quân Nam nào là cớ làm sao?

Ái Lỗ cười khà khà, có vẻ đắc chí lắm, nói:

- Quân Nam mới nghe tiếng quân ta đến đã sợ méo mặt, chạy tuột cả khố hết rồi còn đâu nữa.

Mãng Cổ Đài nghe hai người nói vậy, bảo:

- Ối giời ôi! Các bố chớ có mà tưởng bở. Năm trước quân ta tiến sang ầm ầm, đi đến đâu quân Nam chạy hết đến đấy, cứ tưởng là nó sợ, ai ngờ đến lúc chúng đánh lại, không sao chống đỡ nổi. Trên từ thái tử, bình chương, dưới đến sĩ tốt người nào người nấy chạy vãi cả bã ra, không sao mà thở được. Ngay tôi đây không chui vội vào mấy bụi lau ở bên sông thì cũng ra ma rồi. Quân Nam chúng yên ắng thế này chưa chắc đã phải là điều tốt đẹp gì đâu.

A Thai thấy Mãng Cổ Đài nói vậy, có vẻ không vui, mắng:

- Ngươi là một viên đại tướng, lĩnh ấn phó đô nguyên suý ra trận mà nhát như con lươn thế còn làm được việc gì?

Mãng Cổ Đài nói:

- Điện hạ có mắng tôi là con lươn con chuột gì cũng được, chỉ xin bình chương cùng điện hạ hãy vì sinh mệnh của ba quân tướng sĩ mà cẩn trọng đề phòng cho.

Ái Lỗ cười lớn, nói:

- Quân ta như long như hổ thế này, làm sao mà phải lo ngại quá thế.

https://thuviensach.vn

Nói xong lệnh cho các tướng sĩ cứ thẳng đường tiến xuống, ngày hôm sau đến tả ngạn sông Bạch Hạc, nhìn sang bên kia thấy tinh kỳ la liệt, trên mặt sông hàng trăm thuyền chiến quân Việt tuần tiễu, hàng lối nghiêm chỉnh. Mãng Cổ Đài nói:

- Các vị cứ bảo quân Nam chạy hết nữa đi! Chúng chọn cửa sông này là nơi hiểm địa mà phòng bị, quân ta có cánh cũng khó sang được.

A Thai nghe nói vậy, gắt:

- Ngươi có im đi không! Đã không có kế sách gì giúp việc tiến quân thì chớ lại còn nói nhảm làm nản lòng quân.

Mãng Cổ Đài cãi lại:

- Tôi chỉ nói đúng sự thực để bình chương cùng điện hạ biết mà phòng bị chứ có nói nhảm gì đâu.

Ái Lỗ lệnh cho các tướng đem quân lùi lại năm dặm, hạ trại. Gia Luật Thốc Hoa nói:

- Quân ta vừa đến, khí thế đang hăng, sao không cho đánh ngay đi có được không?

Mãng Cổ Đài nói:

- Quân ta thuyền bè không có, đánh ngay thế nào được. Tôi xin dâng một kế có thể vừa bắt được tướng Nam vừa cướp được thuyền, không biết bình chương cùng điện hạ có dùng không.

Ái Lỗ bảo:

- Ngươi cứ nói đi! Nếu là kế hay sao lại không dùng nhưng chớ có nói bừa làm thoái chí ba quân, ta không tha nữa đâu đấy.

https://thuviensach.vn

Mãng Cổ Đài nói:

- Bình chương cứ cho quân lùi lại hẳn mười lăm dặm, dựa vào các cánh rừng thưa đóng trại. Quân Nam thấy ta lui binh xa như vậy tất nghi hoặc cho quân sang do thám, đánh úp. Ta phục binh trong rừng, khi nào thấy quân Nam đốt trại, đổ ra đánh tất bắt được tướng Nam. Ta lại phục một đạo binh ở gần bờ sông, chờ quân Nam lên hết bờ đi rồi, xông ra cướp lấy thuyền để dùng sau này.

A Thai nói:

- Kế ấy của tướng quân Mãng Cổ Đài hay lắm, nên theo.

Bên hữu ngạn, hai tướng tiền đội của quân Việt là Lê Thạch, Hà Anh thấy quân Nguyên lui binh, bàn nhau rằng:

- Giặc không dám đóng quân ở bờ sông mà lùi xa đến mười lăm dặm là có ý sợ. Đêm nay ta đem quân đánh úp, nhất định thắng.

Hai tướng bàn nhau xong, liền đem ba nghìn quân cùng một trăm chiến thuyền sang sông, lại cử người báo với Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật để xin quân tiếp ứng. Trần Nhật Duật được tin cho lính quân hiệu phi ngựa hoả tốc đến truyền lệnh không được tiến binh nhưng Lê Thạch, Hà Anh đã mang quân đi rồi. Lính quân hiệu vội quay về báo. Trần Nhật Duật giậm chân, nói:

- Hỏng hỏng! Lê Thạch, Hà Anh trúng kế của quân Nguyên rồi.

Phó Tường thưa:

- Tôi nghe nói Ái Lỗ, A Thai chỉ là những kẻ dũng phu, chưa chắc đã có mưu kế gì.

Nhật Duật nói:

https://thuviensach.vn

- Cứ như Ái Lỗ, A Thai đúng là không có gì đáng ngại thật nhưng ta chỉ e đó là mưu kế của Mãng Cổ Đài. Người này năm trước đã sang ta, được Thoát Hoan, A Lý Hải Nha quý trọng lắm. Dạo đánh mặt trận sông Cái, ai cũng tưởng rằng y chết mất xác ở đồn Tây Kết, thế mà trốn được khỏi trùng vây của quân ta, chỉ một chuyện ấy cũng đủ biết hắn ma ranh đến mức nào. Lê Thạch, Hà Anh không phải là đối thủ của nó.

Nhật Duật nói xong, cho gọi Trương Tích đến dặn:

- Ngươi đến chỗ Giả Cương, hai ngươi sang sông thấy quân ta thua chạy về, đón lên thuyền, chớ có giao chiến.

Trương Tích nhận lệnh đi ngay. Trần Nhật Duật cho người đến lệnh cho Triệu Trung, Tiết Hùng giữ vững thuỷ trại, tuần hành nghiêm mật, không được manh động, rồi bảo Phó Tường:

- Ta nhường cho quân Nguyên trận đêm nay nhưng sáng mai phải bắt chúng trả nợ. Bọn Ái Lỗ đêm nay thế nào cũng cướp được thuyền của Lê Thạch, Hà Anh. Sáng mai là chúng vượt sông. Ngươi mang ba nghìn quân lặng lẽ sang phục phía sau gò Con Rùa, lúc nào thấy trên mặt sông có tiếng pháo nổ, đổ quân đánh vào hậu trại của chúng, chỉ cần đốt lương thảo quân cụ rồi rút về, chớ có ham đánh.

Phó Tường mang quân đi, Trần Nhật Duật cho gọi Triệu Trung, Tiết Hùng đến dặn:

- Các ngươi mang hết binh thuyền về hữu ngạn, hạ cờ im trống, nấp vào các bờ lau, sáng mai thấy quân Nguyên sang đến giữa sông, đổ ra đốt pháo reo hò vây đánh.

Tiết Hùng nói:

- Tôi nghĩ ta nên nhân trời tối tiến lên úp trại chúng mới là thượng sách chứ cần gì đợi đến sáng mai.

https://thuviensach.vn

Trần Nhật Duật nói:

- Không được! Ta chắc trại của chúng hiện nay bỏ không để chờ quân ta. Lê Thạch, Hà Anh không biết điều đó nên đã mắc mưu. Các ngươi hãy chuẩn bị kỹ càng để sớm mai đòi nợ chúng.

Triệu Trung, Tiết Hùng mang quân đi phục. Trần Nhật Duật dẫn Dương Lâm, Trịnh Xiển bày trận trên bờ đợi ứng chiến.

Bấy giờ là đêm mùng sáu tháng Mười một năm Đinh Hợi (11-12-1287) hai tướng Việt là Lê Thạch, Hà Anh sang sông, người đi nhón chân, ngựa buộc giẻ vào móng lặng lẽ tiến đến trước trại quân Nguyên, thấy doanh trại san sát tiếp nhau đến mấy dặm liền. Lê Thạch nói:

- Quân Nguyên có đến bảy, tám vạn mà sao doanh trại im ắng thế này. Hay là chúng lừa ta?

Hà Anh nói:

- Mãng Cổ Đài rất nhiều quỷ kế. Chúng chỉ bày trò để ta không dám đánh đấy thôi. Tôi chắc quân tướng chúng ngủ say bí tỷ cả rồi. Ta cứ đánh bừa vào đốt sạch quân doanh của chúng đi là xong.

Lê Thạch nghe theo, thúc quân đánh vào đốt trại quân Nguyên cháy ngút trời. Lửa bốc cao soi sáng khắp cánh rừng mà chẳng thấy tên quân Nguyên nào. Hà Anh nói:

- Đúng là ta mắc lừa quân Nguyên rồi, rút ra mau.

Quân Việt đang định lui binh thì thấy bốn mặt rừng chiêng trống nổi lên ầm ầm, hàng vạn bó đuốc cháy sáng rực. Kỵ binh quân Nguyên hiện ra như trên trời rơi xuống. Ái Lỗ, A Thai, Mãng Cổ Đài cùng hô quân vây đánh. Quân Việt không có đường rút, bị quân Nguyên bắn tên vào chết hại rất nhiều. Lê Thạch bảo Hà Anh:

https://thuviensach.vn

- Để ta đánh mở đường máu đưa tướng quân cùng binh lính ra khỏi trùng vây.

Nói xong múa thanh đại đao xông lên trước, đánh dạt quân Nguyên, mở được một lối cho Hà Anh dẫn quân ra. Các tướng Nguyên trông thấy Lê Thạch dữ tợn quá, không ai dám giao đấu tay đôi. A Thai rút cung, đặt tên, bắn một phát trúng ngay vào vai hữu của Lê Thạch. Lê Thạch rơi xuống ngựa, bị quân Nguyên xông vào bắt trói lại. Hà Anh dẫn tàn quân chạy ra đến bến sông định xuống thuyền, bỗng có một tướng Nguyên chặn đường cười lớn, nói rằng:

- Tên tướng Nam kia! Mau xuống ngựa hàng đi. Gia Luật Thốc Hoa đại tướng nhà Nguyên đợi ở đây đã lâu rồi.

Hà Anh không biết làm thế nào, đành vẫy ngọn giáo thúc quân đánh lên. Hai bên đánh nhau được một lúc, Mãng Cổ Đài phía sau dẫn quân tới. Hà Anh chống không nổi hai tướng Nguyên, bị Mãng Cổ Đài tóm được lôi xuống ngựa, quân lính chạy xuống bến sông nhưng một trăm chiến thuyền đã bị quân Nguyên cướp mất (Nguyên sử, An Nam chí lược, Việt điện u linh đều có ghi việc Lê Thạch, Hà Anh bị giặc bắt ở Mộc Hoàn Môn). Mọi người cố chết đánh cướp lại được mười ba thuyền còn tám mươi bảy chiếc rơi vào tay quân Nguyên, số binh lính còn lại được Trương Tích, Giả Cương cứu đưa đi (Số liệu 87 thuyền là theo Nguyên sử). Khi ấy trời đã gần sáng, Ái Lỗ kéo đại binh đến. A Thai nói:

- Nhân lúc ta đang thắng, hãy cho quân sang sông đánh ào lên.

Mãng Cổ Đài nói:

- Quân ta có đến bảy vạn người, lại còn lương thảo, xe ngựa nữa làm sao mà sang ngay được. Bình chương hãy cho ba nghìn quân đuổi theo quân Nam, sang đến bên kia, đổ ngay lên bờ rồi quay thuyền lại đón

https://thuviensach.vn

chuyến khác. Số quân ở bên này phải cử ngay một vạn người chặt tre gỗ cấp tốc đóng bè, đưa quân mã cùng lương thảo sang.

Ái Lỗ nghe theo, cho Mãng Cổ Đài mang ba nghìn quân lên thuyền đuổi đánh quân Việt, Gia Luật Thốc Hoa đem một vạn người đi chặt tre gỗ đóng bè, thân vương A Thai giữ trận.

Trời vừa sáng rõ, Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật trên đài cao trông thấy quân Nguyên tiến sang, liền cho phất cờ lệnh. Triệu Trung, Tiết Hùng đem bốn trăm chiến thuyền xông ra vây lấy quân Nguyên. Tên nỏ bắn như trấu vãi, pháo nổ ran cả mặt sông. Quân Nguyên chết hại vô số. Bốn viên dũng sĩ tuỳ tướng của Mãng Cổ Đài là Sái Phiền, Đáp Nhĩ Thất Nha, Chát Ân Bất Kha, Lã Thanh cố sống cố chết chống đỡ nhưng không sao ra khỏi trùng vây. Quân Nguyên lại không giỏi chèo lái nên nhiều thuyền bị quay ngang va vào nhau làm quân lính rơi xuống sông, bị quân Việt bắt được. A Thai thấy Mãng Cổ Đài nguy đến nơi, vội huy động mấy chục chiếc bè mới đóng tiến ra tham chiến. Bên kia Trần Nhật Duật lệnh cho Trương Tích, Giả Cương quay lại đánh. Sái Phiền đang đứng trên mũi thuyền chỉ huy quân Nguyên bắn trả quân Việt. Triệu Trung trông thấy, bắn một phát. Mũi tên trúng vào lưng, Sái Phiền rơi xuống sông, chết. Hai bên đang đánh nhau bỗng thấy bên bờ Bắc, quân Nguyên rối loạn, hậu trại lửa cháy khói bốc ngút trời. Thì ra Phó Tường nghe tiếng pháo nổ trên sông, liền đem quân đánh vào hậu trại quân Nguyên, cứ nhè các xe lương, xe cỏ mà đốt. A Thai vội cho quân quay lại cứu, thành ra tiền đội tràn vào hậu đội, hàng ngũ rối loạn, mấy vạn quân sĩ tắc cứng trong một đoạn đường hẹp không sao di chuyển được. Đến lúc Gia Luật Thốc Hoa mang quân trong rừng về cứu, lương thảo đã cháy mất quá nửa. Phó Tường cũng mang quân đi theo đường tắt quay về rồi. Quân Nguyên dưới sông thấy trên bờ náo loạn, càng sợ hãi không còn lòng dạ nào chống trả nữa, bị quân Việt đánh cho tan tác. Mãng Cổ Đài được Đáp Nhĩ Thất Nha, Chát Ân Bất Kha cùng mười dũng binh hộ tống trên một chiếc thuyền con bơi trốn được vào bờ. Lã Thanh bị một mũi tên cắm vào vai nhưng cũng về được. Ba nghìn quân Nguyên chết

https://thuviensach.vn

gần hết trên sông, hơn tám mươi thuyền chiến bị quân Việt chiếm lại quá nửa. Trần Nhật Duật thấy quân Nguyên đã tan tác, liền cho đánh chiêng thu quân. Từ hôm ấy ngày nào cũng có giao chiến nhưng quân Nguyên không sao sang sông được. Chiêu Văn vương sai Trịnh Xiển viết bản tấu về triều đình.

Ngày mười bốn tháng Mười một (19-12-1287) người đưa tin về tới Thăng Long. Vua Trần họp triều đình, hỏi Hưng Đạo vương rằng:

- Giặc tới, liệu tình hình thế nào*?

Hưng Đạo vương tâu rằng:

- Năm nay đánh giặc nhàn*.

(*: Những câu thoại này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Nhà vua lại hỏi:

- Ái Lỗ, A Thai đem bảy vạn quân đánh xuống, trẫm lo Chiêu Văn vương ít quân không giữ nổi.

Hưng Đạo vương nói:

- Ta không chủ cố giữ ở Bạch Hạc, hoàng thượng hãy xuống chỉ cho Chiêu Văn vương lui binh. Quân Nguyên thấy ta rút, thế nào cũng khinh tiến. Ta phục binh ở Lãnh Kinh, bất ngờ chặn đánh, ắt thắng lớn.

Nhân Tông khen kế ấy rất hay, hỏi các tướng rằng:

- Ai dám đem quân lên Lãnh Kinh chặn giặc?

Nhà vua vừa dứt lời, có một tướng trẻ bước ra xin đi. Mọi người nhìn xem thì ra là Hưng Đức hầu Trần Quán. Trần Nhân Tông hỏi:

https://thuviensach.vn

- Khanh cần bao nhiêu quân để chặn được giặc?

Trần Quán tâu:

- Nếu hoàng thượng ban cho cấm quân, thần chỉ cần ba vạn người, hẹn sau mười ngày bố phòng nhất định Ái Lỗ, A Thai có cánh cũng không qua được Lãnh Kinh quan.

Nhân Tông nói:

- Quân giặc rất đông. Trẫm e ba vạn quân không đủ để cản chúng, mười ngày bố phòng cũng chưa chắc đã chu đáo. Việc quân không phải trò chơi, khanh nên cẩn trọng.

Trần Quán nói:

- Xin hoàng thượng xuống chỉ cho Chiêu Văn vương đúng đêm hai mươi ba lui binh. Nếu thần không chặn được giặc, xin mang cả nhà đến chịu tội.

Hưng Đạo vương nói:

- Hưng Đức hầu nói như vậy chắc trong lòng đã có sẵn mưu cao chờ giặc. Xin hoàng thượng cứ cho đi.

Trần Nhân Tông nghe theo lời ấy, cấp cho Trần Quán ba vạn cấm binh, một nghìn kị sĩ, lập tức lên đường, lại sai sứ giả đem chỉ đến Mộc Hoàn môn truyền cho Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật đêm hai mươi ba tháng Mười một phải lui binh, đem quân về triều. Hưng Đạo vương dặn Trần Quán rằng:

- Quân Nguyên không có thuyền, chúng lại sợ thuỷ binh của ta. Ngươi đem quân đến Lãnh Kinh chỉ cần phòng chắc mặt đường bộ, cứ thế này... thế này mà làm, không lo gì nữa.

https://thuviensach.vn

Trần Quán vâng lời đem quân đến bến Lãnh Kinh, ở đây có hai đường thủy bộ quân Nguyên có thể tiến xuống. Thuộc tướng là Bùi Tuệ nói:

- Ta nên cắm chà, chăng xích sắt ở lòng sông để cản thuyền bè quân giặc, lại làm hàng rào cự mã ở đường bộ để chúng không thể tiến lên được, khi ấy dùng tên thuốc độc bắn chúng sẽ chết hàng loạt.

Trần Nam nói:

- Quân giặc bị cản lại lâu ngày, khi sang được sông nhất định muốn tiến cho nhanh bằng đường bộ chứ không đi bằng đường thuỷ.

Trần Quán nói:

- Các ngươi chớ lo, mọi việc đã được Quốc Công tính toán chu tất rồi. Con đường từ Bình Lệ đến đây vừa rộng vừa phẳng. Thế nào ái Lỗ cũng cho quân tiến theo đường ấy, vượt qua Vũ Cao quan mà đến. Phía trước kia, bên tả có gò Ông Đống, bên hữu đất thấp, cây cối lúp xúp, ta giao cho Lê Quý, Lê Phúc mang năm nghìn quân ra đấy đào bốn dãy hố bẫy ngựa, trồng cây phủ cỏ lên trên. Cây trồng trên miệng hố không được héo úa, đánh dấu đường đi để quân ta khỏi nhầm. Hẹn ba ngày phải làm xong quay về đợi lệnh. Bùi Tuệ đem năm nghìn quân lấy đất đắp một cái gò chắn ngang đường, gọi là gò Đắp, cách gò Ông Đống ba trăm bộ, trên sườn gò phải trồng nhiều cây cao ngập đầu người, hẹn trong năm ngày phải hoàn tất.

(Quốc Công: Chỉ Quốc Công tiết chế Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn)

Phân công các tướng xong, Trần Quán tự mình đi thị sát, đôn đốc các nơi, chiều ngày hai mươi ba mọi công việc bố phòng đã đâu vào đấy, họp các tướng, nói:

https://thuviensach.vn

- Ta đã nhận mệnh của nhà vua, quyết không cho giặc Nguyên vượt qua ải này, mong các ngươi hãy cùng tỏ lòng trung với nước.

Các tướng đều nói:

- Chúng tôi xin cùng quân hầu dốc sức báo hoàng ân, quyết không cho giặc Nguyên vượt ải.

Trần Quán vui vẻ nói:

- Tốt lắm! Thế nào ngày mai quân giặc cũng đến đây. Trần Nam mang năm nghìn tay nỏ dùng toàn tên kích thống, phục trên gò Ông Đống. Bùi Tuệ cũng mang năm nghìn quân phục trên sườn gò Đắp. Khi nào ta nhử quân Nguyên vào đấy, các ngươi nhất loạt bắn ra. Quân Nguyên bị đánh bất ngờ tất dạt cả sang bãi hố bẫy ngựa. Lê Quý đem năm nghìn quân dùng toàn giáo dài nấp sẵn trong các lùm cây, thấy quân Nguyên rơi xuống hố, xông ra mà đâm. Lê Phúc theo ta về trại đợi lệnh.

Đây nói Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật chống nhau với Ái Lỗ, A Thai, Mãng Cổ Đài ở Mộc Hoàn môn đã hơn mười ngày, quân Nguyên không sao sang sông được, bỗng có sứ giả của nhà vua mang chỉ dụ đến, truyền rằng đêm hai mươi ba tháng Mười một phải đưa quân về triều. Phó Tường nói:

- Quân ta chống giặc ở đây không có sai sót gì, cớ làm sao nhà vua lại triệu hồi. Chẳng lẽ để quân giặc tha hồ sang sông hay sao. Nếu vương công mang quân về triều, tôi xin quyết một mình ở lại đây giữ ải, thà chết thì thôi chứ không chịu lui binh.

Bấy giờ Trần Đạo Chiêu đã khỏi bệnh cùng với Hứa Tôn Đạo ở trong quân làm mưu sĩ cho Chiêu Văn vương, thấy Phó Tường nói vậy, bảo:

- Tôi chắc đã có tướng khác đến thay chứ triều đình đâu lại để cho quân Nguyên tiến binh dễ dàng thế. Xin Nam Thiên tráng sĩ chớ nóng nảy

https://thuviensach.vn

mà hỏng việc lớn của quốc gia.

Trương Tích nói:

- Nào đã thấy ai đến thay đâu mà bảo chúng ta lui binh. Tôi cũng có ý nghĩ như bác Phó Tường. Hay là trong triều có kẻ gièm pha vương công như Trần Ích Tắc ngày trước.

Hứa Tôn Đạo nói:

- Không phải như thế. Tôi cho là tướng khác đã đến rồi nhưng không chặn giặc ở đây mà ém quân ở một nơi nào đó để bất ngờ ra tay.

Trần Nhật Duật cười mỉm, nói:

- Dù thế nào mặc lòng. Ta là người lính chỉ biết chấp hành mệnh lệnh, đúng đêm hai mươi ba lui binh. Ai trái lệnh phải chịu quân luật.

Phó Tường nghe vậy có ý không bằng lòng, nói:

- Tướng ở bên ngoài, lệnh vua cũng có thể không tuân. Vương công muốn lui binh, ít ra cũng phải hỏi cho rõ đầu đuôi đã chứ.

Trần Nhật Duật nói:

- Việc gì cấp dưới cũng muốn rõ đầu đuôi, những điều cơ mật của bậc tướng lĩnh trù liệu làm sao mà giữ kín được? Ta chắc triều đình gọi về là để giao công việc nặng nề hơn đấy thôi. Các ngươi chớ thấy như thế mà ngại.

Các tướng nghe nói vậy mới không bàn tán nữa. Trần Nhật Duật nói tiếp:

- Triệu Trung, Giả Cương cứ việc tuần sông, quân Nguyên sang, phải đánh mạnh, làm như ta không hề có ý lui binh. Trương Tích, Tiết Hùng, Trịnh Xiển lo liệu thuyền bè. Dương Lâm đem quân lương đi trước. Phó

https://thuviensach.vn

Tường phục một đạo quân ở trên bờ, khi nào Triệu Trung, Giả Cương rút đi nhất định quân Nguyên sang sông, đợi chúng đến gần bờ, xông ra đánh. Chúng sợ trúng kế, tất phải quay về, khi ấy cứ từ từ mà đi.

Đêm hai mươi ba tháng Mười một, có thám mã báo cho Ái Lỗ việc Trần Nhật Duật đang chuyển quân. Ái Lỗ lệnh cho Gia Luật Thốc Hoa mang năm nghìn quân tiến đánh. Quân Nguyên vừa ra đến giữa sông bị Triệu Trung, Giả Cương đem thuyền chiến xông ra đánh rát một trận. Gia Luật Thốc Hoa cùng các thuộc tướng là Bất Nhĩ Tháp, Lý Bính, Hốt Đô Hồ ra sức đánh nhưng không lại, đành phải quay về. Một lúc sau lại có thám binh về báo thuỷ binh của quân Nam cũng rút rồi, trên sông không có một chiếc thuyền nào nữa. Gia Luật Thốc Hoa nói:

- Tôi vừa đánh nhau với chúng. Rõ ràng quân Nam rất đông, không hề có ý lui binh, lẽ nào chúng lại biến ngay đi được.

A Thai nói:

- Chính chúng muốn lui binh nên mới làm ra bộ không có ý rút đấy thôi. Ta đồ rằng quân Nam đã đi sạch rồi. Bây giờ nên mang quân sang sông đuổi gấp vẫn còn kịp.

Mãng Cổ Đài nói:

- Ấy! Cái kiểu đánh nhau của quân Nam chính là như thế. Trần Nhật Duật dùng binh rất là quỷ quyệt. Năm trước y chặn ở ải Lê Hoa, lúc thì vờ rút, lúc lại vờ tiến làm bình chương Nạp Tốc Lạt Đinh mắc lừa không biết bao nhiêu lần, thiệt hại không ít nhân mã. Ta nên cử vài đội thám binh sang sông xem thực hư thế nào đã.

A Thai nóng nảy nói:

- Làm sao phải cử thám binh mãi. Chờ được thám binh về báo Trần Nhật Duật đã ngồi uống rượu ở thành Đại La rồi. Để ta mang quân sang

https://thuviensach.vn

cho.

Ái Lỗ thấy A Thai hăng hái như vậy mới cho mang năm nghìn quân lên bè, sang sông. Khi quân Nguyên chỉ còn cách bờ Nam chừng vài trượng, nghe một tiếng pháo nổ. Quân Việt dàn khắp trên bờ, bắn tên như mưa. Một số quân Nguyên đã cập vào bến, xông lên đều bị bắn chết cả. Quân Việt phía sau chiêng trống vang lừng, tiến ra ngày càng đông hơn. A Thai nói:

- Ta mắc phải mẹo của quân Nam rồi.

Nói xong vội phát lệnh lui binh, bỏ lại bên bờ Nam hơn nghìn xác chết. Phó Tường thấy quân Nguyên đã chạy mới khua chiêng thu quân rồi từ từ rút đi. A Thai quay về đến bờ Bắc, trời rạng sáng. Ái Lỗ hỏi:

- Có gặp quân Nam không?

A Thai nói:

- Đúng là Trần Nhật Duật dùng binh không biết đâu mà lường. Y chỉ lừa chúng ta chứ không hề có ý rút. Quân ta vừa đến gần bờ, chúng xông ra bắn túi bụi làm thiệt hại bao nhiêu quân lính.

Mãng Cổ Đài nói:

- Đúng Trần Nhật Duật lui binh thật rồi. Ta nên tiến cả sang mà truy đuổi cũng còn kịp.

A Thai hỏi:

- Sao ngươi biết?

- Dưới sông không có thuyền, chúng đánh ở trên bờ là vờ phục binh đấy thôi. Tôi dám đoan rằng giờ này không còn tên quân Nam nào ở bờ bên ấy.

https://thuviensach.vn

Ái Lỗ nghe theo, hạ lệnh tiến binh. Đại quân sang hết bờ Nam cũng chẳng thấy một người lính Việt nào. Lại không biết Trần Nhật Duật dẫn quân đi đâu. Gia Luật Thốc Hoa nói:

- Ta nên chia quân hai đường thuỷ bộ mà đuổi.

A Thai khen:

- Ý ấy hay lắm.

Mãng Cổ Đài xua tay can rằng:

- Xin chớ. Quân ta mạnh ở kỵ bộ, chia quân đi đường thủy để đánh nhau với quân Nam có khác gì thi bơi với thuồng luồng. Thủy binh của chúng biết đâu chẳng mai phục để chờ quân ta. Một khi chiến sự xảy ra liệu hai quân thuỷ bộ có tìm được nhau nữa không? Năm trước nguyên soái Toa Đô vì tách rời với quân kỵ bộ nên mới chịu thảm bại.

Ái Lỗ hỏi:

- Vậy theo phó đô nguyên suý, bây giờ nên đuổi đường nào?

Mãng Cổ Đài nói:

- Tôi đồ rằng quân Nam rút cả bằng đường thuỷ nên không thể đi nhanh. Ta tiến ngay xuống Bình Lệ nguyên để chặn chúng, may ra còn kịp.

Ái Lỗ nói:

- Phó đô nguyên suý đoán định việc gì cũng đúng. Ta theo kế sách của ông.

Nói xong, lệnh cho ba quân tiến thẳng xuống Bình Lệ nhưng cũng không thấy quân Việt đâu, nhìn sang bên kia sông thấy trong khắp các cánh rừng chỗ nào cũng có bóng tinh kỳ. Ái Lỗ nghi hoặc nói:

https://thuviensach.vn

- Có lẽ quân Nam bày trận cả ở bên kia sông, đợi quân ta sang là xông ra đánh. Nơi này ba mươi năm trước Trần Quốc Tuấn đã bày Điểu Vân trận chống nhau với thống tướng Cốt Đãi Ngột Lang đây. Ta phải cẩn thận mới được.

A Thai cũng nói:

- Bình chương nói rất đúng. Trần Nhật Duật dùng binh giỏi lắm. Ta chớ nên khinh tiến. Phải chia quân làm ba đội hiệp ứng với nhau mà sang mới được.

Mãng Cổ Đài cười lớn, nói:

- Bên kia sông chẳng có ma nào cả, không tiến ồ sang còn chia ba đội làm gì?

A Thai nói:

- Ngươi không trông thấy cờ quạt chúng cắm khắp rừng hay sao?

Mãng Cổ Đài lại cười lớn, nói:

- Chúng nghi binh đấy, còn Trần Nhật Duật đã đi xa rồi.

Ái Lỗ nói:

- Nghi binh phải cắm cờ phô ra, đằng này chỉ thấy bóng cờ thấp thoáng trong rừng thôi, hẳn phải có quân phục.

Mãng Cổ Đài vẫn cười ngất, nói:

- Chỉ có tướng dở mới nghi binh theo kiểu cắm cờ phô ra. Trần Nhật Duật thừa sự khôn ranh nên mới nghi binh theo kiểu này để quân ta sợ mà không dám đuổi. Nếu các vị ngại để tôi sang trước cho.

https://thuviensach.vn

Mãng Cổ Đài nói xong, quất ngựa lội qua bãi nước cạn. Bọn Đáp Nhĩ Thất Nha, Chát Ân Bất Kha, Lã Thanh cũng dẫn quân theo sang. Quả nhiên bên phía Nam Bình Lệ không hề có quân Nam mai phục. Ái Lỗ thấy vậy cũng cho đại binh tiến sang nhưng trong lòng thật không vui, nghĩ: "Mãng Cổ Đài là cấp dưới mà việc gì cũng nói đúng làm giảm oai danh của mình trước ba quân. Lần sau ta phải cho chúng biết tài mới được". Quân lính vừa sang hết, Ái Lỗ gọi các tướng đến, nói:

- Từ đây trở xuống, đường bộ dễ đi, ta nên tiến gấp mới được.

Mãng Cổ Đài nói:

- Tuy toàn đường bộ nhưng tôi e quân Nam phục binh chính là đoạn này đấy.

Ái Lỗ quắc mắt, nói:

- Đường đất thế này, dẫu có phục binh đi nữa ta cũng chẳng sợ gì.

Mãng Cổ Đài định nói nữa, thấy có người phía sau kéo áo ra hiệu thôi đi, liền quay lại, hoá ra là Lã Thanh, hỏi:

- Vì sao ngươi bảo ta không nói?

Lã Thanh bảo:

- Không có một vị chỉ huy nào lại muốn để cho cấp dưới tỏ ra hơn mình. Phó đô nguyên suý nói đúng nhiều quá làm cho bình chương bực rồi đấy. Tôi thật lo cho ngài.

Mãng Cổ Đài là người mẫn cảm nên cũng nhận ra điều đó, thôi không can nữa. Đáp Nhĩ Thất Nha nói với Lã Thanh:

- Thấy cấp trên sai mà không can là bất trung. Sao ông muốn phó suý làm cái điều bất trung như vậy?

https://thuviensach.vn

Lã Thanh bảo:

- Ông nói không sai! Nhưng biết can cũng không được mà cứ can là bất trí. Ông muốn phó suý vừa bất trung vừa bất trí hay sao?

Đáp Nhĩ Thất Nha nghe vậy cũng lặng im. Ái Lỗ dẫn đầu ba quân tiến xuống Lãnh Kinh, đi đến Vũ Cao quan, thấy trên ải cắm đầy cờ Việt, nói:

- Đây cũng chỉ là nghi binh mà thôi. Quân ta cứ tràn qua, không sợ gì cả.

Mãng Cổ Đài định nói gì, Lã Thanh lại ra hiệu không nên. Mãng Cổ Đài bảo Lã Thanh:

- Ta biết lòng ngươi lo cho ta nhưng để ba quân đi vào chỗ chết, ta không đành lòng.

Lã Thanh không biết làm sao, đành lặng im. Mãng Cổ Đài thúc ngựa đi lên gần Ái Lỗ nói:

- Trên ải có phục binh. Xin bình chương nguyên suý chớ khinh tiến.

Ái Lỗ cười lớn, nói:

- Lấy đâu ra quân mà đòi phục binh. Vạn nhất có phục binh đi nữa chúng cũng dễ làm gì được ta.

Nói xong cứ tiến lên ải nhưng chỉ thấy cờ mà không có quân giữ, cho là mình đã đoán đúng, càng thúc quân đi nhanh hơn, vừa qua khỏi ải, phía trước hiện ra hơn ba trăm kị sĩ Đại Việt đứng chắn ngang đường. Viên tướng đứng đầu cầm cây giáo dài, đeo cung khảm ngọc, quát to lên rằng:

- Bọn Ái Lỗ, A Thai chưa biết là sắp chết hay sao mà dẫn quân vào đất này?

https://thuviensach.vn

Ái Lỗ cười ngất, bảo Mãng Cổ Đài:

- Có lẽ ông nói đây là quân phục chăng? Chỉ có mấy trăm con ngựa ốm thế này không đủ cho quân ta súc miệng. Các ngươi cứ đi từ từ để ta chém tên tướng này xong rồi mới bắt sống đám ngựa còm ấy.

Mãng Cổ Đài chưa kịp can, Ái Lỗ đã múa ngọn đại phủ xông ra. Tướng Việt vung giáo ngăn lại, nói:

- Tướng giặc chớ làm càn. Ta là Hưng Đức hầu Trần Quán đợi ở đây đã lâu rồi.

Ái Lỗ chẳng nói thêm gì, lao thẳng đến nhằm đầu Trần Quán chém một búa như trời giáng. Trần Quán né người tránh khỏi, lựa mũi giáo ngắm yết hầu đối thủ, đâm một nhát. Ái Lỗ cũng tránh được. Hai tướng đánh nhau đến hơn hai mươi hiệp không phân thắng bại. Ái Lỗ thấy không hạ được tướng Việt, dừng ngựa vẫy búa một nhát. Quân Nguyên ào ạt xông lên. Trần Quán dẫn đội kỵ binh chạy thẳng về ải Lãnh Kinh. Ái Lỗ đem gần một vạn quân thiết kỵ đuổi miết, bỗng phía trước có một gò đất chắn ngang đường, đấy chính là gò Đắp, mà không biết tướng Việt dẫn quân chạy vào ngả nào. Khi đội thiết kỵ quân Nguyên đã qua hết gò Ông Đống, nghe một tiếng pháo nổ rồi tên nỏ ở trên hai sườn gò bắn xuống như trấu vãi. Quân Nguyên trúng tên thuốc độc, người ngựa kêu thét vang trời, dậy đất, giẫm đạp lên nhau chết hại rất nhiều. Ái Lỗ cho quân tạt sang khu đất trống, không ngờ rơi ngay vào bãi hố bẫy ngựa, bị quân phục của Lê Quý xông ra đâm chết không biết bao nhiêu mà kể. Ái Lỗ luống cuống không biết làm sao, kêu:

- Trời ơi! Chắc là hôm nay ta phải chết ở đây!

Vừa nói dứt lời, phía sau có một tướng chạy lại, nói:

- Bình chương chớ sợ. Để tôi đưa ngài ra khỏi nơi này.

https://thuviensach.vn

Ái Lỗ quay lại xem ai, hoá ra là Tào Tiết. Tào Tiết vốn tổ tiên ở Tràng An. Đời Đường Thái Tông, cụ tổ của Tiết là Tào Cẩn làm lính thị vệ theo hộ tống công chúa Văn Thành đến lấy chồng ở Tây Tạng, về sau sinh sống ở đấy. Đến đời tằng tổ của Tiết thì gia sản khuynh bại nên thường phải vào rừng săn bắn kiếm ăn. Ông Tiết là Tào Côn, cha Tiết là Tào Duệ đều có sức khoẻ vật đổ trâu mộng nhưng đến Tào Tiết, mới thật là người có sức khoẻ địch chúng. Có lần Tào Tiết đang đi trong rừng, thấy một con hổ đánh nhau với một con gấu ngựa cực lớn. Tiết sấn ngay đến túm đuôi con hổ vung lên quật vào con gấu làm cả hai con ác thú đều chết. Dân xứ ấy thường gọi Tiết là Đại Hùng lang. Bấy giờ Tào Tiết cùng con ngựa ô truy đã rơi xuống hố, con ngựa không sao lên được. Mấy lính việt xông lại định đâm. Tiết cầm đao nhảy vút một cái lên miệng hố, chém ngã hai lính Việt rồi chạy đến cứu Ái Lỗ. Ái Lỗ thấy Tào Tiết đến, mừng lắm, nói:

- Quân Nam nó bắn tên như ném trấu thế kia, làm sao mà ra được?

Tào Tiết cõng cả con ngựa trên lưng để che tên cho Ái Lỗ. Hai người chạy bộ ra khỏi bãi tên. Trên mình con ngựa cắm hơn trăm mũi tên, máu ngấm thuốc độc chảy ra thành màu đen sẫm. Lúc sau thấy Cát Lang cùng Hợp Thoát Việt Cách dẫn một đám bại binh chạy tới. Cát Lang bảo thủ hạ nhường ngựa cho Ái Lỗ và Tào Tiết. Bọn A Thai, Mãng Cổ Đài đến đón, ngót một vạn quân thiết kỵ chỉ còn lại có vài nghìn người. Ái Lỗ xấu hổ nói với Mãng Cổ Đài:

- Ta nóng vội không nghe lời ông nên mới thảm bại thế này. Bây giờ chỉ còn cách đem toàn quân mà đánh mới được.

Mãng Cổ Đài nói:

- Được thua cũng là chuyện thường trong chiến trận. Tôi cho rằng ta nên lui về Vũ Cao chỉnh đốn quân mã rồi hãy tiến đánh thì hơn.

https://thuviensach.vn

(ĐVsktt chép: Ngày 24, lệnh cho cấm quân giữ ải Lãnh Kinh. Hưng Đức hầu Quán đem quân đón đánh, dùng tên tẩm thuốc độc, bắn giặc chết và bị thương rất nhiều. Giặc lui về giữ ở ải Vũ Cao)

Gia Luật Thốc Hoa nói:

- Lời phó đô nguyên suý nói rất phải.

Ái Lỗ nghe theo mới đem toàn quân về đóng giữ ở ải Vũ Cao, sáng hôm sau họp các tướng, nói:

- Ta không thể đóng quân ở đây mãi được. Việc của chúng ta là phải đưa quân đến Vạn Kiếp hội sư với đại binh của thái tử. Các vị có kế gì để vượt qua được ải này không?

Gia Luật Thốc Hoa nói:

- Quân Nam vừa thắng trận, thế nào chúng cũng hí hửng, lơi lỏng phòng bị. Đêm nay ta bất ngờ tiến quân cướp trại ắt thắng.

A Thai nói:

- Quân Nam đặt rất nhiều hầm, bẫy. Ta tiến quân chẳng may sa vào các nơi ấy thì thật là tệ hại.

Hốt Đô Hồ nói:

- Phàm những kẻ chống giữ phải viện đến thành luỹ, chông bẫy là chúng ít quân. Đạo quân Thiên Chúa của tôi xin đi đánh với chúng ngay chiều nay. Đức chúa Jêsu thiêng liêng sáng láng thế nào cũng ban phước lành cho những con chiên của người đánh tan quân Nam.

(Đạo Cơ Đốc (Thiên Chúa giáo) được truyền vào một số bộ lạc ở Tây Vực từ thế kỷ XI. Đầu thế kỷ XIII Thành Cát Tư Hãn thôn tính các bộ lạc ấy nhưng không quan tâm đến vấn đề tôn giáo. Vì vậy quân đội nhà

https://thuviensach.vn

Nguyên về sau có người của nhiều giáo phái như đạo Phật, đạo Hồi và đạo Gia Tô...)

A Thai cười lớn một cách giễu cợt, nói:

- Ối giời ôi! Cái anh Jêsu của nhà ông thân mình còn chẳng giữ được đòi ban phước lành cho ai đây.

Hốt Đô Hồ nghe vậy, căm lắm nhưng vì A Thai là một vị thân vương nên không dám làm gì, chỉ vùng vằng đứng dậy định bỏ đi. Mãng Cổ Đài nói:

- Trong tình thế này xin các vị chớ vì một chuyện không đâu mà mất lòng nhau. Tôi xem ra lời bàn của tướng quân Hốt Đô Hồ không phải không có lý. Chi bằng cứ để ông ấy đi đánh. Cần phải có mấy trận giao tranh, quân Nam tự nhiên phơi bày những chỗ sơ hở của họ.

Ái Lỗ nghe theo, cho Hốt Đô Hồ mang đạo quân Thiên Chúa đi đánh, lại dặn rằng:

- Từ khi đến Mộc Hoàn môn tới nay, quân ta giao chiến với quân Nam mười mấy trận, phần nhiều đều thất lợi. Ngươi mang quân đi lần này phải cẩn thận lắm mới được.

Hốt Đô Hồ nói:

- Tôi đi trận này nhất định lấy đầu tướng Nam, san bằng cửa ải để các tướng không khinh được người Thiên Chúa chúng tôi, bằng không xin chết ở chốn sa trường.

Ái Lỗ an ủi:

- Tướng quân chớ nên vì giận một câu nói đùa mà phải liều thân. Vạn nhất không lợi hãy quay về. Tôi chỉ muốn quân Nam bộc lộ lực lượng chứ

https://thuviensach.vn

không có ý bắt ông phải cố đánh thắng.

- Cảm ơn nguyên suý có lòng bao dung nhưng tôi đã quyết lòng rồi, không thắng trận này thì tôi chỉ có một chết để rửa nhục mà thôi.

Hốt Đô Hồ nói xong, lên ngựa dẫn hơn một vạn quân người Thiên Chúa giáo vào trận. A Thai nhìn theo, chửi một câu:

- Mẹ cha cái thằng cố đạo ngu xuẩn. Cho chết mẹ cả cái đạo quân Lâm Bô của nó đi cũng không đáng tiếc, chỉ toi cơm.

(Quân Lâm Bô: Lâm Bô nghĩa là âm phủ, địa ngục. Theo Gia Tô bí lục saukhi Jêsu bị giết chết, hồn xuống thẳng địa ngục đánh thức hơn 500 hồn người chết khác, lập thành đạo quân Lâm Bô, hiện lên đánh nhau với quân Jiuđê nhưng bị thua)

Thật là:

Nguyên suý mới vừa toàn được mạng

Tướng quân lại muốn quyết liều mình.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem đạo quân Thiên Chúa của Hốt Đô Hồ đi chuyến này thắng bại thế nào. Cảm ơn sự theo dõi của bạn.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 48

Thoát Hoan dụng kế "Sét đánh bất ngờ"

Hưng Đạo lập mưu "Tách trâu khỏi cỏ"

Hốt Đô Hồ vốn là một giáo sĩ quy phục người Thất Nhan Mông Cổ nên khi tham gia viễn chinh đem quân thuộc bộ lạc mình cùng với những nghi trượng của đạo Thiên Chúa, lúc bấy giờ bị A Thai sỉ nhục, tức giận không biết nhường nào mới ra nói với các chiến binh Thiên Chúa rằng:

- Ta hôm nay bị thân vương A Thai bêu nhục cũng chẳng khác nào chúa Jêsu chịu cho quân Jiuđê hành hạ khi xưa. Các ngươi hãy cùng ta đánh tan quân Nam để rửa mối nhục này.

Các tướng đều nói:

- Trình cha! Chúng con xin vâng theo lời dạy của người.

Nói rồi hàng nào đội ấy vừa đọc kinh vừa tiến lên. Quân Việt đứng trên gò cao trông thấy quân Nguyên vác những cây thập tự có hình người đóng đinh ở trên, không hiểu ra sao, vội về đại doanh báo rằng:

- Không biết quân Nguyên có ý gì mà nhiều người vác những chiếc cần cối gạo rất to, bên trên đều đóng đinh ghim chặt một gã hồng mao, máu chảy ròng ròng. Chúng vừa đi vừa kêu gào, nghe không ra tiếng người.

(Cây thập tự mà quân Jiuđê đóng đinh Jêsu lên, trông giống như chiếc cần cối giã gạo, người theo đạo Gia Tô nước ấy gọi là cây thánh giá.

https://thuviensach.vn

Dân ta khi xưa gọi người Tây là hồng mao vì râu tóc của họ đỏ. Jêsu cũng vậy)

Trần Quán nghe báo, vội lên ngựa ra xem, quả nhiên thấy đúng như vậy, mới bảo các tướng:

- Ta cũng không biết bọn này định giở trò gì nhưng cứ phải đánh mới biết được. Trần Nam, Bùi Tuệ mang quân đi phục, Lê Phúc giữ trại, để ta cùng Lê Quý mang quân ra đánh, nếu đánh thắng không nói làm gì, vạn nhất thua chạy về, quân phục dùng tên nỏ bắn chặn chúng lại.

Nói xong cùng Lê Quý mang quân tiến ra bày trận đợi. Khi hai bên đối trận, Hốt Đô Hồ cầm cây giáo có buộc thanh ngang thành hình chữ thập nhỏ, tiến ra, nói:

- Ta là dũng sĩ Đôminicô Hốt Đô Hồ! Quân Nam có kẻ nào dám đấu với ta chăng?

(Mỗi giáo sĩ và con chiên của đạo Gia Tô đều lấy tên một vị thánh của họ đặt trước tên mình. Đôminicô là tên thánh của Hốt Đô Hồ)

Trần Quán quay lại bảo Lê Quý:

- Ngươi áp chặt các góc trận, để ta ra đấu với tên tướng này.

Nói dứt lời, vung giáo ra đánh với Hốt Đô Hồ. Hai bên đánh nhau hơn ba mươi hiệp, càng đánh càng hăng. Trần Quán biết không thể hạ được đối thủ mới nghĩ cách dùng độc kế, giả vờ lấy cây cung khảm ngọc cầm trong tay nhưng lại không rút mũi tên mà thủ sẵn một ngọn phi tiêu dài ba tấc có tẩm thuốc độc. Hốt Đô Hồ tưởng đối thủ định bắn cung, không hề sợ hãi, nói:

- Bắn cung là nghề nghiệp của chúng ta. Ngươi định đánh trống qua cửa nhà sấm hay sao?

https://thuviensach.vn

Nói xong cứ thúc ngựa xông tới. Trần Quán thấy địch thủ đến gần, tay phải giơ cây cung lên. Hốt Đô Hồ nép người xuống cổ ngựa tránh nhưng không thấy tên bay tới mới ngẩng nhìn. Vừa khi ấy Trần Quán vung tay trái ném ra một ngọn phi tiêu trúng giữa mặt địch thủ. Hốt Đô Hồ ngã lăn xuống ngựa. Trần Quán định sấn lại đâm. Trong trận quân Nguyên có một dũng sĩ tên là Mộc Khát Cô Cô đeo cây thập ác rất to ở giữa ngực, vung thanh đại đao xông ra cản lại. Vì thế lính Nguyên đưa được Hốt Đô Hồ về trận. Trần Quán vẫy ngọn giáo, quân Việt ào ào xông ra. Quân Nguyên mất chủ tướng, vội vứt cả nghi trượng lẫn thánh giá, ù té vừa chạy vừa kêu:

- Jêsu ma lạy chúa con! Jêsu ma lạy chúa con!

Nhiều tượng Jêsu bị ngựa giẫm phải, vỡ cả đầu cả mặt. Trần Quán thúc quân đánh rát một chặp rồi cũng quay về. Quân Nguyên mang được Hốt Đô Hồ về đến Vũ Cao, thuốc độc đã phát tác. Các tướng đón vào, Hốt Đô Hồ không nói được nữa. A Thai bảo:

- Ta đã nói rồi! Lúc nào cũng khoe có chúa Jêsu ban cho phước lành. Bây giờ được ban cái phước lành nhất là lên thiên đàng đấy.

Hốt Đô Hồ trợn mắt nhìn A Thai, ngáp một cái rồi tắt hơi, lúc lâu sau mắt vẫn không nhắm lại, có vẻ trong lòng uất ức lắm. Từ hôm ấy Trần Quán cho bố phòng nghiêm cẩn, quân Nguyên không sao tiến lên được. Việc này xin tạm dừng ở đây.

Nói về đạo quân của Thoát Hoan, Áo Lỗ Xích ngày mười ba tháng Mười một năm Đinh Hợi (18-12-1287), đến thành Tư Minh. Châu mục Tư Minh là Hoàng Kiều thưa rằng:

- Đây là địa giới liền với An Nam, giao tranh có thể bất cứ lúc nào mà đội hình hành quân của ta lại quá dài, không thể tiến thoái mau chóng được. Ngộ nhỡ quân Nam đánh tạt ngang, thân quyến các tướng lĩnh bị bắt hết. Xin thái tử tạm để người nhà của các tướng lĩnh ở lại, cử lính bảo vệ để

https://thuviensach.vn

quân đội rảnh tay tác chiến, khi nào chiếm được Thăng Long đưa sang cũng chẳng muộn gì.

Bột La Hợp Đáp Nhi bấy giờ đã được thăng lên hàng hữu thừa, nói:

- Lời bàn của Hoàng châu mục rất phải. Xin Thái Tử hãy để một tướng tin cẩn ở lại Tư Minh vừa trông coi gia quyến các tướng lĩnh vừa lo gìn giữ quân lương, vận chuyển sang sau.

Thoát Hoan nghe theo mới để quân nhu cùng gia quyến các tướng ở lại, trong đó có cả gia đình, thuộc hạ bọn hàng thần Trần Ích Tắc như Lê Trắc, Lê Án, Trần Dục (con Trần ích Tắc mới mười tuổi), sai vạn hộ đại tướng quân Hạ Chi cùng bảy nghìn năm trăm lính coi giữ, còn đại quân lập tức lên đường. Hạ Chi giao cho vạn hộ hầu Lý Đạt, tĩnh đô hầu Mã Lục Sư, Tư Đồ Bá Am hai nghìn năm trăm quân giữ lương thảo, bọn thiên hộ hầu Mao Tiêu, Giả Cáp lĩnh năm nghìn quân bảo vệ gia quyến tướng sĩ. Thoát Hoan cho quân lập tức lên đường, cử hữu thừa A Bát Xích mang một vạn quân đi tiên phong nhằm cửa Giới Hà thẳng tiến.

Lúc bấy giờ tướng Việt giữ cửa Giới Hà là Lương Uất họp các tướng thương nghị. Lương Dịch Hữu nói:

- Quân giặc đông, quân ta ít, ải này lại trống trải không phải là nơi có thể cố thủ được, xin chủ tướng cho lui về Mẫu Sơn lập luỹ, không cho chúng tiến đến Lộc Bình.

Lục Săm Pảy nói:

- Ý của tướng quân Lương Dịch Hữu rất phải, nhưng tôi cho một mặt ta mai phục quân giặc ở Mẫu Sơn, mặt khác cần cấp báo về đại bản doanh để xin thêm viện binh.

Lương Uất suy nghĩ giây lâu, đứng dậy nói:

https://thuviensach.vn

- Ta hiểu ý các ngươi, có điều Hưng Đạo đại vương đã dặn rằng phải giữ chân giặc ở Lộc Bình đến hết ngày hai mươi bốn tháng Mười một, tức là còn năm ngày nữa. Chiều nay hoặc sáng mai là A Bát Xích đến đây, nếu ta không dùng kỳ binh mà đánh thì trong một ngày là chúng chiếm được Lộc Bình chứ nói chi đến năm ngày, vì thế không phải chỉ mai phục ở Mẫu Sơn.

Các tướng đồng thanh nói:

- Xin tướng quân ra lệnh. Chúng tôi thề liều chết với quân thù.

Lương Uất nói tiếp:

- Tốt lắm! Lương Khiêm hãy ở lại đây, khi thấy giặc đến, đem một nghìn quân ra chặn đánh rồi chạy về Mã Thạch khê. Lương Dịch Hữu đem một nghìn tay nỏ phục ở khe ấy, chờ cho Lương Khiêm dẫn quân qua, khi nào thấy A Bát Xích đuổi tới, tất cả cùng bắn xuống. Mã Thạch khê là nơi Thoát Hoan phải chui vào thạp đồng mới thoát được. Ta không tin A Bát Xích có thể dễ dàng vượt được qua. Lục Săm Pảy mang một nghìn tay nỏ đến gần gò Ô Long chọn nơi kín đáo trên con đường hẻm trong rừng nứa mai phục. Giặc đến chỗ địa hình quang đãng thế nào cũng phòng bị, nhưng không thấy quân ta đánh tất sinh lòng lơ là mà tiến. Chính lúc ấy ngươi tung quân ra đánh rồi lui ngay. Quân giặc thấy ta thoắt ẩn thoắt hiện, phải dè chừng không dám khinh tiến. Tất cả đều dùng tên độc cho chúng sợ chứ không cần bắt quân chém tướng chi cả. Ta đem quân về Mẫu Sơn đợi các ngươi.

Các tướng đều vâng lệnh mang quân đi phục. Sáng hôm sau hai mươi tháng Mười một (25-12-1287), A Bát Xích mang quân đến dưới ải Giới Hà thách đánh. Lương Khiêm nói với quân sĩ rằng:

- Dù chủ tướng không bắt ta phải chém tướng giặc nhưng nhất định ta phải chém được thằng đại tướng này để cho quân chúng chừa cái thói hống

https://thuviensach.vn

hách đi.

Nói xong cho mở cửa thành, cầm đao, dẫn quân ra. Hai bên đối trận, Lương Khiêm thét lớn:

- Ta là tướng giữ ải này. Quân Nguyên có kẻ nào dám đấu với ta không?

Tướng Nguyên là đạt lỗ hoa xích Tích Đô Nhi quát lên rằng:

- Ngươi chỉ như con chuột ở góc rừng phương Nam mà dám coi thường thiên binh nhà Đại Nguyên ta thế hay sao?

Nói xong múa cây trường mâu, xông ra giao đấu. Lương Khiêm khoẻ lắm, đường đao đánh như gió bão. Tích Đô Nhi không sao chống đỡ nổi phải quay ngựa chạy về. Lương Khiêm đứng giữa trận cười ha hả, nói:

- Ta tưởng quân tướng viễn chinh nhà Đại Nguyên tài giỏi thế nào, hoá ra cũng chỉ là một lũ cơm toi thế thôi ư?

A Bát Xích dặn các tướng:

- Các ngươi áp giữ chặt chẽ góc trận để ta ra bắt sống thằng này.

Nói xong vung cây kích sắt ra đánh với Lương Khiêm. Lương Khiêm đã là tay kiện tướng thế mà đấu với A Bát Xích không ăn thua gì, được mươi hiệp, đường đao rối loạn, bị A Bát Xích đưa một kích gẫy cánh tay trái, vội quất ngựa dẫn quân chạy về Mã Thạch khê. A Bát Xích hô quân đuổi theo. Lương Dịch Hữu đứng ở trên cao trông thấy người ngựa đuổi nhau cát bụi bay mù hiểu hết sự tình, mới chờ cho quân của Lương Khiêm qua hết, liền hô lính bắn tên, ném đá xuống. Quân Nguyên trúng phải tên độc, kêu vang khe núi. A Bát Xích biết là trúng kế, định quay lại nhưng đường khe rất hẹp, người ngựa ùn tắc không sao thoát ra được. Tích Đô Nhi phải gào lên để truyền lệnh:

https://thuviensach.vn

- Phía sau lùi lại.

Nhưng tiếng người vang trong khe đá rất là ồn ào nên phía sau lại tưởng có lệnh:

- Phía sau dấn lên.

Vì thế hai tướng Địch Phương, Dịch Cát ra sức thúc quân xông vào lòng khe. Người ngựa giẫm đạp lên nhau chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Mãi lâu mới nhận ra việc nghe lệnh sai. Các tướng phía sau vội cho quân tháo hậu, quân Nguyên đã bỏ mạng mấy nghìn nhân mã trong khe núi rồi. A Bát Xích được Tích Đô Nhi cùng hơn mười dũng sĩ lấy mộc che tên cứu ra ngoài, biết là đã thoát chết, thở hổn hển, chửi:

- Mẹ cha chúng mày! Bảo lùi, lại cứ xông lên, suýt nữa xéo bẹp cả ông.

Các tướng thấy A Bát Xích thê thảm như vậy, vừa sợ vừa buồn cười nhưng tất cả đều lặng im nghe mắng, không dám nói sao. Lương Dịch Hữu cho quân bắn hết tên, ném hết đá liền lui về gò Ô Long cùng Lục Săm Pảy mai phục trong đoạn đường rừng. Lương Khiêm vì mất cánh tay, máu ra nhiều, chạy về đến Mẫu Sơn, kiệt sức lăn xuống ngựa, chết. Lương Uất thương lắm, cho làm ma chôn tại chân núi, trên mộ ghi hàng chữ Đại Việt dũng binh Lương khiêm chi mộ.

Ngày hôm sau A Bát Xích bảo các tướng:

- Hôm qua trúng phải gian kế của quân Nam khiến ta mất toi mấy nghìn kỵ sĩ. Hôm nay phải phá bằng được ải Giới Hà. Nghe tiếng chiêng tất cả xông lên, kẻ nào tháo lui chém ngay tại trận.

Quân sĩ nghe lệnh ô ạt tiến binh. Người thang, kẻ dây móc, lăm lăm đao kiếm trong tay đằng đằng sát khí nhao vào. Xung xa đẩy bung cửa

https://thuviensach.vn

thành. Hoá ra cánh cổng chỉ khép hờ không chốt then cũng chẳng có quân lính canh giữ. A Bát Xích nói lớn:

- Quân Nam chạy hết từ lâu rồi, ta tiến vào chiếm ải rồi đón thái tử tới.

Quân sĩ vào cả trong ải, đi lùng khắp nơi không thấy một người lính Việt nào, cũng không biết lương thảo cất giấu ở đâu. Chiều hôm ấy Thoát Hoan vào ải. A Bát Xích xin tiến binh. Áo Lỗ Xích nói:

- Quân Nam tự nhiên bỏ ải không phải không có nguyên do, cử thám mã đi trước xem thế nào đã.

A Bát Xích vâng lệnh tung ngay mấy đội thám binh đi dò la. Đến gần tối thám binh đều về báo:

- Không thấy bóng dáng quân Nam đâu.

A Bát Xích cười lớn, nói:

- Sức kháng cự của chúng cũng chỉ đến thế mà thôi. Người ta cứ bảo quân Nam thiện chiến vậy mà không chịu nổi một đòn của tôi, chạy tiệt cả rồi. Để tôi mang quân thiết kỵ đuổi chúng. Thái tử cùng bình chương thong thả mang đại quân đi sau, không có gì phải ngại.

Áo Lỗ Xích nói:

- Bây giờ giời đã tối rồi, không nên tiến binh vội. Sáng sớm mai ngươi mang quân thiết kỵ đi mở đường nhưng chớ ham đánh quá mà mắc mưu của chúng.

Sáng hôm sau A Bát Xích lấy đủ một vạn quân thiết kị, nhằm đường phía Nam tiến xuống, đến gò Ô Long thấy rừng mở ra, trước mặt là một bãi trống, về phía Nam bãi trống ấy có một quả đồi thấp, cây cối um tùm. Bốn bề yên lặng, không có dấu hiệu gì của quân mai phục. Tích Đô Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Quân ta đi từ sáng đến giờ không thấy tên quân Nam nào cản đường, ngựa cũng đã mỏi. Nhân có bãi trống này xin tiên phong tướng quân cho lính ăn cơm, để ngựa nghỉ lấy sức.

A Bát Xích nói:

- Phải đấy! Cho quân nghỉ ăn uống rồi tiến luôn một mạch đến Lộc Bình.

Dịch Cát nói:

- Xin tướng quân chớ dừng lại. Nơi này hai năm trước thái tử cho quân nghỉ trên đường về đã bị phục binh. Quả đồi kia chính là gò Ô Long vậy.

A Bát Xích nói:

- Đã thế ta đến hẳn gò ấy mà nghỉ mới được.

Nói xong dẫn quân đến thẳng bãi trống trước gò Ô Long ăn uống nhưng tuyệt nhiên không thấy quân Việt đến đánh. Lúc ăn xong, lên đường, Tích Đô Nhi bảo Dịch Cát:

- Ông cứ đa nghi. Quân Nam lấy đâu ra người mà chỗ nào cũng đòi phục binh.

Dịch Cát nói:

- Tôi không hiểu sao một nơi có thể mai phục tốt như thế mà quân Nam lại bỏ ngỏ.

Quân Nguyên vừa rời khỏi bãi trống, vào con đường trong rừng nứa, bỗng nghe pháo nổ liên thanh, rồi tên nỏ bắn ra như trấu vãi. Người ngựa trúng tên nháo nhào té chạy. Địch Phương nói:

- Quân Nam không đông. Ta nên xuống ngựa mà đánh với chúng.

https://thuviensach.vn

Lương Dịch Hữu, Lục Săm Pảy thấy quân Nguyên xuống ngựa đánh vào rừng, cho nổi lửa đốt chặn rồi mang quân về Mẫu Sơn. A Bát Xích thấy lửa cháy, liền cho quân ra cả khoảng đất trống, hỏi Địch Phương:

- Vì sao ngươi biết quân Nam không đông?

Địch Phương nói:

- Cứ xem cách chúng phục binh thì biết, nếu quân đông tất chúng đánh ta ở nơi trống trải. Đằng này chúng phục trong rừng đánh lén, nhiều lắm cũng chỉ chừng vài nghìn quân mà thôi.

A Bát Xích nói:

- Người Hán các ngươi sâu sắc lắm, chỉ vì vua chẳng ra vua, tôi chẳng ra tôi nên mới mất nước đấy thôi.

Sáng ngày hai ba tháng Mười một (28-12-1287), A Bát Xích dẫn quân đến Mẫu Sơn, nhìn lên chỉ thấy tầng tầng đá dựng, không một tiếng chim kêu vượn hú, Địch Phương nói:

- Địa thế nơi đây rất là hiểm trở, nếu người Nam đặt phục binh, quân ta khó mà qua được.

Tích Đô Nhi nói:

- Tôi cho rằng quân Nam không phục binh ở đây mà thường phục ở nơi không đáng phục để tạo ra thế bất ngờ. Như vậy gọi là dùng chỗ hiểm trong lòng người chứ không dùng chỗ hiểm nơi địa thế.

Dịch Cát nói:

- Lời đạt lỗ hoa xích Tích Đô Nhi rất có lý, nhưng người Nam dùng binh biến hoá khôn lường. Xin tiên phong cứ nên đề phòng mới được.

https://thuviensach.vn

A Bát Xích nói:

- Lời bàn của các ngươi đều đúng cả. Ta muốn cử một tướng thử đi lên trước, ai dám nào?

Địch Phương hăng hái nói:

- Tôi xin đi!

A Bát Xích cấp cho Địch Phương một nghìn kỵ sĩ, dặn:

- Ngươi tiến binh lên nếu thấy quân phục, phải lùi ngay lại, chớ ham đánh, nếu không có quân Nam thì cho người phất cây cờ trắng để ta đem binh tiến lên.

Lương Uất ở trên núi thấy quân Nguyên đã đi vào trận địa, bảo các tướng:

- Các ngươi chớ đánh vội. Đây mới chỉ là đội quân dò đường của chúng mà thôi. Ta muốn nhử đội tiên phong của A Bát Xích vào rồi mới đánh.

Lục Săm Pảy hỏi:

- Làm thế nào để nhử được A Bát Xích?

Lương Uất nói:

- Cần một người đem quân xuống đánh nhau với tên tướng kia rồi giả thua chạy về. Quân chúng tưởng ta yếu thế, tất ùa cả lên là chui vào rọ.

Bấy giờ con Lương Khiêm là Lương Nhượng mới mười sáu tuổi nhưng khoẻ mạnh, anh hùng, tinh thông võ nghệ đang muốn báo thù cho cha, nói:

https://thuviensach.vn

- Cháu xin xuống đánh với tên tướng kia.

Lương Uất nói:

- Cháu muốn xuống đánh cũng được nhưng phải nghe ta dặn, nhất định phải vờ thua chạy theo con đường này mà về, không được nôn nóng trả thù mà nhỡ việc.

Lương Nhượng vâng một tiếng rồi dẫn quân xuống núi chặn ngang đường, quát lớn:

- Quân Nguyên đi đâu? Có ta đợi ở đây lâu rồi.

Lính Nguyên nghe tiếng quát, chùn cả lại. Địch Phương định thần, nhận ra tướng Việt chỉ là một trang thiếu niên mặt còn non sữa, mới cười sằng sặc, nói:

- Ối giời ôi! Tưởng ai, làm cho ông ngoại mày hoảng cả hồn. Hoá ra chỉ là một đứa trẻ ranh hãy còn nửa thích bú mẹ nửa đòi ăn cơm. Khôn hồn tránh ngay ra cho ông mày đi.

Lương Nhượng còn trẻ, nghe Địch Phương nói vậy, không kiềm được cơn giận, quên hết cả lời dặn của chủ tướng, vung giáo đánh. Địch Phương cũng múa giáo đón đỡ nhưng thấy đối thủ còn trẻ nên có ý coi thường, bị Lương Nhượng đâm một nhát vào giữa mặt, chết lăn xuống ngựa. Quân Nguyên thấy mất chủ tướng, vội ù té chạy. Lương Nhượng đuổi theo đâm chết ba kị sĩ Nguyên nữa rồi quay lại chém lấy thủ cấp Địch Phương, dẫn quân lên núi báo công. Lương Uất quát:

- Ta dặn ngươi phải vờ thua, nay ngươi xua cho chúng chạy hết, bộc lộ lực lượng của ta, còn hòng gì nhử được chúng nữa. Quân chúng hàng mấy chục vạn, thế nào rồi cũng kéo đến san bằng núi này cho mà xem. Giám quân đâu? Tội này nên xử thế nào?

https://thuviensach.vn

Giám quân Nùng Phìa Noọng thưa:

- Tướng ra trận trái lệnh thượng cấp là kiêu tướng, phải chém.

Lục Săm Pảy quỳ xuống nói:

- Lương Nhượng tuổi trẻ, như cây gỗ quý còn non. Xin tướng quân để nó cứng cáp lên ắt là hữu dụng.

Lương Uất nói:

- Ta cùng cha nó kết tình anh em, bao nhiêu năm sống chết có nhau, đâu nỡ giết nó. Nhưng chính cha nó vì trái quân lệnh mà chuốc lấy cái chết không đáng. Nay nó cũng trái quân lệnh nữa, ta biết làm thế nào?

Lương Dịch Hữu nói:

- Lương Khiêm là người trung dũng, lại chỉ được một mình Lương Nhượng nối dòng, không nên để tuyệt tự. Tôi có một kế này, xin dâng tướng quân - ghé sát vào tai Lương Uất nói nhỏ - Tướng quân cứ cho đóng cũi đưa nó về tuyến sau không cho ra trận nữa.

Lương Uất khen phải, rồi nói:

- Nùng Phay con của Nùng Phìa Noọng cũng tuổi ấy, hiện đang ở đây. Để ta cho nó về tuyến sau luôn thể.

Nói xong truyền lệnh cho Lương Dịch Hữu cứ thế mà làm. Lương Dịch Hữu chọn Nùng Phay, Voòng San và Hà Lâm là những chàng lính trẻ nhất trong quân giao cho áp giải Lương Nhượng về mật trại trong núi, chờ xét xử, lại dặn rằng:

- Các ngươi dẫn nó về rồi ở đấy canh giữ luôn, nếu để nó trốn thoát, các ngươi phải chịu tội thay. Đây là quân lệnh, chớ có coi thường.

https://thuviensach.vn

Lương Nhượng kêu ầm lên:

- Bắt về mật doanh không cho đánh giặc thà chém tôi đi còn hơn.

Bọn Nùng Phay, Voòng San, Hà Lâm cũng nói:

- Chúng tôi muốn ở đây đánh giặc chứ không muốn về mật doanh.

Lương Dịch Hữu nghiêm nét mặt, nói:

- Tướng trái lệnh còn phải chém huống chi lính. Các ngươi muốn kháng lệnh phải không?

Ba gã lính thiếu niên không biết làm sao, đành miễn cưỡng giải Lương Nhượng đi. Lương Uất bảo các tướng:

- Quân Nguyên đông đến mấy chục vạn, quân ta chỉ chưa đầy năm nghìn người, nơi đây lại lộ mất rồi, ta nên lui về Lộc Bình cùng Phạm Ngũ Lão chống giữ mới được.

Các tướng đều vâng lệnh. Quân Nguyên thấy Địch Phương chết trận, vội chạy về báo với A Bát Xích:

- Trên núi có một tướng trẻ tuổi nhưng rất anh dũng, Địch tướng quân bị nó giết mất rồi.

A Bát Xích hăng máu, nói:

- A! Mẹ cha thằng nhãi nào mà dám to gan đến vậy. Để ta lên xem nó có dám đánh không? Núi này tuy cao nhưng bên dưới có nhiều bãi trống. Tích Đô Nhi mang ba nghìn quân vòng bên tả. Dịch Cát đem ba nghìn quân vòng bên hữu. Ta đi chính giữa. Ba mặt đánh áp vào, chớ để quân Nam chạy thoát.

https://thuviensach.vn

Quân Nguyên theo ba đường tiến lên nhưng chẳng thấy quân Việt đâu. Tướng trẻ, tướng già cũng không có ai ra tiếp chiến. A Bát Xích đâm hoang mang nói:

- Cái bọn quân Nam phải gió này đánh nhau với nó tức chết, ẩn ẩn hiện hiện như ma vậy. Đã thế ông đuổi đến tận Lộc Bình xem chúng bay chạy đằng nào.

Nói xong thúc quân thẳng đến dưới ải Lộc Bình, đợi Thoát Hoan.

Bấy giờ Lương Uất, Phạm Ngũ Lão đã phục binh các ngả, sẵn sàng ứng chiến, bỗng có phi mã của Hưng Đạo vương đến truyền lệnh tất cả rút vào rừng, mặc cho quân Nguyên tiến binh. Lương Uất nói với Phạm Ngũ Lão:

- Chẳng lẽ đức ông để ngỏ cửa cho giặc vào?

(Đức ông: Chỉ đức ông Hưng Đạo đại vương Trần Quốc Tuấn)

Phạm Ngũ Lão cười, nói:

- Tôi lại nghĩ sao lệnh này bây giờ mới tới. Đáng lẽ quân ta phải rút từ lâu mới đúng. Ngày xưa Đỗ Nguyên Bá phò giúp Nguyễn Nộn có viết ra sách "Bát thập nhất kỳ mưu", trong ấy có một mẹo gọi là "Tách trâu khỏi cỏ" chính là mẹo này đây. Chúng ta nên lui binh mau mà chờ lệnh mới.

Lương Uất vẫn chưa hiểu ra sao nhưng cũng phải tuân lệnh. Bọn Áo Lỗ Xích, A Bát Xích đến dưới thành Lộc Bình, thấy cổng thành bỏ ngỏ, cho người vào thám thính, hoá ra là một ngôi thành trống không. Sáng hôm sau hai bốn tháng Mười một (29-12-1287), Áo Lỗ Xích đón Thoát Hoan vào thành. Tham tri chính sự là Bất Nhan Lý Hải Nha nói:

- Quân Nam bỏ thành mà chạy, đủ biết lực lượng của chúng chẳng có đáng bao nhiêu. Xin thái tử nhân đây tiến binh ngay đi.

https://thuviensach.vn

Áo Lỗ Xích nói:

- Tham tri chính sự nói rất đúng nhưng tiến cả theo đường phía Đông, đội hình dài quá, khó chỉ huy. Ta nên chia quân sang đường phía Tây mà tiến.

Thoát Hoan theo lời ấy, gọi hữu thừa Bột La Hợp Đáp Nhi đến, dặn:

- Ngươi đã từng đi đường phía Tây. Ta giao cho năm vạn quân, ngươi theo đường ấy mà tiến xuống hội ở Vạn Kiếp. Phó tướng cho ngươi tuỳ chọn.

(Để che giấu thất bại, Nguyên sử chỉ ghi đạo quân này có một vạn người)

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi xin chọn một vị hữu thừa nữa là Trình Bằng Phi làm phó tướng.

Thoát Hoan thuận cho. Bột La Hợp Đáp Nhi lập tức dẫn quân lên đường. Thoát Hoan lại lệnh cho hữu thừa A Bát Xích tức tốc tiến về ải Nữ Nhi rồi gọi áo Lỗ Xích đến, nói:

- Bình chương hãy mang một vạn quân đi tiếp ứng cho tiên phong. Ta kéo đại quân đi theo ngay, phải tiến nhanh xuống Vạn Kiếp để Trần Quốc Tuấn không kịp trở tay. Như thế gọi là đòn "Sét đánh bất ngờ" không kịp bịt tai đấy.

Đây nói trong các tướng dưới trướng của Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn có ba người là Phạm Thắng, Giang Biền, Lê Ương vốn trước theo Hoài Văn hầu. Khi Hoài Văn thọ thương ở núi Tam Tằng dặn họ sau này theo Tá Thiên vương Trần Đức Việp nhưng Đức Việp được bổ làm quyền tướng quốc sự phải ở bên cạnh nhà vua lo việc triều chính nên mấy anh em mang quân theo Hưng Vũ vương để được đi đánh trận. Bấy giờ Hưng Vũ

https://thuviensach.vn

vương đang phòng thủ ở Nữ Nhi quan, có lệnh của Hưng Đạo vương gọi mang quân về ngay mật trại ở trong rừng, mới bảo các tướng rằng:

- Quân ta rút đi không kịp mà giặc đã đến dưới ải. Có ai dám ra chặn giặc để quân đi được toàn vẹn hay không?

Giang Biền xin ở lại. Hưng Vũ vương cấp cho năm trăm quân, dặn:

- Số quân này dùng vào việc giật dây bẫy đá và nỏ máy. Ngươi phải nghi binh, chớ để cho giặc biết quân ta nhiều ít thế nào. Đợi quân ta đi hết, ngươi mang anh em vào rừng, đợi lệnh.

Giang Biền nói:

- Xin vương gia yên lòng. Tôi chưa chết, nhất định quân giặc không thể qua được ải.

Hưng Vũ vương đi rồi, Giang Biền phục binh ở những nơi hiểm đạo. A Bát Xích đến, cho tiền đội xông lên ải. Quân Việt giật bẫy đá, bắn nỏ máy làm người ngựa quân Nguyên chết chồng đống lên nhau. A Bát Xích cậy đông quân, lại được Áo Lỗ Xích hậu thuẫn nên cứ thúc lính xông tới hết lớp này đến lớp khác. Quân Việt bắn hết cả tên cả đá, bị quân Nguyên vây kín bốn mặt, Giang Biền nói với binh lính:

- Tình thế đã đến nước này, ai dám liều thân báo quốc thì theo ta, ai không theo, hãy lánh tạm vào rừng, chớ có hàng giặc.

Năm trăm chiến binh Đại Việt cùng thét lớn:

- Chúng tôi xin hiến thân vì nước.

Giang Biền dẫn các chiến sĩ xông xáo giữa vòng vây quân giặc. Tiếng hô "Sát Thát" dội vào vách núi rền vang như có trăm vạn hùng binh. Nhưng các dũng sĩ Đại Việt thương vong dần, Giang Biền bị Tích Đô Nhi bắn

https://thuviensach.vn

trúng một mũi tên, lăn xuống ngựa, chết. Năm trăm chiến binh đã anh dũng nằm lại ở nơi quan ải. Quân Nguyên vượt được cửa Nữ Nhi, tiến thẳng xuống đánh Nội Bàng nhưng thành này đã bỏ trống. Vạn hộ đại tướng quân Lưu Thế Anh nói:

- Lần trước quân ta phải thiệt không biết bao nhiêu binh mã mới lấy được Nội Bàng. Lần này chúng sợ hãi mà chạy cả, chẳng phải là ý trời sao? Ở đây có nhiều nhà kho rộng rãi, xin thái tử lệnh cho Hạ Chi mang quân lương đến, thuận tiện việc cấp phát cho phía trước lắm.

Thoát Hoan nói:

- Lời bàn của Lưu tướng quân rất phải.

Nói xong, cử châu mục Hoàng Kiều quay về Tư Minh, cho Hợp Nhi Xích A ở lại giữ Nội Bàng chuẩn bị kho lẫm để đợi Hạ Chi mang lương thảo tới, còn đại binh tiến đến Vạn Kiếp.

Bấy giờ Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn về đến mật doanh ém quân lại, rồi tới Vạn Kiếp vào trình Hưng Đạo vương, hỏi rằng:

- Con đang chặn giặc ở ải Nữ Nhi, phụ vương cho gọi về là cớ sao ạ?

Hưng Đạo vương họp các tướng, nói rằng:

- Ta được tin mật báo Thoát Hoan để lương thảo ở Tư Minh nên muốn cho chúng tiến nhanh. Chúng càng đi nhanh, càng dễ rơi vào tình trạng thiếu đói. Ta lại cho chặn đánh các cánh quân khác, không cho chúng hội với nhau. Tiếp sau ta chặn đường vận lương. Như vậy Thoát Hoan đem quân một mình lạc lõng đến đây, không có lương ăn chẳng phải đi vào chỗ chết ư? Kế này gọi là "Tách trâu khỏi cỏ" vậy.

Bấy giờ các tướng mới vỡ lẽ, đều nói:

https://thuviensach.vn

- Quốc Công thật là thần cơ diệu toán. Người thường không thể biết được.

Hưng Đạo vương nghiêm giọng nói tiếp:

- Tuy nhiên các ngươi chớ có nghĩ quân Nguyên để cho ta đánh dễ dàng. Trước mắt lực lượng của chúng vừa đông vừa mạnh, ta chưa thể tập trung quân đánh đòn quyết định. Ta đã dự sẵn mưu kế dẫn chúng vào chỗ sa lầy khốn quẫn tiến thoái đều bất lợi, khi ấy mới tung quân quyết chiến thì giặc Hồ kia không thể không bỏ mạng phơi thây.

Hưng Đạo vương vừa dứt lời, các tướng đều đồng thanh nói:

- Chúng tôi nhất nhất tuân lệnh Quốc Công. Nguyện hiến thân cho trăm họ.

Hưng Đạo vương hơi mỉm cười, dặn các tướng:

- Tốt lắm! Chỉ trong ngày mai thế nào quân Nguyên cũng đến đây. Các ngươi cứ thế này... thế này mà làm.

Các tướng nghe theo, ai vào việc nấy, lo phận sự của mình.

Ngày hai mươi tám tháng mười Một âm lịch (2-1-1288) Thoát Hoan tiến quân đến bên kia sông, cắm trại đối mặt với thành Vạn Kiếp nhưng không dám tiến đánh. Bình chương Áo Lỗ Xích nói:

- Quân ta đã tiến đến đây, sao thái tử không cho đánh ngay đi. Dây dưa ngày tháng còn gọi gì là "Sét đánh bất ngờ" được nữa.

Thoát Hoan nói:

- Ta cũng muốn tiến đánh ngay lắm chứ nhưng chưa có cánh quân nào đến cùng hội chiến. Ta đem độc binh đánh sang chẳng phải là mạo hiểm

https://thuviensach.vn

lắm hay sao. Mà cắm trại ở mãi đây nhỡ quân Nam tiến đánh cũng rất nguy. Ta muốn tạm lui binh về Nội Bàng.

Trong ban có người bước ra nói rằng:

- Xin thái tử chớ có lui binh. Tôi xin hiến một kế có thể giữ được vẹn toàn.

Thật là:

Sét đánh bất ngờ thành sét xịt

Tiến lên lùi lại đặt trò cười.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem người gỡ bí cho Thoát Hoan là ai.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 49

Việt công chúa Trần Bảo Hoa ngăn đường Lão Thử

Nguyên tướng quân Trình Bằng Phi chiếm cửa Hãm Sa

Các tướng nhìn xem, hoá ra người hiến kế là thân vương Tích Lệ Cơ. Thoát Hoan hỏi:

- Theo ý thân vương, nên làm sao?

Tích Lệ Cơ nói:

- Thái tử đến đây lại lui binh thế nào cũng bị quân Nam đuổi theo, chẳng phải là chuyển công thành thủ, chuyển từ lợi thế thành nguy thế hay sao? Vả lại đại quân ta quay lại Nội Bàng, nhỡ các đạo quân khác tới không thấy thái tử, lấy ai làm hiệu lệnh. Quân Nam biết được, tiến đánh, quân ta sao tránh khỏi tan vỡ. Chi bằng cứ đóng giữ ở đây, chia quân lập đồn ngoại vi bảo vệ đại doanh rồi đánh ra các vùng xung quanh, bắt dân chúng, cướp lấy quân lương, chỉ ít ngày các cánh quân kia cũng tới. Lúc ấy lương thảo thuỷ bộ hai đường đã chuyển vận đến còn phải lo gì nữa.

Thoát Hoan nghe nói xong, vỗ tay cười lớn, bảo:

- Phải lắm! Phải lắm. Lời bàn của Tích Lệ Cơ vương thật là vàng ngọc.

Áo Lỗ Xích nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi xin chia quân lập trại, đóng thuyền bè, chờ các đạo binh khác đến là ta vượt sông đánh thành.

Đây nói bọn ba chàng lính Nùng Phay, Voòng San, Hà Lâm tuân lệnh áp giải Lương Nhượng về mật doanh ở trên núi. Đi được nửa ngày, cả bọn ngồi bên đường lấy bánh khô ra ăn. Hà Lâm nói:

- Chỉ tại công tử mà cả ba chúng tôi cũng bị vạ lây, không được ra trận.

Lương Nhượng nói:

- Ta có cách này, nếu các anh chịu nghe, chẳng lo gì không được đánh giặc.

Voòng San háo hức nói:

- Nếu là được đi đánh Thát, kế gì tôi cũng theo.

Lương Nhượng nói:

- Các anh hãy thả ta ra rồi cùng nhau trốn sang ải Khâu Ôn theo công chúa Bảo Hoa, tha hồ mà đánh Thát.

Nùng Phay nói:

- Nếu được theo công chúa Bảo Hoa còn gì bằng nữa. Nhưng không có người tiến dẫn, công chúa biết chúng mình là ai, có khi còn bị nghi là quân gian, tóm cổ cả lũ chưa biết chừng.

Lương Nhượng nói:

- Việc ấy các anh khỏi phải lo. Công chúa biết tôi.

Ba gã lính trẻ thấy Lương Nhượng nói vậy, nhao nhao hỏi:

https://thuviensach.vn

- Thật thế á? Thật thế á?

- Công tử gặp công chúa rồi hay sao?

Lương Nhượng cười, nói:

- Các anh đã quyết như thế hãy tháo cũi ra. Ta kể cho mà nghe.

Nùng Phay bảo:

- Phải đấy! Tháo cũi ra. Công tử có phải là giặc đâu mà ngồi trong cũi.

Nói xong, mở cũi. Lương Nhượng ra ngồi ăn cùng mấy chàng lính, kể:

- Mấy tháng trước, công chúa lên trấn ở Ôn châu, có gọi tướng quân Lương Uất cùng cha ta đến gặp. Ta được đi theo. Công chúa thấy ta còn trẻ, mới hỏi: "Nhà ngươi bao nhiêu tuổi mà đã vào lính?" Ta nói rằng: "Thưa công chúa! Thần năm nay đã bước sang tuổi mười sáu rồi". Công chúa lại hỏi: " Nhà ngươi có biết cưỡi ngựa, bắn nỏ không?" Ta nói: "Cưỡi ngựa, bắn nỏ là nghề của tổ phụ thần truyền lại. Thần cũng có thể bắn cung và đánh giáo nữa". Công chúa vui vẻ nói: " Vậy ngươi diễn thử ta xem". Công chúa nói xong sai người cắm một tấm bia cách xa trăm bộ. Ta nhảy lên lưng ngựa phi quanh bãi hai vòng rồi rút cây nỏ cánh ngắn, bắn liền ba phát đều trúng hồng tâm. Quân sĩ reo hò vang dậy. Ta bỏ cây nỏ, lấy cây cung cánh cong, dùng loại tên dài, cũng bắn ba phát vào bia. Sáu mũi tên chụm đầu vào nhau. Công chúa khen: "Giỏi! Giỏi." rồi bảo cha ta rằng: "Ngươi có một người con trẻ tuổi mà tài cao. Cha con hãy gắng sức lập công phù trì xã tắc". Nói rồi công chúa thưởng cho ta miếng ngọc khắc hình chim Lạc màu lục này.

Lương Nhượng giơ miếng ngọc ra. Ba gã lính nhìn trố mắt. Voòng San nói:

https://thuviensach.vn

- Thế này tốt quá rồi! Ăn xong, ba anh em ta theo công tử đi tắt đường sang Khâu Ôn, chỉ đêm mai là tới.

Nùng Phay, Hà Lâm đều nói:

- Được đi đánh giặc dưới cờ công chúa Bảo Hoa, có chết mười lần cũng thoả nguyện.

Đến đây hẳn bạn đọc hỏi rằng công chúa Bảo Hoa là người như thế nào mà được các chàng lính sùng bái như vậy.

Chuyện rằng năm Thiệu Long thứ năm (1262), tháng Chín, sứ thần Chiêm Thành sang cống lễ vật*. Trong các lễ vật ấy có một cái cây cao hơn mười thước, lá to, thân thẳng, đã ra hoa. Các cánh hoa màu trắng tinh khiết, thon dài không nở xoè ra mà ôm khít vào nhau như hình con nhộng nhưng vẫn toả mùi thơm hết sức quyến rũ. Vua Thánh Tông cho là thứ cây quý, sai nội nhân đem trồng trong vườn ngự. Năm Thiệu Long thứ tám (1265), mùa thu, tháng Bảy nước to, vỡ đê ở phường Cơ Xá. Người và súc vật chết đuối nhiều*. Nhà vua cùng các quan lên thuyền đi cứu dân. Thuyền của Thánh Tông đến nơi thấy phía trước, trong dòng nước chảy cuồn cuộn, có một người con gái ra sức bơi chiếc thuyền nan đi vớt dân bị nạn. Quan đại hành khiển là Nguyễn Giới Huân tâu:

- Cô gái kia là con nhà bách tính mà có lòng nhân hậu. Thần thấy cô ta không phải là người sắc nước hương trời nhưng trên đầu lại như có hào quang toả chiếu, hẳn không phải người thường, để ở bên ngoài e mai sau sinh ra con cháu gây hại cho nhà Trần ta. Xin hoàng thượng hãy triệu người ấy vào cung, biết đâu chẳng sinh quý tử.

(*: Theo ĐVsktt)

Thánh Tông nghe theo lời tấu ấy mới cho người đi triệu. Khi cô gái đến, nhà vua hỏi:

https://thuviensach.vn

- Nàng tên là gì? Song thân ở đâu mà một mình đi cứu nạn cho dân?

Cô gái ấy khấu đầu nói rằng:

- Tiện nữ là Phạm Thị, nhà ở phường này, cha mẹ chẳng may đã qua đời. Tiện nữ sống một mình bên bến đò, ngày ngày lấy việc đưa khách sang sông làm nghề kiếm sống.

Nhà vua nói:

- Nàng là một thường nhân mà có tấm lòng bồ tát, hãy theo ta vào cung để được hưởng phúc lộc lâu dài.

Nhà vua bận việc triều chính, trong cung lại nhiều phi tử xinh đẹp, Phạm Thị vào cung đã lâu nhưng không biết cách lấy lòng bọn nội thị nên đã mấy năm mà chưa được gặp lại nhà vua. Một hôm vua dạo chơi trong vườn ngự, bỗng nghe văng vẳng có tiếng người hát rằng.

Con đò ở bến sông... hề

Chèo khua mặc sức vẫy vùng

Nay phơi trên bãi cạn... hề

Nhớ nước non cực lòng.

Nhà vua hỏi viên nội thị đi bên cạnh:

- Vì sao nơi đây lại có người hát lời ai oán như vậy?

Viên nội thị tâu rằng:

- Đó là cung nữ Phạm Thị, vì không được hoàng thượng ân sủng nên đặt ra lời hát oán trách. Xin hoàng thượng giáng tội.

Nhà vua nói:

https://thuviensach.vn

- Lời hát tuy có ý oán than nhưng cũng hào sảng lắm. Hẳn người con gái này không phải kẻ tầm thường. Các ngươi hãy dẫn ta đến đấy.

Đến khi gặp lại, nhà vua mới biết Phạm Thị chính là cô gái lái đò đi cứu dân năm trước mà mình đã lỡ quên đi. Đêm ấy Thánh Tông nghỉ lại ở phòng Phạm Thị, chín tháng sau nàng sinh ra một cô con gái. Cái cây quý trong vườn ngự từ khi trồng xuống chỉ có cành lá rườm rà, hôm ấy cũng nở mấy chùm hoa trắng như ngọc, hương thơm dìu dịu toả khắp mọi nơi. Nhà vua vui mừng đặt là cây Ngọc Lan và đặt tên cho con gái là công chúa Bảo Hoa.

Công chúa Bảo Hoa càng nhớn càng xinh đẹp nhưng không thích nghề canh cửi thêu thùa mà suốt ngày dẫn các cung nhân ra bãi tập bắn nỏ, cưỡi ngựa, múa giáo, đánh quyền, lúc về phòng lại đọc binh thư, trận pháp có khi cao hứng viết văn, làm thơ đánh cờ. Đến năm Bảo Hoa tròn mười tám tuổi, nhà vua định mở hội kén phò mã. Bảo Hoa quỳ xuống tâu rằng:

- Nay quân giặc Thát như lũ cú diều đang rình rập ở nơi biên ải. Chỉ ai đánh giặc có công lớn con mới chịu nhận làm phò mã, chẳng kể người ấy là vương tôn công tử hay dân thường.

(Sau khi kết thúc chiến tranh, Bảo Hoa được Trần Thánh Tông khen: "Con là gái mà đánh giặc giỏi" và phong cho tước "Bảo Hoa công chúa đại vương", lại ban cho 40 mẫu ruộng ở phường Xã Đàn. Đến nay thần tích phường Xã Đàn (thuộc quận Đống Đa, Hà Nội) còn lưu một bài thơ của bà:

Nguyệt lãng thanh phong tửu chinh khô

Đa tình tận ẩm bách đa hồ

Thiều quang dĩ chiếu doanh đình lạc

Ngũ phúc lai lâm diệc thử đồ.

https://thuviensach.vn

Xin dịch như sau:

Gió mát trăng thanh rượu hết rồi

Đa tình trăm chén cạn sạch thôi

Ánh mai toả sáng muôn lầu gác

Ngũ phúc theo nhau đến đây rồi)

Mấy tháng sau quân Nguyên kéo đến, Bảo Hoa xin nhà vua cho lên trấn giữ đất Ôn châu. Đoàn quân của công chúa đi đến đâu, trai gái các nơi ấy đều nô nức kéo nhau ra nhập, chẳng bao lâu đã đông đến hơn hai vạn người. Bảo Hoa vốn có hai thị nữ là Nguyễn Thiều Lan và Ngọc Phượng rất thạo nghề cung ngựa, bấy giờ lại có thêm hai vị đại dũng sĩ là Đỗ Vũ và Lê Vinh về theo nên thanh thế mạnh lắm. Công chúa liền tiến quân lên thành Khâu Ôn đóng bản doanh.

Lương Nhượng cùng ba người bạn đi tắt đường rừng đến cổng thành, muốn vào yết kiến công chúa nhưng bị lính canh ngăn lại. Lương Nhượng nói với các bạn:

- Các anh chớ lo. Ta gửi miếng ngọc này vào, công chúa trông thấy, thế nào cũng nhận ra.

Voòng San nói:

- Không được! Nhỡ anh lính ỉm đi luôn, có phải mất toi không?

Hà Lâm nói:

- Voòng San nói cũng có lý nhưng tôi nghe đồn công chúa Bảo Hoa dạy lính rất nghiêm, không ai dám làm chuyện khuất tất.

Lương Nhượng nghe theo, liền bảo anh lính gác:

https://thuviensach.vn

- Anh không cho chúng ta vào cũng được nhưng hãy đem miếng ngọc này trình lên công chúa. Nếu để lỡ việc, công chúa trách tội thì đừng oán ta.

Anh lính thấy Lương Nhượng nói năng khoát đạt lại có tín vật, liền vào báo, lúc sau quay ra dẫn cả bọn vào yết kiến công chúa. Bái chào xong, Lương Nhượng hỏi:

- Chẳng lẽ mới có mấy tháng mà công chúa đã quên thần rồi hay sao?

Công chúa trả lời:

- Ta đâu có quên ngươi! Nhưng cha con ngươi đang cùng Lương Uất tướng quân chặn giặc, cớ sao lại bỏ về đây?

Lương Nhượng thực tình thưa lại mọi chuyện. Công chúa cười lớn, nói:

- Ta hiểu, ý tướng quân Lương Uất muốn giữ toàn mạng cho các ngươi đấy thôi. Lính đâu! Bắt mấy tên này nhốt lại, đưa cả về tuyến sau.

Bọn Lương Nhượng kêu ầm lên:

- Chúng tôi nghe nói công chúa là một vị anh thư nên mới đến theo dưới cờ để được đánh giặc, chứ đâu có muốn về tuyến sau. Công chúa không nhận, chúng tôi theo người khác, làm sao phải bắt.

Công chúa nghiêm nét mặt, nói:

- Các ngươi định đi đâu? Binh lính trái lệnh, đang khi chịu án mà bỏ trốn, phải tội thế nào các ngươi có biết không?

Lương Nhượng thấy tình thế đã rất nguy ngập, mới nói rằng:

- Chúng thần đã bị tội, thôi thì công chúa muốn trừng phạt thế nào cũng được nhưng hãy xin nghe thần nói nốt lời này.

https://thuviensach.vn

- Được! Ngươi nói đi. Ta vẫn nghe đây.

Lương Nhượng nói:

- Nay công chúa đem hơn hai vạn quân đóng ở một ngôi thành đơn độc thế này, không phải là việc làm của người có tài thao lược. Thoát Hoan đã cử Bột La Hợp Đáp Nhi, Trình Bằng Phi mang năm vạn quân tinh nhuệ tiến đánh. Một khi thành bị vây chẳng nguy lắm hay sao?

Công chúa Bảo Hoa khẽ nhíu mày, hỏi:

- Vậy theo ý ngươi nên làm thế nào?

Lương Nhượng nói:

- Quân giặc đông, lại thiện chiến. Quân ta ít mà phần lớn là chúng dân mới được tuyển mộ, chưa quen chiến trận, nếu không biết dùng kỳ binh, hiểm địa thì đánh sao lại với quân giặc dữ. Trên suốt dải đường từ đây đến Vạn Kiếp, không nơi nào có địa thế hiểm trở như Quỷ Môn quan, trăm người trấn giữ, vạn người khó qua. Đấy chính là thành luỹ trời ban cho nước Nam ta vậy. Xin công chúa lui quân về bố phòng ở nơi ấy, lại cử những tướng lĩnh có tài chiếm lấy các cửa Hãm Sa, Từ Trúc tạo thành một thế trận hình cánh cung. Khi quân giặc vào đúng điểm phục binh, ta khép hai đầu cánh cung lại mà đánh, quân Nguyên ắt phải tan vỡ. Thần nói hết rồi. Công chúa xử tội thế nào cũng được.

(Quỷ Môn quan,Chiêu Môn quan: Những tên khác của ải Lão Thử. Về sau đầu thế kỷ XIX, danh nho Phương Đình Nguyễn Văn Siêu viết trong cuốn Phương Đình Đại Việt địa lý chí như sau:"Quỷ Môn quan tương truyền là đền thờ Mã Viện nhưng xem kỹ tượng đá lại là hình đàn bà. Sự tích không minh, làm sao xét được! Sách Hoàn Vũ Ký chép: Chiêu Môn quan cách phía Nam huyện Bắc Lưu 30 dặm, có hai phiến đá đối nhau, khoảng giữa rộng 30 bộ, tục gọi là Quỷ Môn quan. Mã Viện nhà Hán đi đánh rợ Lâm Ấp qua đây, có dựng bia, rùa đá hãy còn. Đầu nhà Tấn, đường

https://thuviensach.vn

vào Giao Chỉ đều phải qua lối ấy. Nơi đây khí rất độc, kẻ đi qua ít khi còn sống mà về")

Công chúa nói:

- Nhà ngươi còn trẻ mà luận thuyết như một bậc kỳ nhân. Lời bàn này của ngươi thật là chí lý. Ta xoá tội cho các ngươi. Từ nay ngươi hãy ở bên ta để bàn việc quân tình.

Công chúa nói xong, liền lập tức ra lệnh lui quân về Lão Thử.

Bột La Hợp Đáp Nhi cùng với Trình Bằng Phi nhận lệnh đem năm vạn quân tiến theo đường Ôn châu xuống Vạn Kiếp, chiều hôm ấy lập tức lên đường. Tuỳ tướng là Chu Bá Sơn nói:

- Đường Ôn châu tuy ít đồn ải ngăn trở nhưng có mấy nơi hiểm địa không dễ vượt qua. Xin chủ tướng liệu trước mới được.

Phó tướng hữu thừa Trình Bằng Phi cười, nói:

- Quân ta như rồng như hổ, đi đâu là đạp núi lấp sông thành bình địa, có gì mà ngươi phải lo chứ.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Lời của Bá Sơn không phải không có lý. Lần chinh phạt năm trước, anh trai y là Chu Bá Hà đã bỏ mạng ở đất phương Nam này rồi. Ta tiến xuống, nếu đem quân rải ra giữ hết mọi nơi tất quân thế hao hụt, gặp địch quân mạnh khó chống đỡ, không giữ thì người Nam chiếm lại phía sau, quân ta rơi vào thế lưỡng đầu đối trận, thật khó xoay xở. Vả lại thành Khâu Ôn cũng không dễ đánh, lần trước ta thiệt không ít quân ở đấy.

Trình Bằng Phi hăng hái nói:

- Tôi xin dẫn quân đi tiên phong, nguyên soái không phải lo gì.

https://thuviensach.vn

Bột La Hợp Đáp Nhi liền cấp cho Trình Bằng Phi một vạn quân cùng với Kiển Vĩ, Hứa Phong, Hứa Trực tiến thẳng đến thành Khâu Ôn. Trình Bằng Phi mang quân đến ngoài thành, thấy cờ quạt quân Việt vẫn nghiêm chỉnh nhưng mặt thành không có lính canh, quay lại bảo các tướng:

- Quân Nam không lên mặt thành, chắc là có mưu kế gì đây. Ta phải đánh thử xem chúng làm thế nào. Ai dám đem quân trèo lên thành?

Hứa Trực, Kiển Vĩ cùng nói:

- Tôi xin đi.

Trình Bằng Phi nói:

- Hứa Trực đem một nghìn quân, bắc thang trèo vào thành. Kiển Vĩ lấy một trăm lính khoẻ, dùng xung xa phá cổng. Hứa Phong dẫn quân xông vào.

Các tướng vâng lệnh đem quân đi. Hứa Trực cho quân bắc thang trèo hẳn lên mặt thành cũng không thấy ai ngăn cản, nghi hoặc, nói:

- Quái lạ! Sao không thấy tên quân Nam nào thế này? Chẳng lẽ rét quá chúng chui vào ổ tiệt rồi hay sao?

Kiển Vĩ dùng một chiếc đại xung xa có ba mươi người đẩy, húc một nhát thật lực vào cánh cổng. Cổng thành không chốt then, mở toang. Chiếc xe đang đà, lao thẳng vào bên trong đến mấy chục trượng. Lúc ấy quân Nguyên mới biết thành đã bỏ không từ lâu rồi. Trình Bằng Phi nói:

- Ta đã bảo mà! Quân Nam sợ mất mật, chạy hết từ lâu. Chánh tướng lại lo khó đánh. Các ngươi cứ thong dong mà tiến, không phải sợ hãi chi cả.

Lát sau Bột La Hợp Đáp Nhi dẫn đại quân đến. Trình Bằng Phi đắc ý nói:

https://thuviensach.vn

- Thành này xem ra rất kiên cố mà quân Nam không dám giữ, đủ biết quân lực của chúng chẳng có đáng là bao. Từ đây xuống đến Vạn Kiếp ta thủng thẳng đi cũng không sợ muộn.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Ông chớ vội mừng! Trần Quốc Tuấn chẳng để cho quân ta dong chơi đâu.

Trình Bằng Phi nói:

- Vì quân ta thua năm trước nên các tướng mất cả tinh thần chứ cứ như ý tôi, Trần Quốc Tuấn cũng không ghê gớm đến thế.

Bột La Hợp Đáp Nhi nhăn mặt, nói:

- Ông chưa biết đấy thôi! Không phải chỉ có các tướng bây giờ mới sợ Trần Quốc Tuấn mà ngay thừa tướng Cốt Đãi Ngột Lang khi còn sống cũng rất ngại người này.

Trình Bằng Phi cả cười, nói:

- Đấy mới thật là chuyện vui nhộn! Khi thừa tướng Cốt Đãi Ngột Lang đánh Giao Chỉ, Trần Quốc Tuấn mới hai bảy, hai tám tuổi, tài cán có được bao lăm. Chẳng qua thừa tướng không muốn ở lại phương Nam nên mới nói thác ra nhiều chuyện như vậy.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Ông chớ nghĩ như thế mà lầm. Gia Cát Lượng khi ra giúp Lưu Bị cũng mới chỉ hai mươi tám tuổi đấy thôi.

Trình Bằng Phi nói:

- Thiên hạ mấy ai được như Gia Cát tiên sinh.

https://thuviensach.vn

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Ta xem ra Trần Quốc Tuấn còn hơn Gia Cát rất nhiều. Ông không tin sao? Gia Cát sáu lần mang quân ra Kỳ Sơn, tốn không ít xương máu binh lính, bản thân ông ta không sống nổi về với vợ con, đất Tây Thục vì thế phải nghèo kiệt, cuối cùng cũng chẳng nên công trạng gì, chỉ làm khổ dân. Trần Quốc Tuấn đâu có thế. Lần ra quân trước, thái tử mang năm mươi vạn binh mã tiến sang, đi đến đâu trời long đất lở, tưởng trong mấy ngày là bắt được vua tôi An Nam. Ai ngờ quân ta bị Trần Quốc Tuấn đánh chưa đến mười ngày đã tan như khói bay nơi đầu gió. Bình chương A Lý Hải Nha hùng hổ khuếch khoác, cuối cùng co giò tếch trước, chạy nổi hạch cả bẹn lên.

Trình Bằng Phi nói:

- Chủ tướng có ý sợ Trần Quốc Tuấn như thế còn đánh sao được chúng.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Không phải ta sợ! Ý ta chỉ muốn nhắc các vị cẩn trọng kẻo rơi vào bẫy của quân Nam. Ông không thấy sao? Quân Nam thường phục ở nơi không dễ phục, đánh ở chỗ ít ai ngờ tới. Ta cho rằng chúng bỏ thành là để khích lòng kiêu của quân ta rồi phục binh dọc đường. Nếu quân ta không trù liệu hết nước, thế nào cũng khốn với chúng. Vì thế ông mang quân đi tiên phong, cần chia nhỏ ra làm nhiều đội mà tiến để hiệp ứng lẫn cho nhau. Ta mang đại binh đi sau sẽ tuỳ cơ ứng phó.

Trình Bằng Phi tuân lệnh mang quân đi, cử Hứa Trực mang một nghìn quân đi tiền đội tiên phong, Kiển Vĩ lĩnh một nghìn quân làm tả đội tiên phong, Hứa Phong lĩnh một nghìn quân hữu đội tiên phong còn tự mình kéo cờ đại tiên phong đi chính giữa, nhằm hướng Quỷ Môn quan thẳng tiến, phía sau có Bột La Hợp Đáp Nhi hậu thuẫn. Quân Nguyên đi suốt ba

https://thuviensach.vn

ngày liền, không thấy quân Việt chặn đánh, Trình Bằng Phi càng hí hởn, cho rằng lời mình nói là đúng, chiều hôm ấy cho quân cắm trại nghỉ lại dọc đường, đến nói với Bột La Hợp Đáp Nhi:

- Đây đã gần đến Chiêu Môn quan. Xin cho quân dừng lại để ngày mai vượt ải sớm.

(Chiêu Môn quan, Quỷ Môn quan, Lão Thử quan... đều là tên ải Chi Lăng cả. Đến thời Lê, nơi này gọi là Uý Thiên quan, có tài liệu còn gọi là Thiên Môn quan)

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Đây là nơi rừng thiêng nước độc, lam sơn chướng khí mịt mịt mờ mờ. Người xứ Bắc ta đi vào đó chịu không quen, nhiều kẻ chảy máu mũi máu mồm mà chết nên còn gọi là Quỷ Môn quan. Lần chinh phạt năm trước có một tướng An Nam tước Trung Thành vương trấn giữ nơi này. Người ấy rất giỏi bày trận, phá trận. Lần này nếu y cũng ở đây, coi như bọn ta gặp đại hoạ. Ông phải cẩn thận lắm mới được.

Trình Bằng Phi cho là Bột La Hợp Đáp Nhi nhát, không nói gì, chỉ cười mỉm, đi ra.

Công chúa Bảo Hoa bấy giờ giữ ở Lão Thử, gọi Thiều Lan đến dặn rằng:

- Bên tả ải này cách năm dặm có một khe núi gọi là cửa Hãm Sa. Ngươi mang ba nghìn quân đến đóng ở đấy, khi nào thấy trên ải bốc khói thì kéo quân đánh xuống.

Thiều Lan nhận lệnh đi ngay. Công chúa lại gọi người tuỳ tướng là Đỗ Vũ đến, bảo:

https://thuviensach.vn

- Phía hữu ải này năm dặm có thung lũng Từ Trúc, ngươi mang ba nghìn quân phục ở đấy. Khi nào thấy khói bốc trên ải, phải dốc sức đánh ra.

Đỗ Vũ mang quân đi. Bảo Hoa nói với bọn Lương Nhượng, Lê Vinh, Ngọc Phượng rằng:

- Trình Bằng Phi đem quân đi tiên phong, gã này tính tình kiêu căng nhưng cũng là kẻ dạn dày chinh chiến. Nếu không chọc đúng cái khí tức của nó, khó mà lừa được vào bẫy.

Lương Nhượng nói:

- Muốn cho Trình Bằng Phi vào bẫy, thần thiết nghĩ cũng không khó gì. Nếu công chúa không chê thần ngu tối, xin hiến một kế, nhất định đắc dụng vậy.

Bảo Hoa nói:

- Mưu kế của ngươi thế nào, cứ nói ta nghe.

Lương Nhượng nói:

- Thực hiện mưu kế này, công chúa cùng Ngọc Phượng cô nương phải chịu vất vả một phen mới được.

Bảo Hoa gắt:

- Ta đi đánh giặc dẫu chết cũng chẳng coi vào đâu, nói chi vất vả. Ngươi cứ nói xem nào.

Lương Nhượng cúi đầu, nói:

- Thần chỉ có ba chữ "Mỹ nhân kế" thôi ạ.

Công chúa Bảo Hoa nổi giận, quát:

https://thuviensach.vn

- Ta đường đường là tướng ra trận mà lại sang trại giặc làm tỳ thiếp để thực hiện mưu kế hay sao. Nếu ta không nể tướng quân Lương Uất, đã cho nhà ngươi một đao xong đời rồi.

Lương Nhượng nói:

- Ý thần không phải bảo công chúa sang trại giặc, mà là thế này: Trình Bằng Phi là kẻ háo sắc, đi đến đâu cũng tìm bắt con gái đẹp để hầu hạ. Công chúa trang điểm cho thật xinh tươi, lại có Ngọc Phượng hộ tống kề bên, ra đối trận chỉ việc giả vờ thua chạy, sao không làm Trình Bằng Phi động lòng mà đuổi vào nơi mai phục.

Bảo Hoa lúc ấy mới dịu nét mặt, nói:

- Mưu mẹo như vậy sao ngươi không nói sớm ra.

Hôm sau Bảo Hoa sai Lê Vinh giữ ải, khi nào thấy cờ hiệu của Trình Bằng Phi đuổi vào nơi mai phục, cho người đốt lửa làm hiệu báo cho Đỗ Vĩ, Thiều Lan biết, Lương Nhượng đem quân tiếp ứng, còn tự mình cùng Ngọc Phượng trang điểm đẹp đẽ, dẫn quân xuống ải. Vừa lúc ấy Hứa Trực dẫn tiền đội quân Nguyên đến. Hai bên đối trận, Hứa Trực cưỡi ngựa, lên trước nói:

- Ta là tướng nhà Đại Nguyên, quân Nam có kẻ nào dám đối địch với ta không?

Công chúa Bảo Hoa quay lại bảo các tướng:

- Sao không thấy Trình Bằng Phi vác mặt đến mà lại mọc ra cái thằng chết tiệt này?

Nói rồi giật cương ngựa, tiến lên bảo Hứa Trực rằng:

https://thuviensach.vn

- Nhà ngươi có được bao nhiêu hơi sức mà dám huênh hoang là tướng Đại Nguyên, mau về gọi cái thằng Trình Bằng Phi ra đây.

Hứa Trực trông thấy Bảo Hoa muôn phần xinh đẹp, động tâm, nói:

- Nước An Nam hết sạch đàn ông rồi hay sao mà để cho một cô gái liễu yếu đào tơ ra trận thế này. Ta bảo thật cho mà biết! Nếu xuống ngựa lai hàng, tiên phong ta còn có thể chiếu cố cho làm thê thiếp, bằng không, chôn thây ở nơi bờ cỏ bên đường, phí hoài nhan sắc mà thôi.

Bảo Hoa nóng tiết, quát:

- Thằng nhãi ranh này! Bà phải cho mày biết thế nào là lợi hại mới được.

Nói xong vung giáo đánh tới. Hứa Trực cũng múa ngọn kích sắt đón đỡ. Hai bên đánh nhau túi bụi một lúc, bỗng Hứa Trực bỏ trận, quay ngựa chạy về. Bảo Hoa không đuổi theo, chỉ ngọn giáo nói:

- Đã biết tay chưa? Mau về gọi thằng Trình Bằng Phi ra đây.

Hứa Trực quay lại bảo:

- Không phải ta thua ngươi mà con ngựa của ta nó tuột đai bụng. Ngươi có giỏi, chiều nay lại đánh.

- Được! Chiều đến đây có bà mày đợi.

Bảo Hoa nói xong cũng quay về, bàn với các tướng:

- Hứa Trực thật là một dũng tướng. Ta đánh với nó một hồi mà không thấy sơ hở chút nào, làm sao cho thành mưu kế đây?

Lương Nhượng cười, nói:

https://thuviensach.vn

- Mưu kế đã thành rồi, công chúa còn phải lo gì? Hứa Trực là tướng yêu của Trình Bằng Phi, giết chết hoặc bắt được nó, lo gì Trình Bằng Phi không đến.

Bảo Hoa nói:

- Hứa Trực khoẻ lắm. E rằng giết nó không dễ.

Lương Nhượng nói nhỏ với Bảo Hoa và Ngọc Phượng :

- Xin công chúa và cô nương cứ thế nay... thế này mà làm. Nhất định Hứa Trực phải bỏ mạng.

Chiều đến, Bảo Hoa dẫn quân xuống ải, có Ngọc Phượng đeo cung tên đi theo. Bên kia, Hứa Trực cũng đã tới. Hai bên chẳng nói chi nhiều, lao ngay vào giao đấu. Đánh được chừng hơn mười hiệp, Bảo Hoa vờ đâm hụt một thương rồi bỏ chạy. Hứa Trực thúc ngựa đuổi theo, nói:

- Ta quyết bắt ngươi về làm quà dâng hữu thừa phó tướng.

Hứa Trực có biết đâu Ngọc Phượng theo kế của Lương Nhượng đã cầm sẵn cung tên, bắn một phát. Mũi tên có thuốc độc xuyên vào giữa mặt, Hứa Trực rống lên một tiếng kinh người, lăn xuống ngựa, chết. Quân Nguyên vội chạy đến cướp xác. Lương Nhượng thúc quân đánh lên. Hai bên xô xát kịch liệt một hồi rồi cùng thu quân về.

Bảo Hoa lên ải, nói với các tướng:

- Hôm nay giết được Hứa Trực, thế nào ngày mai Trình Bằng Phi cũng ra trận. Ta phải chuẩn bị chu đáo để tiếp nó mới được.

Lương Nhượng nói:

- Trình Bằng Phi là một danh tướng, đối địch với nó không dễ. Trong khi giao đấu công chúa cốt phô diễn vẻ diễm lệ của mình là được, chớ có

https://thuviensach.vn

ham đánh.

Bảo Hoa nói:

- Ta hiểu ý ngươi rồi.

Bấy giờ Trình Bằng Phi đang ở trong trướng, sai quân đi tìm đường vòng qua ải bỗng có quân tiền đội về báo Hứa Trực tử trận. Bằng Phi thương xót lắm, nói:

- Ta quyết không tha cho bọn người Nam này.

Vừa lúc ấy Tả đội tướng quân là Hứa Phong đến, khóc nói:

- Hứa Trực em tôi trúng phải gian kế của quân Nam, bỏ mạng nơi chiến trường. Xin tướng quân cho tôi đi tiền đội, quyết chém tên tướng An Nam ấy.

Người lính của Hứa Trực vẫn còn đứng đấy, nói:

- Tướng An Nam là hai cô gái rất xinh đẹp chứ không phải là đàn ông.

Trình Bằng Phi đã định cho Hứa Phong đi nhưng thấy nói tướng Việt là gái đẹp, lại bảo:

- Được! Để mai đích thân ta trả thù cho ngươi.

Lập tức truyền lệnh cho quân sĩ canh năm hôm sau ăn cơm, sáng rõ đánh lên ải. Sáng hôm sau Trình Bằng Phi nói với các tướng:

- Hôm nay ta quyết bắt tướng An Nam về làm tỳ thiếp mới nghe.

Nói xong thúc quân tiến lên, vừa đến bãi trống dưới ải, thấy quân Việt kéo xuống, đi đầu là một nữ tướng mặc cẩm bào, cầm cây trường thương,

https://thuviensach.vn

theo sát là một tuỳ nữ vai đeo cung tên, tay cầm kiếm thép. Trong đám quân Nguyên có người nói:

- Chính hai người này hôm qua đã giết mất tướng tiền đội của chúng ta.

Trình Bằng Phi cho gọi hai tướng tả, hữu đội đến, dặn:

- Các ngươi thấy ta đánh bắt tướng Nam, lén đem quân vòng hai đường lên ải, tóm sạch quân chúng.

Hai tướng tuân lệnh đi ngay. Trình Bằng Phi dẫn quân tiến lên. Hai bên đối trận. Bảo Hoa ra ngựa, nói:

- Ngươi có đúng là Trình Bằng Phi hãy đánh với ta, còn không hãy về gọi chủ ngươi ra đây cho ta dạy.

Trình Bằng Phi thấy Bảo Hoa vừa đẹp vừa ngang tàng, thích lắm, nói:

- Vạn hộ hữu thừa đại tướng quân Trình Bằng Phi chính là ta đây. Ngươi đã biết danh tính của ta sao không mau hàng đi.

Bảo Hoa nói:

- Ta trông ngươi tướng mạo cũng không đến nỗi nào, cớ sao phải quỳ gối khom lưng làm tôi tớ cho quân cướp nước. Nếu ngươi biết đường hối cải, bỏ nơi tối mà ra chỗ sáng, về với Đại Việt ta, đới công chuộc tội, con cháu mai sau cũng đỡ phải tủi hổ.

Trình Bằng Phi nghe nói vậy, máu nóng sôi lên, vung giáo xông vào đánh. Bảo Hoa đưa cây trường thương tiếp chiến. Hai con ngựa quấn lấy nhau trong một trận thư hùng. Quân sĩ đôi bên reo hò vang dậy. Bảo Hoa đánh khéo lắm, những đường thương qua lại, đỡ trên gạt dưới như long phi phượng vũ, uyển chuyển mà quyết liệt, mềm mại mà kín vững. Trình Bằng

https://thuviensach.vn

Phi tuy khoẻ nhưng không thể làm gì nổi. Đánh được một lúc, Bảo Hoa thu cây thương, lướt đi như một áng mây. Trình Bằng Phi ngây người nhìn theo những dải lụa trên tấm chiến bào của nàng bay bay trong làn gió sớm, miệng lẩm bẩm:

- Con gái An Nam đẹp tựa tiên sa, tài sắc vẹn toàn, ta cố đuổi cũng chưa chắc đã bắt được. Chi bằng hãy tạm quay về để nghĩ kế khác mới xong.

Bằng Phi định quay ngựa về, ngay lúc ấy bên trận quân Việt có một nữ tướng khác, vai đeo cung tên tay cầm tam xích kiếm lao ra, nói:

- Có ta là Ngọc Phượng đây! Con chuột Trình Bằng Phi có dám giao đấu nữa hay không?

(Tam xích kiếm: Kiếm dài ba thước)

Bằng Phi bị chọc giận, quay ngay lại đánh, nhưng mới được ba bốn hiệp, Ngọc Phượng đã bỏ chạy. Bằng Phi nói một mình:

- Cái xứ này nhiều gái đẹp, không bắt lấy vài đứa cũng bị chúng coi thường.

Nói xong, vẫy ngọn giáo một cái, quân Nguyên nhất loạt lên theo. Hai đạo tả, hữu thấy Trình Bằng Phi kéo quân lên cũng cho quân men đường chân núi đến sát ải. Lê Vinh ở trên cao trông thấy quân Nguyên đã vào đúng nơi mai phục, mới đốt lửa, thổi tù và. Thiều Lan, Đỗ Vũ thấy hiệu lệnh, liền cho quân đánh tới. Ba mặt vây bọc quân Nguyên. Tên bay như trấu vãi. Trình Bằng Phi biết đã trúng kế, liền cố chết đánh phá vòng vây quay trở lại, thành ra hai đội quân của Kiển Vĩ, Hứa Phong phải tụt hậu, bị quân Việt bắn chết không biết bao nhiêu mà kể. Ngựa nghẽo chạy tứ tung vào rừng, cũng bị quân Việt bắt hết. Trình Bằng Phi về đến trại, kiểm điểm quân số, tức quá càu nhàu một mình:

https://thuviensach.vn

- Mẹ cha bọn An Nam này toàn chơi kiểu đểu, để bố mày mất toi gần hai nghìn người ngựa.

Chiều hôm ấy Bột La Hợp Đáp Nhi đem quân đến. Trình Bằng Phi đón vào trại, báo lại mọi chuyện, than thở rằng:

- Tôi không ngờ bọn quân Nam nó tinh ma đến thế.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Thì ta đã bảo ngươi rồi! Đánh nhau với người An Nam, hở cơ là bị nó lừa ngay mà lại. Hãy cho quân cắm trại nghỉ ngơi rồi cử người đi tìm lại con đường khe nước năm trước mới có thể qua ải được.

Trình Bằng Phi tuân lệnh, chia quân giữ trại rồi gọi Hứa Phong đến, dặn:

- Ngươi chọn lấy hai mươi tên lính khoẻ mạnh nhanh nhẹn cho đi tìm con đường khe nước qua ải.

Hứa Phong vâng lệnh đi ngay. Đến chiều quân thám binh về báo:

- Đã tìm thấy khe nước nhưng quân Nam canh giữ ở đấy đông lắm, không thể nào qua nổi.

Đêm ấy Bột La Hợp Đáp Nhi đi lại trong trướng doanh không sao ngủ được. Làm thế nào để vượt qua ải là một câu hỏi còn quay cuồng trong đầu óc mà chưa có lời giải đáp. Bao nhiêu ý nghĩ chen lẫn nhau một cách lộn xộn. Sau lần chinh phạt trước, tuy thất bại nhưng hầu hết các tướng lĩnh ít nhiều đều được thăng một vài bậc, y cũng được thăng đến hàng Hữu thừa vạn hộ tướng quân. Điều đó chẳng làm cho Bột La Hợp Đáp Nhi vui sướng gì. Đành rằng A Lý Hải Nha đã chết nhưng Áo Lỗ Xích cũng chẳng hơn gì, đều là một tuồng hữu danh vô thực. Đúng ra y phải được lên đến hàng bình chương mới phải. Thái tử Trấn Nam vương trẻ người, xốc nổi, dễ bị mê

https://thuviensach.vn

hoặc, không biết rồi có nên cơm cháo gì không. Vợ con y ở lại cả Tư Minh, vạn nhất xảy ra chuyện, biết làm sao? Y đã đặt cả tuổi trẻ trên lưng ngựa, những cuộc hành binh liên miên qua các hoang mạc, núi rừng, những trận đánh đẫm máu. Đôi lúc một vài hình ảnh về những cái chết thê thảm lại hiện lên, có lúc là một gã chiến binh trẻ tuổi quằn quại trong vũng máu, khi là một thân hình trẻ thơ cháy đen trong đống tro tàn. Hoàng đế Đại Nguyên! Một đấng thiên tử chí tôn hay một con quỷ tham lam khát máu? Cảm giác chán chường dâng lên trong lòng, Bột La Hợp Đáp Nhi bật ra một tiếng thở dài. Vừa khi ấy Trình Bằng Phi bước vào. Vị phó tướng không đọc được những nỗi niềm trên nét mặt chủ soái. Bột La Hợp Đáp Nhi cũng không muốn cấp dưới biết tâm trạng của mình, hỏi:

- Khuya lắm rồi sao ông vẫn chưa đi nghỉ, lại còn đến đây?

Trình Bằng Phi nói:

- Trình nguyên soái! Quân Nam giữ yếu lộ này, nếu ta không có kế hay không thể qua được.

- Ông có kế gì chăng?

- Cách đây năm dặm là cửa Hãm Sa, có con đường nhỏ rất hiểm trở. Quân Nam đã lấy gỗ đá lấp mất lối đi. Nếu ta đem quân chiếm nơi ấy thế nào cũng qua được.

- Lối đi đã bị lấp, làm sao mà qua?

Trình Bằng Phi nói chậm như muốn trình bày một cách cặn kẽ nhưng ngắn gọn những ý nghĩ của mình:

- Tôi nghĩ chính vì đường đã lấp mất nên quân Nam tưởng ta không đi vào lối ấy, tất chúng lơ là việc phòng bị. Ta nhân đó tiến quân khai thông đường, bất quá vài ba ngày là xong chứ giữ nhau ở đây chưa biết đến bao giờ mới qua ải được.

https://thuviensach.vn

Bột La Hợp Đáp Nhi nghĩ: "Người này đang có cái khí hăng, thôi thì để cho y gánh đỡ việc cũng tốt. May mà còn có những thằng như thế", liền nói:

- Ý ấy của ông cũng hay! Từ đây đến Vạn Kiếp các việc trong quân ta giao cả cho ông, làm sao cho có lợi thì làm.

Trình Bằng Phi nhận lệnh đi ra, từ hôm ấy vị phó tướng này trở thành linh hồn của cuộc hành quân còn Bột La Hợp Đáp Nhi suốt ngày chỉ ở trong trướng uống rượu, vui chơi với mấy kẻ hầu gái, chẳng thiết gì đến việc quân tình. Sáng hôm sau Trình Bằng Phi điểm binh, sai Kiển Vĩ đi tiền đội, dặn:

- Ngươi đến thẳng dưới ải thách đánh, đốt nhiều khói lửa nhử cho quân chúng ở Hãm Sa rời khỏi động là được.

Kiển Vĩ lĩnh binh đi ngay. Trình Bằng Phi Lại dặn Hứa Phong:

- Ngươi đem ba nghìn quân, bỏ ngựa đi bộ, men theo rừng cây tiến về cửa Hãm Sa, thấy quân Nam tiến ra vây Kiển Vĩ, xông ngay vào cướp lấy động. Ta sẽ tiếp ứng cho.

Cửa Hãm Sa là một khe núi vừa hẹp vừa sâu do nữ tướng Thiều Lan trấn giữ, làm hiệp ứng cho Quỷ Môn quan. Bấy giờ Thiều Lan đang ở trong động, bỗng có quân vào báo dưới ải có giao chiến, liền mặc giáp ra xem, quả nhiên thấy khói bốc nghi ngút, mới đem quân đánh xuống, chỉ để một trăm lính già yếu ở lại canh động. Hứa Phong thấy quân Việt đi rồi mới cho lính xông vào động giết hết những người ở lại rồi chia quân canh giữ, còn mình đem quân đánh theo hậu đội quân Việt. Thiều Lan đem quân đến nửa đường, gặp ngay Trình Bằng Phi cản lại. Hai bên hăng hái giao chiến. Thiều Lan không địch được, định quay trở lại nhưng Hứa Phong đã từ trên động tới, cười ha hả, nói:

https://thuviensach.vn

- Nữ man đầu kia không hàng ngay đi. Động của ngươi đã bị ta chiếm rồi.

Quân Nguyên ở hai đầu vây quân Việt vào đoạn giữa. Thiều Lan cố đánh mở đường máu nhưng không sao ra được. Trình Bằng Phi nói lớn:

- Bớ nữ tướng Nam man! Đã đến nước này còn không hàng đi, đánh lấy chết hay sao? Về hầu hạ ta cũng chẳng đến nỗi bị bạc đãi gì.

Thiều Lan nghe Trình Bằng Phi nói vậy, điên tiết quay lại đánh. Quân sĩ dần dần tử thương mất cả, chỉ còn một mình giữa vòng vây quân Nguyên. Trình Bằng Phi thét lính:

- Phải bắt sống nữ man này cho ta. Kẻ nào làm nó tổn thương phải xử theo quân luật.

Chính vì lệnh ấy mà lính Nguyên thu hết cung giáo lại. Thiều Lan thừa cơ chạy được vào rừng, đến đêm trốn lên ải, khấu đầu với công chúa Bảo Hoa rằng:

- Thiều Lan mắc phải quỷ kế của giặc, để mất động, chết quân, về đây nhận tội chết, chỉ xin công chúa mau cho người giữ Hãm Sa khê, chớ để quân Nguyên thông được đường ấy.

Công chúa Bảo Hoa nói:

- Được thua trong chiến trận cũng là việc thường. Vả lại ngươi không phải là địch thủ của Trình Bằng Phi. Để ta trả thù cho ngươi. - Quay lại phía Lương Nhượng - Hãm Sa khê là một yếu đạo, mà Trình Bằng Phi lại hết sức gian ngoan. Muốn giữ nơi này phải là người có nhiều kiến thức mới được.

Lương Nhượng nói:

https://thuviensach.vn

- Nếu công chúa không chê, tôi xin đi cùng Thiều Lan.

Công chúa nói:

- Vậy nhà ngươi hãy cùng Thiều Lan mang ba nghìn quân giữ con đường ấy. Ta tin ở nơi ngươi.

Trình Bằng Phi chiếm được cửa Hãm Sa, thích chí lắm, gọi quân lính đến bảo rằng:

- Ta chiếm được cửa Hãm Sa, con đường xuống Vạn Kiếp xem như đã mở rồi. Chẳng khác gì Trương Phi ngày xưa mở đường vào Tây Xuyên vậy.

Các tướng đều xúm lại tâng bốc Trình Bằng Phi:

- Tướng quân của chúng ta còn hơn cả Trương Phi đến mấy lần ấy chứ!

Trình Bằng Phi mát lòng mát ruột lắm, nhưng ra vẻ nhún nhường, bảo:

- Ta không dám hơn Dực Đức nhưng có thể ngang ngang thì được. Các ngươi hãy nghỉ ngơi, sáng mai cho trâu ngựa vào kéo hết gỗ đá ra khỏi khe lấy đường cho quân đi.

Hứa Phong nói:

- Khe này thật hiểm trở. Nếu người Nam phục một đội quân ở đấy, chúng ta làm sao mà qua được?

Trình Bằng Phi nói:

- Chúng định phục binh ắt không lấp lối kỹ thế này. Các ngươi cứ khai thông đường mà đi, không phải sợ gì cả.

Quân lính đều dạ ran, nói:

https://thuviensach.vn

- Chúng tôi nhất định vượt Hãm Sa khê, bắt sống nữ tướng Nam man về hầu tướng quân.

Thật là:

Tướng khoe tướng giỏi

Quân cậy quân tài

Chưa nếm đòn đau nơi hiểm địa

Nên còn múa mép khua môi.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Trình Bằng Phi có vượt được Hãm Sa khê không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 50

Vụng Đa Mỗ Trần Toàn chém tướng

Cửa Vân Đồn Nhân Huệ hao quân

Hãm Sa khê vốn là một khe sâu, mùa mưa nước trên nguồn cuốn cát trôi đến, mùa khô không có nước, lòng khe toàn là cát nên mới có tên như vậy. Sáng hôm sau Trình Bằng Phi cho lính mang trâu ngựa vào dọn đường, bao nhiêu gỗ đá được lôi ra hết, những chỗ khấp khểnh cũng kê lát phẳng phiu, quân kỵ có thể đi hàng đôi qua được. Hứa Phong nói:

- Đường này tuy kỵ binh có thể đi qua nhưng xe lương không lọt.

Trình Bằng Phi cười, nói:

- Ngươi lo gì chứ? Chỉ cần chiếm được ải, tha hồ mà chuyển quân lương. Ải này toàn là nữ binh. Bọn người Nam nó biết ta thích cái của ấy hay sao mà mang gái đẹp đến để biếu. Các ngươi phải vây chặt, bắt lấy cho ta.

Thiều Lan, Lương Nhượng nhận lệnh đến giữ Hãm Sa khê, chia quân đóng trên các đỉnh dốc. Hai hôm sau thấy quân Nguyên khai thông yếu lộ, Thiều Lan nói:

- Quân giặc đã mở xong lối đi, thế nào cũng tiến vào. Ta nên chẹn đường mà đánh.

Lương Nhượng nói:

https://thuviensach.vn

- Quân Nguyên đông, muốn đánh thắng phải dùng kế mới được.

Thiều Lan hỏi:

- Cậu định dùng kế thế nào?

Lương Nhượng nhíu mày như một vị tướng trải đời làm cho đôi má thiếu niên càng căng lên với màu phớt hồng như má con gái, bảo:

- Quân ta ít, không thể rải ra trên toàn tuyến. Những chỗ đã đặt bẫy đá nên cắm nhiều cờ. Quân Nguyên cho rằng ta chỉ cắm cờ nghi binh chứ không có quân phục, thế nào cũng mò đến. Trên các ngọn núi gần đây cho quân đánh chiêng trống, đốt lửa, thổi tù và làm thanh thế. Quân giặc bị đánh, lại thấy chỗ nào cũng có quân ta tất phải lui binh. Ta phục sẵn một đội quân ở phía sau chúng, lăn gỗ đá lấp đường rồi dùng cỏ khô, củi nỏ đốt ném xuống, đang là mùa khô hanh cây cối bén lửa cháy lên, Trình Bằng Phi dẫu mọc cánh cũng khó thoát.

Thiều Lan nhìn Lương Nhượng trình bày kế hoạch, nghĩ: "Cậu thiếu niên này má còn lông tơ mà sao đầu óc nhiều mưu cơ đến vậy, mai sau hẳn sẽ là phên giậu của nước nhà". Lương Nhượng ngừng một lát, nói tiếp:

- Chị đi phục phía sau quân giặc, để tôi chặn chúng ở nơi bẫy đá.

Trình Bằng Phi mở được đường, lập tức họp các tướng, nói:

- Kiển Vĩ mang ba nghìn quân đánh Từ Trúc, giả như cố cướp cho được đường khe nước. Ta đánh Quỷ Môn quan tất quân Nam phải dồn người giữ hai nơi ấy. Khi đó Hứa Phong, Mao Tích Dương, đem một nghìn quân theo Hãm Sa khê tiến vào sau ải đánh lên, thế nào chúng cũng rối loạn. Hứa Phong chiếm được sau ải, đốt cỏ cho khói bốc lên, ta cùng Kiển Vĩ đánh dấn tới, nhất định phá được quân Nam.

https://thuviensach.vn

Các đội quân lần lượt kéo đi. Hứa Phong, Mao Tích Dương theo lòng khe tiến vào. Đi được chừng năm dặm, đến một chỗ hai bên vách núi dựng như thành, lại thấy trên các tầng đá phía trước cờ Việt cắm la liệt, Mao Tích Dương quay lại nói:

- Chỗ này đường đi rất là hiểm hóc, trên cao thấy nhiều cờ của quân Nam. Ta nên tạm dừng lại cho thám binh đi trước xem sự thể ra sao đã.

Hứa Phong nói:

- Ngươi sợ gì chứ? Phàm những chỗ nhiều cờ tất không có phục binh, cứ đi.

Mao Tích Dương không dám nói gì thêm, thúc quân đi lên, vừa tới chỗ đường hẹp nhất, nghe một hồi cồng dài, rồi gỗ đá, tên nỏ từ trên cao giội xuống như thác lũ, lại thấy các đỉnh núi cao chỗ nào cũng la liệt cờ quân Việt cùng tiếng chiêng cồng, trống đồng vang lừng. Quân Nguyên hỗn loạn, chạy nháo nhào tìm chỗ tránh, thành ra giẫm đạp lên nhau, chết hại vô số. Hứa Phong vội cho quân lui lại nhưng cửa khe đã bị lấp chặt mất rồi. Hai tướng Nguyên đang loay hoay tìm đường ra bỗng thấy trên mỏm đá cao có một tướng Việt rất trẻ chỉ ngọn giáo nói rằng:

- Lũ chuột nhà Nguyên kia! Ta là Lương Nhượng, giữ ở nơi này. Trong đám các ngươi có kẻ nào là Trình Bằng Phi hãy ra cho ta nói chuyện.

Hứa Phong nói:

- Trình Hữu thừa của chúng ta đang đánh lên Lão Thử, bắt chủ tướng của các ngươi. ở đây chỉ có ta là Hứa Phong. Bọn người Nam các ngươi biết điều quy hàng Đại Nguyên, may ra còn giữ được toàn tính mạng, bằng không cái cơ vong quốc tan gia đã rõ rành rành rồi đó.

- Ta hôm nay đón ở đây là cốt bắt cho được Trình Bằng Phi chứ đâu muốn giết một tên tiểu tốt như ngươi. Nhưng ngươi đã trót đến đây, vui

https://thuviensach.vn

lòng làm chuột nướng vậy.

Lương Nhượng nói xong, hô quân ném các bó cây, cỏ đang cháy xuống lòng khe. Cây cối trong khe bén lửa cháy bùng cả lên. Quân Nguyên bị đốt, kêu gào thảm thiết. Người, ngựa, áo giáp cháy quăn queo bốc mùi khét lan xa mấy dặm. Hứa Phong chết cháy trong đám loạn quân. Mao Tích Dương đem một đám tàn tốt bỏ ngựa trèo qua núi trốn thoát. Một nghìn quân Nguyên chết gần hết trong khe Hãm Sa.

Trình Bằng Phi đang đánh ải Lão Thử thấy phía sau ải khói bốc lên cuồn cuộn, tưởng là ám hiệu của Hứa Phong, thúc quân đánh ồ lên. Công chúa Bảo Hoa ở trên ải cho quân bắn xuống như mưa. Quân Nguyên chết nằm la liệt dưới ải. Trình Bằng Phi nói:

- Bọn Nam man này gan thật, bị đánh cả hai mặt mà chúng chẳng rối loạn tý nào cả.

Lúc sau thấy Mao Tích Dương dẫn gần một trăm tàn tốt mặt mũi nhọ nhem chạy đến, khóc, nói rằng:

- Tướng quân ôi! Chúng tôi bị quân Nam mai phục. Hứa tướng quân cùng quân sĩ chết hết cả ở trong khe Hãm Sa rồi.

Trình Bằng Phi nghe tin, kinh hoàng, truyền lệnh cho Kiển Vĩ lui binh về trại. Từ hôm ấy hai bên giữ nhau suốt mười bảy ngày quân Nguyên không sao qua được ải. Việc này xin dừng ở đây.

(Có tài liệu nói giao chiến 17 trận)

Mời bạn đọc quay lại với hải đoàn nhà Nguyên. Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp được tin Trần Khánh Dư đã trúng kế hoàn toàn bị Yến Nhi bắt mất hồn, liền họp các tướng bàn cách tiến vào vùng biển Đại Việt. Vạn hộ đại thuỷ sư Trương Văn Hổ nói:

https://thuviensach.vn

- Đội hình của ta rất dài, đi đường ngoài khơi thảng gặp gió bão bất ngờ sao tránh được thiệt hại. Chi bằng ta men theo bờ bể mà đi.

Phó tướng đại thuỷ sư Phàn Tiếp nói:

- Vùng bờ bể An Nam là nơi có hàng mấy nghìn đảo đá. Thuyền quân ta đi vào, không may va phải đá ngầm lại chẳng khốn lắm sao.

Đại tướng là Từ Khánh nói:

- Nhỡ có va đá ngầm cũng mất một vài thuyền là cùng, còn ở ngoài khơi gặp bão lớn là coi như hết.

Bồ Tý Thành nói:

- Xin các vị chớ lo. Ven bờ tuy có nhiều đảo đá nổi đá chìm nhưng cũng có một lạch nước sâu thừa sức cho chúng ta đi. Dưới trướng của tôi có hai người là Sái Lỗi, Tôn Khiêm thường sang buôn bán ở Vân Đồn nên biết rất rõ con đường ấy. Để hai người này dẫn đường không còn phải ngại gì nữa.

Ô Mã Nhi cho gọi Sái Lỗi, Tôn Khiêm đến , hỏi:

- Hai ngươi đã từng nhiều lần buôn bán ở Vân Đồn, vậy đường đi ven bờ bể như thế nào?

Tôn Khiêm thưa rằng:

- Trình nguyên soái! Chúng ta nên vòng theo núi Ô Lôi đến thẳng Ngọc Sơn. Nơi đây dân An Nam gọi là Mũi Ngọc, thời Lý thuộc châu Vĩnh An, sang thời Trần đổi thành lộ Hải Đông. Từ lâu dân buôn nước ta đều đi qua con đường ấy mà vào đất Giao Chỉ. Không biết từ bao giờ người ta gọi nơi này là cửa Vạn Ninh. Con đường này nhờ những dãy đảo chạy song hàng với bờ bể che chắn nên thuyền đi vào đấy không phải sợ mưa gió bão

https://thuviensach.vn

bùng. Chỉ vài ngày là đến đảo Vạn Hoa tức là địa đầu của vùng biển Vân Đồn rồi, lại đi tiếp hai ngày nữa đến cửa bể An Bang. Từ An Bang ngược sông Bạch đằng lên Vạn Kiếp cũng mất vài ngày.

Ô Mã Nhi nghe nói vậy ưng lòng lắm. Hai người này lại tiến cử hai người nữa là Tần Ban và Khổng Kỳ Trúc cùng trong phường buôn ngày trước. Ô Mã Nhi đều cho làm hướng đạo, chọn ngày Mậu Tuất - mười hai tháng Mười một năm Đinh Hợi (17-12-1287) - tiến vào vùng biển Đại Việt.

Bấy giờ tướng Đại Việt là Nhân Đức hầu Trần Toàn trấn giữ ở Mũi Ngọc được tin quân Nguyên tiến vào, liền họp các tướng, nói:

- Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp mang năm vạn quân, hai vạn thuỷ thủ áp tải mười bảy vạn thạch lương đang tiến vào vùng biển nước ta. Các ngươi có kế hay gì chống giặc không?

(Sách An Nam chí lược chép Nhân Đức hầu Trần Da. ĐVsktt chép là Nhân Đức hầu Trần Toàn. Lại có những tài liệu khác cho rằng Trần Toàn và Trần Da chỉ là một người. Tất cả những điều trên chưa có cứ liệu nào khẳng định đúng sai)

Phó tướng là Trần Da thưa rằng:

- Thuyền giặc thế nào cũng đi vào giữa Mũi Ngọc với đảo Vĩnh Thực. Nơi này nước sâu nhưng cửa hẹp. Ta ít quân nên chọn nơi ấy mà giữ mới được.

Nguyễn Đoan nói:

- Thuỷ binh quân Nguyên lần này chuẩn bị rất chu đáo. Nếu chúng dùng thuyền nhỏ để tác chiến, quân ta cũng không thể giữ ở cửa Ngọc được, nên dùng kỳ binh mà đánh thì hơn.

Lê Tiệp vẫn ngồi im không nói gì. Trần Toàn hỏi:

https://thuviensach.vn

- Đô uý Tiệp nghĩ thế nào?

Lê Tiệp nói chậm rãi:

- Chúng ta chỉ có một quân, không nên đánh với toàn binh của chúng. Chi bằng một mặt quân hầu sai người báo cho Nhân Huệ vương đón đánh, mặt khác ở đây ta nhử giặc vào sâu rồi cắt lấy đoạn đuôi, quân Nguyên không muốn hoang mang cũng không được.

(Quân: Một quân vào khoảng 2500 chiến binh, ứng với 30 thuyền chiến)

Trần Toàn nghe theo kế ấy, liền sai khinh thuyền về thẳng Vạn Hoa sơn báo tin cho Trần Khánh Dư. Mặt khác dặn các tướng rằng:

- Trần Da mang năm thuyền nhẹ lên Lãng Sơn khiêu chiến, cốt sao nhử cho binh thuyền của chúng đuổi theo tách khỏi đoàn thuyền chở quân lương càng xa càng tốt. Ta cùng Nguyễn Đoan, Lê Tiệp đem quân phục ở vụng Đa Mỗ để cắt đuôi bọn chúng.

Các tướng nhận lệnh mang thuyền đi. Trần Da đưa binh thuyền lên Lãng Sơn đợi giặc. Cửa Lãng Sơn một bên là đảo Vĩnh Thực, một bên là đất liền nhô ra. Đấy chính là điểm đầu của lạch nước sâu đi vào Vân Đồn. Năm trăm chiến binh Đại Việt tay cầm nỏ cứng, giăng thuyền trên mặt thuỷ ải. Lúc sau thuyền tiên phong của quân Nguyên đến nơi. Tướng tiền đội của quân Nguyên là Trương Ngọc cầm giáo dài đứng ở mũi thuyền, nói to lên rằng:

- Bớ quân Nam! Các ngươi chỉ có một nhúm quân thế kia sao chống nổi với thiên binh vạn mã của thiên triều. Biết điều tránh ngay ra cho ta đi kẻo làm mồi cho cá bây giờ.

Trần Da chỉ ngọn roi sắt mắng rằng:

https://thuviensach.vn

- Bớ quân cuồng chiến! Chớ có huênh hoang. Hãy thu quân quay về. Bằng không ta quyết đánh cho các ngươi chết không kịp gọi mẹ.

Trương Ngọc thúc quân đánh sang. Quân Việt bắn mấy loạt tên rồi quay thuyền chạy. Ô Mã Nhi phía sau thúc quân rằng:

- Đây là trận đầu, phải đánh cho thắng để ra uy. Các ngươi hãy tiến gấp lên.

Binh thuyền quân Nguyên lũ lượt vượt qua cửa Lãng Sơn. Tiếng quân sĩ hò reo vang động cả các đảo đá xa gần. Dần dần mấy vạn quân Nguyên áp tải tách khỏi các thuyền lương, tiến lên trước, kéo một hàng dài đến hơn mười dặm. Trương Ngọc thấy thuyền quân Việt cứ lững lờ trôi phía trước, thúc quân đuổi miết, chẳng mấy chốc tiền quân vượt qua vịnh Đa Mỗ. Quân Việt ở nơi phục binh trông thấy, Trần Toàn bảo các tướng:

- Các ngươi giữ quân cho kín, chờ cho chúng qua gần hết, ta đánh lấy mấy thuyền nặng phía sau, thế nào cũng vớ được nhiều lương thực.

Lúc sau mấy trăm binh thuyền qua hết, đến mười thuyền quân lương của Từ Khánh ì ạch tới nơi. Trần Toàn không biết phía sau còn đoàn thuyền lớn, mới bảo Nguyễn Đoan, Lê Tiệp rằng:

- Đây chính là lúc ta cướp lấy lương của bọn chúng. Hãy nhằm vào ba thuyền sau cùng mà đánh.

Quân sĩ nhận lệnh, cho thuyền từ các đảo đá tiến ra, reo hò đánh tạt ngang vào đội hình thuyền quân Nguyên, cắt rời ba thuyền phía sau. Tên bay như trấu vãi. Từ Khánh thấy bất ngờ bị tấn công, liền thúc bọn thuỷ thủ chèo hộc tốc cho kịp đoàn thuyền của Ô Mã Nhi. Mã Vi cùng ba thuyền lương ở phía sau không sao thoát được. Lính Nguyên cố chết chống cự. Thuyền quân Việt áp sát. Lính Việt đồng loạt nhảy sang chém giết. Bọn thuỷ thủ nhà Nguyên bị chết nhiều lắm, xác trôi khắp nơi trên mặt biển, máu loang đỏ nước. Mã Vi cố sức đánh không lại, bị Trần Toàn hoa đao

https://thuviensach.vn

chém một nhát rơi đầu. Lính Nguyên thấy chủ tướng đã chết, ùa nhau nhảy cả xuống nước. Trời lạnh, sóng to, quân Nguyên bấu víu nhau chìm dần. Quân Việt dùng câu liêm móc lên, bắt được bốn mươi tên. Ba thuyền lương cùng ngựa nghẽo khí giới đều bị bắt cả. Từ Khánh thấy các thuyền phía sau đã mất, giục thuỷ thủ cắm cổ chèo thí mạng, bất đồ lạc mất đường đi, lênh đênh trên biển không biết bao nhiêu ngày, trôi dạt đến tận đất Chiêm Thành, mấy tháng sau mới tìm về được Quỳnh châu.

Trần Toàn đánh thắng trận ấy, liền cho người giải bốn mươi tên lính Nguyên cùng những đồ thu được về dâng lên vua Trần. Thượng hoàng mừng lắm, sai chép tên các tướng sĩ vào sổ ghi công để sau ban thưởng. Trận thắng của Trần Toàn ở vụng Đa Mỗ đời sau gọi là trận Mũi Ngọc.

(ĐVsktt chép: Ngày 28 Phán thủ thượng vị Nhân Đức hầu Trần Toàn đem thuỷ quân đánh ở vụng Đa Mỗ. Giặc chết đuối rất nhiều. Ta bắt sống 40 tên và thu được thuyền ngựa, khí giới đem dâng)

Khi xảy ra trận đánh ở vụng Đa Mỗ, đoàn thuyền của Trương Văn Hổ mới vừa tới cửa Ngọc. Hướng đạo sinh là Tôn Khiêm nói:

- Từ đây vào đến An Bang đường rất hiểm trở, chỉ có một luồng nước sâu là đi được. Nếu thuyền chệch ra ngoài luồng ấy tức khắc va vào đá ngầm. Thuyền ta nên theo hàng một mà đi.

Trương Văn Hổ nói:

- Thế cũng phải. Các ngươi cứ từ từ, đợi nguyên soái dẹp xong đường phía trước đã.

Tạ Hữu Khuê nói:

- Phàm đã vào đất người phải đi nhanh, đội hình gọn cho dễ chỉ huy. Ta đi hàng một nhỡ quân Nam tấn công tạt ngang, chẳng đứt làm mấy đoạn

https://thuviensach.vn

hay sao. Tôn Khiêm chỉ là anh lái buôn không có kiến thức nhà binh nên mới nói vậy, sao tướng quân cũng nghe.

Lý Ngao nói:

- Lời Tạ tướng quân nói rất có lý. Xin chủ tướng thu gọn đội hình, đi nhanh cho kịp nguyên soái mới không sợ quân Nam đánh bất ngờ.

Trương Vĩnh Thực nói:

- Thu đội hình lên, chẳng may thuyền mắc cạn không đi được, khi ấy quân Nam mới tiến đánh cũng chẳng nguy lắm hay sao? Tôi nghĩ cứ đi hàng một nhưng chia các tướng ra mà giữ. Quân kia có đến, chưa hẳn làm gì ta nổi.

Trương Văn Hổ bảo:

- Ông nói phải lắm. Thuyền của Tạ Hữu Khuê đi đầu, ta cùng Lý Ngao đi giữa, còn Trương Vĩnh Thực đi đoạn hậu phải thường xuyên đưa tin cho đoàn Phí Củng Thần ở phía sau.

Các tướng tuân lệnh, lần lượt cho thuyền vượt qua cửa Ngọc. Vì trận đánh ở vụng Đa Mỗ diễn ra trong khoảng thời gian rất ngắn nên khi đoàn thuyền của Trương Văn Hổ tới nơi, quân Việt đã rút hết rồi. Lúc ấy Trương Văn Hổ đang ngồi bàn việc với Lý Ngao trong lâu thuyền, bỗng có quân chạy vào báo:

- Có rất nhiều xác lính ta trôi trên biển. Có thể tiền quân đã bị chặn đánh. Xin tướng quân định liệu.

Trương Văn Hổ cùng Lý Ngao ra xem, quả nhiên thấy rất nhiều xác lính Nguyên trôi lều phều cạnh thuyền, liền sai quân vớt mấy cái lên xem, thấy có vết đâm chém nhưng cũng có nhiều xác không bị tổn thương gì, mới bảo các tướng:

https://thuviensach.vn

- Hắn là đã có giao tranh mà quân ta thất lợi nên nhiều người nhảy xuống biển chết đuối. Các ngươi hãy cho thuyền dừng lại, thu gọn đội hình. Tần Ban mang hai tên lính, mặc giả ngư dân, bơi thuyền nhỏ đi thám thính phía trước rồi quay về báo ngay.

Các tướng nghe lệnh, liền dừng thuyền. Trong khi đó đoàn binh thuyền của Ô Mã Nhi mải đuổi theo mấy chiếc thuyền của Trần Da nên bỏ xa thuyền lương đến cả ngày đường.

Đây xin nói về Từ Vân tiên cô ở Phong Hải đạo quán trên Vạn Hoa sơn (Đảo Vạn Hoa: Nay là đảo Cái Bầu. Tên Vạn Hoa nay đặt cho một hòn đảo nhỏ khác ở sát phía Tây đảo Cái Bầu) cứ ngóng chờ xem Trần Khánh Dư có đến hỏi xin Yến Nhi về làm thiếp hay không nhưng đã mười ngày mà chẳng thấy gì, mới nghĩ: "Ta nên đem chuyện này nói trong quân doanh, một khi sự đã vỡ lở, thế nào Nhân Huệ cũng phải có lời", liền gọi một đạo đồng đến dặn dò mưu kế, cho đi. Đạo đồng ấy xuống thẳng dưới núi, đến cửa quân doanh tìm mấy chú lính gác kể hết mọi chuyện của Trần Khánh Dư. Quả nhiên lúc sau chuyện đã vào đến soái doanh. Liên Nhi nghe được, máu ghen nổi lên tím cả mặt mày, tưởng muốn chết, tức tốc đòi lên núi tìm Trần Khánh Dư. Giang Phong nói:

- Xin dì bớt giận. Tôi xem trong chuyện này nhất định có uẩn khúc chi đây. Nhân Huệ vương đã nhận lời cha tôi trước khi lâm chung, đối đãi với dì rất là tử tế. Dì không nên vì một lúc nóng nảy làm điều thất thố mà phụ mất tấm lòng của vương gia.

Liên Nhi khóc mếu, nói:

- Cha anh chết đi, ta muốn đi theo cho trọn tình. Cũng chỉ vì lời dặn của ông ấy mà không ngại chốn biên cương xa xôi, đi theo hầu hạ vương gia. Không ngờ đến nay vương gia không còn cần ta nữa. Ta chỉ muốn gặp vương gia, nói vài lời cho có đầu đuôi rồi đi theo cha anh thôi.

https://thuviensach.vn

Giang Phong nói:

- Thực ra chuyện của dì cũng không phải là chuyện lớn. Nay quân giặc đã đến ngoài cõi mà vương gia lại mê đắm thế này, lấy ai lo cho ba quân tướng sĩ chứ. Để tôi lên vọng hải đài tìm vương gia về bàn việc với tướng sĩ.

Giang Phong nói xong, lập tức lên Phong Hải đạo quán tìm Khánh Dư. Khi ấy đã gần sang chiều, Khánh Dư vẫn còn ôm Yến Nhi trong phòng, chưa dậy, thân binh vào báo có đô uý Giang Phong xin cầu kiến. Khánh Dư bảo:

- Bảo ông ấy lên vọng hải đài chờ ta.

Lát sau Khánh Dư đến vọng hải đài hỏi Giang Phong:

- Ngươi đến đây có việc gì?

Giang Phong nói:

- Quân giặc đã đánh đến nơi. Xin vương gia về trại lo việc chống giặc. Tôi e rằng Yến Nhi chẳng phải người tốt gì.

Khánh Dư đưa ngón tay trỏ lên miệng suỵt một tiếng, ra hiệu nói nhỏ thôi, rồi bảo:

- Còn e gì nữa! Nó chính là thám binh của giặc Nguyên đấy. Đồng đảng của nó còn hai tên nữa. Các ngươi kệ cho nó đi lại truyền tin với nhau, chớ có bắt.

- Vương gia biết như thế, sao không đề phòng.

- Ta đề phòng hay không, ngươi biết được ư? Nó định thả mồi nhử, ta phải vờ như trúng kế mới lừa được nó. Vả lại nhà Nguyên có lòng mang thứ mỡ màng đến biếu, tội gì ta không dùng cho đỡ buồn. - Nói xong câu

https://thuviensach.vn

ấy, Khánh Dư cười, đuôi mắt nheo lại kéo dài, trông rất là trai lơ, tiếp - Có điều muốn cho thành đại kế, cần một người dám xả thân. Mấy hôm nay ta nghĩ mãi, chưa biết chọn ai.

Giang Phong hăng hái nói:

- Nếu vì việc đánh giặc Nguyên, tôi dù tài hèn cũng xin được liều thân báo quốc.

Khánh Dư đặt tay lên vai Giang Phong, nói:

- Cha ngươi đã vì nước quên thân nên ta không muốn ngươi cũng như vậy.

Giang Phong nói:

- Tôi biết câu "Cổ lai chinh chiến kỷ nhân hồi " vậy mà vẫn ra trận, nghĩa là không nghĩ gì đến sự sống chết nữa rồi. Vả lại được đánh giặc trả thù cho cha, dẫu có chết cũng không dám ân hận gì cả. Xin vương công cứ giao việc khó ấy cho tôi. Vạn nhất tôi không còn nữa chỉ nhờ vương công sau khi thắng giặc, che chở cho em tôi là Giang Vân, tôi cùng cha tôi ở dưới suối vàng cũng mát lòng.

(Cổ lai chinh chiến kỷ nhân hồi: Xưa nay ra trận mấy ai về)

- Ngươi nói chi những lời đau lòng như vậy. Cha con ngươi đều là chỗ tâm phúc của ta. Nhận việc này, mười phần chắc chết cả mười. Ngươi chịu để ta lạy ngươi một lạy thì ta giao việc ấy cho.

- Tôi chỉ là một người lính dưới trướng, đâu dám nhận lạy của vương công.

- Không phải cá nhân ta lạy ngươi mà ta thay mặt nhà vua cùng toàn dân Đại Việt lạy một người dám đi vào chỗ chết để bảo toàn non sông xã

https://thuviensach.vn

tắc vậy. Ngươi có ưng lòng không?

- Vì giang sơn xã tắc, vì muôn dân trăm họ, tiểu tướng xin ưng lòng.

Khánh Dư quỳ bái Giang Phong một bái. Giang Phong đỡ vương đứng dậy, nói:

- Tiểu tướng đã nhận lạy rồi, xin vương công giao việc.

Khánh Dư nói chậm, nhấn từng lời cho Giang Phong thấy hết được tầm quan trọng của công việc:

- Hưng Đạo vương bày ra mẹo "Tách trâu khỏi cỏ" là một kế sách tuyệt hay, nhưng nếu thuyền lương của giặc vào được Vạn Kiếp tất kế ấy hỏng mất. Ta nhất định phải đánh tan đoàn thuyền tải lương của chúng. Ô Mã Nhi đem năm vạn quân áp tải cho Trương Văn Hổ. Để chúng đi với nhau, việc ta khó thành, cần phải tách đoàn thuyền của Ô Mã Nhi ra xa thuyền tải lương. Muốn như vậy, ngươi đem năm nghìn quân ra khiêu chiến rồi giả thua tan nát, phải cho chúng bắt sống hoặc giết chết để khích cái lòng kiêu của nó. Khi ấy Ô Mã Nhi kiêu hãnh tiến quân, bỏ xa thuyền lương. Ta nhân cơ chặn phía sau cướp lấy, quân Nguyên dẫu không đánh cũng tan. Chúng không còn cơ hội tàn hại dân ta như năm trước nữa. Đấy chính là mưu kế của ta dự tính bấy nay.

Giang Phong nói:

- Tôi nhất định không phụ lòng vương gia.

Nói xong, lập tức xuống núi. Trần Khánh Dư giao việc cho Giang Phong xong, lại cử người đến Nam Triệu báo với Khúc Bá Lợi, Ninh Cát Đại đem quân về ém ở Cửa Lục đợi lệnh, việc đâu vào đấy liền quay lại phòng Yến Nhi. Yến Nhi thấy Khánh Dư đi một lúc rất lâu, sinh ra nghi ngờ hỏi:

https://thuviensach.vn

- Vương gia có việc gì quan trọng mà đi lâu thế, làm em sốt cả ruột.

Khánh Dư cười mủm mỉm, vuốt râu, nói:

- Ta còn việc gì quan trong hơn là ở bên nàng đây.

- Thiếp nghe nói mấy vạn quân Nguyên đang tiến vào biển Đại Việt, chẳng lẽ vương gia không lo chống giặc sao?

Khánh Dư nghĩ: "Mẹ cái con ôn láo toét này gớm thật, lại còn giở trò moi tin của ông, rồi ông cho quân tướng chúng mày khóc dở mếu dở ". Mới bảo Yến Nhi rằng:

- Việc ấy đâu cần ta lo. Đoàn thuyền của Từ Khánh đã bị quân ta bắt sạch, đang giữ ở Cửa Lục, ngày mai ta cho kéo về Vạn Kiếp. Còn Ô Mã Nhi chỉ cần một mình Giang Phong cũng đủ làm cho nó chạy không kịp thở rồi.

Yến Nhi nắm được ý ấy, liền mật báo về hải doanh cho Ô Mã Nhi.

Bấy giờ đã sang đầu tháng Chạp, gió đông bắc mạnh lắm. Ô Mã Nhi cho quân căng buồm đuổi theo Trần Da nhưng đi được mấy chục dặm, thuyền quân Việt lẩn hết vào các đảo đá, không biết đâu mà tìm. Đến gần tối thấy xa xa có một chiếc thuyền nhỏ chở ba lính Nguyên, Ô Mã Nhi cho quân đến gọi hoá ra là thuyền của Tần Ban đi thám thính. Ô Mã Nhi hỏi:

- Ngươi đi theo đoàn của Trương đại thuỷ sư, sao lại đến đây?

Tần Ban nói:

- Trương tướng quân đang tiến vào, thấy trên biển có nhiều xác chết của quân ta nên ngài dừng lại, cử chúng tôi đi thám thính.

Ô Mã Nhi hỏi:

https://thuviensach.vn

- Thế dọc đường các ngươi có gặp đoàn thuyền của Từ tướng quân không?

Tần Ban thưa:

- Tôi không gặp Từ tướng quân, cũng chẳng thấy tên quân Nam nào nhưng xác chết của quân ta nhiều lắm.

Đại tướng Lưu Khuê nói:

- Thế này nhất định đoàn thuyền của Từ Khánh bị quân Nam đánh chặn bắt mất rồi.

Phó tướng là Phàn Tiếp cũng nói:

- Lưu tướng quân nói có lý lắm. Nếu đi tiếp, có thể bị quân Nam chặn đánh hậu quân hoặc tiền hậu giáp công thì quân ta khó đương nổi.

Ô Mã Nhi gắt:

- Các ông sợ quân Nam như sợ cọp ấy, làm sao nên việc. Bọn chúng chỉ có mấy cái thuyền chẳng ra thuyền, thúng không ra thúng, giáp công giáp quạ cái khỉ gì. Để ta tìm diệt hết nó đi.- Quay lại phía Phàn Tiếp - Các ông dừng lại ở đây đợi ta đi tìm Từ Khánh.

Nói xong, gọi bọn Trần Trọng Đạt, Bồ Tý Thành, Đào Đại Minh đem năm mươi thuyền nhẹ cùng quay lại. Ô Mã Nhi được bọn Tần Ban dẫn đường, tìm khắp mọi nơi đến sát ven bờ, loanh quanh đến nửa đêm, đành quay thuyền về hải doanh, nói với bọn Phàn Tiếp:

- Ta tìm vào dọc ven bờ mà không hề thấy một tên quân Nam nào. Từ Khánh cũng mất tăm, thỉnh thoảng thấy vài xác lính ta nổi phập phềnh trên mặt sóng.

Trương Ngọc nói:

https://thuviensach.vn

- Tôi không tin quân Nam có thể bắt được hết cả đoàn thuyền của Từ tướng quân. Có thể đã có giao tranh, Từ tướng quân theo một đường khác tiến lên, biết đâu đã ở phía trước rồi.

Phàn Tiếp nói:

- Từ Khánh không có người hướng đạo, nếu để đi trước chẳng phải nguy hiểm lắm hay sao?

Ô Mã Nhi bảo Tần Ban:

- Ngươi quay lại nói với Trương tướng quân cứ tiến lên. - Quay sang bảo các tướng - Các ông cho quân nghỉ ngơi, sáng mai tiếp tục đi.

Sáng hôm sau đoàn thuyền của Ô Mã Nhi vừa nhổ neo, có người của Yến Nhi đến báo:

- Quân của Khánh Dư đã cướp mất đoàn thuyền của Từ Khánh, hiện đang giữ ở Cửa Lục, sắp kéo về Vạn Kiếp. Khánh Dư đang khoái chí, suốt ngày uống rượu với Yến Nhi, chẳng hề nghĩ đến việc quân tình. Quân Việt ở Vân Đồn hiện nay thực ra là do tên tiểu tướng Giang Phong thống lĩnh.

Ô Mã Nhi vểnh râu, cười ha hả, nói:

- Đại kế của ta tất thành. Khánh Dư ơi Khánh Dư! Ngày tận số của ngươi chẳng còn bao xa nữa.- Quay sang phía các tướng - Ta tiến gấp lên, đánh tan bọn Giang Phong, bắt sống Trần Khánh Dư, đuổi theo quân Việt đến Vạn Kiếp, cướp lại đoàn thuyền của Từ Khánh.

Các tướng vâng lệnh, kéo căng hết buồm. Mấy trăm chiến thuyền lao vun vút về hướng Vân Đồn.

Bấy giờ Giang Phong nhận lệnh của Trần Khánh Dư, cùng với Vương Thanh, Hà Vinh mang năm nghìn quân ra chặn giặc. Tướng tiên phong của

https://thuviensach.vn

quân Nguyên là Trương Ngọc cho hải đội giăng thành hàng ngang tiến vào vây lấy thuyền quân Việt. Hai bên đánh nhau hồi lâu. Thuyền quân Nguyên không tiến lên được nữa. Phàn Tiếp đứng trên lâu thuyền, nói:

- Cần tung đội thuyền của Lưu tướng quân vào trận mới thắng được.

Ô Mã Nhi nghe theo, lệnh cho Lưu Khuê tiến lên. Đại tướng Lưu Khuê hùng hổ lao vào trận. Ô Mã Nhi lại lệnh cho Đào Đại Minh, Bồ Tý Thành đánh vào hai cánh tả, hữu quân Việt. Thuyền Nguyên tràn lên như triều dâng sóng vỗ, quân lính reo to:

- Giết chết Giang Phong, bắt sống Khánh Dư! Giết chết Giang Phong, bắt sống Khánh Dư!

Quân Việt cố sức chống cự nhưng đánh không lại, đã có nhiều thuyền chìm, binh sĩ bị thương quá nửa. Vương Thanh trúng tên, rơi xuống biển chết. Giang Phong đánh đến chiều, người mệt lả lại trúng mấy mũi tên, máu ra nhiều, kiệt sức chết trên thuyền. Quân Việt tan nát cả. Tuần giang trưởng giáp Hà Vinh mang bọn Nguyễn Vĩ Dương, Vũ Hàm, con Đại Ngao cùng mấy chục tàn tốt chạy lên một hòn đảo nhỏ. Lát sau Bồ Tý Thành mang quân đến vây chặt đảo ấy, cho quân đổ bộ lên lùng bắt. Nguyễn Vĩ Dương nói:

- Tình thế đã đến nước này, trưởng giáp hàng đi là xong.

Vũ Hàm cũng bảo:

- Quân Nguyên mạnh lắm, không hàng, thế nào cũng bị chúng giết hết.

Hà Vinh nghĩ: "Cha mình tốn không ít tiền của lo lót với Trần Khánh Dư mà y chẳng nể mặt chút nào, đã thế ta hàng quách quân Nguyên may ra còn được trọng dụng". Mới quyết dẫn đám tàn tốt ra hàng. Con Đại Ngao đi đầu, vừa trông thấy đám lính Nguyên tràn lên bờ, nó đứng khựng lại, nhe nanh, từ sâu trong cổ họng nó phát ra những tiếng gừ gừ ghê rợn. Bất thần,

https://thuviensach.vn

con chó xông thẳng vào đám lính Nguyên, cắn xé. Sau giây bàng hoàng, Hà Vinh nói:

- Đại Ngao còn không muốn hàng quân Nguyên, chẳng lẽ ta không bằng con chó hay sao?

Nói xong, tuốt kiếm, dẫn mấy chục chiến binh lao vào giữa đám giặc Nguyên, miệng hô: "Sát Thát!"

Có những người như khối thiên thạch nhỏ nhoi, không ai biết đến, chỉ tới khi loé sáng thành ngôi sao băng mới thấy được sự rực rỡ của nó. Sự rực rỡ ấy tuy là ngắn ngủi nhưng người nào đã chứng kiến ắt sẽ ngưỡng mộ suốt cả cuộc đời. Hà Vinh đã không hàng giặc Thát, chàng cùng mấy chục chiến binh Đại Việt hoá thân thành những vệt băng tinh bay ngang qua bầu trời trong khoảng khắc cuối cùng của cuộc đời.

Bấy giờ Đoàn Hoa đang có thai, nghe tin chồng chết, liền lên thuyền, đem quân ra đánh giặc. Trương Ngọc trông thấy tướng Việt là một cô gái, cho quân vây bốn mặt, ép sát lại. Đoàn Hoa nhảy sang thuyền Trương Ngọc, múa cây đao loang loáng chém ngã liền bốn, năm lính Nguyên. Trương Ngọc hô lính vây chặt, rồi tung lưới chụp lấy, bắt được. Đoàn Hoa bị bắt, không còn đội thuyền Việt nào chống với quân Nguyên. Ô Mã Nhi hô các tướng cho quân vây đảo Vạn Hoa, tìm bắt Trần Khánh Dư.

Khánh Dư sau khi lừa được Yến Nhi đưa tin vịt đến hải doanh cho Ô Mã Nhi liền về quân doanh gọi Ngô Kế Trung đến, dặn:

- Ngày mai thế nào Ô Mã Nhi cũng vây đảo. Ngươi đem đội thuyền trương cờ của ta, chạy về Cửa Lục, lựa nơi kín đáo giấu quân, Ô Mã Nhi đuổi vào cửa Bạch Đằng, cứ kệ cho nó đi, chớ có đánh. Chỉ ba bốn hôm nữa đoàn thuyền lương của Trương Văn Hổ tới, khi ấy ta mới tóm gọn lấy nó. Đấy chính là kế "Tránh đầu tóm đuôi vậy" vậy.

https://thuviensach.vn

Ngô Kế Trung nhận lệnh sẵn sàng. Trần Khánh Dư mang Phạm Bình, Văn Thắng, Giang Vân cùng các tướng khác với bọn Liên Nhi, Yến Nhi, về Tam Trĩ nguyên là nơi Phan Hoành giữ kho lương thảo rồi chuẩn bị đón đánh Trương Văn Hổ. Khi ấy Ô Mã Nhi cho lính lùng khắp đảo mà không thấy Trần Khánh Dư cùng Yến Nhi đâu. Bỗng có lính vào báo:

- Khánh Dư căng buồm chạy về phía biển Cửa Lục.

Ô Mã Nhi cho quân lập tức đuổi theo, không nghĩ gì đến việc bảo vệ đoàn thuyền của Trương Văn Hổ ở phía sau nữa. Phàn Tiếp nói:

- Quân ta thuyền nhẹ, thuận gió, đi nhanh, bỏ thuyền lương quá xa. Nhỡ quân Nam cướp lương, một mình Trương Văn Hổ chống sao nổi.

Ô Mã Nhi nói:

- Không phải lo chuyện ấy. Trần Khánh Dư đại bại, đang chạy không kịp thở còn ai ở phía sau mà cướp lương đây. Ta cứ đuổi dấn lên, bắt được nó, lấy lại được đoàn thuyền của Từ Khánh coi như nước An Nam ra ma cả.

Các tướng nghe nói vậy, hăng hái đuổi tiếp, đến biển Cửa Lục chẳng thấy thuyền Trần Khánh Dư đâu nữa, ngơ ngác nhìn nhau. Bồ Tý Thành nói:

- Cứ lôi con nữ man đầu ra mà tra hỏi tất biết ngay Khánh Dư đi đâu.

Ô Mã Nhi cười sằng sặc, bảo:

- Phải phải! Đưa con nữ man đầu ra đây.

Bọn lính Nguyên dẫn Đoàn Hoa đến. Hướng đạo sinh Tôn Khiêm làm lý vấn quan cho cuộc tra hỏi, nói với Đoàn Hoa:

- Con giặc An Nam này! Đến trước nguyên soái sao không quỳ?

https://thuviensach.vn

(Lý vấn quan: Người coi việc phiên dịch)

Đoàn Hoa nói:

- Người Việt ta không quỳ trước loài lang sói.

Tôn Khiêm dịch lại cho bọn Ô Mã Nhi nghe. Bọn lính Nguyên định giơ côn đánh Đoàn Hoa. Phàn Tiếp ngăn lại, nói cho Tôn Khiêm dịch:

- Ngươi đã là bại tướng bị bắt, cớ sao không hàng để được nhận ân điển của thiên tử Đại Nguyên?

Đoàn Hoa nói:

- Người Nam có vua nước Nam, việc chi phải cần ân điển của vua các ngươi. Chiến trận được thua là lẽ thường tình. Ta đã bị bắt, coi cái chết như là bạn rồi. Các ngươi cứ giết ta đi.

Phàn Tiếp vẫn ôn tồn nói:

- Ngươi đang có thai, chẳng lẽ không thương đứa trẻ trong trứng sao?

Đoàn Hoa cười khẩy, nói:

- Đứa trẻ trong trứng đã bị giết sao chẳng đáng thương, nhưng đứa trẻ trong trứng đã phải làm tôi đòi cho lũ ngoại bang há chẳng đáng thương hơn sao? Mẹ con ta đã chọn cái chết, các ngươi chớ có nhiều lời.

Phàn Tiếp cùng các tướng người Tống cũ nghe Đoàn Hoa nói câu này, có ý hổ thẹn, không ai nói thêm gì. Ô Mã Nhi mắt trợn trừng, gầm lên:

- Trần Khánh Dư chạy đằng nào? Nói mau!

Đoàn Hoa không trả lời, chỉ khinh bỉ quay đi nhổ một bãi nước bọt. Ô Mã Nhi quay lại phía các tướng người Tống, nói:

https://thuviensach.vn

- Người Trung Nguyên thường ngâm rượu bằng thai dê, thai hổ uống cho bổ. Hôm nay ta ngâm rượu thai người xem có bổ hơn không. Bay đâu! Lột quần áo con này, trói vào cái cột kia cho ta.

Mặc Đoàn Hoa giãy giụa, bọn lính Nguyên lột phăng áo quần của cô, trói đứng vào cột buồm. Ô Mã Nhi một tay cầm cây đao sáng loáng, tay kia nâng cằm Đoàn Hoa lên, cười gằn hỏi:

- Thế nào? Có hàng không?

Đoàn Hoa thét lên:

- Đồ lang sói thú vật. Không bao giờ ta chịu đầu hàng!

Ô Mã Nhi vung cây đao lên. Các tướng đứng xung quanh kinh hãi nhắm mắt lại. Một đường đao chém dọc bụng cô gái. Bọc thai non cùng dòng máu trôi xuống. Ô Mã Nhi cười rú lên:

- Mang hũ rượu ra đây cho ta! Mang hũ rượu lại đây cho ta!

Đoàn chiến thuyền quân Nguyên tiến vào cửa Bạch Đằng cùng với tiếng rít ghê người của những cơn gió lạnh. Nước triều dâng ào ạt, Bạch Đằng giang réo gào giận dữ. Phàn Tiếp nói:

- Tôi e Trần Khánh Dư chưa chạy về Vạn Kiếp. Nếu y vòng trở lại chặn đánh thuyền lương của ta thì nguy lắm.

Lưu Khuê cũng nói:

- Lẽ nào phòng thủ một cửa biển lớn như thế này mà Khánh Dư lại chỉ có bấy nhiêu quân.

Ô Mã Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Trần Khánh Dư là kẻ kiêu căng, cậy mình tài giỏi nên không dùng nhiều quân. Vừa rồi lại bị Yến Nhi mê hoặc nên chưa đánh đã tan cũng không có gì là lạ. Dẫu y có trốn lại phía sau cũng chẳng lấy đâu ra quân lính mà đánh nhau với Trương Văn Hổ. Ta cứ tiến nhanh lên để cướp lại đoàn thuyền Từ Khánh.

Các tướng nghe Ô Mã Nhi nói vậy mới không nghĩ gì đến phía sau nữa, chỉ muốn tiến cho nhanh để cứu Từ Khánh.

Tin Nhân Huệ vương bại trận về đến triều đình Đại Việt, thượng hoàng Trần Thánh Tông thiết triều, nói:

- Trần Khánh Dư thật phụ lòng trẫm. Nay trẫm muốn bắt Khánh Dư về trị tội. Việc ở Vân Đồn cần có tướng khác ra thay. Ai có thể vì trẫm mà giữ Vân Đồn?

Trong võ ban có thần xạ Nguyễn Chế Nghĩa xin đi. Bấy giờ Hưng Nhượng vương Trần Quốc Tảng cũng dự buổi triều, bước ra nói:

- Thần đã từng ở lâu trên đất Vân Đồn, xin được ra chống giặc.

Hưng Đạo vương nói:

- Vân Đồn nên giao cho Quốc Tảng. Nguyễn Chế Nghĩa bảo vệ nhà vua, không đi được.

Thánh Tông chuẩn theo lời tấu ấy, mới phong Trần Quốc Tảng làm trung sứ, lĩnh kim bài ra Vân Đồn bắt Trần Khánh Dư và nhận việc bố phòng cửa bể. Hưng Đạo vương lại tâu rằng:

- Nay Ô Mã Nhi đã đến được Vạn Kiếp hội quân với Thoát Hoan. Trước sau gì chúng cũng đánh xuống Thăng Long. Xin hoàng thượng triệu Trần Quán và công chúa Bảo Hoa về triều.

https://thuviensach.vn

Thượng hoàng hỏi:

- Không giữ hai nơi ấy, để cho Ái Lỗ, Bột La Hợp Đáp Nhi đến được Vạn Kiếp nữa, Thoát Hoan khác chi hổ mọc thêm cánh.

Hưng Đạo vương nói:

- Thoát Hoan càng hội đông quân ở Vạn Kiếp mà không có lương, chúng càng chóng vỡ. Xin thượng hoàng chớ lo chi, thần đã dự liệu mọi việc đâu vào đấy cả rồi.

Thượng hoàng nghe theo lời tấu ấy, mới cho hai đoàn sứ đi triệu Trần Quán và công chúa Bảo Hoa về triều. Đỗ Khắc Trung vốn thân thiết với Nhân Huệ vương, bảo Hưng Đạo rằng:

- Nhân Huệ vương lần này về triều, chắc không tránh khỏi tội chết. Sao ông không nói đỡ với thượng hoàng cho ông ta một câu?

Hưng Đạo vương nói:

- Luật nhà Trần ta xưa nay tướng bại trận phải chịu tội. Nếu nói đỡ được, sao ông không nói đi? Vả lại Khánh Dư thân mang trọng nhiệm, không lo làm tròn phận sự lại ham mê tửu sắc, đến nỗi hao binh tổn tướng, cứ theo quân luật mà xét, chết chẳng đáng lắm hay sao?

Thật là:

Muốn đặt kế sâu lừa giặc mạnh

Lại mắc tội oan mạng khó toàn.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Trần Khánh Dư bị xử tội thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 51

Lưu Uyên đánh trên sông Vạn Kiếp

Nguyễn Thức giữ ở cửa Đại Than

Lúc Quốc Tảng lên đường, Hưng Đạo vương dặn:

- Trận thất lợi ở Vân Đồn chỉ là mẹo trá bại của Nhân Huệ vương. Con ra đấy giúp ông ta một tay để đại kế được thành tựu.

Quốc Tảng hỏi lại:

- Sao cha biết là mẹo trá bại?

- Nhân Huệ là kẻ đa tình, ai cũng biết nhưng xưa nay chưa bao giờ vì chuyện ấy mà bỏ bễ việc công. Khi nghe nói Khánh Dư suốt ngày ôm gái, uống rượu, ta đã biết ngay ông ấy muốn làm gì rồi, lại đến lúc nghe báo Khánh Dư chỉ cho năm nghìn lính ra cản giặc, còn mình chạy dài thì ý đồ đã phơi hết cả ra ngoài. Mẹo này có thể bịt mắt được nhiều người nhưng bịt sao được mắt ta.

- Cha đã biết như thế, sao không khuyên giải thượng hoàng?

- Thượng hoàng đang nóng giận, dẫu có khuyên giải cũng khó nghe ra. Vả lại các quan trong triều ai cũng tưởng Khánh Dư thua thật. Ta nói ra chẳng phải làm lộ hết mưu cơ của ông ấy hay sao.

Hôm sau Quốc Tảng ra đến Vân Đồn, đọc chiếu chỉ của nhà vua. Khánh Dư nói:

https://thuviensach.vn

- Lấy quân pháp mà xử, tôi cam chịu tội nhưng xin khất hai, ba ngày để mưu lập công rồi về chịu tội búa rìu cũng chưa muộn.

(Câu thoại này lấy nguyên văn trong ĐVsktt)

Quốc Tảng làm mặt giận, quát:

- Ngươi đã để mất quân, chết tướng, Ô Mã Nhi lọt vào cửa Bạch Đằng, có mưu gì để lập công đây? Chẳng mau vào cũi tù còn để ta phải ra tay ư?

Khánh Dư nói:

- Xin trung sứ đuổi hết tả hữu, tôi nói rõ mưu cơ.

Quốc Tảng liền cho lính hộ vệ lui ra. Khánh Dư nói tiếp:

- Sở dĩ tôi để cho Ô Mã Nhi vào nhanh sông Bạch Đằng là muốn cho cái kế tách trâu khỏi cỏ của Hưng Đạo vương được thành tựu vậy. Bây giờ tập trung quân đánh chiếm thuyền lương của Trương Văn Hổ thật dễ như chơi. Nếu để cho Ô Mã Nhi hộ tống Trương Văn Hổ vào đến Vạn Kiếp, hỏi kế sách của Hưng Đạo vương còn có nghĩa gì.

Quốc Tảng dịu nét mặt, tươi cười nói:

- Tôi cũng muốn đùa ông một tý thôi. Mưu kế của ông, cha tôi đã biết hết cả rồi nên sai tôi ra đây giúp ông một tay đấy.

Khánh Dư cảm động nói:

- Hưng Đạo vương quả là bậc thánh, ta mưu chuyện gì ông ấy cũng biết. Hưng Nhượng đã có lòng đến giúp, xin mang quân tới Đồn Sơn nhử cho giặc đuổi vào cửa Lục Thuỷ. Quân ta bố phòng theo trình tự hình tam giác càng gần Cửa Lục lực lượng càng đông. Nhất định Trương Văn Hổ cùng đoàn thuyền của nó phải bị bắt ở đấy.

https://thuviensach.vn

(Cửa Lục Thuỷ: Vịnh Hạ Long ngày nay)

Quốc Tảng nói:

- Cha tôi nói thật không sai, Nhân Huệ không vì việc riêng mà bỏ bễ việc công bao giờ.

Nói xong từ giã Khánh Dư, mang quân đến Đồn Sơn, khi đi đường, gia tướng là Phùng Văn Đạt nói rằng:

- Trần Khánh Dư vốn có mối hiềm với Hưng Vũ vương nhà ta. Vương công nên nhân việc này mà trả mối hận ấy mới phải.

Quốc Tảng nói:

- Chuyện của Hưng Vũ vương với Nhân Huệ vương có khác gì chuyện của Trung Thành vương với cha ta nhưng mọi người đã vì đại cuộc mà bỏ qua chuyện nhỏ. Ngươi còn nhắc lại làm gì?

Văn Đạt lại nói:

- Việc bắt Trương Văn Hổ bây giờ dễ như trở bàn tay. Vương công cứ trừ Trần Khánh Dư đi, cái công ấy sẽ thuộc về một mình vương công vậy.

Quốc Tảng nói:

- Nhân Huệ lao tâm khổ tứ, quên cả thân mình mới thành đại kế. Ta đâu phải là kẻ hớt công của người khác. Thôi ngươi đừng nói nữa.

Các tướng đi theo thấy Quốc Tảng nói vậy, hết lòng thán phục. Về sau Quốc Tảng ở Vân Đồn, từ quan đến dân ai ai cũng quý mến. Khi ông qua đời, dân chúng bảo nhau xây đền thờ. Đền ấy ngày nay (thế kỷ XXI) vẫn còn, ngày càng được tu bổ đẹp đẽ hơn.

https://thuviensach.vn

Đây nói chuyện Thoát Hoan mang quân đến Vạn Kiếp nhưng chưa thấy các cánh quân khác đến, không dám một mình tiến đánh mà đóng trại bên kia sông đợi hội quân. Mấy hôm sau Ô Mã Nhi tới. Thoát Hoan hỏi:

- Thuyền lương của Trương Văn Hổ ở đâu?

Ô Mã Nhi thưa rằng:

- Tôi mang quân đi trước, quét sạch quân Nam. Trương Văn Hổ đang dẫn thuyền lương đi sau, nội trong hai ngày nữa sẽ đến. Chỉ có đoàn thuyền của Từ Khánh bị quân Nam bắt mất.

Áo Lỗ Xích hỏi :

- Lực lượng của Trần Khánh Dư ở Vân Đồn rất mạnh. Tướng quân làm thế nào mà phá được chúng nhanh như vậy?

Ô Mã Nhi mới thuật lại từ mẹo mỹ nhân kế của Mã Vi đến trận đánh tan quân của Trần Khánh Dư ở Vân Đồn một lượt. áo Lỗ Xích lại hỏi:

- Có bắt được Trần Khánh Dư không?

Ô Mã Nhi nói:

- Chỉ có Trần Khánh Dư trốn thoát.

Áo Lỗ Xích vỗ bụng, than rằng:

- Thôi! Tướng quân bị Trần Khánh Dư lừa rồi. Thế này thuyền lương của chúng ta nhất định mất vào tay quân Nam.

Thoát Hoan bảo Ô Mã Nhi :

- Ngươi mang binh thuyền quay ngay lại đón Trương Văn Hổ.

Áo Lỗ Xích can rằng:

https://thuviensach.vn

- Bây giờ dẫu có quay lại cũng không kịp nữa mà còn rơi vào nơi mai phục của quân Nam mất cả chì lẫn chài như chơi.

Lưu Khuê nói:

- Xin thái tử cùng bình chương chớ lo. Trần Khánh Dư không còn quân. Y đã chạy trốn vào cửa Bạch Đằng rồi, nếu còn sống cũng bị vua của nó giết. Bao nhiêu đồn trại của Khánh Dư ở Vân Đồn đã bị quân ta phá hết. Dù y có thoát được, thu nhặt tàn binh hòng cướp lương, lực lượng của Trương tướng quân cũng đủ nghiền nát chúng ngoài cửa biển.

Thoát Hoan quay hỏi Phàn Tiếp :

- Lời Lưu Khuê, ngươi thấy thế nào?

Phàn Tiếp thưa:

- Sự việc quả đúng như lời của Lưu tướng quân. Khánh Dư chỉ còn chưa đến mười thuyền nhỏ, bị chúng tôi đuổi đến cửa sông, bỏ thuyền trốn vào rừng nên không bắt được.

Áo Lỗ Xích nói:

- Nếu đúng như lời các tướng thì ta không nên đóng quân lâu ở đây mà chuyển đến Thập Tứ nguyên hỗ trợ cho Trương Văn Hổ đến. Vả lại từ đấy tiến lên lui lại thuỷ bộ đều tiện cả. Khi hai đạo quân của Bột La Hợp Đáp Nhi và Ái Lỗ đến là tiến đánh Vạn Kiếp ngay.

Thoát Hoan nghe theo kế ấy, ngày mồng ba tháng Chạp năm Đinh Hợi (7-1-1288) đem quân tới Thập Tứ nguyên. Áo Lỗ Xích nói:

- Quân ta mấy chục vạn đóng ở đây, mỗi ngày tiêu tốn không ít quân lương mà nguồn tiếp tế hai đường đều chưa tới. Xin thái tử cho đánh phá các làng xung quanh để tìm cái ăn cho lính.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nghe theo, mới lệnh cho Ô Mã Nhi đem quân đi cướp lương thảo trong các làng xóm. Ô Mã Nhi đang định mang quân đi, vạn hộ đại tướng quân là Lưu Thế Anh kiểm tra quân doanh về trông thấy, nói:

- Tướng quân đừng đi vội, đợi tôi vào thưa lại với thái tử đã.

Nói xong vào ngay tướng doanh thưa với Thoát Hoan rằng:

- Quân ta đã ở đây, trước sau gì cũng đánh Vạn Kiếp. Trong khi chờ hai đạo quân kia, xin thái tử cho đánh những vị trí xung quanh, tạo thành thế bao vây. Trong các thành ấy thế nào mà chả có lương thảo, như vậy chẳng phải nhất công lưỡng sự sao?

Thoát Hoan nói:

- Ý ấy rất hay! Nhưng ta nên đánh những điểm nào?

Lưu Thế Anh nói:

- Có ba nơi nên đánh: Một là Lưu thôn, rất thuận tiện cho đường thuỷ bộ nên quân Nam thường dùng để chứa lương thảo. Nay chúng xây một đoạn thành chặn sát với bờ sông nên còn gọi là thành Chữ Nhất. Cướp được thành đó, không lo gì chuyện thiếu lương nhưng không dễ đánh. Lần trước vạn hộ tướng quân Nghê Nhuận đã phải bỏ mình ở đó. Hai nơi nữa là huyện thành Bàng Hà cùng hương ấp Ba Điểm. Hai nơi này đông dân mà ít quân, dễ đánh. Chiếm được hai nơi ấy tất ta sẽ có thêm người thêm của.

Thoát Hoan khen:

- Lần ra quân này Lưu tướng quân già dặn lên nhiều lắm.

Nói xong lệnh cho Ô Mã Nhi hãy dừng lại rồi họp các tướng, nói:

- Nay lương thảo quân ta chưa tới. Thành Chữ Nhất là nơi quân Nam chứa lương. Ai dám đem quân đến đánh?

https://thuviensach.vn

Đại tướng tiên phong là A Bát Xích bước ra nói:

- Mạt tướng đã lĩnh ấn tiên phong, đương nhiên việc này là của mạt tướng.

Đạt lỗ hoa xích là Tích Đô Nhi bước ra nói:

- Thành Chữ Nhất nhỏ như cái bàn tay sao phải cần đến đại tướng. Tôi tuy tài hèn cũng xin đi lấy thành ấy.

Áo Lỗ Xích nói:

- Thành Chữ Nhất nói đánh không phải là đánh ngay được. Muốn sang sông phải dọn hết thuyền quân Nam đi đã. Ai có thể đi đánh quân Nam trên sông Vạn Kiếp?

Vạn hộ tướng quân là Lưu Uyên xin đi. Thoát Hoan liền cấp cho Lưu Uyên hai vạn quân thuỷ bộ, lập tức cùng Tích Đô Nhi lên đường. áo Lỗ Xích dặn:

- Lấy xong thành Chữ Nhất, các ngươi tiến đánh ngay Bàng Hà, Ba Điểm. Lấy được ba nơi ấy, công của các ngươi không nhỏ chút nào.

Trên đường đi, Lưu Uyên bảo Tích Đô Nhi:

- Ngươi cứ việc mang quân đánh thành, ta dùng binh thuyền chặn hai phía sông bảo vệ cho.

Tích Đô Nhi bảo:

- Vạn hộ tướng quân dạy rất phải. Khi nào tôi chiếm được thành thì dựng lên một lá cờ đại màu đen, ngài cho quân đến lấy lương thực.

Nói xong hai người chia quân tiến lên. Lưu Uyên cho quân lùng khắp trên sông nhưng không có một bóng binh thuyền quân Việt, chỉ thấy đó đây

https://thuviensach.vn

phấp phới tinh kỳ, liền cho quân tiến đến những nơi có cắm cờ, hoá ra chỉ là nghi binh. Quân lính lùng suốt mấy canh giờ mới bắt được hai chiếc thuyền nhỏ, có mười sáu lính Việt chở cờ đi cắm trong các bãi lau (Theo Nguyên sử thì Lưu Uyên đánh trên sông Vạn Kiếp bắt được mười sáu lính Việt). Lưu Uyên sai Nghiêm Doanh tra hỏi mãi xem quân Việt đem lương thực cất giấu ở đâu nhưng những người lính ấy chỉ trả lời:

- Chúng tôi được sai đi cắm cờ chỉ biết cắm cờ còn các chuyện khác thực không biết.

Võ Chí hiến kế:

- Bọn lính An Nam này rất là gan góc, nếu không giết chết mấy đứa cho chúng sợ, nhất định chúng không khai ra.

Lưu Uyên nghe theo mới đem số lính Việt lên bờ sông, sai lính đào tám cái hố, chôn tám người xuống chỉ để hở đầu trên mặt đất rồi cho kỵ binh quần ngựa ở trên. Tám cái đầu người bị ngựa giẫm nát, toạc da chảy máu, mắt trợn ngược, trông rất ghê rợn. Nghiêm Doanh hỏi những người lính Việt bị bắt:

- Các ngươi muốn sống hay muốn chết như những đứa này?

Tám người lính Việt còn lại vẫn nhất định không nói lời nào. Lưu Uyên đành cho quân giải về trình Thoát Hoan. Trong khi ấy Tích Đô Nhi mang quân đến Lưu thôn, đánh thành Chữ Nhất một cách thận trọng. Quân Nguyên đã tiến sát chân thành mà quân Việt trong thành không có động tĩnh gì, chỉ thấy trên mặt thành phấp phới cờ bay. Tích Đô Nhi cho quân bắc thang trèo lên mặt thành mới biết thành không có quân canh giữ, liền hô lính tiến cả vào, hoá ra thành Chữ Nhất đã bỏ không từ lâu rồi. Tích Đô Nhi sai thân tướng là Bố A Lạc Tán cắm cây cờ đại màu đen lên chỗ cao nhất trên mặt thành để báo cho Lưu Uyên biết. Lưu Uyên trông thấy hiệu cờ, liền bảo với bọn tuỳ tướng là Nghiêm Doanh, Võ Chí rằng:

https://thuviensach.vn

- Tích Đô Nhi chiếm được thành này thì thái tử ắt thành đại sự. Các ngươi mau mang quân vào lấy hết lương thảo mang xuống thuyền chở về đại doanh.

Nghiêm Doanh, Võ Chí nghe lệnh mang quân vào thành cùng với Tích Đô Nhi sục tìm đến tối mà không thấy lấy một bát gạo củ khoai nào cả. Lưu Uyên nói với Tích Đô Nhi:

- Đây hẳn là Trần Quốc Tuấn biết thế nào chúng ta cũng đánh nơi này nên y đã sớm cho quân chuyển hết lương thực đi rồi. Cần báo ngay về đại doanh để thái tử định liệu.

Một thân tướng khác của Tích Đô Nhi là Hình Vô Cực nói:

- Theo tôi, hai tướng quân nên tiến ngay đến Bàng Hà để quân Nam không kịp trở tay may ra mới úp được chúng chứ quay lại đợi lệnh của thái tử sợ chúng có thời gian chuyển hết đi nơi khác, lúc ấy ta có lấy được thành cũng chẳng ích lợi gì.

Võ Chí nói:

- Hình tướng quân nói phải đấy. Đêm nay tiến đến vây chặt Bàng Hà, sớm mai chỉ việc tiến đánh, thế nào cũng thắng.

Lưu Uyên nghe theo lời ấy mới lập tức đem quân vây thành Bàng Hà ngay trong đêm. Bấy giờ quan huyện Bàng Hà là Hà Phương đã bảy mươi ba tuổi, mới được chuyển từ huyện Trường Tân về vài tháng, nghe tin quân Nguyên tiến đánh, bàn với hai người đô đầu là Vũ Thâm và Nguyễn Hữu Lợi rằng:

- Quân ta ít nếu ở dồn vào một chỗ mà bị quân Nguyên vây tất không thể có lối ra. Thành này không kiên cố nên cũng không giữ lâu với chúng được. Chi bằng để ta cùng Nguyễn Hữu Lợi giữ ở đây, Vũ Thâm mang một

https://thuviensach.vn

nghìn quân về đóng ở hương Ba Điểm làm kế trong ngoài phên giậu mới có thể giữ được.

Vũ Thâm nghe lệnh, mang một nghìn quân đến giữ Ba Điểm. Đến lúc Lưu Uyên đến vây thành, Hà Phương cùng Nguyễn Hữu Lợi lên lầu cao nhìn xem thế giặc, thấy bốn bên đuốc sáng rực trời. Hà Phương run sợ, nói:

- Quân ta chỉ có không đầy hai nghìn người mà thế giặc như thác đổ sóng trào, biết chống sao bây giờ?

Hữu Lợi nói:

- Khi trước đại nhân đã cho Vũ Thâm đem quân ra ngoài là phòng lúc này. Sao đại nhân không cho người ra hẹn Vũ Thâm đánh úp phía sau quân giặc rồi ta mang quân ra đánh giáp lại, giặc Nguyên dẫu đông cũng không phải không phá được.

Hà Phương nói:

- Nhỡ Vũ Thâm mang quân về cũng không phá được giặc thì biết làm thế nào? Vả lại quân Nguyên bao vây trùng điệp thế kia, muốn cho người đi đưa tin đâu có dễ.

Nguyễn Hữu Lợi nói:

- Em tôi là Nguyễn Hữu Phúc võ nghệ cao cường lại tinh khôn nhanh nhẹn, Tôi làm kế nghi binh nó có thể ra ngoài được.

Hà Phương nói:

- Thôi cũng đành thế vậy chứ biết làm sao.

Nguyễn Hữu Lợi mới cho quân reo hò dồn về phía Nam thành, vờ như ra đánh. Quân Nguyên dồn cả về phía ấy ứng chiến. Hữu Lợi bảo Nguyễn Hữu Phúc rằng:

https://thuviensach.vn

- Em đến nói với Vũ Thâm đúng canh năm đánh vào hậu quân của giặc. Anh sẽ ra thành tiếp ứng.

Nguyễn Hữu Phúc mới mở cổng Tây, cầm đao phóng ngựa xông ra. Quân Nguyên trông thấy, báo với chủ tướng. Tích Đô Nhi liền cho gọi Bố A Lạc Tán đến, bảo:

- Ngươi mang một trăm kỵ sĩ đuổi bắt bằng được kẻ vừa ra thành.

Lưu Uyên ngăn lại, nói:

- Không được! Kẻ vừa ra thành ắt là đi cầu viện binh, cứ để cho nó đi. Ta phục quân đánh tan viện binh tất những kẻ trong thành phải mở cửa ra hàng cả. Đây đi ra chỉ có một con đường, đạt lỗ hoa xích cứ việc đánh thành, để ta bắt viện binh của chúng.

Lưu Uyên nói xong đem một vạn quân đi mai phục. Vũ Thâm nhận được lệnh, liền mang hết quân ở Bà Điểm đi cứu Bàng Hà, không ngờ rơi ngay vào ổ mai phục của Lưu Uyên. Hai bên đánh nhau đến sáng rõ. Quân Việt thương vong gần hết, số còn lại lọt giữa vòng vây, không sao thoát ra được. Vũ Thâm thân mình đầy máu giặc, bảo Nguyễn Hữu Phúc rằng:

- Ông đoạn hậu để tôi mở đường máu đưa quân ra ngoài.

Nói xong, cầm đao đi trước, đánh giết một hồi gần ra được khỏi vòng vây thì hai tướng Nguyên là Nghiêm Doanh, Võ Chí đến kịp hợp lực đánh. Vũ Thâm khi ấy đã quá kiệt sức, bị quân Nguyên xúm lại lôi xuống ngựa trói lại. Nguyễn Hữu Phúc đánh được một lúc, chết trong đám loạn quân. Lưu Uyên bắt được Vũ Thâm, đem ngay đến trước thành Bàng Hà, cho quân gọi rằng:

- Bớ những kẻ ở trong thành hãy trông đây! Viện binh của các ngươi đã bị quân ta đánh tan, chớ có mong chờ chi nữa, hãy mau mở cửa thành ra

https://thuviensach.vn

hàng để hưởng lượng khoan dung, bằng không khi thành bị phá, già trẻ đều giết hết không tha.

Vũ Thâm kêu to lên rằng:

- Quan quân trong thành chớ nghe lời giặc! Hãy gắng kiên thủ đến chết là cùng. Đừng có hàng chúng mà mang tiếng nhục.

Võ Chí rút kiếm chỉ lên thành, nói:

- Kẻ nào không chịu hàng hãy trông gương thằng này.

Nói xong chém một nhát, Vũ Thâm rơi đầu. Hà Phương ở trên thành trông thấy, ngất lặng đi, lát sau mới nói được:

- Thôi! Hàng đi hàng đi.

Nguyễn Hữu Lợi nói:

- Tôi thà chết chứ nhất định không hàng.

Anh em binh lính cũng đều nói:

- Nguyễn đô đầu nói rất đúng. Chúng tôi cũng xin nguyện chết với thành này.

Hà Phương nói:

- Các ngươi không chịu hàng, trăm họ trong thành phải chết oan sẽ nguyền rủa các ngươi.

Nguyễn Hữu Lợi nói:

- Đại nhân nhầm rồi! Chúng ta ăn cơm vua, mặc áo của triều đình mà khi lâm trận lại hàng giặc mới thật đáng hổ thẹn, đáng làm bia miệng cho muôn đời nguyền rủa.

https://thuviensach.vn

Anh em binh lính đồng thanh:

- Nguyễn đô đầu nói đúng! Nguyễn đô đầu nói đúng.

Hà Phương thấy nói không được, về phủ gọi mấy kẻ thân tín bảo:

- Các ngươi vờ ra thay gác rồi dựng cờ hàng lên, mở cổng thành đón quân Nguyên vào.

Nguyễn Hữu Lợi một mình mang quân lên mặt thành chống giặc, không ngờ Hà Phương dùng độc kế như vậy. Quân Nguyên ào vào thành chém giết. Quân Việt chống không lại. Nguyễn Hữu Lợi nhảy xuống thành, tự vẫn. Một số quân việt không chịu hàng, khai đường máu chạy vào rừng. Lưu Uyên vào thành đòi Hà Phương đến, hỏi:

- Vì sao quân thiên triều đến đây ngươi không chịu hàng ngay, còn cho quân chống lại?

Hà Phương lập cập thưa:

- Bẩm tướng quân! Tôi đã có ý hàng từ lâu nhưng bọn đô đầu cùng quân lính không chịu hàng nên mới có sự chậm trễ như vậy.

- Bây giờ ta muốn ngươi dẫn quân đến lấy hương Ba Điểm. Ngươi có chịu không?

Hà Phương nói:

- Xin tướng quân tha cho cái mạng già này, tiểu nhân nguyện làm chó ngựa để hầu hạ. Việc lấy hương Ba Điểm, tiểu nhân xin đảm nhận dẫn đường.

Lưu Uyên bảo Tích Đô Nhi:

https://thuviensach.vn

- Ông ở lại giữ Bàng Hà, kiểm điểm kho lẫm xem có bao nhiêu lương thảo. Tôi đem quân đi lấy Ba Điểm.

Hà Phương xun xoe nói:

- Ba Điểm không có quân giữ. Tướng quân không cần mang nhiều người đến đó. Tiểu nhân xin dụ chúng ra hàng.

Lưu Uyên nghe lời ấy, chỉ mang năm nghìn quân đi lấy Ba Điểm còn bao nhiêu để cả ở Bàng Hà. Tới nơi, Hà Phương gọi chức sắc trong hương đến, nói rằng:

- Nay thái tử Đại Nguyên mang năm mươi vạn quân sang đây, trước sau gì cũng lấy được An Nam. Ta đã theo hàng Lưu tướng quân rồi.

Bọn chức sắc trong hương nghe theo, ép dân chúng hàng cả. Nhiều nhà không chịu đều bị chúng báo cho quân Nguyên bắt giết đi. Trai tráng trong làng bảo nhau trốn vào rừng.

Trịnh Thoa vợ Hà Phương chưa biết con là Hà Vinh đã chết, thấy chồng hàng giặc, nói:

- Ông là mệnh quan của triều đình mà hàng giặc, nhỡ Nhân Huệ vương người bắt tội con mình thì biết làm thế nào.

Hà Phương nói:

- Bà nói chi hay vậy! Năm xưa vì muốn lấy lòng Nhân Huệ, tôi đã để thiếp yêu là Bùi Thị ngủ với ông ấy. Có lẽ nào nhân Huệ lại chẳng nể tình.

- Đã đành Nhân Huệ có thể nể tình nhưng luật của triều đình, tránh sao khỏi tội. Con mình rồi đến chết vì ông mất thôi.

- Bà dốt lắm! Vợ có thể lấy, con có thể đẻ lúc nào cũng được dăm đứa chứ sống làm quan mới là chuyện khó. Tôi chỉ cần nhà Đại Nguyên vẫn

https://thuviensach.vn

cho làm quan thì không thiếu gì vợ con.

Trịnh Thoa thấy chồng nói vậy, khóc ầm lên, bảo:

- Năm xưa tôi lấy ông là vì tưởng những người làm quan phải tử tế lắm. Ai ngờ ông suy nghĩ chẳng khác chi loài cầm thú thế này!

Hà Phương cười mũi, bảo:

- Đúng là ngớ ngẩn! Làm quan mà tử tế thì dân đen nó làm quan sạch.

Lưu Uyên lấy được Bàng Hà, Ba Điểm, sai người báo về cho Thoát Hoan. Võ Chí đi kiểm kho về nói:

- Thành này rất ít lương thảo, lại phải nuôi bọn người theo hàng, hoá ra ta đánh thành mà chẳng được lợi lộc gì. Chi bằng giết quách bọn người Nam vừa hàng đi cho bớt miệng ăn.

Bố A Lạc Tán can rằng:

- Làm như vậy những kẻ khác sẽ không dám theo hàng nữa. Quân Nam làm kế thanh dã, chi bằng bắt Hà Phương đưa đi tìm chỗ giấu lương thảo có hơn không?

Lưu Uyên khen ý ấy rất hay, mới cho gọi Hà Phương đến, đập án doạ, hỏi:

- Vì sao ngươi không có bụng thực hàng?

Hà Phương run lập bập, nói:

- Bẩm tướng quân! Tiểu nhân thật không dám có ý này kia nên đã dụ hàng được Ba Điểm. Thiết nghĩ việc ấy cũng đủ tỏ lòng thành của tiểu nhân.

https://thuviensach.vn

Lưu Uyên càng làm ra vẻ mặt dữ, nói:

- Ngươi sao lừa được mắt ta? Ngươi biết Ba Điểm không có quân giữ, trước sau gì ta cũng lấy được nên giả vờ dụ hàng chứ có ý hàng thật đã giao nộp lương thảo. Ngươi trá hàng mới cho dân giấu hết lúa gạo đi phải không?

- Dạ dạ! Tiểu nhân đâu dám thế. Chẳng qua có lệnh của nhà Trần bắt giấu lúa gạo đấy thôi.

Lưu Uyên dịu giọng, nói:

- Bây giờ để tỏ cái bụng thực hàng, ngươi hãy dẫn quân lính đi tìm lương thực. Những kẻ thứ dân theo hàng, có cái gì ăn được đều phải giao nộp hết.

Hà Phương theo lệnh, bắt dân giao nộp thức ăn. Cả trâu bò, gà lợn cũng bị quân Nguyên bắt hết. Dân chúng không còn gì để sống, đói khổ cùng cực, kêu khóc chửi rủa Hà Phương không ngớt. Lưu Uyên lại bắt Hà Phương dẫn bọn Nghiêm Doanh, Bố A Lạc Tán đem quân đi tìm thóc lúa trong rừng. Trai tráng vùng ấy biết được, kéo nhau mang nỏ phục, bắn chết nhiều lính Nguyên lắm. Bố A Lạc Tán bảo Hà Phương:

- Ngươi không chịu dẫn chúng ta đi tìm lúa gạo mà lại đưa vào chỗ mai phục của quân Nam, làm tổn hại binh lính thiên triều. Tội ngươi thật đáng chết.

Nói xong rút kiếm chém một nhát. Hà Phương chưa kịp kêu oan, đầu đã rơi xuống rồi.

Đây nói Thoát Hoan, Áo Lỗ Xích ở Tứ Thập nguyên được tin Lưu Uyên, Tích Đô Nhi đã lấy xong Lưu thôn, Bàng Hà, Ba Điểm thì mừng lắm, mới bàn chuyện đánh thành Vạn Kiếp, vừa lúc ấy lại có quân vào báo đại tướng hữu thừa Bột La Hợp Đáp Nhi đã dẫn quân đến hội chiến. Thoát

https://thuviensach.vn

Hoan liền triệu đến. Bột La Hợp Đáp Nhi vào yết kiến, kể lại một lượt các chuyện trên đường đi, lại nói:

- Không hiểu vì sao nữ tướng Nam man ấy tự nhiên rút quân nên chúng tôi mới tới được chứ không còn rắc rối với chúng.

Thoát Hoan nói:

- Con gái phương Nam quả là ghê gớm. Thảo nào ta vẫn nghe người Trung Nguyên có câu: Hoành qua đương hổ dị, đối diện nữ vương nan. Nay mới tin là thật. Tướng quân là người đã từng đánh Vạn Kiếp lần trước, có kế gì lấy được thành không?

(Hoành qua đương hổ dị, đối diện nữ vương nan: Cầm ngang ngọn giáo đấu với hổ dữ còn dễ hơn phải đối mặt với vua bà. Sở dĩ có câu này là từ việc Triệu Ầu (Triệu Thị Trinh) cùng anh trai là Triệu Quốc Đạt lãnh đạo nhân dân nổi lên chống ách đô hộ phương Bắc. Giặc phương Bắc sợ hãi phải thốt lên như vậy)

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Trần Quốc Tuấn thường đóng quân ở Phù Sơn để cùng Vạn Kiếp làm thế ỷ giốc. Ta đánh Phù Sơn, thế nào quân Vạn Kiếp cũng đến cứu. Khi ấy ta bất ngờ đánh Vạn Kiếp, Trần Quốc Tuấn có ba đầu sáu tay cũng khó thoát.

Thoát Hoan vỗ bụng khen:

- Quả không hổ danh là đại tướng của thiên triều. Trận này ta giao cho tướng quân toàn quyền điều vát tướng sĩ.

Câu nói ấy của Thoát Hoan làm Áo Lỗ Xích chạnh lòng nhưng lại như một trận mưa rào tưới vào mảnh đất tinh thần của Bột La Hợp Đáp Nhi lâu

https://thuviensach.vn

nay hạn khô vì mặc cảm. Bột La Hợp Đáp Nhi liền vào tướng doanh phân công các tướng như sau:

- A Bát Xích, Đường Tông đem hai vạn quân đánh trại Phù Sơn. Tích Lệ Cơ vương, Đáp Lạt Xích, Trương Quân mỗi người mang hai vạn quân phục làm ba đạo trên con đường từ Vạn kiếp đến Phù Sơn, diệt bằng được đạo viện quân của Trần Quốc Tuấn. Trình Bằng Phi, A Lý, Bất Nhan Lý Hải Nha, Ô Mã Nhi cùng ta đưa hai mươi hai vạn quân sang sông đánh Vạn Kiếp. Tổng số quân đánh trận này là ba mươi vạn nhân mã. Số quân còn lại giao cho Lưu Thế Anh cùng các tướng khác ở lại giữ đại doanh, bảo vệ thái tử cùng quan bình chương quân sư.

Các tướng nhận lệnh tiến quân, hôm ấy là ngày hai mươi tháng Chạp năm Đinh Hợi (23-1-1288). A Bát Xích, Đường Tông đem quân đến Phù Sơn nhưng trại này chẳng còn người lính Việt nào, vội cho người một mặt phi báo với Thoát Hoan, mặt khác báo cho Bột La Hợp Đáp Nhi biết. Bột La Hợp Đáp Nhi được tin ấy liền cho quân công thành, hoá ra quân Việt ở Vạn Kiếp đã rút đi từ bao giờ rồi. Các tướng đều nói:

- Trần Quốc Tuấn nghe tin đại quân của ta kéo đến nên sợ quá bỏ chạy tuột cả dép mo.

(Ngày xưa người Giao Chỉ thường lấy mo cau làm dép. Đến giữa thế kỷ XX ở đồng bằng Bắc Bộ đôi khi vẫn còn người đi loại dép ấy)

Bột La Hợp Đáp Nhi nói với các tướng:

- Lấy được một ngôi thành bỏ không thế này chẳng có gì đáng mừng. Không biết Trần Quốc Tuấn mang quân đi đâu sau này tất gieo họa cho quân ta. Ô Mã Nhi lập tức mang thuỷ binh đuổi về hướng Đông.

Ô Mã Nhi vừa cho binh thuyền đi được một đoạn, thấy có hai kỵ sĩ phi ngựa đến báo:

https://thuviensach.vn

- Đây là đường đi vòng đến Ba Điểm. Nơi ấy tướng quân Lưu Uyên đã chiêu hàng được rồi.

Ô Mã Nhi liền đem đội thuyền về đóng ở Lục Đầu giang chờ lệnh. Thoát Hoan được tin đã lấy được Vạn Kiếp, liền cho Lưu Thế Anh nhổ trại sang sông, mang quân vào thành. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Quân Nam bỏ đi thường có những mưu mô sâu hiểm. Thái Tử nên đóng quân ngoài thành để đề phòng bất trắc.

Thoát Hoan nói:

- Quân ta đông đến hơn bốn mươi vạn, ngoài thành không có doanh trại, đồn trú thế nào?

Áo Lỗ Xích nói:

- Tướng quân Bột La Hợp Đáp Nhi bàn rất phải. Hiện nay quân ta đang thiếu lương. Quân Nam biết được điều ấy, không chịu giao chiến thật nguy cho ta lắm. Chi bằng thái tử cho làm trại bằng gỗ ở núi Phả Lại và núi Chí Linh rồi phao tin là kho chứa quân lương nhưng thực ra để quân ta ở rồi tính phương lược tiến đánh Đại La.

Thoát Hoan nghe theo kế ấy, cho Trình Bằng Phi, A Lý đem hai vạn quân vào đóng giữ trong thành Vạn Kiếp, còn bao nhiêu đều ở cả bên ngoài. Ba ngày sau Áo Lỗ Xích bàn rằng:

- Quân ta còn rất ít lương thảo mà thuyền lương của Trương Văn Hổ mãi không thấy đến. Xin thái tử cứ cho tiến xuống Đại La để lấy chỗ căn bản.

Thoát Hoan hỏi Bột La Hợp Đáp Nhi:

- Tướng quân thấy lời bàn của bình chương quân sư thế nào?

https://thuviensach.vn

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Trong tình hình hiện nay nên làm như thế.

Thoát Hoan nghe theo liền ra lệnh cho hữu thừa Trình Bằng Phi, tả thừa A Lý ở lại giữ thành Vạn Kiếp, Bột La Hợp Đáp Nhi chỉ huy bộ binh, lấy hữu thừa A Bát Xích làm tiên phong. Ô Mã Nhi chỉ huy thuỷ quân, lấy Lưu Khuê làm tiên phong, tiến xuống cửa Đại Than để vào sông Thiên Đức. Bọn Lưu Uyên, Tích Đô Nhi cũng được gọi về đi theo bảo vệ Thoát Hoan và Áo Lỗ Xích trên đường bộ.

Đây nói tháng Mười một năm Đinh Hợi, Hưng Đạo vương đã tính được thế nào quân Nguyên cũng theo cửa Đại Than vào sông Thiên Đức, mới tâu nhà vua cho tướng ra giữ ở đấy. Ngày mười sáu tháng ấy (19-01-1288) vua Trần xuống chiếu cho minh tự là Nguyễn Thức đem quân thánh dực dũng nghĩa đến chỗ Hưng Đạo vương để giữ cửa Đại Than. Nguyễn Thức vốn là con của Nguyễn Nộn với công chúa Ngoạn Thiềm. Nguyễn Nộn xưa là thầy chùa không có vợ, về sau được nhà Trần gả công chúa Ngoạn Thiềm cho. Khi Nộn chết, công chúa Ngoạn Thiềm đang có thai, không về cung mà ở lại Bắc Giang, sau sinh ra Nguyễn Thức. Triều đình có người khuyên Trần Thủ Độ nên giết đi để trừ hậu hoạ. Thủ Độ nói:

- Nguyễn Nộn là hậu duệ của Nguyễn Bặc thời Đinh. Ta không muốn một trung thần như Nguyễn Bặc phải tuyệt giống. Vả lại Ngoạn Thiềm không phải là người trong tôn thất nhưng hết lòng vì Trần triều. Không thể giết con của một người như vậy được.

Nói xong không cho người đi giết. Vì việc ấy mà nhiều người cảm phục Trần Thủ Độ. Nguyễn Thức lớn lên ở nơi thôn dã, khoẻ mạnh giống cha, ngày ngày luyện tập côn quyền cùng trai làng. Đến khi Cốt Đãi Ngột Lang đánh sang (1257), Nguyễn Thức đã ngoài ba mươi tuổi, tập hợp trai tráng lập đội hương binh đánh giặc. Những thủ hạ của cha Thức cũng cho con cái gia nhập đội hương binh ấy. Trong đó có Võ Quý Bảo là con của

https://thuviensach.vn

Võ Hàn, Trương Hùng là con Trương Thái, Đỗ Nguyên Lương là con Đỗ Nguyên Bá và một người gia tướng là Vương Tấn. Vì Thức đánh giặc có công nên Trần Thái Tông triệu về kinh, phong cho làm đô uý rồi thăng dần lên đến tước minh tự.

Bấy giờ Nguyễn Thức nhận lệnh của Hưng Đạo vương, trấn giữ cửa Đại Than làm chậm bước tiến của quân Nguyên để dân thành Thăng Long kịp làm kế thanh dã. Hôm ấy nhằm ngày hai mươi ba tháng Chạp (27-01-1288), Nguyễn Thức đang đi duyệt thuỷ trại, có thám thuyền về báo thuỷ binh của quân Nguyên đang tiến đến, liền họp các tướng, nói:

- Quân Nguyên đang từ Lục Đầu giang tiến về đây. Các tướng có kế gì chặn giặc không?

Võ Quý Bảo, Trương Hùng đều nói:

- Ta dàn quân chặn cửa sông mà đánh tất quân Nguyên không thể vào được.

Đỗ Nguyên Lương nói:

- Thuyền quân Nguyên lớn hơn thuyền ta, chúng ỷ thế đông mà tràn tới, ta dễ gì chặn nổi. Tôi hiến một kế tuy không diệt hết được quân Nguyên nhưng có thể làm chúng khốn đốn.

Nguyễn Thức nói:

- Ngươi cứ nói đi.

Nguyên Lương nói:

- Phía đoạn sông trên đây chừng năm dặm, lòng sông rộng mà nông, lại có nhiều bãi cát bồi, lúc nước xuống thấp, thuyền ta nhỏ có thể đi được.

https://thuviensach.vn

Thuyền giặc vào chắc chắn bị khê. Xin tướng quân cho nhử giặc vào đấy mà đánh tất thắng vậy.

Nguyễn Thức cười lớn, nói:

- Kế ấy hay lắm. Các tướng nghe lệnh. Võ Quý Bảo đội một, đem năm mươi thuyền ra đánh trận đầu từ giờ Thìn đến giữa giờ Tỵ, không cho giặc phạm vào cửa sông rồi lui về phục trong bãi lau gần cồn cát ngầm. Vương Tấn đội hai năm mươi thuyền, đánh từ giữa giờ Tỵ đến đầu giờ Mùi cũng lui về bãi phục binh. Trương Hùng đội ba, năm mươi thuyền, đầu giờ Mùi ra đánh, bấy giờ nước đã cạn, nhử cho giặc tiến vào bãi cát ngầm. Các đội phải dùng thuyền giống nhau, cờ hiệu giống nhau để giặc không phân biệt được. Khi thuyền giặc mắc cạn, tất cả các đội cùng tiến ra, tận lực đánh.

Các tướng tuân lệnh đều đem quân đi. Võ Quý Bảo dàn quân ở cửa Đại Than chờ quân Nguyên. Đầu giờ Thìn thuyền tiên phong của đại tướng Nguyên là Lưu Khuê tiến đến. Lưu Khuê vai đeo cung cứng, tay cầm giáo dài đứng trên chiếc đại hải thuyền dẫn đầu. Hai thân tướng là Chúc Dĩ, Thái Sử Khoáng cũng cầm cung đeo gươm đứng bên cạnh. Mấy trăm quân sĩ đứng phía sau, lăm lăm cung tên, sẵn sàng tác chiến. Võ Quý Bảo nói với quân sĩ:

- Quân giặc cậy thuyền lớn áp tới. Ta thuyền nhỏ nhanh nhẹn dễ xoay chuyển, dùng phên che tên, tiến lên mà đánh.

Lát sau hai bên đối trận. Quân Việt tản ra vây đánh từng thuyền quân Nguyên. Lưu Khuê cho quân bắn trả nhưng thuyền quân Nguyên to nặng, đánh trên sông rất bất lợi. Thuyền Việt cứ tản ra rồi chụm lại thành từng đội theo hiệu lệnh, năm đến mười chiếc đánh một thuyền Nguyên. Lưu Khuê vất vả lắm mới chống đỡ nổi. Khi đoàn thuyền của Ô Mã Nhi đến trợ chiến, thuyền quân Việt rút cả vào cửa sông nhưng một đội thuyền khác giống y như vậy lại tiến ra tiếp chiến. Hai bên đánh nhau suốt từ giờ Thìn đến đầu giờ Mùi, quân Việt lại thay một đội thuyền khác. Lúc này nước sông đã

https://thuviensach.vn

xuống nhiều, thuyền quân Việt ngược nước chạy. Lưu Khuê không biết là kế, hô quân đuổi gấp. Thuyền Việt cứ giữa dòng mà bơi. Lưu Khuê nói với Chúc Dĩ và Thái Sử Khoáng rằng:

- Bọn này bơi ở giữa dòng thế nào cũng bị ta bắt sống. Các ngươi thúc những thuyền sau chèo gấp lên.

Lưu Khuê có biết đâu chính giữa sông mới là nơi nông nhất. Tốp thuyền quân Nguyên đi đầu chệt cả vào bãi cát không sao xoay xở được. Tốp đi sau đâm ngay vào hông tốp đi trước làm nhiều thuyền bị vỡ. Lính Nguyên lóp ngóp lội dưới lòng sông. Bỗng một hồi trống đồng vang lên. Quân Việt trong các bãi lau xông ra nhiều không biết bao nhiêu mà kể. Tên bay như mưa, pháo nổ vang dội trên mặt sông. Hai bên đánh nhau suốt từ chiều đến đêm. Quân Nguyên chết hại nhiều lắm. Thái Sử Khoáng trúng tên, chết lăn trong lòng thuyền. Lưu Khuê, Chúc Dĩ cố đánh đến lúc nước lên, thuyền Ô Mã Nhi vào được cứu thoát. Nguyễn Thức thấy nước sông lên to, quân Nguyên vào được mới cho quân ngừng đánh, rút về đoạn sông bên rừng Hoa Lâm. Đỗ Nguyên Lương nói:

- Nơi đây rừng cây rậm rạp, địa thế thuận lợi. Tướng quân nên mai phục ở chỗ này mà đánh.

(Hoa Lâm: Sách An Nam chí lược chép là Diệp Lâm. Nhà nghiên cứu Nguyễn Lương Bích cho rằng nơi này chính là Hoa Lâm, khu vực từ thôn Đông Trù tới đầu cầu Đuống ngày nay. Kết hợp với nhiều tài liệu khác, thấy rằng ý kiến của nhà nghiên cứu Nguyễn Lương Bích là có cơ sở)

Thật là:

Vừa bày trận lớn trên bãi cạn

Lại muốn phục binh cạnh rừng già

https://thuviensach.vn

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem Nguyễn Thức có phục kích quân Nguyên ở cạnh rừng Hoa Lâm hay không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 52

Thoát Hoan lúng túng ở Thăng Long

Văn Hổ mất lương tại Cửa Lục

Nguyễn Thức nói:

- Chỗ này lòng sông hẹp, nước chảy khá mạnh, dùng cả đại đội thuỷ binh mà đánh chưa chắc đã hay.

Đỗ Nguyên Lương nói:

- Tướng quân dạy rất phải. Chỉ nên để năm mươi thuyền của Võ Quý Bảo ngăn không cho giặc đi quá nhanh. ở đây rất thuận cho việc đặt phi thạch cơ. Tôi cùng Vương Tấn đem quân sĩ lên cả trên bờ, dùng cung mạnh cùng hồi hồi pháo mà đánh, nhất định quân giặc khó qua được.

(Phi thạch cơ: Máy bắn đá)

Vương Tấn nói:

- Xin tướng quân cho đánh bằng mã phong pháo để đốt thuyền quân giặc.

Nguyễn Thức nói:

- Mã phong pháo thuộc loại thần công hoả khí, chế tạo nó rất là tốn kém, chỉ những trận chủ chốt mới dùng đến, chưa được lệnh không thể đem

https://thuviensach.vn

dùng bừa. Làm theo kế của Đỗ Nguyên Lương hay đấy. Trương Hùng đem số thuyền còn lại lên đợi quân ta ở cửa Lô giang. Còn tất cả y kế thi hành.

Quân Việt mai phục đâu vào đấy, đầu giờ Thìn hôm sau thuyền quân Nguyên tiến đến. Lúc ấy nước đang to, lòng sông đầy ăm ắp nhưng không chảy xiết. Nguyễn Thức sai Võ Quý Bảo đem quân chăng xích sắt ngang sông để cản thuyền quân Nguyên. Quả nhiên đoàn thuyền tiên phong của Lưu Khuê tiến vào, bị xích sắt mắc bánh lái, không sao xoay xở được. Nguyễn Thức phất cờ hiệu, Đỗ Nguyên Lương, Vương Tấn cùng cho quân hai bên bờ bắn hồi hồi pháo xuống lòng sông. Những tảng đá lớn đập gẫy cột buồm, vỡ ván thành thuyền làm quân Nguyên hốt hoảng kêu gào, lăn xuống sông vô số. Võ Quý Bảo đem năm mươi thuyền nhẹ tiến đánh, bắn chết quân Nguyên nhiều lắm. Lưu Khuê hô quân chống trả quyết liệt. Hai bên đang đánh nhau hăng, Phàn Tiếp mang quân đổ lên bờ, đánh vào trận địa quân Việt. Đỗ Nguyên Lương, Vương Tấn chống không lại, chỉ có đội quân thánh dực do Nguyễn Thức trực tiếp chỉ huy cầm cự được một lúc. Quân Nguyên tràn lên đông quá, không thể kéo dài trận đánh, Nguyễn Thức cho toàn quân rút về cửa sông Phú Lương nơi có Trương Hùng đón rồi tất cả lên thuyền xuôi đến Đông Bộ Đầu. Phàn Tiếp thấy quân Việt đã lui mới cho binh thuyền tiến ra sông Phú Lương. Ô Mã Nhi phía sau truyền lệnh không được sang sông. Đào Đại Minh, Trần Trọng Đạt, Bồ Tý Thành đều nói:

- Quân ta nhân đà đang thắng mà đuổi đánh quân Nam, chiếm lấy Đại La có hơn không?

Ô Mã Nhi nói:

- Chiếm Đại La đâu có khó gì. Chỉ sợ chiếm rồi lại không giữ nổi mà thôi. Đánh nhau với bọn người Nam này thấy nó chạy chớ có vội mừng. Tốt nhất cứ đóng bên này sông đợi thái tử cùng bình chương đến định liệu.

https://thuviensach.vn

Phàn Tiếp, Lưu Khuê tuân lệnh, cho đóng thuỷ trại bên tả ngạn sông Phú Lương. Ô Mã Nhi lại sai Trần Trọng Đạt đem năm nghìn quân lên lập sẵn doanh trại trên bến Bồ Đề để đợi đón Thoát Hoan (Cũng có tài liệu nói rằng Thoát Hoan đi đường thuỷ từ Vạn Kiếp đến Thăng Long cùng với Ô Mã Nhi). Hai hôm sau Thoát Hoan cùng bọn Áo Lỗ Xích, Bột La Hợp Đáp Nhi dẫn quân đến. Các tướng đều xin sang sông đánh Đại La. Thoát Hoan nói:

- Đại quân ta đã đến cả đây nhưng binh lương đường bộ chưa đến Nội Bàng, Trương Văn Hổ chưa đến Vạn Kiếp, lại không biết đại binh của quân Nam đóng ở nơi nào, khinh suất tiến sang sông hoặc giả bị chúng vây chẳng khốn lắm sao. Chi bằng hãy đợi vài ngày nữa xem hai đường lương thảo có đến được không rồi sẽ liệu.

Áo Lỗ Xích nói:

- Tôi đồ là vua tôi người Nam đã bỏ thành mà đi cả rồi. Dẫu ta mang quân sang sông cũng không có trở ngại gì.

Thoát Hoan nói:

- Ta ngại nhất việc vua tôi chúng bỏ đi, như vậy chẳng khi nào thực hiện đánh lớn thắng nhanh được. Vả lại, năm trước chúng dùng nhiều hoả khí để đánh quân ta nhưng lần này chưa thấy động tĩnh gì, các tướng giỏi của chúng như Trần Nhật Duật, Trần Quang Xưởng, Phạm Ngũ Lão, Trần Quang Khải cũng chưa thấy ra quân, chứng tỏ chúng còn có mưu toan chi đây. Các ngươi chớ coi thường.

Áo Lỗ Xích nói:

- Tôi xin cử một đội thám binh sang sông để dò tin quân Nam.

Thoát Hoan nói:

https://thuviensach.vn

- Không phải là một đội mà là vài bốn đội. Tìm khắp cả các vùng xung quanh xem có quân Nam đồn trú hay không.

Áo Lỗ Xích vâng lệnh, gọi Dịch Lợi, Phương Võ Thực, Thụ Đinh Phong đến, dặn:

- Ba các ngươi mỗi người mang theo năm tên quân tân phụ, giả làm người Tống, sang sông dò tình hình quân Nam trong ngoài thành Đại La rồi về báo ngay để thái tử mang quân sang đánh.

Ba tướng vâng lệnh, cải trang, đem quân sang sông, chiều hôm sau về báo:

- Thành Thăng Long vắng lặng không người. Ngay cả tiếng chó cắn, gà kêu cũng tuyệt nhiên chẳng thấy.

Thoát Hoan nói:

- Ta biết mà. Sang sông bây giờ là mắc ngay vào bẫy của quân Nam.

Tham chính là Phàn Tiếp nói:

- Quân ta đã đến đây dẫu không sang sông cũng không ở lâu một nơi trống trải như thế này được. Xin thái tử sớm định liệu.

Đường Tông, Đáp Lạt Xích, Tích Lệ Cơ cùng nói:

- Theo chúng tôi chi bằng cứ sang chiếm Đại La lấy chỗ mà ở, quân Nam có kéo đến, ta còn có thành trì chống giữ, chẳng hơn ở lại đây hay sao?

(Về Tích Lệ Cơ còn có nhiều tài liệu giải thích khác nhau. Có tài liệu gọi là Tích Lệ Cơ Ngọc, có tài liệu cho rằng nhân vật này chỉ có tên là Tích Lệ Cơ còn chữ "Ngọc" là do chép nhầm từ chữ "Vương" mà ra. Cuốn Việt Nam sử lược (VNsl) của Trần Trọng Kim trang 160 chép: "Tích Lệ, Cơ

https://thuviensach.vn

Ngọc" như vậy là hai người khác nhau. Ở đây xin không bàn về sự đúng sai của những quan điểm trên. Có điều các tài liệu đều thống nhất nhân vật ấy là một vị thân vương)

Thoát Hoan nói:

- Các ngươi đã quyết như vậy, phải bắc cầu phao thông hai bên bờ cho quân ta đi lại. Khi tác chiến sẽ thuận lợi.

Bột La Hợp Đáp Nhi can:

- Thái tử dù có sang sông cũng không nên bắc cầu phao.

- Vì sao vậy?

- Lần ra quân này đại binh của ta dùng rất nhiều thuyền chiến để thi thố với quân Nam. Bắc cầu phao ngăn cản đường sông, thuyền chiến còn có ích lợi gì. Quân Nam dùng toàn thuyền nhỏ, bốn năm người có thể khiêng qua cầu được. Thuyền của quân ta to nặng liệu có làm như vậy được không?

Thoát Hoan nói:

- Bột La Hợp Đáp Nhi bàn rất phải. Suýt nữa ta không tính đến việc này.

Các tướng còn đang bàn, có quân vào báo vua An Nam cho sứ đến. Áo Lỗ Xích nói:

- Thái tử đã mang quân đến đây, vua Nam còn có gì để nói mà cho sứ đến. Chi bằng chém sứ rồi tiến binh sang sông chiếm lấy Thăng Long là xong.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Chiếm được Thăng Long mà gọi là xong thì nhà Nguyên ta đã xong việc ở đây hai lần rồi. Xin thái tử cứ để cho sứ An Nam vào xem chúng nói làm sao.

Thoát Hoan nghe lời Bột La Hợp Đáp Nhi, cho sứ vào. Sứ Việt mặc áo tước vương vào chào Thoát Hoan, nói rằng:

- Tôi là Minh Hiến vương Trần Uất có lời chào thái tử Trấn Nam vương.

(Nguyên sử có chép việc vua Trần cho người chú đến gặp Thoát Hoan ở tả ngạn Nhĩ Hà. Minh Hiến vương Trần Uất là con út Trần Thái Tông tức là chú út của Trần Nhân Tông)

Thoát Hoan hỏi:

- Ta đã đến đây cớ sao vua An Nam không chịu diện kiến?

Trần Uất nói:

- Nước tôi là nước nhỏ, không lỗi lầm gì mà nhà Nguyên nhiều lần cất quân sang đánh, khiến cho muôn dân bá tính không được yên ổn. Chúa thượng tôi cũng muốn đến hội diện với thái tử nhưng còn e ngại. Nay thái tử đã đến đây, chúa thượng tôi xin nhường thành trì, mang trăm họ ra nơi thảo dã. Chỉ xin thái tử đừng tàn hại bách tính là chúa thượng tôi biết ơn lắm rồi.

Thoát Hoan được nghe Trần Uất tâng bốc mấy câu, sướng lắm mới bảo lý vấn quan là Sát Hãn dịch lại lời mình rằng:

- Vua tôi các ngươi quả là gan to tày núi, dám phục quân đánh lại thiên binh làm chết hại nhiều lính thiên triều, thuyền bè vỡ vô số. Nếu quả vua ngươi có lòng sợ hãi, hãy mau cung cấp lương thảo cho quân ta rồi đến hội

https://thuviensach.vn

kiến. Bằng không, có tránh trốn ở nơi đồng hoang núi thẳm ta cũng bắt bằng được. Lúc ấy dẫu có hối cũng không kịp nữa. Thôi! Cho về.

Áo Lỗ Xích nói:

- Xin thái tử chớ thả sứ Nam. Qua lời nói của nó, chỉ thấy toàn những điều tâng bốc để mê hoặc lòng người chứ chẳng có chút thực tình nào cả.

Bột La Hợp Đáp Nhi cũng nói:

- Lời quan bình chương rất là chí lý. Xin thái tử chớ cho sứ Nam về mà giam lại để sau định liệu.

Tích Lệ Cơ nói:

- Hai nước giao tranh cũng không ai chém sứ bao giờ. Thái tử đã nói cho về thì nên cho về để giữ chữ tín. Có như vậy mới thu phục được lòng người.

Thoát Hoan bảo:

- Lời thân vương nói rất phải. Các ngươi hãy cho sứ về ngay. Kẻ nào ngăn trở sẽ bị quân luật.

Trần Uất đi rồi, Áo Lỗ Xích nói:

- Tôi xin cử vài đội thám binh nữa sang sông xem thực tình có gì thay đổi hay không.

Thoát Hoan nói:

- Được! Ngươi cứ lo việc ấy đi.

Áo Lỗ Xích gọi:

https://thuviensach.vn

- A Bát Xích nghe lệnh. Ngươi trực tiếp mang vài đội thám binh sang xem xét tình hình Đại La một lần nữa cho ta.

A Bát Xích tuân lệnh, dẫn bọn Tích Đô Nhi, Dịch Cát cùng mươi tên lính sang sông, vào tìm khắp trong thành ngoài nội không thấy dấu vết gì của quân Việt, cũng chẳng kiếm được hạt gạo củ khoai nào, liền quay lại bến Bồ Đề báo tin. Thoát Hoan họp các tướng, truyền lệnh:

- Sáng sớm ngày mai Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp, tập trung thuyền lớn đưa quân sang sông. Đội một A Bát Xích làm tiên phong, đội hai do Bột La Hợp Đáp Nhi chỉ huy, đại quân đi thứ ba do bình chương áo Lỗ Xích thống lĩnh, đội bốn do A Lý chỉ huy. Đáp Lạt Xích, Đường Tông cùng đội thuyền của Lưu Khuê ở lại bờ bắc giữ trại Bồ Đề. Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp sau khi đưa hết quân sang sông, chiếm lấy Đông Bộ Đầu lập thuỷ trại.

Các tướng đều vâng lệnh. Sáng hôm sau hai mươi chín tháng Chạp (02-02-1288), năm đạo quân Nguyên lần lượt sang sông. Chiều hôm ấy Áo Lỗ Xích lập tướng doanh trong thành Thăng Long, nói với các tướng rằng:

- Ta nghe nói đường sang An Nam muôn trùng cách trở, ai ngờ lại chiếm được Thăng Long dễ dàng thế này. Mai là ngày tết Nguyên Đán, các ngươi cho quân ăn tết tưng bừng để mừng thắng lợi.

Trương Quân, A Lý cùng nói:

- Quân ta lương thực đã cạn cả, lấy gì mà ăn tết tưng bừng. Đội của chúng tôi chỉ vài ba ngày nữa là hết sạch không còn tí gì. Xin bình chương hãy cho đánh ngay ra các vùng xung quanh, dẫu có được lúa kẹ, khoai non còn hơn phải nhịn đói.

Các tướng đang bàn, có thám binh về báo:

- Vua An Nam đóng quân rất đông từ ải Cảm Nam dọc theo sông Cái đến tận Thiên Trường, ngày đêm cho người rình rập Đại La.

https://thuviensach.vn

(Cảm Nam: Địa điểm này có nhiều tài liệu chép là khác nhau. Trong cuốn VNsl của Trần Trọng Kim trang 157 chép là Hám Nam)

Áo Lỗ Xích lập tức cho người đi mời Thoát Hoan về tướng doanh bàn việc. Thoát Hoan vào Thăng Long lại nhớ đến những nơi xưa kia đã sống cùng An Tư và bọn thị nữ nên đang đi thẫn thờ trong cung thất, thấy có tin vua Trần, vội về thẳng tướng doanh nghe Áo Lỗ Xích cùng các tướng báo lại mọi chuyện. Bột La Hợp Đáp Nhi thưa rằng:

- Đã biết tin của vua Nam thì nên đánh ngay để trừ đi. Ngày nào chưa bắt được vua Nam, tai hoạ còn treo trên đầu quân ta ngày ấy. Vả lại không đánh ngay, vài ngày nữa hết lương thực, có muốn đánh cũng không được.

Tham chính Phàn Tiếp cũng nói:

- Lời của vạn hộ đại tướng quân nói rất phải. Có ba điều khiến ta nên đánh ngay đi.

Thoát Hoan hỏi:

- Ba điều ấy là gì? Ngươi hãy nói cho các tướng cùng nghe.

Phàn Tiếp nói:

- Ba điều ấy: Một là quân ta đã cạn lương, không đánh ngay để tìm quân lương không được. Hai là ta chỉ mong đối đầu với đại binh của vua Nam để đánh lớn thắng nhanh, điều ấy nay đã đến. Ba là ngày mai tết Nguyên Đán, quân Nam mải ăn tết, tế lễ ông bà, lơ là phòng bị. Ta ra quân chớp nhoáng đánh nhanh, chúng chống sao nổi.

Thoát Hoan cười lớn, nói:

- Phàn tham chính đã chín chắn lên rất nhiều. Ra quân lần này các tướng đều biết lo toan, ta tin rằng thế nào cũng thành đại sự. Ngày mai ta

https://thuviensach.vn

cùng bình chương quân sư đích thân đem quân đi bắt vua Nam.

Thoát Hoan vừa dứt lời có lính quân hiệu vào báo việc đạo quân của Ái Lỗ, A Thai đã đến Bồ Đề. Thoát Hoan nói :

- Tốt tốt.

Nói xong cử người truyền lệnh sang tả ngạn cho Đường Tông cùng Ái Lỗ giữ trại Bồ Đề. Đáp Lạt Xích, Lưu Khuê đem quân thuỷ bộ tiến đánh dọc bờ tả sông Cái, xuống qua Thiên Mạc đến Hàm Tử quan và Tây Kết. Tích Lệ Cơ cùng các tuỳ tướng là Tốc Khả Lạc Tốc, Lạc Hoa Cáp Nhi ở lại giữ Thăng Long, còn bao nhiêu quân thuỷ bộ đều xuôi xuống ải Cảm Nam.

Bấy giờ thượng hoàng Trần Thánh Tông cùng nhà vua Trần Nhân Tông đang ở Cảm Nam bàn kế chống giặc, chợt có thám mã về báo quân Nguyên theo ba đường thuỷ bộ tiến xuống. Tá Thiên vương Trần Đức Việp nói:

- Xin thượng hoàng cùng hoàng thượng dời xa giá về Thiên Trường. Thần sẽ cử tướng chặn đánh quân giặc.

Thượng hoàng nói:

- Khanh dặn các tướng chỉ cần làm chậm bước tiến của giặc chứ không cần cố giữ. Để cho quân giặc tiến xuống nhưng không gặp được quân ta. Bị hẫng nhiều lần tất cái khí hăng của chúng sẽ nản dần đi nhưng chớ để chúng lấy được lương thực dù chỉ là một củ khoai, hạt gạo.

Trần Đức Việp nói:

- Thần đã hiểu thánh ý của thượng hoàng rồi. Cắt đặt xong mọi việc, thần sẽ theo ngay.

https://thuviensach.vn

Thuyền của nhà vua đi rồi, Trần Đức Việp gọi Trung Hiến hầu Trần Dương đến, dặn:

- Ngươi mang quân sang đóng giữ ở Hàm Tử quan chỉ cần chặn giặc cho thuyền của thượng hoàng cùng hoàng thượng về đến Thiên Trường, ngươi cũng rút quân qua cửa Hải Thị mà đến Đằng châu đợi lệnh.

Trần Dương nhận lệnh mang quân đi. Đức Việp hỏi các tướng:

- Ai dám ở lại đây chặn cánh quân lớn của Thoát Hoan, Ô Mã Nhi?

Trung Thành vương, Nhân Đức vương, Trần Quốc Thành, Chiêu Thành vương, Minh Hiến vương đều xin ở lại. Trần Đức Việp nói:

- Không cần nhiều người đến thế. Mặt bộ xin Minh Hiến vương thúc đảm nhận cho. Mặt thuỷ ta giao cho Trần Quốc Thành. Hai người chỉ cần giữ đến qua giờ Tuất đêm nay rồi cũng về cả Thiên Trường để hộ giá.

(Tá Thiên vương Trần Đức Việp là em Trần Nhân Tông nên cũng gọi Minh Hiến vương Trần Uất bằng chú)

Hai tướng nhận lệnh, dàn quân đợi giặc còn Tá Thiên vương Trần Đức Việp xuôi thuyền theo nhà vua về Thiên Trường trước. Minh Hiến vương Trần Uất bảo Trần Quốc Thành rằng:

- Quân ta ít, quân giặc đông mà trời đã về chiều, nên nghi binh để chúng không biết lực lượng của ta.

Trần Quốc Thành nói:

- Vương công bàn rất phải. Tôi sẽ cho quân cắm nhiều cờ, đuốc trong các bãi lau để lừa chúng. Vương công cứ lo việc trên bờ.

Trần Uất nói:

https://thuviensach.vn

- Ngươi kìm chân thuỷ quân của giặc cốt sao cho chúng loanh quanh ở đây, khi nào thấy trong doanh của ta lửa cháy bốc cao hãy xuôi thuyền về Thiên Trường.

Trần Quốc Thành cho quân y kế thi hành. Trần Uất lại gọi Trịnh Sửu, Võ Mĩ đến, dặn:

- Hai ngươi mỗi người mang ba nghìn quân lên gò Long Vu, Phượng Cốc đợi lúc trời tối đốt thật nhiều đuốc để quân Nguyên tưởng đại binh của ta vẫn còn ở đây, khi nào nhìn thấy lửa cháy trong đại luỹ, cứ từ từ mang quân về Thiên Trường. Bọn chúng không dám đuổi đâu.

Hai tướng vâng lệnh mang quân đi. Giữa giờ Thân, tướng tiên phong của quân Nguyên là A Bát Xích dẫn tiền đội đến trước luỹ. Trần Uất gọi Hồ Sĩ Bàng đến, dặn:

- Ngươi mang ba nghìn quân ra luỹ, bày trận đánh với nó, vờ thua chạy, nhử cho quân chúng tiến sát đến chân luỹ. Ta sẽ có phép khu xử.

Hồ Sĩ Bàng nhận lệnh, cầm thương lên ngựa, dẫn quân ra khỏi luỹ. A Bát Xích trông thấy quân Việt kéo ra, bảo với Tích Đô Nhi, Dịch Cát rằng:

- Các ngươi giữ vững góc trận để ta bắt tên tướng Nam này.

Nói xong, thúc ngựa xông lên, quát:

- Tên tướng Nam man mọi kia! Thấy thiên binh đến sao không bảo chúa ra hàng còn muốn chết cả lũ ư?

Hồ Sĩ Bàng cười lớn, nói:

- Quân giặc Hồ không biết ăn lúa, nói chi lạ vậy. Các ngươi dẫn quân đến chỗ chết còn muốn ai hàng đây?

A Bát Xích nóng tiết, nói:

https://thuviensach.vn

- Thằng này không biết sợ là gì. Để ta cho mày về chầu ông bà ông vải.

Nói xong hoa đao chém tới. Hồ Sĩ Bàng đưa thương đón đánh. Hai bên đánh nhau được hơn mười hiệp, Hồ Sĩ Bàng vờ đâm trượt một nhát rồi quất ngựa, hô quân bỏ chạy vào luỹ. A Bát Xích tưởng địch thủ thua thật, thúc quân đến phá luỹ, không ngờ Trần Uất trên luỹ đã giăng sẵn tên nỏ, bẫy đá dội xuống. Quân Nguyên đang ào ạt xông lên, không kịp ngừng lại, hoá ra người ngựa chìm trong một trận đại hỗn vũ tên đạn, chết hại nhiều lắm. A Bát Xích đang múa đao gạt đỡ. Trần Uất đứng trên lầu thành trông thấy, bảo các tướng:

- Các ngươi xem ta bắn tên tướng này.

Nói xong giương cung đặt tên, bắn một phát. Mũi tên trúng ngay vào tay tả của A Bát Xích. A Bát Xích vốn đã nghe nói nhiều về tên thuốc độc của quân Việt, liền tự rút cây đoản kiếm rạch tay áo, khoét một miếng thịt lớn vứt ra, máu chảy đầm đìa. Lát sau miếng thịt biến thành màu tím lịm. A Bát Xích không đánh nhau được nữa nhưng cũng chính vì việc khoét thịt ấy mà thoát chết. Quân Nguyên thấy chủ tướng bị thương, vội lùi cả lại. Lúc sau Thoát Hoan, Áo Lỗ Xích dẫn đại binh đến, thấy trên bờ dưới sông chỗ nào cũng đầy những cờ đuốc của quân Việt. Áo Lỗ Xích nói:

- Trời tối rồi mà quân Nam đã có phòng bị trước. A Bát Xích lại bị thương. Ta nên để đến sáng mai hãy tiến đánh.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Đại binh của vua Nam ở đây chính là trời muốn diệt chúng. Ta nên đánh ngay đi mới phải, để đến sáng mai sợ chúng chạy mất.

Các tướng còn đang tranh cãi, lại thấy trên gò Long Vu, Phượng Cốc hai bên trống đồng nổi lên long trời lở đất. Hàng vạn ngọn đuốc bỗng dưng cháy sáng lên. Quân việt reo hò như muốn sẵn sàng tiếp chiến.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nói:

- Trên bộ, dưới nước, chỗ nào cũng có quân Nam. Nhất định đây là điểm chúng muốn quyết chiến với ta, cần phải thận trọng mới thắng được. Lời bàn của bình chương quân sư rất phải. Cứ đợi thám binh về xem tình hình quân chúng thế nào. Sớm mai ta tiến đánh cũng chưa muộn.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi sợ đây chỉ là kế nghi binh, còn vua Nam đã đi xa rồi.

Áo Lỗ Xích không muốn đánh đêm nên nói:

- Chính A Bát Xích cũng nghĩ như vậy, khinh suất tấn công mới suýt bỏ mạng.

Trong lúc các tướng còn đang tranh cãi, bỗng đâu chiến luỹ quân Việt phát hoả, lửa cháy rực trời, ánh sáng chiếu xa đến mười mấy dặm. Quân Việt trên gò Long Vu, Phượng Cốc kéo một hàng dài từ từ xuôi về hướng đông. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Đây chẳng phải là thời cơ tốt cho chúng ta tiến đánh hay sao!

Áo Lỗ Xích ngăn lại, nói:

- Không được! Quân ta không tiến đánh, bỗng dưng trại quân kia bốc cháy rồi từ từ lui binh. Hẳn là chúng dùng kế dụ chiến. Nếu tiến vào là mắc bẫy đấy.

Nói xong, truyền lệnh cho các đội dừng binh lập trại, giữ. Bột La Hợp Đáp Nhi ngán ngẩm đi ra, than rằng:

- Đánh đấm thế này ta e mọi sự rồi thành công cốc mất thôi.

https://thuviensach.vn

Sáng hôm sau Thoát Hoan, áo Lỗ Xích cho quân tiến đánh từ sớm nhưng các tướng về báo chẳng thấy một tên quân Nam nào. Khắp nơi chỉ toàn cuống đuốc cháy rụi trơ lại. Thoát Hoan than:

- Ta lại bị quân Nam lừa nữa rồi. Hoá ra cẩn thận quá cũng có khi hỏng việc.

Bột La Hợp Đáp Nhi càu nhàu:

- Tôi đã đoán ra quân Nam chỉ nghi binh thôi nhưng thái tử cùng bình chương lại không nghe.

Thoát Hoan bảo:

- Hữu thừa Bột La Hợp Đáp Nhi quả đúng là người tinh tường.

Nói xong lệnh cho ba quân tiến thẳng xuống Thiên Trường. Quá trưa hôm ấy đến nơi nhưng Thiên Trường cũng vắng lặng không một bóng người. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Chưa biết chừng vua Nam dụ chúng ta xuống đây để cho Trần Quốc Tuấn đánh mặt sau thì quân ta bị kẹp vào giữa, lại hết lương ăn biết làm thế nào!

Thoát Hoan nói:

- Nếu có chuyện ấy, quân ta nguy mất. Phải quay ngay lại Thăng Long.

Áo Lỗ Xích nói:

- Thái tử quay lại Thăng Long, nên để tướng ở lại giữ Thiên Trường.

Phàn Tiếp nói:

https://thuviensach.vn

- Không nên! Đã về thì về hết. Lần trước ta rải quân chốt giữ các nơi, cuối cùng bị quân Nam nó quét cho một trận sạch cả.

Thoát Hoan nghe theo lời ấy, mới lệnh cho các tướng rút cả về Thăng Long. Ngày mồng bốn tháng Giêng về đến nơi, Thoát Hoan ra lệnh các tướng cho quân ăn tết nhưng các đội đều báo lên hết sạch cả quân lương, không còn gì để ăn nữa. Thoát Hoan gọi Áo Lỗ Xích đến, bảo:

- Ngươi mang ngay quân đánh lên các vùng núi xung quanh mà tìm lương thực của quân Nam. Cố sao được mươi ngày chắc Hạ Chi sẽ tải kịp lương đến Nội Bàng.

Áo Lỗ Xích nói:

- Tôi là bình chương tổng chỉ huy quân đội, lẽ đâu thái tử lại bắt đem quân đi cướp lương.

Thoát Hoan nói:

- Bây giờ không thể nói đến đánh đấm gì nữa. Có lương thì sống, không lương thì chết. Ngươi nói ta nghe xem có việc gì lớn hơn đi cướp lương lúc này.

Áo Lỗ Xích không dám nói gì nữa. A Bát Xích nói:

- Tôi xin cùng đi giúp quan bình chương một tay.

Áo Lỗ Xích nói:

- Nhà ngươi đang bị thương, đánh nhau sao được mà đi.

A Bát Xích nói:

- Tôi tuy bị thương ở tay tả nhưng tay hữu cầm đao còn vững lắm.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan nghe A Bát Xích nói như vậy, khen là người vũ dũng rồi cho theo cha con Áo Lỗ Xích đi cướp lương thực. Việc này tạm dừng ở đây, sau sẽ còn quay lại.

Xin trở lại Vân Đồn, nơi Trần Khánh Dư đang phục binh quyết đánh cướp đoàn thuyền lương của Trương Văn Hổ. Bấy giờ Trương Văn Hổ nhận được tin Ô Mã Nhi đã đánh tan quân của Trần Khánh Dư, liền lệnh cho Tạ Hữu Khuê dẫn đầu đoàn thuyền nhằm phía đảo Vạn Hoa thẳng tiến. Trong khi đó Hưng Nhượng vương Trần Quốc Tảng ở phía Nam đảo Vạn Hoa cho quân tuần tiễu biết được mọi chuyện mới gọi các gia tướng là Phùng Văn Đạt, Lê Huân, Trịnh Khai đến, dặn rằng:

- Lê Huân, Phùng Văn Đạt mỗi người lĩnh năm thuyền đi theo nguồn Tam Trĩ lên phía Bắc đảo, thuyền của chúng đến, cứ để đi qua. Khi nào thấy quân ta đổ ra đông, các ngươi chỉ việc đánh trống khua chiêng doạ cho chúng chạy nhanh lên là được. Người của ta đã đón chúng rồi.

Lúc sau thuyền quân Nguyên đến. Năm mươi chiếc đại hải thuyền cùng hàng trăm thuyền nhỏ đi kèm, kéo dài mấy dặm. Trương Vĩnh Thực cầm ngọn giáo đứng gác chân lên trụ lái của chiếc thuyền đi sau cùng, khi vừa qua phía Bắc đảo Vạn Hoa, nghe trong đảo trống đánh vang lừng, thấp thoáng có bóng thuyền quân Việt tiến ra. Trương Vĩnh Thực vội truyền tín hiệu lên cho phía trước biết. Trương Văn Hổ ra lệnh:

- Đấy chỉ là đám tàn binh của quân Nam thôi. Cứ tiến cho nhanh, kịp thuyền phía trước của Ô Mã nguyên soái là không lo gì nữa.

Quân Nguyên nghe lệnh, ra sức chèo, lại căng hết tất cả các buồm lên để đi cho nhanh, Tần Ban dẫn đường, theo lạch nước sâu mà tiến. Cả đoàn thuyền vừa đến ngang phía Nam đảo Vạn Hoa, thấy một đội thuyền chiến quân Việt ba mươi chiếc từ Đồn Sơn tiến ra, trên chiếc thuyền đi đầu phấp phới lá cờ hiệu của Hưng Nhượng vương Trần Quốc Tảng. Thuyền Việt

https://thuviensach.vn

đánh tạt ngang vào đội hình thuyền quân Nguyên. Trương Văn Hổ bảo Tạ Hữu Khuê:

- Ngươi cứ dẫn thuyền lương đi cho nhanh, để ta chống với quân Nam.

Nói xong tự mình dẫn quân nhảy sang thuyền nhỏ chống nhau với Trần Quốc Tảng. Quân Nguyên, quân việt đánh nhau kịch liệt. Tên bay như trấu vãi trên mặt sông. Binh sĩ hai bên đều tổn thương nhiều (Nguyên sử chép: Thuyền lương của Trương Văn Hổ tháng 12 năm ngoái đến Đồn Sơn, gặp 30 thuyền của Giao Chỉ. Văn Hổ đánh, số giết được tương đương nhau). Lý Ngao nói:

- Xin tướng quân chớ ham đánh. Phải giữ quân phòng khi quân Nam còn đến nữa.

Vừa khi ấy lại thấy một đội thuyền quân Việt từ phía Bắc đảo Vạn Hoa đuổi đến, chiêng trống vang lừng. Trương Văn Hổ bảo:

- Bỏ mẹ! Lại có quân Việt ở phía sau. Ngươi lệnh cho các thuyền không đánh nữa, cốt sao chạy thật nhanh cho kịp thuyền của Ô Mã nguyên soái.

Các thuyền nhỏ được lệnh, vội vã tháo chạy theo đoàn thuyền lương. Lý Ngao nói với Trương Văn Hổ:

- Thuyền quân Nam phần lớn là thuyền nhỏ, xin tướng quân cho quân sĩ lên cả thuyền lớn, dẫu quân kia có đến gần cũng không làm gì được. Quân ta ở trên thuyền to bắn xuống có lợi thế hơn.

Trương Văn Hổ nói:

- Trên thuyền to bắn xuống tuy là có lợi thế nhưng cồng kềnh, chở nặng, đi chậm, không thể ứng phó kịp với thuyền nhẹ của chúng. Ta cứ đi,

https://thuviensach.vn

khi nào thuyền quân Việt đuổi kịp, xuống thuyền nhỏ đánh lại. Trên dưới cùng đánh mới được.

Đoàn thuyền của Trương Văn Hổ chạy miết, mong thoát khỏi sự truy đuổi của Trần Quốc Tảng, buổi chiều vào đến vịnh Lục Thuỷ, bỗng nghe trên đỉnh núi đá cao nổ một tiếng pháo. Cơ man là thuyền quân Việt từ cửa Lục tiến ra chặn mất lối đi. Chiếc thuyền lớn đi đầu tung bay lá cờ hiệu của Nhân Huệ vương Trần Khánh Dư. Trương Văn Hổ kêu lên:

- Bỏ mẹ! Cái thằng cha Ô Mã Nhi phải gió này làm ăn chẳng ra sao. Nó bảo đánh tan quân Trần Khánh Dư rồi mà sao lại có Trần Khánh Dư nữa thế này?

(Vịnh Lục Thuỷ: Vịnh Hạ Long ngày nay.

Cửa Lục: Khu vực Bãi Cháy ngày nay)

Quân Việt hò reo:

- Đánh! Đánh. Sát Thát! Sát Thát!

Trần Khánh Dư khoác chiến bào, cầm ngọn giáo dài, đứng trên mũi chiếc ưng thuyền lao lên vun vút. Bên tả có Ngô Kế Trung, bên hữu có Khúc Bá Lợi. Theo sau là các đội thuyền của Ninh Cát Đại, Phan Hoành, Phạm Sĩ Thành. Quân Nguyên trông thấy thuyền quân Việt đông quá, thảy đều run sợ. Trương Văn Hổ lệnh cho quân sĩ một nửa xuống thuyền nhỏ để đánh nhau, còn một nửa ở trên thuyền lớn chống giữ. Các thuỷ thủ cứ việc chèo cho mạnh. Trong chốc lát, thuyền quân Việt vây kín lại. Phía sau quân Nguyên, thuyền của Trần Quốc Tảng cũng đuổi tới nơi. Quân Việt sau trước cùng tung quân đánh vào. Quân Nguyên cố chống nhưng không sao lại được, nhiều thuyền chiến đã bị chìm. Quân Việt ùa lên các thuyền lương của quân Nguyên, giết hết bọn thuỷ thủ, cướp lấy lương thảo. Tạ Hữu Khuê sợ hãi, cho các thuyền chạy dạt ra hướng Đông, tưởng là thoát. Ai ngờ Phạm Bình, Văn Thắng, Giang Vân phục sẵn ở các đảo đá, cùng khép chặt

https://thuviensach.vn

vòng vây. Quân Nguyên không có đường nào chạy, chết hại không biết bao nhiêu mà kể. Trương Văn Hổ thấy thuyền lương đã mất gần hết vào tay quân Việt, tình thế không còn cơ cứu vãn, mới lệnh cho số thuyền còn lại vứt bớt lương thảo xuống biển để chạy cho nhanh. Trương Vĩnh Thực đang múa ngọn giáo gạt tên. Giang Vân trông thấy, cầm cây lao phóng tới. Ngọn lao xuyên từ bụng sang lưng. Trương Vĩnh Thực rơi xuống nước chết ngay. Tạ Hữu Khuê bị quân Việt đuổi sát, luống cuống không biết chạy vào đâu, bị Trần Quốc Tảng bắn một phát. Mũi tên trúng vào vai, Tạ Hữu Khuê rơi xuống biển, ngoi lên ngụp xuống kêu cứu nhưng chẳng có ai vớt, lúc sau chìm nghỉm. Lý Ngao nói với Trương Văn Hổ:

- Quân sĩ chết gần hết rồi, xin tướng quân lên chiếc thuyền to kia mà chạy mới có thể thoát được.

Trương Văn Hổ nói:

- Thôi! Ta đành chết ở đây, chứ về mà chịu nhục hình của vua Nguyên dẫu chết cũng khó mà nhắm mắt.

Nói xong rút gươm định tự sát. Lý Ngao giằng vội lấy thanh gươm, nói:

- Xin tướng quân chớ vội phẫn thân, không về với nhà Nguyên mà trở lại Quỳnh châu làm đầu lĩnh thì vua Nguyên làm gì được ngài.

Trương Văn Hổ như bừng tỉnh, nói:

- Phải đấy! Ngươi không nhắc hẳn ta quên mất.

Hai người vội vã lên chiếc thuyền lớn hối thuỷ thủ chèo mải miết về hướng Đông, bỏ lại đằng sau toàn bộ lương thảo cùng bọn tàn quân không có người thống lãnh làm mồi cho những tay nỏ của quân Việt. Trần Khánh Dư, Trần Quốc Tảng đại thắng trận ấy, thu được không biết bao nhiêu lương thảo cùng quân cụ, bắt được rất nhiều tù binh, liền báo tin về cho nhà

https://thuviensach.vn

vua biết. Người đời sau gọi trận đánh này là trận Vân Đồn Cửa Lục. Các sử gia Đại Việt đều đánh giá cao chiến thắng này.

(Trong cuốn Vsta Ngô Thì Sĩ viết rằng: Việc đánh lui được giặc trong thời Trùng Hưng, ai cũng khen nhiều về trận thắng ở sông Bạch Đằng của Hưng Đạo nhưng không bằng trận thắng ở Vân Đồn của Trần Khánh Dư, là trương bản của các trận thắng khác đó (bản dịch trang 232).)

Đây nói đoàn thuyền của Phí Củng Thần vừa qua được cửa Vạn Ninh một đoạn, thấy vài chiếc thuyền nhỏ của quân Nguyên hớt hải chèo chạy ngược về. Thuyền nào cũng đầy quân lính thương vong, máu me đầy mình. Phí Củng Thần chặn lại hỏi. Những người lính ấy thưa rằng:

- Tướng quân ơi! Mau quay về ngay thôi! Thuyền lương của ta bị Trần Khánh Dư cướp sạch rồi. Ô Mã nguyên soái chẳng biết đi đằng nào. Còn Trương tướng quân đã chạy về Quỳnh châu. Chúng tôi may giữ được mấy chiếc thuyền nát chạy vội mới về được đến đây. Bây giờ đi ngay thì được chứ để chúng đuổi đến khó mà chạy thoát.

Phí Củng Thần nghe nói vậy, bội phần sợ hãi, vội vàng đổi tiền quân thành hậu quân, bắt thuỷ thủ chèo gấp ngược đường mà về. Vừa đến cửa Vạn Ninh, thấy năm sáu chục thuyền chiến của quân Việt tiến ra vây đánh. Trên chiếc ưng thuyền đi đầu có một tướng Việt tay cầm giáo dài, nói to lên rằng:

- Ta là Nhân Đức hầu Trần Toàn trấn giữ nơi này, được Nhân Huệ vương dặn rằng chỉ cho các ngươi vào mà không cho ra. Các ngươi đã cùng đường sao không hàng đi, còn định chạy đằng nào?

Trong đám lính Nguyên vừa chạy về đến đây có người biết, nói:

- Tên tướng Nam này chính là kẻ đã bắt mất đoàn thuyền của Từ Khánh.

https://thuviensach.vn

Quân Nguyên nghe nói vậy, hồn vía rụng rời. Người người kêu khổ. Phí Củng Thần nói:

- Thế này ta đến ngày tận mạng mất rồi.

Khổng Kỳ Trúc nói:

- Xin tướng quân chớ sợ. Tôi biết một con đường nhỏ men theo đảo Vĩnh Thực về hướng Đông. Quân ta qua được dãy đảo ấy, có thể vượt bể mà về Quỳnh châu.

Phí Củng Thần nói:

- Trăm sự nhờ trời vậy. Ngươi cứ dẫn đường đi.

Trần Toàn thấy thuyền quân Nguyên rẽ ngang theo bờ đảo Vĩnh Thực mà đi, lập tức cho quân truy đuổi. Phí Củng Thần thấy thế nguy, mới hô quân vứt những bó cỏ khô xuống biển, tạo thành chướng ngại vật. Thuyền quân Việt bị những bè cỏ nổi đầy mặt nước ngăn trở, không thể đuổi nhanh vì thế mà đoàn thuyền của Phí Củng Thần thoát được ra khơi về Quỳnh châu.

Bấy giờ vua Trần đóng thuỷ trại ở biển Đại Bàng, nhận được tin Trần Khánh Dư đánh tan đoàn thuyền lương của Trương Văn Hổ. Thượng hoàng cả mừng, phán rằng:

- Chỗ trông cậy của quân Nguyên là lương thảo khí giới, nay đã bị ta bắt được, sợ nó chưa biết, có thể còn hung hăng chăng.

(Nguyên văn ĐVsktt)

Nội minh tự là Đinh Củng Viên tâu rằng:

- Xin thượng hoàng cho đem những tên lính giặc bị bắt về Vạn Kiếp thả vào doanh trại quân Nguyên, tất quân chúng biết tin phải rối loạn.

https://thuviensach.vn

Thượng hoàng y theo lời tấu ấy. Quả nhiên Trình Bằng Phi, A Lý cùng tướng sĩ rối cả lên. Tuỳ tướng của A Lý là Thiết Mộc Kha nói:

- Tốt nhất hai tướng quân nên báo cho thái tử biết để còn định liệu.

Trình Bằng Phi nghe theo lời ấy liền cho ngựa hoả tốc đưa tin đến Thăng Long. Ở Thăng Long, bố con Áo Lỗ Xích đang cùng A Bát Xích đi cướp lương chưa về. Thoát Hoan cùng các tướng được tin, người nào cũng cuống cả lên. Thoát Hoan cho đòi Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp đến, mắng rằng:

- Các ngươi chỉ có mỗi việc hộ tống đoàn thuyền lương mà không xong. Bây giờ lương thảo mất hết rồi, lấy gì mà nuôi quân lính đây? Tội các ngươi thật chẳng thể tha. Võ sĩ đâu! Mang ngay Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp ra chém cho ta.

Bột La Hợp Đáp Nhi can rằng:

- Việc thuyền lương bị đánh chưa chắc đã là sự thật. Tôi e rằng đây là mưu kế của người Nam làm rối lòng quân ta chăng? Ngày xưa Tào Tháo giết Trương Doãn, Sái Mạo mà Chu Du cười thầm. Nay thái tử nóng vội một lúc, giết mất hai viên đại thuỷ sư của mình chẳng làm cho Trần Quốc Tuấn sướng rên lên hay sao? Xin thái tử hãy đợi bình chương quân sư về rồi hãy liệu.

(Tào Tháo đem 83 vạn quân đánh Đông Ngô, cử Sái Mạo, Trương Doãn làm thuỷ sư đô đốc. Tướng Ngô là Chu Du biết tài hai người ấy, dùng kế ly gián làm Tào Tháo giết nhầm tướng tài của mình)

Thoát Hoan nghe nói vậy mới đuổi Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp ra ngoài. Chiều hôm ấy Áo Lỗ Xích cùng con trai là Thoát Hoàn Bất Hoa và đại tướng hữu thừa A Bát Xích đi cướp lương trở về, Thoát Hoan gọi lên hỏi:

- Có cướp được cái gì cho quân sĩ ăn không?

https://thuviensach.vn

Áo Lỗ Xích nói:

- Chúng tôi đã cho quân tìm khắp các dãy núi quanh đây, tuyệt nhiên không thấy có chút lương thực nào nhưng...

Áo Lỗ Xích chưa nói hết câu, Thoát Hoan giãy nảy lên bảo:

- Thế thì chết! Thế này thì chết đói thật rồi. Cái thằng Ô Mã Nhi làm không nên việc. Bay đâu! Bắt ngay Ô Mã Nhi đem chém. Kẻ nào còn can ngăn nữa cũng giết không tha.

Thật là:

Cứ tưởng lập công phò thái tử

Nào ngờ hoá tội chết không đành.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem tính mạng Ô Mã Nhi thế nào. Cảm ơn sự theo dõi của bạn.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 53

Hạ Chi thương khóc Mã Lục Sư

Ô Mã đi tìm Trương Văn Hổ

Đang nói Thoát Hoan giận Ô Mã Nhi không hộ tống thuyền lương cẩn thận để quân Việt cướp mất, thét võ sĩ lôi ra chém, lại không cho ai can ngăn. Tham tri chính sự là Bất Nhan Lý Hải Nha nghe vậy liền tức tốc vào thẳng tướng doanh. Thoát Hoan trông thấy, hỏi:

- Tham chính đến có việc gì?

Bất Nhan Lý Hải Nha nói:

- Tôi đến xin cho Ô Mã tham chính.

Thoát Hoan quắc mắt, hỏi:

- Ngươi không biết ai xin cho Ô Mã Nhi cũng bị giết hay sao?

- Tôi có biết.

- Có biết mà còn cố phạm. Quân đâu! Đem tên này ra giết cùng Ô Mã Nhi cho ta.

Bốn võ sĩ xông vào. Bất Nhan Lý Hải Nha nói:

- Có lời nói hay, chưa nói đã chết thì không nhắm được mắt. Thái tử hãy bình tâm nghe tôi nói xong rồi muốn giết cũng chưa muộn.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan bảo:

- Được! Ngươi không sợ chết cứ nói đi.

Bất Nhan Lý Hải Nha mỉm cười, nói:

- Sự sống chết của cái mạng tôi là rất nhỏ. Tôi chỉ lo cho số phận của mấy chục vạn quân ta cùng sự nghiệp của thái tử mà thôi. Nay dẫu Trần Khánh Dư có đánh thắng được Trương Văn Hổ cũng không thể cướp hết được lương thảo. Các thuyền lương của quân ta tất nhiên còn những cái trôi dạt trên bể lớn. Xin thái tử tha cho Ô Mã Nhi rồi cử ông ấy vượt cửa Giao Hải ngược lên biển Đại Bàng, tiến thẳng đến Nam Triệu xem có đón được ai không. Mặt khác quân ta ở đây hết lương thực, quan bình chương vào núi kiếm được mấy xe củ sắn, củ dong đem về cho quân sĩ ăn nhưng nhiều người không quen bị say chảy cả bọt mép, lử khử lừ khừ. Thái tử nên thu quân về Vạn Kiếp. ở đấy Trình Bằng Phi thế nào cũng còn ít nhiều lương thảo cho quân trụ được dăm bữa nửa tháng rồi đợi Hạ Chi, Hoàng Kiều tải lương từ Nội Bàng tới. Quân ta có được lương của Hạ Chi không còn lo gì nữa. Tôi nói xong rồi. Thái tử muốn giết, tôi xin cam lòng.

Thoát Hoan đổi nét mặt, nói:

- Ta rõ rồi! Không ai nỡ giết một người có tấm lòng như ngươi.

Nói xong, hạ lệnh tha cho Ô Mã Nhi, bắt phải cùng Phàn Tiếp đem binh thuyền đi tìm Trương Văn Hổ. Ô Mã Nhi tiếp được lệnh tha, sướng như bố sống lại, liền về thuỷ trại cùng Phàn Tiếp kéo quân xuống phía cửa Giao Hải. Chuyện này để sau sẽ nói.

Bấy giờ Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn đóng quân ở Hoá Giang (Hoá Giang: Một ngọn sông thuộc sông Thái Bình, theo VNsl của Trần Trọng Kim), được tin Trần Khánh Dư đánh tan thuyền lương của Trương Văn Hổ, mới triệu các tướng đến, rút gươm chỉ xuống sông, thề rằng:

https://thuviensach.vn

- Trận này không phá xong giặc Nguyên, quyết không về đến sông này nữa.

(Câu nói này viết theo cuốn VNsl của Trần Trọng Kim)

Nói xong, liền lệnh cho các tướng đem quân thuỷ bộ về Vạn Kiếp. Hưng Trí vương Trần Quốc Hiện nói:

- Thoát Hoan đang ở Thăng Long, sao phụ vương lại đưa quân về vây Vạn Kiếp?

Hưng Đạo vương nói:

- Quân giặc không còn lương thảo, chẳng bao lâu tất chúng tự rút về giữ Vạn Kiếp. Ta phải điều ngay quân để kịp đón đánh chúng.

Trần Quốc Hiện nói:

- Việc dùng binh cốt phải thần tốc. Xin phụ vương chuyển binh tắt qua vùng đầm lầy cho nhanh.

Hưng Đạo vương nghe theo lời ấy mới cho quân chặt tre nứa đan thành phên rải trên mặt bùn lầy để quân sĩ và ngựa đi. Vì thế mà việc chuyển quân được nhanh chóng nhưng buồn thay, các phên nứa không đỡ nổi sức nặng của con voi chiến mà Hưng Đạo vương thường cưỡi. Bốn chân voi lún dần trong bùn. Con voi như biết được chuyện gì đang xảy đến, nó rống lên thảm thiết, hươ hươ cái vòi một cách tuyệt vọng. Hưng Đạo vương rời khỏi bành voi. Người quản tượng làm đủ mọi cách nhưng không sao cho con voi nhấc chân lên được. Lát sau bùn ngập đến bụng voi, con vật rên rỉ kêu cứu. Người quản tượng nói với Hưng Đạo vương:

- Không thể nào làm gì được nữa rồi. Mời vương công lên ngựa đi cho kịp hành quân.

https://thuviensach.vn

Hưng Đạo vương xoa tay lên đầu voi, nói rằng:

- Voi khôn! Voi khôn! Vận nước đang cơn binh lửa. Ta không thể ở lại chờ ngươi. Đừng gào lên như thế làm cho ta đau lòng.

Con voi như hiểu được lời chủ, nước mắt ròng ròng, gác vòi lên đầu cam chịu sự rủi ro, không kêu một lời nào nữa. Binh lính đi theo ai cũng thương xót rơi lệ nhưng không làm sao cứu được.

(Ngày nay (thế kỷ XXI),các nhà khoa học cho rằng năm loài vật có trí khôn sau loài người là: Khỉ, voi, chó, gấu và cá heo)

Khi về đến Vạn Kiếp, Hưng Đạo vương gọi Phạm Ngũ Lão đến dặn rằng:

- Thuyền lương của Trương Văn Hổ đã bị Trần Khánh Dư cướp mất. Thoát Hoan bây giờ chẳng khác gì cá mắc trên cạn, chỉ còn mong chờ vào số lương thực của Hạ Chi từ Nội Bàng tới. Ngươi đem ngay hai vạn quân lên Nội Bàng cùng Hưng Vũ vương Nghiễn, tướng Lương Uất đốt sạch số lương ấy đi, Thoát Hoan không muốn chết cũng không xong.

Phạm Ngũ Lão đến Nội Bàng hội với Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn và tướng Lương Uất. Quốc Nghiễn hỏi:

- Hạ Chi, Hoàng Kiều đã tải lương đến đây, muốn chiếm lấy nên làm thế nào?

Lương Uất nói:

- Tôi có một đội quân rất giỏi trèo tường, đêm nay cho chúng đột nhập đốt hết các kho lương đi. Quân Nguyên thế nào cũng xúm lại cứu. Ta nhân lúc quân chúng lộn xộn đánh thành nhất định thắng.

Phạm Ngũ Lão nói:

https://thuviensach.vn

- Mẹo ấy hay lắm nhưng quân Nguyên canh phòng rất là nghiêm mật, không dễ gì đột nhập vào được, nhỡ việc không xong, ý đồ của quân ta lộ mất. Tôi có một mẹo lấy được Nội Bàng.

Quốc Nghiễn giục:

- Kế ấy thế nào? Ngươi cứ nói.

Phạm Ngũ Lão nói tiếp:

- Thoát Hoan đã hết sạch lương ăn mà chưa biết Hạ Chi đã tải lương đến Nội Bàng. Ta cho người giả làm quân của Hạ Chi báo tin cho Thoát Hoan ở Thăng Long. Thoát Hoan thế nào cũng cho người đến giục Hạ Chi chuyển lương đến Vạn Kiếp. Ta phục quân bắt lấy sứ giả rồi tráo người của mình vào, bảo Hạ Chi cho chuyển lương theo đường sông. Ta lại tập kết sẵn thuyền ở Bãi Tân nói là thuyền của Thoát Hoan đến đón quân lương. Đợi khi chúng cho lương lên đầy thuyền, tôi xin tung quân vào đánh cướp lấy. Hạ Chi sợ mất lương, sẽ mang quân tới cứu. Lương tướng quân chặn đường mà đánh. Lúc này thành Nội Bàng không có người giữ. Thiếu vương gia đem quân đến đánh, chúng chống sao nổi.

Trần Quốc Nghiễn vỗ tay cười, bảo:

- Cha ta thường ngày vẫn khen ngươi là người tài trí, có ý gả nghĩa muội ta cho, thật không sai. Đánh giặc xong thế nào ngươi cũng thành em rể ta đó.

Phạm Ngũ Lão xấu hổ đỏ mặt, khoanh tay, nói:

- Cảm ơn thiếu vương gia đã quá khen.

Đây nói Hạ Chi đóng quân lại Tư Minh để bảo vệ quân nhu cùng bằng gia thân quyến của các tướng lĩnh và người nhà của "An Nam quốc vương" Trần Ích Tắc, bỗng thấy Hoàng Kiều trở về nói:

https://thuviensach.vn

- Đại binh đã đánh tan quân Nam, đang tiến nhanh xuống Vạn Kiếp. Tướng quân hãy cho chuyển nhanh lương thảo đến tập kết ở Nội Bàng để đưa lên phía trước cho quân sĩ.

Hạ Chi bảo:

- Ta nghe nói trong quân Nam có một tên tướng chuyên mưu việc cướp lương, tên là Phạm Ngũ Lão. Nhỡ chẳng may gặp nó thì mệt lắm.

Hoàng Kiều cười, bảo:

- Tướng quân sợ gì cái thằng tướng nhãi nhép ấy. Thái tử đã quét rộng đường cho tướng quân rồi. Bọn người Nam thấy quân ta hùng mạnh, sợ mất mật, chạy không kịp đuổi. Thành Nội Bàng không đánh cũng lấy được. Tôi quay về đây, cứ đường lớn mà đi, chẳng thấy bóng dáng một người Nam nào.

Hạ Chi nghe nói vậy mới yên trí kéo quân đi, quả nhiên trên đường không gặp trở ngại gì, đúng ngày hai ba tháng chạp đến được thành Nội Bàng. Hợp Nhi Xích A ra thành đón vào, cho quân sĩ chất đầy lương thảo vào các kho. Trưa ngày hai tám tháng Chạp (01-02-1288) có người của Thoát Hoan tới truyền lệnh chuyển quân lương đến Vạn Kiếp. Hạ Chi thấy các thuyền ở Bãi Tân đều cắm cờ Nguyên, có quân lính mặc quần áo người Nguyên canh giữ, mới bảo Mã Lục Sư:

- Ngươi cho quân đem lương lên thuyền để chuyển đi kịp cho thái tử dùng.

Mã Lục Sư nói:

- Tôi xem người sứ giả này ánh mắt lấm lét, đáng ngờ lắm. Sợ có điều gian dối gì chăng.

Hạ Chi nói:

https://thuviensach.vn

- Thái tử đã có văn thư đóng dấu hẳn hoi đây, làm sao phải sợ chứ?

- Dấu ấn có gì là khó làm giả? Xin tướng quân cẩn trọng.

Hợp Nhi Xích A nói:

- Soái ấn tôi không thạo nhưng chữ trong văn thư này đúng là của tham tri chính sự Bất Nhan Lý Hải Nha soạn ra đây rồi. Hoàng Kiều là người tinh tường, nên để ông ấy xem khắc biết.

Hạ Chi cho mời Hoàng Kiều đến. Hoàng Kiều xem văn thư xong, nói:

- Đúng là dấu ấn đại soái của thái tử, không còn nghi ngờ gì nữa.

Hạ Chi liền cho Mã Lục Sư cùng Tư Đồ Bá Am đem hai nghìn lính phu chuyển lương thảo chất đầy hai mươi chiếc thuyền ở Bãi Tân. Công việc gần xong mà không thấy lính trên thuyền nói năng gì, ai cũng lăm lăm tay kiếm, sát khí đằng đằng. Tư Đồ Bá Am nói với Mã Lục Sư:

- Tôi để ý thấy bọn lính trên thuyền rất là đáng nghi. Mà thuyền chở lương của quân ta sao lại toàn một kiểu như thuyền quân Nam vậy. Xin tiết đô sứ hỏi viên tướng kia xem thế nào.

Viên sứ giả đứng ở gần đấy nghe thấy, nói:

- Quân ta đánh thắng mấy trận liền, bắt được bao nhiêu thuyền của quân Nam để dùng, chuyện ấy có gì là lạ.

Mã Lục Sư nói:

- Để ta ra nói chuyện với viên tướng kia. - Nói xong đi đến trước mặt viên tướng đứng trên mũi thuyền, hỏi rằng - Tướng quân ở đội nào mà dùng toàn thuyền quân Nam vậy?

Viên tướng ấy nói tiếng Bắc chưa thạo nhưng cũng trả lời rằng:

https://thuviensach.vn

- Ta là Phạm Ngũ Lão, gia tướng của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn đây.

Phạm Ngũ Lão nói dứt lời, đâm mũi thương vào nách Mã Lục Sư. Mã Lục Sư chết ngay không kêu được một tiếng. Sự việc diễn ra nhanh quá làm quân Nguyên ngơ ngác không hiểu ra sao. Giây lâu Tư Đồ Bá Am mới hỏi sứ giả:

- Thế này là thế nào đây?

Sứ giả cười lớn, nói:

- Ta chính là Quách Ngung, thuộc hạ của Phạm Ngũ Lão tướng quân đây. Các ngươi chết đến nơi còn không hàng cả đi ư?

Quân Nguyên nghe vậy, sợ teo cả tai lại, mạnh ai nấy chạy. Tư Đồ Bá Am rút kiếm chém Quách Ngung. Quách Ngung có ý thả cho Bá Am chạy về thành để nhử Hạ Chi ra nên không cố đánh. Bá Am thấy quân lính chạy hết, cũng phóng ngựa về thành báo lại mọi việc với Hạ Chi. Hạ Chi nghe tin Mã Lục Sư chết như vậy, thương xót khóc, nói rằng:

- Thương thay tiết đô sứ là người tinh anh mà phải chết thê thảm như vậy. Cũng vì ta hồ đồ không nhận ra mưu kế của quân Nam.

Thiên hộ hầu Mao Tiêu nói rằng:

- Xin chủ tướng ra thành đuổi bắt Phạm Ngũ Lão.

Hạ Chi nói:

- Ta nghe kể rằng năm trước bốn viên đại tướng của thái tử là Phàn Tiếp, Triệu Tu Kỷ, Nghê Nhuận, Lưu Thế Anh đánh không nổi một mình Phạm Ngũ Lão, còn bị nó đánh cho bị thương. Các tướng ai nghe tên người này cũng đều ngại cả.

https://thuviensach.vn

Vạn hộ Lý Đạt hăng hái nói:

- Năm trước quân ta thua chạy về nên các tướng cứ tô vẽ cho quân Nam, chứ lẽ đâu có người khoẻ đến như vậy. Tướng quân cứ ra binh, tôi xin đi tiên phong đấu với Phạm Ngũ Lão.

Hạ Chi thấy các tướng có lòng như vậy mới để Hoàng Kiều cùng một nghìn quân ở lại giữ thành, còn tự mình dẫn Hợp Nhi Xích A, Tư Đồ Bá Am, Mao Tiêu, Giả Cáp cùng năm nghìn quân ra thành đuổi theo quân Việt. Cho Lý Đạt đi tiên phong. Bấy giờ trời đã về chiều, Phạm Ngũ Lão cho thuyền bơi từ từ về phía Nam Giang (Nam Giang: Có tài liệu gọi là Tam Giang, Bình Giang). Hạ Chi đuổi đến cánh rừng gần ngã ba sông, nghe một hồi tù và nổi lên, tiếp theo là chiêng trống vang lừng. Quân Nguyên còn đang ngơ ngơ ngác ngác, bốn phía quân Việt đổ ra đông không biết bao nhiêu mà kể. Tướng Việt là Lương Uất quát to lên rằng:

- Các ngươi đã bị vây cả, không hàng ngay đi, còn định đợi đến bao giờ.

Lý Đạt hăng hái xông lên giao chiến, bị Lương Uất chém một đao, cụt cánh tay tả, phải chạy về. Quân Việt hô vang: "Sát Thát! Sát Thát", khép chặt vòng vây. Hợp Nhi Xích A, Tư Đồ Bá Am, Mao Tiêu, Giả Cáp cố sống cố chết mở đường máu nhưng không sao ra khỏi trùng vây. Hai bên đang đánh nhau quyết liệt thì Phạm Ngũ Lão cho ghé thuyền vào bờ, dẫn quân lên tham chiến. Trời tối dần. Hạ Chi nhân lúc đêm về mới đánh dạt vào rừng cố thủ. Quân Việt đốt mấy vạn bó đuốc, sáng rực trời, đánh nhau suốt đêm. Quân Nguyên chết nằm la liệt. Hạ Chi bị một mũi tên vào vai, Mao Tiêu rút mũi tên ra nhưng đầu tên mắc lại bên trong. Sáng hôm sau quân Nguyên chỉ còn chưa đầy một trăm kỵ sĩ. Hợp Nhi Xích A nói với mọi người:

- Tôi xin lấy thân này mở huyết lộ. Tư Đồ Bá Am, Giả Cáp hãy đánh phía sau. Mao Tiêu đưa Hạ tướng quân cùng Lý Đạt theo sát tôi.

https://thuviensach.vn

Nói xong vung cây búa lớn xông lên, chém ngã năm sáu lính Việt, mở được đường chạy quay về, bỗng có một tướng Việt cầm cây giáo dài đứng giữa đường quát to lên rằng:

- Tướng Nguyên định đi đâu? Có ta là Phạm Ngũ Lão đón ở đây.

Hợp Nhi Xích A bảo Hạ Chi, Mao Tiêu:

- Trong khi tôi đánh nhau với nó, các ngài cứ chạy cho xa.

Nói xong vung búa lao vào giao phong với Phạm Ngũ Lão. Hạ Chi, Mao Tiêu, Lý Đạt được sáu chục kỵ binh bảo vệ chạy thoát ra khỏi vòng vây. Tư Đồ Bá Am, Giả Cáp chặn phía sau, không thoát được, bị quân việt bắn chết cùng mấy chục kỵ sĩ. Hợp Nhi Xích A đánh với Phạm Ngũ Lão, bị đâm một thương xuyên từ nách lên vai, rơi xuống ngựa chết. Hạ Chi chạy khỏi vòng vây khá xa, thấy bả vai đau đớn lắm. Mao Tiêu phải xé áo, khoét thịt lấy đầu tên ra. Quanh vai đã ngấm thuốc độc tím đen cả lại. Quân tướng định kéo nhau về Nội Bàng nhưng trên mặt thành dựng đầy cờ Việt. Hoá ra Nội Bàng đã bị Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn chiếm mất rồi. Hoàng Kiều trốn lủi vào rừng đi đường tắt đến Vạn Kiếp với Trình Bằng Phi. Gia quyến các tướng sĩ kẻ chết trong đám loạn quân, người bị bắt, người chạy trốn tan nát hết cả. Lê Trắc cõng Trần Dục mới mười tuổi - con nhỏ của Trần Ích Tắc - chạy trốn suốt đêm, may thoát được về đến Tư Minh. Hạ Chi thấy thành đã mất, mới cố sức chạy qua được biên giới, thuốc độc ngấm nặng quá, không đi được nữa, quân lính phải tìm xe cho nằm để ngựa kéo nhưng đến Kiến Khang thì chết.

(Về sau Lê Trắc mô tả tình trạng khi chạy trốn của y trong cuốn An Nam chí lược như sau: "Nguy khốn vô cùng, trăm phần tưởng chết, ngày chạy mấy trăm dặm, từ nửa đêm đến tảng sáng mới tới được đất Tư Minh".

Nguyên sử chép rằng: Khi quân quay về, Hạ Chi đến Kiến Khang thì chết - Hạ Chi truyện)

https://thuviensach.vn

Trần Quốc Nghiễn, Phạm Ngũ Lão, Lương Uất đánh Nội Bàng đại thắng thu được rất nhiều quân lương, cử người về Vạn Kiếp báo tin vui cho Hưng Đạo vương biết. Người đời sau gọi trận đánh này là "Trận Nội Bàng phá hậu quân" để phân biệt với trận Nội Bàng năm Giáp Thân.

Nói về Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp đem chiến thuyền đi tìm Trương Văn Hổ. Khi đi qua Long Hưng, Ô Mã Nhi nói:

- Nghĩ đến cái thằng Trần Khánh Dư mà tức lộn ruột. Năm trước nó đã làm cho nguyên soái Toa Đô khốn đốn, năm nay lại làm cho ta suýt mất đầu. Đây có lăng một tổ tông vua tôi chúng nó, ta phải đưa quân lên phá một trận cho hả mới được.

Nói xong gọi Bồ Tý Thành, Tôn Khiêm, Sái Lỗi mang năm trăm quân lên phá phách chiêu lăng. Dân Long Hưng thấy Ô Mã Nhi tàn ác như vậy, căm giận lắm. Đào Đại Minh nói với Phàn Tiếp, Trần Trọng Đạt:

- Ô Mã tham chính đánh cả người chết, động đến quỷ thần, e rằng kết quả chẳng có gì tốt đẹp.

Phàn Tiếp nói:

- Để ta đi khuyên giải ông ấy.

Nói xong, đến bảo Ô Mã Nhi rằng:

- Việc tìm Trương Văn Hổ là cấp thiết. Thái tử đang mong chúng ta từng ngày, không nên đánh người chết ở đây.

Ô Mã Nhi không nghe, cứ cho quân phá phách. Phàn Tiếp về thuyền riêng nói với vợ rằng:

- Ô Mã tướng quân đi tìm Trương Văn Hổ mà mải mê chuyện phá mồ mả vua Trần, trùng trình mãi ở đây, e không được việc. Nàng hãy đến nói

https://thuviensach.vn

với phu nhân của ông ấy mà khuyên can đi.

Vợ Phàn Tiếp đến nói lại với vợ Ô Mã Nhi. Vợ Ô Mã Nhi đợi chồng về, khuyên rằng:

- Người chết đã thuộc về quỷ thần. Xin chàng vì các con, đừng động đến họ.

Ô Mã Nhi bảo:

- Ta đào mả vua Trần, việc gì đến các con mà nàng phải sợ?

Vợ Ô Mã Nhi nói:

- Việc ấy tổn hao âm đức, các con chúng ta yên sao được.

Ô Mã Nhi nghe nói vậy mới thu quân lên thuyền đi tiếp.

Bấy giờ vua Trần đóng thuỷ trại dựa vào các đảo từ cửa Giao Hải lên đến Tháp Sơn, đang hội bách quan bàn việc chống giặc, bỗng có thám thuyền về báo rằng Ô Mã Nhi ra cửa Đại Bàng. Thượng hoàng Trần Thánh Tông hỏi:

- Ai dám mang quân ra đánh với Ô Mã Nhi?

Chiêu Thành vương, Trung Thành vương, Nhân Đức vương, Chiêu Minh vương, Chiêu Đạo vương, Chiêu Văn vương cùng rất nhiều tướng khác đều xin được đi đánh.

Quyền tướng quốc Tá Thiên vương Trần Đức Việp tâu rằng:

- Việc này xin thượng hoàng giao cho Chiêu Văn vương. Hoàng thượng cùng các tướng khác nên đem quân về Hải Đông hội với Hưng Đạo vương.

https://thuviensach.vn

Thượng hoàng Trần Thánh Tông nghe theo kế ấy, phán:

- Ta giao việc này cho Chiêu Văn. Tháp Sơn là nơi rất thuận lợi cho việc phục binh, khanh hãy kéo quân giặc đến đấy mà đánh.

Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật bái lạy nhận mệnh, mang quân đi. Triệu Trung nói:

- Ô Mã Nhi là một kẻ dũng phu, muốn cho nó lọt vào vòng vây cũng không khó gì nhưng chỉ e Phàn Tiếp là người cơ trí khó lừa.

Trần Đạo Chiêu hiến kế rằng:

- Muốn Ô Mã Nhi mắc lừa, phải khích đúng vào cái khí tức của nó. Muốn Phàn Tiếp mắc lừa phải khích đúng vào cái khí kiêu của nó. Xin vương công cứ làm thế này... thế này..., nhất định Phàn Tiếp cũng mắc mưu.

Trần Nhật Duật vỗ tay cười, nói:

- Hay! Hay lắm.

Ô Mã Nhi cho dẫn binh thuyền vượt cửa Giao Hải, ngược lên cửa Đại Bàng nhưng không gặp một thuyền quân Việt nào, cũng chẳng thấy tăm tích thuyền của Trương Văn Hổ đâu. Phàn Tiếp nói:

- Ta nên cho nhiều thám binh đi thuyền nhỏ tìm vào các đảo xem có người nào lạc lên đó không. Chỉ cần tìm được một vài người sẽ hiểu ra cơ sự.

Ô Mã Nhi nghe theo mới cho quân tản ra đi tìm còn mình đóng thuỷ trại ở một hòn đảo gần cửa Đại Bàng. Hai hôm sau thám binh đều về báo các đảo gần đấy không hề thấy có bóng người. Bỗng từ phía biển xa xuất

https://thuviensach.vn

hiện một đội thuyền quân Việt chừng hơn chục chiếc tiến đến. Quân sĩ trên thuyền Việt khua chiêng hò reo ầm ĩ. Ô Mã Nhi hỏi Sái Lỗi:

- Bọn quân ấy nó reo cái gì vậy?

Sái Lỗi thưa rằng:

- Quân Nam chúng hô: Chôn xác Toa Đô! Lấy đầu Phàn Tiếp!

- Chúng hô như thế là có ý làm sao?

- Thưa chủ tướng! Chúng hô như thế nghĩa là năm trước chúng đã chôn được xác nguyên soái Toa Đô thì năm nay chúng nhất định lấy đầu Phàn tướng quân đấy ạ.

- Thế chúng không biết có ta ở đây hay sao?

- Để tôi hỏi chúng đã.

Sái Lỗi nói xong, bắc tay lên miệng làm loa hỏi to lên rằng:

- Bọn người Nam kia! Các ngươi được ăn cái gì mà tớn lên thế? Không biết có bạt đô tham chính Ô Mã Nhi ở đây hay sao?

Quân lính bên thuyền quân Việt thấy hỏi như vậy, lăn ra cười. Có một tướng râu rậm, cầm cây tam đoạn thiết tiên, trả lời rằng:

- Ô Mã bạt đô của các ngươi là một tên lính dũng phu, có gì đáng nói. Chỉ có Phàn Tiếp mới hơi ra hồn con nhà tướng một tý mà thôi.

Ô Mã Nhi nghe dịch lại câu ấy, tức lồng lộn, bảo:

- Bọn người Nam giẻ rách này khinh ta thế hay sao. Để ta đem thuyền ra đánh cho nó một mẻ mới được.

Phàn Tiếp can rằng:

https://thuviensach.vn

- Xin tướng quân chớ nên nóng vội. Đây chính là mẹo khích tướng của quân Nam đó.

Ô Mã Nhi đang lúc nóng giận không nghĩ gì đến sự hay dở, nói:

- Ngươi được quân Nam coi trọng nên không muốn ta đánh chúng chứ gì? Hay là ngươi đã có tư tình với quân Nam rồi?

Phàn Tiếp phân trần:

- Tôi cùng tướng quân đã bao phen vào sống ra chết để phụng sự triều đình, lẽ nào bây giờ chỉ vì một câu nói khích của quân giặc mà tướng quân nghi ngờ tôi sao?

Ô Mã Nhi đang cơn thịnh nộ như lửa bốc bừng bừng, không thể nào nguôi ngay được, bảo:

- Nhà ngươi không có tư ý với quân Nam, hãy cùng ta ra bắt chúng.

- Nếu tôi có tư ý với quân Nam, sao chúng còn muốn lấy đầu tôi?

- Trò vải thưa của các ngươi sao che nổi mắt ta. Ngươi không muốn đánh chẳng phải có tư ý sao?

Phàn Tiếp không biết làm thế nào, đành cùng Ô Mã Nhi đem binh thuyền ra đánh nhau với quân Việt. Quân Việt thấy cờ hiệu Ô Mã Nhi và Phàn Tiếp tiến ra, quay đầu vừa chạy, vừa đồng thanh hô to:

- Phàn Tiếp làm tướng! Ô Mã khù khờ. Phàn Tiếp làm tướng! Ô Mã khù khờ.

Ô Mã Nhi càng tức đẫy, thúc quân đuổi miết. Phàn Tiếp bảo Sái Lỗi:

- Kệ cho quân Nam nói gì thì nói. Ngươi đừng dịch cho bạt đô nghe nữa.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi bảo:

- Quân Nam nó nói chẳng sai! Đúng là ngươi muốn làm tướng lấn cả quyền ta. Sái Lỗi! Ngươi phải dịch thật kỹ cho ta nghe xem quân Nam nó nói những gì. Để sót một câu ta thề chém ngươi ra làm mười mảnh đấy.

Sái Lỗi sợ hãi, không dám trái lời. Một lúc sau quân Việt lại hô:

- Phàn Tiếp ngốc nghếch, để mất thuyền lương.

Ô Mã Nhi tức quá, hét lên:

- Chính ông mới làm mất thuyền lương, sao chúng mày câu nào cũng Phàn Tiếp, Phàn Tiếp thế?

Quân Việt thấy Ô Mã Nhi tức điên lên như vậy, vịn nhau mà cười. Ô Mã Nhi ra sức hối thúc bọn thuỷ thủ chèo đuổi, không được nghỉ. Kẻ nào hơi tỏ ra mỏi mệt là bị đánh, nên lúc nào cũng đuổi gần kịp thuyền quân Việt. Quá giờ Ngọ, thuyền quân Nguyên đuổi đến một nơi có rất nhiều hòn đảo nhỏ. Ô Mã Nhi hỏi Tôn Khiêm, Sái Lỗi rằng:

- Các ngươi có biết đây là nơi nào không?

Tôn Khiêm nói:

- Đây là Tháp Sơn. Tham chính nhìn lên đỉnh núi trước mặt kia, có một ngọn tháp cao vút nên có tên như vậy.

Loáng một cái thuyền quân Việt phía trước đã lẩn vào khe các hòn đảo nhỏ, biến đi đằng nào mất. Ô Mã Nhi đang định cho quân tản ra tìm lại thấy trên hòn đảo đá phía xa có một vị đạo sĩ mặc áo cánh tiên màu trắng, dung mạo phi phàm, thong dong tự tại như thờ ơ không nghĩ gì đến cảnh thiên hạ loạn ly. Vị tiên tử ấy dẫn theo năm sáu tiên nữ, người nào cũng đẹp đẽ đoan

https://thuviensach.vn

trang, váy áo rực rỡ, tay xách giỏ tre, lần theo vách đá hái các loài kỳ hoa dị thảo. Bồ Tý Thành nói:

- Chẳng lẽ nơi này là chốn tu hành của các vị thiên tiên?

Lát sau Ô Mã Nhi nhận ra, reo lên:

- A! Đây chính là Trần Nhật Duật danh tướng của nước An Nam. Các ngươi vây lấy hòn đảo ấy, bắt hết bọn nó cho ta.

Phàn Tiếp nói:

- Đúng là Trần Nhật Duật. Người này tuy có tu tiên nhưng đang khi chinh chiến, thân làm tướng lại là tước vương của nước Nam, lẽ đâu không lo việc quân cơ mà đi lang thang hái thuốc thế này. Hẳn là có mưu kế chi đây. Xin tướng quân thận trọng kẻo mắc lừa bọn chúng.

Ô Mã Nhi gắt:

- Lừa lừa cái gì! Cứ bắt cho được người này, dẫu mắc lừa cũng không ngại.

Nói xong, lệnh cho Bồ Tý Thành, Trần Trọng Đạt, Đào Đại Minh dẫn hơn năm trăm thuyền chiến xông lên vây đảo. Ngay khi ấy đội thuyền quân Việt khi nãy lại xuất hiện, dẫn theo tả, hữu hàng nghìn thuyền Việt tiến ra vây lấy thuyền quân Nguyên. Hai bên cùng đánh trống phất cờ tiến quân. Thuyền quân Việt tiến ra ngày càng đông. Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp thấy yếu thế định cho quân rút về phía Nam, lại thấy một đoàn thuyền chừng năm trăm chiếc mang cờ hiệu có chữ Triệu, quân lính ăn mặc toàn đồ của người Tống. Hoá ra Triệu Trung nhận lệnh của Chiêu Văn vương bịt chặt đường này từ lâu rồi. Các tướng Nguyên không còn đường lui, đành phải giao chiến. Trần Nhật Duật đứng trên đảo cao phất lá cờ đỏ, Phó Tường, Trương Tích, Triệu Trung, Giả Cương, Tiết Hùng, Dương Lâm sáu tướng cùng tung

https://thuviensach.vn

quân vào trận. Quân Nguyên chống không nổi, bị bắn rơi xuống nước chết nhiều lắm. Ô Mã Nhi thấy thế quá nguy, bảo Phàn Tiếp rằng:

- Đúng là tôi hồ đồ nên mắc phải mẹo gian của quân Nam. Xin ông đừng chấp, mau nghĩ cách cứu lấy quân mình.

Phàn Tiếp nói:

- Tôi làm gì không biết tính tướng quân, đang nghĩ đây nhưng khó quá, chỉ còn một cách bỏ bớt binh thuyền, tập trung các tướng mở đường máu chạy lên phía biển An Bang.

Ô Mã Nhi đành phải nghe theo kế ấy, bỏ lại đằng sau gần ba trăm thuyền chiến cùng quân lính, thuỷ thủ không có người chỉ huy. Trần Nhật Duật cho quân bắt được. Bọn thuỷ thủ cùng binh lính Nguyên trên ba trăm thuyền ấy sợ hãi nhảy xuống nước bơi đi, chết đuối vô số. Những kẻ còn lại phục lạy xin hàng cả. Trong thuyền quân Nguyên chỉ còn lại mười xác chết. Quân Việt chặt lấy thủ cấp mang về báo. Người đời sau gọi trận này là "Trận Đại Bàng".

(Về trận này ĐVsktt chép: Mùa xuân, tháng Giêng, Ô Mã Nhi đóng vào phủ Long Hưng. Ngày mồng 8, quan quân hội chiến ngoài biển Đại Bàng, bắt được 300 thuyền giặc, 10 thủ cấp giặc. Quân Nguyên chết đuối rất nhiều)

Đây nói Thoát Hoan ở lại Thăng Long, nấn ná chưa muốn về Vạn Kiếp, bỗng có thám mã báo:

- Quân Nam tập trung rất đông ở Cá Trầm, Cá Lê, Ma Sơn, Ngụy Trại, sắp tiến đánh quân ta.

Thoát Hoan hội các tướng, thương nghị. Tham chính Bất Nhan Lý Hải Nha nói rằng:

https://thuviensach.vn

- Trước đây tôi đã nói với thái tử việc nên lui về Vạn Kiếp. Nay đã đến lúc không thể để lâu được nữa.

Áo Lỗ Xích nói:

- Chúng ta mang mấy chục vạn quân đến đây, chưa đánh trận nào đã lui binh. Tôi thật không cam lòng.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi cho rằng lời bàn của tướng quân Bất Nhan Lý Bải Nha rất chí lý. Nếu ta không lui về Vạn Kiếp ngay, e có chuyện năm trước diễn lại. Lương thảo hai đường đều không đến, đi cướp không được, ở lại đây sống thế nào?

Ba vị vạn hộ là Trương Quân, Đường Tông, Lưu Thế Anh cùng nói:

- Hữu thừa Bột La Hợp Đáp Nhi nói phải lắm.

Thoát Hoan thấy ý các tướng đã như vậy, mới quyết về Vạn Kiếp. Hôm ấy là ngày mồng hai tháng Hai năm Mậu Tý (05-3-1288), thái tử Thoát Hoan, bình chương Áo Lỗ Xích ra lệnh các quân thuỷ bộ bỏ Thăng Long, sang cả trại Bồ Đề thu quân về Vạn Kiếp, lấy A Bát Xích làm tiên phong mở đường. Áo Lỗ Xích giao cho con trai là vạn hộ Thoát Hoàn Bất Hoa cùng vạn hộ quân Đường Tông chỉ huy số thuỷ quân, theo ngả Thiên Đức về qua cửa Đại Than đến sông Lục Đầu, các tướng khác đi cả theo đường bộ qua châu Bắc Giang. A Bát Xích đem quân đi tiên phong bắc cầu phao cho đại binh rút, lại gọi Đáp Lạt Xích, Trương Quân đến, dặn:

- Hai ngươi đem lính vào các làng ven đường, có cái gì ăn được lấy hết về. Bắt được trâu bò gà lợn càng tốt.

Hai tướng y lệnh thi hành, trên đường đi rẽ vào ba mươi hai làng nhưng làng nào cũng có người phòng thủ. Đáp Lạt Xích, Trương Quân phải

https://thuviensach.vn

thúc bọn Chát Nhi Bất Thai, Hợp Nhi Xích A, Chúc Dĩ, Thái Sử Khang cố đánh, cướp được hơn một trăm thạch lúa cùng một ít gà lợn, đem lên thuyền của Thoát Hoàn Bất Hoa, rồi cùng đi theo Đường Tông về lối sông Thiên Đức (Vì có việc này nên về sau Nguyên sử nói khoác lên rằng đánh chiếm 32 đồn quân Việt, cướp được hơn 200 thuyền và 113000 thạch gạo. Nếu quả có số lương ấy thì quân Nguyên đâu phải thiếu ăn như trong Nguyên sử thú nhận. Điều này cho thấy các sử gia phương Bắc cũng hay làm trò lắm). Đường Tông đi đến cửa Đại Than thấy một đoàn thuyền quân Việt tiến ra chặn mất cửa sông. Trên chiếc ưng thuyền có một viên tướng đeo cung khảm bạc, tay cầm giáo dài đứng dưới lá cờ hiệu Linh Lang vương. Thuyền quân Nguyên tiến lên. Hai bên đánh nhau một hồi. Linh Lang vương rút cây cung khảm bạc bắn liền ba phát. Ba mũi tên đều trúng đích, giết chết ba lính Nguyên. Thuyền quân Nguyên tiến đến càng đông, Linh Lang vương cho thuyền chạy về phía cửa Tam Giang. Đường Tông hối thúc bọn thuỷ thủ chèo gấp đuổi theo. Khi đến ngã ba sông, có một đoàn thuyền Việt khác mang cờ hiệu Hưng Ninh vương Trần Tung đánh ngang vào đội hình quân Nguyên. Linh Lang vương cho thuyền quay lại, hai đầu cùng đánh. Đường Tông biết là mắc mưu, cho thuyền bơi quay lại nhưng mọi chuyện đã muộn. Thuyền quân Việt vây chặt thuyền của Đường Tông. Lính Việt nhảy ùa lên thuyền Nguyên. Đường Tông chống không nổi, chạy vào trong khoang, bị quân Việt đuổi theo chém chết. Thoát Hoàn Bất Hoa, Đáp Lạt Xích, Trương Quân không biết quân Việt nhiều ít, mai phục thế nào nên không dám giao chiến, cứ theo Lục Đầu giang ngược về Vạn Kiếp.

Thoát Hoan về đến Vạn Kiếp, định kéo quân vào trong thành, Áo Lỗ Xích ngắm địa hình một lượt, nói rằng:

- Nơi này thành chẳng ra thành, làng chẳng ra làng, rất là chật chội không nên đóng nhiều quân trong ấy.

Bột La Hợp Đáp Nhi cũng nói:

https://thuviensach.vn

- Lời quan bình chương rất phải. Xin thái tử cho lập trại đóng quân ở ngoài thành thì hơn.

Thoát Hoan hỏi Trình Bằng Phi:

- Quanh đây có nơi nào thuận tiện cho việc lập trại không?

Trình Bằng Phi thưa rằng:

- Các tướng nói rất đúng. Gần đây quân Nam lấy lại được các nơi đã mất, kéo đến đóng xung quanh Vạn Kiếp rất đông. Nếu ta đem hết quân vào thành có thể bị chúng vây rồi đánh bằng hoả khí thật nguy vô cùng. Tôi đã nghĩ đến việc này nên lập sẵn hai trại lớn ở núi Phả Lại và núi Chí Linh. Quân ta đóng ở ba nơi làm thế ỷ giốc ứng cứu cho nhau, quân Nam đánh cũng không dễ gì.

Thoát Hoan nghe nói vậy, khen Trình Bằng Phi là người cơ trí rồi lệnh cho các tướng chia quân đóng làm ba doanh: Ái Lỗ, A Thai, Mãng Cổ Đài, Trương Quân, Đáp Lạt Xích đem quân đóng trên núi Phả Lại; Lưu Thế Anh, Đường Ngột Đải, A Lý, Tiết Văn Chính đóng quân ở núi Chí Linh; còn Áo Lỗ Xích, Bột La Hợp Đáp Nhi, Bất Nhan Lý Hải Nha, Trình Bằng Phi, Tích Lệ Cơ, A Bát Xích cùng các tướng khác theo Thoát Hoan vào đóng đại doanh trong thành Vạn Kiếp. Thoát Hoan lại dặn các tướng rằng:

- Trại nào bị quân Nam đánh thì đốt nhiều khói lửa để các trại khác biết mà đến cứu.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Ta đóng quân đông thế này quân Nam cũng chưa dám làm gì. Có điều quân lương đã cạn không thể ở lâu được. Hay là hãy tạm rút quân về.

Áo Lỗ Xích nói:

https://thuviensach.vn

- Nói là về không phải về ngay được. Quân Nam đã khoá chặt cửa biên giới. Chúng ta chỉ còn cách liều mà đánh nữa thôi.

Thoát Hoan hỏi Trình Bằng Phi:

- Ngươi xem quân lương có thể dùng được bao nhiêu ngày nữa?

Trình Bằng Phi thưa rằng:

- Nếu toàn quân ta ăn dè xẻn cũng được không quá nửa tháng.

Bất Nhan Lý Hải Nha nói:

- Đã đến nước này không về cũng không được. Về trước may còn thoát, để dây dưa chưa chắc đã đi nổi.

Thoát Hoan nói:

- Các ngươi nói đều có lý nhưng ta lui binh mà Trương Văn Hổ và Ô Mã Nhi không biết, lớ ngớ tiến vào, thế nào cũng có chuyện như Toa Đô năm trước.

Áo Lỗ Xích nói:

- Tôi cho rằng ta cứ đóng quân ở đây, cho người cải trang làm dân thường đi dò xem người Nam cất giấu lương thảo ở đâu rồi đem quân đến đánh cướp lấy.

Bất Nhan Lý Hải Nha nói mỉa:

- Không biết quan bình chương định cho bao nhiêu người đi dò la và dò đến bao giờ cho thấy. Nấn ná hết xuân sang hạ, chỉ cần mặt trời thiêu đốt quân ta cũng chết mất quá nửa rồi.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Thôi thế này vậy. Xin thái tử cho người xuôi xuống cửa sông Bạch Đằng đón xem Ô Mã Nhi có về đấy không. Trên đường đi có thể đánh phá các trang ấp ở Hải Đông mà lấy lương thực. Còn ở đây tôi xin dẫn vài vạn quân đánh ra các vùng xung quanh, tìm thức ăn cho quân sĩ. Kiếm được kha khá quân lương, rút cũng vừa.

Thoát Hoan nói:

- Kế ấy có thể tạm dùng được. Ai dám đi tìm Ô Mã Nhi?

A Bát Xích bước ra nói:

- Tôi xin đi.

Thoát Hoan cấp cho A Bát Xích một vạn năm nghìn quân, sai đi tìm Ô Mã Nhi và kiếm quân lương.

Thật là:

Người trước đi tìm, tìm chưa thấy

Kẻ sau lo kiếm, kiếm đâu ra.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem A Bát Xích có tìm được Ô Mã Nhi hay không.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 54

Hưng Ninh vương ba lần liều thân đến trại giặc

Trần Thái Bảo một phen đổi mạng chống quân thù

Bấy giờ đang giữa mùa xuân, gió hơi lành lạnh, mưa bụi bay bay, cây cỏ tốt tươi, A Bát Xích dẫn bọn Tích Đô Nhi, Dịch Cát đem binh thuyền xuôi theo sông Thái Bình đi về hướng Đông. Hai bên bờ sông lúa tốt bời bời, ngô xanh mơn mởn. A Bát Xích hứng khởi hát rằng:

Mai dẫu thân về quê hương cũ... hề

Hồn còn vương vấn đất phương Nam

Binh mã muôn nghìn mây vần vũ... hề

In hình dưới sóng Bạch Đằng giang.

Dịch Cát nghe hát vậy, giãy nảy bảo:

- Trời ơi! Sao tướng quân lại nói ra những điều gở miệng như vậy?

A Bát Xích hỏi:

- Ta chỉ ca ngợi cảnh đẹp của xứ này cùng với vẻ oai hùng của quân ta, có gì mà bảo là gở miệng?

Dịch Cát nói:

https://thuviensach.vn

- Khổ lắm! Không phải thế. Tướng soái ra trận chỉ có chết mới mang thân về quê, còn hồn ở lại nơi chiến địa. Hình ảnh binh mã ở dưới sóng chẳng phải chìm nghỉm cả hay sao?

Tích Đô Nhi nói:

- Người Hán rất kỹ càng trong việc chữ nghĩa, ngôn từ, cũng có khi ứng nghiệm. Tướng quân nên cẩn trọng thì hơn.

A Bát Xích cười lớn, nói:

- Ta buột miệng hát liều thế, làm gì mà các ngươi phải lo.

Dịch Cát nói:

- Quân ta nay đang tiến thoái lưỡng nan. Hoạ phúc còn chưa biết thế nào. Lời nói gở đã thốt ra rồi, xin tướng quân hãy dừng thuyền, làm chút lễ mọn lòng thành dâng lên thượng đế cùng hà bá quan ôn mà cầu giải hạn.

A Bát Xích lại cười ngất, nói:

- Người Trung Nguyên các ngươi chỗ nào cũng đặt bát hương, chỗ nào cũng lễ bái, cái gì cũng có thần có thánh phù trì thế mà mất nước vẫn hoàn mất nước. Vậy hỏi việc lễ bái có ích lợi gì?

Dịch Cát không nói sao được nữa, đành im lặng. A Bát Xích đem quân xuống Trúc Động, Tích Đô Nhi nói:

- Xin chủ tướng cho quân nghỉ lại một đêm, sáng mai hãy lên đường.

A Bát Xích nói:

- Không được! Việc đi tìm Ô Mã tướng quân là rất gấp. Không có thời giờ đâu mà dừng lại. Các thuỷ thủ cùng binh lính đều chia ra làm ba đội thay nhau chèo thuyền và canh giữ. Bây giờ các ngươi cứ vào thuyền nghỉ

https://thuviensach.vn

đi. Ta thức đến hết giờ Hợi rồi đến nhà ngươi, cuối canh ba gọi Dịch Cát dậy thay, sáng mai phải ra đến cửa An Bang.

Sáng Hôm sau ra tới biển nhưng chỉ có nước trời nhoà trong mưa bụi, không hề thấy bóng dáng Ô Mã Nhi và Trương Văn Hổ ở đâu. Tích Đô Nhi, Dịch Cát ngán ngẩm nói:

- Toàn là trời nước mênh mang, trên các đảo đá chỗ nào cũng cắm cờ quân Nam, biết Ô Mã tướng quân ở nơi nào mà tìm. Hay là ta cho thuyền quay lại Vạn Kiếp báo với thái tử?

A Bát Xích bảo:

- Ta nghe nói Tháp Sơn là một nơi thuỷ ải hiểm ác, biết đâu Ô Mã tướng quân đang đánh nhau với quân Nam ở đấy, phải đến giúp một tay mới được. Các đảo kia tuy có cờ quân Nam nhưng chưa chắc đã có lính giữ. Các ngươi chớ ngại.

Nói xong giục thuỷ thủ ra sức chèo. Đến chiều tới được Tháp Sơn cũng không hề gặp một thuyền quân Nguyên nào, thỉnh thoảng thấy vài ba xác lính tân phụ hoặc lính Thát trôi dạt, bị cá biển tranh nhau rỉa thịt. Mùi tanh lợm bốc lên làm cho lính Nguyên nhiều kẻ chịu không nổi phải nôn oẹ. A Bát Xích còn đang phân vân, chưa biết nên đi nữa hay quay lại, bỗng thấy trên đỉnh một ngọn núi đá cao giữa đảo có tiếng tù và nổi lên, tiếng trống đồng ở các đảo xung quanh cũng khua vang dậy rồi bốn năm đoàn thuyền quân Việt cùng xuất hiện. Dịch Cát nói:

- Quân Nam nhiều thế kia, quân ta chống sao nổi, nhỡ bị chúng vây thì khốn. Xin tướng quân cho lui binh về cửa An Bang.

A Bát Xích nghe theo, quay thuyền về An Bang, lại theo sông Bạch Đằng ngược lên. Khi qua Trúc Động, Dịch Cát thấy nhiều ngô lúa xanh tốt mới bảo:

https://thuviensach.vn

- Nên dừng thuyền lại đem quân lên bờ cắt ngô lúa về cho ngựa ăn cũng đỡ được một phần lúa mạch.

A Bát Xích nghe theo, nói:

- Ý ấy thật là hay.

Liền lệnh cho các tướng mang quân lên đồng bãi cắt ngô, cắt lúa. Chẳng ngờ dân binh Đại Việt ở vùng Trúc Động thấy thuyền quân Nguyên đi qua, đã đề phòng, cắm rất nhiều chông ở ruộng, lại phục trai đinh trong bãi ngô, sẵn sàng tên nỏ. Quân Nguyên hớ hênh kéo nhau xuống, nhiều kẻ giẫm vào chông thuốc độc, đau đớn kêu gào váng cả lên. Dân binh sở tại lại bắn tên nỏ làm quân Nguyên chết nhiều lắm. A Bát Xích không biết quân Việt nhiều ít thế nào, không dám tấn công, đành thu quân về thẳng Vạn Kiếp báo lại mọi chuyện. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Đã đến nước này không lui binh rồi hối không kịp.

Áo Lỗ Xích nói:

- Bây giờ quân Nam đã chặn hết các đường về. Ta đi theo một đường lên biên giới tất không thoát với chúng. Cứ chờ ít ngày nữa, Ô Mã Nhi thế nào cũng đến đây, khi ấy ta có thể tuỳ theo tình hình mà ở lại hay lui binh.

Tích Lệ Cơ nói:

- Nhưng lương thực hết cả rồi, lấy gì cho quân sĩ ăn mà chờ.

Các tướng đang bàn, có lính vào báo:

- Quân Nam cho sứ giả đến.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Quân Nam rất là hay lừa dối, chúng cho sứ đến thế nào cũng có mưu kế gì đây. Xin thái tử bắt lấy sứ của chúng.

Bất Nhan Lý Hải Nha bảo:

- Thái tử cho sứ vào xem chúng nói gì đã nhưng chớ để hở ra là quân ta đang khốn đốn vì hết lương.

Thoát Hoan nghe theo, cho sứ Việt vào, vênh vang hỏi:

- Ta đến đây, vua các ngươi không chịu theo hàng lại còn trốn tránh đánh lại quân ta. Bây giờ còn cho sứ đến có việc gì?

Sứ Đại Việt nói:

- Vua chúng tôi chạy ra hải đảo đã lâu ngày, lương thực cạn cả. Quân dân đều đói khổ, sợ rằng thái tử không thương, dân nước tôi coi như gặp đại nạn. Tôi là Trần Tung, con bác của thượng hoàng, xin thái tử thương tình để tôi mời nhà vua đến nghị hoà.

Thoát Hoan nghe nói vua Đại Việt muốn nghị hoà, sướng như kẻ đang đói vớ được cỗ ngon, sáng cả mắt lên. Áo Lỗ Xích sợ có điều thất thố mới nói trước rằng:

- Ta nói cho mà biết. Vua tôi các ngươi cứ việc chạy trốn. Chỉ không trốn mãi được thôi. Quân ta sẽ đóng lại đây mười năm xem các ngươi trốn kiểu gì.

Thoát Hoan bảo:

- Nay các ngươi mới nghĩ đến chuyện nghị hoà đã quá muộn nhưng muộn còn hơn không. Ngươi mau về bảo Nhật Huyên đến đây. Ta sẽ đón tiếp tử tế, không làm gì mà sợ.

Trần Tung đi rồi, Thoát Hoan bảo các tướng:

https://thuviensach.vn

- Đúng là có trời giúp ta rồi. Vua Nam đến đây ta chỉ việc bắt lấy là xong. Không còn lo thiếu quân lương nữa.

Các tướng đều mừng rỡ, riêng Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Xin các ông chớ vội mừng. Tôi cho rằng Trần Tung đến đây chẳng qua chỉ là dò la và làm nản chí quân ta thôi. Nhất định y còn đến nữa, nhưng không bao giờ vua của chúng chịu đến đâu.

Quả nhiên vài hôm sau Trần Tung quay lại nói rằng:

- Vua chúng tôi cũng muốn đến lắm nhưng sợ lời nói không lấy gì làm bằng. Xin thái tử cho một đạo văn thư xá tội thì vua chúng tôi mới dám đến.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Trần Tung là kẻ giả dối, biết quân ta thiếu lương thực nên nó làm kế hoãn binh để quân ta ngày càng quẫn bách mà thôi. Thái tử hãy chém Trần Tung rồi lui binh về là hơn.

Bất Nhan Lý Hải Nha nói:

- Nhỡ vua nó có ý muốn hàng thật mà ta làm như vậy chẳng phải hỏng việc lắm hay sao.

Thoát Hoan nghe lời ấy, bảo Trần Tung rằng:

- Ta bằng lòng cho một đạo văn thư nhưng vua tôi nhà ngươi chớ có trái lời.

Trần Tung nói:

- Nếu được như vậy, phúc cho nước Nam tôi quá, có đâu trái lời nữa. Nội trong ba ngày, vua chúng tôi dẫn bách quan đến xin hoà.

https://thuviensach.vn

Trần Tung vừa về, Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi chắc lần này Trần Tung không quay lại nữa.

Áo Lỗ Xích bảo:

- Những lời Trần Tung nói rất có lý, nhất định vua tôi chúng sẽ đến.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Nếu vua tôi chúng đến, tôi xin nhường luôn chức vạn hộ hữu thừa để làm tên lính thường thôi.

Áo Lỗ Xích cũng bảo:

- Nếu Trần Tung không quay lại, ta xin nhường chức bình chương cho ông đấy. Xin thái tử hãy sửa sang doanh trại, trang hoàng trong ngoài để đón vua An Nam.

Thoát Hoan nghe theo lời ấy, mới cho người dọn dẹp, trang hoàng mọi nơi, lại thông báo cho các trại lính chuẩn bị đón vua An Nam đến hàng. Các tướng thấy vậy không còn nghi ngờ gì nữa, thành ra việc canh phòng trễ biếng. Đêm ấy Hưng Ninh vương, Linh Lang vương cùng mang quân tiến đánh hai doanh ở núi Phả Lại và núi Chí Linh. Quân Nguyên chết nhiều lắm. Ái Lỗ, Đường Ngột Đải phải cố chết chống đỡ mới giữ được. Mấy đêm liền đều có trại bị đánh, lửa cháy rực trời. Cứ đến tối là quân Nguyên không dám ra ngoài. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi đã bảo mà. Trần Tung chỉ lừa chúng ta thôi. Quan bình chương...

Bột La Hợp Đáp Nhi chưa nói hết câu, có quân vào báo:

- Sứ An Nam là Trần Tung đến.

Thoát Hoan gọi Trần Tung vào doanh, mắng rằng:

https://thuviensach.vn

- Ta đã bằng lòng cho vua tôi các ngươi nghị hoà, sao lại bất ngờ tập kích quân ta. Vua ngươi đâu?

Trần Tung nói:

- Vua chúng tôi dẫn bách quan về đây không còn xa nhưng đêm qua thấy lửa cháy sáng rực, không biết sự thể ra sao nên lại không dám đến. Việc chiến sự chắc là do Hưng Đạo vương không biết nên mới gây ra. Để tôi về tâu lại với thượng hoàng truyền chỉ cho Hưng Đạo vương phải đình binh.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Nếu vua ngươi đã đến gần đây, để ta đem quân đến bảo vệ cho.

Trần Tung nói:

- Tướng quân đã có lòng như vậy, người Đại Việt chúng tôi quả là cảm động nhưng thật không nên.

Thoát Hoan quắc mắt quát:

- Người của ta đi bảo vệ cho là tốt lắm rồi, sao lại không nên? Hay nhà ngươi muốn lừa chúng ta lần nữa đây?

Trần Tung phân trần rằng:

- Thái tử không tin, tôi đành chịu chứ bảo là lừa dối nhất định không phải. Nay thái tử đưa binh mã đến đón, dẫu vua chúng tôi có muốn theo nhưng quần thần sao khỏi nghi hoặc, bấy giờ họ lại rước xa giá đi nơi khác có phải là uổng cái công tôi lặn lội mấy lần đến đây mà chẳng được việc gì không?

Thoát Hoan nghe nói có lý, bảo:

https://thuviensach.vn

- Thôi được! Ta cho ngươi đi lần này nữa, nếu Nhật Huyên không đến đừng trách ta cạn tình.

Trần Tung nói:

- Ngay bây giờ tôi xin đến doanh trại của Hưng Đạo vương truyền chỉ đình binh. Ngày mai đến chỗ hành cung của nhà vua. Nội trong ngày kia là trở về đây. Xin thái tử vui lòng đón tiếp.

Trần Tung ra khỏi trại quân Nguyên, đi thẳng đến đại bản doanh của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn kể lại mọi sự. Các tướng nghe vậy cười lăn, bảo:

- Đúng là bọn Nguyên ngố. Cứ ngồi đấy mà đợi các ông mày đến nghị hoà.

Mọi người xin đến đêm đem binh đi đánh. Hưng Đạo vương nói:

- Quân giặc bị ta đánh mấy đêm liền, thế nào cũng có phòng bị, cứ để đêm nay cho chúng nó nghỉ. Vài đêm nữa hãy đánh mới chắc thắng hơn. Công việc ở đây trao lai cho Hưng Ninh vương, ta đem quân đến chỗ nhà vua để bàn việc đánh lớn với giặc.

Nói xong đem ngay quân đến Hải Đông, gặp vua Trần, bàn quốc sự.

Đêm ấy Thoát Hoan không thấy quân Việt đến đánh, mới bảo các tướng:

- Chắc là Trần Tung đã truyền chỉ hưu chiến nên Trần Quốc Tuấn không dám làm gì. Các ngươi cứ cho quân quét dọn doanh trại để mai đón vua An Nam. A Bát Xích! Ngươi phục sẵn năm trăm tay đao sau trướng, khi nào thấy ta hô một tiếng, xông cả ra bắt vua tôi chúng nó. Bất Nhan Lý Hải Nha đem một nghìn quân túc trực ở bên ngoài để tiếp ứng cho A Bát

https://thuviensach.vn

Xích. Trình Bằng Phi dự sẵn một vạn quân ngăn không cho bọn võ sĩ người Nam vào quân doanh. Bột La Hợp Đáp Nhi bảo vệ ta trong khi hội kiến.

Các tướng nhận lệnh, trù hoạch đâu đấy, chỉ đợi hôm sau vua Đại Việt đến là hành sự. Chẳng ngờ đêm ấy quân Việt dùng toàn binh sĩ cảm tử tiến đánh cả ba nơi. Dạ trúc pháo, mã phong pháo nổ vang trời dậy đất, lửa cháy tứ bề. Quân Nguyên cuống cuồng, chết hại nhiều vô kể (Về việc này Nguyên sử chép rằng: "Nhật Huyên nhiều lần sai sứ đến hẹn hàng, ý muốn hoãn quân ta. Các tướng đều tưởng thật, sửa sang doanh trại để chờ đón nhưng lâu ngày quân thiếu ăn mà Nhật Huyên thì không đến". Sách An Nam chí lược của Lê Trắc cũng viết: "Hưng Ninh vương Trần Tung nhiều lần đến hẹn hàng làm quân ta mất nhuệ khí, ban đêm lại sai quân cảm tử đến cướp doanh trại"). Núi Phả Lại và núi Chí Linh bị quân Việt vây chặt. Đại doanh ở Vạn Kiếp mất hết các đồn ngoại vi. Mãi tới khi trời sáng, Trình Bằng Phi, Bột La Hợp Đáp Nhi, Bất Nhan Lý Hải Nha, A Bát Xích bốn tướng cùng mang quân trong thành đánh ra, quân Việt mới chịu rút. Các tướng liền chia quân đi giải vây cho núi Chí Linh và núi Phả Lại. Thoát Hoan lệnh cho các nơi phải làm nhiều doanh trại bằng gỗ cả cây để chống hoả khí của quân Việt. Đêm đêm quân Nguyên nằm tịt trong trại. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Tôi đã bảo rồi! Nhất định Trần Tung đến đây chỉ là lừa chúng ta thôi. Quan bình chương nên cho tôi xin cái chức của ngài.

Áo Lỗ Xích bảo:

- Nhà ngươi bảo Trần Tung không quay lại thế mà nó quay lại đó thôi. Sao không thấy ngươi bỏ mũ hữu thừa vạn hộ đi làm tên lính thường nhỉ?

Các tướng tranh cãi hồi lâu, rốt cuộc cũng chẳng ai chịu nhường chức tước của mình. Thoát Hoan chờ suốt cả ngày hôm ấy, không thấy vua Đại Việt đến, Trần Tung cũng không quay lại, biết là mắc lừa, bảo các tướng rằng:

https://thuviensach.vn

- Ta không ngờ vua tôi An Nam lại dối trá đến như vậy.

Bột La Hợp Đáp Nhi vốn tính thẳng thắn, nói:

- Vua quan nào mà chẳng dối trá cứ gì vua An Nam!

Thoát Hoan nghe câu ấy tức đầy cả ruột nhưng chả lẽ đang khi quẫn bách lại giết tướng nhà nên đành nhẫn nhịn cho qua chuyện. Quân Nguyên ngày càng thiếu thốn đói khổ, nhiều kẻ ốm đau không có thuốc thang, cơm cháo thất thường sinh ra nhiều bệnh tật. Binh lính vớ gì ăn nấy, chẳng kể kiêng khem, thời tiết lại ấm dần lên, dịch bệnh lây lan khắp cả doanh trại. Ngày nào cũng có hàng trăm quân lính chết bệnh.

Bấy giờ bọn Trần Ích Tắc theo quân Nguyên về nước mà chẳng làm nên chuyện gì. Bữa ấy Bột La Hợp Đáp Nhi đi ngang qua trại của bọn Tắc, thấy một lũ ăn không ngồi rồi, mới về đại doanh nói với Thoát Hoan rằng:

- Bọn Trần Ích Tắc chẳng giúp quân ta được việc gì. Thái tử đuổi quách chúng đi cũng đỡ được mấy nghìn miệng ăn.

Áo Lỗ Xích nói:

- Đuổi sao bằng sai chúng đem quân đi tìm lương thảo có hơn không.

Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Sợ rằng không tìm được lương thảo, chúng bỏ đi luôn đấy.

Áo Lỗ Xích nói:

- Chúng bỏ đi càng đỡ cho ta cái tiếng đuổi người.

Thoát Hoan nghe theo kế ấy mới cho gọi Trần Ích Tắc đến, nói rằng:

https://thuviensach.vn

- Quân ta ở đây lâu, lương thảo cạn cả. Ta muốn nhờ quốc vương đem Nam binh đi kiếm quân lương.

Trần Ích Tắc không dám cãi, vâng vâng dạ dạ, quay về doanh, nói với các tướng rằng:

- Ta chỉ có hơn hai nghìn quân mà thái tử bắt đi kiếm lương, biết kiếm ở đâu bây giờ?

Các tướng nghe vậy đều sợ hãi, riêng có Phụ Nghĩa công Trần Tú Hoãn nói:

- Tôi biết trước kia Hưng Đạo vương giấu gạo ở Mễ sơn, từ đây đến đấy đi mất một ngày đường. Quốc vương nên mượn quân của thái tử đi cướp được nơi ấy, không lo gì thiếu lương thực nữa.

Trần Ích Tắc dẫn Trần Tú Hoãn quay lại gặp Thoát Hoan, thưa rằng:

- Phụ Nghĩa công Trần Tú Hoãn có biết một nơi cất giấu quân lương của Trần Quốc Tuấn. Xin thái tử điều đại binh đến cướp mới lấy được.

Thoát Hoan nghe nói vậy mừng lắm, bảo:

- Chỉ cần là có kho lương, dù nó ở đâu ta cũng cho quân đến đánh lấy. Ngươi có chắc hay không?

Trần Tú Hoãn chỉ một điểm trên tấm hoạ đồ bằng da khô, thưa rằng:

- Đây chính là chỗ giấu quân lương. Ngọn núi này có tên Mễ sơn. Muốn đánh vào đây có ba đường chính: Một là có thể dùng thuỷ binh từ sông Như Nguyệt đánh lên. Hai là vượt qua eo núi Thanh Long, Bạch Hổ xuống vùng đồng lầy rồi tràn sang. Ba là dẫn quân theo đường lớn qua núi Kỳ Lân mà đến.

(Núi Thanh Long, Bạch Hổ dân ở đây quen gọi là núi Dinh.

https://thuviensach.vn

Núi Kỳ Lân tên dân gian gọi là núi Lê)

Thoát Hoan mừng lắm, hỏi:

- Ngươi có biết ai làm tướng giữ kho lương ấy không?

Trần Tú Hoãn thưa:

- Tôi mới nghe nói đốc bộ Trần Thái Bảo cùng vợ là Lý Châu Nương giữ nơi ấy. Hai người này năm trước trấn ở Hoan thành chống nhau với nguyên soái Toa Đô, gây cho quân ta không ít khó khăn. Muốn đánh nơi ấy phải dùng binh lực mạnh mới được.

Thoát Hoan nói:

- Tốt! Càng nhiều quân giữ thì càng nhiều lương. Đây chính là cơ hội để ta đánh lớn, vừa tiêu diệt quân Nam, vừa cướp được lương thảo.

Còn đang bàn bạc có quân vào báo bắt được một người Nam, nghi là gian tế. Thoát Hoan sai dẫn đến khám thấy có một phong thư xin viện binh, hỏi:

- Nhà ngươi có muốn được tha không?

Người lính Việt nói:

- Ta đã bị bắt, giết hay không là tuỳ, sao còn phải hỏi.

Trần Tú Hoãn đến bên người lính Việt, nói:

- Ta thấy anh còn trẻ, tương lai đang ở phía trước, nên theo về với thiên triều mà lập công danh, chết đi chẳng đáng tiếc lắm hay sao? Nếm cực hình của người Nguyên chẳng sướng tý nào.

Người lính Việt nói:

https://thuviensach.vn

- Ta dâng tuổi trẻ cho non sông có gì phải tiếc. Chỉ tiếc là tiếc cho nước Nam này sinh ra những tên phản trắc sâu bọ như ngươi.

Anh lính Việt nói xong, đập đầu vào tường đá mà chết. Thoát Hoan biết chắc chắn có kho lương, liền gọi Bột La Hợp Đáp Nhi đến giao cho việc chỉ huy, đem năm vạn quân theo hai đường thuỷ bộ tiến đánh Mễ sơn. Bột La Hợp Đáp Nhi nhận lệnh, giao cho A Bát Xích, Trương Ngọc đem năm nghìn thuỷ binh đi theo đường sông Như Nguyệt, lấy Trịnh Long dẫn đường, hẹn khi nào thấy trên núi bốc khói nhiều thì đổ quân đánh từ dưới sông lên; Lưu Thế Anh, Trương Quân đưa hai vạn quân vượt qua núi Kỳ Lân đánh vào con đường chính để nhử quân Việt ra, lấy Lê Diễn dẫn đường. Bột La Hợp Đáp Nhi đi cùng Mãng Cổ Đài, Đáp Lạt Xích đem quân đến eo núi Thanh Long, Bạch Hổ bất ngờ vượt qua đầm lầy đánh thẳng vào trại quân Việt, Trần Tú Hoãn dẫn đường. Trù hoạch xong xuôi, chiều hôm ấy cả ba đạo quân cùng lên đường. Đáp Lạt Xích nói:

- Quân ta dùng kỵ binh là chính, vượt đầm lầy sao được.

Trần Tú Hoãn nói:

- Mặt đầm lầy có chỗ rộng chưa đến ba trăm bộ. Lính ta mỗi người chỉ cần ném xuống một bó cỏ nhỏ cũng đủ có con đường rộng cho ngựa đi.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo mới lệnh cho quân lính mỗi người phải mang một bó rơm hoặc cỏ khô đợi khi dùng đến.

Nói về vợ chồng Lý Châu Nương, Trần Thái Bảo từ khi nhận lệnh về giữ Mễ sơn, ngày đêm lo lắng, không khi nào lơ là canh giữ bố phòng. Các đội quân đến giao nhận binh lương đều được nhanh chóng. Con Tiểu Mãnh đã là một con chó trưởng thành, lúc nào cũng đi bên chủ, chân đứng thẳng, cổ nghếch cao, hai tai dỏng lên nghe ngóng, mỗi khi cất tiếng sủa là làm vang động cả một vùng rừng núi. Trước đây nghe tin quân Nguyên hết lương đã rút về Vạn Kiếp, Mạc Lữ nói:

https://thuviensach.vn

- Từ Vạn Kiếp tới đây hai đường thuỷ bộ chỉ đi mất một ngày, nếu dùng kỵ binh chưa đến một buổi. Tôi e giặc Nguyên biết được kho ta, mang quân đến đánh.

Ngô Tùng Hạnh nói:

- Kho ta là nơi kín đáo, quân Nguyên không dễ gì biết được.

Mạc Lữ nói:

- Quân Nguyên hẳn không biết, sợ bọn chân tay của Trần Ích Tắc có kẻ tố giác thì nguy. Quân ta chỉ có ba nghìn người, làm sao chống được với giặc mạnh. Đốc bộ nên viết thư cử người mang đến chỗ Hưng Đạo vương nói rõ mọi chuyện, xin thêm quân đến bảo vệ mới không lo mất lương vào tay quân giặc.

Trần Thái Bảo nghe theo lời của Mạc Lữ, viết một phong thư, giao cho người lính truyền tin mặc giả thường dân đem đến trình với Hưng Đạo vương, chẳng ngờ người mang thư bị quân Nguyên bắt như ta đã thấy ở đoạn trên. Trần Thái Bảo lại cử Lê Bá đem một trăm quân lên đóng đồn ở núi Bạch Hổ, Lê Bách đem một trăm quân đóng ở núi Thanh Long, Vũ Liêm cũng mang một trăm quân lên núi Kỳ Lân, hẹn nếu thấy quân Nguyên đến, phải đốt lửa để mang binh ra chống.

Lê Bá đưa lính lên núi Bạch Hổ đóng đồn. Khi ấy đang là giữa mùa Xuân, buổi sớm đứng trên núi nhìn ra chỉ thấy khắp nơi toàn sương mù đặc như sữa, người đứng cách vài chục bước không nhận rõ mặt. Hai anh lính Việt đứng trên chòi gác nói với nhau:

- Sương mù thế này nhỡ quân giặc tiến đánh khó nhìn thấy lắm.

- Anh nói phải! Để tôi vào báo lại với đô trưởng.

Anh kia chỉ tay về phía núi Kỳ Lân, nói:

https://thuviensach.vn

- Anh nhìn xem kia là sương hay khói đang bốc lên.

- Trông giống khói nhưng cũng có khi sương bốc lên cao.

Hai người đang nghi hoặc lại nghe văng vẳng có tiếng quân reo rất đông, vội quay vào trại báo. Lê Bá dẫn quân ra, quanh núi đã ran lên tiếng lính Nguyên thúc nhau tiến đánh. Lê Bá bảo một anh lính:

- Cậu về ngay khố doanh báo cho đốc bộ biết.

(Khố doanh: Doanh trại trong kho)

Anh lính nhận lệnh, đi ngay. Lê Bá không biết quân Nguyên nhiều ít thế nào, mới cho quân nổi lửa đốt để khói bốc lên. Khi ấy Trần Thái Bảo vừa đi tuần kho về, mới chợp mắt được một lúc, bỗng có quân vào báo.

- Cả ba ngọn núi phía trước đều thấy khói bốc lên.

Trần Thái Bảo, Lý Châu Nương hai người vội mặc giáp ra xem, quả nhiên khói ở cả ba nơi vượt khỏi sương mù bốc lên nghi ngút. Trần Thái Bảo nói với Lý Châu Nương cùng các tướng:

- Quân Nguyên nhân lúc sương mù tiến đánh chúng ta. Lý Châu Nương cùng một nghìn quân ở lại giữ kho. Nguyễn Vu đem năm trăm quân giữ mặt bờ sông, đề phòng quân thuỷ của chúng đánh lên. Ngô Tùng Hạnh đem năm trăm quân đến bãi lầy phòng khi quân giặc vượt eo núi Thanh Long, Bạch Hổ đánh đến. Mạc Lữ cùng ta đem một nghìn quân chặn con đường chính từ núi Kỳ Lân tới đây.

Trần Thái Bảo vừa phân phát quân đâu đấy, có người của ba nơi cùng về báo quân Nguyên tiến đến đông lắm. Các tướng vội mang quân đi ngay.

Bấy giờ Bột La Hợp Đáp Nhi tiến đến chân núi Bạch Hổ, chia cho Mãng Cổ Đài một vạn quân sai đi đánh núi Thanh Long, hẹn chiếm được

https://thuviensach.vn

núi thì xuống cả eo yên ngựa để cùng vượt bãi lầy. Mãng Cổ Đài mang quân đi rồi, Bột La Hợp Đáp Nhi lùa lính đánh lên núi Bạch Hổ. Lê Bá thấy quân Nguyên đến nhiều, cho lính nấp trong luỹ gỗ bắn ra. Quân Nguyên dùng mộc che tên tiến lên. Quân Việt đốt mã phong pháo ném cản lại làm quân Nguyên hơi lui. Đáp Lạt Xích giơ cao thanh đao, hô lớn:

- Kẻ nào lui lại thì chém không tha.

Quân Nguyên nghe vậy kéo ùa cả lên. Lê Bá ít quân không thể chặn được. Một trăm chiến binh Đại Việt bị gần hai vạn quân Nguyên vây đánh, lần lượt tử thương hết cả. Lê Bá trúng bảy tám mũi tên, chết ngay ở cửa luỹ. Bột La Hợp Đáp Nhi chiếm được núi Bạch Hổ, liền lùa quân xuống eo yên ngựa cũng vừa lúc Mãng Cổ Đài tới. Bột La Hợp Đáp Nhi hỏi:

- Trên núi ấy không có quân Nam sao?

Mãng Cổ Đài nói:

- Chỉ có một trăm tên, chúng tôi vây lấy, giết sạch cả rồi nhưng chúng chống cự ghê quá, quân ta cũng chết mất vài trăm người.

Bột La Hợp Đáp Nhi liền lệnh cho lính đem rơm cỏ vứt xuống đầm lầy làm thành một con đường để sang bên kia.

Trong khi Bột La Hợp Đáp Nhi, Mãng Cổ Đài chiếm được núi Thanh Long, Bạch Hổ thì Lưu Thế Anh, Trương Quân, Lê Diễn tiến đánh núi Kỳ Lân. Vũ Liêm đóng đồn ở đấy thấy quân giặc đông quá, thế không thể giữ được mới cho quân lui về, vừa lúc gặp Trần Thái Bảo mang quân đến cứu, hỏi:

- Ngươi có biết quân giặc nhiều ít thế nào không?

Vũ Liêm nói:

https://thuviensach.vn

- Trời mù không nhìn thấy nhưng nghe tiếng reo hò đông lắm, chúng có không dưới hai vạn quân mã.

Bấy giờ mặt trời đã lên cao, sương mù tan hết. Quân Nguyên từ núi Kỳ Lân tràn xuống đường. Trần Thái Bảo chọn một nơi đường hẹp, dừng ngựa, cầm cây giáo dài đứng chắn ngang. Lát sau Lưu Thế Anh dẫn quân tới, thấy có người chắn đường, nói:

- Ta mang mấy vạn hùng binh đến đây, ngươi là thằng nào mà dám đem một nhúm quân ra chặn lối? Không sợ chết hay sao?

Lê Diễn đứng cạnh nói:

- Người này chính là đốc bộ Trần Thái Bảo, chủ tướng ở đây đấy.

Trần Thái Bảo biết mặt Lê Diễn, mắng rằng:

- Thằng phản quốc Lê Diễn! Hôm nay dù tao có chết cũng phải đổi mạng với mày ở nơi này.

Lưu Thế Anh nghe nói vậy, liền múa ngọn kích sắt đánh tới. Trần Thái Bảo không nói năng gì, vung ngọn giáo dài đánh lại. Trương Quân thấy Lưu Thế Anh không đánh đổ được Trần Thái Bảo, liền cầm cây giáo ba mũi xông ra đánh giúp. Vũ Liêm hoa đao chặn lại nhưng Vũ Liêm không đánh nổi Trương Quân, bị đâm một giáo ngã ngựa. Quân Nguyên ào ạt xông lên. Trần Thái Bảo không chống nổi, cùng Mạc Lữ định lui binh về giữ trong luỹ, chẳng ngờ Bột La Hợp Đáp Nhi đã sang được đầm lầy đánh tan năm trăm quân của Ngô Tùng Hạnh rồi. Hoá ra Trần Thái Bảo bị vây hai đầu không thể về luỹ được nữa. Trần Tú Hoãn cưỡi ngựa lên trước nói với Trần Thái Bảo rằng:

- Quan đốc bộ nay đã bị vây không còn đường chạy, sao không hàng để được hưởng ân huệ của thiên triều.

https://thuviensach.vn

Trần Thái Bảo không trả lời, cúi xuống nói với con Tiểu Mãnh:

- Đó là kẻ phản quốc, mày nhất định phải giết nó trả thù cho ta.

Con Tiểu Mãnh như hiểu ý chủ, nó nhìn về phía Trần Tú Hoãn, nhe nanh, gừ lên mấy tiếng đe doạ. Quân Nguyên hai đầu đánh ép lại. Quân Việt cố chết chống cự nhưng không chống nổi, Mạc Lữ trúng tên, chết. Trần Thái Bảo trông thấy Lê Diễn, liền phi ngựa tới đâm một giáo. Lê Diễn thét lên một tiếng, ngã nhào xuống ngựa. Con Tiểu Mãnh xông lên cắn cổ mấy lính Nguyên. Bột La Hợp Đáp Nhi, Lưu Thế Anh cùng hô quân chĩa vào con chó mà bắn. Hàng nghìn cánh cung cùng bật dây nhưng không có mũi tên nào trúng đích. Con Tiểu Mãnh thoát ra khỏi vòng vây chạy vào trong luỹ. Các tướng Nguyên thấy còn một mình Trần Thái Bảo ở giữa vòng vây, quyết bắt sống. Trần Thái Bảo biết không thể thoát, rút gươm tự sát. Bột La Hợp Đáp Nhi thấy Trần Thái Bảo đã chết mới cho quân đốt lửa báo cho A Bát Xích, Trương Ngọc biết. Hai tướng Nguyên lúc ấy đã mang quân đến bến sông, thấy có nhiều khói liền thúc lính xông lên. Nguyễn Vu liền đổ quân trong rừng ra chặn lại. Hai bên hỗn chiến. Nguyễn Vu bị Trương Ngọc đâm một nhát kích, lăn xuống ngựa. A Bát Xích dẫn quân đánh ép vào phía sau núi.

Lý Châu Nương ở trong doanh thấy Tiểu Mãnh trở về, mình đầy những máu, biết chuyện gì đã xảy ra rồi. Lúc sau quân Nguyên kéo đến vây luỹ. Lý Châu Nương cho quân giật bẫy đá làm lính Nguyên chết hại nhiều lắm. Hai bên đánh nhau đến trưa mà quân Nguyên không vào được luỹ. Mãng Cổ Đài nói :

- Luỹ này làm toàn bằng gỗ, ta đốt xung quanh chúng chống sao được.

Lưu Thế Anh nói:

- Không được! Ta đánh trận này là để cướp lấy quân lương, dùng hoả công nhỡ cháy hết lương thảo thì cướp cái gì nữa? Theo tôi bắt lính làm

https://thuviensach.vn

phên tre chắn tên cho xung xa phá cửa, chúng không thể chống mãi được.

Bột La Hợp Đáp Nhi nghe theo kế ấy, cho lính chặt tre ghép thành phên lớn khiêng đi trước chắn tên đạn rồi dùng một cỗ đại xung xa húc vào cổng luỹ, quả nhiên lúc sau cổng bị phá tung. Quân Nguyên tràn vào trong. Một nghìn quân Việt không thể chặn nổi mấy vạn quân Nguyên. Lý Châu Nương thấy tình thế đã quá nguy cấp, cho lính chất thuốc nổ vào kho lương, bà nằm lên trên, lấy tấm vải đỏ phủ lên mặt rồi lệnh cho quân phóng hỏa. Thuốc nổ cháy, cả kho lương, kho thuốc súng bùng lên. Khắp một vùng biến thành núi lửa. Quân nguyên sợ hãi tháo chạy tán loạn. Lý Châu Nương đã hoá thần. Dân nơi ấy về sau lập đền thờ bà và tôn vinh là Bà Chúa Kho. Ngôi đền ấy đến nay vẫn còn, khách thập phương đến khấn lễ quanh năm, nghe nói thiêng lắm, ai cầu gì được nấy rất là linh ứng.

Trong lúc quân Nguyên tháo chạy hỗn loạn, con Tiểu Mãnh nhìn thấy Trần Tú Hoãn rúc vào một gốc cây, nó lao tới táp một miếng thật sâu vào cổ tên phản quốc. Một dòng máu phun ra, Trần Tú Hoãn giãy giụa đau đớn, lúc sau máu ra nhiều, nằm im bất động. Con Tiểu mãnh chạy biến vào rừng. Rất nhiều năm sau dân vùng ấy bảo rằng vẫn nghe thấy tiếng con chó của Bà Chúa Kho sủa thảm thiết lắm, hình như nó chưa tìm thấy chủ. Gần ba trăm năm qua đi, đến thời nhà hậu Lê, có một vị đạo sĩ tên là Tả Ao qua nơi này, ngắm hình sông thế núi rồi yểm một đạo bùa, khấn rằng:

- Chó khôn! Chó khôn. Giặc đã tan rồi, mau về với chủ, chớ khóc than chi làm kinh động dân lành.

Từ bấy giờ không ai còn nghe tiếng con chó sủa trong đêm nữa.

Bột La Hợp Đáp Nhi sau một cơn bàng hoàng mới hiểu ra mọi chuyện, bảo Lưu Thế Anh, Mãng Cổ Đài, A Bát Xích rằng:

- Các ông cho quân lấy nước dập lửa đi.

https://thuviensach.vn

Khốn thay nước ở sông ở đầm đều xa mà lửa cháy to, mùi thuốc súng bốc lên khét lẹt. Quân Nguyên chữa cháy suốt đêm. Đến sáng hôm sau lửa mới tắt. Bột La Hợp Đáp Nhi cho kiểm điểm kho lẫm thì chẳng còn gì. Lính Nguyên cứu được vài nghìn thạch lương nhưng đều cháy sém hết cả, nhiều chỗ trộn lẫn với thuốc súng. Lưu Thế Anh ngán ngẩm nói:

- Trận này tuy đánh thắng nhưng cũng chẳng kiếm được lương thảo, lại mất toi mấy nghìn quân lính.

Bột La Hợp Đáp Nhi truyền lệnh cho các tướng thu quân kéo về Vạn Kiếp báo lại mọi chuyện. Thoát Hoan nghe vậy kêu lên:

- Lương thảo không kiếm được mà Ô Mã Nhi, Trương Văn Hổ chẳng thấy đâu. Quân ta chuyến này đến chết đói mất thôi.

Đây nói đoàn thuyền chiến của Ô Mã Nhi sau khi bỏ lại ba trăm chiếc lọt vào tay quân Việt, chạy lên biển An Bang nhưng chẳng thấy tăm hơi Trương Văn Hổ đâu. Ô Mã Nhi bảo Phàn Tiếp:

- Ta đi mãi mà không thấy Trương Văn Hổ, biết làm thế nào?

Phàn Tiếp nói:

- Có lẽ Trương Văn Hổ bị Trần Khánh Dư đánh tan thật rồi. Ta cứ đi tìm vào các đảo hoang kia may ra có ai lạc đến, đón lấy họ mà hỏi tin tức. Biết đâu chả gặp những thuyền chạy thoát trôi dạt ở đấy.

Ô Mã Nhi nghe theo mới cho quân đi tìm khắp các đảo. Lênh đênh trên biển hơn một tháng chẳng gặp ai, đến trung tuần tháng Hai âm lịch không còn hy vọng gì nữa. Phàn Tiếp nói:

- Đã đến nước này ta nên quay về Vạn Kiếp báo cho thái tử biết để còn định liệu.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi nói:

- Có khi thái tử vẫn còn ở Thăng Long, ta quay về Thăng Long thì hơn.

Đào Đại Minh nói:

- Thái tử không có quân lương, không thể ở Thăng Long được. Phàn tướng quân nói đúng, nhất định đã về Vạn Kiếp rồi.

Ô Mã Nhi nói:

- Biết đâu quan bình chương chả cướp được lương cho quân ta.

Phàn Tiếp bảo:

- Nếu quan bình chương cướp được lương cho quân ta thì thật là đại phúc. Chỉ sợ không có gì ăn, đại binh đã về Vạn Kiếp mà chúng ta lớ ngớ quay lại Thăng Long để cho quân Nam nó vây, chắc không tránh khỏi số phận nguyên soái Toa Đô năm trước. Chi bằng ta cứ về Vạn Kiếp, nếu thái tử còn ở Thăng Long, đến đó cũng chẳng khó gì.

Ô Mã Nhi nghe nói đến chuyện Toa Đô năm trước, có ý sợ, mới theo lời Phàn Tiếp mang quân vào cửa An Bang, ngược sông Bạch Đằng về Vạn Kiếp. Khi đi qua vùng Trúc Động, đổ quân xuống các làng ven sông cướp phá, bị dân binh nơi ấy đánh trả quyết liệt nhưng cũng cướp được một ít trâu bò, lúa gạo. Đào Đại Minh cho quân xuống đồng cắt được vô số ngô, lúa non, chất đầy lên thuyền chở về cho ngựa (Vì có chuyện này nên về sau Nguyên sử khuếch trương lên rằng: "Trên đường về Vạn Kiếp, Ô Mã Nhi cướp được hơn bốn vạn thạch gạo". Nếu có số gạo nhiều như vậy thì quân Nguyên có thể ung dung trụ lại được hàng tháng nữa, làm sao phải lui binh mau đến thế?!). Phàn Tiếp nói:

- Không nên ở lâu nơi này, mau về đại doanh xem sự thể thế nào đã.

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi nghe theo mới thu quân đi thẳng về Vạn Kiếp. Thoát Hoan nghe tin Ô Mã Nhi đã về, mừng không còn chỗ nói, vội đòi vào hỏi rõ mọi sự, nghe xong gắt ầm lên rằng:

- Nhà ngươi đi lần nào hỏng việc lần ấy, đã không tìm được Trương Văn Hổ còn để mất ba trăm thuyền chiến. Thôi! Lần này không ai còn có thể cứu ngươi được nữa.- rút thanh kiếm lệnh quẳng ra trước mặt Ô Mã Nhi - Kiếm đấy ngươi tự xử đi.

Ô Mã Nhi cầm thanh kiếm, nghĩ mình hết lòng muốn lập công phò chúa mà nay đến nông nỗi này, chết cũng khó nhắm được mắt, càng nghĩ càng tủi thân, hai hàng lệ chảy ròng ròng, tay đưa thanh gươm lên cổ.

Thật là:

Đất Bắc, biển Nam đã tung hoành

Giữa đường đứt gánh, chết không đành

Cũng muốn lập công dâng Nguyên chúa

Ngờ đâu hổ mặt với trời xanh.

Mời bạn đọc tiếp chương sau xem cái chết của Ô Mã Nhi thê thảm thế nào.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Chương 55

Vua Trần đại chiến Bạch Đằng giang

Hưng Đạo phục binh Nữ Nhi ải

Ô Mã Nhi đang định kết liễu cuộc đời, có một tướng ở ngoài chạy vào giật lấy thanh kiếm, nói:

- Tôi cùng đi với Ô Mã tướng quân, trách nhiệm này tôi xin được cùng gánh. Thái tử cho tôi được chết.

Các tướng trông xem hoá ra là Phàn Tiếp. Thoát Hoan nói:

- Ta biết nhà ngươi đã nhiều lần khuyên can nhưng Ô Mã Nhi không nghe, nên việc này trách nhiệm ở một mình y thôi, không can gì đến ngươi.

Áo Lỗ Xích nói:

- Ô Mã Nhi là một đại tướng mà không làm tròn chức phận, tội ấy thật nặng nhưng vì cũng kiếm được một số lương thực, lại là lúc quân ta đang cần người, nên xin thái tử tha cho để y đới công chuộc tội.

Nói xong câu ấy, Áo Lỗ Xích lại ghé vào tai Thoát Hoan nói nhỏ mấy câu gì đó. Thoát Hoan bớt giận, bảo:

- Nể lời quan bình chương xin cho. Các ngươi hãy về thuyền đợi lệnh.

Ô Mã Nhi thoát chết, liền cùng Phàn Tiếp cúi lạy tạ ơn rồi lủi thẳng về thuỷ trại. Thoát Hoan tha cho Ô Mã Nhi nhưng từ ấy có ý ghét vì cho rằng

https://thuviensach.vn

Ô Mã Nhi không có thực tài. Hai hôm sau Thoát Hoan triệu các tướng đến thương nghị. Bột La Hợp Đáp Nhi nói:

- Quân ta bây giờ khốn khổ lắm rồi. Xin thái tử cùng quan bình chương lo liệu việc lui binh kẻo không kịp.

Lưu Thế Anh cũng nói:

- Thời tiết ngày càng nóng lên, doanh của tôi ngày nào cũng có mấy chục lính chết. Quân ốm đến gần một nửa mà không có thuốc chữa. Quân Nam biết được chuyện này kéo đến đánh lớn, e không giữ được. Xin thái tử cho lui binh ngay thôi.

Áo Lỗ Xích nói:

- Hôm nay thái tử mời các tướng đến chính là muốn bàn về việc rút quân. chỉ lo một điều các đường lui binh đều bị quân Nam ngăn trở, không biết có đi được không? Ai có kế hay hãy trình lên.

Các tướng đều ngồi im thin thít, không ai đưa ra được một kế sách gì. Lúc sau Trình Bằng Phi nói:

- Đường bộ đã bị quân Nam chặn hết các ải rồi. Chỉ cần chúng chốt chặt không ra giao chiến, quân ta cũng đủ chết đói hết dọc đường. Lại có tướng Phạm Ngũ Lão không ai địch nổi thì đi làm sao? Theo tôi nên tập trung thuyền bè, toàn quân rút về đường thuỷ là hơn.

Ô Mã Nhi nghe vậy, giãy nảy nói:

- Không được! Không được. Đường thuỷ có Trần Khánh Dư trấn ở Vân Đồn. Quân ta lần nào đi trên tuyến này cũng đều bị đánh cả. Kéo nhau lũ lượt đi lối ấy khác chi làm mồi cho chúng.

Thấy Phàn Tiếp không nói gì, Thoát Hoan hỏi:

https://thuviensach.vn

- Ý Phàn tham chính thế nào?

Phàn Tiếp nói rằng:

- Tôi cũng nghĩ như Ô Mã tướng quân. Quân Nam đã dồn cả về đây vây chúng ta. Nếu rút theo đường thuỷ tất chúng tập trung đánh ngay trên sông. Quân ta khó mà ra được đến biển. Chi bằng ta nên huỷ hết binh thuyền, kéo quân theo đường bộ, khai sơn phá thạch mà đi may ra còn thoát được.

Vạn hộ Trương Quân nói

- Trời ơi! Nói chuyện khai sơn phá thạch mà ngon như ăn oản vậy. Lương hết, quân ốm lấy ai mà khai sơn phá thạch đây.

Đại tướng quân Lưu Khuê nói:

- Tôi nghĩ đường nào cũng khó đi cả. Nếu chọn đi một đường tất quân Nam có điều kiện tập trung lực lượng ngăn trở. Chi bằng ta chia quân làm ba đường như lần trước mà rút, ít gặp khó khăn hơn.

Áo Lỗ Xích ghé vào tai Thoát Hoan nói nhỏ:

- Lưu Khuê đã nói trúng ý rồi đó. Xin thái tử ra lệnh.

Thoát Hoan mới nói với các tướng:

- Mọi người đã bàn như vậy thì nên theo ý tướng quân Lưu Khuê là đúng hơn cả. Ô Mã Nhi, Phàn Tiếp, Lưu Khuê, Trương Ngọc bảo vệ thân vương Tích Lệ Cơ đi theo đường Bạch Đằng giang về lối Khâm châu, Điền Soái, Sầm Đoan đi cùng cánh quân ấy. Trình Bằng Phi, Tháp Xuất đem một đội kỵ binh đi trên bờ để hộ tống, hai ngày sau phải xuất phát. Khi thuỷ quân đã đi xa rồi thì Trình Bằng Phi, Tháp Xuất mang quân quay lại đây đi theo đường bộ. Ái Lỗ, A Thai, Mãng Cổ Đài đưa cánh quân Vân Nam về

https://thuviensach.vn

theo đường Quy Hoá, cũng hai ngày sau xuất phát. Các tướng còn lại cùng ta và bình chương quân sư đi theo đường Nội Bàng về Tư Minh. Ngày khởi hành sẽ định sau.

(Tháp Xuất: Người này Nguyên sử ghi là Tháp Xuất, có tài liệu khác ghi là Đạt Mộc hoặc Đạt Truật. Có lẽ là do cách phiên âm khác nhau mà thôi)

Phàn Tiếp hỏi:

- Vì sao thái tử lại không cùng đi?

Áo Lỗ Xích đỡ lời:

- Thái tử phải chờ Trình Bằng Phi quay lại. Vả nữa, còn phải canh chừng cho các ngươi đi có khó khăn gì không để tiếp ứng.

Các tướng ai về doanh nấy thu vén lên đường. Phàn Tiếp về đến thuỷ trại, nói với Ô Mã Nhi và Tích Lệ Cơ rằng:

- Thái tử cùng bình chương cho chúng ta đi trước không phải có ý tốt như thế đâu. Chẳng qua là muốn quân Nam dồn hết đến đánh chúng ta với Ái Lỗ để thái tử rộng đường chạy thôi.

Tích Lệ Cơ nói:

- Chúng ta chẳng khác gì con tốt bị đem thí. Thoát Hoan biết hoàng đế chẳng ưa ta nên mới bắt đi theo đường này, nhằm mượn tay người Nam hại ta đi đó.

(Triều đình nhà Trần biết được mối mâu thuẫn giữa Hốt Tất Liệt với Tích Lệ Cơ nên sau chiến tranh đã thả Tích Lệ Cơ về)

Ô Mã Nhi nói:

https://thuviensach.vn

- Thôi thì trăm sự nhờ giời. Quân xử thần tử, biết làm sao.

Ô Mã Nhi nói rồi cứ việc chuẩn bị cắt đặt các tướng lĩnh chỉ huy các đội, không nghĩ đến việc khác. Đúng hai ngày sau đem năm vạn quân, gần hai vạn thuỷ thủ, hơn sáu trăm binh thuyền xuôi nước mà đi.

Trong khi Ô Mã Nhi đem thuỷ quân xuôi xuống phía Đông thì ái Lỗ, A Thai lại đem quân chạy ngược lên hướng Tây, mới đi được hơn một ngày đường gặp ngay đạo quân Việt của Trần Quán. Hai bên đánh nhau quyết liệt. Quân Nguyên yếu thế không thể đi được đành quay lại Vạn Kiếp với Thoát Hoan.

Sau trận Tháp Sơn, vua Trần đem đại quân lên hội với Hưng Đạo vương ở Hải Đông. Đến khi thấy Ô Mã Nhi đi tìm Trương Văn Hổ không được, trở về Vạn Kiếp, biết thế nào quân Nguyên cũng sắp rút, thượng hoàng Trần Thánh Tông hội các tướng phán rằng:

- Quân Nguyên đã lâm vào đường cùng, không thể ở lâu trên nước ta, nay mai thế nào chúng cũng phải chạy về. Trẫm triệu các khanh đến đây để cùng nghe Hưng Đạo vương trình bày phương lược đánh giặc.

Hưng Đạo vương tâu rằng:

- Thời gian đã rất gấp. Quân giặc chắc chắn sẽ chia làm hai đường thuỷ bộ để rút. Đoàn thuyền của Ô Mã Nhi thế nào cũng đi ra cửa An Bang về Khâm châu. Quân ta nhất định phải đánh tan đoàn quân thuỷ này. Muốn đánh tan chúng phải bịt được các lối ra cửa An Bang và Nam Triệu. Việc này chỉ có thể thực hiện được lúc nước thuỷ triều xuống cạn. Khi ấy đường ra Nam Triệu đã có bãi đá Con Hà nhô lên chắn ngang, thuyền lớn của giặc không thể đi qua. Ta chỉ việc phục ở đây một đạo quân, giặc không tài nào thoát được. Nhưng ý đồ của giặc là đi theo sông Giá sang sông Chanh ra cửa An Bang. Dân chúng ở đây cho biết ngày mùng bảy, mùng tám tháng ba là lúc nước cạn, buổi trưa mức nước xuống thấp nhất. Thần đang cho

https://thuviensach.vn

Nguyễn Khoái đóng ngang sông một bãi cọc lớn. Ta nhử sao cho giặc vào đấy đúng lúc nước cạn thì thuyền của chúng ắt tan, quân ta tung ra đánh, giặc không thể không bị bắt. Có điều nếu giặc đi theo sông Giá đội hình của chúng kéo dài, dù bị chặn ở đằng đầu, đằng sau cũng không rối loạn, khi nước lên chúng có thể vượt qua bãi cọc thoát ra, ta khó thu đại thắng, vì thế cần phải có một đội quân mạnh chặn ở Trúc Động, không cho giặc đi vào sông Giá, buộc chúng phải đi sang nhánh Đá Bạc là đoạn sông lớn, đội hình dễ rối loạn hơn. Vạn nhất có tên quân Nguyên nào thoát được ra biển, đã có Nhân Huệ vương, Hưng Nhượng vương đón chúng. Sau khi cắt cử các tướng, thần xin giao lại quyền chỉ huy trận này cho hoàng thượng, để về Nội Bàng trước đón đánh Thoát Hoan. Việc trù liệu của thần là như vậy, xin hoàng thượng truyền thánh chỉ.

(Bãi Con Hà: Là bãi đá ngầm chắn ngang sông Bạch Đằng, cách phà Rừng ngày nay chừng 2km. Dân địa phương còn gọi là ghềnh Cốc)

Thượng hoàng nhìn các tướng, hỏi:

- Quốc công đã liệu việc đánh giặc như vậy, các khanh có ai tấu gì không?

Các tướng đồng thanh nói:

- Chúng thần xin đợi chỉ.

Thượng hoàng nói:

- Mời quốc công điều các tướng.

Hưng Đạo vương đứng ra gọi:

- Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật đóng tại Trúc Động. Nhất định không cho Ô Mã Nhi đi qua sông Giá.

https://thuviensach.vn

Trần Nhật Duật nhận lệnh đem quân đi ngay. Hưng Đạo vương gọi:

- Trần Quốc Thành đem quân đến ngã ba Đụn, thấy quân giặc đến, ra đánh rồi giả thua chạy xuống Đá Bạc để nhử chúng đuổi theo.

Trần Quốc Thành dạ to một tiếng, bước ra mang quân đi. Hưng Đạo vương gọi đến Trung Hiến hầu Trần Dương, dặn:

- Ngươi đem quân chặn ở phía trên bãi Con Hà, thấy giặc đến phải đánh mạnh, không được để chúng thoát ra cửa Nam Triệu.

- Tiểu tướng xin vâng lệnh.

Trần Dương nói xong mang quân đi ngay. Hưng Đạo vương nói:

- Nguyễn Khoái đang cho quân đóng cọc ở sông Chanh. Ta muốn cử thêm người đến giúp y, rồi cùng chặn ở đấy mà bắt giặc. Ai có thể đi được?

Nhân Đức vương bước ra nói rằng:

- Việc ấy tôi xin nhận.

Hưng Đạo vương nói:

- Lão vương tuổi đã cao mà việc này khó nhọc nặng nề lắm.

Nhân Đức vương vuốt chòm râu dài bạc trắng, cười lớn nói:

- Liêm Pha ngày trước tám mươi tuổi còn cầm đao lên ngựa khiến quân Tần phải sợ. Tôi nay mới có bảy mươi bảy còn kém ông ta ba tuổi sao bảo là già.

Hưng Đạo vương cũng cười, quay về phía Trung Thành vương, nói:

- Vương công hãy đem một đạo quân cùng đi với lão vương gia.

https://thuviensach.vn

Trung Thành vương bước ra đứng ngang với Nhân Đức vương, nói:

- Cha con tôi xin vâng lệnh quốc công.

Thượng hoàng dặn Nhân Đức vương và Trung Thành vương rằng:

- Cha con ngươi cùng Nguyễn Khoái giữ cửa sông Chanh là nơi quyết định sự thành bại của trận đánh. Các ngươi cứ trông hiệu cờ trên núi U Bò mà hành sự cho đúng.

Hai vương bái tạ thượng hoàng cùng nhà vua rồi mang quân đi. Khi hai cha con Nhân Đức vương đi rồi, các quan có người nói:

- Trung Thành vương dám đứng ngang với cha là vô lễ.

Hưng Đạo vương bảo:

- Trong nhà là tình cha con phải có thứ tự. Với việc nước hai người ấy ngang hàng nhau. Ông ta làm như vậy là coi việc nước trên tình nhà đấy.

Mọi người nghe nói như vậy đều cho là phải. Hưng Đạo vương lại gọi minh tự Nguyễn Thức, Đỗ Hành, dặn:

- Các ngươi cùng với dân binh làm cho nhiều bè lửa, giấu trong các lạch sông, khi nào quân Nguyên ùn tắc thì đốt lên thả cho trôi xuống mà thiêu chúng.

Hai tướng vâng lệnh thi hành. Bấy giờ Hưng Đạo vương nói với nhà vua.

- Chỉ trong một hai ngày nữa quân Nguyên sẽ xuất phát. Xin hoàng thượng cùng Tá Thiên vương, Chiêu Đạo vương đem ngự doanh về Dương Nham kìm chân giặc không cho chúng đến sớm. Ngày mùng sáu, mùng bảy tháng ba nước cạn, quân ta cũng đóng cọc xong, chuẩn bị đồ hoả khí đâu đấy thì mở đường cho chúng đi. Đánh tan Ô Mã Nhi rồi xin hoàng thượng

https://thuviensach.vn

mang ngay quân theo đường Tam Trĩ nguyên, vượt đèo đến ải Nữ Nhi tiếp ứng cho thần.

(Dương Nham: Theo chú thích trang 244 cuốn Quân thuỷ trong lịch sử chống ngoại xâm của các soạn giả Nguyên Việt, Vũ Minh Giang, Nguyên Mạnh Hùng thì chính là núi Kính Chủ, nay thuộc xã Phạm Mệnh, huyện Kinh Môn, Hải Dương. Hiện nay ở đấy còn có thôn Dương Nham)

Vua Trần theo kế ấy, mang quân về đóng ở núi Dương Nham. Hưng Đạo vương đem bọn Dã Tượng, Yết Kiêu, Nguyễn Địa Lô cùng các tướng còn lại lên thẳng Nội Bàng.

Trần Nhân Tông cùng thượng hoàng vừa về tới Dương Nham, có thám binh đến báo thuyền của Ô Mã Nhi đã từ Lục Đầu giang xuôi xuống sông Kinh Thầy, có đội kỵ binh của Trình Bằng Phi đi hộ tống trên bờ (Có tài liệu cho rằng đội kỵ binh của Trình Bằng Phi đi theo đường 18. Điều này chưa chắc đã chính xác vì thời Trần không biết đã có con đường ấy chưa. Có khả năng Trình Bằng Phi đi theo ven sông đến ngã ba đò Cậy ngày nay thì quay về. Đò Cậy ở chỗ sông Cầm gặp sông Thái Bình, cách thị trấn Đông Triều hơn 2km, ngăn cách đất Đông Triều, Quảng Ninh với khu đảo Lỗ Sơn của huyện Kinh Môn, Hải Dương ngày nay). Nguyễn Chế Nghĩa nói:

- Quân Nguyên xuất phát đúng như dự đoán của Hưng Đạo vương. Chỉ hai ngày là chúng đến được Bạch Đằng. Xin hoàng thượng cho thần mang quân ra chặn chúng lại.

Thượng hoàng nói:

- Việc chặn đoàn thuyền của Ô Mã Nhi trẫm giao cho Chiêu Đạo vương. Nguyễn Chế Nghĩa mang ba nghìn quân sang sông, phá hết các cầu trên đường đi của Trình Bằng Phi rồi phục binh ở hạ lưu sông Cầm mà đánh chúng.

https://thuviensach.vn

Nguyễn Chế Nghĩa mang quân đi ngay. Trình Bằng Phi vừa hành quân vừa phải sửa cầu đường nên rất chậm, đến chỗ sông Cầm gặp sông Thái Bình nước chảy mạnh quá, không thể đi được nữa. Tháp Xuất nói:

- Lòng sông vừa rộng vừa sâu, nước chảy xiết, ngựa không thể qua được, nên cho lính bắc cầu phao mà đi.

Trình Bằng Phi nghe theo, sai Kiển Vĩ, Mao Tích Dương đem quân đi thực hiện. Bên kia, Nguyễn Chế Nghĩa thấy quân Nguyên làm cầu, mới cho một nghìn năm trăm tay nỏ phục sẵn trên bờ. Quân Nguyên làm cầu xong, Trình Bằng Phi đưa quân tiến sang. Nguyễn Chế Nghĩa liền phất lá cờ lệnh. Lính Việt nhất loạt bắn xuống. Người ngựa quân Nguyên trúng tên chết nhiều lắm. Mao Tích Dương cầm cây búa lớn đi đầu, trúng liền ba bốn mũi tên vào mặt, tên cắm trên mình ngựa dày như lông nhím. Mao Tích Dương lăn xuống nước chết cả người lẫn ngựa. Quân Việt ùa ra chặt đứt cầu phao. Trình Bằng Phi không làm thế nào được phải quay binh trở lại, mặc cho đoàn thuyền của Ô Mã Nhi đi dưới sông không có người hộ vệ. Tháp Xuất nói:

- Lính ta đã thiệt hại nhiều, bây giờ về theo đường cũ, quân Nam mai phục chẳng nguy lắm sao? Chi bằng đánh vào các ấp gần đây, bắt dân đưa theo đường tắt trong rừng mà về mới yên được.

Trình Bằng Phi nghe theo, đem quân vào làng bắt được mấy người dân dẫn qua rừng ngay trong đêm về Vạn Kiếp.

Trong khi đó Chiêu Đạo vương Trần Quang Xưởng đem binh thuyền ngược lên thượng lưu, đón đánh đoàn thuyền của Ô Mã Nhi. Binh thuyền vừa tiến ra, thấy hai đoàn thuyền chiến từ thượng lưu lao xuống vun vút. Các tướng đều nói:

- Chẳng lẽ thuyền quân Nguyên đã đến được đây!

https://thuviensach.vn

Trần Quang Xưởng liền cho các đội dàn thành thế trận sẵn sàng đón đánh. Lát sau hai đoàn thuyền ấy tới gần, nhìn rõ hiệu cờ có chữ Việt bay phấp phới. Hai viên tướng đứng ở mũi thuyền đi đầu cùng khoanh tay chào Chiêu Đạo vương. Chiêu Đạo vương hỏi:

- Các ngươi là quân từ đâu tới?

Một trong hai tướng ấy nói:

- Tôi là kinh lược xứ Nguyễn Xuân, còn vị này là hào trưởng Hoa Duy Thành. Chúng tôi nghe tin thánh giá về đây nên đến chầu và xin theo đi đánh giặc.

Trai đinh trong thuyền của hai tướng ấy đều hô to:

- Sát Thát! Sát Thát! Xin thánh thượng cho đi đánh giặc! Xin thánh thượng cho đi đánh giặc!

Chiêu Đạo vương dẫn hai tướng vào diện kiến nhà vua. Thượng hoàng mừng lắm cho Xuân và Thành theo Chiêu Đạo vương lên đường. Chiêu Đạo vương mai phục quân bộ bên hữu ngạn, quân thuỷ chặn đánh phía trước. Tướng Nguyên là vạn hộ Lưu Khuê đi tiên phong gặp quân Việt. Hai bên đánh nhau quyết liệt. Ô Mã Nhi sợ quân Việt cướp mất đội thuyền chở đồ cướp được đi đằng sau nên cố giữ (Nguyên sử nói là Ô Mã Nhi kéo đoàn thuyền lương về nhưng thực ra làm gì còn lương mà kéo. Các nhà nghiên cứu đã xác định đó là đoàn thuyền chở của cải quân Nguyên cướp được ở Thăng Long và những nơi khác trên đất Đại Việt). Thuyền quân Nguyên không thể đi nhanh, mỗi ngày chỉ nhích lên được vài dặm. Mấy ngày sau quân Nguyên đi đến đoạn sông gần Dương Nham. Tướng quốc Tá Thiên vương Trần Đức Việp xin thượng hoàng tập trung quân đánh lớn. Thượng hoàng phán:

- Hưng Đạo vương đã có chủ định rồi. Trong việc binh bị, trẫm cũng dưới quyền ông ấy, không thể làm khác được. Cứ để cho chúng đi qua, ta

https://thuviensach.vn

chặn ở phía sau, đợi đúng ngày giờ tung quân ra thì giặc Hồ không thể không đại bại.

Các tướng nghe phán như vậy đều phục theo. Mãi chiều ngày mùng bảy tháng Ba âm lịch (08-4-1288) đoàn thuyền của Ô Mã Nhi mới tới được ngã ba Đụn là điểm đầu của sông Giá và sông Đá Bạc (Đoàn thuyền của Ô Mã Nhi đi xuôi dòng từ Vạn Kiếp tới ngã ba Đụn chỉ khoảng 50 km mà mất đúng mười ngày vì bị quân Đại Việt chặn đánh liên tục trên dọc đường. Nguyên sử chép: "Đã liên tục nghênh chiến, đại chiến suốt ngày này đến ngày khác"). Ô Mã Nhi nói:

- Có lẽ từ đây mới đỡ bị quân Nam chặn đánh.

Phàn Tiếp bảo:

- Tôi chỉ sợ từ đây mới là nơi quân Nam đại tập quân ta.

Phàn Tiếp nói vừa dứt lời, từ một ngách sông, tướng Việt là Trần Quốc Thành mang quân chặn đánh. Quân Nguyên hoảng loạn cả lên. Lưu Khuê nói lớn:

- Các ngươi không làm sao phải sợ, để ta mở đường cho mà đi.

Nói xong thúc tiền quân tiến lên giao chiến với quân Việt. Trần Quốc Thành đánh một lúc rồi lui quân xuống sông Đá Bạc. Lưu Khuê định đuổi theo. Phàn Tiếp nói:

- Chúng nhử quân ta đấy, chớ đuổi, rẽ sang sông Giá mà đi.

Lưu Khuê tuân lệnh, đưa tiền quân rẽ vào sông Giá.

Sông Giá sâu mà hẹp, là đường quân Nguyên đã quen đi qua nhiều lần. Hơn sáu trăm chiến thuyền cỡ lớn kéo một hàng dài quá mười dặm. Lưu Khuê dẫn tiền quân đến gần Trúc Động, có một đoàn thuyền Việt ra

https://thuviensach.vn

chặn lại. Trên chiếc ưng thuyền đi đầu là một tướng mặc áo đạo sĩ màu trắng, có dũng sĩ râu rậm mà quăn cầm cây tam đoạn thiết tiên đứng hộ vệ. Trên đỉnh cột buồm tung bay lá cờ hiệu Chiêu Văn vương. Ô Mã Nhi nói:

- Bỏ mẹ! Lại gặp thằng cha đạo sĩ phải gió này rồi. Chính nó cướp mất ba trăm thuyền ở Tháp sơn làm ta suýt bị chặt đầu.

Phàn Tiếp nói:

- Không còn cách nào khác, phải thúc quân lên mà đánh thôi.

Nói xong giục Lưu Khuê tiến lên. Quân Nguyên chưa kịp tiến lại thấy bên quân Việt, bọn Triệu Trung, Giả Cương, Tiết Hùng, Trương Tích, bốn tướng cùng dẫn thuỷ đội xông ra. Tên bay pháo nổ vang trời dậy đất. Bấy giờ đã gần tối, quân Nguyên đang không biết làm cách gì chống đỡ, bỗng có một toán quân Việt do thủ hạ của Chiêu Văn vương là Dương Lâm dẫn đầu ở trên bờ kéo đến, hàng vạn ngọn đuốc sáng rực dàn ra. Lính Việt ném mã phong pháo xuống thuyền quân Nguyên. Thuyền Nguyên bốc cháy ngút trời, binh lính kêu khóc không khác gì trẻ con lạc mẹ. Ô Mã Nhi thấy tình thế nguy khốn mới lệnh cho đổi hậu quân làm tiền quân theo đường sông Đá Bạc mà chạy. Phàn Tiếp bảo:

- Đi theo đường ấy rất xa, gặp lúc nước triều xuống, quân ta chết cả mất.

Ô Mã Nhi nói:

- Chỉ cần vào được sông Chanh là sống rồi.

Nói xong lấy Trương Ngọc làm tiên phong tiến ra sông Đá Bạc, Lưu Khuê đoạn hậu chống với Trần Nhật Duật. Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật thấy thuyền quân Nguyên chạy theo đường sông Đá Bạc, không đuổi theo, cho quân xuôi xuống đón giặc ở ngã ba sông Bạch Đằng và sông Chanh cùng với Trần Dương. Ô Mã Nhi chạy đến sáng ngày hôm sau

https://thuviensach.vn

(mùng tám tháng Ba âm lịch), thấy nước triều đang xuống nhanh, mừng lắm, hối các tướng đi cho mau để ra bể. Chẳng ngờ quân Việt đã đóng cọc xong, Nhân Đức vương, Trung Thành vương, Nguyễn Khoái đem quân lên cùng với Trần Quốc Thành chặn đoàn thuyền quân Nguyên lại không cho đi. Thuyền vua Trần đã đuổi sát hậu đội của Lưu Khuê. Thượng hoàng gọi Trần Quốc Bảo đến, dặn:

- Ngươi mang một đạo quân lên giữ núi Tràng Kênh, thấy nước còn to, phất lá cờ đỏ để Nhân Đức vương, Nguyễn Khoái đánh mạnh, không cho giặc vào sông Chanh. Khi nào thấy nước xuống cạn, đầu cọc hơi nhô lên, phất lá cờ trắng để quân ta giãn ra lấy đường cho quân nó vào bãi cọc.

(Trần Quốc Bảo: Có ý kiến cho rằng Trần Quốc Bảo là con Hưng Ninh vương Trần Tung, cháu gọi Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn bằng chú ruột)

Ô Mã Nhi cố sống cố chết đánh xuống cửa Bạch Đằng lại gặp ngay quân của Chiêu Văn vương Trần Nhật Duật cùng Trung Hiến hầu Trần Dương đánh bật trở về. Khi đó trời mới sáng được một lúc, nước sông còn lớn, Nhân Đức vương, Trung Thành vương, Nguyễn Khoái thấy trên núi U Bò phất lá cờ đỏ, tận lực đánh, quân Nguyên không sao vào được sông Chanh. Phàn Tiếp chỉ dãy núi đá Tràng Kênh, nói:

- Để tôi đem quân vào bờ, đánh chiếm dãy núi kia, đặt pháo bắn tan đội hình quân Nam, mới đi được.

Ô Mã Nhi giục:

- Vậy ông phải đi mau không đến lúc nước cạn quân ta nguy lắm.

Phàn Tiếp liền đem mười lăm thuyền chở pháo đánh lên bờ, gặp ngay đội quân của Trần Quốc Bảo. Hai bên đánh nhau dữ dội đến gần trưa, Phàn Tiếp không thể nào đặt được pháo. Phía sau quân của vua Trần đánh dồn lên. Lưu Khuê trúng tên, rơi xuống nước trôi mất xác. Chúc Dĩ cố đánh

https://thuviensach.vn

cản, bị Trần Quang Xưởng chém một nhát đứt ngang người. Quân Nguyên nghẽn ứ trong ngã tư sông Rừng. Bốn mặt đều là quân Việt. Trần Quốc Bảo thấy nước sông đã cạn, mới phất lá cờ trắng làm hiệu. Nhân Đức vương, Trung Thành vương, Nguyễn Khoái trông thấy liền giãn thuyền ra hai bên nhường lối. Ô Mã Nhi thấy có đường đi thì sướng quá nghĩ là sẽ thoát, liền lệnh cho tướng sĩ mau lao cả vào sông Chanh để ra biển, không ngờ đoàn thuyền đi đầu đâm rầm vào bãi cọc phủ cỏ ở phía trước. Thuyền vỡ, nước ồ vào. Quân Nguyên hoảng hồn kêu khóc như ma điên, quỷ đói. Đỗ Hành, Nguyễn Thức cùng dân binh đốt bè lửa cháy đùng đùng thả trôi xuống. Trong vòng mấy chục dặm chỉ nghe thấy tiếng quân Việt hô: "Sát Thát! Sát Thát!" vang trời dậy đất. Ô Mã Nhi không biết Lưu Khuê đã chết, bảo Trương Ngọc:

- Hậu quân tan nát hết cả. Ngươi quay lại giúp Lưu Khuê chặn quân Nam.

Trương Ngọc vội quay thuyền lại, gặp đúng thuyền của Nguyễn Chế Nghĩa vừa tới. Chế Nghĩa dùng tên dài, bắn một phát. Trương Ngọc trúng tên lộn xuống sông (Theo cuốn VNsl của Trần Trọng Kim thì Trương Ngọc cùng A Bát Xích đi đường bộ, bị tên bắn chết ở sườn núi. Nguyên văn như sau: "A Bát Xích, Trương Ngọc gặp phải quan quân chặn đường phục ở hai bên sườn núi bắn tên thuốc độc xuống như mưa. Hai tướng đều tử trận và quân sĩ chết nằm ngổn ngang từng đống". Nguyên sử chỉ chép là Trương Ngọc chết trận. Một số tài liệu của các nhà nghiên cứu cho rằng Trương Ngọc chết trận ở Bạch Đằng. Trong cuốn Tóm tắt niên biểu lịch sử Việt Nam của hai soạn giả Hà Văn Thư, Trần Hồng Đức, trang 89 viết về tướng quân Nguyên Chế Nghĩa như sau: "Ông đã giết được hai tướng giặc là Trương Ngọc và A Bát Xích"). Phàn Tiếp đang đánh nhau với Trần Quốc Bảo ở trên bờ lại thấy có một tướng Việt râu xồm, tay cầm cây đao cực lớn, dẫn đầu đội dân binh đến ứng chiến. Tướng ấy quát to lên rằng:

- Có ta là Vũ Đại râu xồm đến đây.

https://thuviensach.vn

Nói xong, hoa đao đánh tới. Phàn Tiếp đã không đánh nổi một mình Trần Quốc Bảo, lại thấy Vũ Đại quá mức dữ tợn, hoảng hốt ù té chạy ra bờ sông, bị Vũ Đại nhặt hòn đá lớn ném trúng lưng, lăn ùm xuống nước. Quân Việt lấy câu liêm móc vào áo lôi lên tóm được. Bọn lính Nguyên theo Phàn Tiếp bị quân của Trần Quốc Bảo và Vũ Đại giết sạch. Còn bốn cỗ pháo cũng bị quân Việt lấy mất cả. Bấy giờ ở giữa sông thuyền bè quân Nguyên chồng đống lên nhau, lửa bốc như cháy rừng. Ô Mã Nhi đứng giữa vòng vây, chỉ thấy:

Khói phủ kín trời

Máu loang đỏ nước

Tham chính tim đập chân run

Vạn hộ mắt hoa mặt tái

Tên bắn như mưa rào đầu hạ

Pháo nổ tựa sấm dậy cuối xuân

Thuyền chồng chất xô va tơi tả

Lính thét gào bấu víu mê tơi

Ra bể thì không lối

Lên cạn lại bị vây

Quân không biết tướng ở đâu mà tìm

Tướng chẳng nhớ quân chỗ nào mà gọi

Nhật nguyệt tối tăm

Đất trời chao đảo

https://thuviensach.vn

Lại thấy

Vua An Nam cầm cờ lệnh, tay giơ cao hô: Đánh!

Tướng Đại Việt múa giáo dài, chân bước tới thét: Đâm!

Dân kéo đến tầng tầng lớp lớp

Lính dồn về điệp điệp trùng trùng

Người nào người nấy hở hở hăm hăm

Cha dùng trí già bày mưu đặt kế

Con lấy sức trẻ múa giáo bắn tên.

Trước cảnh ấy, Ô Mã Nhi không còn bình tĩnh được nữa, luống cuống rơi ngay xuống sông, cạnh thuyền của Trần Thánh Tông. Minh tự Đỗ Hành trông thấy, nhảy xuống tóm lên dâng cho thượng hoàng. Tích Lệ Cơ, Điền Soái, Đào Đại Minh, Trần Trọng Đạt, kéo theo một lũ lốc nhốc quân tướng dạt sang tả ngạn, bị dân binh tổng Hà Nam, phủ Yên Hưng đánh rát một trận, tóm gọn cả. Chính vì thế nơi ấy có câu hát rằng:

Sông Bạch Đằng là nơi cửa ải

Tổng Hà Nam là bãi chiến trường.

Bồ Tý Thành chạy vào làng Đoan Lễ, chẳng ngờ lý trưởng làng Đoan Lễ là Lý Hồng phục tráng đinh bắn chết. Sầm Đoan bị thương ở vai, cùng mấy tên quân chạy đến ven làng Do Lễ, gặp ngay trương tuần làng ấy là Vũ Nguyên đang đem tráng đinh tìm bắt giặc. Sầm Đoan sợ quá, cắn răng chịu đau chạy ra phía bờ bể. Vũ Nguyên cầm cái đòn càn dài gần một trượng đuổi theo, phang một nhát vào chân Sầm Đoan. Đoan ngã sấp mặt xuống bùn, bị tráng đinh của Nguyên bắt đem về. Dân các làng Phục Lễ, Phả Lễ theo anh em Trần Hộ, Trần Độ đi bắt được nhiều quân Nguyên lắm, đều

https://thuviensach.vn

nộp cho nhà vua. Vua Trần sai nội quan ghi công những người dân ấy để sau ban thưởng. Đến nay dân vùng Yên Giang còn giữ được bức hoành phi vua Trần phong là "Yên Giang nghĩa dân". Vua Trần cùng quân dân đuổi đánh quân Nguyên đến chiều, bắt được hết giặc. Các bậc hào trưởng trong vùng muốn rước nhà vua vào làng mở hội mừng công. Thượng hoàng phán rằng:

- Trong chiến thắng hôm nay, từ vua đến dân ai cũng có công cả. Bây giờ chưa phải lúc mở hội mừng. Để trẫm đi giúp Hưng Đạo vương đánh xong Thoát Hoan sẽ cùng vui với trăm họ.

Dân chúng, quân lính hô to:

- Vạn tuế! Vạn tuế!

Nước triều lại ào ạt dâng lên làm tiếng hô càng thêm vang động. Bạch Đằng Giang là một trận hoả công thuỷ chiến nổi tiếng trong lịch sử chống xâm lăng của dân tộc Việt Nam. Cho đến nay (thế kỷ XXI) nơi ấy vẫn còn câu ca rằng:

Bạch Đằng một trận hoả công

Binh giặc đại phá, đầy sông máu đào.

(Nguyên văn câu này phiên âm chữ Hán như sau:

Bạch Đằng nhất trận hoả công

Tặc binh đại phá, huyết hồng mãn giang)

Thượng hoàng Trần Thánh Tông dặn Chiêu Văn vương, Nhân Đức vương, Trung Thành vương, Chiêu Đạo vương, Nguyễn Khoái ở lại thu dọn chiến trường, còn mình cùng vua Trần Nhân Tông, Trần Đức Việp từ giã

https://thuviensach.vn

chúng dân, mang Nguyễn Chế Nghĩa, Trần Quốc Thành, Trần Quốc Bảo, Trần Dương đi theo đường sông Ba Chẽ, vượt đèo Rừng sang Động Bản.

Quân của vua Trần vừa đại thắng, khí thế đang hăng nhưng vì mới tác chiến dài ngày, nay lại vượt đèo qua dốc, gian lao vất vả lắm. Nguyễn Chế Nghĩa lo cho sức khoẻ của thượng hoàng và nhà vua, nói:

- Xin thượng hoàng cùng quan gia lên kiệu để chúng thần rước sang đèo.

Thượng hoàng truyền rằng:

- Các ngươi vừa dốc sức lập công, ai cũng mỏi mệt. Lẽ nào trẫm lại làm cho quân sĩ mệt thêm. Trẫm còn đi được!

Nói xong cầm ngọn giáo chống làm gậy mà lên đèo. Quân sĩ nghe thượng hoàng nói vậy đều cảm động. Vua Trần Nhân Tông bảo các tướng:

- Sao các khanh không kể chuyện vui cho quân sĩ quên bớt nỗi mệt nhọc?

Các tướng còn đang chưa biết kể chuyện gì, anh lính tốt làng Cao Duệ, tên là Phạm Trí nói:

- Tâu bệ hạ! Tiểu binh xin ra một câu đố có được không ạ.

Nhà vua tươi cười nói:

- Tốt quá! Tốt quá. Ngươi cứ đố đi.

Phạm Trí đố rằng:

Một lòng vì nước vì nhà

Người mà không biết, giời đà biết cho là cái gì?

https://thuviensach.vn

Mọi người còn đang chưa biết giảng ra sao, một anh lính làng Cao Duệ khác tên là Mai Văn Quyển nói:

- Tâu hoàng thượng! Tiểu binh xin giảng.

- Nhà ngươi cứ giảng đi.

- Tâu hoàng thượng! Là ông Cao Lỗ. Ông ấy một lòng vì nước mà bị An Dương vương đuổi. Nỗi oan chẳng phải chỉ có giời mới biết hay sao?

Cả hai vua cùng quân tướng đều cười, nói:

- Giảng hay lắm! Giảng hay lắm. Đố cũng hay mà giảng cũng hay.

Phạm Trí láu lỉnh bảo:

- Đố thì đương nhiên hay rồi nhưng giảng chưa đúng. Vì ông Cao Lỗ ai cũng biết hết lòng vì nước, nhưng còn vì nhà thì sao?

Mai Văn Quyển cự lại:

- Không phải Cao Lỗ, là cái gì?

Phạm Trí cười, bảo:

- Nó là cái máng nước hứng ở mái nhà nhá.

Nhà vua phán:

- Đúng! Hay lắm. Ngươi đố nữa đi.

- Thần xin đố một câu nữa:

Chiều dài một gang

Chiều ngang một tấc

https://thuviensach.vn

Mình cỏng còng cong

Làm cho con gái bà dòng tả tơi

Dù ai đi ngược về xuôi

Đi ngang về tắt chẳng rời cỏng cong

Làm cho bà sư đau lòng

Suốt đời chẳng mó cỏng cong lần nào, là cái gì?

(Câu đố này sưu tầm của nhân dân vùng Hải Dương, Hưng Yên)

Một anh lính tốt nói:

- Cái gì mà chiều dài chỉ có một gang, chiều ngang một tấc, cỏng cong. Mà lại làm cho con gái bà dòng tả tơi.

Phạm Trí bảo:

- Nói là một gang nhưng có khi chỉ là nửa gang hay hơn một ít, còn một tấc là khoảng gần hai đốt ngón tay ấy.

- A! Thằng này đố bậy anh em ơi.

Các chú lính nghe nói vậy, cười ầm lên. Nhà vua cũng cười. Phạm Trí bảo:

- Không bậy! Không bậy. Không bậy tý nào.

- Không bậy thì là cái gì?

- Nó là cái lược thưa nhá.

Mọi người ắng đi một lát rồi mới bảo:

https://thuviensach.vn

- Ừ nhỉ!

Các chàng lính có đà, cứ thế vừa hành quân vừa nói chuyện, cười vui quên cả mệt. Thượng hoàng thấy Phạm Trí hóm hỉnh, hỏi:

- Nhà ngươi quê ở nơi nào?

- Tâu thượng hoàng! Tiểu binh cùng mấy anh em đây đều là người làng Cao Duệ, huyện Trường Tân ạ.

- Làng Cao Duệ có ông Phạm Hữu làm thuốc phải không?

- Tâu thượng hoàng! Ông Phạm Hữu là ông nội của tiểu binh đấy ạ.

- Ô ồ! Ông Phạm Hữu có cháu nội đi lính lớn thế này cơ à?

- Tâu thượng hoàng! Em trai của tiểu binh cũng trong đoàn quân này đấy ạ.

- Tốt tốt! Gia đình ngươi tam đại vi binh có công với nước, đáng quý thay.

- Tâu thượng hoàng! Tam đại vi binh thì làng tiểu binh nhiều lắm. Anh em đây đều thế cả.

- Trẫm biết rồi! Làng các ngươi là Cao Duệ thuộc tổng Thị Đức, huyện Trường Tân, châu Hạ Hồng. Năm Nguyên Phong ông nhà ngươi đã buộc chỗ đau ở tay cho trẫm. Ông nội ngươi còn khoẻ không?

(Nay địa phương ấy có thôn Cao Duệ và Thị Đức thuộc xã Nhật Tân, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương, ở thế kỷ XX xã này có nhiều thành tích chống Pháp và chống Mỹ, đã được nhà nước phong tặng danh hiệu Anh hùng lực lượng vũ trang. Đây cũng là nơi có tiếng là đất học, khoa thi năm Cảnh Hưng thứ tư đời Lê, có ông Phạm Sĩ Thuyên đỗ tiến sĩ, hiện còn tên ghi ở bia Văn Miếu Quốc Tử Giám - Hà Nội)

https://thuviensach.vn

- Tâu thượng hoàng! Ông nội tiểu binh đã ngoài tám mươi rồi nhưng còn khoẻ lắm.

- Tốt! Tốt. Mấy năm trước trẫm có gặp ở hội nghị Diên Hồng.

Từ khi Thoát Hoan cho Ô Mã Nhi đi rồi, ở lại đợi thời cơ nhổ trại. Sáng ngày mùng ba tháng Ba năm Mậu Tý (04-4-1288), Trình Bằng Phi về đến nơi báo lại mọi chuyện. Thoát Hoan bực mình, nói:

- Bọn Nam man này gớm thật, quân ta đi đến đâu nó cũng theo đánh. Các ngươi mang quân đốt hết các doanh trại bỏ không của chúng quanh đây đi.

Trình Bằng Phi thưa rằng:

- Việc ấy chớ nên. Cứ để yên cho chúng đuổi Ô Mã Nhi, ta lẳng lặng mà lui binh thì hơn. Nếu đốt doanh tại của nó khác chi đương yên hàn lại chọc tổ ong bầu. Chúng đến vây đánh, chống làm sao?

Áo Lỗ Xích nói:

- Quan Hữu thừa nói rất đúng. Xin thái tử chớ làm như vậy.

Thoát Hoan nghe lời ấy mới không đốt nữa.

Vài hôm sau Thoát Hoan triệu các tướng, thương nghị rằng:

- Ô Mã Nhi đã đi được gần mười ngày, không có tin tức gì về, chắc là ra tới bể. Quân Nam hẳn cũng theo xuống phía ấy. Quân ta ở đây có thể rút được rồi. Ta muốn cử một đội đi trước sang đường Lão Thử để dò lực lượng người Nam. Ai có thể đi được?

Đạt lỗ hoa xích là Tích Đô Nhi đứng ra thưa rằng:

- Mạt tướng tuy bất tài cũng xin đi đường ấy.

https://thuviensach.vn

Thoát Hoan liền cấp cho Tích Đô Nhi một vạn quân, lập tức lên đường. Tích Đô Nhi dẫn quân đi đến sáng hôm sau quay lại. Lính tráng tả tơi, nhiều kẻ thương tích đầy mình. Lại có đứa tự nhiên rú lên, lăn ra chết. Thoát Hoan hỏi:

- Các ngươi đã gặp chuyện gì?

Tích Đô Nhi thưa:

- Chúng tôi đi chưa được bao xa đã gặp phục binh của quân Nam vây đánh. Tướng Nam tự xưng là công chúa Bảo Hoa. Chúng bắn tên thuốc độc, quân ta đánh mệt, thiếu ăn, thất sắc chết mất mấy nghìn người. Những lính vừa lăn ra đây chính là bị chất độc phát tác đấy.

(Các chữ nghiêng lấy trong Nguyên sử (Tích Đô Nhi truyện).)

Các tướng Nguyên nghe nói vậy đều sợ xanh cả mắt. Áo Lỗ Xích nói:

- Xin thái tử cho lên đường ngay, kẻo quân chúng tập trung chặn đường không thể đi được nữa.

Thoát Hoan nghe theo, mới truyền cho các tướng lập tức nhổ trại lên đường, lấy hữu thừa A Bát Xích làm tiên phong, kéo thẳng về Nội Bàng. Hôm ấy là ngày mùng bảy tháng Ba năm Mậu Tý (08-4-1288). Ngày mùng mười âm lịch, Thoát Hoan đến Nội Bàng, chưa kịp nghỉ ngơi đã thấy quân của Hưng Đạo vương bốn mặt kéo đến bủa vây, đánh rát một trận. Quân Nguyên không chống cự được, chạy dồn về ải Nữ Nhi. Vua Trần đã tới nơi, Nguyễn Chế Nghĩa chỉ huy đội cung xạ ở trên sườn núi, trông thấy A Bát Xích đem quân đến, mới bảo quân sĩ:

- Các ngươi giương cung sẵn sàng, khi nào ta bắn chết tên tướng kia, các ngươi cùng bắn xuống.

https://thuviensach.vn

Lát sau A Bát Xích đến cách chừng trăm bộ. Nguyễn Chế Nghĩa dùng cung cứng bắn một phát. Mũi tên xuyên qua thái dương, A Bát Xích lăn xuống ngựa chết. Quân Việt nhất loạt buông tên. Lính Nguyên chết hại dưới dốc không biết bao nhiêu mà kể, hò nhau quay lại làm hàng ngũ rối loạn cả lên. Thoát Hoan đang chưa biết đối phó thế nào, có thám binh về báo:

- Vua Nam cùng Trần Quốc Tuấn phục ba mươi vạn quân suốt từ ải Nữ Nhi đến đèo Khâu Cấp. Trên đường đào đầy hố bẫy ngựa, không thể đi được.

Thoát Hoan run lên, nói:

- Thôi! Thế này hôm nay ta chết thật rồi.

Các tướng Nguyên cũng đều bủn rủn chân tay. Hoàng Kiều nói:

- Xin thái tử chớ ngại. Tôi ở biên giới này đã lâu nên có biết một con đường tắt qua huyện Đơn Ba. Để tôi dẫn đường.

(Đơn Ba: Có tài liệu chép là Đơn Kỳ, Đan Kỹ (có lẽ chỉ khác nhau về cách phát âm mà thôi).)

Áo Lỗ Xích lệnh cho Hoàng Kiều dẫn Lưu Thế Anh, Đáp Lạt Xích đánh mở đường máu dẫn Thoát Hoan chạy vào lối tắt mà đi, lại lệnh cho vạn hộ hầu Trương Quân chặn hậu. Trương Quân tuân lệnh đem ba nghìn lính chặn ở phía sau. Tướng Việt là Phạm Ngũ Lão đuổi tới, hai bên giao phong, Trương Quân bị Phạm Ngũ Lão đâm một giáo vào lách tả, lăn xuống chết (VNsl của Trần Trọng Kim, trang 160 chép: Trương Quân dẫn 3000 quân đi đoạn hậu, cố sức đánh lấy đường chạy, bị Phạm Ngũ Lão chém chết). Tốc Khả Lạc Tốc, Lạc Hoa Cáp Nhi, Dịch Lợi, Phương Võ Thực cùng cầm binh khí xông vào ngăn Phạm Ngũ Lão lại. Ngũ Lão múa ngọn giáo vù vù, đánh một hồi, đâm chết Phương Võ Thực. Ba tướng kia sợ quá chạy mất. Đường Ngột Đải lọt giữa vòng vây, cố sức đánh ra nhưng

https://thuviensach.vn

không thoát, bị Hưng Vũ vương Trần Quốc Nghiễn bắt sống. Bọn Lưu Thế Anh, Tiết Văn Chính cũng đều bị bắt cả. Trình Bằng Phi cùng Áo Lỗ Xích liều chết bảo vệ Thoát Hoan qua huyện Đơn Ba đến Lộc Bình rồi lủi qua đường hẻm sang được biên giới. A Thai theo Thoát Hoan không kịp bị thổ quan bắt được dâng cho vua Đại Việt (Theo ĐVsktt). Mấy chục vạn quân Nguyên tan nát cả. Lính Nguyên chết như ngả rạ đầy đường. Thật là một trận đánh cổ kim ít thấy. Hưng Đạo đại vương Trần Quốc Tuấn đã quét sạch đạo quân xâm lược hùng mạnh, hung bạo nhất thiên hạ thời bấy giờ ra khỏi bờ cõi.

Thoát Hoan, Áo Lỗ Xích về đến Tư Minh thu nhặt tàn quân, cho Ái Lỗ về Vân Nam nhưng Ái Lỗ khiếp sợ quá, ốm liệt dọc đường, miệng luôn gào:

- Chúng bắn! Chúng bắn.

Về đến Vân Nam thì chết.

Đúng là:

Tòng chinh lão thú tằng kinh chiến

Thuyết đáo Nam chinh các tự sầu.

(Hai câu thơ trên là của Nguyễn Trung Ngạn, trong bài thơ làm khi đi sứ sang Nguyên, mô tả tâm trạng những người lính Nguyên đã từng sang tham chiến ở Đại Việt. Xin tạm dịch như sau:

Những người lính cũ từng chinh chiến

Nghe đánh phương Nam thảy ghê hồn.)

Cảm ơn bạn đọc đã theo dõi, mời bạn đọc tiếp đoạn kết của câu chuyện.

https://thuviensach.vn

ĐẤT VIỆT TRỜI NAM

Đan Thành

www.dtv-ebook.com

Đoạn Kết

Đoạn kết

Thoát Hoan về Đại Đô, bị Hốt Tất Liệt đày đi Dương châu, cấm suốt đời không được vào triều. Áo Lỗ Xích mất chức hành tỉnh Hồ Quảng, chuyển đến Giang Tây. Hốt Tất Liệt điên cuồng chuẩn bị cuộc xâm lược Đại Việt lần thứ tư với khối lượng quân lính và hậu cần cực kỳ lớn nhưng chưa kịp thực hiện thì chết. Đế quốc Nguyên Mông vĩnh viễn chôn vùi mộng xâm lược Đại Việt. Dân, lính nhà Nguyên ai ai nghe nói đến việc chinh chiến ở Đại Việt cũng đều khiếp sợ.

(Đại Đô: Bắc Kinh, Trung Quốc ngày nay.

Cuối năm 1293 Hốt Tất Liệt hấp hối còn ra lệnh cho triều đình nhà Nguyên chuẩn bị xâm lược Đại Việt lần thứ tư với 1000 chiến thuyền, 35 vạn thạch lương, 2 vạnthạch cỏ ngựa, 21 vạn cân muối (gấp đôi lần xâm lược thứ ba), có cả Trương Văn Hổ làm tướng - Theo tư liệu trong cuốn Quân thuỷ trong lịch sử chống ngoại xâm của các soạn giả Nguyễn Việt, Vũ Minh Giang, Nguyễn Mạnh Hùng, Nhà xuất bản quân đội nhân dân 1983 tr260)

Ở Đại Việt, sau đại chiến Bạch Đằng giang, trời chuyển dần sang hè, mới buổi sáng ánh nắng đã chan hoà rực rỡ. Dân Đại Việt từ kinh đô Thăng Long cho đến những bản làng hẻo lánh đều mở hội ăn mừng chiến thắng. Vua Trần thăng thưởng cho quan, dân, tướng, tốt có công đánh giặc. Bách tính không có ai không hồ hởi nức lòng. Đâu đâu cũng nghe thấy lời hô vạn tuế. Chỗ nào cũng dán tờ cáo thị yên dân.

https://thuviensach.vn

Người ta đồn nhau công chúa Bảo Hoa đã chọn được một vị tân lang rất là dũng lược ngay trong đám lính con nhà dân thường, sắp làm đám cưới. Nhà vua thấy anh chàng còn trẻ mà giỏi trai, lại lập được nhiều công nên cũng ưng thuận.

Xóm Cây Duối bên hồ Lục Thuỷ trong thành Đại La vui lắm, dựng rạp hát ngay ở ngoài trời, thắp đèn lồng, đốt pháo hoa. Nhà bác cả Thìn vui thật là vui. Anh Long con trai bác đã về tuy bị cụt mất một tay. Các bạn nói là anh bắn chết hàng chục lính Thát. Thế mà ai bảo kể chuyện đánh trận, anh chỉ cười. Nhưng có lẽ người vui sướng nhất là cô Quy, chồng cô về lành lặn, lại được Chiêu Văn vương ban cho một tấm thẻ ghi hàng chữ Dũng binh đạt công. Không ai có thể ngờ một anh chàng nhút nhát là thế mà lập được công lớn trong trận Trúc Động. Anh ném mười quả mã phong pháo, có chín quả lọt vào thuyền giặc, quả thứ mười làm gẫy cột buồm của một chiếc thuyền lớn. Vợ chồng bác Thìn chỉ còn buồn một nỗi cô Phượng bỏ nhà đi đã lâu chẳng thấy tin tức gì về. Bác Thìn gái lấy vạt áo chấm vội giọt nước mắt vừa lăn ra, nói:

- Giặc tan rồi, các con về cả, không biết con Phượng sống chết thế nào.

Bác cả Thìn bảo:

- Nó là đứa vô phúc, bất hiếu, chỉ thích ăn chơi đua đòi. Nó muốn đi đâu thì đi, làm sao phải khóc. Bà ra cầm chân con gà cho tôi cắt tiết.

Vừa lúc ấy có tiếng líu ríu của mấy cô gái từ ngoài cổng đi vào. Một người đi đầu mặc quần áo lính, nói:

- Nhà em đây rồi! Các chị vào đi.

Bác Thìn gái chạy vội ra, ngỡ ngàng kêu lên:

https://thuviensach.vn

- Con Phượng! Con Phượng về. Cả nhà ơi ra mà xem con Phượng về rồi. Sao lại ăn mặc thế này hả con?

Vợ chồng cô Quy, cậu Long cùng chạy ra. Bác Thìn trai tay cầm con gà chưa kịp cắt tiết. Ông đứng như trời trồng, nhìn cô con gái út hư hỏng hôm nào bước những bước rắn rỏi lên thềm. Cô Phượng chào bố rồi nói với hai người bạn:

- Đây là thầy em, đây là bu em, anh Long mà em vẫn nói chuyện với các chị đấy. Còn đây là chị Quy, chị gái em cùng chồng chị ấy - Phượng hỏi Quy - Cháu lớn bằng chừng nào rồi chị?

- Cháu đang ngủ trong phòng. Chốc nữa nó dậy, dì tha hồ mà bế.

Mọi người cùng cười vui. Phượng lại chỉ các bạn, nói với người nhà:

- Đây là chị Tuyết, chị ấy có một cháu trai gần ba tuổi, xinh lắm thầy bu ạ. ở doanh trại chúng con gọi chị ấy là Da Trắng. Còn đây là chị Na, chưa có chồng, chúng con thường gọi là Mắt Tròn. Các chị ấy cũng đều là lính cả, nhà ở Hồng Mai. Giặc sang lần trước các chị ấy đi dân phu nhưng lần này đều vào lính. Các chị ấy gặp con rồi rủ đi đấy.

Bác Thìn gái mắng yêu con:

- Tiên nhân cô! Thế mà đi biệt gần hai năm chẳng tin tức gì về. Bu lại cứ tưởng... - bỏ lửng câu nói, giục bác trai - Nào! Tôi cầm con gà cho mà cắt tiết, thịt cả hai con kia nữa cho anh chị em nó ăn.

Làng Cao Duệ có bốn cổng xây rất chắc quay ra bốn hướng Đông, Tây, Nam, Bắc. Đê bao quanh làng đắp rộng, cao, bên trên trồng tre gai dày làm chiến luỹ. Đình làng quay về hướng Tây, nhìn thẳng ra cổng Đá. Sân đình có mấy cây bàng to lắm, là nơi trú ngụ của không biết bao nhiêu con ve sầu. Chúng kêu ra rả suốt cả mùa hè, không để ý gì đến hai ông lão ngày nào cũng ngồi dưới gốc nhìn về phía cổng làng nói chuyện với nhau. Một

https://thuviensach.vn

ông là Nguyễn Bằng trán hói đến đỉnh đầu, còn ông kia là Phạm Hữu râu tóc bạc phơ nhưng da dẻ hồng hào như một ông tiên. Ông Bằng nói:

- Làng mình lần này đi mười lăm đứa. Hôm qua thằng Phạm Dũng về nữa mới là bảy đứa. Còn tám đứa chưa về. Tuy là thằng giặc nhưng người mình thương tổn cũng đâu có ít. Nhiều nơi giặc đi qua, đốt phá chém giết hết cả. Dân mình không biết bao nhiêu năm mới hồi sức được. Mấy thời loạn lo đánh giặc, đến lúc thiên hạ thái bình lại khổ với các quan trong làng trong huyện. Cứ suy đời mình thì biết.

Ông cụ Hữu phe phẩy chiếc quạt mo cau, bảo:

- Ông lo gì cơ chứ? Dần dần rồi chúng nó về. Dù chúng nó không về nữa thì còn đất cỏ còn mọc. Còn giang sơn xã tắc, còn sống được. Trời tối có lúc phải sáng. Ông nhìn lên mà xem, trong leo lẻo. Dù sao cũng còn nguyên đất Việt trời Nam!

Ông Bằng cười, nói:

- Ông nói phải! Ông nói phải. Thật đáng mừng! Thật đáng mừng, vẫn còn nguyên ĐẤT VIỆT TRỜI NAM!

Mùa xuân năm Quý Mùi - 2003

https://thuviensach.vn

Table of Contents

Mục lục
Giới Thiệu
Chương 1
Chương 2
Chương 3
Chương 4
Chương 5
Chương 6
Chương 7
Chương 8
Chương 9
Chương 10
Chương 11
Chương 12
Chương 13
Chương 14
Chương 15
Chương 16
Chương 17
Chương 18
Chương 19
Chương 20
Chương 21
Chương 22
Chương 23
Chương 24
Chương 25
Chương 26
Chương 27

https://thuviensach.vn

Chương 28
Chương 29
Chương 30
Chương 31
Chương 32
Chương 33
Chương 34
Chương 35
Chương 36
Chương 37
Chương 38
Chương 39
Chương 40
Chương 41
Chương 42
Chương 43
Chương 44
Chương 45
Chương 46
Chương 47
Chương 48
Chương 49
Chương 50
Chương 51
Chương 52
Chương 53
Chương 54
Chương 55
Đoạn Kết

https://thuviensach.vn